

Presented to
The Library
of the
University of Toronto
by

Bernhard Tauchnitz,
Leipzig

L7888H

TITI LIVI

AB VRBE CONDITA

LIBRI.

EDIDIT

MARTINUS HERTZ.

VOL. IV.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

LIPSIÆ MDCCCLXIII.

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBRI.

EDITIT

MARTINUS HERTZ.

VOL. IV. PARS I.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

LIPSIAE MDCCCLXIII.

ADNOTATIO CRITICA.

MARTINUS HERTZ

FRIDERICO HAASE S.

Accipe iam nunc, mi Haasi, extremum hoc studiorum a me in Livio collocatorum volumen, et veteris amicitiae et noviciae, ut verbo et ipso, si sive ad te sive per te licet, utar novicio, collegialitatis documentum. Quod ante hos tres fere menses, cum a. d. VI id. Maias amici, collegae, discipuli una cum suavissima coniuge lepidisque illis sex puellis tuis et gratulantes tibi et gratias agentes — nam in omnes fere nos sive beneficia contuleras sive amoris amicitiaeve fideli constantia nos tibi devinxeras — diem festum celebraremus, quo ante hos viginti quinque annos summus in philosophia honores universitas Fridericiana tibi, candidato his honoribus sane dignissimo, tirocinii et philologico et paedagogico diu superatis tribuit, mea modo manu scriptum offerre tibi potui, id iam nunc eo progressum est, ut textu, quem vocant, absoluto ad adnotationem criticam typis exprimendam sese accingant operae. Cui adnotationi pauca tantum praefanda sunt, eaque maximam partem ex prooemio indicii scholarum in universitate nostra per hanc aetatem habitatum praemisso, ubi specimen aliquod huius ipsius editionis (lib. XXXVII e. 1—14) propositi, repetita.

Constat igitur extremum hoc editionis meae Livianae volumen partibus duabus. Harum prior, quae iam nunc foras emittitur, continet libros decadis quintae superstites priores quinque, altera, quam mox proditura esse spero, confinebit et periechas inde a libro XXXXVI atque fragmenta ex recensione mea et in-

dicem uberrimum personarum, rerum, locorum a Livio commemoratorum a Iulio Kretzschmero, superiorum in illustri schola Portensi ordinum praeceptore, meo rogatu confectum.

Quod ad priorem hanc partem attinet, non tibi tantum, mi Haasi, et doctioribus notum est, tam firma, quam inde a Drakenborchii tempore in reliquis decadibus iacta esse laetatur et recensiois et emendationis fundamenta libros XXXXI—XXXV hucusque naetos non esse. Quod eo magis mirandum est, quod uno tantum codice manu scripto hi libri continentur eoque non in abdito et recluso aliquo secessu latente, sed, dum in bibliotheca Palatina Vindobonensi moratur, in lucem protracto et vel in indoctorum 'visitorum,' ut Augustinus ait, notitiam perlato. Neque anxie et invidiose clarissimae huius bibliothecae *zeitung* hominum doctorum usui subtrahuntur et denegantur, sed, etiamsi foras dare ea viri humanissimi, qui bibliothecae praesunt, vetantur, in ipsa bibliotheca liberalissime cum hospitibus eruditibus ea communicant, ut vel ultra tempus legibus statutum summo cum otio his thesauris frui liceat, id quod mihi ipsi Miklosichii imprimis et Birkii liberalitate olim concessum est, cum per tres hebdomades bibliothecae Caesariae codices aliquot perquirerem autumnno anni 1847, cuius temporis recordatio mihi semper erit iucundissima. Codice vero illum, sexto ut videtur saeculo scriptum, olim 'Sutberti episcopi de Dorostat' fuisse, deinde per varios casus, de quibus adeundi sunt Petrus Lambecius l. mox laudando et Stephanus Endlicherus catal. eod.

phil. Lat. bibl. Pal. Vind. p. 49 sq., Laurishemum pervenisse satis notum est. Ibi a Simone Grynaco inventus est anno 1527¹; atque id quidem ipsum iam aliunde antea noveramus, quando vero factum sit, id paulo accuratius quam antea nuperinae demum edocti sumus litteris eiusdem Grynaci ad Philippum Melancthonem — ea enim nominis forma utitur ipse — datis, quas in bibliotheca univ. litt. Lipsiensis servatas edidit Mauricius Hauptius in ind. schol. univ. Berol. niem. a. 1856 57, p. 6 sqq. Ex exemplari illotum Laureshamiensi quinque hi libri in ed. Livii Basileensi a. 1531 apud Hieronymum Frobenium primum editi sunt cum Desiderii quidem Erasmi praefatione, ipsam vero rem uno, ut videtur, procurante Grynaco. Quam arduum hoc opus fuerit in praefatione eum maxime laudata ‘generoso adolescenti Carolo Montioio’ exponit Erasmus: ‘Archetypum’ inquit ‘erat admirandae vetustatis, praeo more perpetua litterarum serie ita depictum, ut difficillimum fuerit verbum à verbo dirimere, nisi docto, attento et in hoc ipsum exercitato. Vnde non parum negotiū fuit in parando exemplari, quod typographicis operis traderetur utendum. Nec minore cura quam fide aduigilatum est, ne usquam in describendo ab archetypo recederetur.’ Et sane, temporum illorum ratione habita, egregie munere suo functus est Grynacus. Longe tamen ab ea accurate eum afuisse, quam iure nostro hodie in tali labore perficiendo requirimus, non est quod exponam. Nam eum unicus tantum pretiosissimarum huius antiquitatis reliquiarum codex superstes sit, ita eum hominibus doctis notum esse debere, ut nusquam de eius scriptura dubitari possit, per se patet,

Grynacus autem ne significavit quidem, ubi ab eius lectione recedendum esse sibi putaverit. Neque quod ille praetermisit ab editoribus insequentibus factum est. Dissertuit quidem de eodice Petrus Lambecius in bibliothecae Vindobonensis (Vindob. a. 1665) lib. II cap. VIII, num. CCLXXXVII² et exiguo scripturae specimine addito docuit, ‘valde necessarium esse, ut illa (Grynaci sc.) editio cum ipso authentico Msto adhuc semel a capite ad caecum attentissime accuratissimeque conferretur.’ Superesse enim profecto non mediocre variantium lectionum spicilegium. Id vero spicilegium ‘alias summa industria et fide’ se exhibiturum esse promittit in peculiari quadam dissertatione ‘de duodecim Codicibus Mstis Historiae Romanae Titi Livii, qui una cum triginta duabus eiusdem historiae primariis editionibus impressis in angustissima bibliotheca Caesarea adservantur’; at ipsa illa dissertatio nunquam prodit. Quamobrem Drakenborchius, qui probe intellegebat, se huius codicis usu editioni suae ‘magnum deus conciliaturum’ esse³, et varias eius lectiones nancisci magnopere cupiebat et indefessa, qua erat, diligentia ‘experiri voluit, utrum variantes huius Msti impetratas orbi erudito exhibendi ulla ratio daretur.’ ‘Ad id,’ inquit⁴ ‘obtinendum prolixè operam suam obtulit Officiosissimus, et, quam diu vixit, optime de me meoque in Livium conatu ac labore meritus Cortius: qui, procerum quorundam auxilio impetrato, post varias dilaciones, et spem optati successus modo factam, modo iterum praecisam, nihil tandem obtinere potuit. Illud autem praesertim votis nostris obstare Vir Illustris Pius Nicolaus de Garelli, Caesareae bibliothecae eo tempore praefectus, quem Cortius *ὁ μαχαίτης* inter alios per literas

1 ‘Nuper’ se bibliothecas ab ‘Heydelberg’ haud ita procul sitas, praecipue vero Dalburgium et Lorseum perlustrasse Grynacus dicit in literis supra laudatis, quae scriptae sunt ‘Heydelbergae VI. id. VIIbr. an. M. D. XXVII.’

2 Repetita haec invenies in ed. Livii Drakenborchiana XV, 1, 128 sqq. ed. Stuttgart.

3 V. eius praef. ad lectorem Liv. t. XV, 1 p. CXIII ed. Stuttgart.

4 Ibid. p. CXIV.

adierat, adfirmavit, quod variantes unici istius codicis lectiones, a clarissimo Gentilottio collectae, continuationi Commentariorum Lambecianorum inserendae essent, eaque continuatio jam prelo parata Augustissimi Imperatoris Caroli VI. mandato adhuc tenebris premeretur; ut vero interim ipsum codicem vel inde excerptas Gentilottii opera variantes cuiquam inspiciendi copia fieret, ipsius Augustissimi Imperatoris venia et diplomate opus esset. Aliquot annis interiectis Illustris Marchio Scipio Maffeus, qui hinc in Italiam proficiscens Vindobonam adire, ibique per aliquod tempus morari decreverat, pollicitus est, nihil se facturum reliqui, quod ad impetrandam tantopere expetitam codicis Liviani collationem pertineret. Verum quum ex eo tempore nihil de omni hac re audierim, eandem etiam illi, quam Cortio dixi, difficultatem obstitisse, facile intellexi, tandemque me hoc quoque voto excidisse ex animo dolui.

Is igitur certe perspiciebat, quid philologum criticam Livii editionem paraturum deceret; qui post eum et per reliquum saeculi XVIII. tempus et ineunte saeculo XIX. in Livio edendo operam collocarunt, his ac talibus facile se supersedere posse arbitrati sunt. Nec aliter, ni fallor, in quinta certe decade, si ad edendum, id quod moliebatur, Livium accessisset, rem administraturus fuit G. L. Walchius, qui in emendationibus Livianis cum ad hos potissimum libros perlustrandos perveniret, satis habuit in tabula aenea exemplum aliquod scripturae codicis Vindobonensis rogatu F. A. Wolfii a Barth. Kopitario confectum adiecisse, ipsum tamen codicem accurate excutere ei operae pretium non videbatur. Etsi enim post editoris principis curam non deessent, quae nova ex eo codice proferri possent ab eo, qui, quid quaerendum esset, sciret, singulosque literarum apices curiosius rimaretur; tamen in gravioribus corruptelis, etiam hic, omnem rem ad

acumen criticum redire, et, ut in eo subsistendum esset in quo "inexplicatae probabilitati minimus locus relinqueretur."⁵ At acumini critico, ad quod certe omnis res in locis corruptis redibit, solidum primum instrumentum parandum esse, ne ex incertis ad incertiora evagetur, hodie certe exponere non opus est. Qui autem luculento exemplo perspecturus est, quantum discrimen inter utranque conditionem intersit, is modo eam partem libri XXXXI emendandam sibi sumat, qua codex post Grynaei aetatem fraudatus est (inde a lacero libri initio usque ad verba c. 9 §. 10 'ad legem et edic'): iam inveniet, recte Madvigium indicasse de arte critica ad haec capita adhibenda, qui (emend. Liv. p. 453) 'in iis locis,' inquit 'in quibus suspicio oritur, neque, codicemne an Grynaeum arguas, scias neque certis indiciis emendationem dirigas. Ita difficile est ipsum correctioni confidere, difficile aliis fidem facere.'

Iure igitur suo I. Th. Kreyssigius, Drakenborchio aliquanto felicior, Kopitarii horum librorum collationem ex cod. Vindobonensi sibi paravit; eam quamvis maneam atque imperfectam quanto cum fructu ad librorum horum lectionem stabilendam adhibuerit nemo nescit. Pauca eadem collatione usus paulo post inde protraxit inque usum suum convertit Immanuel Bekkerus. Et nonnulla quidem secundis curis a Kreyssigio excitatus postea retractavit Kopitarius, sed ne post *δευτέρως* quidem has *ῥοσπίδας* eius sive silentio sive testimonio tuto inniti licet, deinde vero accedit, quod ne tum quidem Kopitarii haec omnia publici iuris facta sunt, cum Kreyssigius editionum suarum subsidiis criticis omnino carentium supplementum aliquod ederet Misena anno 1849.⁶ At de his rebus tam

⁵ Em. Liv. p. 246. Alterum scripturae cod. specimen exhibuit Pertzus in tabula aeri incisa Arch. f. ältere deutsche Geschichtskunde IV 521, tertium Endlicherus l. l. tab. II.
⁶ Adnotationes ad T. Livii libros XXXXI

accurate exposuit Madvigius l. l. p. 485 sq., ut acta agere equidem nolum.

Sed iam ante supplementum illud a Kreyssigio editum codicem Vindobonae et Alschevskius contulit nonnullasque inde lectiones in commentariis suis passim protulit,⁷ et Madvigius per capita certe nonnulla inspexit, cum aestate anni 1846 Germaniam viseret. Ex qua opera subitanea orta est ingeniosa⁸ viri sagacissimi et eruditissimi disputatio 'de Livii libri XLIII initio e cod. Vindob. emendando,' quae Hauniae a. 1852 prodiiit. Postea autem Madvigius collationem totius codicis sibi paravit, partim a Ioanne Forchhammero, partim a duobus viris Vindobonensibus confectam (v. em. Liv. p. 487). Haud parum ipsa haec collatione adiutus permulta egregie ille per hos quoque libros in emendationibus Livianis a. 1860 editis corruptelis liberavit et ad genuinam formam revocavit, omnes codicis scripturas, ut alii examinare possint, propediem alibi se editurum esse promittens. Id quod, ni fallor, fiet, si ea editio, quam cum maxime una cum Ussingio in publicum emittit Madvigius, usque ad extremos libros typographo tradendus processerit.

Equidem, cum vere anni 1857 de vita ac scriptis Livii commentationem conscriberem, arbitratus sum, me hominibus doctis significare posse, iustam horum librorum revisionem una cum perfecta codicis collatione editum iri a Gustavo Linkero, tum Vindobonensi, nunc Leopolitano. Sed haec spes me fefellit.

Iam vero cum interim mea editio

—XXXXV ex cod. olim Laurishem., nunc Vindob. a Sim. Grynaeo editos.

⁷ Num universi cod. conferendi laborem absolverit Alschevskius equidem nescio. Schemdae eius Livianae, ni fallor, sunt penes A. W. Zumptium; equidem numquam eas inspexi, quod moneo propter ea quae Th. Mommsenius dixit comm. soc. lit. Sax. VIII 554, qui quae de commentariis Alschevskianis a me perlustratis ad eum scripseram de schemdis mss. videtur intellexisse.

⁸ Quamvis non desint quae retractanda ipsi auctori celeberrimo nunc videantur, cf. em. Liv. p. 549 sq.

eo processisset, ut mihi ipsi ad quintam decadem perpoliendam accedendum esset, nec Madvigiana diutius expectare liceret, nolui eam sine unico illo iustae emendationis instrumento prodire. Tum quaerenti mihi ac circumspicienti, unde id nancisceretur, liberalissime operam suam obtulit Ioannes Valenus, olim nostras, nunc Vindobonensis. Cuius viri doctissimi curae solertissimae debeo collationem codicis Larishamiensis subtilissima diligentia confectam, ex qua ipse lectiones aliquot protulerat et feliciter multas, sagaciter omnes emendarat in act. gym. Austriae. a. 1861 p. 5 sqq. 249 sqq.⁹ Eius igitur ope adiutus iam nunc quinque hos libros plena iustaque codicis Vindobonensis collatione primum instructas propono.

De ipsa codicis indole cum egregie, ut assolet, disputarit Madvigius emend. Liv. p. 484 sqq., eo lectores ablegare licet, cum ii, quorum et haec et cetera ad crisin Livianam pertinentia nosse interest, optimo illo libro instructi sive sint sive esse certe debeant. Cum Madvigiana disputatione non sine fructu comparabuntur subtiles aliquot observationes a Valeno ll. modo ll. passim institutae. Collationi vero codicis ab eodem v. d. confectae ibi quoque fides habenda est, ubi ab ea, quae in Madvigii usum instituta est, discedit, quia ipsis his locis, qui tali dubitationi ansam dare possent, eam iterum, priusquam ad me mitteretur, cum codice contulit vir accuratissimus; per paucis locis dubitatio quaedam mihi remansit in rebus tam levibus tantum non omnibus, ut viro illustrissimo, quamvis ad hoc quoque munus subeundum humanissime sese offerenti, codicis iterum inspiciendi negotium obtrudere noluerim. Collationem Valenianam tam fideliter typis describendam curavi quam per ipsorum typorum indolem ac per spatii

⁹ Praeterea nonnullas emendationes mecum communicavit vir doctissimus, quibus mecum libenter fruuntur lectores.

rationes licebat. Inde ab ipso codice recessi non nisi in his: describenda erat universa lectionis varietas literis minoribus; literae lineis transversis deletae, sive addito puncto sive non addito, solis punctis super lineam positis, quae alibi ipse codex sola exhibet, notatae sunt; quamobrem literam i sine puncto repraesentandam curavi, quod ibi demum additum est, ubi literam delendam esse significavit librarius; persaepe talis i non videtur ipsa haec litera esse, sed prior literarum sive f sive p sive aliarum similium lineola ante literam perfectam deleta, id quod typis aliter significare non potui; praeterea Vahlenus mihi significavit, se non ubi vis adnotasse, si n et m literae in fine linearum, id quod saepius fit in codice, lineolis modo supra vocalem positis indicatae sint; praeterea id adnotandum est, simplicem lineolam significare lineae, duplicem lineolam || intra ipsam lectionis varietatem positam (quae facile ab eo signo discerni potest, quo singulae lectiones separantur) paginae finem in codice. Equidem omnem codicis varietatem religiose adnotavi,¹⁰ iis locis, ubi significatione omnino opus erat litera C codicem significans,¹¹ additis lectio-

¹⁰ Notarum sollemnium, quibus codex et in Iovis optimi maximi et in populi romani reipublicae publicae nominibus et in vocabulis ad magistratus, fastos, rem nummariam spectantibus utitur notarumque numeralium et compendiorum B. (bus) et Q. (que) mentionem ibi tantum feci, ubi dubitatio aliqua de ipsa scripturae ratione oriri posset; sunt autem illae fere hae: IOM (44, 14, 2) et OM (42, 20, 3; 43, 6, 6; 45, 13, 17), PR, RE-P, REMP, etc.; PC et PATRESC, patres conscripti, SC, CONS et CONSS, PROCONS etc., PRURB (42, 6, 10) PR, Q, PFC (praefectus), MAG (ister), TRPL, IMP, TRMIL; KAL, ID et IDIB. NON abbreviatis, ut verbo Vegetiano uti liceat, praeterea ipsius mensium nominibus, AD (ante diem), PR (pridie 45, 3, 2), HS (45, 43, 8), P (pondo 45, 44, 14); praeter notas numerales vulgares nonnumquam ponit librarius mil pro milia etc., saepe autem notam numeri mille omnino omittit, urb. pro urbis, trib. pro tribus scripsit 45, 15, 4 et 5; ap. pro apud 45, 37, 11; de nonnullis literarum ligatarum ductibus cf. Vahlenum l. l. p. 255 n. 1; praenominum notae ubi a scriptura typis expressa recederent indicatum est.

¹¹ Ubi sola codicis scriptura in adn. posita

num sive a me receptarum sive aliquam ob causam memorabilium auctoribus.¹² Ex quorum numero eorum, qui frequentissime laudandi erant, nomina notis indicavi his: *Bas. a* et *b* (edd. Basiliensium a. 1531 et 1535; *Bas. a* nota fere caret per initium lib. XXXI, ubi Chodienon superest), *Sig(onii)*, *J. F. Gr(onovii)*, *Dak(eri)*, *Dr(akenborehii)*, *Cree(ie-rii)*, *Rup(erti)*, *Heus(ingeri)* notae explicatione vix egent, *Kr.* volui esse Kreyszigium, *Kra* eius adnotationes supra laudatas, *Krs*, *Krc*, *Krm*, *Krg* eiusdem ed. lib. III hist. Sall., ed. Bekkerianae censuram, meletemata, epistolam ad Goellerum (quae omnia raro attuli, quia omnia fere, quae notatu digna ipsi videntur, inde in adnotationes modo laudatas transtulit Kreyszigius) *Ig* Fr. Jacobsii ad Goellerum epistolam, *W* Weissenbornium (*W* lectiones Livianas, *W* et, si distinctione aliqua opus erat, *Wt* ed. Teubneriana, *Ww* ed. Weidmannianae adnotationes), *Ma*, Madvigii emend. *Liv.*, *Va*, Vahlenum II. supra II. Praeter Madvigium et Vahlenum per hos annos imprimis Mauricius Seyffertus et H. Adolfus Kochius extremis his libris Livianis laudabilem curam impenderunt. Equidem negotio meo ita functus sum, ut primum sola codicis scriptura, quam cum editione Teubneriana collatam habebam, examinata, et recensione quae vocatur conficere et corrupta emendare studerem, tum deum virorum doctorum emendatio-

est, emendatae lectionis auctor est Grynaeus, nisi quod fortasse in uno alterove vocabulo editoris Basileensis orthographia post sive ab aliis editoribus sive a me mutata est, quavis hoc quoque ubi vis fere significaverim, ipsa *Bas.* a lectione praeposita, uncti quadrati signo omisso; ubi duae scripturae in adn. inveniuntur sine nota, eius quam recepi lectionis auctor est Grynaeus, altera ad codicem pertinet; si prior litera C insignita est, altera nota caret, haec posterior ex Grynaei editione (*Bas. a*) excerpta est; item ea quae per ipsum textum unctis quadratis inclusa et in adn. crit. non commemorata sunt addita sunt a Grynaeo.

¹² In Popillii, Aquillii, Petillii nominibus non ubi vis addidi huius scribendi rationis auctorem esse Sigonium

nes inspicerem: quo eum non raro factum sit, ut in emendationes ab aliis factas et ipse incidere, hoc plerumque ebotavi non vana gloriae inde comparandae cupiditate ductus, cum me ipso melius sciat, quam exigua haec sint qualiacumque inventa cum iis modo collata, quae unus Madvigius ad libros hos emendandos praestitit, sed ut maior inde his coniecturis fides pararetur, quod duo pluresve eandem emendandi viam essemus ingressi. Ipsas vero illas coniecturas me non mihi vindicare velle, sed integras eas a me iis attribui, qui primi eas publici iuris reddiderunt, non est quod addam, praesertim coram te, homine candido et ingenno; quod si vero mihi acciderit, ut emendationes ab aliis factas mihi vindicaverim, hoc indiligentia, quamquam labore sane et sudore non peperci, ut hoc quoque vitium effugerem, non improbitate evenisse putato. Vale mihi que favere perge.

Scr. Vratislaviae d. VIII m. Aug.
a. MDCCCLXIII.

LIB. XXXXI in periocha qui praeter — egit] *voc.* qui *huc transposuit* I.F.Gr.: in fine periochae collocant libri || qua] I.F.Gr.: quam Naz. § quod quam § qua quam *ed. princ.* || Capitolini] *add. Sig.* [Q. — eius] *ad finem periochae lib. XXXXIII transferenda esse censet F. Lachmannus de font. hist. Lic. II, 99 sq. n. 5.* || Voconius] *Sig.*: uolonius Naz. § uelonius et uolunnus *al.* || , et ab] ; ea ab O. Iahnus || I, 3. tuendae . . maris superi orae] *Muretus, Florebellus:* tuendā . . mari superiore || 4. quinque ferme milia] *numerum addubitat Claverius* || 6. in Histriamque versum] *scripsi:* in Istriam versum (*aut Istriam versus*) I.F.Gr. in Histriamq; suum Bas. a in Istriam obversum *Walchius em. Lic. p. 105* in Istriam quaesitum, *puncto ante voc.* repentina posito, Kra || 8. pro regulo praerat *Rup.* regulus praecerat *Ma.*; *vocce. Cree. suspecta* || haud *Florebellus:* aut || II, 2. eos] eorum *ei. Dr. cf.*

Kra. || 3. forum] *Ios. Scaliger, I. F. Gr.*: eorum || *inermi*] I.F.Gr.: *inermis* || *mercantium*] *commeantium* I.F.Gr. *pr. not. ed., Ma.* || 8. (id facere) *v. d. ap. Dr.* || (*armati*)] *Ma.*: *armati* (*num ex Gyraei ci. add. ?*) || 9. Strabo] *Stolo Pighius* ab] e *Ma.* || *isset*] *esset v. d. ap. Dr.* || 11. direptisque, quae *ei. Dr., Krta, ep. ad Or. p. xxvi* || *quaestorium*, forum *Lipsius, R. II. Schelius* *quaestorium* (forum) *Dacario praecunte Duk.* || III, 1. (est tum) *rei Gruterus* rerum (*rei*) *Ig. p. 404* || 4. fere] *Ma.*: *vere Bas. a certe Maur. Seyffertus ann. ph. 83, 834* || 5. tune] *cf. Wl I, 17 sq. n. 4 Kra* || *nuntius*] *cf. I.F.Gr.*: *nuntius missus Wl I, 17 sq. t prob. Kra* || *praesidium* [*opprimendum venit*] *Sig.* *praesidium* [*venit*] *edd. post Sig. vj.* || 6. militum] *milites Ma.*; *num militem?* || *equites, I.F.Gr.* *equitibus, v. d. in mg. Cur. cf. Dr.* || 7. (recipi) *facile* (*esse*) . . . *opprimantur, Ma.* || III, 1. suum] *suspicit Duk.* || 2. num, si se I.F.Gr., *signum* si *Ig. p. 394 sq. se ipsum si 'eum Heus.' (?)* *Wl I, 18 n. 4* si nunc (*aut tum*) *se Wl praef.* || *iacturum I.F.Gr.* || 3. et parte] *e* (*f. ex Kra*) *parte Modius* || 4. fuerant] *fuerunt Modius, at c. Kra* || V, 1. *Gavillii Novelli*] *ex Niebhrii h. R. n³, 293 n. 595 sent. Wl:* *Gavillii, novelli* || 3. fuga [*deserta*] *I. Perizonius* *fuga* [*in lites evasisse*] *ei. Dr.* || *erant*] *I.F.Gr.*: *erat* || 6. *Ti.*] *Dr.*: *T.* || *equitibus I. F. Gr.* || 9. *coloniis*] *Doujatius:* *colonis Bas. a* *per colonias Cree.* || VI, 2. A. *Licinius Sig. cf. Dr.* || 4. *et c. 7, 2; 8, 1; 26, 1 Ti.*] *Bas. b: T.* || 4. *datus* [*est*] *Ma.* || *edisserendas I.F.Gr., at c. Duk. Dr.* || *postulandumque, honos meritus ut dis immortalibus haberetur* (*honos*). *Ma.* || *et ut*] *I.F.Gr.*: *ut* || 9. *fuisse* [*se*] *recte fort. Dr.* || *publice*] (*prob. Ma.*) *aut infra* *singulorum Duk.*: *publico* || 10. *iuxta se*] *Sig.*: *iustos Bas. a; vel ipsos* (*Wl*) *et viros Wl I, 18 n. 4* || 11. *alii eniquam*] *Heroldus cf. Ma. op. ac. p. 465, Kra:* *alieniquam* || VII, 8. *quando* (*id bellum*) *populus I. F. Gr.* (*quando id bellum*) *populus Bekkerus* || 9. *fuerit* [*caesum*] *Cree.* || 10. *ellusosque I. Perizonius.*

|| VIII. cf. de hoc cap. et sq. Ad Schmidt (Imenae.) krit. Bemm. zu T. Liv. hist. lib. XLI, cap. 8, 9. etc. Friburg. 1856. 4, p. 3—19, Waltherus h. iur. R. r³, 333 sq. quosque et Waltherus ibi l. et Guil. Reinius ius R. priv. p. 570 sq. n. 2 || I. L. | Sig.: C. || C. | et hic etc. 17, 6 Bas. a: P. Pighius cf. Dr. et Ww XXXI, 50, 4 || 2 sq. autem .. factam Gracchus sortitur, ..; Scipio .. provincias (sortitisunt), aut §. 3 (Gracchus—Claudius). Dr. || 4. (qui—conscivissent). Crev. (conscivissent edl. eg. inde a Bas. a. 1554; de §. 4 sq. cf. Heus. || 5. [et] L. Clericus, Duk. || venerunt ci. I. F. Gr. || 6. fatigaverant] I. F. Gr.: fatigauerunt Bas. a (Walchius l. l. p. 73) || 8. eo minus aut hos aut illos] Bas. a cf. Walchium l. l. p. 218 sqq.: eo minus aut hos (s. aut minus hos) aut plus illos (s. aut illos plus) I. F. Gr. || delectu Duk. || (ac) nominis Latini] Dr. prob. üs, quos affert Waltherus l. l. n. 34: ac nominis Latini Bas. a (cf. ex rec. quos l. Waltherus l. l.) ac nomini Latino altera Dr. ci. || domi non relinquerent I. F. Gr. || 10. ne] qui Sig. cf. Duk. || quam relinquerent, [i, simulatis adoptionibus liberorum, quos tamquam ex sese natos in coloniis relinquerent,] cives Romani fiebant. Walchius l. l. p. 222 sqq. quam relinquerent, [ut reliquisse viderentur filio adoptato,] cives Romani fiebant. Schmidtius l. l. p. 11. || ut cives Romani fierent *] Crev.: cuius sent. prob. Ma. op. ac. p. 280: ut cives Romani fiebant Bas. a (Waltherus l. l. n. 35); (ut) cives Romani fiebant I. F. Gr. pr. ed. ii cives Romani fiebant Sig. ita cives Romani fiebant Duk. municipes cives Romani fiebant Huschkius Gaius (Lips. 1855) p. 6 ut coelibes (s. ut coelibes cives) Romani fiebant id. olim Sere. Tall. p. 530 n. 24 ipse improbus l. l. ut cives Romani fiebant *] Wt uteunque cives Romani fiebant Wt 1, 32 cf. Wt praef. || 12. suum] servum Sig. || et ne quis, ita civis Romanus factus, esset I. Gr. || ita [sive iure coelibis] Huschkius Sere. Tall. l. l. || id ratum ne esset] Marquardtius ant. R. III, 1, 41 n. 201: om. Bas. a civis non (uc

Donjatius) esset Sig. ne civis esset Heus. ne is esset Walchius l. l. p. 224 sq. || VIII, 1. [consulibus] decretae I. Perizonius || 2. si deducere ex navalibus] quas deduceret, ex quibus navalibus I. F. Gr.; (consul add. Heus.) deduceret ex navalibus, quibus I. Gr. Heus. || 4. lucum] Chuceriis cf. Dr. ad c. 13, 4: lacum || 9. ex] add. I. F. Gr. || (ac)] Schmidtius l. l. p. 7 sq. A. W. Zumptius stud. Rom. p. 346: ac Bas. a cf. Kienium röm. Bundesgenossenkrieg p. 112 sqq., cuius sententiam, quatenus add Licia nam dicendi rationem spectet, se non improbare mihi significat Th. Mommsenius; secundum usum formulae consuetum esse. || postre] suasit Th. Mommsenius: postq; || ea] eos Duk. at v. Dr. || 10. a vocc. . . . tum cons. se. (sic) inc. C; de cap. extr. cf. Unterholznerum in Zeitschr. f. gesch. Rechtswissensch. II, 140 sqq. adn. 2 Schillingium Bemm. über röm. Rechtsgesch. Lips. 1829 p. 116 sqq. Ma. de Liv. lib. XLIII in itio e cod. Vind. emendando Haun. MDCCLII. 4. p. 15 sqq. Schmidtium l. l. p. 15 sqq. || 11. qui nunc esset] C: qui tunc esset Sig. quicumque esset Schmidtius || quive (quique in em.) posthac futurus esset] add. Ma. l. l. et em. p. 497 Rudorffius h. iur. R. 1, 29 n. 6: futurusve esset add. Th. Mommsenius comm. soc. Sax. III, 434 n. 125; om. C eg. || eorum] C (I. Perizonius): forum Bas. a || quem qui] Crev. (Ma., Schmidtius, Rudorffius): quem C quem quis Lambecius quem eum qui Mommsenius || in libertatem, inde caveret, ut Schmidtius; fort. in libertatem vindicaretur [ita u. e. r. p. f. v. s. v. operam daret] ut Rudorffius || uti Heus.; de proxime sqq. cf. Wt 1, 33 || manumittere || mittendae || mittere; in quo id non iuraret] Heerwagenius ann. ph. 71, 191 (prob. Länker act. gymn. Austr. 1858, 89). Ma. em.: mitteren (inter e et n sup. lin. add. 1) quid non iurare C mittere. qui id non iuraret Bas. a eg. mittere. nam qui id non iuraret Lambecius || eum permittendum Schmidtius; fort. eum manu missurum Rudorffius || cauta] Ma.: causa

|| iussique — decreta est] sic C, nisi
 quod cons. exhibet; praeterea prae-
 euntibus al. lac. notari; post. vocc.
 decreta est in C. lit. 12. fere spat.
 vac. rel.: iurisque dictio C. Claudio
 Cos. decreta est. Bas. a vq.; 'fingi
 huiusmodi aliquid potest: iussique
 edicto C. Claudii consulis socii in
 suas civitates redire; de iis, qui non
 redissent, quaestio decreta est.' Ma.
 em. || X, 1. eum] qui || hibernaes
 *nt || veri || hystriorum || 2. effuso ||
 cernente || satis [esse] Kr. (Wt
 praef.) || esse] h. l. addit; post exer-
 citus add. Ma. em. p. 43. 499 n. 1; C
 h. l. per noxam versus asque ad voce. in
 extr. fol. in castra ro satis ecanidus,
 §. 2 sq. videtur exhibere duos **** ei-
 tus id concursu || 4. aciae || ceteri
 *isso] opsides || post miserunt 7 fere
 lit. spat. || 5. cogitns || eae res Va.
 249 || et exercitum] Va. l. l.: exerci-
 tum C exercitumq; Bas. a || adme-
 rent C (Va. l. l.) || paludatis] Bas. a cf.
 adn. ad lib. xxxi, 14, 1, Wt: pabulatis
 C paludatus, sine L. F. Gr. || 6.
 Manli] Ma. 502 n. 1 Manlii Bas. a:
 manho || aduersus || et ingessisset]
 Kr: ingessisset C ingessisset Bas. a
 ingessissetque Modius || 7. quod eum
 illi tum] C, assecutus erat Dr.: Quod
 cum milites Bas. a; al. ap. Dr. Heus.;
 Quumque (vel Cunque) illi tum Ma.
 cf. progr. l. p. 13 || facturos] Klai-
 bers, prob. Heerwagenio ann. ph. 71,
 188, Seyffertus l. l.: futuros || se
 esse] Seyffertus l. l.: esse C Bas. a
 sese Bas. b || cumhis || [cum] lictori-
 bus, paludatus I. F. Gr. cf. §. 5 ||
 ess ** || 8. questore] Manlio Ma. ||
 catena || umctosque || manlii
 quacumq; mstrans || 9. fabens || non]
 nos || 10. irridebant Bas. a: inlari-
 debant || redit C Bekkerus || 12. a
 collega] Ma. (cf. progr. l. p. 13 sq.):
 accolgae C collegae Bas. a a col-
 lega collegae ci. Heerwagenius l. l. ||
 breuisquae || 13. moratis || paluda-
 tus cum I. F. Gr. cf. §. 5 || aequae || ae
 prius] Florebellus, I. F. Gr.: amplius
 C (amplius) Grut. || XI, 1. manhus-
 quae || Nesactium] Cluverius (sic
 Plin. n. h. iii §. 129. 140 Neocxor
 Ptol. iii, 1, 27 p. 70 Bert.): Nesattium
 Bas. a (quod tueri videtur geogr. Rav.

p. 382, 1; 256, 20 P. P.) et mattius C
 || Aepulo] cf. Bergkium ann. ph. 83,
 321. 638 || oppugnarant] Ma. (cf.
 progr. l. l. p. 14): oppugnant C (Heer-
 wagenius l. l. p. 189) oppugnarunt
 I. F. Gr. oppugnare coeperant Wt
 || 2. interdit C || 3. a] annemque ||
 erant || noua || 4. abseisaquae ||
 meoresmpacis || faemoresse || 5.
 puerorumquae || 6. simul] Va. 250:
 tumuli C tumultum ut Bas. a nun-
 tium ut Ma. || nuntium] (aut indi-
 cium Va.) h. l. add. Va., quod et ipse
 staturam || 8. in gente] mendi || DC
 Bas. a: AC. || et] e, t sup. lin. add.
 || 9. omnesquae || populis] XII, 1.
 Ti.] C §. 7, Sig.: t. || fuerant ||
 3 sq. consecra || liguresimul || supli-
 catio || ab] om. || Ti.] iis || sardniam
 || gesta] c Kr.: gestia C gestae
 Bas. a || 5. illensium || illensium ||
 8. Scultemam] Bas. a et sic P. D. hist.
 Lang. iv, 47 in Murat. script. rer.
 Ital. i p. 471 eum v. l. Sculteriam:
 cultemam ethic et c. 18, 1 C || eum us
 Kra || vel septingenti] (I. F. Gr.) vel
 septingenti vel dcc edd.: dit || ca-
 piti || & l. Bas. a: efl. || 9. passimque
 populanti] Ma.: passimpopulanti-
 quae C passim, populantiq; Bas. a
 || paca[tis ...] tisque] scripsi; possis
 etiam] ...] pacatisque: pacatisque
 C pacatis Bas. a || XIII, 1. auen ||
 sanqualem] scripsi coll. Festi et Pauli
 ll. cum gloss. Labb. a Mullero ad Fest.
 p. 317^b, 31 ll., Serv. ad A. i, 39^a cf.
 Dr.: sa] gualem (eadem v. l. ap. Plin.
 n. h. x §. 20) || 2. capnam || locu-
 tam] I. Gr.: locutum || aene || peo-
 ra; num a peccore? || 3. ipso] || supli-
 catio] publicae || syracusanumquae
 || suplicarentur || 4. pontusfex ||
 mortus || Lunam] Bas. a cf. Ma. op.
 ac. p. 287 sq. n. 2, Th. Mommsenium
 C. I. L. I. p. 147 sq.: una C Lucam
 Bas. b || M. Aemilius (quod post P.
 Aelius facillime excedere potuit) Lepi-
 dus] Kra.: legibus C L. Egilius Bas.
 a L. Aemilius ci. Dr. || Liguribus]
 scripsi: ligures C Ligure Bas. a || is]
 Bas. a: om. C Bekkerus || 6. aburbe
 || hustra || estis || disseruisset] add.
 Bas. a || postulati || 7. denaria || tre-
 centa milia septem] scripsi ccc .
 .vii. C: cccvii milia Bas. a || sum-

gulos || 8. XIII, 1. emifabus || itaque || iratus || currum. Cum is] *ci. Dr., Wt: currus C currum. Dum is Bas. a* || abductum] *I. F. Gr.: adductum* || Ti.] *Sig.: t.* || 2. solut || tras (n *supscr. in trans corr.*) uersos milites || degressi] *I. F. Gr.: digressi* || 3. senatus C.] *Bas. a: s. o.* || haberi || creatisque || prouincia || *num* hostium manibus? *coll. lib. v, 46, 5; 51, 3 Kra, in quam ci. et ipse incidere* || eripere] recipere *Krt (cf. a)* || census || 4. Hispallus] *Dr. (fast. Cap.) cf. Duk., Lachmanni ad Lucr. III, 1015 adn.: hispalus (Kempius ad Val. M. I, 3, 2) || Q.] Bas. a: que* || Petillius] *Sig.: petilius (cf. Corssen lat. Ausspr. I, 81); item in sqq. (paetilius C c. 15, 4 cf. 5; 17, 8; 18, 5) || spurcius || 5. Popillius] Sig. et sic c. 15, 6; 8 C: popilius (cf. Corssen l. l.) || num (Scipio)? Duk. || Aquillius] *Sig.: aquilius (cf. Corssen l. l.); item in sqq. || 6. idem] Krt: quidem C quoq; idem Bas. a || 7. die] || qua* quae || sacrificabit || 8. consultum senatus ipsas || 9. pise || 10. unas || scriberet; [quina millia in singulos et ducentos pedites,] *Crev. || trecentos Crev.: ccc. C Bas. a trecentos vg. || sexcentos Dr.: . dc. C dc Bas. a sexcentos vg. || 11. Ti.] Sig.: c. C T. Bas. a || XV, 1. in] Bas. a: om. || templo te *supscr. ex emplo corr.* || redit || bouis sescenaris *Bas. a nouissescenaris C || sescennalis] F. V. Reizio auctore Plaenknerus a Krs l.: sescennaris E. A. Brixius phil. XII, 703. sexcenarii Graecius cf. Krs (78 sqq. n. 81) a sexennis c. d. in mg. Cur. || iocur C cf. P xxv, 16, 2; xxvii, 26, 13 || diffluisse] *I. Perizonius: defluisse || 2. aquae fundi || usse || et uidisse et uid || inenarrabili tabe] Kr. comm. de l. Gell. N. A. lib. VI c. 1 etc. (Misen. MDCCCXXVII. 4.) p. 18 ta: inenarrabilitate C inenarrabiliter Bas. a; erat cum de inenarrabili celeritate cogitaret W(t praef.); inenarrabili uilitate ego aliquando coniceram || 3. territuse apud prodigia || negabit || 4. praetores quae || pisa || [Q.] Petillio *I. Gr.* || 5. I. paetilius maso || peregrinos || malucensis (c *sup. lin.*) || 6. depraeatus || grae-****

cum || ei] *I. F. Gr.: et (Wt I, 33. n. 15 t) || T.] c. || Aebutium] vg.: e (s. E) butium C Bas. a b || 7. ipsi || 8. quae] q. || impuenda || occasiones intercedere || 9. grassus || 10. ire] iure || iureiurando || 11. iurauerunt sic ut vid. ex corr. in C, ubi iureiurauerunt (ex *Crev. sent. Kr.*): iureiurauerunt || T.] *om. || hi || . τcv. m. lum || XVI, 1. nonas Maias] Dr.: nonnae C non. Maii Bas. a || Lanuvinus] Bas. a: ianinus || praeceatus || Quiritibus Brissonius || legioni || 2. esset || seiecisset] rectae C rite *Sig.* || fate || vel Latinae ..., (instauratis Latinis) ..., Lanuvinos vel (Latinas) ..., instaurari Latinas ..., Lanuvinosque vel Latinae ..., instaurari eas ..., Lanuvinosque (extr. hoc voc. non add.) *Dr. || instaurandis Latinis] scripsi: mstauratis Latinis C instaurari, Latinis s. instaurari (Latinis) Ma. instaurari a Latinis Seyffertus l. l. 834 sq.; repetitum voc. Latinis merito tuctur Va. 261 sq. || , ante Lanuvinos (s. Lanuvinosque) praeter Dr. ponunt Ma. Seyffertus || lanuinos || instaurandae] *Dr. (Ma.): mstaurati C instaurari Seyffertus || 3. ad religionem quod] Bas. a: ad legionem C alia religio; nam dubitanter Ma. || mgrabescente || 4. mortus || sin ante] Sig.: in C Bas. a || in ante] Sig.: mad C ad Bas. a || 6. gabigaus || facta . ea] *Bas. a: factae || utm || 7. instauratio] Kr.: mstauratio C instauratio Bas. a || 8. ante] C (Handius Turs. I, 384): intra Pighius, I. Perizonius et vel sic vel post Wt praef. || recepta || 9. heurum || litterae quae || eis] sic || esse s. post Alpīs s. post Romani add. Ma. || populo Romano] aut superesse *Dr.: pro C PR Bas. a populi Romani ed. Lugd. 1553 || aliquantum] ad id tantum I. Gr. tantum A. Perizonius a se tantum Doujatius || XVII, 1. Tib. Bas. a: . c. (et sic §. 3) || sardimiam || 2. numperatum || ceteris || 3. opridibusque || cota || quoque || Sempronii Bas. a: sempronius || decent || secunda eportare || 4. aditisuplicationem] *Tib. Bas. a: t || 5. quae in ante] Sig.: quae ante Bas. a*******

quae ad *Bas. b* ante *C* || consecuta ||
 6. Q.] t. || *C.* || *Sig.*: m. (cf. *Dr. et Wt*
 xxxi, 50, 4) || leunum || ipse || *Ma.*:
 iis et *C* Is *Bas. a* || nonis Sextilibus ||
 cf. *Duk.* || seuatus] post *lac. add.*
Heus., qui de explenda *lac. cf.*, *Ma.*:
lac. significavit Duk. (*Wt*) || (litteris
 auditis) *Sig.* || atumultus || 8. *Pisas* ||
Kra cf. *Wt praef.*: ipsas *C*; om. *Bas.*
a || ed || exeretumedixerat || 9. *par-*
me || XVIII, 1. *eultenam* || defen-
suris || laetum et §. 9 laeti (cf. *Val.*
M. 1, 5, 9 bis, ubi semel Laeto *A pr.*
ap. Kempfium) || *Ballistam* || et §. 9
ballistas C; sic etiam ed. *Mog. et pars*
codd. lib. xxxviii, 2, 7 eandemque
scribendi rationem commendat Mog.
 xxx, 41, 2, ubi fort. legendum *Bal-*
listam Letumque: *Balistam et Bal-*
listae Bas. a || muroque] *Bas. a*: *muro-*
sque C muro(que) — sic etiam *Va.*
ms. — aut *muro* [fossa] que *Ma.*; *l.*
distinxi cum Cree. || *amplexi* || sunt ||
Duk. || 2. *quingenti* || *Dr.*: d. *C* (quin-
gentos Gruterus) || 3. *praedamque* ||
 4. que || adfligunt] *Sig.*: adfligunt ||
 (ornamento) *Cree.* || [et] in *Dr.* || *fac-*
tam || 6. (tempore) || *expunxit Bas. b*
 cf. *Wt praef.* || 7. *digrederentur Bas.*
a || utrumque || 8. *viti*] s. *viti Ma.*:
uitio || *vel* (extra templum) — sic
Ma., atque ita et ipse conieceram — *vel*
 (foris) *Ruperti*] sorte *Ma.* || *sitella* ||
Ma.: *sitellam* || *illata Ma.* || ipse ..
oporteret] scripsi Ma. vestigiis insi-
stens: ipse [...] oporteret *Wt* (*l.* 28
sq.) ipse [mansisset, eum templum
ingredi et ipsum] oporteret Ma.
ipseoporteret C ipse posuerit *Bas. a*
 || 9. inde] m || eo || 10. *uerbisomni-*
atum || *ieo* || *facturum* (cf. *Val. M. l.*
supra l., *V. Koehlerum qua rat.* || *T. L.*
ann. usi sint hist. Lat. atq. Gr. p. 73)
 || 4. *ipsae* || *suos* || *fusos ci. Dr.* || *a* ||
Bas. a: etiam *C* statim a *Wt praef.*;
non e (s. ex) tam [effusa] fuga? ||
caecidit || 13. *duo*] cum *C* se. *milia*
 (sic certe) aut duo *milia Kra.* || *caeci-*
derunt || 14. *hominis* || *auditum est*
Bas. a: *auditum se* || 15. *in audita expl.*
fol. in C; *lac. indic. Bas. a*; *fragm.*
periti — posse ex *Prisc. xvii*, §. 29;
v. l. v. in ed. mea || *p.* 126; 182 ||
 XVIII, 1. *appennum* || *appenninum*

|| *rel l. xxxviii*, 2, 1 *Brimiates rel h.*
l. Frimiates scribendum erit || *intra*
Cree. prob. Ma., qui l. recte *distinxit*:
inter; lac. statuenda esse videbatur
Cree. || *P.* || *Sig. cf. Duk.*: cf. *CQ. Bas.*
a || 2. *liguribusq. igestas* || *suplica-*
tionis || 3. *magnumonatus* || 4. *sub-*
stant || *perseo* || *Dardanos* || *barba-*
ros || *insardania* || 5. *autore* || *quid-*
quam || 6. *nec liberat] Bas. a* cf. *Kra:*
neliberare (cf. *Wt* 1, 14 sq. t) || *culpe*
 || adque || habere .. *esset] I. Gr. cf.*
Kra: haberet .. esse (*Wt* 1, 14) || 7.
suiss || *tracum* || *aliquid* || *temerare*
 || *erant* || *conuemenst* || 8. *hiemps* ||
amm || *elegerant] ge spser. ex ele-*
erant corr. || *traces* || *adherent* || *col-*
os || *bifarias* || *ad* || et || 9. *urbeque* ||
aberant || 10. *secuti] Va.*: uti *C om.*
Bas. a || *eiuremsidunt* || *expugnari*
 || 11. *Bastarnarum] ex bartarnarum*
corr. || *praedio* || *relic fol. extr.* || *lac.*
indic. Bas. a || XX, 1. [Romano]
more Muretus || 2. *fortuna* || *formae*
Rubinius firme I. F. Gr. || *adherebat*
 || 3. *sedealtosqueae* || *quibus* || *ma-*
gnoque [dignos] *Heus. cf. Duk.* ||
aesce || 4. *quidsuidbi* || *underife* ||
dubiae || *insanire aiebant] insane-*
bant || 5. *eornmentum* || 6. *thege-*
teamagificum || 7. *in] add. Bas. a*
 (*Duk.*) || *Prytaneo Duk.] urbisur-*
bipublicae || *is] m* || *Rhodiis Bas. a*:
rodus || *ut] add. Freinsheimius, I. F.*
Gr., post nihil *Wt praef.* || *qua-*
quae || *eorum* || *eorumutqua* || 8. *uere*
 || *incoatum C Bas. a* (cf. *Gell.* II, 3):
inchoatum vg. || *testis] add. Bas. a*;
documentum aut monumentum re-
quiri] Ma. || 9. *Delon aris] G. I. Vos-*
sius: delomaris C Delon maris Bas.
a *Deli aram Heraldus cf. Duk.* || *an-*
thoeciae || *capitol* || *laminina] cf.*
Lachmanni ad Lucr. III, 1017 *adm.* ||
inauratum] inductum aut inducta I.
F. Gr. || 10 sq. *de l. distinguendo cf.*
Ma.; *al. de h. l. Duk.*, *Handius Turs.*
 II, 519 || *reliquorum] religione I. F.*
Gr. reliquos Wt praef. || (et) *Dr.* ||
 (eopia) *II. A. Kochius em. Liv.* I p. 13
 || 11. *gladiatorum] cf. Kra; f. gla-*
diatorium Dr. || *primotmaiores* ||
uoluntate || 12. *tenuis* || *missione*,
 etiam *familia* *Ma.* || *famharie* ||
studiorum || *iuiuenum* || *pretiis Kr.:*

praedis C praemiis Bas. a || accessere || in suo fol. expl.; lac. ind. Bas. a || XXI, 1. Scipio] e. Sig. Dr.: pio || 2. post equitibus sociorum numerum [sociorum * milibus peditum * equitibus] excubisse arbitror cum Ma. || 3. cepiom || phylometiore || peditum post Romanorum iteratum || sūme || 4. (cum) Duk. Dr. (cf. Wt) || 5. ingrueret || verterat] Sig. (de al. eiusd. h. l. ci. cf. I.F.Gr.): uerteret || honum || morbo] morbos || 6. nē q̄lberorum quibusdem || 7. cadaue (ra vitio membran. absumpt.) || nulturibus Bas. a: uolneribus || illos nec prorei || mtaictastraige || 8. cepio || Tib. Bas. b: t. || Ti] I. Perizonius: titi || Tib. Bas. b: t. || Atellus Mamilius] Wt v. l. xxvii, 8, 2; 3: attellusae mhus || et] add. Bas. b || 9. lac. ind. mg. Bas. a, expl. Sig. cf. Dr. || gracci || Ti. Pighius Dr. || Gracchus] Crasus Sig., Perizonius; al. Dr. Ruperti || P. Aelii Bas. a: peli || c̄xur || 10. sybyllinos || 11. suphatio || notus || furias || suphationem || 12. uenienti || sinuisse || extr. membr. marg. truncato literae et A (?) desunt in C; tales literas per sqq. uncis rotundis inclusas enotabo || Auximi] Cluuius Dr.: * (ξ)oximi C Oximi Bas. a et sic c. 27, 10; XLII, 20, 5 certe C || (et a) extr. lit. a linea superstite || 13. XXII, 1. e] (t) faces || labsae || sunt. Lanuini Caeritesque ex Prisc. III §. 29 p. 633 P. Sig. || Lanuini Caeritesque anguem iubatun apparuisse nuntiarunt (v. l. vid. in ed. mea p. 134) Prisc. l. l. || lanuoceritesque || iu uatū || ravis] conieci ad Prisc. l. l.: aus C aureis Bas. b flavis ci. Wt || b(o)luem || (batle) || nonis luniis] de Sig. sent. Dr.: non. lul. Bas. a. ix. mil. C || (qu) || (car) || (certus) || quae] q || cartagine || (essentab) || scierant || (scartha) || 2. conpertamen || (dfirmaue) || (ens) || us quo || Aesculapii Bas. a: (aes), tamen ut prior lit. a pars adpareat, tum culari || cartagi (ne le) || re(x) || parentume(ons) tancer || 4. de] ne || usdundueque || goegtingentem || 5. etaeosmō- (t)es || oraculum Bas. a: oraeum || praebuit, sed Bas. a: praebusset ||

reg(e)m priore parte lit. m et ipsa a lac. hausta || nuntios tumultuosos misit] scripsi; idem probaverat Krts 63 a: nuntiosumultuo (**) misi C nuntius tumultuosus eius uenit Bas. a nunc (vel t)ii tumultuosi missi Wt, 28 t || (mo) post. lit. o parte conspiciua || 6. thotidem || tes(salia)mque || agrorum per quos] Bas. a: (agroru)m (post. lit. u ductu seruato) per quorum C populorum, per quorum fines Ma. || reg(num)r edit || 7. (tuum p) || (itam), extr. lit. m linea seruata || aut] sed aut Sig. sed circa omnes Graeciae ciuitates (omnia Graecorum concilia Heus.) aut Crev., at e. Wt II, 3 sq. cui stipulatur Kra || (au)t] dmti(ussim)utatum, post. lit. m parte post lac. conspiciua || que || fus(s)ent || 8. mtegresse || aecorum || quaerebant || XXIII, 1. atemen sium || mterdiceretē || 2. suis [iis] I. Perizonius || 3. ammaduertissent || litterae] C: litteras Bas. a; lac. indic. Bas. a mg., Sig. || 4. recitantis || moderatae || adque || iis] Kra: his || amissap || 5. galligrates || quinceo || crederet || uolatum || inqid || achi || 6 sq. maxu(i al.)mam grauissimamque omnium] Ruperti Krt. Ma. 499 Va. 258): maxime grauissimam omniumque C maxime grauissimam omnium grauissimam Kra maximam omnium grauissimamque Wt (cf. praef.) maximam et grauissimam omnium I.F.Gr. || non agiq; Bas. a neque agi I.F.Gr. || modāo || qui] quum I.F. Gr. || interdixisse scimus Heus. || manereque [...] scripsi praeeunte Crev. cui 'hoc' (uerba sc. manereque id decretum) 'vel uitatum vel mancum vel superfluum' uidebatur: manereque C maneretque Bas. 1554 I. F.Gr. cauentes per Ma. cauereque (dixissemus sc.) Seyffertus l. l. 828 || decretum [uoluimus] Sig. || [sciremus] scilicet ci. Wt [sciuissimus] scilicet Kra || scilicet,] Ma.: , scilicet s., scilicet, eg. || ū] hic vel nunc I. F. Gr. || conthionantem || probauimus; num probabimus? || 8. fere || caecis || maescamur || praeturecipiendum || temptare || 9. societati Crev. Dr. || quo] qua || omnia || fu-

turam || 10. philippum detrium || pre-
stitit, s. sup. lin. add. || 11. demetrio ||
populo Romano | C: populi Romani
hostem Muretus (hostem populo Ro-
mano Krta) belli in populum Ro-
manum Rubenius belli Romani Ma.
odii populi Romani Dr.; al. I.F.Gr.
|| PR (populo Romano al.) prius
poenae Bas. a al. prob. Walchio l. l.
225 sq. Wt cf. praef. || paene || (poene,
pene al.) Mur. Rubenius Dr. Kr. Ma.:
paenae C poenam vel potius Poenam
Ruperti || bellum inlaturum] addidi ||
12. (egit) I. Gr. || parabit || in Darda-
niam] aut Dardaniae I.F.Gr.: darda-
niam || saedem || graecia || habebat
Wt Ma.: habeat || 13. debepulsus ||
tam || consili] usi] vere] C Krta (l.
XXXIII p. 190): uera || dolopians ||
provocantes (cf. Dr.) vel provocan-
tem I.F.Gr.: prouens || provinciis
.. [revocantem] audivit Sig. || trans-
gressus || graecia || 14. vobis] us ||
tessalam || oderat] adierat Roëllius
|| noxa Duk. Kr(ta) || 15. mist || pœo-
loponneso || 16. delpis || interfuit]
Kr(ta): mterfuit C interluit Bas a ||
fretum] Bas. a: fretus || polopommen-
sum || immisceamur Sig.: immisce-
mur || 17. redigatur] I. F. Gr.: diri-
gantur C dirigitur D. Heinsius || 18.
macedonos || consilium capere] in-
ter eo et per litteras addidi: om. C co-
gitare Bas. a || XXIII, 1. Archo]
rel Archon Duk. Dr.: arco || senar-
chi || calligrates || 2. efficit || 3. ue-
nre aut euniam regum || mteresse ||
occultae || sint I. Perizonius || 4. futu-
rae || fuerint] I. F. Gr. (Ma. op. ac.
alt. 229): fuerant (Schadebergius Stu-
dien etc. Lips. 1838 p. 73 n. *) || 5. fu-
erit] Sig. (Ma. l. l.): fuerat (Schade-
bergius l. l.) || accommodari || 6. ac]
at I. Perizonius || accepto regem]
Kra prob. Ma.: acceptoa (ad Bas. a)
legatos romanos uenisse ad (ae Bas. a)
regem perseae, vocc. proxime sqq. per-
peram iteratis C; al. I. F. Gr. Heus. ||
a] Bas. a: ad C ab Wt || et ab eo
I. F. Gr. || 7. paucis autores (autores
etiam Bas. a) || mexpiabiles || 8. to-
tum h. l. distinxit fere sec. Walchium
l. l. 246 sqq. || opportunitate propin-
quitate || macedonia || subegit] Kra:

subiecit || Dolopes? Imo Bas. a: do-
lopossimo || ea | (ea) aut vim I. F. Gr.
eam Doujatius at v. Walchium ||
in nostris || religiosis || 9. simus || Wal-
chius: sumus || suspecti Crev. || thaes-
sali || Aetolique] cf. Walchium:
(Aetolique) etc. I. F. Gr., al. Doujatius,
Ruperti || pus || adque || 10. tessal s
|| sit — nobis] iterata; pro priore cur
extat cum || dissceptio] Seyffertus l. l.
p. 835: dissertio C Krat desertio
Bas. a discerptio Ma. || 11. filippus
|| eam || msuriae || simustates || si-
mus] I. F. Gr.: sumus || 12 sq. qua-
quam || tanta || muriam || qua ||
lac. indic. Bas. a mg., expl. Ma., pro
elevant etiam obscurant proponens;
al. ap. Dr. || Cencreis (Cenchris
Bas. a) staret] (Bas. a) Sig.: ceneri-
staberet || Elatiae Sig.: uelatiae ||
fimum Bas. a || sequemur || 14. nihil]
C (I. Perizonius): non nihil (Heus.) ||
faceret] Vascosanus: fecerat C fece-
rit ci. Dr. || id quid erat?] Ma.: id-
quoderat || uetustate || rerum || 15.
et] ac || praecipuaemimicis || eallig-
rates || agi;] Kochius l. l.: ac C om.
Bas. a || nemonou || 16. derependi-
que || nostrorum nos quoque et no-
stros regno] scripsi. cf. Va.: nostros-
quoque nossegni (nos terminis re-
gni Kochius l. l.) C nostrorum & (at
cf. Ma. 348 sq.) nos quoq; regno Bas.
a nostrorum nos quoque regni ter-
minis Va. 250 || 17. quod hoc || par-
bam || et apertam] apertamet || scie-
mus || 18. aut || romani habemus ||
invisosque (aut invisos; ac inuisos
Bas. a et invisos Crev. Dr. v. Kr. ep. ad
Or. p. LIII, a) efficimus] Alscheffskius
ad l. x, 36, 17 Wt: musosufficimus
|| erat || sumus || pacem || finiun-
tur odia, intermittantur] Ma. (fini-
untur, odia intermittantur Kr): odio
(odia Bas. a) finiuntur] intermittan-
tur C || 19. adsensi (s. assensi) erant]
Freinsheimius, Doujatius: adsentie-
rant || legationte || impetraret] C (I.
F. Gr.): imperaret || deinde] de ea re
Heus. || (deinde) postea s. deinde
(postea) Crev. || megalopolim ||
XXV, 1. uispos || furorum] ut uisedi-
bus || 2. que || (res) Crev. || ueteras ||
3. Hypataeis] Sig.: hypateis || pro-

xiiii] || fidesquaedatae || 4. hominibus || benigna] *Cre.*: benigne || invocantes] *Bas.*: uocantes || 5. Laevinus] lenius || pulcer || 6. egerunt] egerint *Bas.* a agerent *Curio* || ortobula || est] et || damnata quae *I. Perizonius* quaedam] *I.F.Gr.* || ab. t || 7. ad] (*s.* at) *addidi*: in *Bas.* a om. *C* || paucis || indutiae tantum sex mensium fuerunt] *C* (*Krt*, ubi mensium, a): inducias tantum sex mensium fecerunt *I. F. Gr.* induciae & antea sex mensium fuerunt *Bas.* a || 8. Rhodiis *Bas.* a: rodus || quaeque] quaeque || opere || scribere] *Bas.* a: rescribere *C* (scribere) *Cre.* || XXVI, 1. celtiber] celtiberi || *Ti.*] *Bas.* b: t. t. *C.T. Bas.* a || obtinente *Bas.* a: oppugnate || osique || elsetrorum || 2. mpballoquinqueim || 3. paucis] *Krt*a: adpaucis *C* ac paucis *Bas.* a || adhortatis || edixit || praeter || omens || 4. ali] sic *C* || sicubi] *Walchius* p. 251 sqq. (*prob. Büttner* obs. *Liv.* p. 94 sq.): secuti (*sic*) *C* seque, ubi *I.F.Gr.* scutis *Cre.* ubi *Büttner* p. 124 (*Bekker*) ut *Ma.* euncti *Seyffertus* l. l. || exequari *C*; exaequare *ci. Kra* || cornibus] *ex* eirembus *corr.* || hostium, quibus] — sic *Kr. W Ma.* — (*s.* a quibus) *ant* hosti, a quo *I. F. Gr.*: hostibus quibus *C* hostilibus, quibus *Dr.* (*Walchius*) || utextrauallum] ut pandere *ac.* *emetex* equare cornibus hostibus circumbantur possent *post* possent *add.* || ita] [*tam*] *Seyffertus* || irruerunt *Walchius*: ruperunt *C* eruperunt *Bas.* a irruerunt *I. F. Gr.* || sustineri || 5. caesa aut] *add.* *Bas.* a: [caesa, *] *ut numerus exciderit Ma.* (*cf.* c. 28, 8 a *Va. adnot.*) || adepti || dbellatumque || na || (sunt) *Gruterus* || XXVII, 2. maglunensis || quisibienno] (*in Hispania*) *I. Perizonius* in Hispaniam *Heus.* *cf. Dr. Crev. F. Lachmann* l. i. II, 79 n. 2 || *L.] Cn. Val. M.* III, 5, 3 *cf. intpp. ap. eund.* III, 5, 1 || iurisdictio || *M]* sic l. XXX, 41, 7. 10 *cf. Duk. ibid.* §. 8: 1. *Cn. Vell.* I, 10, 6, *Sig.* (*om. praeonom. not. Val. M.* II, 7, 5 [*Front.*] *strat.* III, 1, 32) || censoris] consortis || 3. consulis || etiam etiam *post* votis *add.* *C* etiam

Bas. a, *del. Crev.*; iam *Heus.* antea *Ruperti* || ex iis] *cf. Ma. coll. Sig. Crev.*: exin *cut* exinde *Sig.* || *M. Acmilio*] *nomen mendosum cf. Crev.* alteri *Mucio Heus.* *M. Acmilio* [*Q. Mucius successit, P. Mucio Sp. Postumius. Q. Mucio*] *dubitante Ma.* || enegotium || benetia || factionem || et] *cf. Wt.* (*et*), *ni prius or. membrum exciderit, Crev.* [et finitimorum] et *Heus.* || 4. sientat] *afut* || precon-sulis *ci. Dr.* || agere || redit || 5. glaria (*sic etiam in inscr. Lambae. ap. Renier inscr. Alg.* I n. 5. *Zell. del. suppl.* 1840 a) || substruendams || etaece-nam || 6. mg. membr. per h. l. *corros.* || (*et*) [carceres || no(tas)] *C*; *cf. de toto h. l. intpp. ap. Dr.* || numerandis *Vrsinus* (*cf. Friedlaenderum in Beckeri ant. R.* IV, 505 sqq. *cum adn.* 3277): numerandas *Bas.* a numeram (*desunt 7 fere literae*) *C* || trans (*d.* 10 f. l.) || cabear || ferreas] (*ie lit. non satis certae*), *tum d.* 12 f. l. || mtromitterent] (*d.* 9 f. l.) || || 7. feriis] *Sig.*: ferreis || silices || in Capitolio *Crev.* || et senac] (*s.* tulum) *Ryquius*, altera *Crev.* *ci.* ac senaculum *Dr.*; *at v. modo Beckeri ant. R.* I n. 469 || 8. emptor. umlapidem || stipitibus quae se-pserunt || 9. extra] intra *I. Perizonius* || portam] [*viam*] in Aventinum silice straverunt et porticum in elivo Publicio (*cuius mentionem h. l. primus quaesivit I. Perizonius*) ad aedem *Kra* || silices || et basilicam ad aedem *I. F. Gr.* || 10. Auximi] *Pighius, Gruterus*: oximi (*cf.* c. 21, 12) || pecunia || reducta || 11. exalnsfluuius-faccus (*in flaccus corr.*) || positumus || senatus consulto populive *Sig.* senatus populive Romani *Kra* || popu-libe || ipsorum] ipsarum || diebat] *add. Sig.* || Potentiae] *Sig.*: pol*entiae *C* pollentiae *Bas.* a || ster] (*nenda*) *m* (*e agnoscitur*) || 12. Sinuessae magalia addenda] *coll. Cass. Hem. ap. Serv. ad V. A.* I, 421 *C. L. Rothius hist. vet. R. rell.* p. 294 *Th. Mommsenius nunt. soc. lit. Sax.* 1854, 155 sq.: sinuessamaga] (*d.* 8 f. l., *quarum extr. Kopitarius credebatur de esse*) a; *de his et sqq. cii. v. ap. Dr.*; *d* et eaularia in his *cogitat Mommsenius*; *num* [et aq]uaria in his? || et elocass et mu-

rum] *scripsi*: et cloacas faciendas et murum *Mommsenii* et elo[*(d. 9 f. l.)*um *C*; *al. Sig. Heus.*] circumducendum *Rothii Mommsenii*: circumducen (*d. 10 f. l.*) *C* circumducend *Bas. a* || porticibus] *Bas. a*: etporticus || ramus || 13. multi || XXVIII, 1. p̄m || *Ap. Bas. a*: apud || 2. suplicatio || terre || nuuatium || 3. decreuit || 4. multitudme || *L.*] *Bas. a*: p. || laenases || 5. *N.*] *Sig.*: en. || *C.*] *C' cf. xxx, 26. 28. M.* || se. || *M.*] *Bas. a*: ei. || grassuspars || *membr. h. l. lacunosa* || el(u)uius || 6 sq. perf(ectis), *extr. lit. s parte conspicua* || 6. Centho] *vg. (Sig.) cf. adn. cr. ad l. xxxi, 14, 3, et sic l. xxx, 59, 6 scribendum erat*: cento || urbe || (arg)ent. || milia (*s. millia*)] *vg.*: m. lib. *s C*, quod ex millibus ortum esse videbatur *Kopitaro mil. nb. s legenti; ex libras orivubum esse puto; mil. parva lac. sq. Bas. a* || tu(ltfla)men, a partim serrata || cor(ne)luis || 8. tabulam aede] *Sigonius*: aedem (*cf. Dr. Wt*) || *Saturnios vers. inser. post Walchii* (*p. 253 sqq.*) *conamina* (*de quibus videtis Hermannum el. d. m. p. 616 sq., Ritschelium p. 20*) restituit *Ritschelius inser. col. rostr. Duell. I (Bonn. MDCCCLII) p. 19 sqq.* || *Ti.*] *Bas. b*: t. || graeci || proconsulis *Pighius, Reinesius* || 9. felicissime] *Walchius felicissime Bas. a*: feliceissimum || adque || liberatis] *f. duplicatis Duk., qu' cf.* || sociis *add. Sig.* || ante restitutus *add. et reipublicae ulem antea, reipublicaeque Pighius, sociisque I. F. Gr. cf. Duk.* || saluomq̄ || redit || Iovi] *Inoi Heus.* || 10. autque || ali-quod || *post data iteratum munera gladiatorum* || 11. Flaminini] (*Sig.*) || magni — fuit] *cf. Duk.* || tamen tum] *scripsi*: tamen *C (Büttnerus l. l. p. 95 sq.) tum Walchius p. 258 sqq.* ||

TITI L AB URBE CONDITA | LIB XLI
EXP INC LIB XLII | F LICI R in l. lacu-
noso *C* || *de cap. libro post finem agglu-
tinato cf. F. Lachmannum l. l. II, 99
n. 4 (al. Crev. Dr.)*
LIB. XXXII in periocha cui [id]
I. F. Gr. || parum felici] *add. ed. princ.*; *de s cf. Dr.* || fuit lis. dies eis]
O. Iahnus: fuit dictis *Naz.*; quaestio
fuit; dies eis *s (Boend.)*; *de rell. v.*

Dr. || datus] dictus *ei. Dr.* || I, 1. et
exercitibus] *Va. 249*: exercitibusq;
Bas. a exercitus *C* || ab || 2. [et] ut
Ruperti || optmerent || dena milia]
sic C || sexcentos *Dr.*: .dc. *C* sexcen-
tos *Par. 1573* || 3. centumequitibus
C || *missa* || 4. prouinciaoptmeret
|| 5. *Num. Sig.*: en. || *C.*] *scripsi v.*
xxxxi, 28, 5: m. || crassipensicibam
|| 6. magistratus *Bas. a*: immagistra-
tus *C* in provincias magistratus *Kra*
(*Wt cf. praef.*) magistratus in provin-
cias in *al. exempl. Wt* || contrabat
|| 7. priuataspaulatimproferendo-
finesconstabathnepraenestm. quod-
cumeopriuatus || publicae || exirent
et pararent] *scripsi cf. Duk. adn.*:
exiret etpararet || publicae || essent]
Bas. a: esset || 8. soeni || m ulla *Bas.*
a || 9. strumento || militari] itineris
(*aut mox ituri!*) *Ruperti cf. Wt* || 11.
aliquod || quae fac. unidum || romano
|| 12. ira] (*aut in ira, tum [et] silenti-
um*) *R. H. Schelius*: m. ura *C* tum
ira *Wt I, 18, act. ant. 1840, 79* inde
ira *Wt* || m: s || tum dumpenestno-
rumusuuehnt || II, 1. macaedoniam
|| conuenendi || eum] eum || 2. bellum
parari] *Bas. a (Ma.)*: nonbellum pa-
rari *C* nunc bellum parare (parari
Wt, cf. praef.) *Kra* || iultra || iret ||
aetoliam || d̄ scere || 3. praecationib
|| qui editi] *I. F. Gr. (Kra)*: quediti
C quae editae *Bas. a (Crev. Dr.)* || 4.
lanu || visa dicebatur *I. F. Gr.* || ter-
renatetm || Rementem] *num Crem-
ram? Chuverius* || Pomptinum] *vg.*:
pomptinum *C Bas. a* || nouibus || 5.
exstantibus *Duk.* || 6. edictumquem
|| est et] et ex || hostens || supplicatio-
que *C*; *f. supplicatio quoque Ma.* || 7.
et altera quae] *aut alteraque quae
Ma: an alteraque C* || an || uotae-
tesse || fieret feriaeque] *scripsi*: fie-
riaeque *C* feriaeque] *Bas. a*; *f. plura
exciderunt* || itasacrificatumque || de-
cem] *uiris* || ediderant *Ma.* || III, 1.
eodem eo || hispaniam || ne ullum]
nullum || aut] esset || 2. orna-
tum] *Ma: ornatum C ornamentum
Bas. a* || ei] *Kr. (cf. noe. ann. phil et
paed. suppl. I, 62 sq.) Ma:* et *C* se
Bas. a || ratus] *Bas. a*: iratus *C*
ita ratus *Kra* || hemiae || 3. paratae

fuerunt] *cf.* *Wt. praef.* || que || ad-
 quacesportarent || 4. red. iteguleex-
 posae || esset || 5. fremituseus (*cf.*
Va. 260) || est et ex *Wt* et ex *I.F.Gr.*
 || 6. euſeus || ambal || nisi si ||
 driiusset || 7. detrectatum || colu-
 mem *C*: eulmen *Bas. a* || tecto *Duk.*
 || parere || quid? || *Va.*: id *Cet Wt om.*
Bas. a || gerendi || publiis || locare ||
Ma: loca (*al. ad h. l. Duk., Ruperti*) ||
 traditumtraditum || 8. id deum idem
 || templa ante demolientem *add. Cu-*
rio; num delubra? || 9. ruinis || exor-
 nantique || 10. apparent || legat-
 one || ierant || locarentur] *add. Bas.*
a || iaculariaque || 11. regionem ||
 potuerint || III, 1. N.] *Sig.*: en. ||
 ire || 2. a] *add. Bas. a* || quibus in-
 pan'a miret:aque eumidnunt:atum-
 massilensibus legatisesset succede-
 batur || sortirentur || 3. ut] *add. Pi-*
ghius, exc. Pith. ap. Hearn. cf. Kr. lib.
 XXXIII p. 186 || iuriis || coprouincia
 || remansit *I. F. Gr.* remanere (*tum*
accus. in praec. opus) *I. Perizonius* ||
 bellum || st] s. est *Kr.*: sit *C*; *om. Bas.*
a || *h. l. Dr.*, §. 5 *Crev. cicium et Lat.*,
quibus ager dicitur sit, numerum ex-
cidisse censent || 4. rem] *add. Bas. a* ||
 Aebutum (*sic. Sig.*) *Carum*] *Pighius*:
 ebutumparrua || Q.] que || salm-
 um || 5. socii || sedit. omibuss:que-
 ethessalis || que || gererentur || V,
 1. bellum iam] *Ma.*, in quod et ipse
incideram: iambellum || 2. magna ex
 parte *Bas. a*: magnaepariter *C* mag-
 nae partis *Kr.* || faborem || amti ||
 aliquantoo || 3. utque || essent] *add.*
Curio || nullus || 4. persean (*cf. Alsch.*
ad l. VIII, 19 p. 496 n. a Wt l.) fa-
 man || patris || am || appellem ||
 meminstrum || adque || et quaesi-
 tum] *Wt* etquesitum *C*: requisitum
Bas. a quaesitum *Kra* || et] *add. Wt*
 || exultantem || tanta || 5. praeca ||
 prop.squos || tamunifico || 6. sper-
 nendam] *I. F. Gr.* (*Ma. op. ac.* 387):
 spernendum || non obiecta esea]
cum post 'obiecta' sq. 'esse' esea
facile excidere potuerit scripsi: non
 obiecta praeda *Va.* 250 sq. nonob-
 iecta *C* eum obiectum *Bas. a* non
 subiecti *Wt* II, 9 t non abiecti *Ma*
 eum suspectum *Seyffertus l. l.* || 7.

tessal: || ex] *C* (*Doeringius*) || perre-
 giam || 8. tessalos || esset] *I. F. Gr.*
Ma.: est || 9. gast gatis || fenore ||
 onerant || decem] *i. e. x Wt* II, 11 n.
 7 t: z *C*; *lac. in Bas. a* || 10. meodemq
 || terreb: a || delpis || tempus [non mi-
 nus] *Ma.* || quasi intestina gesserint
 bella] *scripsi: quasintestinogesse-*
rantbello C quos (quaeque *Dr. Ig.*
 390 quam quos *Ma.*) intestino ges-
 serant bello *Ruperti, praetera* quos
 intestina (*s. interneima*) effecerant
 bella *more suo proculens, quasi in-*
 testino (gesserant) bello *I. F. Gr.*
 (quas — bello) *Crev.* || 11. adque ||
 atruisque || petit || mbello || praeto-
 rum || 12. Corinthus, ubi .., conve-
 nit] *Ma. cf. Va.* 251: corynthusutubi
 .. conuenitur *C* Corinthum, ut ibi ..,
 conuenitur *Bas. a* Corinthi, ut ..,
 conuenit *Ruperti* Corinthus, ut ibi
 .., conuenit *Kr.* || VI, 1. delpis || pe-
 lopomnensium; excidisse videtur
 nomen loci, quo eos conuenire voluerit, *v.*
Crev. Duk. || accis || Persea odium]
 persedonum || 3. quo || quo || appar-
 ritoribus || 4. ab || ptolemeum || 5. hu
 || Cn.] *C. Sig.* || Q.] que || bebus || 6.
 ab] *add. Bas. a* || anthooco || excusa-
 bitquo || quoad] quam ad *I. F. Gr.*
Duk. (*cf. Forc. et Gesn. s. v. quoad,*
Haas. ad Reis. p. 460) || pretaret ||
 7. afferre || 8. adque || imperaretque
 || que || 9. se] *add. Bas. a* || oridmib
 || 10. antioeoque || urbanus] *Lugd*
 1551: urb *C* urb. *Bas. a* || 11. eique ||
 ; legato] *Va.*, quod et ipse scripturus
 eram; at dubium me reddi] 10 'le-
 gatis': quelegato *C*: legatoq; *Bas. a*;
 atque legato, ni nomen eius exciderit,
Wt legatoque Apollonio *Benedictus*
a Kra l.; num Apollonioque legato?
 || libere || essent || 12. que || fuerunt
Benedictus || renunt] (*s. c.*) iauerant]
Crev. Benedictus, Ma. 509: renuntia-
 uerunt || maxime || VII, 1. haec
 [acta] *ci. Kra* || cereus || ms || uo-
 uerant || Iunoni] *Sig.*: unomis || 2.
 cere || milia pondo] *Bas. a* milhaput
 || gicereus || 3. Statellati] *Bas. a cf.*
v. l. c. 8, 5; 21, 2 et 5: statellae] *C*
 Statiellati *Cluverius, Gruterus*; *sic*
sane inser. Or. 4927 eodemque ducunt
 et *Cic. ad fam. ep. XI, 11, 2 et Plin. n.*
h. m. §. 47; 49; xxxi §. 4, cum *v. l. Sta-*

tyelli; et vel hanc formam Aquae Staty(u)ellae vel Aq. Statellae commentant eodd. *Strob.* v, 1, 11 p. 217 C. || liguram || 4. populo || oppugnaturam || cernebat || 5. quae: sse || tris est horas || C: tris horas est *Va.* 258 est amplius tris *Bas. a* || 6. aequitibus || coquos || itumultu || 7. media || metus || 9. (passim) *Ma.* || 10. nec || *add. Bas. a* || caedentibus || x || VIII, 1. hae || *de numeris h. l. et c.* 7, 9 falsus *Cree.*, cum ad 'partem civium amisam' capti quoque pertinetur || diderunt || 2. non || *add. Bas. a* || aitrocius || cons || seu turum || 3. ad || ruit || uendit || 4. cognoscendis campama || 5. satellites (cf. c. 7, 3) || tum quoque etc.) cf. *Freudenbergy obs. Lic.* 1, 5 sq.: tum quoque non ultro inferentes bellum, oppugnatos *Walchius* 137 sq.; *al. Ruperti* || 6. innoxorum || iplorantia || possumo || nuper (aut vix cum *Heus.*) pacatis *Ma.*: pacatos C *Wt* pacatis *Bas. a* nunc pacatis *F. L. Lentzius* in *progr. gymn. Kneiphof. Regim. a.* 1852 p. 23; *de abactos cogitavi* || 7. res [S. C. factum est] *Sig.* || (senatui) *I. F. Gr.* || consulesque praetor || quiquod || 8. primo quoque tempore (aut quoque extemplo) referri] *Krs* 75 sqq. a: quoque tempore fieri C primo quoque tempore fieri (finiri *I. Gr.*) *Sig.* quoque adempta refici (s. reficere) *Wt* 1, 18 sq. quoque adempta referri *Wt* quoque [reddi; eaque primo quoque] tempore fieri *Ma.* || nec ante .. quam] C *Kr*: in ea gente .. cum *Bas. a* || pugnantis *Clericus* (*prob. Cree. Ma.*): oppugnantis || VIII, 1. eonss || eadem .. senatui fuit *Wt*, dubitans num senatui requiratur (at cf. *Ma.*) eandem .. fuit senatui habuit C || 2. exemplo || hibernaculiamissi || mfectus || praetori] *Sig.*: praetorib C = praetoribus *Bas. a* || evocato *Heus.* || multisque || inuectus est *Bas. a*: inuectus || praetorem] *ex plaetorem corr.* || 3. cum orbembellenebene || debuisse || hostibus] *ex histibus corr.* || 4. d taque || multa || num edicere! *Alschefskii ad l. II.* 52 p. 185 || 5. supplicationemque || absente se .. praesente] *Pithoeus ap. Hearn.*: absentes .. praesentes C absenti sibi

.. praesenti *I. F. Gr.* absentis .. praesenti sibi *ci. Dr.* || honores || 6. aliquid || 7. estate || cognoscendis || visa] ua || 8. lenatem || aemulum || Pennus] C (*Sig.*) || Sp. Cluvius] p. clu us || sic missiterum || X, 1. fulius || Flaccus, A. (*L. Bas. a*) Postumius] *add. Bas. a Sig.* || 2. capitae || sexaginta novem] *vg.*: numeris expressit C *Bas. a*; novem et sexaginta s. undeseptuaginta *Kra* || 3. et] *Cef. Walchius* p. 227 sq. *Wt* 1, 33 n. 15: sed *Curio* at *ci. Dr.* || 4. e] se || quibusque odemerunt || 5. aequestris || uoxnerat || annis] *F. L. Lentzius l. l., Ma.*: annos || sex] octo *I. Perizonius* cf. *Dr. Rinke* de or. pr. in *Cat. a Cic. abinul.* p. XXXIX || postquam sic C || et] ut || tante || a mari] *Va.* 251: amant C a mari vento *Bas. a* || operentur C || 8. quem || in] *add. Bas. a* || absu] sit || 9. quoq. || 10. eiconss || sqq. et §. 11 in] *it. ex Ma. sententia distari* || 11. consuli] *Ma.*: eons C *Coss. Bas. a* consulum *vg.* || in incepto] C (*Duk. Kr.*) || bellum || decernunt] *Bekkerus* (cf. *Kra*): decernuntur || 12. ni] *add. Bas. a* || nonus || 13. Hispanias *ci. Kra* || in] ante citiorem *add. Bas. a* || 14. Siciliam] *ex scham corr.* || 15. consules obirati *I. F. Gr.* || habituros || rei publicae] *Cree. cf. Kra*: rep C reipublicae *Bas. a* || XI, 1. udisse || deperona || 2. euisset || mgentiaqm] existimant || 3. uendi] quorumq] coronam || 4. consulis || romani || 5. haec uoluntatem || pressum || a] *add. Bas. a* || iam pridem] *Kochius l. l. p. 13 sq.*: iam primum C tanquam primum *I. F. Gr.* tanquam omnium primum dubitanter *Ma.* (cf. p. 314) iam annum septimum *Va.* 251 sq. iam clam pridem *Seyffertus* p. 835 sq. || 6. ubentute || que || adque || 7. non in || 8. que || philippos || successum || 9. pararetur *Bas.* 1554 paretur *Kra* || XII, 1. non || f. (apud *Dr.* || adque || civitates] *Bas. b* (*Dr.*): euisset] qua] quam || ei] et || certum esse || 2. quodam || faborem || auctoritate esse] *scripsi* auctoritatem esse *Ma.*: auctoritate C autoritate, *Bas. a* auctoritate; *al.* || 3. phrysiacpraecanti] atque (*i. e. adq.*) oranti] *scripsi*, tum

vidi et Kr. et al., Doeringio l., idem probasse cf. Kra: adoranti C (Aesch. ad l. x, 36 p. 709) ac oranti Bas. a et oranti Crev. Dr. || 4. celebratares | seutransque || et donis] scripsi et inter e et d excidisse ratus: donis C (Aesch. l. l.) donsq; Bas. a || 5. boetorum || aptatum || 6. alter || Posideum] scripsi (sic l. XLIII, 11, 3; Ποσειδώνιον Thuc. III, 129, 'probably from a temple of Neptune, which stood upon it' Leake travels in northern Greece III, 156): sidenum C Delum Sig. Ismenium O. Müllerus Orchomenus p. 421 n. 1 ed. alt. || idelph. s || acateo || aeorūprope || ei] C, quem secutus sum; tum idem vidi Heus. ei. assecutum esse, prob. Bekkerō: & (Wt I, 33. n. 15) || 7. ad || priuatisnāpubl cae || indultum Lachmannus ad Lucr. I, 453 sq., at cf. Wt praef. || 8. lus || adque || haberenonutexpertison || milibus] utrobique Va. 252 sq.: milia || equitum: Bas. a, eg.; corr. Va. || praeparatum habere] Va: praeparare C praeparatum Crev.; f. praeparasse || 9. ut in decem millia A. Perizonius || millibus I. F. Gr.: milia || annum || 10. tantis] Sig.: tantum || armaentariam || perienm || Thraciam Bas. a: thereciam || XIII, 1. mqu d || adduos || post explorata lac. 7 fere lit.; f. verbum excidit || secum || 2. fecistis post alterum vos iteratum || adrogarem || 3. noui ss mas || graecae || denudantes Bas. a: denu-datis || penitentium || habere] que || suugi || possent Ruperti || 5. pararet] add. I. F. Gr. || parere || 6. Abru-polim] sic C Paus. VII, 10, 6 App. Maced. 11 p. 262, 19; 264, 12; 16 Bk. || adque || Arthetaurum] Kr. cf. App. l. l. p. 262, 19; 264, 24: arthetarum C artetauri C 40, 5 arcetauri C 41, 5 || idemadque || 7. Euercam II. Valerius || Thebanae principes ci. I. F. Gr. || boetorum || que || bellum I. F. Gr.: bella || 9. cond t || tessahaperthebiaque || otroxia || 10. occursum || 11. nobistumhaut || quamesium || praedicendisaut || 12. adq || utei || praeter || nouis || adque || XIII, 1. turia || 2. etdefens. oetdefensioetdepraecatio || e respondebatur || 3. ni-

mia] I. F. Gr.: annum C auimi Bas. a; del. Bekkerus || priiceps || 4. causalemuelcausambelluaru || forte || 5. ciuitatum || adque || curaerat || et legatio Rhodiorum Romae erat hac ac falsa simulaturus] et Kochii et Vallemi inuentis usus scripsi sic fere lac. explendum esse ratus hac [de causa; cuius ferox erat nec ficta] ae etc.; et lac. alio modo oriri potuisse et singula verba inuenta esse ipse scio: etlegatioRhodiorumeraethaefalsaiturus C & legatio Rhodiorum erat, ac Satyrus princeps Bas. a [Inter caeteras] et rell. = Bas. a I. F. Gr. et legationis R. erat Satyrus v. d. ap. Dr. et legatio R. venerat, ac Satyrus princeps ci. Dr. et l. R. erat ac falsae accusationi obviam iturus princeps Kra e legatis (aut et legationis) R. erat Andranodorus (aut Athanodorus) Ma. et legatio R. Romae erat ac Satyrus Kochius l. l. p. 14 et legationis (aut e legatis) R. ferox erat nec falsa simulaturus Va. 253 sq. et legatio Rhodiorum venerat cuius ferox erat nec falsa simulaturus Va. curis secundis || quin] quem || ciuitatisquoque sua C; f. ciuitatis quoque suae insectationem Ma. || 7. senatusquerabat || 8. cum non] coll. App. l. l. p. 263, 3 sqq. Duk.: cu || intemperanti] I. F. Gr.: intemperantius (Wt cf. praef.) || anthocus | popularibus quidem gratam] Ma: popularemquide | qu demngram populus C popularem quidem ac gram (nec ingratam Kra) populis Asiae Bas. a || 10. favorem] num favorem maiorem? || fecit] auxit I. F. Gr. || oita || donaquequam C donaque (cuiquam) Wt praef. || adque || XV, 1. quanta maxima] Muretus, I. F. Gr.: quant || eximia C quanta eximia Bas. a || 2. ipsae || 3. ordiens] Bas. a: oriens || ministeriis Bas. a: mmistris || fac nerum cf. c. 41, 6 || cedem || 4. eumē] || apollinedelpos || escensurum] Dr. escensurum C: ascensurum || praegressi] I. F. Gr.: progressi || querebat || 5. escendentibus Dr. escendent b C: ascendentibus || cirra pr. musquam || inacererat || laeva, semita paullum exstante Kra (al. id. olim): leuase-

mitampaulumextantem *C* laeva semita paulum extans *Bas. a* laeva ad semitam paulum exstantem *Ma.*; *de Wt cf. emd. ad h. l. et p. 166* || de[r]upta] *Duk.*: diruta (*cf. Ma. 342*) || 6. maceria || 7. a mari] agmine *I. F. Gr.*; *malim Eumeni Ruperi* || 8. eunde] regi] *Vasconanus*: regis || 9. exortasuaduo || deduolunt || 10.; sopitusque ex semita proclivi ruit] *Kra*: sopitusque ex semita proclivi *C* sopitus: ex semita proclivi *Bas. a*; *al. de uniceorso h. l. I. Periconius, Duk., Heus., Rup.* || congestu] || cedentem || constanter] *Bas. a*: constar *C*; *f. vel contra* (*quod mihi et ipsi in mentem venit*) *vel* constans et *Kra* || XVI, 1. macerem] || add || adque || ne ex compreso *Kr*: ex compreso *C* ne compreso *Bas. a* || occiderunt || 2. tollentesoppidum || 3. remanentem *C* remeante *Heus.* || uictorum] || prope] || pro || 4. quidem] || sicut || infestianemerunt || 5. recte distinxit *Walchius p. 123* || coeptumneconsulte || 6. asu] || ab] *Kr.*: ad *C* a *Bas. a* || corintho] || Isthmi] || 1. *supser. ex sthmi corr.* || 7. adeos] || asia] || ceterum] || 8. fratri] || audt] || 9. que] || qua quam] || tacita haberi pati] *Ma.*: tacite] || tacitum *ci. Dr.*) haberepati] || patique *Bas. a*) *C* || non] || uno; *de sqq. cf. Sig., Nauckium ad Soph. fr. 596, Cobetium mnen. ix, 377* || maturam] || famam || XVII, 1. legatusque] *C* quo legatus *ci. Dr.* || conciba] || ierat] *Va. 263*: euserat] *C* missus erat *Bas. a* || 2. Rammium] || rammus §. *sq. et §. 8 C, h. l. et c. 41, 4 rammum* (*Heremius App. l. l. p. 265, 4 sqq.*) || fatalis *ci. Wt* || 3. hospitioque *ci. Wt, Ma., qui sqq. recte distinxit* || alterum quoque] || suo *l. quoq scriptum post insignis iterat C* || 4. per famam] || et coeptum || 5. hostio] || 6. habere pluribus consciis; comparati eventum praeterea in incerto (*vel* incertum] *Scyffertus l. l. p. 836*: habere pluribus consensu comparati eventum praeterea in incerto *C* (*post* habere, *post* comparari (*sic*): *posuit Bas. a, post* habere, *post* comparari: *seu; Crev. Walch. p. 122 sq.*) habere pluribus consciis; eventum praeterea in incerto *Ma.* || *f. efficax, tum tutum et detur* || aut tuta] || ad tuta] || (*rem*) celandam *I. F. Gr.* || 7. quod] || que] || defendi] || 8. ne] || experimentum] || ale dem] || 9. insussu] || curamqacta] || XVIII, 1. caqab] || appellare] || clandestina] || scelere] || beneficorum] || 2. e.] || 3. duct] || traiceretur] || 4. aegne] || 5. stimulantem] || 6 *sq. maconcum* || esset] *Bas. a cf. Ma. 511*: est] || prouincia] || fatigantis (*s. tes*) saepe .. senatum] *Kr. (cf. lib. xxxiii p. 135, a)*: fatigatissepe .. senatum *C* fatigato saepe .. senatu *Bas. a* || ad exercitum -- iussi] *cf. Dr. adn.* || XVIII, 1. secognit. onem] || quam] || consederant] || lueruperata] || *f. [legem] promulgavit Dr.* || 2. amnonpost] || uacaretur] || 3. regnum (*cf. Ma.*) || qui Persei *Ma.* || Ariarathis] *Sig.*: ariatis] *C* Ariaratis *Bas. a* || 5. tutele] || 6. egregie ea] *Ma.*: et regemet] *C* Ea regis *Bas. a*; *f. egregie haec* || 6. *post voc. praetor duodecim fere lit. lac., tum a lin.* || instruendas *F. L. Leutzius l. l.* || habitare] || recpossent] || trecum] || sedis] || (*Maedis s. Medis W. Ma.*) || ceptatis] || que] || tatis] *C*: apud se] || disceptantibus, & Maedis] || [*Caenis Wt praef.*] || que et Astiis] || (*aut et Sintiiis*) *Wt I, 28 t praef.*: tres] || Thraciae] || populos] || nominari] || *Ma. quoque perspeti, quorum nomina praeter Maedorum] || re] || reperi posse merito censet* || binum] || *add. Bas. a cf. Kra, bis deum Pighius* || militum] || summae] || *cf. Duk.* || 7. traeciae] || *Ti.] Sig.*: t. || 8. rhodium] || XX, 1. tempestatei] || prostrata] || *M. Aemilii priore* (*primo Pighius*) *post Capitolio* *add. Dr.* || priore] || posita] || opera] || *M. Aemili]* || *post* Punico, unde] || oculi] || librarii] || ad] || cons] || (*sic cod.*) || aberrare] || poterunt, addili] || *sec. Sig.* (*priore posita a M. Aemilio*) *et Wt praef.* (*posita opera M. Aemilii*) *supplementa; cf. R. Klotzium hist. lit. Lat. I, 306 sq. n. 350* || 2. et ad] || *Kra*: et] || *C* ad] || *Bas. a* || 3. victimis] || uctissimus] || oppidis] || Iovi] || optimo] || maximo] || *rg.*: iousom] || *C* *IOM Bas. a b.* || 4. pierduellium] || que] || disiecisset] || *Bas. a* || 5. que] || saturne] || (*cf. de h. l. Dr.*) || Calatiae] || *Sig.*: caletae] || aea] || tripidem] || uacchis] || flummis] || examinatos] || oximi] || (*cf. xli, 21, 12*) || 6. quique] || num] || XXI, 1. provinciam] || *Ruperi*:

prouincias || popilio || referre || et] C acerbissimi Bas. a || quam regi in-
 ut || 2. populi || quibussiterum || Sta- vidiam concitarunt] *incertum Sig.*
 tellatibus] Bas. a cf. c. 7, 3 satella- *supplementum*: que || reis C quam
 tis C Statellis Bekkerus || proconsul] regi lac. nota in mg. *apposita Bas. a*
 Bas. a: procons C proconsule I. Periz- || XXIII, 1. [Deinde] interrogari
 zoniis || sedecim] I. Perizonius: se .x. Sig., obloquente Dr.] eas res] Va.
 C se decem Bas. a sex Kr; num sex- 254: eas C ea Bas. a || expromere]
 decim (= sex .x.)? cf. Kra || que- Ma. prob. Va.: expromeret || re] Bas.
 que || fas] tam || et] Bas. a: om. || a Va. 254 sq.: repræ C re ipse (reprx
 rebellandum] Grut. (cf. Ma., Va. in C scriptum esse credens) Ma. || 2.
 264): rebellum || 4. Scylla] f. Ralla cartaginienses || iturus || in] necm ||
 Pighius || 5. satelli || servitute man- clamdestinum || aliquid || princi-
 sisset I. F. Gr. || 6. ext || 7. frustrium- pium || lac. h. l. animadvertit Clericus;
 pho || f. (quod - fieret) Wt || trium- quam explere praeter ipsum conati
 faut || 8. plebis] scripsi cf. C: plebes sunt v. d. ad mg. Cur., Dr., qui ci. inde
 Bas. a || plebiscitatusnitique || [nihil emanasse] praeterquam, Heus.
 praetor] pro || querere || ea] Dr.: ex || 4. quidepraecaretur || inimicis ||
 || querere || XXII, 1. acceperunt] criminantibus || crederent] romam
 I. F. Gr.: ceperunt C ceperunt Ta- || constantefidemp (? p nec totum
 felius || 2. reuserti || posita C pro- adest nec certo dignoscitur) ergaproo-
 posita ci. Dr. || 3. detractationi] Bek- didissent sq. lac. 9 fere lit. || 5. utrum-
 kerus: detractationi Bas. a detra- que || cartagmensiumconsultis
 ctioni C || in urbem] om. Grut. ed. responderi Doujatius et vel sic vel
 ult. || rogationi || 5. postquamflu- respondere praetorem Crev., at cf. Dr.
 uum || popilus || 6. est] et || 7. popi- || 6. cartagmienses || 7. se, si] scripsi:
 lius || rogationem || uis || popilio || se C si Bas. a || aliquid || masisse-
 praebusuctulaudibus || rerum || hoñoris || dare] prodere Ig. 400 || 8.
 ne diceret ius] edieeretis || 8. falla- statuerent || observare] I. F. Gr. (Wt
 ciaelusa || XXIII, 1. eo] et || massi- praef. Ma.): observari || 9. urbem]
 l. sae || contiones || 2. cartagmieu- C, Bekkerus, Kra: urbes || conc sisse
 ses || aegrum || in] add. Sig. || pre- || quae] q || adm: s: ssent || 10. cartag-
 senti || castellaquae || masimissam- miensesque || f. observata, quod
 queuiadque || 3. silere] sedere Ig. mihi et ipsi in mentem venit, aut ser-
 389 || prohibere || extrafinesextrafi- vata Dr.; in cod. post hoc. voc. 10 fere
 nes || 3 sq. post arma et post bellum; lit. lac. || XXV, 1. Cyntho] Sig.: cento
 poud Ma. || 4. Et quamquam I. Periz- || regis || 2 qu'a || infestus || Persei]
 zoniis || pellent || haud Bas. a: aut || C (Par. 1573, Bekkerus): Persi Bas. a
 f. ambigue Ma. || deserte || 5. super- Perseo D. Heinsius || que || queque-
 uameredulitatemque || cartagmieu- audent || maeaedonumsummuu] pa-
 ses || missos sese] I. F. Gr.: missos rari bellum] exstat in C || 3. uocatos
 esse C sese missos esse Dr. missos || 4. esse] Ma., quod et ipse inueneram:
 se 'cum Gr.' Ma. || triumpharum || se C om. Bas. a || prohibere || prohi-
 imperari || 6. ut] uet || equo || inter bere || 5. que || 6. famotrae || 7. satis-
 regem socium populumque] Ma.: faieri || censi || habebat || 8. su-
 msocumpopulumque C apud soci- per] que || frementemque] scripsi,
 um populum Bas. a || essent || uale- ciam praemonstrante Ma.: frequen-
 rei || 7. quiddedissentquodipsum] tem C frequenter: Bas. a queren-
 falsus igitur Ma. p. 486 n. 1) || nullum teinque Ma. || superatiosilegati ||
 Bas. a || finem] Bas. a: om. C (ite- speculaturi] et ipse correxi post Rup.
 rum deceptus est Ma. l. l.) || futurum Ma.: speculati C speculari Bas. a
 || 8. aliquam || datum || dilectum || (cf. Wt praef.) speculatum Kr. || 10.
 9. tutamuentutemetsub || 10. deni- tum] cum || abse || renouare || pro-
 que] Va. 254: neque C namque probare || passurum || 11. nouum foedus
 Bas. a quoque Ma. || ipse satius ipse- si Kr: nouofoedusse] C Si nouum
 esse || acerbissimo] Va.: acerrissimo foedus Bas. a || debere] scripsi cum

Ma.: deberet C debere: & Bas. a || inducere || equofidus || credere reipub. Bas. a: crederep || 12. adque || e regia] egragia || euoceptuseum || et] e || sentuntiasse || uoce || adque || triduos || 13. profectus || mamentibi || quiequam] *Crev. al.*: quidquam || 14. tessali || scuatium || reperse || posset] *I. F. Gr.*: esset || uenisset || XXVI, 1. unilul || adt. mead || exasperathosaciliguris || *sq.* recte *distinxit* Ma. || mbellum || 2. iregem || susceptum || Issaci] Ma.: esse C Issenses Bas. a || quaestionesuos || eum depopulatum] Ma.: eundopopulatum C secundo populatum Bas. a || adque || 3. speciem || 4 *sq.* regea || rege Issaci] Ma.: regessisse C rege Issenses Bas. a || differrent || quesitum || est, quid] Ma.: etquid C cequid] *Vasconianus* || 5. instituto || acceperet || superdeuennischesitantibus] *reponso* || 6. ut qui adire] Bas. a: ut qui adirent C iis qui adire *Crev.* qui, ut adirent Ma. || adrem || quid (quis C) socii quererentur; senatum exi (exu C) stumare] *ex Capicibus restitui*; *idem* Ma. assecutus erat: qui (quod I. F. Gr., quia I. Perizonius) socii quererentur apud senatum exustum a rege agrum || 7. Plaetorius] *a superscr. corr.* C, Sig.: pletorius || regem || redierunt legati] Ma.: redieruntlegatiquirederunt C legati redierunt (redierunt legati *Kr.*), qui renuntiarunt Bas. a || in ea] Bas. a: in C, *nomen latere censet* *Wt* || anthioeum || ptolemeum || Alexandriae] *I. F. Gr.* Ma.: malexandra || 8. num [esse] omnes (post conuenisse)? || egraciae || quae] que || adisse se (s. sese) *Rup.* || Rhodios] Ma.: socios C solos Rhodios Bas. a || fluctuatis (cf. Ma. *ann. ph.* 73, 126) || 9. Rhodii Bas. a: rodi || eaquolgolactari || non dari prius quam noui] *scripsi, tum uidi idem (nisi quod prius dari quam posuit) placuisse* *Va.* 256: nonu C iis dari cum noui Bas. a || XXVII, 1. quinquereuibus || subditisque || 2. que || siehan || essem || adq || 3. liberti || *voc.* ex civibus Romanis ante libertini ordinis collocat *Kochius l. l.* || hemo || ab] *Kr.*: ac C a Bas. a || 4 *sq.* acceperetadq || *Serranus*] Bas.

b: seranus || proxime *sq.* recte *distinxit* Ma. || ut] *Kr.* *Wt act. ant.* 1841, 853 *sq.* (cf. *Wt praef.*) *Seyffertus l. l.*: quunt C qui Bas. a Ma. cf. *Va.* 251 quo *I. F. Gr.* || parandum || popilio || que || e sociis Ma.: sociis C socios Bas. a socium *I. F. Gr.* || iuberet. hac classe] Bas. a haeclassenuberet || que || mpigro || 7. deducta || eos || Licinus] *Sig.*: hemus || 8. Sex.] se || nubentius || XXVIII, 1. populus || redit || immineret, e re publica visum] *Bekkerus cf. Kra.*: imminererepulsu C immineret, visum *Crev.* || 2. auditum || aedem || 3. oppressus || 4. quamdeucta || A. D. *Sig.*: ad || 5. grassus || cassinus] *retilus*] *Villius* *Sig.*: unius || 6. iure] *cf. Kra* || rome || 7. designatisen (f. *Wt praef.*) || hostiis Bas. a: hostibus || praecarentur || (ut) id *Pithoeus* || 8. senatus, [ut] *Crev.* || populus || [fieri] uoveret *I. Perizonius* || si] Ma.: dari C dari, si Bas. a || eode || 9. donaque] Ma.: donarique C donariaq; Bas. a || h. l. praecunte *I. F. Gr.* recte *distinx.* *Crev.* *Dr.* || praecunde || 10. Papius] *C Sig.* || 11. perit || *lyr. eo* || decessisse, alterum] *add.* Bas. a: om. C mortuum, alterum *Wt praef.*, at v. *Val. M.* 1, 1, 20, *V. Koehlerum l. l. p.* 73 || morte || 12. dependentem || minus competem (cf. *Kra ad h. l. et p.* 13) || 13. aemihoeum || *Messalla Sig.* || f. pontificis *Wt* || *Ahenobarbus*] *C Sig.* || oppida || , oppido adulescens sacerdos, *Baumg.-Crusius*] (sacerdos) *Crev.*, *prob. Ma.* || XXVIII, 1. hemus || cassus || ciuitatesquaeque || 2. f. stimulabat [in Persea] *Dr.* || cum || quo || *Persci*] *altera Dr. ci.*, Ma.: eius C regis *Ig.* 386 *sq.* *Wt II*, 6 n. 3 t || uetummaetatum || 3. bytmae] et eventum] *Va.* 249: equitumeu] tum C euentumq; Bas. a || expectaret || se] *h. l. add.* Ma., post uxoris *Wt praef.* || 4. Ariarathes] *C Sig.* || est] *C Walchius p.* 74: erat *Crev.* || 5. anthioeus || 6. id nullo] *Va.* 255 *sq.*: inullo C sine ullo Bas. a || mi || post bello sent. terminari *uidit* Ma. || quod ad bellum] *Va.*: quodbellum C, id bellum: Bas. a. Quae uellent Ma. || enixe] *Kr.* (Ma.): exime C eximie Bas. a || 7. ptolemeus || erant || au-

thiocum || Coelensyriam Vascosanus
 Coelensyriam Curio || 8. alterum et] e
 || elepauts || 9. mansuras res esse]
 Kr: mansurasse C mansuras res Bas.
 a || quicquam] Kr. al.: quidquam ||
 10. fretacessent || cartagmienses || 11.
 illyorum || utramforet || impetum-
 que || his] I.F.Gr.: ns C || illus || 12.
 cothysstraxodysarū || Persei ac (s.
 atque)] Kra (Kochius l. l., Va. 256):
 ead C eviderit Bas. a iamdiu Wt
 I, 18 n. 4 (cf. t praef.) iam Wt ||
 XXX, 1. liberi || plebs ubique] Bas.
 a: gens ubique C plebs utique Grut.
 (I. F. Gr.) egens ubique multitudo
 Ma. || favens] h. l. add. Büttnerus l. l.
 p. 98 sqq. || f. deterioris I.F.Gr. (Wt)
 deteriorum Ma. deterioribus favens
 Crev. || ad] I. F. Gr.: ob || adversa-
 cernerestudia || 3. romano || rati]
 rati || 4. erat; aliquos (alios?) Ma. ||
 praecipientes || nouandaē || uentor-
 um || Perseus .. aurae populari ser-
 viebat] Seyffertus l. l.: persea (Per-
 seus Bas. a) .. aurae populariserat
 C ad Persea .. aura popularis ierat
 Ma. || 5. optio] optimo || mallebat ||
 6. in ea re] Va. 256: mde C (inde)
 aut sibi Crev. autem Rup. iisdem
 Heus. || esse || alteram oppressam ||
 ml. uatam || utrisque || ex aequo I. F.
 Gr.: exeo C (Donjatius) || utrasq || 8.
 post inierunt recte distinx. Crev. || in-
 de — renuntiarunt] in fine §. 9 collo-
 caturus erat Crev. || praeces || accep-
 ptas] Bas. a: acceptasquo (cf. Va.
 263) || praecationemque || 9 sq. pro-
 pagationem] I. Perizonius: proroga-
 tio C prorogationem Bas. a || imperii
 (finium Wt) — faustum add. Bas. a ||
 10. quoque die ferre] Bas. a: differre
 || secus || uastaret || 11. patrandi I.F.
 Gr. || PR Bas. a: praetorem || mis-
 sent || claussem || XXXI, 1 sq. sorti-
 renturque || satisfecissem || perse-
 quereburlegationes || praecipui Li-
 psius praecipuum I. F. Gr. (Duk.) ||
 legationibus || pedites] C (Lipsius,
 I. Perizonius): equites || macedonia
 || f. inssa sunt Wt || aequites || 3. etē
 || alter || deccc. ccliii. liii] C: xvi
 milia Bas. a || ò dcōc C || 4. milium ||
 5. macedonicum || arb triumquae ||
 6. praetoreuus || quos || 7. atque]
 Bekkerus (cuius per h. l. l. prob. Krc

266 a, qui in eandem inciderat; sic
 etiam Va. 254) adque C: utq; Bas. a
 || recognoscere] Bekkerus: recogno-
 secret || legere] C, Bekkerus: legeret
 || dare] Bekkerus: daret || 8. alceras
 || quod] Va. 251: utquod C utq; id
 Bas. a || 9. C.] Bas. a: m. || regilius ||
 iurisdictionem] t supscr. ex iurisdic-
 tionem corr. || L. Villius] Bas. a: e.
 nilius || C.] se. || XXXII, 1. forte ||
 macedoniam || optaturum] Rube-
 nius: oppugnaturum C et vel sic vel
 occupaturum (cum Ernestio) Wt
 praef. || 2. enim, ne] Va.: enien C, ne
 Bas. a || contonemurasset || status-
 que || que || alteram quae] q || posse]
 H. I. Hellerus phil. xii, 702 Ma., qui
 recte distinguendo totum h. l. sanavit:
 possent C possent . tum censeat, se
 eg. (ad eg. emend. (non) I. F. Gr. —
 sercare studuit Wt II, 7 sq. — nunc
 Rup. Heus., non quid in praetura
 iuraverit potius quam quid vellet in
 consulatu Hellerus l. l. coniecerunt) ||
 3. si senatus non] num nisi senatus?
 Ma. || velit] Ma. prob. Va. 266: uel-
 let || imprauerunt || futurus || 5.
 primaetertia || macedoniam || itali-
 am || Delectus Bas. a Dilectus tum
 Wt || intentiore cura] Kra (cf. Ma):
 intentiorem curam C (Bas. a Wt) ||
 6. f. quosque Lipsius, Duk. || mace-
 doniae || anthiocum || ferebant || 7.
 qui] C Ma.: om. || essent, primum]
 Ma.: sed primum C Bas. a et pri-
 mum Rup. Heus. Wt; f. vetustissimi-
 mum Crev. veterrimum altera Heus.
 ci., Ig. 406 || primois || deduxerant
 || m. fuluusnouliorem . fuluusno-
 biloret || [rem] rejiciebant aut [eos]
 rejiciebant I.F.Gr. cf. Dr. || 8. esset
 || staturos || XXXIII, 1. Tr. Bas. a:
 tribus || (M. — advocatus) Ma. || , ad-
 vocatus centurionum, et] scripsi:
 , advocatus centurionum, Ig. 406 ad-
 vocatus C advocatus, Bas. a , ad-
 vocatus, Dr. (advocatus) Kr advoca-
 tus, et Wt praef. || advocatus centu-
 rionum, et consul ci. Dr. advocatus
 centurionibus, et consules I.F.Gr. ||
 2. consule] Dr. (Kr) eōs C Cos. Bas.
 a: consuli Sig. || postulantis C postu-
 laute Kr. || popilius || 3. corpore ||
 habent (num sic, tum recusant?) || re-
 cusarent || id] in || depraecari || ad-

tribuerunt || 4. senatus consulta] *F.Gr.* || num da || item] iterent || 7.
Crev. Dr.: sc. *C* senatusconsultum
Sig. || quo] *ut* ubique *P. Burmannus*
(cf. Crev. Duk. Dr. Mu. op. ac. alt.
 236 n. f): quod || perseio *C* eum *Per-*
seo Sig. || iussisset] *susp. Crev.* ||
 plurimos *I.F.Gr.* || 5. depraeatus ||
 ne | m | potentissim || 6. cuquem ||
 eum adsignare] em || reicerunt
 || XXXIII, 1. que || hgustus || tr
C: Tr. pl. *Bas. a* || *primum a in* ap-
 pellaverant *sup. lin. add.* || tribuno-
 petit || 2. crustummaexobanus || ru-
 gerum || reliquid] hodiecumque ||
 3. primum || acteatem *C* in eam ac-
 tatem *Dr. (at cf. Rup. Ig. 406)* ||
 quae] q || 4. utraque *I.F.Gr.* || *Aure-*
lio] aur || 5. madaedoniam || *grae-*
garius || mihum || 6. reportati *I.*
Perizonius, Duk. deportati ei. Dr. ||
 uoluntarius || 7. acrioris || adsigna-
 re || 8. uoluntarius || factum || an-
 thioem || *M. Acilio] Sig.*: m. cae-
 lio || 9. anthoco || subactohsaetolis
 || italia || que; *cf. de h. l. Heus. Ma.* ||
Tib. Bas. b: t. || 10. exproumeaex-
 tramiphum || *Tib. Bas. b:* tito *C.T.*
Bas. a || *graece* || pronuncia || 11. et-
 tres || emeritabeo || 12. nec] ne ||
 vocationem] *C v. Bachelorum mus.*
 XIII, 583 sq. || me uno] meo || daret
 || dmittit || 13. quodad (*cf. H. A.*
Koch mus. XII, 288) || iudicaemus-
 quansuum || 14. ordine] *C(I.F.Gr.*:
 ordinē *Bas. a (Ig. 406), unde al. Lips.*
Crev. Dr. || iudicaent || est] et || et]
I.F.Gr.: ut || (ita) *Crev.* || me et] *Bas.*
a: mut || 15. appellatione vostrum]
Ma.: appellationemnos *C* appella-
 tionis uobis *Bas. a* || usquam] *Bas. a*
(cf. Dr.): isquam || feceritius || sena-
 tus ac consulum] senatusqueaucto-
 ritatemusquā] fecerit.snuncquoque
 mpotestataesenatusconsultum ||
 XXXV, 1. dixit] *Bas. a:* sitis || *P.*
Licinius consul] Kra (item ego): p.
consul C consul Bas. a || 2. *graece*
 || adsignarent || remissa] *Kr. (Va.*
 255): praemissa *C* omissa *Bas. a* ||
 3. magis || *numaefuerie* || quead || 4.
 praetor || scriberenturanas || qua-
 tuor et viginti tribunos *Crev.* || 5. so-
 eu || imperarent || isexercitus || 6.
 societatemque || rogati (auxilia) *I.*

messenadqueach postfussent C quo
 Messenii atque Elii (Elei Bekkerus)
 qui *ibid.* Bas. a || Macedonis Philippi
 bello hostes fuissent Romanis] Va.
 l. l.: macedonis philippo (Macedonum
 Philippi Bas. a) bello hostes fuissent
 C Macedoni (aut Macedonibus et)
 Philippo favisent, a C vocc. bello
 hostes abesse ratus, Ma. || et pro An-
 tiocho postea arma] Ma. (prob. Va.
 l. l.): proanthocopostearoma C pro
 Antiocho hoste arma Bas. a || 9.
 aches || quaerentur || XXXVIII,
 1. Marcus] Bas. a: in || g tanacerni
 C Aegilipa, Epiri I. Gr. || decem milia
 (s. millia) a] Krta: .x. C decem
 milia ab Bas. a || et] e || ab (a Ma.)]
 Dr. prob. Ma.: abse C prob. Heus.
 ('an intelligit legatos?' Dobree *advers.*
 II, 38f), susp. Crev.; ab senatu W
 II, 10 t || 2. sibi || (et) Ma. || fauore ||
 datis || tessaliam || acarnanis || boe-
 torum || exsulum *ci. Dr.* || 3. renun-
 ciare *ci. Dr.* || anthoci || regis (vel
 regum *Dr.*) Crev. Duk. *Dr.*: regis ||
 5. boetis || exprobrantur || cum]
 post iunxisse Kr: eosum C. iis cum
 Bas. a li quum I. Perizonius || confe-
 rent || et — deductas || dicerent s. de-
 monstrarent *add. Ma.*, at v. Seyffert-
 um l. l. p. 828 sq. || aperiturum || 6.
 tessalorum || et Thessalis] Bas. a:
 tessal s || libertat bus || antioe uello
 || gentessalorum || 7. hae] aut || 8.
 priuatum || ei] et || ihuus || 9. hospi-
 t. unquae || min. munimemorem C et
 minime immemorem *ci. Wt* || 10. aut
 possent aut venturum *Rup.* || Homio-
 lio] *Dr.*: omono C Omolio Bas. a ||
 XXXVIII, 1. in voc. ab] b *supscr.*
 || receipt *Par.* 1573, v. d. *ad mg. Cur.*
 || 2. cog. tatus || q || que || 3. merant
 || uendi || congru. entibus || 4. ante
 vocc. in conspectu] (C Wt) postquam
add. Bas. a; in conspectu ut *ci. Wt* ||
 dirimenc || uti || aliquid hi Bas. a:
 aliquid || 5. loco || cunctant. bus || in-
 quid || maiores || pil. ppoisocoigno-
 men || plifilus || 6. fa] le || sunquam
 || comitatu || nubant || dare] I. F.
 Gr. prob. Ma. 519: daret || 7. hippa-
 man C Hippian Kr. || Pantauchum]
 Crev. *Dr.*: pantacum C Pantaucum
 Bas. a || nec || ne || 8. salutatis || osp-
 talis || XXXX, I. Exspectari, nos di-

stinguendum aut Exspectare vos scri-
 bendum *Dr.* || (nos) A. Perizonius rex
 Kochius l. l. cf. Ma. || in quod || mis-
 stis || qris || sifalegatis || 2. super-
 uum || acerum || 3. acrutatem || ad-
 habens || 4. aex || est || q || in fuerit]
supscr. c || gens et || *lac. notavit Bas.*
a, ad sensum recte certe *explevit Sig.*;
pavlo aliter H. I. Hellerus phil. XII,
 702 || 5. abrypolim (v. c. 13, 6) || ad-
 que || artetauri (v. c. 13, 6) || cede
 || quut || Romano nomini] romanu-
 mu || occiderat || 6. boetis (ad sociis
 videtur adaptatum esse, at cf. XXXIII,
 2, 1) || socis sociostris || ipsi || 7.
 eruametealcicritum (cf. c. 13, 7) || ad
 nos] Ma.: anos C a nobis Bas. a ||
 aeto || dolopers C || 8. sacratio || oras
 || renuntiasse tuos] Va. 262 sq.: re-
 nuntiasse et legatos tuos C tuos re-
 nuntiasse Bas. a || 10. vitare] udere
 || aut] apud || 11. post nostro *lac.* 16
ferre lit.; tum alim. || rationi *Sig.* || ali-
 quid .. materiae] scripsi: aliquid ..
 materiem C aliquam .. materiam
 (materiem Kr.) Bas. a || XXXXI, 1.
 lex || equos || agant || 2. debeamea-
 quae || 3. conuiciari Bas. a: conuici-
 antur (cf. Ma.) || 4. graudaepublicae
 || alium || quatemquam || rammum
 (cf. c. 17, 2) || 5. thabanorum || arce-
 tauri (v. c. 13, 6) || gaeidis || exsolasse
 || 6. sunereacusaturus || faicnerum
 || 7. Italiae] scripsi: etabae C aliae
 Bas. a || (ero) Dobree *advers.* II, 382
 || 8. tam isto || macedoniam || re-
 gno || 9. regi, quae .. habebant *Ma.*
 || 10. abrypolim (cf. c. 13, 6) || 11.
 hocestex || propulsantur || abrypo-
 lim || amphypolim || 12. paterem ||
 (et) in I. F. Gr. || ad || sunpserecum-
 sed || alia quae] *Wt* I, 23 n. 8t (Kr):
 aliquae C ea quae Bas. a || sum] sub
 || quaeri || 13. coercuerunt || msre-
 feci || 14. nouisne foederis || adque
 || eupanorum || mores || XXXXI,
 1. at] Modius: ac || antranas || Pte-
 leon] *Rup. Bekkerus Pteleum Tur-
 nebus: pycleon* (cf. de h. l. *Wt praef.*)
 || quia .. escendi] vel sic, nisi quod
 Delphos om., vel quia in propinquo
 eram, s. e., ut .. Delphos escendi
 Ma. quia in propinquo Delphis
 eram s. e., ut .., Delphos escendi
 Va. 262: qua. npropinquo delphis-

sacrificandūcausamultoante debita-
notapersolueremdelphosescendi C
(escendi] *assectus erat Dr.*) || 2. me
isse] *Kr.*: messe C me fuisse *Bas. a*
|| num || quæror || occupare || oppo-
nere C; *num* apponerem? || 3. quæ-
ratur || s. mulatos || 4. boctis || Q.]
que || 5. calumnia non maretorquen-
doquesusepta || libertate || quo ||
mcolumesset; *sq. lac. 6 f. lit., tum*
alin. || 6. h. s. || nequidquam || anthio-
cum || iuga] lega] Tauri emotum]
I. F. Gr.: tauremotum C Tauri remotum
Bas. a || gravioremque multo
Asiæ] *scripsi*: grauioremultoas:ae-
que C grauiorem multo Asiæ *Bas. a*
|| antioeus || eumenenecessesse || con-
quiescere .. posse] C *Ma.*: nec con-
quiescere socios nostros posse || in
Pergami] *lit. r sup. lin.* || 7. Q. Mar-
ci] quæ. m || accipiatis || 8. edel-
quisse || 9. nequod || grautatisquæ
|| quærellæetpostulationedigna ||
XXXXIII, 1. Haec dicentem] *Wt.*
etdicentem C (*Ma.*) Haec dicenti
Bas. a Kr. || et cum adsensu] *Wt.* et
cum adsensum C: tum assensus *Bas.*
a cum as(s. ad)sensu *Kr. Ma.* || au-
divit et] *abl. Wt.*: om. C audire visus
est et, quum dicendi finem fecisset,
Ma. || legatos] *Hearne, Dr. (Ma.)*:
legatiessent C legati *Bas. a* || Amici
quoque regis secreto interrogati
post legatos abl. Ma. || praetermit-
tendam] *Gruterus (cf. Ma. op. ac.*
387 Kr. ep. ad Or. p. XXXVII sq., a et
ad h. l. et p. 39): praetermittendum ||
censuissent C censuissent, *Ma.* || 2.
grauataetiammagnam || 3. in para-
tum] *supscr. p.* || presentia || nosexer-
citur || occidisset || (consilia) *mal-*
let Dr. || adque || adque || f. hostium
I. F. Gr. || 4. Ab] ad || boctiam || con-
uersi sunt *I. F. Gr.* comitati sunt
Heus. comparauerunt *A. G. Ernesti*
gloss. Lic. s. v. comparare; al. ap. Dr.
|| 5. descendentibus: societatem ||
consili || boctorum || propulis || 6.
ceronia || themis || it neri || hquis C
quos *I. F. Gr.*, at *cf. Duk. Dr.* || re-
sponso || calch dem || 7. comitia-
praetor. sboctarum || coacta || fecit
Thebis (Thebis fecit *Wt.*), ne Boi-
tarchæ (Boeotarchæ *vg.*) *Bas. a*:
thebiss nebeloetarce || 8. tespias ||

tebas || prunatis || 9 *sq. calchidem* ||
causam] *initae] Cre.* || lusmeniam
|| contulerant] *frunt operar. etio de-*
betur), et ex *Wt.* 1, 12 *sq. cf. de h. l.*
Cre. *Heus. Kra.* || usmeniae ||
XXXXIII, 1. calchidem || alarum ||
quique proprie decreto regiam] *Va.*
258: quoque proprio decreto propriam
C quiq; proprio decreto Persei
Bas. a suo quique (quoque *Wt.*) pro-
prio (et proprio *Ma.*) decreto regiam
Krt || 7 1, 13 *sq. t. Ma.* quique decreto
proprium *Kre* 281 m 1, 26 *cf. a* ||
aspernata || sedungebant || bocto-
rum || 2. cab || 3. ipse || boctiae || ma-
gno motu] *Kra, prob. Ma.*: magnotu
C magno tumultu *Bas. a* || aliis ..
aliis *Bas. a*: alii .. alii || 4. et [eo],
coll. Pol. xxvii, 1 p. 1001, 17 sqq. Bk.,
I. F. Gr. || Haliartiorumque] *Vasco-*
sanus: alatiiorumque C Aliarti-
orumq; *Bas. a* || eo convenerat] *Kra*:
conuenerat || defendum || constan-
tiae || anthioicque || tandem] *Ma.*:
ea || calchidem || 5. leti || et his et]
coll. Pol. l. l. 2 p. 1002, 19 sqq. I. F.
Gr.: et his || 6. boet: || concilio] C
(*Bas. 1554*: consilio || pommensum]
Ser.) *Bas. b*: serg. || calchidemar-
cersito || 7. argi || n || res [... nihil]
scripsi: res C nihil *Bas. a* || accorum
|| 8. calchidem || XXXV, 1. ae] *Wt.*;
et *Dr. Duk. v. Pol. l. l. 3 p. 1003,*
7 sqq. Bk.: om. C || 2. Ti.] *cod. coll.*
Sig. Vrsinus: t. || Sp.] *Dr.*: p. || ad-
uerus || e utates || quia] *mqua* || 3.
maximum || momentu] fovere *Kr.*
|| adiuvare] *scripsi*: adiuuare C
adiuare etiam *Bas. a* || Hege-silo-
cho] *Vrsinus cf. Pol. l. l. 1*: hegesilo-
co || 4. magistratum || multi || orationi-
bus] C *Kr.*: rationibus || perduxerat
Ma. ||, Rhodii ut *Dr.* || vanam] *Bas.*
a: una || societationemuna || stab-
les || 5. mmerentumperso || an-
thioei || 6. esse || reuicere || in instru-
ere] *spscr. i* || 6. eo] C: id eo *Bas. a,*
edd. || magis] agru] enxae || estse ||
7. ortanumque || aromans] adorna-
tionem || 8. fuit] f. habuit aut fecit
Ma. || silyriorum] redit XXXVI,
1. ab] *Kr.*: ad C a *Bas. a* || mehora-
tis || et Byzantium etc.] *coll. Pol. l. l.*
4 p. 1003, 29 sqq. h. l. aliquid vel corr.
cel mancum esse vid. Cre.; et recte

ille cf. v. l. sq.; lac. igitur signum posui || litteras legatis] *Bas. a. ci. valde incertu: et legati* || 2. audissent quae || f. exposita *I. F. Gr.* || 3. assederunt *C;* num asseveraverunt? || adque || missos Roman legatos] *Bas. a:* missos Romanos *C* legatos missos Roman *ci.* *Wt* || opependendum || 4. deprae-canido || praecipuae || quo] *Crev. coll. Pol. l. l. p. 1004, 4sq.:* qui || adque || que || f. quas servas atque obnoxias *Rup.* || adque || fores nullus || 5. isse || 6. separaret || quid || parta || ac] *Ma.:* ab || 7. (cf. *Pol. l. l. 5 coll. Dr. ad h. l. et Tillmannsio qua rat. Liv. Pol. hist. usus sit* I p. 61) boetiae || (et) Thebas *Ma.* || et Aliartum (cf. c. 44, 4) *Bas. a:* metaliaroma || mutus || adjungeretur || 8. suntetquamquam nihil || 9. haberte || 10. ad || ita suadere] *C, quod et ipse probaci et a Va. probari cideo: suadere* (, cf.) ita *Bas. a* || ab] *Kr:* ad *C a Bas. a* || romanisē || XXXVII, 1. quam] quem || 2. abeo || 3. ad aequum (s. accu) rem venturam: illum] *Seyffertus l. l. 837:* haec numenturum illum *C* uenturum illum *Bas. a* (cf. *Kra*) in aequum venturos (aut aequum certamen venturum): illum *Ma* secum venturum illum *Wt* securum (venturum) illum *Kochius l. l.* || boctorum || d: straxisent || comugi || 4. adprobat || mores || arees || 5. nocturnas || ne || improbieosque || bellamagisquam maiores || indice || cerere || denunciata etiam; interdum locum *ensor Walchii in act. lit. Lips. 1815, 1635 sqq.* etiam antea diem et locum] *del. voc. denuntiare*) *Linclavius a Büttnero l.* || proelia interdum, locum] *scripsi, vocabulo* interdum *Polybianum ὅτε προδοῖτο διακινδυνεύειν non satis recte redditum esse ratus, proelia* (prelia) autem *voc. post denuntiare in etia corrupti potuit; at haec quoque ci. incerta; f. plura exciderunt: etiam* interdum] *C etiam, interdum locum Bas. a* aciem, interdum locum *Walch. p. 6sq.* certamina, interdum locum *Büttnerus obs. Liv. p. 100 sqq. et ap. Baerum* aciem; iter, diem locum *Ig. 402 sq.* diem interdum, locum *Heus.* etiam interdum diem, locum *Wt* I, 23 n. 8 etiam interdum (f. inter se)

|| *Wt* interdum pugnam, et locum *Krs* 33 ta etiam iter; diem, locum *A. Giers obs. Liv. I Bonnae 1862 p. 26 sqq.* || 6. pyrromegi || eadem in Faliscis . . lberorum virgis. *prae-eunte partim Rup. Heus.* || libererorum || 7. . religionis haec Romanae] *Va. 258 (Ehm. Hedicke lect. Curtian. spec. Berol. 1862 diss. thes. 6):* reg s-haec (. Haec *Bas. a*) romana *C* (regis). Haec Romana *Gruterus* magistrum. Haec Romana *I. F. Gr.* Leges haec Romanas *v. d. ap. Duk.* Legis haec Romanae *Kr.* (at cf. *eund. ann. phil. nov. suppl. I, 63 sq., s 33, a*) vere (veregesta *Kochius l. l.*) haec Romana *Wt* I, 27 n. 12 t praef. || non] illa *Rup.* || Punicarum] *n super. et bl del. ex publicarum corr.* || graeciae || qhostem || 8. pilus || partenequecausus || esse bello] *Bas. a et sic et ipse restitui et Va. 258:* esse bellum *C* bello esse *Bas. b* || 9. nova ac nimis . . minus] *scripsi: noua ac nimis C* noua haec minus *Bas. a* nova ea minus *Bekkerus* || tanen || iutlis || Marcii *Bas. a:* m || eodem] idem *A. Perizonius, Rup.* (eodem) *vel potius* (in Graeciam) *Duk. et sic etiam Crev., at v. Kra (Heus.)* || post eum] quinquerem. *num. excidisse censet Duk. Crev. cf. Dr.* || 10. post exisset (ante praesidio) *Perseus add. Bas. a* || rex] post haberet *addidi* || 11. . n. duopedutum || *Cn.*] eōs || accersere] *praecepit Kra:* accensdere *C* accipere *Bas. a* || 12. eecē || boetiaesset || XXXVIII, 1. legatis] *Persei aut regis excidisse censet Rup.* || 2. que || mansestentum || 3. depraeatio || qua || Italia] ita || 4. ediceret *Doeringius* || 5. cum XLV remibus] *ex] rex* || 6. *M.] add. I. F. Gr. cf. Pighius ann. II, 364* || quum-queremesuna: ussuquae || Cephalaniam] *scripsi et hic et §. 8 et §. 9, ubi v. v. l. cf. c. 37, 3: cepaliam* || classe || §. *extr. cum sq. recte distingit Ma.* || 7. post una] sumpta aut data *add. Wt praef.; exactis h. l. excidisse censet Dr.* || ab Uritibus] *cf. Forbigerum in Pauli enc. real. s. v. Urium: Uriatibus I. F. Gr.; al. ap. Dr.* || siu-peruectus || (Italiae) *del. Wt in parte exemplarium et in praef. a eod. abesse ratus, Ma., post oram colloc.*

Bas. a || (in) *Ma.* || dyrracium || 8. dyrraciorum || iscorum || comparatus || adductus || cephalum *c.* §. 6 || 9. ab] neab || in] per; nun per [... in] ? || cepallamam *c.* §. 6 || 10. utterresutierrezis || ex] et || XXXVIII, 2. quaeritur praecipuae || ante virtute] *lit. f ut vid. in C eruari coepta* || cons] 3. curam || 4. anni || 5. que contra || 6. uictorem || scandentem in] *Kr:* stantem *C* scandentem *Bas. a* || 7. persei *C* Perseo *Lugd.* 1553 || regis || fama || clarum || 8. cogitationum || 9. *f. duo L. Manlii Dr.* || acili || † *M.] scripsi cf. I. F. Gr. Duk. Dr.:* m. || manfilius || 10. exercitum [venit] *vel potius [abiit] Dr.* || adque || nympheum || Apolloniatum] *Kr:* apollino. m *C* Apolloniati *Bas. a* || L, 1. praegressi praecederant sepaucis || aliquamdiu] *Sig.:* aliquam || 2. erat || adaludpaucis || malia || 3. possessi aut || ultro sset || 5. agrosegeres || humana || maxime || sub] *C (prob. Ma.): f. subiecta Wt* || 6. (sese) *Cree.* || ceribus || antioeum || Tauri] tari *C (f. montis add. Wt)* || emotum] *I. F. Gr.:* ermotum *C* remotum *Bas. a* || 7. maedoniae || regionem || quod] *Bas. a cf. Va. 251: quod quia C Seyffertus l. l. f. quod sua vi, ni om. sit sent., Wt; f. quod opibus Ma. qui cf. || sietibi C stet, ubi Seyffertus || populo Romano sua.] I. Perizonius, Clericus, rec. omnes: prsua C populus Romanus sua Sig. populi Romani I. F. Gr. || uidebatur || 8 sq. integrae res sint, statuere] *(cf. m 1, 10): mtegrae C integrae res luc. in mg. indic. Bas. a; post res vocc. sint, cogitare abl. Sig. sunt, statuere praeeunte partim Ven. 1592 Dr. || sum || samotraeriam || supertes || contentu] adque || malit, an] militaria || dignitatis quae || aut ut] *Kr:* aut *C* ita ut *Bas. a* ut *Bekkerus* || liberari || 10. restituisse || 11. ita] id *Rup.* || de bello et pace] *Ma.:* belloetpace *C (Heus.)* bellum et pacem *I. F. Gr.* || bello pacem praeferi *ci. Dr.* || quaeri [res] *ci. Wt* || cessisse || ac] ad || LI, 1 sq. pelle || inquit || uttersiquae || titum || contrapsa || Aleidem, confecto] *Bas. a (I. Perizonius cf. Prellerum myth. Gr.***

12, 170): aleidemeconfecto *C* Aleidemon, confecto (facto *Kr.*) *Turnebus* || manus || maedonum || et externorum] *ut et ipse restitueram Va. 249: externorum C externorumq; Bas. a* || 3. ponomnisarmatosque || instruxit *I. F. Gr. (Ma. p. 274 n. 1)* || tria] *add. I. F. Gr. (Dr.) || f. armati Dr. aut armatorum Kra || Berocaeus] Sig.:* berocus || 4. et .. et] ut .. et || cetratorum || duomilia] *(s. millia)* erant: agema] *Kr:* duocranthagemahane *C* duo erant agemata, (ita *add. Dr.*) hanc *Bas. a* || *f. ipsius (i. e. regis) F. Hausius ad Xenoph. de rep. Laced. p. 276 || trasippum || Eulyestas] Elymiotas Turnebus Lyncestas I. F. Gr.;* *al. ap. Dr. Rup. || 5. millium || anthipilusaeidissacis || parona C Parorea Sig. || Parastrymonia] Ma.:* paistrymona || traciae || aeriones || treibus || accolis *ci. Wt* || millium || expleverant *Ma. || 6. armauerant || pheon || 7. praefectus || ex Sintis] Kr:* exutris *C* ex Sintis *Bas. a* et Sintis *Dr. et ex Sintis ci. Wt* || trecum *C: Thracu] pacie] mene || suos] Phalasarum Dr. || 8. lacaedemonius || graeciannissogenera || 7. gensgenerisfebatexsul] || acheorum || depressis || 9. aetolum || boetorum || quam] aceus || 10. Cothys Seuthis] *scripsi: cotesuthis C Cothys Seutha] Bas. a* || 11. ita summa *etc.] cf. Ma. || undequadraginta] Kr:* xxxviii *C* triginta novem *eg. || LI, 2. cu usmaedoniamagna || traecum || que || 3. bellum] effecerant || 4. motum || tantum ne stetisse Muretus || 5. cuius paris] Ma.:* cuius] *uel quorum pars C quorum maior Bas. a* || 6. iniurias *Cree.* || secommemoravit || 7. dignitacionibus] *S. dein] Bekkerus: deidem C deinde Bas. a* || haberet || cos] || quei || singulae sena (quina *Dr.*) millia peditum *I. F. Gr.:* om. || trecenos] *Sig.:* trecenos || habebant || parem fere numerum *I. F. Gr. (? cf. Dr.) || 9. coent || Eo accedent ci. Dr. || aut post Masinissae] aut post milia vocc. ea add. Rup. || xxvii Dukero praeeunte Dobree l. l. : . vii. || 10. deitromibus || adque || belli || 11. phygos || tracas**

|| illos } *Bas. a:* t'plos *C* et tela illos
ei. Wt || que || macedona || 12. com-
 meatu || proculi || preter || 13. om-
 niani || fuerint] *Duk.:* fuerant || 14.
 animumhos *C* animum ideo (*aut al.*
partic. ei. Wt animum his *Kra* || m-
 taliam || fama *Sig.* || aperuerunt ||
 negante || inclusa || defuerint || 15.
 ad || Indiae] *Vascosanus:* indicae ||
 fortuna || praetulisse *I. F. Gr.* || 16.
 peterentrexueneris || nobis || enim]
 m || regnoquae || LIII, 1. tun vero
 [ad haec extrema] *s. quid sim. Ma.*
cf. p. 491 || facere || 2. parere *C* pa-
 rari *Sig.* || nymphaeo || 'dimissa *cd.* ;
 contione *add. Grqn. an fuit.* "iussi
 ad iter — dimissi?" *Wt* || legatiso-
 nes || 4. satisregibus || ut] aut ||
 telorumquae || bellicumquaeahum ||
 5. Eordeam] *Dr.* (Heordeam *Sig.*
 Eordeam *Bas. a:*) : sordeam || locum ||
 helymeam || halcammona || 6. Azor-
 um (gazorum *C* XXXIII, 2, 8; *Azō-*
gor *Ptol.* III, 13, 42 p. 94 *Bert. Azōgor*
Pol. XXVIII, 11, *ubi cf. Schurgh.*) Py-
 thoum (Pythium *Sig.*), & Dolichen
Bas. a: adzorispythoumetdoscen *C* ;
 et *del. Ma. p. 70* || Tripolin vocant]
huc coll. Wt, post incolentes (sic:
Tripolin vocant.) Ig. 401 (equidem
ante hos viginti annos post oppida col-
locandum videri adiuturam): post
 descendit ad *exhibet C* || 7. oppi || 8.
 perrebos || facturos] *add. Bas. a;*
tum urbis nomen excidisse vilit Crev.
(cf. Ma. 491); f. Oloosson (coll. Heus.)
H. I. Hellerus phil. XII, 702: *om.* || 9.
 conatus *Sig.* || agri || conrepulsus ||
 adhortatus || (omnes) *Crev.* || LIII,
 1. facere || clauderegi || *aut probra..*
procacia aut ioculati (iocati Mure-
tus) I.F.Gr. || (in) *aut inde Dr. cf. Wt*
 || 2. sese] esse || 3. f. triduum [urbs]
Kra. || oppugnata est et defensa]
Kra, Wt: oppugnata est defensa *C*
 oppugnatae sunt & defensae *Bas. a*
 || suppetebat] *aut sufficiebat Ma.:* se-
 debat *C* succedebat *Bas. a* se dabat
Seiffertus l. l. || 4. cum et] *Bas. a*
 (*Va. 263*): cum eteum *C* cum *Kr.* (*de*
C falsus; cf. etiam Kra) || un || de-
 pulsus muris] *Bas. a:* depulmoris *C*; *f.*
 depulso hoste muris *Ma. (cf. p. 491)*
 percursi timore *Seiffertus l. l. p.*
 837 *sq.* || 5. et fessi] *Bas. a:* effusi ||

fugientemque peripatentem || per]
 et (*vel etiam*) per *I. F. Gr.* || 6. subi-
 perfuerunt || philannam || cyptonem
 || 7. rufiumetlippium || intrase || ten-
 tata *Bas. a* pugnata || Elatiam et
 Gonnium] *Sig.:* nelatiaseteonnum || 8.
 qua Tempe adeunt] *Kr.* (*Va. 258 sq.*):
 quaetempetateadeunt *C* quae Tempe
 adeunt *Bas. a* qua Tempe adeuntur
I. F. Gr. qua Tempe saltus ade-
 ant (*l. adeunt*) *Wt* I, 28 n. 13 quae
 Tempe tuta reddunt *Kochius l. l. p.*
 14 *sq.* || Gonnus] *Sig.:* comus || ta-
 que || opequitum || reliquid || 9 et 10.
 Sucurium] *scripsi cf. Va. 259* Syen-
 rium *Bas. a:* succurium *utrobique C*
 || mortis || tessalicae || adque || 11.
 hos || LV, 1. tessalam || 2. achama-
 nam || asperis || musolis || difficult-
 tatem || compos || 3. in si] *supscr.* ||
 et quisque || locasua || abnuebant
Duk. || usse || 4. compos || per culo-
 sosaltus || contentus || adego || 5.
 frumeto || effusus || thessalia || 6.
 abesset, ad Tripolin (*s. m.*)] *I. F. Gr.*
Ma.: adesscaitripoli *C* abesset a Tri-
 poli *Bas. a* || Scaeam] *I. F. Gr., Dou-*
jatius: scaem || paeum || 7. calci-
 dem || adtaloadqueatheneo || Phile-
 taero] *Sig.:* Philetro *Bas. a* phila-
 tero *C* || tutelam] *ex telem corr.* ||
 Chalceide cum] *Ma.* calchidicum *C* ;
 inde cum *Bas. a* cum *Wt* (*de Wt*
praef. cf. Ma.) || 8. calchide || athe-
 neuspraetorpraepositusahaet || 7.
 praepositus [erat]. *Wt* || pleraquae
 || paruerunt || 9. apollomata || alae]
 male || ab] *Kr.* (*a Ma.*): ad *C* in *Bas.*
a || uenerat] *Ma.:* eratuenerant *C*
 (erat) uenerant *Wt* || 10. tessalorum
 || quorum] *add. Dr. prob. Ma., qui*
cf. || speratus] Dr. (Ma.): partus C
 separatus *Bas. a* || equites] adque ||
 romanos || mille . d. *C* (*ex mille a*
lectione perperam e C enotata restitu-
erat Kr.) || LVI, 1. Cephallaniam]
C cf. c. 37, 3 || Maleum] *C cf. Wt ad*
 XXXI, 44, 1 *praef., w ad eund. l. adn.*
 || calcidem || peteret || corintium ||
 prooeupandas || boetha || 2. ei] emi
 || 3. calcidem || oaudisse || abscen-
 dereinmde || 4. boetorumiuuentutem
 || ea || 5. locum] canuslocum || ex-
 emplo || atheneo || Haliartum] *C*

§. 3 (Sig.): aliatum || omam || 6. fere] facere || calchidem || duoab || calcedone || amo || quadriremes] trirèmes *Pol. l. l. 6, p. 1006, 20. sqq.* (cui τε-ρονηεις restituit *H. Nissenius krit. Unters. üb. d. Quellen d. 4 u. 5 Dek. d. Lic. p. 255 n. **) *atq. Dr.* || 7. has] *Kr.:* phas *C om. Bas. a* || *f. socios Dr.* || calcidem || Alope] *I. F. Gr.:* Halope *Bas. a* halopetica *C* || darisad-que || 8. in Boeotia] mhismboetra || succurium (cf. 54, 9) || agrum Pheraeorum] *Par. 1573:* phere(ae *Bas. a*) orum *C* Pheraeum agrum *Wt* || 9. a] *C Kr.* || reprehendi || 10. animadvertisset, [suos in castra revocavit]; *Ma. cf. p. 491* || praedae quod erat praeterquam *I. F. Gr.* || hominum, divisit; pecora autem, maxime... fucere, ad epulandum *Hofmann-Peerlkamp Hor. sat. ed. p. 189 sq.* || dimisit || aepulandum || LVII, 1. dirimerentur *C* dirimerent *Wt praef., at cf. Ma. 490 n.* || 2. regis *C = regius Ma.:* regis *Bas. a* regi *Crev.* || creverant] *Crev. prob. Ma. (cf. p. 509):* creuerunt || perci || censebant] *C Ma.:* censebat || 3. (et) .. sentiebant *Ma. || enctationem* eunc] suam || apud] *u superscr. ex o corr.* || maxime *Ma.:* maximeri *C* maximopere *Bas. a* || latumphereis || 4. trepidatus || exemplo] || capiant] placeat || centum etc.] *cf. Dr.* || 6. hora] *add. Sig.* || quarta || piaulo || icons] stere || (praecesserunt) *Crev.* || 7. aleae || cassi] signatus || messi || aut] *ac Duk.* || 8. constitut] || quanta esset hostium multitudine. duas] *Ma., in quod et ipse fere incideram:* quanta esset duos esset duos *C* quantum esset hostium. Duas *Bas. a* || trecum *C:* Thracum || cretensibus] meo hortibus || trecum *C:* Thracum || 9. cum] esset cum || incertam] uictoriam || signatus || syerium (cf. c. 54, 9) || 10. ad] pmouit || cum aqua] quacun || omni || ad]fectusq] fuisse] esse *Duk.* || 11. stationibi] ab] quod] equites] quies || 12. posse] conueros || LVIII, 1. inceptu *I. F. Gr.* || proprius || commum || 2. iequitatum] || 3. plurimum] *Kr.:* plurimum *C* plurimum *Bas. a* || proprior] || mutiatum || 4. porcis || discurrio || 5. quam || 6. leuo || praef]erat || 7. huic] leui *Ma. || Midon] Medon ex Pol. l. l. 8 p. 1009, 25 (Μιδων) Vrsinus || Berrocaeus] Sig.:* uerecius || parti *Sig., at v. Dr.* || 8. cornicibus || hie] his *Sig. I. F. Gr.* || poeoniae || 9. equitum] que sacrae] *Bas. a (sic restitui; item Ma. 499 Va. 258):* equitumsacrae] que *C* sacrae] que equitum *Kra.* || ale || 10. sei || post] iaculatorum] *add. equitum] quae] equitum C quae ex superioribus repetitum sunt (al. Ma. p. 499 n.) || 10. explebat] C (Kr. Ma.):* expleuerat || Stratonem] (*aut Pratio-nem*) Thessalonicensem et Artemona Dolopem] *Ma., quem in re incerta secutus sum:* rationem] tessalonicensem] *et certum] anoptolopem C Ionem Thessalonicensem et Timanora Dolopem (et * Neoptoleum Wt) Bas. a || 11. consules] || emisit] Grut.:* misit || 12. cons] || om]nitalico || uel] itibus] ut] uel] itis || sin]istro || leu]mus || et] *add. Dr. || leuiem || 13. delectis] susp. Duk. || aut (delectis) aut in sqq. et extraordinariis Crev. || equit] mimueus || gyrtiorum || 14. quadringenti] cf. Duk. || in] paruo] r] *supscr. || cornum || eum]emis || attalus] quae || LVIII, 1. pars || laeus || praecesserant] Ma.:* praecesserunt || 2. traces || haud *Bas. a:* ut || quam] *Bas. a:* quidam || fere || ita] *C Bekkerus (Krc 266 s 87 n. 83 a W act. ant. 1840, 79): om. Bas. a* ira *Krt* || in.] i || cornu] || 3 sq. ut] et || post] turbaretur 12 f. litt. *erasae in C; tum dis (teste Kopitaro ap. Kra; is teste Va.; gladii Bas. a); item 12 f. litt. ras. post pedites, tum mquei (om. Bas. a), litt. denique ura equi et §. 4 ui a laevo cornu in ras. cum parte praecedentis litt. q, post voc. quibus quod inter utrumque locum legitur 3 litt. eras. in C. maiores illas lac. utri-bique indic. Bas. a; cohaerere inter se omnia censuit Sig. || mediam] laevam Rup. (v. Crev.) et vel sic vel laevam a media Heus. || Graecus] Gallos altera *ci. Rup.* || corn]cursum || max]imus || 5. starent || 6. regis] pars] || sei]quendo || in]cedentibus] *Bas. a:* in]cedentibus *C (v. Va. 262; cedentibus, in C cedentibus esse putans, Ma.) || 7. "paruo momento si adiuissent (num sic etiam Wt***

praef.?) debellatum esse" *Walchius*
p. 260 sqq. prob. Kr.; clamaret (vel
 diceret vel censorer) *add. Wt praef.*
Ma.: paruomementosiadiuissetde-
 bellatumesset (esset. *Bas. a*) *C* ||
 debellaturus esset *Sig. I. F. Gr.* de-
 bellavisset (s. debellasset) *Wt* 1,
 11 *sq. t* || adhuē stanti *Crev.* ad hortan-
 tamen *Ileus.* ad hortandum *Wl. ll.*
 || palanx || deessent] *Sig.:* deesset ||
 adduxerat || 8. fluctuantiregi || actan-
 tae || eument || usususus || peditum] *I. Perizonius:* impeditum || 10. hone-
 stact || plarimus || sequere tar || pru-
 mior || 11. caneretre || LX, 1. sexcenti
 ferme *Ma.:* sexcenti ferme equites
Kr. . ac. ferme . cc. equites C ferme
 cc equites *Bas. a* || 2. lati || mabat
 || hastis] *add. I. F. Gr. et vel sic vel*
contis Ernesti gloss. Liv. s. v. super-
figere; romphlaeis (vel rumpiis) ante
 superfixa *add. Dr.* || 3. maestia || [con-
 suli] suadere *Wt praef.* || paeneum
 || s. transferret castra [consul] s.
 transferrent et haberent *Roëllius* ||
 amnem] manem || 4. rationes || com-
 munit *Bas. a:* communiri *C;* f. com-
 munitre *Kra;* num communiri iussit?
 || 5. rex || eastra || pridī *litt. in ras.*
 || inst. tu sset || 6. flumnum || 7. fauor
 || toto || datum || praecipuaefame ||
 8. consules || causa || 9. secutus || 10.
 qui] *C Kr.:* om. || Romani missi] *add.*
Kr. (v. Kra) || LXI, 2. (dona) *Dr. prob.*
Ma. donat Doeringius prob. Kr. || in-
 signia, aliis] ms: ciliaaliquis || (do-
 no) dabat] vel donabat altera *Dr. ci.*
prob. Va. 259: dono dabat *Bas. a*
 dono (n spscr. ex m corr.) dabant *C*
 (dono dabat) *Doeringius* || D *Bas. a:*
 . a. || millenium amplius *I. F. Gr.* ||
 gladioq || 3. ampla lautae] *Va.*
l. l.: ampletuae *C* ampla, plera-
 que *Bas. a* ampla praeclearaque *Ma.*
de C scriptura falsus ampla, aucta
 atque *Wt;* num ampla pretiosaque?
 || que || 4. locriabantur || 5. femina-
 rum || patres] *Ma.:* patrum *C* pa-
 trum numerum *Bas. a* || pūp || an-
 thie || 6. ne || nocturnam || trepida-
 tionem || 7. paeneum || étransgres-
 sique exemplo castram oppugnaumus
 || 8. in certamine] f. certaminis *Ma.*
 || fuit] *Ma.:* fuerit || 9. facinora] *C*
 et sic (vel decora) *I. F. Gr.:* ante

ora Bas. a laudes (tum suas) *Hofm.-*
Peerlk. l. l. p. 192 || ex eo quod] etex-
 quoec || praepontes || 10. praeci-
 puacque || regi] rei || occasione ||
 11. Mopsium] *Sig. cf. C. Bursia-*
num geogr. Gr. 1, 62 n. 1: mopse-
 lum (ex mopsium et mopseum con-
 flatum) *C* || hyc || ante] *C Kr.:* inter
Bas. a || Tempe] *Ma.:* tempest] est
C Tempe est et *Kr.* situs est *Wl. 1, 28*
n. 13 || Tempe & Larissam medius
 est. *rell. om. Bas. a* || eminent] *C Krt*
 (*Ma.:*) imminet *Krs* 87 n. 83 a *Wl. t.*
 || f. , Larisae [et Gonni (?)] medius
Ma. || abesto] num] *C:* locus vix emen-
 dandus *cf. Krs et Wl. ll., qui his Gonni*
mentionem inesse censent, abest Ma.*
 || LXII, 1. Romani] *Bas. a:* om.,
 nisi in extr. *litt. cap. praec. latet C*
 || abscedentes ad] paenei || 3. reg-
 is || rerum] (sic etiam *Wt praef.*) aut
 re *add. Crev. belli al. Dr., qui cf.* ||
 secundae || conditionem *I. F. Gr.:*
 condicione || 4 *sq. ,* imponeret] sere-
 mitate || prudentis] praesentis || homi-
 num] seti || esset] mittere || frater ||
 ab] *Kr.:* || b *C a Bas. a* || 6. desinere]
Kra: s: nere *C* finire *Bas. a* || ab tam]
Kr.: apta *C a* tam *Bas. a* || posse ne-
 que] praemonente *Crev. Ma.:* neque
Bas. a om. C || quae] que || 7. roma-
 na || 8. numquam] *vile an* nequa-
 quam] *Dobree l. l.* || adsensum] com-
 probata *Ma.:* comprobata est *C* || 9.
 cons] || adhibito frequenti consilio]
bis in C || 10. petiere] *I. Perizonius:*
 petere || pollicentes *Bas. a:* polli-
 centibus *C* (pollicentes) *Crev.* || qui-
 busq || caesarum || primum] *C;* *ex*
voc. πούτερον de vectigali ap. Pol. l. l.
8 p. 1009, 12 usurpato huc male trans-
 latum esse credebam; nunc video cum
Hofm.-Peerlk. l. l. p. 179 scribendum
 fuisse cessorum. primum haec legi-
 gati: *al. Sig. I. F. Gr. I. Perizonius* || 11.
 uidit] consilio || aduersus || cerere
 || animo] *Ma.:* animos *C;* num ani-
 mis? || 12. summa] s: spscr. *ex rumma*
corr. || perm. tit] || 13. haecum || mor-
 is [Romani] *Ma.;* f. moris eius (*cf.*
Ma.:) || post pertinacia] moris iterat *C*
 Romanorum *add. Bas. a;* del. *Wt* ||
 uetari] quacsiturus || 14. f. quippe
 [quae] .. esset *Rup.* || praetio] || 15.
 responderant] mutabant || ad Sycuri-

um *Bas. a cf. c. 54, 9*: assurum || red t || LXIII, 1. plerique, ingentibus . . beneficiis | quidam, plures nullis certe regis, | quidam *Heus.* || experti Persei | in quod et ipse incideram, aut regis experti *Wt* 1, 27 n. 12 n, 6 n. 3t: experti *C* (prob. Clericus, *Leutzius l. l. p. 23 sq.*); Macedonum *abd. I. F. Gr.* || 2. ob | ab || adque firmiore || favendi *I. F. Gr.* || 3. boetiam || Haliartum | e. c. 44, 4: aliarum *C* || oppugnabat | *C* (obpugnabat *Dr. Duk.*): oppugnarat || externaux. h || Coronaeorum *Bas. a* || 4. crebrius || nunc saxis ingentibus, nunc] *Kra*: nunc *C om. Bas. a*; f. nunc laqueis excipiebant, nunc *Va. phil. 19, 156 sqq.* || declinare nequiverant | *Va. l. l.*: declarent quanguerant *C* declinarent qui agebant *Bas. a* || immuro || opere | e *supscr. ex opera corr.* || 5. lentior oppugnatio | *Va. l. l.*: oppugnatio lentior *Bas. a* lentio *C* || 5. corona] *Dr.*: uterona || urbem || 6. duae utresquoque || fuerat, corruerat (ruerant *Kr.*) || *Ma.*: fuerat *C* prorutum fuerat *Bas. a* ruerat *Wt* (at *cf. praef.*) || factio || 7. vim] *Bas. a*: tū *C* f. impetum *Kra.* || micetās || fascibus || eam se saepem] *Ma.*: eamsaepe *C* ea sesaepe *Bas. a* || manabantur || 8. impediit *Bas. a*: impedit || est infusus est || accendendi || 9. versis] *Bas. a*: uerbis || icapantur || 10. obuius optulit || caissi || ifacta || 11. et tabulae] tabulaeet || praetiose || urbs || 12. inde Thebas] *Bas. a cf. Crec. Heus.*: mtebanos || recepti || romanoſrum || aduersa || boetiam || dredit || LXIII, 1. boetia || ad Sycurium] *Bas. a cf. c. 54, 9*: assurum || aliquid || 2. audissent || spicias || fascibus *C* faleibus *I. F. Gr.* || 3. terereet || castramentorum || faces] fas || malleolis || adque || adgressos *v. d. ad my. Car. adgressurus ci. Dr.* || fallere || 4. neququam] *Wt*: nequequam *C*; *distinsi h. l. ex sent. I. F. Gr.* (nequequam primae etc. *Bas. a Ma.*; *al. Sig.*) || 5. [...] et inconsultae oppugnationis] *Krs* 88 a (inconsultae *Va. quoque eruit*): et inconsulte oppugnationis *C* et intentus propugnationi *Bas. a* . et non institit oppugnationi *Wt* 11, 9 t *praef.* . et

impotens instae oppugnationis *Kochius l. l. p. 15* || acie || 7. Cramona *Va. 259 Cramona Ma., qui recte h. l. distinsit (de duplici n cf. Meinekium ciul. Strab. p. 152 sq. C. Keilium inscr. Thessal. tres p. 8 sq.; sic etiam B lib. 36, 10, 1)*: grannonam *C* Crannonium *Bas. a* || mouentibus bicumbicum || propter | *Va. 259 sq.*: propter *C* propter castrorum *Bas. a* || longnitate || sicurium *cf. c. 54, 9* || Cramona] *cf. supra*: granniana || 8. de meridie *I. F. Gr.* || syerrio (*cf. l. cummarine l.*) || luce] *C* (*Kr.*): lucem || reliquerat || plantiae || 9. paulisper] *Perseus Helldius in progr. gymn. Suidnic. a. 1819 p. 15* || hi] *ci. Wt*: quattuor (*i. e. III = III, ut saepius C exhibet c. Kra p. 65*) *C* qui *Bas. a* quattuor horas *Kochius l. l.* || equitem] *Bas. a*: equites || syerrium *cf. supra* || insecuti || 10. adque || LXV, 1. itmeri || mopselum (*e. c. 61, 11*) || grannonem *e. c. 64, 7* || Phalanuacum] *Sig.*: palanuum || 2. traecum || *vel aecelerari vel poterant Duk.* || issent] *Doeringius*: issent || 3. honesta || DC *Bas. a*: .ac. || 5. aut || posset || 6. propinquam || impar erat] imperat || 7. secutus || ab ictu] *Duk.*: abiectus *C* ab iactu *Bas. a* || circumdatio || alio || ahossemus || 8. ingens] *Kr. (prob. Ma.)*: religes *C* Aneeps *Bas. a* || romanus || propellere] *abd. Ma.*: pugnare *Bas. a, om. C* || ascendere] *abd. Bas. a: C om. Wt* || conitebantur *Wt* (prob. *Ma.*) || patebant] putabant || sagittisue *Bas. a* || 9. cestrospendoms (*cf. ad h. l. Pol. l. l. 9 p. 1010, 17 sqq.*) || bellum || bpalmaie || asthiscementah || drenti || 10. abiegnae breues] *Kr(ta)*: ablegebraene *C* ad libramen *Bas. a* || circumfundabantur *C*; f. circumligabantur *Wt* || scutalia] *I. A. Ernesti teste A. G. Ernesti gloss. Liv. s. v. scutale cf. Kra*: cumalia *C* funalia *Bas. a* || impari || maiori (s. maiore) nisu] *Kr(ta)*: maiorissimu *C* maiori sinu *Bas. a* || funditur || 11. pars [magna] *A. Perizonius* || armi || praemi || opstmatiti || 13. aid || praecedentis || 14. *vel et Attalus vel Attalusque Ma.* || mysagenes || LXVI, 1. spectu] || ultima *Bas.*

a: ultu || 2. aliquid || terere || 3. eum] (uoluntate *Bas. a*) eolentium || 11.
 sceum || aduentu || phalange || 4. excesserat *C* excesserunt *Ma.* || *in*
 quae] *Ma. qui h. l. recte distinxit: qua* relicti] e *supscr.* || dubitare *aut* du-
 || acta] aptatur || turbata] *Ma.: tur-* bitavit *Duk.* dubitantem (*tum res.*)
 bati || cursus || post instructos *lit. ali-* *Va.* 260; *f.* dubitat || animboetiam ||
 cius mitum (*i*) del. || erat] *Ma.:* 12. tebam || eos] *Bas. a: eius C* (eius)
 erant || adventura] *C. Ma.: aduenturi* *Va.* || boetiam || ad] et || praeces ||
 || antuciens || exemplo || 5. equi- magnesiae || boetiam || TITI LII AB
 tum] peditum || alia || aleae || 6 *sq.* VERBE CONDITA LIB. XLII EPX. INC. | LIB.
 phalans || ueliculisque || onustis XLIII FELICITER
 haesit ingens] *Bekkerus, Ma. disp. de* LIB. XXXIII in periocha ex SC.
Liv. lib. XLIII init. p. 14 onustis, iis *ed. Rom.: et Naz. s* etsi et et ipsi *al.*
 haesit. Ingens *Heus.: onustuscaes-* || Romanarum] s: Romanorum *Naz.*
 sis ingens *C* onustis: iis caesis ing- s || victis] *Bas. a: et uictis Naz. s* (*cf.*
 gens *Bas. a* (*supscr. Crev.; al. Ig.* *Dr.*) || Illyrico s *cf. I. Perizonium ap.*
 390 *sq.*) || ibi] i *supscr. ex bi corr.* || *Dr., Crev. Illyrico s a Leutsch. exerc.*
 ut utcumque *Kr.: utrumque C* ut- *crit. spec. i Gott. 1859 p. 6* || Gentius]
 cumq; *Bas. a* dum utcumque *I. F. Gr.* *ed. Rom.: gento Naz.; al. s* || Oloni-
 || dei (s. ij) centibus] *Kra: deit-* *co]* clenico etc. s (solondicus *Naz.*
 C detrudentibus. *Bas. a* || auia- *Flori* 1, 33 (11, 17), 14 p. 53, 21 *Iahn.*,
 periri || umentis neque enim cum || 8. ubi Olyndico *O. Iahnus*) || in sena-
 aregio agmine || (quoque) prope *Bek-* *tu]* s? *ed. Rom.: om. Naz. s* senatus
 kerus, quem sequi debebam || intrare] *O. Iahnus; ut h. l. cf. praeterea adn.*
Ma. l. supra l.: mtrore C introire *crit. ad lib. XXXI periocham.* || 1, 1—
Bas. a || auxi || 9. concessu || sint] 3. *cf. Ma. disp. supra l. coll. em. p.*
Sig.: sunt || DCCC *Bas. a: . aCCC.* || 549 *sq.* || acetate || haec — Mucius]
 10. sinistrae aleae || LXVII, 1. *el* *Mucii mentione a Sig. addata add.*
 perpulit *vel* ita (s. adeo) perculit *Dr.* *Kra: om. C; de Bas. a, al. cf. Dr.* ||
 || mopselum (*cf. c. 61, 11*) || curiam eonsomissus || oppugnauit. Ceremi-
 || comum (*cf. c. 54, 7*) || 2. moteum am (s. Eremiam?) *Ma. disp. et em.:*
 || relinquit || iussu || ex propinquo] *oppugnauit Ceremiam C* oppugnauit.
Kr.: et propinquo C & propinquos eorum unum (unam *praef.*) *Wt* (op-
Bas. a || 3. tessalonicam || 4. Autle- pugnare coeperat. Unam *l. i, 27 sq.*)
 bim] *cod. scripturam in re incertissi-* || *f.* Ceramiam *aut* Ceraunium *Heer-*
 ma mutare nolui: Atleshim || et] *adl.* *wagenius ann. ph. 71, 188* || adque || ut]
Bas. b || Corragum] *Bas. b cf. lib. 38,* m || que || carnuntem || complere
 13, 3: corrachum *C* Corracum *Bas. a* || quam .. intactam urbem] *C Bas. a*
 || praefectum] *Bas. a: pr. C; num* (*Wt Ma.*) || reliquit || 4. mlyricum || li-
 praectorem? || fecisse et] fecisset || giones || madoniam || 5. quique ererontes
 Marcem *Bas. a* || 5. numera || anum || 6. conuun (*v. supra*) || potiori || esse] se || et periculo *v. d. ad mg.*
 || 6. conuun (*v. supra*) || potiori || ipsam || macaedoniae || tessalam || *Cur.; f. periculo* *oque* (OQ.) || 9. du-
 7. arx esset] *W act. ant. 1840, 74 t* cceret, .. aperire] *I. F. Gr.: ducere ..*
praef.: reseset C (res esset *Bas. a*) *aperire* || 10. possint] *Ma., item ego:*
urbs esset I. F. Gr. restitisset Krg 477 *possent* || 11. nec || quae || censuerit]
sq. ta || perrebiam flexit || aliquae- *I. Perizonius, Dr. (item Bekkerus,*
 perreba || redit || 8. eumenenadque *Ma., ego): censuerant C* censuerat
 || domum] *Bas. a: romam* || Misageni *Bas. a* || 12. hi] *I. F. Gr.: hui C ii Bas.*
 Numidisque] *Ma.: Misagenem Num-* *a tres Sig. || P.] cf. Duk. || Marcus]*
 idasque; in *Bas. a* misachinumidis- *Bas. a: m* || metu || adque || II, 1. al-
 que *C* || tessalis || tessalam || liber- quod || senatum] *Sig.: senatu* || 2. ii
 nam commodam || habent || 9. soens || de] idem || superbiaque] quae || ho-
 acheos || eos. *C: om.* || pthotimethe- stus || 3. canmuleo || repeterent] *C*
 leum || dirsiunt || antronas || volun- *Kr.* || reuperarent || 4. nominari ||
 tate incolentium] *Ma.: uoluntatem* 5. seipio || *L. f.] Sig.: m praeced. lite-*

rae p ut vid. parte anteriore lincola
transversa deleta C. M. F. Bas. a || 6. M.] *Va.* 260: cum M. C (cum M. Bas. a) qui M. Dobree l. l. || Coss. Bas. a: consule || us || 7. ora || populiq || 8. C.] *scripti v. lib.* 41, 28, 5: m. || 9. lancuentum || M.] *Bas. a:* e || populo C Bas. a || pr (Pr. Bas. a) fuerat C Bas. a: f. praetores fuerant Dr. || 10. excusatio || 11. auxiliisque || abintereplures || 12. consultum tamen] *Kr. cf. Ma.* 491 sq.: consultamentum C consultum Bas. a; f. tamen consultum Kra || hispanonis || uelent || III, 2. hominum hispaniorabant || 3. proficerentur || eorumque si quos manumississent] *Mu.:* eorumque si quos manumississent (sic) C: eorumque; si quos manumississet, eos Bas. a || 4. fieri] *nisi quod e non satis dilucide est C (v. Va. 260): asseunt erat Ma.:* fore || ut in] *aut ut e Dobree l. l.:* uti || esset || esse] *I. F. Gr.:* fuisse || 5. regulus, Masinissae] *Kr.:* mats'n's saeregulus C Masinissae regis f. recte Bas. a || cartaginenses || 6. m'ssaq. C (falsus Ma. 551 sq.): quae missa Bas. a (Ma.) || explosuit || uaperent || post mouit 2 lit. (et ut vid.) ras. || conscripti || 7. eo tum s eras. || coepisse specie || macedonia subea || nec || III, 1. tantum extitit pauor ingressi C tis tantus extitit pauor + ingressi Wt: tantum pauorem ingressi Bas. a [amborum capita gestantes infixa has] tis s. [amborum capita hastis infixa gestant] tis. Tantum exinde pauorem ingressi Kra || capi] capita ex praec. repetitum; *ut igitur in capi tota corr.* || 2. fugad] praecibus || 4. qui] que || 5. sanguinem || 6. erant] fut] meoagro || quamque || 7. locasse || 8. auerterent || abderite || quaerentesque || 9. uentum || impetraret || petierunt] C I. F. Gr. || quodea || 10. suum] dum] peruenisset audisse || coronasub || uenisset audisse || 11. indigna ea] , ut et ipse scripseram, s. indigna res I. F. Gr.: indigne C indigna Bas. a || decernerunt] quae || que coronas || eandem] quae || Q. || quae || 12. blesus || abderitis || 13. nuntiarent senatum nuntiant || conuenerunt] quae || V, 1.

conuenerunt] militibus || quaerellae C: quaerellae || tenuerunt || 2. senatum || quaestus || depopulorum || cassius || 3. idem] *Kr.:* id || et lapidum] *Dr. & lapidum Bas. a:* pydum C || 4. pacantum || aludidbellum || egressum host literitiner || caedes] *Kra:* duces C om. Bas. a || 5. senatum || quaerantur || 6. tum] tu || 7. f. circa ceteros populos Va. || quae] q || esse || 8. duofrater || ae] iant || 10. Cu. Sicinius] *Pighius:* c. sicinius || P.] *cf. Dr. || T.] C. Pighius cf. Dr. || VI, 2. ii se] ipse] praetorio] exposuerunt || 3. ararent] Nipperdeius quest. Caes. p. 84: arant || 4. ulessi] praestitisse se] scripsi: praestitisse Bas. a praestitissent C, quod praestitissent Ma. || praestaret || 5. adlabandenses || commemorare] *scripsi: commemorare C commemorauerunt Bas. a || ludos] quae || 6. corona aurea || ponere et] poneret || 7. hoc etiam] Wt: hoc C hoc et I. F. Gr. et hoc Dr. || lamsaeem || 8. se a] ea || romano exere] ta || 9. proman] reciderent] I. F. Gr.: recipientur C redigerentur L. Bos restituerentur Doujatius || 10. committere] possunt] lamsacenos || uisu || millium || data] labandenses || hostulum || 11. (simul) ci. u Crev. ipso reiecta] cartthaginensium || lac. ind. et expl. Crev. || quingenta] *Sig. cf. lib. 35, 4, 5: quingenta || 12. sed saepe etc.] cf. Crev. || segregatorum || socumque || 13. elepantos || esse || et] C Kr.: ac || ipso || 14. rogati] quae || ut ea] quae] bis in C] deportaret || VII, 1 sq. macedomasemississet] eum] infiat] non] interrogantur || 5. calcidenses || it || (legatio) Crev. || Micythio Bekkerus cf. lib. 35, 38, 1: micion || omnes] convertit] *spec. loco addidi ex Dukeri ci., simile quid exidisse et ipse ratus || res] (res) alt. Duk. ci. est Dr. || 6. adfecta || 7. lingua] || 8. que || superbe, auare] superauerunt] fecisse || quae] que || 9. fide] decedant, sic] *Kr.:* fide decedatur, sic Wt] *medeceda] tursic C se dedant Persi. Bas. a || hortensium] quae || 10. quae Sig. || (eos) v. d. ad my. Cur. || maronem || compilata] spoliata] que: spolia sacrilegi(i) eius] *scripsi: compilata (com-******

pilata; *sg.*) spoliataquesacrilagus C
 compilata; spoliataque sacrilegu I. F.
Gr. spoliata compilataque sacrile-
 giis *Wl II*, 12 n. 8 t compilata spolia-
 taque; rapinas sacrilegis *Va. 260 sq.*
 || liberacorporaliberatam || cotidie-
 didripri || 11. adque || (*sc*) *Freins-*
heimius, *Bekkerus* || pensi sit] *Sig.*:
 pensis C pensi *Bas. a* || facerem ||
VIII, 2. pluraq || audiunt || *M. . .*
Thalna] *Sig.*: m. . . talna || 3. senatu
 || protracto ipse reicit *Dr.* || 4.
 senatu || calcidensibus || quemacenus
 (*i spscr. in nius corr.*) || quae] que ||
 gratia || 5. fierique] 1 *spscr. ex feri-*
que corr. || abluerctiohortens:opre-
 toribus || quaerantur || fieuolunta-
 tes || 6. *Persi Bas. a I.F.Gr.* || patri-
 acnus || socii atque amici *I. F. Gr.*:
 utsoe:atqueamici C sociis atque
 amicis *Bas. a* suis socii atque amici
Duk. prob. Ma. || 7. calcidenses-
 quaerantur || conquirendos] *Bas. a*:
 con || primo quoque tempore con-
 quirendos *Kra.* || 8. micioni (*c. c. 7, 5*)
 publicae || 9. tribumecondemnarunt
 || *VIII*, 1. consul in] consulum || 2.
 dimisit] *C Bas. a* || 3. adid || 4. tā ||
 mlyriorum || habebat || 5. brundis-
 ios || praecerat] *Bas. a*: praecerant
 miserunt C praecerat, * miserunt *f.*
recte Wt || 6. dua || q || *M. Raccius*]
Kr.: im. recus C *Q. Maenius Bas. a*
 || que || mlyricio || mlyricum || mly-
 ricii || tutaretur] *I. Perizonius, Crev.*:
 tutarentur || 7. varii generis *Duk.* ||
 omniaea || *Lychnidum*] *Sig.*: *Lycni-*
dum Bas. a *lycidnum C* || *X*, 1. finium
 plerumque] *Bas. a*: finnumplerique
 C finitimum imperio *ci. Wt* || ierat ||
 2. numtus || foret] praetrum || pre-
 dam || 3. specupiditatis || ocecauit
 || necut || venerant] *I. F. Gr.*: uene-
 runt || afofe fraudem] *Bekkerus* (*Kre*
266 sq. a): afofoetfraudem C furto
 et fraude *Bas. a* (*Büttnerus l. l. p. 78*)
 afofe furtum et fraudem *ci. Wt* ||
 lygdmo (*cf. c. 9, 7*) || 4. dissiparetur
 || 5. ietu] *Dr.*: rectu C iactu *Bas. a* ||
 strepitusqueen (*n puncto superposito*
del. et m spscr. corr.) *uris* || seruhii ||
 6. fecit || 7. eos || consecando || 8.
 utuos || *lycidum* (*cf. c. 9, 7*) || *XI*, 1.
 Sexto Digitio *Tr. militum Bas. a*: di-
 gitiosextopr.milia || sacrificiis || ue-
 nerunt || 2. qua] *A. Perizonius*: que C
 quae *Bas. a* || *Fulvium*] *Bas. b*: fur-
 uum || rebellum || qui] quaceum || 3.
Atilius C Ma.: *Hostilius* || rogan-
 dis] *C Ma.* (*ut et ipse restitueram*):
 subrogandis || edicere || comitia es-
 sent] *Va. 261 sq.*: comitiapossent C
 comitia haberi possent *Bas. a* (co-
 mitia) haberi possent *I. F. Gr.* confici
 possent *Ma.* committi possent *Scyf-*
fertus l. l. 838 || quoqueprimo || 4.
Raccio] *Pighius*: reoio || reuocarent
 || 5. a. d. *Sig.*: ad || *Feb. Pighius*:
 sep. || 6. *Cn.*] *Sig.*: q. || *Caepio*] *eg.*:
 cepio C *Bas. ab* || 7. C. *Sulpicius*]
Sig.: m. *sulpicius* || *Ser.] Bas. b*:
 serg. || cor || 8. iquattuor || 10. ambi-
 tiorum || in tribunos — consulem] *bis*
in C conferri || 11. elevari eo *Ma.* ||
 (patresaceperunt) *Freinsheimius* (*de*
his ipse dubitans), *I. F. Gr.*, *Clericus*,
Crev. || censuerunt] *scripsi*: acceper-
 runt C, quod ex acceptam more libra-
 rii ortum esse arbitror, (*Ma.*) laeti
 acceperunt *Wt* || quippe] *Wt*: qui C
 quod *Ma.* qui *Freinsheimius, I. F. Gr.*
 || (referabant) *Freinsheimius et vel*
sic vel referentes I. F. Gr. || 12. de-
 stimateq || 13. *cf. Th. Mommsenium*
Chronol. Rom. 2 p. 20 n. 18 coll. p. 20
sq. || intercalariae] *Wt*: intercalaria
 C intercalares *Bas. a* || hisacerdotes
 C inter sacerdotes *L.T. Gronovius* ||
 intra eum annum] tres eo anno *Ma.*
 || mortui sunt] *Ma.*: mortuus est C
L. T. Gr. mortui *lac. not. ad mq. add.*
Bas. a || [* augur, in cuius locum
 cooptatus est] *L. Flamininus*; *Ma.* ||
Flamininus [augur. ei augures suf-
 fecerunt] *T. Flamininum.*] *Dr.* (*Duk.*)
cf. Crev., et sic fere Heus., *Flamiinus*
 augur *Sig.*: *flaminius*] *Livius*] *Bas.*
a: *numus* || *XII*, 1. noui || *Cn.*] q (*e.*
c. 11, 6) || comparare *Bas. a*: con-
 pare || et] aut || placuit, [et] *Duk.* ||
 2. cernens || aequo || 5. nulli || quem]
 que || ducentenos] *C Bas. ab*: duce-
 nos *eg.* || 6. *Latinorum*] *I. F. Gr.*: pe-
 ditū *latmorum* || *DC Bas. a*: .aC. ||
 que || 7. his *I. F. Gr. Crev. mil. Sig.*
 || his — non . . facerent — *populus*
reicta ci. permissio, praeunte fere
Lindacio Büttnerus l. l. p. 102 sq. ||
 sexdecim] *eg.*: .xvi. || *inlha* || im-
 periti || 8. usi || 9. cura || classemcu-

raulle || quingenti] loci indole a Duk. perspecta add. Kr. || iussit || scriberetur || Macedoniam [, aut] Duk. || eladis || 10. su plementum || duceni, et treceni Dr.: vel, treceni vel et treceni idem treceni et. xxx. C || 11. imperaret || XIII, 1. esum || negligentia Bas. a: negligientia || quia] Ma.: qua || credunt I. F. Gr. || (neque) aut et Wt || ulla] I. F. Gr. (ita et ego) prob. Ma.: nulla || que || 2. re || animus || regio || publicae seipiendo || indignis] Crev. Dr.: dignis (Wt) || 3. ; eam publice ali] Hullemanus disp. crit. de ann. max. p. 82, Ma.: publicae (ce Bas. a) ali C; — ea publice ali Wt praef., quae cf. iussumque publice ali Kra (publice ali) praecedente Duk. C. L. Kayserus ann. lit. Heidelb. 1861, 288; num publice alimentum [dare iussi; Mentum] is? cf. sqq. || ali. Menturnis (Minturnis eg.) alimentum || speciem || effulserat I. F. Gr. || 4. editium || nuatum || 5. alternae || Primigeniae] I. F. Gr.: primigenae || prodigia quae collempalmam || macrenatam || 6. in] add. I. F. Gr. || nuntabat || Atrai] C (Heus.): Atrii Duk. Dr. l. lib. 28, 24, 13 (cf. IRN 2010. 5759); num Atei? || militaemerat || oras || 7. libris decemviri aditis I. F. Gr. || [qui] quadraginta Dr. || hostiis Bas. a: hostibus || 8. ediderunt, et, uti (ut Kr. cf. Kra) I. F. Gr.: et ut dederunt uti C. & addiderunt uti Bas. a || supheatio || praeceperunt Duk. praedixerunt Kr. || XIII, 1. Laevinus] Bas. b: levinus || Sp.] scripsi, praecedente lit. s, cos. intellegens a. n. 580: p. C L. Bas. a || M.] Sig.: e || Pulcher] eg.: pulcer C Bas. ab || Tib. Bas. b: t. || 2. macedonibelliecuramesse (cf. Ma. 490 n.) || (et), ni plura ceciderint, I. F. Gr. prob. Ma. (cf. I. Perizonium) || 3. pr. C (assecutus erat I. Perizonius): tribuni, || 4. ut ita] Kr. (Va. 262): ut ita ut C ita ut Bas. a (Ma.) || et patres conscripti] Bas. a (Va. 262) et patres C: patres (de C falsus) Ma. || et quibusus || 5. approbatione] Kr.: consensione Sig., om. C || suggestatione || contionem eduxerunt || 6. tusque || t. (v. §. 1) || prodibus] Duk.: proditi-

tis C prodito Bas. a prodisti Ma. || quem his censoribus magistratus] I. F. Gr.: quae censores magistratum C quem hic (quicumque Sig. quum hi Vrsinus Ma. quandiu hi Wt) censores magistratum Bas. a || delectum Sig. prob. Kra (cf. p. 22) Ma. || prouidebis || 7. ite || imperatoris recte f. Wt || dixerunt || C. Popilio add. Bas. a || 8. in] quum || censi] cons || nonne ad sederentur || 9. iussaessecteos || iussuros || XV, 1. dilectu || 3. serig. (cf. c. 11, 7) || Cu.] que (cf. c. 11, 6) || c. marcio || 4. cepione (cf. c. 11, 6) || senatu || uiderentur || 5. patiens] I. F. Gr.: patiente C patiens se Heus. || f. consul se I. F. Gr. || subdectum demisso non ad || consulis in] I. F. Gr.: consuli in Bas. a consulum C || elegando || 6. lectu || enenatu lecti || 7. censum || quequam || f. [ire] in Wt || provinciam [redire] Kra || emeritis] add. I. F. Gr. cf. Dr.: nondum emeritis Heus., om. C || 8. Tib. Bas. b: t. || censoriam || interrog. not. add. Sig. || XVI, 1. adque || 2. Q.] que || condusssem || 3. quaerendo || nequisset || pl. P. Rutilium Sig.: pl. Rutilium Bas. a plutilium C || contentionem || 4. [Huius] clientem aut Clientum [eius] I. F. Gr. || 5. praeterutilum || 6. hic || promulgatus || 7. vectigalia [aut] Walchius l. l. 172 (improb. Büttnerus l. l. 104 sq.) || Ti.] cf. c. 15, 8: t. C || ab] Kr.: ad C de Bas. a || 8. ad rogationem] Va. 262 sq.: ad rogationem C susp. Duk. ad legis rogationem Kra eius rogationis Kochius l. l. || qui postquam] qpost || dicendo || 9. auocato || quaestus || abit || f. postremo die, . . . eius, I. F. Gr. || 10. Tib. Gracchi Bas. a: tib. graeci || tribum] tribunum appellassent || 11. auocassent || utrumque || f. perduellionis I. F. Gr. || petit || 12. quominus] I. F. Gr. Kra cf. Ma.: qui minus Bas. a quim: mus C || die C; f. diem Kra || 13. Libertatis escenderunt] Kr.: Libertatescenderunt C Libertatis ascenderunt Bas. a || obsignatis] Ma. (ibi obsignatis ipse scripturus erant); obsignatis || quiequam add. rece.: quidquam || esse || 14. XII . . . VIII. Ccf. C. Peterum d. Epo-

chen etc. p. 60 sqq. *Beckerum ant. R.* II, 1, 207 n. 425; 249 *Marquardtium ibid.* II, 3, 15 sq. coll. *Langio ant. R.* I, 354 n, 257; 433; 442 al.: octodecim (sic *Gruchius, I. F. Gr.*) ... duodecim *I. Perizonius*; al. ap. *Dr.* || condsozem || suplices || 15. tib. graccus (cf. §. 10) || 16. ueniret || gracco || XVII, 1. numerus .. augeretur *I. F. Gr.*, in quod et ipse incidi || auferent] *I. Perizonius*: auferet (al. h. l. *Sig.*) || lucusip. || subolo || 2. popilius || esc || peloponnesu || quod] quid || 4. acacoeconsilio || Aegii] *ex Pol.* 28, 3 *extr. Vrsinus*: argis || agitato] coacto 'vel simile' *Dr.* (*ἀρραγθεϊοῦς ἀντοῖς τῆς βουλῆς Pol.*); iis dato recte f. *Wt* || auditique] u *spscr.* *ex* adtisque *corr.* || status || fidissima genti *Muretus et vel sic vel et fidissima gente I. Perizonius* || 5. plena] plenaqueinterpsoplena || 7. Thyri] *coll. Pol.* 28, 5 *init. Sig.*: tyrr] legatis] i *spscr.* *ex* legatas *corr.* || interfectiones || ad Macedonas gentem] *I. F. Gr.* cf. *Pol. l. l. p.* 1018, 16 sq. *Bk. Dr.*: admaedonicamgentem C; res om. *uul. Vrsino*; ad Macedonas Acanianicam gentem *Wt* || 8. par || captos et hostes *I. F. Gr.* captis hostibus imponi *Ma.* captos ab hostibus *Seuffertus l. l.* || s:ciae || 9. depraccatio || hlarisa || 10. octauram || populum || XVIII, 1. non] ne || exsuperabilis || tessalia || in nivis] prius i *supscr.* || 2. peratus || quidmaduerso || ab iis esset *Forchhammerus ap. Ma.*: abisset C subisset *Bas. a* adesset *Kra* || treca C: Thracia *Bas. a* || iepiro || cepalus || domiissetsed || bellum] C *Kr.*: bello || 3. solum] C *ex corr.* (*Bas. a, Va.* 262): isolum C id solum *Ma.* || admlyrico || cernens] *cf. Büttnerum l. l. p.* 90 sq. || mlyrii || Romano *I. F. Gr.* || mlyriorum || eposse || 4. armorum] *I. F. Gr.*: armatorum || stybernam *cf. c. sq.* §. 1 || 5. sumptu || Uscanam] *Sig.*: uscana || paenestanae || maxima] *Sig. I. F. Gr.*: maxime || castra] causa || 6. quodam || missi *I. Perizonius, f.* missi sunt *Dr.* || temptarenti] (*cf. Wt praef.*) || anniose || praesidium] *Bas. a:* r || 7. est .. est] 'alterum est su-

peracuum' *I. F. Gr.* || adhortus || eoneancapereconatum || interestmissione || aliaailus || succedentes scalas muris, pars *I. F. Gr.* || [pars] ignem *Kra* || inferent || 9. aexcitari uidentur || parens || utnecompmata || 10. spe || esse || polet nus || romani || 11. prostitum || post ademit *lac. esse censeat Crev. Dr.* || hsemmurbe || Uscanenses] *Sig.*: escanienses CVscanienses *Bas. a* || dediderunt || XVIII, 1. (; 13 *et c. sq.* §. 3 *cf. v. l.* 18, 4) *num Stuberram? sic Pol.* 28, 8 *et B. Liv.* 31, 39, 4 || 2. duo millia vel mille *Dr.* quadringenti *Wt praef.* || ciuitatem || mpenempestaum || Oaeneum] *Bas. a* et sic C §. 4: eoeneum C Oaeneum *Donjatius* || poteistatem || 3. ahoquaecopportunae || [quod] transitus ea est *Duk.* transitu (ea est) *A. Perizonius* || labeantes || gentibus || 4. praetereuti || oaeneon || 5. omne || quamspcecler oremdeditione] || metum || 7. [inde] ad *Duk.*, *at v. Ma.* || acideoenacum (*cf. §. 2*) || nonni || f. in caeteris *I. F. Gr.* || 8. mons] mose || auditu || 9. altitudinem || 10. tutabuntur || it upediebantmagne. || erit || erat || 11. muros || appellant || 12. cus d'am || 13. ad Gentium] augent.um || Adacum] *ex Pol.* 28, 8 p. 1021, 11 *Bk. praeeunte Vrsino II. Valesius*: aputeum || abeuroea || 14. hiemisque] *Bas. a*: hem squaesuae C (hiemisque) *probabiliter Ma.* || uardanosqueaetasuaaduersus adicerent || Illyrico] et Epiro] *coll. Pol. l. l. lin.* 13 sq. *Tillmanns diss. l. p.* 50 || in] ad *Crev. Ma.* || XX, 1. hu] Scardi *Vrsinus, Ortelius (v. Pol. l. l. lin.* 16 *Strab. lib. vii epit. fr.* 10 *Ptol.* II, 16 (15 *Wilb.*) §. 1.6 p. 65 *Bert.*) *cf. lib. XXXIII, 31, 4.5* || sollicitudines || de industria] *Bas. a* *cf. Kra*: perindustria C nuper de industria *coll. Pol. l. l. Ma.* || transibtus || iscoram || 2. atqui] *scripsi*: qui C (qui), ni qui ante mandata *transportatur, Ma.* || uoluntate || 3. addita || una ... bellum poterat] *Bas. a, ut scripseram*: undabarbaros ... bellum non poterat *Cuon data* ... bellum non poterat *Wt*; f. una ... bellum poterat *Va.* 264 || 4. Ancyram] *cf. Tillmanns l. l.* || firmatisque || ciscacamiq] || praes-

du || XXI, 1. ||lyricio || movere v. d. ad mg. Cur., A. Perizonius, Heumanus || rexnesset || repulsis || lycidum (cf. c. 9, 7) || 2. trebellium || paeneistas || iis Kra || que || amicitiam C amicitiam Ww ad lib. 33, 16, 1 || 3. Parthinos] Sig.: partinos || us || exigit] Wt: exigi C exegit vel potius exacti I. F. Gr. || penestorumequites || Parthi norum] Sig.: partymorum || dyrraeum || omen || 4. Phanotam] Dr. cf. Kra: phalanon C Phanotem Bas. a Phanoten Crev. || oppugnare est.] Ma. 215, in quod et ipse incidere: oppugnarest C oppugnare, & Bas. a || auxiliathoanumtesprotorumque || 5. operepraectum || creua || achmeam C: Elymaeam vel ad Elymaeam Crev. in Elymaeam Bas. a eamet, exercitum || Epirotis] Aetolis Crev. || 6. ualidissimumurbsactolherat || f. supra Duk. || ambraciamsine || Inachum] Kr. cf. c. 22, 2: aeuum C Acheloum Bas. a (Bursianus mus. ph. 16, 431 n. * geogr. Gr. 1, 109 adn. 1 cf. p. 12 c. adn. 1 et p. 37, quoniam ipsum h. l. iam nunc improbare scio.) || 7. tertio] certo || Citium] cf. Dr. || transgressus] eg.: transgressus C Bas. ab (Wt) || altitudine || 8. uaut || essent Nicaeum] eg.: mecum C Bas. ab || 9. Aratthum] scripsi auctore Bergkio in progr. Thielmann. Hal. 1859 p. 7 sq. cf. ann. ph. 83, 622 L. Rossium arch. Aufs. II, 577 sq.: arratum C Aratthum Bas. a || itneri || vel diem vel biduum (vel diem unum vel triduum Kra) exculisse merito censet I. Perizonius || itero || areidamum || ei Stratus] aestratusd || f. traderetur Ruperli] XXII, 1. Aetoli] eolis || 2. Inachum] C Kr.: Acheloum Bas. a (Bursianus ll. ll.) || positus] h. l. add. Bas. a || portis] Bas. a: positus || uenturas || adqueipse || populo:legatio || 3. areidamauetori] tecompulsis || areidam || populum || ad || 4. dinachus pfc || eentum venit] Bas. a: t. || 5. consultabat || fortunad || 6. puopilus || suaextemplo || 7. dnacrum || admout || 8. adque || argentis || 9. areidamus || f. Aetolorumque Crev. qui cf. || macedonemum || 10. obsessu-censuri || aut || deterritus ei. Wt || 11.

Aperanti eum] Dr. Kr. (cf. Kra): aperant. aeum C Aperatii eum Bas. a || achidam || militum || millum || XXIII, 1. cum non] Dr.: eum C non Freinsheimius I. F. Gr. || redit || sidione || Phanotes] Sig.: fanotes C || 2. mouentium || coepit || 3. quemincampo || Meleona] C (Krc 282 ta): Eleona Bas. a Elaena Dr. || elebas-absumpto || quingentos ex] post qui addidi auctore Ma. (* ex Ma. cf. sqq.): om. Cedd. || gente] C: gentem Bas. a; f. transfugas Crev. quingentos altera Ma. ei. gentis cohorte Kochius l. l. || habebat] ante transcendit iteratum || 4 sq. apfectip:lostratus || insidisdeloco || pöialatos || erupisset || antigatonemarmam || praecipitant. inde mille] Wt: praecipitantibusidem C (cf. Ma. 143) praecipitat. ibi ad m Bas. a || capti || et] om. Bas. a || inferre || 6. Parthi norum] Sig.: partenorum || diuisis A. Perizonius prob. I. Perizonio || redit || 7. Cassandriam Bas. a Dr. || 8. ad || adserentes || adque || mittendos || eam || deesse in fine libri nonnulla censent Sig., Doujatius, Dr., Leakius itin. Graec. sept. III, 417 adn. 2, at cf. F. Lachmannum l. l. II, 99 sq. Bursianum mus. phil. XVI, 420 adn. * || TITI LII | AB URBE CONDITA | LIB XLIII EXPLICIT | LIB XLIII | FELICITER abscessa est litterarum FELICI pars inferior).

LIB. XXXVIII in perioccha, de qua cf. a Leutschium in progr. ad l. XXXVIII perioccham l. (t), m] om. Naz. || et con(vel m)plures] Naz. s conplures l quam plures s unus conpluresque s || ut] fore ut I. Perizonius et vel sic vel futurum ut l || ut .. essent] se .. futuros s || eum id ... missus est post legati ... his est vocc. in contione — converteretur et eiectis collocat l || C. — militum] add. Sig. || erat] Naz. corr., Iahnus: erit Naz. pr. tisset s || Illyriorum] l || a L. Anicio] Debrus (Naz. ex sil. Iahnii): ab anicio Naz. teste l Bas. a a lieinio et a laeinio s || missus est] s: missus Naz. || legati Alexandrini a] Naz. (ante corr. teste l.) Iahnus: legati alexandria Naz. teste l ab (et ex) Alexandria legati a etc. s Alexandria legati

a *codd. nonnullae*, *Dr.* legati Alexandria a l || persacaeus (*sic teste l*) Naz. Persa l || Illyriorum *sl* || I, 1. Q.] quo || quinque milibus] *num. vitium esse censet ac lac. statuit Crev.* || quot in] *Dr.* (*sic et ipse correxerim*): quod I.F.Gr. quod in C prob. Kr. (*lib. xxxiii p. 29, a*), *at v. Ma. p. 386 n.* || tra.ectus || 2. populus || alia || 4. egressus: *nereterestris* || tessaliam || relictus || boetiam || dies (*cf. Gell. viii, 14*) || calchidem || 5. phalepar-salum || scutummultare || ad iustam] *Kra:* admetam C ad cuctam Bas. a (*I. Perizonius, Dr.*) ad unicam I. F. Gr. || 6. inspexisset] *Ald.*: mexisset C; *al. ap. Dr.* || 7 sq. primū || dignitatem || l. manum esse *ind. Bas a, ex plere lac. conati sunt Sig. Pigh. Heus.* || 9. abit || 10. a parricidio Bas. a: *ad parricidum, non rjcidium* || beneficacces || (*in*) exitu *Muretus* || 11. perque || 12. exeretibus || pihppiantioctique || punctum in *extr. cap. posuit Bas. a, ? eg., ! Bättnerus l. l. p. 113* || 11, 1. de] Bas. a: m; *excidit f. aliquid* || calcide || 2. tessaliam || inde pergere] *Kra:* pergere inde Bas. a *indepergeremde C* || 3. dare-oram || hostilium || 4. menstruum [frumentum] *Ma.* || militescum || (profectus] *Ma.* *perfecta re Seyffertus l. l.* || 5. convocatos .. duces I.F.Gr. || exponere] I.F.Gr. (*Ma.*): exponerent || consilio] I.F.Gr.: concilio || quam viam] *scripsi et vel sic (prob. Wt praef.) vel qua Sig.: quam* || 6. Pythium] *Sig.*: pythum || cā bun-ucios || hostibus consularis preteraspir.den || 7. itaquid || quod || diliberatio || differatur || 8. Perrae-biam] Bas. b: perrebiām || gazorum || dolyceus || capesserat || 9. Per] pro || 10. (iuvenum) *in utraque ed. Crev., in ed. mai. de corrupto gentis alicuius nomine (at v. Ma.) cogitans mixtorum iuvenum Heus. plurium (variarum) gentium Ma.* || 11. super] *cf. Heuzey le mont Olympe et l'Acarnanie Paris. 1860 p. 69* || accuridempaluerat || tenere || 12. eumreliquis || adeo ut credo ne *Ma.* || obtorpoissemobs || n derecircuque.tibus || per littora *Crev.* || Heracleum] *sic C c. 35, 14 (heracium ibid. §. 13 haracetum c.*

5, 12) I.F.Gr. cum Scylac. peripl. 66 p. 52 Müll. Polyb. xxviii, 12 (*ap. Suid. s. v. Ἡρακλῆα*) *Plut. Aem. Paul.* 15: heracleam *C hic et c. 8 sqq. et sic codd. ap. Polyb. xxviii, 11 Plin. n. h. iii §. 33* || pilam || intercurrerebat I. F. Gr. eurrebat *Crev.* || diurepentes || III, 1. sententias || Ortholophum] *Heus. (inter al.) Kr. cf. Kra et abh. meam ad lib. xxxi, 36, 6: octolobum C Octolophum Sig. (Heuzey l. l. p. 56) Ottolobum Bursianus mus. phil. xvi, 420* || *voc. Philippii fuisse deesse censet Sig., at v. Doujatium, Crev., Duk.; al. Heus.* || 2. qu || et Q. Bas. b || 3. adeo] ardeo || via] *add. Bas. a; excidit f. inter fuit et ut* || egre || requieverintque . † *Dierum Va. 5 sq.: fuerum-quadterum C: turrim Eudieru Bas. a (fuerintque). Dierum (s. Dieron) Kra: f. requieverintque diem unum (s. diem tertium). [...], ut nomen loci propter similem voc. clivusulam exciderit* || appellantur || 4. aremittunt || 5. praemiserat] Bas. a *cf. Va. 6: praesiderat* || ascyridem || 6. conunctusque || tebatur || 7. que || diem || pilamora- quae || petente || subigitur || 8. postquammi || belhaegregias || 9. uitae || III, 1. agmānicōsul || 1 sq. sic distinxit Bas. a, *Ma.* || 3. uulnerat || utrusquae || 4. adque || infesitatus C || infestiore concursu ad bellum is-sent, si *Seyffertus l. l. 838 sq.* || concursum — si] *Va. 6 sq., nisi quod concursuri: concursum abellisin C concursum ab illis si Bas. a concurre- rissent, si I.F.Gr. concursuri abeunt, si Ma. || sed add. Va., Seyffertus* || 5. praecipuae || erat || 6. anfractus || procurreret || manum — *sic etiam ipse improbanz Duk. — vel pugnam post armatura add. Crev. et vel sic (manum sc. addendo) vel concurrere pro conserere Wt praef.* || adque || poterat] *Ma.*: pateread C petere: ac Bas. a || 7. mopiū || in regredi alterum *rspscr.* || adque || si cediti (descendenti *Va. 7 sq.*) .. instaret] *Muretus I. F. Gr.: secedenti .. stare C sed cediti .. instare Bas. a secedenti (vel et decedenti) .. instare Wt* || 8. restabat] Bas. b: stabat || 9. habuis-sset || accepit || diu || littora Bas. a:

littera || adre || integrisfestis || 11. egraegiae || pop:ho || custodiam *Dr.* || mitua || transgressurus] *Wt*: transgressus || perem:ss:repurgarentita || cysacnemetsuae || 12. impedimentaquaec || V, 1. mirabilis || uixiduum || obtabil.usesset || 2. hostile || tumultu || elepanti || muta || 3. perprocliu *Kochius l. l.* || uahd || partem || beluae] ue || 4. transverso meumbentes tigno] *Kr(a)*: transuerso meumbente tigno *C Bekkerus* transuersim incumbenti tigni *Heus.* transuersi incumbetes tigni *Bas. a* || ad] as || mungebatur || 5. pons] post || 6. solido || procedebat] *I. F. Gr.*: praecedebat || elephantus] *Kr.* (cf. *Kra*): elephas *C* elephas *Bas. a* || cederet || ad] *add. Kra* || 7. elepāti || prohibebantur || excessēssipet || pon]tisdeferebantur, tum donec spat. *voc. rel. a lin.* || uallem || 8. eo die *I. F. Gr.* illo die *Kra* || pedibusit neribus || sie || itmerib] || 9. nec quam] *distinctione post fuit sublata Ma.* (*Wv xxxi, 48, 6*): nequā] *C* neq; an *Bas. a* || mfectus || saeptus] *C* (cf. *Wt* II, 2 n. 1): septis *Bekkerus* || 10. uixitan demexpirato || balle || populum || 11. callipenuae (*num Callipeneaea? sequitur voc. a lit. a ordiens*) || 12 sq. quarto] *Sig.*: tertio || aequaemias || usquam *Sig.* || degressi] *Sig.*: digressi || Heraclium] *I. F. Gr.*: haracetum || Libethrum] *Bas. b*: libetthyru] *C f. Libethram Dr.* || . peditum (quorum)] *scripsi*: (peditum), quorum *Ma.* peditum, quorum *eg.* || ibi vallo] *Kr.*: ibualle *C* ii uallem *Bas. a* alii uallem *Duk.* alibi uallo *Ma.* || campique partem *Marettus I. F. Gr.* || parte || amplectebatur || VI, 1. labanti ||] se] prorpuit *Kra* || 2. alia atque alia] *edd. ante Kr. ni f. omnes (Ma.)*: abaque] *C* alia aliaque *Kr.* (*at cf. Kra*) || ut quae ad Phacum] *praecedente quauantenus Wt praef. Ma.*: usqueadpithum *C*: al. *Bas. a, Kr.* (cf. *Wt* I, 25 n. 10 *Kra*); lac. a *Crec.* recte agūtam sic *explet Ma.*: in mare proiiceret, Thessalonicam alterum, qui navalia incenderet misit; Asclepiodotum et Hippiam, quique cum his erant, al.

Crec. || 3. raptis] *Kr.*: rapt. *C* raptim *Bas. a* || incolae eius loci] *Kr.* (*prob. Bekkero*): melassenustoci *C* (in classem congestis, ocius *Bas. a*) || demigrare] *Bas. a*: demigrasse *C* *Bekkerus* || 4. non inconsultam] *Sig.*: no] consultam || 5. temp || que || regis *C* (regis *I. F. Gr.*): regis *Bas. a* (item §. 9) || 6. itque || dua || dux ... dies] rex intrepide Diu defendens *Kochius l. l. p. 15 sq.* || . x . dies (*sic C*) merito suspectum *Wt* || prima speciem appropinquantis terroris *Bas. a*: primamspec esadpropinquantis terroris *C* prima specie adpropinquantis terrorem *Dr.* || romanus || partemntesaliam *C* (per Tempe in Thessaliam) *Crec.* || reomteatibus || ca] *Ma.*: eo || 7. Tempe] p || 8. ex exiguum || iterest,] *Tempe C* iter et *virgula post possit posita Ma.* || posset || sm.tus || amamm s || 9. locus] saltus *Duk.* || 10. unus || Gommum] *eg.*: Gommum *C Bas. ab* || alterum || in Condylo] *Dr. (Ma.)*: condylon *C* ad Condylo] *I. F. Gr.* Condylo] *Wt* || lapathynta || caraca (*cf. Nissenium l. l. p. 260*) || 11. ualles || positum || 12. temp || cumteatibus || ipsis,] *Ma.*: ipsi || repenti] || 13 *cf. Drb. ad lib. xli, 2, 2 adn., Kra* || atenentibus || 14. mouentemreg amdemissent || et] *add. Büttnerus l. l. p. 105 sq.* || 15. montis radices *Kra* || (quam] *N. Heinsius* || spatii] *I. F. Gr., Heinsius* || hostium || Baphyri] *Bas. b*: baplyri || a]annis || teneo || 16. et saxorum] *Bas. b*: thessalorum || siluestrisquaemariae || poterant || 17. despexisset || mensubito || patefactisquabellofactisadpyptam || refugit] rex fugit *Rap.* || VII, 1. et spei] perspecie || hostis || lucretius || Larissam *Bas. a*: sarissam || temp || popiho || 2. metatusque *v. d. ad ny. Cur.* || sacrumloecum || 3. magna || multitudines || egregiae || aliquam || 4. mouetur || in Pieria] *Kr.*: imperia *C* paratum *Bas. a* || ferre || a]nem || 5. Agassas (*coll. lib. xlv, 27, 1 sq.*) *Dr. Kr.*: Agassam *Bas. a* acassam *C* || sine] sibi || relinquere se is] *sic* relinqueresis *C* cf. *Kra* || 6. item || 7. dubitationibus || tutum || 8. coactis] *Wt*: peract s *C* contractis *Bas. a* || adque-

|| ab] ad || 5. quaerentis || *sqq. recte*
distinxit Crev. || structosse || 6. coepit
 || item || fauere || auertissent || 7.
 eas praeter || contempnendam ||
 aCCC || *f.* et mille ac ducenti *Rup.*
 || inde missi] *v. Doujatium, Büttnerum*
p. 106 sq. Heus. (al. ap. Dr., Walchium
p. 263 sq.) || 8. romano || , qui
 irrumperent, armati *I. Perizonius:*
 , qui irrumperent armati, Heus. qui
 irrupere (perrupere *s. perfodere sec.*
Doujatium Crev.) armati *Bas. a (Wt)*
 quimrupere armati *C* qui irrupere
 armati ausi *v. d. ad mg. Cur.* ||
 9. aliis .. irrupturis *Bas. a:* aliis ..
 irrupturum *C* alii .. irrupturi *I. F. Gr.*
 ut aliis .. irrupturis *Wt praef.* ut alii
 .. irrupturi *Ma.* || XII, 1. quidam ||
 2. apatere || Phyto] *C Bekkerus:* py-
 tho] pro eo] *Freinsheimius:* proco *C*
 (Proco *Bas. a*) || ualidoa || etrum-
 punt || 3. inferrent] *Bas. b:* adfer-
 rent || adque || fugamperseeuntur-
 adque || qua || DC *Bas. a:* .aC. || 4.
 aggregenti *Bas. a:* mgredenti ||
 quaequam] *edd. recc.:* quidquam || 5.
 firmant || mtromisti || maemia || 6.
 tessalomea || intrarunt || 7. circum-
 uenti || ac || Toronem] *Crev. (et sic*
s. Toronem Dr.): toronem || 8. ad-
 pugnare || XIII, 1. iter || hostili]
praetuli propter sq. popilium (sic C
Bas. ab): hos *C* hostico] *edd.* || moel-
 beam || 2. siita || tessabam || oppor-
 tunae || 3. e] *Wt (al. cf. praef.):* ex
Vascosanus, om. C || quam || primo-
 mompetu || 4 *sq.* obsidion] ad oppu-
 gnationem] *Va. 263:* oppugnationem
C oppugnationum] *edd.* || moelboea-
 am || Iolci] loei || eupramorem] eum]
 ex || ednobusm:htibusobeammitti-
 tum || moelboea || 6. moelboea-
 locum || 7. abmoelboea || euphanor
 || nocte — modo] *Forchhammerus ap.*
Ma.: noctemnemamodo] *C* Nec tu
 moenia modo] *Bas. a* nocte *moenia
 modo] *Wt cf. praef.* || caggros || confide-
 rent] *Forchhammerus:* confide-
 runt] *C* confidere] *Scioppius* confidunt
Kra (alternum Wt praef.): || eterudi-
 tombus || non] noti || 8. sitamen ||
 esitum || urbois || posse || 9. Cydan-
 tem] *d. spser. ex cytantem corr.* || de-
 metriadi || persae || 10. gratulatusque

inter alia *Dr.* || 11. se atum || Oreum
 Euboeae] *I. F. Gr.:* oreumboetiae] *C*
 Oropum Bocoiae] *alt. I. F. Gr. ci., at*
v. I. Gr. Duk. Dr. || urbem]urbem ||
 qui] qua || tessaba || 12. [sunt qui]
 de .. tradant] *Seuffertus l. l.;* non] [set]
 de .. traduntur? || [alii] tradunt] *Ma.*
 || anciaei || tendeset || 13. adduxe-
 retreherat] aegregiamque || su-
 isse || XIII, 2. muneratuae || equus
Bas. a: eu || 3. Pamphylii] *Kr.:*
 pampyl] viginti] *f.* duobus] *Dr.* ||
 Philippeorum] *eg.:* philippiorum] *C*
Bas. ab || ponere] *Bas. a cf. Va. 6:*
 petere || 4. uolentibus] nouantibus ||
 5. Rhodiis] *Bas. a et sic in sqq.:* ro-
 dis || re] post de] *adlidi,* post eadem
Bas. a || 6. oraquae || prys:acpraeces
 || *f.* postulata] *I. F. Gr.* || stetisset-
 quodad] statuturum || 7. fimendi ||
 et is] *f.* se iis] (*ni in sqq. et petere scr.*
sit) I. F. Gr. esse iis] *Heus. ei se Forch-*
hammerus ap. Ma. || depraeatoreum
 || iras] *Forchhammerus:* ira] *C* iram
Bas. a || ponerent] *Bas. a (cf. Va. 6):*
 possent] *C, al. Pithoeus, I. F. Gr., v. d.*
ad mg. Cur. || 8. rodi || commoratis ||
 meritis] *adl. Wt 1, 18 n. 4 t* || benefi-
 cius post] *PR (sic) adl. Bas. a* || an-
 thoco || ad] *Sig.:* a || 9. sibimacca-
 meitiam || 10. mari .. atque] *Seuff-*
ertus l. l. 839 sq., nisi quod emolu-
mentis scripsit, ego commercis tem-
ptui; in loco desperato coniecturam
amplexus sum multo incertiorum at-
que ipsi auctori uidetur: marum term-
 meluso] *mopiam insulam in opem miss*
 *****] *ritum sine r (e et r legi satis*
perspicue possunt, lit. med., cuius loco
collatio Madrigiana a praebet, eua-
nida teste Va.) || colenditae] *C*
 :nari intereluso] *inopia insulam pre-*
 mi, amissis maritimis] *uectigalibus*
 atque] *commeatibus Bas. a; al. Wt*
1, 28 n. 13 t Ma. || 11. parti || rod:s ||
 romam] || 12. quostetasset || quid]
 quis || rodios || 13. audreue || qua] ||
 XV, 1. s. e. (re) indicatum] *Va.:*
 sercicitatum] *C* scirent] *indicatum*
Bas. a Heus. ut scirent indicatum
Sig. senatusque consultum Dr. et
senatus consultum Crev. ut sciret iu-
dicatum Ma. ut sciret id decretum
Kochius l. l. p. 16 || 2. magniloquen-
 t a || curiam || 3 *sq.* iet || misseid ||

ante] adhuc *I. F. Gr.* || oeculta consilia inisset post legatorum iteratum || redigisse || mitior || 5. nunc toto Kochius *l. l.*: nuncio *C* (*Hofm.-Peerlkamp l. l. p. 193 sq.*) nunciis *I. F. Gr.* nunc *I. Periz.* (*Büttner l. l. p. 107 sq. Ig. 393*) || arbitria] arbitros *II.-P. l. l.* Rhodiorum] *Crev.* (*Ig. l. l.*): deorum *C* eorum *I. Perizonius al.* Rhodiorum ut (vel non) deorum *W 1*, 28 t quorum *II.-P. l. l.* || ita ne tandem? ni iis pareatur *Benedictus a Kra.*, *Heus.* Itane tandem? Ni pareatur *Crev.*: itane tandem? ni pareatur *C* Itane tandem? ni pareatur iis *Kr.* || Itane tandem iis pareatur, .. deportentur? Visuros .. sit. *Bas. a cf. Büttner l. l.* || 7. quodrodi || 8. longatis || milium || XVI, 1. delitterae || recitatae Q.] citatesque (*cf. Va. 9 n. 3*) || consuli || transisse || 2. prospectos] *scripsi, voc. remp. ex lit. sqq.* pr male intellectis ortum esse censens, tum idem vidi *Kra protulisse: remp. ante prospectos add. C* a praetore *Sig.* praetorem *Donjatius* redemptos, *W 1* II, 11 n. 7 (*at cf. W t praef.*) se *Va.* || 3. romam || et quis || CC *C*: f. mille *Ald.* || munidi || sibi] si || 4. ut] et || sex milia togarium] *sic .VI. togarum C, quod abiecto propter Kra* || equos CC deportanda] *Forchhammerus ap. Ma.*: equos et deportanda *C* & equos deportanda *Bas. a* et equos DC portanda *Ma.*, recte f., si *Ald. ci. iusta; tum possis etiam de equos MDC (s. M et DC) portanda cogitare; num in eo quod pro M MDC missi sint vix offendas; pro CC missos esse DC probabile non videtur esse* || praebendaeque || pecuniamque || solu || pytons || 5. institutum] queusque || servarat *ci. Dr.* || vel (quotidie) vel (in die) cum *Duk.* et *Crev.* vel (quotidie) bis in diem (s. in dies) *Dr.* quotidie indidem *Krg 485 sqq. t* (*at cf. a, W act. ant. 1811, 858 sq.*) || 6. decerrere || nequid || subtrahere || adque || proditoribus || magnoque] *Bas. b:* magno *C* et magno *Dr.* || 7. memorasse || referre || lautia] *Bas. b:* lautiam || agrintra] reutin || decio || 8. equitum recensum] *Ma.*: recensum *C* Censores censum *Bas. a* || quam

|| p. r. ut] o || accusaret || tribus || h s || aerarius] *Vrs., qui l. recte distinguit: operarius* || 10. Tib. *Bas. b:* t || signum || lanienasque] *Turnebus (Lipsius, Pighius): laneasque* || basti- beamfaciendam] *quecuraiunt* || XVII, 1. macedoniae || tandem || 2. huciret || 3. loc. lacunosum esse ind. *Bas. a; de luce. explendis cf. Sig. I. F. Gr. Dr. Heus. W 1 Va. 263, quem fere secutus sum* || 4. co'sules || quarto decimo] *Sig* (vel decimo quarto vel decimo quinto *Crev.*): septunodecimo || primum] *Sig.* || grassus || 5. praetor || Tamphilus] *Sig.*: pampilius || *C.] t.* || 7. provincias, ut cum] *Ma.*: prouidante unum] *C* provincias, ut *Bas.* a provincias; ut ante *Kra* || evenisset] *Bas. 1554 Kr. Ma.*; aut sic aut obvenisset *Crev.*: uenisset || seiretur || inde cogitentur] *parentque* || qua de re] *W t praef.*: qua in re *Kra* qua re *C* || 8. neque .. teneri] *Bas. a:* neque .. teneret (*ex esset ortum*) *C* ne quid .. teneret *Forchhammerus ap. Ma., Ma.* || 9. Sardinia] sardieta sardina || 10. prresten. || M. Ebutius Sicilia] *Bas. a: om. C* || XVIII, 1. iapparuit || alias] *scripsi: alius C* alius *Bas. a* talis *Forchhammerus ap. Ma. prob. Ma. agilis Kochius l. l. probatus Seyffertus l. l. p. 840* || etiam || 2. tam || petiit *Duk. Dr.* || esset] *Sig.*: est || 3. prius] *qua Va. 263: quaque C* quaque *Bas. a* || fore || romana || 4 sq. nobis] *soens* || gestum] *I. F. Gr.*: gestarum || coerta || . senatus] *Bekkerus: seratus C* ratus. Senatus *Bas. a* || ut is] utris || 6. Ahenobarbus] *Sig.*: henobarb] || *L.] al.* || Bis] *Bas. a:* ibis *C; f. (ibis) ex Baebius sc. ortum W 1* exitu || est] *Bas. a:* esse *C* est, semel *Ma.* || simul] semel *Ald. (Ma.) cf. I. F. Gr.* || Veinti. bis] *I Gr. (Ma.):* beintibus] *C* Veintibus *Bas. a* Veintibus. bis *Baumg.-Crus.* || 7. post sunt octo] *f. lit. spatium* || et] *qm.* || Xuri] effectus || 8. et P.] act p. || aedilium] *curulium Bas. b:* aedil. scurulis || elephantorum] *numerum exdisse censet Pighius* || XVIII, 1. Coss. *Bas. a:* en || expectationem || legati] *Bas. a (Va. 17):* inlegati] *C* legati inde *Kra* inde legati *W* || 2. essent ||

32, 3 Pol. 29, 2 p. 1035, 29 Bk.: mitione || pantaneus || 4 sq. cum] tum || de sqq. cf. Dr., secundum quem nunc l. distinguitur, et Wt || panthaeo || rodum || Parmenio ... proficiscerentur post duorum ... Romanis collocat Crev., at v. Dr. || destinantur] I. F. Gr.: destinatur || proficisceretur || 6. esse || 7. mlyriorum C Illyriorum legatis (legatis Illyriorum?) Ma. || Elpeo] Ma. 566: empeio || omni] o spscr. ex anni corr. || 8. conveniant] I. F. Gr., Ma.: conuenerunt || sancio || 9 sq. et Pellam] expelle || thesauros C: thesauros || Illyriis Bas. a: mlyris || tessalonicae || ius. bi || Dinone] I. F. Gr.: done || poliarato || rodios || essetus princeps (e spscr. in princeps corr.) tunct || mlyris || legationi Crev. || XXIII, 1. excidisse quaedam censet Dr. || utrumque et exhibet C || anthoecum || 2. hbera || quomdignus || 3. antioecum || prysian C Prusiam Bas. 1553 || 4. fore || liberandi civitates Ma.: liberandacuitatis C liberandarum civitatum Bas. a || 5. prysiam || antioecum || a praemio ci. Dr. || Aegyptio] I. F. Gr. Ma.: abegypio || 7. antioecum || seumenen || re vera] Kochius l. l.: uera C uerum Bas. a vere Ma. lac. expl. Sig. || 9. cydes || amp; polim || Antinacho] I. F. Gr.: antioeo || regibuss || 10. Hierophon] Bekkerus cf. c. 27, 13; 28, 1 Cobetum v. l. p. 124: eropon || 11. quidam || XXV, 1 sq. iuvare] Dobree l. l. (Forchhammerus prob. Ma.): inuadere || in] add. Sig. (Ma. 370) || ipsorum ... ea (f. sed non ea Ma.; sed non ea erat Seyffertus l. l.) Ma.: quam ipsorum ... ea C (Wt II, 5 sq. t. nisi quod f. ea [erat]) etiam ipsorum .. accensae, quam ea Duk.; quam ipsorum .. accensae, non ea Dr. et ipsorum .. accensae, quam quod non ea Crev. quin ipsorum ... ea Walchius 264 sqq. quam (f. add. quod) ipsorum .. accensa, non ea (f. add. erat) Heus. || eumenebateumenesi || 3. f.] Ceterum cernebat Ma. || perse || diem || prioradmonetur || 4. spei || 5. uenditoreconciliandam gratiam || cupit || 6. neg || patriam de || lac. I. F. Gr., Crev., Ma. praeuentibus explevi ex

Polyb. xxviii, 1e p. 1033, 29 Bk. App. Maced. 18 p. 268, 8 Bk. || et. . || 7. utrumque I. F. Gr. || 9 sq. (m) Ma. || regis || esse aiebat; in] Ma.: esse malebatin C esse. Malebat in Bas. a || sed] se s. sed se aut infra daturus et depositurus Dr. || samotracaе || 11. an] ibi an Crev. cf. Ma. op. ac. alt. 164 in ea an Wt || ferrent || 12. moue || XXVI, 1. Persei] Bekkerus: perse C Perseo Bas. a || aueritiam || pecunia modica aut] scripsi in l. incerto: pecuniam tutamet C (Bas. a Wt II, 6 n. 4 t) pecunia tantula (data s. simile partic. Ma.) aut I. F. Gr. (pecunia tantula id. pr. not. ed.) pecunia et tutam Duk. et pecunia tutam Dr. (Iy.) pecunia maturam et Heus. || habere quae per] aut deceptus] I. F. Gr. cf. Pol. xxix, 1^f p. 1034, 34, Ma.: auerereceptus C ac receptus Bas. a et receptus Duk. ac recepta I. F. Gr. pr. not. ed. et ea recepta Dr. et ea recepta Iy. 396 sq. aut reiectus Wt et a Romanis receptus Heus. || meum || feciere || 2. et ante] Bekkerus, prob. Ma.: tant C etiā Bas. a iam ante Kr. || tum] Bas. a: cum C auxilium s. agmen I. F. Gr. || Gallorum tum Iy. 396 || mlyricum || ingens [agmen] Par. 1573 || oblatum auxilium] Wt: oblatum || 3. ueniebant || petatum || 4. equos || mille || 5. uenenstibus || Elpeo] Ma. 566: elpeio || obuia || propriaque uent (n ante t spscr.) || 6. parvom] C Ma.: parum Bas. a paruum pondus ci. Wt || quos || 7. circa Oesynam I. Gr. || modica || capta || 8. antioecum || ab || hislocum || regis Dr.: regis || 9. adreisset quae || per ... ituri forent] Ma.: per quem quantam ... mtulforent C per uiam quantam forent Bas. a per uiam (?) quantam ... Illyrii (aut incolae) ferrent Kr. per uiam (?) quantam .. inventuri forent Wt I, 24 sq. t || uestig || 10. et quis || aduexisset I. F. Gr. || 11. . c. londicus || abire nuntiareque iubet regi Ma. || in quid || acceperint I. F. Gr. || 12. aduocati || quomommissauriesset || instituit Dobree l. l. || 13. est || f. Romani I. F. Gr. || 14. quinque milia] (sic quinqmilia C) cf. Dr. || satis esse] Kr.: satisse C sat esse

Bas. a || ad | a || XXVII, 1. omnibus | *Florebellus, I. F. Gr. (Va. 17):* omnibus *C* inde (iam s. id *Puperti*) omnibus *Dr.* || mercedem | *Kochius l. l. (Va. 18):* mercedem multitudinem *C* mercedem multitudinis *Bas. a* mercedem in multitudine *Ma.* || timeri *Ma.* || ne || non consulenti |, in quod et ipse incidere, *Ma.*: consulenti *C* cōsulenti *Bas. a* || nuntiarent || milia || non tenere | *Kr.*: non temere *C*: cōtemnere *Bas. a* || alia || 2. indignantium || excitus || . e. longicus || et quid || 3. uolatus || histrum-perpostulatis || treciam *C*: Thraciam *Bas. a* || 4. Elpeum | *Ma. 566:* empeum || per Perrhaebiae *Gruterus, A. Perizonius (et sic s. saltu Wt):* perrebiae || tessalam || populanda || 5. tenentes || Elpeum | *Ma. l. l.*: nepum || 6. fuisse || tessalia || exe || lac. ind. *Bas. a* cf. *Sig. Crev. Dr.* || 7. qui ex ea *Dr.* || 8 sq. Pellae | *Bas. a*: (casu in adn. om. *I. F. Gr.*): pelle || missis a . . passus, inde | *I. F. Gr.*: missa . . passus: inde (. Inde *Bas. a*) *C Bas. a* missis . . passus est. Inde *Bas. b* || Pantauchum | *I. F. Gr.*: pentaucum || misit | *I. F. Gr. (prob. Ma.)*: missa || portantibus || 10. essent || 11. gemtus || a | *add. Sig.* || Pantauchio | *I. F. Gr.*: pantancio || romano-st. mularetur || Perpernam | *Sig. (cf. tamen C. I. L. n. 578 et elog. x)*: perpernam || Petillum | *Sig.*: potillum || uenirent || confect || 12. contraxissent || necessitatis satis | *Ma.*, qui ratus casu omisit, non consilio: necessitatis *C* necessitates *Bas. a* necessitatis *Va. 264* || ac bellaturum *Ma.* ad bellandum *Va.* || f. revocandos *Dr.*, si portabant leg. esset cum *I. Gr.*, *Perizonio* || quantam || ex se victo | *Kr.*: exedictou: eto *C* ex uicto *Bas. a* ex victoria *Dr.* ex se devicto *Wt* || 13. Hierophon | *Bekkerus*: hieropon || mōignotis *C*, f. irritis *I. F. Gr.* || quemoculta || XXVIII, 1. Hierophontis spe | *Bekkerus*: eropontispe || tenendum || 2. sparsi | *Crev. (Ma.)*: sparsae *C* sparsas *Dr. (Heus.)* || inanem || tutaremur || 3. sunt detenendum || stantes *Bas. a*: satis || rhodios || nauess eare, usup. lin. extr. lit. spscr. || inuolatos | *I. F. Gr.*: inuolatus *C* inuolatas *Bas. a* || adque || 4. suorum (s) *Ma.* || eumenes || diamus || 5. circumvectos . . mittit *Par. 1573* circumvecti . . mittunt *I. F. Gr.*, at cf. *Ma.* || ita ut | *Bas. a*: aut (praeed. it) || tutum | *Vasosanus, Sig.*: totum || 6. non || diem || Sigeum | *Sig.* Sigion *Bas. a*: sigrum || sūmota || Elaeae | *eg.*: Eleae *C Bas. ab* || et Chio, | *Ma.*: etho *C* (etho *C teste Ma.*) et Atho *Bas. a* et Asso *II. I. Hellerus phil. XII, 703* || 7. summotam || Elea *Bas. a*: ele || chionum || 8. spectacula || esse || ab | *Kr.*: ac *C* a *Bas. a* || erytharum || chumquae || 9. macedonus || aut | *Bas. a*: ac || 10–12. recte distinxit *Ma.* || concitacione *Turnebus, D. Heinsius (si apparuisset seruetur)* || directaeque *C*: directaeque | *Bas. a* || directisque . . prors *Turnebus* || prorae | *Bas. a*: ac || prope || aperuissent | (sic uobū, non aperuisset cf. *Kra*) *Turnebi alt. ci.*: apparuissent *C* apparuisset *Bas. a* || propriores || f. continentis *I. F. Gr.*, *I. Perizonius* || Erythraeam | *Dr.* Erythraeam *Bas. a*: eryteam || reliquisque || 13. etho || portas | *Ma.*: partā | *C* portam *Bas. a* || 14. DCCC *Bas. a*: . accc. || mare || partis *A. G. Ernesti gloss. Liv. s. v. pars* parti *Kr.* || succederunt || 15. f. formae equos *Kra* || isdem || tessalomeam || 16. planis || eum || tr. um || regressis | *Ma.*: ingressis *C* reuersis *Bas. a* f. recte cf. *Kra* || x *Bas. a*: ex || Aegaeo | *Rup. Aegeo Bas. a*: aegelo || XXVIII, 1. populus (et sic §. 4) || calcide || eum || nissent || 2. sanctita || insulaequae || et in templo *C* et in urbe et in templo *Ma.* || 3. alu || f. praetervehi *I. F. Gr.* praevchi *Rup.* || 4 sq. Cycladas *Francof. 1578* dēspōsita || suppremebant || poterant *I. F. Gr.* || aut suis aut | *scripsi*: aut *C Bas. a* (*I. F. Gr.*) suis aut *Wt* 1, 26 n. 11 t || naues *Bas. a* (*I. F. Gr.*) || succurrebant, sed interdiu; nocte *I. F. Gr.* || euecti *Duk. Crev.* profecti *ci. Wt* || fallebantur || 6. mlyrnuquesumul || adque || Aegaeum | *Rup.*: aeguum || 7. ammoniac || sed *add. Bas. a*: om. || belli || seuampositurus || XXX, 1 sq. f. ver praiceps *I. F. Gr. cf. Crev. Duk. Heus. (v. Mommsen*

chronol. R.² 62 sqq. 300 sqq.) || provincias] Kra: prouinciam || post venerant 8 lit. spat., tum a lin. || erat. Gentius] add. Ma. || illhryorum || mactre || Platorem] flatores || Caravantium] Bas. a cf. §. 9; c. 31, 11; 32, 3; xxxv, 26, 14; 43, 6; caruandum C Caravantium Wl praef. || eam || 3. suspecta || duoamie || picadum || 4. Monuni] Mommsenius Gesch. d. r. Münzw. p. 395 n. 90 (H. Nissenius l. l. p. 265 n. *): Μενοντιο Pol. ap. Ath. x p. 440 a = xxix, 5 p. 1038, 22 Bk. honum C || Metutam] C: Etutam Bas. a (= Etlevam c. 32, 3?); num maturam? Pol. l. l. virginis nomen non l. || eumenidissetanti- quam || gentium || simillimum] Kr.: simillum C similis Bas. a || plato- rem || 5. a fratre] Va. 9: fratre C fratris Bas. a || uolentia || 7. fratri || gauorum (cf. §. 9) || subigena || ad Bas. a: a || Bassaniam] Bas. a: bas- soniam || 8. praemissos] Kr.: remis- sos C missos Bas. a || 9. scarauanti- um || in Cerauniis Turnebus cf. Dr. || Burnium Sig. f. recte cf. Dr. || Cara- vandis] nomen f. ex dittographia or- tum || alteroia || agros eorum eum] Va. 264: eū agros eorum Bas. a agroseorum C || effusae || aliquod || concursuminterfectis || 10. quem] quam || Bullinorum] Dr.: bullano- rum C Balinorum Sig. || apollona- tium || Dyrracinarū Bas. a: durra- cenorum || Genusum] Turnebus, Vrsi- nius: genusum (et sic §. 12) || 11. presca || dubiae || 12. que || praemis- susque || operiretur || 13. f. e Parthi- norum iuuentute adiunctis Ma. Par- thinorum iuuentutis iunctis Heus. quos, etsi dubitanter, secutus sum; 'iu- uenta' voc. hoc sensu utitur Martialis: partinorumiuuenta C, Partinorū iu- uentutis Bas. a assumptis Parthino- rum iuuentutis Sig. Parthinorum iunctis (immo adiunctis Ma.) I. F. Gr. || alterum equitibus] equitum || bas- santis || impetu || oram] orum || 14. Pantaucho] I. F. Gr.: partauco || Dyrrachinorum eg.: dyrracmorum || 15. lac. in f. fol. in C uel. Bas. a cf. Sig. Doujatius Crev. || XXXI, 1. in- clinatione || 2. scondram || quod] Kr.: adquod C id quod Bas. a || caput

erat] Dr.: capotuerat C caput fue- rat Bas. a || coeperat || etiam] a spser. ex etium corr. || longe muni- tissima Kra || 3. eam] ea || laboe- tidae C; f. Labeatidis Wl || 4. Im || Scordo] Dr.: scorda C; num Scordo? cf. xxxiii, 20, 1 || 5. Scordus] Dr.: scodrus || altissimus || eius] eus] dar- danicamsubiectam || 6. narali || gensquaecidota || prospere || secutura || 7. portus || dispositiarmati] scripsi, et sic Ma.: dispositaarmati C dispo- sitis armatis Bas. a || pepulissam || 8. loca || quā commiseruntquam || 9. insipsis || praetoresmitterent || et- pbellum || 10. Barbauna] Kr. (Bar- bana cum Bas. a §. 3 Sig.): barbano C Bas. a || naugant || secretum || 11. farsa || exitus || carbantium C || f. coactis I. F. Gr. || 12. tumori || eam- dem Sig.: adeam C eadem Bas. a || 13. ortus || praeces || 14. redit || hon- orificae || aeplulus || 15. militū Bas. a: pl. || gladiatorio auctora- mento ab rege Lipsius || XXXII, 1. Petillum Perperuamque] Sig.: pet- ihumperpennamque || 2. perpen- nam (c. §. 1) || 3. labeanium || Etlevam] cf. c. 30, 4 || Scerdilaedo] I. F. Gr.: cerdilo || curauantiua || 4. Il- lyrio I. F. Gr. || perpennam (c. §. 1) || romae || emparenturugem || ac liberis ac] liberis ac D. Heusius, Krit (improb. a), f. recte || 5. saduentum || quāem || 6. periculi maritima ora habebat. Thessalonicae Roëllius al. Dr.) || horae || Thessalonicae] Bas. b: tessalomea C Thessalonica. Bas. a || 7. sub] sed || cum Creonte Anti- gonensi] Kra: creantigonensis C cum Antigono Bas. a praeerat Meno Antigonensis Wl n, 14 n. 10 t et Creon Antigonensis (tum missi) Ma.; num [cum Patro] cle Antigonensi aut Patrocles praeerat Antigonensis? || 9. ad] et || pythoi || pietrae || histia- cusetteogenes || 10. Elpei] C (Ma. 566) || transire || 11. octa] Dr.: co- actae || lac. post fol. fin. in C, ex quo benigne add. Kr., uel. Bas. a cf. Sig. Crev. Kra. || XXXIII, 1. conferre] c. C add. Kr. || se putearios] Ma.: sed- utrarior C se utrarior Bas. a || misus || habebat || [puteos] modicis c. d. ad mg. Cur. || foedere || 2. egerent]

auterigerent *Ma.*: emergent *C* emergerent *Bas.* a erugerent *Va.* 261 sq. emergere cernerent *Kochius l. l.* p. 17 (cf. *Seuffertum*) exserent *Seuffertus l. l.* p. 811 || occultos || contineri *Duk. Dr.* (prob. *Ma.*) || unde || 3. diducta *Dr. Kr.* (cf. *gloss. Liv. s. v. deducere, a*) || scaturigines || turbide || 4. adiecit || *I.F.Gr.*: adiecit || pramisquae || ad || *Wt*: quae ad *C* vadit ad *Bas.* a || est progressus qua] s. degressus est qua (*t praef.*) add. *Wt* 11, 12 sq. t: qua add. *Bas. a, om. C* || meos *C*: iniquus *Bas. a* || 5. illa quoque || alia quoque || novavit (s. in melius mutavit): || *Ma.* || adiutum || 6. quid fieri deberet *Crec.* || neque clare] neque omnes exaudire *Ma.* || exaudiret || alios || alios minus facere clamores demed] ssonosostalos minus facere clamores demed] ssonosostalos || ipsis || 7. proximoque cuiusque || perferendum *Bas. a*: perferendum || 8. moro || excitatae || 9. pillo || (stare) *Duk.*, at *v. Va.* 265 || vigil] add. *Va. l. l.* || possint, ipsi nihil provideant *I.F.Gr.* || 10. morem || murum || professos || adhorti || hostes || 11. exstatuastatione || XXXIII, l. admittata (cf. *Va.* 6) || 2. aduocauerunt || iactares || 3. cibum] animum *Sig.* || 4. curasse || consultant] *Kr.* (et sic s. miles consultet *Wt*): consultet *C* consul & *Bas. a* consultant (s. miles consulat) *I. Perizonius* || 5. praebant || quid] *Bas. a* (*Va.* 10 sq.): quodid *C* quod *Bas. b* id, quod *Kra* quando id *Kochius l. l.* || debere] add. *Wt* || 7. consules || 8. uedere || buccolasque || , scutorum alii ..., alii loricas] *scripsi*, scutorum * alii, alii loricas *Wt* (cf. tamen *Va.* 9 sq.): scutorum alii loricas *C* (scutorum, alii loricas *Bas. a*), seuta alii loricasq; *Bas. b*, seuta alii, alii loricas *Dr. Kr.*, alii loricas *Va. l. l.* || intueri] *C* (*Walchius* p. 182): susp. *Crec.* tentare *Duk.* || 9. qui || egregio || finituros] *Muretus, I.Gr.* (*Wt* 1, 24 sq. n. 9): sinituros *C* inuituros *Bas. a* insignituros *Rup.* inclinatuos *Iy.* 392 || 10. vere praecipiti *I.F.Gr.* cf. c. 30, 1 || pila || dubiae || *lac. ind. Bas. a* cf. *Sig.*, quocum lit. Roma addidi || XXXV, l. haud *Bas. a*: aut || attu-

| terrorem || 2. supr mere || Pantaleum] *I.F.Gr.*: pantaleum || appropinquare *Bas. a*: adpropinquarent || 3. quaque || colantur] *I. F. Gr.* (cf. *Kra, Va.* 6): curatur *C* curatur *Bas. a* obscurantur *Kr. l. l. L. Z.* 1831, 156, 283, at cf. a || 4. Rhodii *Bas. a*: rodi || excitare || 5. [alii legatos] in vincula coniciendos censerent,] alii *Va.* 11, cuius rationes secutus sum | agendos] agerent *I.F.Gr.* || castris, ipse] *scripsi*, hoc sq. lit. p facile excedere posse ratus: icastris *C* castris *lac. ind. Bas. a* castris, censerent] *alt. Gr.* ci. castris, [alii conventi cum responso dimittendos dicerent] *Sig.* et potuit sane hoc etiam modo *lac. oriri, reluti si duo deinceps versus a coc.* alii incipiant in *cod. archet.* || [eos] post *Va. l. l.* || 6 sq. placetate cepit || minoribus *Crec.* || Elpei] *C* (*Ma.* 566) || uno agmine impetum facientibus] *Va.* 11 sq., quem secutus sum in *C* ad praec. vim facerent conformatum esse ruleatur: uno facientibus *C* uim facientibus *Bas. a* || proprio] 8. tessalomeam || petere et] peteret || ostendentem || negare || Elpei] *C* (*Ma.* 566) || 9 sq. ipsi .. audierat] cuius .. audierant *Kochius l. l.*, at cf. *Va.* 12 || uti] ut || f. audierat, [at] alio || Perrehaebos *rg.*: perrebos || Coenum *I.F.Gr.*: choenum *C* Schoenum *Bas. a* || menipulum || iam sibi et fidei *Kr.* || perrebram *C* cf. supra || 11. regis *Crec.* = regis *C*: regis *Bas. a* || coepit || ualidum || ualida (sic) post adgressus iteratum || deis] || 12. eum] || 13. Heraclium] *C* (Heraclum *I. F. Gr.*) || cognita || 14. p. seipso] scipionem || dilectis *C*: f. delectorum *Rup.* || militum milibus] *scripsi*: militum *C* milibus *Bas. a* || Heraclum] *C* (*I.F. Gr.*) || concessuros || uastanda || 15. eos] etus || dividere] 1 spser. ex dundere *corr.* || Pythium] *Sig.*: pythoum || 16. atque pugnatum] *Kra* (*Va.* 12): pugnatum] *C* pugnatum *Bas. a* || utrumque] *Kra* p. 38 cf. *Va.* 12 *Ma.* 585 *llque ibi ll.* utrumque est *Bas. a*: utrumque] *C* || 17. utriusque || med. d. um || albi || 19. ligusti || 20. fere] coeptum || direptum || haud *Bas. a*: aut *C* haud susp. *Duk.* ||

21. ab iis *Kra* || quae] qua || 22. plurimoseodicto || 23. degressus] *I. F. Gr.*: digressus || neluta || *lac. post fol. in C fin. ind. Bas. a cf. Sig. Crev.* || XXXVI, 1. diem || meridiem || 2. lassitudo || meridiem aestum magis ad censuram mox] *scripsi* (tum in *C ad voc. aestum antea in aestate corruptum pertinet; cogitabam etiam de meridiem instante magis ad censuram aestum mox; meridiem aestatem magis adcesserunt tum mox C meridiem aestum magis accessurum † tum mox Ma. meridiem instantem magis ad censuram aestum mox Seyffertus l. l. meridiem instante magis accessurum* (accrescere *Kochius*) utrumque (accessuram utramque *I. F. Gr.*) mox *Bas. a* meridiano (meridiei potius *Wt*) aestu (media aestate *Krs*) magis accessurum (acereturum *Kra*) utrumque mox *Wt* 1, 24 t *Krs* p. 89 a || adque || 3. utrumque] *C (Ma.)*: utrinque *Bas. a* || 5. incresceret] *Bas. b*: increscere || aestas || seniores || 7. [alii non moleste ferre,] alii *Ma., f. recte, cf. tamen Bättnerum l. l. p. 108 sq.* || labore] labore flagore || 8. neque enim ne his quidem] *Crev.*, quidem *ex §. 8 hoc transponendum esse ratus, Dr. cf. Ma. ad Cic. de fin. I §. 39 ubi.*: neque enim melius *C* nam ne his quidem *I. F. Gr.* neque enim vel his *Roëllius* || 9. mutationem || aliterent || ludificatum] *Crev. cf. §. 8*: quidem ludificatus *C* quidem ludificatos (. post imperatores posito) *Bas. a* pridem ludificatum (. s. qui sit ludificatus) *I. F. Gr.*; *al. I. Perizonius, Doujatius, Bättnerus* p. 109 sq. || emitteret] *I. F. Gr.*: emittere || 10. si] *add. Kr. (cf. Ma.)* || habeat || maxime || sit] *C Kr.*: om. || aestasque] *Ma. Lic. lib. XLIII init. p. 7*: aestosque *C* exercitusque] *Bas. a* caesusque *Kr.* illaesusque *Wt* 1, 25 (cf. *Kra*) || calles] *ll spscr. ex castes corr.* || 11. dum] cum *Dr.* || parenti || hädgrediatur || 12. liberadmonitione || inquit || nasiqua || 13. multi || operaest] *Ma. (cf. c. 35, 16)* operae est *I. F. Gr.*: operaest || tunc || quodhodie] *C cf. Ma. 492. 494; f. quiesse hodie Wt* || contemptus || 14. dubiae *C* dubius

Duk. Dr., at v. ipsos || quae] q || apparet || XXXVII, 1. contraimpedimenta quae collocata (*cf. ann. ph. 85, 56, ubi add. collegarum P pr. Lic. vi, 38, 3 coliga Gell. Foss. mai. XII, 3, 1*) || aerae || 2. hastatisquid || 3. equites || 4. detractio] *de* || contemptus || eo quod] *scripsi*: equod || 5. permissus || uacatis || 6 sq. id pro] *mpro* || stantis || fiat, ut certi .. occasus sunt, et sciri .. posse. Itaque quemadmodum nunc pleno *Crev.* || scire || certis || luna quae || senescentem] *Florebellus, I. F. Gr.*: senescente || fulgere] *Bas. b*: fugere || 8. Nonas Sextiles *Dodwellus; cf. ad totum h. l. Zech Astron. Unters. üb. d. wichtigeren Finsternisse etc. Lips. 1853 nr. 10 p. 35. 49 sqq.* || hora cum luna] *Wt*: lunahoracum *C (Wt praef. at v. Va. 14)* hora luna cum *Bas. a* || 9. permittique] (*cf. xxvii, 23, 6*) || ululatusque || 10. *distinxi sec. Dr. ubi.*; Postero die tantus .. accenserent. Regi *Bas. a, ubi fuit pro fuerat ci. Duk., inerat Kochius* p. 17 sq. || utrisque || 11. promptam || seo || inquit asloenmiquitas || 12 sq. (videbatur) *A. Perizonius* || hostis nocte || in videbatur *u sup. lin. add.* || tempus. Quum .. fuisset, tertia *Dr.* || signum] *u spscr. et s del. ex signum corr.* || ad consilium vocavit] concilium (*sic Vascos.*) advocavit *Sig.* || adque || quod — esset] quoque, quod .. esset] *s. erat* *Dr.* || quod — videbatur] quoque rei gerendae tempus loquendo ... visus (*tum, post extrahere*) *I. F. Gr.* || esset] est || intempestivae || [...] sermones] sermones *C* post sermones *Bas. a* tum contra huiusmodi sermones *vel simile quid praef. Ma. a* sermone *Seyffertus l. l.* || talem] *Roëllius, Ma.*: tamen *C* hanc *I. F. Gr.* tandem *Dr.* || XXXVIII, 1. ex omnibus] *eg. (cf. Kra)*: omnibus *C Bas. ab* || possit *Dr.* || 2 sq. esset tibi || 4. peniteat || esse sine causa ne quis vestrum] *scripsi* sine causa esse ne quis vestrum *Va. 13 sq.*: esse ne quis vestrum sine causa *Kr.* || uendetur || 5. explicatam] *I. F. Gr.*: implectam || 7. fuerimus [una] *Duk. adfuerimus (s. ste-*

terimus *Rup.*) *Rup.*, *Heus.* || hocnoctemans. turus || uidebatur || 8sq. labore || adque || acie || educans adlongo || onere] *C* (*Wt* II, 1): opere *Kr.* (cf. *ep. ad Or. p. LVIII, a*) || fesumadentem || arentibus] *Florbellus*, *I. F. Gr.*: ardentibus *C* (*Wt* II, 1 sq.) || adque || torrente] (*s. torpentem*) *I. Perizonius*: torrentem || requieto] *I. F. Gr.*: queto *C* vegeto *a* *Leutsch phil.* x, 141 || 10. deum] adque || *f.* [non] fortissimum *Wt* || hoste] praeparaverant] *Nipperdeius phil.* 1, 669: reparauerant] *C* reparauerant *Bas. a* (*Ma.* 617 n. 1) || H. trepidant] dum || XXXVIII, 1. cf. *Seuffertum l. l. p. 830 sq.* || ad] amimihl] (*habentes*) *Ma.* || 3. eas || saepissent] *Kr.* saepissent] *I. F. Gr.*: saepissent || etiamse || 4. fortunae || 5. patriam alteraest] milita. esthaec || tenora] amsumis || paenitit] || [si] sine *Florbellus* (*Rup.*) || ut] nunc *Rup.* et *Wt* 1, 23 n. 8, at *cf. Kra Wt praef.* || recipemus] , non haberemus] ? *Ernesti* || 6. paenitus || ultima || exhauriend] um || 7. eum] cum || *in* statuisset] *alterum s. sup. lin. add.* || quam] quem || 8. fallere] *C* *Ma.*: falleret || interdiu] aut] *Kra* (*Ma.*): necinterdiu] aut *C* nec interdiu] nec *Bas. a* || *a* || abeundo potest. quid autem] *Ma.*: abeundo. Quid autem *Bas. a* abeund]tem *C* || optatus] quarum] || ab]gime || ab]oi || ad]oriatur || 9. et]num || ipsi] || per] *r* *spser.* *ex pel corr.* || Elpeum] *Ma.* 566: elpenum || absistam] absit || XXX, 1. neque]quam || 2. aut] consuli] aut] regi] plaent] , regi] *Kra Wt*: aut] consuli] aut] regi] *C* aut] consule] aut] rege] *Bas. a*: *al. Sig. I. F. Gr.* || consuli] *C* (*Kra, Wt*): consule || novis] castris] *cf. Dr.* || ligno] || que] || *in* castris] *exte. s. spser.* || 3. neutro] netot] || que] || 4. fluumen] || proprius] castra] *I. F. Gr.*, at *v. Dr.* || equabant] || 5. a parte] apertae] || marruetae] || Peligna] *Bas. a*: pil]igna] || *M. Sig.* || Silus] *Sig.*: sylus || 6. statium] erat] *Bas. a*: stat]mouerat] || res] || eremonensi] || placent]na] || et] *Aescrmina*] *Latinus, Sig.*: ep]tesser]ma] *C* et] *Esser]ma]* *Bas. a* || 7. ora] || nona] *I. F. Gr.*: quarta] || 8. aliquam] || genu] *ed.*

Gryph.: genus || *strees C*: Thraces *Bas. a* (*I. F. Gr. Kr.*) Thracesque *Latinus, Versinus* || (*id inuentum*) *I. F. Gr.* || trahentes ...] *Wt*: trahentes *lac. ad my. indicata Bas. a*: trahentes *C* traheret] *Latinus, Versinus* (*I. F. Gr. Kr.*) || (*eo*) *A. Perizonius* || 9. traecum] || *impassi* || 10. *in* praesidio] *fol. expl.*; *lac. ind. Bas. a* *cf. Sig.* || XXXI, 1. per] culquae] || phalangem] *I. F. Gr.* phalangitas] *Dr.* || impleuit] *Bas. a*: imple]t] || ad]que]ae] || 2. cetrati] erant] *Ma.* || chalcaspides] *I. F. Gr.*: caelaspides] || cons] || 3. cornum] || elephantos] — alas] *Kr.*: elepantos] nduc]etas] *C* elephantes] inducti] & ala] (*dextras sinistra Cree.*) *Bas. a* || fugam] || 4. nam] *etc.*] *tota haec periodus ex alio aliquo loco huc immigrasse videbatur Cree., non improb. Wt praef., at cf. Dr.* || experiendo] *Turnebus*: exp] endo] || agatur] *Sig. Kr., ut et ipse conieceram*: agantur] || elepantom] acen]omens] metant] osu] (*cf. Ma.* 494) || fuerunt] *C* *Sig.*: fuerant] || 5. socis] || pepulerunt] *que* || *leuum Bas. a*: leuom] || 6. medium] *s. medios Dr., at v. ipsum* || immissa] *Bas. a*: im]massa] || fuit] || passum] || turbarent] || phalange]cum] || horrendis] || 7. aggrediendo] *Bas. a*: ad]grediendos] || longitudinem] *grau-* datae] || bastas] *I. F. Gr.* || true] || al]qui] || turbam] turbantur] || 8. incur]rentes] || *e spser. ex incurrentos corr.* || *mre* || ord]mesuo] || 9. p]quod] || Paelignis] *scripsi*: Pelignis] *C* *Bas. a* (*ind. c. 42, 8*) || me]autae] || nec] *m* || XXXII, 2. fuga] || al]ius] || eos] *Cotys]* *I. Gr.*: costocens] || 3. al]eae] || habebant] || cedes] || tenebat] *I. F. Gr.*: tenebant] || fecerant] *sequenda* || 4. aqua] || sup]heiter] (*1 sup. lin. add.*) || 5. ab] ad] || ratos] || 6. cederentur] || ad] ab] || ob]terrebant] || 7. *de l. distinguendo cf. Dr. Ma.* || conveniebat] , a Romanis] *Ma.*: con]uene]bat] *romans C* con]ueniat] , Romanis] *Ruperti* con]uenit] ab] Romanis] *Wt praef.* || aeri]m] || sex] *M* *Bas. a*: vi] || vagi] *ex]* *Kr.*: uagiet] *C* nagi] *e* *Bas. a* || vi] *M* *Bas. a*: .v. m] || 9. delatae] || ferent] || nox] et] || noxae] || XXXIII, 1. perses]uus] || uam] || 2. mu]ams]il]uam] || fidos] || diuertit] *Bas.*

a || 3. mte || et expedita | *I.F.Gr.* (*Ma. Va. 249*): expedita || 4. sqq. et errore] *Wl II, 11 sq.*: errore *Ma.* terrore *C* || viac) u dex || vexatus est. In regia moesta *Ma.*: vexatus in regiamesta *C* vexatus est. In regia *Bas. a* (*nec ul improbatu Ma.*) vexatus est. in regiam *Bekkerus* vexatus in regiam ingressus est. ac *Wl l. l.* || piellae || praecerant] *C (Wl)*: praecerat || Eulacius Euctusque et regii (regique *scripsi, partim C secutus, partim que ante pueri occidisse ratus*), *coll. Plut. Aem. Paul. c. 23, ubi Eudaci nomen pro Eudaci restituit Sintenis ed. Plut. a. 18391, 534, 16, Wl*: coactusque regi *C* Euctus regii que *Bas. a* || uentres || Neo Bocotius *Sig.* Neon Boëtius *Bas. a*: cūnoctus || 7. iame tuens || 8. adsecuti || *o Bas. a*: a. || amppoli || pellae || improperans || asum || XXXVIII, 1. fruerent || 2. Africamus — appellatus] *post nepos collocat Ma.* || delectacartagine || filius *Duk.*: consulis *C*; *om. Bas. a* || 3. audebat || hospite || 4. amppolim || quem lauripolon || fleret || preerat || traces || *prūs ab*] aut || scriptum || ošrare || 6. ortaturacae || romani || 7. aduersa || 8. tracicibus || costrymonem || XXXV, 1. amppolim || 2. Pantachus] *I. F. Gr.*: panthaus || Berocam] *Bas. a*: ueroeam *C* Beroea *Kr.* || dedunt] *Bas. a*: sededunt *C Kr.* || alii .. perculti] *ni eoz civitates vel urbes exciderit I.F.Gr.*: aliae .. perculsae || 3. missispolia || 4. a] *Bas. a*: ai *C ab Kr.* || 5. ueroea || tessalomea || 6. incognita || turbaeque ex || maedificataerant || 7. paintaucus (*cf. §. 2*) || praesidio praecerat] *I. F. Gr.*: praesidioerat *C in* (*vel ibi in praef.*) praesidio erat *Wl* || per eum] per eum || 8. usaaltarum || tentata *I. F. Gr.*: temptati || nequiquam] *Wl*: nequiquam || 9. amppolipoltanos || se persecuti] *Ma.*: sempersecuti || fugae || confirmare || 10. aliquotiens || pependissent || hisecre] *Ma.*: scire *C* dicere *Bas. a* || nequid || que || 11. ipsem genuerat || 12. rex exin] *scripsi*: rex n *C* rex inde *I.F.Gr.* || 13. traces || delapsi || alia .. turba] *Ma.*: aliae .. turbae ||

sicuti || 14. obhae || 15. Galepsum] *Sig.*: calipsum || Samothracam, quam] *Bas. a*: moataquamquam || XXXVI, 1. debitas citates || quamuria (*i ante u spscr. corr.*) || fierent || 2. sindiceu || regi *I.F.Gr.* || 3. moelibeā || dirigiturque || *cc* eruptione *Bas. a*: eruptione eruptione || factamissi || egmensib] || 4. pidiaprofectous || conastra || aliquid || ubi || 5. sq. est] et || emeunt || exsuperabiles || amnes. arx Phaeus] *Ma. 563 sq.*: padeus *C* laeus. *Bas. a* || proxime || [arx] velut *Florebellus* uelut *C* || insula eminet] *C (Crev.)*: insula eminet arx *I.F.Gr.*; *de sqq. cf. Crev.* || algeri || 7. intermuroali || oppugnanteo || adituad || custodie || 8. caza || itum || 9. quoddesapellam || tessahaudita || 10. samothracam || a Pella] appellam || amppolim || 11. obviam] *Bas. b*: obuua || emus || orbato *Crev.* (*ob ra Bas. a*; *ad lac. a Bas. a indicatam cf. Sig.*)

LIB. XXXV in periocla socii] *§ ed. Rom.*: solo *Naz. §* (*al. al. §*) || absisteret] *Naz. §*: absistere *§* *Modius* abstinere et abstineret *§* || dare *I. F. Gr.* || qui] quia *§* || * (*f. regi*) fauerant] *O. Iabnius*: fauerant *Naz. §* fuerant et fuerunt *§* || egerunt] *§*: gerunt *Naz. §* || gratias ageret] gratularetur *Bas. b* || I, 1. adhiberique || romain] praeeptum] *Rup. Kr.*: praeeptum *C* praeeptam *Bas. a* || in lactitiam *spscr. e* || 2. macedoniam || 3. increbuit *Bas. a* || 4. etq. rere || certae] *C Turnebus Wl* (*cf. praef.*): incertae *Sig.* (*I. F. Gr. Dr.*) || msmūdebat || 5. lemtulque || aduentum || 6. altera traditur] *Va. 14*: altereditus *C* aliter editur *Kr.* aliter traditur *Bas. a* alia traditur *Ma.* || cumtensisturnae || *x C xv Aldus cf. Th. Mommsenium mus. phil. XIII, 87 n. 19*: x *Bas. a* || k(s.e)alendas Octobres] *I.F.Gr.*: k. octobraum *C* Calend. Octob. *Bas. a* || escendenti] *Turnebus* exscendenti *Bas. a*: extendenti || sem || tradidisse dicitur] *scripsi*: reddidisse dicitur *Sig.* reddidit *I. F. Gr.* dicitur *C* || 7. populos || 8. uocabitur || itabellis || 9. caesumq || 10. plausus || domos *Grut., v. d. ad mg.*

Cur. || et liberos] scripsi post coniuges: liberos C liberosq; Bas. a || 11. in in spscr. n || II, 1. supplicat: ones- quae || SC Bas. a: senatus || consules || praeter] susp. Wt || conuratus || demitteret || 2. dimittit s || consules || esset, venissent | Sig.: essent C adessent et venissent I. F. Gr. || 3. A. D. Sig. = ad C: ad Bas. a || Octobres] I. F. Gr.: oct || (sunt) I. F. Gr. sunt, et Dr., at v. Va. 15 || ingentem- que ci. Wt, at cf. Va. l. l. || trahentem || ad curiam] praecunte fere Wt II, 14 n. 10 Kra: aturbi C ad tribunal Bas. a ad praetorem urbanum aut ad tribunal praetoris Ma. || 4-6. recte distinguit Cree., ut et ipse feceram || quartae || quodmilha || quid || forentur || quam pavide] Ma., idem fere indicante Wt: quam pauci C quam eum paucis Bas. a cf. Fabri ad. lib. XXIII, 47, 5 ubi. eum quam paucis Kra || sanotraciam || f. producti Duk. improb. Walchio p. 181 sq. || consules || sedesacrae || ad]gratias || f. iere I. F. Gr. || 7. conperta || templa [adie- runt] | Sig., at cf. I. F. Gr. Dr. || 8. egregio || omni || iussit || 9. que || instabant || res posceret] Va. 14 sq., quod et ipse inveneram: resposset- sistere C rex posset resistere Bas. a res poscere videretur Ma. res posce- ret sine mora Kochius p. 18 || inmau- bus || 10. datos || 11. Brundisii Bas. a: brundis: a || poposceret || 12. po- pulo] I. F. Gr.: populi || ante diem] Sig.: antead || Octobres] I. F. Gr.: octob || III, 1. caesum] gaesum || post captum distinguendum esse docet Duk., ni potius et post id eoc. transfe- ratur || 2. tridnom] ut scripseram Va. 15 n. 5 triduum Bas. a: triduo || su- plicationes || decrentur (cf. sqq.) || indictae] scripsi: latinaedictae C . edictae Cree. Kra : atq. indictae Va. 15 sq., ut Latinae edictae Bas. a , quae edictae s. , et feriae edictae I. F. Gr.: et Latinae edictae id. inter al. antea (et sic Oderici ap. Mariniim act. et mon. frat. Ar. 1, 140, b at cf. Marquardtium ant. R. III n. 3015), et statim edictae I. Gr. , sine dilatione indictae Krts 65 sq. n. 73 . dilatae et edictae Wt I, 32 n. 14 t urbanas Lat- iusque. Edictae Kochius l. l. || d.

add. Sig.: dies I. F. Gr. om. C || III Bas. a: III || prid. Id. Nouemb. Bas. a: prididnoh || 3. dimissos] Dr.: mis- sos C admissos I. F. Gr. || 4. et] ex || 5. adquemocommodumgratiaeom- mis || 6. populi Romani bene] Ma.: hyperbene C perbene Bas. a || fiensse- quendo || bello] bellosequendoat- ter || egraegaeromanos || Rhodio] romano || gratia] post Graeciae ul- didi || cura] transponendum esse cen- set Duk., ante neque collocat Ma., post Romani Cree. || eamuisse || 7. tessalam || terroreret || 8. rodus || insaltus || audierint] I. F. Gr.: audi- rent C audissent Va. 265 sq. || rho- dios v. legionem || ultam || perseam || III, 1. cauri || sestertii I. F. Gr. cf. Ma. || 2. f. s. Sirrha s. Sirrham s. Sir- rhas Dr. || Odomantiae] praecunte Sig. I. F. Gr.: odomantidichae || lit- terae] C Ma.: cu litteras Bas. a et litteras Wt || traditae ei sunt . quos eum sordidatos cerneret] scripsi viam monstrante Ma.; f. plura ante sor- didatos exciderunt: cerneret C tra- ditae ei sunt, quas quum cerneret Ma. cerneret C Bas. a missas cerne- ret Muretus et vel sic vel allatas cer- neret (hoc prob. Kra, Lentzins l. l.) Cree. || sorti] Vascosavis: sortis || 3. excivisset] I. F. Gr.: euisse C euisset Bas. a acivisset Va. 266 || tum] eum || suplex || 4. a roge] Perse] Ma.: regeperse C regemPersea Bas. a; f. Rex Perseus Cree. || pauli || dicere salutem s. salutem dicere Stephanus || legitur || 5. munitaegregiaeprae- cesserant || 6. uetor || primitus || 7. su (lit. ut f. abscissae) || amplectenti || etelementaunt || permittere] ten- dente] Kr.: elctendente C contende- dente Bas. a || V, 1. Ea dum] scripsi: dum C Haec dum Bas. a || Octavii Samothracam Bas. a: octaunsumo- tacam, sup. lin. add. r || quoquae- praesentia || perliceretstradere || eump]seu || seu] suo || 2. locus fere ecanidus: eas litteras quae legi omni- no non queunt punctis singulis, quae aliquatenus dignoscuntur litteris cur- sicis repraesentati; pro spatii certe recte haec expl. Bas. a || eum] e. . || essetpopulum erum || ad-

uers. gistratibus petitis tibi . . .
 . . . dloquendi || 3. h. . . ites (p *par-*
tim apparet) || sua motraees || acce-
pmusufalfo || adquem uiolati || 4.
 cum] eum || mquid || pollui eam (f.
 ab *add.*) . . . violato licetbit?] *scripsi:*
 polueam . . . uolaut C pollutam . .
 uolauit? *Bas. a* (*Donatus, Heus.*)
 pollutus . . . violavit? *I. F. Gr.* pollui
 eam homicida, sanguine . . . violari;
Wl. I., 26 pollui eam ab homicida,
 qui Delphos sanguine . . . violavit
Krm I., 26 a (pollui eam homicida *
 sanguine . . . violavit, [s. :] *Krt Wl*)
 pollutus eam . . . violabit? *Ma.* || eno-
 momi (*rel. in pag. extr. exanuerunt*)
 || praefat: orumeos [uoss] || contram-
 nari || 5. candrundelpis || perpetrat-
 ras || 6. irati || mittuntur || 7. inge-
 stas || 8. confiderent || obnoxium ||
 9. sevocato] *Dr.*: euocato || pacto-
 res esse || reliquidquid esset || mori-
 artur || 10. quammori || samotraeum
 || comiteretur interficietur || 11.
 caedes || que || euainenae || samo-
 trace || duos || uolatas || 12. Theon-
 da avertit] *Ma.*: theodonauertitur C
 Theonda auertit] *Bas. a* || VI, 1.
 tantum || commissio] *Wl*: anusso (*ad*
amicum aptatum) C; ab ipso *Sig.* ad-
 misso *Ma.* || expertam || abalienaus
 || 2. Oroandemque] *Bas. a*: orocan-
 demque C Oroandem (*ant in sqq.*
appellare) *I. F. Gr.* Oroandem ita-
 que *Ma.* || notat || Thraciae *Bas. a*:
 trecae || qua || cotum || 3. samotra-
 ceulembus || poterant || 4. fugae-
 porticum || ortumadque || materiam
 || transg: orustus || peruenitur || 5.
 tantum moratus] *Kr.*: tantum C *Bek-*
kerus iam tum *Bas. a* || dum . . . de-
 fertur] *ecl* quum deferretur *Dr.*:
 dum deferetur C dum deferretur *Bas.*
a dum deferretur * *Bekkerus* || 7.
 principium || ea] a || prosecuta *I. F.*
Gr. || ascendebat || 8. samotraceas ||
 aut quae secum] *scripsi:* haudaeum
 C quae aut secum *Bas. a* || habere ||
 macedoniam || 9. paruos regress: one-
 tessalonicensis || tradidit || natum
 || ex] *Kr.*: et C e *Bas. a* || 10. tuum ||
 in templo erant] *Vascosanus*: tem-
 ploerant nullotemplo C templo erant
Bas. a templum erat *I. F. Gr.* || in-
 uantes *Bas. a*: uantis || 11. extem-

plouae || ampipolmrepetitur || 12.
 secretur || VII, 1. caecidit || et] etad
 || litteras] *cg.* literas *Bas. a*: om. ||
 regi misit] remisit || praetero: || iu-
 ssumsit || 2. absas || tantu || occi(f?)
 urriturpaifrumaetataesypax || erat:
Bas. a: erat. *Büttnerus l. l.* p. 124 ||
 tunc] *Kr.*: tunc quoq; *Bas.* (cf. *Baue-*
rum in ind. s. v. quoque, Büttnerum p.
110) tuncquodnicēsūi C || (fuerat) *I.*
F. Gr. || 3. post auique lac. indicavi; et
add. I. Periz., et ceterorum regum
Cree. regum denique *Heus.* || at || ef-
 ficiebatur || summus || 4. amictus] *Kr.*
 amictus sagulo *Heus.*; in illud et ipse
incidi, illo ex pullo male repetitum
esse ratus: amictus illo C amictus illo
asterisco ad mg. add. Bas. a amictus
 * illo *Krt* amictus promissa barba et
 capillo *Krs* 40 n. 59 a *improb. Wl I.*,
 26 n. 11 amictus encullo *Ig.* 387 ami-
 culo *inter al. Turnebus* amictus pau-
 lio *Lugl.* 1553; amictu simul illo
Lipsius amictus cum filio *Graecius*
 cf. *Dr.*, ubi v. al. || alio [praeter Phi-
 lippum filium] *Aldus* || comite || a
 consule . . . missi sunt] *Ma.* (cf. p.
 350): a consule . . . misissent C a con-
 sule . . . missi essent *Kr.* consul . . . mi-
 sisset *Bas. a* consul . . . misit *I. F. Gr.*
 || 5. mistis || porregit || summu: ten-
 temquae || negatungenua || iussit]
Bas. a: aduersusit C ad se (s. iuxta
 se) iussit nisi plura exciderint *V. Köb-*
lerus l. l. p. 73 sqq. || VIII, 1. susce-
 pisse || adduceretur || 2. rursum]
 iussu || 3. mirarent] || ammicuisse
 || 4. uepro || in interfusses *posterius*
 i *spscr.* || colummus || memmisset ||
 quod fuit] *add. Ma.*: quod *Bas. a*; om.
 C || in bello *Dr.*: bello || 5. causatus
 || Vteunq; *Bas. a*: eteunq; || m-
 cenderunt || [et] populorum *Kr.*
 || speotibi || praebetur || 6. sermo-
 neseneuasupersexlatmae || mquid ||
 humanorarium || ideo] sideos || super-
 ne || uesper (*errat Krc* 283 a, post ves-
 per lac. *indicari a Bekk. censens, eum*
asterisco ibi adnotationem indicet) ||
 7. prospere || effleret || aduersae u-
 fringent || Q.] que || 8. consulemet-
 perseus] alius || ei] et || VIII, 1. ma-
 ximum || amp polias || propinque ||
 2. quadriemium || Europae plera-
 que *ecl* Europam pleramque *Dak.* ||

adqueastam || 3. quadragesimum
Sig.; f. tricensimum *v. Inst. XXXIII*,
 2, 6 quemque ibi *I. Iepinus Clintonem*
fast. Hell. p. 235 sqq. ed. Krügerus cf.
ctium H. Nissenius l. l. p. 273 || nume-
 rabuntur || esset || 4. Macedonum
 [gens] *Ma. Macedonum [regnum]*
Kra Macedoniae Benedictus || [poten-
 tia] fuit *Sig.* || gens] *h. l. adliidi* ||
 europaei || continentur || Thraciae
Bas. a: trecae || adque || 5. super-
 fut || annos || 6. erabas || ultimos
 fines *I. F. Gr.*: ultimus finis || 7. mo-
 rem alexandriaco multum || laceran-
 tis viribus] *I. F. Gr. prob. Ma.*: lacer-
 reā tesuribus *C* lacerantes uiribus
Bas. a lacerantes vicibus *Burmannus*
 lacerantes suis viribus *Kr.* || culmi-
 nae || centum quinquaginta] *cf. Duk.*
 || stetit urbs *C* *cf. Va. 16* || X, 1. u-
 ctoria || famae || antenos || classisse
 || palanas || 2. Popillius] *Sig.*: popi-
 lus || quidam || stabitio || ad: eis
 || pergitur || 3. anthoco || ab || 4. lo-
 riam || rodo || et aduersus urbis || 5.
 tamen quoquoque || essent q. age-
 rentur rodi || 6. perspulserunt || mo-
 ranau gationes || urbes || iisdem *A.*
Perizonius || praecipuis || 7. immutur
 || populus] *cf. §. 2* || quae] que || 8.
 quae] que || 9 *sq. ut ex...* Romani, cui
 propriae... esset, *I. F. Gr.* simulat: s-
 nullam causam || ciuitates || aceru-
 tate || senati] connectantur eum de-
 emmoderat: ofunt quem || quae] que
 || populo] *c. §. 2* || non pacnes || con-
 sectores || esset || 11. eos || fecisset
 eas || rhodosemper || paenteretur
 || eamens] *I. Gr. (Periz., Trillerus)*: tam-
 en *C* sanamens *W*; in eandem *ci. nu-
 per incidit Hoffm.-Peckl. Hor. sat. ed.*
p. 185 (al. op. Dr.) || 12. multitudinem
 noxam eleuabat] *leuabat Kr.* *C*: mul-
 titudinis noxam eleuabat *Bas. a* || uer-
 terant || 13. responderet || tam] *Do-
 ringius*: tamentam || orafacorunqui-
 que fut quae populus] *(c. §. 2)* || de-
 luderet || decimo || 14. quid] quod ||
 capitis] facti se capitis] *(cf. Va. 17)* || 15.
 XI, 1. rodi || facti || Rhodi exercere-
 bant] *Va. 16*: rhoduxerebantur *C*
 Rhodi exercerebantur *Bas. a* || perse-
 uerabantiam || non tam - Cum] *Va.*
 16 *sq.*: tam decem a lenitas quam *C*

Decimii lenitas (** in mg. Bas. a* affe-
 rebat *add. Sig.* efficiebat *Donjatus*
 ultro accenderat *Creec.*). Cum *Bas. a*
 || gerentur anthoco] || Alexandria
 abscesserat *I. F. Gr.*: in alexandrex-
 cesserat *C* Alexandriae abscesserat
Bas. a Dr. || petitus relietum phma-
 tore in ptolemeo cunctum regnum || addu-
 xit || 2. gnarus ptolemeus || quum ..
 haberet *vel dum ..* habet *Dr.* || con-
 trarius || recipit alexandriae et || 3. *cf.*
Ma. 350 fratrem] patres || 4. antho-
 cum || aegypti || peculiis || relique-
 rat *I. F. Gr.* || 5. uellet] *I. F. Gr.*: uelit
 || rursus] *Va. 17*: rursus in *C* rur-
 sus *Bas. a* rursus inde *W* || eum] cum
 || ut] et || neququam per anthoco ||
 6. maiorem || fratrem] praecipuis || 8.
 His *Bas. a* || anthoco] || si] i || ret-
 ducendi] *C*: reducendi || quod] Asiae]
 specie || recipiendis que hiter: s] || ut]
 et || ante] sic] ante] *C* *cf. Va. 12* || 9.
 ipso || exercitum || 10. Rhinocolora]
Bas. a *cf. Sig. quosque l. Forbigerus*
enc. real. VI, 471 sq.: rhinocolora]
 ptolemeo elegantis || gratias || uere-
 tur || hosti] exproscio || adque || age-
 re || 11. reducturum *Bas. a*: reddu-
 ctum || toto || hosti] unum] || cederet
 rex] *scripsi*: cederet *C* cederetur
Bekkerus || diem] quae] || peractis] de-
 latis *Creec. cf. Dr.* || XII, 1 *sq. asteri-
 scum ad mg. posuit Bas. a*; de lace. *cf.*
Sig. I. F. Gr. Donjatus Creec. || et post-
 quam || midius praeterit || hostio-
 num] || desertarabae || et aegab] ab
 || descenditur || 3. Eleusinem] *Tur-
 nebus. H. Valesius*: leusinem || 4.
 aduenient] Popillio] *Sig.*: popilio
 || pollicetur ab illas] || popilius] *(cf.*
supra) || senatus consultum scriptum]
i. e. se. scriptum Schreighaeuserus
ad Pol. XXVIII, 11 W II, 11 t: scrip-
 ptum *C* senatus consultum *Vrsinus*
(Kr. V. Köhler l. l. p. 73) traditur ad-
 que || iubetur || 5. consideraturum
 || popilius] *(cf. §. 4)* || in quod] *sqq.*
recte dist. I. Perizonius || 6. haesitassis
 || in quod] popilius] *(cf. §. 4)*. sena-
 tum dextram || adque || 7. egyptoan-
 thoco] || concordiam] miter] pax,
 Cyprium] *I. Perizonius*: (*Bas. a*)
 parseyprum] *(Bas. a)* || nauigantur
 || aegyptiae] Antiochi] *Bas. b*: an-
 thoco] || dimittuntur || 8. clareaper ||

dubiae || anthroceus || habente || str-
 peptolemei || 9. consul || sie || 10. le-
 gationibus || intravit || int || est || esset
Ma. cf. p. 511 || 11. campus || habu-
 turdennde || hibernavit *Dr.* || 12.
 quod] q || manserunt *C*; *f.* manse-
 runt || 13. eundem *Dr.*; eundem *C*
 eum *Bas. a* (*Kra*) eum tum *Krt* || di-
 ciere || sorte || XIII, 1. Vt] *I. F. Gr.*;
 et *C* (*Crec.*) || Popillius] *Sig.*: popi-
 lius *C* || anthocumerant || rediit:
 rettulit *Bas. a*: rettulitredit *C* retu-
 lit, *Crec.* || 2. anthoci || (legati) *W* ||
 uictoria || pace] senatui quae] *Beck.*:
 senatuque *C* quae senatui *Bas. a* ||
 u. sa || haud *Bas. a*: aut] secum] mis-
 sus || 3. gratulati] legati || dein (*s. de-*
 inde) de uictoria] *Kra* = demde: eto-
 ria *C*: deinde uictoriam *Bas. a* || quan-
 .. adiuturum] *Kr.*: quam .. adfutu-
 rum *C* ad quam .. adfuturum *Bas.*
a || summa] *Sig.*: om. *C* omni *W* || 4.
 ptolemei *C* Ptolemaeorum, *si Gr.*
sequaris, Dr. || *f.* regum et §. 7 Pto-
 lemaei *I. F. Gr.* || eleopatre || 5. eo ||
 quaparentibus || admissum || 6. sq.
 anthocum || adque || paru]sse || *de*
sq. distinguendis cf. Heus. || ptole-
 meo eleopatreque || magno opere ||
 ducantur || 8. mstituta || *C.* cum || 9.
 deinde e] *I. F. Gr.*: deinde (*cf. Wt*
praef.) || que || geminarunt] *I. Periz-*
onius gemment || 10. pisano ||
 Lucensesque et Lucensibus *Clue-*
rius al., at cf. Mommsenium CIL I p.
147 sq. || et pisan misquaerentibus ||
 ab] *C* (*Kr.*): a || utrumuis || 11. qui-
 dem finibus poscerent || *T.] Ti. Sig.*
 || sempromnuscam || Appuleium
Sig. || 12. ateneo || masgabae || pe-
 cumam || peruiceret || 13. sq. ibi is]
scripsi: is C ibi *Wt II, 14 n. 9* (*cf. Kra*)
 || gratiora || quod || quod || misis-
 set:] (*s. misisset.*) *Kra, Ma.*: misit sed
C (misit. Sed *Bas. a*) misisset. sed
I. F. Gr. || ruboris || quae] que || esset
 || imperasset *Bas. a*: mparasset ||
 misissetet || 15. num meminisse se?
v. Dr. Kra || 16. sumerent || eos de
 se, non] *Ma.*: eosdem senon *C* eos-
 dem non se *Bas. a*: erat cum de eos
 de messe, non *cogitarem* || aequum
Bas. a: aequo || *f.* nec quicquam
 emere *Crec.* || ea, ex .. dati quae

distinx. I. Perizonius || (ea) .. (quae
 ibi proveniant] *Crec.* || (ea) .. agri,
 sed ab se dari *Seuffertus l. l. p. 841 sq.*
 || que || ibi populo Romano prove-
 niant] *scripsi: ibi proueniantur C* ibi
 proueniant *Bas. a* sibi proueniant *I.*
Periz. sibi proueniant *Ma.* || et forte ||
 17. profectus || et mdicarent taceam-
 rem || iout] que omni || XIII, 1. praec-
 tum || debito] *f.* verborum *I. F. Gr.* ||
 2. populo Romano regnum] *rg. cf.*
Kra: regnum *C* (= *Bas. ab*) ||; ae-
 que tantis] *Kochius l. l.*: aequitatis-
 us *C*: aequitate sua *Bas. a*, ac vir-
 tute sua *Crec.* alacritate sua *Heus.*;
 aequatis iis *Wt I, 23 n. t. de*; excita-
 tis *cogitarat Kr. (at v. Krs 90 a)* ||
 cum] om. *Bas. a* || fructum officii || 3.
 suae || aut misisset] aut in praeced.
 cum] *Kra*: misisset *C* commi-
 scisset *Doringius* || deis pro] *Ma.*:
 dens] *r C* diis pro populi Romani
Bas. a || eum || 4. relinquere] erep-
 populur *C*: e re populi Romani *Sig.*
Donatus, at cf. Dr. || 5. obses *Sig.*:
 oopes || *lac. ind. Bas. a cf. Sig.* || 6.
 ex] et] icum || sumptu || conduceret
 || regis] eius *al. I. F. Gr.* || 7. comiti
 || 8. mysagone || dispersam classe ||
 mare || 9. iisdem *Bas. a*: idem || que
 || romanae || tertius || in hospi-
 expl. fol. in *C*; *lac. ind. Bas. a* || XV,
 1. ex se natus] *Kr. Ma. de Q. Asconii*
comm. p. 38 sq. Waltherus h. iur. R. II,
122 n. 50 = 13 150 n. 71: exsenatu
C ex *SC Bas. a* (*Groetlingius hist. reip.*
R. p. 395 sq. n. 9), quod transponen-
 dum esse censere *Crec. Heus.* in ex se
mutandum ego olim censui de Cincius p.
13 n. 12; praeter ce. dd. ll. et Huschkium
in frat. cf. de h. l. Beckerum ant. R. II,
1 n. 413 Langium ant. R. II, 258 Bier-
regardium de lib. hom. cond. etc. p. 49
sq., ex cuius sent. l. distinx. et lac. ind.
uaci || 2. caesi || censere || eis *Huschkius*
Seer. Tull. p. 554 || quib. || rusti: caprae-
 plurisissetertia || in tribus rusti-
 cis] censendi *Crec. (cf. Wt praef.)*
 censendi || ibi] *Wt II, 14* || 3. in cui-
 quam] a *spser.* || 4. possit *Dr.* || sit]
 s. || ruberet || trib] erperet || 5. trib
 || palmam] alitro] quem] qui] in
 || seruisset || 6. Tib. *Bas. b*: titus ||
 7. cas || honoris || coeptio || 8. plus
 || ab] *Kr.*: ad *C* a *Bas. a* || emoti *Bas*

amoti *Donj.* || aequos || moti] *I.F.Gr.*: remoti *C* moti] *A.Periz.* || notarat *sec. Pighium Dr.* || lacuata || 9. ad sarta tecta ex instituto *Dr.* || probannida || sex mensum] *Bekkerus*: VI. mensium *Crer.* b mensus *C* bimensis *Bas. a* (*A. Mommsenius röm. Daten p. 47.* semestris *Lallemandus* || senatu || 10. adem || *Monetae in monte*] *Dr.*: mō et *C* in monte *Bas. a* || 1. abmus (*in albinus corr.*) postumius || XVI, 1. hispania || que || 2. macedonia || donec] decet || in] *add. Kr.* || 3. binis legionibus quinum millium *Dr.*: b misē *C* binis legionibus *Bas. a*; *al. Crer.* || equitum quadringentorum] *Dr.*, qui ipse praefert trecentorum, *Kr.*: equitum quadringentorum (*al. Bas. a, Crer.*); sociorum num. suppleendum esse censet *Dr.* || causus || urbana, M.] *Sig.*: urbana || Thalnae] *Sig.*: talnae || s e hae || citer orem] ulterior] *h.l. addidi.* post *Neruae Bas. a* || 4. nequidret || 5. deūm] *Kr.*: deus *C* deorum *Bas. a* || nenia || immeruio *C* Minervae aut *Minervium, Dr.* || agnagmae terrae || fas || ex] *Kr.*: et *C* e *Bas. a* || sanguinem] *Gruterus*: sanguine *C*, quod *f. defendi potest* || 6. xuir] *Bas. a*: xv. uiri *C* (num ex *Livii errore?*) || ad rursus supplicat onem || 7. item] *Ma.*: idem *C* inde *Bas. a* || isenatus || eūreges || 8. anthocum] esset fantasque || M.] *Sig.*: m. || XVII, 2. consulares III (*s. quattuor*) scripsi in *re perin-certa* (*cf. Ma.*): culpum *C* sunt hi *Bas. a* a curiae lumina *Seyffertus l. l. 842* || post *roc.* nominati 2—3 *litt. spat. in fine versus* || lucus || illi] scripsi: ab *C* ii *W*: om. *Bas. a* || lac. signum *h. l. add. W* praecunte *Dr. cf. Pighium, I. Gr.* || consuli at ut paul: pro-rogato || habebas || 3. Ahenobar-bum] *Sig.*: haenobarbum || Ser.] *Bas. b*: serg. || Sullam] *Sig.*: syllam || A.] fa. || narrownem || C. Antistium Labeonem] *h. l. add. W.* post *Iunium Bas. a* || 4. in Hlyricum] myr. cum || P. Aelius] pael] *Cn.* || p. || Tamphilus] *Sig. ni f.*: pamflus || Tuscivicanus] *C* ex *corr. (Kr.)*: tusenticanus || 5. nomnatos || oportet || 6. quae] que || convenerant] *Dr.*: conuenerunt || 7. agitatae sunt summae] *Ma.*:

agitatae sunt summa *C* agitata est summa *Bas. a* || possunt || XVIII, 1. adque || 2. libertatem || que || perpetuaque] *Ma.*: perpetuaque *C* (*Sig.*) || tutela] [populi Romani] *Sig.* || crederent] *C* *Ma.*: om. || & *Bas. a*: eo || firmissimus || uetoriamuē || adlaturum, sibi libertatem] *Ma.*: adlaturum crederent sibi adlaturum sibi libertatem *C*, sibi libertatem allaturum crederent *Bas. a* || 3. Macedonici] *Heus.*: Maecdonici, *Bas. a* || quo || locatōnes praediorum *C*: locatōnes praediorumque *Duk.* locatōnes praeter praediorum *Ma.* || 4. esset] *Doeringius*: est || ubi auctus || aut ... aut] (aut) *s.* et ... et *Duk.* || esset || 5. macedones || id] *Crer. Ma.*: idem || praedam || numquam || seditionem || decore || 6. commune concilium (*Sig.*) gentis esse, improbatum, ne vulgi adsentator *Ma.*: commune consilium gentis esse et inprobū vulgus à senatu (*cf. Kr. W*) *Bas. a*; *al. ad h. l. Sig. Grut. Büttnerus l. l. p. 110 sq. Heus.* || moderatione] *eg. (cf. Kra)*: moderatōm *C* *Bas. ab* || 7. regiones] macedones || ut suum] usum || concilium] *Sig.*: consilium || habere || tributū] tribu-tique || (quam) *I.F.Gr. cf. Dr.* || ferri || 8. cetera] ipsa cetera] *f. (m)* quibus *I.F.Gr.* ut quibus *I.F.Gr.* || XVIII, 1. centumque || 2. iis] *Kra*: his || quibus simul .. militaverat *I.F.Gr.* || militaverant *Clericus* || haud *Bas. a*: aut || benignusquequam || uenis-sent || 3. ea] eas || altero aquaermonagalique || Gallico tumultu Solvetiique clidibus *Dr.* || acceptaeque cladis] *Walchius 267 sq. (cf. Kry 454 sq. a)*: aduertaeque gladius *C* (Aduertaeque gladiis *Bas. a*) aperteque gladiis *Turnebus; al. v. d. ap. Walchium, Büttnerus p. 112 sqq.* || qua regnum .. esset] *Kr. (cf. U. U.)*: qua regnum .. esset *C* regnum .. esse *Bas. a*: 'regnum ... esse' *Walchius* || 4. (et) *Hofman-Peerlkamp. l. l. p. 178* || praemorumque || ei] *Crer.*: eius *C* regis *W* praef. || eligerent || 5. es-set || tamquam tēquam de || 6. pos-

set || utrumquepro || tribueretilleue-
 ro C || (vero) *Donjatius merito I. F. Gr.* iure W || negare [velle] *Duk.* ||
 7. rex || speisponpondissetcuperctue
 || munitio || uelutrenos C ueluti fren-
 os Kr. || ammis || post eius 3—4 *lit. spat., tum a lin.* || impositusset || 8.
 securumene || que || monitusque ||
 decedit || 9. sermonibus] *I. F. Gr.*:
 temporibus || rectiut || 10. corumnul-
 lumnouumnullus || etsigne || 11. qui]
Ma. op. ac. alt. 215, Kra: quia || aetatei
 || sit] *Kr.*: si C; *om. Bas. a* || eamfir-
 matemaetatemque || sit] *Ma.*: esse
 C *esset Bas. a*] *neccum etc.] cf. Douj.,*
Crev., Duk., Heus., F. Lachm. l. l.
 11, 80 *sq. n. 3* || 12. adtinere vim ad-
 ferre] *Dr.*: adtineretumadferres C
 attineret vim afferre *Bas. a* attinere
 vim afferri *I. F. Gr.* || venturae]
Duk.: aduenturae || accessissent ||
 callici || quead || 13. eumfratri, quam
 ne in .., sibi ipsum *I. F. Gr.* || ipse ||
 erupturum || 14. seruasset || que ||
 fuisse] esse *I. Perizonius* || sit] si
 15. erupturum || infirmus || omnium
 .1. *Perizonius* || probrisque] *Kr.*: pro
 C; *om. Bas. a* || esse passurum] *s.*
simile quid post Duk., qui visurum
proposuerat, add. Ma. || an ad]
Duk.: an C ad *I. F. Gr.* || 16. aegre-
 gium || tabulstraditumimperiorum-
 fratrem || uideris] fraternas || sa-
 motracum || exigenti || uectoras ||
 porostratus || 17. quonillisamicis
 fides || fratris XX, 1. senatu ||
 gratulaturum C gratulatusque *Dr.* ||
 est et] *alt. Dr. ci.*: est C, & *Bas. a* ||
 suam || erat || erant || 2. petit || au-
 ctoritatem || aeditis || petit || 3. par-
 turumcrediderat || ut raro] *cf. Wt*
praef.: raro *I. F. Gr.*: f. et raro || alius
Dr. || est auditus] ita *h. l. add. vñ.*
Kra || oneribusimueribusqueet ||
 prosecutio || 4. asiae || 5. et] C *Bas.*
ab; om. vg. (Walchius) || et], ut, *Wal-*
chius 228 sq. || an] *cf. Ma. op. ac. alt.*
164 sq. || lautia] *Bas. b:* lautiam || is
 esse] *scripsi et sic iis esse Kra:* esse
 C iis *Bas. a* || 7. rodi || pronuntia || 8.
 amiens || adque || ac sociorum] *sic*
ferè sociorumque v. d. ad mg. Cur. et
sociorum Doeringius, Rap.: socio-
 rum C aut sociorum *Murctus socio-*
rumve I. F. Gr. || sunt || 9. auditis ||

obesse] *cf. Walchium 229 sq.* || 10.
 cumpraeccibus, condemnarent] *Crev.*
Dr.: condemnarentur || XXI, 1. M.]
Sig.: t. C (*M. Bas. a*) || Thalia] *Sig.*:
 talna C (*Talia Bas. a*) || 2. utrebho-
 dus || qui ad id] quidaunt || classem ||
 eum] cum || 3. antomised || 4. mgres-
 surus || non ante] *Ma.*: antenon
 sententiam || uellentferrent || rodus
 || 5. ex auctoritate patrum] *Kr.*:
 patrum C; *om. Bas. a* || 6. plebis,
 [quod antequam privati de lege
 dicerent, legi ipsi intercederent.]
Sig., at v. I. F. Gr. || quid || inter-
 cedere] eilegi || potestatem || eaquae
 || ut et] *Kr.*: uter C ut *Bas. a* || aum-
 aduersis || oratione] *I. F. Gr. (cf.*
Dr.): ratione || intercederetur || 7.
 uetoi || tunmpetratorem || mtem-
 pest.uae || 8. XXII, 1. de lac. *cf. Sig.*
Duk.; in im *expl. fol.*; *lac. post. iud.*
Bas. a || peccauerimusnec || antiocho
 C; num Antiochoq. ? || in curia] 1
spscr. || donas || ferentes [uenieba-
 mus] *Sig.* ferentes [deducebamur]
Crev. ferchamus *I. Perizonius* || 2. d.
 uorsorio C deuersorio *Dr.* || decepti
 || orbem || adquecarta || remisad-
 que || amplissimis *Bas. a* amplissi-
 mumis || 3. etnecenasillyriosquaeli-
 berissent || audiuimus *Sig.* || 4. muo
 || clementiae || qui || alibi || quifu-
 erant || 5. iudem *Ma.*: quidem || festis
 || exitum || u uicatis || non] num || 6.
 mesana || carthagmencisiesathennae
 graeciam || 7. anthiocus || traict ||
 demetriade || calaide || termopylu-
 rum || 8. oppugnati] *ex* occugnati
corr. || eieci (s. expulsi) alii] *add.*
WII, 13 t cf Kra || pr. scispesque ||
 uobisq] || 9. perauri || segreco || polha-
 rato || Dinone] *I. F. Gr.*: dione || ut-
 traderemusut || 10. fumus || anthio-
 cipilippeque || 11. l. aelium || 12. sem-
 mal || samulterum || pamphiba || 13.
 quae] q || maginam || pugnaet-
 egraeciam || in amissis] *post-*
erius 1 spscr. || ausi sumus] aus || clas-
 suexsuryria || 14. rettult || XXIII, 1.
 et Philippo et] W: et C Philippo &
Bas. a || anthiocho || qua || forumade-
 undei || fuisse || praeciam || 2. an]
 ad || 3. quarectur || vos] nos || 4. hec
 || ultraquaepace || ab neutra] *I. F.*

Gr. (Ma.): neabutraque *C* (*Wl* 1, 21 sq. t cf. praef.) nec ab utraque *Heus.* ne ab utra quidem *Bekkerus* ne ab altera quidem *Kra* || intremus || alteram || 5. non] nos] quae] que || navibus, armis] *I. F. Gr.*, et sic ego: navalibus armis *C* (navalibus armis. s. navalibus, armis *eg.*) navalibus copiis, armis *W* || *f.* [nos] nostra *Dr.* || 6. pne || neque] nequisneque || sed id a *I. F. Gr.* || prohibitio || nequivimus] *Ma. op. ac. alt.* 221 cf. *gramm. Lat.* 221. *em. Lic.* 601 sq.: fumus *C* non potuimus *W* || 7. rodu] hic] *Dr.*: hinc || non] nunc] factus || segregaturus || 8. nulla enim] nullam || etahquamdoet *C* (cf. *Ma.* 487 n. 1; 602 n. 1) || imperita || 9. auditi || multitudinis || secessione *C* cf. *Ma.* rem publicam] populum Romanum *Sig.*, at e. *I. F. Gr.* || 10. haec || memoratacituratam || abiquos || *f.* depravarint *Dr.* || caessarem *C*: *f.* cessarimus *Dr.* || 11. non] non utmon *C* non utique *Kr.*], praeteritio || grautissimus || mb || uestrae || eodem || nestos || furiosus || oratostultissimam || 12. quod || locutus || tamquam si *I. Perizonius* || Popillius] *Sig.*: populus || romanosquead || anthoecum || ptolemeum || misisti || 14. etutatum || hominesmorum *C* hominum mores diversi *V. Kochlerus* *I. l. p.* 75 || propiores || 15. *f.* Atheniensem *I. F. Gr.* || laacedaemonorum *C*; *f.* Laedaemonium *I. F. Gr.* || cui || 16. namora *Ma.* || parare || tu tumidiorem || uenitates || quamuehistris || 17. pensu || certam] certamen || suplex || satis] satisfuit || 18. irident] (*s.* irident) *Curio*: iriderent || dignum] iudicabitur || 19. rodu] merapat || nec ideo] *Kra*: nec ideo *C* nec ob id *Bas. a* || audiuimus *Bas.* 1554 || XXIII, 1. icitur || purgemus] *I. F. Gr.*: purgamus || offensione] *C* (*Benedictus*): offensionem || 2 sq. tacitae] *I. Perizonius*: tacite || alii; alii uestrum] *Heus.*: aliuuestrum *C* (Alii uestrum *Bas. a*) alii uestrum; alii *Ma.* || velit ..., si] *Va.* 266 (*a* *Ma.* repudiatum): uellet ... utsii (si *Bas. a*) *C* *Bas. a* uelle ... comperiat, si *Ma.* (cf. *Va.*) velit ... reus sit; si *Segffert. l. l.* uellet ..., si *Vascos.* (, ut is si *I. F. Gr.* et si *Perizonius*) || quo] quod || capiti || 4. his] nisi || ipsiq] || uolumus] *Vascosamus*: uolumus || aomnes || 5. postumo || legis || saluis || depracor] propterpropter || 6. illi] etipsaet || quia] *I. Periz.*: qui || praefugerunt || erant || 7. itaitne || 8. regionibuscessistis || quam [prosit], quod *Crec. Dr.* (cf. *Waldhium* 229 sq.) || 9. anthoecum || dubia est et grauior sit?] *scripsi*: aut (*praecedita, sequitur mox* ut) dubiaestutgrauiorsit *C* dubia est, ut grauior sit. *Bas. a* (*Crec. Dr.*) autem dubia est, ut grauior sit. *Kr.* ut dubia est, et grauior sit? *Kra* aut dubia est aut grauior sit. *Ma.* (*al. I. F. Gr.* *Wl* 1, 22 t, t praef.) || srodus || an] ac || 10. miferere || 11. in ira] infra || 12. publens || quaequod || quod || corpormstrocondita] quae] ab] rorum uestrapotestate] permittemus || 14. possunt] teste] es] femmet || quod .. iudicabimus] *Bekkerus*: quod .. iudicauimus *C* quo .. iudicabimus *I. F. Gr.* cf. *Dr.* || neos] XXV, 1. Secundum] *iterat. post orationem* || caecesserunt] tunt (*e. cetr. t spser.*) || 2. rodus || macedonia] || aspe] || 3. mseramnon || simulacrum] uiri] sic *C*: simulacrum ueri (*s.* similia ueris) *Ma.* || copiose id quod] *scripsi*, copiose] quae] *ci. Ma.*: copiasid] (*tum sequitur d*) *C* copiosi] quae] *Bas. a* || quinto] quinta] *Originis* libro *Gell. N. A. vi, 3, 7: vii Va. act. gpmn. Austr.* 1859, 487 sq. (*sic apud Gell. Brillenburgius de M. Porc. Cat. p.* 93 n. 2; cf. *Nipperdeii ad Corn. Nep. Cat. mai. c. 3 in ed. mai. comm.*) || 4. rodus || Philocrates] cf. *Leutschium munt. Gott.* 1855, 263 sqq. || legationes || 5. philocraten] renuntiare] rhodum] || partum || subistere || quae] quae] *Sig.*: quae] qui] quae] (*tum scirent et facerent*) *I. F. Gr.* || 6. praesentia] [praesidia] *praeeunte Doeringio* *Kr.* || deedere] *Rup.* || praefectos] praesidia] *vel* praesidarios *Dr.* praesidia] et praefectos *Wl* 1, 26 n. 11; cf. *de h. l. Ma.* || rodum] renuntia] *Ma.* || searistita] || eum] circum || uerterunt] *Heus. Ma. cf. Va.* 18: renuntia] uerterunt *C* renuntia] uerterunt *Bas. a* || 7. viginti millium] *Gruterus*: xxmilib. *C* ἀπό μνησίων

ζωοῦν Pol. 30, 5 decem millium
Ποτομανύς; aut ap. Pol. *δυναμῖον*
 (sic H. Nissenius l. l. p. 276 n. *) aut
 ap. Liv. decem millium (s. milium)
 leg. esse cens. I. F. Gr. (Tillmanns diss.
 i. p. 62) || 7. Theacetum] ex Pol. *Ἔρ-
 σίνος*: theodotum || praefectis || abā
 || maior a repulsa ignominia] Kr.:
 ma:orapulsaisnomina C maior repul-
 sae ignominia Ma., qui ne brevi-
 tatis causa praeposuit maior repulsae
 ignominia Bas. a (al. I. F. Gr.) || 8.
 ageret || possent || 9. annos || ami-
 citiam || quid] Kr. (Va. 10sq.) quod-
 id C cui Bas. a quo Bekkerus quo id
 W || perficienti || 10. tuum || ipsos
Ἔρσινος || 11. Mylasenses] Sig. cf.
 I. F. Gr. al. ad §. 13 adn.: milassenses
 || euromaniensium || 12. non
 cum || Lycia || demptae || ab Rho-
 diis *Ἔρσινος* || aeterna || qui || tan-
 te || 13. nuentur || cybatarum
 || f. acciverant I. F. Gr. || parare ||
 Mylasensis] Ma. Mylasenses Sig.:
 mylassens || Alabandensisque, qui]
 Ma. Alabandensesque, qui Bekke-
 rus: alabandemquequalabandesium
 C Alabandensique Bas. a (W; de
 Wt praef. cf. Ma.) || euroaemensium
 || provinciam ademptum] C (W):
 provincia adempta Bas. a || et ipsi]
 Ma.: ad ipsi C, ad ipsos Bas. a ipsi
 (f. et ipso) W || conunctos || venerant
 Ma.: nenerunt || ortusaman ||
 XXVI, 1. f. ibi [in Asia] coll. sqq. Wt
 praef.: || Romae] Bas. a (Kra, Va. 10):
 romae:asia || potestate || que || fu-
 erant || gabenum C; praenomen ex-
 cidisse censet Dr. || 2. locumorb || he-
 nus || 3. mlyrico || de cum] a Bas. a
 add. cf. Kra || reliquaexercitum || epy-
 rum || panota || dedita omni] Wt
 praef.: ded totomniun C dedita tota
 Bas. a deditas omni Ma. || multitu-
 dinem || mfurus || 4. hinc] Duk.: hic
 || molosdem C Sig. cf. CIG In. 874,
 cv. II. Steph. Byz. s. v. *Μολοσσία* etc. || op-
 pidis || Teomonem] Sig.: tegmonem
 || pilaceum || Horreum] sic etiam §. 10
 C; dubitat Bursianus geogr. Gr. 1, 25
 || ducitur || 5. gentis || 6. hic || noxa ||
 uemeterat || opprimerent || 7. quae
 vos] quos || inquit || civitatem] I. F.
 Gr.: civitates C civitatis Bas. a || fa-
 ctis || 8. laecunobpactissent || hu ||
 accepimus || 9. irruerunt] Dr. irru-
 perunt Bas. a: ruperunt C eruperunt
 I. Perizonius || adque || romani || 10.
 Cephal] I. F. Gr.: cepaloms C Ce-
 phalonis Bas. a || principis || tegmo-
 nem (c. §. 4) || recepit || pylagen ||
 11. epro || scoraequoquequaque ||
 12. romanorum || (oppidis) Ma. 70 ||
 arcuusest || 13. foressenesetaudan-
 tos || dassarentorum C Dassaretiot,
 tum Palmerius || Pirustas, Rhizoni-
 tas] Sig.: tarustaras nitass || 14. Da-
 orseis] c Bas. a (Mommseus numt.
 archaeol. Berol. 1861, 208 *) daior-
 seis || quod] quo || Caravantio] ca-
 uarent || scordensibus (cf. *Corssenium*
Ausspr. 1, 92) || dassarensis || Se-
 lepitaniis] cf. Douj., Dr. || impositum
 abd. Mur. || pependissent] Sig.: pen-
 dissent || 15. quae] q d. etam C Issam
 recte f. Ma. || omnes Bas. a: omnia ||
 Agravonitas] Bas. a: agravontas C
 Agravonitas typegr. f. errore Bekk.
 (W) Aserivionitas Douj.; et vid. sane
 incolae eius oppidi significari, quod
 Aeruvium (sic codd. fere opt.; Aseru-
 vium ap. al.) ap. Ptol. II, 17, 16 Nobb. 15
 Wilb.) 5 p. 65 Bert. indeque ex ci. *Sil-
 ligij* ap. Plin. n. h. III §. 144 (ubi Agra-
 tum etc. in codd.) nunc nominatur ||
 Rhizonitis] Sig.: rizo]ta || Olemia-
 tas] Bas. b: olceratnos || hoc || Hy-
 rico] Kra: mlyrico || ipse] Wt
 praef.: ipsem || red turi || XXVII sq.
 cf. *Wilkiun a F. Lachmanno l. l. II*,
 85 n. 1 l., *Krm I* || 1. romani
 Agassas] cf. Dr.: gassas || 2. con-
 sule || petitam || 3. agemensium || fame
 || 4. Aeneatum Dr. || urbem] Kr.:
 hostiliterurbem || pertmaciut || 5. fer-
 me Heus. || ad] C (Kra W Ma.): om-
 Bas. a || usendamque || nobilafama
 || maiora] Kr.: maioram C magis Bas.
 a || uti statuit.] Ma.: utstatuit C, ut
 statuit Bas. a (al. *Pithoeus Kra*) || 6.
 sulphurengalo || haud Bas. a: aut ||
 sciprom || atheneo || tessahandel-
 pos || petitur || 7. fuerant] poterant
 || 8. leuadiae || Trophonii] Sig.: tro-
 phomis || hereynnaeque C f. Hereyn-
 naeque Dr. Kr., at cf. *Steph. thes. s. v.*,
Silligium ad Plin. n. h. xxxi §. 15 || cal-
 chidem || Euboeaeque tantae] W 1,
 26: acuoqueante C (Bas. a) Euboeae-
 que praecunte Florebello I. F. Gr. Eu-

boeaeque arte (*s. arete*) *Heus.* Eunoe-
 aequae, ante paeninsulae, tum (*s. tunc*
Kra nunc *Kra*) *Kra* || conueni-
 enti || descenditur || 9. calchide ||
 traicit || *Bas. a cf. Kra:* erattraiet *C*
 rate traicit *Kr.* freto traicit || 71,
 25 || millium || stationem || agamem-
 nioniae || templo *Kr., at e.* || 71 II,
 2 sq. || filiam || uictuar. sadmota ||
 regum || regem || 10. antiquus *Kr.:* an-
 tium *C* Amphiloehus *Bas. a cf. Dr.;*
immo Amphiarus Kalnius, Crev. (cf.
Prellerum act. soc. lit. Sar. a. 1852 p.
166 sqq.) et sic ce. dd. at C. F. Herman-
no ant. Gr. die. 1 §. 41, 9 II., Bekkerus
antiquus Amphiloehus Baumg.-Cru-
sius: f. anticus Amphiarus || 11.
 ciathenas || ipse || vetustae || *V. Köh-*
lerus l. l. p. 75: uetustate || Piraeum ||
Sij.: phareum || urbem *C* et urbem
Wt praef.; *f. eum urbe ||* magnorum
 imperatorum || monumenta || *Crev. ||*
f. artis Crev. || XXVIII, 1. muner-
nae praesidio || corynthum || 2. aryx ||
 sthamus || aryx || inter moenia ||
Seiffertus l. l.: intra moenia *I. F. Gr.*
 inter omnia *C Bas. a* inter plana
 omnia *Ma. ||* insecatense fortibus ||
 3. sthamus || seyonem || inelytam
Bas. a: melytonem || idaurum sed in-
 clutū || nobilitate templo || nunc || *cf. F.*
Lachmannum l. l. || donis || domum
 || que || 4. laedemonem adid || me-
 morabilem || *Bas. a (Va. 17 sq.):* me-
 morabile maes. lentam *C* memora-
 bilem, ac Pallantium (*s. Palantium*)
Kr. memorabilem ac visendam *Ma.*
 || 5. ei visa, et] *Seiffertus l. l.:* etusa
C ei visa *Ma. uisa, & Bas. a* visa, sed
I. F. Gr. visa, at *Clericus ||* 6. perse-
 agrata || aut || quae || que || publicae
 || anno || cum reuertit || *C Bas. a:*
 cum reuertitur *Dr.* eum reuertisset
I. F. Gr. eum repeteret *Ma.* reuertit
 || *Seiffertus l. l. ||* turbane || 7 sq.
 pereunetati || *DL Bas. a: a. l. ||* ly-
 cuso || ab A. Baebio || *Kra:* ab-
 aebio *C* à Bebio *Bas. a ||* praefecto
 praesidii *Kr.:* praesidi *C* praeside
Bas. a || possideri. iussis qui argue-
 bantur || *Kra:* possideremissis qui
 arguebantur *C* possidere qui argue-
 bant. iussis *Bas. a ||* Amphipoli ||
Duk.: amppolam || comentu || 9.
 amppolam || nimis solutis vinculis

custodiae] *scripsi:* nimissolut: seu us-
 custodia *C* nimis soluta custodia *Ma. ||*
Bas. a omni solutus custodia *Ma. ||*
 deuter || locutus || 10. esset] *I. F.*
Gr.: est || multessibut || relici || *Kr.:*
 referrat *C* resariri *Bas. a ||* 11. ma-
 iore] maiorenquidem || atraditos ||
 A. Postumio || *cf. Duk. ||* cum ma-
 iorem || sanotraxe || amppolam ||
 XXVIII, 1. amppolo || litteras-
 quae || depos taessent || macedoni-
 sum || 2. nouum nouum || nouitatis
 forma terribile *Seiffertus l. l. 842 sq.*
 || post praebuit *distin. Ma. ||*, sum-
 moto aditus,] *Kr. (Ma.):* summo-
 to add. tu *C*, summotor aditus, *Bas.*
a, summotor additus, *e. d. ad mg.*
Cur. summoto aditum *Kra ||* auri-
 busquaeque *C* auribusque *Ma. ||* 3.
 que || que || esset || interpretata ||
 referebatur || 4. annus || pependis-
 set legibus || 5. foretet || trymonem ||
 sit annem] *scripsi:* sitannem sit *C*
 annem sit *Bas. a;* *f. amnes sit Duk.*
 || 6. versus *Crev., at cf. Ma. ||* quae *I.*
Perizonius || eis Strymonem *Ma., at*
scripseram: tistrymonem *C* trans
 Strymonem *Bas. a || f. vergentem*
Dr., at e. Ma. || senticem || 7. ortus-
 strymoacplecteretur || senticem ||
 Axius] *Dr. (Ma.):* quae aesiis *C* qua
 Axius *Bas. a ||* Paconibus] *I. F. Gr.:*
 Paconis *Bas. a* poems (*e sup. lin. C*)
 propeaux || unanflumenanregionem
 occidentis *h. l. scripturus esse uidetur*
Nichdr. geogr. et ethnogr. ant. 299 sq.,
cf. p. 284 et sq. || colere || 8. paeneus *C;*
f. Astracus Heus. || omnis *C* amnes *I.*
F. Gr. || absentenonem || adiecta || ob-
 fecta || poemae || quo || aedessa || bo-
 rea || 9. dorsum Borae montis] *scripsi:*
 dorsum montem *C* Boran montem
Bas. a; susp. Wt || mlyricoalter || am-
 ppolam secundatessaloniceen || pella-
 nus || sua *I. F. Gr. ||* conferrit || 10.
 edificiorumque || 11. aurigadque ||
 || nec] *C: om. ||* fieri || *in aeris*) *e*
spser. || permittit || inuecto || inuecto
 || 12. repentibus poenam || 13. poe-
 nam || Paconiae] et poemae || praec-
 tumque statutur || 14. quae] q || ex-
 ceptam || tertiam || XXX, 1. uariae
 || spedatae || arrexit, & *Bas. a:* ad-
 rexestet || 2. commercio] *C §. 6 Bek-*
kerus: mesco *C* comercii *Bas. a*

(*Crev.*) commercia *Kr.* || interrupti sibi ita] *scripsi* interrupti ita sibi *Ma.* : interruptis ita *C* §. 6 *Bas. a* (*Crev.*) interruptis ad *C* || lacerati] *Crev.* (*Ma.*) : lacerata *C* [laceratam *C* §. 6] || animali] *Ma.* : animalia || alterum alteram || indigentes *Bas. a* : indigentis || distracto] *C* *Ma.* : distracta || et se] *Crev.* : et se *C* ut se *Sig.* et ut se *Dr.* et quam se *Heus.* || contenta] *Sig.* : contempta || ignorabantur || 3. bisalta || trans] *inmo* citra *Crev.* || ; trans] *Nessus* autem et circa *Strymonem* multas *I. Perizonius* || animum] *sic* *C* || meoluntur || estrymonem || proprietas || ampipolis || sole in] solem || 4. Pallenon] *Crev.* : Pallenem *Bas. a* pellenem *C* || rugiferam || Toronen ac] *s.* Toronam ac *Dr.* : Toronem ac *Bas. a* toronem *C* || Athon et Acanthum, ad Aegeum mare alii insulamque] *Ma.* in *l. incertissimo* : athoneaenocanthumalmsulamque *C* Atho — Aeneae uocant hunc — alii ad insulam *Bas. a* || ellespontum || 5. ueroeam || Bottiorum] *Niebuhrus l. l. p. 300* : nettiorum *C* (*susp. Cellario*) Bottiaeorum *Ma.* || 6. Eordae] *I. F. Gr.* : Eordei *Bas. a* sordae commerciorum interruptis] *tauder* laceratam || Lyncestae] *Modius* : lingeste || aut neama || et Stymphalis] *Bas. a* : estrymepalis *C* et Stymphaeis] *inmo* Tymphaeis] *Palmerius* || elmonites || 7. asper || in] faciunt] *i spser.* || pacem || ritus suos] *ruos* || 8. XXXI, 1. at quae || Macedonia] *Ma.* : macedoniae *C* Macedonia et *Wact. ant. 1841, 854 sqq. l* || quanta universa esset ostendit. Macedoniae formula dicta .. ostendisset, Aetoli] *Ma.* : quanta universos] *tendit* macedoniae formula dicta .. ostendisset aetoli *C* quanta universos teneat] *sic etiam Büttm. l. l. p. 114 sqq.* quae universos teneret *I. F. Gr.*) Macedonia, formula dicta, cum .. ostendisset. Aetoli] *Bas. a* ; *al. Walchius 268 sqq. Heus. Bekkerus W ll. ll.* || ostendisset] *f. ad* ostendit a *librario male aptatum est* || cognitio[nem] || regis || utra] *Kra* : utre *C* utri *Bas. a* || fecissent .. accepissent *Bas. a* || 2. liberat || mexilum] *fulsis* || ae] aut || 3. haec || causa || gentis || m-

flau] *tfuerant* || pedit] *bus* || 4. *prms* aut] ut || opemi || civitatibus] *civita-* temsibi || medauna .. *generis aduer-* sa *C* seeta *excidisse censet* *Ma.* || legesque] *scripsi ante* tuebatur : leges *C* & leges *Bas. a* || 5. ita maior || elatis || Romanorum elati] *Ma.* || imparts || soli] *emssoli* || magistrat] *bus* || 6. hu] *polopomneso* || Boeotia] *eg.* : boeotiam || conciliis] *adessent* *Bas. a* : conciliabessent || 7. actassent || regi, qui] *Ma.* : reliqui *C* : reliquos *Bas. a* || instruxisse *Bas. a* || 8. partium] *Bas. a* : aptum *C* *ef. Ma.* factionum] *Scyffertus l. l. 843* || aletur || nihil] *nihil* eorum || expectarentur || 9. euocatis || Boeotia] *eg.* : boetiam || 10. unam || esset] *achis* || gallicar] *ten* || et] *et ceteros* || 11. acis || 12. aetols || 13. quaerendol] *publicae* || 14. Antissam] *Dr. Kr.* : mitissam *C* Antissam *Bas. a* || insulam] *drucida* || metymnaantisseos] *labeonum* || profectum || lembum || est vagatus] *C* : esset vagatus] *Rup.* erat vagus] *al. I. F. Gr.* erat vagatus] *Clericus* || receptu || 15. Perse] *(Perseo* *Bas. a*) iunxerant] *scripsi* : perse] *and* iunxerant] *C. ef. Crev.* XXXII, 2. pronuntiatum] *etc. cf. Kra* || pertinebat] *C* (*Walch. 193*) : pertineret] *Duk.* pertineat] *Crev.* || senatoreis || symdedis || admim] *strarentur* || 3. *f.* (quam) .. annis natu] *s.* (quam) .. annis (natis] *Duk.* || placere || 4. nox || nominestunt || 5. aequaret || regibus || annos || 6. aliquibus] *Bas. b*] legationibus] *Kra* : ministeris] *legat.* ombus] *C* minimis] *legationibus* *Bas. a* || fuerant] *fuerant* || ex] *derad* que || italiam || 7. uideretur || quas] *quae* || 8. ludicrum] *Ma.* : ludicrum, quod] *Bas. a* ludorum] *quod* *C* || eumi || invitatis] *Ma.* : md] *gnato* *C* indixerat] *Bas. a* indicaverat] *W praef.* || amphipolum || 9. terrarum] *omni* mult] *tudo* || aequorum || uect] *mis* || fieri || 10. querud] *scum* || 11. acpulac || opulent] *ae* *uacodem* || eisse || se] *erent* || XXXIII, 1. m] *pos* tos || in] *ingentem*] *Bas. a* (*Ma.*) : m] *gentem* *C* (*W*) || 2. praecatus || Luam] *que*] *Turnebus* : hnam] *que* || 4. quod] *quae* *Ma.* || 5. que || convenerat] *Duk.* || extilum] *regio* || 6. praesenti || 7. den] *hend* am] *data* ||

transgressustrymonem || ampipol'm
 || 8. pacetum || bellum || iussus || pas-
 suronem || XXXIII, 1 sq. aderant
 || ad quem] adque || quideadquefi-
 eret || que || in exercitui] r spscr. ||
 : summissis Bas. a: suosmissis C suo,
 missis Ma. || denuntiassent || adque
 || cohortes] cohere || 3. propiores
 Bas. a: proprietatis C propiores ei-
 vitates Kr. de palimps. Tol. p. 29 || 4.
 omnem || 5. cccc || decem || diu-
 derenturcentenaquinquagena || 6.
 omnis; inde] Ma.: omniumde || nume-
 rata] C Ma.: numeratum || 7. praede
 || se esse] (aut antea expertes [se])
 Ma.: esse || 8. ori || mntemissent ||
 9. scuatui] add. Duk. (Ma.) || unus ||
 exeretius || 10. eesta ut eid. || finem-
 dum || mi || 11. facti || abierant] Bas.
 a (I. Perizonius): abierunt || conces-
 serant || pergamunipr || fuerunt ||
 ver etc.] Gallorum nomen desiderat
 Crev. || excauitat] cum] et Ma. || cu-
 mensab || 12. Ibi & Romani Solo-
 uettium Bas. a || post eum] lac. ind.
 W || et] del. Ma. || Synnadis **] scri-
 psi secundum Ma.: synnades C Syn-
 nadis Bas. a Synnadis esse compe-
 rissent, eo proficisci decerunt Ma.
 || adloenti sunt] W: adloentur C al-
 loenti Bas. a ad colloquium probabi-
 liter Ma. ||, et Attalus] Bas. a: etta-
 lus C: Attalus Ma. || profectus est;
 castra Ma. || 13. eum] cons. || de-
 praecando || 14. possit] Ma.: posset
 || in perquam s. in tam Rup. || anthi-
 ocumptolemeumq || XXXV, 1. tur-
 baha || 2. hi] Bas. a: hu C ii Bekkerus
 || peregre] Va.: apud hospites pere-
 gre Kochius I. l. aputreges C || 3.
 regnauanes || sexdecim] eg. .xvi. C
 || remorum] o del. et e spscr. et ro-
 morum corr. || ornatam || sextilium ||
 aburbe || effusaemultitudinem || 4.
 decretus || mandatumquae || ageret,
 ex auctoritate patrum] Duk.: exau-
 ctoritatepatrum patrum Bas. a) a-
 geret || ferrent] adferrent || diem ||
 5. ad] as || firme || cui .. comparare
 erubuisse] Bas. a: eum .. compara-
 redebuisse] C cui .. non comparare
 debuissent Kra p. 128 quacum (J.
 quocum) .. comparare timuisse] ci.
 W || scripsit || 6. f. [Quia] antiqua

I. F. Gr. (tam deferret, Dr.) || regius
 Bas. a: regit || relicturis] Bas. a (I.
 F. Gr.): relicturis C relicturus Bas.
 a || indulgeret I. F. Gr. || deferretur
 I. F. Gr. || 7. totus] Iratus Ma. || im-
 peratori iratus fuit; itaque] scripsi
 secundum Va.: fuit iratus imperatori;
 itaque Va.: mperatorita C impera-
 tori erat Bas. a imperatori Ma. ||
 erat] inter er et ad addideram; sic
 etiam Ma. || legi, ipse repudians, Dr.
 || 8. Seruius Bas. a: serg. || priuati-
 mperatori || persandro || sua || 9.
 militumpecuniaillumudicia || dare
 potuisse, militem honorem dare non
 posse] scripsi: dare non potuisse-
 (Bas. a) militem honorem dare posse
 C Bas. a cf. Turnebus, Grut., Wal-
 chius p. 113 sq. dare non potuisse, ..
 dare non posse Sig. non dare po-
 tuisse, .. non dare posse I. F. Gr.
 (Ma.) || XXXVI, 1. meritati || Ti.]
 eg.: t. C (Bas. ab) || ferrent || de] add.
 I. F. Gr. || [nee] ad P. Manutius, Sig.
 (I. F. Gr.) [sed] ad s. [set] ad Kr.
 improb. W II, 9 || f. dubiosa quis-
 quam I. F. Gr. cf. sqq. || haut (s. haud)
 quisquam] Kr.: autisquisquam C si
 quisquam Bas. a quisquam P. Manu-
 tius Sig. haud sane quisquam W III.
 (Kaestneri ad h. l. nugas ridetis ap.
 Kra) || procederetur || 2. Seruius
 Bas. a: serg. || repetente || tribunis]
 C Kr. Tr. Bas. a tribuno eg. || iam]
 quam || agere || diem || causam]
 morandam || esset || 3. tribunis. . quid
 .. iuberent] Ma., quod et ipse proba-
 ram: tribunus .. quis .. iuberet C tri-
 bunus .. quid .. iuberet Bas. a || acer-
 ua || mpraemus || 4. militumquae
 || si — ducibus] susp. Crev. || asperio-
 remuellentibus || eademiuoribus
 || adque || 7. despoliari] I. F. Gr.:
 dispoliari || triumphos || 8. obnoxus
 || adque || iam nunc (nunc, om. iam,
 Kr.) nimis saepe per ambitionem
 (saepe ambitione Ma.) peccari Bütt-
 nerus p. 117 sq. Ig. 393 sq.: mun-
 nimis saepe per ambitionem peccari C in
 uno nimis se per ambitionem pec-
 care Bas. a ultro nimis saepe per
 ambitionem peccari (s. saepe ambi-
 tionem peccare) I. F. Gr. in unanims
 saepe ambitionem peccare Rup. || 9.
 ageret || 10. ageret || eadem || pro-

nunciarent *Duk.*, *improb. Ma.* || ali-
 quae || XXXVII, 1. euntim || ha-
 berenulla || 2. tum] *Ma.*: ut *C* tunc
Bas. a || antiqua || habita || quie-
 verunt] *Ma.* tunc quieverunt *A. Rube-*
nus: nequefecerunt *C* neque fece-
 runt *Kr.* neque audiverunt mala ne-
 que fecerunt *Heus.* egregie vicerunt
a Leutschius phil. x, 217 (al. ap. Dr.)
 || 3. ac(s. ad)cusandi] *Rup. Ma.*: ac-
 cusando || 4. triumphatum esset] *I.*
F. Gr. pr. ed. not., Ma.: triumphatum
 est || triumphatum, et cum pri-
 vatum eum *I.F.Gr.* triumphatum, et
 privatum eum *Dr. (al. I. Periz.) cf.*
sq. || cum] *s. quum Sig. (Ma.)*: eum
 || visurus] *f. laesurus s. simile quid*
Ma. || deferre ... interrogare *Sig.* ||
 dicere *C Sig.* || inimico, eum] *Ma.*:
 inimicum *C* inimicum *Bas. a* || ac-
 cusare *Sig.* || 6. *f. cuius Crev.* || cri-
 men nullum, nullum] *I. F. Gr.*: nul-
 lum crimen nullum *Sig.* crimemul-
 lum *C* || laudes] *cf. Ma.* || ad ac(s.
 ad)cusandum] *Vasosanus, v. d. ad*
mg. Cur. cf. Dr.: accusandum || petit
 || adsumpsit || 7. vite *C* (vitae) *v. d.*
mmemos. 1, 101 || hori || 8. aliquas ||
 alteram integrioris iudicii et puram
a Dr. || a] *Ma.*: et] et a favore et
 ab odio *Crev. (cf. Dr.)* || universi po-
 puli Romani] *Ma.*: universis iud. e.
 pr *C* uniuerso iudicante *PR Bas. a* ||
 res] *Muretus*: rex *C* reus *Bas. a* || 9
sq. *Serai Bas. a*: serg. || stetit] *Ma.*:
 institit *C* institit *Crev.* || acerbius
 stacernus || ut] *H.*: et || circumiret]
C (I. F. Gr.): circumres || ductus
 es. ne] *add. I. F. Gr.*: duxisti. Ne
add. Bas. a; *f. descendisti. Ne Kra*;
om. C || te] et] regem || 11. stipulan-
 dos || appraetoremhualu sset ||
 12. adque || seueritate || parte || 13.
 hiscere prohibuisset (s. non sisset)
 .. defensionem .. fecisset] *Ma.*: seire
 (id seire *Bas. a*) potuisse .. defensi-
 one (defensionem *Bas. a*) .. fuisse *C*;
al. I. F. Gr. Heus. || 14. adferri ||
 XXXVIII, 1. ipse etiam aliter] *I. F.*
Gr. || qui .. videar] quum .. videor
I. F. Gr. || expectabat || etiam] *h. l.*
del. I. F. Gr. enim *Muretus*; *f. iam*
Donjatius || 3sq. tatum || tantum, si
 unius hunc *Paulli*, et non *I.F.Gr.* ||
 uniuerso || non unius in hoc *Paulli*

(*sc. fama agitur, qua re vocc. multi —*
faceret parenthesis nota segregavi) *C*
 (*Kr. cf. Kra Wl II, 4 sq.*): *h. l. del. I.*
F.Gr. Non unius hoc *Pauli Bas. a* ||
*Paulli * Crev. Pauli* [honos agitur]
Ma.; *al. Heus.* || 4. (quam illis qui
 triumphauerant)] *scripsi*: quam illi-
 qui triumphauerant *C* quam illis qui
 triumphauerunt (*ad mg. **) *Bas. a*
 quam *Macedonici* et *Asiatici* illis,
 qui post eos triumphauerunt *Sig.*
 quam aliorum aliis (s. quam aliis),
 qui triumphauerunt *Rup.*; *al. I.F.Gr.*
Donjatius Crev. Heus. || 5. uniuersi ||
 6. inuidiae] inuidi *Crev.* || inuidia
 inuidiam || 7sq. in] aem || recaptam ||
 uolarunt || insuper nos in .. Africae,
 .. ostendi, erubescimus: *Gloriae*
 par .. iniuria etiam (vel et iniuria) ve-
 stra exaequetur? *ci. I. F. Gr.* || a
 vobis] *ed. I.F.Gr.*: uobis || *Liternum*
 ..., *Literni sepulcrum ostendit. Erubescimus*
Hofm.-Peerlk. l. l. p. 196 ||
 dom. eihoetsenonfuisse || *Africae*, ..
 ostendi, erubescamus. gloria sit par]
Ma.: *Africae*, .. ostendi. (*Africae!*
 .. ostendi! *Crev.*) *Erubescamus*, glo-
 ria si par *Bas. a* *africae* .. ostendit-
 erubescamus gloria si par *C* || vestra
 ne exaequetur] *scripsi sec. Ma.*, qui
 casu *f. vestra om.*: uestra exaequetur
C uestra exaequetur *Bas. a* ne exae-
 que ar *Ma.* || infamiam || 9. esse]
add. Bas. a || in] *add. Bas. b* || 10. in-
 famia || 11. hypams] an] in] de-
 cuntur] || pyro] || *Hannibal* [nec
Philippo] *Kr.* || *M.*] *Sig.*: m. || *Cornelius*
 [nec *T. Quinctius*] *Kr. cf. a*
Leutschium phil. x, 213 || 12. suis]
add. Ma. || cientes] *Ma.*: cient || in-
 cendunt || 13. sunt] *Ma.*: sunt || tum]
Grut.: suum *C* sic *Wt praef.* || suum
 quoque .. triumphum celebrare ere-
 dunt *a Leutschius l. l. xiv, 612*; *al. v*
d. ul mg. Cur. || 14. sitis] satis] || do-
 mos] do || habeatis || uidereuellet]
 a vos certe uouum cap. incipere de-
 bere adnotat *Ma.* || (vos — debebatis),
 ni alio haec traicienda sint, *Crev.*
 || certe *Persei* victores *a Leutschius*
l. l. x, 212sq. || *anthoco* || XXXVIII,
 1 sq. iis] *Kra*: his || triumphabitur?
 At a praetoribus triumphabitur?
 Quos si *Ig. 401* || meurrum || curru
 descensuri] *conieceram et vel sic vel*

currum ei concessuri *Ma.*: currum-
 ce[s]surū C currum ei cessuri *Bas. a* ||
 et] est || traditum || 3. et vos] utros
 || triumpho] C (*Duk.*): triumphum ||
 4. et legiones] legioneset || mlyrico
 || naualesocummaecdonic]ae || abro-
 gato triumpho] *Ma.*: abrogato trium-
 phos *Bas. a* abrogatutnumpos C
 || expectabunt || dein de tam *Perio-
 nius* || opima praeda *I. F. Gr.* || opu-
 lentiae || 5. remitterentur || ebornea
 || tabular] etact extilia || celati || 6.
 tanquamfortuna || quid? || *interr.*
sign. add. Büttnerus l. l. 118 sq. || il-
 lum || nobilissimumopulentissimum-
 res || ostendetur] *Grut., v. d. ad mg.*
Cur.: ostenditur || 7. sypax || alexan-
 derj || 8. Graeciae] Macedoniae a
Leutschius phil. x, 212 || urbe || ha-
 bent || f. triennium *Dr. cf. c. 41, 5.* ||
 ingent.a || nostro] *Bas. b*: nostrum ||
 9. post provinciam] *add. prior pars*
lit. p, postea lineola traducta del. ||
 proficiscentis] uictori || ei] et || su-
 mus] *addidi; et sic Ma., quib. cf.* || et
 quidem] equidem || homines tantum
Bas. a: tantum C; f. tantum eum
Wt || hionorefraudari || 10. trium-
 phus. maiores] *I. F. Gr.*: utra ma-
 ores C. (Utrum maiores *Bas. a*) || u-
 stros || exorsi ab diis sunt *Bas. a*: et-
 orbidd seut || finem [eum] *Bas. a* ||
 11. profiscens] praetorve] praeteru
 || paludatus eum lietoribus *I. F. Gr.*
cf. adu. ad lib. xxxxi, 10, 5 || eo eod-
 em] *Ma.*: eodem || , in Capitolium
Kra || triumphano || dona portans
 (s. praeportans) redit] *Ma.*: bona-
 quepr. traduct. C dona populi Ro-
 mani traduct *Bas. a* dona populi
 Romani transvehit (transvehens, red-
 dit *Kra*) *Kr.* || 12. praecedentes || tra-
 ducendo C (*Wt*) || in triumpho (sic
 C) dicavit] *I. F. Gr. pr. not. ed.*: in
 triumphum dicavit *Turnebus cf. adu.*
sq. || iudicauit C iudicavit *Sig.* lo-
 cavit *I. F. Gr.* (f. iam locavit *Ma.*)
 diis dicavit *Rup. Heus.* || ducente]
scripsi: de]te C cadente *Bas. a* ven-
 ditas *Kochius l. l.* || maetabitis?] *Kr.*:
 maetati C maetate. *Bas. a* (*Ma. Ko-
 chius*); f. maetaturi *Wt* || 13. quid?
 illas epulas] *Kr.*: qu. demilliaepu-
 lae C (*cf. Wt*) illas quidem epulas
Bas. a || quae] quod || utrum — ho-

minumque] *distinxi sec. Doeringi-
 um, Walchium 115 sq.; al. h. l. Crev.*
 || uoluntatis] seruatio || 14. rex]
 ex || in circo Flaminio] *scripsi coll.*
Plut. Luc. 37 Beckeri aut. R. 1, 153 sq.
 m, 2, 446 sq., *idem coll. Lic. 39, 5,*
 17, *ne recte quidem scriptura tradita,*
Kochius: creaffluminio (*cf. Va. 266*) C
 circa flumen *Bas. a* citra flumen *I. F.*
Gr. in ripa fluminis *Ma.* || relinque-
 rentur || 15. et] at *I. F. Gr.* || tam,
 centurio milesque, quibus ab imp.
 Paulo donatus es, decreta potius . .
 fabularetur, audisti, et hodie me po-
 tius *Ma.* || quibus ab] quid de *Bas. a*
 || donatus — senatus] *scripsi*: donat-
 us C senatus *Bas. a* || decrevit] *I. F.*
Gr.: decreuit || seruulus] fabulen-
 tur || audisset; num audi — set? || hoc
 adicere (f. dicere) me decet (s. oportet),
 me] *scripsi in l. perincerto*: hoc
 dicereme C hoc dicentem me *I. F.*
Gr.; f. (hoc dicere) me *Crev.* || 16.
 ipsum id] ut *scripseram I. F. Gr.* ||
 ipsud C id ipsum *Abd.* || maledicere ||
 diciteoter || provocato] *scripsi*: per-
 prouocat o C prouocanti *Ma.* per
 prouocationem *Bas. a* || pugnaui ||
 magnaconserui || habeo] adeo ||
 17. retulisset || osotentat || adaper-
 t sq] mou || 18. mquidquamquodis
 || pentetque || mihi] hi || militiae-
 fuitque || 20. in milites fol. expl. in C;
luc. ind. Bas. a cf. Sig. I. F. Gr. ||
 XXXX. 1. cf. §. 4 || H - S *add. Bas.*
a (sestertii *I. F. Gr.*): om. || m llicus
 C: millies *Bas. a* || bis millies ducent-
 ties (s. trecenties) *I. F. Gr., at cf. Dr.*
coll. Kritzi ad Vell. 1, 9, 6 ubi. || qua]
I. F. Gr.: que C quae *Bas. a* || haud
Bas. a: aut || dubiae || summae ||
 plaustorum] Philippeorum *I. Perio-
 nius cf. Crev. Heus.* || f. argentique
 || scripto || 2. Samothracen] *I. Gr. et*
vel sic vel Samothracem Dr.: samo-
 thracem C Samothracem *Bas. a* ||
 coerebatur fuerat || bellare cum]
Bas. a (*Va. 266*), *ambitante Ma.*: bel-
 laregr] C bella gerere cum *Kochius*
 p. 19 || cepit || 4. ante §. 1 transposi-
 turus est *Crev.* || eurrum magna] *Q.*
add. Sig. || maximum || suspicio ex
 susse cio p *supser. et e priore del. corr.*
 || etqum tem || 5. singuli || denarii *add.*

I. F. Gr. cf. Kra: om. || eenteni] sic C
 || alterum] tantum *Muretus I. F. Gr.;*
al. ap. Dr. || refragati] suffragi || pro-
 nunciata *Muretus, I. F. Gr.:* nuntia-
 ta || aclamassent] classe || 7. q. quos
 || nominibus || domini || XII *add. Bas.*
a: om. || aum || 8. patres || ipsi *Baue-*
rus || 9. cum de] cu] duōe || disseret,
 memorabilis] *scripsi, idem Ma.:*
 disseruisset, memorabilis *Bas. a* de-
 dissette] morabilis C || XXXI, 1. et
 qua felicitate] *Ma. (prob. Leutschio):*
 obqua || 1. pauloratio ad] p̄r. felicitate
 C & quam feliciter *Bas. a* et quanta
 felicitate W] adminstrauerit || quae
 duo] *I. F. Gr. (Ma. op. ac. alt. 235 sq.):*
 duo C quod duo *Bas. a* ut duo ci. W
 quae a *Leutschius phil.* 18, 54 || per-
 domumeamper || Quirites] *Bas. a:*
 que C; f. h. l. delendum, ut hoc ipsum
 que sit quae supra additum, in C suo
 l. motum || non triumphis || eorum-
 fuerit || 2. quaesitō || quo] que || 3.
 brundisioq. || meis] a *Leutschius l. l.*
 || Coreyrae tenui portum] *scripsi:*
 coreytraeum C Coreyram tenui
Bas. a || lustrandis] *Doeringius (Kr.):*
 lustrī C lustra *Bas. a* lustris *Bekke-*
rus; f. lustrī Rup. V. Köhlerus l. l. p.
 91 vestris. Sig. nostris *Kra* iusta *Heus.*
 hostias *alt. Rup. ci.* || sacrificiam || 4.
 peruenit || accepto lustratoque *Rup.*
 accepto [et lustrato] ci. Wt (f.
altervtrum V. Köhlerus l. l.) || ac-
 cepto lustrationis sacrum rite per-
 feci et mutatis a *Leutschius l. l. p.*
 108 || magnas] progressus C pro-
 gressus inde *Kr.* progressus in Per-
 rhaebiam a *Leutschius l. l.* (ī in C ex-
 tate arbitrati] castra] *add. Bas. a:*
om. C munimenta vel potius opera a
Leutschius l. l. || inter — evasi] *cf. Dr.*
quosque l. || petrēam || Pydiam reg-
 gem] *Ma. (prob. Leutschio):* pugnam-
 rege C pugnam rege coacto *Bas. a* ||
 5. red] git || quadriennium. III. C:
 triennium tres Sig. quadriennium
 tres a *Leutschius l. l. x, 214 sq. xviii,*
 54 (*cf. Crev. Heus.*) || quindecim (.xv.
 C)] *cf. Zechiam l. ad lib. xxxiiii 37,*
 81. p. 51 || 6. prominentus || eaza || po-
 testate] samotracum || fortuna]
scripsi: fortunam C fortuna mea *Bas.*
a || 8. erant || praeearperiludoopta-
 teum || 9. publicamea || instigms ||

10. ego] eo || nobiliam || expectemur
 || 11. ego] eo || currum escendens, do-
 mum ex Capitolio altero expirante
 veni] *scripsi:* currum ex capitolio expi-
 rantes] *sic, non* expirantem, ut *Bas. a,*
quae asteriscum h. l. ad mg. ueni
 C curru ex Capitolio ad alterum ..
 expirantem veni Sig. curru in Capito-
 lio] *scripsi:* ad alterum ex Capitolio ..
 expirantem veni *Ursinus* currum
 escendi, ad alterum ex Capitolio ..
 expirantem veni *I. F. Gr. (al. Tur-*
nebus, v. d. ad mg. Cur., Bauerus in
ind. s. v. curru) curru in Capitolium
 vectus, alterum, rediens ex Capito-
 lio .. expirantem inveni *Büttnerus*
l. l. p. 119 sqq. et in aln. ad Bauerum
h. l. et sic, nisi quod redex ex scripsit,
Doederleinus öffentl. Reden p. 414
 currum consecudi, rediens alterum
 ex Capitolio .. expirantem inveni
Va. 19 || aemihopaulinoferet || 12.
 paulus] senem nemo] *Th. S. in misc.*
obs. II, 1, 150: sed nemo C se nemo
Bas. a me nemo *Doujatius (Kra,*
 mea || consulatur || XXXII, 1.
 tanta || locuisse || 2. triumphum-
 egististrumphu] C; f. egit. is || 3.
 quinos] *I. F. Gr.:* quinque || magi-
 stri || 4 sq. nihil — eum] *Ma., qui ad*
comites vell. desiderat verbum habere
 sineret s. quid simile *cf. Kayserum*
ann. Heidelb. 1861, 288: nihil regis-
 traetū C. Bitis Bithys *Dr.*) regis
 Thraetum filius cum *Bas. a* || erantē
 || 6. haec tanta C haec acta erant
Ma.; num haec erant acta? || tra-
 ctum || filium filiosque || 7. et midip-
 sut || orationi] *I. F. Gr., v. d. ad mg.*
Cur. (cf. tamen Dr.): orationis
 praetō || redimū || 8. quae] que
 || traem fuisse || 9. feumtraemgenti-
 neque neque eundem quidem || 10.
 eamientiae || ad quem obsides || 11.
 grauitate esse || praetium || malere-
 linq. re || tres] *Kr.:* trans C; *om. Bas.*
a || nominati, Titus] *Kra* nominati.
 T. *Bas. a:* nominatus C; f. nomi-
 nati, C. *Dr.* || C. Licinius Nerva, T.
 Quinctius Flaminius *alt. Dr. ci.*
 Quinctius] *vg.:* quintus || Flamini-
 nus] *Bas. b:* Flaminius *Bas. a* idem
 nomen C || rebilius] traetum || tra-
 cebus || binum] bis denum *Pighius*
 12. Bithys] *Dr.:* bitis || a] ar C ab

Kr. || invisitatae | *I. F. Gr.* musitate
C: inusitatae || XXXXIII, 1. heren-
 te || nom || paene || *vg.*: pene || me-
 moriam || 2. collatus *Bas. a:* consu-
 latus || sponsus || pecunia pecu-
 niae | *Sig.*: pecuniamacedonicae *C*
 pecunia Macedonicae *Bas. a* (cf. *Wt*
praef.) || donodonis || 3. regens || ne-
 quamquam || 4. ferocis || locis muni-
 mentisque | *Kr.*: locis monumentis-
 que *C* locisq; munitis *Bas. a* || gen-
 tem || regem || triumpho | *C* (*I. F. Gr.*)
 || aliam triumphosuperlectilem ||
 auri || *om. Par.* 1573 || ē .xx. et .vii.
 || x. et viii. *C:* f. mille (*i. e.* x) et
 novem | *I. F. Gr.* || x. tria *C* = decem
 tria | *Bekkerus Kra:* decem et tria
Kr. tria *Bas. a* triginta | *I. F. Gr.* ||
 6. aliquod || 7. latinquantum || 8.
 m lexmultoque || sestertiū ducen-
 tiens || *vg.* = hs. cc. *C* || antiantas ||
 9. conugem || recusantibusque || spo-
 lentius || Igivium | *Turnebus, Sig.*:
 igiturum || 10. f. reliqui *Ma.* || Illy-
 rica praeda | *Ma.*: mlyricopraeda *C*
 Illyrico praeda *Bas. a* ||, de .. rege
 capti; eos | *Ma.*: de .. recaptoseos *C*
 : de .. rege captos eos *Bas. a* || *Cor-*
cyraeis | *Sig.* *Coreyris Bas. a:* cor-
 eyrei || *Dyrracinis Bas. a:* dyrraceni-
 his || XXXXIII, 1. populato | optato
 || f. nusquam *Creo. Dr.* || *C.* || et ||
 2. Appuleium *vg.* || nerva || calnum
 || Quinctilium || *vg.*: quintilium || 3.
 posttridie || calendae intercalariae
 (*v. Wt praef.*) s. intercalariae calen-
 dae || intercalariae *C* intercalares
Bas. a kalendae intercalares *Dr.*
Creo. Th. Mommsenius l. XXXIII,
 11, 13 l. || leocum || *T. Bas. a:* tullium
 || Quinctium || *vg.*: quntium || *Q.*
Sig. cf. Duk. et Dr. ad lib. xxxvii,
 47, 8 *adm.*: m. || 4. comitum *C* comi-
 tum numero *ci. W* || atorumaportaa
 || 5. concuquidque || gratumlatum
 || getumque || uenissent || 6. petit ||
 7. daturis || *L.* | *C* §. 17, *Bas. a* | *Pi-*
ghius a Dr. l., Mommsenius CIL nr.
 35): *h. l. om. C:* | *P. Val. Mac. v, 1, 1*
ibique Jul. Paris || quae || que || re-
 ceperent, benigne conductae ipse
 dubitans *Duk.* || 8. senatu || adiit |

Dr.: adit *Bas. a* ag. t *C* || commemo-
 rabiturpetit || 9. secum || etsecum ||
 anthoco || possideret || macedoniam
 || fuerat || 10. si is | *Kr.*: is *C* Si *Bas.*
a || populi Romani || *vg.* = pr *C:* erat
 cum Antiochi coicerem; ex pr nota
 nule inculcata peruissent §. 11 ortum
 esse etiamunc censeo || factas es-
 set, eum Antiochi || *add. Ma.* || esset
 est || 11. antioei || fuisse et | *Ma.*:
 fuisse *Bas. a* peruissent *C* fuisse
 comperissent | *W praef.* (*Kochius l. l.*)
 || apparere aut datum .. esse | *Ma.*:
 apparere: aut si datus .. esset *Bas. a*
 apparat aut datum .. esset *C* || igno-
 seeret || deberet || quidquam || 12.
 cui detur | s. quod detur *Mur. Cre.*
 (*Ma.* 286): quodetur *C* quod detur
Bas. a || quidem | quodeturquidem ||
 13. filii | *Ma.*: felici *C* facile *Bas. a* ||
 acciperetqua tam || ptolemeum || 14.
 prusias *C:* f. Prusia est || dimis-
 suum || ex e x sestertiis | *scripsi:* ex-
 sestertis *C* ex sestertiis *Bas. a*
 ex *C* - H - S | *I. F. Gr.*, qui cf., ex ex
 sestertiis *Heus.* || pondo | *Bas. a* = p
C || 15. masgaref horum || aliam
 quaequad || pertineretsaeuoromae-
 subprencestemmolaret || 16 sq. ute-
 retur etc.] recte distingit *Ma.* || datum
 || 17. cornelio || 18. am reletum || ce-
 tera | *F. L. Lentzius l. l.*: etea *C* (*f.*
alt. comma om. W) ex ea *Alld.* ea *Dr.*
Creo. et s. sic s. tanta Rup. || benigni-
 tatem || populumregem || ferunt |
 ferne || ipsi emi non sisse | *Kr.*: ipsi-
 emmonsisse *C* ipsum emisse *Bas. a*
 ipsum renuisse | *I. F. Gr.* (ipsi renuisse
Lentzius l. l.) || accepere || 19. eum |
 eum || maiestatem || se | si || ferre;
 ideo *Ma.*: ferret deo *C* ferre, & ideo
Bas. a || genere || 20. quoque eum |
 q...e. um || sumnisse || 21. haud
Bas. a: aut || *vocc.* Asia bellum *vix*
digmosci possunt, sequuntur versus duo
omnino euanidi, tum TITI LIVI AB URBE
CONDITA | (*al. m. recentior inter lin.*
hanc et sq. add. versus unum fere
evanidum, cuius extr. tantum literae
dedito restat legi fere possunt) | LIB
 XLV EXPL | INC LIB ... FELICITER | *C.*

[PERIOCHA LIBRI XXXXI.]

[Ignis in aede Vestae extinetus est. Ti. Sempronius Gracchus proconsul Celtiberos victos in deditionem accepit monumentumque operum suorum Graecurim oppidum in Hispania constituit et a Postumio Albino proconsule Vaccaei ac Lusitani subacti sunt. uterque triumphavit. Antiochus Antiochi filius obses Romanis a patre datus, mortuo fratre Seleuco, qui patri defuncto successerat, in regnum Syriae ab urbe dimissus. qui praeter religionem, qua multa templa magnifica multis locis erexit, Athenis Iovis Olympii et Antiochiae [Capitolini], vilissimum regem egit. Iustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita ducenta quinquaginta octo milia ducenta nonaginta quattuor. Q. Voconius Saxa tribunus plebis legem tulit, ne quis mulierem heredem institueret. suasit legem M. Cato; extat oratio eius. praeterea res adversus Ligures et Histros et Sardos et Celtiberos a compluribus ducibus prospere gestas et initia belli Macedonici continet, quod Perseus Philippi filius moliebatur. miserat ad Carthaginenses legationem, et ab his nocte audita erat. sed et alias Graeciae civitates sollicitabat.]

TITI LIVI

AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXI.

I. [.....] a patre in pace habitam armasse eoque 1
iuventuti praedandi cupidae pergratus esse dicebatur.
consilium de Histrico bello cum haberet consul, alii
gerendum extemplo, antequam contrahere copias hostes
possent, alii consulendum prius senatum censebant. vicit 2
sententia, quae diem non proferebat. profectus ab Aequi-
leia consul castra ad lacum Timavi posuit; imminet mari
is lacus. eodem decem navibus C. Furius duumvir na-
valis venit. adversus Illyriorum classem creati duumviri 3

navales erant. qui tuendae viginti navibus maris superi
 orae Anconam velut cardinem haberent: inde L. Corne-
 lius dextra litora usque ad Tarentum, C. Furius laeva
 4 usque ad Aquilciam tueretur. cae naves ad proximum
 portum in Histriae fines cum onerariis et magno com-
 meatu missae, secutusque cum legionibus consul quinque
 5 ferme milia a mari posuit castra. in portu emporium
 brevi perfrequens factum, omniaque hinc in castra sub-
 portabantur. et quo id tutius fieret, stationes ab omni-
 6 bus castrorum partibus circumdatae sunt; in Histriamque
 versum praesidium stativum repentina cohors Placentina
 obposita inter mare et castra et, ut item aquatoribus ad
 fluvium esset praesidium, M. Aebutius tribunus militum
 secundae legionis duos manipulos militum adducere ius-
 7 sus est; T. et C. Aelii tribuni militum legionem tertiam,
 quae pabulatores et lignatores tueretur, via quae Aqu-
 8 leiam fert duxerant. ab eadem regione mille ferme pas-
 sum castra erant Gallorum; Catmelus pro regulo erat
 tribus haut amplius milibus armatorum.

1 H. Histri, ut primum ad lacum Timavi castra sunt
 Romana mota, ipsi post collem occulto loco consederunt,
 2 et inde obliquis itineribus agmen sequebantur in omnem
 occasionem intenti, nec quicquam eos quae terra mari-
 3 que agerentur fallebat. postquam stationes invalidas esse
 pro castris, forum turba inermi frequens inter castra et
 mare mercantium sine ullo terrestri aut maritimo muni-
 mento viderunt, duo simul praesidia, Placentinae cohortis
 4 et manipulorum secundae legionis, adgrediuntur. nebula
 matutina texerat inceptum; qua dilabente ad primum te-
 pore solis perlucens iam aliquid, incerta tamen, ut solet,
 lux speciem omnium multiplicem intuenti reddens, tum
 quoque frustrata Romanos, multo maiorem iis quam erat
 5 hostium aciem ostendit. qua territi utriusque stationis
 milites ingenti tumultu cum in castra confugissent, haud
 paulo ibi plus quam quod secum ipsi adtulerant terroris
 6 fecerunt. nam neque dicere, quid fugissent, nec percun-
 tantibus reddere responsum poterant; et clamor in portis,
 ut ubi nulla esset statio, quae sustineret impetum, audie-
 batur; et concursatio in obscuro incidentium aliorum in

alios incertum fecerat, an hostis intra vallum esset. una 7
 vox audiebatur ad mare vocantium; id forte temere ab
 uno exclamatum totis passim personabat castris. itaque 8
 primo velut iussi id facere pauci (armati), maior pars in-
 ermes, ad mare decurrunt; dein plures, postremo prope
 omnes, et ipse consul, cum frustra revocare fugientes
 conatus nec imperio nec auctoritate nec precibus ad ex-
 tremum valuisset. unus remansit M. Licinius Strabo, 9
 tribunus militum tertiae legionis, cum tribus signis ab
 legione sua relictus. hunc in vacua castra impetu facto
 Histri, cum alius armatus iis nemo obviam isset, in prae-
 torio instrumentem atque adhortantem suos oppresserunt.
 proelium atrocius quam pro paucitate resistentium fuit, 10
 nec ante finitum est quam tribunus militum quique circa
 eum constiterant interfecti sunt. praetorio deiecto, dire- 11
 ptis quae ibi fuerunt, ad quaestorium forum quintanam-
 que hostes pervenerunt. ibi cum omnium rerum paratam 12
 expositamque copiam et stratos lectos in quaestorio in-
 venissent, regulus accubans epulari coepit. mox idem 13
 ceteri omnes, armorum hostiumque obliti, faciunt et, ut
 quibus insuetus liberalior victus esset, avidius vino cibo-
 que corpora onerant.

III. Nequaquam eadem est tum rei forma apud Ro- 1
 manos; terra, mari trepidatur; nautici tabernacula deten-
 dunt commeatumque in litore expositum in naves rapiunt,
 milites in scaphas et mare territi ruunt, nautae metu, ne 2
 compleantur navigia, alii turbae obsistunt, alii ab litore
 naves in altum expellunt. inde certamen, mox etiam pugna 3
 cum vulneribus et caede in vicem militum nautarumque
 oritur, donec iussu consulis procul a terra classis sub-
 mota est. discernere inde inermes ab armatis coepit. vix 4
 mille ducenti ex tanta multitudine, qui arma haberent,
 perpauca equites, qui equos secum eduxissent, inventi
 sunt; cetera deformis turba velut lixarum calorumque,
 praeda fere futura, si belli hostes meminissent. tunc de- 5
 mum nuntius ad tertiam legionem revocandam et Gallo-
 rum praesidium, et simul ex omnibus locis ad castra
 recipienda demendamque ignominiam rediri coeptum est.
 tribuni militum tertiae legionis pabulum lignaque proicere 6

iubent, centurionibus imperant, ut graviores aetate milites binos in ea iumenta, ex quibus onera deiecta erant, imponant, equites ut singulos e iuvenibus pedites secum
7 in equos tollant: egregiam gloriam legionis fore, si castra metu secundanorum amissa sua virtute recipiant. et recipi facile esse, si in praeda occupati barbari subito ob-
8 primantur; sicut ceperint, posse capi. summa militum alacritate adhortatio audita est. ferunt citati signa, nec signiferos armati morantur. priores tamen consul copiacque, quae a mari reducebantur, ad vallum accesserunt.
9 L. Atius tribunus primus secundae legionis non hortabatur modo milites, sed docebat etiam, si victores Histri, quibus armis cepissent castra, iisdem capta retinere in animo haberent, primum exutum castris hostem ad mare persecuturos fuisse, deinde stationes certe pro vallo habituros: vino somnoque veri simile esse mersos iacere.

1 III. Sub haec A. Bacculonium signiferum suum, notae fortitudinis virum, inferre signum iussit. ille, si unum se sequerentur, quo celerius fieret, facturum dixit, conisusque cum trans vallum signum traiecisset, primus
3 omnium portam intravit. et parte alia T. et C. Aelii tribuni militum tertiae legionis cum equitatu adveniunt. confestim et quos binos oneraria in iumenta imposuerant
4 secuti et consul cum toto agmine. at Histrorum pauci, qui modice vinosi erant, memores fuerant fugae, aliis somno mors continuata est, integraque sua omnia Romani, praeterquam quod vini cibique absumptum erat,
5 receperunt. aegri quoque milites, qui in castris relictii fuerant, postquam intra vallum suos senserunt, armis
6 arreptis caedem ingentem fecerunt. ante omnes insignis opera fuit C. Popillii equitis, Sabello cognomen erat. is
7 pede saucio relictus longe plurimos hostium occidit. ad octo milia Histrorum sunt caesa, captus nemo, quia ira et indignatio inmemores praedae fecit. rex tamen Histrorum temulentus ex convivio, raptim a suis in equum
8 inpositus, fugit. ex victoribus ducenti triginta septem milites perierunt, plures in matutina fuga quam in recipiendis castris.

1 V. Forte ita evenit, ut Cn. et L. Gavillii Novelli,

Aquileienses, cum commeatu venientes, ignari prope in
 capta castra ab Histris inciderent. ii cum Aquileiam 2
 relictis impedimentis refugissent, omnia terrore ac tumultu
 non Aquileiae modo, sed Romae quoque post paucos dies
 impleverunt; quo non capta tantum castra ab hostibus 3
 nec fuga, quae vera erant, sed perditas res deletumque
 exercitum omnem adlatum est. itaque, quod in tumultu 4
 fieri solet, dilectus extra ordinem non in urbe tantum,
 sed tota Italia indicti. duae legiones civium Romanorum
 conscriptae et decem milia peditum cum equitibus quin- 5
 gentis sociis nominis Latini imperata. M. Iunius consul
 transire in Galliam et ab civitatibus provinciae eius quan- 6
 tum quaeque posset militum exigere iussus. simul de-
 cretum, ut Ti. Claudius praetor militibus legionis quartae
 et socium Latini nominis quinque milibus, equitum du- 7
 centis quinquaginta Pisas ut conveniret ediceret eam-
 que provinciam, dum consul inde abesset, tutaretur, M. 7
 Titinius praetor legionem primam, parem numerum so-
 ciorum peditum equitumque, Ariminum convenire iu-
 beret. Nero paludatus Pisas in provinciam est profectus; 8
 Titinius C. Cassio tribuno militum Ariminum qui prae-
 esset legioni misso dilectum Romae habuit. M. Iunius 9
 consul ex Liguribus in provinciam Galliam transgressus,
 auxiliis protinus per civitates Galliae militibusque coloniis
 imperatis, Aquileiam pervenit. ibi certior factus exerci- 10
 tum incolumem esse, scriptis litteris Romam, ne tumul-
 tuarentur, ipse remissis auxiliis, quae Gallis imperaverat,
 ad collegam est profectus. Romae magna ex necopinato 11
 laetitia fuit; dilectus omissus est, exauctorati qui sacra-
 mento dixerant et exercitus, qui Arimini pestilentia ad-
 fectus erat, domum dimissus. Histri magnis copiis cum 12
 castra haud procul consulis castris haberent, postquam
 alterum consulem cum exercitu novo advenisse audierunt,
 passim in civitates dilapsi sunt. consules Aquileiam in
 hiberna legiones reducerunt.

VI. Sedato tandem Histrico tumultu senatus consul- 1
 tum factum est, ut consules inter se compararent, uter
 eorum ad comitia habenda Romam rediret. cum absen- 2
 tem Manlium tribuni plebis Licinius Nerva et C. Papirius

Turdus in contionibus lacerarent rogationemque promulgarent, ne Manlius post idus Martias — prorogatae namque consulibus iam in annum provinciae erant — imperium retineret, uti causam extemplo dicere, cum
 3 abisset magistratu, posset, huic rogationi Q. Aelius collega intercessit magnisque contentionibus obtinuit, ne perferretur.

4 Per eos dies Ti. Sempronius Gracchus et L. Postumius Albinus ex Hispania Romam cum revertissent, senatus iis a M. Titinio praetore datus in aede Bellonae ad disserendas res quas gessissent postulandosque honores meritos [et] ut diis immortalibus haberetur honos.

5 Eodem tempore et in Sardinia magnum tumultum esse literis T. Aebutii praetoris cognitum est, quas filius
 6 eius ad senatum adtulerat. Ilienses adiunctis Balarorum auxiliis pacatam provinciam invaserant nec eis invalido exercitu et magna parte pestilentia absumpto resisti pot-
 7 erat. eadem et Sardorum legati nuntiabant orantes, ut urbibus saltem — iam enim agros deploratos esse — opem senatus ferret. haec legatio totumque quod ad Sardiniam pertinebat ad novos magistratus reiectum est.

8 Aeque miserabilis legatio Lyciorum, qui crudelitatem Rhodiorum, quibus ab L. Cornelio Scipione adtributi erant,
 9 querebantur: fuisse sub ditione Antiochi; eam regiam servitutem conlatam cum praesenti statu praecellaram libertatem visam. non publice tantum se premi imperio, sed
 10 singulos iustum pati servitium. iuxta se, coniuges liberosque vexari, in corpus, in tergum saeviri, famam, quod indignum sit, maculari dehonestarique et palam res odiosas fieri iuris etiam usurpandi causa, ne pro dubio habeant nihil inter se et argento parata mancipia interesse.
 11 motus his senatus litteras Lyciis ad Rhodios dedit, nec Lycios Rhodiis nec ullos alii cuiquam, qui nati liberi
 12 sint, in servitutem dari placere: Lycios ita sub Rhodiorum simul imperio et tutela esse, ut in ditione populi Romani civitates sociae sint.

1 VII. Triumphi deinde ex Hispania duo continui acti. prior Sempronius Gracchus de Celtiberis sociisque eorum,
 2 postero die L. Postumius de Lusitanis aliisque

eiusdem regionis Hispanis triumphavit. quadraginta milia pondo argenti Ti. Gracchus transtulit, viginti milia Albinus. militibus denarios quinos vicenos, duplex centurioni, triplex equiti ambo diviserunt, sociis tantumdem quantum Romanis.

Per eosdem forte dies M. Iunius consul ex Histria comitorum causa Romam venit. eum cum in senatu fatigassent interrogationibus tribuni plebis Papirius et Licinius de his, quae in Histria essent acta, in contionem quoque produxerunt. ad quae cum consul se dies non plus undecim in ea provincia fuisse responderet, quae se absente acta essent, se quoque, ut illos, fama comperta habere, exsequebantur deinde quaerentes, quid ita non potius A. Manlius Romam venisset, ut rationem redderet populo Romano, cur ex Gallia provincia, quam sortitus esset, in Histriam transisset, quando id bellum senatus decrevisset, quando id bellum populus Romanus iussisset. at hercule privato quidem consilio bellum susceptum esse, sed gestum prudenter fortiterque. immo utrum susceptum sit nequius an inconsultius gestum, dici non posse. stationes duas necopinantes ab Histris oppressas, castra Romana capta, quod peditum, quod equitum in castris fuerit. ceteros inermes fusosque, ante omnes consulem ipsum, ad mare ac naves fugisse. privatum rationem redditurum earum rerum esse, quoniam consul nolisset.

VIII. Comitia deinde habita. consules creati C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus. et postero die praetores facti P. Aelius Tubero iterum, C. Quinctius Flamininus, C. Numisius, L. Mummius, Cn. Cornelius Scipio, C. Valerius Laevinus. Tuberoni urbana iurisdictio, Quinctio peregrina evenit, Numisio Sicilia, Mummius Sardinia; sed ea propter belli magnitudinem provincia consularis facta. Gracchus eam sortitur, Histriam Claudius. Scipio et Laevinus Galliam in duas divisam provincias sortiti sunt. idibus Martiis, quo die Sempronius Claudiusque consulatum inierunt, mentio tantum de provinciis Sardinia Histriaque et utriusque hostibus fuit, qui in his provinciis bellum concivissent. postero die

legati Sardorum, qui ad novos magistratus dilati erant, L. Minucius Thermus, qui legatus Manlii consulis in Histria fuerat, in senatum venit. ab his edoctus est senatus, quantum belli eae provinciae haberent.

6 Moverunt senatum et legationes sociùm nominis La-
tini, quae et censores et priores consules fatigaverant,
7 tandem in senatum introductae. summa querellarum erat,
cives suos Romae censos plerosque Romam commigrasse:
quod si permittatur, perpaucis Istris futurum, ut deserta
8 oppida, deserti agri nullum militem dare possent. Fre-
gellas quoque milia quattuor familiarum transisse ab se
Sannites Paclignique querebantur neque eo minus aut
9 hos aut illos in dilectum militum dare. genera autem
fraudis duo mutandae viritum civitatis inducta erant. lex
socii (ac) nominis Latini, qui stirpem ex sese domi re-
linquerent, dabat, ut cives Romani fierent. ea lege male
utendo alii socii, alii populo Romano iniuriam faciebant.
10 nam et ne stirpem domi relinquerent, liberos suos qui-
busquibus Romanis in eam condicionem, ut manumitte-
rentur, mancipio dabant, libertinique cives essent; et
quibus stirpes deesset, quam relinquerent, ut cives Ro-
11 mani fierent, [...]. postea his quoque imaginibus iuris
spretis, promiscue sine lege, sine stirpe in civitatem Ro-
12 manam per migrationem et censum transibant. haec ne
postea fierent petebant legati et ut redire in civitates iu-
berent socios; deinde, ut lege caverent, ne quis quem
civitatis mutandae causa suum faceret neve alienaret, et si
quis ita civis Romanus factus esset, [id ratum ne esset].
haec impetrata ab senatu.

1 VIII. Provinciae deinde, quae in bello erant, Sar-
2 dinia atque Histria decretae. in Sardiniam duae legiones
scribi iussae, quina milia in singulas et ducenti pedites,
trecenti equites, et duodecim milia peditum sociorum ac
Latini nominis et sescenti equites et decem quinquere-
3 mes naves, si deducere ex navalibus vellet. tantumdem
peditum equitumque in Histriam, quantum in Sardiniam,
decretum. et legionem unam cum equitibus trecentis et
quinque milia peditum sociorum et ducentos quinquaginta mittere equites in Hispaniam consules ad M. Titi-

nium iussi. priusquam consules provincias sortirentur, 4
 prodigia nuntiata sunt: lapidem in agro Crustumino in
 lucum Martis de caelo cecidisse, puerum trunci corporis 5
 in agro Romano natum et quadrupedem anguem visum,
 et Capuae multa in foro aedificia de caelo tacta, et Pu-
 teolis duas naves fulminis ictu concrematas esse. inter 6
 haec, quae nuntiabantur, lupus etiam Romae interdium
 agitato, cum Collina porta intrasset, per Esquilinam
 magno consectantium tumultu evasit. eorum prodigiorum 7
 causa consules maiores hostias immolarunt et diem unum
 circa omnia pulvinaria supplicatio fuit. sacrificiis rite 8
 perfectis provincias sortiti sunt; Claudio Histria, Sem-
 pronio Sardinia obvenit. legem dein de sociis C. Clau- 9
 dius tulit [ex] senatus consulto et edixit, qui socii (ac)
 nominis Latini ipsi maioresve eorum M. Claudio, T.
 Quinctio censoribus postve ea apud socios nominis La-
 tini censi essent, ut omnes in suam quisque civitatem
 ante kal. Novembres redirent. quaestio, qui ita non red- 10
 issent, L. Mummius praetori decreta est. ad legem et
 edictum consulis senatus consultum adiectum est, ut 11
 dictator, consul, interrex, censor, praetor qui nunc esset
 [quive posthac futurus esset] apud eorum quem [qui]
 manu mitteretur, in libertatem vindicaretur, ut ius iuran-
 dum daret, qui eum manu mitteret, civitatis mutandae
 causa manu non mittere; in quo id non iuraret, eum
 manu mittendum non censuerunt. haec in posterum
 cauta, iussisque edicto C. Claudi cons. [...] Claudio de-
 creta est.

X. Dum haec Romae geruntur, M. Iunius et A. Man- 1
 lius, qui priore anno consules fuerant, cum Aquileiae
 hibernassent, principio veris in finis Histrorum exercitum
 introduxerunt; ubi cum effuse popularentur, dolor magis 2
 et indignatio diripi res suas cernentes Histros, quam certa
 spes satis sibi virium adversus duos [esse] exercitus
 excivit. concursu ex omnibus populis iuventutis facto 3
 repentinus et tumultuarius exercitus acrius primo inpetu
 quam perseverantius pugnavit. ad quattuor milia eorum 4
 in acie caesa; ceteri omisso bello in civitates passim dif-
 fugerunt. inde legatos primum ad pacem petendam in

5 castra Romana, deinde obsides imperatos miserunt. haec
cum Romae cognita litteris proconsulum essent, C. Clau-
dius consul veritus, ne forte ea res provinciam [et] exer-
citurum sibi adimeret, non votis nuncupatis, non paludatis
6 lictoribus, uno omnium certiore facto collega nocte pro-
fectus, praeceps in provinciam abiit; ubi inconsultius
quam venerat se gessit. nam cum contione advocata
fugam e castris A. Manli adversis auribus militum, quippe
qui primi ipsi fugissent, iactasset [et] ingessisset probra
M. Iunio, quod se dedecoris socium collegae fecisset, ad
7 extremum utrumque decedere provincia iussit. quod cum
illi tum consulis imperio dicto audientes facturos [se]
esse dicerent, cum is more maiorum, secundum vota in
Capitolio nuncupata, lictoribus paludatis profectus ab
8 urbe esset, furens ira vocatum qui pro quaestore Manli
erat catenas poposeit, vinctos se Iunium Manliumque
9 minitans Romam missurum. ab eo quoque spretum con-
sulis imperium est; et circumfusus exercitus, favens im-
peratorum causae et consuli infestus, animos ad non
10 parendum addebat. postremo fatigatus consul et contumelias
singulorum et multitudinis — nam insuper inridebant —
ludibriis, nave eadem qua venerat Aquileiam
11 rediit. inde collegae scripsit, ut militum novorum ei
parti, quae scripta in Histriam provinciam esset, ediceret,
Aquileiam ut conveniret, ne quid se Romae teneret, quo
12 minus votis nuncupatis paludatus ab urbe exiret. haec
a collega obsequenter facta brevisque dies ad convenien-
dum edicta est. Claudius prope consecutus est litteras
13 suas. contione adveniens de Manlio et Iunio habita, non
ultra triduum moratus Romae, paludatis lictoribus votis-
que in Capitolio nuncupatis, in provinciam aeque ac prius
praecipiti celeritate abit.

1 XI. Paucis ante diebus Iunius Manliusque oppidum
Nesactium, quo se principes Histrorum et regulus ipse
2 Aepulo receperat, summa vi oppugnant. eo Claudius
duabus legionibus novis adductis, vetere exercitu cum
suis ducibus dimisso, ipse oppidum circumseddit et vineis
3 oppugnare intendit annemque praeterfluentem moenia,
qui et impedimento oppugnantibus erat et aquationem

Histris praebebat, multorum dierum opere exceptum
 novo alveo avertit. ea res barbaros miraculo terruit ab- 4
 seisiae aquae; et ne tum quidem memores pacis, in cae-
 dem coniugum ac liberorum versi, etiam ut spectaculo
 hostibus tam foedum facinus esset, palam in muris trucida-
 tos praecipitabant. inter simul conplorationem feminarum 5
 puerorumque, simul nefandam caedem, milites transgressi
 murum oppidum intrarunt. cuius capti simul ex pavido 6
 clamore fugientium [nuntium] accepit rex, traiecit ferro pe-
 ctus, ne vivus caperetur; ceteri capti aut occisi. duo deinde 7
 oppida, Mutila et Faveria, vi capta et deleta. praeda, ut 8
 in gente inopi, spe maior fuit, et omnis militibus con-
 cessa est. quinque milia capitum sescenta triginta duo
 sub corona venerunt. auctores belli virgis caesi et se-
 curi percussi. Histria tota trium oppidorum excidio et 9
 morte regis pacata est omnesque undique populi obsidi-
 bus datis in dicionem venerunt.

Sub Histrici finem belli aput Ligures concilia de bello
 haberi coepta.

XII. Ti. Claudius proconsul, qui praetor priore anno 1
 fuerat, cum praesidio legionis unius Pisis praecerat. cuius 2
 litteris senatus certior factus, eas ipsas litteras ad C. Clau-
 dium — nam alter consul iam in Sardiniam traiecerat —
 deferendas censet et adiecit decretum, quoniam Histria 3
 provincia confecta esset, si ei videretur, exercitum tra-
 duceret in Ligures. simul ex litteris consulis, quas de 4
 rebus in Histria gestis scripserat, in biduum supplicatio
 decreta. et [ab] altero consule Ti. Sempronio in Sardinia
 prospere res gesta. exercitum in agrum Sardorum Ilien- 5
 sium induxit; Balarorum magna auxilia Iliensibus vene-
 rant; cum utraque gente signis conlatis confligit. fusi
 fugatique hostes castrisque exuti, duodecim milia arma- 6
 torum caesa. postero die arma lecta coniei in acervum 6
 iussit consul sacrumque id Vulcano cremavit. victorem
 exercitum in hiberna sociarum urbium reduxit. et C. 7
 Claudius litteris Ti. Claudi et senatus consulto accepto
 ex Histria legiones in Ligures transduxit. ad Sculten- 8
 nam flumen in campos progressi castra habebant hostes.
 ibi cum his acie dimicatum. quindecim milia caesa,

plus septingenti aut in proelio aut in castris — nam ea quoque expugnata sunt — capti et signa militaria unum
 9 et quinquaginta capta. Ligures, reliquiae caedis, in montes refugerunt passimque populanti campestris agros
 10 consuli nulla usquam apparuerunt arma. Claudius duarum gentium uno anno victor, duabus, quod raro alius, in consulatu, paca[ti]s...]tisque provinciis Romam revertit.

1 XIII. Prodigia eo anno nuntiata, in Crustumino avem sanqualem, quam vocant, sacrum lapidem rostro cecidisse,
 2 bovem in Campania locutam, vaccam aeneam Syracusis ab agresti tauro, qui pecore aberrasset, initam ac semine
 3 aspersam. in Crustumino diem unum in ipso loco supplicatio fuit et in Campania bos alenda publice data Syracusanumque prodigium expiatum editis ab haruspibus dis, quibus supplicaretur.

4 Pontifex eo anno mortuus est M. Claudius Marcellus, qui consul censorque fuerat. in eius locum suffectus est pontifex filius eius M. Marcellus. et Lunam colonia eodem anno duo milia civium Romanorum sunt deducta.
 5 triumviri deduxerunt P. Aelius, [M. Aemilius] Lepidus, Cn. Sicinius; quinquagena et singula iugera et semisses agri in singulos dati sunt. de Liguribus captus [is] ager erat; Etruscorum ante quam Ligurum fuerat.

6 C. Claudius consul ad urbem venit; cui, cum in senatu de rebus in Histria Liguribusque prospere gestis [disseruisset], postulanti triumphus est decretus. triumphavit in magistratu de duabus simul gentibus. tulit in eo triumpho denarium trecenta milia septem et victoriatum octoginta quinque milia septingentos duos. militibus in singulos quini deni denari dati, duplex centurioni,
 7 triplex equiti. sociis dimidio minus quam civibus datum. itaque taciti, ut iratos esse sentires, secuti sunt currum.

1 XIII. Cum is triumphus de Liguribus agebatur, Ligures postquam senserunt non consularem tantum exercitum Romam abductum, sed legionem ab Ti. Claudio
 2 Pisis dimissam, soluti metu, clam exercitu indieto, per transversos limites superatis montibus in campos degressi, agrum Mutinensem populati, repentino impetu

coloniam ipsam ceperunt. id ubi Romam adlatum est, 3
 senatus C. Claudium consulem comitia primo quoque
 tempore habere iussit creatisque in annum magistratibus
 in provinciam redire et coloniam ex hostibus eripere. ita
 uti censuit senatus, comitia habita. consules creati Cn. 4
 Cornelius Scipio Hispallus, Q. Petillius Spurinus. prae- 5
 tores inde facti M. Popillius Laenas, P. Licinius Cras-
 sus, M. Cornelius Scipio, L. Papirius Maso, M. Aburius,
 L. Aquillius Gallus. C. Claudio consuli prorogatum in an- 6
 num imperium et Gallia provincia; et ne Histri idem quod
 et Ligures facerent, socios nominis Latini in Histriam
 mitteret, quos triumphi causa de provincia deduxisset.

Cn. Cornelio et Q. Petillio consulibus, quo die ma- 7
 gistratum inierunt, immolantibus Iovi singulis bubus,
 uti solet, in ea hostia, qua Q. Petillius sacrificavit, in
 iocinere caput non inventum. id cum ad senatum rettu- 8
 lisset, bove perlitare iussus. de provinciis deinde con- 8
 sultus senatus Pisas et Ligures provincias consulibus
 decrevit; cui Pisae provincia obvenisset, cum magistra- 9
 tum creandorum tempus esset, ad comitia reverti iussit.
 additum decreto, ut binas legiones novas scriberent et 10
 trecenos equites, et dena milia peditum sociis nomini-
 que Latino et sescenos imperarent equites. Ti. Claudio 11
 prorogatum est imperium in id tempus, quo in provin-
 ciam consul venisset.

XV. Dum de iis rebus [in] senatu agitur, Cn. Cor- 1
 nelius evocatus a viatore, cum templo egressus esset,
 paulo post rediit confuso vultu et exposuit patribus con-
 scriptis, bovis sescennalis quem inmolavisset iecur diffu- 2
 xisse. id se victimario nuntianti parum credentem ipsum 2
 aquam effundi ex olla, ubi exta coquerentur, iussisse et
 vidisse ceteram integram partem extorum, iecur omne
 inenarrabili tabe absumptum. territis eo prodigio patri- 3
 bus, et alter consul curam adiecit, qui se, quod caput
 iocineri defuisset, tribus bubus perlitasse negavit. sena- 4
 tus maioribus hostis usque ad litationem sacrificari iussit.
 ceteris diis perlitatum ferunt, Saluti Petillum perlitasse
 negant. inde consules praetoresque provincias sortiti. Pi-
 sae Cn. Cornelio, Ligures Petillio obvenerunt. praetores 5

L. Papius Maso urbanam, M. Aburius inter peregrinos sortiti sunt. M. Cornelius Scipio Maluginensis Hispaniam ulteriorem, L. Aquilius Gallus Siciliam habuit. 6 duo deprecati sunt, ne in provincias irent, M. Popillius in Sardiniam: Gracchum eam provinciam pacare, ei T. Aebutium praetorem adiutorem ab senatu datum esse. 7 interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima esset, minime convenire. inter 8 traditionem imperi novitatemque successoris, quae noscendis prius quam agendis rebus inbuenda sit, saepe bene gerendae rei occasiones interciderunt. probata Popilli 9 excusatio est. P. Licinius Crassus sacrificiis se impediri sollemnibus excusabat, ne in provinciam iret. ceterior 10 Hispania obvenerat. ceterum aut ire iussus aut iurare pro contione, sollemni sacrificio se prohiberi. id ubi in P. Licinio ita statutum est, et ab se uti ius iurandum acciperent M. Cornelius postulavit, ne in Hispaniam 11 ulteriorem iret. praetores ambo in eadem verba iuraverunt. M. Titinius et T. Fonteius proconsules manere cum eodem imperi iure in Hispania iussi, et ut in supplementum his tria milia civium Romanorum cum equitibus ducentis, quinque milia socium Latini nominis et trecenti equites mitterentur.

1 XVI. Latinae feriae fuere ante diem tertium nonas Maias, in quibus quia in una hostia magistratus Lanuvinus precatus non erat populo Romano Quiritium, religioni fuit. id cum ad senatum relatum esset senatusque 2 ad pontificum collegium reiecisset, pontificibus, quia non recte factae Latinae essent, instaurandis Latinis placuit Lanuvinos, quorum opera instaurandae essent, hostias 3 praebere. accesserat ad religionem, [quod] Cn. Cornelius consul ex monte Albano rediens concidit et parte membrorum captus, ad Aquas Cumanas profectus ingravescente morbo Cumis decessit. sed inde mortuus Romanam adlatus et funere magnifico elatus sepultusque est. 4 pontifex idem fuerat. consul Q. Petillius cum primum per auspicia posset, collegae subrogando comitia habere iussus et Latinas edicere, comitia in [ante] diem tertium nonas Sextiles, [Latinas] in ante diem tertium idus Sex-

tiles edixit. plenis religionum animis prodigia insuper 6
nuntiata, Tusculi facem in caelo visam, Gabiis aedem
Apollinis et privata aedificia complura, Graviscais murum
portamque de caelo tacta. ea patres proeurari, uti pon-
tifices censuissent, iusserunt.

Dum consules primum religiones, deinde alterum alte- 7
rius mors et comitia et Latinarum instaurationis impediunt,
interim C. Claudius exercitum ad Mutinam, quam Ligu-
res priore anno ceperant, admovit. ante triduum quam 8
oppugnare coeperat, receptam ex hostibus colonis resti-
tuit. octo milia ibi Ligurum intra muros caesa; litterae- 9
que Romam extemplo scriptae, quibus non modo rem
exponeret, sed etiam gloriaretur, sua virtute ac felicitate
neminem iam eis Alpibus hostem populo Romano, agrisque
aliquantum captum, qui multis milibus hominum dividi
viritim posset.

XVII. Et Ti. Sempronius eodem tempore in Sardinia 1
multis secundis proeliis Sardos perdomuit. quindecim 2
milia hostium sunt caesa, omnes Sardorum populi, qui
defecerant, in dicionem redacti. stipendiariis veteribus
duplex vectigal imperatum exactumque; ceteri frumen- 3
tum contulerunt. pacata provincia obsidibusque ex tota 3
insula ducentis triginta acceptis legati Romam qui ea
nuntiarent missi quique ab senatu peterent, ut ob eas res
ductu auspicioque Ti. Semproni prospere gestas diis in-
mortalibus honos haberetur, ipsique decedenti de provin-
cia exercitum secum deportare liceret. senatus in aede 4
Apollinis legatorum verbis auditis supplicationem in bi-
duum decrevit, et quadraginta maioribus hostiis consules
sacrificare iussit, Ti. Sempronium proconsulem exercitum-
que eo anno in provincia manere.

Comitia deinde consulis unius subrogandi, [quae in] 5
ante diem tertium nonas Sextiles edicta erant, eo ipso
die sunt confecta. Q. Petillius consul collegam, qui ex- 6
templo magistratum occiperet, creavit C. Valerium Lae-
vinum. ipse iam diu cupidus provinciae, cum opportunae
enpeditati eius litterae allatae essent Ligures rebellasse,
nonis Sextilibus paludatus [... senatus] litteris auditis
tumultus eius causa legionem tertiam ad C. Claudium

7 proconsulem in Galliam proficisci iussit, et duumviros
 navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, mari-
 tumum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur.
 8 eodem Pisas et Q. Petillius consul ad conveniendum ex-
 9 creitui [diem] edixerat. et C. Claudius proconsul audita
 rebellione Ligurum praeter eas copias, quas secum Par-
 mae habebat, subitaris collectis militibus, exercitum ad
 fines Ligurum admovit.

1 XVIII. Hostes sub adventum C. Claudii, a quo duce se
 meminerant nuper ad Scultennam flumen victos fugatos-
 que, locorum magis praesidio adversus infeliciter expertam
 vim quam armis se defensuri, duos montes Letum et
 2 Ballistam ceperunt, muroque insuper amplexi. tardius
 ex agris demigrantes oppressi ad mille et quingenti peri-
 3 erunt; ceteri montibus se tenebant, et ne in metu quidem
 feritatis ingenitae oblitii saeviunt in praedam, quae Mu-
 tiniae parta erat. captivos cum foeda laceratione inter-
 ficiunt, pecora in fanis trucidant verius passim quam rite
 4 sacrificant. satiati caede animantium, quae inanima erant
 parietibus adfligunt, vasa omnis generis usui magis quam
 5 ornamento in speciem facta. Q. Petillius consul, ne ab-
 sente se debellaretur, litteras ad C. Claudium misit, ut
 cum exercitu ad se in Galliam veniret: campis Macris
 6 se eum expectaturum. litteris acceptis Claudius ex Li-
 guribus castra movit exercitumque ad campos Macros
 consuli tradidit. eodem (tempore) paucis post diebus C.
 7 Valerius consul alter venit. ibi divisis copiis, [prius]quam
 congregerentur, communiter ambo exercitus lustraverunt.
 tum sortiti, quia non ab eadem utrumque parte adgredi
 8 hostem placebat, regiones quas peterent. Valerium auspica-
 to sortitum constabat, quod in templo fuisset; in Petillio
 id vitii factum postea augures responderunt, quod (extra
 templum) sortem in sitella in templum latam foris ipse
 [cduxisset, eum in templo sortiri et ipsum] oporteret.
 9 profecti inde in diversas regiones. Petillius adversus
 Ballistae et Leti iugum, quod eos montes perpetuo dorso
 10 inter se iungit, castra habuit. ibi adhortantem cum pro-
 contione milites, immemorem ambiguitatis verbi, omina-
 11 tum ferunt, se eo die Letum capturum esse. duabus

simul partibus subire in adversos montes coepit. ea pars, in qua ipse erat, impigre succedebat; alteram hostes cum propulissent, ut restitueret rem inclinatum, consul equo advectus suos quidem a fuga revocavit, ipse dum incautius ante signa obversatur, missili traiectus cecidit. nec 12 hostes duccem occisum senserunt, et suorum pauci, qui viderant, haud neelegenter, ut qui in eo victoriam verti scirent, corpus occultavere. alia multitudo peditum equitumque deturbatis hostibus montis sine duce cepere. ad 13 quinque milia Lignurum occisa; ex Romano exercitu duo et quinquaginta ceciderunt. super tam evidentem tristis 14 omnis eventum etiam ex pullario auditumst, vitium in auspicio fuisse, nec id consulem ignorasse. C. Valerius 15 audita

* * *

[periti religionum iurisque publici, quando duo ordinarii 16 consules eius anni, alter morbo, alter ferro periisset, suffectum consulem negabant recte comitia habere posse.]

* * *

[....] deduxit.

XVIII. Cis Apenninum Garuli et Lopicini et Her- 1 gates, trans Apenninum Briniates fuerant intra Audenam amnem. P. Mucius cum is, qui Lunam Pisasque depopulati erant, bellum gessit, omnibusque in dicionem redactis arma ademit. ob eas res in Gallia Liguribusque 2 gestas duorum consulum ductu auspicioque senatus in triduum supplicationes decrevit et quadraginta hostiis sacrificari iussit.

Et tumultus quidem Gallicus et Ligustinus, qui prin- 3 cipio eius anni exortus fuerat, haut magno conatu brevi oppressus erat; belli Macedonici subibat iam cura, mi- 4 scente Perseo inter Dardanos Bastarnasque certamina. et legati, qui missi ad res visendas in Macedoniam erant, iam reverterant Romam renuntiaverantque, bellum in Dardania esse. simul venerant et ab rege Perseo ora- 5 tores, qui purgarent nec accitos ab eo Bastarnas nec auctore eo quicquam facere. senatus nec liberat eius 6 culpa regem neque arguit; moneri cum tantum modo iussit, ut etiam atque curaret, ut sanctum habere

7 foedus, quod ei cum Romanis esset, videri posset. Dardani cum Bastarnas non modo non excedere finibus suis, quod speraverant, sed graviores fieri in dies cernerent subnixos Thracum adeolarum et Scordiscorum auxiliis, audendum aliquid vel temere rati, omnes undique armati ad oppidum, quod proximum castris Bastarnarum erat, 8 conveniunt. hiems erat, et id anni tempus elegerant, ut Thraces Scordiscique in fines suos abirent. quod ubi ita factum et solos iam esse Bastarnas audierunt, bifariam dividunt copias, pars ut recto itinere ad laeessendum ex aperto iret, pars devio saltu circumducta ab tergo adgre- 9 deretur. ceterum priusquam circumire castra hostium possent, pugnatum est; victique Dardani compelluntur in urbem, quae fere duodecim milia ab castris Bastarnarum aberat. victores confestim secuti circumsidunt urbem, haud dubie postero die aut metu dedituris se hosti- 10 bus aut vi expugnaturi. interim Dardanorum altera manus, quae circumducta erat, ignara cladis suorum, castra Bastarnarum sine praesidio relic[ta]

* * *

1 XX. [...] more sella eburnea posita ius dicebat disce-
2 ptabatque controversias minimarum rerum. adeoque nulli
3 fortunae adhaerebat animus per omnia genera vitae errans,
4 uti nec sibi nec aliis, quinam homo esset, satis constaret.
5 non adloqui amicos, vix notis familiariter arridere, munificencia inaequali sese aliosque ludificari; quibusdam honoratis magnoque aestimantibus se puerilia, ut escae aut lusus, munera dare, alios nihil expectantes ditare.
6 itaque nescire quid sibi vellet quibusdam videri, quidam ludere cum simpliciter, quidam haud dubie insanire aie-
7 bant. in duabus tamen magnis honestisque rebus vere regius erat animus, in urbium donis et deorum cultu.
8 Megalopolitanis in Arcadia murum se circumdaturum urbi est pollicitus maioremque partem pecuniae dedit; Tegeae theatrum magnificentum e marmore facere instituit; Cyzici [in] Prytaneum — id est penetrale urbis, ubi publice, quibus is honos datus est, vescuntur — vasa aurea mensae unius posuit. Rhodis [ut] nihil unum insigne, ita omnigenis, ut quaeque usus eorum postulaverunt, dona

dedit. magnificentiae vero in deos vel Iovis Olympi tem- 8
 plum Athenis, unum in terris incolatum pro magnitudine
 dei, potest [testis] esse; sed et Delon aris insignibus 9
 statuarumque copia exornavit, et Antiochiae Iovis Capi-
 tolini magnificentum templum, non laqueatum auro tantum,
 sed parietibus totis lamina inauratum, et alia multa in
 aliis locis pollicitus, quia perbreve tempus regni eius fuit,
 non perfecit. spectaculorum quoque omnis generis ma- 10
 gnificentia superiores reges vicit, reliquorum sui moris et
 copia Graecorum artificum; gladiatorum munus Romanae 11
 consuetudinis primo maiore cum terrore hominum, insue-
 torum ad tale spectaculum, quam voluptate dedit; deinde 12
 saepius dando, et modo vulneribus tenus, modo sine
 missione etiam, et familiare oculis gratumque id specta-
 culum fecit, et armorum studium plerisque iuvenum ac-
 cendit. itaque primo qui ab Roma magnis pretis paratos 13
 gladiatores arecessere solitus erat, iam suo

* * *

XXI. [Sci]pio inter peregrinos. M. Atilio praetori 1. 2
 provincia Sardinia obvenerat; sed cum legione nova,
 quam consules conscripserant, quinque milibus peditum,
 trecentis equitibus, in Corsicam iussus est transire. dum
 is ibi bellum gereret, Cornelio prorogatum imperium, uti
 optineret Sardiniam. Cn. Servilio Caepioni in Hispaniam 3
 ulteriorem et P. Furio Philo in citeriorem tria milia
 peditum Romanorum, equites centum quinquaginta, et
 socium Latini nominis quinque milia peditum, trecenti
 equites, Sicilia Lucio Claudio sine supplemento decreta.
 duas praeterea legiones consules scribere iussi cum iusto 4
 numero peditum equitumque, et decem milia peditum
 socii imperare et sescentos equites. dilectus consulibus 5
 eo difficilior erat, quod pestilentia, quae priore anno in
 boves ingruerat, eo verterat in hominum morbos. qui
 inciderant, haud facile septimum diem superabant, qui
 superaverant longinquo, maxime quartanae, implicaban-
 tur morbo. servitia maxime moriebantur, eorum strages 6
 per omnis vias insepultorum erat. ne liberorum quidem
 fumeribus Libitina sufficiebat. cadavera intacta a cani- 7
 bus ac volturibus tabes absumebat, satisque constabat

nec illo nec priore anno in tanta strage bonum hominum-
 8 que volturium usquam visum. sacerdotes publici ea
 pestilentia mortui sunt Cn. Servilius Caepio pontifex,
 pater praetoris, et Ti. Sempronius Ti. filius Longus de-
 cenvir sacrorum et P. Aelius Pactus augur et Ti. Sem-
 pronius Gracchus et C. Atellus Mamilius curio maximus
 9 [et] M. Sempronius Tuditanus [pontifex]. pontifices
 suffecti sunt C. Sulpicius Galba [in locum Caepionis, ...]
 in locum Tuditani. augures suffecti sunt in Gracchi
 locum T. Veturius Gracchus Sempronianus, in P. Aeli
 Q. Aelius Pactus. decenvir sacrorum C. Sempronius
 Longus, curio maximus C. Scribonius Curio sufficitur.
 10 eum pestilentiae finis non fieret, senatus decrevit, uti
 11 decenviri libros Sibyllinos adirent. ex decreto eorum
 diem unum supplicatio fuit, et Q. Marcio Philippo verba
 praecunte populus in foro votum concepit, si morbus
 pestilentiaeque ex agro Romano emota esset, biduum
 12 ferias ac supplicationem se habiturum. in Veienti agro
 biceps natus puer, et Sinuessae unimanus, et Auximi
 puella cum dentibus; et arcus interdiu sereno caelo super
 aedem Saturni in foro Romano intentus, et tres simul
 13 soles effulserunt, et faces eadem nocte plures per caelum
 lapsae sunt et in Lanuvino, Caeritesque anguem in oppido
 suo iubatam, ravis maculis sparsam, apparuisse adfir-
 mabant; et in agro Campano bovem locutum esse satis
 constabat.

1 XXII. Legati nonis Iuniis ex Africa redierunt, qui
 convento prius Masinissa rege Carthaginem ierant; cete-
 rum certius aliquanto, quae Carthagine acta essent, ab
 2 rege rescierant quam ab ipsis Carthaginensibus. conper-
 tum tamen adfirmaverunt, legatos ab rege Perseo venisse
 iisque noctu senatum in aede Aesculapii datum esse. ab
 Carthagine legatos in Macedoniam missos et rex adfir-
 3 maverat et ipsi parum constanter negaverant. in Mace-
 doniam quoque mittendos legatos senatus censuit. tres
 missi sunt, C. Laelius, M. Valerius Messala, Sex. Di-
 gitius.

4 Perseus per id tempus, quia quidam Dolopum non
 parebant et de quibus ambigebatur rebus disceptationem

ab rege ad Romanos revocabant, cum exercitu profectus sub ius iudiciumque suum totam coegit gentem. inde 5 per Oetaeos montes transgressus, religionibus quibusdam animo obiectis, oraculum aditurus Delphos descendit. cum in media repente Graecia apparuisset, magnum non finitum modo urbibus terrorem praebuit, set in Asiam quoque ad regem Eumenen nuntios tumultuosos misit. triduum non plus Delphis moratus, per Phthiotidem 6 Achaïam Thessaliamque sine damno iniuriaque agrorum, per quos iter fecit, in regnum rediit. nec earum tantum 7 civitatum, per quas iturus erat, satis habuit animos sibi conciliare; aut legatos aut litteras dimisit, petens, ne diutius simultatum, quae cum patre suo fuissent, meminissent: nec enim tam atroces fuisse eas, ut non cum ipso potuerint ac debuerint finiri; secum quidem omnia 8 illis integra esse [ad] instituendam fideliter amicitiam. cum Achaeorum maxime gente reconciliandae gratiae viam quaerebat.

XXIII. Haec una ex omni Graecia gens et Athe- 1 niensium civitas eo processerat irarum, ut finibus interdiceret Macedonibus. itaque servitiis ex Achaïa fugien- 2 tibus receptaculum Macedonia erat, quia, cum finibus suis interdixissent, intrare regni terminos ipsi non audebant. id cum Perseus animadvertisset, comprehensis omni- 3 bus litterae [...]. ceterum ne similis fuga servorum postea fieret, cogitandum et illis esse. recitatis his litteris 4 per Xenarchum praetorem, qui privatae gratiae aditum apud regem quaerebat, et plerisque moderate et benigne scriptas esse consentibus litteras, atque iis maxime qui praeter spem recepturi essent amissa mancipia, Calliera- 5 tes ex iis, qui in eo verti salutem gentis crederent, si cum Romanis inviolatum foedus servaretur, 'parva' inquit 'aut medioeris res, Achaei, quibusdam videtur agi; ego maxumam gravissimamque omnium non agi tantum 6 arbitror, sed quodam modo actam esse. nam qui regibus Macedonum Macedonibusque ipsis finibus interdixissemus, manereque [...] id decretum scilicet, ne legatos, 7 ne nuntiosmitteremus regum, per quos aliquorum ex nobis animi sollicitarentur, ii contionantem quodam modo

absentem audimus regem et, si dis placet, orationem
 8 eius probamus. et cum ferae bestiae cibum ad fraudem
 suam positum plerumque aspernentur et refugiant, nos
 caeci specie parvi beneficii inescamur et servolorum
 minimi pretii recipiendorum spe nostram ipsorum liber-
 9 tatem subruui et temptari patimur. quis enim non videt
 viam regiae societatis quaeri, qua Romanum foedus, quo
 nostra omnia continentur, violetur? nisi hoc dubium alicui
 est, bellandum Romanis cum Perseo esse et quod vivo
 Philippo expectatum, morte eius interpellatum est, id
 10 post mortem Philippi futurum. duos, ut scitis, habuit
 filios Philippus, Demetrium et Persea. genere materno,
 virtute, ingenio, favore Macedonum longe praestitit De-
 11 metrius. sed quia in Romanos odii regnum posuerat
 praemium, Demetrium nullo alio crimine quam Romanae
 amicitiae inita occidit, Persea, quem populo Romano
 prius paene [bellum inlaturum] quam regni heredem
 12 futurum sciebat, regem fecit. itaque quid hic post mor-
 tem patris egit aliud quam bellum paravit? Bastarnas
 primum ad terrorem omnium [in] Dardaniam immisit; qui
 si sedem eam tenuissent, graviores eos accolae Graecia
 13 habuisset quam Asia Gallos habebat. ea spe depulsus
 non tamen belli consilia omisit; immo, si vere volumus
 dicere, iam inchoavit bellum. Dolopiam armis subegit
 nec provocantis de controversis ad disceptationem populi
 Romani audivit; inde transgressus Oetam, ut repente in
 medio umbilico Graeciae conspiceretur, Delphos descendit.
 14 haec usurpatio itineris insoliti quo vobis spectare videtur?
 Thessaliam deinde peragravit; quod sine ullius eorum
 15 quos oderat noxia, hoc magis temptationem metuo. inde
 litteras ad nos cum muneris specie misit, et cogitare iu-
 bet, quo modo in relicuum hoc munere non egeamus,
 hoc est ut decretum, quo arentur Peloponneso Macedo-
 16 nes, tollamus; rursus legatos regios et hospitia cum prin-
 cipibus et mox Macedonum exercitus, ipsum quoque a
 Delphis — quantum enim interfluit fretum? — traicien-
 tem in Peloponnesum videamus, immisceamur Macedoni-
 17 bus armantibus se adversus Romanos. ego nihil novi
 censeo decernendum servandaque omnia integra, donec

ad certum redigatur, vanusne hic timor noster an verus fuerit. si pax inviolata inter Macedonas Romanosque manebit, nobis quoque amicitia et commercium sit; nunc de eo [consilium capere] periculosum et innaturum videtur.

XXIII. Post hunc Areho, frater Xenarchi praetoris, ita disseruit. ‘difficilem orationem Callierates et mihi et omnibus, qui ab eo dissentimus, fecit; agendo enim Romanae societatis causam ipse, temptarique et oppugnari dicendo quam nemo neque temptat neque oppugnat, effecit, ut qui ab se dissentiret, adversus Romanos dicere videretur. ac primum omnium, tamquam non hic nobiscum fuisset, sed aut ex curia populi Romani veniret aut regum arcanis interesset, omnia scit et nuntiat quae occulte facta sunt. divinat etiam quae futura fuerint, si Philippus vixisset, quid ita Perseus regni heres sit, quid parent Macedones, quid cogitent Romani. nos autem, qui nec ob quam causam nec quem ad modum perierit Demetrius scimus nec quid Philippus, si vixisset, facturus fuerit, ad haec quae palam geruntur consilia nostra accommodare oportet. ac scimus Persea regno accepto regem a populo Romano appellatum; audimus legatos Romanos venisse ad regem et eos benigne exceptos. haec omnia pacis equidem signa esse iudico, non belli, nec Romanos offendi posse, si ut bellum gerentes eos secuti sumus, nunc quoque pacis auctores sequamur. cur quidem nos inexpiabile omnium soli bellum adversus regnum Macedonum geramus, non video. opportuni propinquitate ipsa Macedoniae sumus? an infirmissimi omnium tamquam, quos nuper subegit, Dolopes? immo contra ea vel viribus nostris, deum benignitate, vel regionis intervallo tuti. sed simus aeque subiecti ac Thessali Aetolique; nihilo plus fidei auctoritatisque habemus adversus Romanos, qui semper socii atque amici fuimus, quam Aetoli, qui paulo ante hostes fuerunt? quod Aetolis, quod Thessalis, quod Epirotis, omni denique Graeciae cum Macedonibus iuris est, idem et nobis sit. cur execrabilis ista nobis solis velut dissaeptio iuris humani est? fecerit aliquid Philippus, cur adversus eum armatum et bellum geren-

tem hoc decerneremus; quid Perseus, novus rex, omnis iniuriae insons, suo beneficio paternas simultates oblitte-
 12 rans, meruit, cur soli omnium hostes ei simus? quamquam
 et illud dicere poteram, tanta priorum Macedoniae regum
 merita erga nos fuisse, ut Philippi unius iniurias, si quae
 13 forte fuerunt, utique post mortem [elevent . meministis.]
 cum classis Romana Cenchreis staret, consul cum exer-
 citu Elateae esset, triduum nos in concilio fuisse consul-
 14 tantis, utrum Romanos an Philippum sequeremur. nihil
 metus praesens ab Romanis sententias nostras inclinavit;
 fuit certe tamen aliquid, quod tam longam deliberationem
 faceret. id quid erat? vetusta coniunctio cum Macedo-
 15 nibus, vetera et magna in nos regum merita. valeant et
 nunc eadem illa, non ut praecipue amici, set ne praecipue
 inimici simus. ne id quod non agitur, Callierates, simu-
 laverimus agi; nemo novae societatis aut novi foederis,
 16 quo nos temere inligemus, conscribendi est auctor, sed
 commercium tantum iuris praebendi repetendique sit, ne
 interdictione finium nostrorum nos quoque et nostros
 regno arceamus, ne servis nostris aliquo fugere liceat.
 17 quid hoc adversus Romana foedera est? quid rem par-
 vam et apertam magnam et suspectam facimus? quid
 18 vanos tumultus eiemus? quid ut ipsi locum adsentandi
 Romanis habeamus, suspectos alios invisosque efficimus?
 si bellum erit, ne Perseus quidem dubitat, quin Roma-
 nos secuturi simus. in pace etiam si non finiuntur odia,
 19 intermittantur.' cum idem huic orationi, qui litteris regis
 adsensi erant, adsentirentur, indignatione principum, quod
 quam rem ne legatione quidem dignam indicasset Per-
 seus, litteris paucorum versuum impetraret, decretum
 20 differtur. legati deinde postea missi ab rege, cum Me-
 galopoli concilium esset, dataque opera est ab iis, qui
 offensionem aput Romanos timebant, ne admitterentur.

1 XXV. Per haec tempora Aetolorum in semet ipsos
 versus furor mutuis caedibus ad internecionem adductu-
 2 rus videbatur gentem. fessi deinde et Romam utraque
 pars miserunt legatos et inter se ipsi de reconcilianda
 concordia agebant, quae novo facinore discussa res ve-
 3 teres etiam iras excitavit. exulibus Hypataeis, qui factio-

nis Proxeni erant, cum reditus in patriam promissus esset fidesque data per principem civitatis Eupolemum, octoginta illustres homines, quibus redeuntibus inter ceteram multitudinem Eupolemus etiam obvius exierat, cum salutatione benigna excepti essent dextraeque datae, ingredienti-
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

XXVI. Celtiberi in Hispania, qui bello domiti se Ti. 1
 Graccho dediderant, pacati manserant M. Tirinio praetore optinente provinciam, rebellarunt sub adventum Ap. 2
 Claudii, orsique bellum sunt ab repentina oppugnatione castrorum Romanorum. prima lux ferme erat, cum vigiles 3
 in vallo quique in portarum stationibus erant, cum vidissent procul venientem hostem, ad arma conclamaverunt. Ap. Claudius signo proposito pugnae, paucis adhortatus 4
 milites, tribus simul portis eduxit. obsistentibus ad exitum Celtiberis primo par utrimque proelium fuit, quia 5
 propter angustias non omnes in faucibus pugnare poterant Romani; urgentes deinde alii alios sicubi evaserunt 6
 extra vallum, ut pandere aciem et exaequari cornibus hostium, quibus circumibantur, possent, ita repente intru- 7
 perunt, ut sustinere impetum eorum Celtiberi nequirent. ante horam secundam pulsati sunt; ad quindecim milia 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 5

etiam eo die expugnata debellatumque; nam qui super-
 fuere proelio, in oppida sua dilapsi sunt. quieti deinde
 paruerunt imperio.

- 1 XXVII. Censores eo anno creati Q. Fulvius Flaccus
 et A. Postumius Albinus legerunt senatum; princeps
 2 lectus M. Aemilius Lepidus pontufex maximus. de se-
 natu novem eiecerunt. insignis notae fuerunt M. Corneli
 Maluginensis, qui biennio ante praetor in Hispania fuerat,
 et L. Corneli Scipionis praetoris, cuius tum inter civis et
 peregrinos iurisdictio erat, et M. Fulvi, qui frater germa-
 3 erat. consules votis in Capitolio nuncupatis in provincias
 profecti sunt. ex iis M. Aemilio senatus negotium dedit,
 ut Patavinorum in Venetia seditionem comprimeret, quos
 certamine factionum ad intestinum bellum exarsisse et
 4 ipsorum legati adtulerant. legati qui in Aetoliam ad
 similis motus comprimendos ierant renuntiarunt, cocreeri
 rabiem gentis non posse. Patavinis salutis fuit adventus
 consulis; neque aliud quod ageret in provincia eum ha-
 5 buisset, Romam rediit. censores vias sternendas silice
 in urbe, glareae extra urbem substruendas marginandasque
 primi omnium locaverunt, pontesque multis locis facien-
 dos; et scaenam aedilibus praetoribusque praebendam;
 6 et carceres in circo, et ova ad notas curriculis nume-
 ran[dis] * dam, et metas trans * et caveas ferrea * intro-
 7 mitterentu[r] * feriis in monte Albano consulibus, et
 elivom Capitolinum silice sternendum curaverunt, et por-
 ticium ab aede Saturni in Capitolium ad senaculum ac
 8 super id curiam. et extra portam Trigeminam emporium
 lapide straverunt stipitibusque saepserunt, et porticum
 Aemilianam reficiendam curarunt, gradibusque ascensum
 9 ab Tiberi in emporium fecerunt. et extra eandem por-
 tam in Aventinum porticum silice straverunt † et eo pu-
 10 blico ab aede Veneris fecerunt. idem Calatiae et Auximi
 muros faciendos locaverunt; venditisque ibi publicis locis
 pecuniam, quae redacta erat, tabernis utriusque foro cir-
 11 cumdandis consumpserunt. et alter ex iis Fulvius Flac-
 cus — nam Postumius nihil nisi senatus Romani populivae
 iussu se locaturum ipsorum pecunia [dicebat] — Iovis

aedem Pisauri, et Fundis, et Potentiae etiam aquam adducendam, et Pisauri viam silice sternendam, et Sinuessae 12 maga[lia addend]a, † viariae in his et clo[acas, et mur]um circumducen[dum *] et forum porticibus tabernisque claudendum et Ianos tris faciendos. haec ab uno cen- 13 sore opera locata cum magna gratia colonorum. moribus quoque regendis diligens et severa censura fuit. multis equi adempti.

XXVIII. Exitu prope anni diem unum supplicatio 1 fuit ob res prospere gestas in Hispania ductu auspicioque Appi Claudii proconsulis; et maioribus hostis viginti sacrificatum. et alterum diem supplicatio ad Cereris, 2 Liberi Liberaeque fuit, quod ex Sabinis terrae motus ingens cum multis aedificiorum ruinis nuntiatus erat. cum Ap. Claudius ex Hispania Romam redisset, decrevit 3 senatus, ut ovans urbem iniret. iam consularia comitia 4 adpetebant; quibus magna contentione habitis propter multitudinem petentium creati L. Postumius Albinus et M. Popillius Laenas. praetores inde facti N. Fabius 5 Buteo, C. Matienus, C. Cicereius, M. Furius Crassipes iterum, A. Atilius Serranus iterum, C. Clavius Saxula iterum. comitis perfectis Ap. Claudius Centhio ex Cel- 6 tiberis ovans cum in urbem iniret, decem milia pondo argenti, quinque milia auri in aerarium tulit. flamen Dia- 7 lis inauguratus est Ca. Cornelius.

Eodem anno tabula in aede matris Matutae cum in- 8 dice hoc posita est. ‘Ti. Semproni Gracchi consulis imperio auspicioque legio exercitusque populi Romani Sardiniam subegit. in ea provincia hostium caesa aut capta supra octoginta milia. re publica felicissime gesta, 9 atque liberatis [sociis], vectigalibus restitutis, exercitum salvom atque incolumem plenissimum praeda domum reportavit, iterum triumphans in urbem Romam rediit. cuius rei ergo hanc tabulam donum Iovi dedit.’ Sardi- 10 niae insulae forma erat, atque in ea simulacra pugnarum picta.

Munera gladiatorum eo anno aliquot, parva alia data: unum ante cetera insigne fuit T. Flaminini, quod mortis 11 causa patris sui cum visceratione epuloque et ludis scae-

nicis quadriduum dedit. magni tamen [tum] muneris ea summa fuit, ut per triduum quattuor et septuaginta homines pugnarent.

[PERIOCHA LIBRI XXXXII.]

[Q. Fulvius Flaccus censor templum Iunonis Lacinae tegulis marmoreis spoliavit, ut aedem quam dedicaverat tegeret. tegulae ex senatus consulto reportatae. Eumenes Asiae rex in senatu de Perseo Macedoniae rege questus est, cuius iniuriae in populum Romanum referuntur. ob quas bello ei indicto P. Licinius Crassus consul, cui mandatum erat, in Macedonia transiit levibusque expeditionibus, equestribus proeliis, in Thessalia cum Perseo [parum felici] eventum pugnavit. inter Masinissam et Carthaginienses de agro fuit [lis.] dies eis ad disceptandum a senatu datus. legati missi ad socias civitates regesque rogandos, ut in fide permanerent, dubitantibus Rhodis. Instrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita ducenta sexaginta septem milia ducenta triginta unum. res praeterea adversus Corsos et Ligures prospere gestas continet.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXII.

- 1 I. L. Postumius Albinus, M. Popillius Laenas cum
omnium primum de provinciis et exercitibus ad senatum
2 rettulissent, Ligures utrique decreti sunt, ut novas ambo,
quibus eam provinciam obtinerent, legiones — binas sin-
gulis decretas — et socium Latini nominis dena milia
peditum et sescentos equites, et supplementum Hispaniae
tria milia peditum Romanorum scriberent et ducentos
3 equites. ad hoc mille et quingenti pedites Romani cum
centum equitibus scribi iussi, cum quibus praetor, cui
Sardinia obtigisset, in Corsicam transgressus bellum ge-
4 reret: interim M. Atilius vetus praetor provinciam obti-
neret Sardiniam. praetores deinde provincias sortiti sunt,
5 A. Atilius Serranus urbanam, C. Cluvius Saxula inter

cives et peregrinos, N. Fabius Buteo Hispaniam citeriorem, C. Matienus ulteriorem, M. Furius Crassipes Siciliam, C. Cicereius Sardiniam. priusquam magistratus 6 proficiscerentur, senatui placuit, L. Postumium consulem ad agrum publicum a privato terminandum in Campaniam ire, cuius ingentem modum possidere privatos paulatim proferendo fines constabat. hic iratus Praenestinis, quod, 7 cum eo privatus sacrifici in templo Fortunae faciendi causa profectus esset, nihil in se honorifice neque publice neque privatim factum a Praenestinis esset, priusquam ab Roma proficisceretur, litteras Praeneste misit, ut sibi magistratus obviam exirent, locum publice pararent, ubi deverteretur, iumentaue, cum exiret inde, praesto essent. ante hunc consulem nemo unquam sociis ulla re oneri 8 aut sumptui fuit. ideo magistratus mulis tabernaculisque 9 et omni alio instrumento militari ornabantur, ne quid tale imperarent sociis. privata hospitia habebant; ea 10 benigne comiterque colebant, domusque eorum Romae hospitibus patebant, apud quos ipsis deverti mos esset. legati, qui repente aliquo mitterentur, singula iumenta 11 per oppida iter qua faciendum erat imperabant; aliam impensam socii in magistratus Romanos non faciebant. ira consulis, etiamsi iusta, non tamen in magistratu ex- 12 crecenda, et silentium nimis aut modestum aut timidum Praenestinatorum ius, velut probato exemplo, magistratibus fecit graviorum in dies talis generis imperiorum.

II. Principio huius anni legati, qui in Aetoliam et 1 Macedoniam missi erant, renuntiarunt, sibi conveniendi regis Persei, cum alii abesse eum, alii aegrum esse, falso utrumque, fingerent, potestatem non factam: facile tamen 2 apparuisse sibi, bellum parari nec ultra ad arma ire dilatatum. item in Aetolia seditionem gliscere in dies, neque discordiarum principes auctoritate sua coerceri potuisse. cum bellum Macedonicum in expectatione esset, prius- 3 quam id susciperetur, prodigia expiari pacemque deum peti precationibus, qui editi ex fatalibus libris essent, placuit. Lanuvi classis magnae species in caelo visae 4 dicebantur et Priverni lana pulla terra enata et in Veienti apud Rementem lapidatum, Pomptinum omne velut nu-

- 5 bibus lucustarum coopertum esse, in Gallico agro qua
 6 induceretur aratrum sub existentibus glebis pisces emer-
 7 sisse. ob haec prodigia libri fatales inspecti editumque
 ab decemviris est, et quibus diis quibusque hostiis sacri-
 ficaretur et ut supplicatio prodigiis expiandis fieret [et]
 altera, quae priore anno valetudinis populi causa vota
 esset, ea uti [fieret] feriaeque essent. itaque sacrificatum
 est, ut decemviri scriptum ediderunt.
- 1 III. Eodem anno aedis Iunonis Lacinae detecta. Q.
 Fulvius Flaccus censor aedem Fortunae equestris, quam
 in Hispania praetor bello Celtiberico voverat, faciebat
 enixo studio, ne ullum Romae amplius aut magnificen-
 2 tius templum esset. magnum ornatum ei templo ratus
 adiecturum, si tegulae marmoreae essent, profectus in
 Britios aedem Iunonis Lacinae ad partem dimidiam de-
 tegit, id satis fore ratus ad tegendum quod aedificaretur.
 3 naves paratae fuerunt, quae tollerent atque asportarent,
 auctoritate censoria sociis deterritis id sacrilegium prohi-
 4 bere. postquam censor rediit, tegulae expositae de navi-
 bus ad templum portabantur. quamquam unde essent
 5 silebatur, non tamen celari potuit. fremitus igitur in
 curia ortus est; ex omnibus partibus postulabatur, ut con-
 sules eam rem ad senatum referrent. ut vero accersitus
 in curiam censor venit, multo infestius singuli universique
 6 praesentem lacerare: templum augustissimum regionis
 eius, quod non Pyrrhus, non Hannibal violassent, violare
 parum habuisse, nisi detexisset foede ac prope diruisset.
 7 detractum culmen templo, nudatum tectum patere imbri-
 bus putrefaciendum. quid? censorem moribus regendis
 creatum, cui sarta tecta exigere sacris publicis et locare
 8 tuenda more maiorum traditum esset, eum per sociorum
 urbes diruentem templa nudantemque tecta aedium sa-
 crarum vagari et quod, si in privatis sociorum aedificiis
 faceret, indignum videri posset, id deum immortalium
 9 demolientem facere, et obstringere religione populum Ro-
 manum, ruinis templorum templa aedificantem, tamquam
 non idem ubique di immortales sint, sed spoliis aliorum
 10 ali colendi exornandique. cum, priusquam referretur,
 appareret, quid sentirent patres, relatione facta in unam

omnes sententiam ierunt, ut eae tegulae reportandae in templum [locarentur] piaculariaque Iunoni fierent. quae 11 ad religionem pertinent, cum cura facta; tegulas relictas in area templi, quia reponendarum nemo artifex inire rationem potuerit, redemptores nuntiarunt.

III. Ex praetoribus, qui in provincias ierant, N. Fabius Massiliae moritur, cum in citeriorem Hispaniam iret. itaque cum id nuntiatum [a] Massiliensibus legatis esset, 2 senatus decrevit, ut P. Furius et Cn. Servilius, quibus succedebatur, inter se sortirentur, uter citeriorem Hispaniam prorogato imperio optineret. sors opportuna fuit, 3 [ut] P. Furius idem, cuius ea provincia fuerat, remaneret.

Eodem anno, cum agri Ligustini et Gallici, quod bello captum erat, aliquantum vacaret, senatus consultum factum, ut is ager viritim divideretur. decemviros in eam 4 [rem] ex senatus consulto creavit A. Atilius praetor urbanus M. Aemilium Lepidum, C. Cassium, T. Acbutium Carum, C. Tremellium, P. Cornelium Cethegum, Q. et L. Appuleios, M. Caecilium, C. Salonium, C. Munatium. dividerunt dena iugera in singulos, sociis nominis Latini 5 terna.

Per idem tempus, quo haec agebantur, legati ex Aetolia Romam venerunt de discordiis seditionibusque suis, et Thessali legati nuntiantes, quae in Macedonia gererentur.

V. Perseus bellum iam vivo patre cogitatum in animo 1 volvens, omnis non gentis modo Graeciae, sed civitates etiam legationibus mittendis, pollicendo plura quam praestando, sibi conciliabat. erant tamen magna e parte ho- 2 minum ad favorem eius inclinati animi, et aliquanto quam in Eumenem propensiores, cum Eumenis beneficiis mu- 3 neribusque omnes Graeciae civitates et plerique principum obligati essent et ita se in regno suo gereret, ut quae sub ditione eius urbes [essent] nullius liberac civitatis 4 fortunam secum mutatam vellent. contra Persea fama 4 erat post patris mortem uxorem manu sua occidisse, Apellem, ministrum quondam fraudis in fratre tollendo atque ob id et quaesitum a Philippo ad supplicium [et] exulantem, accersitum post patris mortem ingentibus promissis ad

5 praemia tantae perpetratae rei clam interfecisse. intestinis
externisque praeterea multis caedibus infamem nec ullo
commendabilem merito praeferebant vulgo civitates tam
pio erga propinquos, tam iusto in civis, tam munifico
6 erga omnis homines regi, seu fama et maiestate Macedo-
num regum praecoccupati ad spernendam originem novi
regni, seu mutationis rerum cupidi, seu quia non obiecta
7 [esca] esse Romanis volebant. erant autem non Aetoli
modo in seditionibus propter ingentem vim aeris alieni,
sed Thessali etiam. ex contagione, velut tabes, in Per-
8 rhaebiam quoque id pervaserat malum. cum Thessalos
in armis esse nuntiatum esset, Ap. Claudium legatum ad
9 eas res aspiciendas componendasque senatus misit. qui
utriusque partis principibus castigatis, cum iniusto fae-
nore gravatum aes alienum, ipsis magna ex parte conced-
entibus qui onerarent, levasset, iusti crediti solutionem in
10 decem annorum pensiones distribuit. per eundem Appium
eodemque modo compositae in Perrhaebia res. Aetolorum
causas Marcellus Delphis per idem tempus hostilibus actas
11 animis, quasi intestina gesserint bella, cognovit. cum
certatum utrimque temeritate atque audacia cerneret, de-
creto quidem suo neutram partem aut levare aut onerare
voluit; communiter ab utrisque petiit, abstinerent bello
12 et oblivione praeteritorum discordias finirent. huius re-
conciliationis inter ipsos fides obsidibus ultro citroque
datis firmata est. Corinthus, ubi deponerentur obsides,
convenit.

1 VI. A Delphis et Aetolico concilio Marcellus in Pe-
2 loponnesum traiecit, quo Achaeis edixerat conventum. ubi
conlaudata gente, quod constanter vetus decretum de
arcendis aditu finium regibus Macedonum tenuissent,
3 insigne adversus Persea odium Romanorum fecit; quod
ut maturius crumperet, Eumenes rex commentarium ferens
secum, quod de apparatus belli omnia inquirens fecerat,
4 Roman venit. per idem tempus quinque legati ad regem
missi, qui res in Macedonia aspicerent. Alexandriam
idem ad Ptolemaeum renovandae amicitiae causa profi-
5 cisci iussi. legati erant hi: C. Valerius, Cn. Lutatius
Cerco, Q. Baebius Sulea, Marcus Cornelius Mammula,

M. Caecilius Denter. et [ab] Antiocho rege sub idem 6
 tempus legati venerunt. quorum princeps Apollonius in
 senatum introductus multis iustisque causis regem exeu-
 savit, quod stipendium serius quoad diem praestaret: id 7
 se omne advexisse, ne cuius nisi temporis gratia regi
 fieret. donum praeterea afferre, vasa aurea quingentum
 pondo. petere regem, ut, quae cum patre suo societas 8
 atque amicitia fuisset, ea secum renovaretur imperaret-
 que sibi populus Romanus, quae bono fidelique socio regi
 essent imperanda; se nullo usquam cessaturum officio.
 ea merita in [se] senatus fuisse, cum Romae esset, eam 9
 comitatem iuventutis, ut pro rege, non pro obside omni-
 bus ordinibus fuerit. legatis benigne responsum et so- 10
 cietatem renovare cum Antiocho, quae cum patre eius
 fuerat, A. Atilius praetor urbanus iussus. quaestores 11
 urbani stipendium, vasa aurea censores acceperunt, eisque
 negotium datum est, ut ponerent ea in quibus templis
 videretur; legato centum milium aeris munus missum et
 aedes liberae hospitio datae sumptusque decretus, donec
 in Italia esset. legati, qui in Syria fuerant, renuntiave- 12
 rant, in maximo eum honore aput regem esse amicissi-
 mumque populo Romano.

VII. In provinciis eo anno haec. C. Cicereius prae- 1
 tor in Corsica signis conlatis pugnavit; septem milia Cor-
 sorum caesa, capti amplius mille et septingenti. voverat
 in ea pugna praetor aedem Iunoni Monetae. pax deinde 2
 data petentibus Corsis, et exacta cerae ducena milia pondo.
 ex Corsica subacta Cicereius in Sardiniam transmisit. et 3
 in Liguribus in agro Statellati pugnatum ad oppidum
 Carystum. eo se magnus exercitus Ligurum contulerat.
 primo sub adventum M. Popilli consulis moenibus sese 4
 continebant; deinde postquam oppidum oppugnatum
 Romanum cernebant, progressi ante portas aciem struxe-
 runt. nec consul, ut qui id ipsum oppugnatione commi- 5
 nanda quaesisset, moram certamini fecit. pugnatum am-
 plius tris est horas, ita ut neutro inclinaret spes. quod 6
 ubi consul vidit nulla parte moveri Ligurum signa, im-
 perat equitibus, ut equos conscendant, ac tribus simul
 partibus in hostis, quanto maximo possent tumultu, in-

7 eurrant. pars magna equitum mediam traiecit aciem et
 ad terga pugnantium pervasit. inde terror iniectus Ligu-
 8 ribus; diversi in omnes partes fugerunt, perpauci retro in
 oppidum, quia inde se maxime obiecerat eques. et pugna
 tam pervicax multos absumpserat Ligurum, et in fuga
 9 passim caesi sunt. decem milia hominum caesa tradun-
 tur, amplius septingenti (passim) capti, signa militaria
 10 relata octoginta duo. [nec] incruenta victoria fuit; am-
 plius tria milia militum amissa, cum cedentibus neutris
 ex parte utraque primores caderent.

1 VIII. Post hanc pugnam ex diversa fuga in unum
 collecti Ligures, cum maiorem multo partem civium
 amissam quam superesse cernerent — nec enim plus de-
 cem milia hominum erant —, dediderunt sese, nihil qui-
 2 dem illi pacti; speraverant tamen [non] atrocius quam
 3 superiores imperatores consulem in se saevituum. at ille
 arma omnibus ademit, oppidum diruit, ipsos bonaque
 eorum vendidit; litterasque senatui de rebus ab se gestis
 4 misit. quas cum A. Atilius praetor in curia recitasset —
 nam consul alter Postumius agris recognoscendis in Cam-
 5 pania occupatus aberat —, atrox res visa senatui, Statel-
 lates, qui uni ex Ligurum gente non tulissent arma adver-
 sus Romanos, tum quoque oppugnatos non ultro inferentis
 bellum, deditos in fidem populi Romani omni ultimae
 6 crudelitatis exemplo laceratos ac deletos esse, tot milia
 capitum innoxiorum, fidem implorantia populi Romani, ne
 quis unquam se postea dedere auderet, pessimo exemplo
 venisse, et distractos passim iustis quondam hostibus po-
 7 puli Romani [nuper] pacatis servire. quas ob res placere
 senatui, M. Popillium consulem Ligures pretio emptori-
 bus reddito ipsos restituere in libertatem bonaque ut is,
 8 quidquid eius recipere possit, reddantur curare, arma
 [primo] quoque tempore referri nec ante consulem de
 provincia decedere quam deditos in sedem suam Ligures
 restituisset. claram victoriam vincendo pugnantis, non
 saeviendo in adflictos fieri.

1 VIII. Consul qua ferocia animi usus erat in Liguri-
 2 bus, eandem ad non parendum senatui habuit. legionibus
 extemplo Pisas in hibernacula missis iratus patribus,

infestus praetori Romam rediit, senatuque extemplo ad aedem Bellonae vocato, multis verbis invectust in praetorem, qui cum ob rem bello bene gestam uti diis immortalibus honos haberetur referre ad senatum debuisset, adversus se pro hostibus senatus consultum fecisset, quo victoriam suam ad Ligures transferret dedique iis prope consulem praetor iuberet: itaque multam ei se dicere; a patribus postulare, ut senatus consultum in se factum tolli iuberent supplicationemque, quam absente se ex litteris de bene gesta re publica missis decernere debuerint, praesente honoris deorum primum causa, deinde et sui aliquo tamen respectu decernerent. nihilo lenioribus quam absens senatorum aliquot orationibus increpitus neutra impetrata re in provinciam rediit.

Alter consul Postunius consumpta aestate in recognoscendis agris, ne visa quidem provincia sua comitorum causa Romam rediit. consules C. Popillium Laenatem, P. Aelium Ligurem creavit. praetores exinde facti C. Licinius Crassus, M. Iunius Pennus, Sp. Lucretius, Sp. Cluvius, Cn. Sicinius, [C. Memmius] iterum.

X. Eo anno lustrum conditum est; censores erant Q. Fulvius [Flaccus, A. Postunius] Albinus; Postunius condidit. censa sunt civium Romanorum capita ducenta sexaginta novem milia et quindecim, minor aliquanto numerus, quia L. Postunius consul pro contione edixerat, qui socium Latini nominis ex edicto C. Claudii consulis redire in civitates suas debuissent, ne quis eorum Romae, et omnes in suis civitatibus censerentur. concursus et re publica censura fuit. omnis, quos senatu moverunt quibusque equos ademerunt, aerarios fecerunt et tribu moverunt, neque ab altero notatum alter probavit. Fulvius aedem Fortunae equestris, quam proconsul in Hispania dimicans cum Celtiberorum legionibus voverat, annis sex postquam voverat dedicavit, et scaenicos ludos per quadriduum, unum diem in circo fecit.

L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum, eo anno mortuus est. in locum eius suffectus A. Postunius Albinus. lucustarum tantae nubes a mari repente in Apuliam inlatae sunt, ut examinibus suis agros late operirent; ad

quam pestem frugum tollendam Cn. Sicinius praetor designatus, cum imperio [in] Apuliam missus, ingenti agmine hominum ad colligendas eas coacto aliquantum temporis absumpsit.

9 Principium insequentis anni, quo C. Popillius et P. Aelius fuerunt consules, residuas contentiones ex prior
10 anno habuit. patres referri de Liguribus renovarique senatus consultum volebant et consul Aelius referebat. Popillius et collegam et senatum pro fratre deprecabatur, praese ferens, si quid decernerent, intercessurum. colle-
11 gam deterruit; patres eo magis utrique pariter consuli infensi in incepto perstabant. itaque cum de provinciis ageretur et Macedonia iam imminente Persei bello pete-
12 retur, Ligures ambobus consulibus decernunt; Macedoniam decreturos negant, [ni] de M. Popillio referretur. postulantibus deinde, ut novos exercitus scribere aut supplementum veteribus liceret, utrumque negatum est.
13 praetoribus quoque in Hispaniam supplementum petentibus negatum, M. Iunio [in] citeriorem, Sp. Lucretio in
14 ulteriorem. C. Licinius Crassus urbanam iurisdictionem, Cn. Sicinius inter peregrinos erat sortitus, C. Memnium
15 Siciliam, Sp. Cluvium Sardiniam. consules ob ea irati senatui, Latinis feriis in primam quamque diem indictis, in provinciam abituros esse denuntiarunt, nec quicquam rei publicae acturos praeterquam quod ad provinciarum administrationem adtineret.

1 XI. Attalum, regis Eumenis fratrem, legatum venisse Romam Valerius Antias his consulibus scribit ad deferenda de Perseo crimina indicandosque apparatus belli. plurium annales, et quibus credidisse malis, ipsum Eumenem venisse tradunt. Eumenes igitur ut Romam venit, exceptus cum tanto honore quantum non meritis tantum eius, sed beneficiis etiam suis, ingentia quae in eum congesta erant, existimaret deberi populus Romanus, in se-
2 natum est introductus. causam veniendi sibi Romam fuisse dixit praeter cupiditatem visendi deos hominesque, quorum beneficio in ea fortuna esset, supra quam ne optare quidem auderet, etiam ut eorum moneret senatum
3 ut Persei conatis obviam iret. orsus inde a Philippi con-
4

silis necem Demetri filii rettulit adversantis Romano bello: Bastarnarum gentem excitam sedibus suis, quorum auxiliis fretus in Italiam transiret; haec eum volutantem in 5 animo oppressum fato regnum ei reliquisse, quem infestissimum esse sensisset Romanis. itaque Persea hereditarium [a] patre relictum bellum et simul cum imperio traditum iam pridem alere ac fovere omnibus consiliis. florere praeterea inventute, quam stirpem longa pax edi- 6 derit, florere opibus regni, florere etiam aetate. quae cum corporis robore ac viribus vigeat, animum esse inveteratum diutina arte atque usu belli. iam inde a puero patris 7 contubernio Romanis quoque bellis, non finitumis tantum adsuetum, missum a patre in expeditiones multas variasque. iam ex quo ipse accepisset regnum, multa, quae 8 non vi, non dolo Philippus omnia expertus potuisset moliri, admirando rerum successu tenuisse. adcessisse ad 9 vires eam, quae longo tempore multis magnisque meritis pareretur, auctoritatem.

XII. Nam apud Graeciae atque Asiae civitates vereri 1 maiestatem eius omnes. nec pro quibus meritis, pro qua munificentia tantum ei tribuatur, cernere, nec dicere pro certo posse, utrum felicitate id quadam eius accidat, an, 2 quod ipse vereatur dicere, invidia adversus Romanos favorem illi conciliet. inter ipsos quoque reges ingentem 3 auctoritate [esse]; Seleuci filiam duxisse eum non petentem, sed petutum ultro, sororem dedisse Prusiae precanti atque oranti; celebratas esse utrasque nuptias gratulatione [et] donis innumerabilium legationum et velut auspici- 4 bus nobilissimis populis deductas esse. Boeotorum 5 gentem, captatam Philippo, numquam ad scribendum amicitiae foedus adduci potuisse; tribus nunc locis cum Perseo foedus incisum litteris esse, uno Thebis, altero ad 6 Posideum, augustissimo et celeberrimo in templo, tertio Delphis. in Achaico concilio vero nisi discussa res per paucos Romanum imperium intentantis esset, eo rem prope adductam, ut aditus ei in Achaicam daretur. at 7 hereule suos honores, cuius merita in eam gentem privatim an publice sint maiora vix dici posset, partim desertos per incultum ac negligentiam, partim hostiliter sublatos

esse. iam Aetolos quem ignorare in seditionibus suis
 8 non ab Romanis, sed a Perseo praesidium petisse? his
 cum fultum societatibus atque amicitii eos domesticos
 apparatus belli habere, ut externis non egeat. triginta
 milibus peditum, quinque milibus equitum in decem annos
 frumentum praepara[tum habe]re, ut abstinere et suo
 9 et hostium agro frumentandi causa possit. iam pecuniam
 tantam habere, ut decem milibus mercenariorum mili-
 tum praeter Macedonum copias stipendium in totidem
 annos praeparatum habeat, praeter annum, quod ex me-
 10 tallis regis capiat, vectigal. arma vel tribus tantis exer-
 citibus in armamentaria conguessisse. iuventutem, ut iam
 Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat,
 Thraciam subiectam esse.

1 XIII. Reliquom orationis adhortatio fuit. ‘non ego
 haec’ inquit ‘incertis iactata rumoribus et cupidius cre-
 dita, quia vera esse de inimico crimina volebam, adfero
 ad vos, patres conscripti, sed conperta et explorata, haud
 secus quam si speculator missus a vobis subiecta oculis
 2 referrem; neque relicto regno meo, quod amplum et egre-
 gium vos fecistis, mare tantum traiecissem, ut vana ad
 3 vos adferendo fidem abrogarem mihi; cernebam nobilis-
 simas Asiae et Graeciae civitates in dies magis denu-
 dantis iudicia sua, mox, si permetteretur, eo processuras,
 4 unde receptum ad paenitendum non haberent; cernebam
 Persea non continentem se Macedoniae regno, alia armis
 occupantem, alia, quae vi subigi non possunt, favore ac
 5 benivolentia complectentem; videbam quam impar esset
 sors, cum ille vobis bellum [pararet], vos ei securam pa-
 cem praestaretis, quamquam mihi quidem non parare,
 6 sed gerere pacem bellum videbatur. Abrupolim, socium
 atque amicum vestrum, regno expulit; Arthetaurum Illy-
 ricum, quia scripta ab eo quaedam vobis conperit, socium
 7 item atque amicum vestrum, interfecit; Euersam et Cal-
 lieritum Thebanos, principes civitatis, quia liberius ad-
 versus eum in concilio Bocotorum locuti fuerant delatu-
 rosque ad vos quae agerentur professi erant, tollendos
 8 curavit; auxilium Byzantis adversus foedus tulit, Dolo-
 piaec bellum intulit, Thessaliam et Doridem cum exercitu

pervasis, ut in bello intestino deterioris partis auxilio meliorem adfligeret; confudit et miscuit omnia in Thessalia 9 Perrhaebiaque spe novarum tabularum, ut manu debitorum obnoxia sibi optumatis opprimeret. haec cum vobis 10 quiescentibus et patientibus fecerit et concessam sibi Graeciam esse a vobis videat, pro certo habet, neminem sibi, antequam in Italiam traiecerit, armatum occurrurum. hoc quam vobis tutum aut honestum sit, vos videritis; 11 ego certe mihi turpe esse duxi, prius Persea ad bellum inferendum quam me socium ad praedicendum, ut cave-retis, venire in Italiam. functus necessario mihi officio 12 et quodam modo liberata atque exonerata fide mea, quid ultra facere possum, quam uti deos deasque precer, ut vos et vestrae rei publicae et nobis sociis atque amicis, qui ex vobis pendemus, consulatis?'

XIII. Haec oratio movit patres conscriptos. ceterum 1 in praesentia nihil praeterquam fuisse in curia regem scire quisquam potuit, eo silentio clausa curia erat; bello denique perfecto quaeque dicta ab rege quaeque responsa essent emanavere.

Persei deinde regis legatis post paucos dies senatus 2 datus est. ceterum praecoccupatis non auribus magis quam animis ab Eumene rege, omnis et defensio et deprecatio legatorum respuebatur. et exasperavit animos 3 ferocia nimia Harpali, qui princeps legationis erat. is velle quidem et laborare dixit regem, ut purganti se nihil hostile dixisse aut fecisse fides habeatur: ceterum si 4 pervicacius causam belli quaeri videat, forti animo defensurum se. Martem communem esse et eventum incertum belli.

Omnibus civitatibus Graeciae atque Asiae curae erat, 5 quid Persei legati, quid Eumenes in senatu egisset; et propter adventum eius, quem moturum aliquid rebantur, miserant pleraeque civitates, alia in speciem praeferebant, legatos. et legatio Rhodiorum [Romae] erat hac [.....ac] 6 falsa simulaturus princeps, haud dubius quin Eumenes civitatem quoque suam Persei criminibus iunxisset. ita- 7 que omni modo per patronos hospitesque disceptandi cum rege locum in senatu quaerebat. quod cum [non] 8

contigisset, libertate intemperanti invectus in regem, quod Lyciorum gentem adversus Rhodios concitasset gravior-
 9 que Asiae esset quam Antiochus fuisset, popularibus
 quidem gratam — nam eo quoque iam favor Persei ve-
 nerat — orationem habuit, ceterum invisam senatui inu-
 10 tilemque sibi et civitati suae. Eumeni vero conspiratio
 adversus eum favorem apud Romanos fecit. ita omnes
 ei honores habiti, donaque quam amplissima data cum
 sella curuli atque eburneo scipione.

1 XV. Legationibus dimissis cum Harpalus, quanta
 maxima celeritate poterat, regressus in Macedoniam nun-
 tiasset regi, nondum quidem parantis bellum reliquisse se
 Romanos, sed ita infestos, ut facile appareret non dilatu-
 2 ros, et ipse, praeterquam quod et ita credebat futurum,
 iam etiam volebat, in flore virium se credens esse.
 3 Eumeni ante omnis infestus erat; a cuius sanguine or-
 diens bellum, Euandrum Cretensem, ducem auxiliorum,
 et Macedonas tres adsectos ministeris talium facinorum
 ad caedem regis subornat literasque eis dat ad Praxo
 hospitam, principem auctoritate et opibus Delphorum.
 4 satis constabat Eumenem, ut sacrificaret Apollini, Del-
 phos escensurum. praegressi cum Euandro insidiatores
 nihil aliud ad peragendum inceptum quam loci opportu-
 5 nitatem, omnia circumeuntes, quaerebant. escendentibus
 ad templum a Cirrha, priusquam perveniretur ad fre-
 quentia aedificiis loca, maceria erat ab laeva semita pau-
 lum extante a fundamento qua singuli transirent, dextra
 pars labe terrae in aliquantum altitudinis derupta erat.
 6 post maceriam se abdiderunt gradibus adstructis, ut ex
 7 ea velut e muro tela in praetereuntem coicerent. primo
 a mari circumfusa turba amicorum ac satellitum proce-
 debat, deinde extenuabant paulatim angustiae agmen.
 8 ubi ad eum locum ventum est, qua singulis eundem erat,
 primus semitam ingressus Pantaleon Aetoliae princeps,
 9 cum quo institutus regi sermo erat. tum insidiatores
 exorti saxa duo ingentia devolvunt, quorum altero caput
 10 ictum est regi, altero umerus; sopitusque ex semita pro-
 clivi [ruit] in declive, multis super prolapsus iam saxis
 congestis. et ceteri quidem etiam amicorum et satellitum,

postquam cadentem videre, diffugiunt; Pantaleon constanter inpavidus mansit ad protegendum regem.

XVI. Latrones cum brevi circumitu maceriae decurrere ad conficiendum saucium possent, velut perfecta re in iugum Parnasi refugerunt eo cursu, ut, cum unus non facile sequendo per invia atque ardua moraretur fugam eorum, [ne] ex comprehenso indicium emanaret, occiderint comitem. ad corpus regis primo amici, deinde satellites ac servi concurrerunt, tollentes sopitum volnere ac nihil sentientem. vivere tamen ex calore et spiritu remanente in praecordiis senserunt; victurum exigua ac prope nulla spes erat. quidam ex satellitibus secuti latronum vestigia, cum usque ad iugum Parnasi nequiquam fatigati pervenissent, re infecta redierunt. adgressi facinus Macedones ut inconsulte ita audacter, coeptum nec consulte et timide reliquerunt. compotem iam sui regem amici postero die deferunt ad navem; inde Corinthum, ab Corintho per Isthmi iugum navibus tractis Aeginam traiciunt. ibi adeo secreta eius curatio fuit, admittentibus neminem, ut fama mortuum in Asiam perferret. Attalus quoque celerius quam dignum concordia fraterna erat credidit; nam et cum uxore fratris et praefecto arcis tamquam iam haut dubius regni heres est locutus. quae postea non fefellere Eumenen; et quamquam dissimulare et tacita haberi pati statuerat, tamen in primo congressu non temperavit, quin uxoris petendae praematuram festinationem fratri obiceret. Romam quoque fama de morte Eumenis perlata est.

XVII. Sub idem tempus C. Valerius ex Graecia, qui legatus ad visendum statum regionis eius speculandaque consilia Persei regis ierat, rediit, congruentiaque omnia criminibus ab Eumene adlatis referebat. simul et adduxerat secum Praxo a Delphis, cuius domus receptaculum latronum fuerat, et L. Rammium Brundisinum, qui talis indicii delator erat. princeps Brundisi Rammius fuit; hospitio quoque et duces Romanos omnes et legatos, exterarum quoque gentium insignis, praecipue regios, accipiebat. ex eo notitia ei cum absente Perseo fuerat; litterisque spem amicitiae interioris magnaue inde for-

tunae facientibus ad regem profectus brevi perfamiliaris
 haberi trahique magis quam vellet in arcanos sermones
 5 est coeptus. promissis enim ingentibus praemiis petere
 institit ab eo rex, quoniam duces omnes legatique Romani
 hospitio eius uti adsuessent, quibus eorum ipse scripsisset
 6 ut venenum dandum curaret: cuius scire se comparationem
 plurimum difficultatis et periculi habere pluribus
 consciis; comparati eventum praeterea [in] incerto esse,
 ut aut satis efficacia ad rem peragendam aut tuta ad rem
 7 celandam dentur. se daturum quod nec in dando nec
 8 datum ullo signo deprendi posset. Rammius veritus, ne
 si abmisset, primus ipse veneni experimentum esset,
 facturum pollicitus proficiscitur. nec Brundisium ante
 redire quam convento C. Valerio legato, qui circa Chal-
 9 cidem esse dicebatur, voluit. ad eum primum indicio
 delato, iussu eius Romam simul venit. introductus in
 curiam, quae acta erant, exposuit.

1 XVIII. Haec ad ea quae ab Eumene delata erant ac-
 cessere, quo maturius hostis Perseus indicaretur, quippe
 quem non iustum modo apparare bellum regio animo, sed
 per omnia clandestina grassari scelera latrociniarum ac
 2 veneficiorum cernebant. belli administratio ad novos
 consules reiecta est; in praesentia tamen Cn. Sicinium
 praetorem, cuius inter cives et peregrinos iurisdictio erat,
 3 scribere milites placuit, qui Brundisium ducti primo
 quoque tempore Apolloniam in Epirum traicerentur ad
 occupandas maritimas urbes, ubi consul, cui provincia
 Macedonia obvenisset, classem appellere tuto et copias
 4 per commodum exponere posset. Eumenes aliquamdiu
 Aeginae retentus periculosa et difficili curatione, cum
 primum tuto potuit, profectus Pergamum, praeter pri-
 stinum odium recenti etiam scelere Persei stimulante
 5 [summa] vi parabat bellum. legati eo ab Roma gratulan-
 tes, quod e tanto periculo evasisset, venerunt.

6 Cum Macedonicum bellum in annum dilatum esset,
 ceteris praetoribus iam in provincias profectis M. Iunius
 et Sp. Lucretius, quibus Hispaniae provinciae obvenerant,
 fatigantis saepe idem petendo senatum, tandem pervice-
 runt, ut supplementum sibi ad exercitum daretur tria milia

peditem, centum et quinquaginta equites in Romanas legiones; in socialem exercitum quinque milia peditem 7 et trecentos equites imperare sociis iussi. hoc copiarum in Hispanias cum praetoribus novis portatum est.

XVIII. Eodem anno, quia per recognitionem Postumi consulis magna pars agri Campani, quem privati sine discrimine passim possederant, recuperata in publicum erat, M. Lucretius tribunus plebis promulgavit, ut agrum Campanum censores fruendum locarent, quod factum 2 tot annis post captam Capuam non fuerat, ut in vacuo vagaretur cupiditas privatorum.

Cum [in] expectatione senatus esset bello etsi non 3 indicto, tamen iam decreto, qui regum suam, Persei qui secuturi amicitiam essent, legati Ariarathis, puerum filium regis secum adducentes, Romam venerunt. quorum oratio 4 fuit, regem educendum filium Romam misisse, ut iam inde a puero adsuesceret moribus Romanis hominibusque: petere, ut cum non sub hospitem modo privatorum 5 custodia, sed publicae etiam curae ac velut tutelae vellent esse. egregie ea legatio grati senatui fuit; decreverunt, 6 ut Cn. Sicinius praetor aedis instructas locaret, ubi filius regis comitesque eius habitare possent. et Threum legatis Maedis ꝑ cepnatisque et satis societatem amicitiamque petentibus et quod petebant datum est, et munera [binum] milium aeris summae in singulos missa. hos utique popu- 7 los, quod ab tergo Macedoniae Thracia esset, adsumptos in societatem gaudebant. sed ut in Asia quoque et insulis explorata omnia essent, Ti. Claudium Neronem, M. Decimum legatos miserunt. adire eos Cretam et Rhodum 8 iusserunt, simul renovare amicitiam, simul speculari, num sollicitati animi sociorum ab rege Perseo essent.

XX. In suspensa civitate ad expectationem novi 1 belli, nocturna tempestate columna rostrata in Capitolio bello Punico [priorè posita opera M. Aemili] consulis, cui collega Ser. Fulvius fuit, tota ad imum fulmine discussa est. ea res prodigi loco habita ad senatum relata est; 2 patres et [ad] haruspices referre et decemviros adire libros iusserunt. decemviri lustrandum oppidum, supplicationem 3 obsecrationemque habendam, victimis maioribus

sacrificandum et in Capitolio Romae et in Campania ad Minervae promunturium renuntiarunt; ludos per decem dies Iovi optimo maximo primo quoque die faciendos. ea omnia cum cura facta. haruspices in bonum versus id prodigium, prolationemque finium et interitum perduellium portendi responderunt, quod ex hostibus spolia fuissent ea rostra, quae tempestas diiecisset. accesserunt quae cumularent religiones animis. Saturniae nuntiatum erat sanguine per triduum in oppido pluisse, Calatiae asinum tripodem natum et taurum cum quinque vaccis uno ictu fulminis exanimatos, Auximi terra pluisse. horum quoque prodigiorum causa res divinae factae et supplicatio unum diem feriaeque habitae.

XXI. Consules ad id tempus in provinciam non exierant, quia neque uti de M. Popillio referrent senatui obsequabantur et nihil aliud decernere prius statutum patribus erat. aucta etiam invidia est Popilli litteris eius, quibus iterum cum Statellatibus Liguribus proconsul pugnasse se scripsit ac sedecim milia eorum occidisse; propter cuius iniuriam belli ceteri quoque Ligurum populi ad arma ierunt. tum vero non absens modo Popillius, qui deditis contra ius ac fas bellum intulisset [et] pacatos ad rebellandum incitasset, sed consules, quod non exirent in provinciam, in senatu increpiti. hoc consensu patrum accensi M. Marcius Sermo et Q. Marcius Seylla tribuni plebis et consulibus multam se dicturos, nisi in provinciam exirent, denuntiarunt et rogationem, quam de Liguribus deditis promulgare in animo haberent, in senatu recitarunt. sanciebatur, ut qui ex Statellis deditis in libertatem restitutus ante calendas Sextiles primas non esset, cuius dolo malo is in servitutem venisset, ut iuratus senatus decerneret, qui eam rem quaereret animadverteretque. ex auctoritate deinde senatus eam rogationem promulgarunt. priusquam proficiscerentur consules, C. Cicercio [praetori] prioris anni ad aedem Bellonae senatus datus est. is expositis quas in Corsica res gessisset, postulatoque frustra triumpho in monte Albano, quod iam in morem venerat, ut sine publica auctoritate fieret, triumphavit. rogationem Marciam de Liguribus

magno consensu plebis scivit iussitque. ex eo plebiscito C. Licinius praetor consuluit senatum, quem quaerere ea rogatione vellet. patres ipsum eum quaerere iusserunt.

XXII. Tum demum consules in provinciam profecti 1 sunt exercitumque a M. Popillio acceperunt. neque 2 tamen M. Popillius reverti Romam audebat, ne causam diceret adverso senatu, infestiore populo, aput praetorem, qui de quaestione in se posita senatum consulisset. huic 3 detractationi eius tribuni plebis alterius rogationis denuntiatione occurrerunt, ut si non ante idus Novembres in urbem Romam introisset, de absente eo C. Licinius statueret ac iudicaret. hoc tractus vineulo cum redisset, 4 ingenti cum invidia in senatum venit. ibi cum laceratus 5 iurgiis multorum esset, senatus consultum factum est, ut qui Ligurum post Q. Fulvium, L. Manlium consules hostes non fuissent, ut eos C. Licinius, Cn. Sicinius praetores in libertatem restituendos curarent agrumque is trans Padum consul C. Popillius daret. multa milia ho- 6 minum hoc senatus consulto restituta in libertatem, transductisque Padum ager est adsignatus. M. Popillius roga- 7 tione Marcia bis aput C. Licinium causam dixit; tertio praetor, gratia consulis absentis et Popilliae familiae precibus victus, idibus Martis adesse reum iussit, quo die novi magistratus inituri erant honorem, ne diceret ius qui privatus futurus esset. ita rogatio de Liguribus arte fal- 8 laci elusa est.

XXIII. Legati Carthaginienses eo tempore Romae 1 erant et Gulussa filius Masinissae. inter eos magnae contentiones in senatu fuere. Carthaginienses quereban- 2 tur praeter agrum, de quo ante legati ab Roma, qui [in] re praesenti cognoscerent, missi essent, amplius septuaginta oppida castellaque agri Carthaginiensis biennio proximo Masinissam vi atque armis possedisse: id illi, cui 3 nihil pensi sit, facile esse. Carthaginienses foedere inligatos silere; prohiberi enim extra fines efferre arma. quamquam seiant in suis finibus, si inde Numidas pelle- 4 rent, se gesturos bellum, illo haut ambiguo capite foederis deterreri, quo diserte vetentur cum sociis populi Romani

5 bellum gerere. set iam ultra superbiam crudelitatemque
 et avaritiam eius non pati posse Carthaginienses. missos
 sese qui orarent senatum, ut trium harum rerum unam
 6 ab se impetrari sinerent: ut vel ex aequo in[ter regem]
 socium populumque, quid cuiusque esset, disceptarent;
 vel permetterent Carthaginiensibus, ut adversus iniusta
 arma pio iustoque se tutarentur bello; vel ad extremum,
 si gratia plus quam veritas aput eos valeret, semel sta-
 7 tuerent, quid donatum ex alieno Masinissae vellent. mo-
 destius certe daturus eos. et scituros, quid dedissent;
 ipsum nullam praeterquam suae libidinis arbitrio [finem]
 8 facturum. horum si nihil impetrarent et aliquod suum
 post datam a P. Scipione pacem delictum esset, ipsi po-
 9 tius animadverterent in se. tutam servitutem se sub do-
 minis Romanis quam libertatem expositam ad iniurias
 10 Masinissae malle; perire denique semel ipsis satius esse,
 quam sub acerbissimo carnificis arbitrio spiritum ducere.
 sub haec dicta laerimantis procubuerunt stratique humi,
 non sibi magis misericordiam quam regi [invidiam concita-
 runt].

1 XXIII. Interrogari Gulussam placuit, quid ad eas
 [res] responderet, aut, si prius mallet, expromere, super
 2 qua re Romam venisset. Gulussa neque sibi facile esse
 dixit de is rebus agere, de quibus nihil mandati a patre
 haberet, neque patri facile fuisse mandare, cum Cartha-
 ginienses nec de qua re acturi essent nec omnino ituros
 3 se Romam indicaverint: in aede Aesculapi clandestinum
 eos per aliquot noctes consilium principum habuisse, unde
 [...] praeterea legatos occultis cum mandatis Romam
 4 mitti. eam causam fuisse patri mittendi se Romam, qui
 deprecaretur senatum, ne quid communibus inimicis cri-
 minantibus se crederent, quem ob nullam aliam causam
 nisi propter constantem fidem erga populum Romanum
 odissent.

5 His utrimque auditis senatus de postulatis Carthagi-
 6 niensium consultus respondere ita iussit, Gulussam pla-
 cere extemplo in Numidiam proficisci et nuntiare patri, ut
 de iis de quibus Carthaginienses querantur legatos quam
 primum ad senatum mittat denuntietque Carthaginiensibus,

ut ad disceptandum veniant: se, [si] aliquid possent Ma- 7
 siuissae honoris causa, et fecisse et facturos esse; ius
 gratiae non dare. agrum, qua cuiusque sit, possideri s
 velle, nec novos statuere fines, sed veteres observare in
 animo habere. Carthaginensibus victis se et urbem et 9
 agros concessisse, non ut in pace eriperent per iniuriam,
 quae iure belli non ademissent. ita regulus Carthagi- 10
 niensesque dimissi. munera ex instituto data utrisque
 aliaque hospitalia comiter conservata.

XXV. Sub idem tempus Cn. Servilius Caepio, Ap. 1
 Claudius Centho, T. Annius Luscus legati ad res repe-
 tendas in Macedoniam renuntiandamque amicitiam regi
 missi redierunt, qui iam sua sponte infestum Persei sena- 2
 tum insuper accenderunt relatis ordine quae vidissent
 quaeque audissent: vidisse se per omnes urbes Macedo- 3
 num summa vi parari bellum. cum ad regem pervenis- 3
 sent, per multos dies conveniendi eius potestatem non
 factam; postremo cum desperato iam colloquio profecti
 essent, tum demum se ex itinere revocatos et ad eum
 introductos esse. suae orationis summam fuisse, foedus 4
 cum Philippo ictum esse, cum ipso eo post mortem patris
 renovatum, in quo diserte prohiberi eum extra fines arma
 efferre, prohiberi socios populi Romani lacescere bello.
 exposita deinde ab se ordine quae ipsi nuper in senatu 5
 Eumenen vera omnia et conperta referentem audissent.
 Samothraeae praeterea per multos dies occultum consi- 6
 lium cum legationibus civitatum Asiae regem habuisse.
 pro his iniuriis satisfieri senatum eum censere reddique 7
 sibi res sociisque suis, quas contra ius foederis habeat.
 regem ad ea primo accensum ira inclementer locutum, 8
 avaritiam superbiamque Romanis obicientem frementem-
 que, quod ali super alios legati venirent speculaturi dicta
 factaque sua, quod se ad nutum imperiumque eorum
 omnia dicere ac facere eum censerent; postremo mul- 9
 tum ac diu vociferatum reverti postero die iussisse: scri-
 ptum se responsum dare velle. tum ita sibi scriptum 10
 traditum esse: foedus cum patre ictum ad se nihil perti-
 nere; id se renovari non quia probaret, sed quia in nova
 possessione regni patienda omnia essent, passum. novom 11

foedus si secum facere vellent, convenire prius de conditionibus debere; si in animum inducerent, ut ex aequo foedus fieret, et se visurum quid sibi faciendum esset et illos credere [rei] publicae consulturos. atque ita se proripuisse et summoverti e regia omnis coeptos. tum se amicitiam et societatem renuntiasset. qua voce eum accensum restitisse atque voce clara denunciasset sibi, ut triduo regni sui decederent finibus. ita se profectos, nec sibi aut [venientibus aut] manentibus quicquam hospitaliter aut benigne factum.

Thessali deinde Aetolique legati auditi. senatui, ut scirent quam primum quibus ducibus usura res publica esset, litteras mitti consulibus placuit, ut uter eorum posset, Romam ad magistratus creandos veniret.

XXVI. Nihil magnopere, quod memorari adtineat, rei publicae eo anno consulis gesserant. magis e re publica visum erat comprimi ac sedari exasperatos Liguribus, cum Macedonicum bellum expectaretur.

Gentium quoque Illyriorum regem suspectum Issaci legati fecerunt, simul questi fines suos eum depopulatum, simul nuntiantes uno animo vivere Macedonum atque Illyriorum regem, communi consilio parere Romanis bellum, et specie legatorum Illyrios speculatores Romae esse Perse auctore missos, ut quid ageretur scirent. Illyri vocati in senatum; qui eum legatos se esse missos ab rege dicerent ad purganda crimina, si qua de rege Issaci deferrent, quaesitum est, quid ita non adissent magistratum, ut ex instituto loca, lautia acciperent, seriretur denique venisse eos et super qua re venissent. haesitantibus in responso, ut curia excederent, dictum; responsum tanquam legatis, ut qui adire senatum non postulassent, dari non placuit, mittendosque ad regem legatos censuerunt, qui nuntiarent, quid socii quererentur; senatum existimare, non eum eum facere, qui ab sociis suis non abtineret iniuriam. in hanc legationem missi A. Terentius Varro, C. Plaetorius, C. Cicereus.

Ex Asia, qui circa socios reges missi erant, redierunt legati: Eumenen in ea, Antiochum in Syria, Ptolemaeum Alexandriae sese convenisse: omnes sollicitatos legationi-

bus Persei, sed egregie [in] fide permanere, pollicitosque omnia, quae populus Romanus imperasset, praestatu-
 et civitates socias adisse; ceteras satis fidas, Rhodios flu-
 ctuantis et inbutos Persei consilis invenisse. venerant 9
 Rhodi legati ad purganda ea, quae volgo iactari de civi-
 tate sciebant; ceterum senatum iis non [dari, prius quam
 no]vi consules magistratum inissent, placuit.

XXVII. Belli apparatus non differendum censue- 1
 runt. C. Licinio praetori negotium datur, ut ex veteribus
 quinquerebus in navalibus Romae subductis, quae pos-
 sent usui esse, reficeret pararetque naves quinquaginta.
 si quid ad eum numerum explendum deesset, C. Memmio 2
 collegae in Siciliam scriberet, ut eas quae in Sicilia naves
 essent reficeret atque expediret, ut Brundisium primo
 quoque tempore mitti possent. socios navales libertini 3
 ordinis in viginti et quinque naves ex civibus Romanis
 C. Licinius praetor scribere iussus, in quinque et viginti
 parem numerum Cn. Sicinius sociis imperaret; idem praetor
 peditum octo milia, quadringentos [equites] ab sociis
 Latini nominis exigeret. hunc militem qui Brundisi acci- 4
 peret atque in Macedoniam mitteret, A. Atilius Serranus,
 qui priore anno praetor fuerat, deligitur, Cn. Sicinius 5
 praetor ut exercitum paratum ad traiciendum haberet.
 C. Popillio consuli ex auctoritate senatus C. Licinius
 praetor scribit, ut et legionem secundam, quae maxime
 veterana in Liguribus erat, et [ex] sociis Latini nominis
 quattuor milia peditum, ducentos equites idibus Februa-
 riis Brundisi adesse iuberet. hac classe et hoc exercitu 6
 Cn. Sicinius provinciam Macedoniam optinere donec
 successor veniret iussus, prorogato in annum imperio.
 ea omnia, quae senatus censuit, impigre facta sunt. duo- 7
 dequadraginta quinquerebes ex navalibus deductae; qui
 deduceret eas Brundisium, L. Porcius Licinus praeposi-
 tus; duodecim ex Sicilia missae. ad frumentum classi 8
 exercituique coemendum in Apuliam Calabriamque tres
 legati missi, Sex. Digitius, T. Iuventius, M. Caccilius.
 ad omnia praeparata Cn. Sicinius praetor, paludatus ex
 urbe profectus, Brundisium venit.

- 1 XXVIII. Exitu prope anni C. Popillius consul Romam
 rediit aliquanto serius quam [senatus] censuerat, cui primo
 2 quoque tempore magistratus creari, cum tantum bellum
 immineret, e re publica visum erat. itaque non secundis
 3 auribus patrum auditus est consul, cum in aede Bellonae
 de rebus in Liguribus gestis dissereret. succlamationes
 4 frequentes erant interrogationesque, cur scelere fratris
 oppressos Ligures in libertatem non restituisset. comitia
 5 consularia, in quam edicta erant diem, ante diem duode-
 cim kal. Martias sunt habita. creati consules [P.]
 Licinius Crassus, C. Cassius Longinus. postero die praetores
 facti C. Sulpicius Galba, L. Furius Philus, L. Canuleius
 6 Dives, C. Lucretius [Gallus], C. Caninius Rebilus,
 L. Villius Annalis. his praetoribus provinciae decretae,
 7 duae iure Romae dicendo, Hispania et Sicilia et Sardinia,
 ut uni sors integra esset, quo senatus censuisset. consuli-
 8 bus designatis imperavit senatus, ut qua die magistratum
 inissent, hostis maioribus rite maectatis precarentur, ut
 quod bellum populus Romanus in animo haberet gerere,
 9 ut id prosperum eveniret. eodem die decrevit senatus,
 C. Popillius consul ludos per dies decem Iovi optumo
 maximo voveret donaque circa omnia pulvinaria, si res
 10 publica decem annos in eodem statu fuisset. ita ut cen-
 suerant, in Capitolio vovit consul ludos fieri donaque
 dari, quanta ex pecunia decresset senatus, cum centum
 et quinquaginta non minus adessent. praecunte verba
 Lepido pontifice maximo id votum susceptum est.
 11 Eo anno sacerdotes publici mortui, L. Aemilius Pa-
 pus decemvir sacrorum et Q. Fulvius Flaccus pontifex.
 qui priore anno fuerat censor. hic foeda morte periit. ex
 duobus filius eius, qui tum in Illyrico militabant, nuntia-
 12 tum alterum [decessisse, alterum] gravi et periculoso morbo
 aegrum esse. obruit animum simul luctus metusque; mane
 ingressi cubiculum servi laqueo dependentem invenere.
 erat opinio post censuram minus conpotem fuisse sui;
 13 volgo Iunonis Lacinae iram ob spoliatum templum alie-
 nasse mentem ferebant. suffectus in Aemili locum decem-
 vir M. Valerius Messala; in Fulvi pontifex Cn. Domitius
 Ahenobarbus oppido adulescens (sacerdos) est lectus.

XXVIII. P. Licinio, C. Cassio consulibus non urbs 1
 tantum Roma nec terra Italia, sed omnes reges civitates-
 que, quae in Europa quaeque in Asia erant, converterant 2
 animos in curam Macedonici ac Romani belli. Eumenen 2
 cum vetus odium stimulabat, tum recens ira, quod scelere
 Persei prope ut victima mactatus Delphis esset. Prusias 3
 Bithyniae rex statuerat abstinere armis et eventum ex-
 pectare: nam neque Romanos posse acquam censere [se]
 adversus fratrem uxoris arma ferre et aput Persea victo- 4
 rem veniam per sororem impetrabilem fore. Ariarathes 4
 Cappadocum rex, praeterquam quod Romanis suo no-
 mine auxilia pollicitus erat, ex quo est iunctus Eumeni
 adfinitate, in omnia belli pacisque se consociaverat con- 5
 silia. Antiochus imminabat quidem Aegypti regno, et 5
 pueritiam regis et inertiam tutorum spernens, et ambi-
 gendo de Coele Syria causam belli se habiturum existu- 6
 mabat gesturumque id nullo impedimento occupatis Ro- 6
 manis in Macedonico bello. quod [ad] bellum tamen
 omnia et per suos legatos senatui et ipse legatis eorum
 enixe pollicitus erat. Ptolemacus propter aetatem alieni 7
 etiam tum arbitri erat; tutores et bellum adversus Antio-
 chum parabant, quo vindicarent Coelem Syriam, et Ro-
 manis omnia pollicebantur ad Macedonicum bellum.
 Masinissa et frumento iuvabat Romanos, et auxilia cum 8
 elephantis Misagenenque filium mittere ad bellum para-
 bat. consilia autem in omnem fortunam ita disposita
 habebat: si penes Romanos victoria esset, suas quoque 9
 in eodem statu mansuras res esse, neque ultra quicquam
 movendum, non enim passuros Romanos vim Carthagi-
 niensibus adferri; si fractae essent opes Romanorum, 10
 quae tum protegerent Carthaginienses, suam omnem
 Africam fore. Gentius rex Illyriorum fecerat potius, 11
 cur suspectus esset Romanis, quam satis statuerat, utram
 foveret partem, impetuque magis quam consilio his aut
 illis se adiuncturus videbatur. Cotys Thrax, Odrysarum 12
 rex, Persei ac Macedonum partis erat.

XXX. Haec sententia regibus cum esset de bello, in 1
 liberis gentibus populisque plebs ubique omnis ferme
 [favens], ut solet, deterioribus erat ad regem Macedo-

2 nasque inclinata; principum diversa cerneret studia. pars
 ita in Romanos effusi erant, ut auctoritatem immodico
 3 favore corrumpere, pauci ex his iustitia imperi Romani
 capti, plures ita, si praecipuam operam navassent, poten-
 4 tes sese in civitatibus suis futuros rati. pars altera regiae
 adulationis erat, quos aes alienum et desperatio rerum
 suarum eodem manente statu praecipites ad novanda
 omnia agebat; quosdam ventosum ingenium, quia Per-
 5 seus magis aurae populari serviebat. tertia pars, optima
 eadem et prudentissima, si utique optio domini potioris
 6 daretur, sub Romanis quam sub rege malebat esse; si
 liberum in ea re arbitrium fortunae esset, neutram par-
 tem volebant potentiolem altera oppressa fieri, sed indil-
 batis potius viribus utriusque partis pacem ex aeco ma-
 nere: ita inter utrosque optimam condicionem civitatum
 fore protegente altero semper inopem ab alterius iniuria.
 7 haec sentientis certamina fautorum utriusque partis taciti
 ex tuto spectabant.

8 Consules quo die magistratum inierunt, ex senatus
 consulto cum circa omnia fana, in quibus lectisternium
 maiorem partem anni esse solet, maioribus hostis immo-
 lassent, inde preces suas acceptas ab diis immortalibus
 ominati, senatui rite sacrificatum preceationemque de bello
 9 factam renuntiarunt. haruspices ita responderunt, si quid
 rei novae inciperetur, id maturandum esse: victoriam,
 10 triumphum, propagatio[nem imperii] portendi. patres quod
 faustum] felixque populo Romano esset, centuriatis comi-
 tibus primo [quoque] die ferre ad populum consules iusse-
 runt, ut quod Perseus Philippi filius, Macedonum rex,
 adversus foedus cum patre Philippo ictum et secum post
 mortem eius renovatum sociis populi Romani arma intu-
 11 lisset, agros vastasset urbesque occupasset, quodque belli
 parandi adversus populum Romanum consilia inisset,
 arma, milites, classem eius rei causa comparasset, ut nisi
 de his rebus satisfacisset, bellum cum eo iniretur. haec
 rogatio ad populum lata est.

1 XXXI. Senatus consultum inde factum est, ut con-
 sules inter se provincias Italiam et Macedoniam compa-
 rarent sortirenturque: cui Macedonia obvenisset, ut is regem

Persea quique eius sectam secuti essent, nisi populo Romano satisfecissent, bello persequeretur. legiones quatuor novas scribi placuit, binas singulis consulibus. id praecipue provinciae Macedoniae datum, quod, cum alterius consulis legionibus quina milia et duceni pedites ex vetere instituto darentur in singulas legiones, in Macedonia sena milia peditum scribi iussa, equites treceni aequaliter in singulas legiones. et in sociali exercitu consuli alteri auctus numerus: † deccc. cclm. lxx peditum, octingentos equites, praeter eos quos Cn. Sicinius duxisset sescentos equites, in Macedonia traiceret. Italiae satis visa duodecim milia sociorum peditum, sescenti equites. illud quoque praecipuum datum sorti Macedoniae, ut centuriones militesque veteres scriberet quos vellet consul usque ad quinquaginta annos. in tribunis militum novatum eo anno propter Macedonicum bellum, quod consules ex senatus consulto ad populum tulerunt, ne tribuni militum eo anno suffragis crearentur, sed consulum praetorumque in is faciendis iudicium arbitriumque esset. inter praetores ita partita imperia: praetorem, cuius sors fuisset, ut iret quo senatus censuisset, Brundisium ad classem ire placuit atque ibi recognoscere socios navales dimissisque si qui parum idonei essent supplementum legere ex libertinis et dare operam, ut duae partes civium Romanorum, tertia sociorum esset. commeatus classi legionibusque ut ex Sicilia Sardiniaque subveherentur, praetoribus, [qui] eas provincias sortiti essent, mandari placuit, ut alteras decumas Siculis Sardinisque imperarent, quod frumentum ad exercitum in Macedonia portaretur. Siciliam C. Caninius Rebilus est sortitus, L. Furius Philus Sardiniam, [L. Canuleius Hispaniam,] C. Sulpicius Galba urbanam iurisdictionem, L. Villius Annalis inter peregrinos; C. Lucretio Gallo, quo senatus censuisset, sors obvenit.

XXXII. Inter consules magis cavillatio quam magna contentio de provincia fuit. Cassius sine sorte se Macedonia optaturum dicebat, nec posse collegam salvo iure iurando secum sortiri: praetorem cum enim, ne in provinciam iret, in contione iurasse, se stato loco statisque

diebus sacrificia habere, quae absente se recte fieri non possent. quae non magis consule quam praetore absente
 3 recte fieri posse, si senatus non quid velit in consulatu potius quam quid in praetura iuraverit P. Licinius animadvertendum esse censeat. se tamen futurum in senatus
 4 potestate. consulti patres, cui consulatum populus Romanus non negasset, ab se provinciam negari superbum
 5 rati, sortiri consules iusserunt. P. Licinio Macedonia, [C.] Cassio Italia obvenit. legiones inde sortiti sunt: prima et tertia in Macedoniam traicerentur, secunda et quarta ut in Italia remanerent.

Dilectum consules multo intentiore quam alias cura
 6 habebant. Licinius veteres quoque scribebat milites centurionesque; et multi voluntate nomina dabant, quia locupletes videbant qui priore Macedonico bello aut ad
 7 versus Antiochum in Asia stipendia fecerant. cum tribuni militum, qui centuriones essent, primum quemque citarent, tres et viginti centuriones, qui primos pilos duxerant, citati tribunos plebis appellarunt. duo ex collegio, M. Fulvius Nobilior et M. Claudius Marcellus, ad consules
 8 reiciebant: eorum cognitionem esse debere, quibus dilectus quibusque bellum mandatum esset; ceteri cognituros se, de quo appellati essent, aiebant et, si iniuria fieret, auxilium civibus laturos.

1 XXXIII. Ad subsellia tribunorum res agebatur; eo M. Popillius consularis, advocatus [centurionum, et] cen-
 2 turiones et consul venerunt. consule inde postulanti, ut in contione ea res ageretur, populus in contionem advocatus. pro centurionibus M. Popillius, qui biennio ante
 3 consul fuerat, ita verba fecit: militares homines et stipendia iusta et corpora et aetate et adsiduis laboribus confecta habere, nihil recusare tamen, quo minus operam rei publicae dent; id tantum deprecari, ne inferiores is
 4 ordines, quam quos [cum] militassent habuissent, adtribuerentur. P. Licinius consul senatus consulta recitari iussit, primum quo bellum senatus Perseo iussisset, deinde quo veteres centuriones quam plurimum ad id bellum scribi censuisset nec ulli, qui non maior annis
 5 quinquaginta esset, vacationem militiae esse. deprecatus

est deinde, ne novo bello, tam propinquo Italiae, adversus regem potentissimum, aut tribunos militum dilectum habentis inpedirent, aut prohiberent consulem, quem cuiusque ordinem adsignari e re publica esset, cum adsignare, si quid in ea re dubium esset, ad senatum reicerent.

XXXIII. Postquam consul quae voluerat dixit, Sp. Ligustinus ex eo numero, qui tribunos appellaverant, a consule et ab tribunis petiit, ut sibi paucis ad populum agere liceret. permissu omnium ita locutus fertur. ‘Sp. Ligustinus tribus Crustuminae ex Sabinis sum oriundus, Quirites. pater mihi iugerum agri reliquit et parvum tugurium, in quo natus educatusque sum; hodieque ibi habito. cum primum in aetatem veni, pater mihi uxorem fratris sui filiam dedit, quae secum nihil addidit praeter libertatem pudicitiamque et cum his fecunditatem, quanta vel in diti domo satis esset. sex filii nobis, duae filiae sunt, utraeque iam nuptae. filii quattuor togas virilis habent, duo praetextati sunt. miles sum factus P. Sulpicio, C. Aurelio consulibus. in eo exercitu, qui in Macedoniam est transportatus, biennium miles gregarius fui adversus Philippum regem; tertio anno virtutis causa mihi T. Quinctius Flaminius decimum ordinem hastatum adsignavit. devicto Philippo Macedonibusque cum in Italiam portati ac dimissi essemus, continuo miles voluntarius cum M. Porcio consule in Hispaniam sum profectus. neminem omnium imperatorum, qui vivant, acriorem virtutis spectatorem ac iudicem fuisse sciunt qui et illum et alios duces longa militia experti sunt. hic me imperator dignum iudicavit, cui primum hastatum prioris centuriae adsignaret. tertio iterum voluntarius miles factus sum in eum exercitum, qui adversus Aetolos et Antiochum regem est missus. a M. Acilio mihi primus princeps prioris centuriae est adsignatus. expulso rege Antiocho, subactis Aetolis reportati sumus in Italiam, et deinceps bis quae annua merebant legiones stipendia feci. bis deinde in Hispania militavi, semel Q. Fulvio Flacco, iterum Ti. Sempronio Graccho praetore. a Flacco inter ceteros, quos virtutis causa secum ex provincia ad triumphum deducebat, deductus sum; a Ti. Graccho rogatus in pro-

11 vinciam ii. quater intra paucos annos primum pilum
 duxi, quater et tricies virtutis causa donatus ab impera-
 toribus sum, sex civicas coronas accepi. viginti duo
 stipendia annua in exercitu emerita habeo et maior an-
 12 nis sum quinquaginta. quodsi mihi nec stipendia omnia
 emerita essent necdum actas vacationem daret, tamen,
 cum quattuor milites pro me uno vobis dare, P. Licini,
 13 possem, acum erat me dimitti. sed haec pro causa mea
 dicta accipiatis velim: ipse me, quoad quisquam, qui
 exercitus scribit, idoneum militem iudicabit, nunquam
 14 sum excusaturus. ordine quo me dignum iudicent tribuni
 militum, ipsorum est potestatis; ne quis me virtute in
 exercitu praestet, dabo operam, et semper ita fecisse me
 et imperatores mei et qui una stipendia fecerunt testes
 15 sunt. vos quoque acum est, commilitones, etsi appella-
 tione vestrum usurpatis ius, cum adsulescentes nihil ad-
 versus magistratum senatusque auctoritatem usquam
 feceritis, nunc quoque in potestate senatus ac consulum
 esse et omnia honesta loca ducere, quibus rem publicam
 defensuri sitis.'

1 XXXV. Haec ubi dixit, conlaudatum multis verbis
 2 P. [Licinius] consul ex contione in senatum duxit. ibi
 quoque ei ex auctoritate senatus gratiae actae tribunique
 militares in legione prima primum pilum virtutis causa
 ei assignarunt. ceteri centuriones remissa appellatione
 ad dilectum oboedienter responderunt.

3 Quo maturius in provincias magistratus proficisce-
 rentur, Latinae kal. Iuniiis fuere; eoque sollempni perfecto
 C. Lucretius praetor omnibus, quae ad classem opus erant,
 4 praemissis Brundisium est profectus. praeter eos exer-
 citus, quos consules comparabant, C. Sulpicio Galbae
 praetori negotium datum, ut quattuor legiones scriberet
 urbanas iusto numero peditum equitumque, isque quat-
 tuor tribunos militum ex senatu legeret qui praecessent;
 5 sociis Latini nominis imperaret quindecim milia peditum,
 mille et ducentos equites: is exercitus uti paratus esset,
 6 quo senatus censisset. P. Licinio consuli ad exercitum
 civilem socialemque petenti addita auxilia, Ligurum duo
 milia, Cretenses sagittari — incertus numerus, quantum

rogati auxilia Cretenses misissent —, Numidac item equites elephantique. in eam rem legati ad Masinissam 7 Carthaginienesque missi L. Postumius Albinus, Q. Terentius Culleo, C. Aburius. in Cretam item legatos tres ire placuit, A. Postumium Albinum, C. Decimum, A. Licinium Nervam.

XXXVI. Per idem tempus legati ab rege Perseo 1 venerunt. eos in oppidum intronitti non placuit, cum iam bellum regi eorum et Macedonibus et senatus decresset et populus iussisset. in aedem Bellonae in senatum 2 introducti ita verba fecerunt: mirari Persea regem, quid in Macedoniam exercitus transportati essent; si impetrari 3 a senatu posset, ut ii revocentur, regem de iniuriis, si quas sociis factas quererentur, arbitrato senatus satisfacturum esse. Sp. Carvilius ad eam ipsam rem ex Graecia 4 remissus ab Cn. Sicinio in senatu erat. is Perrhaebiam expugnatam armis, Thessaliae aliquot urbes captas, cetera quae aut ageret aut pararet rex, cum argueret, respondere ad ea legati iussi. postquam haesitabant, ne- 5 gantes sibi ultra quicquam mandatum esse, iussi renuntiare regi, consulem P. Licinium brevi cum exercitu futurum in Macedonia esse: ad eum, si satisfacere in 6 animo esset, mitteret legatos; Romam quod praeterea mitteret, non esse: neminem eorum per Italiam ire liciturum. ita dimissis P. Licinio consuli mandatum, intra 7 undecimum diem iuberet eos Italia excedere, et Sp. Carvilius mitteret, qui, donec navem conscendissent, custodiret. haec Romae acta nondum profectis in provinciam 8 consulibus.

Iam Cn. Sicinius, qui priusquam magistratu abiret, Brundisium ad classem et ad exercitum praemissus erat, traiectis in Epirum quinque milibus peditum, trecentis equitibus, ad Nymphaeum in agro Apolloniati castra habebat. inde tribunos cum duobus milibus militum ad 9 occupanda Dassaretiorum et Illyriorum castella, ipsis accersentibus praesidia, ut tutiores a finitimorum impetu Macedonum essent, misit.

XXXVII. Paucis post diebus Q. Marcius, A. Atilius 1 et P. et Servius Corneli Lentuli et L. Decimius, legati

in Graeciam missi, Coreyram peditum mille secum ad-
 vixerunt; ibi inter se et regiones quas obirent et mi-
 2 lites diviserunt. L. Decimius missus est ad Gentium
 regem Illyriorum, quem si aliquem respectum amicitiae
 eum habere cerneret, retentaret aut etiam ad belli
 3 societatem perliceret (iussus). Lentuli in Cephallaniam
 missi, ut in Peloponnesum traicerent oramque maris in
 4 occidentem versi ante hiemem circumirent. Marcio et
 Atilio Epirus, Aetolia, Thessalia circumcundae adsignan-
 tur; inde Boeotiam atque Eubocam aspiceret iussi, tum
 5 in Peloponnesum traicere; ibi congressuros se cum Len-
 tulis constituunt. priusquam digrederentur a Coreyra,
 litterae [a] Perseo adlatae sunt, quibus quaerebat, quae
 causa Romanis aut in Graeciam traiciendi copias aut
 6 urbes occupandi esset. cui rescribi non placuit, nuntio
 ipsius qui litteras attulerat dici, praesidii causa ipsarum
 7 urbium Romanos facere. Lentuli circumcuntes Pelopon-
 nesi oppida, cum sine discrimine omnes civitates adhor-
 tarentur, ut quo animo, qua fide adiuvissent Romanos
 Philippi primum, deinde Antiochi bello, eodem adversus
 8 Persea iuarent, fremitus in contionibus fiebant Achaicis
 indignantibus eodem se loco esse, qui omnia a principijs
 Macedonici belli praestitissent Romanis, [quo] Messeni
 atque Elii, [qui] et Macedonis Philippi bello hostes fuis-
 sent [Romanis et] pro Antiocho postea arma adversus
 9 populum Romanum tulissent ac nuper in Achaicum con-
 tributi concilium velut praemium belli se victoribus
 Achaicis tradi quererentur.

1 XXXVIII. Marcus et Atilius ad Gitanas Epiri oppi-
 dum decem milia [a] mari cum escenderent, concilio
 Epirotarum habito cum magno omnium adsensu auditi
 sunt et quadringentos iuventutis eorum in Orestas, ut
 2 praesidio essent liberatis ab Macedonibus, miserunt. inde
 in Aetoliam progressi ac paucos ibi morati dies, dum in
 praetoris mortui locum alius sufficeretur, et Lycisco
 praetore facto, quem Romanorum favere rebus satis con-
 pertum erat, transierunt in Thessaliam. eo legati Acar-
 3 nanum et Boeotorum exules venerunt. Aearnanes nun-
 tiare iussi, quae Philippi primum, Antiochi deinde bello,

decepti pollicitationibus regis adversus populum Romanum commisissent: ea corrigendi occasionem illis oblatam; si male meriti clementiam populi Romani experti 4 essent, bene merendo liberalitatem experirentur. Boeotis 5 exprobratum, societatem eos cum Perseo iunxisse. cum culpam in Ismeniam principem alterius partis conferrent et quasdam civitates dissentientis in causam deductas, apparituum id esse Marcius respondit: singulis enim civitatibus de se ipsis consulendi potestatem facturos. Thessalorum Larisae fuit concilium. ibi [et] Thessalis 6 benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis munere fuit, et legatis, quod et Philippi prius et post Antiochi bello enixe adiuti a gente Thessalorum essent. hac mutua commemoratione meritorum accensi animi 7 multitudinis ad omnia decernenda quae Romani vellent.

Secundum hoc concilium legati a Perseo rege vene- 8 runt, privati maxime hospiti fiducia, quod ei paternum cum Marcio erat. ab huius necessitudinis commemoratione orsi petierunt legati, in colloquium veniendi regi potestatem faceret. Marcius et se ita a patre suo acce- 9 pisse dixit, amicitiam hospitiumque cum Philippo fuisse: minime immemorem necessitudinis eius legationem eam suscepisse; colloquium, si satis commode valeret, non 10 fuisse se dilaturum; nunc, ubi primum posset, ad Peneum flumen, qua transitus ab Homolio Diuum esset, praemissis qui nuntiarent regi, venturos.

XXXVIII. Et tum quidem ab Dio Perseus in in- 1 teriora regni recipit se levi aura spei obiecta, quod Marcius ipsius causa suscepisse se legationem dixisset; post dies paucos ad constitutum locum venerunt. magnus 2 comitatus fuit regius cum amicorum tum satellitum turba stipante. non minore agmine legati venerunt et ab Larisa multis prosequentibus et legationibus civitatum, quae convenerant Larisam et renuntiare domum certa quae audissent volebant. inerat cura insita mortalibus 3 videndi congregientis nobilem regem et populi principis terrarum omnium legatos. in conspectu steterunt diri- 4 mente animi. paulisper internuntiando cunctatio fuit, utri transgrederentur. aliquid illi regiae maiestati, [hi] ali-

quid populi Romani nomini, cum praesertim Perseus
 5 petisset colloquium, existimabant deberi. ioco etiam Mar-
 cius cunctantis movit. ‘minor’ inquit ‘ad maiorem et’ —
 quod Philippo ipsi cognomen erat — ‘filius ad patrem
 6 transeat.’ facile persuasum id regi est. aliud deinde
 ambigebatur, cum quam multis transiret. rex cum omni
 comitatu transire aecum censebat; legati vel cum tribus
 venire iuebant vel, si tantum agmen traduceret, obsides
 7 dare, nihil fraudis fore in colloquio. Hippiam et Pan-
 tauchum, quos et legatos miserat, principes amicorum,
 obsides dedit. nec tam in pignus fidei obsides desiderati
 erant quam ut appareret, sociis nequaquam ex dignitate
 8 pari congregi regem cum legatis. salutatio non tam-
 quam hostium, sed hospitalis ac benigna fuit, positisque
 sedibus consederunt.

1 XXXX. Cum paulisper silentium fuisset, ‘expectari
 nos’ inquit Marcius ‘arbitror, ut respondeamus litteris
 tuis, quas Coreyam misisti, in quibus quaeris, quid ita
 legati cum militibus venerimus et praesidia in singulas
 2 urbes dimittamus. ad hanc interrogationem tuam et non
 respondere vereor, ne superbum sit, et vera respondere,
 3 ne nimis acerbum audienti tibi videatur. sed cum aut
 verbis castigandus aut armis sit qui foedus rumpit, sicut
 bellum adversus te ali quam mihi mandatum malim, ita
 orationis acerbiteratem adversus hospitem, utcumque est,
 subibo, sicut medici, cum salutis causa tristiora remedia
 4 adhibent. ex quo regnum adeptus es, unam rem te,
 quae facienda fuerit, senatus fecisse censeat, quod legatos
 Romam ad renovandum [foedus miseris; quod ipsum tam-
 en tibi non fuisse renovandum] iudicat potius quam
 5 cum renovatum esset violandum. Abrupolim, socium
 atque amicum populi Romani, regno expulisti; Arthetauri
 interfectores, ut caede, ne quid ultra dicam, laetatum
 appareret, recepisti, qui omnium Illyriorum fidissimum
 6 Romano nomini regulum occiderant; per Thessaliam et
 Maliensem agrum cum exercitu contra foedus Delphos
 isti; Byzantis item contra foedus misisti auxilia; cum
 Boeotis, sociis nostris, secretam tibi ipsi societatem, quam
 7 non licebat, iureiurando pepigisti; Thebanos legatos,

Euersam et Callicritum, venientis ad nos quaerere malo quis interfecerit quam arguere. in Aetolia bellum intestinum et caedes principum, per quos nisi per tuos factae videri possunt? Dolopes a te ipso evastati sunt. Eumenes 8 rex ab Roma eum in regnum rediret, prope ut victuma Delphiis in sacro loco ante aras mactatus, quem insimulet piget referre; quae hospes Brundisinus occulta facinora indicet, certum habeo et scripta tibi omnia ab Roma esse et legatos renuntiasse tuos. haec ne dicerentur a me, uno modo vitare potuisti, non quaerendo, quam ob causam exercitus in Macedoniam traicerentur, aut praesidia in sociorum urbes mitteremus. quaerenti tibi superbius tacuissemus quam vera respondimus. equidem 11 pro paterno nostro hospitio faveo orationi tuae, et opto, ut aliquid mihi materiae praebeas agendae tuae aput senatum causae.'

XXXXI. Ad ea rex 'bonam causam, si aput iudices 1 aequos ageretur, aput eosdem et accusatores et iudices agam. eorum autem quae obiecta sunt mihi, partim ea 2 sunt, quibus nescio an gloriari debeam, partim quae fateri [non] erubescam, partim quae verbo obiecta verbo negare sit. quid enim, si legibus vestris hodie reus sim, 3 aut index Brundisinus aut Eumenes mihi obiciat, ut accusare potius vere quam convitari videantur? scilicet 4 nec Eumenes, cum tam multis gravis publice ac privatim sit, alium quam me inimicum habuit; neque ego potiorrem quemquam ad ministeria facinorum quam Rammium, quem neque unquam ante videram nec eram postea visurus, invenire potui. et Thebanorum, quos naufragio 5 perisse constat, et Arthetauri caedis mihi reddenda ratio est; in qua tamen nihil ultra obicitur quam interfectores eius in regno exulasse meo. cuius condicionis iniquitatem 6 ita non sum recusaturus, si vos quoque accipitis, ut quicumque exules in Italiam aut Romam se contulerunt, his facinorum, propter quae damnati sunt, auctores vos fuisse fateamini. si hoc et vos recusabitis et omnes Italiae 7 gentis, ego quoque inter ceteros ero. et hercule, quid adinet cuiquam exilium patere, si nusquam exuli futurus locus est? ego tamen istos, ut primum in Macedonia 8

esse admonitus a vobis conperi, requisitos abire ex regno
 9 iussi et in perpetuum interdixi finibus meis. et haec
 quidem mihi tamquam causam dicenti reo obiecta sunt.
 illa tamquam regi et quae de foedere, quod mihi est vo-
 10 biscum, disceptationem habeant. nam si est in foedere
 ita scriptum, ut ne si bellum quidem quis inferat, tueri
 me regnumque meum liceat, mihi fatendum est, quod
 me armis adversus Abrupolim socium populi Romani
 11 defenderim, foedus violatum esse. sin autem hoc et ex
 foedere licuit et iure gentium ita comparatum est, ut arma
 armis propulsentur, quid tandem me facere decuit, cum
 Abrupolis finis mei regni usque ad Amphipolim perva-
 stasset, multa libera capita, magnam vim mancipiorum,
 12 multa milia pecorum abegisset? quiescerem et paterer,
 donec Pellam et in regiam meam armatus pervenisset?
 at enim bello quidem iusto sum persecutus, sed vinci
 non oportuit eum neque alia quae victis accidunt pati;
 quorum casum cum ego subierim, qui sum armis laces-
 situs, quid potest queri sibi accidisse, qui causa belli fuit?
 13 non sum eodem modo defensurus, Romani, quod Dolo-
 pas armis coereuerim, quia, etsi non merito eorum, iure
 feci meo, cum mei regni, meae dicionis essent, vestro
 14 decreto patri adtributi meo. nec, si causa reddenda sit,
 non vobis nec foederatis, sed iis, qui [ne] in servos qui-
 dem saeva atque iniusta imperia probant, plus aequo et
 bono saevisse in eos videri possum, quippe Euphranorem
 praefectum a me inpositum ita occiderunt, ut mors poe-
 narum eius levissima fuerit.

1 XXXII. At cum processissem inde ad visendas
 Larisam et Antrona et Pteleon, quia in propinquo Del-
 phi [erant], sacrificandi causa, [ut] multo ante debita vota
 2 persolverem, Delphos escendi. et his criminis augendi
 causa cum exercitu me isse adicitur; scilicet ut, quod
 nunc vos facere queror, urbes occuparem, arcibus impo-
 3 nerem praesidia. vocate in concilium Graeciae civitates,
 per quas iter feci, queratur unusquibet militis mei iniu-
 riam: non recusabo quin simulato sacrificio aliud petisse
 4 videar. Aetolis et Byzantis praesidia misimus et cum
 Bocotis amicitiam fecimus. haec qualiacumque sunt,

per legatos meos non solum indicata, sed etiam excusata sunt saepe in senatu vestro, ubi aliquos ego disceptatores non tam aequos quam te, Q. Marci, paternum amicum et hospitem, habebam. sed nondum Romam accusator 5 Eumenes venerat, qui calumniando omnia detorquendoque suspecta et invisa efficeret et persuadere vobis conaretur, non posse Gracciam in libertate esse et vestro munere frui, quoad regnum Macedoniae incolume esset. circumagetur hic orbis; erit mox qui arguat, nequiquam 6 Antiochum ultra iuga Tauri emotum, gravioremque multo Asiae quam Antiochus fuerit Eumenen esse, conquiescere socios vestros non posse, quoad regia Pergami sit: eam arcem supra capita finitimarum civitatum impositam. ego haec, Q. Marci et A. Atili, quae aut a vobis obiecta 7 aut purgata a me sunt, talia esse scio, ut aures, ut animi audientium sint, nec tam referre, quid ego aut qua mente fecerim quam quo modo id vos factum accipiat. conscius 8 mihi sum nihil me scientem deliquisse et, si quid fecerim imprudentia lapsus, corrigi me et emendari castigatione hac posse. nihil certe insanabile nec quod bello et armis 9 persequendum esse censeatis commisi, aut frustra clementiae gravitatisque vestrae fama volgata per gentes est, si talibus de causis, quae vix querela et expostulatione dignae sunt, arma capitis et regibus sociis bella infertis.

XXXXIII. Haec dicentem et cum adsensu Marcius 1 [audivit et] auctor fuit mittendi Romam legatos, cum experienda omnia ad ultimum nec praetermittendam spem ullam censuisset. reliqua consultatio erat, quonam modo 2 tutum iter legatis esset. ad id [cum] necessaria petitio indutiarum videretur, cuperetque Marcius neque aliud conloquio petisset, gravate et in magnam gratiam petentis concessit. nihil enim satis paratum ad bellum in praesentia habebant Romani, non exercitum, non ducem, cum Perseus, ni spes vana pacis occaecasset consilia, omnia praeparata atque instructa [haberet] et suo maxime tempore atque alieno hostibus incipere bellum posset.

Ab hoc conloquio fide indutiarum interposita legati 4 Romani in Boeotiam comparati sunt. ibi iam motus coeperat esse discedentibus a societate communis concili

Bocotorum quibusdam populis, ex quo renuntiatum erat respondisse legatos, apparituros, quibus populis proprie societatem cum rege iungi displicuisset. primi a Chaeronia legati, deinde a Thebis in ipso itinere occurrerunt, adfirmantes, non interfuisse se, quo societas ea decreta esset, concilio; quibus legati nullo in praesentia responso dato Chalcidem se sequi iusserunt. Thebis magna contentio orta erat ex alio certamine. comitiis praetoris Bocotorum victa pars iniuriam persequens coacta multitudine decretum Thebis [fecit], ne Bocotarchae urbibus reciperentur. exules Thespias universi concesserunt; inde — recepti enim sine cunctatione erant — Thebas iam mutatis animis revocati decretum faciunt, ut duodecim, qui privati coetum et concilium habuissent, exilio multarentur. novus deinde praetor — Ismenias is erat, vir nobilis ac potens — capitalis poenae absentis eos decreto damnat. Chalcidem fugerant; inde ad Romanos Larisam profecti causam cum Perseo societatis in Ismeniam contulerant: ex contentione ortum certamen. utriusque tamen partis legati ad Romanos venerunt, et exules accusatoresque Ismeniae et Ismenias ipse.

XXXVIII. Chalcidem ut ventum est, aliarum civitatum principes, id quod maxime gratum erat Romanis, suo quique proprie decreto regiam societatem aspernati Romanis se adiungebant, Ismenias gentem Bocotorum in fidem Romanorum permitti accem censebat. inde certamine orto, nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud multum astitit, quin ab exulibus fautoribusque eorum interficeretur. Thebae quoque ipsae, quod Bocotiae caput est, in magno motu erant, aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos. et turba Coronaeorum Haliartiorumque [eo] convenerat ad defendendum decretum regiae societatis. sed constantia principum docentium cladibus Philippi Antiochique, quanta esset vis et fortuna imperii Romani, victa tandem multitudo et ut tolleretur regia societas decrevit et eos qui auctores paciscendae anicitionis fuerant ad satisfaciendum legatis Chalcidem misit fideique legatorum commendari civitatem iussit. Thebanos Marcius et Atilius lacti audierunt auctoresque et his

[et] separatim singulis fuerunt ad renovandam amicitiam mittendi Romam legatos. ante omnia exules restitui iusserunt et auctores regiae societatis decreto suo damnarunt. ita, quod maxume volebant, discusso Boeotico concilio Peloponnesum proficiscuntur Ser. Cornelio Chalcidem accersito. Argis praebitum est iis concilium; ubi res [... nihil] aliud a gente Achaeorum petierunt, quam ut mille milites darent. id praesidium ad Chalcidem tuendam, dum Romanus exercitus in Graeciam traiceretur, missum est. Marcius et Atilius peractis, quae agenda in Graecia erant, principio hiemis Romam redierunt.

XXXXV. Inde legatio sub idem tempus in Asiam [ac] circum insulas missa. tres erant legati, Ti. Claudius, Sp. Postumius, M. Iunius. ii circumeuntes hortabantur socios ad suscipiendum adversus Persea [pro] Romanis bellum et quo quaeque opulentior civitas erat, eo accuratius agebant, quia minores secuturæ maiorum auctoritatem erant. Rhodi maximi ad omnia momenti habebantur, quia non favere tantum, sed adiuvere viribus suis bellum poterant, quadraginta navibus auctore Hegesilocho praeparatis, qui cum in summo magistratu esset — prytanin ipsi vocant — multis orationibus pervicerat Rhodios, ut omissa, quam saepe vanam experti essent, regum fovendorum spe Romanam societatem, unam tum in terris vel viribus vel fide stabilem, retinerent: bellum imminere cum Perseo; desideraturos Romanos eundem navalem apparatus, quem nuper Antiochi, quem Philippi ante bello vidissent. trepidaturos tum repente paranda classe, cum mittenda esset, nisi reficere naves, nisi instruere navalibus sociis coepissent. eo magis enixe faciendum esse, ut crimina delata ab Eumene fide rerum refellerent. his incitati quadraginta navium classem instructam ornatamque legatis Romanis advenientibus, ut non expectatam adhortationem esse appareret, ostenderunt. et haec legatio magnum ad conciliandos animos civitatum Asiae momentum fuit. Decimius unus sine ullo effectu, captarum etiam pecuniarum ab regibus Illyriorum suspicione infamis, Romam rediit.

XXXXVI. Perseus cum ab colloquio Romanorum

in Macedoniam recepisset sese, legatos Romam de in-
colatis cum Marcio condicionibus pacis misit, et Byzan-
2 tium et [...] Rhodum litteras legatis ferendas dedit. in
litteris eadem sententia ad omnis erat, conlocutum se
cum Romanorum legatis: quae audisset quaeque dixisset
ita disposita, ut superior fuisse in disceptatione videri
3 posset. apud Rhodios legati addiderunt, confidere pacem
futuram, auctoribus enim Marcio atque Atilio missos
Romam legatos: si pergerent Romani contra foedus mo-
vere bellum, tum omni gratia, omni ope evitendum fore
4 Rhodis, ut reconcilient pacem; si nihil deprecando pro-
ficiant, id agendum, ne omnium rerum ius ac potestas
ad unum populum perveniat. cum ceterorum id inter-
esse, tum praecipue Rhodiorum, quo plus inter alias civi-
tates dignitate atque opibus excellant; quae serva atque
obnoxia fore, si nullus alio sit quam ad Romanos re-
5 spectus. magis et litterae et verba legatorum benigne
sunt audita quam momentum ad mutandos animos ha-
buerunt; potentior esse partis melioris auctoritas coeperat.
6 responsum ex decreto est, optare pacem Rhodios; si bel-
lum esset, ne quid ab Rhodiis speraret aut peteret rex,
quod veterem amicitiam, multis magnisque meritis pace
7 belloque partam, diungeret sibi ac Romanis. ab Rhodo
redeuntes Boeotiae quoque civitates, et Thebas et Coro-
neam et Haliartum, adierunt, quibus expressum invitis
existimabatur, ut relicta regia societate Romanis adiun-
8 gerentur. Thebani nihil moti sunt, quamquam nonnihil
et damnatis principibus et restitutis exulibus succense-
9 bant Romanis. Coronaci et Haliartii favore quodam
insito in reges legatos in Macedoniam miserunt praesi-
dium petentes, quo se adversus impotentem superbiam
10 Thebanorum tueri possint. cui legationi responsum ab
rege est, praesidium se propter indutias cum Romanis
factas mittere non posse: tamen ita suadere, ab Theba-
norum iniuriis, qua possent, ut se vindicarent, ne Romanis
praeberent causam in se saeviendi.

1 XXXXVII. Marcus et Atilius Romam cum venis-
sent, legationem in Capitolio ita renuntiaverunt, ut nulla re
magis gloriarentur quam decepto per indutias et spem

pacis rege. adeo enim apparatibus belli fuisse instructum, 2
 ipsis nulla parata re, ut omnia opportuna loca praecocu-
 pari ante ab eo potuerint quam exercitus in Graeciam
 traiceretur. spatio autem indutiarum sumpto [ad] acum 3
 [rem] venturam: illum nihilo paratiorem, Romanos omni-
 bus instructiores rebus coepturos bellum. Boeotorum
 quoque se concilium arte distraxisse, ne coniungi amplius
 ullo consensu Macedonibus possent. haec ut summa 4
 ratione acta magna pars senatus adprobabat; veteres et
 moris antiqui memores negabant se in ea legatione Ro-
 manas agnoscere artes: non per insidias et nocturna 5
 proelia nec simulatam fugam improvisosque ad incautum
 hostem reditus nec ut astu magis quam vera virtute glo-
 riarentur, bella maiores gessisse; indicere prius quam
 gerere solitos bella, denuntiare [proelia] interdum, [locum]
 finire, in quo dimicaturi essent. eadem fide indicatum 6
 Pyrrho regi medicum vitae eius insidiantem, eadem Fali-
 scis vinctum traditum proditorem liberorum. religionis 7
 haec Romanae esse, non versutiarum Punicarum neque
 calliditatis Graecae, aput [quos] fallere hostem quam vi
 superare gloriosius fuerit. interdum in praesens tempus 8
 plus profici dolo quam virtute; sed eius demum animum
 in perpetuum vinci, cui confessio expressa sit, se neque
 arte neque casu, sed conlatis comminus viribus, iusto ac
 pio esse bello superatum. haec seniores, quibus nova ac 9
 nimis [. . . minus] placebat sapientia; vicit tamen ea pars
 senatus, cui potior utilis quam honesti cura erat, ut con-
 probaretur prior legatio Marci et eodem rursus in Grae-
 ciam cum quinquere milibus remitteretur iubereturque ce-
 tera uti e re publica maxime visum esset agere. A. quoque 10
 Atilium miserunt ad occupandam Larisam in Thessalia
 timentes, ne, si indutiarum dies exisset, praesidio eo
 misso caput Thessaliae in potestate haberet [rex]. duo 11
 milia peditum Atilius ab Cn. Sicinio accersere ad cam-
 rem agendam iussus. et P. Lentulo, qui ex Achaia re- 12
 dierat, trecenti milites Italici generis dati, ut Thebis daret
 operam, ut in potestate Boeotia esset.

XXXXVIII. His praeparatis, quamquam ad bellum 1
 consilia erant destinata, senatum tamen praerberi legatis

2 placuit. eadem fere, quae in conloquio ab rege dicta
 erant, relata ab legatis. insidiarum Eumeni factarum
 crimen et maxima cura et minime tamen probabiliter —
 manifesta enim res erat — defensum; cetera deprecatio
 3 erat. sed non eis animis audiebantur, qui aut doceri aut
 flecti possent. denuntiatum, extemplo moenibus urbis
 4 Romae, Italia intra tricesimum diem excederent. P. Li-
 cínio deinde consuli, cui Macedonia provincia obvenerat,
 denuntiatum, ut exercitui diem primam quamque diceret
 5 ad conveniendum. C. Lucretius praetor, cui classis pro-
 vincia erat, cum quadraginta quinquerenibus ab urbe
 profectus: nam ex relictis navibus alias in alium usum
 6 retineri ad urbem placuit. praemissus a praetore est
 frater [M.] Lucretius cum quinquereme una, iussusque
 ab sociis ex foedere acceptis navibus ad Cephallaniam
 7 classi occurrere, ab Reginis triremi una, ab Locris dua-
 bus, ab Uritibus quattuor. praeter oram supervectus
 (Italiae) Calabriae extremum promunturium in Ionio
 8 mari, Dyrhachium traiecit. ibi decem ipsorum Dyrha-
 chinorum, duodecim Issacorum, quinquaginta quattuor
 Genti regis lembos nactus, simulans se credere eos in
 usum Romanorum comparatos esse, omnibus abductis die
 tertio Coreyam, inde protinus in Cephallaniam traiecit.
 9 C. Lucretius praetor ab Neapoli profectus superato freto
 10 die quinto in Cephallaniam transmisit. ibi stetit classis,
 simul opperiens ut terrestris copiae traicerentur, simul
 ut onerariae ex agmine suo per altum dissipatae conse-
 querentur.

1 XXXXVIII. Per hos forte dies P. Licinius consul
 votis in Capitolio nuncupatis paludatus ab urbe profectus
 2 est. semper quidem ea res cum magna dignitate ac
 maiestate geritur; praecipue convertit oculos animosque,
 cum ad magnum nobilemque aut virtute aut fortuna
 3 hostem euntem consulem prosequuntur. contrahit enim
 non officii modo cura, sed etiam studium spectaculi, ut
 videant ducem suum, cuius imperio consilioque summam
 4 rem publicam tuendam permiserunt. subit deinde cogi-
 tatio animum, qui belli casus, quam incertus fortunae
 5 eventus communisque Mars belli sit: adversa, secunda,

quaeque inscitia et temeritate ducum cladis saepe acciderint, quae contra bona prudentia et virtus attulerit. quem scire mortalium utrius mentis, utrius fortunae consulem ad bellum mittant? triumphantemne mox cum exercitu victore scandentem in Capitolium ad eosdem deos, a quibus proficiscatur, visuri, an hostibus eam praebituri laetitiam sint? Persi autem regi, adversus quem ibatur, famam et bello clara Macedonum gens et Philippus pater, inter multa prospere gesta Romano etiam nobilitatus bello, praebat; tum ipsius Persei numquam, ex quo regnum accepisset, desitum belli expectatione celebrari nomen. cum his cogitationibus omnium ordinum homines proficiscentem consulem prosecuti sunt. duo consulares tribuni militum cum eo missi, C. Claudius, Q. Mucius, et tres illustres iuvenes, P. Lentulus et duo Manli Acidini; alter † M. Manli, alter L. Manli filius erat. cum is consul Brundisium ad exercitum atque inde cum omnibus copiis transvectus ad Nymphacum in Apolloniatum agro posuit castra.

L. Paucos ante dies Perseus, postquam legati ab Roma regressi praeciderant spem pacis, consilium habuit. ibi aliquamdiu diversis sententiis certatum est. erant quibus vel stipendium [pendendum], si iniungeretur, vel agri parte cedendum, si multarent, quidquid denique aliud pacis causa patiendum esset, non recusandum videretur, nec committendum, ut in aleam tanti casus se regnumque daret: si possessio haut ambigua regni maneret, multa diem tempusque adferre posse, quibus non amissa modo recipere, sed timendus ultro is esse quos nunc timeret posset. ceterum multo maior pars ferocioris sententiae erat. quidquid cessisset, cum eo simul regno protinus cedendum esse adfirmabant: neque enim Romanos pecunia aut agro egere, sed hoc scire, cum omnia humana, tum maxima quaeque et regna et imperia sub casibus multis esse; Carthaginensium opes fregisse sese et cervicibus eorum praepotentem finitimum regem imposuisse; Antiochum progeniemque eius ultra iuga Tauri emotum; unum esse Macedoniae regnum, et regione propincuum et quod, sicubi populo Romano sua fortuna labet,

8 antiquos animos regibus suis videatur posse facere. dum
 integrae [res sint, statuere] apud animum suum Persea
 debere, utrum singula concedendo nudatus ad extremum
 opibus extorrisque regno Samothraciam aliamve quam
 9 insulam petere ab Romanis, ubi privatus superstes regno
 suo in contemptu atque inopia consenescat, malit, an
 armatus vindex fortunae dignitatisque suae, aut, [ut] viro
 forti dignum sit, patiatur quodcumque casus belli tulerit,
 aut victor liberet orbem terrarum ab imperio Romano.
 10 non esse admirabilius Romanos Graecia pelli quam
 Hannibalem Italia pulsum esse. neque hercule videre,
 qui conveniat fratri, adfectanti per iniuriam regnum,
 summa vi restitisse, alienigenis bene parto eo cedere.
 11 postremo ita [de] bello et pace quaeri, ut inter omnes
 conveniat nec turpius quicquam esse quam sine certa-
 mine cecidisse regno, nec praeclarius quicquam quam
 pro dignitate ac maiestate omnem fortunam expertum
 esse.

1 I.I. Pellae, in vetere regia Macedonum, hoc consi-
 lium erat. ‘geramus ergo’ inquit, ‘dis bene iuvantibus,
 quando ita videtur, bellum;’ litterisque circa praefectos
 dimissis Citium — Macedoniae oppidum est — copias
 2 omnis contrahit. ipse centum hostis sacrificio regaliter
 Minervae, quam vocant Alcidem, confecto cum purpura-
 torum et satellitum manu profectus Citium est. eo iam
 omnes Macedonum [et] externorum auxiliorum convene-
 3 rant copiae. castra ante urbem ponit omnisque armatos
 in campo struxit, summa omnium quadraginta [tria]
 milia armata fuere, quorum pars ferme dimidia phalan-
 4 gitae erant; Hippias Berocaeus praecrat. delecta deinde
 et viribus et robore aetatis ex omni cetratorum numero
 duo [milia] erant; agema hanc ipsi legionem vocabant,
 praefectos habebat Leonnatum et Thrasippum † Eulyestas.
 5 ceterorum cetratorum, trium ferme milium hominum, dux
 erat Antiphilus Edessaeus. Pacones et ex Paroria et
 Parastrymonia — sunt autem ea loca subiecta Thraciae
 — et Agrianes, admixtis etiam Threecibus incolis, trium
 6 milium ferme et ipsi expleverunt numerum. armaverat
 contraxeratque eos Didas Pacon, qui adolescentem De-

metrium occiderat. et armatorum duo milia Gallorum 7
 erant, praefecto Asclepiodoto. ab Heraclaea ex Sintis tria
 milia Threcum liberorum suum ducem habebant. Cre-
 tensium par paene numerus suos duces sequebatur, Su-
 sum Phalararneum et Syllum Gnosium. et Leonides 8
 Lacedaemonius quingentis ex Graecia, misto generi ho-
 minum, praecerat. regi is generis ferebatur, exsul dam-
 natus frequenti concilio Achaeorum, litteris ad Persea
 deprensus. Aetolorum et Boeotorum, qui non explebant 9
 plus quam quingentorum omnes numerum, Lyco Achaicus
 praefectus erat. ex his mixtis tot populorum, tot gentium
 auxiliis duodecim milia armatorum ferme efficiebantur.
 equitum ex tota Macedonia contraxerat [tria] milia. ve- 10
 nerat eodem Cotys Scuthis filius, rex gentis Odrysarum,
 cum mille delectis equitibus, pari ferme peditum numero.
 ita summa totius exercitus undequadragesima [milia] pedi- 11
 tum erant, quattuor equitum. satis constabat, secundum
 eum exercitum quem magnus Alexander in Asiam tra-
 iecit, numquam ullius Macedonum regis copias tantas
 fuisse.

LII. Sextus et vicesimus annus agebatur, ex quo 1
 petenti Philippo data pax erat; per id omne tempus quieta 2
 Macedonia et progeniem ediderat, cuius magna pars ma-
 tura militiae esset, et levibus bellis Thracum accolarum,
 quae exercebant magis quam fatigarent, sub adsidua tamen
 militia fuerat. et diu meditatam Philippo primo, 3
 deinde et Persei Romanum bellum omnia ut instructa
 parataque essent effecerat. mota parumper acies, non 4
 iusto decursu tamen, ne stetisse tantum in armis viderentur,
 — armatosque, sicut erant, ad contionem vocavit.
 ipse constitit in tribunali, circa se habens filios duos, 5
 cuius pariter Philippus natura frater, adoptione filius, minor,
 quem Alexandrum vocabant, naturalis erat. cohortatus est 6
 milites ad bellum, iniuriam populi Romani in patrem seque
 commemoravit: illum omnibus indignitatibus compulsus 7
 ad rebellandum, inter apparatus belli fato oppressus;
 ad se simul legatos, simul milites ad occupandas Grae-
 ciae urbes missos. fallaci dein colloquio per speciem 8
 reconciliandae pacis extractam hiemem, ut tempus ad

comparandum haberent; consulem nunc venire cum duabus legionibus Romanis, quae [singulae sena milia peditum], trecenos equites habeant, et pari ferme numero sociorum peditum equitumque; eo ut accedant regum auxilia Eumenis et Masinissae, non plus [viginti] septem milia peditum, duo equitum futura. auditis hostium copiis respicerent suum ipsi exercitum, quantum numero, quantum genere militum praestarent tironibus raptim ad id bellum conscriptis ipsi a pueris eruditi artibus militiae, tot subacti atque durati bellis. auxilia Romanis Lydos et Phrygas et Numidas esse, sibi Thracas Gallosque, ferocissimas gentium. arma illos habere ea, quae sibi quisque paraverit pauper miles, Macedonas prompta ex regio apparatu, per tot annos patris sui cura et impensa facta. commeatum illis cum procul, tum omnibus sub casibus maritimis fore; se et pecuniam et frumentum, praeter redditus metallorum, in decem annos seposuisse. omnia, quae deorum indulgentia, quae regia cura praeparanda fuerint, plena cumulataque habere Macedonas. animum habendum esse quem habuerint maiores eorum, qui Europa omni domita transgressi in Asiam incognitum fama aperuerint armis orbem terrarum nec ante vincere desierint quam rubro mari inclusis quod vincerent defuerit. at hercule nunc [non] de ultimis Indiae oris, sed de ipsius Macedoniae possessione certamen fortunam indixisse. cum patre suo gerentis bellum Romanos speciosum Graeciae liberandae tulisse titulum; nunc propalam Macedoniam in servitutem petere, ne rex vicinus imperio sit Romano, ne gens bello nobilis arma habeat. haec enim tradenda superbis dominis esse cum rege regnoque, [si] absistere bello et facere imperata velint.

1 LIII. Cum per omnem orationem satis frequenti adsensu succlamatum esset, tum vero ea vociferatio simul indignantium minitantiumque, partim iubentium bonum animum habere regem, exorta est, ut finem dicendi faceret, tantum iussis ad iter parare: iam enim dici movere castra ab Nymphaeo Romanos. [contione] dimissa, ad audiendas legationes civitatum Macedoniae se contulit.

venerant autem ad pecunias pro facultatibus quaeque 3
suis et frumentum pollicendum ad bellum. omnibus gra- 4
tiae actae, remissum omnibus; satis regio apparatus ad
ea dictum sufficere. vehicula tantum imperata, ut tor-
menta telorumque missilium ingentem vim praeparatam
bellicumque aliud instrumentum veherent.

Profectus inde toto exercitu, Eordaeam petens, ad 5
Begorritim quem vocant lacum positus castris, postero
die in Elimeam ad Haliaemona fluvium processit. deinde 6
saltu angusto superatis montibus, quos Cambunios vocant,
descendit ad Azorum, Pythium, Dolichen — Tripolim
vocant incolentes. haec tria oppida paulisper cunctata, 7
quia obsides Larisaeis dederant, victa tamen praesenti
metu in deditionem concesserunt. benigne his appellatis 8
haud dubius Perrhaebos quoque idem [facturos, ..] ur-
bem, nihil cunctatis qui incolebant, primo adventu recipit.
Cyretias oppugnare coactus, primo etiam die acri con- 9
cursu ad portas armatorum est repulsus; postero die om-
nibus copiis adortus in deditionem omnes ante noctem
accepit.

LIIII. Mylae, proximum oppidum, ita munitum, ut 1
inexsuperabilis munimenti spes incolae ferocioris faceret,
non portas claudere regi satis habuerunt, sed probris
quoque in ipsum Macedonasque procacibus iaculati sunt. .
quae res cum infestiorum hostem ad oppugnandum fecis- 2
set, ipsos desperatione veniae ad tuendos sese acrius ac-
cendit. itaque per triduum ingentibus utrimque animis 3
et oppugnata est [et] defensa. multitudo Macedonum
ad subeundum in vicem proelium haud difficulter suppe-
tebat; oppidanos diem, noctem eosdem tuentis moenia
non vulnera modo, sed etiam vigiliae et continens labor
conficiebat. quarto die cum et scalae undique ad muros 4
erigerentur et porta vi maiore oppugnaretur, oppidani
depulsi muris ad portam tuendam concurrunt eruptio-
nemque repentinam in hostis faciunt; quae cum irae 5
magis inconsultae quam verae fiducia virium esset, pauci
et fessi ab integris pulsati terga [dederunt] fugientesque
per patentem portam hostes acceperunt. ita capta urbs 6
ac direpta est. libera quoque corpora, quae caedibus

superfuerunt, venum data. diruto magna ex parte et
 incenso oppido profectus ad Phalannam castra movit,
 7 inde postero die Gyrtone[m] pervenit. quo cum T. Minu-
 cium Rufum et Hippium Thessalorum praetorem cum
 praesidio intrasse accepisset, ne temptata quidem oppu-
 gnatione praetergressus, Elatiam et Gonnium percussis
 8 inopinato adventu oppidanis recepit. utraque oppida in
 faucibus sunt qua Tempe adeunt, magis Gonnus. itaque
 et firmiore id praesidio tutum equitum peditumque, ad
 9 hoc fossa triplici ac vallo munitum reliquit. ipse ad Su-
 curium progressus opperiri ibi hostium adventum statuit,
 simul et frumentari passim exercitum iubet in subiecto
 10 hostium agro. namque Sucurium est sub radicibus Ossae
 montis. qua in meridiem vergit, subiectos habet Thes-
 saliae campos, ab tergo Macedoniam atque Magnesiam.
 11 ad has opportunitates accedit summa salubritas et copia
 pluribus circumiectis fontibus perennium aquarum.

1 LV. Consul Romanus per eosdem dies Thessaliam
 cum exercitu petens iter expeditum primo per Epirum
 2 habuit; deinde postquam in Athamaniam est transgressus
 asperi ac prope invii soli, cum ingenti difficultate parvis
 3 itineribus aegre Gomphos pervenit; cui si vexatis homi-
 nibus equisque tironem exercitum ducenti acie instructa
 et loco suo et tempore obstitisset rex, ne Romani quidem
 4 abnuunt magna sua cum clade fuisse pugnatu[m]. post-
 quam Gomphos sine certamine ventum est, praeter gau-
 dium periculosi saltus superati contemptus quoque hostium
 5 adeo ignorantium opportunitates suas accessit. sacrificio
 rite perfecto consul et frumento dato militibus paucos ad
 requiem iumentorum hominumque moratus dies, cum au-
 dired vagari Macedonas effusos per Thessaliam vastarique
 sociorum agros, satis iam refectionem militem ad Larisam
 6 ducit. inde cum tria milia ferme abesset, ad Tripolim
 — Scaeam vocant — super Peneum amnem posuit castra.
 7 per idem tempus Eumenes ad Chalcidem navibus accessit
 cum Attalo atque Athenaeo fratribus, Philetaero fratre
 relicto Pergami ad tutelam regni. Chalcide cum Attalo
 et quattuor milibus peditum, mille equitum ad consule[m]
 8 venit; Chalcide relicta duo milia peditum, quibus Athe-

nacus praepositus. et alia eodem auxilia Romanis ex omnibus undique Graeciae populis convenerunt, quorum pleraque — adeo parva erant — in oblivionem adducta. Apolloniatae trecentos equites, centum pedites miserunt. 9 Aetolorum alae unius instar, quantum ab tota gente equitum venerat, et Thessalorum, [quorum] omnis equitatus 10 speratus erat, non plus quam trecenti erant equites in castris Romanis. Achaei iuventutis suae Cretico maxime armatu ad mille quingentos dederunt.

LVI. Sub idem tempus et C. Lucretius praetor, qui 1 navibus praecerat ad Cephallaniam, M. Lucretio fratre cum classe super Maleum Chalcidem iusso petere ipse triremem conscendit, sinum Corinthium petens ad praecooccupandas in Boeotia res. tardior ei navigatio propter infirmitatem corporis fuit. M. Lucretius Chalcidem adveniens 3 cum a P. Lentulo Haliartum oppugnari audisset, nuntium, praetoris verbis qui abscedere cum inde iuberet, misit. Boeotorum iuventute, quae pars cum Romanis stabat, eam 4 rem adgressus legatus a moenibus abscessit. haec soluta 5 obsidio locum alteri novae obsidioni dedit; namque extemplo M. Lucretius cum exercitu navali, decem milibus armatorum, ad hoc duobus milibus regionum, qui sub Athenaeo erant, Haliartum circumscedit, parantibusque iam oppugnare supervenit a Creusa praetor. ad idem fere 6 tempus et ab sociis naves Chalcidem convenerunt, duae Punicae quinqueremes, duae ab Heraclaea ex Ponto triremes, quattuor Chalcedone, totidem Samo, tum quinque Rhodiae quadriremes. has praetor, quia nusquam erat 7 maritimum bellum, remisit sociis. et Q. Marcius Chalcidem navibus venit Alope capta, Larisa, quae Cremaste dicitur, obpugnata.

Cum hic status in Boeotia esset, Perseus cum ad 8 Sucurium, sicut ante dictum est, stativa haberet, frumento undique circa ex agris convecto, ad vastandum [agrum] Pheraeorum misit, ratus ad iuvandas sociorum urbes longius a castris abstractos deprehendi Romanos posse. quos 10 cum eo tumultu nihil motos animadvertisset, praedam quidem praeterquam hominum — pecora autem maxime omnis generis fuere — divisit ad epulandum militibus.

1 LVII. Sub idem deinde tempus consilium et consul
2 et rex habuerunt, unde bellum ordirentur. regis creverant
animi vastatione concessa sibi ab hoste Pheraei agri; ita-
que eundem inde ad castra nec dandum ultra spatium
3 cunetandi censebant. et Romani censebant cunctationem
suam infamem aput socios esse, maxime indigne ferentis
4 non latam Pheraeis opem. consultantibus, quid agerent
— aderant autem Eumenes et Attalus in concilio — tre-
pidus nuntius adfert, hostem magno agmine adesse. con-
silio dimisso signum extemplo datur, uti arma capiant.
5 interim placet ex regis auxiliis centum equites et parem
6 numerum iaculatorum peditum exire. Perseus [hora]
ferme diei quarta, cum paulo plus mille passus abesset a
castris Romanis, consistere signa peditum iussit. prae-
gressus ipse cum equitibus ac levi armatura, et Cotys cum
7 eo ducesque aliorum auxiliorum praecesserunt. minus
quingentos passus ab castris aberant, cum in conspectu
fuere hostium equites; duae alae erant magna ex parte
Gallorum, Cassignatus praecerat, et levis armaturae cen-
8 tum fere et quinquaginta Mysi aut Cretenses. constitit
rex incertus, quanta esset [hostium multitudo]. duas inde
ex agmine turmas Threcum, duas Macedonum cum binis
9 Cretensium cohortibus et Threcum misit. proelium, cum
pares numero essent neque ab hac aut illa parte nova
auxilia subvenirent, incerta victoria finitum est. Eumenis
ferme triginta interfecti, inter quos Cassignatus dux Gal-
lorum cecidit. et tunc quidem Perseus ad Sucurium
10 copias reduxit. postero die circa eandem horam in eun-
dem locum rex copias admovit plaustis cum aqua se-
quentibus; nam duodecim milium passuum [via] omnis
sine aqua et plurimi pulveris erat, adfectosque siti, si
primo in conspectu dimicassent, pugnatuos fuisse appa-
11 rebat. cum Romani quiescent stationibus etiam intra
vallum reductis, regî quoque in castra redeunt. hoc per
aliquot dies fecerunt, sperantes fore ut Romani equites
12 abeuntium novissimum agmen adgrederentur: inde cer-
tamine orto [cum] longius a castris eos elicuissent, facile,
ubiubi essent, se, qui equitatu et levi armatura plus pos-
sent, conversuros aciem.

LVIII. Postquam inceptum non succedebat, castra 1
propius hostem movit rex et a quinque milibus passum
communiit. inde luce prima eodem quo solebat loco pedi- 2
tum acie instructa equitatum omnem levemque armaturam
ad castra hostium ducit. visus et plurimus et propior so- 3
lito pulvis trepidationem in castris Romanis fecit. et primo
vix creditum nuntianti est, quia prioribus continuis diebus
numquam ante horam quartam hostis apparuerat, tum
solis ortus erat. deinde ut plurimum clamore et cursu a 4
portis dubitatio exempta est, tumultus ingens oboritur. tri-
buni praefectique et centuriones in praetorium, miles ad
sua quisque tentoria discurrit. minus quingentos passus 5
a vallo instruxerat Perseus suos circa tumulum, quem
Callicinum vocant. laevo cornu Cotys rex praecerat cum 6
omnibus suae gentis; equitum ordines levis armatura in-
terposita distinguebat. in dextro cornu Macedones erant
equites, intermixti turmis eorum Cretenses; huic armatu- 7
rae Midon Berocaeus, equitibus et summae partis eius
Meno Antigonensis praecerat. proximi cornibus constiterant 8
regi equites et mixtum genus, delecta plurimum gentium
auxilia; Patrocles Antigonensis hic et Paconiae praefectus
Didas erant praepositi. medius omnium rex erat, circa 9
eum agema quod vocant, equitumque sacrae alae. ante 10
se statuit funditores iaculatoresque, quadringentorum
manus utraque numerum explebat; Stratonem Thessa-
lonicensem et Artemona Dolopem iis praefecit. sic regi
constiterant. consul intra vallum peditum acie instructa 11
et ipse equitatum omnem cum levi armatura emisit. pro 12
vallo instructi sunt. dextro cornu praepositus C. Licinius
Crassus consulis frater, cum omni Italico equitatu, veliti-
bus intermixtis; sinistro M. Valerius Laevinus sociorum
ex Graecis populis equites habebat [et] eiusdem gentis
levem armaturam. mediam autem aciem cum delectis 13
equitibus extraordinariis tenebat Quintus Mucius. ducenti
equites Galli ante signa horum instructi et de auxiliis Eu-
menis Cyrtiorum gentis trecenti. Thessali quadringenti 14
equites parvo intervallo super laevum cornu locati. Eu-
menes rex Attalusque cum omni manu sua ab tergo inter
postremam aciem ac vallum steterunt.

1 LVIII. In hunc modum maxime instructae acies,
 par ferme utrimque numerus equitum ac levis armaturae
 concurrunt a funditoribus iaculatoribusque, qui praeces-
 2 serant, proelio orto. primum omnium Thraeces, haut secus
 quam diu claustris retentae ferae, ita concitati cum ingenti
 clamore in dextrum cornu, Italicos equites, incurrerunt,
 3 ut usu belli et ingenio inpavida gens turbaretur. [...
 gla]dis hastas petere pedites [...]mque, nunc succidere
 4 cura equis, nunc illa suffodere. Perseus in mediam in-
 vectus aciem Graecos primo impetu avertit; quibus cum
 gravis ab tergo instaret hostis, Thessalorum equitatus,
 qui a laevo cornu brevi spatio diiunctus in subsidiis fue-
 rat extra concursum, primo spectator certaminis, deinde
 5 inclinata re maximo usui fuit. cedentes enim sensim
 integris ordinibus, postquam se Eumenis auxiliis adiun-
 xerunt, et cum eo tutum inter ordines suos receptum
 sociis fuga dissipatis dabant et, cum minus conferti hostes
 instarent, progredi etiam ausi multos fugientium obvios
 6 exceperunt. nec regis, sparsi iam ipsi passim sequendo,
 cum ordinatis et certo incedentibus gradu manus conse-
 7 rere audebant. cum victor equestri proelio rex, parvo
 momento si adiuvisset, debellatum esse [clamare]t, op-
 portune adhortanti supervenit phalanx, quam sua sponte,
 ne audaci coepto decissent, Hippias et Leonnatus raptim
 adduxerant, postquam prospere pugnassee equitem acce-
 8 perunt. fluctuante rege inter spem metumque tantae rei
 conandae Cretensis Euander, quo ministro Delphis ad
 insidias Eumenis regis usus erat, postquam agmen pedi-
 9 tum venientium sub signis vidit, ad regem adcurrit et
 monere institit, ne elatus felicitate summam rerum temere
 10 in non necessariam aleam daret: si contentus bene re-
 gesta quiesset eo die, vel pacis honestae condicionem
 habiturum, vel plurimos belli socios, qui fortunam seque-
 rentur, si bellare mallet. in hoc consilium pronior erat
 11 animus regis. itaque conlaudato Euandro signa referri
 peditumque agmen redire in castra iubet, equitibus re-
 ceptui canere.

1 LX. Cecidere eo die ab Romanis ducenti equites,
 duo [milia] haut minus peditum, capti sescenti ferme; ex

regis autem viginti equites, quadraginta pedites interfecti. postquam redire in castra victores, omnes quidem lacti, 2 ante alios Thracum insolens lactitia eminebat; cum cantu enim superfixa [hastis] capita hostium portantibus redierunt. apud Romanos non maestitia tantum ex male gesta re, 3 sed pavor etiam erat, ne extemplo castra hostibus adgrederetur. Eumenes suadere, ut trans Peneum transferret castra, ut pro munimento annum haberet, dum percussi milites animos colligerent. consul moveri flagitio timoris 4 fatendi; victus tamen ratione silentio noctis transductis copiis castra in ulteriore ripa communiit. rex postero 5 die ad lacessendos proelio hostes progressus, postquam trans annum in tuto posita castra animadvertit, fatebatur quidem peccatum, quod pridie non institisset victis, sed aliquanto maiorem culpam esse, quod nocte foret cessatum; nam ut neminem alium suorum moveret, levi ar- 6 matura inmissa trepidantium in transitu fluminis hostium deleri magna ex parte copias potuisse. Romanis quidem 7 praesens pavor demtus erat, in tuto castra habentibus; damnum inter cetera praecipue famae movebat. et in 8 consilio apud consulem pro se quisque in Aetolos conferebant causam: ab his fugae terrorisque principium ortum; secutos pavorem Aetolorum et ceteros socios Graecorum 9 populorum. quinque principes Aetolorum, qui primi 10 terga vertentes conspecti dicebantur, [Romam missi.] Thessali pro contione laudati ducesque eorum etiam virtutis causa donati.

LXI. Ad regem spolia caesorum hostium referebantur. 1 dona ex his aliis arma insignia, aliis equos, quibusdam 2 captivos dabat. scuta erant supra mille quingenta, loricae thoracesque mille amplius summam explebant, galearum gladiatorumque et missilium omnis generis maior aliquanto numerus. haec per se ampla lautaque multiplicata 3 verbis regis, quae ad contionem vocato exercitu habuit. 'praeiudicatum eventum belli habetis. meliorem partem 4 hostium, equitatum Romanum, quo invictos se esse gloriabantur, fudistis. equites enim illis principes iuventutis, 5 equites seminarium senatus; inde lectos in patres consules, inde imperatores creant; horum spolia paulo ante

6 divisimus inter vos. nec minorem de legionibus peditum
victoriam habetis, quae nocturna fuga vobis subtractae
7 naufragorum trepidatione passim natantium flumen con-
pleverunt. sed facilius nobis sequentibus victos Peneum
superare erit, quam illis trepidantibus fuit; transgressique
8 extemplo castra oppugnabimus, quae hodie cepissemus,
si fugissent; aut si acie decernere volent, eundem pu-
9 gnae pedestris eventum expectate, qui equitum in cer-
tamine fuit.' et qui vicerant alaeres, spolia caesorum
10 hostium humeris gerentes facinora sua audivere, ex eo
quod acciderat spem futuri praecipientes, et pedites aliena
gloria accensi, praecipue qui Macedonum phalangis erant,
sibi quoque et navandae regi operae et similem gloriam
11 ex hoste pariendi occasione[m optabant. contione] di-
missa, postero die profectus inde ad Mopsium posuit
castra. tumulus hic ante Tempe eminet Larisae medius
† abestonum ***

1 LXII. [Romani,] non abscedentes ab ripa Penei, trans-
2 tulerunt in locum tutiorem castra. eo Mísagenes Numida
venit cum mille equitibus, pari peditum numero, ad hoc
3 elephantis duobus et viginti. per eos dies consilium ha-
benti regi de summa [rerum], cum iam consedisset fero-
cia ab re bene gesta, ausi sunt quidam amicorum consi-
lium dare, ut secunda fortuna in condicionem honestae
4 pacis uteretur potius quam spe vana evector in casum
inrevocabilem se daret: modum inponere secundis rebus
nec nimis credere serenitati praesentis fortunae, pruden-
5 tis hominis et merito felicitis esse. mitteret ad consulem
qui foedus in easdem leges renovarent, quibus Philippus
pater eius pacem ab T. Quintio victore accepisset.
6 neque desinere bellum magnificentius quam ab tam me-
morabili pugna [posse, neque] spem firmiorem pacis
perpetuae dari, quam quae percussos adverso proelio
7 Romanos molliores factura sit ad paciscendum. quodsi
Romani tum quoque insita pertinacia aequa aspernaren-
tur, deos hominesque et moderationis Persei et illorum
8 pervicacis superbiae futuros testes. numquam ab talibus
consiliis abhorrebat regis animus. itaque plurimum ad-
9 sensu comprobata sententia, legati ad consulem missi

adhibito frequenti consilio auditi sunt. pacem petiere, 10
 vectigal quantum Philippus pactus esset, daturum Per-
 sea Romanis pollicentis: urbibus, agris locisque, quibus
 Philippus cecisset, cecurum primum. haec legati. sum- 11
 motis his cum consultarent, Romana constantia vicit in
 consilio. ita tum mos erat, in adversis voltum secundae
 fortunae gerere, moderari animo in secundis. responderi 12
 placuit, ita pacem dari, si de summa rerum liberum se-
 natui permittat rex de se deque universa Macedonia
 statuendi ius. haec cum renuntiassent legati, miraculo 13
 ignaris moris pertinacia esse et plerique vetare amplius
 mentionem pacis facere: ultro mox quaesituros quod
 oblatum fastidiant. Perseus hanc ipsam superbiam, 14
 quippe ex fiducia virium esse, timere; et summam pecu-
 niae augens, si pretio pacem emere posset, non destitit
 animum consulis temptare. postquam nihil ex eo quod 15
 primo responderat mutabat, desperata pace ad Sucurium,
 unde profectus erat, rediit, belli casum de integro tem-
 ptaturus.

LXIII. Fama equestris pugnae vulgata per Graeciam 1
 nudavit voluntates hominum. non enim solum qui partis
 Macedonum erant, sed plerique ingentibus Romanorum
 obligati beneficiis, quidam vim superbiamque experti
 [Persei], laeti cum famam acceperere, non ob aliam cau- 2
 sam quam pravo studio, quo etiam in certaminibus ludi-
 cris vulgus utitur, deteriori atque infirmiori favendo.

Eodem tempore in Bocotia summa vi Haliartum Lu- 3
 cretius praetor oppugnabat; et quamquam nec habebant
 externa auxilia obsessi praeter Coronitanorum iuniores,
 qui prima obsidione moenia intraverant, neque sperabant,
 tamen ipsi animis magis quam viribus resistebant. nam 4
 et eruptiones in opera crebro faciebant, et arietem admo-
 tum nunc [saxis ingentibus, nunc] libramento plumbi
 gravatum ad terram urgebant et, si qua declinare ne-
 quiverant ictum, pro diruto muro novum tumultuario
 opere raptim ex ipsa ruinae strage congestis saxis extru-
 ebant. cum operibus len[tior oppugna]tio esset, scalas 5
 per manipulos dividi praetor iussit corona undique moe-
 nia adgressurus, eo magis suffecturam ad id multitudinem

ratus, quod qua parte palus urbem cingit nec adtinebat
 6 oppuguari nec poterat. ipse ab ea parte, qua duae turres
 quodque inter eas muri fuerat [corruebat], duo milia mi-
 litum delectorum admovit, [ut] eodem tempore, quo ipse
 transcendere ruinas conaretur, concursu adversus se op-
 pidanorum facto scalis vacua defensoribus moenia capi
 7 parte aliqua possent. haud segniter oppidani vim eius
 arcere parant. nam super stratum ruinis locum fascibus
 aridis sarmentorum iniectis stantes cum ardentibus faci-
 bus accensuros eam se saepem minabantur, ut incendio
 intersaepti ab hoste spatium ad obiciendum interiorem
 8 murum haberent. quod inceptum eorum fors impediit;
 nam tantus repente effusus est imber, ut nec accendi
 9 facile pateretur et extingueret accensa. itaque et trans-
 itus per distracta fumantia virgulta patuit et in unius
 loci praesidium omnibus versis moenia quoque pluribus
 10 simul partibus scalis capiuntur. in primo tumultu captae
 urbis seniores impubesque, quos casus obvios obtulit,
 passim caesi; armati in arcem confugerunt et postero die,
 cum spei nihil superesset, deditione facta sub corona
 11 venierunt. fuerunt autem duo milia ferme et quingenti.
 ornamenta urbis, statuae et tabulae pictae, et quidquid
 pretiosae praedae fuit, ad naves delatum; urbs diruta a
 12 fundamentis. inde Thebas ductus exercitus; quibus sine
 certamine receptis urbem tradidit exulibus et qui Roma-
 norum partis erant, adversae factionis hominum fautorum-
 que regis ac Macedonum familias sub corona vendidit.
 his gestis in Boeotia ad mare ac naves rediit.

1 LXIII. Cum haec in Boeotia gererentur, Perseus
 2 ad Sucurium stativa dierum aliquot habuit. ubi cum
 audisset raptim Romanos circa ex agris demessum fru-
 mentum convehere, deinde ante sua quemque tentoria
 3 spicas fascibus desecantem, quo purius frumentum tere-
 ret, ingentis acervos per tota castra stramentorum fecisse,
 ratus incendio opportuna esse, faces taedamque et mal-
 leolos stuppae inlitos pice parari iubet; atque ita media
 4 nocte profectus, ut prima luce adgressus falleret. ne-
 quiquam. primae stationes oppressae tumultu ac terrore
 suo ceteros excitaverunt, signumque datum est arma

extemplo capiendi; simulque in vallo, ad portas, miles instructus erat. [...] et inconsultae oppugnationis castrorum Perseus et extemplo circumegit aciem et prima 5 impedimenta ire, deinde peditum signa ferri iussit. ipse cum equitatu et levi armatura substitit ad agmen cogendum, ratus, id quod accidit, insecuturos ad extrema ab tergo carpenda hostis. breve certamen levis armaturae 6 maxime cum procuratoribus fuit; equites peditesque sine tumultu in castra redierunt.

Demessis circa segetibus Romani ad Crannona, intantum agrum, castra movent. ibi cum securi et propter longinquitatem et viae inopis aquarum difficultatem, quae inter Sucurium et Crannona est, stativa haberent, repente 8 prima luce [in] imminentibus tumulis equitatus regius cum levi armatura visus ingentem tumultum fecit. pridie per meridiem profecti ab Sucurio erant; peditum agmen sub luce reliquerant in proxima planitie. stetit paulisper 9 in tumulis, elici posse ratus ad equestre certamen Romanos; hi postquam nihil movebant, equitem mittit qui pedites referre ad Sucurium signa iuberet, ipse mox insecutus. Romani equites modico intervallo sequentes, 10 sicubi sparsos ac dissipatos invadere possent, postquam confertos abire, signa atque ordines servantem viderunt, et ipsi in castra redeunt.

LXV. Inde offensus longinquitate itineris rex ad 1 Mopsium castra movit, et Romani demessis Crannonis segetibus in Phalannaicum agrum transeunt. ibi cum ex 2 transfuga cognosset rex sine ullo armato praesidio passim vagantis per agros Romanos metere, eum [mille] equitibus, duobus milibus Thracum et Cretensium profectus, cum quantum accelerare poterat effuso agmine isset, improviso adgressus est Romanos. iuncta vehicula, pleraque 3 onusta, mille admodum capiuntur, sescenti ferme homines. praedam custodiendam ducendamque in castra 4 trecentis Cretensium dedit: ipse revocato ab effusa caede 5 equite et reliquis peditum ducit ad proximum praesidium, ratus haut magno certamine opprimi posse. L. Pompeius 6 tribunus militum praecerat, qui pereulsos milites repentino hostium adventu in propinquum tumulum recepit, loci se

praesidio, quia numero et viribus impar erat, defensurus.
 7 ibi cum in orbem milites coegisset, ut densatis scutis ab
 ictu sagittarum et iaculorum sese tuerentur, Perseus cir-
 cumdato armatis tumulo alios ascensum undique temptare
 iubet et comminus proelium conserere, alios enim tela
 8 ingerere. ingens Romanos terror circumstabat; nam ne-
 que conferti [propellere] propter eos qui [ascendere]
 in tumulum conabantur poterant, et ubi ordines procur-
 9 sando solvissent, patebant iaculis sagittisque. maxime
 ceestrosphendonis vulnerabantur. hoc illo bello novum
 genus teli inventum est. bipalme spiculum hastili semi-
 10 cubitali infixum erat crassitudine digiti; huic abiegnae
 breves pinnae tres, velut sagittis solent, circumdabantur;
 funda media duo scutalia inparia habebat. cum maiori
 nisu libratum funditor habena rotaret, excussum velut
 11 glans emicabat. cum et hoc et alio omni genere telorum
 pars vulnerata militum esset nec facile iam arma fessi
 sustinerent, instare rex, ut dederent se, fidem dare, prae-
 mia interdum polliceri. nec cuiusquam ad deditionem
 flectebatur animus, cum ex insperato iam obstinatis mori
 12 spes adfulsit. nam cum ex frumentatoribus refugientes
 quidam in castra nuntiassent consuli circumsideri praesi-
 dium, motus periculo tot civium — nam octingenti ferme,
 et omnes Romani erant — cum equitatu ac levi arma-
 tura — accesserant nova auxilia, Numidiae pedites equi-
 tesque et elephantum — castris egreditur et tribunus mili-
 13 tum imperat, ut legionum signa sequantur. ipse velitibus
 ad firmanda levium armorum auxilia adiectis ad tumulum
 14 praecedit. consulis latera tegunt Eumenes, Attalus et
 Misagenes regulus Numidarum.

1 LXVI. Cum in conspectu prima signa suorum cir-
 cumsessis fuerunt, Romanis quidem ab ultima despera-
 2 tione recreatus est animus; Perseus, cui primum omnium
 fuerat, ut contentus fortuito successu, captis aliquot fru-
 mentatoribus occisisque, non tereret tempus in obsidione
 3 praesidii, secundum, ea quoque temptata utcumque, cum
 sciret nihil roboris secum esse, dum liceret intacto, abire,
 et ipse hostium adventum elatus successu mansit et qui
 4 phalangem accesserent propere misit; quae et serius

quam res postulabat et, raptim acta, turbata cursu ad-
 versus instructos et praeparatos erat adventura. consul
 anteveniens extemplo proelium conseruit. primo resi- 5
 stere Macedones, deinde, ut nulla re pares erant, amissis
 trecentis peditibus, viginti quattuor primoribus equitum
 ex ala, quam sacram vocant, inter quos Antimachus etiam
 praefectus alae cecidit, abire conantur. ceterum iter 6
 prope ipso proelio tumultuosius fuit. phalanx abs trepido
 nuntio accita cum raptim dueretur, primo in angustiis
 captivorum agmini oblata vehiculisque frumento onustis
 haesit. ingens ibi vexatio partis utriusque fuit nullo ex- 7
 pectante [ut] utrumque explicaretur agmen, sed armatis
 deicientibus [per] praeceps impedimenta — neque enim
 aliter via aperiri poterat —, iumentis, cum stimulantur,
 in turba saevientibus. vix ab incondito agmine capti- 8
 vorum expedierant sese, cum regio agmini perculsisque
 equitibus occurrunt. ibi vero clamor iubentium referre
 signa ruinae prope similem trepidationem fecit, ut [si]
 hostes intrare angustias ausi longius insecuti essent,
 magna clades accipi potuerit. consul recepto ex tumulo 9
 praesidio, contentus modico successu, in castra copias
 reduxit. sunt qui eo die magno proelio pugnatum au-
 ctiores sint: octo [milia] hostium caesa, in his Sopat-
 rum et Antipatrum regiones duces, vivos captos circiter
 duo milia octingentos, signa militaria capta viginti septem.
 nec incruentam victoriam fuisse: supra quattuor [milia] 10
 et trecentos de exercitu consulis cecidisse, signa sinistrae
 alae quinque amissa.

LXVII. Hic dies et Romanis refecit animos et Per- 1
 sea percudit, ut dies paucos ad Mopsium moratus sepul-
 turae maxime militum amissorum cura, praesidio satis
 valido ad Gonnium relicto in Macedoniam reciperet co-
 pias. Timotheum quendam ex regis praefectis cum mo- 2
 dica manu relinquit ad Philam, iussum Magnetis ex
 propinquo temptare. eum Pellam venisset, exercitu in 3
 hiberna dimisso ipse cum Cotye Thessalonicam est pro-
 fectus. eo fama adfertur Autlebim regulum Thracum 4
 [et] Corragum Eumenis praefectum in Cotyis fines im-
 petum fecisse et regionem Marenem quam vocant cepisse.

- 5 itaque dimittendum Cotyn ad sua tuenda ratus magnis
proficiscentem donis prosequitur. ducenta talenta, se-
mestrem stipendium, equitatum numerat, cum primo annum
dare constituisset.
- 6 Consul postquam profectum Persea audivit, ad Gon-
num castra movet, si potiri oppido posset. ante ipsa
Tempe in faucibus situm Macedoniae claustra tutissima
7 praebet, et in Thessaliam opportunum Macedonibus de-
cursum. cum et loco et praesidio valido inexpugnabilis
[arx] esset, abstinit incepto. in Perrhaebiam flexis iti-
neribus Malloea primo impetu capta ac direpta, Tripoli
8 aliaque Perrhaebia recepta Larisam rediit. inde Eumene
atque Attalo domum remissis Misageni Numidisque hi-
berna in proxumis Thessalis urbibus distribuit et partem
exercitus ita per totam Thessaliam divisit, ut et hiberna
commoda omnes haberent et praesidio urbibus essent.
- 9 Q. Mucium legatum cum duobus milibus ad optinendam
Ambraciam misit, Graecarum civitatum socios omnes
praeter Achaeos dimisit consul. cum exercitus parte pro-
fectus in Achaiam Phthiotim, Pteleum desertum fuga
oppidanorum diruit a fundamentis, Antrona voluntate
10 incolentium recepit. ad Larisam deinde exercitum ad-
movit. urbs deserta erat; in arcem omnis multitudo con-
11 cesserat; eam oppugnare adgreditur. primi omnium
Macedones, regium praesidium, metu excesserant; a qui-
bus relictis oppidani in deditionem extemplo veniunt. du-
bitari inde, utrum Demetrias prius adgredienda foret an
12 in Boeotia aspiciendae res. Thebani, vexantibus eos
Coronaeis, in Boeotiam arcessebant. ad horum preces,
quia hibernis aptior regio quam Magnesia erat, in Boeo-
tiam duxit.
-

[PERIOCHA LIBRI XXXXIII.]

[Praetores aliquot, eo quod avarae et crudeliter provincias administrarant, damnati sunt. P. Licinius Crassus proconsul complures in Graecia urbes expugnavit et crudeliter corripuit; ob id captivi, qui ab eo sub corona venerant, ex senatus consulto postea restituti sunt. item a praefectis classium Romanarum multa impotenter in socios facta. res praeterea a Perse rege in Thracia prospere gestas continet, victis Dardanis et Illyria, cuius rex erat Gentius. motus, qui in Hispania ab Olonio factus erat, ipso interempto consedit. M. Aemilius Lepidus a censoribus princeps in senatu lectus.]

TITI LIVI

AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXIII.

I. Eadem aestate, qua in Thessalia [haec gesta sunt, 1
Q. Mucius] legatus in Illyricum a consule missus, opulenta duo oppida oppugnavit. † Cereciam vi atque armis coegit in deditionem; omniaque is sua concessit, ut opinatione clementiae eos qui Carnuntem munitam urbem incolebant adliceret. postquam nec ut dederent se con- 3
pellere neque capere oppidando poterat, ne duabus oppugnationibus nequiquam fatigatus miles esset, quam prius intactam urbem reliquerat, diripuit.

Alter consul C. Cassius nec in Gallia, quam sortitus 4
erat, memorabile quicquam gessit, et per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto est conatus. ingressum hoc iter consulem senatus ex Aquileiensium 5
legatis cognovit, qui querentes coloniam suam novam et infirmam necdum satis munitam inter infestas nationes Histrorum et Illyriorum esse cum peterent, ut senatus 6
curae haberet, quomodo ea colonia munitur, interrogati, vellentne eam rem C. Cassio consuli mandari, responde- 7

runt, Cassium Aquileiam indieto exercitu profectum per Illyricum in Macedoniam esse. ea res primo incredibilis visa, et pro se quisque credere Carnis forsitan aut Histris bellum inlatum. tum Aquileienses nihil se ultra scire nec audere adfirmare quam triginta dierum frumentum militi datum et duces, qui ex Italia itinera in Macedoniam nos-
sent, cōquisitos abductosque. enimvero senatus indignari, tantum consulem ausum, ut suam provinciam relinqueret, in alienam transiret, exercitum novo periculoso itinere inter exteris gentes duceret, viam tot nationibus in Italiam aperiret. decernunt frequentes, ut C. Sulpicius praetor trīs ex senatu nominet legatos, qui eo die proficiscantur ex urbe et quantum accelerare possint Cassium consulem, ubicumque sit, persequantur, nuntient, ne bellum cum ulla gente moveat nisi cum qua senatus gerendum censuerit. legati hi profecti M. Cornelius Cethegus, M. Fulvius, P. Marcius Rex. metus de consule atque exercitu distulit eo tempore muniendae Aquileiae curam.

II. Hispaniae deinde utriusque legati aliquot populorum in senatum introducti. ii de magistratuum Romanorum avaritia superbiaque conquesti, nixi genibus ab senatu petierunt, ne se socios foedius spoliari vexarique quam hostis patiantur. cum et alia indigna quererentur, manifestum autem esset pecunias captas, L. Canuleio praetori, qui Hispaniam sortitus erat, negotium datum est, ut in singulos, a quibus Hispani pecunias repeterent, quinos recuperatores ex ordine senatorio daret patronosque quos vellent sumendi potestatem faceret. vocatis in curiam legatis recitatum est senatus consultum, iussique nominare patronos. quattuor nominaverunt, M. Porcium Catonem, P. Cornelium Cn. f. Scipionem, L. Aemilium L. f. Paulum, C. Sulpicium Gallum. M. Titinio primum, qui praetor A. Manlio, M. Iunio consulibus in citeriore Hispania fuerat, recuperatores sumserunt. bis amplius, tertio absolutus est reus. dissensio inter duarum provinciarum legatos est orta: citerioris Hispaniae populi M. Catonem et Scipionem, ulterioris L. Paulum et Gallum Sulpicium patronos sumserunt. ad recuperatores adducti a citerioribus populis P. Furius Philus, ab ulterioribus

C. Matienus; ille Sp. Postumio, Q. Mucio consulibus 9
 triennio ante, hic biennio prius, L. Postumio, M. Popillio
 consulibus praetor fuerat. gravissimis criminibus accusati 10
 ambo ampliatiq; cum dicenda de integro causa esset,
 excusati exsilio causa solum vertisse. Furius Praeneste,
 Matienus Tibur exulatum abierunt. fama erat prohiberi 11
 a patronis nobilis ac potentes compellare, auxitque eam
 suspicionem Canuleius praetor, quod ommissa ea re dile-
 ctum habere instituit, dein repente in provinciam abiit,
 ne plures ab Hispanis vexarentur. ita praeteritis silentio 12
 obliteratis, in futurum consultum tamen ab senatu Hi-
 spanis, quod impetrarunt, ne frumenti aestimationem
 magistratus Romanus haberet neve cogeret vicensumas
 vendere Hispanos quanti ipse vellet et ne praefecti in
 oppida sua ad pecunias cogendas imponerentur.

III. Et alia novi generis hominum ex Hispania legatio 1
 venit. ex militibus Romanis et ex Hispanis mulieribus, 2
 cum quibus conubium non esset, natos se memorantes,
 supra quattuor milia hominum orabant, ut sibi oppidum,
 in quo habitarent, daretur. senatus decrevit, uti nomina 3
 sua apud L. Canuleium profiterentur eorumque si quos
 manumisissent: eos Carteiam ad Oceanum deduci placere;
 qui Carteiensium domi manere vellent, potestatem fieri, 4
 ut in numero colonorum essent, agro adsignato; Latinam
 eam coloniam esse libertinorumque appellari.

Eodem tempore ex Africa et Gulussa regulus, Masi- 5
 nissae filius, legatus patris, et Carthaginienses venerunt.
 Gulussa prior in senatum introductus, et missa quae erant 6
 ad bellum Macedonicum a patre suo exposuit et, si qua
 praeterea vellent imperare, praestaturum merito populi
 Romani est pollicitus et monuit patres conscriptos, ut a
 fraude Carthaginiensium caverent: classis eos magnae 7
 parandae consilium cepisse, specie pro Romanis et ad-
 versus Macedonas; ubi ea parata instructaque esset, ipso-
 rum fore potestatis quem hostem aut socium habeant.
 hanc iniec

* * *

III. [...] tis tantum exstitit pavor [...] ingressi 1
 castra, ostentantes capita, fecerunt, ut si admotus extem-

2 plo exercitus foret, capi castra potuerint. tum quoque
 fuga ingens facta est; et erant qui legatos mittendos ad
 pacem precibus petendam censerent, civitatesque con-
 3 plures eo nuntio audito in deditionem venerunt. quibus
 purgantibus sese culpamque in duorum amentiam con-
 ferentibus, qui se ultro ad poenam ipsi optulissent, cum
 veniam dedisset praetor, profectus extemplo ad alias civi-
 4 tates, omnibus imperata facientibus quieto exercitu pacat-
 um agrum, qui paulo ante ingenti tumultu arserat,
 5 peragravit. haec lenitas praetoris, qua sine sanguine
 ferocissimam gentem domuerat, eo gratior plebi patribus-
 que fuit, quo crudelius avariusque in Graecia bellatum et
 6 ab consule Licinio et ab Lucretio praetore erat. Lucreti-
 um tribuni plebis absentem contionibus adsiduis lace-
 rabant, cum rei publicae causa abesse excusaretur; sed
 tum adeo vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tem-
 pore in agro suo Antiati esset aquamque ex manubiis
 7 Antium ex flumine Loracinae duceret. id opus centum
 triginta milibus aeris locasse dicitur; tabulis quoque pictis
 8 ex praeda fanum Aesculapi exornavit. invidiam infami-
 amque ab Lucretio averterunt in Hortensium successorem
 eius Abderitae legati, flentes ante curiam querentesque,
 oppidum suum ab Hortensio expugnatum ac direptum
 9 esse: causam excidii fuisse urbi, quod cum centum milia
 denarium et tritici quinquaginta milia modium imperaret,
 spatium petierint, quo de ea re et ad Hostilium consulem
 10 et Romam mitterent legatos. vixdum ad consulem se
 pervenisse, et audisse oppidum expugnatum, principes
 11 securi percussos, sub corona ceteros venisse. indigna ea
 senatui visa, decreveruntque eadem de Abderitis, quae[de]
 Coronaeis decreverant priore anno, eademque pro con-
 12 tione edicere Q. Maenium praetorem iusserunt. et legati
 duo, C. Sempronius Blaesus, Sex. Julius Caesar, ad re-
 13 stituendos in libertatem Abderitas missi. isdem manda-
 tum, ut et Hostilio consuli et Hortensio praetori nuntiarent,
 senatum Abderitis iniustum bellum inlatum conquirique
 omnes qui in servitute sint et restitui in libertatem acum
 censere.

1 V. Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore

anno fuerat, tum tribunus militum in Macedonia cum A. Hostilio erat, querellae ad senatum delatae sunt et legati regis Gallorum Cincibili venerunt. frater eius verba in 2 senatu fecit, questus Alpinorum populorum agros socio- rum suorum depopulatum C. Cassium esse et inde multa milia hominum in servitutem abripuisse. sub idem tem- 3 pus Carnorum Histrorumque et Iapydum legati venerunt: duces sibi ab consule Cassio primum imperatos, qui in Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent; pacatum 4 ab se tanquam ad aliud bellum gerendum abisse. inde ex medio regressum itinere hostiliter peragrasse fines suos, caedes passim rapinasque et incendia facta; nec se ad id locorum scire, propter quam causam consuli pro hostibus fuerint. et regulo Gallorum absenti et his popu- 5 lis responsum est, senatum ea, quae facta querantur, neque scisse futura neque, si sint facta, probare, sed indicta causa damnari absentem consularem virum iniurium esse, cum is rei publicae causa absit: ubi ex Macedonia redisset 6 C. Cassius, tum, si coram eum arguere vellent, cognita re senatum daturum operam, uti satisfiat. nec responderi 7 tantum iis gentibus, sed legatos mitti, duos ad regulum trans Alpis, tres circa eos populos placuit, qui indicarent, quae patrum sententia esset. munera mitti legatis ex 8 binis milibus aeris censuerunt: duobus fratribus regulis haec praecipua, torques duo ex quinque pondo auri facti et vasa argentea quinque ex viginti pondo et duo equi phalerati cum agasonibus et equestria arma ac sagula, et comitibus eorum vestimenta liberis servisque. haec 9 missa; illa petentibus data, ut denorum equorum iis commercium esset educendique ex Italia potestas fieret. legati cum Gallis missi trans Alpis C. Laelius, M. Aemi- 10 lius Lepidus, ad ceteros populos Cn. Sicinius, P. Cornelius Blasio, T. Memmius.

VI. Multarum simul Graeciae Asiaeque civitatum 1 legati Romam convenerunt. primi Athenienses introducti. 2 ii se quod navium habuerint militumque P. Licinio consuli et C. Lucretio praetori misisse exposuerunt, quibus eos non usos frumenti sibi centum milia imperasse, quod, 3 quamquam sterilem terram ararent ipsosque etiam agrestis

peregrino frumento alerent, tamen, ne deessent officio, confecisse et alia quae imperarentur praestare paratos
 4 esse. Milesii nihil praestitisse [se] memorantes, si quid
 imperare ad bellum senatus vellet, praestare se paratos
 5 esse polliciti sunt. Alabandenses templum urbis Romae
 se fecisse commemoravere ludosque anniversarios ei di-
 6 vac instituisse et coronam auream quinquaginta pondo,
 quam in Capitolio ponerent donum Iovi optimo maximo,
 attulisse et scuta equestria trecenta: ea, cui iussissent,
 tradituros. donum ut in Capitolio ponere et sacrificare
 7 liceret, petebant. hoc [etiam] Lampsaceni, octoginta
 pondo coronam adferentes, petebant, commemorantes,
 8 discessisse se a Perseo, postquam Romanus exercitus in
 Macedoniam venisset, cum sub ditione Persei et ante
 9 Philippi fuissent. pro eo et quod imperatoribus Romanis
 omnia praestitissent, id se tantum orare, ut in amicitiam
 populi Romani reciperentur et, si pax cum Perseo fieret,
 10 exciperentur, ne in regiam potestatem reciderent. ceteris
 legatis comiter responsum, Lampsaccenos in sociorum for-
 mulam referre Q. Maenius praetor iussus. munera omnibus
 in singulos binum milium aeris data. Alabandenses scuta
 reportare ad A. Hostilium consulem in Macedoniam iussi.

11 Et ex Africa legati simul Carthaginensium [et Ma-
 sinissae venerunt: Carthaginensium] tritici deciens cen-
 tum milia et hordei quingenta indicantes se ad mare de-
 12 vecta habere, ut quo senatus censuisset deportarent: id
 munus officiumque suum scire minus esse quam pro
 meritis populi Romani et voluntate sua; sed saepe alias,
 bonis in rebus utriusque populi, se gratorum fideliumque
 13 socium muneribus functos esse. item Masinissae legati
 tritici eandem summam polliciti et mille et duentos equi-
 tes, duodecim elephantos, et si quid aliud opus esset, uti
 imperaret senatus: aequo propenso animo, et quae ipse
 14 ultro pollicitus sit, praestaturum esse. gratiae et Cartha-
 ginensibus et regi actae rogatique, ut ea quae pollice-
 rentur ad Hostilium consulem in Macedoniam deportarent.
 legatis in singulos binum milium aeris munera missa.

1 VII. Cretensium legatis commemorantibus se, quan-
 tum sibi imperatum a Publio Licinio consule esset sa-

gittariorum, in Macedoniam misisse, cum interrogati non 2
 infitiarentur aput Persea maiorem numerum sagittariorum
 quam aput Romanos militare, responsum est, si Cretenses 3
 bene ac naviter destinarent potiore[m] populi Romani quam
 regis Persei amicitiam habere, senatum quoque Romanum
 is tanquam certis sociis responsum daturum esse. interea 4
 nuntiarent suis, placere senatui dare operam Cretenses,
 ut, quos milites intra praesidia regis Persei haberent, eos
 primo quoque tempore domum revocarent.

Cretensibus cum hoc responso dimissis Chalcidenses 5
 vocati, quorum legatio ipso introitu, ob id quod Micythion
 princeps eorum pedibus captus lectica est introlatus, [om- 6
 nes convertit.] ultimae necessitatis extemplo visa res, in
 qua ita adfecto excusatio valetudinis aut ne ipsi quidem 7
 petenda visa foret aut data petenti non esset. cum sibi
 nihil vivi relicum praeterquam linguam ad deplorandas
 patriae suae calamitates praefatus esset, exposuit civitatis
 primum suae benefacta et vetera et ea quae Persei bello
 praestitissent duobus exercitibusque Romanis; tum quae 8
 primo C. Lucretius in populares suos praetor Romanus
 superbe avare crudeliter fecisset, deinde quae tum cum
 maxime L. Hortensius faceret: quem ad modum omnia sibi, 9
 etiam is quae patiantur tristiora, patienda esse ducant
 potius quam fide decedant, sic quod ad Lucretium Hor-
 tensiumque attineret scire tutius fuisse claudere portas
 quam in urbem eos accipere. qui exclusissent eos — 10
 Emathiam, Amphipolim, Maroneam, Aenum — incolumes
 esse: aput se templa omnibus ornamentis compilata spo-
 liataque; [spolia] sacrilegi eius C. Lucretium navibus
 Antium devexisse, libera corpora in servitutem abrepta,
 fortunas sociorum populi Romani direptas esse et cotidie
 diripi. nam ex instituto C. Lucreti Hortensium quoque 11
 in tectis hieme pariter atque aestate navalis socios habere
 et domos suas plenas turba nautica esse: versari inter se,
 coniuges liberosque suos, quibus nihil neque dicere pensi
 sit neque facere.

VIII. Accersere in senatum Lucretium placuit, ut 1
 disceptaret coram purgaretque sese. ceterum multo plura 2
 praesens audivit quam in absentem iacta erant, et gra-

viores potentioresque accessere accusatores duo tribuni
 3 plebis, M. Iuventius Thalna et Cn. Aufidius. ii non in
 senatu modo eum lacerarunt, sed in contionem etiam per-
 4 tracto multis obiectis probris diem dixerunt. senatus iussu
 Chalcidensibus Q. Maenius praetor respondit, quae bene
 meritos sese et ante et in eo bello quod geratur de populo
 Romano dicant, ea et scire vera eos referre senatum et
 5 perinde ac debeant grata esse. quae facta [a] C. Lucretio
 fierique ab Lucio Hortensio praetoribus Romanis queran-
 tur, ea neque facta neque fieri voluntate senatus quem
 6 non posse existimare, qui sciat bellum Persei et ante Phi-
 lippo patri eius intulisse populum Romanum pro libertate
 Graeciae, non ut ea a magistratibus socii atque amici
 7 paterentur? litteras se ad L. Hortensium praetorem datu-
 ros esse: quae Chalcidenses querantur acta, ea senatui
 non placere; si qui in servitatem liberi venissent, ut eos
 conquirendos primo quoque tempore restituendosque in
 libertatem curaret; sociorum navalium neminem, praeter
 8 magistros, in hospitia deduci aequum censere. haec Hor-
 tensio iussu senatus scripta. munera binum milium aeris
 legatis missa, et vehicula Micythioni publice locata, quae
 9 eum Brundisium commode preveherent. C. Lucretium,
 ubi dies quae dicta erat venit, tribuni ad populum accu-
 sarunt, multamque decies centum milium aeris dixerunt.
 comitiis habitis omnes quinque et triginta tribus eum
 condemnarunt.

1 VIII. In Liguribus eo [anno] nihil memorabile ge-
 stum; nam nec hostes moverunt arma neque consul in
 2 agrum eorum legiones induxit et satis explorata pace eius
 anni milites duarum legionum Romanarum intra dies
 3 sexaginta quam in provinciam venit dimisit. sociorum
 nominis Latini exercitu mature in hiberna Lunam et
 Pisas deducto, ipse cum equitibus Galliae provinciae
 pleraque oppida adiit.

4 Nusquam alibi quam in Macedonia bellum erat; su-
 spectum tamen et Gentium Illyriorum regem habebant.
 5 itaque et octo navis ornatas a Brundisio senatus censuit
 mittendas ad C. Furium legatum Issam, qui cum praesidio
 6 duarum Issensium navium insulae praecerat — duo milia

militum in eas naves sunt inposita, quae M. Raecius praetor ex senatus consulto in ea parte Italiae, quae obiecta Illyrico est, conscripsit —, et consul Hostilius Appium Claudium in Illyricum [cum] quattuor milibus peditum misit, ut accolae Illyrici tutaretur. qui non contentus is, quas adduxerat copiis, auxilia ab sociis conrogando ad octo milia hominum vario genere armavit peragrataque omni ea regione ad Lychnidum Dassaretiorum conседit.

X. Haud procul inde Uscana oppidum finium plerumque Persei erat. decem milia civium habebat et modicum custodiae causa Cretensium praesidium. inde nuntii ad Claudium occulti veniebant: si propius copias admovisset, paratos fore qui proderent urbem; et operae pretium esse: non se amicosque tantum, sed etiam milites praeda expleturum. spes cupiditati admota ita occaecavit animum, ut nec [ex] is qui venerant quemquam retineret nec opsides, pignus futuros a fore fraudem agenda rei, posceret, nec mitteret exploratum nec fidem acciperet. die tantum statuta profectus a Lychnido, duodecim milia ab urbe, ad quam tendebat, posuit castra. quarta inde vigilia signa movit mille ferme ad praesidium castrorum relictis. inconpositi, longo agmine effusi, infrequentes, cum nocturnus error dissiparet, ad urbem pervenerunt. crevit neglegentia, postquam neminem armatum in muris viderunt. ceterum ubi primum sub ictu teli fuerunt, duabus simul portis erumpitur. et ad clamorem erumpentium ingens strepitus e muris ortus ululantium mulierum cum crepitu undique aeris, et incondita multitudo turba immixta servili variis vocibus personabat. hic tam multiplex undique obiectus terror effecit, ne sustinere primam procellam eruptionis Romani possent. itaque fugientes plures quam pugnantes interempti sunt; vix duo milia hominum cum ipso legato in castra perfugerunt. quo longius iter in castra erat, eo plures fessos consecrandi hostibus copia fuit. ne moratus quidem in castris Appius, ut suos dissipatos fuga colligeret, quae res palatis per agros saluti fuisset, ad Lychnidum protinus reliquias cladis reduxit.

- 1 XI. Haec et alia haud prospere in Macedonia gesta
 2 ex Sexto Digitio tribuno militum, qui sacrificii causa Ro-
 3 mam venerat, sunt audita. propter quae veriti patres, ne
 4 qua maior ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam
 5 M. Fulvium Flaccum et M. Caninium Rebilum miserunt,
 6 qui conperta quae agerentur referrent: et ut A. Atilius
 7 consul comitia consulibus rogandis ita ediceret, uti mense
 8 Ianuario comitia essent, et ut primo quoque tempore in
 9 urbem rediret. interim M. Raccio praetori mandatum, ut
 10 edicto senatores omnes ex tota Italia, nisi qui rei publicae
 11 causa abessent, Romam revocaret: qui Romae essent, ne
 12 quis ultra mille passuum ab Roma abesset. ea, uti senatus
 13 censuit, sunt facta. comitia consularia ante diem quintum
 kal. Februarias fuere. creati consules sunt Q. Marcius
 Philippus iterum et Cn. Servilius Caepio. post diem
 tertium praetores sunt facti C. Decimius, M. Claudius
 Marcellus, C. Sulpicius Gallus, C. Marcius Figulus, Ser.
 Cornelius Lentulus, P. Fonteius Capito. designatis praetoribus praeter duas urbanas quattuor provinciae sunt
 decretae, Hispania et Sardinia et Sicilia et classis.
- Legati ex Macedonia exacto admodum mense Febru-
 ario redierunt. hi quas res ea aestate prospere gessisset
 rex Perseus referebant quantusque timor socios populi
 Romani cepisset tot urbibus in potestatem regis reductis:
 exercitum consulis infrequentem commentibus vulgo datis
 per ambitionem esse; culpam eius rei consulem in tribu-
 nos militum, contra illos in consulem conferre. ignomi-
 niam Claudii temeritate acceptam elevare eos patres cen-
 suerunt; quippe perpaucos Italici generis et magna [ex
 parte] tumultuario dilectu conscriptos ibi milites amissos
 referebant. consules designati ubi primum magistratum
 inissent, de Macedonia referre ad senatum iussi; destina-
 taeque provinciae is sunt Italia et Macedonia.
- Hoc anno intercalatum est; tertio die post Termi-
 nalia kalendae intercalariae fuere. sacerdotes intra eum
 annum mortui sunt, L. Flamininus [augur...], pontifices
 duo decesserunt, L. Furius Philus et C. Livius Salinator.
 in locum Furii T. Manlium Torquatum, in Livi M. Ser-
 vilium pontifices legerunt.

XII. Principio insequentis anni cum consules novi 1
 Q. Marcius et Cn. Servilius de provinciis rettulissent, primo quoque tempore aut comparare eos inter se Italiam 2
 et Macedoniam aut sortiri placuit: priusquam id sors cer-
 neret, in incertum, ne quid gratia momenti faceret, in
 utramque provinciam quod res desideraret supplementi
 decerni: in Macedoniam peditum Romanorum sex milia, 3
 sociorum nominis Latini sex milia, equites Romanos du-
 centos quinquaginta, socios trecentos, veteres milites 4
 dimitti, ita ut in singulas Romanas legiones ne plus sena
 milia peditum, trecenti equites essent. alteri consuli nul- 5
 lus certus finitus numerus civium Romanorum, quem in
 supplementum legeret. id modo finitum, ut duas legiones
 scriberet, quae quina milia peditum et ducentenos habe-
 rent, equites trecentos. Latinorum maior quam collegae 6
 decretus numerus, peditum decem milia et sescenti equi-
 tes. quattuor praeterea legiones scribi iussae, quae, si
 quo opus esset, educerentur. tribunos is non permissum 7
 ut consules facerent; populus creavit. sociis nominis
 Latini sexdecim milia peditum et mille equites imperati.
 hunc exercitum parari tantum placuit, ut exiret, si quo 8
 res posceret. Macedonia maxime curam praebat. in 9
 classem mille socii navales cives Romani libertini ordinis,
 ex Italia [quingenti] scribi iussi, totidem ut ex Sicilia
 scriberentur, et cui ea provincia evenisset mandatum, ut
 eos in Macedoniam, ubicumque classis esset, deportandos
 curaret. in Hispaniam tria milia peditum Romanorum 10
 in supplementum, trecenti equites decreti. finitus ibi
 quoque in legiones militum numerus, peditum quina milia
 ducenti et trecenti equites. et sociis imperare praetor, cui 11
 Hispania obvenisset, iussus quattuor milia peditum et
 trecentos equites.

XIII. Non sum nescius ab eadem nelegentia, quia 1
 nihil deos portendere vulgo nunc credant, neque nuntiari
 admodum ulla prodigia in publicum neque in annales
 referri. ceterum et mihi vetustas res scribenti nescio quo 2
 pacto anticus fit animus et quaedam religio tenet, quae
 illi prudentissimi viri publice suscipienda censuerint, ea
 pro indignis habere, quae in meos annales referam.

3 Anagnia duo prodigia eo anno sunt nuntiata, facem in
 caelo conspectam et bovem feminam locutam; [eam] pu-
 blice ali. Menturnis quoque per eos dies caeli ardentis
 1 species adfulserat. Reate imbri lapidavit. Cumis in arce
 Apollo triduum ac tris noctis laerimavit. in urbe Romana
 duo aeditui nuntiarunt, alter in aede Fortunae anguem
 5 inbatum a compluribus visum esse, alter in aede Primi-
 geniae Fortunae, quae in colle est, duo diversa prodigia,
 palmam in area enatam et sanguine interdium pluisse.
 6 duo non suscepta prodigia sunt, alterum, quod in privato
 loco factum esset, — palmam enatam [in] impluvio suo
 T. Marcius Figulus nuntiabat —, alterum, quod in loco
 peregrino: Fregellis in domo Luci Atrei hasta, quam filio
 militi emerat, interdium plus duas horas arsisse, ita ut nihil
 7 eius ambureret ignis, dicebatur. publicorum prodigiorum
 causa libri a decemviris aditi; quadraginta maioribus ho-
 8 stis quibus diis consules sacrificarent ediderunt [et] uti
 supplicatio fieret cunctique magistratus circa omnia pul-
 vinaria victumis maioribus sacrificarent populusque coro-
 natus esset. omnia, uti decemviri praeierunt, facta.

1 XIII. Censoribus deinde creandis comitia edicta sunt.
 petierunt censuram principes civitatis, C. Valerius Lae-
 vinus, Sp. Postumius Albinus, P. Mucius Scaevola, M.
 Iunius Brutus, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius
 2 Gracchus. hos duos censores creavit populus Romanus.
 cum dilectus habendi maior quam alias propter Macedo-
 nicum bellum cura esset, consules plebem apud senatum
 3 accusabant, quod et iuniores non responderent. adversus
 quos C. Sulpicius et M. Claudius praetores plebis causam
 egerunt: non consulibus, sed ambitiosis consulibus dile-
 ctum difficilem esse; neminem invitum militem ab is fieri.
 4 id ut ita esse scirent et patres conscripti, praetores, qui-
 bus et vis imperii minor et auctoritas esset, dilectum, si
 5 ita senatui videretur, perfecturos esse. id praetoribus
 magna patrum [approbatione], non sine sugillatione con-
 sulum mandatum est. censores ut eam rem adiuverant,
 ita in contione edixerunt, legem censui censendo dicturos
 esse, ut praeter commune omnium civium ius iurandum
 6 haec adiurarent ‘tu minor annis sex et quadraginta es

tuque ex edicto C. Claudi, Ti. Semproni censorum ad dilectum prodibis et quotienscumque dilectus erit, quem his censoribus magistratus habebunt, si miles factus non eris, in dilectu prodibis?' item quia fama erat multos 7 ex Macedonicis legionibus incertis comitatibus per ambitionem imperatorum ab exercitu abesse, edixerunt de militibus P. Aelio, [C. Popillio] consulibus postve eos consules in Macedoniam scriptis, ut qui eorum in Italia 8 essent, intra dies triginta, censi prius apud sese, in provinciam redirent; qui in patris aut avi potestate essent, eorum nomina ad se ederentur. missorum quoque causas 9 sese cognituros esse, et quorum ante emerita stipendia gratiosa missio sibi visa esset, eos milites fieri iussuros. hoc edicto litterisque censorum per fora et conciliabula 10 dimissis tanta multitudo iuniorum Romam convenit, ut gravis urbi turba insolita esset.

XV. Praeter dilectum eorum, quos in supplementum 1 mitti oportebat, quattuor a C. Sulpicio praetore scriptae legiones sunt, intraque undecim dies dilectus est perfectus. consules deinde sortiti provincias sunt; nam praetores 2 propter iurisdictionem maturius sortiti erant. urbana C. 3 Sulpicio, peregrina C. Decimio obtigerat, Hispaniam M. Claudius Marcellus, Siciliam Ser. Cornelius Lentulus, Sardiniam P. Fonteius Capito, classem C. Marcius Figulus erat sortitus. consulum Cn. Servilio Italia, Q. Marcio Macedonia obvenit. Latinisque actis Marcius extemplo est profectus. Caepione deinde referente ad senatum, 4 quas ex novis legionibus duas legiones secum in Galliam duceret, decrevere patres, ut C. Sulpicius, M. Claudius praetores ex his quas scripsissent legionibus, quas videretur, consuli darent. indigne patiens praetorum arbitrio 5 consulem subiectum, dimisso senatu ad tribunal praetorum stans postulavit, ex senatus consulto destinarent sibi duas legiones. praetores consulis in eligendo arbitrium fecerunt.

Senatum deinde censores legerunt; M. Aemilius Lepidus princeps ab tertiis iam censoribus lectus. septem e senatu ciecti sunt. in censu accipiendo populi milites 7 ex Macedonico exercitu, qui quam multi abessent ab

signis census docuit, in provinciam egebant; causas st-
 8 pendis [emeritis] missorum cognoscebant et cuius nondum
 iusta missio visa esset, ita ius iurandum adigebant ‘ex
 tui animi sententia, tu ex edicto C. Claudii, Ti. Semproni
 censorum in provinciam Macedoniam redibis, quod sine
 dolo malo facere poteris?’

1 XVI. In equitibus recensendis tristis admodum eorum
 2 atque aspera censura fuit; multis equos ademerunt. in
 ea re cum equestrem ordinem offendissent, flammam in-
 vidiae adiecere edicto, quo edixerunt, ne quis eorum, qui
 Q. Fulvio, A. Postumio censoribus publica vectigalia aut
 3 ultro tributa conduxissent, ad hastam suam accederet
 sociusve aut adfinis eius conductionis esset. saepe id
 querendo veteres publicani cum impetrare nequissent ab
 senatu, ut modum potestati censoriae imponerent, tandem
 4 tribunum plebis [P.] Rutilium, ex rei privatae contentione
 iratum censoribus, patronum causae nacti sunt. clientem
 libertinum parietem in sacra via adversus aedes publicas
 5 demoliri iusserant, quod publico inaedificatus esset. appel-
 lati a privato tribuni. cum praeter Rutilium nemo inter-
 cederet, censores ad pignera capienda miserunt multam-
 6 que pro contione privato dixerunt. hinc contentione orta
 cum veteres publicani se ad tribunal contulissent,
 7 rogatio repente sub unius tribuni nomine promulgatur,
 quae publica vectigalia, ultro tributa C. Claudius et Ti.
 Sempronius locassent, ea rata locatio ne esset: ab integro
 locarentur, et ut omnibus redimendi et conducendi pro-
 8 miscue ius esset. diem ad rogationem concilio tribuni
 plebis dixit. qui postquam venit, ut censores ad dissua-
 dendum processerunt, Graccho dicente silentium fuit;
 [cum] Claudio obstreperetur, audientiam facere praeco-
 9 nem iussit. eo facto avocatum a se contionem tribuni
 questus et in ordinem se coactum, ex Capitolio, ubi erat
 10 concilium, abiit. postero die ingentis tumultus eieci. Ti.
 Gracchi primum bona consecravit, quod in multa pigno-
 ribusque eius, qui tribunal appellasset, intercessioni non
 11 parendo, se in ordinem coegisset; C. Claudio diem dixit,
 quod contionem ab se avocasset, et utrique censori per-
 duellionem se iudicare pronuntiavit diemque comitiis a

C. Sulpicio praetore urbano petiit. non recusantibus cen- 12
 soribus quominus primo quoque tempore iudicium de se
 populus faceret, in ante dies octavum et septimum kal.
 Octobres comitis perduellionis dicta dies. censores extem- 13
 plo in atrium Libertatis escenderunt et obsignatis tabellis
 publicis clausoque tabulario et dimissis servis publicis
 negarunt, se prius quicquam publici negotii gesturos
 quam iudicium populi de se factum esset. prior Claudius 14
 causam dixit; et cum ex duodecim centuriis equitum octo
 censorem condemnassent multaeque aliae primae classis,
 extemplo principes civitatis in conspectu populi anulis
 aureis positis vestem mutarunt, ut supplices plebem cir-
 cumirent. maxime tamen sententiam vertisse dicitur Ti. 15
 Gracchus, quod cum clamor undique plebis esset peri-
 culum Graccho non esse, conceptis verbis iuravit, si
 collega damnatus esset, non expectato de se iudicio co-
 mitem exilii eius futurum. adeo tamen ad extremum spei 16
 venit reus, ut octo centuriae ad damnationem defuerint.
 absoluto Claudio tribunus plebis negavit se Gracchum
 morari.

XVII. Eo anno postulantibus Aquileiensiū legatis, 1
 ut numerum colonorum auferent, mille et quingentae fa-
 miliae ex senatus consulto scriptae, triumvirique qui eas
 deducerent missi sunt T. Annius Luscus, P. Decius Su-
 bulo, M. Cornelius Cethegus. eodem anno C. Popillius 2
 et Cn. Octavius legati, qui in Graeciam missi erant, sena-
 tus consultum Thebis primum recitatum per omnes Pelo-
 ponnese urbes circumtulerunt, ne quis ullam rem in bellum
 magistratibus Romanis conferret praeterquam quod sena-
 tus censuisset. hoc fiduciam in posterum quoque prae- 3
 buerat, levatos se oneribusque inpensisque, quibus alia
 aliis inperantibus exhauriebantur. Achaico concilio Aegii 4
 agitato benigne locuti auditique, egregia spe futuri status
 fidissima gente relicta, in Aetoliam traiecerunt. ibi nondum 5
 quidem seditio erat, sed omnia suspecta criminumque
 inter ipsos plena; ob quae obsidibus postulatis, neque 6
 exitu rei inposito in Acarnaniam inde profecti legati sunt.
 Thyrii concilium legatis Acarnanes dederunt. ibi quoque 7
 inter factiones erat certamen; quidam principum postulare,

ut praesidia in urbes suas inducerentur adversus amen-
 8 tiam eorum, qui ad Macedonas gentem trahebant; pars
 recusare, ne, quod bello captis et hostibus mos esset, id
 9 pacatae et sociae civitates ignominiae acciperent. iusta
 deprecatio haec visa. Larisam ad Hostilium proconsulem
 10 — ab eo enim missi erant — legati redierunt. Octavium
 retinuit secum, Popillium cum mille ferme militibus in
 hiberna Ambraciam misit.

1 XVIII. Perseus principio hiemis egredi Macedoniae
 finibus non ausus, ne qua in regnum vacuum irumperent
 Romani, sub tempus brumae, cum inexcuperabilis ab
 2 Thessalia montes nivis altitudo facit, occasionem esse ratus
 frangendi finitimorum spes animosque, ne quid averso
 se in Romanum bellum periculi ab is esset, cum a Thracia
 pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentina defectione ab
 Romanis praestarent, Dardanos recens domuisset bellum,
 3 solum infestum esse Macedoniae latus, quod ab Illyrico
 pateret, cernens, neque ipsis quietis Illyriis et aditum
 praebentibus Romanis, si domuisset proximos Illyriorum,
 Gentium quoque regem iam diu dubium in societatem
 perlici posse, cum decem milibus peditum, quorum pars
 4 phalangitae erant, et duobus milibus levium armorum et
 5 quingentis equitibus profectus Stuberam venit. inde fru-
 mento conplurium dierum sumpto iussuque apparatu
 oppugnandarum urbium sequi, tertio die ad Uscanam —
 Penestianae terrae ea maxima urbs est — posuit castra,
 6 prius tamen quam vim admoveret missis qui temptarent
 nunc praefectorum praesidi, nunc oppidanorum animos.
 erat autem ibi cum iuventute Illyriorum Romanum [prae-
 7 sidium.] postquam nihil pacati referebant, oppugnare est
 adortus et corona eam capere conatus est. cum sine in-
 termissione interdum noctuque alii aliis succedentes, pars
 8 eam tempestatem propugnatores urbis, quia spes erat,
 neque hiemis vim diutius pati Macedonas in aperto posse
 nec ab Romano bello tantum regi laxamenti fore, ut
 9 posset morari. ceterum postquam vineas agi turresque
 excitari viderunt, victa pertinacia est. nam praeterquam
 quod adversus vim pares non erant, ne frumenti quidem

aut ullius alterius rei copia intus erat, ut in necopinata obsidione. itaque cum spei nihil ad resistendum esset, 10 C. Carvilius Spoletinus et C. Afranius a praesidio Romano missi, qui a Perseo peterent primo, ut armatos suaque secum ferentis abire sineret, dein, si id minus impetrarent, vitae tantum libertatisque fidem acciperent. promissum id benignius est ab rege quam praestitum; 11 exire enim sua secum efferentibus iussis primum arma ademit. his urbe egressis et Illyriorum cohors — quingenti erant — et Uscanenses se urbemque dederunt.

XVIII. Perseus praesidio Uscanac inposito multitu- 1 dinem omnem deditorum, quae prope numero exercitum aequabat, Stuberam abducit. ibi Romanis — quattuor 2 milia autem hominum erant — praeter principes in custodiam civitatum divisus, Uscanensibus Illyrisque venditis in Penestiam exercitum reducit ad Oacneum oppidum in potestatem redigendum; et alioqui opportune situm, et 3 transitus ea est in Labeates, ubi Gentius regnabat. praetereunti frequens castellum, Draudacum nomine, peritorum quidam regionis eius nihil Oacneo capto opus esse ait, nisi in potestate et Draudacum sit: opportunius etiam ad omnia positum esse. admoto exercitu omnes extem- 5 plo dederunt sese. qua spe celeriore deditione erectus, postquam animadvertit, quantus agminis sui terror esset, undecim alia castella eodem metu in potestatem redigit. ad perpauca vi opus fuit, cetera voluntate dedita; 6 et in his recepti mille et quingenti dispositi per praesidia milites Romani. magno usui Carvilius Spoletinus 7 erat in colloquiis dicendo, nihil in ipsos saevitum. ad Oacneum perventum est, quod sine iusta oppugnatione capi non poterat. et maiore aliquanto quam cetera iuventute et validum oppidum moenibus erat et hinc amnis 8 Artatus nomine, hinc mons praecaltus et aditu difficilis eungebat. haec spem ad resistendum oppidanis dabant. Perseus circumvallato oppido aggerem a parte superiore 9 ducere instituit, cuius altitudine muros superaret. quod 10 opus dum perficitur, crebris interim proeliis, quibus per excursions et moenia sua oppidani tutabantur et opera hostium impediabant, magna eorum multitudo variis casibus

absumpta est, et qui supererant labore diurno nocturno-
 11 que [et] volneribus inutiles erant. ubi primum agger
 iniunctus muro est, et cohors regia, quos Nicatoras ap-
 12 pellant, transcendit et scalis multis simul partibus impetus
 in urbem est factus. puberes omnes interfecti sunt; con-
 iuges liberosque eorum in custodiam dedit; praedae alia
 13 militum cessere. Stuberam inde victor revertens ad
 Gentium legatos Pleuratum Illyrium, exulantem apud
 14 se, et Adaeum Macedonem a Beroea mittit; is mandat,
 ut exponerent aestatis eius hiemisque acta sua adversus
 Romanos Dardanosque, adiecerent recentia in Illyrico hi-
 bernaee expeditionis opera, hortarentur Gentium in ami-
 citiam secum et cum Macedonibus iungendam.

1 XX. Hi transgressi iugum Scordi montis, per Illyrici
 solitudines, quae de industria populando Macedones fece-
 rant, ne transitus faciles Dardanis in Illyricum aut Ma-
 cedoniam essent, Scodram labore ingenti tandem perve-
 2 nerunt. Lissi rex Gentius erat. eo acciti legati mandata
 exponentes benigne auditi sunt; atqui responsum sine
 effectu tulerunt, voluntatem sibi non deesse ad bellandum
 cum Romanis, ceterum ad conandum id quod velit pecu-
 3 niam maxime deesse. haec Stuberam rettulere regi, tum
 maxime captivos ex Illyrico vendenti. extemplo idem
 legati addito Glaucia ex numero custodum corporis re-
 mittuntur sine mentione pecuniae, qua una barbarus
 4 inops inpelli ad bellum poterat. Aneyram inde popu-
 latus Perseus in Penestas rursus exercitum reducit
 firmatisque Uscanae et circa eam per omnia castella quae
 receperat praesidiis in Macedoniam sese recipit.

1 XXI. L. Coelius legatus Romanus praeerat Illyrico;
 qui moveri non ausus, cum in is locis rex esset, post
 profectionem demum eius conatus in Penestis Uscanam
 recipere a praesidio, quod ibi Macedonum erat, eum mul-
 2 tis volneribus repulsus Lychnidum copias reduxit. inde
 post dies paucos M. Trebellium Fregellanum cum satis
 valida manu [in] Penestas misit ad obsides ab his urbi-
 bus, quae in amicitia cum fide permanserant, accipien-
 3 dos; procedere etiam in Parthinos — ii quoque obsides
 dare pepigerant — iussit. ab utraque gente sine tumultu

exigit. Penestarum obsides Apolloniam, Parthinorum Dyrrhachium — tum Epidamni magis celebre nomen Graecis erat — missi.

Ap. Claudius acceptam in Illyrico ignominiam corrigere cupiens Phanotam, Epiri castellum, adortus oppugnare est. auxilia Athamanum Thesprotorumque praeter Romanum exercitum, ad sex [milia] hominum, secum adduxit, neque operae pretium fecit, Cleua, qui relictus 5 a Perseo erat, cum valido praesidio defendente. et Perseus Elimcam profectus et circa eam exercitu lustrato, ad Stratum vocantibus Epirotis ducit. Stratus validissima 6 tum urbs Aetoliae erat; sita est super Ambracium sinum, prope annum Inachum. cum decem milibus peditum eo profectus est et equitibus trecentis, quos pauciores propter angustias viarum et asperitatem duxit. tertio die cum 7 pervenisset ad Citium montem, vix transgressus propter altitudinem nivis locum quoque castris aegre invenit. profectus inde magis quia manere non poterat, [quam] 8 quod tolerabilis aut via aut tempestas esset, cum ingenti vexatione, praecipue iumentorum, altero die ad templum Iovis, Nicaeum quem vocant, posuit castra. ad Aratthum 9 inde flumen itinere ingenti emenso retentus altitudine annis [...] mansit. quo spatio temporis ponte perfecto, traductis copiis diei progressus iter obvium Archidamum principem Aetolorum, per quem ei Stratus tradebatur, habuit.

XXII. Eo die ad finem agri Aetoli castra posita, inde 1 altero die ad Stratum perventum; ubi prope Inachum 2 annum castris [positis] cum expectaret effusos omnibus portis Aetolos in fidem suam venturos, clausas portas atque ipsa ea nocte, qua venerat, receptum Romanum praesidium cum C. Popillio legato invenit. principes qui 3 praesentis Archidami auctoritate compulsi regem arcesierant, obviam egresso Archidamo segniore facti locum adversae factioni dederant ad Popillium cum mille peditibus ab Ambracia accersendum. in tempore et Dinarchus, 4 praefectus equitum gentis Aetolorum, cum sescentis peditibus et equitibus [centum venit.] satis constabat eum 5 tamquam ad Persea tendentem Stratum venisse, mutato

deinde cum fortuna animo Romanis se, adversus quos
 6 venerat, innoxisse. nec Popillius securior quam debebat
 esse inter tam mobilia ingenia erat. claves portarum cu-
 7 stodiamque murorum suae extemplo potestatis fecit, Di-
 narehum Aetolosque eum iuventute Stratorum in arcem
 8 per praesidii speciem amovit. Perseus ab imminentibus
 superiori parti urbis tumultis temptatis colloquiis, cum
 obstinatos atque etiam telis procul arcantis videret, quin-
 que milia passum ab urbe trans Petitarum amnem posuit
 9 castra. ibi consilio advocato cum Archidamus Epirota-
 rumque transfugae retinerent, Macedonum principes non
 pugnandum cum infesto tempore anni censerent, nullis
 10 praeparatis commeatibus, cum inopiam prius obsidentes
 quam obsessi sensuri essent, maxime quod hostium haut
 procul inde hiberna erant, territus in Aperantiam castra
 11 movit. Aperanti eum propter Archidami magnam in ea
 gente gratiam auctoritatemque consensu omnium accepe-
 runt; is ipse cum octingentorum militum praesidio his
 est praepositus.

1 XXIII. Rex cum [non] minore vexatione iumentorum
 hominumque, quam venerat, in Macedoniam rediit;
 Appium tamen ab obsidione Phanotes fama ducentis ad
 2 Stratum Persei summovit. Cleuas cum praesidio impi-
 grorum iuvenum insecutus sub radicibus prope inviis
 montium ad mille hominum ex agmine impedito occidit,
 3 ad ducentos cepit. Appius superatis angustiis, in campo,
 quem Meleona vocant, stativa dierum paucorum habuit.
 interim Cleuas adsumpto Philostrato, qui [quingentos ex]
 Epirotarum gente habebat, in agrum Antigonensem
 4 transcendit. Macedones ad depopulationem profecti; Phi-
 lostratus cum cohorte sua in insidis loco obscuro consedit.
 in palatos populatores cum erupissent ab Antigonea ar-
 mati, fugientes eos persequentes effusius in vallum insec-
 5 sam ab hostibus praecipitant. inde mille occisis, centum
 ferme captis et ubique prospere gesta re prope stativa
 Appi castra movent, ne qua vis sociis suis ab Romano
 6 exercitu inferri possit. Appius nequiquam in his locis
 terens tempus, dimissis Chaomumque et si qui alii Epi-
 rotae erant praesidis cum Italicis militibus in Illyricum

regressus, per Parthinorum socias urbes in hiberna militibus dimissis, ipse Romam sacrificii causa rediit. Perseus ex Penestarum gente mille pedites, ducentos equites revocatos Cassandream, praesidio ut essent, misit. ab Gento eadem adferentes redierunt. nec deinde alios atque alios mittendo temptare eum destitit, cum apparet, quantum in eo praesidii esset, nec tamen impetrare ab animo posset, ut impensam in rem maximi ad omnia momenti faceret.

[PERIOCHA LIBRI XXXXIII.]

[Q. Marcius Philippus per invios saltus penetravit in Macedoniam et complures urbes occupavit. Rhodi miserunt legatos Romanam, minantes, ut Perseo auxilio essent, nisi populus Romanus cum illo pacem atque amicitiam iungeret. indigne id latum. cum id bellum L. Aemilio Paulo sequentis anni consuli iterum mandatum esset, Paulus in contione precatus, ut quidquid diri populo Romano immineret in suam domum converteretur, et in Macedoniam profectus, vicit Persen totamque Macedoniam in potestatem redegit. antequam conflingeret, [C. Sulpicius Gallus tribunus militum] praedixit exercitui, ne miraretur, quod luna nocte proxima defectura erat. Gentius quoque, rex Illyricorum, cum rebellasset, a L. Anicio praetore victus venit in deditionem et cum uxore ac liberis et propinquis Romam missus est. legati Alexandria a Cleopatra et Ptolemaeo regibus venerunt querentes de Antiocho rege Syriae, quod is bellum inferret. Perseus sollicitatis in auxilium Eumene rege Pergami et Gento rege Illyricorum, quia is pecuniam quam promiserat non dabat, relictus ab his est.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXIII.

I. Principio veris, quod hiemem eam, qua haec gesta sunt, insecutum est, ab Roma profectus Q. Marcius Philippus consul cum quinque milibus, quot in supplementum

legionum secum traiecturus erat, Brundisium pervenit.
 2 M. Popillius consularis et alii pari nobilitate adulescentes
 tribuni militum in Macedonicas legiones consulem secuti
 3 sunt. per eos dies et C. Marcius Figulus praetor, cui
 classis provincia evenerat, Brundisium venit, et simul ex
 Italia profecti Coreyram altero die, tertio Actium, Aear-
 4 naniae portum, tenuerunt. inde consul ad Ambraciam
 egressus itinere terrestri petit Thessaliam, praetor su-
 perato Leucata Corinthium sinum invectus et Creusae
 relictis navibus terra et ipse per mediam Boeotiam —
 dici unius expedito iter est — Chalcidem ad classem
 5 contendit. castra eo tempore A. Hostilius in Thessalia
 circa Palaepharsalum habebat, sicut nulla re bellica me-
 morabili gesta, ita ad iustam militarem disciplinam ab
 effusa licentia formato milite et sociis cum fide cultis
 6 et ab omni genere iniuriae defensis. audito successoris
 adventu cum arma, viros, equos cum cura inspexisset,
 7 ornato exercitu obviam venienti consuli processit. et pri-
 mus eorum congressus ex dignitate ipsorum ac Romani
 8 nominis, et in rebus deinde gerendis [...]. proconsul
 9 enim ad exercitum [...]. paucis post diebus consul
 10 contionem apud milites habuit. orsus ab parricidio Persei
 perpetrato in fratrem, cogitato in parentem, adiecit post
 scelere partum regnum veneficia, caedes, latrocinio ne-
 fando petatum Eumenen, iniurias in populum Romanum,
 direptiones sociarum urbium contra foedus, ea omnia
 quam diis quoque invisae essent sensurum in exitu rerum
 11 suarum: favere enim pietati fideique deos, per quae po-
 12 pulus Romanus ad tantum fastigii venerit. vires deinde
 populi Romani, iam terrarum orbem complectentis, cum
 viribus Macedoniae, exercitus cum exercitibus comparavit:
 quanto maiores Philippi Antiochique opes non maioribus
 copiis fractas esse.

1 H. Huius generis adhortatione accensis militum ani-
 mis, consultare de summa gerendi belli coepit. eo et C.
 2 Marcius praetor a Chalcide classe accepta venit. placuit
 non ultra morando in Thessalia tempus terere, sed mo-
 vere extemplo castra atque inde pergere in Macedoniae
 3 et praetorem dare operam, ut eodem tempore classis

quoque invehatur hostium litoribus. praetore dimisso con- 4
sul menstruum iusso milite secum ferre profectus decimo
post die quam exercitum acceperat castra movit, et unius 5
diei progressus iter convocatis itinerum ducibus cum ex-
ponere in consilio iussisset, qua quisque ducturus esset,
summotis iis quam [viam] potissimum peteret rettulit ad
consilium. aliis per Pythium placebat via, aliis per Cam- 6
bunios montes, qua priore anno duxerat Hostilius consul,
aliis praeter Aseuridem paludem. restabat aliquantum 7
viae communis; itaque in id tempus, quo prope divortium
itinerum castra posituri erant, deliberatio eius rei differ-
tur. in Perracibiam inde ducit, et inter Azorum et Do- 8
lichen stativa habuit ad consulendum rursus quam potis-
simum capesseret viam.

Per eosdem dies Perseus, cum adpropinquare hostem 9
sciret, quod iter petiturus esset ignarus, omnis saltus in-
sidere praesidiis statuit. in iugum Cambuniorum mon- 10
tium — Volustana ipsi vocant — decem milia levis arma-
turae iuvenum cum duce Asclepiodoto mittit; ad castellum 11
quod super Aseuridem paludem erat — Lapathus voca-
tur locus — Hippias tenere saltum cum duodecim milium
Macedonum praesidio iussus. ipse cum reliquis copiis 12
primo circa Diium stativa habuit, deinde, adeo ut obtor-
puisse inops consilii videretur, cum equitibus expeditis
litore nunc Heraeam, nunc Philam pereurrebat, eodem
inde cursu Diium repetens.

III. Interim consuli sententia stetit eo saltu ducere, 1
ubi propter Ortholophum diximus regis castra [...] praec- 2
mitti tamen quattuor milia armatorum ad loca opportuna
praecoccupanda placuit; quis praepositi sunt M. Claudius,
Q. Marcius consulis filius. confestim et universae copiae 3
sequebantur. ceterum adeo ardua et aspera et confra-
gosa [via] fuit, ut praemissi expediti biduo quindecim
miliam passum aegre itinere confecto castra posuerint
requieverintque † dierum quem cepere locum appellant.
inde postero die septem milia progressi, tumulo haud procul 4
hostium castris capto, nuntium ad consulem remittunt:
perventum ad hostem esse, loco se tuto et ad omnia
opportuno consedissee, ut quantum extendere iter posset

5 consequeretur. sollicito consuli et propter itineris difficul-
 tatem, quod ingressus erat, et eorum vicem, quos paucos
 inter media praesidia hostium praemiserat, nuntius ad
 6 Aseuridem paludem occurrit. addita igitur et ipsi fiducia
 est, coniunctisque copiis castra tumulo qui tenebatur,
 7 qua aptissimum ad loci naturam erat, sunt adelinata. non
 hostium modo castra, quae paulo plus mille passuum
 aberant, sed omnis regio ad Dium et Philam oraque
 maris late patente ex tam alto iugo prospectu oculis subi-
 8 citur. quae res accendit militi animos, postquam sum-
 mam belli ac regias omnis copias terramque hostilem tam
 9 e propinquo conspexerunt. itaque cum alacres, protinus
 duceret ad castra hostium, consulem hortarentur, dies
 10 unus fessis labore viae ad quietem datus est. tertio die,
 parte copiarum ad praesidium castrorum relicta, consul
 ad hostem ducit.

1 III. Hippias nuper ad tuendum saltum ab rege
 missus erat; qui ex quo castra Romana in tumulo con-
 spexit, praeparatis ad certamen animis suorum venienti
 agmini consulis obvius fuit. et Romani expediti ad pu-
 2 gniam exierant et hostes levis armatura erat, promptissi-
 3 mum genus ad lacessendum certamen. congressi igitur
 extemplo tela coniecerunt; multa utrimque volnera teme-
 rario incursu et accepta et inlata; pauci utriusque partis
 4 ceciderunt. iritatis in posterum diem animis maioribus
 copiis atque infestius concur[sum] abeunt; postero die
 decrevissent de] summa belli, si loci satis ad explican-
 dam aciem fuisset; [set] iugum montis in angustum dor-
 sum euneatum vix ternis ordinibus armatorum in fronte
 5 patuit. itaque paucis pugnantibus cetera multitudo, prae-
 cipue qui gravium armorum erant, spectatores pugnae
 6 stabant; levis armatura etiam per anfractus iugi procur-
 rere et ab lateribus eum levi armatura conserere, per
 iniqua atque aequa loca pugnam poterat. pluribus ea die
 vulneratis quam interfectis proelium nocte diremptum est.
 7 Tertio die egere consilio Romanus imperator; nam
 neque manere in iugo inopi neque regredi sine flagitio
 atque etiam periculo, si cedenti ex superioribus locis in-
 8 staret hostis, poterat; nec aliud restabat quam audacter

commissum pertinaci audacia, quae prudens interdum in
 exitu est, corrigere. ventum quidem erat eo, ut si hostem 9
 similem antiquis Macedonum regibus habuisset consul,
 magna clades accipi potuerit. sed cum ad Diem per litora
 cum equitibus vagaretur rex et ab duodecim milibus
 prope clamorem et strepitum pugnantium audiret, nec
 auxit copias integros fessis summittendo, neque ipse,
 quod plurimum intererat, certamini adfuit, cum Romanus 10
 imperator maior sexaginta annis et prae-gravis corpore
 omnia militaria munera ipse impigre obiret. egregie ad 11
 ultimum in audaciter commisso perseveravit, et Popillio
 relicto in custodia iugi, per inuia transgressurus, prae-
 missis [qui] repurgarent iter, Attalum et Misagenem cum
 suae gentis utrumque auxiliaribus praesidio esse saltum
 aperientibus iubet, ipse equites impedimenta-que prae se 12
 habens eum legionibus agmen cogit.

V. Inenarrabilis labor descendentibus cum ruina iu- 1
 mentorum sarcinarumque. progressis vixdum quattuor
 milia passum nihil optabilius esse quam redire qua vene-
 rant, si possent. hostilem prope tumultum agmini ele- 2
 phanti praebebant, qui ubi ad inuia venerant, deicetis
 rectoribus cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis
 maxime, incutiebant, donec traducendi eos ratio inita
 est. per proclive sumpto fastigio longi duo validi asse- 3
 res ex inferiore parte in terra defigebantur, distantes inter
 se paulo plus quam quanta beluae latitudo est; in eos 4
 transverso incumbentes tigno ad tricenos longi pedes, ut
 pons esset, iniungebantur humusque insuper iniciebatur.
 modico deinde infra intervallo similis alter pons, dein ter- 5
 tius, et plures ex ordine, qua rupes abscisae erant, fiebant.
 solido procedebat elephantus in pontem; cuius priusquam 6
 in extremum procederet, succisis asseribus conlapsus pons
 usque [ad] alterius initium pontis prolabi cum leniter
 eogebat. alii elephantum pedibus insistentes, alii clunibus 7
 subsidentes prolabebantur. ubi planities altera pontis
 excepisset eos, rursus simili ruina inferioris pontis defere-
 bantur, donec ad aequiorem vallem perventum est. paulo 8
 plus septem milia die Romani processerunt; minimum
 pedibus itineris confectum. plerumque provolventes se

simul cum armis aliisque oneribus cum omni genere vexationis processerunt, adeo [ut] ne dux quidem et auctor itineris infitiaretur, parva manu deleri omnem exercitum potuisse. nocte ad modicam planitiem pervenerunt, nec quam infestus is locus esset saeptus undique circumspiciendi spatium fuit vix tandem ex insperato stabilem ad insistendum nactus locum. postero quoque die in tam cava valle opperiri Popillium ac relictas cum eo copias necesse fuit; quos et ipsos, cum ab nulla parte hostis teruisset, locorum asperitas hostiliter vexavit. tertio die coniunctis copiis eunt per saltum, quem incolae Callipeucen appellant. quarto inde die per aequae invia, sed ad-suetudine peritius et meliore cum spe, quod nec hostis umquam apparebat et mari adpropinquabant, degressi in campos inter Heracleum et Libethrum posuerunt castra. peditum (quorum) pars maior tumulos tenebat; ibi vallo campi quoque partem, ubi eques tenderet, amplectebantur.

VI. Lavanti regi dicitur nuntiatum, hostis adesse. quo nuntio cum pavidus exiluisset e solio, victum se sine proelio clamitans proripuit; et subinde per alia atque alia pavida consilia et imperia trepidans, duos ex amicis, Pel-lam alterum, ut quae ad Phacum pecunia deposita erat, [...] ex praesidiis revocat omnisque aditus aperit bello. ipse ab Dio auratis staturis omnibus raptis, ne praeda hosti essent, incolas eius loci demigrare Pydnam cogit; et quae temeritas consulis videri potuisset, quod eo processisset, unde invito hoste regredi nequiret, eam non in-consultam audaciam fecit. duos enim saltus, per quos inde evadere possent, habebant Romani, unum per Tempe in Thessaliam, alterum in Macedoniam praeter Dium; quae utraque regis tenebantur praesidiis. itaque si dux intrepidus decem dies primam speciem adpropinquantis terroris sustinuisset, neque receptus Romanis per Tempe in Thessaliam neque comitatibus pervelendis ea patuisset iter. sunt enim Tempe saltus, etiamsi non bello fiat infestus, transitu difficilis. nam praeter angustias per quinque milia, qua exiguum iumento onusto iter est, rupes utrimque ita abscisae sunt, ut despici vix sine vertigine quadam simul oculorum animique possit. terret et sonitus

et altitudo per mediam vallem fluentis Penci amnis. hic 9
 locus tam suapte natura infestus per quattuor distantia
 loca praesidiis regis fuit insessus. unum in primo aditu 10
 ad Gonnium erat, alterum [in] Condylō castello inexpugnabili,
 tertium circa Lapathunta, quem Characa appellat,
 quartum vias ipsi, qua et media et angustissima 11
 vallis est, impositum, quam vel decem armatis tueri facile
 est. intercluso per Tempe simul aditu com meatibus, simul 12
 reditu ipsis, montes per quos descenderant repetendi erant.
 quod, ut furto fecerant, ita propalam, tenentibus super- 13
 iora cacumina hostibus non poterant; et experta difficultas
 spem omnem incidisset. supererat nihil aliud in tem- 14
 mere commisso quam in Macedoniam ad Dium per medios
 evadere hostis; quod, nisi di mentem regi ademissent, [et]
 ipsum ingentis difficultatis erat. nam cum Olympi radi- 15
 ces montis paulo plus quam mille passum ad mare relin-
 quant spatium, cuius dimidium loci occupat ostium late
 restagnans Baphyri amnis, partem planitiae aut Iovis tem-
 plum aut oppidum tenet, relicum perexiguam fossa modica 16
 valloque claudi poterat, et saxorum ad manum silvestris-
 que materiae tantum erat, ut vel murus obici turresque
 excitari potuerint. quorum nihil cum dispexisset caecata 17
 mens subito terrore, nudatis omnibus praesidiis patefactis-
 que bello ad Pydnam refugit.

VII. Consul plurimum et praesidii et spei cernens in 1
 stultitia et segnitia hostis, remisso nuntio ad Sp. Lucretium
 Larisam, ut castella relicta ab hoste circa Tempe oc-
 cuparet, praemisso Popillio ad explorandos transitus circa
 Dium, postquam patere omnia in omnes partes animad-
 vertit, secundis castris pervenit ad Dium, metarique sub 2
 ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, iussit. ipse 3
 urbem ingressus, sicut non magnam, ita exornatam publi-
 cis locis et multitudine statuarum munitamque egregie,
 vix satis credere in tantis rebus sine causa relictis non
 aliquem subesse dolum. unum diem ad exploranda circa 4
 omnia moratus castra movet; satisque credens in Pieria
 frumenti copiam fore, eo die ad amnem nomine Mityn
 processit. postero die progressus Agassas urbem traden- 5
 tibus sese ipsis recepit et, ut reliquorum Macedonum

animos sibi conciliaret, opsidibus contentus sine praesidio
 6 relinquere se is urbem immunesque ac suis legibus victu-
 ros est pollicitus. progressus inde diei iter ad Ascordum
 flumen posuit castra, et quantum procederet longius a
 Thessalia, eo maiorem rerum omnium inopiam sentiens
 7 regressus ad Dium est dubitatione omnibus exempta, quid
 intercluso ab Thessalia patiendum fuisset, cui procul inde
 8 abscedere tutum non esset. Perseus coactis in unum
 omnibus copiis ducibusque increpare praefectos praesi-
 9 diorum, ante omnes Asclepiodotum atque Hippiam; ab
 his dicere claustra Macedoniae tradita Romanis esse, cuius
 10 culpa reus nemo iustius quam ipse fuisset. consuli
 postquam ex alto conspecta classis spem fecit cum com-
 meatu naves venire — ingens enim caritas annonae ac
 prope inopia erat — ab invectis iam portum audit one-
 11 rarias naves Magnesiae relictas esse. incerto inde quid-
 nam agendum foret — adeo siue ulla ope hostis quae
 adgravaret, cum ipsa difficultate rerum pugnandum erat
 12 — peropportune litterae a Sp. Lucretio adlatae sunt,
 castella se, quae super Tempe essent et circa Philan,
 tenere omnia frumentique in iis et aliarum in usum rerum
 copiam invenisse.

1 VIII. His magnopere laetus consul ab Dio ad Philan
 ducit, simul ut praesidium eius firmaret, simul ut militi
 2 frumentum, cuius tarda subvectio erat, divideret. ea pro-
 fectio famam haudquaquam secundam habuit. nam alii
 metu recessisse cum ab hoste ferebant, quia manenti in
 3 Pieria proelio dimicandum foret, alii ignarum, belli quae
 in dies fortuna novaret, ut opperientibus sese rebus omi-
 4 sisse de manibus ea, quae mox repeti non possent. simul
 enim cessit possessione Dii, excitavit hostem, ut tunc
 tandem sentiret recuperanda esse quae prius [ipsius] culpa
 5 amissa forent. audita enim profectioe consulis regressus
 Dium, quae disiecta ac vastata ab Romanis erant, refecit.
 pinnas moenium decussas reponit, ab omni parte muros
 firmat, deinde quinque milia passuum ab urbe extra ripam
 Elpei amnis castra ponit, annum ipsum transitu perdif-
 6 ficilem pro munimento habiturus. fluit ex valle Olympi
 montis, aestate exiguus, hibernis idem incitatus pluvis

et supra rupes ingentis gurgites facit et infra prorutam in mare evolvendo terram praecaltas voragine cavatoque medio alveo ripas utrimque praecipitis. hoc flumine ob- 7 saeptum iter hostis credens extrahere relicum tempus aestatis in animo habebat.

Inter haec consul a Phila Popillium cum duobus mi- 8 libus armatorum Heraclum mittit. abest a Phila quinque 9 milia ferme passuum, media regione inter Diem Tempe- que, in rupe amni imminente positum.

VIII. Popillius priusquam armatos muris admoveret, 1 misit qui magistratibus principibusque suaderent, fidem elementiamque Romanorum quam vim experiri mallent. nihil ea consilia moverunt, quia ignes ad Elpeum ex regis 2 castris apparebant. tum terra marique — et classis ad- pulsa ab litore stabat — simul armis, simul operibus ma- chinisque oppugnari coepti. iuvenes etiam quidam Romani 3 ludicro circensi ad usum belli verso partem humillimam muri ceperunt. mos erat tum, nondum hac effusione 4 inducta bestis omnium gentium circum complendi, varia spectaculorum conquirere genera; nam semel quadrigis, semel desultore misso vix unius horae tempus utrumque curriculum complebat. inter cetera sexageni ferme iuvenes, 5 interdum plures apparatioribus ludis, armati inducebantur. horum inductio ex parte simulacrum decurrentis exercitus erat, ex parte elegantioris (exercitus) quam militaris artis, propiorque gladiatorium armorum usum. cum alios de- 6 cursu edidissent motus, quadrato agmine facto, scutis super capita densatis, stantibus primis, secundis summis- sioribus, tertis magis et quartis, postremis etiam genu nixis, fastigatam, sicut tecta aedificiorum sunt, testudinem faciebant. hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantis 7 duo armati procurrebant comminatique inter se, ab ima in summam testudinem per densata scuta eum evasissent, nunc velut propugnantes per oras extremae testudinis, nunc in media inter se concurrentes, haud secus quam stabili solo persultabant. huic testudo similis humillimae 8 parti muri admota eum armati super stantes subissent, propugnatoribus muri fastigio altitudinis aequabantur, depulsisque iis in urbem duorum signorum milites tran-

9 scenderunt. id tantum dissimile fuit, quod et in fronte
 extremi et ex lateribus soli non habebant super capita
 elata scuta, ne nudarent corpora, sed praetenta pugnan-
 tium more. ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntis
 laeserunt, et testudini iniecta imbris in modum lubrico
 10 fastigio innoxia ad inum labebantur. et consul capto
 iam Heracleo castra eo promovit, tamquam Diuum atque
 11 inde summoto rege in Pieriam etiam progressurus. sed
 hiberna iam praeparans vias com meatibus subvehendis
 ex Thessalia muniri iubet, et eligi horreis opportuna loca,
 tectaue aedificari, ubi deversari portantes com meatus
 possent.

1 X. Perseus tandem [c] pavore eo quo attonitus fuerat
 recepto animo malle imperiis suis non obtemperatum esse,
 cum trepidans gazam in mare deici Pellae, Thessalonicae
 2 navalia iusserat incendi. Andronicus Thessalonicam mis-
 sus traxerat tempus, id ipsum quod accidit, paenitentiae
 relinquens locum. incautior Nicias Pellae prociendo pe-
 3 cuniae partem, quae fuerat [ad] Phacum; sed in re
 emendabili visus lapsus esse, quod per urinatores omne
 4 ferme extractum est. tantusque pudor regi pavoris eius
 fuit, ut urinatores clam interfici iusserit, deinde Androni-
 cum quoque et Nician, ne quis tam dementis imperii
 5 conscius existeret. inter haec C. Marcius cum classe ab
 Heracleo Thessalonicam profectus et agrum pluribus locis,
 expositis per litora armatis, late vastavit et procurrentes
 ab urbe secundis aliquot procliis trepidos intra moenia
 6 compulit. iamque ipsi urbi terribilis erat, cum dispositis
 omnis generis tormentis non vagi modo circa muros,
 temere adpropinquantes, sed etiam qui in navibus erant,
 7 saxis tormento emicantibus percutiebantur. revocatis
 igitur in naves militibus omis saque Thessalonicae oppu-
 gnatione Aeniam inde petunt. quindecim milia passuum
 8 ea urbs abest, adversus Pydnam posita, fertili agro. per-
 vastatis finibus eius legentes oram Antigoneam perveniunt.
 ibi egressi in terram primo et vastarunt agros passim, et
 9 aliquantum praedae contulerunt ad naves. dein palatos
 eos adorti Macedones, mixti pedites equitesque, fugientes
 effuse ad mare persecuti quingentos ferme occiderunt et

non minus ceperunt. nec aliud quam ultima necessitas, 10
 cum recipere se tuto ad naves prohiberentur, animos
 militum Romanorum simul desperatione alia salutis, simul
 indignitate iritavit. redintegrata in litore pugna est; 11
 adiuvere qui in navibus erant. ibi Macedonum ducenti
 ferme caesi, par numerus captus.

Ab Antigonea classis profecta ad agrum Pallenensem
 escensionem ad populandum fecit. finium is ager Cas- 12
 sandrensiū erat, longe fertilissimus omnis orae, quam
 praetervecti fuerant. ibi Eumenes rex viginti tectis na-
 vibus ab Elea profectus obvius fuit, et quinque missae
 a Prusia rege tectae naves.

XI. Hac virium accessione animus crevit praetori, ut 1
 Cassandream oppugnaret. condita est a Cassandro rege 2
 in ipsis faucibus, quae Pallenensem agrum ceterae Mace-
 doniae iungunt, hinc Toronaico, hinc Macedonico saepta
 [mari]. eminet namque in altum lingua in qua sita est 3
 nec minus quam inclitus magnitudine Atho mons excurrit,
 obversa in regionem Magnesiaē duobus imparibus pro-
 monturiis, quorum maiori Posideum est nomen, minori
 Canastraem. divisis partibus oppugnare adorti. Roma- 4
 nus ad Clitas quas vocant munimenta, cervis etiam ob-
 iectis, ut viam intercluderet, a Macedonico ad Toronaicum
 mare perducit. ab altera parte euripus est; inde Eume-
 nes oppugnabat. Romanis in fossa complenda, quam 5
 nuper obiecerat Perseus, plurimum erat laboris. ibi quae-
 renti praetori, quia nusquam cumuli apparebant, quo
 regesta e fossa terra foret, monstrati sunt fornices: non
 ad eandem crassitudinem qua veterem murum, sed sim-
 plici laterum ordine structos esse. consilium igitur cepit 6
 transfosso pariete iter in urbem patefacere. fallere au-
 tem ita se posse, si muros a parte alia scalis adortus
 tumultu iniecto in custodiam eius loci propugnatores
 urbis avertisset. erant in praesidio Cassandreae, praeter 7
 non contemnendam iuventutem oppidanorum, octingenti
 Agriaues et duo milia Penestarum Illyriorum, a Pleurato
 inde missi, bellicosum utrumque genus. his tuentibus 8
 muros, cum subire Romani summa vi niterentur, momento
 temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt.

quod si qui inrumperent armati fuissent, extemplo cepissent. hoc ubi perfectum esse opus militibus nuntiatum est, clamorem alacres gaudio repente tollunt, aliis parte alia in urbem inrupturis.

1 XII. Hostis primum admiratio cepit, quidnam sibi
2 repentinus clamor vellet. postquam patere urbem accipere praefecti praesidii Phyto et Philippus, pro eo qui occupasset adgredi opus factum esse rati, cum valida manu Agrianum Illyriorumque erumpunt, Romanosque,
3 qui ali aliunde coibant convocabanturque, ut signa in urbem inferrent, inconpositos atque inordinatos fugant persecunturque ad fossam, in quam compulsos ruina cumulant. sescenti ferme ibi interfecti, omnesque prope, qui inter murum fossamque deprensi erant, volnerantur.
4 ita suo ipse conatu percussus praetor segnior ad alia factus consilia erat. et ne Eumeni quidem, simul a mari, simul a terra adgredienti, quicquam satis procedebat.
5 placuit igitur utrique custodiis firmatis, ne quod praesidium ex Macedonia introumire posset, quoniam vis aperta
6 non processisset, operibus moenia oppugnare. haec parantibus his decem regii lembi ab Thessalonica cum delectis Gallorum auxiliaribus missi, cum in salo stantes hostium naves conspexissent, ipsi obscura nocte, simplici ordine, quam poterant proxime litus tenentes, intrarunt
7 urbem. huius novi praesidii fama absistere oppugnatione simul Romanos regemque coegit. circumvecti promun-
8 turium ad Toronen classem appulerunt. eam quoque oppugnare adorti, ubi valida defendi manu animadverterunt, inrito incepto Demetriadem petunt. ibi cum adpropinquantes repleta moenia armatis vidissent, praetervecti ad Ioleon classem appulerunt, inde agro vastato Demetriadem quoque adgressuri.

1 XIII. Inter haec et consul, ne segnis sederet tantum in agro hostili, M. Popillium cum quinque milibus militum ad Meliboeam urbem oppugnandam mittit. sita est in radicibus Ossae montis, qua parte in Thessaliam vergit,
2 opportune imminens super Demetriadem. primus adventus hostium pereulit incolas loci; collectis deinde [c] necopinato pavore animis discurrunt armati ad portas ac

moenia, qua suspecti aditus erant, spemque extemplo
inciderunt, capi primo impetu posse. obsidio igitur para- 4
batur, et opera [ad] oppugnationem fieri coepta. Perseus
cum audisset simul Meliboeam a consulis exercitu oppu-
gnari, simul classem Iolci stare, [ut] inde Demetriadem
adgrederetur, Euphranorem quendam ex ducibus cum
delectis duobus milibus Meliboeam mittit. eidem impe- 5
ratum, ut si a Meliboea summovisset Romanos, Deme-
triadem prius occulto itinere intraret, quam ab Iolco ad
urbem castra moverent Romani. et ab oppugnatoribus 6
Meliboeae, cum in superioribus locis repente apparuisset,
cum trepidatione multa relicta opera sunt [ignisque] in-
iectus. ita a Meliboea abscessum est. Euphranor soluta 7
unius urbis obsidione Demetriadem extemplo ducit. nocte
moenia [intrat tantamque fiduciam incolentibus fecit, ut
non moenia] modo, sed agros etiam confiderent se a po-
pulationibus tueri posse; et eruptiones in vagos populato-
res non sine vulneribus hostium factae sunt. circumvecti 8
tamen moenia sunt praetor et rex, situm urbis contem-
plantes, si qua parte temptare aut opere aut vi possent.
fama fuit per Cydantem Cretensem et Antimachum, qui 9
Demetriadi praecerat, tractatas inter Eumenen et Persea
condiciones amicitiae. ab Demetriade certe abscessum
est. Eumenes ad consulem navigat; gratulatus quod 10
prospere Macedoniam intrasset, Pergamum in regnum
abit. Marcius Figulus praetor parte classis in hiberna 11
Sciathum missa cum reliquis navibus Oreum Euboeae
petit, eam urbem aptissimam ratus, unde exercitibus, qui
in Macedonia quique in Thessalia erant, mitti commea-
tus possent. de Eumene rege longe diversa tradunt. si 12
Valerio Antiati credas, nec classe adiutum ab eo praeto-
rem esse, cum saepe eum litteris accersisset, tradit, nec
cum gratia ab consule profectum in Asiam, indignatum,
quod ut isdem castris tenderet permissum non fuerit.
ne ut equites quidem Gallos, quos secum adduxerat, 13
relinqueret, impetrari ab eo potuisse. Attalum fratrem
eius et remansisse aput consulem, et sinceram eius fidem
acquali tenore egregiamque operam in eo bello fuisse.

XIII. Dum bellum in Macedonia geritur, legati 1

Transalpini ab regule Gallorum — Balanos ipsius traditur nomen, gentis ex qua fuerit non traditur — Romam venerunt, pollicentes ad Macedonicum bellum auxilia. gratiae ab senatu aetae muneraque missa, torquis aureus duo pondo et paterae aureae quattuor pondo, ceus phaleratus armaque equestria. secundum Gallos Pamphylii legati coronam auream ex viginti milibus Philippeorum factam in curiam intulerunt, petentibusque iis, ut id donum in cella Iovis optimi maximi ponere et sacrificare in Capitolio liceret, permissum, benigneque amicitiam renovare volentibus legatis responsum et binum milium aeris singulis missum munus. tum ab rege Prusia et paulo post ab Rhodis de [re] eadem longe aliter disserentes legati auditi sunt. utraque legatio de pace reconcilianda cum rege Perseo egit. Prusiae preces magis quam postulatio fuere, profitentis et ad id tempus se cum Romanis stetisse et quod bellum foret staturum: ceterum cum ad se a Perseo legati venissent de finiendo cum Romanis bello, et is pollicitum deprecatorem aput senatum futurum; petere, si possent inducere in animum ut finiant iras, se quoque in gratia reconciliatae pacis ponerent. haec regii legati. Rhodi superbe commemoratis [meritis] erga populum Romanum, et paene victoriae, utique de Antiocho rege, maiore parte ad se vindicata, adiecerunt, cum pax inter Macedonas Romanosque esset, sibi amicitiam cum rege Perseo coeptam: cum se invitos, nullo eius in se merito, quoniam ita Romanis visum sit in societatem se belli trahere, interrupisse. tertium se annum multa eius incommoda belli sentire mari interim intercluso; inopem insulam mess[ium ma]ritimis iuvari commerciis atque com meatibus. cum id ultra pati non possent, legatos alios ad Persea in Macedoniam misisse, qui ei denuntiarent, Rhodis placere pacem cum componere cum Romanis; se Romam eadem nuntiatum missos. per quos stetisset, quominus belli finis fieret, adversus eos quid sibi faciendum esset Rhodios consideraturos esse. [ne] nunc quidem haec sine indignatione legi audirive posse certum habeo. inde existimari potest, qui habitus animorum audientibus ea patribus fuerit.

XV. Claudius nihil responsum auctor est: tantum 1
 senatus consultum recitatum, quo Caras et Lycios liberos
 esse iuberet populus Romanus litterasque extemplo ad
 utramque gentem s. c. indicatum mitti; qua audita re 2
 principem legationis, cuius magniloquentiam vix curia
 paulo ante ceperat, corruisse. alii responsum esse tra- 3
 dunt, populum Romanum et principio eius belli haud vanis
 auctoribus conpertum habuisse, Rhodios cum Perseo rege
 adversus rem publicam suam occulta consilia inisse et, 4
 si id ante dubium fuisset, legatorum paulo ante verba ad
 certum redegisse et plerumque ipsam se fraudem, etiamsi
 initio cautior fuerit, detegere: Rhodios nunc toto in orbe 5
 terrarum arbitria belli pacisque agere, Rhodiorum nutu
 arma sumpturos positurosque Romanos esse. iam non
 deos foederum testis, sed Rhodios habituros. itane tan- 6
 dem? [ni] is pareatur exercitusque de Macedonia depor-
 tentur, visuros esse, quid sibi faciendum sit? quid Rhodi
 visuri sint, ipsos scire. populum certe Romanum devicto 7
 Perseo, quod prope diem sperent fore, visurum, ut pro
 meritis cuiusque in eo bello civitatis gratiam dignam referat.
 munus tamen legatis in singulos binum milium 8
 aeris missum est, quod ii non acceperunt.

XVI. Litterae deinde recitatae Q. Marci consulis sunt, 1
 quemadmodum saltu superato in Macedoniam transisset:
 ibi et ex aliis locis commeatus prospectos in hiemem 2
 habere et ab Epirotis viginti milia modium tritici, decem
 hordei sumpsisse, ut pro eo frumento pecunia Romae
 legatis eorum curaretur. vestimenta militibus ab Roma 3
 mittenda esse. equis ducentis ferme opus esse, maxime
 Numidis, nec sibi in his locis ullam copiam esse. senatus 4
 consultum ut ea omnia ex litteris consulis fierent factum
 est. C. Sulpicius praetor sex milia togarum, triginta tuni-
 earum, cc equos portanda in Macedoniam praebendaque
 arbitrato consulis locavit et legatis Epirotarum pecuniam
 pro frumento solvit et Onesimum Pythonis filium, nobi-
 lem Macedonem, in senatum introduxit. is pacis semper 5
 auctor regi fuerat, monueratque, sicut pater eius Philip-
 pus institutum usque ad ultimam vitae diem servabat
 cotidie bis in die foederis icti cum Romanis perlegendi,

- ut eum morem, si non semper, crebro tamen usurparet.
- 6 postquam deterrere eum a bello nequirit, primo subtrahere
sese per alias atque alias [causas], ne interesset is, quae
non probabat, coepit; postremo cum suspectum se esse
cerneret et prodicionis interdum crimine insimulari, ad
7 Romanos transfugit, magno[que] usui consuli fuit. ea
introducitur in curiam cum memorasset, senatus in formulam
sociorum eum referri iussit, locum, lautia praebere,
agri Tarentini, qui publicus populi Romani esset, ducenta
iugera dari, et aedes Tarenti emi. uti ea curaret, C. Decimio
praetori mandatum.
- 8 [... equitum] recensum idibus Decembribus severius
quam ante habuerunt; multis equi adempti, inter quos
P. Rutilio, qui tribunus plebis eos violenter accusarat;
9 tribu quoque is motus et aerarius factus. ad opera publica
facienda eum eis dimidium ex vectigalibus eius anni
10 adtributum ex senatus consulto a quaestoribus esset, Ti.
Sempronius ex ea pecunia, quae ipsi adtributa erat, aedes
P. Africani pone Veteres ad Vortumni signum lanienasque
et tabernas coniunctas in publicum emit basilicamque
faciendam curavit, quae postea Sempronia appellata est.
- 1 XVII. Iam in exitu annus erat, et propter Macedonici
maxime belli curam in sermonibus homines habebant,
quos in annum consules ad finiendum tandem id bellum
2 crearent. itaque senatus consultum factum est, ut Cn.
Servilius primo quoque tempore ad comitia habenda veniret.
3 senatus consultum Sulpicius praetor ad consulem [misit literasque
receptas a consule] post paucos dies recitavit, quibus [in] ante diem [...
comitia edixit: se eum ante diem] in urbem venturum. et consul maturavit et
4 comitia eo die qui dictus erat sunt perfecta. consules creati
L. Aemilius Paulus iterum, quarto decimo anno postquam
5 primo consul fuerat, et C. Licinius Crassus. praetores postero die
6 facti Cn. [Baebius] Tamphilus, L. Anicius Gallus, Cn. Octavius,
7 P. Fonteius Balbus, M. Aebutius Helva, C. Papirius Carbo. omnia ut maturius
agerentur, belli Macedonici stimulabat cura. itaque designatos
extemplo sortiri placuit provincias, ut cum utri

Macedonia consuli cuique praetori classis evenisset sciretur, ut iam inde cogitarent pararentque quae bello usui forent senatumque consulerent, si qua [de] re consulto opus esset: Latinas, ubi magistratum inissent, quod per 8 religiones posset, primo quoque tempore fieri placere, neque consulem cui eundem in Macedoniam esset teneri. his decretis consulibus Italia et Macedonia, praetoribus 9 praeter duas iurisdictiones in urbe classis et Hispania et Sicilia et Sardinia provinciae nominatae sunt. consulum 10 Aemilio Macedonia, Licinio Italia evenit. praetores Cn. Baebius urbanam, L. Anicius peregrinam et si quo senatus censuisset, Cn. Octavius classem, P. Fonteius Hispaniam, [M. Aebutius Siciliam,] C. Papirius Sardiniam est sortitus.

XVIII. Extemplo apparuit omnibus non segniter id 1 bellum L. Aemilium gesturum, praeterquam quod alias vir erat, etiam quod dies noctesque intentus ea sola, quae ad id bellum pertinerent, animo agitabat. iam omnium 2 primum a senatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent ad exercitus visendos classemque et conperta referenda, quid aut terrestribus aut navalibus copiis opus esset; praeterea ut explorarent copias regias, quantum possent, 3 qua provincia nostra, qua hostium foret; utrum intra saltus castra Romani haberent, an iam omnes angustiae exsuperatae, et in aequa loca pervenissent; qui fideles 4 nobis socii, qui dubi suspensaeque ex fortuna fidei, qui certi hostes viderentur; quanti praeparati commeatus, et unde terrestri itinere, unde navibus subportarentur; quid ea aestate terra marique rerum gestum esset: ex his bene cognitis certa in futurum consilia capi posse. senatus Cn. 5 Servilio consuli negotium dedit, ut is in Macedonia, quos L. Aemilio videretur, legaret. legati biduo post 6 profecti Cn. Domitius Ahenobarbus, A. Licinius Nerva, L. Baebius.

Bis in exitu anni eius lapidatum esse nuntiatum est, in Romano agro, simul in Veienti. bis novendiale sacrum factum est. sacerdotes eo anno mortui sunt P. Quinctilius 7 Varus flamen Martialis et M. Claudius Marcellus decemvir, in cuius locum Cn. Octavius suffectus. et iam 8

magnificentia crescente notatum est, ludis circensibus P. Corneli Scipionis Nasicae et P. Lentuli aedilium ecurium sexaginta tres Africanas et quadraginta ursos et elephantos lusisse.

- 1 XVIII. L. Aemilio Paulo, C. Licinio consulibus, idibus Martis principio insequentis anni, cum in expectatione patres fuissent, maxime quidnam consul de Macedonia, cuius ea provincia esset, referret, nihil se habere Paulus quod referret, [cum] nondum legati redissent, dixit:
- 2 ceterum Brundisi legatos iam esse, bis ex cursu Dyr-
- 3 rachium reiectos. cognitis mox quae nosci prius in rem
- 4 esset, relaturum; id fore intra perpaucos dies. et ne quid profectionem suam teneret, pridie idus Apriles Latinis esse constitutam diem. sacrificio rite perfecto se et Cn.
- 5 Octavium, simul senatus censuisset, exituros esse. C. Licinio collegae suo fore curae se absente, ut, si qua parari mittive ad id bellum opus sit, parentur mittanturque. interea legationes exterarum nationum audiri posse.
- 6 Primi Alexandrini legati ab Ptolemaeo et Cleopatra
- 7 regibus vocati sunt. sordidati, barba et capillo promisso, cum ramis oleae ingressi curiam procubuerunt et oratio
- 8 quam habitus fuit miserabilior. Antiochus Syriae rex, qui obses Romae fuerat, per honestam speciem maioris Ptolemaei redducendi in regnum bellum cum minore fratre eius qui tum Alexandriam tenebat gerens, et ad Pelusium navali proelio [superior] fuerat et tumultuario opere
- 9 ponte per Nilum facto transgressus cum exercitu obsidione ipsam Alexandream terrebat nec procul abesse quin
- 10 poteretur regno opulentissimo videbatur. ea legati querentes orabant senatum, ut opem regno regibusque amicis
- 11 imperio ferrent: ea merita populi Romani in Antiochum, eam aput omnes reges gentesque auctoritatem esse, ut, si legatos misissent qui denuntiarent non placere senatui sociis regibus bellum fieri, extemplo abscessurus a moenibus Alexandriae abducturusque exercitum in Syriam
- 12 esset. quod si eunetentur facere, brevi extorres regno Ptolemaeum et Cleopatram Romam venturos, cum pudore quodam populi Romani, quod nullam opem in ultimo
- 13 discrimine fortunarum tulissent. moti patres precibus

Alexandrinorum extemplo C. Popillium Laenatem et C. Decimum et C. Hostilium legatos ad finiendum inter reges bellum miserunt. prius Antiochum, dein Ptolemacum 11
adire iussi et nuntiare, ni absistatur bello, per utrum stetisset, eum non pro amico nec pro socio habituros esse.

XX. His intra triduum simul cum legatis Alexandri- 1
nis profectis legati ex Macedonia Quinquatribus ultimis adeo expectati venerunt, ut, nisi vesper esset, extemplo senatum vocaturi consules fuerint. postero die senatus 2
fuit legatque auditi sunt. ii nuntiant maiore periculo quam emolumento exercitum per invios saltus in Macedoniam inductum: Pieriam, quo processisset, regem tenere; castra 3
castris prope ita conlata esse, ut flumine Elpeo interiecto arceantur. neque regem pugnandi potestatem facere, nec nostris vim ad cogendum esse. hiemem etiam insuper 4
rebus gerendis intervenisse. in otio militem ali, nec plus quam sex [...] frumentum habere. Macedonum dici triginta milia armatorum esse. si Ap. Claudio circa 5
Lychmidum satis validus exercitus foret, potuisse ancipiti bello distineri regem; nunc et Appium et [quod] cum eo praesidii sit, in summo periculo esse, nisi prope aut iustus exercitus eo mittatur aut illi inde deducantur. ad 6
classem se ex castris profectos sociorum navalium partem morbo audisse absumptam, partem, maxime qui ex Sicilia fuerint, domos suas abisse, et homines navibus deesse; qui sint, neque stipendium accepisse neque vestimenta 7
habere. Eumene classemque eius, tamquam vento adlatas naves, sine causa et venisse et abisse, nec animum eius regis constare satis visum. sicut omnia de Eumene dubia, [ita] Attali egregie constantem fidem nuntiabant.

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referre sese L. 1
Aemilius dixit. senatus decrevit, ut in octo legiones pa- 2
rem numerum tribunorum consules et populus crearent: creari autem neminem eo anno placere nisi qui honorem gessisset. tum ex omnibus tribunis militum uti L. Aemi- 3
lius in duas legiones in Macedoniam, quos eorum velit, eligat, et ut sollemni Latinarum perfecto L. Aemilius consul, Cn. Octavius praetor, cui classis obtigisset, in pro-

vinciam proficiscantur. additus est his tertius L. Anicius
praetor, cuius inter peregrinos iurisdictio erat; cum in
provinciam Illyricum circa Lychnidum Ap. Claudio suc-
cedere placuit. dilectus cura C. Licinio consuli imposita.
is septem milia civium Romanorum et equites ducentos
scribere iussus, et sociis nominis Latini septem milia pe-
ditum imperare, quadringentos equites, et Cn. Servilio
Galliam optinenti provinciam litteras mittere, ut sescentos
equites conscriberet. hunc exercitum ad collegam primo
quoque tempore mittere in Macedoniam iussus: neque in
ea provincia plus quam duas legiones esse; eas repleri,
ut sena milia peditum, trecenos haberent equites; ceteros
pedites equitesque in praesidiis disponi; qui eorum idonei
ad militandum non essent, dimitti. decem praeterea milia
peditum imperata sociis et octingenti equites. id praesidi
additum Anicio praeter duas legiones, quas portare in
Macedoniam est iussus, quina milia peditum et ducentos
habentes, trecenos equites. et in classem quinque milia
navalium socium sunt scripta. Licinius consul duabus
legionibus optinere provinciam iussus; eo addere socio-
rum decem milia peditum et sescentos equites.

XXII. Senatus consultis perfectis L. Aemilius consul
e curia in contionem processit orationemque talem [habuit].
'animadvertisse videor, Quirites, maiorem mihi sortito
Macedoniam provinciam gratulationem factam quam cum
aut consul sum consalutatus, aut quo die magistratum
inii ipsum, neque id ob aliam causam quam quia bello in
Macedonia, quod diu trahitur, existimastis dignum maie-
state populi Romani exitum per me inponi posse. deos
quoque huic favisse sorti spero eodemque in rebus ge-
rendis adfuturos esse. haec partim ominari, partim
sperare possum. illud adfirmare pro certo audeo, me
omni ope adnissurum esse, [ne] frustra vos hanc spem de
me conceperitis. quae ad bellum opus sunt et senatus
decrevit, et quoniam extemplo proficisci placet neque ego
in mora sum, C. Licinius collega, vir egregius, aequae
enixe parabit ac si ipse id bellum gesturus esset. vos
quae scripsero senatui aut vobis [ea vera credatis rogo
neve ru]mores credulitate vestra alatis, quorum auctor

nemo exstabit. nam nunc quidem quod vulgo fieri, hoc 7
praecipue bello, animadverti, nemo tam famae contemptor
est, cuius non debilitari animus possit. in omnibus cir- 5
culis, atque etiam, si dīs placet, in convivīs sunt qui
exercitus in Macedoniam ducant, ubi castra locanda sint
sciant, quae loca praesidiis occupanda, quando aut quo
saltu intranda Macedonia, ubi horrea ponenda, qua terra,
mari subvehantur commeatus, quando cum hoste manus
conserendae, quando quiesse sit melius. nec quid faci- 9
endum sit modo statuunt, sed quidquid aliter quam ipsi
censuere factum est, consulem veluti dicta die accusant.
haec magna impedimenta res gerentibus, quae [...]; ne- 10
que enim omnes tam firmi et constantis animi contra
adversum rumorem esse possunt [quam] Q. Fabius fuit,
qui suum imperium minui per vanitatem populi maluit
quam secunda fama male rem publicam gerere. non sum 11
is, qui non existumem admonendos duces esse; immo
eum, qui de sua unius sententia omnia gerat, superbum
iudico magis quam sapientem. quid ergo est? primum 12
a prudentibus et proprie rei militaris peritis et usu doctis
monendi imperatores sunt, deinde ab his qui intersunt
gerendis [rebus, qui] loca, qui hostem, qui temporum
opportunitatem vident, qui in eodem velut navigio parti-
cipes sunt periculi. itaque si quis est, qui quod e re pu- 13
blica sit suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum,
confidat, is ne deneget operam rei publicae et in Mace-
doniam mecum veniat. nave, equo, tabernaculo, viatico
etiam a me iuvabitur. si quem id facere piget [et] otium 14
urbanum militiae laboribus praeoptat, e terra ne guber-
naverit. sermonum satis ipsa praebet urbs. loquacita- 15
tem suam contineat: nos castrensibus consilis contentos
futuros esse sciat.' ab hac contione, Latinis, quae pridie 16
kal. Apriles fuerunt, in monte sacrificio rite perpetrato
protinus inde et consul et praetor Cn. Octavius in Ma-
cedoniam profecti sunt. traditum memoriae est maiore 17
quam solita frequentia prosequentium consulem celebra-
tum ac prope certa spe ominatos esse homines, finem
Macedonico bello maturumque reditum cum egregio
triumpho consulis fore.

1 XXIII. Dum haec in Italia geruntur, Perseus quod
 iam inchoatum perficere, quia impensa pecuniae facienda
 erat, non inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum
 2 regem sibi adiungeret, hoc, postquam intrasse saltum
 Romanos et adesse discrimen ultimum belli animadvertit,
 non ultra differendum ratus, eum [per] Hippium legatum
 trecenta argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro
 citroque darentur, Pantauchum misit ex fidissimis amicis
 3 ad ea perficienda. Meteone Labeatidis terrae Pantauchus
 regi Illyrio occurrit; ibi et ius iurandum ab rege et
 obsides accepit. missus et a Gentio est legatus nomine
 Olympio, qui ius iurandum a Perseo obsidesque exigeret.
 4 cum eodem ad pecuniam accipiendam missi sunt; et
 auctore Pantaicho, qui Rhodum legati cum Macedoni-
 5 bus irent, Parmenio et Moreus destinantur. quibus ita
 mandatam, ut iure iurando obsidibusque et pecunia ac-
 cepta, tum demum Rhodum proficiscerentur: duorum
 simul regum nomine incitari Rhodios ad bellum Roma-
 6 num posse. adiunctam civitatem, penes quam unam tum
 rei navalis gloria esset, nec terra nec mari spem relictu-
 7 ram Romanis. venientibus Illyriis Perseus ab Elpeo
 anni ex castris cum omni equitatu profectus ad Dium
 8 occurrit. ibi ea quae convenerant circumfuso agmine
 equitum facta, quos adesse foederi sancitae cum Gentio
 societatis volebat rex, aliquantum eam rem ratus animo-
 9 rum is adiecturam. et obsides in conspectu omnium dati
 acceptique: et Pellam ad thensauros regiois missis qui
 pecuniam acciperent, qui Rhodum irent cum Illyriis lega-
 10 tis Thessalonicae conscendere iussi. ibi Metrodorus erat,
 qui nuper ab Rhodo venerat, auctoribusque Dinone et
 Polyarato, principibus civitatis eius, adfirmabat Rhodios
 paratos ad bellum esse. is princeps iunctae cum Illyriis
 legationis datus est.

1 XXIII. Eodem tempore et ad Eumenen et ad Antio-
 chum communia mandata, quae subicere condicio rerum
 2 poterat: natura inimica inter se esse liberam civitatem et
 regem. singulos populum Romanum adgredi et, quod
 indignius sit, regum viribus reges oppugnare. Attalo
 3 adiutore patrem suum oppressum; Eumene adiuvante et

quadam ex parte etiam Philippo patre suo Antiochum oppugnatum; in se nunc et Eumenen et Prusian armatos esse. si Macedoniae regnum sublatum foret, proxumam 4
Asiam esse, quam iam ex parte sub specie liberandi civi-
tatis suam fecerint, deinde Syriam. iam Prusiam Eumeni 5
honore praeferrere, iam Antiochum victorem praemio belli
Aegypto arceri. haec cogitantem providere iubebat, ut 6
aut ad pacem secum faciendam compelleret Romanos, aut
perseverantes in bello iniusto communes duceret omnium
regum hostes. ad Antiochum aperta mandata erant, ad 7
Eumenen per speciem captivorum redimendorum missus
legatus erat; [re] vera occultiora quaedam agebantur,
quae in praesentia invisum quidem et suspectum Romanis
Eumenen falsis gravioribus [criminibus onerarunt]; pro- 8
ditor enim ac prope hostis habitus, dum inter se duo reges
captantes fraude et avaritia certant. Cydas erat Cretensis, 9
ex intimis Eumenis. his prius ad Amphipolim cum Chi-
maro quodam populari suo militante apud Persea, inde
postea ad Demetriadem semel cum Menecrate quodam,
iterum cum Antimacho, regis ducibus, sub ipsis moeni-
bus urbis conlocutus fuerat. Hierophon quoque, qui tum 10
missus est, duabus ad eundem Eumenen iam ante lega-
tionibus functus erat. quae colloquia occulta et legationes 11
infames quidem erant, sed quid actum esset quidve inter re-
ges convenisset ignorabatur. res autem ita sese habuit.

XXV. Eumenes neque favit victoriae Persei neque 1
bello eum iuvare [in] animo habuit, non tam quia pater-
nae inter eos inimicitiae erant ipsorum odiis inter se ac-
censae. non ea regum aemulatio, ut aequo animo Persea 2
tantas apisci opes tantamque gloriam, quanta Romanis
victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit. cernebat et 3
Persea iam inde ab initio belli omni modo spem pacis
temptasse et in dies magis, quo propior admoveretur terror,
nihil neque agere aliud neque cogitare, Romanos quoque, 4
quia traheretur diutius spe ipsorum bellum, et ipsos duces
et senatum non abhorreere a finiendo tam incommodo ac
difficili bello. hac utriusque partis voluntate explorata, 5
quod fieri etiam sua sponte taedio validioris, metu infir-
mioris credebatur posse, in eo suam operam venditare con-

6 cilianda gratia magis cupiit, nam modo ne iuaret bello Ro-
 manos terra marique, modo pacis patrandae cum Romanis
 7 pacisebatur mercedem: ne bello interesset mille [talenta,
 ut pacem conciliaret mille] et quingenta. in utrumque
 non fidem modo se, sed obsides quoque dare paratum esse
 8 ostendebat. Perseus ad rem inchoandam promptissimus
 erat cogente metu et de obsidibus accipiendis sine dilatione
 9 agebat, conveneratque, ut accepti Cretam mitterentur. ubi
 ad pecuniae mentionem ventum erat, ibi haesitabat et uti-
 que alteram in tanti nominis regibus turpem ac sordidam
 10 et danti et magis accipienti mercedem esse aiebat; in
 spem Romanae pacis non recusare impensam, sed eam
 pecuniam perfecta re daturum, interea Samothraeae in
 11 templo depositurum. ea insula cum ipsius dicionis esset,
 videre Eumenes nihil interesse, an Pellae pecunia esset,
 12 id agere ut partem aliquam praesentem ferret. ita nequi-
 quam inter se captati nihil praeter infamiam movere.

1 XXVI. Nec haec tantum Persei per avaritiam est
 dimissa res, cum pecunia modica aut pacem habere per
 Eumenes, quae vel parte regni redimenda esset, aut
 deceptus protrahere inimicum mercede onustum et hostes
 2 merito ei Romanos posset facere; sed et ante Genti regis
 parata societas et tum Gallorum effusorum per Illyricum
 3 ingens oblatum [auxilium] avaritia dimissum est. venie-
 bant decem milia equitum, par numerus peditum et ipsorum
 iungentium cursum equis et invicem prolapsorum equitum
 4 vacuos capientium ad pugnam equos. hi pacti erant
 eques denos praesentes aureos, pedes quinos, mille dux
 5 eorum. venientibus his Perseus ab Elpeo ex castris pro-
 fectus obviam cum dimidia copiarum parte denuitiare
 per vicos urbesque, quae viae propincae sunt, coepit, ut
 commeatus expedirent, frumenti, vini, pecorum ut copia
 6 esset. ipse equos phalerasque et sagula donum principi-
 bus ferre et parvom auri, quod inter paucos divideret,
 7 multitudinem credens trahi spe posse. ad Almanam urbem
 pervenit, et in ripa fluminis Axi posuit castra. circa
 Desudabam in Maedica exercitus Gallorum consederat,
 8 mercedem pactam opperiens. eo mittit Antigonom, ex
 purpuratis unum, qui iuberet multitudinem Gallorum ad

Bylazora — Paeoniae is locus est — castra movere, principes ad se venire frequentes. septuaginta quinque milia ab Axio flumine et castris regis aberant. haec mandata ad eos cum pertulisset Antigonus adiecissetque, per quantum omnium praeparatam cura regis copiam ituri forent quibusque muneribus principes advenientes vestis, argenti equorumque excepturus rex esset, de his quidem se coram cognituros respondent, illud quod praesens pepigissent interrogant, ecquid aurum, quod in singulos pedites equitesque dividendum esset, secum adduxisset. cum ad id nihil responderetur, Clondicus regulus eorum ‘abi, renuntia ergo’ inquit ‘regi, nisi aurum obsidesque accepissent, nusquam inde Gallos longius vestigium moturos.’ haec relata regi cum essent, advocato consilio cum quid omnes suasuri essent appareret, ipse pecuniae quam regni melior custos institit de perfidia et feritate Gallorum disserere, multorum iam ante cladibus experta: periculosum esse tantam multitudinem in Macedoniam accipere, [ne] graviores eos socios habeant quam hostes Romanos. quinque milia equitum satis esse, quibus et uti ad bellum possent et quorum multitudinem ipsi non timeant.

XXVII. Apparebat omnibus mercedem timere, nec quicquam aliud; sed cum suadere [non] consulenti nemo auderet, remittitur Antigonus, qui nuntiaret quinque milium equitum opera tantum uti regem, non tenere multitudinem aliam. quod ubi audivere barbari, ceterorum quidem fremitus fuit indignantium, se frustra excitos sedibus suis; Clondicus rursus interrogat, ecquid ipsis quinque milibus, quod convenisset, numeraret. cum adversus id quoque misceri ambages cerneret, inviolato fallaci nuntio, quod vix speraverat ipse posse contingere, retro ad Histrum, perpopulati Threciam, qua vicina erat viae, redierunt. quae manus quieto sedente rege ad Elpeum adversus Romanos [per] Perraebiae saltum in Thessaliani traducta non agros tantum nudare populando potuit, ne quos inde Romani commeatus expectarent, sed ipsas excindere urbes tenente ad Elpeum Perseo Romanos, ne urbibus sociis opitulari possent. ipsis quoque Romanis de se cogitandum fuisset, quando neque manere amissa

Thessalia, unde exercitus alebatur, potuissent, neque pro-
 7 gredi, cum ex adverso castra Macedonum [...] qui ea
 8 pependent spe, haud mediocriter debilitavit. eadem
 9 avaritia Gentium regem sibi alienavit. nam cum trecenta
 10 talenta Pellae missis a Gentio numerasset, signare eos
 11 pecuniam passus, inde decem talenta ad Pantauchum misit
 12 eaque praesentia dari regi iussit; reliquam pecuniam, si-
 13 gnatam Illyriorum signo, portantibus suis praecipit, parvis
 itineribus veherent, dein cum ad finem Macedoniae ventum
 esset, subsisterent ibi ac nuntios ab se opperirentur.
 Gentius exigua parte pecuniae accepta, eum adsidue [a]
 Pantaicho ad lacessendos hostili facto Romanos stimula-
 retur, M. Perpernam et L. Petillium legatos, qui tum forte
 ad eum venerant, in custodiam coniecit. hoc audito Per-
 seus contraxisse eum necessitatis [satis] ratus ad bellum,
 utique cum Romanis, ad revocandum qui pecuniam por-
 tabat misit, velut nihil aliud agens, quam ut quanta maxima
 posset praeda ex se victo Romanis reservaretur. et ab
 Eumene Hierophon, ignotis quae occulte acta erant, redit.
 de captivis actum esse et ipsi evolgaverant et Eumenes
 consulem vitandae suspicionis causa certiore fecit.

1 XXVIII. Perseus post reditum ab Eumene Hiero-
 phontis spe deiectus Antenorem et Callippum praefectos
 2 classis cum quadraginta lembis — adiectae ad hunc nu-
 3 merum quinque pristis erant — Tenedum mittit, ut inde
 4 sparsi per Cycladas insulas naves Macedoniae cum fru-
 5 mento petentes tutarentur. Cassandreae deductae naves
 6 in portas primum, qui sub Atho monte sunt, inde Te-
 nedum placido mari cum traieissent, stantis in portu
 Rhodias apertas naves Eudamumque praefectum earum
 inviolatos atque etiam benigne appellatos dimiserunt.
 cognito deinde in latere altero quinquaginta onerarias
 suarum stantibus in ostio portus Eumenis rostratis, qui-
 bus Damius praecerat, inclusas esse, circumvectus prope
 ac summotis terrore hostium navibus, onerarias datis qui
 prosequerentur decem lembis in Macedoniae mittit, ita
 ut in tutum prosequi redirent Tenedum. nono post die
 ad classem iam ad Sigeum stantem redierunt. inde Su-
 bota — insula est interiecta Elaeae et Chio — traieciunt.

forte postero die quam Subota classis tenuit, quinque et 7
 triginta naves, quas hippagogus vocant, ab Elaca profes-
 etae cum equitibus Gallis equisque Phanas promunturium
 Chiorum petebant, unde transmitters in Macedoniam pos-
 sent. Attalo ab Eumene mittebantur. has naves per 8
 altum ferri cum ex specula signum datum Antenori esset,
 profectus ab Subotis inter Erythrarum promunturium
 Chiumque, qua artissimum fretum est, is occurrit. nihil 9
 minus credere praefecti Eumenis quam Macedonum clas-
 sem in illo vagari mari: nunc Romanos esse, nunc Atta-
 lum, aut remissos aliquos ab Attalo ex castris Romanis
 Pergamum petere. sed cum iam adpropinquantium forma 10
 lemborum haud dubia esset et concitatio remorum de-
 rectaeque in se prorae hostis adpropinquare aperuissent,
 tunc iniecta trepidatio est. cum resistendi spes nulla esset, 11
 inhabilique navium genere et Gallis vix quietem ferenti-
 bus in mari, pars eorum, qui propiores continenti litori 12
 erant, in Erythraeam enarant, pars velis datis ad Chium
 naves ciecere, relictisque equis effusa fuga urbem pete-
 bant. sed propius urbem lembi accessuque commodiore 13
 eum exposuissent armatos, partim in via fugientes Gallos
 adepti Macedones ceciderunt, partim ante portam exclusos.
 clauserant enim Chii portas, ignari qui fugerent aut se-
 querentur. octingenti ferme Gallorum occisi, ducenti vivi 14
 capti; equi pars in mari fractis navibus absumpti, partim
 nervos succiderunt in litore Macedones. viginti eximiae 15
 equos formae cum captivis eisdem decem lembos, quos
 ante miserat, Antenor devehere Thessalonicam iussit, et
 primo quoque tempore ad classem reverti: Phanis se eos 16
 exspectaturum. triduum ferme classis ad urbem [stetit].
 Phanas inde progressi sunt, et spe celerius regressis de-
 cem lembis evecti Aegaco mari Delum traiecerunt.

XXVIII. Dum haec geruntur, legati Romani C. 1
 Popillius et C. Decimius et C. Hostilius a Chalchide profes-
 etae tribus quinquereimis Delum cum venissent, lembos
 ibi Macedonum quadraginta et quinque regis Eumenis
 quinquereimis invenerunt. sanctitas templi insulaeque 2
 inviolatos praestabat omnes. itaque permixti Romanique
 et Macedones et Eumenis navales socii in templo, indu-

3 tias religione loci praebente, versabantur. Antenor Persei
 praefectus, cum aliquas alto praeferri onerarias naves ex
 4 speculis significatum foret, parte lemborum ipse inse-
 quens, parte per Cyclades disposita, praeterquam si quae
 Macedoniam peterent, omnes aut supprimebat aut spolia-
 5 bat naves. quibus poterat Popillius aut [suis aut] Eu-
 menis navibus succurrebat; sed vecti nocte binis aut
 6 ternis plerumque lembis Macedones fallebant. per id
 fere tempus legati Macedones Illyriique simul Rhodum
 venerant, quibus auctoritatem addidit non lemborum modo
 adventus passim per Cycladas atque Aegaeum vagantium
 mare, sed etiam coniunctio ipsa regum Persei Gentique
 7 et fama cum magno numero peditum equitumque venien-
 tium Gallorum. et iam cum accessissent animi Dinoni
 ac Polyarato, qui Persei partium erant, non benigne modo
 responsum regibus est, [set] palam pronuntiatum bello
 8 finem se auctoritate sua inposituros esse: itaque ipsi
 quoque reges aequos adhiberent animos ad pacem acci-
 piendam.

1 XXX. Iam veris principium erat novique duces in
 provincias venerant, consul Aemilius in Macedoniam,
 Octavius Oreum ad classem, Anicius in Illyricum, cui
 2 bellandum adversus Gentium [erat. Gentius] patre Pleu-
 rato rege Illyriorum et matre Eurydica genitus fratres
 duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre
 3 eadem natum habuit. hoc propter ignobilitatem paternam
 minus suspecto Platorem occidit et duos amicos eius,
 Ettritum et Epicadum, impigros viros, quo tutius regnaret.
 4 fama fuit Monuni Dardanorum principis filiam Metutam
 pacto fratri cum invidisse, tamquam his nuptis adiungenti
 sibi Dardanorum gentem; et simillimum id vero fecit du-
 5 cta ea virgo Platore interfecto. gravis deinde, dempto [a]
 fratre metu, popularibus esse coepit, et violentiam insi-
 6 tam ingenio intemperantia vini accendebat. ceterum, sicut
 ante dictum est, ad Romanum incitatus bellum Lissum
 7 omnis copias contraxit. quindecim milia armatorum fue-
 runt. inde fratre in Caviorum gentem vi aut terrore subi-
 gendam cum mille peditibus et quinquaginta equitibus
 misso, ipse ad Bassaniam urbem quinque milia ab Lisso

ducit. socii erant Romanorum; itaque per praemissos s
 nuntios prius temptati obsidionem pati quam dedere sese
 maluerunt. Caravantium in Cavis Durnum oppidum ad- 9
 venientem benigne accepit, Caravandis altera urbs ex-
 clusit. et agros eorum [cum] effuse vastaret, aliquot palati
 milites agrestium concursu interfecti sunt. iam et Ap- 10
 Claudius adsumptis ad eum exercitum, quem habebat,
 Bullinorum et Apolloniatium et Durrachinorum auxiliis
 profectus ex hibernis circa Genusum amnem castra habe-
 bat, audito foedere inter Persea et Gentium et legatorum 11
 violatorum iniuria accensus, bellum haud dubie adversus
 eum gesturus. Anicius praetor eo tempore Apolloniae 12
 auditis quae in Illyrico gererentur, praemissisque ad Ap-
 pium litteris, ut se ad Genusum opperiretur, triduo et
 ipse in castra venit; et ad ea quae habebat auxilia Par- 13
 thinorum iuventutis [adiunctis] duobus milibus peditum
 et equitibus ducentis — peditibus Epicadus, equitibus
 Algalsus praecerat — parabat ducere in Illyricum, maxime
 ut Bassanitas solveret obsidione. tenuit impetum eius
 fama lemborum vastantium maritimam oram. octoginta 14
 erant lembi, auctore Pantaucho missi a Gentio ad Dyr-
 rachinorum et Appolloniatium agros populandos. tum 15
 classis ad [...] to eo tradiderunt se.

XXXI. Deinceps et urbes regionis eius idem facie- 1
 bant, adiuvante inclinationem animorum clementia [in]
 omnis et iustitia praetoris Romani. ad Scodram inde ven- 2
 tum est, quod belli caput erat, non eo solum quod Gentius
 eam sibi ceperat velut regni totius arcem, sed etiam quod
 Labeatium gentis munitissima longe est et difficilis aditu.
 duo cingunt eam flumina, Clausala latere urbis, quod in 3
 orientem patet, praefluens, Barbanna ab regione occiden-
 tis, ex Labeatide palude oriens. hi duo amnes confluen- 4
 tes incidunt Oriundi flumini, quod ortum ex monte Scordo,
 multis et aliis auctum aquis, mari Hadriatico inferitur.
 mons Scordus, longe altissimus regionis eius, ab oriente 5
 Dardaniam subiectam habet, a meridie Macedoniam, ab
 occasu Illyricum. quamquam munitum situ naturali oppi- 6
 dum erat gensque id tota Illyriorum et rex ipse tuebatur.
 tamen praetor Romanus, quia prima successerant pro-

sperere, fortunam totius rei principia secuturam esse ratus et repentinum valiturum terrorem, instructo exercitu ad
 7 moenia succedit. quod si clausis portis muros portarum-
 que turris dispositi armati defendissent, vano eum incepto
 8 moenibus pepulissent Romanos; nunc porta egressi proe-
 lium loco aequo maiore animo commiserunt quam susti-
 9 nuerunt. pulsus enim et fuga conglobatus, cum ducenti
 amplius in ipsis faucibus portae cecidissent, tantum in-
 tulerunt terrorem, ut oratores extemplo ad praetorem
 mitteret Gentius Teuticum et Bellum, principes gentis,
 per quos indutias peteret, ut deliberare de statu rerum
 10 suarum posset. triduo in hoc dato cum castra Romana
 quingentos ferme passus ab urbe abessent, navem con-
 scendit, et flumine Barbanna navigat in lacum Labeatum,
 11 velut secretum locum petens ad consultandum, sed ut
 apparuit, falsa spe excitus Caravantium fratrem multis
 milibus armatorum actis ea regione, in quam missus erat,
 12 adventare. qui postquam evanuit rumor, tertio post die
 navem eandem secundo anni Scodram demisit, praemis-
 sisque nuntiis, ut sibi appellandi praetoris potestas fieret,
 13 copia facta in castra venit. et principium orationis ab
 accusatione stultitiae orsus suae, postremo ad preces la-
 crimasque effusus, genibus praetoris accedens in potesta-
 14 tem sese dedit. primo bonum animum habere iussus, ad
 cenam etiam invitatus in urbem ad suos rediit. et cum
 15 praetore eo die honorifice est epulatus, deinde in custo-
 diam C. Cassio tribuno militum traditus, vix gladiatorio
 accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam
 recideret.

1 XXXII. Anicius Scodra recepta nihil prius quam
 requisitos Petillium Perpernamque legatos ad se duci
 2 iussit. quibus splendore suo restituto Perpernam extem-
 plo mittit ad comprehendendos amicos cognatosque regis;
 3 qui Meteonem, Labeatium gentis urbem, profectus Etle-
 vam uxorem cum filiis duobus, Seerdilaedo Pleuratoque,
 4 et Caravantium fratrem Scodram in castra adduxit. Ani-
 cius bello Illyrico intra triginta dies perfecto nuntium
 victoriae Perpernam Romam misit, et post dies paucos
 Gentium regem ipsum cum parente coniuge ac liberis

ac fratre aliisque principibus Illyriorum. hoc unum bellum 5
prius perpetratum quam coeptum Romae auditum est.

Quibus diebus haec agebantur, Perseus quoque in
magno terrore erat propter adventum simul Aemili novi
consulis, quem cum ingentibus minis adventare audiebat,
simul Octavi praetoris. nec minus terroris a classe Ro- 6
mana et periculo maritumae orae habebat. Thessalonicae
Eumenes et Athenagoras praecerant cum parvo praesidio
duorum milium cetratorum. eo et Androclen praefectum 7
mittit, iussum sub ipsis navalibus castra habere. Aenean
mille equites [cum] Creonte Antigonensi misit ad tutan-
dam maritimam oram, ut quocumque littore adplicuisse 8
naves hostium audissent, extemplo ferrent agrestibus opem.
quinque milia Macedonum missa ad praesidium Pythii et 9
Petrae, quibus praepositi erant Histiaeus et Theogenes
et Midon. his profectis ripam munire Elpei fluminis ad- 10
gressus est, quia sicco alveo transiri poterat. huic ut 11
omnis multitudo vacaret, feminae ex propinquis urbibus
cocta cibaria in castra adferebant: miles iussus ex pro-
pinquis silvis benigne [...]

XXXIII. [...] conferre, postremo sequi se putearios 1
ad mare, quod minus trecentos passus aberat, iussit et in
littore alios alibi modicis intervallis fodere. montes in- 2
gentis altitudinis spem faciebant, eo magis quia nullos
apertos egererent rivos, occultos continere latices, quorum
venae in mare permanantes undae miscerentur. vix de- 3
ducta summa harena erat, cum scaturigines turbidae primo
et tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam
velut deum dono coeperunt. aliquantum ea quoque res 4
duci famae et auctoritatis aput milites adiecit. iussis de-
inde militibus expedire arma, ipse cum tribunis primisque
ordinibus ad contemplandos transitus [est progressus qua]
descensus facilis armatis, qua in ulteriorem ripam minime
inicus ascensus esset. his satis exploratis illa quoque pri- 5
mum, ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum
imperiumque ducis fierent, providit: ubi omnibus simul 6
pronuntiaretur quod fieret neque omnes exaudirent, incerto
imperio accepto alios, ab se adicientes, plus eo quod im-
peratum sit, alios minus facere; clamores deinde dissonos

oriri omnibus locis et prius hostes quam ipsos, quid pa-
 7 retur, scire. placere igitur tribunum militum primo pilo
 legionis secretum edere imperium: illum et dein singulos
 proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus
 8 ab extremis ad primos perforandum imperium sit. vigiles
 etiam novo more scutum in vigiliam ferre vetuit: non enim
 in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, sed ad vigilan-
 dum, ut cum senserit hostium adventum, recipiat se exci-
 9 tetque ad arma alios. scuto prae se erecto stare galeatos;
 deinde ubi fessi sint, innixos pilo, capite super marginem
 scuti posito, sopitos stare, ut [vigil] fulgentibus armis
 10 procul conspici ab hoste possit, ipse nihil provideat. sta-
 tionum quoque morem mutavit. armati omnes, et frenatis
 equis equites, diem totum perstabant; id cum aestivis
 diebus urente adsiduo sole fieret, tot horarum aestu et
 languore ipsos equosque fessos integri saepe adorti hostes
 11 vel pauci plures vexabant. itaque ex matutina statione
 ad meridiem decedi et in postmeridianam succedere alios
 iussit; ita numquam fatigatos recens hostis adgredi poterat.

1 XXXVIII. Haec cum ita fieri placere contione advo-
 cata pronuntiasset, adiecit urbanae contioni convenientem
 2 orationem: unum imperatorem in exercitu providere et
 consulere quid agendum sit debere, nunc per se, nunc
 cum iis, quos advocaverit in consilium; qui non sint ad-
 vocati, eos nec palam nec secreto iactare consilia sua.
 3 militem haec tria curare debere, corpus ut quam validis-
 simum et perniciosissimum habeat, arma apta, cibum para-
 4 tum ad subita imperia; cetera scire de se diis immortalibus
 et imperatori suo curae esse. in quo exercitu milites
 consultant, imperator rumoribus vulgi circummagatur, ibi
 5 nihil salutare esse. se, quod sit officium imperatoris, pro-
 visurum, ut bene gerendae rei occasionem is praebeat:
 illos nihil quid futurum sit quaerere [debere], ubi datum
 6 signum sit, tum militare[m] [operam] navare. ab his prae-
 ceptis contionem dimisit, volgo etiam veteranis fatentibus,
 se illo primum die, tamquam tirones, quid agendum esset
 7 in re militari didicisse. non sermonibus tantum his, cum
 quanto adsensu audissent verba consulis, ostenderunt,

sed rerum praesens effectus erat. neminem totis mox 8
 castris quietum videres; acuere alii gladios, alii galeas
 bucculasque, scutorum [alii ...], alii loricas tergere, alii
 aptare corpori arma, experiri que sub his membrorum agi-
 litatem, quater alii pila, alii micare gladiis mucronemque
 intueri, ut facile quis cerneret, ubi primum conserendi 9
 manum cum hoste data occasio esset, aut victoria egregia
 aut morte memorabili finituros bellum. Perseus quoque 10
 cum adventu consulis simul et veris principio strepere
 omnia moverique apud hostes velut novo bello cerneret,
 mota a Phila castra in adversa ripa posita, nunc ad con-
 templanda opera sua circumire ducem, haud dubie transi-
 tus speculan[tem ... Roma]norum esse.

XXXV. Quae res Romanis auxit animos, Macedoni- 1
 bus regi que eorum haut mediocrem attulit terrorem. et 2
 primo suppressere in occulto famam eius rei est comatus
 missis, qui Pantauchum inde venientem adpropinquare
 castris vetarent. sed iam et pueri quidam visi ab suis 3
 erant inter obsidis Illyrios ducti; et quo quaeque accura-
 tius celantur, eo facilius loquacitate regionum ministro-
 rum emanant.

Sub idem tempus Rhodi legati in castra venerunt 4
 cum isdem de pace mandatis, quae Romae ingentem iram
 patrum excitavere. multo iniquioribus animis a castrensi
 consilio auditi sunt. itaque cum ali [. . . ., ali] praecipites 5
 sine responso agendos castris, [ipse] pronuntiavit post diem
 quintum decimum se responsum daturum. interim, ut 6
 appareret, quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas
 valuisset, consultare de ratione belli gerendi coepit. pla- 7
 cebat quibusdam, et maxime maioribus natu, per Elpei
 ripam munitionesque vim facere: confertis et uno [agmine
 impetum] facientibus resistere Macedonas non posse, ex
 tot castellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quae
 validis praesidiis insedissent, priore anno deiectos. aliis 8
 placebat Octavium cum classe Thessalonicam petere et
 populatione maritumae orae distringere copias regias, ut
 altero ab tergo se ostendente bello circumactus ad inte-
 riorem partem regni tuendam nudare aliqua parte transi- 9
 tus Elpei cogeretur. ipsi natura et operibus inexsupera-

bilis ripa videbatur, et praeterquam quod tormenta ubique disposita essent, missilibus etiam melius et certiore ictu
10 hostis uti audierat. alio spectabat mens tota ducis, dimissoque consilio Perrachos mercatores Coenum et Menophilum, notae et fidei iam sibi et prudentiae homines, accersitos secreto pereunctatur, quales ad Perrachiam
11 transitus sint. cum loca non iniqua esse dicerent, praesidiis autem regis obsideri, spem cepit, si nocte improvise valida manu adgressus necopinantis esset, deici praesidia
12 posse: iacula enim et sagittas et cetera missilia in tenebris, ubi quid petatur procul provideri nequeat, inutilia esse; gladio comminus geri rem in permixta turba, quo
13 miles Romanus vincat. his ducibus usus, praetorem Octavium accersitum exposito, quid pararet, Heraclium cum classe petere iubet et mille hominibus decem dierum
14 cocta cibaria habere. ipse P. Scipionem Nasicam, Q. Fabium Maximum filium suum cum quinque delectis militum [milibus] Heraclium mittit, velut classem conscensuros ad maritumam oram interioris Macedoniae, quod
15 in consilio agitatum erat, vastandam. secreto indicatum cibaria his praeparata ad classem esse, ne quid eos moraretur. inde iussi ducis itineris ita dividere viam, ut
16 quarta vigilia tertio die Pythium adoriri possent. ipse postero die, ut detineret regem ab circumspectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo cum stationibus hostium proelium commisit, atque pugnatum utrimquest levi armatura. nec gravioribus armis in tam inaequali alveo
17 pugnari poterat. descensus ripae utriusque in alveum trecentorum ferme passum erat, medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paulo plus quam mille passus patebat.
18 ibi in medio spectantibus utrimque ex vallo castrorum [hinc rege,] hinc consule cum suis legionibus pugnatum
19 est. missilibus procul regia auxilia melius pugnabant; comminus stabilior et tutior aut parma aut scuto Ligustino Romanus erat. meridie fere receptui cani suis consul iussit. ita eo die diremptum proelium est hanc paucis
20 utrimque interfectis. sole orto postero die irritatis certamine animis etiam acrius concursum est. sed Romani non ab his tantum, cum quibus contractum certamen erat,

sed multo magis ab ea multitudine, quae disposita in turribus stabat, omni genere missilium telorum ac saxis maxime vulnerabantur. ubi propius ripam hostium subsissent, tormentis missa etiam ad ultimos perveniebant. multo pluribus eo die amissis consul paulo serius recepit suos. tertio die proelio abstinuit, degressus ad imam partem castrorum, veluti per devexum in mare brachium transitum temptaturus. Perseus, quod in oculis erat [...] 24

XXXVI. [...] anni post circumactum solstitium erat, hora diei iam ad meridiem vergebat, iter multo pulverere et incalescente sole factum erat. lassitudo et sitis iam sentiebatur, et meridiem aestum magis ad censurum mox adparebat. statuit sic adfectos recenti atque integro hosti non obicere; sed tantus ardor in animis ad dimicandum utcumque erat, ut consuli non minore arte ad suos cludendos quam ad hostis opus esset. nondum omnibus instructis instabat tribunis militum, ut maturarent instruere, circumibat ipse ordines, animos militum hortando in pugnam accendebat. ibi primo alacres signum posebant; deinde, quantum increseceret aestus, et voltus minus vigentes et voces segniores erant et quidam incumbentes scutis nixique pilis stabant. tum iam aperte primis ordinibus inperat, metarentur frontem castrorum et impedimenta constituerent. quod ubi fieri milites sensere, alii gaudere palam, quod fessos viae labore flagrantissimo aestu non coegisset pugnare. legati circa imperatorem ducesque externi erant, inter quos et Attalus, omnes adprobantes, cum pugnaturum consulem credebant — neque enim ne his [quidem] cunctationem aperuerat suam; tunc mutatione consilii subita cum alii silerent, Nasia unus ex omnibus ausus est monere consulem, ne hostem ludificatum priores imperatores fugiendo certamen manibus emitteret: vereri ne [si] nocte abeat, sequendus maximo labore ac periculo in intima Macedoniae sit aestasque, sicut prioribus ducibus, per calles saltusque Macedonicorum montium vagando circumagatur. se magnopere suadere, dum in campo patenti hostem habeat, adgrediatur nec oblatam occasionem vincendi amittat. consul nihil offensus libera admonitione tam clari adolescentis ‘et ego’ 12

inquit 'animum istum habui, Nasia, quem tu nunc habes;
 13 et quem ego nunc habeo, tu habebis. multis belli casibus
 didici, quando pugnandum, quando abstinendum pugna
 sit. non operacst stanti nunc in acie docere quibus de
 causis hodie quiesse melius sit. rationes alias reposito:
 14 nunc auctoritate veteris imperatoris contentus eris.' con-
 tictuit adulescens: haud dubie videre aliqua impedimenta
 pugnae consulem, quae sibi non apparerent.

1 XXXVII. Paulus postquam metata castra impedi-
 mentaque collocata animadvertit, ex postrema acie tria-
 2 rios primos subducit, deinde principes, stantibus in prima
 acie hastatis, si quid hostis moveret, postremo hastatos,
 ab dextro primum cornu singulorum paulatim signorum
 3 milites subtrahens. ita pedites equitibus cum levi arma-
 tura ante aciem hosti oppositis sine tumultu abducti, nec
 ante, quam prima frons valli ac fossa perducta est, ex
 4 statione equites revocati sunt. rex quoque cum sine de-
 tractatione paratus pugnare eo die fuisset, contentus eo
 quod per hostem moram fuisse pugnae scirent, et ipse in
 castra copias reduxit.

5 Castris permunitis C. Sulpicius Gallus tribunus mili-
 tum secundae legionis, qui praetor superiore anno fuerat,
 consulis permissu ad contionem militibus vocatis pronun-
 6 tiavit, nocte proxima, ne quis id pro portento acciperet,
 ab hora secunda usque ad quartam horam noctis lunam
 defecturam esse. id quia naturali ordine statis temporibus
 7 fiat, et sciri ante et praedici posse. itaque quem ad mo-
 dum, quia certi solis lunaeque et ortus et occasus sint,
 nunc pleno orbe, nunc senescentem exiguo cornu fulgere
 lunam non mirarentur, ita ne obscurari quidem, cum con-
 8 datur umbra terrae, trahere in prodigium debere. nocte,
 quam pridie nonas Septembres insecuta est dies, edita
 hora cum luna defecisset, Romanis militibus Galli sapien-
 9 tia prope divina videri, Maedonas ut triste prodigium,
 occasum regni perniciemque gentis portendens movit,
 nec aliter vates. clamor ululatusque in castris Macedo-
 num fuit, donec luna in suam lucem emersit.

10 Postero die — tantus utrique ardor exercitui ad con-
 currendum fuerat, ut et regem et consulem suorum qui-

dam, quod sine proelio discessum esset, accusarent — regi prompta defensio erat, non eo solum, quod hostis 11 prior, aperte pugnam detractans, in castra copias reduxisset, sed etiam quod eo loco signa constituisset, quo phalanx, quam inutilem vel medioeris iniquitas loci efficeret, promoveri non posset. consul ad id quod pridie 12 praetermississe pugnandi occasionem videbatur, et locum dedisse hosti, si nocte abire vellet, tunc quoque per speciem immolandi terere videbatur tempus, cum luce prima, ad signum propositum pugnae exeundum in aciem fuisset. tertia demum hora sacrificio rite perpetrato ad consilium 13 vocavit, atque ibi, quod rei gerendae tempus esset, loquendo et intempestive consultando videbatur quibusdam extrahere. [...] sermones talem consul orationem habuit.

XXXVIII. 'P. Nasica, egregius adulescens, ex omni 1 bus unus quibus hesterno die pugnari placuit, denudavit mihi suum consilium, idem postea, ita ut transisse in sententiam meam videri posset, tacuit. quibusdam alis ab- 2 sentem carpere imperatorem quam praesentem monere melius visum est. et tibi, P. Nasica, et quicumque idem 3 quod [tu] occultius senserunt, non gravabor reddere dilatae pugnae rationem. nam tantum abest, ut me hesternae 4 quietis paeniteat, ut servatum a me exercitum eo consilio credam. in qua me opinione esse sine causa ne quis vestrum credat, recognoscat, agedum, mecum, si videtur, quam multa pro hoste et adversus nos fuerint. iam omnium 5 primum, quantum numero nos praestent, neminem vestrum nec ante ignorasse et hesterno die explicatam intuitis aciem animadvertisse, certum habeo. ex hac nostra 6 paucitate quarta pars militum praesidio impedimentis relicta erat, nec ignavissimum quemque relinquere ad custodiam sarcinarum scitis. sed fuerimus omnes. parvom hoc 7 tandem esse credimus, quod ex his castris, in quibus hac nocte mansimus, exituri in aciem hodierno aut summum crastino die, si ita videbitur, diis bene iuvantibus, sumus? nihilne interest, utrum militem, quem neque viae labor 8 hodie neque operis fatigaverit, requietum, integrum in tentorio suo arma capere iubeas atque in aciem plenum virium, vigentem et corpore et animo educas, an longo 9

itinere fatigatum et onere fessum, madentem sudore, arentibus siti faucibus, ore atque oculis repletis pulvere, torrente meridiano sole, hosti obicias recenti, requieto, qui nulla re ante consumptas vires ad proelium adferat?
 10 quis, pro deûm fidem, ita comparatus, vel iners atque inbellis, fortissimum virum [non] vicerit? quid quod hostes per summum otium instruxerant aciem, praeparaverant
 11 animos, stabant compositi suis quisque ordinibus, nobis tunc repente trepidandum in acie instruenda erat et incompositis concurrendum?

1 XXXVIII. At hereule aciem quidem inconditam inordinatamque habuissemus, castra munita, provisam aquationem, tutum ad eam iter praesidiis inpositis, explorata circa omnia; an nihil nostri habentes praeter nudum
 2 campum, in quo pugnaremus? maiores vestri castra munita portum ad omnis casus exercitus ducebant esse, unde ad pugnam exirent, quo iactati tempestate pugnae
 3 receptum haberent. ideo cum munimentis ea saepsissent, praesidio quoque valido firmabant, quod qui castris exutus erat, etiamsi pugnando acie vicisset, pro victo haberetur. castra sunt victori receptaculum, victo perfugium.
 4 quam multi exercitus, quibus minus prospera pugnae fortuna fuit, intra vallum compulsi, tempore suo, interdum momento post, eruptione facta victorem hostem
 5 pepulerunt? patria altera est militaris haec sedes vallumque pro moenibus et tentorium suum cuique militi domus ac penates sunt. sine ulla sede vagi dimicassemus, ut
 6 quo victores nos reciperemus? his difficultatibus et impedimentis pugnae illud opponitur. quid si hostis hac interposita nocte abisset? quantum rursus sequendo eo
 7 erat! ego autem neque mansurum eum neque in aciem copias educturum fuisse certum habeo, si cedere hinc statuisset. quanto enim facilius abire fuit, cum procul
 8 abessemus, quam nunc, cum in cervicibus sumus? nec fallere nos interdum aut nocte abeund[o] potest. quid autem est nobis optatius quam ut quorum castra praecalta fluminis ripa tuta, vallo insuper saepta [ac] crebris turribus, oppugnare adorti sumus, eos relictis munimentis.

agmine effuso abeuntis in patentibus campis ab tergo adoriamur? hae dilatae pugnae ex hesterno die in hodiernum causae fuerunt. pugnare enim et ipsi mihi placet; 9 et ideo, quia per Elpeum amnem saepta ad hostem via erat, alio saltu, deiectis hostium praesidiis, novum iter aperui, neque priusquam debellavero absistam.'

XXXX. Post hanc orationem silentium fuit, partim 1 traductis in sententiam eius, partim verentibus nequiquam offendere in eo quod utcumque praetermissum revocari non posset. ac ne illo ipso quidem die aut consuli aut 2 regi [pugnare placuit, regi] quod nec fessos, ut pridie, ex via neque trepidantis in acie instruenda et vixdum compositos adgressurus erat, consuli, quod in novis castris non ligna, non pabulum convectum erat, ad quae petenda ex propinquis agris magna pars militum e castris exierat. neutro imperatorum volente fortuna, quae plus consilis 3 humanis pollet, contraxit certamen. flumen erat haud 4 magnum propius hostium castris, ex quo et Macedones et Romani aquabantur praesidiis ex utraque ripa positis, ut id facere tuto possent. duae cohortes a parte Roma- 5 norum erant, Marrucina et Pacligna, duae turmae Samnitium equitum, quibus praecerat M. Sergius Silus legatus; et aliud pro castris stativum erat praesidium sub C. Clu- 6 vio legato, tres cohortes, Firmana, Vestina, Cremonensis, duae turmae equitum, Placentina et Aesernina. cum otium 7 ad flumen esset neutris laessentibus, hora circiter nona iumentum e manibus curantium elapsum in ulteriorem ripam effugit. quod cum per aquam ferme genu tenus 8 altam tres milites sequerentur, Threes duo id iumentum ex medio alveo in suam ripam trahentes [...], altere eorum occiso receptoque eo iumento ad stationem suorum [se] recipiebant. octingentorum Thracum praesidium in 9 hostium ripa erat. ex his pauci primo, aegre passi popularem in suo conspectu caesum, ad persequendos interfectores fluvium transgressi sunt, dein plures, postremo 10 omnes, et cum praesidio [...]

XXXXI. [...] proelium ducit. movebat imperi ma- 1 iestas, gloria viri, ante omnia aetas, quod maior sexaginta annis iuvenum munia in parte praecipua laboris periculi-

que capessebat. intervallum quod inter cetratos et phalanges erat, implevit legio atque aciem hostium interrupit. a tergo cetratis erat, frontem adversus elupeatos habebat, chalcaspides appellabantur. secundam legionem L. Albinus consularis ducere adversus leucaspidem phalangem iussus; ea media acies hostium fuit. in dextrum cornu, unde circa fluvium commissum proelium erat, elephantos inducit et alas sociorum; et hinc primum fuga Macedonum est orta. nam sicut pleraque nova commenta mortalium in verbis vim habent, experiendo, cum agi, non quem ad modum agatur edisseri oportet, sine ullo effectu evanescent, ita tum elephantum in acie nomen tantum sine usu fuerunt. elephantorum impetum subsecuti sunt socii nominis Latini, pepuleruntque laevom cornu. in medio secunda legio inmissa dissipavit phalangem. neque ulla evidentior causa victoriae fuit, quam quod multa passim proelia erant, quae fluctuantem turbantur primo, deinde disiecerunt phalangem, cuius confertae et intentis horrentis hastis intolerabiles vires sunt; si captum adgrediendo circumagere immobilem longitudine et gravitate hastam cogas, confusa strue implicantur; si vero aut ab latere aut ab tergo aliquid tumultus increpuit, ruinae modo turbantur, sicut tum adversus catervatim incurrentes Romanos et interrupta multifariam acie obviam ire cogebantur. et Romani, quaecumque data intervalla essent, insinuabant ordines suos. qui si universa acie in frontem adversus instructam phalangem concurrissent, quod Paclignis principio pugnae incaute congressis adversus cetratos evenit, induissent se hastis nec confertam aciem sustinuisent.

XXXVII. Ceterum sicut peditum passim caedes fiebant, nisi qui abiectis armis fugerunt, sic equitatus prope integer pugna excessit. princeps fugae rex ipse erat. iam a Pydna cum sacris alis equitum Pellam petebat; confestim eos Cotys sequebatur Odrysarumque equitatus. ceterae quoque Macedonum alae integris abibant ordinibus, quia interiecta peditum acies, cuius caedes victores tenebat, immemores fecerat sequendi equites. diu phalanx a fronte, a lateribus, ab tergo caesa est. postremo qui ex

hostium manibus elapsi erant, inermes ad mare fugientes, quidam aquam etiam ingressi, manus ad eos qui in classe erant tendentes, suppliciter vitam orabant. et cum scaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos sese venire rati, ut caperent potius quam occiderent, longius in aquam, quidam etiam natantes, progressi sunt. sed cum hostiliter [e] scaphis caederentur, retro qui poterant nando repetentes terram in aliam foediorem pestem incidebant; elephantum enim ab rectoribus ad litus acti exeuntis obtereabant elidebantque. facile conveniebat, [a] Romanis numquam una acie tantum Macedonum interfectum. caesa enim ad viginti milia hominum sunt, ad sex milia, qui Pydnam ex acie per fugerant, vivi in potestatem pervenerunt, et vagi ex fuga quinque milia hominum capta. ex victoribus ceciderunt non plus centum, et eorum multo maior pars Paeligni. vulnerati aliquanto plures sunt. quod si maturius pugnari coeptum esset, ut satis diei victoribus ad persequendum superesset, deletae omnes copiae forent; nunc imminens nox et fugientes texit et Romanis pigritiam ad sequendum locis ignotis fecit.

XXXIII. Perseus ad Pieriam silvam via militari, frequenti agmine equitum et regio comitatu fugit. simul in silvam ventum est, ubi plures diversae semitae erant, et nox adpropinquabat, cum perpaucis maxime fidis via devertit. equites sine duce relicti alii alia in civitates suas dilapsi sunt; perpauci inde Pellam celerius quam ipse Perseus, quia recta [et] expedita via ierant, pervenerunt. rex ad mediam ferme noctem et errore et variis difficultatibus viae vexatus. in regia maesta Perseo qui Pellae praeerant [Eulaeus] Euctusque regique pueri praesto erant. contra ea amicorum, qui alio casu servati ex proelio Pellam venerant, cum saepe arcessiti essent, nemo ad eum venit. tres erant tantum cum eo fugae comites, Euander Cretensis, Neo Boeotius et Archidamus Aetolus. cum is, iam metuens, ne, qui venire ad se abnuerent, maius aliquid mox auderent, quarta vigilia profugit. secuti eum sunt admodum quingenti Cretenses. petebat Amphipolim; sed nocte a Pella exierat, properans

ante lucem Axium amnem traicere, cum finem sequendi propter difficultatem transitus fore ratus Romanis.

1 XXXVIII. Consulem, cum se in castra victor recep-
 2 pisset, ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio
 3 stimulabat. P. Scipio is erat, Africanus et ipse postea
 4 deleta Carthagine appellatus, naturalis consulis Pauli
 5 filius, adoptione Africani nepos. is septimum decimum
 6 tunc annum agens, quod ipsum curam augebat, dum
 7 effuse sequitur hostes, in partem aliam turba ablatum
 8 erat; et serius cum redisset, tunc demum, recepto sospite
 9 filio, victoriae tantae gaudium consul sensit.

1 Amphipolim cum iam fama pugnae pervenisset, con-
 2 cursusque matronarum in templum Dianae, quam Tauro-
 3 polon vocant, ad opem exposcendam fieret, Diodorus,
 4 qui praecerat urbi, metuens ne Thraeces, quorum duo milia
 5 in praesidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab subor-
 6 nato ab se per fallaciam in tabellari specie litteras in
 7 foro medio accepit. scriptum in iis erat, ad Emathiam
 8 classem Romanam adpulsam esse agrosque circa vexari:
 9 orare praefectos Emathiae, ut praesidium adversus popu-
 10 latores mittat. his lectis hortatur Thraecas, ut ad tuen-
 11 dam Emathiae oram proficiscantur: magnam eos caedem
 12 praedamque palatis passim per agros Romanis facturos.
 13 simul elevat famam adversae pugnae: quae si vera foret,
 14 alium super alium recentes ex fuga venturos fuisse. per
 15 hanc causam Thracibus ablegatis, simul transgressos eos
 16 Strymonem vidit, portas clausit.

1 XXXXV. Tertio die Perseus quam pugnatum erat
 2 Amphipolim venit. inde oratores cum caduceo ad Pau-
 3 lum misit. interim Hippias et Midon et Pantauchus,
 4 principes amicorum regis, Berocam, quo ex acie confu-
 5 gerant, ipsi ad consulem profecti Romanis dedunt. hoc
 6 idem et alii deinceps. metu perculti parabant facere.
 7 consul nuntiis victoriae Q. Fabio filio et L. Lentulo et
 8 Q. Metello cum litteris Romam missis spolia iacentis
 9 hostium exercitus peditibus concessit, equitibus praedam
 10 circumiecti agri, dum ne amplius duabus noctibus a ca-
 11 stris abessent. ipse propius mare ad Pydnam castra
 12 movit. Beroca primum, deinde Thessalonica et Pella et

deinceps omnis ferme Macedonia intra biduum dedita. Pydnaei, qui proximi erant, nondum miserant legatos; 6 multitudo incondita plurium simul gentium turbaque, quae ex acie fuga in unum compulsa erat, consilium et consensum civitatis impediabat, nec clausae modo portae, sed etiam inaedificatae erant. missi Midon et Pantauchus sub 7 muros ad colloquium Solonis, qui praesidio praecerat; per eum emittitur militaris turba. oppidum deditum militibus datur diripiendum. Perseus, una tantum spe Bisaltarum 8 auxili temptata, ad quos nequiquam miserat legatos, in contionem processit Philippum secum filium habens, ut 9 et ipsos Amphipolitanos et equitum peditumque, qui aut se persecuti aut fuga eodem delati erant, adhortando animos confirmaret. sed aliquotiens dicere incipientem 10 cum lacrimae praepedissent, quia ipse hiscere nequit, Euandro Cretensi editis, quae agi cum multitudine vellet, de templo descendit. multitudo sicut ad conspectum 11 regis fletumque tam miserabilem et ipsa ingemuerat lacrimaveratque, ita Euandri orationem aspernabatur, et quidam ausi sunt media ex contione succlamare ‘abite hinc, ne qui pauci supersumus, propter vos pereamus.’ horum ferocia vocem Euandri clausit. rex exin domum 12 se recepit, pecuniaque et auro argentoque in lembos, qui in Strumone stabant, delatis et ipse ad flumen descendit. Thraces navibus se committere non ausi domos dilapsi 13 et alia militaris generis turba, Cretensis spem pecuniae secuti. et quoniam in dividendo plus offensionum quam gratiae erat, quinquaginta talenta is posita sunt in ripa diripienda. ab hac direptione cum per tumultum naves 14 conscenderent, lembum unum in ostio amnis multitudine gravatum merserunt. Galepsum eo die, postero Samo- 15 thracam, quam petebant, perveniunt; ad duo milia talentum pervecta eo dicuntur.

XXXXVI. Paulus per omnes deditas civitates di- 1 missis qui praecessent, ne qua iniuria in nova pace victis fieret, retentisque apud se caduceatoribus regis P. Nasicam, ignarus fugae regis, Amphipolim misit cum modica peditum equitumque manu, simul ut Sinticen evastaret 2 et ad omnes conatus regis impedimento esset. inter haec 3

Meliboea a Cn. Octavio capitur diripiturque; ad Aeginium, ad quod oppugnandum Cn. Anicius legatus missus erat, ducenti eruptione ex oppido facta amissi sunt ignaris Aeginiensibus debellatum esse. consul a Pydna profectus cum toto exercitu die altero Pellam pervenit; et cum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies ibi stativa habuit, situm urbis undique aspiciens, quam non sine causa delectam esse regiam advertit. sita est in tumulo vergente in occidentem hibernum; cingunt paludes inexcuperabilis altitudinis aestate et hieme, quas restagnantes faciunt [amnes. arx] Phacus in ipsa palude, qua proxima urbi est, velut insula eminet aggeri operis ingentis imposita, qui et murum sustineat et umore circumfusae paludis nihil laedatur. muro urbis coniuncta procul videtur; divisa est intermurali amni et eadem ponte iuncta, ut nec oppugnante externo aditum ab ulla parte habeat, nec si quem ibi rex includat, ullum nisi per facilitinae custodiae pontem effugium. et gaza regia in eo loco erat: sed tum nihil praeter trecenta talenta, quae missa Gentio regi, deinde retenta fuerant, inventum est. per quos dies ad Pellam stativa fuerunt, legationes frequentes, quae ad gratulandum convenerant, maxime ex Thessalia, auditae sunt. nuntio deinde accepto Persea Samothracam traicisse, profectus a Pella consul quartis castris Amphipolim pervenit. effusa omnis obviam turba cuivis indicio erat non bono ac iusto rege orba [...]

[PERIOCILA LIBRI XXXXV.]

[Perseus ab Aemilio Paulo in Samothrace captus est. cum Antiochus Syriae rex Ptolemaeum et Cleopatram Aegypti reges obsideret et missis ad eum a senatu legatis, qui iuberent ab obsidione socii regis absisteret, editisque mandatis consideraturum se quid faciendum esset respondisset, unus ex legatis Popillius virga regem circumscripsit iussitque, antequam circulo excederet, responsum daret. qua asperitate effecit, ut Antiochus bellum omitteret. legationes gratulantium populorum atque regum in senatum admissae, Rhodiorum, qui eo bello contra populum Romanum [regi] faverant, exclusa. postera die eum de eo quaereretur, ut eis bellum indiceretur, causam in senatu patriae suae legati egerunt. nec tamquam

socii nec tamquam hostes dimissi. Macedonia in provinciae formam redacta Aemilius Paulus, repugnantibus militibus ipsius propter minorem praedam et contradicente Ser. Sulpicio Galba, triumphavit et Persen cum tribus filiis duxit ante currum. cuius triumphii laetitia ne solida ei contingeret, duorum filiorum funeribus insignita est, quorum alterius mors triumphum patris praecessit, alterius secuta est. Iustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita trecenta duodecim milia octingenta quinque. Prusias Bithyniae rex Romanus, ut senatui gratias ageret ob victoriam ex Macedonia partam, venit et Nicomedem filium senatui commendavit. rex plenus adulationis libertum se populi Romani dicebat.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXV.

I. Victoriae nuntii, Q. Fabius et L. Lentulus et Q. 1
Metellus, quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter Romanam cum venissent, praeceptam tamen eius rei laetitiam invenerunt. quarto post die quam cum rege est pugnatum, cum in circo ludi fierent, murmur repente populi tota spectacula pervasit, pugnatum in Macedonia et devictum regem esse, dein fremitus increvit, postremo clamor 3
plausus[que], velut certo nuntio victoriae allato, est exortus. mirari magistratus et quaerere auctorem repentinae laetitiae; qui postquam nullus erat, evanuit equidem tamquam certae rei gaudium, omen tamen laetum insidebat animis. quod postquam veris nuntiis Fabi Lentulique et Metelli adventu firmatum est, cum victoria ipsa, tum augurio animorum suorum laetabantur. et 6
altera traditur circensis turbae non minus similis veri laetitia. ante diem quintum decimum kalendas Octobres, ludorum Romanorum secundo die, C. Licinio consuli ad quadrigas mittendas escendenti tabellarius, qui se ex Macedonia venire diceret, laureatas litteras [tradidisse] dicitur. quadrigis missis consul currum conscendit, et 7
cum per circum reveleretur ad foros publicos, laureatas

8 tabellas populo ostendit. quibus conspectis repente in-
 memor spectaculi populus in medium decurrit. eo senatum
 consul vocavit recitatisque tabellis ex auctoritate patrum
 9 pro foris publicis denunciavit populo, L. Aemilium col-
 legam signis conlatis cum rege Perseo pugnasse; Mace-
 donum exercitum caesum fustumque; regem cum paucis
 fugisse, civitates omnes Macedoniae in dicionem populi
 10 Romani venisse. his auditis clamor cum ingenti plausu
 ortus; ludis relictis domus magna pars hominum ad con-
 11 iuges [et] liberos laetum nuntium portabant. tertius de-
 cimus dies erat ab eo, quo in Macedonia pugnatum est.

1 II. Postero die senatus in curia habitus, supplicatio-
 nesque decretae, et senatus consultum factum est, ut
 consul, quos praeter milites sociosque navales coniuratos
 2 haberet, dimitteret: de militibus sociisque navalibus dimit-
 tendis referretur, cum legati ab L. Aemilio consule, a
 3 quibus praemissus tabellarius esset, [venissent]. ante
 diem sextum kal. Octobres hora fere secunda legati ur-
 bem ingressi sunt; ingentem secum occurrentium, qua-
 cumque ibant, prosequentiumque trahentes turbam in
 4 forum ad curiam perrexerunt. senatus forte in curia
 erat; eo legatos consul introduxit. ibi tantum temporis
 retenti, dum exponerent quantae regiae [copiae] peditum
 equitumque fuissent, quot milia ex his caesa, quot capta
 5 forent, quam paucorum militum iactura tanta hostium
 strages facta, quam pavide rex fugisset, existimari Samo-
 thraciam petiturum, paratam classem ad persequendum
 6 esse, neque terra neque mari elabi posse, eadem haec
 paulo post in contionem traducti exposuerunt; renovata-
 que laetitia, cum consul edixisset, ut omnes aedes sacrae
 aperirentur, pro se quisque ex contione ad gratias agen-
 7 das ire dis, ingentique turba non virorum modo, sed
 etiam feminarum conferta [tota] urbe deorum immorta-
 8 lium templa. senatus revocatus in curiam supplicationes
 ob rem egregie gestam ab L. Aemilio consule in quinque
 dies circa omnia pulvinaria decrevit hostisque maioribus
 9 sacrificari iussit. naves quae in Tiberi paratae instru-
 ctaeque stabant, ut, si res posceret, in Macedoniam mit-
 10 terentur, subduci et in navalibus conlocari, socios navalis

dato annuo stipendio dimitti et cum his omnes, qui in consulis verba iuraverant; et quod militum Coreyrae, 11 Brundisi, ad mare superum aut in agro Larinati esset — omnibus his locis dispositus exercitus fuerat, cum quo, si res posceret, C. Licinius collegae ferret opem —, hos omnes milites dimitti placuit. supplicatio pro contione 12 populo indicta est ex ante diem quintum idus Octobres eum eo die in quinque dies.

III. Ex Illyrico duo legati C. Licinius Nerva et P. 1 Decius nuntiarunt, exercitum Illyriorum caesum, Gentium regem captum, in ditione populi Romani et Illyricum esse. ob cas res gestas ductu auspicioque L. Anici 2 praetoris senatus in triduum supplicationes decrevit. indictae a consule sunt in ante [diem] quartum et tertium et pridie idus Novembres.

Tradidere quidam legatos Rhodios, nondum dimissos, 3 post victoriam nuntiatam velut ad ludibrium stolidae superbiae in senatum vocatos esse. ibi Agepolim principem 4 eorum ita locutum: missos esse legatos ab Rhodiis ad pacem inter Romanos et Persea faciendam, quod id bellum grave atque incommodum Graeciae omni, sumptuosum ac damnosum ipsis Romanis esset. fortunam populi 6 Romani bene fecisse, quando finito aliter bello gratulandi sibi de victoria egregia Romanis opportunitatem dedisset. haec ab Rhodio dicta, responsum ab senatu esse, Rhodios nec utilitatum Graeciae [gratia] neque cura impensarum populi Romani, sed pro Perseo legationem eam misisse: nam si ea fuisset cura, quae simularetur, tum mittendos 7 legatos fuisse, cum Perseus in Thessaliam exercitu inducto per biennium Graecas urbes alias obsideret, alias denuntiatione armorum terreret; tum nullam pacis ab 8 Rhodiis mentionem factam. postquam superatos saltus transgressosque in Macedoniam Romanos audierint et inclusum teneri Persea, tunc Rhodios legationem misisse, non ad ullam aliam rem quam ad Persea ex imminenti periculo eripiendum. cum hoc responso legatos dimissos.

III. Per eosdem dies et M. Marcellus ex provincia 1 Hispania decedens Marcolica nobili urbe capta decem

pondo auri et argenti ad summam sestertiûm deciens [in] aerarium rettulit.

2 Paulus Aemilius consul cum castra, ut supra dictum
est, ad Siras terrae Odomanticae haberet, litterae ab
rege Perseo per ignobiles tres legatos [traditae ei sunt.
quos quum sordidatos] cerneret, et ipse inlacrimasse di-
3 citur sorti humanae, quod qui paulo ante non contentus
regno Macedoniae Dardanos Illyriosque oppugnasset,
Bastarnarum excivisset auxilia, is tum amisso exercitu,
extorris regno, in parvam insulam compulsus, supplex,
4 fani religione, non viribus suis tutus esset. sed postquam
[a] rege Perse consuli Paulo salutem legit, miserationem
5 omnem stultitia ignorantis fortunam suam exemit. itaque
quamquam in reliqua parte litterarum minime regiae
preces erant, tamen sine responso ac sine litteris ea legatio
6 dimissa est. sensit Perseus, cuius nominis obliviscendum
victo esset; itaque alterae litterae cum privati nominis
7 titulo missae et petiere et impetravere, ut aliqui ad eum
mitterentur, cum quibus loqui de statu et condicione suae
fortunae posset. missi sunt tres legati, P. Lentulus, A.
Postumius Albinus, A. Antonius. nihil ea legatione per-
fectum est Perseo regium nomen omni vi amplectente,
Paulo ut se suaque omnia in fidem et clementiam populi
Romani permitteret tendente.

1 V. [Ea] dum aguntur, classis Cn. Octavi Samothra-
cam est adpulsa. is quoque praesenti admoto terrore
modo minis, modo spe perlicere, ut se traderet, [cum]
conaretur, adiuvit in hoc cum res seu casu contracta seu
2 consilio. L. Atilius industrius adulescens cum in contione
esse populum Samothracum animum advertisset, a ma-
gistratibus petiit, ut sibi paucis adloquendi populi pote-
3 statem facerent. permissio, ‘utrum nos, hospites Samo-
thraeces, vere accepimus an falso, sacram hanc insulam et
4 augusti totam atque inviolati soli esse?’ cum creditae
sanctitati adsentirentur omnes, ‘cur igitur’ inquit ‘pollui
eam, homicida sanguine regis Eumenis viola[to lice]bit,
et cum omnis praefatio sacrorum eos quibus non sint
purae manus sacris arceat, vos penetrabilia vestra conta-
5 minari eruento latronis corpore sinctis?’ nobilis fama

erat apud omnes Graeciae civitates Eumenis regis per
 Euandrum Delphis prope perpetrata caedes. itaque praec- 6
 terquam quod in potestate Romanorum sese insulamque
 totam et templum cernebant esse, ne inmerito quidem ea
 sibi exprobrari rati, Theondan, qui summus magistratus
 apud eos erat — regem ipsi appellant —, ad Persea mit-
 tunt, qui nuntiaret, argui caedis Euandrum Cretensem, 7
 esse autem iudicia apud sese more maiorum comparata de
 iis, qui incestas manus intulisse intra terminos sacros
 templi dicantur: si confideret Euander innoxium se rei 8
 capitalis argui, veniret ad causam dicendam; si commit-
 tere se iudicio non auderet, liberaret religione templum
 ac sibi ipse consulere. Perseus sevocato Euandro 9
 iudicium subeundi nullo pacto auctor esse: nec causa nec
 gratia parem fore. suberat et ille metus, ne damnatus
 auctorem se nefandi facinoris protraheret. reliqui quid
 esse, nisi ut fortiter moriatur? nihil palam abnuere Eu- 10
 ander; sed cum veneno se malle mori quam ferro dixisset,
 occulte fugam parabat. quod cum renuntiatum regi esset,
 metuens ne tamquam a se subtracto poenae reo iram
 Samothracum in se converteret, interfici Euandrum iussit.
 qua perpetrata temere caede subit extemplo animum in 11
 se nimirum receptam labem, quae Euandri fuisset: ab illo
 Delphis volneratum Eumenen, ab se Samothracae Euand-
 rum occisum; ita duo sanctissima in terris templa se
 uno auctore sanguine humano violata. huius rei crimen 12
 corrupto pecunia Theonda avertit, ut renuntiaret populo.
 Euandrum sibi ipsum mortem conscisse.

VI. Ceterum tanto facinore in unicum relictum ami- 1
 cum commisso, per tot casus expertum proditumque quia
 non prodiderat, omnium ab se abalienavit animos. pro 2
 se quisque transire ad Romanos; fugaeque consilium ca-
 pere solum prope relictum coegerunt, Oroandemque Cre-
 tensensem, cui nota Threciae ora erat, quia mercaturas in
 ea regione fecerat, appellat, ut se sublatum [in] lembum
 ad Cotym devehret. Demetrium est portus in promun- 3
 turio quodam Samothracae; ibi lembus stabat. sub occa-
 sum solis deferuntur quae ad usum necessaria erant; de-
 fertur et pecunia, quanta clam deferri poterat. rex ipse 1

nocte media cum tribus consociis fugae per posticum ac-
 dium in propinuum cubiculo hortum, atque inde maceriam
 5 aegre transgressus ad mare pervenit. Oroandes tantum
 [moratus], dum pecunia defertur, primis tenebris sol-
 6 verat navem ac per altum Cretam petebat. postquam in
 portu navis non inventa est, vagatus Perseus aliquamdiu
 in litore, postremo timens lucem iam adpropinquantem,
 in hospitium redire non ausus, in latere templi prope an-
 7 gulum obscurum delituit. pueri regii apud Macedonas
 vocabantur principum liberi ad ministerium electi regis;
 ea cohors persecuta regem fugientem ne tum quidem
 abscedebat, donec iussu Cn. Octavi pronuntiatum est per
 8 praeconem, regios pueros Macedonasque alios, qui Samo-
 thracae essent, si transirent ad Romanos, incolumitatem
 libertatemque et sua omnia servaturos, aut quae secum
 9 haberent aut in Macedonia reliquissent. ad hanc vocem
 transitio omnium facta est, nominaque dabant ad C. Po-
 stunium tribunum militum. liberos quoque parvos regios
 Ion Thessalonicensis Octavio tradidit, nec quisquam,
 praeter Philippum maximum natu ex filiis, cum rege
 10 relictus. tum sese filiumque Octavio tradidit, fortunam
 deosque, quorum [in] templo erant, nulla ope supplicem
 11 iuvantis accusans. in praetoriam navem imponi iussus,
 eodem et pecunia quae superfuit delata est, extemploque
 12 classis Amphipolim repetit. inde Octavius regem in castra
 ad consulem misit praemissis litteris, ut in potestate cum
 esse et adduci sciret.

1 VII. Secundam eam Paulus, sicut erat, victoriam
 ratus victimas cecidit eo nuntio; et consilio advocato [lit-
 teras] praetoris cum recitasset, Q. Aelium Tuberonem ob-
 viam regi misit, ceteros manere in praetorio frequentis
 2 iussit. non alias ad ullum spectaculum tanta multitudo
 occurrit. patrum aetate Syphax rex captus in castra Ro-
 mana adductus erat, praeterquam quod nec sua nec gen-
 tis fama comparandus, tunc accessio Punici belli fuerat,
 3 sicut Gentius Macedonici; Perseus caput belli erat, nec
 ipsius tantum patris avique [...], quos sanguine ac ge-
 nere contingebat, fama conspectum cum efficiebat, sed
 effulgebant Philippus ac magnus Alexander, qui summum

inperium in orbe terrarum Macedonum fecerant. pullo 4
 amictus Perseus ingressus est castra nullo suorum alio
 comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret.
 progredi prae turba occurrentium ad spectaculum non
 poterat, donec a consule lictores missi sunt, qui sum-
 moto iter ad praetorium facerent. consurrexit consul, 5
 et iussis sedere aliis progressusque paulum introcunti
 regi dextram porrexit. summittentemque se ad pedes
 sustulit, nec attingere genua passus introductum in ta-
 bernaculum adversus advocatos in consilium considerare
 iussit.

VIII. Prima percontatio fuit, qua subactus iniuria 1
 contra populum Romanum bellum tam infesto animo
 suscepisset, quo se regnumque suum ad ultimum discrimen
 adduceret. cum responsum expectantibus eumetis terram 2
 intuens diu tacitus fleret, rursus consul ‘si iuvenis regnum 3
 accepisses, minus equidem mirarer, ignorasse te, quam
 gravis aut amicus aut inimicus esset populus Romanus;
 nunc vero, cum et bello patristui, quod nobiscum gessit, 4
 interfuisses, et pacis postea, quam cum summa fide ad-
 versus eum coluimus, meminisses, [quod fuit] consilium,
 quorum et vim [in] bello et fidem in pace expertus esses,
 cum is tibi bellum esse quam pacem malle?’ nec inter- 5
 rogatus nec accusatus cum responderet, ‘utcumque tamen
 haec, sive errore humano seu casu seu necessitate incide-
 runt, bonum animum habe. multorum regum, populorum
 casibus cognita populi Romani clementia non modo spem
 tibi, sed prope certam fiduciam salutis praebet.’ haec 6
 Graeco sermone Perseo, Latine deinde suis ‘exemplum
 insigne cernitis’ inquit ‘mutationis rerum humanarum.
 vobis hoc praecipue dico, iuvenes. ideo in secundis rebus
 nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet
 nec praesenti credere fortunae, cum quid vesper ferat in-
 certum sit. is demum vir erit, cuius animum neque pro- 7
 spera flatu suo efferet nec adversa infringet.’ consilio
 dimisso tuendi cura regis Q. Aelio mandatur. eo die et 8
 invitatus ad consulem Perseus et alius omnis ei honos
 habitus est, qui haberi in tali fortuna poterat. exercitus
 deinde in hiberna dimissus est.

VIII. Maximam partem copiarum Amphipolis, reli-
 quas propinquaes urbes acceperunt.

2 Illic finis belli, cum quadriennium continuum bellatum
 esset, inter Romanos ac Persea fuit, idemque finis inclyti
 3 per Europae plerumque atque Asiam omnem regni. vi-
 censimum ab Carano, qui primus regnabat, Persea nu-
 merabant. Perseus Q. Fulvio, [L.] Manlio consulibus
 regnum accepit, a senatu rex est appellatus M. Iunio, A.
 4 Manlio consulibus, regnavit undecim annos. Macedonum
 obscura admodum fama usque ad Philippum Amyntae
 filium fuit. inde ac per eum [gens] crescere cum coe-
 pisset, Europae se tamen finibus continuit, Graeciam om-
 5 nem et partem Threaciae atque Illyrici amplexa. superfudit
 deinde se in Asiam, et tredecim annis, quibus Alexander
 regnavit, primum omnia, qua Persarum prope immenso
 6 spatio imperium fuerat, suae ditionis fecit, Arabas hinc
 Indianaque, qua terrarum ultimos finis rubrum mare am-
 7 plectitur, peragravit. tum maximum in terris Macedonum
 regnum nomenque, inde morte Alexandri distractum [in]
 multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt, laceratis
 viribus, a summo culmine fortunae ad ultimum finem
 centum quinquaginta annos stetit.

1 X. Victoriae Romanae fama cum pervasisset in Asiam,
 Antenor, qui cum classe lemborum ad Phanas stabat, Cas-
 sandriam inde traiecit. C. Popillius, qui [ad] Delum praec-
 2 sidio navibus Macedoniam petentibus erat, postquam de-
 bellatum in Macedonia et statione summos hostium
 lembos audivit, dimissis et ipse Atticis navibus ad susce-
 ptam legationem peragendam navigare Aegyptum pergit,
 3 ut prius occurrere Antiocho posset, quam ad Alexandreae
 4 moenia accederet. cum praeterveherentur Asiam legati et
 Loryna venissent, qui portus viginti paulo amplius milia
 5 ab Rhodo abest, ex adverso urbi ipsi positus, principes
 Rhodiorum occurrunt — iam enim eo quoque victoriae
 fama perlata erat — orantes, ut Rhodum deveherentur:
 pertinere id ad famam salutemque civitatis, noscere ipsos
 omnia, quae acta essent agerenturque Rhodi, et comperta
 6 per se, non volgata fama, Romam referre. diu negantes
 perpulerunt, ut moram navigationis brevem pro salute

sociae urbis paterentur. postquam Rhodum ventum est, in contionem quoque eos idem precibus pertraxerunt. adventus legatorum auxit potius timorem civitati quam 7 minuit; omnia enim Popillius quae singuli universique eo bello hostiliter dixerant fecerantque rettulit, et vir 8 asper ingenio augebat atrocitatem eorum, quae dicerentur, voltu truci et accusatoria voce, ut, cum propriae si- 9 multatis nulla causa cum civitate esset, ex unius senatoris Romani acerbitate, qualis in se universi senatus animus esset, coniectarent. C. Decimi mode[ratorior o]ratio fuit, 10 qui in plerisque eorum, quae commemorata a Popillio essent, culpam non penes populum, sed penes paucos concitatores volgi esse dixit: eos, venalem linguam habentis, 11 decreta plena regiae adsentationis fecisse, et eas legationes misisse, quarum Rhodios semper non minus puderet quam pauciteret. quae omnia, si ea mens populo foret, in capita noxiorum versura. cum magno adsensu auditus 12 est, non magis eo quod multitudinem noxa levabat quam quod culpam in auctores verterat. itaque cum principes 13 eorum Romanis responderent, nequaquam tam grata oratio eorum fuit, qui quae Popillius obiecerat diluere utcumque conati sunt, quam eorum, qui Decimio in auctoribus ad piaculum noxae obiciendis adsensi sunt. decretum 14 igitur extemplo, ut qui pro Persco adversus Romanos dixisse quid aut fecisse convincerentur, capitis condemnarentur. excesserunt urbe sub adventu Romanorum quidam, alii mortem sibi consciverunt. legati non ultra quam 15 quinque dies Rhodi morati Alexandream proficiscuntur. nec eo segnius iudicia ex decreto coram his facto Rhodii exercebant; quam perseverantiam in exequenda re [non] tam Decimii lenitas quam [metus a Romanis effecerat.

XI. Cum] haec gererentur, Antiochus frustra tempta- 1 tis moenibus Alexandria abscesserat, ceteraque Aegypto potius, relicto Memphi maiore Ptolemaeo, cui regnum quaeri suis viribus simulabat, ut victorem mox adgrederetur, in Syriam exercitum abduxit. nec huius voluntatis 2 eius ignarus Ptolemaeus, dum conterritum obsidionis metu minorem fratrem haberet, posse se recipi Alexandriae et sorore adiuvante et non repugnantibus fratris amicis ratus,

3 primum ad sororem, deinde ad fratrem amicosque eius
 non prius destitit mittere, quam pacem cum is confirma-
 4 ret. suspectum Antiochum effecerat, quod cetera Aegypto
 sibi tradita Pelusii validum relictum erat praesidium.
 5 apparebat claustra Aegyp̄ti teneri, ut eum vellet, rursum
 exercitum induceret; bello intestino cum fratre cum exitum
 fore, ut victor fessus certamine nequaquam par Antiocho
 6 futurus esset. haec prudenter animadversa [a] maiore
 cum adsensu minor frater quique eum eo erant accepe-
 runt; soror plurimum adiuvit, non consilio modo, sed
 7 etiam precibus. itaque consentientibus cunctis pace facta
 Alexandream recipitur, ne multitudine quidem adversante,
 quae in bello non per obsidionem modo, sed etiam post-
 quam a moenibus absecessum est, quia nihil ex Aegypto
 8 subvehebatur, omnium rerum adtenuata inopia erat. is
 cum laetari Antiochum conveniens esset, si reducendi
 eius causa exercitum Aegyp̄tum induxisset, quo specioso
 titulo ad omnis Asiae et Graeciae civitates legationibus
 recipiendis litterisque dimittendis usus erat, adeo est
 offensus, ut multo acrius infestiusque adversus duos quam
 9 ante adversus unum pararet bellum. Cyprum extemplo
 classem misit; ipse primo vere cum exercitu Aegyp̄tum
 10 petens in Coelen Syriam processit. circa Rhinocolura Pto-
 lemaei legatis agentibus gratias, quod per eum regnum
 patrium recepisset, petentibusque, ut suum munus tuere-
 tur et diceret potius quid fieri vellet quam hostis ex socio
 11 factus vi atque armis ageret, respondit, non aliter neque
 classem revocaturum neque exercitum reducturum, nisi
 sibi et tota Cypro et Pelusio agroque qui circa Pelusia-
 cum ostium Nili esset cederet [rex], diemque praestituit,
 intra quam de condicionibus peractis responsum acciperet.
 1 XII. Postquam dies data indutiis praeteriit [...]
 2 navigantibus ostio Nili ad Pelusium, per deserta Arabiae
 [...] ad Memphim incolebant, et ab ceteris Aegyp̄tiis,
 partim voluntate, partim metu, ad Alexandream modicis
 3 itineribus descendit. ad Eleusinem transgresso flumen,
 qui locus quattuor milia ab Alexandria abest, legati Ro-
 4 mani occurrerunt. quos cum advenientis salutasset dex-
 tramque Popillio porrigeret, tabellas ei Popillius [senatus

consultum] scriptum habentis tradit atque omnium primum id legere iubet. quibus perlectis cum se consideraturum adhibitis amicis, quid faciendum sibi esset dixisset, Popillius, pro cetera asperitate animi, virga quam in manu gerebat circumscripsit regem ac 'priusquam hoc circulo excedas' inquit 'redde responsum, senatui quod referam.' obstupefactus tam violento imperio parumper cum haesitasset, 'faciam' inquit 'quod censet senatus.' tum demum Popillius dextram regi tamquam socio atque amico porrexit. die deinde finita cum excessisset Aegypto Antiochus, legati, concordia etiam auctoritate sua inter fratres firmata, inter quos vixdum convenerat pax, Cyprum navigant et inde, quae iam vicerat proelio Aegyptias naves, classem Antiochi dimittunt. clara ea per gentis legatio fuit, quod haud dubie adempta Antiocho Aegyptus habenti iam redditumque patrium regnum stirpi Ptolemaci fuerat.

Consulum eius anni sicut alterius clarus consulatus insigni victoria, ita alterius obscura fama, quia materiam res gerendi non habuit. iam primum cum legionibus ad conveniendum [diem] dixit, non auspicato templum intravit. vitio diem dictam esse augures, cum ad eos relatum est, decreverunt. profectus in Galliam circa Macros campos ad montis Siciminam et Papinum stativa habuit, deinde circa eadem loca cum sociis nominis Latini hibernabat; legiones Romanae, quod vitio dies exercitui ad conveniendum dicta erat, Romae manserant. et praetores praeter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in provincias iere. eundem ius dicere Romae — nam eam quoque sortem habebat — inter cives et peregrinos patres censuerant.

XIII. Ut Popillius et ea legatio quae missa ad Antiochum erat Romam rediit, rettulit, controversias inter reges sublatas esse exercitumque ex Aegypto in Syriam reductum. post ipsorum regum legati venerunt, Antiochi legati referentes, omni victoria potiozem pacem regi, senatui quae placuisset, visam eumque haut secus quam deorum imperio legatorum Romanorum iussis paruisse. gratulati dein de victoria sunt, quam [summa] ope, si

1 quid imperatum foret, adiuturum regem fuisse. Ptolemaei
 legati communi nomine regis et Cleopatrae gratias egerunt :
 5 plus eos senatui populoque Romano quam parentibus suis,
 plus quam diis immortalibus debere, per quos obsidione
 miserrima liberati essent, regnum patrium prope amissum
 6 [recepissent. responsum] ab senatu est, Antiochum recte
 atque ordine fecisse, quod legatis paruisset, gratumque
 7 id esse senatui populoque Romano; regibus Aegypti,
 Ptolemaeo Cleopatraeque, si quid per se boni commodi-
 que evenisset, id magnopere senatum laetari, daturumque
 operam, ut regni sui maximum semper praesidium posi-
 8 tum esse in fide populi Romani ducant. munera legatis
 ut ex instituto mittenda curaret, C. Papirio praetori man-
 9 datum. litterae deinde [c] Macedonia allatae, quae victo-
 riae laetitiam geminarunt, Persea regem in potestatem
 consulis venisse.

10 Dimissis legatis disceptatum inter Pisanos Lunen-
 sesque legatos, Pisanis querentibus agro se a colonis
 Romanis pelli, Lunensibus adfirmantibus eum de quo
 11 agatur ab triumviris agrum sibi adsignatum esse. senatus
 qui de finibus cognoscerent statuerentque quinqueviros
 misit, Q. Fabium Buteonem, P. Cornelium Blasionem,
 T. Sempronium Muscam, L. Naevium Balbum, C. Apu-
 leium Saturninum.

12 Et ab Eumene et ab Attalo et ab Athenaeo fratribus
 communis legatio de victoria gratulatum venit. et Mas-
 gabae regis Masinissae filio, Puteolis nave egresso, praesto
 fuit obviam missus cum pecunia L. Manlius quaestor, qui
 15 Romam cum publico sumtu perduceret. adveniendi ex-
 templo senatus datus est. [ibi] is adulescens ita locutus
 est, ut quae rebus grata erant, gratiora verbis faceret.
 commemoravit, quot pedites equitesque, quot elephantos,
 quantum frumenti eo quadriennio pater suus in Mace-
 14 doniam misisset: duas res ei rubori fuisse, unam, quod
 rogasset eum per legatos senatus quae ad bellum opus
 essent et non imperasset, alteram, quod pecuniam ei pro
 15 frumento misisset. Masinissam meminisse regnum a po-
 pulo Romano partum auctumque et multiplicatum habere,
 usu regni contentum scire, dominium et ius eorum qui

dederint esse. sumere itaque eos de se, non rogare aequom esse, neque emere ea ex fructibus agri ab se dati, quae ibi populo Romano proveniant. id Masinissae satis esse et fore, quod populo Romano superesset. cum iis mandatis a patre profectum postea consecutos equites, qui devictam Macedoniam nuntiarent gratulatumque senatui iuberent indicare, tantae eam rem laetitiae patri suo esse, ut Romam venire velit Iovique optimo maximo in Capitolio sacrificare et grates agere; id, nisi molestum sit, ut ei permittatur ab senatu petere.

XIII. Responsum regulo est, facere patrem eius Masinissam quod virum gratum bonumque facere deceat, ut pretium honoremque debito beneficio addat: et populum Romanum ab eo bello Punico forti fidelique opera adiutum, et illum favente populo Romano regnum adeptum; acque tantis postea trium regum bellis deinceps omnibus eum functum officiis. victoria vero populi Romani laetari eum regem mirum non esse, qui sortem omnem fortunae regnique sui cum rebus Romanis miscuisset. grates deis pro victoria apud suos penates ageret; Romae filium pro eo acturum. gratulatum quoque satis suo ac patris nomine esse. ipsum relinquere regnum et Africa excedere, praeterquam quod illi inutile esset, non esse e re publica populi Romani senatum censere. petenti Masgabae, ut Hanno Hamilcaris filius opses in locum [...] exigeret. munera ex senatus consulto emere regulo quaestor iussus ex centum pondo argenti, et prosequi eum Putcolos omnemque sumptum, quoad in Italia esset, praebere et duas naves conducere, quibus ipse comitesque regis in Africam devehentur; et comitibus omnibus, liberis servisque, vestimenta data. haud ita multo post de altero Masinissae filio Misagene litterae adlatae sunt, missum eum ab L. Paulo post devictum Persea in Africam cum equitibus suis, navigantem, dispersa classe in Hadriatico mari Brundisium tribus navibus aegrum delatum. [ad] eum cum isdem muneribus, quae data Romae fratri eius erant, L. Stertinus quaestor Brundisium missus, [iussus]que curare, ut aedes hospi [...]

XV. In quattuor urbanas tribus descripti erant liber-

2 tini, praeter eos, quibus filius quinquenni maior ex se
 3 natus esset — eos, ubi proximo lustro censi essent, cen-
 4 seri iusserunt — et eos qui praedium praediave rustica
 5 pluris sestertiûm triginta milium haberent —, [...] cen-
 6 sendi ius factum est. hoc cum ita servatum esset, nega-
 7 bat Claudius suffragii lationem iniussu populi censorem
 8 cuiquam homini, nedum ordini universo adimere posse.
 9 neque enim, si tribu movere posset, quod sit nihil aliud
 quam mutare iubere tribum, ideo omnibus quinque et
 triginta tribubus emovere posse, id est civitatem liber-
 tatemque eripere, non ubi censeatur finire, sed censu
 excludere. haec inter ipsos disceptata. postremo eo
 descensum est, ut ex quattuor urbanis tribubus unam
 palam in atrio Libertatis sortirentur, in quam omnes qui
 servitutem servissent coicerent. Exquilinae sors exiit;
 in ea Ti. Gracchus pronuntiavit libertinos omnis censi
 placere. magno ea res honori censoribus aput senatum
 fuit. gratiae actae et Sempronio, qui in bene coepto
 perseverasset, et Claudio, qui non impedisset. plures
 quam ab superioribus et senatu remoti sunt et equos
 vendere iussi. omnes idem ab utroque et tribu moti et
 aerari facti, neque ullius, quem alter notaret, [ab] altero
 levata ignominia. petentibus, ut ex instituto ad sarta
 tecta exigenda et ad opera quae locassent probanda anni
 et sex mensum tempus prorogaretur, Cn. Tremellius tri-
 bunus, quia lectus non erat in senatum, intercessit.

Eodem anno C. Cicereius aedem Monetae [in monte]
 Albano dedicavit quinquennio post, quam vovit. flamen
 Martialis inauguratus est eo anno L. Postumius Albinus.
 1 XVI. Q. Aelio, M. Iunio consulibus de provinciis
 referentibus censuere patres duas provincias Hispaniam
 2 rursus fieri, quae una per bellum Macedonicum fuerat,
 et Macedoniam Illyricumque eodem, L. Paulum et L.
 Anicium, optinere, donec de sententia legatorum res et
 bello turbatas et [in] statum alium ex regno formandas
 3 composuissent. consulibus Pisae et Gallia decretae cum
 binis [legionibus quinûm milium] peditum et equitum
 quadringenorum. praetorum sortes fuere, Q. Cassii ur-
 bana, M. Iuventi Thalnae inter peregrinos, Ti. Claudi

Neronis Sicilia, Cn. Fulvi Hispania citerior, [ulterior] C. Licini Nervae. A. Manlio Torquato Sardinia obvenerat; 4 nequirit ire in provinciam, ad res capitalis quaerendas ex senatus consulto retentus.

De prodigiis deinde nuntiatis senatus est consultus. 5 aedes deum penatium in Velia de caelo tacta erat, et in oppido Minervio duae portae et muri aliquantum. Anagninae terra pluerat et Lanuvi fax in caelo visa erat et Calatiae in publico agro M. Valerius civis Romanus nuntiabat, ex foco suo sanguinem per triduum et duas noctes manasse. ob id maxime decemviri libros adire iussi 6 supplicationem in diem unum populo edixerunt, et quinquaginta capris in foro sacrificarunt. et aliorum prodigiorum causa diem alterum supplicatio circa omnia pulvinaria fuit et hostis maioribus sacrificatum est et urbs lustrata. item quod ad honorem deum immortalium pertinere 7 decrevit senatus, ut quoniam perduelles superati, Perseus et Gentius reges cum Macedonia atque Illyrico in potestate populi Romani essent, ut quanta dona Ap. 8 Claudio, [M.] Sempronio consulibus ob devictum Antiochum regem data ad omnia pulvinaria essent, tanta Q. Cassius et M. Iuventius praetores curarent danda.

XVII. Legatos deinde, quorum de sententia imperatores 1 L. Paulus, L. Anicius componerent res, decreverunt decem in Macedoniam, quinque [in] Illyricum. in Macedonia 2 consulares quattuor nominati, A. Postumius Luscus, C. Claudius, ambo illi censorii, [...] C. Licinius Crassus, collega in consulatu Pauli, tum prorogato imperio provinciam Galliam habebat. is consularibus addidere 3 Cn. Domitium Ahenobarbum, Ser. Cornelium Sullam, L. Iunium, T. Numisium Tarquiniensem, A. Terentium Varroem, [C. Antistium Labeonem]. in Illyricum autem 4 hi nominati, P. Aelius Ligus consularis, C. Cicereius et Cn. Baebius Tamphilus — hic priore anno, Cicereius multis ante annis praetor fuerat —, P. Terentius Tuscivicanus, P. Manilius. moniti deinde consules a patribus, 5 ut, quoniam alterum ex his succedere L. Licinio, qui legatus nominatus erat, in Galliam oporteret, primo [quoque] tempore provincias aut compararent inter se aut

6 sortirentur, sortiti sunt. M. Iunio Pisae obvenerunt,
 quem priusquam in provinciam iret, legationes, quae
 undique Romam gratulatum convenerant, introducere in
 7 senatum placuit, Q. Aelio [Gallia]. ceterum quamquam
 tales viri mitterentur, quorum de consilio sperari posset
 imperatores nihil indignum nec clementia nec gravitate
 populi Romani decreturos esse, tamen in senatu quoque
 agitatae sunt summae consiliorum, ut inchoata omnia
 legati ab domo ferre ad imperatores possent.

1 XVIII. Omnium primum liberos esse placebat Ma-
 ccedonas atque Illyrios, ut omnibus gentibus appareret,
 arma populi Romani non liberis servitutem, sed contra
 2 servientibus libertatem adferre, ut et in libertate gentes
 quae essent tutam eam sibi perpetuaque sub tutela esse,
 et quae sub regibus viverent et in praesens tempus mi-
 tiores eos iustioresque respectu populi Romani habere se
 crederent et, si quando bellum cum populo Romano re-
 gibus fuisset suis, exitum eius victoriam Romanis adla-
 3 turum, sibi libertatem. metalli quoque Macedonici quod
 ingens vectigal erat locationesque praediorum rusticorum
 4 tolli placebat: nam neque sine publicano exerceri posse,
 et ubi publicanus esset, ibi aut ius publicum vanum aut
 5 libertatem sociis nullam esse. ne ipsos quidem Macedonas
 id exercere posse; ubi in medio praeda administrantibus
 esset, ibi numquam causas seditionum et certaminis
 6 defore. commune concilium gentis esse, improbatum,
 [ne] vulgi adsentator aliquando libertatem salubri mo-
 7 deratione datam ad licentiam pestilentem traheret. in
 quattuor regiones describi Macedoniam, ut suum quaeque
 concilium haberet, placuit, et dimidium tributum quam quod
 8 regibus ferre soliti erant populo Romano pendere. similia
 his et [in] Illyricum mandata. cetera ipsis imperatoribus
 legatisque relicta, in quibus praesens tractatio rerum cer-
 tiora subiectura erat consilia.

1 XVIII. Inter multas regum gentiumque et populo-
 rum legationes Attalus, frater regis Eumenis, maxime
 2 convertit in se omnium oculos animosque. exceptus enim
 est ab iis, qui simul eo bello militaverunt, haut paulo
 3 benignius, quam si ipse rex Eumenes venisset. adduxerant

eum duae in speciem honestae res, una gratulatio con-
 veniens in ea victoria, quam ipse adiuvisset, altera queri-
 monia Gallici tumultus acceptaeque cladis, qua regnum
 in dubium adductum esset. suberat et secreta spes ho- 4
 norum praeniorumque ab senatu, quae vix salva pietate
 ei contingere poterant. [erant] enim quidam Romanorum
 quoque non boni auctores, qui spe cupiditatem eius eli-
 cerent; eam opinionem de Attalo et Eumene Romae esse, 5
 tamquam de altero Romanis certo amico, altero nec Ro-
 manis nec Persei fido socio. itaque vix statui posse, utrum 6
 quae pro se, an quae contra fratrem petiturus esset, ab
 senatu magis impetrabilia forent; adeo universos omnia
 et huic tribuere et illi vero negare. eorum hominum, ut 7
 res docuit, Attalus erat, qui quantum spes spondisset
 cuperent, ni unius amici prudens monitio velut frenos
 animo eius gestienti secundis rebus inposuisset. Stratus 8
 cum eo fuit medicus, ad id ipsum a non securo Eumene
 Romam missus, speculator rerum, quae a fratre agerentur,
 monitorque fidus, si decedi fide vidisset. is ad oc- 9
 cupatas iam aures sollicitatumque iam animum cum
 venisset, adgressus tempestivis sermonibus rem prope
 prolapsam restituit, alis alia regna crevisse rebus dicendo:
 regnum eorum novum, nullis vetustis fundatum opibus, 10
 fraterna stare concordia, quod unius nomen regium et
 praecipuum capitis insigne gerat, omnes fratres regnent.
 Attalum vero, qui aetate proximus sit, quis non pro rege 11
 habeat? neque eo solum, quia tantas praesentes eius opes
 cernat, sed quod haud ambiguum prope diem regnatura-
 rum eum infirmitate aetateque Eumenis sit, nullam stir-
 pem liberum habentis — necdum enim agnoverat eum,
 qui postea regnavit —. quid adinere vim adferre rei sua 12
 sponte ad eum mox venturae? accessisse etiam novam
 tempestatem regno tumultus Gallici, cui vix consensu et
 concordia regum resisti queat. si vero ad externum bel- 13
 lum domestica scditio adiciatur, sisti non posse. nec
 aliud eum quam, ne frater in regno moriatur, sibi ipsi
 spem propinquam regni crepturum. si utraque gloriosa 14
 res esset, et servasse fratri regnum et eripuisse, servati
 tamen regni, quae iuncta pietati sit, potiozem laudem

fuisse. sed enimvero cum detestabilis altera res et proxima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii superesse? utrum enim partem regni petiturum esse, an totum crepturum? si partem, ambo infirmos distractis viribus et omnibus iniuriis pro[brisque] obnoxios fore; si totum, privatunne ergo maiorem fratrem, an exulem illa aetate, illa corporis infirmitate [esse passurum], an [ad] ultimum mori iussurum? egregium enim, ut fabulis traditus impiorum fratrum eventus taceatur, Persei exitum videri, qui ex fraterna caede raptum diadema in templo Samothracum, velut praesentibus dis exigentibus poenas, ad pedes victoris hostis prostratus posuerit. eos ipsos, qui non illi amici, sed Eumeni infesti stimulent eum, pietatem constantiamque laudaturos, si fidem ad ultimum fratri praestitisset.

1 XX. Haec plus valere in Attali animo. itaque introductus in senatum, gratulatus victoriam est [et] sua merita eo bello fratrisque, si qua erant, et Gallorum defectionem, quae nuper ingenti motu facta erat, exposuit; 2 petiit, ut legatos mitteret ad eos, quorum auctoritate ab armis avocarentur. his pro regni utilitate editis mandatis, 3 Aenum sibi et Maroneam petiit. ita destituta eorum spe, qui fratre accusato partitionem regni petiturum crediderant, curiam excessit. ut raro alias quisquam rex aut privatus, tanto favore tantoque omnium adsensu est auditus: omnibus honoribus muneribusque et praesens est cultus et proficiscentem prosecuti sunt.

4 Inter multas Asiae Graeciaeque legationes Rhodiorum 5 maxime legati civitatem converterunt. nam cum primo in veste candida visi essent, quod et gratulantis decebat, et si sordidam vestem habuissent, lugentium Persei casum 6 praebere speciem poterant, postquam consulti ab M. Iunio consule patres stantibus in comitio legatis, an locum, lautia senatumque darent, nullum hospitale ius in eis esse 7 servandum censuerunt, egressus e curia consul, cum Rhodi gratulatum se de victoria purgatumque civitatis crimina dicentes venisse petissent, ut senatus sibi daretur, pronuntiat, sociis et amicis et alia comiter atque 8 hospitaliter praestare Romanos et senatum dare consuesse:

Rhodium non ita meritis eo bello, ut amicorum [ac] sociorum numero habendi sint. his auditis prostraverunt 9 se omnes humi, consulemque et cunctos qui aderant orantes, ne nova falsaque crimina plus obesse Rhodiis accu- 10 m censerent quam antiqua merita, quorum ipsi testes essent. extemplo veste sordida sumpta domos principum cum precibus ac lacrimis circumibant orantes, ut prius cognoscerent causam quam condemnarent.

XXI. M. Iuventius Thalna praetor, cuius inter cives 1 et peregrinos iurisdictio erat, populum adversus Rhodium incitabat, rogationemque promulgaverat, ut Rhodiis bel- 2 lum indiceretur, et ex magistratibus eius anni deligerent, qui ad id bellum eum classe mitteretur, se eum sperans futurum esse. huic actioni M. Antonius et M. Pompo- 3 nius tribuni plebis adversabantur. sed et praetor novo 4 maloque exemplo rem ingressus erat, quod non ante consulto senatu, non consulibus certioribus factis de sua unius sententia rogationem ferret, vellent iuberentne Rhodiis bellum indici, cum antea semper prius senatus 5 de bello consultus esset, deinde [ex auctoritate] patrum ad populum latum, et tribuni plebis, cum ita traditum 6 esset, ne quis prius intercederet legi quam privatis suadendi dissuadendique legem potestas facta esset, eoque persaepe evenisset, ut et qui non professi essent se intercessuros, animadversis vitis legis ex oratione dissuadentium intercederent, et qui ad intercedendum venissent 7 desisterent victi auctoritatibus suadentium legem. tum inter praetorem tribunosque omnia intempestive agendi certamen erat; tribuni festinationem praetoris ante tem- 8 pus intercedendo [...] in adventum in [...]

XXII. [...] 'est, peccaverimusne adhuc dubium est, 1 poenas, ignominias omnes iam patimur. antea, Carthaginiensibus victis, Philippo, Antiocho superatis, cum Romam venissemus, ex publico hospitio in curiam gratulatum vobis, patres conscripti, ex curia in Capitolium ad deos vestros dona ferentes, nunc ex sordido diversorio, 2 vix mercede recepti, ac prope hostium more extra urbem manere iussi, in hoc squalore venimus in curiam Romanam Rhodii, quos provinciis nuper Lycia atque Caria,

3 quos praemiis atque honoribus amplissimis donastis. et
 Macedonas Illyriosque liberos esse, ut audimus, iubetis,
 4 cum servierint antequam vobiscum bellarent — nec cuius-
 quam fortunae invidemus, immo agnoscimus clementiam
 populi Romani —, Rhodios, qui nihil aliud quam quievere
 5 hoc bello, hostes ex sociis facturi estis? certe idem
 vos estis Romani, qui ideo felicia bella vestra esse, quia
 iusta sint, praec vobis fertis, nec tam exitu eorum, quod
 vincatis, quam principiis, quod non sine causa suscipiatis,
 6 gloriamini. Messana in Sicilia oppugnata Carthaginien-
 ses, Athenae oppugnatae et Graccia in servitutem petita
 et aditus Hannibal pecunia, auxiliis Philippum hostem
 7 fecerunt. Antiochus ipse ultro ab Aetolis hostibus vestris
 accersitus ex Asia classe in Gracciam traiecit, Demetriade
 et Chalcide et saltu Thermopylarum occupato de posses-
 8 sione imperii vos deicere conatus. cum Perseo socii
 vestri oppugnati, alii [eiceti, alii] interfecti reguli princi-
 pesque gentium aut populorum causa belli vobis fuere.
 9 quem tandem titulum nostra calamitas habitura est, si
 perituri sumus? nondum segrego civitatis causam a Po-
 lyarato et Dinone, civibus nostris, et iis, quos ut tra-
 deremus vobis adduximus. si omnes Rhodi aequae noxi
 10 essemus, quod nostrum in hoc bello crimen esset? Persei
 partibus favimus, et quemadmodum Antiochi Philippique
 bello pro vobis adversus reges, sic nunc pro rege ad-
 11 versus vos stetimus. quemadmodum soleamus socios
 iuvare et quam impigre capessere bella, C. Livium, L.
 Aemilium Regillum interrogate, qui classibus vestris in
 Asia praefuerunt. numquam vestrae naves pugnare
 12 sine nobis. nostra classe pugnavimus semel ad Samum,
 iterum in Pamphylia adversus Hannibalem imperatorem,
 13 quae victoria nobis eo gloriosior est, quod cum ad Sa-
 mum magnam partem navium adversa pugna et egregiam
 inventutem amisissetus, ne tanta quidem clade terri-
 iterum ausi [sumus] regiae classi ex Syria venienti ob-
 14 viam ire. haec non gloriandi causa rettuli — neque enim
 ea nunc nostra est fortuna —, sed ut admonerem, quem
 ad modum adiuvare socios solerent Rhodii.

1 XXIII. Praemia et [Philippo et] Antiocho devictis

amplissima accepimus a vobis. si, quae vestra nunc est
 fortuna deum benignitate et virtute vestra, ea Persei
 fuisset, et praemia petitem ad victorem regem venissemus
 in Macedoniam, quid tandem diceremus? pecuniae
 a nobis adiutum an frumento? auxiliis terrestribus an
 navalibus? quod praesidium tenuisse nos? ubi pugnasse
 aut sub illius ducibus [aut] per nos ipsos? si quaereret, 3
 ubi miles noster, ubi navis intra praesidia sua fuisset,
 quid responderemus? causam fortasse diceremus apud
 victorem, quem ad modum apud vos dicimus. hoc enim 4
 legatos utroque [de] pace mittendo consecuti sumus, ut
 ab neutra parte gratiam iniremus, ab altera etiam crimen
 et periculum esset. quamquam Perseus vere obiceret, id 5
 quod vos non potestis, patres conscripti, nos principio
 belli misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis, quae
 ad bellum opus essent, navibus, armis, iuventute nostra,
 sicut prioribus bellis, ad omnia paratos fore. ne prae- 6
 staremus, per vos stetit, qui de quacumque causa tum
 aspernati nostra auxilia estis. neque fecimus igitur quic-
 quam tam[quam] hostes, neque honorum sociorum defui-
 mus officio, sed a vobis prohibiti praestare nequivimus.
 “quid igitur? nihilne factum neque dictum est in civitate 7
 vestra, Rhodii, quod nolletis, quo merito offenderetur
 populus Romanus?” hic iam non quod factum est defen-
 surus [sum] — non adeo insanio —, sed publicam cau-
 sam a privatorum culpa segregaturus. nulla [enim] est 8
 civitas, quae non et improbos cives aliquando et imperi-
 tam multitudinem semper habeat. etiam apud vos fuisse 9
 audiui qui adstantando multitudini grassarentur, et seces-
 sisse aliquando a vobis plebem nec in potestate vestra
 rem publicam fuisse. si hoc in hac tam bene morata 10
 civitate accidere potuit, mirari quisquam potest aliquos
 fuisse apud nos, qui regis amicitiam petentes plebem no-
 stram consiliis depravarent? qui tamen nihil ultra value-
 runt quam ut in officio cessaremus. non praeteribo id 11
 quod gravissimum est in hoc bello crimen civitatis no-
 strae: legatos eodem tempore et ad vos et ad Persea de
 pace misimus; quod infelix consilium furiosus, ut postea
 audivimus, orator stultissimum fecit, quem sic locutum 12

constat tamquam C. Popillius legatus Romanus, quem ad
 summovendos a bello Antiochum et Ptolemaeum reges
 13 misistis, loqueretur. sed tamen ea sive superbia sive
 stultitia appellanda est, eadem, quae aput vos, et aput
 14 Persa fuit. tam civitatum quam singulorum hominum
 mores sunt; gentes quoque aliae iracundae, aliae audaces,
 quaedam timidae, in vinum, in Venerem promiores aliae
 15 sunt. Atheniensium populum fama est celerem et supra
 vires audacem esse ad conandum, Laedaemoniorum
 16 cunctatorem et vix in ea, quibus fidit, ingredientem. non
 negaverim et totam Asiae regionem inaniora parere in-
 genia et nostrorum tumidiorem sermonem esse, quod
 excellere inter finitimas civitates videamur, et id ipsum
 non tam viribus nostris quam vestris honoribus ac iudi-
 17 ciiis. satis quidem et tunc in praesentia castigata illa
 legatio erat, cum tam tristi responso vestro dimissa. si
 tum parum ignominiae pensum est, haec certe tam mi-
 serabilis ac supplex legatio etiam insolentioris, quam illa
 18 fuit, legationis satis magna piaculum esset. superbiam,
 verborum praesertim, iracundi oderunt, prudentes inri-
 dent, utique si inferioris adversus superiorem est; capitali
 19 poena nemo unquam dignam iudicavit. id enimvero
 periculum erat, ne Romanos Rhodii contemnerent. etiam
 deos aliqui verbis ferocioribus increpant, nec ideo quem-
 quam fulmine ictum audimus.

1 XXIII. Quid igitur superat, quod purgemus, si nec
 factum hostile ullum nostrum est [et] verba tumidiora
 legati offensione aurium non perniciem civitatis merue-
 2 runt? voluntatis nostrae tacitae velut litem aestimari
 vestris inter vos sermonibus audio, patres conscripti:
 fuisse nos regi et illum vincere maluisse, ideo bello per-
 3 sequendos esse credunt alii; [alii] vestrum voluisse qui-
 dem nos hoc, non tamen ob id bello persequendos esse:
 neque moribus neque legibus ullius civitatis ita compara-
 tum esse, ut si qui velit inimicum perire, si nihil fecerit,
 4 quo id fiat, capitis damnetur. his, qui nos poena, non
 crimine liberant, gratiam quidem habemus, ipsi nobis
 hanc dicimus legem: si omnes volumus quod arguimur,
 non distinguimus voluntatem a facto, omnes plectamur;

si alii principum nostrorum vobis, alii regi faverunt, non 5
 postulo, ut propter nos, qui partium vestrarum fuimus,
 regis fautores salvi sint, illud deprecor, ne nos propter
 illos pereamus. non estis vos illis infestiores quam civi- 6
 tas ipsa; et hoc quia sciebant, plerique eorum aut pro-
 fugerunt aut mortem sibi consciverunt. alii damnati a
 nobis in potestate vestra erunt, patres conscripti. ceteri 7
 Rhodii sicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne poe-
 nam quidem sumus. priorum nostrorum benefactorum
 cumulus hoc, quod nunc cessatum in officio est, expleat.
 cum tribus regibus gessistis bella per hos annos; ne plus 8
 obsit nobis quod uno bello cessavimus, quam quod duo-
 bus bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, 9
 Persea tamquam tris sententias ponite; duae nos absol-
 vunt, una dubia est, et gravior sit? illi de nobis [si]
 iudicarent, damnati essemus. vos iudicatis, patres con-
 scripti, sit Rhodus in terris an funditus deleatur; non 10
 enim de bello deliberatis, patres conscripti, quod inferre
 potestis, gerere non potestis, cum nemo Rhodiorum arma
 adversus vos laturus [sit]. si perseverabitis in ira, tem- 11
 pus a vobis petemus, quo hanc funestam legationem do-
 mum referamus; omnia libera capita, quidquid Rhodio-
 rum virorum, feminarum est, cum omni pecunia nostra
 naves conscendemus ac relictis penatibus publicis priva- 12
 tisque Romam veniemus et omni auro et argento, quid-
 quid publici, quid[quid] privati est, in comitio, in vestibulo
 curiae vestrae cumulado, corpora nostra coniugumque ac
 liberorum vestrae potestati permittemus, hic passuri quod-
 cumque patendum erit; procul ab oculis nostris urbs 13
 nostra diripiatur, incendatur. hostis Rhodios esse Romani 14
 iudicare possunt; est tamen et nostrum aliquod de nobis
 iudicium, quod numquam iudicabimus nos vestros ho-
 stis, nec quicquam hostile, etiam si omnia patiemur,
 faciemus.

XXV. Secundum talem orationem universi rursus 1
 prociderunt, ramosque oleae supplices iactantes, tandem
 excitati curia excesserunt. tunc sententiae interrogari
 coeptae. infestissimi Rhodiis erant qui consules practo- 2
 resve aut legati gesserant in Macedonia bellum. plurimum

causam eorum adiuvit M. Porcius Cato, qui asper ingenio
3 tum lenem mitemque senatorem egit. non inseram simu-
lacrum viri copiose id quod dixerit referendo; ipsius ora-
4 tio scripta exstat, Originum quinto libro inclusa. Rhodiis
responsum ita redditum est, ut nec hostes fierent nec socii
5 permanent. Philocrates et Astymedes principes lega-
tionis erant. partem cum Philocrate renuntiare Rhodum
6 legationem placuit, partem cum Astymede Romae sub-
sistere, quae [quae] agerentur sciret certioresque suos
7 faceret. in praesentia deducere ante certam diem ex Lycia
Cariaque iusserunt praefectos. haec Rhodum nuntiata,
quae per se tristia fuissent, quia maioris mali levatus erat
8 timor, cum bellum timuissent, in gaudium verterunt. ita-
que extemplo coronam viginti milium aureorum decreve-
runt. Theaetetum praefectum classis in eam legationem
9 miserunt. societatem ab Romanis ita volebant peti, ut
nullum de ea re scitum populi fieret aut litteris mandaretur,
10 quod nisi impetrarent, maior a repulsa ignominia esset.
11 praefecti classis id unius erat ius, ut agere de ea re sine
12 rogatione ulla perlata posset. nam ita per tot annos in
amicitia fuerant, ut sociali foedere se cum Romanis non
inligarent, ob nullam aliam causam quam ne spem regi-
bus abscederent auxilii sui, si quid opus esset, neu sibi
13 ipsis fructus ex benignitate et fortuna eorum percipiendi.
tunc utique petenda societas videbatur, non quae tutiores
eos ab aliis faceret — nec enim timebant quemquam prae-
ter Romanos —, sed quae ipsis Romanis minus suspectos.
14 sub idem fere tempus et Cauni descivere ab his et My-
15 lasenses Euromensium oppida occuparunt. non ita fracti
animi civitatis erant, ut non sentirent, si Lycia et Caria
ademptae ab Romanis forent, cetera aut se ipsa per de-
fectionem liberarent aut a finitimis occuparentur, includi
se insulae parvae et sterilis agri litoribus, quae nequa-
quam alere tantae urbis populum posset. missa igitur
iuventute prope et Caunios, quamquam Cibratarum
asciverant auxilia, coegerunt imperio parere, et Myla-
sensis Alabandensisque, qui Euromensium provinciam
ademptum et ipsi coniuncto exercitu venerant, circa Or-
thosiam acie vicerunt.

XXVI. Dum haec ibi, alia in Macedonia, alia Romae 1
 geruntur, interim [in] Illyrico L. Anicius rege Gentio,
 sicut ante dictum est, in potestatem redacto, Scodrae,
 quae regia fuerat, praesidio imposito Gabinium praefecit,
 Rhizoni et Oleinio urbibus opportunis C. Licinium. prae- 2
 positis his Illyrico [cum] reliquo exercitu in Epirum est
 profectus. ubi prima Phanota ei dedita omni multitu- 3
 dine cum infulis obviam effusa. hinc, praesidio imposito, 4
 in Molossidem transgressus, cuius omnibus oppidis prae-
 ter Passaronem et Teemonem et Phylacem et Horreum
 receptis primum ad Passaronem ducit. Antinous et Theo- 5
 dotus principes eius civitatis erant, insignes et favore
 Persei et odio adversus Romanos, idem universae genti
 auctores desciscendi ab Romanis. hi conscientia priva- 3
 tae noxae, quia ipsis nulla spes veniae erat, ut communi
 ruina patriae opprimerentur, clauserunt portas, multitu-
 dinem, ut mortem servituti praeponerent, hortantes. nemo 7
 adversus praepotentis viros hiscere audebat. tandem
 Theodotus quidam, nobilis et ipse adulescens, cum maior
 a Romanis metus timorem a principibus suis vicisset,
 ‘quae vos rabies’ inquit ‘agitat, qui duorum hominum
 noxae civitatem accessionem facitis? equidem pro patria 8
 qui letum oppetissent, saepe fando audivi; [qui] patriam
 pro se perire acum censerent, hi primi inventi sunt.
 quin aperimus portas, et imperium accipimus, quod orbis
 terrarum accepit?’ haec dicentem cum multitudo seque- 9
 retur, Antinous et Theodotus in primam stationem ho-
 stium intraverunt, atque ibi offerentes se ipsi vulneribus
 interfecti: urbs dedita est Romanis. simili pertinacia 10
 Cephali principis clausum Teemonem ipso interfecto per
 deditionem recepit. nec Phylace nec Horreum oppugna-
 tionem tulerunt. pacata Epiro, divisisque in hiberna 11
 copiis per opportunas urbes, regressus ipse in Illyricum,
 Scodrae, quo quinque legati ab Roma venerant, evocatis
 ex tota provincia principibus conventum habuit. ibi pro 12
 tribunali pronuntiavit de sententia consili, senatum popu-
 lumque Romanum Illyrios esse liberos iubere: praesidia
 ex omnibus oppidis, arcibus et castellis sese deducturum.
 non solum liberos, sed etiam immunes fore Issenses et 13

Taulantios, Dassaretiorum Pirustas, Rhizonitas, Olciniatas, quod incolumi Gentio ad Romanos defecissent.
 14 Daorseis quoque immunitatem dare, quod relicto Caravantio cum armis ad Romanos transissent. Scodrensibus et Dassarensibus et Selepitanis ceterisque Illyris vectigal
 15 dimidium [inpositum] eius, quod regi pependissent. inde in tres partes Illyricum divisit. unam eam fecit quae supra dicta est, alteram Labeatas omnis, tertiam Agravonitas et Rhizonitas et Olciniatas accolaeque eorum. hac formula dicta Illyrico, ipse Epiri Passaronem in hiberna rediit.

1 XXVII. Dum haec in Illyrico geruntur, Paulus ante adventum decem legatorum Q. Maximum filium, iam ab Roma regressum, ad Aeginium et Agassas diripiendas
 2 mittit: Agassas, quod cum Marcio consuli tradidissent urbem petita ultro societate Romana, defecerant rursus
 3 ad Persea; Aeginiensium novum crimen erat: famae de victoria Romanorum fidem non habentes, in quosdam
 4 militum urbem ingressos hostiliter saevierant. ad Aeniorum quoque urbem diripiendam L. Postumium misit, quod pertinacius quam finitumae civitates in armis fuerant.
 5 autumnus fere tempus erat, cuius temporis initio ad circumcundam Graeciam visendaque [quae] nobilitata fama maiora auribus accepta sunt quam oculis noscuntur uti
 6 statuit. praeposito castris C. Sulpicio Gallo profectus eum haut magno comitatu, tegentibus latera Scipione filio et Athenaeo Eumenis regis fratre per Thessaliam
 7 Delphos petit, inelytum oraculum; ubi sacrificio Apollini facto inchoatas in vestibulo columnas, quibus inposituri statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destinavit.
 8 Lebadae quoque templum Iovis Trophonii adit; ibi cum vidisset os specus, per quod oraculo utentes seiscitatum deos descendunt, sacrificio Iovi Hercynaeque facto, quorum ibi templum est, Chalcidem ad spectaculum Euripi Euboeaeque tantae insulae, ponte continenti iunctae,
 9 descendit. a Chalcide Aulidem traicit, trium milium spatio distantem, portum inelytum statione quondam mille navium Agamemnoniae classis, Dianaeque templum, ubi navibus cursum ad Troiam filia victima aris

admota rex ille regum [petiit. inde Oropum] Atticae 10
 ventum est, ubi pro deo vates anticus colitur templumque
 vetustum est, fontibus rivisque circa amoenum; Athenas 11
 inde plenas quidem et ipsas vetustae famae, multa ta-
 men visenda habentis, arcem, portus, muros Piraceum
 urbi iungentis, navalia magnorum imperatorum, simula-
 cra decorum hominumque, omni genere et materiae et
 artium insignia.

XXVIII. Sacrificio Minervae praesidi arcis in urbe 1
 facto profectus, Corinthum altero die pervenit. urbs erat 2
 tunc praecleara ante excidium, arx quoque et Isthmus
 praebuere spectaculum: arx inter moenia in immanem
 altitudinem edita, scatens fontibus, Isthmus duo maria 3
 [ab] occasu et ortu solis finitima artis faucibus dirimens.
 Sicyonem inde et Argos nobiles urbes adit, inde haut
 parem opibus Epidaurum, sed inclutam Aesculapi nobili
 templo, quod quinque milibus passuum ab urbe distans
 nunc vestigiis revolcorum donorum, tum donis dives erat,
 quae remediorum salutarium aegri mercedem sacrave-
 rant deo. inde Laedaemonem adit, non operum magni- 4
 ficentia, sed disciplina institutisque memorabilem, unde
 per Megalopolim Olympiam escendit. ubi et alia qui-
 dem spectanda ei visa, [et] Iovem velut praesentem in-
 tuens motus animo est. itaque haud secus quam si in
 Capitolio immolaturus esset, sacrificium amplius solito
 apparari iussit. ita peragrata Graecia, ut nihil eorum 6
 quae quisque Persei bello privatim aut publice sensisset
 inquireret, ne cuius metu sollicitaret animos sociorum.
 Demetriadem cum revertit, in itinere sordidata turba
 Aetolorum occurrit; mirantique et percunctanti, quid 7
 esset, defertur, quingentos quinquaginta principes ab Ly-
 cisco et Tisippo circumsesto senatu per milites Romanos
 missos ab A. Baebio [praefecto] praesidi interfectos, alios
 in exilium actos esse bonaque eorum qui interfecti essent
 et exulum possideri. iussis qui arguebantur Amphipoli 8
 adesse ipse convento Cn. Octavio Demetriade, postquam
 fama accidit, traiecisse iam mare decem legatos, omnibus
 aliis omissis Apolloniam ad eos pergit. quo cum Perseus 9
 obviam Amphipoli nimis solutis vinculis custodiae pro-

cessisset — id dici iter est — ipsum quidem benigne allocutus est; ceterum postquam in castra ad Amphipolim venit, graviter increpuisse traditur C. Sulpicium, 10 primum quod Persea tam procul a se vagari per provinciam passus esset, deinde quod adeo indulgisset militibus, ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula sua pateretur. referrique tegulas et refici tecta, sicut 11 fuerant, iussit. et Persea quidem cum maiore filio Philippo traditos A. Postumio in custodiam misit, filiam cum minore filio a Samothrace accitos Amphipolim omni liberali cultu habuit.

1 XXVIII. Ipse, ubi dies venit, quo adesse Amphipoli denos principes civitatum iusserat, litterasque omnis, quae ubique depositae essent, et pecuniam regiam conferri, cum decem legatis, circumfusa omni multitudine 2 Macedonum, in tribunali consedit. adsuctis regio imperio tamen novum formam terribilem praebuit: tribunal, summoto aditus, praeco, accensus, insueta omnia oculis auribusque, quae vel socios, nedum hostes victos terrere 3 possent. silentio per praeconem facto, Paulus Latine, quae senatui, quae sibi ex consilii sententia visa essent, pronuntiavit. ea Cn. Octavius praetor — nam et ipse 4 aderat — interpretata sermone Graeco referebat: omnium primum liberos esse iubere Macedonas, habentis urbes easdem agrosque, utentes legibus suis, annuos creantis magistratus; tributum dimidium eius quod pependissent 5 regibus pendere populo Romano. deinde in quattuor regiones dividi Macedoniam: unam fore et primam partem quod agri inter Strymonem et Nessum sit amnem, 6 accessurum huic parti trans Nessum, ad orientem versum, qua Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, praeter Aenum et Maroneam et Abdera; eis Strymonem autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum 7 Heraelea, quam Sinticen appellant. secundam fore regionem, quam ab ortu Strymo amplecteretur amnis, praeter Sinticen, Heraeleam et Bisaltas, ab occasu Axius terminaret fluvius, additis Paconibus, qui prope Axium flumen 8 ad regionem orientis colerent. tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Peneus amnis ab occasu cingunt; ad

septentrionem Bora mons obicitur; adiecta huic parti regio Paconiae, qua ab occasu praeter Axium amnem porrigitur; Edessa quoque et Beroea eodem concesserunt. quarta regio trans dorsum [Borae] montis, una parte 9 confinis Illyrico, altera Epiro. capita regionum, ubi concilia fierent, primae regionis Amphipolim, secundae Thessalonicens, tertiae Pellam, quartae Pelagoniam fecit. eo concilia suae cuiusque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magistratus creari iussit. pronuntiavit deinde neque 10 conubium neque commercium agrorum aedificiorumque inter se placere cuiquam extra fines regionis suae esse. 11 metalla quoque auri atque argenti non exerceri, nec feri et aeris permitti. vectigal exercentibus dimidium eius inpositum quod pependissent regi. et sale invecito uti vetuit. Dardanis repetentibus Paenoniam, quod et sua 12 fuisset et continens esset finibus suis, omnibus dare libertatem pronuntiavit, qui sub regno Persei fuissent. post 13 non impetratam Paenoniam salis commercium dedit; tertiae regioni imperavit, ut Stobos Paconiae devcherent, pretiumque statuit. navalem materiam et ipsos caedere 14 et alios pati vetuit. regionibus quae ad fines barbaris essent — excepta autem tertia omnes erant — permisit, ut praesidia armata in finibus extremis haberent.

XXX. Haec pronuntiata primo die conventus varie 1 adfecerunt animos. libertas praeter spem data adrexit et levatum annuum vectigal. regionatim commercio inter- 2 rupti [sibi] ita videri lacerati tanquam animali in artus alterum alterius indigentis distracto; adeo, quanta Macedonia esset, quam divisui facilis et se ipsa quaeque contenta pars esset, Macedones quoque ignorabant. pars 3 prima Bisaltas habet, fortissimos viros — trans Nessum amnem incolunt et circa Strymonem —, et multas frugum proprietates et metalla et opportunitatem Amphipolis, quae obiecta claudit omnes ab oriente sole in Macedonia aditus. secunda pars celeberrimas urbes Thessalonicens [et] Cassandream habet, ad hoc Pallenen, fertilem ac frugiferam terram; maritimas quoque opportunitates ei praebent portus ad Toronen ac montem Athon et Acanthum, ad Aegeum mare alii insulamque Euboeam, alii ad

5 Hellespontum opportune versi. tertia regio nobilis urbes
 Edessam et Beroeam et Pellam habet et Bottiorum bel-
 licosam gentem, incolas quoque permultos Gallos et
 6 Illyrios, inpigros cultores. quartam regionem Eordaci et
 Lyncestae et Pelagones incolunt, iuncta his Atintania et
 7 Stymphalis et Elimiotis. frigida haec omnis duraque
 cultu et aspera plaga est, cultorum quoque ingenia terrae
 similia habet. ferociores eos et accolae barbari faciunt,
 nunc bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus suos.
 8 divisa itaque Macedonia, partium usibus separatis, quanta
 universa [esset] ostendit.

1 XXXI. Macedoniae formula dicta, cum leges quo-
 que se daturum ostendisset, Aetoli deinde citati. in qua
 cognitione magis utra pars Romanis, utra regi favisset
 quaesitum est, quam utra fecisset iniuriam aut accepisset;
 2 noxa liberati interfectores; exilium pulsis aequae ratum
 fuit ac mors interfectis; A. Baebius unus est damnatus,
 quod milites Romanos praebuisset ad ministerium caedis.
 3 hic eventus Aetolorum causae in omnibus Graeciae gen-
 tibus populisque eorum qui partis Romanorum fuerant
 inflavit ad intolerabilem superbiam animos, et obnoxios
 pedibus eorum subiecit, quos aliqua parte suspicio favoris
 4 in regem contigerat. tria genera principum in civitatibus
 erant, duo, quae adulando aut Romanorum imperium aut
 amicitiam regum sibi privatim opes oppressis faciebant
 civitatibus; medium unum, utrique generi adversum,
 5 libertatem leges[que] tuebatur. his [ut maior] apud suos
 caritas, ita minor ad externos gratia erat. secundis rebus
 elati Romanorum partis eius fautores soli tum in magi-
 6 stratibus, soli in legationibus erant. hi cum frequentes
 et ex Peloponneso et ex Bocotia et ex aliis Graeciae
 7 conciliis adessent, implevere aures decem legatorum: non
 eos tantum, qui se propalam per vanitatem iactassent
 tamquam hospites et amicos Persei, sed multo plures
 alios ex occulto favisse regi, qui per speciem tuendae
 libertatis in conciliis adversus Romanos omnia instruxis-
 8 sent, nec aliter eas mansuras in fide gentes nisi fractis
 animis partium aleretur confirmareturque auctoritas eorum,
 9 qui nihil praeter imperium Romanorum spectarent. ab

his editis nominibus evocati litteris imperatoris ex Aetolia Acarnaniaque et Epiro et Boeotia, qui Romam ad causam dicendam sequerentur. in Achaiam ex decem legatorum numero profecti duo, C. Claudius et Cn. Domitius, ut ipsi edicto evocarent. id duabus de causis factum, 10 una, quod fiduciae plus animorumque esse Achaeis ad non parendum credebant, et forsitan etiam in periculo fore Callieraten et ceteros criminum auctores delatoresque; altera cur praesentes evocarent causa erat, quod ex 11 aliis gentibus principum litteras deprensas in commentariis regis habebant, in Achaeis caccum erat crimen nullis eorum litteris inventis.

Aetolis dimissis Acarnanum citata gens. in his nihil 12 novatum nisi quod Leucas exempta est Acarnanum concilio. quaerendo deinde latius, qui publice aut privatim 13 partium regis fuissent, in Asiam quoque cognitionem extendere et ad Antissam in Lesbo insula diruendam, 14 traducendos Methymnam Antissaeos Labeonem miserunt, quod Antenorem regium praefectum, quo tempore cum lembis circa Lesbum est vagatus, portu receptum comeatibus iuissent. duo securi percussi viri insignes, 15 Andronicus Andronici filius Aetolus, quod patrem secutus arma contra populum Romanum tulisset, et Neo Thebanus, quo auctore societatem cum Perse iunxerant.

XXXII. His rerum externarum cognitionibus inter- 1 positis Macedonum rursus advocatum concilium; pronuntiatum, quod ad statum Macedoniae pertinebat, senatores, quos synedros vocant, legendos esse, quorum consilio res publica administraretur. nomina deinde sunt 3 recitata principum Macedonum, quos cum liberis maioribus quam quindecim annos natis praecedere in Italiam placeret. id prima specie saevom, mox apparuit multi- 4 tudini Macedonum pro libertate sua esse factum. nominati sunt enim regis amici purpuratique, duces exercitum, praefecti navium aut praesidiorum, servire regi humiliter, 5 aliis superbe imperare adsueti; praedivites alii, alii, quos fortuna non aequarent, his sumptibus pares; regius omnibus victus vestitusque, nulli civilis animus, neque legum neque libertatis aequo patiens. omnes igitur, qui in aliquis 6

ministeriis regiis, etiam qui in legationibus fuerant, iussi Macedonia excedere atque in Italiam ire; qui non paruis-
 7 set imperio, mors denuntiata. leges Macedoniae dedit cum tanta cura, ut non hostibus victis, sed sociis bene meritis dare videretur, et quas ne usus quidem longo tempore, qui unus est legum corrector, experiendo argueret.

8 Ab seriis rebus ludicrum ex multo ante praeparato, et in Asiae civitates et ad reges missis qui denuntiarent et cum circumiret ipse Graeciae civitates invitatis princi-
 9 pibus, magno apparatu Amphipoli fecit. nam et artificum omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multitudo, et athletarum et nobilium equorum convenit, et legationes cum victimis, et quidquid aliud deorum hominumque causa fieri magnis ludis in Graecia
 10 solet, ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed prudentiam in dandis spectaculis, ad quae rudis tum Ro-
 11 mani erant, admirarentur. epulae quoque legationibus paratae et opulentia et cura eadem. vulgo dictum ipsius ferebant, et convivium instruere et ludos parare eiusdem esse qui vincere bello sciret.

1 XXXIII. Editio ludicrum omnis generis clupeisque acris in naves inpositis cetera omnis generis arma cumu-
 2 lata [in] ingentem acervum, precatus Martem, Minervam Luamque matrem et ceteros deos, quibus spolia hostium dicare ius fasque est, ipse imperator face subdita succendit, deinde circumstantes tribuni militum pro se quis-
 3 que ignes coniecerunt. notata est in illo conventu Europae Asiaeque, undique partim ad gratulationem, partim ad spectaculum contracta multitudo, tantis navalibus terrestribusque exercitiis ea copia rerum, ea vilitas an-
 4 nonae, ut et privatis et civitatibus et gentibus dona data pleraque eius generis sint ab imperatore, non in usum modo praesentem, sed etiam quod domos aveherent.
 5 spectaculo fuit ei quae venerat turbae non scaenicum magis ludicrum, non certamina hominum aut curricula equorum, quam praeda Macedonica omnis, ut viseretur, exposita statuarum tabularumque, textilium et vasorum ex auro et argento et aere et ebore factorum ingenti

cura in ea regia, ut non in praesentem modo speciem, 6
 qualibus referta regia Alexandreae erat, sed in perpetuum usum fierent. haec in classem inposita devehenda 7
 Romam Cn. Octavio data.

Paulus, benigne legatis dimissis, transgressus Strymonem mille passuum ab Amphipoli castra posuit; inde profectus Pellam quinto die pervenit. praetergressus 8
 urbem, ad Spelaeum quod vocant biduum moratus, P. Nasicam et Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios, qui Persea iuverant bello, misit, iussos ad Oricum sibi occurrere; ipse Epirum petens quintis decimis castris Passaronem pervenit.

XXXIII. Haud procul inde Anici castra aberant. 1
 ad quem litteris missis, ne quid ad ea quae fierent moveretur — senatum praedam Epiri civitatum, quae ad Persea defecissent, exercitui dedisse —, summissis cen- 2
 turionibus in singulas urbes, qui se dicerent ad praesidia deducenda venisse, ut liberi Epirotae sicut Macedones essent, denos principes ex singulis evocavit civitatibus. quibus cum denuntiasset, ut aurum atque argentum in publicum proferretur, per omnes civitates cohortes dimisit. ante in ultiores quam in propioris profecti, ut uno 3
 die in omnes perveniretur. edita tribunis centurionibus- 4
 que erant quae agerentur. mane omne aurum argentumque conlatum, hora quarta signum ad diripiendas urbes datum est militibus, tantaque praeda fuit, ut in equitem 5
 quadringeni denari, peditibus duceni dividerentur, centum quinquaginta milia capitum humanorum abducerentur. muri deinde direptarum urbium diruti sunt; ea fuere 6
 oppida circa septuaginta. vendita praeda omnis; inde ea summa militi numerata est. Paulus ad mare Oricum 7
 descendit, nequaquam, ut ratus erat, expletis militum animis, qui tanquam nullum in Macedonia gessissent bellum expertis regiae praedae [se] esse indignabantur. Orici cum missas eum Scipione Nasica Maximoque filio 8
 copias invenisset, exercitu in naves inposito in Italiam traiecit. et post paucos dies Anicius conventu reliquo- 9
 rum Epirotarum Aearnanumque acto iussisque in Italiam sequi principibus, quorum cognitionem causae [se-

natui] reservarat, et ipse navibus expectatis, quibus usus Macedonicus exercitus erat, in Italiam traiecit.

10 Cum haec in Macedonia Epiroque gesta sunt, legati
 qui cum Attalo ad finiendum bellum inter Gallos et re-
 11 gem Eumenum missi erant, in Asiam pervenerunt. in-
 dutiis per hiemem factis et Galli domos abierant et rex
 in hiberna concesserat Pergamum gravique morbo aeger
 fuerat. ver primum ex domo excivit, iamque Synnada
 pervenerant, cum Eumenes ad Sardis undique exerci-
 12 tum contraxerat. ibi Romani cum et Solovettium ducem
 Gallorum Synnadis [...] adlocuti sunt, et Attalus cum
 eis profectus, sed castra Gallorum intrare cum non pla-
 13 cuit, ne animi ex disceptatione iritarentur. P. Licinius
 cum regulo Gallorum est locutus rettulitque, ferociorem
 14 eum deprecando factum, ut mirum videri possit, inter
 tam opulentos reges, Antiochum Ptolemaicumque, tan-
 tum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo
 pacem facerent, apud Gallos nullius momenti fuisse.

1 XXXV. Romam primum reges captivi, Perseus et
 Gentius, in custodiam cum liberis abducti, dein turba
 alia captivorum, tum quibus Macedonum denuntiatum
 2 erat, ut Romam venirent, principum[que] Graeciae; nam
 hi quoque non solum praesentes exciti erant, sed etiam
 si qui peregre esse dicebantur, litteris arcessiti sunt.
 3 Paulus ipse post dies paucos regia nave ingentis ma-
 gnitudois, quam sexdecim versus remorum agebant,
 ornata Macedonicis spoliis, non insignium tantum armo-
 rum, sed etiam regionum textilium, adverso Tiberi ad
 urbem est subvectus, completis ripis obviam effusa mul-
 4 titudine. paucos post dies Anicius et Octavius classe
 sua advecti. tribus is omnibus decretus est ab senatu
 triumphus, mandatun[que] Q. Cassio praetori, cum tribu-
 nis plebis ageret, ex auctoritate patrum rogationem ad
 plebem ferrent, ut is, quo die urbem triumphantes inve-
 5 herentur, imperium esset. intacta invidia media sunt,
 ad summa ferme tendit. nec de Anici nec de Octavi
 triumpho dubitatum est; Paulum, cui ipsi quoque se
 6 comparare erubuissent, obtrectatio carpsit. antiqua disci-
 plina milites habuerat; de praeda parcus quam spera-

verant ex tantis regis opibus, dederat nihil relicturis, si aviditati indulgeretur, quod in acarium deferret. totus 7 Macedonicus exercitus imperatori [iratus fuit]; itaque negligenter [erat] adfuturus comitiis ferendae legis. sed 8 eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secundae legionis in Macedonia fuerat, privatim imperatori inimicus, prensando ipse et per suae legionis milites sollicitando stimulaverat, ut frequentes ad suffragium adessent: imperiosum ducem et malignum antiquando rogationem, 9 quae de triumpho eius ferretur, ulciscerentur. plebem urbanam secuturam esse militum iudicia. pecuniam illum dare potuisse, militem honorem dare [non] posse. ne speraret ibi fructum gratiae, ubi non meruisset.

XXXVI. Is incitatis, cum in Capitolio rogationem 1 eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret et privatis [de] lege dicendi locus esset, ad suadendum ut in re minime dubia haut quisquam procederet, Ser. Galba re- 2 pente processit et a tribunis postulavit, ut, quoniam hora iam octava diei esset nec satis temporis ad demonstrandum haberet, cur L. Aemilium non iuberent triumphare, in posterum diem differrent et mane eam rem agerent: integro sibi die ad causam eam orandam opus esse. cum tribuni dicere eo die, si quid vellet, iuberent, in 3 noctem rem dicendo extraxit referendo admonendoque, exacta acerbe munia militiae: plus laboris, plus periculi quam desiderasset res iniunctum, contra in praemiis, in honoribus omnia artata, militiamque, si talibus succedat 4 ducibus, horridiorem asperiore[m] bellantibus, eandem victoribus inopem atque inhonoratam futuram. Macedonas in meliore fortuna quam milites Romanos esse. si frequentes postero die ad legem antiquandam ades- 5 sent, intellecturos potentis viros, non omnia in ducis, aliquid et in militum manu esse. his vocibus incitati 6 postero die milites tanta frequentia Capitolium compleverunt, ut aditus nulli praeterea ad suffragium ferendum esset. intro vocatae primae tribus cum antiquarent, con- 7 cursus in Capitolium principum civitatis factus est, indignum facinus esse clamitantium, L. Paulum tanti belli victorem despoliari triumpho: obnoxios imperatores tradi 8

licentiae atque avaritiae militari. nunc nimis saepe per
ambitionem peccari: quid, si domini milites imperatoribus
imponantur? in Galbam pro se quisque probra ingerere.
9 tandem hoc tumultu sedato M. Servilius, qui consul et
magister equitum fuerat, ut de integro eam [rem] age-
rent ab tribunis petere dicendique sibi ad populum
10 potestatem facerent. tribuni cum ad deliberandum se-
cessissent, victi auctoritatibus principum de integro agere
coeperunt revocatosque se easdem tribus renuntia-
runt, si M. Servilius alicque privati, qui dicere vellent,
dixissent.

1 XXXVII. [Tum Servilius] ‘quantus imperator L.
Aemilius fuerit, Quirites, si ex alia re nulla aestimari
possit, vel hoc satis erat, quod cum tam seditiosos et
leves milites, tam nobilem, tam temerarium, tam elo-
quentem ad instigandam multitudinem inimicum in ca-
stris haberet, nullam in exercitu seditionem habuit.
2 eadem severitas imperii, quam nunc oderunt, tum eos
continuit. itaque antiqua disciplina habiti quieverunt.
3 Servius quidem Galba, si in L. Paulo accusandi tiroci-
nium ponere et documentum eloquentiae dare voluit,
non triumphum impedire debuit, quem, si nihil aliud,
4 senatus iustum esse iudicaverat, sed postero die quam
triumphatum esset, privatum cum visurus esset, nomen
deferret et legibus interrogaret, aut serius paulo, cum
primum magistratus ipse cepisset, diem diceret inimico,
5 cum ad populum accusaret. ita et pretium recte facti
triumphum haberet L. Paulus pro egregie bello gesto et
poenam, si quid et veteri gloria sua et nova indignum
6 fecisset. sed videlicet, cui crimen nullum, [nullum] pro-
brum dicere poterat, eius obtrectare laudes voluit. diem
integrum hesterno die [ad] accusandum L. Paulum petiit;
quattuor horas, quantum supererat diei, dicendo absum-
7 psit. quis umquam tam nocens reus fuit, cuius vitia
vitae tot horis expromi non possent? quid interim obiecit
8 quod L. Paulus, si causam dicat, negatum velit? duas
mili aliquis contiones parumper faciat, unam militum
Macedonicorum, puram alteram integrioris iudicii a fa-
vore et odio, universi populi Romani. aput contionem

togatam et urbanam prius res agatur. quid aput Quirites 9
 Romanos, Ser. Galba, diceres? illa enim tibi tota abscesa
 oratio esset "in statione severius et intentius stetisti;
 vigiliae acerbius et diligentius circumitae sunt; operis
 plus quam antea fecisti, cum ipse imperator ut exactor
 circumiret; eodem die et iter fecisti et in aciem ex itinere
 [ductus es. ne] victorem quidem te adquiescere passus 10
 est; statim ad persequendos hostes duxit. cum te praeda
 partienda locupletem facere posset, pecuniam regiam
 translaturus in triumpho est et in aerarium laturus." haec
 sicut ad militum animos stimulandos aliquem acu- 11
 leum habent, qui parum licentiae, parum avaritiae suae
 inservitum censent, ita apud populum Romanum nihil
 valuissent, qui ut vetera atque audita a parentibus suis 12
 non repetat, quae ambitione imperatorum clades acceptae
 sint, quae severitate imperii victoriae partae, proxumo
 certe Punico bello quid inter M. Minucium magistrum
 equitum et Quintum Fabium Maximum dictatorem in-
 terfuerit meminit. itaque accusatorem hiscere prohi- 13
 buisset et supervacaneam defensionem Pauli fecisset.
 transeat ad alteram contionem, nec Quirites vos, sed 14
 milites videor appellaturus, si nomen hoc saltem ruborem
 incutere et verecundiam aliquam imperatoris violandi ad-
 ferre possit.

XXXVIII. Equidem ipse aliter adfectus animo sum, 1
 qui aput exercitum mihi loqui videar, quam paulo ante
 eram, cum ad plebem urbanam spectabat oratio. quid
 etiam dicitis, milites? aliquis est Romae, praeter Persea, 2
 qui triumphari de Macedonibus nolit; et eum non isdem
 manibus discerpitis quibus Macedonas vicistis? vincere
 vos prohibuisset, si potuisset, qui triumphantis urbem
 inire prohibet. erratis, milites, si triumphum imperatoris 3
 tantum et non militum quoque et universi populi Romani
 esse decus censetis. non unius in hoc Pauli — multi 4
 etiam, qui ab senatu non inpetrarunt triumphum, in monte
 Albano triumpharunt; nemo L. Paulo magis eripere decus
 perfecti belli Macedonici potest quam C. Lutatio primi
 Punici belli, quam P. Cornelio secundi, (quam illi qui
 triumphaverant) nec L. Paulum minorem aut maiorem 5

imperatorem triumphus faciet —, militum magis in hoc
 6 universique populi Romani fama agitur, primum ne in-
 vidiae et ingrati animi adversus clarissimum quemque
 civem opinionem habeat et imitari in hoc populum Athe-
 niensem, lacerantem invidia principes suos, videatur.
 7 satis peccatum in Camillo a maioribus vestris est, quem
 tamen ante receptam per eum a Gallis urbem violarunt;
 satis insuper [a] vobis in P. Africano. Litemi domici-
 lium et sedem fuisse domitoris Africae, Litemi sepulcrum
 8 ostendi erubescamus. gloria sit par illis viris L. Paulus,
 iniuria vestra [ne] exaequetur. haec igitur primum in-
 famia deleatur, foeda aput alias gentes, damnosa aput
 9 nostros. quis enim aut Africani aut Pauli similis [esse
 10 in] ingrata et inimica bonis civitate velit? si infamia
 nulla esset et de gloria tantum ageretur, qui tandem tri-
 umphus non communem nominis Romani gloriam habet?
 11 tot de Gallis triumphi, tot de Hispanis, tot de Poenis
 ipsorum tantum imperatorum an populi Romani dicun-
 tur? quemadmodum non de Pyrrho modo nec de Hanni-
 bale, sed de Epirotis Carthaginensibusque et Macedoni-
 bus triumphus acti sunt, sic non M. Curius tantum nec
 12 P. Cornelius, sed Romani triumpharunt. militum quidem
 propria est causa, qui et ipsi laureati et [suis] quisque
 donis quibus donati sunt insignes triumphum nomine
 cientes suasque et imperatoris laudes canentes per urbem
 13 incedunt. si quando non deportati ex provincia milites
 ad triumphum sunt, fremunt, et tamen tum quoque se
 absentis, quod suis manibus parta victoria sit, triumphare
 14 credant. si quis vos interroget, milites, ad quam rem in
 Italiam deportati et non statim confecta provincia dimissi
 sitis, quid Roman frequentes sub signis veneritis, quid
 moremini hic et non diversi domos quisque abeatis ve-
 stras, quid aliud respondeatis quam vos triumphantis
 videri velle? vos certe victores conspici velle debebatis.
 triumphatum nuper de Philippo patre huius et de An-
 tiocho est.

1 XXXVIII. Ambo regnabant, cum de iis triumphatum est. de Perseo capto, in urbem cum liberis abducto
 2 non triumphabitur? quodsi in curru scandentis Capito-

lium, auratos purpuratosque, ex inferiore loco L. Paulus in turba togatorum unus privatus interroget "L. Anici, Cn. Octavi, utrum vos digniores triumpho esse an me censetis?", curru descensuri et prae pudore videntur insignia ipsi sua tradituri. et vos Gentium quam Persea 3 duci in triumpho mavoltis, Quirites, et de accessione potius belli quam de bello triumphari? et legiones ex 4 Illyrico laureatae urbem inibunt et navales socii, Macedonicae legiones suo abrogato triumpho alienos spectabunt? quid deinde tam opimae praedae, tam opulentae victoriae spoliis fiet? quonam abdentur illa tot milia armorum detracta corporibus hostium? an in Macedoniam remittentur? quo signa aurea, marmorea, eburnea, tabulae pictae, textilia, tantum argenti caelati, tantum auri, tanta pecunia regia? an noctu, tamquam furtiva, in aera- 6 rium deportabuntur? quid? illud spectaculum maximum, nobilissimum opulentissimum[que] rex captus, ubi victori populo ostendetur? quos Syphax rex captus, accessio 7 Punici belli, concursus fecerit, plerique meminimus. Perseus rex captus, Philippus et Alexander filii regis, tanta nomina, subtrahentur civitatis oculis? ipsum L. Paulum, 8 bis consulem, domitorem Graeciae, omnium oculi conspiciere urbem curru ingredientem avent; ad hoc fecimus consulem, ut bellum per quadriennium ingenti etiam pudore nostro tractum perficeret. cui sortito provinciam, 9 cui proficiscenti praesagientibus animis victoriam triumphumque destinavimus, ei victori triumphum [sumus] negaturi? et quidem non tantum [homines], sed deos etiam suo honore fraudaturi? dis quoque enim, non solum 10 hominibus debetur triumphus. maiores vestri omnium magnarum rerum et principia exorsi ab dis sunt et finem statuerunt. consul proficiscentis praetorve paludatis lictoribus in provinciam et ad bellum vota in Capitolio nuncupat; victor perpetrato eo [eo]dem in Capitolio triumphans ad eosdem deos, quibus vota nuncupavit, merita dona portans redit. pars non minima triumphi est victimae praecedentes, ut appareat dis grates agentem imperatorem ob rem publicam bene gestam redire. omnis illas victimas, quas traducendas in

13 triumpho dicavit, alias alio ducente mactabitis? quid?
 illas epulas senatus, quae nec privato loco nec publico
 profano, sed in Capitolio eduntur — utrum hominum vo-
 luptatis causa an decorum hominumque? — auctore Servio
 14 Galba turbaturi estis? L. Pauli triumpho portae clauden-
 tur? rex Macedonum Perseus cum liberis et turba alia
 captivorum, spolia Macedonum, [in] circo Flaminio relin-
 quentur? L. Paulus privatus, tanquam rure rediens, a
 15 porta domum ibit? et tu, centurio, miles, quibus ab im-
 peratore Paulo do[natus sis donis, quos tibi honores
 se]natus decrevit potius quam [quid] Servius Galba
 fabuletur, audi. et hoc adicere [me decet:] me po-
 16 tius quam illum audi. ille nihil praeterquam loqui, et
 ipsum id maledice ac maligne, didicit, ego ter et viciens
 cum hoste provocato pugnavi; ex omnibus, cum quibus
 manum conserui, spolia rettuli, insigne corpus honestis
 cicatricibus, omnibus adverso corpore exceptis, habeo.
 17 nudasse deinde se dicitur et quo quaeque bello volnera
 accepta essent rettulisse. quae dum ostentat, adaperitis
 forte quae velanda erant, tumor inguinum proximis risum
 18 movit. tum ‘hoc quoque quod ridetis’ inquit ‘in equo
 dies noctesque persedendo habeo, nec magis me eius
 quam cicatricum harum pudet paenitetque, quando num-
 quam mihi impedimento ad rem publicam bene gerendam
 19 domi militiaeque fuit. ego hoc ferro saepe vexatum cor-
 pus vetus miles adulescentibus militibus ostendi, Galba
 20 nitens et integrum denudet. revocate, si videtur, tribuni,
 ad suffragium tribus; ego ad vos, milites, [...]

1 XXXX. [Sum]mam omnis captivi auri argentique
 translati [sestertiūm] miliens ducenties fuisse Valerius
 Antias tradit; qua haut dubie maior aliquanto summa ex
 numero plaustrorum ponderibusque auri, argenti genera-
 2 tim ab ipso scriptis efficitur. alterum tantum aut in bel-
 lum proximum absumptum aut in fuga, cum Samothracen
 peteret, dissipatum tradunt; coque id mirabilius erat,
 quod tantum pecuniae intra triginta annos post bellum
 Philippi cum Romanis partim ex fructu metallorum, par-
 3 tim ex vectigalibus aliis coacervatum fuerat. itaque admo-
 dum inops pecuniae Philippus, Perseus contra praedives

bellare cum Romanis coepit. ipse postremo Paulus in 4
 curru, magnam cum dignitate alia corporis, tum senecta
 ipsa maiestatem prae se ferens; [post] currum inter alios
 illustres viros filii duo, [Q.] Maximus et P. Scipio; de-
 inde equites turmatim et cohortes peditum suis quaeque
 ordinibus. pediti in singulos dati [denari] centeni, du- 5
 plex [centurioni, triplex] equiti. tantum pediti daturum
 fuisse credunt et pro rata aliis, si aut non refragati ho-
 nori eius fuissent, aut benigne hac ipsa summa pronun-
 tiata acclamassent.

Sed non Perseus tantum per illos dies documentum 6
 humanorum casum fuit, in catenis ante currum victoris
 ducis per urbem hostium ductus, sed etiam victor Paulus,
 auro purpuraque fulgens. nam duobus e filiis, quos duo- 7
 bus datis in adoptionem solos nominis, sacrorum familiae-
 que heredes retinuerat domi, minor, ferme [duodecim]
 annos natus, quinque diebus ante triumphum, maior
 quattuordecim annorum triduo post triumphum decessit,
 quos praetextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similis 8
 praedestinantis triumphos, oportuerat. paucis post diebus, 9
 data a M. Antonio tribuno plebis contione, cum de suis
 rebus gestis more ceterorum imperatorum dissereret, me-
 morabilis eius oratio et digna Romano principe fuit.

XXXI. 'Quamquam et qua felicitate rem publi- 1
 cam administraverim et [quae] duo fulmina domum meam
 per hos dies perculerint, non ignorare vos, Quirites, ar-
 bitror, cum spectaculo vobis nunc triumphus meus, nunc
 funera liberorum meorum fuerint, tamen paucis quaeso 2
 sinatis me cum publica felicitate comparare eo quo debeo
 animo privatam meam fortunam. profectus ex Italia 3
 classem a Brundisio sole orto solvi, nona diei hora cum
 omnibus meis navibus Coreyrae tenu[i] portu]m. inde
 quinto die Delphis Apollini pro me exercitibusque et
 classibus lustrandis sacrificavi. a Delphis quinto die in 4
 castra perveni; ubi exercitu accepto, mutatis quibusdam,
 quae magna impedimenta victoriae erant, progressus,
 quia inexpugnabilia [castra] hostium erant neque cogi
 pugnare poterat rex, inter praesidia eius saltum ad Pe-
 tram evasi et ad Pydnam regem acie vici, Macedoniam 5

in potestatem populi Romani redegi et quod bellum per quadriennium quattuor ante me consules ita gesserunt, ut semper successoribus traderent gravius, id ego quindecim diebus perfecti. aliarum deinde secundarum rerum velut proventus secutus: civitates omnes Macedoniae se dederunt; gaza regia in potestatem venit; rex ipse tradentibus prope ipsis dis in templo Samothracum cum liberis est captus. mihi quoque ipsi nimia iam fortuna videri coque suspecta esse. maris pericula timere coepi in tanta pecunia regia in Italiam traicienda et victore exercitu transportando. postquam omnia secundo navium cursu in Italiam pervenerunt neque erat quod ultra precarer, illud optavi, ut eum ex summo retro volvi fortuna consuesset, mutationem eius domus mea potius quam res publica sentiret. itaque defunctam esse fortunam publicam mea tam insigni calamitate spero, quod triumphus meus, velut ad ludibrium casuum humanorum, duobus funeribus liberorum meorum est interpositus. et cum ego et Perseus nunc nobilia maxime sortis mortalium exempla spectemur, ille, qui ante se captivos [captivos] ipse duci liberos vidit, incolumes tamen eos habet, ego, qui de illo triumphavi, ab alterius funere filii currum [eecedens, domum] ex Capitolio [altero] prope iam expirante veni, neque ex tanta stirpe liberum superest qui L. Aemilii Pauli nomen ferat. duos enim tanquam ex magna progenie liberorum in adoptionem datos Cornelia et Fabia gens habent, Pauli in domo praeter senem nemo superest. sed hanc cladem domus meae vestra felicitas et secunda fortuna publica consolatur.

1 XXXXII. Haec tanto dicta animo magis confudere audientium animos quam si miserabiliter orbitatem suam deflendo locutus esset.

2 Cn. Octavius kalendis Decembribus de rege Perseo navalem triumphum egit. is triumphus sine captivis fuit, sine spoliis. dedit sociis navalibus in singulos denarios septuagenos quinos, gubernatoribus, qui in navibus fuerant, duplex, magistris navium quadruplex.

4 Senatus deinde habitus est. patres censuerunt, ut Q. Cassius Persea regem cum Alexandro filio Albam in

custodiam duceret; comites, pecuniam, argentum, instrumentum quod haberet nihil [... Bithys, filius Cotyis] regis Thracum, [cum] obsidibus in custodiam Carseolos est missus. ceteros captivos, qui in triumpho ducti erant, in carcerem condi placuit. paucos post dies quam haec acta, legati ab Cotye rege Thracum venerunt, pecuniam ad redimendum filium aliosque obsides adportantes. eis in senatum introductis, et id ipsum argumenti praetendentibus orationi, non sua voluntate Cotyn bello iuvisse Persea, quod obsides dare coactus esset, orantibusque, ut eos pretio, quantum ipsi statuissent patres, redimi paterentur, responsum ex auctoritate senatus est, populum Romanum meminisse amicitiae, quae cum Cotye maioribusque eius et gente Thracum fuisset: obsides datos crimen, non criminis defensionem esse, cum Thracum genti ne quietus quidem Perseus, nedum bello Romano occupatus timendus fuerit. ceterum etsi Cotys Persei gratiam praetulisset amicitiae populi Romani, magis quid se dignum esset quam quid merito eius fieri posset aestimaturum, filium atque obsides ei remissurum. beneficia gratuita esse populi Romani; pretium eorum malle relinquere in accipientium animis quam praesens exigere. legati tres nominati, Titus Quinctius Flamininus, C. Licinius Nerva, M. Caninius Rebilus, qui obsides in Thraciam reducerent, et Thracibus munera data in singulos binum milium aeris. Bithys cum ceteris obsidibus Carseolis accersitus ad patrem cum legatis missus. naves regiae captae de Macedonibus, invisitatae ante magnitudinis, in campo Martio subductae sunt.

XXXXIII. Haerente adhuc non in animis modo, sed paene in oculis memoria Macedonici triumpho, L. Anicius Quirinalibus triumphavit de rege Gentio Illyrisque. similia omnia magis visa hominibus quam paria: minor ipse imperator, et nobilitate Anicius cum Aemilio, et iure imperii praetor cum consule conlatus; non Gentius Perseo, non Illyrii Macedonibus, non spolia spoliis, non pecunia pecuniae, non dona donis comparari poterant. itaque sicut praefulgebatur huic triumphus recens, ita apparebat ipsum per se intuentibus nequaquam esse contemnendum.

4 perdomuerat intra paucos dies terra marique ferocem,
 locis munimentisque fretam gentem Illyriorum; regem
 regiaque omnis stirpis ceperat. transtulit in triumpho
 5 multa militaria signa spoliaque alia et suppellectilem re-
 6 giam, auri pondo viginti et septem, argenti decem et
 novem pondo, denarium decem tria milia, et centum vi-
 7 ginti milia Illyrici argenti. ante currum ducti Gentius
 rex cum coniuge et liberis et Caravantius frater regis et
 aliquot nobiles Illyri. de praeda militibus in singulos
 8 quadragenos quinos denarios, duplex centurioni, triplex
 equiti, sociis nominis Latini quantum civibus et sociis
 navalibus dedit quantum militibus. laetior hunc trium-
 phum est secutus miles, multisque dux ipse carminibus
 celebratus. sestertiūm ducentiens ex ea praeda redactum
 esse auctor est Antias, praeter aurum argentumque, quod
 in aerarium sit latum; quod quia unde redigi potuerit
 9 non apparebat, auctorem pro re posui. rex Gentius cum
 liberis et coniuge et fratre Spoletium in custodiam ex
 senatus consulto ductus, ceteri captivi Romae in carcerem
 coniecti; recusantibusque custodiam Spoletinis Iguvium
 10 reges traducti. reliquum ex Illyrica praeda ducenti viginti
 lembi erant, de Gentio rege capti; eos Coreyraeis et
 Apolloniatis et Dyrrhachinis Q. Caesius ex senatus
 consulto tribuit.

1 XXXVIII. Consules eo anno agro tantum Ligurum
 populato, cum hostes exercitus numquam eduxissent,
 nulla re memorabili gesta Romam ad magistratus subro-
 gandos redierunt, et primo comitali die consules crea-
 2 runt M. Claudium Marcellum, C. Sulpicium Gallum, de-
 inde praetores postero die L. Iulium, L. Apuleium
 Saturninum, A. Licinium Nervam, P. Rutilium Calvum,
 P. Quinctilium Varum, M. Fonteium. his praetoribus
 duae urbanae provinciae sunt decretae, duae Hispaniae,
 Sicilia ac Sardinia.

3 Intercalatum eo anno; postridie Terminalia [kalen-
 dae] intercalariae fuerunt. augur eo anno mortuus est
 C. Claudius; in eius locum augures legerunt Titum Quin-
 ctium Flaminium. et flamen Quirinalis mortuus Q. Fa-
 bius Pictor.

Eo anno rex Prusia venit Romam cum filio Nicomede. 1
 is magno comitatu urbem ingressus ad forum a porta
 tribunalque [Q.] Cassi praetoris perrexit; concursuque 5
 undique facto deos, qui urbem Romam incolerent, sena-
 tumque et populum Romanum salutatum se dixit venisse
 et gratulatum, quod Persea Gentiumque reges vicissent,
 Macedonibusque et Illyris in dicionem redactis auxissent
 imperium. cum praetor senatum ei, si velit, eo die datu- 6
 rum dixisset, biduum petiit, quo templa deum urbemque
 et hospites amicosque viseret. datus qui circumdaceret 7
 eum, [L.] Cornelius Scipio quaestor, qui et Capuam ei
 obviam missus fuerat, et aedes, quae ipsum comitesque
 eius benigne reciperent, conductae. tertio post die sena- 8
 tum adiit; gratulatus victoriam est; merita sua in eo bello
 commemoravit; petiit, ut votum sibi solvere, Romae in
 Capitolio decem maiores hostias et Praeneste unam For-
 tunae, liceret — ea vota pro victoria populi Romani esse 9
 — et ut societas secum renovaretur agerque sibi de rege
 Antiocho captus, quem nulli datum [a] populo Romano
 Galli possiderent, daretur. filium postremo Nicomedem
 senatui commendavit. omnium qui in Macedonia impera-
 tores fuerant favores adiutus. itaque cetera quae petebat 10
 concessa, de agro responsum est, legatos ad rem inspec-
 iendam missuros: [si] is ager populi Romani [factus esset,
 cum Antiochi] fuisset nec cuiquam datus esset, dignissi-
 mum eo dono Prusiam habituros esse; si autem Antiochi 11
 non fuisset et eo ne populi quidem Romani factum appa-
 reret aut datum Gallis esse, ignoscere Prusiam debere, si
 ex nullius iniuria quicquam ei datum vellet populus Ro-
 manus. ne cui detur quidem, gratum esse donum posse, 12
 quod eum qui det, ubi vellet, ablaturum esse sciat. fili
 Nicomedis commendationem accipere. quanta cura regum
 amicorum liberos tueatur populus Romanus, documento
 Ptolemaeum Aegypti regem esse. cum hoc responso 14
 Prusias est dimissus. munera ei ex [c x] sestertiis iussa
 dari, et vasorum argenteorum pondo quinquaginta. et 15
 filio regis Nicomedi ex ea summa munera dari censuerunt,
 ex qua Masgabae filio regis Masinissae data essent, et
 ut victimae aliaeque, quae ad sacrificium pertinerent, seu

Romae seu Praeneste immolare vellet, regi ex publico
16 sicut magistratibus Romanis praerentur, et ut ex classe,
quae Brundisi esset, naves longae viginti adsignarentur,
quibus uteretur. donec ad classem dono datam ei rex
17 pervenisset, L. Cornelius Scipio ne ab eo abscederet,
sumptumque ipsi et comitibus praereret, donec navem
18 conscendisset. mire lactum cetera benignitate in se po-
puli Romani regem fuisse ferunt: munera sibi ipsi emi
non sisse, filium iussisse donum populi Romani accipere.
19 haec de Prusia nostri scriptores. Polybius cum regem
indignum maiestate nominis tanti tradit pilleatum, capite
raso, obviam [ire] legatis solitum libertumque se populi
20 Romani ferre: ideo insignia ordinis eius gerere; Romae
quoque, cum veniret in curiam, summisisse se et osculo
limen curiae contigisse et deos servatores suos senatum
appellasse aliamque orationem non tam honorificam au-
21 dientibus quam sibi deformem habuisse. moratus circa
urbem triginta haut amplius dies in regnum est profectus.
actumque in Asia bellum [...]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBRI.

EDIDIT

MARTINUS HERTZ.

VOL. IV. PARS II.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

LIPSIAE MDCCCLXIV.

77777

ADNOTATIO CRITICA.

Ne libri moles nimium excreseat, varietatem lectionis periocharum inde a libro XXXXVI ab Ottone Iahnio cum viris doctis nuper communicatam plerumque per eos tantummodo locos equidem proponam, ubi praeter res quasdam minutiores ad orthographiam et ad distinguendi rationem pertinentes a Iahnii editione (*i*) recedendum mihi esse censui. praeterea ad nonnullos locos, quorum scriptura etiam nunc incerta videtur, cum librorum mss. lectiones tum vv. dd. coniecturas attuli. adiutus sum in his periochis recensendis iterata collatione cod. Nazariani (*N*) per libros LXXXVII—XCI et CXX—CXXXXII a Th. Mommsenio instituta (*N^m*); in iis emendandis operam post Iahnium imprimis collocaverunt Iosephus Britzelmayr in progr. gymn. Maximil. Monac. a. 1859 p. 29—31 (*b*) et Carolus Halm in ann. phil. LXXXI 507—509 (*h*).

In *periocha lib. XLVI a Romanis*, elapsus] *I. F. Gr.*: a roma *N* a romanis *sr* (*i. e. codd. dett., ed. princ. Rom.*), a Roma * *i* || XLVII *K. Ian. add. Dr.*: *om. N₅ ** i*; *al. v. ap. Dr., add. Beckerum ant. R. II, 2 n. 211* || XLVIII, *re*] *scripsi*: regem *N₅*, *re uera i*, *re autem h regem*, *sed*

re uera r || *populum*] *ante bellum addidi*: *ante concitavit add. i* || XLVIII *vicit*] *h*: *deuicit N₅i* *peruicit r* *de Carthagine vicit aut tandem vicit b* || † *Orfitiano*] *i p. VIII*: *Orfitiano Ni aemiliano s Africano r* || *ea*] *scripsi* (*num haec?*); *et N₅i eius s om. sr* *ut h* || *filium ferens se et*] *scripsi*: *filium ferens et (se inter s et e om.) N* *se filium ferens et si* || *et Perseo*] *si*: *perseo N*; *num Perseoq.?* || *L sparsum*] *sr*: *sarsum N₅ farsum s sarsum i* || *Veneris usu in senecta*] *M. Seyffertus act. gymn. 1861, 299 sq. (in eandem ci. inciderat Arn. Schaeferus)*: *uersus in senecta N* *uersus in senectam sr* *Venere usus in senecta h* *viribus (aut nervis) in senecta b*; *erat cum de venerosus (ἀγροδιαστροφῆς gloss. Labb.) in senecta cogitarem* || *LI millia viginti tria passuum Crev. Dr. s fere secuti cf. Dr. adn.* || *LII in auxilio*] *N₅*: *in auxilium r auxilio i* || *LII opibus*] *operibus h* || *M. Vatilium*] *s cf. Duk. A. Haakhium enc. real. VI 2527*: *M. Vatilium i* (*num ex i silentio sic N? an typographi errore?*) || *LIII Acilius*] *cf. mus. phil. XVII 579 sq. n. 9* || *LIII pacema p. Ro. infirmatam I.F.Gr.* || *LV impetrarunt sr impetrarant h* || *accidit (s. accessit) vox*] *s*: *accidit N₅ accidit * i ac-*

eidit audiri εr accidit ad aures vox
 b || et victus] N: uictus εi || LVI extr.
 saepe] saepe prospere b || LVII hisse
 .. esse daturum] h: hisse .. se daturum.
 N iis se .. daturum I. F. Gr. hisce
 (isce r) .. se daturum ri; de εv . Dr.,
 i || LX senis et triente] W: scuis
 cum triente Mommsenius r. Tribus
 p. 179 n. 4 (cf. Holmii ad Cic. pro
 Sest. §. 55 in ed. Lips. comm. Mar-
 quardii ant. R. III 2 n. 440; improb.
 Rubino in ind. schol. univ. Marb. a.
 1854 aest. p. XI sq. XXIV sq.) i sexis et
 triente N ε sesiscontriente ε (Voss.);
 al. ε ap. Dr.; semisse et triente vg.
 cf. Mommsenium l. l. p. 180 n. 10 ||
 LXI sociorum] aut amicorum (sic r)
 ε : om. N* i || LXII quem uictum oc-
 cidit] ε : qui uictus occidit N qui
 uictus occiditur i || LXVII primo-
 que .. Tarquinium imperium r Ru-
 bino Untersuchungen etc. I 1, 501 sq.
 || LXVIII maritimos praedones (id
 est piratas] scripsi: maritimos praed-
 ones id est piratas N ε maritimos
 praedones εr (maritimos praedones
 id est) piratas i || quinto] ε : quin-
 quies N ε quintum ri || in culleum]
 h: in culleo (s. culeo) N ε culleo (s.
 culeo) εi || LXVIII f. Numidico, eo
 quod cum ε duobus || legendo et au-
 diendo magnos viros] εr : audiendo
 et legendo magnos uiros N ε i (h Seyff-
 fertus); al. ap. Dr. || † magnos viros
 avocabatur i || avocabatur] N ε I. F.
 Gr.: al. ε ap. Dr. otiabatur h vaca-
 bat Bas. b Crev. (Seyffertus ann. phil.
 83, 64) || bello] a Rabirio Sig. a Vi-
 bellio h et aut sic aut bello (quodam)
 b; al. ap. Dr. || LXX transferrentur
 (r) et transferrent ε populus trans-
 ferret b || LXXIII] pressa] ε : praessa
 N op (s. b) pressa εi mersa ed. Camp. ||
 LXXV complura Ern. a Leutsch
 exerc. crit. I 5 || LXXVI Lucanus]
 Luceius ε mus r Lucejus I. F. Gr.
 || LXXVII distribuenter in tribus
 r in quinque et triginta tribus distri-
 buerentur h || Q. Pompei] scripsi, cf.
 Vell. et App. ll. a Dr. ll.: Q. Pompeio
 ε Sig. i que pompei N ε r que pompeio
 ε ; num Q. [Pompeio, Q.] Pompei?
 || set] h: et || LXXVIII M.] add.
 esse ante i coniecit Holmii ad Cic. de
 imp. Pomp. or. p. 107 ed. Lips. ||
 LXXVIII cum sexto tr. pl. al. ε
 cum Sextio tribuno plebis edd. rett.
 cum Sertorio Linkerus || LXXX C.
 Lucioque Caesare] scripsi: e. l. cae-
 sare N ε r L. et C. Caesaribus I. F.
 Gr. (at v. Dr.) C. L. Caesaribus i ||
 LXXXI et ciuibus quae habuerant
 r || habuerat ε || LXXXV conscrip-
 to] ε unus: scriptus conscripto N ε
 (al. ε ap. Dr.) privatus conscripto I.
 F. Gr. i || LXXXVI annos xxv G. I.
 Vossius || civitatem] ε : civitates N ε ;
 num civitatis? || LXXXVIII cum
 exercitu Ncum * exercitu i; cf. ε ap.
 Dr., hb || Romanam] sic Nm ε : Ro-
 mam ε i, de N fulsus || senatori] sic
 Nm: senatorii || oculis effossis] sic
 Nm: effossis oculis i || LXXXVIII
 qui .. adpulerat] (s. appulerat) ε :
 quem .. adpulerant N ε (al. ap. Dr. i)
 † quem .. adpulerant i quocum ..
 adpulerat h || mucroni I. F. Gr. i ||
 [ei] incubuit Dr. || Bastiae] Bassiam
 vocat Gran. Lic. p. 21 B 19 p. || Ae-
 serniam] Mommsenius h. R. II³ 335 n.:
 mtam N † mtam i Nolam εr || LXVII ε
 unus XXVII Dr. XXIII praecunte Duk.
 cum Appiano Zachariae Sulla I p. 147
 n. 107 || LXXXX M. Domitius] L.
 Domitius Sig. Cn. Domitius Dr. ||
 LXXXXIII gestae qui] add. W: om.

N * *i*; de *lacc. explendis cf. hb, de* ε *v. Dr. || LXXXVII sic ut N ε sed ε cf., v. dd. adin. ap. Dr., h || L. Aurelium Sig.: M. Aurelium || LXXXVIII quia sequi] N ε : quae ε qui (ε ?) *edd. vett. i; de sqq. cf. Dr., i || CII Bitoeto ex App. Sig. || in Hierosolyma] (s. in Hierosolymam) ε : hierosolyma N ε i Hierosolymae Francof. 1578 || CIII clam] hb: cum N ε † cum *i* || cum intrasset, uxorem I. F. Gr. || Metelli Sig.: maximi libri * maximi *i* || misus est (ε ?) *vg. i* || de ** liberis Mithridatis *W cf. I. F. Gr. || CIII exorante] scripsi; itidem ci. Dr. h: exerente N ε exerente et hortante et orante ε res gerente *i* || agente] ε unus? *r Sig.: om. N ε i* || regno relicto] *h: regno N regno pulsus ε om. ε unus regno * i* || CV bellum caesari gallia et germania dabantur ε unus alterve *r cf. Duk. Mommsenium comm. soc. hist. phil. Vrat. i p. 40 n. 104; al. A. W. Zumptius stud. Rom. p. 81 || (caesis)] scripsi: caesis N ε caesisque ε *r (de ε cf. praeterea Dr.) Caesar i* || CVI rege *add. I. F. Gr.; f. Ambiorige, [rege] Eburonum, duce? || CVII Pompeius legatus ε pompeio legato N ε || Pompeius delegatus ab (s. rogatus a) senatu et consul I. F. Gr. || contigit] et accidit ε : om. N * *i* || CVIII M. Antonius et Q. Crassus tr. pl. ... pulsi sunt, ... caperet. *i* || ex hostilibus] ε *r: hostibus N ε i hostium ε || CXI Varrianis ε unus Varronis vel Varronianis I. Gr. || CXII offensus est I. F. Gr. || nec] *add. I. F. Gr.: om. libri * i* || Achilla] *vg: archelao libri || Pharnacem] ε ex sil. Dr. (vg.): prahaten N pharahatem *r Phraaten (ε ex sil. i) i; f. in utroque nomine errorem commisit epi-********

*tomotor || CXIII deferebatur (imperium) Sig. hb deferebatur ε unus alterve? || in (s. inde) pompeii N ε ; f. Cn. Pompeius, Pompei (s. Cn. Pompei) || contra copias] *r (i typographi ut vid. errore) || CXIII vocem honestam] ci. i: uocem N uocem quoque (et quoque uocem) ε uocem * i; uocem quoque parem (aut memorabilem) I. F. Gr. || CXV ex Africa] ε : et Africa N ε i || *ad f. 'puto quaedam de morte Cn. Pompei excidisse' abn. i || CXVI et quod] ante senatui ε unus Grut. W et sic i: quod || moventibus] *vg. (moventibus *r* teste i; subest fort. error typographi): om. libri * i* || C. Amatino] *Sig.: chamates N ε † Chamates i; al. ε ap. Dr. i || Mari] N: C. Marii ε C. Mari *i* || CXVII * omniibusque (omnibusque N ε) prosperis exceptus * *i* || *f. exceptus est et || de inde plures ε (?) *r Leutschius l. l. (at Lov. 2 ex Dr. adn. in ed. Stuttg. non plures praebet, sed complures) || discursus (ε ?) ri || CXX M. Antonii] *h: M. Antonius N ε M. Antonio edd. || profugisset h. l. om. N ε m || profugit et iussu recte f. h. || uenerat profugisset caesus a N ε m; et caesus post profugisset, sic in N esse ratus, induxit i; de ε v. Dr. || C., si recte video, abest a N ε m || CXXII parumper prospere] *P. la Roche phil. xviii 234: parum prospere libri prospere Nylander Delrius perprospere h || vinetum] uictum ε iunctum *r* insidiarum convictum I. F. Gr. || CXXIII dein] N ε m: deinde || CXXIII ab iis] *vg.: ab his N ε m ab eis i* || altera deinde acie *h: altera deinde N altero (et alter) deinde ε altero deinde proelio *r* altera dein die i || CXXV imperi] N ε m: imperii || CXXVII saxa et m. N ε m. || ge-*********

rendum incitaretur ab uxore Fulvia
 ** *i*; sed, praeter voc. ab, incitaretur
 quoque voc. om. *N^m*; al. v. ap. Dr. ||
 concordia *N^m* || ibi] et in ea ε : in *N*
 inde ε unus, ut equidem conieceram ||
 CXXVIII Siculi] extat in *N^m*; er-
 rone typogr. om. vid. *i*. || CXXVIII
 milites] non om. *N^m* || in Ciliciam ε
 unus ex Sicilia *ci*. Dr. in Asiam
Ruhnkenius ad Vell. II, 79, 5 ||
 CXXVIII sq. anteu habitus erat
 dum cum cleopatra luxuriaretur
 tarde EX LIB CXXX M antonius me-
 diam *N^m* || CXXX XVIII (non XVII
 cum *i*) et XVI *N^m* || reversus et ..
 emensus, circa] *h*: reversus est, ..
 emensus . circa || die etiam *N^m* ||

CXXXII navalis] *N*: nauales ||
 CXXXIII redactis ** *i* || † eum ille
i || census ab eo de tribus *h* || Moe-
 sos] cf. *Ritschelium ind. lect. Bonn. a.*
 1856 aest. p. VII sq. || referuntur]
N^m; refertur ε *i* || CXXXVIII ara]
 ardi *N^s* Ara D. (ε !) Sig. || Caesaris
N^m; || CXXXII ex] sic etiam *N^m*
 || dati] dedit ε additi *Bas. a.*

Quas rationes in fragmentis ador-
 nandis secutus sim, explicare hoc
 loco nolui, ne nimium libri moles
 augetur; quae huc pertinent pro-
 pediem in programme aliquo aca-
 demico a me exponentur.

Scr. Vratislaviae d. XXIII m. Ian
a. MDCCCLXIII.

part. I p. x a lin. 23. leg. labori sane et sudori || p. xxxxiIII b. lin. 49.
saretindicatum C || part. II p. 202 perioch. LV init. leg. et Dec.

LIBRORUM XLVI— CXXXII PERIOCHAE.

EX LIB. XLVI.

Eumenes rex Romam venit, qui Maedonico bello medium egerat. ne aut hostis iudicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur, in commune lex lata est, ne cui regi Romam venire liceret. Claudius Marcellus consul Alpinos Gallos, C. Sulpicius Gallus consul Ligures subegit. legati Prusiae regis questi sunt de Eumene, quod fines suos popularetur, dixeruntque cum conspirasse cum Antiocho adversus populum Romanum. societas cum Rhodis deprecantibus iuncta est. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta triginta septem milia viginti duo, princeps senatus M. Aemilius Lepidus. Ptolemaeus Aegypti rex, pulsus regno a minore fratre, missis ad eum legatis restitutus est. Ariarathe, Cappadociae rege, mortuo filius eius Ariarathes regnum accepit et amicitiam eum populo Romano per legatos renovavit. res praeterea adversus Ligures et Corsos et Lusitanos vario eventu gestas et motus Syriae mortuo Antiocho, qui filium Antiochum puerum admodum reliquerat, continet. hunc Antiochum puerum cum Lysia tutore Demetrius Seleuci filius, qui Romae obses fuerat, clam, quia non dimittebatur a Romanis, elapsus] interemit, et ipse in regnum receptus. L. Aemilius Paulus, qui Persen vicerat, mortuus. cuius tanta abstinentia fuit, ut, cum ex Hispania et ex Macedonia immensas opes retulisset, vix ex auctione eius redactum sit, unde uxori eius dos solveretur. Pomptinae paludes a Cornelio Cethego consule, cui ea provincia evenerat, siccatae, agerque ex iis factus.

EX LIB. XLVII.

Cn. Tremellio praetori multa dicta est, quod cum M. Aemilio Lepido pontifice maximo iniuriose contenderat, sacrorumque quam magistratum ius potentius fuit. lex de ambitu lata. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti octo milia trecenta sedecim, princeps [senatus] sex[tum] Aemilius Lepidus. inter Ptolemaeos fratres, qui dissidebant, foedus ictum, ut alter Aegypto, alter Cyrenis regnaret. Ariarathes, Cappadociae rex, consilio Demetri Syriae regis et viribus pulsus regno, a senatu restitutus est. missi a senatu qui inter Masinissam et Carthaginenses de agro iudicarent. C. Marcius consul adversus Dalmatas primum prospere, postea feliciter pugnavit; cum quibus bello conflicendi causa fuit, quod Illyrios, socios populi Romani, vastaverant; eandemque gentem Cornelius Nasica consul domuit. Q. Opimius consul Transalpinos Ligures, qui Massiliensium oppida Antipolim et Nieacam vastabant, subegit. praeterea res in Hispania a conpluribus parum prospere gestas continet. consules anno quingentesimo nonagesimo octavo ab urbe condita magistratum [kal. Ian.] inire coeperunt. mutandi comitia causa fuit, quod

Hispani rebellabant. legati ad disceptandum inter Carthaginienses et Masinissam missi nuntiaverunt, vim navalis materiae se Carthagineprehendisse. aliquot praetores a provinciis avaritiae nomine accusati damnati sunt.

EX LIB. XLVIII.

Lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti quattuor milia. semina tertii belli Punici referuntur. cum in finibus Carthaginiensium ingens Numidarum exercitus duce Ariobarzane Syphacis nepote diceretur esse, M. Porcius Cato suasit, ut Carthaginiensibus, qui exercitum specie contra Masinissam, re contra Romanos accitum in finibus haberent, bellum indiceretur. contra dicente P. Cornelio Nasica placuit legatos mitti Carthaginem, qui specularentur, quid ageretur. castigato senatu Carthaginiensium, quod contra foedus et exercitum et navales materias haberent, pacem inter eos et Masinissam facere voluerunt, Masinissa agro, de quo lis erat, cedente. sed Gisgo Hamilcaris filius, homo seditiosus, qui tum in magistratu erat, cum senatus pariturum se iudicio legatis dixisset, ita concitavit [populum] bellum adversus Romanos suadendo, ut legatos, quo minus violarentur, fuga explicuerit. id nuntiantes infestum iam senatum Carthaginiensibus infestorem fecerunt. M. Porcius Cato funus filii in praetura mortui tenuissimo, ut potuit — nam pauper erat —, sumptu fecit. Andriseus, qui se Persei filium, regis quondam Macedoniae, ingenti adseveratione mentiretur, Romam missus. M. Aemilius Lepidus, qui princeps senatus sextis iam censoribus lectus, antequam expiraret, praecepit filiis, lecto se strato sine linteis, sine purpura efferrent, in relicum funus ne plus quam aeris decus consumerent: imaginum specie, non sumptibus nobilitari magnorum virorum funera solere. de veneficiis quaesitum. Publicia et Licinia, nobiles feminae, quae viros suos consulares necasse insimulabantur, cognita causa, cum praetori praedes vades dedissent, cognatorum decreto necatae sunt. Gulussa Masinissae filius nuntiavit, Carthagine dilectus agi, classem comparari et haud dubie bellum strui. cum Cato suaderet, ut eis bellum indiceretur, P. Cornelio Nasica dicente nihil temere faciendum, placuit decem legatos mitti exploratum. L. Licinius Lucullus, A. Postumius Albinus consules cum dilectum severe agerent nec quemquam gratia dimitterent, ab tribunis plebis, qui pro amicis suis vacationem impetrare non poterant, in carcerem coniecti sunt. cum Hispaniense bellum parum prospere aliquotiens gestum ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ei quidem invenirentur, qui aut tribunatum exciperent aut legati ire vellent, P. Cornelius Aemilianus processit, et excepturum se militiae genus quodcumque imperatum esset professus est; quo exemplo omnes ad studium militandi concitavit. Lucullus consul, cum Claudius Marcellus [cui] successerat pacasse omnes Celtiberiae populos videretur, Vaccacos et Cantabros et alias incognitas adhuc gentes in Hispania subegit. ibi P. Cornelius (Africanus) Scipio Aemilianus, L. Pauli filius, Africani nepos, set adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit et in expugnatione Intercetiae urbis maius etiam periculum adiit; nam murum primum transcendit. Servius Sulpicius Galba praetor male adversus Lusitanos pugnavit. cum legati ex Africa cum oratoribus Carthaginiensium et Gulussa Masinissae filio redissent dicerentque, et exercitum se et classem Carthagineprehendisse, perrogari

sententias placuit. Catone et aliis principibus senatus suadentibus, ut in Africam confestim transportaretur exercitus, quoniam P. Cornelius Nasica dicebat nondum sibi iustam causam belli videri, placuit, ut bello abstinerent, si Carthaginienses elassem exussissent et exercitum dimississent: si minus, proximi consules de bello Punico referrent. cum locatum a censoribus theatrum exstrueretur, P. Cornelio Nasica auctore tamquam inutile et nociturum publicis moribus ex senatus consulto destructum est populusque aliquamdiu stans ludos spectavit. Carthaginienses cum adversus foedus bellum Masinissae intulissent, victi ab eo annos habente nonaginta duos et sine pulparum mandere (et si gustaret) panem tantum solito, insuper Romanum bellum meruerunt.

EX LIB. XLVIII.

Terti Punici belli initium altero et sescentesimo ab urbe condita anno, intra quintum annum quam coeptum consummati. inter M. Porcium Catonem et Scipionem Nasicam, quorum alter sapientissimus vir in civitate habebatur, alter optimus vir etiam a senatu iudicatus erat, diversis certatum sententiis est Catone suadente bellum et ut tolleretur deletereturque Carthago, Nasica dissuadente. placuit tamen, quod contra foedus naves haberent, quod exercitum extra fines duxissent, quod socio populi Romani et amico Masinissae arma intulissent, quod filium eius Gulussam, qui cum legatis Romanis erat, in oppidum non recepissent, bellum iis indici. prius quam ullae copiae in naves inponerentur, Uticenses legati Romam venerunt, se suaque omnia dedentes. ea legatio velut omen grata patribus, acerba Carthaginiensibus fuit. Iudi patri Diti ad Tarentum ex praecepto librorum facti, qui [ante] annum centesimum, primo Punico bello, quingentesimo et altero anno ab urbe condita, facti erant. legati triginta Romam venerunt, per quos se Carthaginienses dedebant. Catonis sententia vicit, ut in decreto perstaretur et ut consules quam primum ad bellum proficiscerentur. qui ubi in Africam transierunt, acceptis quos imperaverant trecentis obsidibus et armis omnibus instrumentisque belli, si qua Carthagine erant, cum ex auctoritate patrum iuberent, ut in alium locum, dum a mari decem milia passuum ne minus remotum, oppidum facerent, indignitate rei ad bellandum Carthaginienses compulerunt. obsideri obpugnarique coepta est Carthago a L. Marcio, M. Manilio consulibus. in qua obpugnatione cum neglectos ab una parte muros duo tribuni temere cum cohortibus suis inrupissent et ab oppidanis graviter caederentur, a Scipione † Orfitiano expliciti sunt, per quem et castellum Romanorum, quod nocte expugnabant, paucis equitibus iuvantibus liberatum est. castrorumque, quae Carthaginienses omnibus copiis ab urbe pariter egressi obpugnabant, liberatorum is ipse praecipuam gloriam tulit. praeterea cum ab inrita obpugnatione Carthaginis consul — alter enim Romam ad comitia ierat — exercitum duceret adversus Hasdrubalem, qui cum ampla manu saltum inicum insederat, suasit primo consuli, ne tam inico loco confligeret, victus deinde complurium, qui et prudentiae eius et virtuti invidabant, sententiis et ipse saltum ingressus est. cum, sicut praedixerat, fusus fugatusque esset Romanus exercitus et duae cohortes ab hoste obsiderentur, cum paucis equitum turmis in saltum reversus liberavit eas et incolomes reduxit. quam virtutem eius et Cato, vir promptioris ad vituperandum linguae, in senatu sic prosecutus est, ut diceret reliquos, qui in Africa militarent,

umbras volitare, Scipionem vigere, et populus Romanus eo favore complexus, ut comitiis plurimae cum tribus consulem scriberent, cum hoc per aetatem non liceret. cum L. Scribonius tribunus plebis rogationem promulgasset, ut Lusitani, qui in fidem populo Romano dediti ab Servio Galba in Galliam venissent, in libertatem restituerentur, M. Cato acerrime suavit. extat oratio ea in annalibus eius inclusa. Q. Fulvius Nobilior ei, saepe ab eo in senatu laceratus, respondit pro Galba. ipse quoque Galba, cum se damnari videret, complexus duos filios praetextatos et Sulpicii Galli filium, cuius tutor erat, ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. extant tres orationes eius, duae adversus Libonem tribunum plebis rogationemque eius habitae de Lusitanis, una contra L. Cornelium Cethegum, in qua Lusitanos prope se castra habentis caesos fatetur, quod compertum habuerit, equo atque homine suo ritu immolatis per speciem pacis adoriri exercitum suum in animo habuisse. Andriscus quidam, ultimae sortis homo, Persei regis filium ferens [se] et mutato nomine Philippus vocatus, cum ab urbe Roma, quo illum Demetrius Syriae rex ob hoc ipsum mendacium miserat, clam profugisset, multis ad falsam eius fabulam, velut ad veram cocuntibus, contracto exercitu totam Macedoniam aut voluntate incolentium aut armis occupavit. fabulam autem talem finxerat: ex paelice se et Perseo rege ortum traditum educandum Cretensi cuidam esse, ut in belli casus, quod ille cum Romanis gereret, aliquod velut semen stirpis regiae extaret. Adramytti se educatum usque ad duodecimum aetatis annum, patrem cum esse eredentem a quo educaretur, ignarum generis fuisse sui. adfecto deinde eo, cum prope ad ultimum finem vitae esset, detectam sibi tandem originem suam falsaeque matri libellum datum signo Persei regis signatum, quem sibi traderet, cum ad puberem aetatem venisset, obstationesque ultimas adiectas, ut res in occulto ad id tempus servaretur. pubescenti libellum traditum, in quo relieti sibi duo thensauri a patre dicerentur. tum scienti mulierem sese subditum esse, veram stirpem ignoranti edidisse genus atque obstatam, ut prius quam manaret ad Eumenes res, Perseo inimicum, excederet eis locis, ne interficeretur. eo se exterritum, simul sperantem aliquod a Demetrio auxilium, in Syriam se contulisse atque ibi primum, quis esset, palam expromere ausum.

EX LIB. L.

Thessalia, cum et illam invadere armis atque occupare Pseudo-philippus vellet, per legatos Romanorum auxiliis Achaeorum defensa est. Prusias rex Bithyniae, omnium humillimorumque vitiorum, a Nicomede filio adiuvante Attalo rege Pergami occisus, habebat alterum filium, qui pro superiore ordine dentium enatum habuisse unum os continens dicitur. cum tres legatos ad pacem inter Nicomedem et Prusiam faciendam ad Romanos misissent, cum unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus aeger esset, tertius ingenio socors haberetur, dixit Cato eam in legationem, nec caput nec pedes nec cor habere. in Syria, quae eo tempore stirpe generis parem regi Macedonum, inertia socordiaque similem Prusiae regem habebat, iacente eo in ganea et lustris Ammonius regnabat, per quem et amici omnes regis et Laodice regina et Antigonus Demetrii filius occisi sunt. Masinissa Numidiae rex maior nonaginta annis decessit, vir insignis. inter cetera iuvenalia opera, quae ad ultimum edidit, adeo etiam Veneris usu in senecta

viguit, ut post sextum et octogesimum annum filium genuerit. inter tres liberos eius (maximus natus Micipsa, Gulussa, Mastanabal, qui etiam Graecis litteris eruditus erat), P. Scipio Aemilianus, cum commune eis regnum pater reliquisset et dividere eos arbitro Scipione iussisset, partes administrandi regni divisit. item Phameae Himilconi, praefecto equitum Carthaginiensium, viro forti et cuius praecipua opera Poeni utebantur, persuasit, ut ad Romanos cum equitatu suo transiret. ex tribus legatis, qui ad Masinissam missi erant, M. Claudius Marcellus coorta tempestate fluctibus obrutus est. Carthaginienses Hasdrubalem, Masinissae nepotem, quem praetorem habebant, hominem proditionis suspectum in curia interemerunt; quae suspicio inde emanavit, quod propincus esset Gulussae Romanorum auxilia iuvantis. P. Scipio Aemilianus cum aedilitatem peteret, consul a populo dictus, quoniam per annos consuli fieri non licebat, eum magno certamine suffragantibus plebeis et repugnantibus ei aliquandiu patribus, legibus solutus et consul creatus. M. Manilius aliquot urbes circumpositas Carthagini expugnavit. Pseudophilippus in Macedonia, caeso cum exercitu P. Iuventio praetore, ab Q. Caecilio victus captusque est et recepta Macedonia.

EX LIB. LI.

Carthago in circuitum $\overline{\text{XXIII}}$ passus patens, magno labore obessa et per partes capta est, primum a Mancino legato, deinde a Scipione consule, cui extra sortem provincia Africa data erat. Carthaginienses portu novo, quia vetus a Scipione erat obstructus, facto et contracta clam exiguo tempore ampla classe infeliciter navali proelio pugnaverunt. Hasdrubalis quoque ducis eorum castra ad Nopherim oppidum loco difficili sita cum exercitu deleta sunt a Scipione, qui tandem [urbem] expugnavit septingentesimo anno quam erat condita. spoliis maior pars Siculis, quibus ablata erant, reddita. ultimo urbis excidio, cum se Hasdrubal Scipioni dedidisset, uxor eius, quae paucis ante diebus de marito impetrare non potuerat, ut ad victorem transfugerent, in medium se flagrantis urbis incendium cum duobus liberis ex arce praecipitavit. Scipio exemplo patris sui Aemili Pauli, qui Macedoniam vicerat, ludos fecit, transfugasque ac fugitivos bestis obiecit. belli Achaici semina referuntur haec, quod legati Romani ab Achaeis pulsati sint Corinthi, missi, ut eas civitates, quae sub ditione Philippi fuerant, ab Achaico concilio secernerent.

EX LIB. LII.

Cum Achaeis, qui in auxilio Boeotos et Chalcidenses habebant, Q. Caecilius Metellus ad Thermopylas bello conflixit, quibus victis dux eorum Critolaus mortem sibi veneno conscivit. in cuius locum Diaeus, Achaici motus primus auctor, ab Achaeis dux creatus, ad Isthmon a L. Mummius consule victus est. qui omni Achaia in ditionem accepta Corinthon ex senatus consulto diruit, quia ibi legati Romani violati erant. Thebae quoque et Chalcis, quae auxilio fuerant, dirutae. ipse L. Mummius abstinentissimum virum egit, nec quicquam ex eis opibus ornamentisque, quae praedives Corinthos habuit, in domum eius pervenit. Q. Caecilius Metellus de Andrisco triumphavit, P. Cornelius (Africanus) Scipio Aemilianus de Carthagine et Hasdrubale. Viriatus in Hispania primum ex pastore venator, ex venatore latro, mox iusti quoque exercitus dux factus, totam Lusitaniam occupavit, M. Vetilium praetorem fuso

eius exercitu cepit, post quem C. Plautius praetor nihilo feliciter rem gressit. tantumque terrorem is hostis intulit, ut adversus eum consulari opus esset et duce et exercitu. praeterea motus Syriae et bella inter reges gesta referuntur. Alexander homo ignotus et incertae stirpis occiso, sicut ante dictum est, Demetrio rege in Syria regnabat. hunc Demetrius Demetri filius, qui a patre quondam ob incertos belli casus ablegatus Gnidon fuerat, contempta secordia inertiaque eius, adiuvante Ptolemaeo Aegypti rege, cuius filiam Cleopatram in matrimonium acceperat, bello inferem. Ptolemaeus graviter in caput vulneratus inter curationem, dum ossa medice terebrare contendunt, expiravit, atque in locum eius frater minor Ptolemaeus, qui Cyrenis regnabat, successit. Demetrius ob crudelitatem, quam in suos per tormenta exercebat, ab Diodoto quodam, uno ex subiectis, qui Alexandri filio bimulo admodum regnum adsecebat, bello superatus Seleuceam confugit. L. Mummius de Achaëis triumphavit, signa aerea marmoreaque et tabulas pietas in triumpho tulit.

EX LIB. LIII.

Appius Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit. alter Pseudophilippus in Macedonia a L. Tremellio quaestore cum exercitu caesus est. Q. Caecilius Metellus proconsul Celtiberos eecidit et a Q. Fabio proconsule magna pars Lusitaniae expugnatis aliquot urbibus recepta est. Aelius senator Graecae res Romanas scribit.

EX LIB. LIIII.

Q. Pompeius consul in Hispania Termestinos subegit. cum isdem et Numantinis pacem ab infirmitate fecit. iustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti septem milia, quadringenta quadraginta duo. cum Macedonum legati questum de D. Iunio Silano praetore venissent, quod acceptis pecuniis provinciam spoliasset, et senatus de querellis eorum vellet cognoscere, T. Manlius Torquatus, pater Silani, petiit impetravitque, ut sibi cognitio mandaretur; et domi causa cognita filium condemnavit abdicavitque, ac ne funeri quidem eius, cum suspendio vitam finisset, interfuit sedensque domi potestatem consultantibus ex instituto fecit. Q. Fabius proconsul rebus in Hispania prospere gestis labem imposuit pace cum Viriato aequis condicionibus facta. Viriatus a proditoribus consilio Servili Caepionis interfectus est et ab exercitu suo multum comploratus ac nobiliter sepultus, vir duxque magnus et per quattuordecim annos. quibus cum Romanis bellum gessit, frequentius superior.

EX LIB. LV.

P. Cornelio Nasica, cui cognomen Serapio fuit ab inridente Curatio tribuno plebis inpositum, Dec. Iunio Bruto consulibus dilectum habentibus, in conspectu tironum res saluberrimi exempli facta est; nam C. Matienus accusatus est aput tribunum plebis, quod exercitum in Hispania deseruisset, damnatusque sub furca diu virgis caesus est, et sestertio nummo venit. tribuni plebis quia non impetrarent, ut sibi denos quos vellent milites eximere liceret, consules in carcerem duci iusserunt. Iunius Brutus consul in Hispania eis, qui sub Viriato militaverant, agros et oppidum dedit, quod vocatum est Valentia. M. Popilius a Numantinis, eum quibus pacem factam irritam fieri senatus censuerat, cum exercitu fusus fugatusque est. C. Hostilio Mancino consule sacrificante pulli ex cavea evolaverunt; conscendenti deinde navem, ut in Hispaniam

proficisceretur, accidit [vox] ‘mane, Maneine’. quae auspicia tristia fuisse eventu probatum est. et victus enim a Numantinis et castris exutus, cum spes nulla servandi exercitus esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. quadraginta milia Romanorum a Numantinorum milibus quattuor vieta erant. Dec. Iunius Lusitaniam expugnationibus urbium usque ad Oceanum perdomuit, et eum fluvium Oblivionem transire nollent, raptum signifero signum ipse transtulit et sic ut transgrederentur persuasit. Alexandri filius, rex Syriae, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo, per fraudem occisus est corruptis medicis, qui illum calculi dolore consui ad populum mentiti, dum secant, occiderunt.

EX LIB. LVI.

Decimus Iunius Brutus in Hispania ulteriore feliciter adversus Gallaecos pugnavit. dissimili eventu M. Aemilius Lepidus proconsul adversus Vaccaeos rem gessit clademque similem Numantinae passus est. ad exsolvendum foederis Numantini religione populum Mancinus, cum huius rei auctor fuisset, dedit Numantinis non est receptus. Iustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta septemdecim milia, nongenta triginta tria. Fulvius Flaccus consul Vardeos in Illyrico subegit. M. Cosconius praetor in Thracia cum Scordiscis prospere pugnavit. cum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano a senatu populoque Romano consulatus; quem cum illi capere ob legem, quae vetabat quemquam iterum consulem fieri, non liceret, sicut priori consulatu legibus solutus est. bellum servile in Sicilia ortum cum opprimi a praetoribus non potuisset, C. Fulvio consuli mandatum est. huius belli initium fuit Eum servus, natione Syrus, qui contracta agrestium servorum manu et solutis ergastulis iusti exercitus numerum implevit. Cleon quoque, alter servus, ad septuaginta milia servorum contraxit; et iunctis copiis adversus Romanum exercitum bellum saepe gesserunt.

EX LIB. LVII.

Scipio Africanus Numantiam obsedit, et corruptum licentia luxuriaque exercitum ad severissimam militiae disciplinam revocavit. omnia deliciarum instrumenta recidit, duo milia scortorum a castris eiecit, militem cotidie in opere habuit et triginta dierum frumentum ad septenos vallos ferre cogebat. aegre propter onus incedenti dicebat, ‘eum gladio te vallare scieris, vallum ferre desinito’, ali scutum parum habiliter ferenti, amplius eum scutum iusto ferre, neque id se reprehendere, quando melius scuto quam gladio uteretur. quem militem extra ordinem deprehendit, si Romanus esset, vitibus, si extraneus, virgis cecidit. iumenta omnia, ne exonerarent militem, vendidit. saepe adversus eruptiones hostium feliciter pugnavit. Vaccaei obsessi, liberis coniugibusque trucidatis, ipsi se interemerunt. Scipio amplissima munera missa sibi ab Antiocho rege Syriae, cum celare aliis imperatoribus regum munera mos esset, pro tribunali accepturum se esse dixit, omniaque ea quaestorem referre in publicas tabulas iussit: ex his se viris fortibus dona esse daturum. cum undique Numantiam obsidione clausisset et obsessos fame videret urgeri, hostes, qui pabulatum exierant, vetuit occidi, quod diceret velocius eos absumpturos frumenti quod haberent, si plures fuissent.

EX LIB. LVIII.

Tib. Sempronius Gracchus tribunus plebis cum legem agrariam ferret adversus voluntatem senatus et equestris ordinis, ne quis ex publico agro plus quam mille iugera possideret, in eum furorem exarsit, ut M. Octavio collegae causam diversae partis defendenti potestatem lege lata abrogaret, seque et [C.] Gracchum fratrem et Ap. Claudium socerum triumvros ad dividendum agrum crearet. promulgavit et aliam legem agrariam, qua sibi latius agrum patefaceret, ut idem triumviri iudicarent, qua publicus ager, qua privatus esset. deinde cum minus agri esset quam quod dividi posset sine offensa etiam plebis, quoniam eos ad cupiditatem amplum modum sperandi incitaverat, legem se promulgaturum ostendit, ut eis, qui Sempronia lege agrum accipere deberent, pecunia quae regis Attali fuisset divideretur. heredem autem populum Romanum reliquerat Attalus, rex Pergani, Eumenis filius. tot indignitatibus commotus graviter senatus, ante omnes T. Annius consularis, quia in senatu in Gracchum perorasset raptus ab eo ad populum delatusque plebi, rursus in eum pro rostris contionatus est. cum iterum tribunus plebis creari vellet Gracchus, auctore P. Cornelio Nasica in Capitolio ab optimatibus occisus est, ictus primum fragmentis subselli, et inter alios, qui in eadem seditione occisi erant, insepultus in flumen proiectus. res praeterea in Sicilia vario eventu adversus fugitivos gestas continet.

EX LIB. LVIII.

Numantini fame coacti ipsi se per vicem (tradentes) trucidaverunt, captam urbem Scipio Africanus delevit et de ea triumphavit, quarto decimo anno post Carthaginem deletam. P. Rupilius consul in Sicilia cum fugitivis debellavit. Aristonicus Eumenis regis filius Asiam occupavit, eum testamento Attali regis legata populo Romano libera esse deberet, adversus eum P. Licinius Crassus consul, cum idem pontifex maximus esset, quod numquam antea factum erat, extra Italiam profectus, proelio victus et occisus est. M. Perperna consul victum Aristonicum in deditionem accepit. Q. Pompeius, Q. Metellus, tunc primum uterque ex plebe facti censores, lustrum condiderunt: censa sunt civium capita trecenta octodecim milia, octingenta viginti tria, praeter pupillos et viduas. Q. Metellus censor censuit, ut cogerentur omnes ducere uxores liberorum creandorum causa. extat oratio eius, quam Augustus Caesar, cum de maritandis ordinibus ageret, velut in haec tempora scriptam in senatu recitavit. C. Atinius Labeo tribunus plebis Q. Metellum censorem, a quo in senatu legendo praeteritus erat, de saxo deici iussit; quod ne fieret, ceteri tribuni plebis auxilio fuerunt. cum Carbo tribunus plebis rogationem tulisset, ut eundem tribunum plebi quoties vellet creare liceret, rogationem eius P. Africanus gravissima oratione dissuasit; in qua dixit, Ti. Gracchum iure caesum videri. [C.] Gracchus contra suasit rogationem; sed Scipio tenuit. bella inter Antiochum Syriae et Phrahaten Parthorum regem gesta nec magis quietae res Aegypti referuntur. Ptolemaeus, Euergetes cognominatus, ob nimiam crudelitatem suis iuvisus, incensa a populo regia clam Cypron profugit, et cum sorori eius Cleopatrae, quam filia eius virgine per vim compressa atque in matrimonium ducta repudiaverat, regnum a populo datum esset, infensus filium quem ex illa habebat in Cypro occidit caputque eius et manus et pedes matri misit. seditiones a triumviris Fulvio Flacco

et C. Graccho et C. Papirio Carbone agro dividendo creatis excitatae. cum P. Scipio Africanus [iis] adversaretur, fortisque ac validus pridie domum se recepisset, mortuus in cubiculo inventus est. suspecta fuit, tamquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor hinc maxime, quod soror esset Gracchorum, cum quibus simultas Africano fuerat. de morte tamen eius nulla quaestio acta. defuncto eo acrius seditiones triumvirales exarserunt. C. Sempronius consul adversus Iapydas primo male rem gessit, mox victoria cladem acceptam emendavit virtute Decimi Iuni Bruti, eius qui Lusitaniam subegerat.

EX LIB. LX.

L. Aurelius consul bellantes Sardos subegit. M. Fulvius Flaccus primus transalpinos Ligures domuit bello, missus in auxilium Massiliensium adversus Salluvios Gallos, qui fines Massiliensium populabantur. L. Opimius praetor Fregellanos, qui defecerant, in deditionem accepit, Fregellas diruit. pestilentia in Africa abingenti lucustarum multitudine et deinde necatarum strage fuisse traditur. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta nonaginta quattuor milia septingenta viginti sex. [C.] Gracchus, Tiberi frater, tribunus plebis, eloquentior quam frater, perniciosas aliquot leges tulit, inter quas frumentariam, ut senis et triente frumentum plebi daretur; alteram legem agrariam, quam et frater eius tulerat; tertiam, qua equestrem ordinem, tunc cum senatu consentientem, corrumpere, ut sescenti ex equite in curiam sublegerentur et, quia illis temporibus trecenti tantum senatores erant, sescenti equites trecentis senatoribus admiscerentur, id est, ut equester ordo bis tantum virium in senatu haberet. et continuato in alterum annum tribunatu legibus agrariis latis effecit, ut complures coloniae in Italia deducerentur et una in solo dirutae Carthaginis, quo ipse triumvir creatus coloniam deduxit. praeterea res a Q. Metello consule adversus Baleares gestas continet, quos Graeci Gymnesios appellant, quia aetatem nudi exigunt. Baleares a teli missu appellati aut a Balio Herculis comite ibi relicto cum Hercules ad Geryonem navigaret. motus quoque Syriae referuntur, in quibus Cleopatra Demetrium virum suum et Seleucum filium, indignata, quod occiso patre eius a se iniussu suo diadema sumpsisset, interemit.

EX LIB. LXI.

C. Sextius proconsul victa Salluviorum gente coloniam Aquas Sextias condidit, ob aquarum copiam ex caldis frigidisque fontibus atque a nomine suo ita appellatas. Cn. Domitius proconsul adversus Allobrogas ad oppidum Vindalium feliciter pugnavit. quibus bellum inferendi causa fuit, quod Tutomotulum Salluviorum regem fugientem recepissent et omni ope iuissent quodque Aeduorum agros, sociorum populi Romani, vastavissent. C. Gracchus seditiosus tribunatu acto, cum Aventinum quoque armata multitudine occupasset, a L. Opimio consule ex senatus consulto vocato ad arma populo pulsus et occisus est, et cum eo Fulvius Flaccus consularis, socius eiusdem furoris. Q. Fabius Maximus consul, Pauli nepos, adversus Allobrogas et Bituitum Arvernorum regem feliciter pugnavit. ex Bituiti exercitu occisa milia centum viginti. ipse cum ad satisfaciendum senatui Romam profectus esset, Albam custodiendus datus est, quia contra pacem videbatur, ut in Galliam remitteretur. decretum quoque est, ut Congounetiacus filius eius con-

prehensus Romam mitteretur. Allobroges in deditionem recepti. L. Opimius accusatus apud populum a Q. Decio tribuno plebis, quod indemnatos cives in carcerem coniecisset, absolutus est.

EX LIB. LXII.

Q. Marcius consul Stynos, gentem Alpinam, expugnavit. Micipsa Numidiae rex mortuus regnum tribus filiis reliquit, Atherbali, Hiempsali, Iugurthae, fratris filio, quem adoptaverat. L. Caecilius Metellus Dalmatas subegit. Iugurtha Hiempsalem fratrem petiit bello, quem victum occidit; Atherbalem regno expulit. is a senatu restitutus est. L. Caecilius Metellus, Cn. Domitius Ahenobarbus censores duos et triginta senatu moverunt. praeterea motus Syriae regumque continet.

EX LIB. LXIII.

C. Porcius consul in Thracia male adversus Scordiscos pugnavit. Iustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta nonaginta quattuor milia trecenta triginta sex. Aemilia, Licinia, Marcia, virgines Vestales, incesti damnatae sunt, idque incestum quem ad modum et commissum et deprehensum et vindicatum sit refertur. Cimbri, gens vaga, populabundi in Illyricum venerunt; ab his Papirius Carbo consul cum exercitu fusus est. Livius Drusus consul adversus Scordiscos, gentem a Gallis oriundam, in Thracia feliciter pugnavit.

EX LIB. LXIII.

Atherbal bello petitus ab Iugurtha et in oppido Cirtha obsessus contra denuntiationem senatus ab eo occisus est, et ob hoc bellum Iugurthae indictum; idque Calpurnius Bestia consul gerere iussum pacem cum Iugurtha iniussu populi et senatus fecit. Iugurtha fide publica evocatus ad indicandos auctores consiliorum suorum, quod multos pecunia in senatu corrupisse dicebatur, Romam venit et propter caedem admissam in regulum quendam nomine Massivam, qui regnum eius populo Romano invisum adfectabat (Romae interfectum), cum periclitaretur causam capitis dicere, clam profugit, et cedens urbe fertur dixisse 'o urbem venalem et cito perituram, si emptorem invenerit!'. A. Postunius legatus infeliciter proelio adversus Iugurtham gesto pacem quoque adiecit ignominiosam, quam non esse servandam senatus censuit.

EX LIB. LXV.

Q. Caecilius Metellus consul duobus proeliis Iugurtham fudit totamque Numidiam vastavit. M. Iunius Silanus consul adversus Cimbrum infeliciter pugnavit. legatis Cimbrorum sedem et agros, in quibus considerent, postulantibus senatus negavit. M. Minucius proconsul adversus Thracas prospere pugnavit. L. Cassius consul a Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui a civitate secesserant, in finibus Nitiobrogum cum exercitu caesus est. milites qui ex ea clade superaverant, obsidibus datis et dimidia rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt.

EX LIB. LXVI.

Iugurtha pulsus a C. Mario Numidia, cum auxilio Bocchi Maurorum regis adiutus esset, caesis proelio Bocchi quoque copiis, nolente Boccho bellum infeliciter susceptum diutius sustinere voluit. vincetus ab eo et Mario traditus est, in qua re praecipua opera L. Corneli Syllae, quaestoris C. Mari, fuit.

EX LIB. LXVII.

M. Aurelius Scaurus, legatus consulis, a Cimbris fuso exercitu

captus est; et cum in consilium ab iis advoeatus deterreret eos, ne Alpes transirent Italiam petitori, eo quod diceret Romanos vinci non posse, a Boiorige feroci iuvene occisus est. ab isdem hostibus Cn. Manlius consul et Q. Servilius Caepio proconsul vieti proelio castris quoque binis exuti sunt, militum milia octoginta occisa, ealorum et lixarum quadraginta, secundum Arausionem. Caepionis, cuius temeritate clades accepta erat, damnati bona publicata sunt, primi post regem Tarquinium, imperiumque ei abrogatum. in triumpho C. Marii ductus ante currum eius Ingurtha cum duobus filiis et in carcere necatus est. Marius triumphali veste in senatum venit, quod nemo ante eum fecerat, eique propter metum Cimbrici belli continuatus per complures annos est consulatus. secundo et tertio absens consul creatus, quartum consulatum dissimulanter captans consecutus est. Cn. Domitius pontifex maximus populi suffragio creatus est. Cimbri vastatis omnibus, quae inter Rhodanum et Pyrenaeum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati sunt; reversique in Galliam in belli casus se Teutonibus coniunxerunt.

EX LIB. LXVIII.

M. Antonius praetor in Ciliciam maritimos praedones (id est piratas) persecutus est. C. Marius consul summa vi oppugnata a Teutonibus et Ambronibus castra defendit. duobus deinde proeliis circa Aquas Sextias eosdem hostes delevit, in quibus caesa traduntur hostium ducenta milia, capta nonaginta. Marius absens quinto consul creatus est. triumphum oblatum donec et Cimbroscos vinceret distulit. Cimbri eum repulso ab Alpibus fugatoque Q. Catulo proconsule, qui fauces Alpium obsederat flumenque Athesim [...] castellum editum insederat relinqueret, quae tamen virtute sua explicata fugientem proconsulem exercitumque consecuta est, in Italiam traieissent, iunctis eiusdem Catuli et C. Marii exercitibus proelio victi sunt; in quo caesa traduntur hostium centum quadraginta milia, capta sexaginta. Marius totius civitatis consensu exceptus, pro duobus triumphis, qui offerebantur, uno contentus fuit. primores civitatis, qui ei aliquandiu ut novo homini ad tantos honores evecto inviderant, conservatam ab eo rem publicam fatebantur. Publicius Malleolus matre occisa in culleum insutus in mare praecipitatus est. aneilia cum strepitu mota esse, antequam Cimbricum bellum consummaretur, refertur. bella praeterea inter Syriae reges gesta continet.

EX LIB. LXVIII.

L. Apuleius Saturninus, adiuvante C. Mario et per milites occiso A. Nunnio competitore, tribunus plebis per vim creatus, non minus violenter tribunatum quam petierat gessit et cum legem agrariam per vim tulisset, Metello Numidico, quod in eam non iuraverat, diem dixit. qui cum a bonis civibus defenderetur, ne causa certaminum esset, in exilium voluntarium Rhodum profectus est, ibique legendo et audiendo magnos viros avocabatur. profecto C. Marius, seditionis auctor, qui sextum consulatum pecunia per tribus sparsa emerat, aqua et igni interdixit. idem Apuleius Saturninus tribunus plebis C. Memmii candidatum consulatus, quoniam adversarium eum actionibus suis timebat, occidit. quibus rebus conceitato senatu, in cuius causam et C. Marius, homo varii et mutabilis ingenii consiliique semper secundum fortunam, transierat, oppressus armis cum Glaucia praetore et aliis eiusdem furoris [socio] bello quodam inter-

fectus est. Q. Caccilius Metellus ab exilio ingenti totius civitatis favore reductus est. M. Aquilius proconsul in Sicilia bellum servile excitatum confecit.

EX LIB. LXX.

Cum M. Aquilius de pecuniis repetundis causam diceret, ipse iudices rogare noluit. M. Antonius, qui pro eo perorabat, tunicam a pectore eius discidit, ut honestas cicatrices ostenderet, et indubitate absolutus est. Cicero eius rei solus auctor. T. Didius proconsul adversus Celtiberos feliciter pugnavit. Ptolemaeus Cyrenarum rex, cui cognomentum Apionis fuit, mortuus heredem populum Romanum reliquit, et eius regni civitates senatus liberas esse iussit. Ariobarzanes in regnum Cappadociae a L. Cornelio Sylla reductus est. Parthorum legati a rege Arsace missi venerunt ad Syllam, ut amicitiam populi Romani peterent. P. Rutilius, vir summae innocentiae, quoniam legatus Q. Muci proconsulis a publicanorum iniuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quem iudicia erant, repetundarum damnatus in exilium missus est. C. Sentius praetor adversus Thracas infeliciter pugnavit. senatus cum impotentiam equestris ordinis in iudiciis exercendis ferre nollet, omni vi entii coepit, ut ad se iudicia transferret, sustinente causam eius M. Livio Druso tribuno plebis, qui, ut vires sibi acquireret, perniciose spe largitionum plebem concitavit. praeterea motus Syriae regumque continet.

EX LIB. LXXI.

M. Livius Drusus tribunus plebis, quo maioribus viribus senatus causam susceptam tueretur, socios et Italicos populos spe civitatis Romanae sollicitavit, eisque adiuvantibus per vim legibus agrariis frumentariisque latis iudiciariam quoque pertulit, ut aequa parte iudicia penes senatum et equestrem ordinem essent. cum deinde promissa sociis civitas praestari non posset, irati Italici defectionem agitare coeperunt. eorum coitus coniurationesque et orationes in consiliis principum referuntur. propter quae Livius Drusus invisus etiam senatui factus velut socialis belli auctor, incertum a quo, domi occisus est.

EX LIB. LXXII.

Italici populi defecerunt Picentes, Vestini, Marsi, Paeligni, Marrucini, Samnites, Lucani. initio belli a Picentibus moto, Q. Servilius proconsul in oppido Asculo cum omnibus civibus Romanis, qui in eo oppido erant, occisus est. saga populus sumpsit. Servius Galba a Lucanis comprehensus, unius feminae opera, ad quam devertebatur, [e] captivitate receptus est. Aesernia et Alba coloniae ab Italicis obsessae sunt. auxilia deinde Latini nominis exterarumque gentium missa populo Romano et expeditiones in vicem expugnationesque urbium referuntur.

EX LIB. LXXIII.

L. Iulius Caesar consul male adversus Samnites pugnavit. Nola colonia in potestatem Samnitium venit L. Postumio praetore, qui ab eis interfectus est. complures populi ad hostes defecerunt. cum P. Rutilius consul parum prospere adversus Marsos pugnasset et in proelio cecidisset, C. Marius legatus eius meliorem eventum cum hostibus acie conflixit. Ser. Sulpicius Paelignos proelio fudit. Q. Caepio legatus Rutili cum obsessus prospere in hostes erupisset et ob eum successum aequatum ei cum C. Mario esset imperium, temerarius factus et circumventus insidiis fuso exercitu cecidit. L. Iulius

Caesar consul feliciter adversus Samnites pugnavit. ob eam victoriam Romae saga posita sunt. et ut varia belli fortuna esset, Aescrnia colonia cum M. Marcello in potestatem Samnitium venit. sed et C. Marius proelio Marsos fudit, Herio Asinio praetore Marrucinum occiso. C. Caecilius in Gallia transalpina Salluvios rebellantes vicit.

EX LIB. LXXIII.

Cn. Pompeius Picentes proelio fudit [. . .] obsedit. propter quam victoriam Romae praetextae et alia magistratum insignia sumpta sunt. C. Marius cum Marsis dubio eventu pugnavit. libertini tunc primum militare coeperunt. A. Plotius legatus Umbros, L. Porcius praetor Etruscos, cum uterque populus defecisset, proelio vicerunt. Nicomedes in Bithyniae, Ariobarzanes in Cappadociae regnum reducti sunt. Cn. Pompeius consul Marsos acie vicit. cum aere alieno pressa esset civitas, A. Sempronius Asellio praetor, quoniam secundum debitores ius dicebat, ab eis qui facnerabant in foro occisus est. praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

EX LIB. LXXV.

A. Postumius Albinus legatus cum classi praesesset, infamis crimine proditionis ab exercitu suo interfectus est. L. Cornelius Sylla legatus Samnites proelio vicit et bina castra eorum expugnavit. Cn. Pompeius Vestinos in deditionem accepit. L. Porcius consul rebus prospere gestis fuisque aliquotiens Marsis, dum castra eorum expugnat, cecidit; ea res hostibus victoriam eius proelii dedit. Cosconius et Lucanus Samnites acie vicerunt, Marium Egnatium nobilissimum hostium ducem occiderunt compluraque eorum oppida in deditionem acceperunt. L. Sylla Hirpinos domuit, Samnites pluribus proeliis fudit, aliquot populos recepit, quantisque raro quisquam alius ante consulatum rebus gestis ad petitionem consulatus Romam est profectus.

EX LIB. LXXVI.

A. Gabinius legatus rebus adversus Lucanos prospere gestis et plurimis oppidis expugnatis, in obsidione hostilium castrorum cecidit. Sulpicius legatus Marrucinos cecidit totamque eam regionem recepit. Cn. Pompeius proconsul Vestinos et Paelignos in deditionem accepit. Marsi quoque, a L. Cinna et Caecilio Pio legatis aliquot proelii fracti, petere pacem coeperunt. Asculum a Cn. Pompeio captum est. caesis et a Mamercio Aemilio legato Italicis, Silo Pompaedius dux Marsorum, auctor eius rei, in proelio cecidit. Ariobarzanes Cappadociae, Nicomedes Bithyniae regno a Mithridate Ponti rege pulsus sunt. praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

EX LIB. LXXVII.

Cum P. Sulpicius tribunus plebis auctore C. Mario perniciosas leges promulgasset, ut exules revocarentur et novi cives libertinique [. . .] distribuerentur, et ut C. Marius adversus Mithridatem Ponti regem dux crearetur, et adversantibus consulibus Q. Pompeio et L. Syllae vim intulisset, occiso Q. Pompei consulis filio, genero Syllae, L. Sylla consul cum exercitu in urbem venit et adversus factionem Sulpici et Mari in ipsa urbe pugnavit eamque expulit. ex qua duodecim a senatu hostes, inter quos C. Marius pater et filius, iudicati sunt. P. Sulpicius cum in quadam villa lateret, indicio servi sui retractus et occisus est. servus ut praemium promissum iudici

haberet, manumissus, set ob scelus proditi domini de saxo deiectus est. C. Marius filius in Africam traiecit. C. Marius pater eum in paludibus Minturnensium lateret, extractus est ab oppidanis, et cum missus ad occidendum eum servus, natione Gallus, maiestate tanti viri perterritus recessisset, inpositus publice navi delatus est in Africam. L. Sylla civitatis statum ordinavit, exinde colonias deduxit. Q. Pompeius consul, ad accipiendum a Cn. Pompeio proconsule exercitum profectus, consilio eius occisus est. Mithridates, Ponti rex, Bithynia et Cappadocia occupatis et pulso Aquilio legato Phrygiam, provinciam populi Romani, cum ingenti exercitu intravit.

EX LIB. LXXVIII.

Mithridates Asiam occupavit, Q. Oppium proconsulem, item [M.] Aquilium legatum, in vincula coniecit, iussuque eius quidquid civium Romanorum in Asia fuit uno die trucidatum est. urbem Rhodum, quae sola in fide populi Romani manserat, oppugnavit et aliquot proeliis navalibus victus recessit. Archelaus praefectus regis in Graeciam cum exercitu venit, Athenas occupavit. praeterea trepidationem urbium insularumque, aliis ad Mithridatem aliis ad populum Romanum civitates suas trahentibus, continet.

EX LIB. LXXVIII.

L. Cornelius Cinna consul cum perniciosas leges per vim atque arma ferret, pulsus urbe ab Cn. Octavio collega cum † sex tribunis plebis; imperioque ei abrogato corruptum Appi Claudii exercitum in potestatem suam redegit et bellum urbi intulit aressito C. Mario ex Africa cum aliis exulibus. in quo bello duo fratres, alter ex Pompeii exercitu, alter ex Cinnae, ignorantibus concurrerunt, et cum victor spoliaret occisum, agnito fratre ingenti lamentatione edita, rogo ei exstructo, ipse se supra rogam transfodit et eodem igne consumptus est. et cum opprimi inter initia potuissent, Cn. Pompei fraude, qui utramque partem fovendo vires Cinnae dedit nec nisi profligatis optimatum rebus auxilium tulit, et consulis segnitia confirmati Cinna et Marius quattuor exercitibus, ex quibus duo Q. Sertorio et Carboni dati sunt, urbem circumsederunt. Ostiam coloniam [Marius] expugnavit et crudeliter diripuit.

EX LIB. LXXX.

Italicis populis a senatu civitas data est. Samnites, qui soli arma recipiebant, Cinnae et Mario se coniunxerunt. ab his Plautius legatus cum exercitu caesus est. Cinna et Marius cum Carbone et Sertorio Ianiculum oppugnaverunt et fugati ab Octavio consule recesserunt. Marius Antium et Ariciam et Lanuvium colonias expugnavit. eum spes nulla esset optimatibus resistendi propter segnitiam et perfidiam et ducum et militum, qui corrupti aut pugnare volebant aut in diversas partes transiebant, Cinna et Marius in urbem recepti sunt; qui velut captam eam caedibus ac rapinis vastaverunt Cn. Octavio consule occiso et omnibus adversae partis nobilibus trucidatis, inter quos M. Antonio, eloquentissimo viro, C. Lucio [que] Caesare, quorum capita in rostris posita sunt. Crassus filius ab equitibus Fimbriae occisus; pater Crassus, ne quid indignum virtute sua pateretur, gladio se transfixit. et citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos renuntiaverunt; eodemque die, quo magistratum inierant, Marius Sex. Licinium senatorem de saxo deiçi iussit, editisque plurimis sceleribus idibus Ianuariis decessit, vir cuius si examinentur eum virtutibus vitia, haut facile sit

dictu, utrum bello melior an pace perniciosior fuerit. adeo, quam rem publicam armatus servavit, eam primo togatus omni genere fraudis, postremo armis hostiliter evertit.

EX LIB. LXXXI.

L. Sylla Athenas, quas Archelaus praefectus Mithridatis occupaverat, circumsedente [. . .] et cum magno labore expugnaret, urbi libertatem et quae habuerant reddidit. Magnesia, quae sola in Asia civitas in fide manserat, summa virtute adversus Mithridaten defensa est. praeterea excursions Thracum in Macedoniam continet.

EX LIB. LXXXII.

Sylla copias regis, quae Macedonia occupata in Thessaliam venerant, proelio vicit caesis hostium centum milibus et castris quoque expugnatis. renovato deinde bello iterum exercitum regis fudit ac delevit. Archelaus cum classe regia Syllae se tradidit. L. Valerius Flaccus consul, collega Cinnae, missus, ut Syllae succederet, propter avaritiam invisus exercitui suo a C. Fimbria legato ipsius, ultimae audaciae homine, occisus est et imperium ad Fimbriam translatum. praeterea expugnatae in Asia urbes a Mithridate et crudeliter direpta provincia, incursions Thracum in Macedoniam referuntur.

EX LIB. LXXXIII.

Flavius Fimbria in Asia fuis proelio aliquot praefectis Mithridatis urbem Pergamum cepit, obsessumque regem non multum afuit quin caperet. urbem Ilium, quae se potestati Syllae reservabat, expugnavit ac delevit, et magnam partem Asiae recepit. Sylla compluribus proeliis Thraecas cecidit. cum L. Cinna et Cn. Papirius Carbo, a se ipsis consules per biennium creati, bellum contra Syllam praepararent, effectum est per L. Valerium Flaccum principem senatus, qui orationem in senatu habuit, et per eos qui concordiae studebant, ut legati ad Syllam de pace mitterentur. Cinna ab exercitu suo, quem invitum cogebat naves conscendere et adversus Syllam proficisci, interfectus est. consulatum Carbo solus gessit. Sylla cum in Asiam traiecisset, pacem cum Mithridate fecit, ita ut his cederet provinciis: Asia, Bithynia, Cappadocia. Fimbria desertus ab exercitu, qui ad Syllam transierat, ipse se percussit, impetravitque de servo suo, praebens cervicem, ut se occideret.

EX LIB. LXXXIII.

Sylla legatis, qui a senatu missi erant, futurum se in potestate senatus respondit, si cives, qui pulsati a Cinna ad se confugerant, restituerentur. quae condicio cum iusta senatui videretur, per Carbonem factionemque eius, cui bellum videbatur utilius, ne conveniret effectum est. idem Carbo cum ab omnibus Italiae oppidis colonisque obsides exigere vellet, ut fidem eorum contra Syllam obligaret, consensu senatus prohibitus est. novis civibus senatus consulto suffragium datum est. Q. Metellus Pius, qui partes optimatum secutus erat, cum in Africa bellum moliretur, a C. Fabio praetore pulsus est, senatusque consultum per factionem Carbonis et Marianarum partium factum est, ut omnes ubique exercitus dimitterentur. libertini in quinque et triginta tribus distributi sunt. praeterea belli apparatus, quod contra Syllam excitabatur, continet.

EX LIB. LXXXV.

Sylla in Italiam cum exercitu traiecit, missisque legatis qui de pace agerent et ab consule C. Norbano violatis, eundem Norbanum

proelio vicit. et cum L. Scipionis, alterius consulis, cum quo per omnia id egerat, ut pacem iungeret, nec potuerat, castra oppugnaturus esset, universus exercitus consulis, sollicitatus per emissos a Sylla milites, signa ad Syllam transtulit. Scipio cum occidi posset, dimissus est. Cn. Pompeius, Cn. Pompei filius eius qui Asculum ceperat, conscripto voluntariorum exercitu cum tribus legionibus ad Syllam venerat; ad quem se nobilitas omnis conferebat, ita ut deserta urbe ad castra veniretur. praeterea expeditiones per totam Italiam utriusque partis ducum referuntur.

EX LIB. LXXXVI.

Cum C. Marius C. Mari filius consul ante annos viginti per vim creatus esset, C. Fabius in Africa propter crudelitatem et avaritiam suam in praetorio suo vivus exustus est. L. Philippus legatus Syllae Sardiniam, Q. Antonio praetore pulso et occiso, occupavit. Sylla cum Italicis populis, ne timeretur ab eis velut crepturus civitatem et suffragii ius nuper datum, foedus percussit. idemque ex fiducia iam certae victoriae litigatores, a quibus adibatur, vadimonia Romam deferre iussit, eum a parte diversa urbs adhuc teneretur. L. Damasippus praetor ex voluntate C. Mari consulis cum senatum contraxisset, omnem quae in urbe erat nobilitatem trucidavit. ex cuius numero Q. Mucius Scaevola pontifex maximus fugiens in vestibulo aedis Vestae occisus est. praeterea bellum a L. Murena adversus Mithridaten in Asia renovatum continet.

EX LIB. LXXXVII.

Sylla C. Marium, exercitu eius fuso delectoque ad Sacriportum, in oppido Praeneste obsedit, urbem Romam ex inimicorum manibus recepit. Marium erumpere temptantem repulit. praeterea res a legatis eius eadem ubique fortuna partium gestas continet.

EX LIB. LXXXVIII.

Sylla Carbonem, exercitu ad Clusium, ad Faventiam Fidentiamque caeso, Italia expulit; eum Samnitibus, qui soli ex Italicis populis nondum arma posuerant, iuxta urbem Romanam ante portam Collinam debellavit; reciperataque re publica pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinavit. octo milia dediticiorum in villa publica trucidavit, tabulam proscriptio- nis proposuit, urbem ac totam Italiam caedibus replevit, inter quas omnes Praenestinos inermes concidi iussit, Marium senatori ordinis virum cruribus brachiisque fractis, auribus praesectis et oculis effossis necavit. C. Marius Praeneste obsessus a Lucretio Ofella, Syllanarum partium viro, cum per cuniculum captaret evadere saeptum exercitu, mortem sibi conscivit. id est, in ipso cuniculo, cum sentiret se evadere non posse, cum Telesino fugae comite stricto utrimque gladio concurrat; quem cum occidisset, ipse saucius impetravit a servo, ut se occideret.

EX LIB. LXXXVIII.

M. Brutus a Cn. Papirio Carbone, qui Cossuram adpulerat, missus nave piscatoria Lilybaeum, ut exploraret, an ibi iam Pompeius esset, et circumventus navibus, quas Pompeius miserat, in se muerone verso ad transtrum navis obnixus corporis pondere incubuit. Cn. Pompeius in Siciliam cum imperio a senatu missus Cn. Carbonem, qui flens muliebriter mortem tulit, captum occidit. Sylla dictator factus, quod nemo unquam fecerat, cum fascibus viginti quattuor processit. legibus novis rei publicae statum contumnavit, tribunorum plebis potestatem minuit et omne ius legum

ferendarum ademit, pontificum augurumque collegium ampliavit ut essent quindecim, senatum ex equestri ordine supplevit, proscriptorum liberis ius petendorum honorum eripuit et bona eorum vendidit; ex quibus plurima (prima) rapuit. redactum est sestertiūm ter milies quingentes. Q. Lucretium Ofellam, adversus voluntatem suam consulatum petere ausum, iussit occidi in foro, et cum hoc indigne ferret populus Romanus, contione advocata se iussisse dixit. Cn. Pompeius in Africa Cn. Domitium proscriptum et Hiabam regem Numidiaē bellum molientes victos occidit et quattuor et viginti annos natus, adhuc eques Romanus, quod nulli contigerat, ex Africa triumphavit. C. Norbanus consularis proscriptus in urbe Rhodo cum comprehenderetur, ipse se occidit. Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperto ad posticas aedes Bastiae uxoris cum accessisset, admissus non est, quia illum proscriptum diceret; itaque ipse se transfodit et sanguine suo fores uxoris respersit. Sylla Aeserniam in Samnio recepit. quadraginta septem legiones in agros captos deduxit et eos his divisit. Volaterras, quod oppidum adhuc in armis erat, obsessum, in deditionem accepit. Mitylenae quoque in Asia, quae sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnatae dirutaeque sunt.

EX LIB. LXXXX.

Sylla decessit, honosque ei a senatu habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. M. Lepidus cum acta Syllae temptaret rescindere, bellum excitavit. a Q. Catulo collega Italia pulsus et in Sardinia frustra bellum molitus periiit. M. Brutus, qui eisalpinam Galliam optinebat, a Cn. Pompeio oecisus est. Q. Sertorius proscriptus in ulteriore Hispania ingens bellum excitavit. L. Manlius proconsul et M. Domitius legatus ab Hirtuleio quaestore proelio victi sunt. praeterea res a P. Servilio proconsule adversus Cilicas gestas continet.

EX LIB. LXXXXI.

Cn. Pompeius cum adhuc eques Romanus esset, cum imperio proconsulari adversus Sertorium missus est. Sertorius aliquot urbes expugnavit, plurimasque civitates in potestatem suam redegit. Appius Claudius proconsul Thracas pluribus proeliis vicit. Q. Metellus proconsul L. Hirtuleium quaestorem Sertorii cum exercitu cecidit.

EX LIB. LXXXXII.

Cn. Pompeius dubio eventu cum Sertorio pugnavit, ita ut singula ex utraque parte cornua vicerint. Q. Metellus Sertorium et Perpernam cum duobus exercitibus proelio fudit; cuius victoriae partem cupiens ferre Pompeius parum prospere pugnavit. obsessus deinde Cluniaē Sertorius adsiduis eruptionibus non leviora damna obsidentibus intulit. praeterea res ab Curione proconsule in Thracia gestas adversus Dardanos et Q. Sertori multa crudelia in suos facta continet; qui plurimos ex amicis et secum proscriptis crimine prodicionis insimulatos occidit.

EX LIB. LXXXXIII.

P. Servilius proconsul in Cilicia Isauros domuit et aliquot urbes piratarum expugnavit. Nicomedes Bithyniae rex moriens populum Romanum fecit heredem, regnumque eius in provinciae formam redactum est. Mithridates foedere cum Sertorio icto bellum populo Romano intulit. apparatus dein regiarum copiarum pedestrium navaliumque; et occupata Bithynia, M. Aurelius Cotta consul ad

Calchedona proelio a rege victus; resque a Pompeio et Metello adversus Sertorium [gestae, qui] omnibus belli militiaeque artibus par fuit [...] et ab obsidione Calaguris oppidi depulsos coegerit diversas regiones petere, Metellum ulteriorem Hispaniam, Pompeium Galliam.

EX LIB. LXXXIII.

L. Licinius Lucullus consul adversus Mithridaten equestribus proeliis feliciter pugnavit et aliquot expeditiones prosperas fecit poscentesque pugnam milites a seditione inhibuit. Deiotarus Gallograeciae tetrarches praefectos Mithridatis bellum in Phrygia moventes eecidit. praeterea res a Cn. Pompeio in Hispania contra Sertorium prospere gestas continet.

EX LIB. LXXXV.

C. Curio proconsul Dardanos in Thracia domuit. quattuor et septuaginta gladiatores Capuae ex ludo Lentuli profugerunt, et congregata servitorum ergastulorumque multitudine, Crixo et Spartaco duobus bello excitato, Claudium Pulehrum legatum et P. Varenum praetorem proelio vicerunt. L. Lucullus proconsul ad Cyzicum urbem exercitum Mithridatis fame ferroque delevit, pulsumque Bithynia regem, variis belli ac naufragiorum casibus fractum, coegit in Pontum profugere.

EX LIB. LXXXVI.

Q. Arrius praetor Crixum fugitivorum ducem cum viginti milibus hominum eecidit. Cn. Lentulus consul male adversus Spartacum pugnavit. ab eodem L. Gellius consul et Q. Arrius praetor acie victi sunt. Sertorius a M. Perperna et M. Antonio et aliis coniuratis in convivio interfectus est, octavo ducatus sui anno, magnus dux et adversus duos imperatores, Pompeium et Metellum, vel frequentius victor, ad ultimum et saevus et prodigus. imperium partium ad Marcum translatum, quem Cn. Pompeius victum captumque interfecit, ac recepit Hispanias decimo fere anno quam coeptum est bellum. C. Cassius proconsul et Cn. Manlius praetor male adversus Spartacum pugnaverunt, idque bellum M. Crasso praetori mandatum est.

EX LIB. LXXXVII.

M. Crassus praetor primum cum parte fugitivorum, quae ex Gallis Germanisque constabat, feliciter pugnavit, caesis hostium triginta quinque milibus et duobus eorum Casto et Gannico. cum Spartaco deinde debellavit, caesis cum ipso sexaginta milibus. M. Antonius praetor bellum adversus Cretenses parum prospere susceptum morte sua finit. M. Lucullus proconsul Thracas subegit. L. Lucullus in Ponto adversus Mithridaten feliciter pugnavit, caesis hostium amplius quam sexaginta milia. M. Crassus et Cn. Pompeius consules facti † sic ut Pompeius, antequam quaesturam gereret, ex equite Romano, tribuniciam potestatem restituerunt. iudicia quoque per L. Aurelium Cottam praetorem ad equites Romanos translata sunt. Mithridates desperatione rerum suarum coactus ad Tigranem Armeniae regem confugit.

EX LIB. LXXXVIII.

Machares filius Mithridatis, Bospori rex, a L. Lucullo in amicitiam receptus est. Cn. Lentulus et L. Gellius censores asperam censuram egerunt quattuor et sexaginta senatu motis. a quibus lustro condito censa sunt civium capita nonaginta milia. L. Metellus praetor in Sicilia adversus piratas prospere rem gessit. templum

Iovis in Capitolio, quod incendio consumptum ac resectum erat, a Q. Catulo dedicatum est. L. Lucullus in Armenia Mithridaten et Tigranen et ingentes utriusque regis copias pluribus proeliis fudit. Q. Metellus proconsul bello adversus Cretenses mandato Cydoniam urbem obsedit. C. Triarius legatus Luculli adversus Mithridaten parum prospere pugnavit. Lucullum, ne persequeretur Mithridaten ac Tigranen summamque victoriae inponeret, seditio militum tenuit, quia sequi nolebant, id est legiones Valerianae, quae impleta a se stipendia dicentes, Lucullum reliquerunt.

EX LIB. LXXXVIII.

Q. Metellus proconsul Cnoson et Lyctum et Cydoniam et alias plurimas urbes expugnavit. L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quattuordecim gradus proximi assignarentur. Cn. Pompeius lege ad populum lata persequi piratas iussus, qui commercium annonae intercluserant, intra quadragesimum diem toto mari eos expulit belloque cum eis in Cilicia confecto, acceptis in deditionem piratis agros et urbes dedit. praeterea res gestas a Q. Metello adversus Cretenses continet et epistolas Metelli et Cn. Pompeii in vicem missas. queritur Q. Metellus gloriam sibi rerum a se gestarum a Pompeio praeripi, qui in Cretam miserit legatum suum ad accipiendas urbium deditiones. Pompeius rationem reddit hoc se facere debuisse.

EX LIB. C

Manilius tribunus plebis magna indignatione nobilitatis legem tulit, ut Pompeio Mithridaticum bellum mandaretur. contio eius bona. Q. Metellus perdomitis Cretensibus liberae in id tempus insulae leges dedit. Cn. Pompeius ad gerendum bellum adversus Mithridaten profectus cum rege Parthorum Phrahate amicitiam renovavit. equestri proelio Mithridaten vicit. praeterea bellum inter Phrahaten regem Parthorum et Tigranen Armeniorum, ac deinde inter filium Tigranen patremque gestum continet.

EX LIB. CI.

Cn. Pompeius Mithridaten nocturno proelio victum coegit Bosphorum profugere. Tigranen in deditionem accepit eique ademptis Syria, Phoenice, Cilicia regnum Armeniae restituit. coniuratio eorum qui in petitione consulatus ambitus damnati erant facta de interficiendis consulibus obpressa est. Cn. Pompeius cum Mithridaten persequeretur, in ultimas ignotasque gentes penetravit, Hiberos Albanosque, qui transitum non dabant, proelio vicit. praeterea fugam Mithridatis per Colchos Heniochosque et res ab eo in Bosphoro gestas continet.

EX LIB. CII.

Cn. Pompeius in provinciae formam Pontum redegit. Pharnaces filius Mithridatis bellum patri intulit. ab eo Mithridates obsessus in regia cum veneno sumpto parum profecisset ad mortem, a milite Gallo nomine Bitoco, a quo ut adjuvaret se petierat, interfectus est. Cn. Pompeius Iudaeos subegit; fanum eorum in Hierosolyma, inviolatum ad id tempus, cepit. L. Catilina, bis repulsam in petitione consulatus passus, cum Lentulo praetore et Cethego et compluribus aliis coniuravit de caede consulum et senatus, incendiis urbis et obprimenda re publica, exercitu quoque in Etruria comparato. ea coniuratio industria M. Tulli Ciceronis eruta est. Catilina urbe pulso de reliquis coniuratis supplicium sumptum est.

EX LIB. CIII.

Catilina a C. Antonio proconsule cum exercitu caesus est. P. Clodius accusatus, quod in habitu mulieris in sacrum, quo virum intrare nefas est, clam intrasset et uxorem Metelli pontificis stuprasset, absolutus est. C. Pontinius praetor Allobrogas, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. P. Clodius ad plebem transiit. C. Caesar Lusitanos subegit; eoque consulatus candidato et captante rem publicam invadere conspiratio inter tres civitatis principes facta est, Cn. Pompeium, M. Crassum, C. Caesarem. leges agrariae a Caesare consule cum magna contentione, invito senatu et altero consule M. Bibulo, latae sunt. C. Antonius proconsul in Thracia parum prospere rem gessit. M. Cicero lege a P. Clodio tribuno plebis lata, quod indemnatos cives necavisset, in exilium missus. Caesar in provinciam Galliam profectus Helvetios, vagam gentem, domuit, quae sedem quaerens per provinciam Caesaris Narbonem iter facere volebat. praeterea situm Galliarum continet. Pompeius de liberis Mithridatis, Tigrane et Tigranis filio triumphavit, Magnusque e tota contione consulatus est.

EX LIB. CIIII.

Prima pars libri situm Germaniae moresque continet. C. Caesar cum adversus Germanos, qui Ariovisto duce in Galliam transcenderant, exercitum duceret, rogatus ab Aeduis et Sequanis, quorum ager possidebatur, trepidationem militum propter metum novorum hostium ortum adlocutione exercitus inhibuit et victos proelio Germanos Gallia expulit. M. Cicero Pompeio inter alios exorante, et T. Annio Milone tribuno plebis [agente], ingenti gaudio senatus ac totius Italiae ab exilio reductus est. Cn. Pompeio per quinquennium annonae cura mandata est. Caesar Ambianos, Suessionas, Viromandos, Atrebrates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, proelio victos in deditionem accepit, ac deinde contra Nervios, unam ex his civitatibus, cum magno discrimine pugnavit eamque gentem delevit, quae bellum gessit, donec ex sexaginta milibus armatorum mille superessent, ex sescentis senatoribus tres tantum evaderent. lege lata de redigenda in provinciae formam Cypro et publicanda pecunia regia, M. Catoni administratio eius rei mandata est. Ptolemaeus Aegypti rex, ob iniurias quas patiebatur a suis regno [relieto], Romam venit. C. Caesar Venetos, gentem Oceano iunctam, navali proelio vicit. praeterea res a legatis eius eadem fortuna gestas continet.

EX LIB. CV.

Cum C. Catonis tribuni plebis intercessionibus comitia tollerentur, senatus vestem mutavit. M. Cato in petitione praecturae praelato Vatinius repulsam tulit. idem cum legem impediret, qua provinciae consulibus in quinquennium, Pompeio Hispaniae, Crasso Syria et Parthicum bellum dabantur, a C. Trebonio tribuno plebis, legis auctore, in vincula ductus est. A. Gabinius proconsul Ptolemaeum reduxit in regnum Aegypti, reiecto Archelao, quem sibi regem adseverant. victis Germanis in Gallia (caesis) Rhenum transcendit et proximam partem Germaniae domuit, ac deinde Oceano in Britanniam, primo parum prospere tempestatibus adversis traiecit, iterum feliciter, magnaque multitudine hostium caesa aliquam partem insulae in potestatem redegit.

EX LIB. CVI.

Julia Caesaris filia, Pompei uxor, decessit, honosque ei a populo

habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Gallorum aliquot populi Ambiorige duce, [rege] Eburonum, defecerunt; a quibus Cotta et Titurius legati Caesaris circumventi insidiis cum exercitu cui praeerant caesi sunt. et cum aliarum quoque legionum castra oppugnata magno labore defensa essent, inter quae eius, qui in Treveris praeerat Q. Ciceronis, ab ipso Caesare hostes proelio fusi sunt. M. Crassus bellum Parthis inlaturus Euphraten flumen transiit, victusque proelio, in quo et filius eius cecidit, cum reliquias exercitus in collem recepisset, evocatus in colloquium ab hostibus velut de pace acturis, quorum dux erat Surenas, comprehensus et ne quid vivus pateretur repugnans, interfectus est.

EX LIB. CVII.

C. Caesar Treveris in Gallia victis iterum in Germaniam transiit, nulloque ibi hoste invento reversus in Galliam Eburonas et alias civitates quae conspiraverant vicit et Ambiorigem in fuga persecutus est. P. Clodi a T. Annio Milone, candidato consulatus, Appia via ad Bovillas occisi corpus plebs in curia cremavit. cum seditiones inter candidatos consulatus Hypsaeum, Scipionem, Milonem essent, qui armis ac vi contendebant, ad comprimendas eas Cn. Pompeius † legatus et a senatu consul tertio factus est, absens et solus, quod nulli alii unquam contigit. quaestione decreta de morte P. Clodii, Milo iudicio damnatus in exilium actus est. lex lata est, ut ratio absentis Caesaris in petitione consulatus haberetur invito et contradicente M. Catone. praeterea res gestas a C. Caesare adversus Gallos, qui prope universi Vereingentorige Arverno duce defecerunt, et laboriosas obsidiones urbium continet, inter quas Avarici Biturigum et Gergoviae Arvernorum.

EX LIB. CVIII.

C. Caesar Gallos ad Alesiam vicit omnesque Galliae civitates, quae in armis fuerant, in deditionem accepit. C. Cassius, quaestor M. Crassi, Parthos, qui in Syriam transcenderant, cecidit. in petitione consulatus M. Cato repulsam tulit, creatis consulibus Ser. Sulpicio, M. Marcello. C. Caesar Bellovacos cum aliis Gallorum populis domuit. praeterea contentiones inter consules de successore C. Caesari mittendo, agente in senatu M. Marcello consule, ut Caesar ad petitionem consulatus veniret, cum is lege lata in tempus consulatus provincias obtinere deberet, resque a M. Bibulo in Syria gestas continet.

EX LIB. CVIUI QVI EST CIVILIS BELLII PRIMVS.

Causae civilium armorum et initia referuntur contentionesque de successore C. Caesari mittendo, cum se dimissurum exercitus negaret, nisi a Pompeio dimitterentur. et C. Curionis tribuni plebis primum adversus Caesarem, dein pro Caesare actiones continet. cum senatus consultum factum esset, ut successor Caesari mitteretur, M. Antonio et Q. Cassio tribunis plebis, quoniam intercessionibus id senatus consultum impediabant, urbe pulsus, mandatumque a senatu consulibus et Cn. Pompeio, ut viderent, ne quid res publica detrimenti caperet, C. Caesar bello inimicos persecuturus cum exercitu in Italiam venit, Corfinium cum L. Domitio et P. Lentulo cepit eosque dimisit, Cn. Pompeium ceterosque partium eius Italia expulit.

EX LIB. CX QVI EST CIVILIS BELLII SECVNDVS.

C. Caesar Massiliam, quae portas clauserat, obsedit, et relictis in obsidione urbis eius legatis C. Trebonio et D. Bruto profectus in

Hispaniam L. Afranium et M. Petreium legatos Cn. Pompei cum septem legionibus ad Herdam in deditionem accepit omnesque incolumes dimisit, Varrone quoque legato Pompei cum exercitu in potestatem suam redacto. Gaditanis civitatem dedit. Massilienses duobus navalibus proeliis victi post longam obsidionem potestati Caesaris se permiserunt. C. Antonius legatus Caesaris male adversus Pompeianos in Illyrico rebus gestis captus est; in quo bello Opitergini transpadani, Caesaris auxiliares, rate sua ab hostilibus navibus clusa, potius quam in potestatem hostium venirent inter se concurrentes ocebuerunt. C. Curio, legatus Caesaris in Africa, cum prospere adversus Varum Pompeianarum partium ducem pugnasset, a Iuba rege Mauretaniae cum exercitu caesus est. C. Caesar in Graeciam traiecit.

EX LIB. CXI QVI EST CIVILIS BELLII TERTIVS.

M. Caelius Rufus praetor, cum seditiones in urbe concitaret novarum tabularum spe plebe sollicitata, abrogato magistratu pulsus urbe Miloni exuli, qui fugitivorum exercitum contraxerat, se coniunxit. uterque, cum bellum molirentur, interfecti sunt. Cleopatra regina Aegypti a Ptolemaeo fratre regno pulsa est. propter Q. Cassi praetoris avaritiam crudelitatemque Cordubenses in Hispania cum duabus Varronianis legionibus a partibus Caesaris desciverunt. Cn. Pompeius ad Dyrrachium obsessus a Caesare et, praesidiis eius cum magna clade diversae partis expugnatis obsidione liberatus, translato in Thessaliam bello, apud Pharsaliam acie victus est. Cicero in castris remansit, vir nihil minus quam ad bella natus. omnibusque adversarum partium, qui se potestati victoris permiserant, Caesar ignovit.

EX LIB. CXII QVI EST CIVILIS BELLII QVARTVS.

Trepidatio victarum partium in diversas orbis terrarum partes et fuga refertur. Cn. Pompeius cum Aegyptum petisset, iussu Ptolemaei regis, pupilli sui, auctore Theodoto praeeptore, cuius magna aput regem auctoritas erat, et Pothino occisus est ab Achilla, cui id facinus erat delegatum, in navicula antequam in terram exiret. Cornelia uxor et Sex. Pompeius filius Cypron refugerunt. Caesar post tertium diem insecutus, eum ei Theodotus caput Pompei et anulum obtulisset, infensus est et inlacrimavit; [nec] sine periculo Alexandriam tumultuantem intravit. Caesar dictator creatus Cleopatram in regnum Aegypti reduxit et inferentem bellum Ptolemaeum isdem auctoribus, quibus Pompeium interfecerat, cum magno suo discrimine vicit. Ptolemaeus dum fugit, in Nilo navicula subsedit. praeterea laboriosum M. Catonis in Africa per deserta cum legionibus iter et bellum a Cn. Domitio adversus Pharnacem parum prospere gestum continet.

EX LIB. CXIII QVI EST CIVILIS BELLII QVINTVS.

Confirmatis in Africa Pompeianis partibus, imperium earum P. Scipioni delatum est Catone, cui ex aequo deferebatur imperium, cedente. et eum de diruenda urbe Vtica propter favorem civitatis eius in Caesarem deliberaretur idque ne fieret M. Cato tenuisset, Iuba suadente, ut dirueretur, tutela eius et custodia mandata est Catoni. Cn. Pompeius Magni filius in Hispania contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius nec Petreius excipere volebant, bellum adversus Caesarem renovavit. Pharnaces Mithridatis filius, rex Ponti, sine ulla belli mora victus est. eum seditiones Romae a P. Dolabella tribuno plebis, legem ferente de novis tabulis, exci-

tatae essent et ex ea causa plebs tumultuaretur, inductis a M. Antonio magistro equitum in urbem militibus octingenti e plebe caesi sunt. Caesar veteranis eum seditione missionem postulantis dedit, et eum in Africanis traiecit, adversus copias Iubae regis cum discrimine magno pugnavit.

EX LIB. CXIII QVI EST CIVILIS BELLI SEXTVS.

Bellum in Syria Caecilius Bassus eques Romanus Pompeianorum partium excitavit relicto a legione Sex. Caesare, quae ad Basum transierat, occisoque eo. Caesar Scipionem praetorem Iubamque vicit ad Thapsum castris eorum expugnatis. Cato audita re eum se percussisset Utiae et interveniente filio curaretur, inter ipsam curationem rescisso vulnere expiravit anno aetatis quadragesimo octavo. Petreius Iubam seque interfecit. P. Scipio in nave circumventus honestae morti vocem [honestam] adiecit; quaerentibus enim imperatorem hostibus dixit 'imperator se bene habet'. Faustus et Afranius occisi. Catonis filio venia data. Brutus legatus Caesaris in Gallia Bellovacos rebellantes proelio vicit.

EX LIB. CXV QVI EST CIVILIS BELLI SEPTIMVS.

Caesar quattuor triumphos duxit, ex Gallia, ex Aegypto, ex Ponto, ex Africa. epulum et omnis generis spectacula dedit. M. Marcello consulari senatu rogante reditum concessit; quo beneficio eius Marcellus frui non potuit, a Cn. Magio cliente suo Athenis occisus. recensum egit, quo censa sunt civium capita centum quinquaginta milia. profectusque in Hispaniam adversus Cn. Pompeium, multis utrimque expeditionibus factis et aliquot urbibus expugnatis summam victoriam eum magno discrimine ad Mundam urbem consecutus est. Pompeius Sex. effugit.

EX LIB. CXVI QVI EST CIVILIS BELLI OCTAVVS.

Caesar ex Hispania quintum triumphum egit. et eum plurimi maxime honores a senatu decreti essent, inter quos ut parens patriae appellaretur et sacrosanctus ac dictator in perpetuum esset, invidiae adversus eum causam praestitere, et quod senatui deferenti hos honores, eum ante aedem Veneris Genetricis sederet, non ad-surrexit, et quod [a] M. Antonio consule collega suo inter Lupercos currente diadema capiti suo inpositum in sella reposuit et quod Epidio Marullo et Caesetio Flavo tribunis plebis invidiam ei tamquam regnum adfectanti [moventibus] potestas abrogata est. ex his causis conspiratione in eum facta, cuius capita fuerunt M. Brutus et C. Cassius et ex Caesaris partibus Dec. Brutus et C. Trebonius, in Pompei curia occisus est viginti tribus vulneribus, occupatumque ab interfectoribus eius Capitolium. oblivione deinde caedis eius a senatu decreta, obsidibus Antoni et Lepidi liberis acceptis coniurati a Capitolio descenderunt. testamento Caesaris heres ex parte dimidia institutus C. Octavius, sororis nepos, et in nomen adoptatus est. Caesaris corpus eum in campum Martium ferretur, a plebe ante rostra crematum est. dictaturae honos in perpetuum sublatus est. C. Amatius, humillimae sortis homo, qui se Mari filium ferebat, eum apud credulam plebem seditiones moveret, necatus est.

EX LIB. CXVII.

C. Octavius Romam ex Epiro venit — eo enim illum Caesar praemiserat, bellum in Macedonia gesturus —, omnibusque prosperis exceptus et nomen Caesaris sumpsit. in confusione rerum ac tumultu M. Lepidus pontificatum maximum interecepit. et M. An-

tonius consul cum inpotenter dominaretur legemque de permutatione provinciarum per vim tulisset et Caesarem quoque petentem, ut sibi adversus percussores avunculi adesset, magnis iniuriis adfecisset, Caesar et sibi et rei publicae vires adversum eum paraturus deductos in colonias veteranos excitavit. legiones quoque quarta et Martia signa ab Antonio ad Caesarem tulerunt, deinde et complures saevitia M. Antoni, passim in castris suis trucidantis qui ei suspecti erant, ad Caesarem desciverunt. Dec. Brutus, ut petenti Cisalpinam Galliam Antonio obsisteret, Mutinam cum exercitu occupavit. praeterea discursum utriusque partis virorum ad accipiendas provincias apparatusque belli continet.

EX LIB. CXVIII.

M. Brutus in Graecia sub praetextu rei publicae et suscepti contra M. Antonium belli exercitum, cui P. Vatinius praeerat, cum provincia in potestatem suam redegit. C. Caesari, qui privatus rei publicae arma sumpserat, propraetoris imperium a senatu datum est cum consularibus ornamentis adiectumque, ut senator esset. M. Antonius Dec. Bruto Mutinae obsedit, missique ad eum a senatu legati de pace parum ad componendam eam valuerunt. populus Romanus saga sumpsit. M. Brutus in Epiro C. Antonium praetorem cum exercitu potestati suae subiecit.

EX LIB. CXVIII.

C. Trebonius in Asia fraude P. Dolabellae occisus est. ob id facinus Dolabella hostis a senatu iudicatus est. cum Pansa consul male adversus Antonium pugnasset, A. Hirtius consul cum exercitu superveniens fuis M. Antoni copiis fortunam utriusque partis aequavit. victus deinde ab Hirtio et Caesare Antonius in Galliam confugit, et M. Lepidum cum legionibus, quae sub eo erant, sibi iunxit, hostisque a senatu cum omnibus qui intra praesidia eius essent iudicatus est. A. Hirtius, qui post victoriam in ipsis hostium castris ceciderat, et C. Pansa ex vulnere, quod in adverso proelio exceperat, defunctus in campo Martio sepulti sunt. adversus C. Caesarem, qui solus ex tribus ducibus supererat, parum gratus senatus fuit, qui Dec. Bruto obsidione Mutinensi a Caesare liberato triumphii honore decreto Caesaris militumque eius mentionem non satis gratam habuit. ob quae C. Caesar, reconciliata per M. Lepidum cum M. Antonio gratia, Romam cum exercitu venit et perculsis adventu eius eis, qui in eum iniqui erant, cum annos novemdecim haberet, consul creatus est.

EX LIB. CXX.

C. Caesar consul legem tulit de quaestione habenda in eos, quorum opera Caesar pater occisus esset, postulatque ea lege M. Brutus, C. Cassius, Dec. Brutus absentes damnati sunt. cum M. Antoni vires Asinius quoque Pollio et Munatius Plancus cum exercitibus suis adiuncti ampliassent, Dec. Brutus, cui senatus ut persequeretur Antonium mandaverat, relictus a legionibus suis profugisset, iussu Antoni, in cuius potestatem venerat, (caesus) a Capeno Sequano interfectus est. C. Caesar pacem cum Antonio et Lepido fecit, ita ut tresviri rei publicae constituendae per quinquennium essent ipse et Lepidus et Antonius, et ut suos quisque inimicos proseriberent. in qua proscriptione plurimi equites Romani, centum triginta senatorum nomina fuerunt, et inter eos L. Pauli, fratris M. Lepidi, et L. Caesaris, Antoni avunculi, et M. Ciceronis. huius occisi a Popillio legionario milite, cum haberet annos sexaginta

tres, caput quoque cum dextra manu in rostris positum est. praeterea res a M. Bruto in Graecia gestas continet.

EX LIB. CXXI QVI EDITVS POST EXCESSVM AVGVSTI DICTVR.

C. Cassius, cui mandatum a senatu erat, ut Dolabellam hostem indicatum bello persequeretur, auctoritate rei publicae adiutus Syriam cum tribus exercitibus, qui in eadem provincia erant, in potestatem suam redegit, Dolabellam in urbe Laudicia obsessum mori coegit. M. quoque Bruti iussu C. Antonius captus, occisus est.

EX LIB. CXXII.

M. Brutus adversus Thraecas parumper prospere rem gessit, omnibusque transmarinis provinciis exercitibusque in potestatem eius et C. Cassi redactis, coierunt Smyrnae uterque ad ordinanda belli futuri consilia. M. Messalae Poplicolam fratrem vinctum communi consilio condonaverunt.

EX LIB. CXXIII.

Sex. Pompeius Magni filius, collectis ex Epiro proscriptis ac fugitivis, cum exercitu diu sine ulla loci cuiusquam possessione praedatus in mari, Messanam oppidum in Sicilia primum, dein totam provinciam occupavit occisoque Pompeio Bithynico praetore Q. Salvidienum legatum Caesaris navali proelio vicit. Caesar et Antonius cum exercitibus in Graeciam traiecerunt, bellum adversus Brutum et Cassium gesturi. Q. Cornificius in Africa T. Sextium, Cassianarum partium ducem, proelio vicit.

EX LIB. CXXIII.

C. Caesar et Antonius apud Philippos vario eventu adversus Brutum et Cassium pugnauerunt, ita ut dextra utriusque cornua vincerent et castra quoque utrinque ab iis qui vicerant expugnarentur. sed inaequalem fortunam partium mors Cassi fecit, qui cum in eo cornu fuisset, quod pulsum erat, totum exercitum fustum ratus mortem conscivit. altera dein acie victus M. Brutus et ipse vitam finiit, exorato Stratone fugae comite, ut sibi gladium adigeret. annorum erat [. . .] circiter quadraginta, inter quos Q. Hortensius occisus est.

EX LIB. CXXV.

Caesar relicto trans mare Antonio — provinciae ea parte imperi positae ei cesserant — reversus in Italiam veteranis agros divisit. seditiones exercitus sui, quas corrupti a Fulvia M. Antoni uxore milites adversus imperatorem suum concitaverant, cum gravi periculo inhibuit. L. Antonius consul, M. Antoni frater, eadem Fulvia consiliante bellum Caesari intulit. receptis in partes suas populis, quorum agri veteranis adsignati erant, et M. Lepido, qui custodiae urbis cum exercitu praecerat, fuso, hostiliter in urbem irupit.

EX LIB. CXXVI.

Caesar cum esset annorum viginti trium, obsessum in oppido Perusia L. Antonium conatumque aliquotiens erumpere et repulsum fame coegit in deditionem venire, ipsique et omnibus militibus eius ignovit, Perusiam diruit, redactisque in potestatem suam omnibus diversae partis exercitibus bellum citra ullum sanguinem confecit.

EX LIB. CXXVII.

Parthi Labieno, qui Pompeianarum partium fuerat, duce in Syriam inruperunt, victoque Decidio Saxa, M. Antoni legato, totam eam provinciam occupaverunt. M. Antonius cum ad bellum adversus Caesarem gerendum [. . .] uxore Fulvia, ne concordiae ducem

obstaret, pace facta cum Caesare sororem eius Octaviam in matrimonium duxit. Q. Salvidienum consilia nefaria adversus Caesarem molitum indicio suo protraxit, isque damnatus mortem conceivit. P. Ventidius Antoni legatus Parthos proelio victos Syria expulit, Labieno eorum duce occiso. cum vicinus Italiae hostis Sex. Pompeius Siciliam teneret et commercium annonae impediret, expostulatam cum eo pacem Caesar et Antonius fecerunt, ita ut Siciliam provinciam haberet. praeterea motus Africae et bella ibi gesta continet.

EX LIB. CXXVIII.

Cum Sex. Pompeius rursus latrocinii mare infestum redderet, nec pacem quam acceperat praestaret, Caesar necessario adversus eum bello suscepto, duobus navalibus proeliis eum dubio eventu pugnavit. P. Ventidius legatus M. Antoni Parthos in Syria proelio vicit regemque eorum occidit. Iudaei quoque a legatis Antoni subacti sunt. praeterea belli Siculi apparatus continet.

EX LIB. CXXVIII.

Adversus Sex. Pompeium vario eventu navalibus proeliis pugnatum est, ita ut ex duabus Caesaris classibus altera, cui Agrippa praecerat, vinceret, altera, quam Caesar duxerat, deleta expositi in terram milites in magno periculo essent. victus deinde Pompeius in Siciliam profugit. M. Lepidus, qui ex Africa velut ad societatem belli contra Sex. Pompeium a Caesare gerendi traiecerat, cum bellum Caesari quoque inferret, relictus ab exercitu, abrogato triumviratus honore vitam impetravit. M. Agrippa navali corona a Caesare donatus est, qui honos nulli ante eum habitus erat.

EX LIB. CXXX.

M. Antonius dum cum Cleopatra luxuriaretur, tarde Mediam ingressus bellum cum legionibus decem et octo et sexdecim milibus equitum Parthis intulit, et cum duabus legionibus amissis, nulla re prospere cedente retro rediret, insecutis subinde Parthis et ingenti trepidatione et magno totius exercitus periculo in Armeniam reversus et viginti et uno diebus trecenta milia fuga emensus, circa octo milia hominum tempestatibus amisit. tempestatibus quoque infestas super tam infeliciter susceptum Parthicum bellum culpa sua passus est, quia hiemare in Armenia nolebat, dum ad Cleopatram festinat.

EX LIB. CXXXI.

Sex. Pompeius eum in fidem M. Antoni veniret, bellum adversus eum in Asia moliens, obpressus a legatis eius occisus est. Caesar seditionem veteranorum cum magna pernicie motam inhibuit, Iapydas et Dalmatas et Pannonios subegit. Antonius Artavasden Armeniae regem, fide data perductum, in vincula conici iussit, regnumque Armeniae filio suo ex Cleopatra nato dedit, quam uxoris loco, iam pridem captus amore eius, habere coeperat.

EX LIB. CXXXII.

Caesar in Illyrico Dalmatas domuit. cum M. Antonius ob amorem Cleopatrae, ex qua duos filios habebat, Philadelphum et Alexandrum, neque in urbem venire vellet neque finito triumviratus tempore imperium deponere, bellumque moliretur quod urbi et Italiae inferret, ingentibus tam navalibus quam terrestribus copiis ob hoc contractis remissoque Octaviae sorori Caesaris repudio, Caesar in Epirum cum exercitu traiecit. pugnae deinde navalis et proelia equestria secunda Caesaris referuntur.

EX LIB. CXXXIII.

M. Antonius ad Actium classe victus Alexandriam profugit; obsessusque a Caesare in ultima desperatione rerum, praecipue occisae Cleopatrae falso rumore impulsus, se ipse interfecit. Caesar Alexandria in potestatem redacta, Cleopatra ne in arbitrium victoris veniret voluntaria morte defuncta, in urbem reversus tres triumphos egit, unum ex Illyrico, alterum ex Actiaca victoria, tertium de Cleopatra, inposito fine civilibus bellis altero et vicesimo anno. M. Lepidus Lepidi, qui triumphus fuerat, filius, coniuratione adversus Caesarem facta bellum moliens, oppressus et occisus est.

EX LIB. CXXXIII.

C. Caesar rebus compositis et omnibus provinciis in certam formam redactis Augustus quoque cognominatus est, et mensis Sextilis in honorem eius appellatus est. cum ille conventum Narbone ageret, census a tribus Galliis, quas Caesar pater vicerat, actus. bellum adversus Basternas et Moesos et alias gentes a M. Crasso gestum [...] referuntur.

EX LIB. CXXXV.

Bellum a M. Crasso adversus Thraecas et a Caesare adversus Hispanos gestum refertur, et Salassi, gens Alpina, perdomiti.

[*Librorum CXXXVI et CXXXVII periochae desunt.*]

EX LIB. CXXXVIII.

Raeti a Ti. Nerone et Druso Caesaris privignis domiti. Agrippa Caesaris gener mortuus. a Druso census actus est.

EX LIB. CXXXVIII.

Civitates Germaniae eis Rhenum et trans Rhenum positae oppugnantur a Druso, et tumultus, qui ob censum exortus in Gallia erat, componitur. ara Caesari ad confluentem Araris et Rhodani dedicata, sacerdote creato C. Iulio Vercondaridubno Aeduo.

EX LIB. CXXXIX.

Thraeces domiti a L. Pisone; item Cherusci, Tencteri, Chauci aliaeque Germanorum trans Rhenum gentes subactae a Druso referuntur. Octavia soror Augusti defuncta, ante amisso filio M. Marcello, cuius monumenta sunt theatrum et porticus nomine eius dicata.

EX LIB. CXXXI.

Bellum adversus transrhenanas gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Chumstinctus et Avectius tribuni ex civitate Nerviorum. Dalmatas et Pannonios Nero frater Drusi subegit. pax cum Parthis facta est signis a rege eorum, quae sub Crasso et postea sub Antonio capta erant, redditis.

EX LIB. CXXXVII.

Bellum adversus Germanorum trans Rhenum civitates gestum a Druso refertur. ipse ex fractura equo super crus eius conlapso tricesimo die quam id acciderat mortuus. corpus a Nerone fratre, qui nuntio valetudinis evocatus raptim adcurerat, Romam pervectum et in tumulo C. Iuli reconditum. laudatus est a Caesare Augusto vitrico et supremis eius plures honores dati.

TITI LIVI
LIBRORVM DEPERDITORVM
FRAGMENTA.

Fragmentis, quae non nisi coniectura ad suos libros relata sunt, asteriscus
est praefixus.

* LIB. a. u. c. XII.

1) Livius: 'ni Pyrrhus unicus pugnandi artifex magisque in proelio quam bello bonus.' *Serv. ad Vergil. Aen.* I 456.

LIB. a. u. c. XIII.

* 2) Curribus falcatis usos esse maiores et Livius et Sallustius docent. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 476.

3) Livius in XIII: 'privato nos tenuissemus.' *Priscian. inst. gramm.* XV §. 11 p. 1009 P.

* LIB. a. u. c. XVI.

4) ... nam Sichaeus Sicharbas dictus est; Belus, Didonis pater, Methres; Carthago a Carthada, ut lectum est; quod invenitur in historia Poenorum et in Livio. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 343.

5) Novae Carthaginis] Carthago est enim lingua Poenorum nova civitas, ut Livius docet. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 366.

6) ... nam Bitias classis Punicae fuit praefectus, ut docet Livius. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 738.

LIB. a. u. c. XVII.

7) 'Pridie Nonas,' 'pridie Idus' Livius ab urbe condita XVII. *Priscian. inst. gramm.* XIII §. 38 p. 992 P.

LIB. a. u. c. XVIII.

[8] 'Inberbi' autem dicuntur, non 'inberbes.' ... Titus Livius autem XVIII 'inberbes' vulgariter. *Charis. inst. gramm.* I p. 74 P. 95, 18 K. cf. *anon. de orthogr.* p. 2788 sq. P., *sched. vet. gramm. ap. Barthium adcers.* XXXVII, 14.]

* 9) ... Quae quia supra usitatam rationem excedentia attigimus, serpentis quoque a T. Livio curiose pariter ac facunde relatae fiat mentio. is enim ait in Africa apud Bagradam flumen tantae [anguem] magnitudinis fuisse, ut Atilii Reguli exercitum usu annis prohiberet, multisque militibus ingenti ore correptis, compluribus caudae voluminibus elisis, cum telorum iactu perforari nequiret, ad ultimum ballistarum tormentis undique petitam, silicem crebris et ponderosis verberibus procubuisse omnibusque et cohortibus et legionibus ipsa Carthagine visam terribiliorem. atque etiam cruore

suo gurgitibus imbutis, corporisque iacentis pestifero adflatu vicina regione polluta, Romana inde summovisse castra. adiecit beluae corium centum et viginti pedum in urbem missum. *Val. Max. I 8. ext. 19.*

* LIB. a. u. c. XVIII.

10) Tertii ludi (*saeculares sc.*) fuerunt, Antiatae Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro, L. Iunio Pullo consulibus ** *Censorin. de die nat. c. 17 p. 47, 7 Iahn.*

11) ... nam Romani moris fuit et in comitiis agendis et in bellis gerendis pullaria captare auguria. unde est in Livio, quod, cum quidam cupidus belli gerendi a tribuno plebis arceretur, ne iret, pullos iussit adferri. qui cum missas non ederet fruges, irridens consul augurium ait 'vel bibant' et eos in Tiberim praecipitavit. inde navibus ad Africam tendens in mari eum omnibus, quos ducebat, extinctus est. *Serv. ad Vergil. Aen. VI 198.*

[* LIB. a. u. c. XX.

a) C. Manlius (*immo C. Mamilius*) et Q. Valerius. His consulibus ludis Romanis primum tragoedia et comoedia a Lucio Livio ad scaenam data. *Cassiod. chron. a. u. 515 Varr.*

b) M. Aemilius et M. Iunius. His consulibus Hamilcar Hannibalis pater in Hispania bellum Romanis parans occisus est. hic solitus dicere, quattuor filios contra populum Romanum velut catulos [se] educare. *Cassiod. l. l. a. u. 524.*

c) L. Veturius et C. Lutatius. His consulibus via Flaminia munita et circus factus qui Flaminius appellatur. *Cassiod. l. l. a. u. 534.]*

LIB. a. u. c. XI—XX.

12) Dic mihi, cum saepe numero in Romanis historiis legatur, Livio auctore, saepissime in hac urbe exorta pestilentia infinita hominum milia deperiisse atque eo frequenter ventum, ut vix esset, unde illis bellicosis temporibus exercitus potuisset adscribi, illo tempore deo tuo Februario minime litabatur? an etiam cultus hic omnino nihil proderat? illo tempore Lupercalia non celebrabantur? nec enim dicturus es, haec sacra adhuc illo tempore non coepisse, quae ante Romulum ab Euandro in Italiam perhibentur illata. Lupercalia autem propter quid instituta sunt, quantum ad ipsius superstitionis commenta respectant, Livius secunda decade loquitur, nec propter morbos inhibendos instituta commemorat, sed propter sterilitatem, ut ei videtur, mulierum, quae tunc acciderat, exsolvendam. *Gelasii papae epist. adversus Andromachum ap. Baronium annal. eccles. ad. a. CCCXCVI num. XXXV.*

[* LIB. a. u. c. XXXVII.

d) M. Aemilius et C. Popillius. His consulibus metalla in Macedonia instituta. *Cassiod. l. l. a. u. 596.*

e) Q. Fulvius et P. Annius. Hi primi consules kal. Ianuariis magistratum inierunt propter subitum Celtiberiae bellum. *Cassiod. l. l. a. u. 601.]*

* LIB. a. u. c. XXXVIII.

13) De quattorum ludorum (*saecularium sc.*) anno triplex opinio est. Antias enim et Varro et Livius relatos esse prodiderunt L. Marcio Censorino, M. Manilio consulibus, post Romam conditam anno sescentesimo quinto, at Piso Censorius et Cn. Gellius etc. *Censorin. de die nat. c. 17 p. 48, 2 Iahn.*

LIB. a. u. c. LVI.

14) Livius LVI ab urbe condita: 'Q. Pompeium morbum excussasse ferunt, ne, cum interesset deditiōni, animos Numantinorum irritaret'. *Priscian. inst. gramm.* XVIII p. 1198 § 262 P.

[* f) Ser. Fulvius et Q. Calpurnius. His consulibus Aemilianus Scipio ob Numantinum bellum, cum candidatus non esset, consul creatur. *Cassiod. l. l. a. u.* 619.

* LIB. a. u. c. LXI

g) Cn. Domitius et C. Fannius. His consulibus C. Sextius oppidum aedificavit, in quo aquae Sextiae, in Galliis. *Cassiod. l. l. a. u.* 632.

* LIB. a. u. c. LXII.

h) M. Metellus et M. Seaurus. His consulibus L. Metellus et Cn. Domitius censores artem ludicram ex urbe removerunt praeter Latinum tibicinem cum cantore et ludum Atellanum. *Cassiod. l. l. a. u.* 639.

* LIB. a. u. c. LXVI.

ι) Q. Servilius et C. Atilius Serranus. His consulibus per Servilium Caepionem consulem iudicia equitibus et senatoribus communicata. *Cassiod. l. l. a. u.* 648.

* LIB. a. u. c. LXX.

k) Cn. Domitius et C. Cassius. His consulibus Ptolemaeus Aegypti rex populum Romanum heredem reliquit. *Cassiod. l. l. a. u.* 658.]

* LIB. a. u. c. LXXVII.

15) Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν ὑπατος μὲν ἀποδείκνυται μετὰ Κοῖντου Πομπηίου, πεντήκοντα ἔτη γεγώς, γαμῆ δὲ γάμον ἐνδοξότατον Καικιλίαν τὴν Μετέλλου θυγατέρα τοῦ ἀρχιερέως. ἐφ' ᾧ πολλὰ μὲν εἰς αὐτὸν ἦδον οἱ δημοτικοί, πολλοὶ δὲ τῶν πρώτων ἐνεμέσων, οὐκ ἄξιον ἡγούμενοι τῆς γυναικὸς ὄν ἄξιον ὑπατείας ἔκριναν, ὡς φησὶν ὁ Τίτος. *Plut. Sulla* c. 6.

[16] Ὅτι μέλλοντος ἐν Ρώμῃ τοῦ ἐμφυλίου ἐγείρεσθαι πολέμου ἄλλα τε πολλὰ Αἰβίος καὶ Λιόδωρος ἰσότηρησαν καὶ ἐξ ἀνεστέλου τοῦ αἵρου καὶ αἰθρίας πολλῆς ἔχον ἀκουσθῆναι σάλπιγγος ὅσιν ἀποτερουούσης καὶ θρηνηθῆ τὸν φθόγγον, καὶ τοὺς μὲν ἀκούσαντας ἅπαντας ἐκφρονας ὑπὸ τοῦ δέους γενέσθαι, τοὺς δὲ Τυρρητῶν μάντις μεταβολὴν τοῦ γένους καὶ μετακόομῃσιν ἀποσηνασθῆναι σημαίνειν τὸ τέρας· εἶναι μὲν γὰρ ἀνθρώπων ὀκτώ γένη, διαφέροντα τοῖς ἥθεσιν ἀλλήλων, ἐκάστῳ δ' ἀφωρίσθαι χρόνον ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμπεραίνόμενον ἐνιαυτοῦ μεγάλου περιόδῳ· τῆς δ' οὖν προτέρας περιόδου τελεντώσης καὶ ἐτέρας ἐνισταμένης κινεῖσθαι τι σημεῖον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θεαμασίον, ἢ δῆλον εὐθύς τοῖς ταῦτα σοφοῖς γίνεσθαι ὅτι καὶ τρόποις ἄλλοις καὶ βίωσις ἀνθρώποι γεγόνασι χρώμενοι καὶ θεοῖς ἥτιον τῶν προτέρων μείοντες. *Dion. Cass. exc. Maii script. vett. nov. coll. fr.* 67 II 548, *fr.* 102 p. 91 Bk. I p. 142 sq. adn. a Dindl., *Suid. s. v. Σύλλας* (c. *Maium l. l. fr.* 123 p. 563) *cf. Plut. Sull. c.* 7.]

17) Sulla certe ipse ... cum primum ad urbem contra Marium castra movisset, adeo laeta exta immolanti fuisse scribit Livius, ut custodiri se Postumius haruspex voluerit, capitis supplicium subiturus, nisi ea, quae in animo Sulla haberet, diis iuvantibus implevisset. *Augustin. de civ. dei* II 24.

* LIB. a. u. c. LXXXIII.

18 Eversis quippe et incensis omnibus cum oppido simulacris

solum Minervae simulacrum sub tanta ruina templi illius, ut scribit Livius, integrum stetiſſe perhibetur, non ut diceretur 'Di patrii, quorum semper sub numine Troia est' (*Verg. Aen.* VIII 247) ad eorum laudem, sed ne diceretur 'Excessere omnes adytis arisque relictis di' (*ibid.* II 351 sq.) ad eorum defensionem. *Augustin. de civ. dei* III 7.

[l] L. Cinna IIII et Cu. Papirius II. His consulibus Asiam in XLIII regiones Sylla distribuit. *Cassiod. l. l. a. u.* 670.

* LIB. a. u. c. LXXXVI (LXXXV ?)

m) L. Scipio et C. Norbanus. His consulibus Capitolium custodum negligentia concrematur. *Cassiod. l. l. a. u.* 671.]

LIB. a. u. c. LXXXI.

19) [Nocte] tamen insequenti ipso pervigilante in eodem loco alia excitata turris prima luce miraculo hostibus fuit. simul et oppidi turris, quae maximum propugnaeulum fuerat, subtritis fundamentis, dehiscere ingentibus rimis et turgurium conflagrare cōrreptum igni coepit, incendiique simul et ruinae metu territi Contrebienses de muro trepidi refugerunt, et, ut legati mitterentur ad dedendam urbem, ab universa multitudine conclamatum est. eadem virtus, quae iritaverat oppugnantem, victorem placabiliorē fecit. obsidibus acceptis pecuniae modicam exegit summam armaque omnia ademit. trans[fer]ugas liberos vivos ad se adduci iussit, fugitivos, quorum maior multitudo erat, ipsis imperavit ut interficerent. iugulatos de muro deiecerunt.

Cum magna iactura militum quattuor et quadraginta diebus Contrebia expugnata relictoque ibi L. Insteio [cum valido praesidio], ipse ad Hiberum flumen copias adduxit. ibi hibernaculis secundum oppidum, quod Castra Aelia vocatur, aedificatis ipse in castris manebat, interdum conventum sociarum civitatum in oppido agebat. arma ut fierent pro copiis cuiusque populi per totam provinciam edixerat; quibus inspectis referre vetera arma milites iussit, quae aut itineribus crebris aut oppugnationibus et proeliis inutilia] facta erant, novaque viris per centuriones divisit. equitatum quoque novis instructis armis, vestimenta quoque praeparata ante divisa et stipendium datum. fabros, cura conquisitos, undique exciverat, quibus officina publica in[stituta] uteretur], ratione inita. quid in singulos dies effici possit. itaque omnia simul instrumenta belli parabantur; neque materia artificibus praeparatis ante omnibus [en]nixo civitatum [studio nec suo quisque operi artifex deerat. convocatis deinde omnium populorum legationibus et civitatum, gratias egit, quod, quae imperata essent in [pedestres] copias, praestitissent]; quas ipse res [in defendendis sociis] quasque in oppugnandis urbibus hostium gessisset exposuit et ad reliqua belli cohortatus est paucis edoctos, quantum Hispaniae provinciae interesset, suas partes superiores esse. dimisso deinde conventu iussisque omnibus [bono animo esse atque] in civitate[s] redire suas, principio veris M. Perpennam cum viginti milibus peditum, equitibus mille quingentis, in Ilurcaonum gentem misit ad eandem regionis eius maritimam oram, datis praeceptis, quibus itineribus duceret ad defendendas socias urbes, quas Pompeius oppugnaret, quibusque ipsum agmen Pompei ex insidiis] adgrederetur.

Eodem tempore et ad Herennuleium, qui in isdem locis erat, litteras misit et in alteram provinciam ad L. Hirtuleium, praeci-

piens, quem ad modum bellum administrari vellet, ante omnia, ut ita socias civitates tueretur, ne acie cum Metello dimicaret, cui nec auctoritate nec viribus par esset: ne ipsi quidem consilium esse ducere [ad]versus Pompeium; neque in aciem descensurum eum credebat: si traheretur bellum, hosti cum mare ab tergo provinciasque omnes in potestate haberet, navibus undique commeatus venturos; ipsi autem, consumptis priore aetate quae praeparata fuissent, omnium rerum inopiam fore. Perpernam in maritimam regionem superpositum, ut ea, quae integra adhuc ab hoste sint, tueri posset, et, si qua occasio detur, incautos per tempus adgressurum. ipse cum suo exercitu in Berones et Autricones progredi statuit; a quibus saepe per hiemem, cum ab se oppugnarentur Celtiber[ae] urbes, inploratam esse opem Pompei conpererat missosque qui itinera exercitui Romano monstrarent, et [ab] ipsorum equitibus vexatos saepe milites suos, quocumque a castris per oppugnationem Contrebiae pabulandi aut frumentandi causa prof[egredirentur]. ausi tum quoque [erant] Arevacos in part[es sollicitare]. edito [igitur exemplo] belli consilium se initurum, utrum prius hostem, utram provinciam [petat]; maritimamne oram, ut Pompeium ab Ilercaonia et Contestania arecat, utraque socia gente, an ad Metellum et Lusitaniam se convertat.

Haec secum agitans Sertorius praeter Hiberum amnem per pacatos agros quietum exercitum sine ullius noxa duxit. profectus inde in Bursanum et Cascantinorum et Graccuritanorum fines, evastatis omnibus proculcatisque segetibus, ad Calagurim Nasicam, sociorum urbem, venit, transgressusque amnem propinquum urbi ponte facto castra posuit. postero die M. Marium quaestorem in Arevacos et Cerindones misit ad conscribendos ex iis gentibus milites frumentumque inde Contrebiam, [quae] Leucada appellatur, comportandum, praeter quam urbem opportunissimus ex Beronibus transitus erat, in quamcumque regionem ducere exercitum statuisset; et C. Insteium, praefectum equitum, Segoviam et in Va[er]caeorum gentem ad equitum conquisitionem misit, iussum cum equitibus Contrebiae sese opperiri. dimissis iis ipse profectus, per Vasconum agrum ducto exercitu, in confinio Beronum posuit castra. postero die cum equitibus praegressus ad itinera exploranda, iusso pedite quadrato agmine sequi, ad Vareiam, validissimam regionis eius urbem, venit. haud inopinantibus iis noctu advenerat, undique equitibus et suae gentis et Autric[onum . . .]. Cf. vol. I p. XI.

* 20) Hoc primum proelium inter Sertorium et Pompeium fuit. decem milia hominum de Pompeii exercitu amissa et omnia impedimenta, Livius auctor est. *Frontin. Strateg.* II 5, 31.

LIB. a. u. c. LXXXXVIII.

21) Livius in libro nonagesimo quarto Inarimem in Maeoniae partibus esse dicit, ubi quinquaginta milia terrae [iugera] igni exusta sunt. hoc etiam Homerum significasse vult. *Serv. ad Vergil. Aen.* VIII 715.

* LIB. a. u. c. LXXXVII.

22) Triginta quinque milia armatorum (*fugitivorum* sc. a Crasso devictorum) eo proelio interfecta cum ipsis ducibus Livius tradit, receptas quinque Romanorum aquilas, signa sex et viginti, multa spolia, inter quae quinque fascēs cum securibus. *Frontin. strateg.* II 5, 34.

* LIB. a. u. c. LXXXXVIII.

23) Λιούιος δ' εἶρηκεν, ὡς οὐδέποτε Ῥωμαῖοι πολεμίους ἀποδίδοντες τοσοῦτον πλήθει παρετάξαντο· σχεδὸν γὰρ οὐδ' εἰκοστόν, ἀλλ' ἔλαττον ἐγένοντο μέρους οἱ νικῶντες τῶν ἠοσιμίων. *Plutarch. Lucull. c. 28. cf. Suid. s. v. Λούκουλλος II 1, 611, 10 Bhdly.*

24) Φηοὶ δὲ ὁ Λιούιος ἐν μὲν τῇ προτιέρα μάχῃ πλείονας, ἐν δὲ ταύτῃ γνωρισμωτέροους πεσεῖν καὶ λιγθῆναι τῶν πολεμίων. *Plutarch. Lucull. c. 31.*

[n] Q. Metellus et Q. Hortensius. His consulibus a Q. Catulo reparatum dedicatumque Capitolium est. *Cassiod. l. l. a. u. 685.*]

* LIB. a. u. c. LXXXXVIII.

25) Et primo quidem centum habuit Creta civitates, unde Hecatompolis dicta est; post viginti quattuor; inde, ut dicitur, duas, Gnoson et Hierapytnam, quamvis Livius plures a Metello expugnatas dicat. *Serv. ad Vergil. Aen. III 106.*

* LIB. a. u. c. CII.

26) Livius de morte Mithridatis: 'quod cum diluisset.' *Agroetius de orthogr. p. 2267. P.*

27) Καὶ γὰρ ἀλούοις τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα, τῇ τῆς νηστείας ἡμέρῃ, κατα τὴν ἐνάτην καὶ ἐβδομηκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν ὀλυμπιάδα, ὑπατειόντων Γαίου Ἀντωνίου καὶ Μάρκου Τουλλίον Κικέρωνος, οἱ πολέμιοι μὲν εἰσπευόντες ἔσφαττον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίαις οὐδὲν ἥτιον ἱεροουργοῦντες διετέλουν, οὔτε ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς, οὔτε ὑπὸ τοῦ πληθους τῶν ἤδη φοινομένων ἀναγκασθέντες ἀποδρᾶναι, πᾶν δ' ὅτι δέοι παθεῖν τοῦτο παρ' αὐτοῖς ὑπομῆναι τοῖς βωμοῖς κοεῖττον εἶναι νομίζοντες ἢ παρελθεῖν τι τῶν νομίμων. ὅτι δὲ οὐ λόγος ταῦτα μόνον ἐστὶν ἐγκώμιον ψευδοῦς εὐσεβείας ἐμφανίζων, ἀλλ' ἀλήθεια, μαρτυροῦσι πάντες, οἱ τὰς κατὰ Πομπήιον πράξεις ἀναγοράσαντες, ἐν οἷς καὶ Στράβων καὶ Νικόλοιοσ καὶ πρὸς τοῦτοις Τίτος Λίβιος, ὁ τῆς Ῥωμαικῆς ἱστορίας συγγραφεύς. *Ioseph. antiq. Iud. XIII, 4, 3.*

LIB. a. u. c. CIII.

28) Horrendus magis est, perimit qui corpora, carbo.

Vrit hic inclusus, vitalia rumpit apertus;

Hunc veteres quondam variis pepulere medelis.

Tertia namque Titi simul et centesima Livi Charta docet, ferro talem candente dolorem

Exsectum aut potio raporum semine pulsum,

Infecti dicens vix septem posse diebus

Vitam produci; tanta est violentia morbi.

Seren. Sammon. de medic. c. 39. v. 725 sqq.

[* o] M. Pupius et M. Valerius. His consulibus Catilina in agro Pistoriensi a C. Antonio bello peremptus est. *Cassiod. l. l. a. u. 693.*

* p) L. Piso et A. Gabinius. His consulibus Clodii rogatione Cicero in exilium est profectus. *Cassiod. l. l. a. u. 696.*

* LIB. a. u. c. CIII.

q) P. Lentulus et Q. Metellus. His consulibus propter civiles dissensiones per senatus consultum de exilio Cicero revocatur. *Cassiod. l. l. a. u. 697.]*

* LIB. a. u. c. CV.

29) Formam totius Britanniae Livius veterum, Fabius Rusticus recentium, eloquentissimi auctores, oblongae scutulac vel bipenni

adsimulavere. *Tacit. Agric. c. 10, unde hausit Iornandes de orig. actuque Gct. c. 2.*

* LIB. a. u. c. CVIII.

30) Roma ipsa etiam, quamvis ad adventum domini nostri Iesu Christi perfecto proveheretur imperio, tamen paululum et ipsa in occurso numeri huius (*septenarū sc.*) offendit. nam septingentesimo condicionis suae anno quattuordecim vicis eius incertum unde surgens flamma consumpsit, nec unquam, ut ait Livius, maiore incendio vastata est, adeo ut post aliquot annos Caesar Augustus ad reparationem eorum, quae tunc exusta erant, magnam vim pecuniae ex aerario publico largitus sit. *Oros. VI 2.*

31) Caesar Rubicone flumine transmeato, mox ut Ariminum venit, quinque cohortes, quas tunc solas habebat, eum quibus, ut ait Livius, orbem terrarum adortus est, quid facto opus esset, edocuit. *Oros. VI 15 indeque Guil. Malmesburiensis hist. novellae lib. II rer. Angl. script. Francof. 1601 fol. p. 183.*

[r] L. Lentulus et C. Marcellus. His consulibus perniciosae in curia conflantur de Pompeio Caesareque discordiae. *Cassiod. l. l. a. u. 705.]*

* LIB. a. u. c. CXI.

32) Crastine] Proprium nomen est illius militis, qui primus tela iaculatus est, ut ait Titus Livius: 'primus hostem percussit nuper pilo sumpto primo Gaius Crastinus.' *Schol. Voss. Lucani Phars. VII 471.*

33) Ἐν δὲ Παταβίῳ Γάιος Κοορήλιος, ἀγὴρ εὐδόκιμος ἐπὶ μαρτικῇ, Λιβίου τοῦ συγγραφέως πολίτης καὶ γνώριμος, ἐτύχχανεν ἐπ' οἰωνοῖς καθήμενος ἐκείνην τὴν ἡμέραν. καὶ πρῶτοι μὲν, ὡς Λιβίος φησι, τὸν καιρὸν ἔγνω τῆς μάχης καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν, ὅτι καὶ δὴ περαινεῖται τὸ χεῖμα, καὶ συνίασιν εἰς ἔργον οἱ ἄνδρες. αὐτὸς δὲ πρὸς τῇ θεῇ γεγόμενος, καὶ τὰ σημεῖα κατιδὼν ἀνῆλθο μετ' ἐνθουσιασμοῦ βοῶν 'Νικᾶς, ὦ Καῖσαο.' ἐκπλαγέντων δὲ τῶν παρευχόντων περιελθὼν τὸν στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐνωπιότης ἔφη, μὴ πρὶν ἐπιθῆσοσθαι πάλιν, ἢ τῇ τέχνῃ μαρτυρῆσαι τὸ ἔργον. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Λιβίος οὕτω γενέσθαι καταβεβαιοῦται. *Plutarch. Caes. c. 47.*

[* LIB. a. u. c. CXI. CXII.

s) Q. Fusius et P. Vaticanus. His consulibus Caesar Pompeium Pharsalico proelio superavit. Pompeius fugiens in Aegyptum occisus est. *Cassiod. l. l. a. u. 707.]*

LIB. a. u. c. CXII.

* 34) Interea, sicut dixit Livius, oppressus est Tubero et Pansa; fugerunt ad Pompeium, eum quaererentur. *add. f. proxime sqq. Schol. Gronov. in Cic. orat. pro Lig. V 2, 415 Cic. ed. Orell.*

35—37) Inveni tamen apud Livium in CXII ab urbe condita in d desinens barbarum nomen regis Maurorum 'Bogud', cuius genitivum secundum tertiam declinationem 'Bogudis' protulit, ut 'castra quoque diversis partibus Cassius et Bogud adorti haut multum afuere, quin opera perrumperent'. in eodem: 'quo tempore firmandi regni Bogudis causa exercitum in Africam traicere conatus sit'. idem in eodem: 'Cassius gessisset eum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in societatem furoris potuisset'. *Priscian. inst. gramm. VI §. 22 p. 686 sq. P. cf. fragm. lib. CXIII.*

38) Legati autem, quos rex miserat, duo fuerunt, quorum unus erat Dioscorides et alter Serapio. ex his unus occisus est, ut Titus

Livius meminit libro quarto (*belli sc. civilis*). *schol. Berol. C, Voss Lucani Phars. X 471.*

39) Arsinoe] soror Ptolemaei fuit; hanc Ganymedes quidam spado puellae acceptissimus in eastris Achillae perduxit, cuius iussu Achilles occisus est et exercitui praeponitur Ganymedes. hunc postea Caesar victis Aegyptiis in triumpho duxit, ut meminit Livius in libro quarto civilis belli. *schol. Berol. C., Voss. (cf. Guelf.) ibid. v. 521 cf. schol. Vratisl. C. ibid. v. 519.*

* 40) Quadringenta milia librorum Alexandriae arserunt; pulcherrimum regiae opulentiae monumentum alius laudaverit, sicut et Livius, qui elegantiae regum curaeque egregium id opus ait fuisse. *L. Seneca de tranquill. anim. c. 9.*

LIB. a. u. c. CXIII.

41) Idem (*Livius sc.*) in CXIII oppidi nomen in d desinens per accusativum casum neutro genere protulit: 'et ipse circa Palpudoram tuebatur.' *Priscian. inst. gramm. VI §. 22 p. 687 P.*

LIB. a. u. c. CXIII.

42) In d neutra sunt: 'quid' .. et 'Bogud,' nomen barbarum, quod Livius in centesimo quarto decimo declinavit 'Bogudis'. *Priscian. inst. gramm. V §. 10 p. 643 P. cf. fragm. lib. CXII, quo h. quoque l. retulit Rupert.*

* 43) Cunque tuo laeter adminiculo et in prima urbe terrarum primum et nobilitate et religione habere me gaudeam defensorem, tamen magis optarem illud mihi contingere, quod Titus Livius scribit de Catone: 'cuius gloriae neque profuit quisquam laudando nec vituperando nocuit, eum utrumque summis praediti fecerint ingeniis'. significat autem M. Ciceronem et C. Caesarem, quorum alter laudes, alter vituperationes supra dicti scripsit viri. *Hieronym. ad Pammachium prol. lib. II. in Hoseam t. VI p. 54 opp. ed. Vallars.*

[* LIB. a. u. c. CXV.

t) C. Iulius Caesar III et Fabius Maximus. His consulibus C. Iulius Caesar per quadriduum triumphavit. *Cassiod. chron. l. l. a. u. 709.]*

* LIB. a. u. c. CXVI.

44) ... Οἱ δὲ οὐ φασὶ τῆ γυναικὶ (*Calpurniae sc.*) ταύτην γενέσθαι τὴν ὄψιν· ἀλλ' ἦν γὰρ τι τῆ Καίσαρος οἰκίᾳ προσκείμενον οἶον ἐπὶ λόσσω καὶ θερμότητι τῆς βουλῆς ψηφισαμένης ἀρωγῆριον, ὡς Αἰβίσιον ἰστορεῖ, τοῦτο ὄναρ ἢ Καλπουρνία θεασαμένη καταρογγυμένον ἔδοξε ποτῖνάσθαι καὶ θαυρῶειν. ἡμέρας δ' οὐν γενομένης ἔδειτο τοῦ Καίσαρος, εἰ μὲν οἶόν τε, μὴ προελθεῖν, ἀλλ' ἀναβαλέσθαι τὴν οὐγκλητόν· εἰ δὲ τῶν ἐκείνης ὀνειρώων ἐλάχιστα φροντίζει, σκέψασθαι διὰ μαντικῆς ἄλλης καὶ ἱερῶν περὶ τοῦ μέλλοντος. *Plutarch. Caes. c. 63.*

45) Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam] Malum omen est, quando non fumum, sed flammarum egerit globos; et, ut dicit Livius, 'tanta flamma ante mortem Caesaris ex Aetna monte defluxit, ut non tantum vicinae urbes, sed etiam Regina civitas adflaretur'. *Serv. ad Vergil. Georg. I 472.*

46) ... Nam quod de Caesare maiori vulgo dictatum est et a Tito Livio positum, in incerto esse, utrum illum magis nasci reipublicae profuerit an non nasci, dici etiam de ventis potest. *L. Seneca nat. quaest. V 18.*

[u) C. Iulius Caesar v et M. Antonius. His consulibus M. Antonius Lupercalibus sella aurea sedenti Caesari diadema renuenti

imposuit atque idibus Martiis Caesar in Pompeia curia occisus est. *Cassiod. l. l. a. u. 710.*]

LIB. a. u. c. CXVIII.

47) Livius in CXVIII: 'adversus interfectores Gai Caesaris ultoribus manum comparans concibat'. *Priscian. inst. gramm. lib. VIII §. 40 p. 865 P.*

* LIB. a. u. c. CXX.

48) T. Livi. 'Marcus Cicero sub adventum triumvirorum urbe eesserat, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi [se] quam Caesari Cassium et Brutum posse. primo in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Caieta navem conscensurus, proficiscitur. unde aliquoties in altum provectum cum modo venti adversi retulissent, modo ipse iactationem navis, caeco volvente fluctu, pati non posset, taedium tandem cum et fugae et vitae cepit, regressusque ad superiorem villam, quae paulo plus mille passibus a mari abest, 'moriar' inquit 'in patria saepe servata.' satis constat servos fortiter fideliterque paratos fuisse ad dimicandum, ipsum deponi lecticam et quietos pati quod fors iniqua cogeret iussisse. prominenti ex lectica praebentique innotam cervicem caput praecisum est. nec satis stolidae crudelitati militum fuit. manus quoque, scripsisse in Antonium aliquid exprobrantes, praeciderunt. ita relatum caput ad Antonium iussuque eius inter duas manus in rostris positum, ubi ille consul, ubi saepe consularis, ubi eo ipso anno adversus Antonium quanta nulla unquam humana vox cum admiratione eloquentiae auditus fuerat. vix attollentes [prae] lacrimis oculos homines intueri trucidata membra [tanti] civis poterant'. *Seneca rhet. suas. VII p. 33, 12 Bu.*

49) T. Livi. 'Vixit tres et sexaginta annos, ut, si vis afuisset, ne inmatura quidem mors videri possit: ingenium et operibus et praemiis operum felix; ipse fortunae diu prosperae et in longo tenore felicitatis magnis interim ictus vulneribus, exilio, ruina partium pro quibus steterat, filiae morte, exitu tam tristi atque acerbo, omnium adversorum nihil ut viro dignum erat tulit praeter mortem, quae vere aestimanti minus indigna videri potuit, quod a victore inimico [nil] crudelius passus erat quam quod eiusdem fortunae compos item fecisset. si quis tamen virtutibus vitia pensarit, vir magnus ac memorabilis fuit et in cuius laudes exsequendas Cicerone laudatore opus fuerit'. *Seneca rhet. l. l. p. 35, 15 Bu.*

[c] C. Pansa et A. Hirtius. His consulibus Caesar Octavianus, Antonius et Lepidus amicitiae foedus inierunt. M. Cicero Caietae per Popilium militem occisus est annorum LXIII. Caesar Octavianus forum Augustum aedificavit. *Cassiod. l. l. a. u. 711.*]

LIB. a. u. c. CXXVII.

50) Dissensione orta inter Caesarem Augustum Antoniumque Cocceius Nerva, avus eius, qui postea imperavit, petit a Caesare, ut aliquem, cum quo de summa rerum tractaret, mitteret Tarraeinam. et primum Maecenas, mox et Agrippa adgressi sunt, hique pepigerunt fidem confirmatissimam et in una castra conferri signa utriusque exercitus iusserunt. hoc et Titus Livius in libro CXXVII refert excepta Fonteii Capitonis mentione. *Porphy. ad Horat. sat. I 5, 27 sqq.*

Quoniam inter Augustum et Antonium reliquiae erant dissensionis, Cocceius Nerva, proavus Nervae, qui postea imperavit Romae, mandavit Augusto, ut mitteret qui de summa rerum tra-

ctaret. ergo missus est Maecenas cum Agrippa, qui utrumque exercitum in una castra coegerunt. hoc Livius lib. cxxvii. intelligendum autem, quod Fonteio misso ab Antonio Augustus Maecenatem et ceteros ad eundem locum miserit. *Acro qui fertur ad Horat. sat. I 5, 29.*

Ab Antonio missus fuerat Fonteius Capito legatus, ab Augusto Maecenas intercedente Cocceio Nerva, proavo Nervae imperatoris, qui et Augusto et Antonio gratus erat, cum Agrippa. ea autem condicione convenerant legati, ut de summa rerum tractarent exortamque dissensionem inter duos hos imperatores componerent; quod et fecerunt, et utrumque exercitum iuxta Brundisium in una castra cum magna laetitia coegerunt, ut refert Livius lib. cxxvii. *schol. Cruquianum ad Horat. sat. I 5, 29.*

[* LIB. a. u. c. CXXVIII.]

w) M. Agrippa et L. Caninius. His consulibus lacus Lucrinus in portum conversus est. *Cassiod. l. l. a. u. 717.]*

* LIB. a. u. c. CXXXIII.]

51) Nam et Titus Livius refert illam (*Cleopatram sc.*), cum de industria ab Augusto in captivitate indulgentius tractaretur, identidem dicere solitam fuisse 'ὄν θριαμβεύσομαι' id est non triumphabor ab alio. *Porph. ad Hor. carm. I 37, 30; eadem fere et Acronianum schol. et Cruquianum ibidem.*

[r) C. Caesar II et M. Messala. His consulibus apud Actium M. Antonius a Caesare superatur. *Cassiod. chron. a. u. 723.*

y) C. Caesar III et M. Crassus. His consulibus Nicopolim Caesar construit, ludos Actiacos instituit. Antonius a Caesare proelio peremptus Alexandriae in mausoleo cum Cleopatra reconditur. *Cassiod. chron. a. u. 724.*

* LIB. a. u. c. CXXXVIII.]

z) C. Caesar V et M. Agrippa II. His consulibus Parthorum dissensiones per Caesarem sedatae. *Cassiod. chron. a. u. 726.*

aa) C. Caesar VI et M. Agrippa III. Caesar leges protulit, iudices ordinavit, provincias disposuit et ideo Augustus cognominatus est. *Cassiod. l. l. a. u. 727.]*

* LIB. a. u. c. CXXXV.]

52) Ex quo facta est (*pax sc. Christi*) et mundo ostensa, non solum animarum pax illuminat mundum, sed publica etiam civilia, Romano imperio exaltato, bella sopita pacem omnium gentium barbarorum repertam exsultant; et omnium hominum genus, quocumque terrarum loco obtinet sedem, ex eo tempore uno illigatur vinculo pacis. in cuius apparitionis die, quod Epiphania appellatur, Caesar Augustus in spectaculis, sicut Livius narrat, Romano populo nuntiat, regressus a Britannia insula, totum orbem terrarum tam bello quam amicitia Romano imperio pacis abundantia subditum. *Apponius in canticum canticorum XII p. 237 ed. Rom. a. 1843.*

[bb) C. Augustus Caesar VIII et M. Silanus. His consulibus Cantabros, Germanos, Salassos Caesar perdomuit. *Cassiod. chron. a. u. 729.*

cc) C. Augustus Caesar VIII et C. Norbanus. His consulibus Astures et Cantabri per Lucium Lamiam perdomiti. *Cassiod. chron. a. u. 730.]*

LIB. a. u. c. CXXXVI.]

53) Item T. Livius libro cxxxvi: 'eodem anno ludos saeculares Caesar ingenti adparatu fecit, quos centesimo quoque anno

— is enim terminus saeculi — fieri mos'. *Censorin. de die nat. c. 17 p. 46, 3 Iahn.*

[* *dd*) M. Apulcius et P. Silius. His consulibus aquilas et signa Crassiana de Parthis Caesar recepit. *Cassiod. chron. a. u. 734.*

* *ee*) C. Sentius et Q. Lucretius. His consulibus Caesari ex provinciis redeunti currus cum corona aurea decretus est, quo ascendere noluit. *Cassiod. l. l. a. u. 735.*

* LIB. a. u. c. CXXXII.

ff) Drusus Nero et L. Quintius. His consulibus apud Lingonum gentem templum Caesari Drusus sacravit. *Cassiod. l. l. a. u. 745.]*

INCERTORVM A. V. C. LIBRORVM FRAGMENTA.

54) . . . nec est quod existimes verum esse quod apud disertissimum virum Livium dicitur 'vir ingenii magni magis quam boni'. *L. Seneca de ira, I 16, 27 F. (20, 6 H.)*

55) Equidem profiteor mirari, T. Livium, auctorem celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine urbis, quodam volumine sic orsum: satis iam sibi gloriae quaesitum, et potuisse se desinere, ni animus inquires pasceretur opere. *Plinius nat. hist. praef. §. 16.*

56) T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis (*freti sc. Gaditani*) tradiderunt minus septem milia passuum, ubi vero plurimum decem milia. *Plinius nat. hist. III §. 4.*

57) Alpīs in longitudinem deciens centena milia pass. patere a supero mari ad inferum Caelius tradit, Timagenes XXII M pass. deductis, in latitudinem autem Cornelius Nepos c M, Titus Livius tria M stadiorum, uterque diversis in locis. *Plin. nat. hist. III §. 132.*

58) Quisquis es] licet hostis sis. et sunt, ut habemus in Livio, imperatoris verba transfugam recipientis in fidem: quisquis es, (*Verg. Aen. II 148*) noster eris (*ibid. v. 149*). *Serv. ad Vergil. Aen. II 148.*

59) Tum virgam capit] id est caduceum . . . huius autem virgae haec ratio est: Mercurius et orationis deus dicitur et interpres deorum, unde virga serpentes dividit id est venena; nam . . . bellantes interpretum oratione sedantur, unde secundum Livium legati pacis caduceatores dicuntur; sicut enim per fetiales bella indicabantur, ita pax per caduceatores fiebat. *Serv. ad Vergil. Aen. III 242.*

60) . . . aere gravi donatus est (*Vergilius sc.*), id est massis, nam sic et Livius argentum grave dicit (id est massas). *Serv. ad Vergil. Aen. VI 862 cf. Isidor. origg. VIII 2, 63 coll. XVI 18, 13 schol. Lucan. Berol. C. II 50.*

61) In hoc summo (*monte sc. Aeaero*) oppidum fuit, quod et Circaeum dictum est et Circaei. nam utrumque Livius dicit. *Serv. ad Vergil. Aen. VII 10.*

62) Vitanda *μακρολογία* id est longior quam oportet sermo, ut apud Livium: 'legati non impetrata pace retro, unde venerant, domum reversi sunt (reverterunt al.)'. *Quint. inst. or. VIII 3, 53 cf. Charis. inst. gramm. III p. 242 P. 271, 12 K. quosque praeterea laudavi vol. I p. XIII abn. 77.*

63) Sed cum se egregius miles tantis telis undique urgeri conspiceret et micantem sicam callidi hostis se contra erigi conspexis-

set, expertus fragilitatem humanam cito ad proclivia labendo demergi, ut Livius ait, 'nihil tam sanctum religione tamque custodia clausum quo penetrare libido nequeat', evangelicum clipeum tenens laeva ensemque ancipitem ferens dextra contra immanes hostium cuneos coepit pergere, ne frustrato labore, quo potissimum ingenio sudaverat in grammatica, rhetorica, geometria et divinarum scripturarum serie, saeculi illecebris occuparetur. *Ionae vit. S. Columbani c. II opp. Bedae ed. Colon. III 200 sq.*

64) ... scimus concessum esse scribentibus, ut iteratione procmii legentium reficiant interdum laborem. nam et Livius frequenter innovat principia, ut incensa a Gallis urbe et completis consulibus. *Serv. ad Verg. georg. III 1.*

65) ... et Livius in significatione scuti neutraliter saepius (*clipeum dixit sc.*) *Charis. inst. gramm. I p. 59 P. 77, 17 K.*

66) Callis ... feminino Livius lib. xxii (14, 8) .. idem sic frequenter. *Non. Marc. p. 197, 19 Merc.*

67) 'Δεκαπέντε' καὶ 'πεντεκαίδεκα', nos contra 'quindecim' et 'decem et quinque.' Livius tamen frequenter etiam sine coniunctione 'septemdecem' et 'decemseptem.' *Prisc. inst. gramm. XVIII §. 172 p. 1170 P.*

68) Livius frequenter 'in milites' pro 'in singulos milites.' *Prisc. inst. gramm. XVIII §. 231 p. 1188 P.*

69) ... unde et 'assertio' tam a servitute in libertatem quam a libertate in servitute trahi significat, quod apud Livium in multis legimus locis. *Prisc. inst. gramm. XVIII §. 292 p. 1208 P.*

70) Haec (*sc. nomina formae quartae gen. neutr.*) antiqui etiam singulari numero sicut masculina et feminina declinabant, dicentes 'huius genus' et 'huius cornus' et 'huic genui' et 'huic cornui'. unde et Lucanus ... et Livius ubique in historia; posteritas inter monoclita posuit. *Auct. inc. de nom. et pronom. 47 p. 139 Eichenf.-Endl.*

FRAGMENTA DVBIA (*cf. fr. 8. 16*).

71) Quirito. Livius † in attico quirit * *Diom. art. gramm. I p. 376 P. 381, 22 K.*

72) Scalper, generis masculini, sicut culter, ut Titus Livius, quamvis quidam scalprum dicant (*sic adn. Hauptio T. Liv. a. u. c. XXVII 49*) *Auct. inc. de gen. nom. p. 101 Haupt. (in ed. Ovid. Halieut. etc.); p. 55 num. 326 Otto.*

73) Vepres generis feminini, ut Titus Livius: 'has vepres'. *Auct. inc. de gen. nom. p. 102 Haupt. p. 57 num. 348 Otto; tria haec fragmenta (70—72) et fr. 8 f. ad Livium Andronicum pertinent.*

74) Pompeius quinque annis fuit praefectus annonae, et illud officium usurpavit superveniente fame nec erat vile, cum dicat Iv' (*sic cod.; Livius F. G. Otto, Boethius C. E. C. Schneider v. Boeth. de consol. phil. III 4 p. 48, 16 Obb.*) 'si quis quondam annonam in urbe factitasset, maguus habebatur': nec immerito, quia Roma volebat omni die octoginta milia modiorum annonae; et sic per hoc acquisivit sibi multos clientes. *Schol. Vratisl. C. Lucani Phars. I 319.*

FRAGMENTA AD ARTEM RHETORICAM SPECTANTIA.

75) Fuit igitur brevitās illa tutissima, quae apud Livium in epistola ad filium scripta, legendos Demosthenem atque Ciceronem, tum ita, ut quisque esset Demostheni et Ciceroni simillimus. *Quintil. inst. orat. X 1, 39 coll. II 5, 20.*

76) Titus autem Livius tam iniquus Sallustio fuit, ut hanc ipsam sententiam (sc. 'res secundae mire sunt vitii obtentui') et tamquam translatae et tamquam corruptae dum transfertur, obieceret Sallustio. nec hoc amore Thucydidis facit, ut illum praeferat, sed laudat, quem non timet, et facilius putat posse a se Sallustium vinci, si ante a Thucydide vincatur. *Senec. rhet. contro. VIII 24 Bu. cf. exc. contro. lib. VIII p. 433, 19.*

77) Livius de oratoribus, qui verba antiqua et sordida consecretantur et orationis obscuritatem severitatem putant, aiebat Miltiadem rhetorem eleganter dixisse 'ἐπι τὸν Λεξιόν (fort. τὸ δέξιόν) μαίονται'. *Senec. rhet. contro. VIII 25 p. 259, 9 Bu. cf. exc. contro. VIII p. 435, 23.*

78) In hoc malum a quibusdam etiam laboratur; neque id novum vitium est, cum iam apud Titum Livium inveniam, fuisse praeceptorem aliquem, qui discipulos obscurare quae dicerent iuberet, Graeco verbo utens 'οξότισον', unde illa scilicet egregia laudatio: 'tanto melior; ne ego quidem intellexi'. *Quintil. inst. orat. VIII 2, 18.*

INDEX RERVM
IN TITI LIVI AB VRBE CONDITA LIBROS.

Scripturae compendiis, ut omittam notiora, his usus sum: trib. m. c. p. = tribunus militum consulari potestate, P. = Periocha, F. = Fragmentum. Singulos locos laudabam libro et capite et paragrapho appositis. ib. 2 etc. significat rem, de qua agatur, iisdem libro et capite, paragrapho altera etc. commemorari; ibid., iisdem et libro et capite et paragrapho. P. littera citato loco subiuncta rem ostendit et ipso libro et periocha eiusdem libri notatam. Vncos [—] et (—) e textu in indicem transferebam, ubi ipsa Livii verba laudabam; praeterea si quem inveniebam solo cognomine commemoratum, ad suam quemque gentem revocabam, ita ut gentile nomen uncis (—) inclusum adderem.

I. KRETZSCHMER.

- Abaci primum Romam advecti 39, 6, 7.
 Abassium oppidum 38, 15, 15.
 Abdera urbs 45, 29, 6.
 Abderitae 38, 41, 9 queruntur de L. Hortensio praetore 43, 4, 8.
 Abelux nobilis Saguntinus transfuga ad Romanos 22, 22, 6 obsides Hispanos ex Carthaginensium potestate perducit ad Romanos ib. 17.
 Aborigines Laurentum agrum tenentes 1, 1, 5 Latini appellati 1, 2, 4 cf. Latini.
 Abrupolis socius Romanorum regno expulsus a Perseo 42, 13, 6 cf. 42, 41, 10.
 C. Aburius legatus in Africam 42, 35, 7.
 M. Aburius trib. pl. 39, 4, 3 praetor peregrinam sortitur 41, 15, 5.
 Abydus a Philippo oppugnatur 31, 14, 4; 31, 17 Abydeni se suosque omnes occidunt ib. 5 P. cf. 33, 30, 3 oppugnata a C. Livio 37, 9, 11 cf. 37, 12.
 Academia gymnasium Atheniense 31, 24, 10.
 Acanthus urbs vi capta ac direpta 31, 45, 16 cf. 45, 30, 4.
 Acaridos Come vicus 38, 15, 12.
 Acarnanes dirempti ab Aetolis 26, 24, 6 eorum ira in Aetolos 26, 25, 11—12 cf. 28, 5, 5; 29, 12, 14 duo Athenis Cereris templum ingressi interfecti sunt 31, 14, 7 P. a Philippo auxilia impetrant adversus Athenas ib. 9 P. soli in societate Macedonum manent 33, 16 partim societatem Romanam decernunt ib. 3 id decretum tollunt ib. 4 Leucade amissa in dicionem veniunt 33, 17, 15 P. principes in Achaeorum concilio 35, 27, 11 alii Romanorum, alii Antiochi societatem malunt 36, 12, 2 Aetolorum legatos capiunt 38, 9, 2 iis Oeniadae dantur 38, 11, 9 cf. 42, 38, 3 eorum concilium Thyrii 43, 17, 6 iis adempta Leucas 45, 31, 12.
 Acarnania Aetolis promissa a Laevino 26, 24, 6 eius situs 33, 17, 5 vastata ab Aetolis 38, 5, 6.
 Accensi in quinta classe censendi 1, 43, 7 milites minimae fiduciae 8, 8, 8 cf. 38, 55, 4.
 Acerrae ab Hannibale incensae 23, 17, 7 cf. 27, 3, 6.
 Acerranis civitassine suffragio data 8, 17, 12 permissum ut repararent urbem 27, 3, 7.
 Achaeis opem fert Philippus 27, 29, 9 cum Eleis Aetolisque prospere pugnant 27, 33, 5 cf. 28, 5, 5 iis Philippus oppida aliquot restituit

28, 6, 6 cf. 29, 12, 14 eorum concilium Argis 31, 25, 2 Sicyone 32, 19, 6 desitum Aegii haberi 38, 30, 2 Philippi ope recusata bellum adversus Nabim decernunt 31, 25, 9 non licet de rebus ferre in concilio nisi, ob quas convocatum est ibid. quotannis iurant in verba Philippi 32, 5, 4 inclinant ad societatem Romanam 32, 22, 12 pacta cum Romanis societas 32, 25, 11 P. cf. 32, 33, 8 et 32, 34, 11 cum iis indutias facit Nabis 32, 39, 10 Macedonas fundunt 33, 14—15 auxilium Rhodiis mittunt 33, 18, 2 et 5 Boeotis pacem impetrant apud Quinctium 33, 29, 11 iis redditur Corinthus 33, 31, 11 cf. 33, 34, 9 Romanis succurrunt Argos oppugnaturis 34, 25, 3 quanti iis servorum Romanorum redemptionem steterit 34, 50, 6 de Nabidis consiliis Romam mittunt 35, 13, 3 bellum decernunt adversus Nabim 35, 25, 10 legatis Antiochi concilium dant 35, 48 bellum Antiocho nuntiari iubent 35, 50, 2 subsidia mittunt Chalcidem 35, 50, 6 Messenen oppugnant 36, 31, 5 eis Zacynthus admittitur 36, 32, 8 cf. 36, 35, 7 auxilia in Asiam mittunt 37, 20 cf. 37, 39, 9; 38, 7, 2 a Lacedaemoniis iis renuntiatur foedus 38, 31, 5 legatos Romam mittunt 38, 32, 6 Lacedaemonem sibi obnoxiam reddunt 38, 33—34 legatis Rom. concilium denegant 39, 33, 5 cf. 39, 35, 5 sqq. Messenen vincunt 39, 50, 9 cf. 40, 20, 2 Macedonibus interdixerunt finibus 41, 23 eos reconciliare sibi studet Perseus 41, 23, 2 legatos eius non admittunt 41, 24, 20 se neglectos a Romanis queruntur 42, 37, 8 concilium praebent Romanis 42, 44, 7 auxilia mittunt 42, 55, 10 fidissima gens 43, 17, 4 defendunt Thessaliam a Pseudophilippo P. 50 Achaici belli semina 51 legatos Romanos cur pulsaverint ibid. bis victi sese dedunt 52 Corinthus diruta ibid.

Achaeorum portus 37, 9, 7.

Achaia Phthiotis 42, 67, 9.

Achaia terra 45, 31, 9 eo duo legati

ad criminum cognitionem missi ibid. in deditionem accepta a L. Mummius P. 52.

Acharrac Aetolis deduntur 32, 13, 13.

Acheron fluvius in Molosside 8, 24, 3 in Lucanis ib. 11.

Acherusia aqua 8, 24, 2 cf. Acheron.

Achillas Pompei percussor P. 112.

Achivi 1, 1, 1.

Achradina Syracusarum regio 24, 21, 7 fluctu adluitur 24, 33, 9 circum sedetur 25, 26, 2 deditur Marcello 25, 31, 2.

Acies Romana descripta 8, 8, 3—19 comparata cum acie Alexandri 9, 19 phalanx Macedonum 32, 17, 11—15.

Acilianus libri Graeci in Latinum conversi 25, 39, 12 cf. 35, 14, 5.

Acilius senator res Romanas Graece componit P. 53.

L. Acilius Celtiberorum castris ignem incit 40, 31, 9.

M. Acilius legatus ad Ptolemaeum 27, 4, 10 in eius sententiam SCTum fit 27, 25, 2.

M. Acilius 21, 25, 4.

M. Acilius Glabrio trib. pl. 30, 40, 9 cf. 30, 43, 2 decemvir sacrorum suffectus 31, 50, 5 praetor 33, 24, 2 sortitur peregrinam 33, 26 aed.

pl. 33, 25, 2 missus ad comprimendam servorum coniurationem 33, 36, 2 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 eos. creatus 35, 24, 5 sortitur Graeciam 36, 2, 2 in Thessalia 36, 14 multa oppida recipit

ibid. in Thermopylis prope Antiochi castra consedit 36, 16, 5 conationatur 36, 17, 2 vincit regem 36, 18 sq. P. Heracleam oppugnat 36, 22, 4 capit 36, 24, 11 Aetolis postulata sua proponit 36, 28, 3 Naupactum obsidet 36, 30, 6 in Achaeorum concilio 36, 35, 7 cf. 37, 2, 7

Lamiam capit 37, 5, 3 triumphat 37, 46, 2 P. in eius sententiam SCTum factum 37, 49, 7 censuram petit 37, 57, 10 accensatus a tribunis desistit petitione ib. 15 eius statua a filio posita 40, 34, 5.

M. Acilius Glabrio duumvir Pietatis aedem dedicat 40, 34, 5 patris statuam auratam ponit ibid.

- Acrae Siciliae urbs 24, 36.
 Acraeae Iunonis promunturium 32, 23, 10.
 Acraephia urbs 33, 29, 6.
 Acraeus Iupiter 38, 2, 5.
 Acraiae oppidum 35, 27, 3.
 Acrollae Siciliae urbs 24, 35, 8.
 Acrocorinthus praesidio tenetur 33, 31, 11 cf. Corinthus.
 Actiacum bellum 1, 19, 3 Actiaci ludi F. 51 y.
 Actium Aearnaniae portus 44, 1, 3 ibi pugna navalis inter triumvros P. 133. F. 51 x.
 Acuca oppidum 24, 20, 8.
 M. Acutius trib. pl. 5, 10, 11.
 Acylla oppidum 33, 48, 2.
 Adaeus a Beroea 43, 19, 3.
 Addicti ob aes alienum obnoxii 6, 34, 2 cf. 6, 36, 12.
 Adherbal praetor Poenorum victus effugit 28, 30, 12 cf. Atherbal.
 Adoreus mons 38, 18, 8.
 Adramytteum vastat Antiochus 37, 19, 7 cf. P. 49.
 Adranodoros Hieronis gener ceteros Hieronymi tutores summovet 24, 4, 9 tendit ad societatem Carthaginensem 24, 5, 8 ei torquendus traditur Theodotus ib. 10 occiso rege arcem munit 24, 21, 6 ab uxore admonetur, ne de postulatis populi cedat 24, 22, 8 contionatur ib. 13 creatur praetor 24, 33, 2 interficitur 24, 24, 4 cf. 24, 25.
 Adria vd. Atria et Hadria.
 Adriani vd. Hadriani.
 Adriatici maris sinus intimus 1, 1, 2 ab Atria urbe vocatum 5, 33, 7.
 Adsertor 3, 44, 8
 Advocati 3, 44, 11
 Aebura Hispaniae urbs 40, 30, 3.
 Aebutia amita P. Aebutii 39, 11, 3.
 L. Aebutius cos. moritur 2, 6, 8.
 M. Aebutius trib. mil. 41, 1, 6.
 P. Aebutius a matre et vitrico Bacchis initiari vult 39, 9, 2 sqq. monitus a meretrice 39, 10, 2 amitae iussu rem aperit consuli 39, 11, 9 quae praemia acceperit indicii 39, 19, 4.
 T. Aebutius cos. 2, 19 magister equit. ib. 3. vulneratus ib. 8.
 T. Aebutius Carus triumvir coloniae 39, 55, 8 decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
 Post. Aebutius Cornicen cos. 4, 11.
 M. Aebutius Helva triumvir coloniae 4, 11, 5.
 M. Aebutius Helva praetor sortitur Siciliam 44, 17, 10.
 Post. Aebutius Helva mag. equit. 4, 21, 10.
 Aecae Apulorum urbs oppugnata 24, 20, 5.
 Aedes Iovi Capitolino vota 1, 38, 7 perfecta 1, 55 dedicata 2, 8, 6 P.
 Apollini vota 4, 25, 3 dedicata 4, 29, 7 Veneris ex aere multatio 10, 31, 9 omnes aedes sacrae aperiantur ad gratias agendas 45, 2, 6 aedi locandae duumviri 22, 33, 8 dedicandae 23, 21, 7 cf. templum.
 Aediles plebei 3, 6, 9 ad eos summa rerum per pestilentiam venit ibid. aed. pl. diem dicit 3, 31, 5 iis qui nocuisset eius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 ad eos SCta in aedem Cereris deferenda ib. 13 cf. 3, 57, 10 iis negotium deos peregrinos prohibendi datum 4, 30, 11 matronas probri accusant 25, 2, 9 aedilis pl. cum tribunis missus, qui P. Scipionem prenderet 29, 20, 11 aedilis non potest fieri, cuius pater qui sella curuli sederit vivit 30, 19, 9 cf. 27, 21, 10 viderent, ne Bacchanalia in aperto fierent 39, 14, 9 ludos faciunt ex pecunia multaticia 10, 23, 13 pecuarios ad populi iudicium adducunt ibid. et 33, 42, 10 e urule s constituti 7, 1 P. eos alternis annis de plebe fieri convenerat postea promiscuum fuit 7, 1, 6 diem dicunt faeneratoribus 7, 28, 9; 10, 23, 11 eorum munus ornandi fori 9, 40, 16 diem dicunt plerisque plus quam lege finitum erat agri possidentibus 10, 13, 14 iubentur maestitia speciem ab urbe remove 23, 25, 2 sacrificulorum et vatam multitudinem emovere de foro conantur 25, 1, 10 convocant matronas ad placandam deam 27, 37, 9 frumentum discribunt vicatim 30, 26, 6 cf. 33, 42, 8 iurant in leges 31, 50, 7 iubentur sacerdotes Bac-

- chanalium conquirere 39, 14, 9
 aed. cur. ante iustos annos factus
 25, 2, 6 aedilicia largitio ib. 8 ludorum curam habent 23, 30, 16; 24, 43, 7 cf. Ludi.
- Aedilicium scribae viatoresque 30, 39, 7.
- Aeditui inuentur aedes sacras aperire 30, 17, 6 prodigia nuntiant 43, 13, 4.
- Aedui Celtarum gens 5, 34, 5 socii populi Rom. P. 61 a Caesare auxilium petunt P. 104.
- Aegaeum mare 44, 28, 16.
- Aegates insulae P. 19; 21, 10, 7; 21, 41, 6.
- Aegeleos urbs ab Attalo expugnata 31, 46, 13.
- Aegimurus insula 29, 27, 14 ubi sita sit 30, 24, 8.
- Aegina insula 27, 33, 5. ibi versatur Attalus 31, 15, 8; 33, 30, 10; 42, 16, 6.
- Aeginienses cf. Aeginium.
- Aeginium Thessaliae oppidum prope inexpugnabile 32, 15, 4. oppugnatur 44, 46, 3 ad eam diripiendam missus Q. Fabius 45, 27.
- Aegium 27, 30, 9 ibi concilium Achaeorum 28, 7, 17 cf. 35, 26, 6; 35, 48; 36, 35, 7; 38, 29, 3 inde concilium Argos tralatum 38, 30, 4.
- Aegyptus 8, 24; P. 14; 31, 43, 5 eam invaserat Antiochus 45, 11 cf. P. 104 sq. ibi bellum inter Ptolemaeum et Caesarem P. 112.
- C. Aelius trib. mil. 41, 1, 7; 41, 4, 3.
- P. Aelius quaestor 4, 54, 3.
- P. Aelius legatus ad Antiochum 34, 59, 8.
- P. Aelius triumvir coloniae 41, 13, 5.
- Q. Aelius trib. pl. 41, 6, 3.
- T. Aelius trib. mil. 41, 1, 7; 41, 4, 3.
- P. Aelius Ligur cos. 42, 9, 8 cogitur ire in provinciam 42, 22 ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
- L. Aelius Paetus aed. pl. 10, 23, 13.
- P. Aelius Paetus cos. 8, 15 mag. equit. 9, 7, 13.
- P. Aelius Paetus de plebe augur 10, 9, 2.
- P. Aelius Paetus augur 27, 36, 5 moritur 41, 21, 8.
- P. Aelius Paetus aed. pl. creatur praetor 29, 38, 4 urbanam sortitur 30, 1, 9 mag. equit. 30, 39, 4 cos. 30, 40, 5 vir prudens et moderatus ib. 8 C. Ampium in Boios mittit 31, 2, 6 eorum fines vastat ib. 11 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 triumvir coloniae supplendae 32, 2, 7 censor 32, 7, 2.
- Q. Aelius Paetus augur ambit consulatum 22, 35 in proelio Cammensi ceciderat 23, 21, 7.
- Q. Aelius Paetus augur 41, 21, 9 cos. 45, 16 sortitur Galliam 45, 17, 6.
- Sex. Aelius Paetus aed. cur. 31, 50 triumvir coloniae supplendae 32, 2, 7 cos. 32, 7, 12 sortitur Italiam 32, 8, 4 censor 34, 41, 4 P.
- P. Aelius Tubero aed. pl. 30, 39, 8 praetor Siciliam sortitur 30, 40, 5 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 iterum praetor 41, 8 urbana ei evenit ib. 2.
- Q. Aelius Tubero trib. pl. 34, 53 triumvir coloniae deducendae ib. 2.
- Q. Aelius Tubero obviam missus Perseo capto ab Aemilio Paulo 45, 7 ei regis cura mandatur 45, 8, 7.
- Q. (Aelius) Tubero auctor Livii incertus veri 4, 23, 2—3; 10, 9, 10.
- Aemilia tribus 38, 36, 9 via 39, 2, 10 porticus 41, 27, 8.
- Aemilia uxor Africani 38, 57, 61.
- Aemilia virgo Vestalis incesti damnata P. 63.
- C. Aemilius trib. m. e. p. 5, 26, 2 in Aequos missus Verruginem obtinet 5, 28, 6. iterum trib. m. e. p. 5, 32 Volsinienses vincit ib. 2—5.
- L. Aemilius eos. Volscos et Aequos vincit 2, 42, 3 iterum eos. 2, 49, 9 dimicat cum Etruscis ib. 10. tertium cos. 2, 54, 3.
- L. Aemilius trib. m. e. p. 6, 1, 8 iterum 6, 5, 7 tertium 6, 21 quartum 6, 22 quintum 6, 32, 3 mag. equit. 6, 38, 4 interrex 7, 17, 11 mag. equit. 7, 21, 9.
- L. Aemilius interrex 8, 23, 17 dictator 9, 21 pellit Saticulanos et Samnites ib. 6.
- L. Aemilius censor 23, 23, 3.
- L. Aemilius consulatum ambit 39, 32, 6.

- M. Aemilius cos. 4, 53 cf. M. Aemilius Mamercus.
- M. Aemilius trib. m. c. p. 5, 32.
- [M.] Aemilius cos. 10, 1, 7. Graecos in nave compellit 10, 2, 2.
- M. Aemilius praetor Siciliae provinciae Lilybaeum tutandum curat 21, 49, 6 praefectus orae Siciliae 21, 51 vota curare iubetur 22, 9, 11 duumviros creat 22, 33, 8 cf. 23, 20, 6; 23, 22, 4.
- M. Aemilius frater L. Aemilii Regilli decessit 37, 22, 2.
- M. Aemilius cos. F. 11 b.
- M. Aemilius cos. F. 12 d.
- T. Aemilius cos. 2, 61 vastat agrum Sabinum 2, 62, 3 iterum cos. auctor est agri plebi tribuendi 3, 1, 2.
- T. Aemilius quinquevir mensarius 7, 21, 6 praetor consulit senatum 8, 2.
- Q. Aemilius Barbula cos. 9, 20, 7 Nerulam capit ib. 9 cos. iterum 9, 30 Etruscis vincit 9, 32, 9.
- Q. Aemilius Cerretanus cos. 8, 37 cf. Q. Aulus Cerretanus.
- M. Aemilius Lepidus bis consul augurque fuerat 23, 30, 15 ei tres filii ludos funebres dant 23, 30, 15.
- M. Aemilius Lepidus consulatum ambit 22, 35.
- M. Aemilius Lepidus aed. cur. cum esset, praetor creatus 24, 43, 6 Luceriam provinciam suscipit 24, 44, 2 praetori urbano negotium datum, ut populum novis religionibus liberaret 25, 1, 11 cf. 25, 3, 12 decemvir sacrorum 26, 23, 7.
- M. Aemilius Lepidus legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3 eius colloquium cum Philippo 31, 18 pontifex suffectus 32, 7, 15 aed. cur. 35, 10, 12 praetor 35, 24, 6 Siciliam sortitur 36, 2, 6 cf. 37, 43 consulatum petens provincia decessit non consulto senatu 37, 47, 6 repulsam fert ib. 7 iterum deiectus 38, 35 cos. 38, 42, 3 intercedit SCTo ib. 9 eius inimicitia cum M. Fulvio 38, 43 legatos Ambracienses in eius invidiam criminibus subornat ib. 3 eo auctore SCTum adversus Fulvium factum 38, 44, 3 Ligures vincit 39, 2, 7—10 P. praetorem iubet provincia decedere 39, 3, 2 viam Aemiliam Placentiam ducit 39, 2, 10 P. cf. 39, 4, 5 triumvir coloniae 39, 55, 8 pont. max. 40, 42, 12 censor 40, 45, 6 cum M. Fulvio censurae collega in gratiam redit 40, 46, 15 princeps senatus 40, 51 quae opera publica confecerit ib. 2 varias aedes dedicat 40, 52 iterum princeps senatus 41, 27 tertium 43, 15, 6; P. 46 sextum P. 47 de tenuitate funeris sui praecipit filiis P. 48.
- M. Aemilius Lepidi F. trib. mil. 37, 43 triumvir coloniae 41, 13, 5 decemvir agro dividendo 42, 4, 4 legatus ad Gallos 43, 5, 10.
- M. Aemilius Lepidus procos. a Vaccaeis victus P. 56.
- M. (Aemilius) Lepidus aeta Syllae rescindere conatus a Catulo Italia pellitur P. 90 moritur ibid.
- M. Aemilius Lepidus P. 116 pontificatum max. intercipit P. 117 Antonium cum C. Octavio reconciliat 119 tresvir reipublicae constituendae P. 120 eius frater inter scriptos ibid. a C. Octavio fugatus P. 125 bellum inferens Caesari vincitur et triumviratus honore privatur 129.
- M. (Aemilius) Lepidus triumviri filius bellum moliens occiditur P. 133.
- L. Aemilius Mamercinus dictator 8, 16, 12 cos. 8, 20, 3.
- T. Aemilius Mamercinus cos. 8, 12, 4 alienatus ab senatu ib. 10.
- L. Aemilius Mamercus cos. 7, 1, 2 iterum 7, 3, 3 mag. equit. 7, 39, 17.
- Aemilius Mamercus trib. mil. c. p. 4, 16, 8 dictator 4, 17, 8 de Veientibus triumphat 4, 20, 1 iterum dictator 4, 23, 5 legem fert, ne plus quam annua ac semestris censura sit 4, 24, 5 P. a censoribus tribu motus ib. 7 P. ad cognitionem Fidenas missus 4, 30, 5 dictator 4, 31, 5 populum increpat 4, 32 Fidenates Veientesque vincit 4, 33, 10 Fidenas recipit 4, 34, 3 P. cf. 9, 34, 6

- Aemilius Mamercus caedit Italicos P. 76.
- L. Aemilius Mamercus cos. 8, 1.
- M. Aemilius Mamercus trib. m. c. p. 4, 61 iterum 5, 1, 2 tertium 5, 10.
- M. Aemilius Numida decemvir sacerorum defungitur 26, 23, 7.
- L. Aemilius Papus consul censorque fuerat 23, 21, 6 triumvir mensarius ibid.
- L. Aemilius Papus praetor 28, 38, 11 Siciliam sortitur ib. 13.
- L. Aemilius Papus decemvir sacerorum defungitur 42, 28, 10.
- M. Aemilius Papus dictator 9, 7, 14.
- M. Aemilius Papus curio maximus moritur 27, 6, 16.
- L. Aemilius Paulus legatus mittitur Carthaginem 21, 18 consul fuerat eum M. Livio damnationemque vix effugerat 22, 35, 3 iterum cos. ib. 4 eius verior quam gratior populo contio 22, 38, 8 collegam ferocem retinet ruentem in insidias 22, 42, 8 ad Cannas fortiter pugnans occumbit 22, 49, 12 eius verba ad Lentulum ib. 9 pontifex fuerat 23, 21, 7.
- L. Aemilius Paulus triumvir eoloniae 34, 45, 5 aed. cur. 35, 10, 12 praetor 35, 24, 6 sortitur Hispaniam ult. 36, 2, 6 ei prorogatur imperium 37, 2, 11 a Lusitanis victus 37, 46, 7 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 Lusitanos fugat 37, 57, 5 adversatur Cn. Manlio triumphum postulanti 38, 44, 11 cos. 39, 56, 4 prorogato imperio in Ingaunos ducit 40, 25 obsidetur in castris ib. 5 sqq. hostes devincit 40, 28 triumphat 40, 34, 7 patronus nominatur ab Hispanis 43, 2, 5 cos. iterum 44, 17, 4. Macedoniae sortitur ib. 10 omni cura intentus in bellum Macedonicum 44, 18 in contione monet, ne quis Romae consilia sua carpat vituperet 44, 22, 2 (precat, ut quidquid diri imminet Pop. Romano in suam domum convertatur P. 44) quae mutaverit in exercitu 44, 33 militum animos accendit 44, 34 de summa belli consultat 44, 35, 6 mittit ad occupandos transitus in Perrhaebiam ib. 14 Persea regem adgreditur in Elpei alveo 44, 35, 16 pugnam differt dissuadente P. Nasica 44, 36, 6 sqq. Persea ad Pydnam vincit 44, 41—42 anxius de filio 44, 44 ad Pellam stativa habet 44, 46, 4 Amphipolim ducit ib. 10 inlacrimasse dicitur sorti humanae 45, 4, 2 ad Perseum legatos mittit ib. 7 Persea captum in consilio de bellicausis percontatur 45, 8 ei prorogatur imperium 45, 16, 2 ad circummeundam Graeciam profectus 45, 27, 6 Delphis columnas suis status destinat ib. 7 C. Sulpicium praepositum castris increpat graviter 45, 28, 9 Amphipoli consilium habet eum decem legatis ad res Macedoniae componendas 45, 29 Macedoniae leges summa cura dat 45, 32 Iudicium magno apparatu facit 45, 32, 8 dictum eius de ludicro ib. 11. domum redit 45, 33, 8 Epiri multa oppida diripienda dat militibus 45, 34 traiecit in Italiam ib. 7 ad urbem subvectus 45, 35, 3 eius triumphum impedire conatur Ser. Sulpicius infestis Paulo ob praedam parcio-rem militibus 45, 35, 6 sqq. P. eius antiqua disciplina 45, 35, 6 et 37, 2 eius triumphus 45, 40 duos filios amittit 45, 40, 7 P. de rebus gestis et calamitate sua contionatur 45, 41 duos filios in adoptionem dederat ib. 12 moritur P. 46 eius abstinentia ibid.
- L. Aemilius Paulus M. Lepidi frater proscriptus P. 120.
- M. Aemilius Paulus mag. equit. 10, 3, 3 absente dictatore circumventus ab hostibus ib. 6.
- L. Aemilius Regillus praetor sortitur classem 37, 2 Chium traiecit 37, 14, 3 Asiae oram legit 37, 17, 3 eius res gestae 37, 27 sqq. Polyxenidam vincit ad Myonnesum 37, 30 P. Phocaeam recipit 37, 32, 10 eius litterae ad senatum 37, 47, 3 triumphum navalem agit 37, 58, 4 P.
- M. Aemilius Regillus cos. dictus ab Aniensi tribu 24, 7, 12 flamen Quirinalis 24, 8, 10.

M. Aemilius Regillus flamen Martialis moritur 29, 11, 14.
 L. Aemilius Scaurus missus Helle-
 spontum ad exercitum traiciendum
 37, 31, 6.
 M. (Aemilius) Scaurus cos. F. 14 h.
 Aenaria insula 8, 22, 6.
 Aenea oppidum 40, 4, 9 ibi statum
 Aeneae conditoris sacrificium ibid.
 Aenia 44, 10, 7; 44, 32, 7.
 Aeneas Anchisae et Veneris filius
 1, 1, 8 ad Laurentem agrum ap-
 pellit ib. 4 Latini regis filiam ux-
 orem ducit ib. 9 Lavinium condit
 ib. 11 mortuum Iovem indigetem
 appellant 1, 2, 6 cf. 40, 4, 9.
 Aeneas Silvius Silvii filius 1, 3, 7.
 Aenesidemus Dymaeus praeest
 praesidio Argorum 32, 25, 6 urbe
 prodita sibi mortem consciscit ib. 9.
 Aenia cf. Aenea.
 Aenianes gens 40, 4, 4.
 Aenianus sinus 28, 5, 15.
 Aenii 37, 33; 38, 41, 4; 45, 27, 4.
 Aenus oppidum a Philippo captum
 31, 16, 4 inde Antiochi praesidium
 deduci iubetur 37, 60, 7 urbem ad-
 fectat Philippus 39, 24, 7 cf. 43, 7.
 10 Aenum sibi petit Attalus 45, 20,
 2 ad eam diripiendam missus L.
 Postumius 45, 27, 4 cf. 45, 29, 6.
 Aeolis 33, 38, 3; 37, 8, 5; 37, 18;
 37, 25, 2; 37, 35, 9; 38, 16, 12.
 Aepulo Histrorum regulus 41, 11
 pectus ferro traicit ib. 5.
 Aequi populus 1, 55 cum iis pax
 facta ibid. Latinum agrum invad-
 unt 2, 39, 8 fusi 2, 31, 6 arma
 iungunt cum Volscis 2, 40, 13 de
 duce utrorumque committunt pro-
 elium ibid. victi a Romanis 2, 42,
 1—3 bellum renovant 2, 43; 2,
 48, 4; 2, 53, 4; 2, 58, 3; 2, 61; 2, 63,
 5; 3, 1, 8 acie victi 3, 2, 12 fines
 Romanorum vastant 3, 3 fugati
 ib. 7 Furii castra obsident 3, 4, 8
 caesi a T. Quinctio 3, 5, 9 popula-
 bundi prope Romam veniunt 3, 6,
 4—7 repulsi 3, 8, 11 arcem Tuscu-
 lanam occupant 3, 23 a Tuscula-
 nis sub iugum missi, a Romanis ad
 Columen occisi ib. 5 petentibus
 pax data 3, 24, 10 bello renovato
 imperium ad Gracchum Cloelium

deferunt 3, 25, 5 primo prospere
 pugnant 3, 26, 3—4 a L. Quinctio
 victi et sub iugum missi 3, 28, 11
 P. Corbionem recuperant 3, 30, 2
 capiunt Ortonam ib. 8 fugantur
 ibid. agrum Tusculanum vastant
 3, 31, 3 victi ib. 4 iterum vastant
 3, 38, 5 Romanos in Algido castris
 exiunt 3, 42, 5 arma movent 3, 60
 fugati 3, 61, 10 rebellantes ad
 moenia urbis penetrant 3, 66, 5
 fusi castrisque exuti 3, 70, 13 re-
 bellant 4, 26 devicti 4, 29, 4 indu-
 tias amorum octo impetrant 4, 20
 fusi 4, 43, 2 fundunt Romanos 4,
 46, 5 eorum anniversaria arma 4,
 45, 4 vincuntur 4, 47, 3 fusi 4, 49,
 8 arcem Carventanam occupant 4,
 53, 3 rebellant 4, 56, 4; 5, 28, 5
 Vitelliam expugnant 5, 29, 3 vin-
 cuntur ib. 5 bellum renovant 5,
 31, 4 bellum molientes oppressi 6,
 2 iis bellum fieri iubetur 9, 45, 8
 unum et triginta oppida capta no-
 menque eorum prope deletum ib.
 17 rebellantes subacti 10, 1, 9.
 Aequiculi antiqua gens 1, 32, 5 ab
 iis ius fetialium descriptum ibid.
 Aequimaelius area 4, 16; 38, 28, 3.
 Aequimaelius vicus 24, 47, 15.
 Aerarium 3, 31, 4 ob eius inopiam
 praeda vendita ibid. ager Campa-
 nus venditus 28, 46, 4 in aerarium
 omnis praeda delata 10, 46, 5 cf.
 26 ex eo signa militum deprompta
 3, 69, 8 eius inopia privatorum be-
 nignitate levatur 24, 18, 10—15 in
 sanctiore aerario aurum ad ultimos
 casus reservatum 27, 10, 11 in ae-
 rarium ascendit censor 29, 37, 12
 ex eo pecunia egesta 30, 39, 7.
 Aerarium octuplicato censu faciunt
 censores 4, 24, 7. aerarii facti tri-
 buque moti 24, 18, 6 populus omnis
 censorque alter aerarii facti 29, 37,
 12—15.
 Aeropus praetor Epiri 29, 12, 11.
 Aes grave 4, 41, 10 plaustris ad ae-
 rarium convectum 4, 60, 6 ex aere
 multa fabrefacta 34, 52, 5 aeres
 alieni magna vis aedificando con-
 tracta 6, 11, 9 alienum causa sedi-
 tionis 6, 31, 2 eius noscendi gratia
 censores creati ibid. cf. 6, 27 ex

- acre alieno miseriae plebis 5, 34 de eo lex 6, 35, 4 aeri alieno dispensando quinque viri creati 7, 21, 5 ob aes alienum secedit plebs in Ianiculum P. 11 acre alieno civitas pressa P. 74.
- Aesculapium Ambraciae 38, 5, 2.
- Aesculapius deus arcessitus Romam ab Epidauro remedium pestilentiae 10, 47, 7 ei supplicatio habita ibid. templum constitutum in Tiberis insula P. 11 dona vota ob pestilentiam 40, 37, 2 eius aedes Carthagine 41, 22, 2 cf. 42, 24, 3 eius fanum tabulis pictis exornatum 43, 4, 7 eius nobile templum Epidauri 45, 28, 3.
- Aesernia colonia P. 16 ab Italicis obsessa P. 72 a Samnitibus P. 73. a Sylla capta P. 89.
- Aesernini fidem Romanis servant 27, 10, 8 ager Aeserninus 10, 31, 2 cohors 41, 40, 6.
- Aesis fluvijs 5, 35, 3.
- Aestus maris 26, 45, 7.
- Aesula 32, 29, 2 Aesulana arx 26, 9, 9.
- Aethalia insula 37, 13, 3.
- Aetna mons 26, 29, 4 ingentem flammam ante mortem Caesaris eicit F. 45.
- Aetoli 25, 23, 9 eorum amicitiam adfectant Romani ibid. concilium dant Laevino 26, 24 bellum movent adversus Philippum ib. 15 P.
- Acaraniae bellum inferre parant 26, 25, 9 depopulantur Achaeos 27, 29, 9 ad Attalum summum magistratum deferunt ib. 10 bis victi a Philippo 27, 30, 2 in concilio Philippum laessunt ib. 13 adiuvant Elios 27, 31, 9 ab Achaeis victi 27, 33, 5 finitimos depopulantur 28, 5, 4 eorum concilium Heracleae ib. 13 eos ad pacem cogit Philippus 29, 12 frustra ab Attalo ad bellum excitantur 31, 15, 9 eorum concilium 31, 29 belli decretum differunt 31, 32 de pace belloque nisi in Panaetolico et Pylaico concilio agi non potest ib. 3 Romanis se iungunt 31, 9 cum Amyndro nonnullis captis urbibus in Thessaliam pergunt 31, 41, 7 a Philippo in fugam coniecti ib. 14 sqq. multi mercede conducti et in Aegyptum devecti 31, 43, 5 de ratione belli legatos mittunt ad Romanos et Attalum 31, 46 Thaumacos obsidione eximunt 32, 4, 2 Thessaliam invadunt 32, 13, 10 quid a Philippo postularint exponitur 32, 33, 8 eorum opera ad Cynoscephalas 33, 7, 13 eorum eques longe optimus in Graecia ibid. ob vanitatem adrogantiamque neglecti a consule 33, 11, 4 eorum aspera oratio 33, 12, 3 contentio eum consule de Thebis 33, 13, 7 decem legatorum decretum de libertate Graeciae carpiunt 33, 31 cf. 33, 34, 7 queruntur Romanorum inconstantiam 33, 35, 10 alienati a societate Romana 33, 49, 8; 34, 22, 4 eorum querelas Alexander princeps profitetur Corinthi 34, 23, 5 inimice infestis Romanis 35, 12 Naupacti concilium habent ib. 3 Antiochum, Philippum, Nabim ad bellum Romanum excitant 35, 12, 5 P. concilium dant legato Antiochi 35, 32, 8 dein Romanis 35, 33 Antiochum ad liberandam Graeciam arcessunt decreto ib. 8 potiuntur Demetriade 35, 34, 12 qui missi erant ad necandum Nabim ipsi postea caeduntur 35, 36, 9 concilium dant Antiocho 35, 44 principes deligunt, quibuscum Antiochus consultet 35, 45, 9 Perrhaebiam invadunt 36, 10, 5 pauci succurrunt Antiocho 36, 15, 4 pars Heracleam obtinet, pars Thermopylas 36, 16, 11 nihil pacati respondent rege Graecia expulso 36, 22, 4 Heracleam amittunt 36, 24, 11 ad Antiochum mittunt legatos pecuniam et auxilia rogatum 36, 26 legatos de pace mittunt ad consulem 36, 27, 2 iterum 36, 28 commune concilium postulata consulis reicit 36, 29 indutias impetrant 36, 35, 6 iis neque data neque negata pax 37, 1, 5 eorum multi principes in lautumias coniecti 37, 3, 8 Coracem occupant 37, 4, 7 legatos mittunt de pace 37, 6, 7 indutias impetrant 37, 7, 6 eorum legati in senatu insolentia of-

- fendunt 37, 49, 2 iubentur Italia excedere ib. 7 civitates varias in dicionem redigunt 38, 3, 3 iterum legatos mittunt Romam 38, 3, 7 bellum iis infert consul 38, 4 ad eum legatos de pace mittunt 38, 8 Romam mittunt de pace a Fulvio data 38, 10, 2 cum iis foedus ictum eiusque condiciones 38, 11 eorum intestina seditio 41, 25 ad eam sedandam legati Roma missi ib. 5 seditio in dies gliscit 42, 2, 2 obaerati 42, 5, 7 eorum causas cognoscit Marcellus ib. 10 cf. 42, 12, 7 praetorem creant Romanis faventem 42, 38, 2 in exercitu Persei 42, 51, 9 auxilia parva Romanis mittunt 42, 55, 9 eorum quinque principes qui in proelio primi fugerant Romam missi 42, 60, 10 suspecti Romanis 43, 17, 5 eis Stratum tradunt 43, 22, 2. eorum legatio occurrit L. Paulo querens de turbis a Lycisco et Tisippomotis 45, 28, 7 citati a L. Paulo ad causam dicendam 45, 31.
- Aetoliae maritima vastata 38, 7, 2 cf. Aetoli.
- C. Afranius trib. pl. 33, 22, 2.
- C. Afranius legatus 43, 18, 10.
- L. Afranius Cn. Pompei legatus Caesari se dedit P. 110 cf. 113 occisus P. 114 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- C. Afranius Stellio praetor 39, 23, 2 triumvir coloniae 39, 55, 9.
- Afri transfugae in exercitu Scipionis 28, 20 cf. 27, 19, 2 gens infida ac mobilis 29, 3, 13.
- Africa P. 17 eo transit Regulus ib. Africae motus 21, 1, 5 praesidio firmata ab Hannibale 21, 21, 12 ad regulos Africae legati missi 27, 4, 9 vastatur 27, 5, 9 eo traicit P. Scipio 29, 26 sqq. inde frumentum devectum 31, 50 ibi pestilentia ab ingenti lucistarum vi P. 60 Africae deserta P. 112 ibi Pompeianarum partium imperium P. 113 ibi bellum P. 123 motus et bella 127.
- Africanae ludis adhibitae 44, 18, 8. Africanus cognomen 30, 45, 6 cf. P. Cornelius.
- Africanus ventus 26, 42, 7.
- Agamemnonia classis 45, 27, 9.
- Agasones mulis impositi milites facti 7, 14, 7.
- Agassae urbs Macedoniae 44, 7, 5 ad eam diripiendam missus Q. Fabius 45, 27.
- Agathocles 28, 43, 21.
- Agathyrna Siciliae urbs 26, 40, 16; 27, 12, 5.
- Agema ala mille ferme equitum 37, 40, 5 Macedonum in exercitu 42, 51, 4.
- Agepolis Rhodiorum legationis princeps 45, 3, 4.
- Ager Romanus in Italia terminatur 27, 5, 15 cf. 27, 29, 5 publicus plebi divisus 5, 30, 8 agri ne quis plus quingenta iugera possideret, lex 6, 35, 5 P. cf. 10, 13, 14 reducendae in agros plebis cura mandatur consulibus 28, 11, 8 privatus datur pro pecunia mutua data 32, 13, 6 ne quis plus mille iugera possideret P. 58 lex ut triumviri iudicarent, qua publicus qua privatus ager esset ibid. militibus P. Scipionis divisus 31, 49, 5 militibus qui per multos annos stipendia fecerant 32, 1, 6 legionibus Syllae agri divisi P. 89 cf. 125 cf. Agraria lex.
- Agēsimbrotus Rhodius navibus praest 31, 46, 6 iterum 32, 16, 6.
- Agēsipolis pulsus a Lycurgo tyranno Lacedaemone 34, 26, 14.
- Agmen quadratum 7, 29, 6; 21, 57, 7.
- Agnus ad confirmandam fidem saxo percussus 21, 45, 8.
- Agraci Aetoliae populus 32, 34, 4.
- Agraria lex nunquam sine maximis motibus agitata 2, 41, 3 primum promulgata ibid. P. venenum tribunorum plebis 2, 52, 2 cf. 3, 1, 2; 6, 11, 8 agrariae leges Ti. Gracchi P. 58 C. Gracchi P. 60 Saturnini P. 69 leges M. Drusi P. 71 Iulii Caesaris P. 103.
- Agravitae Illyrii 45, 26, 15.
- Agrianes 28, 5, 12 in Macedonum exercitu 33, 18, 9; 42, 51, 5; 44, 11, 7.
- Agrigentum receptum ab Himilcone 24, 35, 6 a Muttone proditur Laevino 26, 40, 7 quam poenam passa sit ib. 13.
- Agrippa rex Albae I, 3, 9.

- Agrippa cf. Menenius et Vipsanius.
 Aharna oppidum 10, 25, 4.
 Aius Locutius templum accipit 5,
 50, 5 cf. Iupiter et P. 5.
 Ala sacra Macedonum 42, 66, 5
 quingenti fere equites 10, 29, 12 cf.
 26, 38, 11—14 ala egregia Scipio-
 nis trecentorum equitum 29, 1, 11
 mille ferme equitum agema vocatur
 37, 40, 5 in alas divisus socium
 exercitus 31, 21, 7.
 Alabanda locus 33, 18, 7; 38, 13, 2.
 Alabandenses 38, 13, 4 eorum le-
 gati in senatu urbi Romae se tem-
 plum fecisse affirmant 43, 6, 5 cum
 Mylasensibus a Rhodiis vincuntur
 45, 25, 13.
 Alander fluvius 38, 15, 15; 38, 18.
 Alares cohortes 10, 41, 5.
 Alarii equites 35, 5, 8; 40, 40, 9.
 Alba Silvius rex Albae 1, 3, 9.
 Alba aedes Capuae 32, 9, 2; 40,
 45, 3.
 Alba in Aequis colonia 10, 1 P. mi-
 litiam detrectat 27, 9, 7; 28, 11, 3
 poenas dat 29, 15 cf. 30, 17, 2 eo in
 custodiam ductus Perseus 45, 42,
 4 Bituitus P. 61 ab Italicis obs-
 essa P. 72.
 Alba Longa ab Ascanio condita 1,
 3, 3 a Romanis diruta 1, 29, 6 cf.
 7, 39, 8; 30, 17, 2
 Albana vallis 3, 7, 5.
 Albani 1, 27 eorum proditio ib. tra-
 ducti Romam 1, 29, 1 cf. 1, 52, 2
 principes in patres lecti 1, 30, 2
 Albanus ager 6, 42, 6 arx 7, 24, 8
 aqua 27, 11, 3.
 Albani Asiae gens, a Pompeio victi
 P. 101.
 Albanus lacus in altitudinem inso-
 litam crescit, quod prodigii loco
 habitum 5, 15, 2 P. ex eo aqua
 derivata 5, 19.
 Albanus mons 1, 3, 3; 5, 17, 2; 25,
 7, 7 praesidio munitur 26, 99 cf.
 27, 11, 2; 32, 1, 9 in eo triumphatum
 33, 23, 3 et 8; 42, 21, 7 ibi aedes
 Monetac 45, 15, 9.
 Albensis ager 26, 11, 11
 Albingauni Ligures 29, 5, 2.
 Albinganum in Liguribus P. 29 cf.
 29, 5, 2.
 L. Albinus de plebe homo sacerdo-
- tes pop. Rom. Caere pervehit 5,
 40, 9.
 M. Albinus plebeius trib. m. c. p.
 6, 30, 2.
 Albinus cf. Postumius.
 L. Albinus inter primos tribunos pl.
 2, 33, 2.
 C. Albius Calenus gregarius miles
 seditionis auctor 28, 24, 13 ad eum
 et C. Atrium defertur imperium
 ibid. securi percussus 28, 29, 11.
 Albulus fluvius (Tiberis) Etruscis
 Latinisque finis 1, 3, 5.
 Alce Celtiberiae urbs deditur Ro-
 manis 40, 49, 2.
 Alcibiades exul Lacedaemouius ab
 Achaeis damnatus 39, 35, 8.
 Alcis Minerva 42, 51, 2.
 Alco Saguntinus temptat pacis
 spem ad Hannibalem transiens 21,
 12, 4 transfuga ex oratore fit ibid.
 Alesia Gallorum urbs P. 108.
 Aletrinate Hernici bello Romano
 se abstinere 9, 42, 11 suas leges
 quam Romanam civitatem malunt
 10, 2, 2.
 Alexamenus Aetolus mittitur Lace-
 daemone occupatum 35, 34, 5
 Nabidem interficiendum curat 35,
 35, 18 in scrutandis tyranni the-
 sauris tempus consumit 35, 36, 6
 obruncatur a Spartanis ib. 9.
 Alexander Epiri rex 8, 3, 6 traicit in
 Italiam ibid. eius sorore natus
 Alexander Magnus ib. 7 escensione
 facta contra Lucanos et Samnites
 pugnat victor 8, 17, 9 morte sua
 sortes Dodonaei Iovis affirmat 8, 24.
 Alexander Magnus 8, 3, 7 eum eo
 si foret bellatum quinam Romanis
 rebus eventus futurus fuerit 9,
 17 sqq. P. Hannibali maximus im-
 perator videtur 35, 14, 6 P. Macedo-
 niae fines quantum prolatarit
 45, 9, 5.
 Alexander mag. equit. Epirotarum
 ad pacem conciliandam delectus a
 Philippo 32, 10, 2.
 Alexander Aetolorum princeps, vir
 ut inter Aetolos facundus in Phi-
 lippum invehitur 32, 33, 9 in Ro-
 manos eorumque socios 34, 23, 5.
 Alexander Acarnan in consilio An-
 tiochi de ratione belli disserit 35,

- 18, 3 dux Antiochi 36, 11, 6 vulneratus moritur 36, 20, 5.
 Alexander Megalopolitanus oriundum se fert ab Alexandro Magno 35, 47, 5 socer Amyndri ibid. spem regni Macedonum concipit ib. 8.
 Alexander Megalopolitani filius 35, 47, 5.
 Alexander Beroeaeus Demetrii percussor 40, 24, 7.
 Alexander Persei filius naturalis 42, 52, 5 in triumpho ductus 45, 39, 7 P. in custodiam ductus Albam 45, 42, 4.
 Alexander ignotae stirpis Demetrio occiso regnat in Syria P. 52 a Demetrio filio bello interemptus ibid. eius filius a tutore interceptus fraude P. 55.
 Alexander Antonii et Cleopatrae filius P. 132.
 Alexandria in Aegypto condita 8, 24 cf. 23, 10, 12; 27, 4, 10; 31, 43, 5; 38, 17, 11; 44, 19, 8 frustra ab Antiocho temptata 45, 11 cf. 45, 33, 6 tumultuantem urbem Caesar intrat P. 112 ibi M. Antonium obsidet Octavianus 133 eius bibliotheca combusta F. 40 ibi mausoleum F. 51 y.
 Alexandria Troas 35, 42, 2; 37, 35, 2.
 Algaus praefectus equitum Parthorum 44, 30, 13.
 Algidum castellum 26, 9, 12.
 Algidus mons 3, 2, 6; 3, 3, 5; 23, 5; 25, 6 Acquorum solita sedes 3, 31, 3 ad Algidum Aequi a T. Quinctio victi 3, 27, 8 cf. 3, 42, 3; 21, 62, 9.
 Alia fluvius Tiberino anni miscetur 5, 37, 7 ibi Romani a Gallis funduntur ibid.
 Aliensis clades 5, 38 dies 6, 1, 11.
 L. Alienus aed. pl. diem dieit C. Veturio 3, 31, 5.
 Aliphera urbs Megalopolitis reddita 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5.
 Allifae Samnitium urbs in potestatem venit 8, 25, 4 cf. 9, 38; 9, 42, 6
 Allifanus ager 22, 13, 6; 22, 17, 7; 26, 9, 2.
 Allobroges insulam habitantes 21, 31, 5 Hannibalem comœatu adiuvant ib. 8 victi a Cn. Domitio P. 61 iterum ibid. in deditionem recepti ibid. rebellantes domiti P. 103.
 Almana urbs 44, 26, 7.
 Alope capta 42, 56, 7.
 Alopeconnesus capta a Philippo 31, 16, 5.
 Aloreus Hispanus miles Hannibalis ad Saguntinos hospites pacis condiciones transfert 21, 12, 4 eius oratio 21, 13.
 Alpes 1, 1, 3; earum invia altitudo 5, 34, 7 Iuliae Alpīs saltus transcendunt Galli 5, 34, 9 infames frigidibus 21, 31, 8; 21, 32, 7 transgressus Hannibalis 21, 32, 6 quam transierit 21, 38, 6 Hasdrubal transit 27, 39, 6 Cimbri transeunt P. 68 earum longitudo F. 57.
 Alpinae gentes Etruscae originis 5, 33, 11 cf. 21, 32, 8; 21, 34 Hasdrubalem recipiunt 27, 39, 6.
 Alsiensis populus vacationem frustra rogat 27, 38, 4.
 Alucius princeps Celtiberorum a Scipione captivam sponsam recipit 26, 50.
 Alyattos 38, 18, 3.
 Amadocus Thracum dux a Philippo captus 39, 35, 4.
 Amarynthi Diana 35, 38, 3.
 C. Amatius ultimae sortis homo qui se Marii filium ferebat, necatur P. 116.
 Ambarri Celtarum gens 5, 34, 5.
 Ambiani Belgae a Caesare victi P. 104.
 Ambigatus Celtarum rex 5, 34, 2.
 Ambiorix Eburonum rex deficit P. 106 victum persequitur Caesar P. 107.
 Ambitus 7, 15, 12 de eo prima lex lata a C. Poetelio ibid. iterum lex lata 40, 19, 11; P. 47 damnati ambitus coniurant P. 101.
 Ambracia 32, 15, 5; 36, 14, 9 a consule obsessa 38, 4 ab Aetolis defensa ib. 7 sqq. aperiunt portas 38, 9, 9 ibi multa signa tabulaeque, quia Pyrrhi sedes fuerat ib. 13 cf. 42, 67, 9; 43, 17, 10.
 Ambracienses permittunt se consuli 38, 9, 9 P. eorum legati M. Fulvium insinulant 38, 43, 2 de iis Sctum 38, 44, 3.

- Ambracius sinus 32, 14, 7; 38, 4, 3.
 Ambrones cum Teutonis a Mario caeduntur P. 68.
 Ambrusius urbs Phocidis recepta 32, 18, 6.
 Ambustus cf. Fabius.
 Ameriola Latinorum urbs capta 1, 38, 4.
 Amicitia et foedus 23, 14, 9 amicitia et pax 9, 45, 18. iungendarum amicitiarum genera 34, 57, 7 sqq. cf. 34, 58, 1 renovata P. 46.
 Amiternini pollicentur milites 28, 45, 19 ager Amiterninus 21, 62, 5.
 Amiternum oppidum Samnitium captum 10, 39, 2 cf. 24, 44, 8; 26, 11, 10; 35, 21, 3; 36, 37, 3.
 Ammonius loco Demetrii regnat in Syria P. 50 regis uxorem filiamque necat ibid.
 Amphiloehi 32, 34, 4 a Perseo oppugnati 38, 5, 10.
 Amphiloehia ab Aetolis recepta 38, 3, 3.
 Amphipolis 43, 7, 10; 44, 43, 8 ibi Dianae templum 44, 44, 4 eo venit Perseus fugiens 44, 45 cf. 45, 9 ibi decem legatorum consilium 45, 29 eius opportunitas 45, 30, 3 regionis primae Macedoniae caput 45, 29, 9 ibi ludicrum a Paulo factum 45, 32, 8.
 Amphipolitani 44, 45, 9.
 Amphissa oppugnatur 37, 5, 4.
 C. Ampius praefectus socium primo prospere ingressus Boios caeditur eum exercitu 31, 2, 6
 Ampliatus reus 4, 44, 12 bis ampliatus 43, 2, 6.
 Amtorgis Hispaniae urbs 25, 32, 5.
 Amulius Procae filius Numinum fratrem regno pellit 1, 3, 10 stirpem eius virilem interimit, filiam Vestalem legit ib. 11 obtruncatur 1, 5, 7 P.
 Amusius Ausetanorum princeps ad Hasdrubalem confugit 21, 61, 11.
 Amyclae 34, 28, 12
 Amynder Athamanum rex 27, 30, 4; 29, 12, 12 auxilia offerens P. Sulpicio iubetur Aetolos ad bellum concitare 31, 28, 3 eum iis oppida aliquot capit 31, 41 a Philippo cogitur Thessalia decedere 31, 12, 8
 in Thessaliam irrumpit 32, 14 Romanus missus eum legatione 32, 36, 10 pedites consuli auxilio adducit 33, 3, 10 sententiam dicit in concilio de pace 33, 12, 2 cf. 33, 31, 11 a socero conciliatur Antiocho 35, 47, 8 ad consilium accitus 36, 6, 7 occupat Pellinaeum 36, 10, 5 eum familia regno excedit 36, 14, 9 eum sibi dedi postulat Glabrio 36, 28, 3 Zacyntum praefecerat Philippum 36, 31, 12 Athamaniam recuperat 38, 1 mittit legatos Romam 38, 3 fide accepta in castra Romana venit 38, 9, 4.
 Anabura 38, 15, 15.
 Anagnia urbs 26, 23, 5; 27, 4, 12; 29, 14, 3; 30, 2, 11; 43, 13, 3; 45, 16, 5.
 Anagnini concilium Hernicorum habent 9, 42, 11 iis civitas sine suffragio datur, magistratibus interdicitur 9, 43, 24 ager 26, 9, 11 compitum 27, 4, 12.
 Anapus fluvius Siciliae 24, 36, 2.
 Ancilia arma Saliorum 1, 20, 4 eum moventur dies religiosi 37, 33, 6 eum strepitu mota Cimbrico bello P. 68.
 Ancona 41, 1, 3.
 Ancus Marcius Numae nepos rex creatur 1, 32, 1 sacra publica in publico proponi iubet ib. 2 eius ingenium ib. 4 ius fetialium describit ib. 5 urbem auget, Ostiam condit ib. 9 moritur 1, 35, 1 eius filii regno privati insidias parant Tarquinio 1, 40, 4 eum vulnerant ib. 7 Suessam eunt exulatum 1, 41, 7.
 Ancyra nobilis Tectosagum urbs 38, 24.
 Ancyra urbs a Perseo vastata 43, 20, 4.
 Andania parvum oppidum 36, 31, 7.
 Andruscus ingenti adseveratione mentitur se Persei filium P. 48 Romanus missus ibid. profugus exercitu coacto Macedoniae occupat P. 49 quam fabulam finxit ibid. mutato nomine Philippus vocatus ibid. cf. Pseudophilippus.
 Androcles Aearnanum princeps 33, 16, 4.
 Androcles praefectus Persei 44, 32, 7

- Androgyni 27, 11, 5. androgynus vivus in arcam conditus proicitur in mare 27, 37, 6.
- Andronicus Macedo Ephesi praefectus 37, 13, 9.
- Andronicus Persei legatus 44, 10, 2 iussu regis interfectus ib. 4.
- Andronicus Aetolus quod arma contra Romanos tulisset securi pereus- sus 45, 31, 15.
- Androthenes praesidii regii praefectus Corinthi 32, 23, 5 Achaeorum agros vastat 33, 14, 7 ab iis victus 33, 15.
- Andrus insula Macedonum praesidio tenetur 31, 15, 8 a L. Apustio expugnata et Attalo concessa 31, 45, 3—7 cf. 36, 20, 7.
- Anemurium Ciliciae promuturium 33, 20, 4.
- Angea oppidum 32, 13, 10.
- Angues duo hostiae iecur adedentes triste prodigium 25, 16, 2 praefati a sacerdotibus in acie terrent milites 7, 17, 3 cf. 26, 19, 7 et serpens.
- An. Anicius legatus 44, 46, 3.
- M. Anicius scriba 23, 19, 7 praetor Praenestorum ibid. eius statua Praeneste ib. 18.
- L. Anicius Gallus praetor sortitur peregrinam 44, 17, 10 successor missus Ap. Claudio in Illyricum 44, 21, 4 in castra eius venit 44, 30, 12 eius iustitia 44, 31 Scodram adgreditur ib. 2 ea recepta Illyricum pacat 44, 32, 1—5 P. ei prorogatur imperium 45, 16, 2 per Epirum ducit 45, 26, 3 sqq. Scodrae conventum habet cum legatis et Illyrici principibus ib. 11 in Italiam redit 45, 34, 9 triumphat 45, 43.
- Aniensis tribus 10, 9, 14 P.; 24, 7, 12.
- Anio flumen 1, 27, 4; 1, 36; 2, 16, 5; 2, 26; 6, 42, 5 pons Anienis 7, 9, 6 cf. 26, 10, 3.
- Annales quidam 2, 53, 3; 3, 8, 10; 4, 34, 6; 7, 8, 10; 7, 42, 3; 8, 18, 12; 8, 30, 7; 9, 15, 8; 9, 42, 3; 9, 44, 4; 10, 2, 3; 21, 25, 4; 22, 31, 8; 23, 6, 6 prisci 4, 7, 10 vetustiores 7, 9, 5 Graeci Latini que 32, 6, 8 magistratum 9, 18, 12 Acilianum Graeco sermone 25, 39, 12.
- Annalis cognomen unde ortum 40, 44 cf. Villii.
- M. Annii 21, 25, 4.
- P. Annii cos. F. 12 e.
- T. Annii consularis in senatu in Ti. Gracchum perorat P. 58 ab eo delatus plebei in rostris contionatur ibid.
- T. Annii Luscius missus ad res repetendas in Macedonia 42, 25 triumvir coloniae 43, 17.
- T. Annii Milo trib. pl. pro Cicerone revocando agit P. 104 P. Clodium necat P. 107 damnatus in exilium agitur ibid. eius mors P. 111.
- L. Annii Setinus praetor Latii Romanus evocatur 8, 3, 9 eius oratio ad Latinos 8, 4 Romae in senatu alter consul ut Latinus sit flagitat 8, 5 de Capitolio lapsus sopitur 8, 6, 2 (exanimatur P. 8).
- Annonae cura habita 2, 9, 6 caritas 2, 34, 2 propter aquarum intemperiem 3, 31, 1 praefectus 4, 12, 8 vilitas 30, 26, 5; 30, 38, 5; 31, 50 annonae commercium a piratis interclusum P. 99 cura Pompeio in quinquennium mandata P. 104.
- annus a Numa ad cursum lunae in duodecim menses descriptus 1, 19, 6 annorum indices clavi Volcanii 7, 3, 7.
- anquisitum capite ob rem male gestam 8, 33, 17 cf. 26, 3, 6 pecunia anquisitum 26, 3, 5.
- anserens lunoni sacri Capitolium vigilantia servant 5, 27, 4 P.
- Antemates 1, 9, 8 incursionem faciunt in Romanos fines 1, 11, 1 fusi oppido capto in civitatem accepti ib. 2.
- Antenor Troianus 1, 1.
- Antenor praefectus classis Persei 44, 28 Eumenis naves capit 44, 28, 8 sqq. Cassandriam traicit 45, 10.
- Antepilani principes haestatique appellati 8, 8, 7.
- Antesignani 2, 20, 10 deserunt signa 4, 37, 11 cf. 22, 5, 7.
- Anthedon 33, 28, 14.
- Antiates fusi 2, 33, 4—9 Aequos et Volseos ad bellum excitant 4, 56, 5 in armis 6, 6, 4 funduntur 6, 8 se

- suaque Romanis dedunt 6, 33, 4 Satrium coloniam deducunt 7, 27. 2 victi ib. 7 cum iis bellum 8, 1, 2 eorum incursiones 8, 12, 2 tuentur Pedanos 8, 12, 7; 8, 13, 5 victi Antium captum, naves longae abductae, interdictum mari Antiati populo et civitas data 8, 14, 8 iis patroni coloniae dati 9, 20, 10 vacationem impetrant 27, 38, 5.
- Anticyra urbs Locridis 26, 26, 2 capta Aetolis traditur ib. 3; 28, 8, 8 eius situs 32, 18, 4 a Flaminio capta ibid. cf. 32, 39, 4.
- Antigonea Epiri 32, 5, 9 cf. 43, 23, 3.
- Antigonea Macedoniae 44, 10, 8.
- Antigonensis ager 43, 23, 3.
- Antigonus mitissimus ac iustissimus rex 32, 21, 25 Megalopolitas restituerat 32, 22, 10.
- Antigonus Macedonum rex 34, 28 eius dictum 40, 21, 5 cf. 40, 54, 4.
- Antigonus Echecratis filius nomen patri Antigoni ferens, Philippi regis amicus 40, 54, 4 de insidiis Persei regem edocet ib. 7 sqq. cum regem relinquere vult Philippus 40, 56, 3 P. legatus missus ad Barmas 40, 57, 3 cum interfici iubet Perseus 40, 58, 9
- Antigonus purpuratus a Perseo missus ad Gallos 44, 26, 8.
- Antigonus Demetrii filius necatus ab Ammonio P. 50.
- Antimachus praefectus alae sacrae cadit 42, 66, 5.
- Antimachus Persei legatus praefectus Demetriadi 44, 13, 9.
- Antinous princeps civitatis Passaronis insignis favore Persei 45, 26, 5 eruptione facta se ipse vulneribus offerens occisus ib. 9.
- Antiochia 33, 19, 8; 33, 41, 9; 41, 20, 9.
- Antiochia super Maeandrum 38, 13, 4.
- Antiochus Magnus 30, 37, 13 foedus fecerat cum Philippo ad Aegypti opes dividendas 31, 14, 5 Attali regno ut absteinat senatus petit 32, 8, 15 socius et amicus P. R. ib. 13 bello adversus Attalum desistit 32, 27 transitum molitur in Europam 33, 13, 15 bellum movet 33, 19, 6 cum vetant Rhodii superare Chelidonia 33, 20, 2 castella aliquot Asiae capit, quae in Ptolemaei ditione erant ib. 4 ei denuntiatum, ut excederet Asiae urbibus neve in Europam transiret 33, 34, 3 omnes Asiae civitates in antiquam imperii formulam redigere conatur 33, 38 in Chersonnesum transit ib. 8 Lysimachiae cum legatis Romanis colloquitur 33, 39, 2 Cyprum petens tempestate obruitur 33, 41, 7 eius legati ad Quintium 34, 25, 2 legati Romam 34, 57, 6 ab eo postulatam ut Europa abstinere 34, 58, 2 iterum ad eum legati missi 34, 59, 8 Hannibalem in magno apud se honore habet 34, 16, 2 filiam Ptolemaeo in matrimonium dat 35, 13, 4 Ephesum venit ad Pisidas oppugnandos ib. 5 eius colloquium cum Villio filii morte diremptum 35, 15, 2 suspicio patrem ipsum veneno filium sustulisse ib. 4 consilium habet de bello 35, 17, 3 decreto Aetolorum in Graeciam vocatur 35, 33, 8 eius invidia in Hannibalem 35, 43 transit ex Asia 35, 43, 3 in concilio Aetolico 35, 44 imperator appellatus 35, 45, 9 frustra temptat Chalcidem 35, 46, 2 eius legati in concilio Achaico 35, 48 ei bellum nuntiatum ab Achaeis 35, 50, 2 Chalcidem petit ib. 6 Romanos per agros dissipatos Menippus caedit 35, 51, 4 Chalcide aperta Euboeam tenet ib. 10 Eleis auxilia mittit 36, 5, 3 Boeotos sibi conciliat 36, 6, 5 Demetriade consilium habet 36, 6, 6 Philippi odium movet 36, 8, 5 complures Thessaliae urbes capit 36, 9—10 Larisam obsidet 36, 10, 3 Chalcide nuptias suas celebrat 36, 11 Acarnaniae quaedam castella in potestatem redigit 36, 12 Thermopylas occupat 36, 15, 5 victus a Romanis 36, 18 sqq. P. Chalcidem se recipit 36, 19, 9 Ephesum tramittit 36, 21. Aetolis pecuniam mittit, subsidia pollicetur 36, 25, 5 securus de bello Romano 36, 41 bellum parat 37, 8 ad Caicum stativa ponit 37, 18, 6 pacem frustra temptat ib. 12 varia oppida capit 37, 21, 5 eius classis

- victa duce Hannibale 37, 23, 7 sqq.
 Notium oppugnat 37, 26, 5 eius
 classis victa ad Myonesum 37, 30
 P. Lysimachia cedit 37, 31 de pace
 mittit ad P. Scipionem 37, 34 quae
 ab eo postulaverint Romani 37, 35,
 8 P. Scipioni filium reddit 37, 37,
 6 ad Magnesian castra ponit ib. 9
 eius acies 37, 40 victus acie 37, 41,
 2 sqq. P. Sardes fugit 37, 44, 5
 Apameam 37, 44, 6 de pace mittit
 37, 45, 4 pacis condiciones ib. 14
 confirmantur a senatu 37, 55, 2
 foedus cum eo conscriptum 38,
 38.
 Antiochus Antiochi Magni filius
 missus ad Syriam tuendam 35, 13,
 5 eius mors 35, 15, 2.
 Antiochus Epiphanes Antiochi filius
 obses Romanis datus patri succed-
 dit P. 41 eius mores 41, 20 P. lega-
 tos Roman mittit 42, 6, 6 Coelen
 Syriam sibi arrogat 42, 29, 5 Pto-
 lemaeis regnum adimere conatur
 44, 19, 8 ad eum mittit Perseus 44,
 24 Alexandra frustra temptata
 abscedit ex Aegypto 45, 11 Pelusii
 validum praesidium relinquit ib. 4
 a bello Ptolemaeis illato deterretur
 C. Popillii asperitate, qui eum
 virga circumscibit 45, 12, 5 P. eius
 legati Romae 45, 13, 2 cum eo Eu-
 menes conspirasse dicitur P. 46
 mortuus ibid.
 Antiochus puer admodum a patre
 relictus P. 46 a Demetrio interem-
 ptus ibid.
 Antiochus Syriae rex dona amplis-
 sima Scipioni mittit P. 57 bellum
 gerit cum Phrahate Parthorum
 rege P. 59.
 Antipater praefectus orae Asiae 38,
 16, 5.
 Antipater dux Persei 42, 66, 9.
 Antipatrea Macedoniae urbs vi ca-
 pta 31, 27, 3.
 Antiphilus Bociotiorum praetor The-
 bas prodit 33, 1, 7.
 Antiphilus Edessaeus Persei prae-
 fectus 42, 51, 5.
 Antipolis oppidum Massiliensium
 P. 47.
 Antissa in Lesbo quare diruta 45,
 31, 14.
 Antissaei Methymnam traducti 45,
 31, 4.
 Antistes fani Dianae 1, 35, 6.
 L. Antistius de plebe trib. m. c. p.
 6, 30, 2.
 L. Antistius legatus 23, 38, 12.
 M. Antistius legatus ad Flaminium
 21, 63, 12.
 M. Antistius trib. pl. de Satricanis
 fert ad populum 26, 33, 10.
 Sex. Antistius trib. pl. 4, 42 cen-
 turio equit. ibid.
 Sex. Antistius legatus in Galliam
 27, 36, 3.
 [C. Antistius Labeo] ex decem leg-
 atis in Macedonia 45, 17, 3 ad
 diruendam Antissam missus 45, 31,
 14.
 Antium 2, 33, 6 Volseorum urbs
 opulentissima 2, 63, 6 deditur 2,
 65, 7 eo colonia deducta 3, 1, 5 cf.
 3, 4, 3 caput Volseorum 6, 9 eo
 confugiant Latini 6, 32, 10 captum
 8, 14, 8 cf. 22, 1, 10; 24, 44, 8; 28,
 11, 2; 30, 2, 9; 36, 3, 6; 43, 4, 6 a
 Mario expugnata P. 80.
 Sp. Antius legatus ad Fidenates 4,
 17, 2 ei statua publice posita ib. 6.
 A. Antonius legatus Pauli ad Per-
 sea 45, 4, 7.
 C. Antonius procos. Catilinam cae-
 dit P. 103 F. 28o in Thracia infeli-
 citer pugnat ibid. F. 27.
 C. Antonius Caesaris legatus in Il-
 lyrico captus a Pompeianis P. 110
 M. Bruti potestati subiectus P. 118
 occisus 121.
 L. Antonius frater triumviri, cos.
 Octaviano bellum infert P. 125 de-
 dentise Octavianus ignoscit P. 126.
 M. Antonius unus de percussoribus
 Sertorii P. 96.
 M. Antonius mag. equit. 8, 17, 3.
 M. Antonius trib. pl. 45, 21, 3; 45,
 41, 9.
 M. Antonius praetor piratas in Cili-
 cian persequitur P. 68. P. 70 vir
 eloquentissimus P. 80 trucidatur
 ibid.
 M. Antonius praetor a Cretensibus
 victus obit P. 97.
 M. Antonius trib. pl. Caesari favens
 urbe pellitur P. 109 mag. equit.
 plebem sedat P. 113 cos. Caesaris

- piti diadema imponit P. 116 F. 46 u
 Caesare occiso legem fert de per-
 mutatione provinciarum P. 117 ad-
 versus eum Octavius copias parat
 ibid. eius saevitia ibid. Mutinam
 obsidet P. 118 Pansam vincit 119
 ab Hirto et Caesare victus ibid. hos-
 tisia a senatu indicatus ibid. Octa-
 viano se iungit ibid. tresvir reipub-
 licae constituendae 120 D. Bru-
 tum occidi iubet ibid. in Graeciam
 traicit 123 ad Philippos vincit 124
 ei orientis provinciae contingunt
 125 eius uxor Fulvia irata C. Octa-
 vio ibid. Octaviam uxorem ducit
 P. 127 quomodo dissensio inter
 eum et Augustum composita sit F.
 50 eius legatus Parthos repellit P.
 128 alii Iudaeos subigunt ibid. eius
 infelix expeditio adversus Parthos
 130 Cleopatram uxoris loco habere
 coepit 131 Artavasden in vinela e-
 onici iubet ibid. Armeniae regnum
 filio suo ex Cleopatra dat ibid.
 Octaviam uxorem repudiat 132 ad
 Actium victus et obsessus Alexan-
 driae se interficit ibid. Ciceronem
 interfecit iubet F. 48 a Caesare in
 mausoleo Alexandriae reconditur
 F. 51 y.
- Q. Antonius 37, 32, 8.
 Q. Antonius praetor a legato Syllae
 victus et occisus P. 86.
 Q. Antonius Merenda trib. m. c. p.
 4, 42, 2.
 T. Antonius Merenda decemvir 3.
 35, 11 cf. 3. 41, 10.
 Antron 42, 42 a consule recepta 42,
 67, 9.
 Anuli magna specie gemmati Sa-
 binorum 1, 11, 8 aureorum ab Han-
 nibale captorum multitudo 23, 12
 equitum insigne ib. 2 senatorum
 insigne 26, 35, 5 cf. 27, 28, 4.
 Anxur Volseorum oppidum, postea
 Tarracinae 4, 59, 4 direptum ib.
 10 neglectum oppidi praesidium
 oppressum 5, 8, 2 cf. 7, 39, 7 reci-
 pitur 5, 13 eo colonia missa 8, 21, 11.
 Anxurnas populus vacationem petit
 27, 38, 4.
 Aous flumen 32, 5, 10 angusta valle
 fluit inter montes ib. 11 ibi Philip-
 pus vincitur 32, 12.
- Apama uxor Amyndri 35, 47, 5.
 Apama Seleuci regis soror 38, 13, 5.
 Apamea urbs 35, 15; 37, 18, 6; 37,
 44, 6 unde appellata 38, 13, 5 cf.
 38, 37, 8; 38, 38, 6.
 Apelaurus locus Stymphaliae terrae
 33, 14, 10.
 Apelles Philippi legatus 40, 20, 3
 suspectus facinoris in Demetrium
 perpetrati 40, 54, 9 Italiam fugit
 40, 55, 6 cf. 42, 5, 4.
 Apenninus 5, 33, 6 eum transire co-
 natur Hannibal 21, 58 cf. 39, 2,
 3 et 9.
 Aperanti 43, 22, 11.
 Aperantia a Philippo recepta 36,
 33, 7 magna ex parte Aetolorum
 fit 38, 3, 4 a Perseo recepta 43, 22,
 11.
 apum examen prodigium 21, 46, 2.
 apex dialis 6, 41, 9.
 Aphrodisias Ciliciae urbs ab An-
 tiocho recepta 33, 20, 4.
 Aphrodisias Cariae oppidum 37,
 21, 5.
 Aphthir profugus ex regno Masinis-
 sae 34, 62, 10.
 Apiolae Latinorum urbs vi capta 1,
 35, 7.
 Apoletii sanctius consilium Aetolo-
 rum 35, 34, 2; 35, 46, 2.
 Apodoti Aetoliae pars 32, 34, 4.
 Apollinare appellata prata Flami-
 nia 3, 63, 7.
 Apollinares ludi quamobrem insti-
 tuti 25, 12, 15 P. eorum ritus ac
 sacrum ib. 13—15 in perpetuum
 voti 26, 23, 3 cf. 27, 23, 5 a. d. III
 nonas Quintiles faciendi 27, 23, 7
 ubi celebrati sint 30, 38, 10 cf. 37,
 4, 4 a praetore urbano facti 39, 39,
 13.
 Apollo Delphicus 1, 56, 9; 36, 11, 6
 eius aedes in pratis Flaminiis 3,
 63, 7 pro valetudine populi aedes
 vota 4, 25, 3 dona vota in pestilen-
 tia 40, 37, 2 Apollo medicus 40, 51,
 6 ei lectisternium factum 5, 13, 6
 cratera aurea Delphos portata 5,
 25, 10 aedes dedicata 7, 20, 9 Apol-
 linaris sacri antistites decemviri
 sacrorum 10, 8, 2 ad Pythium Del-
 phos mittitur 22, 57, 5 quid respon-
 derit 23, 11, 1—6 ei ludi instituti ca-

- 25, 12 P. voti factique 27, 11, 6 eius aedes 27, 37, 11 in eius aede senatus 34, 43, 2; 41, 17, 4 aedes Velitris 32, 1, 10 cf. 32, 25, 2 eius ager Sicione 32, 40, 8 eius templum Delium 35, 51 eius fanum in Hiera Come et oraculum 38, 13 cf. 38, 13, 6 Zerynthius 38, 41, 4 eius aedes Caietae 40, 2, 4 eius aedes Gabiis 41, 16, 6 ad Apollinis theatrum 40, 51, 3.
- Apollinis promunturium 30, 24, 8.
- Apollodorus Atheniensis seditionis auctor in exilium eiectus 35, 50, 4.
- Apollonia in Epiro tentata a Philippo 24, 40, 2 Romani obtinent ib. 9 cf. 28, 8, 9; 29, 12, 5; 35, 24, 7; 37, 6; 42, 18, 3; 42, 36, 8; 43, 21, 3.
- Apollonia in Macedonia 31, 27; 38, 41, 9; 45, 28, 9.
- Apolloniatae a Philippo intra muros pulsati 26, 25, 2 eorum ager a Philippo vastatus 29, 12, 6 trecenti se coniungunt Romanis 33, 3, 10 iterum auxilia mittunt 42, 55, 9; 44, 30, 12; 45, 43, 10.
- Apolloniatum legati ab adolescentibus Romanis pulsati P. 15.
- Apollonides principum unus Syracusis salutarem orationem habet 24, 28.
- Apollonius purpuratorum Antiochi unus dextro cornu classis praest 37, 23, 7.
- Apollonius princeps legationis Antiochi 42, 6, 6.
- Apparitores ab Etruseis sumpti 1, 8, 3 circa domos dimissi ad pignera capienda 3, 38, 12 dictatoris 8, 33, 2.
- appellatio provocatioque 3, 56, 13; 8, 33, 7 tribuni appellantur 9, 26, 10; 37, 51, 4.
- Appia via 22, 1, 12 Appiae limes 22, 15, 11 cf. 26, 8, 10 P. 107.
- C. Apronius trib. pl. 3, 54, 13.
- Apsus fluvius 31, 27.
- Apuani Ligures perdomiti 39, 2, 5 consullem circumveniunt 39, 20, 6 vastantur 39, 32, 1—3 in caespitibus agros deducuntur 40, 38, 2 sqq. iterum Neapolim tramissi 40, 41, 3.
- L. Apuleius trib. pl. diem dicit M. Camillo 5, 32, 8 P.
- M. Apuleius cos. F. 33 dd.
- Q. Apuleius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
- Q. Apuleius Pansa cos. 10, 6 circumsedet Nequinum 10, 9, 8.
- C. Apuleius Saturninus quinquevir 45, 13, 11.
- L. Apuleius Saturninus praetor 45, 44, 2.
- L. Apuleius Saturninus trib. pl. per vim factus legem agrariam fert P. 69 C. Memmium occidit ibid. interfectus bello ibid.
- Apuli foedere in amicitiam recepti 8, 25, 3 cum iis bellum 8, 37, 3 opem laturi Samnitibus fusi 10, 15 pars deficit ad Hannibalem 22, 61, 11; 25, 20, 6.
- Apulia 6, 42, 8 perdomita 9, 20, 9 ibi motus servilis 39, 29, 8 ibi frumentum coemptum 42, 27, 8.
- L. Apustius legatus Tarenti 23, 38, 9—11.
- L. Apustius legatus P. Sulpicii mittitur ad populandos hostium fines 31, 27 complures urbes expugnat ib. 2—5 Athenagoram pellit ib. 7 classi praest 31, 44 eius res gestae 31, 44—47, 2 a successore dimissus 32, 16, 3 legatus L. Scipionis 37, 4, 2.
- L. Apustius tumultuario proelio cedit 37, 16, 12.
- L. Apustius Fullo aed. pl. 31, 4, 7 praetor 33, 24, 2 sortitur urbanam 33, 26 triumvir coloniae 34, 53, 2 cf. 35, 9, 8.
- Aqua Ferentina 1, 51, 9 in urbem ducta ab Ap. Claudio 9, 29, 6 Acherusia 8, 24, 2 Aquae Calidae 30, 24, 9 publica privatis adempta a censoribus 39, 44, 4 Aquae Cumanae 41, 16, 3. aquarum magnitudine annus insignis 30, 26, 5; 30, 38, 10; 35, 9, 2; 35, 21, 5.
- Aqua et igni interdictum P. 69.
- Aquae Sextiae colonia condita P. 61 F. 14 g unde nomen acceperit ibid. prope eam clades Teutonum P. 68.
- Aquiliae de hostibus receptae pace imita F. 53 dd.
- Aquileia 39, 22, 6 eo colonia deduci iubetur 39, 55, 5 deducta 40,

- 34, 2 P. 41, 5, 2 eius muniendae cura quare dilata 41, 1, 4 sqq. eo coloni scripti 43, 17.
- Aquileienses 43, 1, 5.
- Aquili fratres cum Tarquiniis conspirant 2, 4, 1 supplicium dant 2, 5, 6 P. cf. 2, 7, 8.
- C. Aquilius cos. 4, 40, 14 Hernicos devincit ibid.
- M. Aquilius procos. bellum servile conficit P. 69 repetundarum reus absolvitur P. 70 legatus a Mithridate pulsus P. 77 in vinela coniectus P. 78.
- P. Aquilius ad frumentum coenendum missus 27, 3, 9.
- L. Aquilius Corvus trib. m. e. p. 6, 4, 7.
- L. Aquillius Gallus praetor sortitur Siciliam 41, 15, 5.
- Aquilonia 10, 38, 4 capta 10, 41, 14 incensa 10, 44, 2.
- Aquinum 26, 9, 3.
- Ara iniussu senatus aut tribunorum plebei partis maioris non dedicanda 9, 46, 7 maxima Herculi dicatur 1, 7, 10 et 11 cf. 9, 29, 9 Augusto condita ad Rhodanum P. 139.
- Arabes 37, 40, 12; 45, 9, 6.
- Arabia deserta 45, 12, 2.
- Aradii 35, 48, 6.
- Arar flumen P. 139.
- Aratthus flumen 43, 21, 9.
- Aratus princeps Achaeorum 27, 31, 8 Arati pater et filius Sicyonii interfecti 32, 21, 23
- Arausio P. 67.
- Arbocala Vaccaeorum urbs capta ab Hannibale 21, 5, 6.
- Arcadia 1, 5, 2 inde allatum Luperca ibid.
- Archelaus Aearnanum princeps proditionis damnatus absolvitur 33, 16, 10.
- Archelaus Mithridatis praefectus Athenas occupat P. 78 cum classe regia Syllae se tradit P. 82.
- Archelaus ab Aegyptiis rex accitus pellitur P. 105.
- Archidamus dux Aetolorum 32, 4, 2 legatus ad Achaeos 35, 48, 10.
- Archidamus princeps Aetolorum 43, 21, 9 Perseo Aperantiam conciliat 43, 22, 11 ei civitati praepositus ibid. comes fugae Persei 41, 43, 6.
- Archimedes Syracusanus unicus spectator coeli siderumque 24, 34, 2 si quid hostes pararent, ex oppugnata urbe ludificabatur ibid. 2 sqq. cogit hostem oppugnatione desistere 24, 34, 16 capta urbe intentus formis interficitur 25, 31, 9 P. eum sepeliendum curat Marcellus ib. 10.
- Archippus dux Argivorum 34, 40, 6.
- Archo Herodici filia Poridis uxor multos enisa fetus decedit 40, 4, 2.
- Archo frater Xenarchi praetoris pro Persei amicitia verba facit in concilio Achaico 41, 24.
- Ardea urbs Rutulorum 1, 57, 3 Ardeam colonia deducitur 4, 11, 3 Ardeas ager 8, 12, 2 Ardeae forum 22, 1, 19.
- Ardeates et Aricini de agro ambiguo certantes pop. Romanum iudicem capiunt 3, 71, 2 P. ob foedum iudicium desiscunt 4, 1, 4 cum iis foedus renovatum 4, 7, 10 Ardeatium seditio 4, 9 a Romanis composita 4, 10, 6 ad eos redit ager interceptus 4, 11, 4 Canillo duce trucidant Gallos 5, 45, 3 militiam detrectant 27, 9, 7 poenas dant 29, 15 cf. 32, 9, 2; 39, 13, 2 eorum magistratus 39, 19, 2.
- Ardiaei 27, 30, 13.
- Ardyes Antiochi filius 33, 19, 9.
- area Volcani 39, 46, 5; 40, 19, 2 Concordiae 39, 56, 6; 40, 19, 2.
- Aretho amnis 38, 3, 11.
- Arethusa fons Syracusis 25, 30, 6.
- Arevaei Hispaniae gens F. 19.
- Arcus exul Laedaemonius ab Achaeis damnatus 39, 35, 7.
- Argei loca sacris faciundis 1, 21, 5.
- Argenta Thessaliae castellum 32, 14, 3.
- Argentanum Bruttiorum urbs ab Hannibale deficit 30, 19, 10.
- Argentei decem unum aureum aequant 38, 11, 8.
- Argentum nondum signatum 4, 60, 6 primus usus P. 15 multatium 27, 6, 19 in Hispania foditur 28, 3, 3 Oscense 31, 10, 5; 34, 46, 2 bigatum 33, 27, 7 et 9; 34, 46, 2 infe-

- ctum et factum 34, 52, 5 cf. Argeutei.
- Argentariae 9, 40, 16 earum domini ibid. Livii tempore novae appellatae ardent 26, 27, 2 cf. 40, 51, 5 in Hispania 34, 21, 7.
- Argestacus campus 27, 33.
- Argi 27, 30, 8 ibi concilium Achaeorum 31, 25, 2 Philocli produntur 32, 25 Nabidi traduntur 32, 38, 6—9 cf. 34, 22, 10 in tutela Iunonis 34, 24, 2 ab Romanis exercitus adductus 34, 25, 4. duas arces habet urbs ib. 5 intestina seditio ib. 6 urbe cedit Nabis 34, 33, 3 P. eius praesidio pulso libera 34, 40, 6 cf. 42, 44, 7; 45, 28, 3.
- Argiletum 1, 19, 2.
- Argithea Athamaniae caput 38, 1, 4.
- Argivi curationem ludorum ad Philippum deferunt 27, 30, 9 multorum privatis hospitibus inligati Philippo fidem servant 32, 22, 11 Philocli urbem produunt 32, 25 eorum mos, Iovem, Apollinem, Herculeum praetores renuntiare primo comitiorum die ib. 2 Nabidis praesidium expellunt 34, 40, 6.
- Argos Amphiloehium 38, 10.
- Ariarathes rex Cappadociae 37, 31, 4 auxilia mittit Antiocho 37, 40, 10 Gallis 38, 26, 4 legatos mittit ad consulem de venia petenda 38, 37, 5 filiam Eumeni despondet 38, 39, 6 cum eo amicitia iuncta ibid. P. cf. 40, 20 filium educandum Romam mittit 42, 19, 3 cum Eumene affini consilia consociat 42, 29, 4 mortuus P. 46.
- Ariarathes filius praecedentis amicitiam cum populo R. renovat P. 46 a Demetrio regno pulsus restituitur P. 47.
- Aricia 1, 50, 3 ab Etruscis oppugnata et proelio liberata 2, 14, 5—8 cf. 2, 26, 6 a Mario expugnata P. 80 cf. 24, 44, 8; 30, 38, 9; 35, 9, 4.
- Aricini cum Ardeatibus de agro certantes populum R. iudicem capiunt 3, 71, 2 P. tuiti Pedanos vincuntur 8, 13, 5 in civitatem accepti 8, 14, 3.
- Arietes tres in Sagunti oppugnatione 21, 12, 2 cf. 36, 23, 2; 38, 5, 3.
- Ariminenses fidem servant Romanam 27, 10, 7.
- Ariminum colonia P. 15; 21, 51, 7 provincia Gallia appellata 28, 38, 13; 34, 45, 7; 39, 2, 10.
- Arines praefuisse dicitur praesidio Carthaginis novae a Valerio Antiate 26, 49, 5.
- Ariobarzanes Syphacis nepos P. 48.
- Ariobarzanes in regnum Cappadociae restitutus P. 70 cf. P. 74 a Mithridate pulsus P. 76.
- Ariovistus Germanorum dux Gallia expulsus P. 104.
- Aristaenus praetor Achaeorum ad Romanos inclinat 32, 19, 2 in concilio Achaeos increpat 32, 20, 3 suadet Romanorum societatem 32, 21 cf. 32, 32, 11 idem in concilio Boeotorum suadet 33, 2, 4 in Aetolos invehitur 34, 24, 2 eius de bello sententiam probat consul 34, 26, 6.
- Aristo actor tragicus Syracensis index coniurationis 24, 24, 3.
- Aristo Tyrius ab Hannibale missus ad sollicitandos Poenos 34, 61, 2 P. in senatum vocatus negat se mandata habere ib. 10 profugit ib. 14.
- Aristodemus Comarum tyrannus 2, 21, 5 heres Tarquiniorum frumentum a Romanis coemptum retinet 2, 34, 4.
- Aristomachus Crotone princeps plebis 24, 29 ad Hannonem transfugit 24, 3, 13.
- Aristonicus Eumenis regis filius Asiam occupat P. 59 vincit P. Crassum, dein ipse se dedit ibid.
- Aristoteles Antiochi praefectus 36, 21, 2.
- Arma capta praeter clupeos Diis concremata 45, 33 Samnitium auro et argento caelata 9, 40, 4 de Romanis armis cf. ibid. et 42, 52, 11.
- Armenes Nabidis tyranni filius in triumpho Flaminini ductus 34, 52, 9.
- Armenia P. 97 P. 101 eam Antonius filio suo dat 131.
- Armillae aureae Sabinorum 1, 11, 8 dona militaria 10, 44, 3—5.
- Armilustrum 27, 37, 4.
- Arniensis tribus 6, 5, 8 P. 29, 37, 10.
- Arnus flumen 22, 2, 2.

- Arpi urbs 9, 13, 8; 22, 1, 9; 22, 13, 3
recepta a Romanis 24, 46—47.
- Arpinates 10, 1, 2 iis civitas data 10,
1, 2 suffragii latio data 38, 36, 7—9.
- Arpini 24, 47, 2 cf. Arpi.
- Arpinum 9, 44, 16; 30, 2, 12.
- L. Arrenius praefectus socium cap-
tus ab Hannibale 27, 27, 8.
- Arretini soli Etruscorum bello Ro-
mano abstinent 9, 32 eorum sedi-
tiones 10, 3, 2; 27, 21, 6; 27, 24 ob-
sides dare coguntur ib. 5 arma pol-
licentur classi parandae 28, 45, 16
cf. Arretium.
- Arretium 9, 37, 12 pacem petit 10,
37, 4 cf. 22, 2 defectionis initium
facit 27, 21, 6; cf. 27, 24; 28, 46, 13;
32, 9, 3; 34, 56, 4; 35, 21, 3.
- C. et L. Arri(an)i tribunum pl. 27, 6, 3.
- Q. Arrius praetor Crixum caedit P.
96 victus a Spartaco ibid.
- Arruus Demarati filius 1, 34, 2.
- Arruus Porsinae filius victus et oc-
cisus 2, 14, 5—8.
- Arruus Clusinus Gallis auctor op-
pugnandi Clusii 5, 33, 4.
- Arruus Tarquinius cf. Tarquinius.
- Arsaces Parthorum rex P. 70.
- Arsia silva 2, 7, 2.
- Artatus annis 43, 19, 4.
- Artavasdes Armeniae rex ab Anto-
nio in vincla coniectus P. 131.
- Artemon Dolops praefectus Persei
42, 58, 10.
- Artena urbs Caeretum iam a regi-
bus deleta 4, 61, 11.
- Artena Volscorum urbs diruta 4,
61, 9.
- Arthetaurus Illyricus a Perseo occi-
sus 42, 13, 6.
- Artifices ludicram artem facientes
45, 32, 9.
- Arverni Celtarum gens 5, 34, 5 Has-
drubalem recipiunt 27, 39, 6 victi
et caesi a Q. Fabio P. 61 cf. P.
107.
- Aruspices 1, 31, 4 cf. Haruspices.
- Arx Romana dolo capta 1, 11, 6 et 7
Sabinis data 1, 33, 2 arx et Capito-
lium sedes deorum 5, 39, 10 et 12
cf. 8, 37, 6.
- Ascanius Aeneae et Laviniae filius
1, 1, 11 Albam Longam condit 1,
3, 3 P.
- Asclepiodotus praefectus Persei 42,
51, 7; 44, 2, 10.
- Ascordus flumen Macedoniae 44,
7, 6.
- Ascuia urbs Hispaniae 23, 27, 2.
- Asculum in Picentibus P. 72 inde
bellum Italicum incipit ibid. ea-
ptum a Pompeio P. 76.
- Ascuris palus 44, 2, 6.
- Asia 9, 19, 10—11 in eam traiciunt
Romani 37, 33, 4 eius civitates tra-
dunt se Romanis 37, 45, 3 ad res
Asiae componendas decem legati
missi 37, 55, 7 eorum decretorum
summa a senatu constituta 37, 56,
2 cf. 38, 38 sq. eam occupat Ari-
stonicus, cum Attali testamento
Romanis legata libera esse deberet
P. 59 a Mithridate occupata P. 78
ibi omnes cives Romani necati
iussu Mithridatis ibid. urbes a Mi-
thridate direptae P. 82 Asia cedit
Mithridates P. 83 in regiones di-
scripta a Sylla F. 18 eius amoeni-
tas urbium et copia rerum 39, 1, 3;
38, 17, 18 cf. 38, 16, 9; 45, 23, 16.
- Asiatiei Graeci 36, 17, 5.
- Asiaticus appellari vult L. Scipio
37, 58, 6.
- (Asinius) Pollio cum exercitu An-
tonio se iungit P. 120.
- Asnaus mons 32, 5, 11.
- Asopus flumen 36, 22, 7.
- Aspendii 37, 23, 3.
- Asta Lusitanorum oppidum captum
39, 21, 3.
- Astapa urbs Hispaniae 28, 22, 2 in-
colae cum in eo esset, ut urbs
caperetur, mortem occumbunt
pugnantes ib. 15 alii semet com-
burunt 28, 23, 2 cf. Gisia.
- Asti Thracum populus 38, 40, 7.
- Astraeum Paeoniae 40, 24, 3.
- Astragos castellum in agro Strato-
nicensi 33, 18, 6.
- Asturae flumen 8, 13, 5.
- Astures gens domita F. 52 cc.
- Astymedes princeps legationis Rho-
diae 45, 25, 4.
- Asylum Romulus aperit 1, 8, 5 cf. 2,
1, 4 asyla Graccorum 35, 51, 2.
- Atalante insula 35, 37, 8.
- Atanagrus Illyretum caput obses-
sum 21, 61, 6.

- Atella dedita 26, 16, 5 eo traducti Nucerini 27, 3, 7 cf. 27, 37, 2.
- Atellani deficiunt ad Hannibalem 22, 61, 11 de iis Sctum 26, 34, 6 Calatiam migrare iubentur 27, 3, 7.
- Atellana fabula genus ludorum ab Oscis acceptum 7, 2, 12 earum actores nec tribu moventur et stipendia faciunt ibid. is ludus solus Romae relictus F. 14h.
- A. Aternius cos. 3, 31, 5 patricius tribunus pl. cooptatur 3, 65.
- Athacus 31, 34, 7.
- Athamanes 27, 30, 4; 31, 41 iis bellum inferunt Aetoli 37, 49, 6 queruntur de Philippo 39, 24, 8 eorum auxilia 43, 21, 4 cf. Amynder.
- Athamania omnis in dicionem Philippi transit 36, 14, 9 deficit ad Amyndrum 38, 1 asperi et invii soli 42, 55, 2.
- Athenae 3, 31, 8 eo legati missi ad describendas leges ibid. P. obsidentur a Macedonibus 31, 14, 3 ad liberandas missus C. Claudius ibid. urbem Philippus aggreditur 31, 24, 3 iterum frustra temptat agrosque vastat 31, 26, 6 ibi seditionem comprimit Quinctius 35, 50, 4 cf. 41, 20, 8 occupatae ab Archelao P. 78 summo labore a Sylla expugnatae P. 81 ibi oratio plurimum pollet 31, 44, 3 multa visenda habet urbs 45, 27, 11.
- Athenienses 25, 24, 12 eorum classes demersae ad Syracusas ibid. mittunt legatos ad Philippum 27, 30, 4 cf. 29, 12, 14 Romam 31, 5, 6 qua causa sibi bellum cum Philippo contraxerint 31, 14, 6 P. bellum ultro decernunt 31, 15, 5 immodicos habent Attalo honores 31, 30 litteris verbisque, quibus solis valent, bellum adversus Philippum gerunt 31, 44, 2—9 eorum legati in concilio Achaeorum in Philippum inveci 32, 19, 12 iis aliquot insulae datae 33, 30, 11 legatus eorum gratias agit Romanis 34, 23, 2 a Quinctio ad Panaetolicum acciti 35, 32, 7 pro Aetolis deprecantur 37, 6, 4 cf. 37, 14, 2 iterum 38, 9, 3 et 38, 10, 2 finibus interdixerant Macedonibus 41, 23 legatos Romam mittunt 43, 6, 2 eorum naves a legato Romano dimissae 45, 10, 2 iis Sylla quae habuerant reddit P. 81.
- Athenaeum castellum Athamaniae 38, 1, 11; 39, 25, 17.
- Athenaeus frater Attali 38, 12, 8; 38, 40, 3 Romam missus 39, 46, 9 cum Eumene succurrit Romanis 42, 55, 7 L. Paulum comitatur in Graeciam 45, 27, 6.
- Athenagoras Philippi praefectus a L. Apustio repulsus 31, 27, 6 unus ex purpuratis 31, 35 ad laessendos hostes missus repellitur ibid. Dardanorum agmen turbat 31, 43 mittitur ad occupanda Stena 32, 5, 9 dux mercenariorum 33, 7, 11.
- Athenagoras praefectus Persei 44, 32, 6.
- Atherbal dux in Hannibalis exercitu P. 22 (apud Livium Maharbal).
- Athesis flumen P. 68.
- Athletae primi in ludico Romano 39, 22, 2 in Graeco ludico 45, 32, 9.
- Atho mons inclitus magnitudine 44, 11, 3; 44, 28, 3; 45, 30, 4.
- A. Atilius legatus 42, 37, 1—4 cf. 42, 38; 42, 47, 10.
- C. Atilius duumvir aedi dedicandae 23, 21, 7.
- L. Atilius trib. m. c. p. 4, 7, 1.
- L. Atilius trib. m. c. p. 5, 13, 3 iterum 5, 18, 2.
- L. Atilius trib. pl. 9, 30, 3.
- L. Atilius quaestor cadit ad Cannas 22, 49, 16.
- L. Atilius praefectus praesidii Lorensis 24, 1, 9.
- L. Atilius trib. pl. 26, 33, 12.
- L. Atilius praetor 32, 27, 7 sortitur Sardiniam 32, 28, 2.
- L. Atilius inlustris iuvenis Samothraeces in contione adloquitur 45, 5, 2.
- M. Atilius praetor 10, 45, 4.
- M. Atilius duumvir aedi dedicandae 23, 21, 7.
- M. Atilius legatus ad Ptolemaeum 27, 4, 10.
- M. Atilius praetor Sardiniam sortitur 42, 21 ei provincia prorogatur 42, 1, 3.

- A. Atilius Calatinus eos. prope captus a Poenis P. 17 primus extra Italiam dictator P. 19.
- M. Atilius Regulus eos. 8, 16, 4.
- M. Atilius Regulus eos. 10, 32 Samnites pellit 10, 33, 4 cum Samnitibus duo proelia committit 10, 35 et 36 Iovi Statori aedem votet 10, 36, 11 ei triumphus negatus 10, 36, 19.
- Atilius Regulus victa Poenorum classe in Africam traicit P. 17 Xanthippo duce a Poenis victus captusque P. 18 Romam missus de componenda pace et captivis commutandis utrumque negandi auctor in senatu ibid. redit Carthaginem et supplicio perit ibid. cf. F. 9.
- M. Atilius Regulus eos. suff. 22, 25, 16 exercitum Fabii accipit 22, 32 aetatem excusans Romam redit 22, 40, 6 bis eos. fuerat 23, 21, 6 triumvir mensarius ibid. censor 24, 11, 6 ei dies dicta 24, 43, 2 magistratu se abdicat ib. 4.
- M. Atilius Regulus (Reguli cognomen 26, 33, 6) urbanam eum peregrina iurisdictione accipit 24, 44, 2 legatus Q. Fulvii Flacci 26, 6 in senatu de sententia rogatur 26, 33, 6.
- A. Atilius Serranus aed. cur. 34, 54, 3 praetor 35, 10, 11 sortitur Hispaniam ult. 35, 20, 8 postea ei Macedonia et classis mandata ib. 9 classem regiam onerariarum excipit 36, 20, 7 successori classem tradit 36, 42, 7 praetor iterum 41, 28, 5 sortitur urbanam 42, 1, 5 cf. 42, 27, 4; 43, 11, 3.
- C. Atilius Serranus praetor auxilium fert L. Manlio obsesso a Gallis 21, 26, 2 cum Scipione exercitum coniungit 21, 39, 3. vota decennialia suscipere iubetur 21, 62, 10 consulatum petit 22, 35.
- C. Atilius Serranus praetor 39, 23, 2.
- C. Atilius Serranus eos. F. 14 i.
- M. Atilius Serranus triumvir coloniae 37, 46, 11.
- Atina urbs 9, 28, 6 ager Atinas 10, 39, 5.
- C. Atinius trib. pl. 32, 29, 3.
- C. Atinius trib. mil. signum in hostes proicit 34, 46, 12.
- C. Atinius praetor sortitur Hispaniam ult. 38, 35, 10 Lusitanos fugat 39, 21, 2 vulnere ictus moritur ib. 3.
- C. et M. Atinii capita coniurationis auctoresque Bacchanalium 39, 17, 6.
- M. Atinius a Thurinis urbe exclusus 25, 15, 9 sqq.
- M. Atinius praefectus socium occisus 34, 47, 2.
- C. Atinius Labeo trib. pl. postulat, ut consules separatim de triumpho agant 33, 22, 2 intercedit consuli 33, 25, 6 praetor sortitur peregrinam 33, 43, 5.
- C. Atinius Labeo praetor sortitur Siciliam 37, 2.
- C. Atinius Labeo trib. pl. censorem de saxodeici iubet, in senatu praeteritus ab eo P. 59.
- Atintania 27, 30, 13; Philippi facta 29, 12, 13; 45, 30, 6.
- L. Atius trib. mil. 41, 3, 9.
- Atrax urbs ubi sita 32, 15, 8 a Flaminio nequequam oppugnata 32, 17; 36, 10, 2.
- Atrebates Belgae a Caesare victi P. 104.
- L. Atrius 43, 13, 6.
- Atria Tuscorum colonia 5, 33, 7.
- Atriatium mare cf. Adriaticum.
- Atrinum oppidum a Tuditano expugnatur 24, 47, 14.
- Atrium publicum in Capitolio 24, 10, 9 Libertatis 25, 7, 12; 45, 15, 5 regium 26, 27, 3 duo Maenium et Titium in lautumiis 39, 44, 7.
- C. Atrius UMBER gregarius miles seditionis auctor 28, 24, 13 ad eum et C. Albium deferunt imperium ibid. securi percussus 28, 29, 11.
- Attalis tribus Atheniensis 31, 15, 6.
- Attalus Syracusanae coniurationis index 25, 23, 7.
- Attalus rex Pergami 26, 24, 9 ad eum Aetoli sumnum magistratum deferunt 27, 29, 10 cum Sulpicio sese coniungit 27, 33, 4 Peparethum vastat 28, 5, 10 Oreum aggredditur ib. 18 Opuntem diripiens a Philippo repellitur 28, 7, 7 in

- Asiam traicit ib. 10 legatos P. R. comiter excipit 29, 11, 7 foederi adscriptus cum Philippo inito 29, 12, 14 Romam mittit de Philippo 31, 2 Athenis opem fert 31, 14, 11 Athenienses ad bellum excitat 31, 15, 3 frustra cum Aetolis agit ib. 9 si honores immodici habentur ib. 6 classi Romanae se iungit 31, 44 ei Andrus concessa 31, 45, 7 in Asiam se recipit 31, 47, 2 legatos mittit Romam de invasione Antiochi 32, 8, 9 senatus responsum ib. 12 classem Romanis auxilio mittit 32, 16, 6 coronam auream Romam mittit 32, 27 in colloquio cum Philippo quae postularit legatus eius 32, 33, 5 cf. 32, 34, 7 interest colloquio cum Nabide 32, 39, 5 Sicioni urbi decem talenta donat 32, 40, 8 a consule accitus 33, 1 in concilio Thebis parte membrorum captus 33, 2, 3 moritur Pergami 33, 21 P. eius liberalitas ib. 2 Gallis victis regium nomen adseiverat ib. 3 cf. 38, 16, 14.
- Attalus frater Eumenis Antiochum transisse Hellespontum Romae nuntiat 35, 23, 10 ei dona data ib. 11. Pergamum defendit 37, 18, 4 eius opera in proelio ad Magnesium 37, 43, 5 Cn. Manlio praesto est cum copiis 38, 12, 8 eius virtus et modestia 38, 23, 11 missus ad hostes legatus 38, 25, 5 legatus Romam venit 42, 11 deceptus rumore de fratre occiso 42, 16, 7 cum Eumene Romanis succurrit 42, 55, 7 in exercitu Romano 44, 4, 11 constans eius fides 44, 13, 13 in exercitu L. Pauli 44, 36, 8 spe regni elatus Romae versatur 45, 19 Stratii monitione, ut fidem fratri servet, compellitur ib. 8sq. in senatu pro fratre regnoque locutus Aenu et Maroneam sibi petit 45, 20 omnibus honoribus cultus ib. 3 cf. 45, 34, 12 caedem Prusiae adiuvat P. 50.
- Attalus Eumenis filius populum Romanum heredem fecerat P. 58 de eius pecunia lex Sempronia ibid.
- Attanes Turdetanorum regulus deficit ad Romanos 28, 15, 14.
- (Attius) Labienus Parthos in Syriam ducit P. 127 occisus ibid.
- Attius Tullius cf. Tullius 2, 35, 7.
- (Attius) Varus a Curione victus P. 110.
- Attus Claudius 2, 16, 4 cf. Ap. Claudius.
- Attus Navius augur inelitus 1, 36, 3 eotem novacula discindit ib. 5. eius statua ibid.
- Atys rex Albae 1, 3, 8.
- Avaricum Biturigum urbs obsessa P. 107.
- Avaritiae nomine praetores aliquot accusati P. 46.
- Auctores fiunt patres regis a populo creati 1, 17, 9; 1, 22; 1, 32 in incertum comitorum eventum Livii aetate 1, 17, 9.
- Auctores Livii 27, 7, 5; 27, 27, 12; 29, 25; 29, 27, 14; 32, 6, 8.
- Audena annis 41, 19.
- Avectius Nervius trib. mil. egregie pugnat P. 141.
- Aventinum 1, 33, 2 cf. Aventinus mons.
- Aventinus rex Albae 1, 3, 9.
- Aventinus mons unde nomen habeat 1, 3, 9 eum Remus ad inaugurandum capit 1, 6, 4 ibi Iovis Elicii ara 1, 20, 7 Latinis datum 1, 33, 2 ibi nocturni coetus plebis 2, 28, 1 de eo publicando lex lata 3, 31 eum occupant milites plebesque 3, 50, 13 P. ibi comitia habita 3, 54, 10 Iunonis sedes 5, 22, 7; 27, 37, 7 aedes Libertatis 24, 16, 19 occupatus a C. Graccho P. 61.
- Averni lacus 24, 12, 4.
- Aves simul admisissent, pugnae signum datum 4, 18, 6 cf. 27, 16, 15 aves non addicentes in Tiberim praecipitatae F. 11 avis singularis 41, 13.
- Aufidena capta 10, 12, 9.
- Aufidius annis 22, 44, 2.
- Cn. Aufidius trib. pl. C. Lucretium accusat 43, 8, 2.
- Aufugum urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
- Auginus mons 39, 2, 2.
- Augures 1, 18, 6; 4, 4, 2 eorum auctoritas augetur 1, 36, 6 decretum de tribunis mil. vitio creatis 4, 7, 3

- in dictatore creato consulti 4, 31, 4
 quattuor patricii quinque de plebe
 creati ex lege Ogulnia 10, 6, 6 P.
 ab iis stipendium quod per bellum
 non confulissent petitum 33, 42, 4
 cf. 45, 2, 10 eorum collegium ampli-
 atum a Sylla P. 89.
- Augurium l. 18, 6 eius capiendi ritus
 ibid. auguria magno in honore
 habita 1, 36, 6.
- Augustum forum aedificatum F. 49v.
- Augustus templum Iani clausit 1,
 19, 3 templorum omnium conditor
 ac restitutor 4, 20, 7 eius ductu
 Hispania demum perdomita 28, 12,
 12 cum de maritandis ordinibus
 ageret, Q. Metelli prisci censoris
 orationem recitat P. 59 cf. C. Octavius
 Caesar. unde Augusti cognomen
 P. 134 F. 51 aa.
- Augustus mensis Sextilis unde ap-
 pellatus P. 134.
- Aulerei Celtarum gens 5, 34, 5.
- Aulis 35, 37, 8; 35, 51, 6 portus in-
 clytus 45, 27, 9.
- M. Aulus praefectus socium interficitur
 circumventus insidiis 27,
 27, 8.
- Q. Aulus Cerretanus (cf. 8, 37, 3)
 cos. iterum 9, 15, 11 Fretanos
 uno proelio devincit 9, 16 mag.
 equit. in proelio occisus 9, 22, 9.
- C. Aurelius legatus Marcelli 23,
 16, 13.
- L. Aurelius quaestor urbanus 33,
 42, 2.
- L. Aurelius cos. Sardos subigit P. 60.
- C. Aurelius Cotta praetor urbanus
 30, 27, 9 cos. 31, 4-4 ei Italia ob-
 tingit 31, 6 in Galliam se confert
 31, 22, 3 iratus L. Furio 31, 47, 4
 senatum increpat 31, 49, 8.
- L. Aurelius Cotta trib. mil. 40, 27,
 6 legatus Romam missus 40, 28, 8.
- L. Aurelius Cotta praetor iudicia ad
 equites transfert P. 97.
- M. Aurelius Cotta aed. pl. 23, 30, 17
 praepositus Puteolis 25, 22, 5 decemvir
 sacrorum 29, 38, 7 legatus
 missus ad Philippum 30, 26, 4 ac-
 cusatur a legatis Philippi in senatu
 30, 42, 3 defenditur a legato suo
 ib. 5 Laevino nuntiat Philippi ap-
 paratus 31, 3, 4 mortuus 31, 50, 5.
- M. Aurelius Cotta legatus L. Scipionis
 37, 52.
- M. Aurelius Cotta cos. a Mithridate
 victus P. 93.
- C. Aurelius Scaurus praetor sortitur
 Sardiniam 39, 8, 2.
- M. Aurelius Scaurus legatus a Cimbris
 fuso exercitu captus P. 67
- Cimbros deterrens ab Alpium
 transitu occiditur ibid.
- Aureus unus decem argenteis par
 38, 11, 8.
- Aurinx Hispaniae urbs 24, 42, 5.
- Aurum a matronis conlatum, cum
 in publico deesset 5, 50, 7 a privati-
 tis magno consensu conlatum 26,
 36, 11 auri mille pondo pretium
 redimendae urbis 5, 48, 8 creptum
 Gallis sacrum iudicatum et sub Iovis
 cella positum 5, 50, 6 magnum
 pondus in Capitolio sacrum 7,
 15, 8 vicesimarium ex aerario san-
 ctiore depromptum, quod ad ultimi-
 mos casus servabatur 27, 10, 11
 auri metalla in Macedonia 45, 29,
 11 a sociis aurum non acceptum
 22, 36, 9 cf. 22, 32, 9.
- Aurunca cf. Aurunci et Suessa.
- Aurunci cum Romanis bellum gerunt
 2, 16, 8; 2, 17, 2 uno proelio
 victi 2, 26, 6 iterum bellum cum iis
 7, 28 cum Sidicinis bellantes Sues-
 sam confugiunt 8, 15, 4 Suessa
 dein Aurunca appellata ibid.
- C. Aurunculeius praetor 27, 6, 12
 sortitur Sardiniam 27, 7, 8 ei im-
 perium prorogatur 27, 22, 6.
- C. Aurunculeius trib. mil. 27,
 41, 9.
- L. Aurunculeius praetor sortitur ur-
 banam 37, 2 triumviros coloniae
 creat 37, 46, 10 inter legatos ad
 res Asiae componendas 37, 55, 7.
- Ansetani ab Hannibale subacti 21,
 23, 2 Scipioni deduntur 21, 61, 11;
 26, 17, 4 rebellant 29, 1, 25 victi
 se dedunt 29, 3, 2 ad Catonem de-
 ficiunt 34, 20 eorum ager 39, 56.
- Ausona urbs Ausonum capta 9, 25, 8.
- Ansones arma movent 8, 16 una cum
 Sidicinis victi ib. 10 P. gens deleta
 9, 25, 9.
- Auspicia nemo habet plebeius 4, 6,
 2 de integro repetita 5, 17, 3; 8, 30,

- 2 eadem consulis et praetoris 7, 1, 6 contempta P. 19; F. 11; 41, 18, 8 incertis auspiciis in bellum itum est 8, 30 Romae repetitum auspiciam ib. 2.
- Austicula urbs recepta a Fabio 23, 39, 6.
- Autlebis Thracum regulus 42, 67, 4.
- Autricones Hispaniae gens F. 19.
- Auximum 41, 21, 12; 41, 27, 10; 42, 20, 5.
- Axius amnis 39, 53, 15; 44, 26, 7; 45, 29, 7 difficilis transitu 44, 43, 8.
- Axylos flumen 38, 18, 4.
- Azorus oppidum 42, 53, 6; 44, 2, 8.
- Babylonia 38, 17, 11.
- Bacchanalia in Etruria 39, 8, 3—8 Roman penetrant 39, 9 eorum origo descripta 39, 13, 8 de iis Sctum 39, 14, 5 cf. 39, 18, 7—8 residua quaedam quaestionis 40, 19, 9.
- Bacchium insula 37, 21, 7.
- Badius Campanus T. Quinctium hospitem ad pugnam provocat 25, 18, 6 certamine inito ex equo delapsus aufugit ib. 14.
- A. Baebius milites ad ministerium caedis praebuit 45, 28, 7 eam ob rem damnatus 45, 31, 2.
- L. Baebius legatus Scipionis 30, 25, 2.
- L. Baebius legatus in Macedoniam 44, 18, 6.
- Q. Baebius trib. pl. patres incusat 31, 6, 4.
- L. Baebius Dives Hispaniam ult. sortitur praetor 37, 50, 8 in provinciam proficiscens vulneratus a Liguribus expirat 37, 57.
- Q. Baebius Herennius trib. pl. patres incusat quod bellum trahant 22, 84, 3.
- Q. Baebius Sulca legatus in Macedoniam 42, 6, 5.
- Cn. Baebius Tamphilus trib. pl. diem dicit utrique censori 29, 37, 17 praetor 31, 49, 12 aed. pl. fuerat 31, 50, 3 sortitur Ariminum 32, 1, 2 temere ingressus Insubrum fines prope cum toto exercitu circumventus 32, 7, 5 triumvir coloniae 39, 23, 4 consulatum petit 39, 32, 8 cos. 39, 56, 4.
- Cn. Baebius Tamphilus praetor 44, 17, 5 urbanam sortitur ib. 10 ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
- M. Baebius Tamphilus triumvir coloniae 34, 45, 3 praetor 35, 10, 11 sortitur Hispaniam cit. 35, 20, 8 deinde ei Brutti decreta provincia ib. 9 in Macedoniam transit 35, 24, 7; 36, 10, 10 in Thessalia complures urbes recipit 36, 13—14 cf. 36, 22, 7 legatus in Graeciam 39, 24, 13 cos. 40, 18 pro consule provinciam obtinet 40, 36, 7 triumphat nullo gesto bello 40, 38, 9.
- Q. Baebius Tamphilus legatus in Hispaniam et Africam missus 21, 6, 8 legatus Carthaginem missus 21, 6, 18.
- Baecula urbs Hispaniae 27, 18; 28, 13, 5.
- A. Baeculonium signifer notae fortitudinis signum trans vallum traicit 41, 4.
- Baesadines Hispanorum regulus proelio victus 33, 44, 4.
- Baetica 28, 2, 15.
- Baetis flumen 28, 16, 2 ab incolis Certis vocatur 28, 22.
- Baeturia 33, 21, 8; 39, 30.
- Baga Mauretaniae rex 29, 30.
- Bagradas flumen Africae 30, 25, 4 cf. F. 9.
- Balanos regulus Gallorum auxilia pollicetur in bellum Macedonicum 44, 14.
- Balari adiuncti Iliensibus 41, 6, 6 victi 41, 12, 5.
- Baldo valida Hispaniae urbs 33, 21, 8.
- Balaeares funditores in exercitu Hannibalis 21, 21, 12 fundis excellunt 28, 37, 6 unde dicti P. 60 cum iis bellum ibid.
- Baliares insulae pacem petitum ad Scipionem mittunt 22, 20, 9 cf. 23, 34, 16 ad eas appellit Mago 28, 37, 4—9.
- Baliarica funda 38, 29, 5.
- Balista mons 39, 2, 7; 40, 41, 2; 41, 18.
- Balius Herculis comes P. 60.
- Ballistae 26, 47, 6.
- Balneis velut custodiae causa Romani a Campanis inclusi ut expiarent 23, 7, 3.

- Bantia Apuliae urbs 27, 25, 13.
 L. Bantius Nolanus nobilissimus eques 23, 15, 7. Hannibali ob beneficium deditus ib. 9 a Marcello conciliatus rem Romanam iuvat 23, 16.
 Baphyrus amnis Macedoniae 44, 6, 15.
 Barba olim promittebatur omnibus 5, 41, 9 barba et capillus promissa ob maestitium 6, 16, 4 cf. 27, 34, 5.
 Barbanna flumen 44, 31, 3.
 Barbosthenes mons 35, 27, 13.
 Barcina familia 23, 13, 6 factio 21, 2, 4; 21, 9, 4; 23, 12, 6 Barcinæ factionis omnes bellum malunt 30, 7, 7; 34, 61, 11.
 Bargullum Romanorum fit 29, 12, 13.
 Bargusii benigne excipiunt legatos Romanos 21, 19, 7 ab Hannibale subacti 21, 23, 2.
 Bargyliae 32, 33, 6; 33, 18, 18; 33, 30, 3.
 Bargylieticus sinus 37, 17, 3.
 Barium oppidum 40, 18, 8.
 Basilicae 26, 27, 3 Porcia 39, 44, 7 post argentarias 40, 51, 5; 44, 16, 10.
 Bassania Gentium excludit 44, 30, 8.
 Bassanitae 44, 30, 13.
 Bastarnae 40, 5, 10 Basternae P. 134 Histro trajecto in Thraciam descendunt 40, 57, 2 Philippo protectionis auctore mortuo reversi a Thracibus et tempestate delentur 40, 58, 3 redeunt domos, pars Dardaniam petit ib. 8 Dardanos vincunt acie 41, 19, 9 cum iis bellum P. 134.
 Bastetani Hispaniae gens 37, 46, 7.
 Bastia Papii Mutili uxor virum proscriptum domo non recipit P. 89.
 Bato Longari filius Dardanus auxilia offert P. Sulpicio 31, 28, 2.
 Begorritis lacus 42, 53, 5.
 Belbinates ager 38, 34, 8.
 Belgae populus a Caesare victus P. 104.
 Belligeni bene merito de pop. R. agri iugera quadraginta decreta 26, 21, 13.
 Bellona dea 8, 9, 6 ei templum vovet Ap. Claudius 10, 19, 17 eius aedes 26, 21; 28, 9, 5 ibi senatus habitus 30, 21, 12; 42, 36, 2.
 Bellovaci Gallorum populus victus P. 108 a D. Bruto victi P. 114.
 Bellovesus Ambigati regis Celta- rum propinquus expeditionem facit in Italiam 5, 34, 4—9.
 Bellum ritu indictum 1, 32, 5 cf. 31, 8, 3; 36, 3, 7 de bello indicendo prius senatus consuli solet, deinde ex auctoritate patrum ad populum ferri 45, 21, 5. decernendi et indicendi ritus 38, 45, 6.
 Bellus princeps Illyriorum 44, 31, 9.
 Bellus mons aquosus herbidusque Africae 29, 31, 8.
 Belus Didonis pater Methres dictus F. 4.
 Bendidium templum 38, 41.
 Beneventum olim Maleventum dictum 9, 27, 14 colonia P. 15; 24, 12, 6 ibi occurrunt Graecus et Hanno 24, 14 Hanno castris exiit a Fulvio Flacco 25, 14.
 Beneventani fidem servant Romanis 27, 10, 7.
 Beneventanus ager 22, 13.
 Bergae urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
 Bergistani deficiunt et rediguntur in potestatem 34, 16, 9 princeps eorum ad Catonem fugit 34, 21, 2.
 Bergium castrum a Catone receptum 34, 21, 5.
 Beroea deditur Paulo 44, 45, 2 et 5 cf. 45, 29, 8.
 Berones Hispaniae gens F. 19.
 Besidiae urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
 Bessi Thracum gens 39, 53, 12.
 Beudos vetus 38, 15, 14.
 Bevus flumen 31, 33, 6.
 Bianor Aearnanum princeps societatis Romanae auctor prodicionis damnatur et liberatur 33, 16, 10.
 Bibliotheca Alexandriae egregia combusta F. 40.
 Bigati quingenti militi praemium dati 23, 15, 15.
 Bigatum argentum 33, 23, 7—9; 34, 46, 2.
 Bigerra urbs Hispaniae 24, 41, 11.
 Bilistages Hergetum regulus auxilium petit a Caesare 34, 11.
 Eisaltae 44, 45, 8 ad eos nequiequam Perseus legatos mittit ibid. fortissimi viri 45, 30, 3.

- Bisaltica Macedoniae regio 45, 29, 6.
 Bithynia 38, 16, 9 P. 74 P. 76 a Mithridate occupata P. 77 ea cedit Mithridates P. 83 provincia fit P. 93.
 Bithys Cotyis filius Carseolos ductus in custodiam 45, 42, 5 patri roganti redditus ib. 12.
 Bitias classis Punicae praefectus F. 6.
 Bitocus Gallus Mithridatem interficit P. 102.
 Bituitus Arvernorum rex victus et Romae retentus in custodiam datur P. 61.
 Bituriges Celtarum gens olim potentissima 5, 34 cf. P. 107.
 Blandae Lucanorum urbs oppugnata 24, 20, 5.
 Blattius Salapiae princeps favet Romanis 26, 38, 6 Dasium apud Hannibalem prodicionis insimulat ib. 9 Salapiam Marcello tradit ib. 11.
 Blossii fratres coniurationis Campanae principes 27, 3, 4 damnati necatique ib. 5.
 Boarium forum cf. forum
 Bocchus Maurorum rex, Iugurthae socius a C. Mario vincitur P. 66 Iugurtham Mario tradit ibid.
 Boebe palus 31, 41, 4.
 Boeotia 27, 30, 7; 27, 32, 11; 33, 1 ibi motus 42, 43, 5.
 Boeoti socii Philippi 28, 5, 5; 29, 12, 14 societatem Romanam suffragiis accipiunt 33, 2, 6 Romani beneficii immemores Philippi causae inserviunt 33, 27, 5 ob Brachyllae necem Romanis irati 33, 29 caedunt Romanos ib. 2 bellum deprecantur ib. 12 cf. 35, 47, 2; 35, 50, 5 decretum faciunt pro Antiocho 36, 6, 5 ob ingratum animum castigati 36, 20, 4 cum Perseo foederibus iuncti 42, 12, 5 id a Romanis iis exprobratur 42, 38, 5 cf. 42, 43—44 in exercitu Persei 42, 51, 9 Achaeos adiuvant adversus Romanos P. 52.
 Boeotarchae 42, 43, 7.
 Bogud Maurorum rex F. 33—37 F. 42.
 Boii gens Gallica, Etruscos et Umbros agro pellunt 5, 35, 2 deficient et in agrum Gallicum incurrunt 21, 25, 3 Mutinam obsident ib. 6 L. Manlium aggrediuntur ib. 9—12 obsident ad Tannetum ib. 14 abscedunt metu commoti 21, 26, 2 legatos ad Hannibalem mittunt 21, 29, 6 L. Postumium cum exercitu caedunt 23, 24, 7 ex calva eius poculum faciunt ib. 12 C. Ampium cum exercitu caedunt 31, 2, 9 eorum fines vastantur a consule ib. 11 bellum movent 31, 10, 2 iterum in armis 32, 29, 7 vastantur a consule 32, 31 Marcellum vincunt proelio 33, 36, 4 gens minime ad morae taedium ferendum patiens ib. 8 cf. ib. 15 victi 33, 37, 7; 34, 22 Padum transgressi vincuntur 34, 46 iterum victi 34, 46, 4 ad Mutinam victi 35, 5 eorum senatus universus multique alii ad consulem transfugiunt 35, 22, 4 magno proelio victi 36, 38, 5 P. fere dimidia parte agri multati 36, 39, 3.
 Boiorix Boiorum regulus a consule victus 34, 46, 4.
 Boiorix ferax Cimber M. Scaurum occidit P. 67.
 Bolani Aequorum populus 4, 49, 3 cf. Bolae.
 Bolae Aequorum urbs 4, 49, 3 et 6 a Romanis capta ib. 5 ab Aequis recepta ib. 7 a Romanis recuperata ib. 9 capta 6, 2, 14.
 Bomilcar cum auxiliis missus Carthagine Locros accedit 23, 41, 10 Syracusas classe petit 24, 36, 3 profectus triginta quinque navibus redit cum centum 25, 25, 13 magna classe Carthaginem relinquit Syracusas petens 25, 27, 4 a Marcello deterritus Tarentum petit ib. 12.
 Bona eius sacrandae, qui regni consilia ineat 2, 8, 2 Cereri sacrantur 2, 41, 10; 3, 55, 7 bona Porsinae quid significet 8, 14, 1—4 damnatorum publicata 3, 58, 10 vendita et in publicum reducta a quaestoribus 4, 15, 8 damnati imperatoris P. 67.
 Bononia colonia deducta 37, 57, 7 P. cf. 39, 2, 6.
 Bononiensis ager 39, 2, 5.
 Bora mons Macedoniae 45, 29, 8.

- Bos mirandae magnitudinis** in Sabinis nata immolatur Dianae 1, 45, 7 sua sponte in tertiam contignationem escendit in foro boario 21, 62, 3 duo domiti per scalas perveniunt in aedificii tegulas 36, 37, 2 locutus „Roma cave tibi“ 35, 21, 4 bos locuta 3, 10, 6; 24, 10, 10; 27, 11, 4 eculum peperit 23, 31, 15 bos eximius immolatur Marti 7, 37, 3 boves albi hostiae 22, 10, 7 centum Scipio Iovi sacrificat 28, 38, 8 trecenti voventur Iovi 22, 10, 7 bos auratus Apollini, aurata Latonae sacrificantur 25, 12, 13 decem bubus donatur M. Valerius Corvus 7, 26, 10 triginta C. Laelius donatur ob virtutem 26, 48, 14 centum P. Decius 7, 37 hove aurato donatur praefectus annonae 4, 16, 2 boves Herculis a Caco in speluncam tracti 1, 7, 5 boum cornibus Hannibal fascies virgarum praeligat 22, 16, 7. **Bosporus regnum** P. 98 cf. P. 101.
- Bostar Sagunti praefectus** obsides Hispanos e custodia dimittit 22, 22, 10 et 17.
- Bostar legatus** ab Hannibale ad Philippum 23, 34, 2.
- Bostar praesidii Punici Capuae praefectus** 26, 5, 6 cf. 26, 12, 10.
- Bottiaea regio** 26, 25, 4.
- Bottii bellicosa gens** 45, 30, 5.
- Bovarium forum** cf. forum.
- Bovianum Pentrorum caput** 9, 31, 4 capitur ib. 5 iterum 10, 12, 9 eo confugiunt Samnitium nobiles 10, 41, 11.
- Bovillae urbs Romanis** a Coriolano adempta 2, 39, 3 ad Bovillas via strata 10, 47, 4 cf. P. 107.
- Brachyllas Bocotarches factus**, quod in exercitu Philippi militaverat 33, 27, 8 necatur 33, 28, 3.
- Branco** ex regno Allobrogum a fratre pulsus 21, 31, 6 ei regnum restituit Hannibal ib. 7.
- Brennus Gallorum regulus** 5, 38, 3 eius colloquium cum Q. Sulpicio et insolentia 5, 48, 8 et 9.
- Brennus Gallorum dux** 38, 15, 16.
- Briniates Galliae gens** 41, 19.
- Brittania** P. 105 eo transvectus Caesar vincit ibid. forma similis bipenni vel scutulae F. 29 cf. F. 52.
- Brittii** P. 12; 25, 1, 2 cf. Bruttii.
- Brixia urbs** 5, 35 Cenomanorum caput 32, 30, 6.
- Brixiani Galli** 21, 25, 14.
- Bruanium** 31, 39, 5.
- Brundisium colonia** P. 19 cf. 23, 32, 17; 25, 22, 14 fidem servat Romanis 27, 10, 7 cf. 42, 18, 3 eo convenire iubetur exercitus in Macedonia scriptus 42, 27, 2 cf. F. 50.
- Brundisium** 40, 18, 4.
- Bruttii (Brittii) ab Alexandro Epirorensi victi** 8, 24, 4 adversus eos prospere res gesta P. 12—14 ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 Crotonem expugnant 23, 30, 7 Hannonem adiuvant Graecae urbes tentantem 24, 1 ipsi Crotonem expugnant 24, 2, 10 partim in fidem redeunt 25, 1, 2 Bruttius ager vastatur 27, 12, 5 Romanis Tarentum produnt 27, 15, 8.
- Brutulus** vd. Papius.
- Brutus** vd. Iunii.
- Bubuleus** vd. Iunii.
- Bucar a Syphace mittitur** adversus Masinissam 29, 32 fugatum persequitur ib. 4 vanus auctor absumpti Masinissae redit ib. 10.
- Bucculae** 44, 34, 8.
- Budaes imperator Hispanus captus** 33, 44, 4.
- Bulla** 26, 36, 5.
- Bullini auxilium mittunt** praetori 44, 30, 10.
- Bullinus ager** 36, 7, 19.
- Bulotus annis** 29, 7, 3.
- Bursa sedes prima Carthaginensium** 34, 62, 12.
- Bursaones Hispaniae gens** F. 19.
- Busa mulier Apula genere ac divitiis clara Romanos fugitivos adiuvat frumento** 22, 52, 7 ei honores habiti ibid.
- Busta Gallica** 5, 48, 3; 22, 14, 11.
- Buxentum colonia** deducitur 32, 29, 3; 34, 42, 6 cf. 34, 45, 2 suppletur 39, 23, 3.
- Bylazor Paeoniae locus** 44, 26, 8.
- Byzacium** 33, 48.
- Byzantii a Perseo adiuti** 42, 13, 8.
- Byzantium** 38, 16, 3; 39, 35, 4.

- Caesus pastor boves Herculis in speluncam trahit 1, 7, 5 ictus clava moritur ib. 7.
- Caduceatores pacis legati F. 59 cf. 26, 17, 5; 31, 38, 9; 32, 32, 5; 33, 11, 3; 37, 35, 4.
- Caduceus pacis insigne 8, 20, 6.
- Cadusii gens 35, 48, 5.
- Caecilia uxor Syllae F. 15.
- A. Caecilius aed. pl. 38, 35, 6.
- C. Caecilius Salluvius vincit P. 73.
- L. Caecilius praetor a Gallis cum legionibus occisus P. 12.
- M. Caecilius legatus 31, 21, 8.
- M. Caecilius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
- M. Caecilius missus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.
- Q. Caecilius trib. pl. 4, 16, 5.
- Caecilius Bassus bellum movet adversus Caesarem P. 114.
- L. Caecilius Denter praetor sortitur Siciliam 40, 12.
- M. Caecilius Denter legatus in Macedoniam 42, 6, 5.
- Caecilius Metellus de Poenis speciosum triumphum agit P. 19 pontifex max. A. Postumium consulem et flaminem Martialem ad bellum profecturum retinet in urbe ibid. ex incendio Vestalis templi sacra rapit ibid.
- (Caecilii) Metelli pontificis uxor stuprata P. 103.
- (Caecilius) Metellus pontifex max. F. 15.
- L. Caecilius Metellus nobilis juvenis de deserenda patria consilia inquit 22, 53, 3 P. a Scipione coactus de conatu se cessurum iurat ib. 13 P. cf. M. Caecilius Metellus 24, 18, 3.
- L. Caecilius Metellus Dalmatas subigit P. 62 censor ibid. artem ludicram ex urbe removet F. 14 h.
- L. (Caecilius) Metellus praetor piratas vincit P. 98.
- M. Caecilius Metellus trib. pl. de aequando Minucii magistri equitum cum dictatore imperio 22, 10.
- M. Caecilius Metellus princeps coniurationis de Italia deserenda factae a censoribus notatur 24, 18, 3. cf. L. Caecilius Metellus 22, 53, 3 P. quaester fuerat 24, 18, 3 trib. pl. 24, 43, 2 praeteritus in lectione senatus 27, 11, 12.
- M. Caecilius Metellus aed. pl. 27, 36, 9 praetor 28, 10, 3 urbanus ib. 9 legatus ad Attalum 29, 11, 3.
- M. (Caecilius) Metellus cos. F. 14 h.
- Q. Caecilius Metellus pontifex 23, 21, 7 aed. pl. 27, 21, 9 aed. cur. 27, 36, 8 legatus 27, 51, 3 collaudatur a consulibus 28, 9, 20 mag. equit. 28, 10 cos. ib. 2 ei prorogatum imperium 28, 45, 11 dictator comitorum causa 29, 10, 2; 29, 11, 9 eius in senatu sententia vincit 29, 20 eius sententia de pace Punica 30, 23, 3 cf. 30, 27, 2 adversatur L. Cornelio triumphum postulanti 35, 8, 4 legatus in Graeciam 39, 24, 13 redit 39, 33, 1 et 6 ad censores verba facit 40, 45, 8.
- Q. Caecilius Metellus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- Q. Caecilius Metellus Romam missus a L. Paulo 44, 45, 3.
- Q. Caecilius Metellus Pseudophilippum vincit P. 50 de eo triumphat P. 51 Achaeos vincit P. 52 procos. Celtiberos caedit P. 53. censor P. 59 extabat oratio eius de uxoribus ducendis liberos procreandi causa, quam postea Augustus in senatu recitavit P. 59 cum de saxo deici iubet C. Laebo tribunus praeteritus ab eo in senatu ibid. ceteri tribuni intercedunt ibid.
- Q. Caecilius Metellus cos. adversus Baleares bellum gerit P. 60.
- Q. Caecilius Metellus procos. adversus Cretenses bellum gerit P. 98 multas urbes expugnat P. 99 cf. F. 25 eius epistola ad Pompeium, qua de eo queritur ibid. leges dat Cretensibus P. 100 cf. F. 24 n.
- Q. Caecilius Metellus Numidicus P. 69 duobus proeliis Iugurtham fundit et Numidiam vastat P. 65 ei dies dicta, quod in Saturnini legem iurare volebat P. 69 voluntate exulatum in Rhodum ibid. ei aqua et igni interdicit C. Marius ibid. ingenti totius civitatis favore revocatus ibid.
- Q. (Caecilius) Metellus Pius a C.

- Fabio praetore pulsus P. 84 L.
 Hirtuleium caedit P. 91 Sertorium
 vincit P. 92 cf. P. 93; F. 19.
 Caecilius Pius legatus Marsos vin-
 cit P. 76.
 Caedicius centurio 5, 45, 7; 5, 46, 6.
 C. Caedicius legatus 10, 40, 7.
 L. Caedicius trib. pl. 2, 52, 6.
 M. Caedicius de plebe prodigii in-
 dex 5, 32.
 Caclimontana porta 35, 9, 3.
 Caelius additur urbi mons 1, 30 cum
 Tullus sedem regiae capit ibid.
 sedes Albanorum 1, 33, 2; 2, 11, 8.
 Caclii vd. Coelii.
 Caeni Thraecum populus 38, 40, 7.
 Caeninenses Romam veniunt invi-
 tati 1, 9, 8 arma movent captarum
 mulierum causa 1, 10, 4 vincuntur
 ibid.
 Caenomani vd. Cenomani.
 Caenon oppidum captum 2, 63, 6.
 Caere Etruscorum oppidum 1, 2, 3
 eo exulatum it Tarquinius 1, 60, 2
 eo perveeta sacra Romana, urbe
 capta 5, 40, 10 cf. 21, 62, 5 et 8; 27,
 23, 3; 28, 11, 3.
 Caeretes (Caeritis populus 7, 19, 6)
 5, 50, 3 cum iis hospitium publice
 factum ibid. indutias centum an-
 norum impetrant 7, 20, 8 commeat-
 um pollicentur Scipioni 28, 45, 15
 cf. 41, 21, 13 cf. Caere.
 Caeretes aquae 22, 1, 10; 22, 36, 7.
 Caerimoniae 6, 41, 9 caerimonia-
 rum et auspiorum neglegentia
 22, 9, 7.
 Caesetius Flavius trib. pl. P. 116
 Caesari invidiam movet ibid.
 Caetra 28, 5, 11 cf. cetra.
 Caetrati 33, 15, 11 cf. cetrati.
 Caiatia urbs 23, 14, 13.
 Caiatinus ager 22, 13, 6.
 Caius amnis 37, 18, 6; 37, 37, 3.
 Caieta urbs 40, 2, 4; F. 48 et v.
 Calabria 23, 34, 3 ibi frumentum
 coemptum 42, 27, 8.
 Calaguris Celtiberum oppidum 39,
 21, 8; P. 93.
 Calaguris Nasica urbs Hispaniae
 F. 19.
 Calatia urbs 9, 2, 2 capta secundum
 quosdam auctores 9, 28, 6 a Sam-
 mitibus capta 9, 43 in deditio-
 nem venit 26, 16, 5 cf. 41, 27, 10;
 42, 20, 5; 45, 16, 5.
 Calatini deficiunt ad Hannibalem
 22, 61, 11 de iis SC. factum 26,
 34, 6.
 Calavii Campani ob incendium Ro-
 mae fraude factum puniuntur 26,
 27, 9.
 Novius Calavius Campanae coniura-
 tionis caput 9, 26, 7.
 Ofillius Calavius Ovi filius Campa-
 nus de ingenio Romanorum disse-
 rit 9, 7, 3.
 Ovius Calavius Campanae coniura-
 tionis auctor 9, 26, 7.
 Pac. Calavius Campanus nobilis ac
 popularis 23, 2, 2 senatum sibi et
 plebi obnoxium reddit ib. 4 Ap.
 Claudio et Livio affinis ib. 6 filium
 a nece Hannibalis prohibet 23, 8,
 8 sqq.
 Caleni 10, 20, 3 Calenus ager 22,
 13, 6.
 Cales urbs Ausonum capta 8, 16, 10
 P. eo colonia deducta ib. 14 P. cf.
 22, 15, 10; 23, 31, 3; 24, 10, 7; 24,
 13, 9; 26, 9, 2; 26, 14, 9 militiam
 detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15.
 Caltranus ager 39, 55, 9.
 Calidae Aquae 30, 24, 9.
 Callicinus collis in Thessalia 42,
 58, 5.
 Callierates Achaeus pro sincera
 fide erga Romanos loquitur 41, 23,
 5 erimum delator 45, 31, 10.
 Callieritus princeps civitatis The-
 banae a Perseo occisus 42, 13, 7.
 Callieula mons 22, 15, 3.
 Callidromon 36, 15, 10; 36, 16, 11.
 Callifae Samnitium urbs Romano-
 rum facta 8, 25, 4.
 Calligenes medicus 40, 56, 11.
 Callimedes Ptolemaei praefectus
 Aenum prodit Philippo 31, 16, 4
 Callipeuce saltus 44, 5, 11.
 Callipolis a Philippo capta 31, 16, 4
 cf. 36, 30, 4.
 Callippus praefectus classis Persei
 44, 28.
 Callithera urbs Thessaliae 32, 13, 11.
 Callo coniurationis index 24, 5, 9.
 Calor fluvius 24, 14, 2; 25, 17.
 Calpurnia Caesaris uxor quid som-
 nio viderit F. 44.

C. Calpurnius 22, 61, 6.
 L. Calpurnius legatus Romanus in Achaeorum concilio 32, 19, 11.
 M. Calpurnius trib. mil. Atilium consulem a Poenis circumsessum liberat P. 17 cf. 22, 60, 11.
 Q. Calpurnius cos. F. 14 f.
 Calpurnius Bestia cos. ad bellum missus pacem init cum Iugurtha P. 64.
 M. (Calpurnius) Bibulus cos. Caesaris collega et adversarius P. 103 eius res gestae in Syria 108.
 Calpurnius Flamma 22, 60, 11 cf. M. Calpurnius P. 17.
 (Calpurnius) Piso Livii auctor 1, 55, 8; 2, 32, 3; 2, 58; 9, 44, 3; 10, 9, 12; 25, 39, 15.
 C. Calpurnius Piso praetor urbanam sortitur 25, 41, 13 cf. 26, 3, 9 Capitolio atque arci praepositur 26, 10, 2 prorogato imperio in Etruriam missus 26, 28, 6 a Q. Fulvio dictatore Capuae praefectus 27, 6.
 C. Calpurnius Piso praetor sortitur Hispaniam ult. 39, 8, 2 cum collega proelio victus ad Diponem 39, 30, 3 ad Tagum hostes vincit 39, 31 virtute excellit ib. 7 triumphat 39, 42, 3 triumvir coloniae 40, 29, 2 cos. 40, 35 moritur pestilentia 40, 37 ab uxore necatus veneno dicebatur ib. 5.
 L. (Calpurnius) Piso Thracas domat P. 140.
 L. (Calpurnius) Piso cos. F. 28 p.
 C. Calvius Cicero trib. pl. diem dicit T. Romilio 3, 31, 5.
 Calycadnus promunturium 38, 38, 9.
 Calydon 36, 11, 7.
 Camars urbs, postea Clusium appellata 10, 25, 11.
 Cambunii montes 42, 53, 6; 44, 2, 6.
 Cameli in Antiochi exercitu 37, 40, 12.
 Camenis lucum sacrat Numa 1, 21, 3.
 Cameria Latinorum urbs capta 1, 38, 4.
 Camertes Umbri 9, 36, 7 Romanos adjuvant ib. 8 aequum foedus habentes cohortem armatam mittunt 28, 45, 20.
 Campani Cumas Graecis adimunt 4, 44, 12 a Samnitibus pressi auxi-

lium a Romanis petunt 7, 30 P. omnia sua in ditionem dedentes impetrant 7, 31, 7 P. eorum legatio 7, 38, 4 Sidicinos adjuvant contra Samnites 8, 2, 7 cum Latinis adversus Roman consilia ineunt 8, 3, 2 P. cum Latinis ad Vesuvium victi 8, 11, 11 iis Falernus ager ademptus ib. 13 Campanorum equitibus civitas data ib. 15 equitibus vectigal pendere populus iubetur ib. 16 equites tabulam aeneam in aede Castoris figunt ibid. Campanis civitas sine suffragio data 8, 14, 10 benigne excipiunt Romanos ex furculis Caudinis 9, 6, 7 eorum gladiatores Samnites appellati 9, 40, 17 Campana legio in praesidium Regnorum missa Regium occupat P. 12 ea securi percussa P. 15 Campanorum nobilissimus quisque, trecenti equites quasi obsides delecti in urbes Siculas 23, 4, 8 cives Romani et municipes Cumani facti 23, 31, 10 legatos mittunt ad consulem 23, 5 iterum misisse dicuntur consulem alterum postulantes Campanum 23, 6, 6 ad Hannibalem deficient 23, 7 P. cives Romanos necant ib. 3 tentant defectione Cumanos 23, 35, 2 ad Hannas opprimuntur ib. 18 a Fabio vexati castra ante urbem ponunt 23, 46, 10 Campani equites ad Romanos transeunt 24, 47, 12 legatos mittunt ad Hannibalem 25, 22, 10 legatos mittunt ad dedendam Romanis urbem 26, 14, 2 eorum poena ib. 7 sqq. cf. 26, 16, 5 sqq. deprecantur poenam 26, 27, 10 SC. de iis factum 26, 34 cf. 28, 46, 6 Romae censi 38, 28, 3 iis conubium datum 38, 36, 6 cf. Capua.
 Campania 2, 52 inde frumentum advectum ibid. eius ora vastata a P. Cornelio 9, 38, 2 vastata a Samnitibus 10, 20 Campani agri regio venditur 28, 46, 4 ager colonis datur 34, 45, 2 de agro consul missus recognovit 42, 1, 6 de eo M. Lucretii lex 42, 19.
 Campus Martius 1, 44 ibi comitia centuriata habita ibid. ibi praeda exposita 3, 10 ager Tarquiniorum

- Marti consecratus campus Martius appellatus 2, 5, 2 P. eo milites conveniunt profecturi ad bellum 3, 27, 3 ibi senatus habitus inter milites 3, 63, 6 ibi villa publica, in qua census agitur 4, 22, 7 inundatus 38, 28, 4 cf. 40, 52, 4 in eum subductae naves captivae 45, 42, 12 ibi sepultus Sylla P. 89 sepulta Iulia Caesaris filia 106 Iiirtius et Pansa P. 119. de ceteris campis vd. singula nomina
- Canacae 36, 45, 8.
- Canastraeum promunturium 31, 45, 15; 44, 11, 3.
- L. Caninius cos. F. 50 w.
- C. Caninius Rebilus praetor 42, 28, 5 sortitur Siciliam 42, 31, 9.
- M. Caninius Rebilus legatus in Macedonia 43, 11, 2 ad Cotyn missus 45, 42, 11.
- Canis usus in lustratione exercitus Macedonum 40, 6.
- Canna annis 25, 12, 5.
- Cannae vicus ab Hannibale deletus ad castra ponenda 22, 43, 9 pugna ad Cannas 22, 44—49.
- Cannensis pugnae reliquiae in Sicilia relegateae 23, 25, 7 P. cf. 24, 18, 9; 25, 6 vd. milites.
- Cantabri Hispaniae gens, subacti P. 48 perdomiti F. 52 bb et cc.
- Cantherium in fossam proverbium 23, 47, 6.
- L. Cantilius scriba stupro facto cum Vestali a pontifice max. virgis caeditur et exspirat 22, 57, 3.
- Cantor cum tibicine Latino in urbe relictus, cum ars ludicra removeretur F. 14 h.
- C. Canuleius trib. pl. de conubio patrum et plebis rogationem fert 3, 1 dilectum vetat ib. 6 ad populum verba facit 4, 3—5.
- L. Canuleius legatus ad Aetolos 41, 25, 5.
- M. Canuleius trib. pl. 4, 44, 6.
- L. Canuleius Dives praetor 42, 28, 5 sortitur Hispaniam 42, 31, 9 ei negotium datum Hispanis recuperatores eligendi 43, 2, 3 cf. ib. 11.
- Canusini gens Apula, in deditionem veniunt 9, 20, 4 ab Hannibale sollicitati 27, 12, 8.
- Canusium oppidum 22, 50, 4; 27, 42, 16.
- Capena urbs 5, 10, 2; 22, 1, 10.
- Capena porta 1, 26, 2; 3, 22, 4; 7, 33, 3 inde semita strata ad Martis 10, 23, 12 ad Capenam portam ut convenirent senatores, edictum a consulibus 23, 32, 3 cf. 25, 40, 3; 26, 10; 29, 11, 13; 33, 26, 9; 38, 28, 3; 38, 55, 2; 38, 56, 4.
- Capenates Veios obsessos adjuvant 5, 8, 4 cum Faliscis castra Romana expugnant ib. 12 cum iis bellum 5, 12, 5; 5, 13, 10; 5, 18, 7; 5, 19, 7 iis pax data 5, 24, 3 aecolae Feroniae templi 26, 11, 9 cf. 27, 4, 14; 33, 26, 7.
- Capenus Sequanus D. Brutum interficit P. 120.
- Capetus Capyis filius rex Albae 1, 3, 8.
- Capitalium rerum cognitiones a solo Tarquinio exercitae 1, 49, 4.
- Capitolini ludi 5, 50, 4.
- Capitolinus clivus 41, 27, 7.
- Capitolium 1, 10, 5 in Capitolium spolia opima lata ibid. sedes Sabinorum 1, 33, 2 ab exsulis servisque occupatum 3, 15, 5 P. recuperatum 3, 18, 10 P. eam ob rem lustratum ibid. urbe a Gallis capta defenditur 5, 39, 10 P. anserum clangore servatum 5, 47, 4 P. a coniuratis occupatum Caesare occiso P. 116 concrematum F. 18 n. refectum dedicatumque F. 24 n. ibi area aedificando Iovis templo sumpta 1, 38, 7 ibi Herculis simulacrum positum 9, 44, 16 ibi Mentis et Veneris aedes 23, 31, 9 aedes duae Iovi dedicateae 35, 41, 8. propter lupos in eo visos lustratur 3, 29, 9 saxo quadrato substruitur 6, 4, 12 aenea limina facta in Capitolio 10, 23, 12 Capitolinus clivus silice stratus 41, 27, 7 quadrigae in eo positae 35, 41, 10 fornix in Capitolio adversus viam, qua descenditur, cum signis et equis et marmoreis labris 37, 3, 7 substructio super Aequimaelium 38, 28, 3 ibi senatus habitus 3, 21; 8, 5; 24, 10 comitia tributa 33, 25, 7 ibi senatus cenat 38, 57, 5 triumphantibus in

- Capitolium procedunt 28, 9, 15 ibi vota consules nuncupant ad bellum profecturi 21, 63, 7; 31, 14; 42, 49 in Capitolio et arce ne quis habitaret patricius lex 6, 20, 13 arx et Capitolium cf. arx.
- Cappadoeces auxiliares Antiochi 37, 40, 10.
- Cappadocia P. 70. 74. 76 a Mithridate occupata P. 77 ea cedit Mithridates P. 83.
- Capris albis auratis sacrum factum 25, 12, 13 quinquaginta in foro sacrificatum 45, 16, 6.
- Caprae palus in campo 1, 16.
- Captivi sub corona veneunt 2, 17, 6 nudi sub iugum missi 10, 36, 14 a Pyrrho sine pretio Roman missi P. 13 cf. 22, 59, 18 de commutandis captivis Regulus missus P. 18 eorum commutatio P. 19 in permutandis quid inter Romanos Poenosque convenerit 22, 23, 6 de redimendis agitur 22, 59—60 non redimuntur 22, 61, 3 P. cf. ib. 5 Romae carcere inclusi 24, 19, 11 virgis caesi et de saxo deiecti 24, 20, 6 ducenti sine pretio redditi 30, 43, 8 captivi Romani ab Achaeis dimissi 34, 50, 3 cf. 37, 60, 6 captivi suspecti ne minus decem pondo compedibus vineti in nulla alia quam in publici carceris custodia essent 32, 26, 18.
- Capua olim Volturnus, Etruscorum urbs a Samnitibus capta et Capua dicta 4, 37 disciplinae militari minime salubris 7, 38, 5 in deditioem venit Romanorum 7, 31, 4 ei praefecti dati 9, 20, 5 leges datae a L. Furio praetore ibid. ibi occultae principum coniurationes adversus Romam 9, 26, 5 cf. 22, 1, 12 luxurians longa felicitate 23, 2 deditur Hannibali 23, 7 Capuae hiberna Hannibalis exercitum enervant 23, 18, 10 P. cf. 24, 27, 12 fames in urbe ante obsidionem 25, 13 oppugnatur a consulibus 25, 18sq. circumsederi coepta 25, 22, 7 incolis potestas fit exeundi ante certam diem ib. 12 iterum 26, 12, 5 obsessio narratur 26, 4 sqq. desperatio in urbe 26, 12 porta Iovis Romanis aperitur 26, 14, 6 res Capuae quomodo compositae sint 26, 16, 11 cf. 26, 33—34 coniuratio ibi detecta 27, 3, 4 cf. 27, 11, 2; 27, 37, 4; 32, 7, 3 ibi aedes Alba 32, 9, 2; 40, 45, 3 Martis aedes 35, 9, 4 cf. 41, 9, 5.
- Capussa Oesaleis filius maior rex Numidarum fit 29, 29, 7 cadit in acie ib. 10.
- Caput velat fetalis 1, 32, 6 caput humanum integra facie apparet aperientibus Iovis templi fundamenta 1, 55, 5 capita hostium equorum pectoribus suspensa et lanceis infixae gestant Senones 10, 26, 11 ex capite ducis hostium Boi poculum faciunt 23, 24, 12 Hasdrubalis caput ante stationes Hannibalis proiectum 27, 51, 11 capitibus rasis triumphum secuti qui exempti servitute erant 34, 52, 12 Ciceronis caput in rostris positum P. 120 cf. P. 80 et F. 48.
- Capys Atyis filius rex Albae 1, 3, 8.
- Capys dux Samnitium 4, 37.
- Caralis urbs Sardiniae 23, 40, 2; 30, 39, 3.
- Caralitanus ager 27, 6, 14.
- Caralitis palus 38, 15.
- Caranus primus Macedoniae rex 45, 9, 3.
- Caravandis Caviorum urbs 41, 30, 9.
- Caravantius Gentii regis frater 41, 30, 2 in Caviis missus ib. 7 cum fratre Romam abductus 41, 32, 4 in triumpho ductus 45, 43, 6 Iguvium ductus in custodiam 45, 43, 9.
- Carcer media urbe aedificatur 1, 33, 8 carcer domicilium plebis vocatur 3, 57, 4 carceres in circo statuti 8, 20; 41, 27, 6 ne in ulla alia quam in publici carceris custodia essent captivi 32, 26, 18 cf. 6, 36, 12 inferior 34, 44, 8 quod indemnatos cives in carcerem coniecisset L. Opimius reus P. 61.
- Cares 33, 18, 9 Scito liberi esse iubentur 44, 15.
- Caria 33, 19, 11; 37, 56, 6 ex ea praefectos deducere iubentur Rhodii 45, 25, 6.
- Caria Hydrela 37, 56, 3.
- Carinae Esquiliae 26, 10; 36, 37, 2,

Carmen triumphale 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3 carmina Sibyllae 10, 8, 2; 29, 10, 4 carmen execrationis 10, 38, 10 Marciana carmina 25, 12, 2 ad placandos deos canuntur 27, 37, 7 et 12 carmen cani per urbem a ter novenis virginibus iussum 31, 12, 9.

Carmenta Euandri mater veridica interpres deum 1, 7, 8 ante Sibyllae adventum celebrior ibid.

Carmentalis porta 2, 49, 8; 21, 47, 15; 25, 7, 6; 27, 37, 11.

Carmentis saxum 5, 47, 2.

Carmo valida Hispaniae urbs 33, 21, 8.

Carni gens 43, 1, 7; 43, 5, 3.

Carnuntum oppugnat Q. Mucius 43, 1, 2.

Carnutes Celtarum gens 5, 34, 5.

Caro feriis Latinis dari solet populo 32, 1, 9 cf. 37, 3, 4.

Carpentorum usus festo profestoque matronis concessus 3, 25, 9 cf. 34, 1, 3.

Carpetania 39, 30; 40, 30, 3.

Carpetani adoriuntur Hannibalem ad Tagum 21, 5, 8 victi et dediti ib. 16 rebellantes oppressi 21, 11, 13 in Hannibalis exercitu 21, 23, 4.

Carrorum usus in acie 10, 28, 9.

Carsoli colonia militum detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 eo missus in custodiam Bithys 45, 42, 5.

Cartala urbs opulenta et caput Olcadum ab Hannibale expugnata 21, 5, 4.

Carteia urbs 28, 30, 3 colonia facta 43, 3, 3.

Carthada F. 4.

Carthago unde dicta F. 4—5 de civitatis legibus et institutis 33, 46 sqq. ibi Aesculapii aedes 41, 22, 2 obsideri coepta P. 49 capta et incensa P. 51 in solum dirutae urbis colonia deducta P. 60.

Carthago Nova 21, 5, 4 eius situs 26, 42, 7 a Scipione oppugnatur 26, 43, 10 expugnata cum ingenti praeda 26, 46, 9 de tempore expugnationis dubitatur 27, 7, 5 eam frustra aggreditur Mago 28, 36, 4 cf. 40, 41, 10.

Carthaginienses exercitum in Sici-

liam traiciunt 4, 29, 8 cum iis foedus ictum 7, 27, 2 P. coronam auream Iovi mittunt gratulantes 7, 38, 2 foedus renovatum 9, 43, 21 foedus quarto renovatum P. 13 violant Tarento opem ferentes P. 14 Hieronis socii P. 16 cum iis bellum in Sicilia ibid. Cn. Cornelium fraude capiunt P. 17 eorum classis a C. Duillio victa P. 17 cum Atilio Calatino proeliantur ibid. Hannibalem ducem victum milites in cruceum tollunt ibid. victi a Regulo navali proelio ibid. in Africa victi Xanthippum arcessunt P. 18 Regulum Romam mittunt de captivis, supplicium sumunt de redeunte ibid. fusi fugatique ad Aegates pacem impetrant P. 19 eorum senatus prope omnis Hannibalis 21, 11 bellum accipiunt a Fabio datum 21, 18, 14 viginti quinque-remes ad depopulandam Italiam mittunt 21, 49, 2 classem mittunt ad Lilybaeum occupandum ib. 9 circumventi fugiunt 21, 50, 5 Melitan amittunt 21, 51, 2 in Italiam classem transportant ib. 4 capiunt naves onerarias 22, 11, 6 eorum classes ad Siciliam 22, 56, 7 auxilia mittunt Hannibali 23, 13, 7 Hasdrubalem in Italiam ire iubent 23, 28 Magonem in Hispaniam, Hasdrubalem in Sardiniam mittunt 23, 32, 11 qua conditione cum Hieronymo paeti sint 24, 6, 7 cum Masinissa Syphacem vineunt 24, 49, 4 eorum pavor 29, 3, 8 Syphacis societatem naeti 29, 23, 2 eorum senatus dissentit de bello 30, 7, 5 urbem armant propugnaculis 30, 9, 5 de pace mittunt legatos 30, 16, 3 Hannibalem revocant 30, 19, 12 legatos de pace mittunt Hannibale auctore 30, 36, 4 iis condiciones dictae 30, 37 pacem impetrant 30, 42, 11 sqq. ad eos legati missi de Hamilcare dedendo 31, 11, 5 eorum responsum 31, 19 legatos mittunt cum stipendio 32, 2 de obsidibus eorum solvendis coniuratio servorum facta 32, 26, 4 P. cf. 33, 49, 4 Romam mittunt de bello ab Antiocho imminente 34, 60 P. de Masi-

- nissa queruntur 34, 61, 16 omne stipendium et classem offerentibus id remissum 36, 4, 10 cum Masinissa de agro certant 40, 17 cf. 40, 34, 14 Persei legatis senatum dedisse arguuntur 41, 22, 2 P. de Masinissae iniuriis queruntur 42, 23 P. fraudis insimulati a Gulussa 43, 3, 6 frumentum pollicentur 43, 6, 11 cf. P. 47 apud eos navalis materiae vis deprehensa ibid. semina tertii Punici belli P. 48 bellum parare eos Romam nuntiatum ibid. iubentur navibus exustis exercitum dimittere ibid. Masinissae bello illato vincuntur ibid. iis bellum indictum P. 49 dedunt se Romanis ibid. indignitate postulatorum ad bellum compulsi ibid. portum novum faciunt veterem obstructo ibid. P. 51 navali proelio victi ibid. eorum urbs capta et incensa ibid.
- Carthalo in exercitu Hannibalis equitibus praest 22, 15, 8 fugientes intercipit 22, 49, 13 Romam missus de pace finibus excedere iubetur 22, 58, 9 ab Hannibale mittitur Ti. Graechi caput Romanis delatum 25, 17, 7.
- Carthalo Punici praesidii praefectus Tarento expugnata obruncatur 27, 16, 5.
- Carventana arx ab Aequis occupata 4, 53, 3 a Romanis recepta ib. 9 de ea certatur 4, 55, 4.
- L. Carvilius trib. pl. Postumio diem dicit 25, 3, 13.
- Sp. Carvilius suadet, ut senatus expleatur ex Latinis populis 23, 22, 5.
- Sp. Carvilius trib. pl. diem dicit Postumio 25, 3, 13.
- Sp. Carvilius legatus ad senatum 42, 36, 4—7.
- Sp. Carvilius Q. F. Maximus aed. cur. 10, 9, 12 cos. 10, 39 Cominium capit 10, 45, 8 in Etruriam missus ib. 11. Faliseis indutias annuas dat 10, 46, 12 triumphat ib. 13 aedem Fortis Fortunae locat ib. 14.
- Sp. Carvilius Maximus augur moritur 26, 23, 7.
- C. Carvilius Spoletinus 43, 18, 10; 43, 19, 7.
- Caryae locus 34, 26, 9.
- Carystii 31, 45, 10 auxilium mittunt Chalcidensibus 35, 38, 6.
- Carystus Euboeae vastatur 31, 45, 10 iterum 32, 16, 8 L. Quinctio deditur 32, 17, 2 cf. 33, 34, 10.
- Carystus Liguria oppidum 42, 7, 3.
- Casander Philippi minister 39, 34, 2 Maroneae principum caedem facit ibid. a Philippo sublatus veneno creditur ib. 10.
- Cascantini Hispaniae gens F. 19.
- Casilinum 22, 13, 6 Vulturno flumine dirempta Falernum a Campano agro dividit 23, 14, 10 quingenti Praenestini occupant 23, 17, 8 oppidanos interficiunt ib. 10 oppugnantur et per hiemem obsidentur 23, 18, 1—9 redit ipse Hannibal 23, 19 ingenti fame vexati ib. 6—13 P. tradunt urbem ib. 16 a Fabio temptatur 24, 14 a Marcello capitur 24, 19, 10.
- Casinas ager 22, 13, 5; 26, 9, 2.
- Casinum urbs 22, 13, 6; 23, 17, 7; 26, 9, 2; 27, 23, 2 cf. Interamna Casina colonia 9, 28, 7.
- Cassander 44, 11, 2.
- Cassandra 28, 8, 14; 31, 45, 14; 43, 23, 7 eius situs 44, 11 oppugnatur a Romanis ib. 4 cf. 44, 28, 3; 45, 10 urbs celeberrima 45, 30, 4.
- Cassandrenses 44, 10, 12.
- Cassia familia 2, 41, 10.
- Cassignatus Gallorum dux in exercitu Romano cadit 42, 57, 9.
- C. Cassius trib. mil. 41, 5, 8.
- C. Cassius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
- C. Cassius trib. mil. 44, 31, 15.
- C. Cassius procos. a Spartaco victus P. 96.
- C. Cassius F. 14 k.
- C. Cassius M. Crassi quaestor Parthos caedit P. 108 ex interfectorebus Caesaris 116 absens damnatus 120 P. Dolabellam mori cogit, Syriam in potestatem suam redigit 121 cum Bruto se coniungit 122 ad Philippos victus vitam finit 124 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- L. Cassius cos. a Tigurinis caesus cum exercitu P. 65.

- Q. Cassius praetor urbanus 45, 16, 3 cf. 45, 35, 4 Persea in custodiam ducit 45, 42, 4.
- Q. Cassius trib. pl. Caesari favens urbe pellitur P. 109 praetor avaritia sua Cordubenses ad defectiorem incitat P. 111 cf. F. 35—37.
- Sp. Cassius cos. 2, 17 triumphat ib. 6 mag. equit. primus 2, 18, 5.
- Sp. Cassius cos. 2, 33, 3 foedus cum Latinis ferit ib. 9.
- Sp. Cassius cos. 2, 41 legem agrariam promulgat ib. 2 ei dies dicta regni crimine ib. 11 populi iudicio damnatus, eius aedes dirutae ibid. P.
- C. Cassius Longinus cos. 42, 28, 5 sortitur Italiam 42, 32, 5 provincia relicta in Maedoniam transire conatur 43, 1, 4 a senatu revocatur ib. 11 de eo queruntur Galli et Histri 43, 5.
- Castellum ad lacum Fucinum 4, 57, 7.
- Castellani antiquitus Ilotae apud Lacedaemonios 34, 27, 9.
- Castori aedes vota 2, 20, 12 dedicata 2, 42, 5 eius in aede aenea tabula ab equitibus Campanis fixa 8, 11, 16 statua equestris ante templum posita 9, 43, 22.
- Castra Carthaginiensium lignea ferme tota 30, 3, 8 Numidarum ib. 9 Romanorum castrorum admiratus Philippus et universam speciem et discripta suis quaeque partibus cum tendentium ordine tum itinerum intervallis 31, 34, 8 castra metari docuerat Pyrrhus Hannibale iudice 35, 14, 9 castrorum portae quattuor 40, 27, 2 sqq. principales 34, 46, 9 quaestoria 34, 47.
- Castra Aelia locus F. 19.
- Castra Pyrrhi locus 32, 13, 2; 35, 27, 14.
- Castra Telmissium locus 37, 56, 4.
- Castrum colonia P. 11.
- Castrum portorium, quo in loco postea oppidum 32, 7, 3.
- Castrum Album in Hispania 24, 41, 3.
- Castrum Mutilum 31, 2, 7.
- Castrum Novum colonia 36, 3, 6.
- Castrum Salerni 32, 29, 3.
- Castulo urbs Hispaniae valida ad Romanos deficit 24, 41, 7 cf. 28, 13, 4 ad eam oppugnandam L. Marcius missus 28, 13, 4.
- Castulonensis saltus 22, 20, 12; 26, 20, 6; 27, 20, 3.
- Castus fugitivorum dux caesus P. 97.
- Casus annis 38, 14.
- Cataphracti equites 37, 40, 11.
- Catapultae 21, 11, 7; 24, 40, 15 maximae formae et minores 26, 47, 5.
- Catina urbs Siciliae 27, 8, 19.
- Q. Cadius aed. pl. 27, 6, 19 Neronis castris praestitit 27, 43, 12 legatus Delphos it 28, 45, 12.
- Catmelus Gallorum regulus 41, 1, 8.
- Caudinae fureulae 9, 2, 6; 22, 14, 12 ibi Romani a Samnitibus inclusi ibid. P. Caudina pax 9, 5, 2.
- Caudini Samnites 23, 41, 13 legatos mittunt ad Hannibalem 23, 42 devastantur 24, 20, 4.
- Caudium 9, 2.
- Cavii gens 40, 30, 7—9.
- Caularis annis 38, 15.
- Caulonia urbs 27, 12, 6; 27, 15, 8.
- Caunii 33, 20, 12 a Rhodiis deficientes vincuntur 45, 25, 11.
- Causarii milites 6, 6, 14.
- Celaenae Phrygiae quondam caput 38, 13, 5.
- Celathara Thessaliae vicus 32, 13, 12.
- Celeiates Ligurum gens 32, 29, 7.
- Celeres trecentos ad corporis custodiam Romulus sumit 1, 15, 8 eorum tribunus 1, 59, 7.
- Celtrum oppidum in paeninsula situm a P. Sulpicio captum 31, 40, 3.
- Celines Galli 31, 10, 2.
- Cella una duobus recte dedicari non potest pontificum decreto 27, 25, 8.
- Celoces naves piratarum 37, 27, 4.
- Celtae Galliae pars tertia 5, 34 cf. Galli.
- Celtiberia 21, 43, 8 media inter duos maria 28, 1, 4 cf. 40, 47 et Celtiberi.
- Celtiberi in exercitu Hannibalis 21, 57, 5 Romanorum socii in provinciam Punicam irrumpentes Hasdrubalem vincunt 22, 21, 7—8 eorum iuventutem ad se perducunt Scipiones 24, 49, 7 P. in castris Romanis mercenarii ib. 8 viginti

milia in exercitu Romano 25, 32, 3 deserunt Cn. Scipionem corrupti ab Hasdrubale 25, 33, 7 in exercitu Hammonis 28, 1, 4 iis mos est in proelio concurrere 28, 2, 7 eorum iuventus seditioni favet 28, 24, 4 in Africa militant 30, 7, 10 victi a M. Helvio 34, 10 mercede conducti a Turdulis 34, 17, 4 proelio victi 35, 7, 8 in armis 39, 7, 7 cum L. Manlio configunt 39, 21, 6—9 cum iis proelia secunda facit A. Terentius 39, 56 varia proelia committunt 40, 16, 8 bellum parant maximis copiis 40, 30 fusi fugatique 40, 32, 6 altera eorum manu victa plerique in dicionem veniunt 40, 33, 9 saltum obsidentes caduntur a Fulvio 40, 39—40 cum iis bellum 40, 47—50 subacti a Ti. Graccho P. 41 repulsi a castris 41, 26, 4 subacti P. 48 caesi P. 53 Cimbro repellunt P. 67 victi a T. Didio P. 70 eorum urbes a Sertorio oppugnatae F. 19.

Celticum 5, 34, 2.

Cenacum Euboeae 36, 20, 5.

Cenchreae 28, 8, 11 Corinthiorum emporium 32, 17, 3 captum 32, 23, 3 cf. 32, 40, 9.

Cenomani Galli in Italiam transcendunt 5, 35 in exercitu Romano 21, 55, 4 soli in fide manserant Gallorum ibid. bellum movent 31, 10, 2 in armis 32, 29, 6 Insubres socios deserunt 32, 30, 6 iis insonibus arma adempta 39, 3 causam obtinent apud consulem ib. 3.

Censores primi creati 4, 8, 7 P. in demortui locum non sufficitur 5, 31, 7 P. creati ad noscendum aes alienum 6, 31, 2 censor primus de plebe 7, 22, 10 de plebe primus lustrum condit P. 13 censor alter ut ex plebe utique fieret, lex 8, 12, 16 uterque ex plebe P. 59 sortiuntur uter condat lustrum 38, 36 in Campo ad aram Martis considunt comitiis confectis 40, 45, 8 in leges iurant et in aerarium descendunt 29, 37, 12 coloniarum censores 29, 37, 7 de variis eorum muneribus cf. 29, 37, 3; 34, 44, 4—5; 40, 51, 2 censum agunt 4, 8, 3; 4, 22, 7; 10,

17, 2 senatum legunt 29, 37, 3; 34, 44, 4 movent senatu praetereuntes ibid. P. 14 motis e senatu notas adscribunt 39, 42, 6 equitibus equos adimunt 24, 18, 6; 27, 11, 14 equites offendunt aspera censura 43, 16, 2 tribu motos aerarios faciunt 4, 24, 7; 24, 18, 6 nemini iniussu populi suffragii lationem adimere possunt 45, 15, 3 ob coniurationem notant 24, 18, 4 nimis callidos iurisiurandi interpretes notant ib. 5 ob iniustam vacationem militiae ib. 8 adiuvant dilectum 43, 14, 5 foedum notarum certamen inter censores 29, 37, 8 sqq. P. tributa locant 6, 32 portoria 32, 7, 3 agrum fruendum 27, 11, 8 aedificia reficienda ib. 16 quae varia confecerint opera 9, 43, 25; 40, 51, 2 iis pecuniae summa in opera publica decreta 40, 46, 16 ob inopiam aerarii locationibus aedium saerarum se abstinere 24, 18, 10 vectigal novum ex salaria annonae statuunt 29, 37, 3 colonos adscribunt 32, 7, 3 rei facti a tribuno pl. publicanorum ope 43, 16, 10 censori tribunus pl. intercedit 9, 33, 5 diem dicit 24, 43, 2 censor alter retinet motos a collega senatu 40, 51.

Censura instituta 4, 8, 2 eius incrementum ibid. antea quinquennalis, tum annua et semestris 4, 24, 5 lege Aemilia spatium sex mensum et anni 9, 33, 6 ne esset populari aerae obnoxia, cautum 29, 37, 17 fristis censura M. Porci Catonis 39, 44, 2 aspera P. 98 prorogari solet ad sarta tecta exigenda 45, 15, 9.

Census 1, 43 secundum eum populus divisus ibid. actus 3, 3, 9; 10, 47, 2 P.; P. 11; 13; 14; 16; 18; 19; 20; 29, 37, 5 P.; 35, 9, 2; P. 43; P. 46 inchoatus 3, 22 perfectus 3, 24, 10 P. primum actus in villa publica 4, 22, 7 census tabulae publicae 6, 27, 6 equitum 29, 37, 8 censebantur civiis Romae 41, 8, 7 in censendis sociis dilectus cura habita 43, 14, 5 ex tribus Galliis census actus P. 134 quo tempore habitus sit 44, 16, 8.

- C. Centenius propraetor auxilio missus Flaminio ab Hannibale circumvenitur 22, 8.
- M. Centenius Paenula insignis centurio 25, 19, 9 octo millibus militum acceptis ab Hannibale caeditur ib. 16 P.
- Centunculi 7, 14, 7.
- Centuriae bis equitum conscriptae 1, 13, 8 cf. 1, 36, 7 in centurias populus a Servio divisus 1, 43 centuria praerogativa 5, 18; 10, 22; 26, 22, 2 iuniorum centuria seniores consulit 26, 22, 10 centuriae exercitus 42, 34, 7.
- Centuriati libertini sacramento adacti 10, 21, 4.
- Centuriones securi percussi 2, 59, 11 quorum cohortes signa amiserant, ignominia affecti 27, 13, 9 a cohortibus leguntur 3, 69, 8 ab ipsis equitibus praefecti 4, 42 stipendium recusant 24, 18, 15 tribunos pl. appellant 42, 32, 7 in triumpho duplex peditis munus accipiunt 34, 52, 11; 36, 40, 13 duos centuriones ordo habet 8, 8, 4 centurio primi pili ib. 16; 25, 19, 9 princeps primus 25, 14, 7.
- Cephalles 37, 13, 12.
- Cephalenia 36, 12, 9 eius fretum 37, 13, 11 ab Aetolis dirempta 38, 11, 7 a Fabio pacatur 38, 28, 5 P. cf. 42, 37, 3; 42, 48, 6—8.
- Cephalus Epiri regulus 43, 18, 2.
- Cephalus Tecmonis princeps interfectus 45, 26, 10 cf. praecedentem.
- Cereci cf. Circei.
- Cerceienses cf. Circeienses.
- Cerectius mons 32, 14, 8.
- Cercina insula 22, 31, 2; 33, 48, 2.
- Cercinium oppidum ademptum Philippo 31, 41, 2.
- Cercyri lemborum genus 33, 19, 10.
- Cerdiciates Ligurum gens 32, 29, 7.
- Cerdubelus Castulonensis seditionis auctor prodit urbem Romanis 28, 10, 11.
- Ceremia urbs Illyrici capta 43, 1, 1—3.
- Ceres 2, 41, 10 ei Sp. Cassii peculium consecratum ibid. ad aedem Cereris, Liberi Liberaeque familia eius venit, cuius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 in eius aedem SCta feruntur ib. 13 ibi aureae paterae posita 10, 23, 13 eius sacrum ob lutetum intermissum 22, 56, 4; 34, 6, 15 signa aenea in aede Cereris 27, 6, 19; 27, 36, 9 eius aedes de coelo tacta 28, 11, 4 eius sollemnia Athenis 31, 14, 7; 31, 47, 2 eius signum aeneum positum 33, 25, 3 ei ieiunium institutum 36, 37, 4 templum Cereris 40, 2, 2 supplicatio ad Cereris 41, 28, 2.
- Cerialia ludi 30, 39, 8.
- Cerindones Hispaniae gens F. 19.
- Cermalus vicus 33, 26, 9.
- Certima urbs praevalida 40, 47, 2 deditur ib. 9. oppidanorum sermo antiquae simplicitatis ib. 3.
- Certis ab incolis appellatur Baetis amnis 28, 22.
- Cerva sacra Dianae 10, 27, 9.
- Cervi munitionum genus 44, 11, 4.
- Cesennia urbs recepta a Samnitibus 9, 44, 16.
- Cestrosphendona novum teli genus 42, 65, 9.
- Cethegus cf. Cornelii.
- Cetra sv. caetra peltae similis 28, 5, 11.
- Cetrati 21, 21, 12; 23, 2, 6 caetrati 33, 15, 11 cetrata cohors 31, 36.
- Chaerea 40, 55, 6.
- Chaeronea urbs 42, 43, 6.
- Chalbus Tartesiorum dux nobilis 23, 26, 6.
- Chalcaspides 44, 41, 2.
- Chalcedon 42, 56, 6; P. 93.
- Chalcis Euboica 8, 22, 5 a Philippo firmatur praesidio 27, 30, 8; 28, 5, 11 frustra temptatur a Romanis 28, 6, 8 ponte iungitur continenti 28, 7, 2 indicio exulum a Claudio opprimitur et diripitur 31, 23 compes Graeciae 32, 37, 4 retinetur a Romanis 33, 31, 11 inde praesidium deductum 34, 51 frustra ab Aetolis temptatur 35, 37 sqq. Antiocho deditur 35, 51, 6 cf. 42, 43, 9 sqq.; 42, 55—56; 45, 27, 8 diruta a Romanis P. 52.
- Chalcidenses Aetolis urbe potituris obviam eunt 35, 38, 7 Antiochum non recipiunt 35, 46, 9 queruntur in senatu de magistratum avari-

- tia 43, 7, 5 Achacos adversus Romanos adiuvant P. 52 eorum urbs diruta ibid.
- Chalcioecus Minerva eiusque templum Spartaë 35, 36, 9.
- Chaones gens 43, 23, 6.
- Chaonia 32, 5, 9.
- Charax locus 44, 6, 10.
- Charilaus princeps Palaepolis urbem tradit Q. Publilio 8, 25, 10.
- Chariolitus Rhodiorum dux 37, 23, 8.
- Chariteles 32, 21, 23.
- Charopus Epirota 32, 6 pastorem mittit ad consulem, qui ei viam ad hostium castra ostendat 32, 11.
- Chauci Germaniæ gens subacti P. 140.
- Chamunus mons Hispaniæ 40, 50, 2.
- Chelidoniæ Ciliciæ promunturium inclutum foedere antiquo Atheniensium 33, 20, 2; 33, 41, 6.
- Chersonesus 31, 16, 5 Eumeni datur 38, 39, 14.
- Cherusei Germaniæ gens, subacti P. 140.
- Chimarus Eumenis popularis 44, 24, 9.
- Chii legatos mittunt Phalara 27, 30, 4 eorum portus Phanae 36, 43, 11 agro donantur pro singulari fide 38, 39, 11.
- Chius insula 37, 14, 3 horreum Romanorum 37, 27 cf. 44, 28, 7.
- Chumstinctus trib. mil. ex civitate Nerviorum egregie pugnât P. 141.
- Cia 31, 15, 8.
- Ciani 33, 30, 4.
- Cibyra civitas 38, 14, 3.
- Cibyrate 45, 25, 13.
- C. Cicerius praetor 41, 28, 5 Sardiniam sortitur 42, 1, 5 Corsis vietis in Sardiniam transit 42, 7, 3 frustra postulato triumpho in monte Albano triumphat 42, 21, 6 aedem Monetæ dedicat 45, 15, 9.
- C. Cicereius legatus ad Gentium 42, 26, 7 ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
- Cieria Thessaliæ urbs deditur Romanis 32, 15, 3 Antiocho 36, 10, 2 Romanis 36, 14, 6.
- Cilices maritimi 38, 18, 12; P. 90 cum iis bellum geritur ibid.
- Cilicia 33, 19, 11; P. 68; P. 93 ibi bellum piratarum P. 99 adempta Tigraui P. 101.
- Cilnium genus Arretii divitiis præpotens 10, 3, 2; 10, 5, 13.
- (Cilnius) Maecenas ab Augusto missus pactor foederis F. 50.
- Cimbii locus prope Gades 28, 37.
- Cimbri gens vaga Illyricum vastat P. 63 Papirium fundunt ibid. M. Silanum vincunt P. 65 iis agri Italiæ a senatu negati P. 65 M. Aurelium, Cn. Manlium, Q. Servilium vincunt P. 67 Gallia vastata in Hispaniam transeunt ibid. a Celtiberis repulsi Teutonis se iungunt ibid. fugato Catulo Alpes transeunt et a Mario victi caesique sunt P. 68.
- Cimetra urbs Samnitium capta 10, 5, 5.
- Ciminia silva invia et horrenda 9, 36 ibi Etrusei fugantur ib. 13.
- Ciminius mons 9, 36, 11.
- Cincibili regis Gallorum legati que-runtur de C. Cassio 43, 5 a senatu donatus cum fratre ib. 8.
- Cincia lex de donis et muneribus 34, 4, 9.
- Cincius Livii auctor 7, 3, 7 cf. L. Cincius Alimentus.
- M. Cincius praefectus Pisis 34, 56.
- L. Cincius Alimentus captum se scribit ab Hannibale 21, 38, 3 eius testimonium de numero militum Hannibalis ibid. praetor creatur 26, 23 cf. 26, 28, 3 ei exercitum Laevinus mandat 27, 5 ei imperium prorogatur 27, 7, 12 quam partem Siciliae tueri iussus sit 27, 8, 16 Locros traicere iubetur 27, 26, 3 ab Hannibale repellitur 27, 28, 17 legatus Crispini consulis 27, 29, 4 cf. Cincius 7, 3, 7.
- M. Cincius Alimentus trib. pl. in Siciliam missus 29, 20, 11.
- Cinctus Gabinus 5, 46, 2; 8, 9, 9.
- Cineas legatus Pyrrhi ad senatum missus P. 13.
- Cingilia Vestinorum urbs capta 8, 29, 13.
- Cirea dea 1, 49, 9.
- Circaei et Circaeum F. 61 cf. Cireei.
- Circei (Cerecii 29, 15, 5) colonia 1, 56, 3 Romanis a Coriolano adem-

- pta 2, 39, 3 militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 a servis occupatur 32, 26, 8.
- Circeienses sv. Cerceienses quidam Volseos adiuvant 6, 12, 6 captivos frustra repetunt 6, 17, 7.
- Circus Flaminius 3, 54, 15 a C. Flaminio exstructus P. 20; F. 11 c cf. 27, 21; 28, 11, 4 cf. Flaminius. maritimus Hernicorum 9, 42, 11 maximus ad ludos designatus 1, 35, 8 ibi fori facti 1, 56, 2 in circo carceres primum statuti 8, 20 fornix facta et signa aurata 33, 27, 4 ibi signa tempestate cum columnis eversa 40, 2, 2 Tiberi superfuso inrigatus ludorum tempore 7, 3, 2; 30, 38, 10 cf. 33, 27, 4; 36, 36, 5.
- Cirra 42, 15, 5.
- Cirta (Cirta P. 64) 29, 32, 14 regni Syphacis caput 30, 12, 3 Masinissae portas aperit ib. 9 Masinissae datur 30, 44, 12.
- Cissis oppidum Hispaniae 21, 60, 7.
- Cissus portus Erythraeorum 36, 43, 10.
- Cistophori 37, 46, 3.
- Cithaeronis saltus 31, 26, 2.
- Citium Macedoniae oppidum 42, 51.
- Citius mons 43, 21, 7.
- Civis Romanus ne virgine caederetur, lex Porcia 10, 9, 5 miles a Scipione vitibus caeditur P. 57 cives Romani in Asia Mithridatis iussu necati P. 78 cf. P. 103.
- Civile ius evulgatum a Cn. Flavio 9, 46, 5 bellum inter Caesarem et Pompeium P. 109 sqq.
- Civitas data L. Mamilio 3, 29, 6 solis equitibus Campanis data 8, 11, 16 sine suffragio ceteris Campanis 8, 14, 10 eiusdem iuris Cumani Suessulanique ib. 11 Tusculanis servata, quam habebant ib. 4 Hernicorum populis, quia malunt quam civitatem, suae leges reddita 9, 43, 23 civitas sine suffragii latone data, concilia conubiaque adempta Anagninis ib. 24 Praenestini civitate donati non mutant 23, 20, 2 eam affectant Latini in coloniam adscripti 34, 24, 5 data Italicis populis P. 80.
- Cius 32, 33, 16 cf. 32, 34, 6.
- Clampetia in Bruttis capta 29, 38 cf. 30, 19, 10.
- Clarigatio 8, 14, 6.
- Classici milites 21, 61, 2.
- Classicum 7, 36, 9; 8, 7, 14.
- Classis quinque instituit Servius 1, 43 P.
- Classis ornandae reficiendaeque causa duumviri navales instituti 9, 30, 4 classis sociorum opera fabricatur 28, 15, 14 die quadragesimo quinto quam ex silvis detracta materia erat, naves in aquam deductae ib. 21.
- Clastidium proditione traditur Hannibali 21, 48, 9 Romanis deditur 32, 29, 7 incensum 32, 31, 3.
- Claudia gens omnis sordidata 6, 20, 3 patrum maiestatem tuetur 6, 41, 3; 9, 34, 5.
- Claudia tribus 2, 16, 5 P.
- Claudia soror P. Claudii Pulchri multata P. 19.
- Claudia Quinta matrona Idaeam matrem a sacerdotibus accipit 29, 14, 12.
- Claudius auctor Livii 6, 42, 5; 8, 19, 13; 9, 5, 2 annales Acilianos ex Graeco in Latinum sermonem vertit 25, 39, 12 cf. 33, 10, 9; 33, 30, 8; 33, 36, 13; 35, 14, 5; 38, 23, 8; 38, 41, 12; 44, 15.
- Ap. Claudius antea Atta Clausus, nobilis Sabinus magna clientium manu Romam transfugit 2, 16, 4 P. inter patres lectus ib. 5 iis ager trans Anienem datus ibid. eos. 2, 21, 5 vehementis ingenii 2, 23, 15 asperime de creditis pecuniis ius dicit 2, 27 invidus plebi ib. 5 patribus mire gratus ib. 13 eius in senatu sententiae 2, 29, 9; 2, 44, 2.
- Ap. Claudius Appi F. cos. 2, 56, 5 in tribunum pl. in contione liectores mittit ipse a viatoribus tentatus 2, 56, 13 eius in senatu sententia 2, 57, 4 in Volseos missus 2, 58, 4 P. eius odio exercitus vinei vult 2, 59, 2 decimum quemque militem securi percutit ib. 11 (fuste percutit P. 2) ei dies dicta 2, 61, 2 morbo moritur ib. 8.
- Ap. Claudius decemvir 3, 33, 3 eius ambitio 3, 35, 5 decemviris crean-

- dis comitia habens se ipse iterum creat ib. 10 eius certamen cum L. Valerio 3, 41, 1—4 ad comprimentos urbanos motus Romae relictus ib. 8 libidine captus Verginiam clienti vindicat 3, 47, 5 foro pellitur 3, 49, 5 ei dies dicta 3, 56, 2 in carcerem coniectus 3, 57, 6 P. mortem sibi consciscit 3, 58, 6 eius bona publicata ib. 10.
- Ap. Claudius censor viam munit, aquam in urbem ducit 9, 29, 6 P. eo auctore Potitii servis publicis ministerium ad aram Herculis delegant ib. 9 ideo luminibus captus ib. 11 eius infamem senatus lectionem non observant consules 9, 30, 2 P. eos. 9, 42, 2 censuram ultra legitimum tempus retinet 9, 33, 4 a tribuno pl. prendi iussus reliquis intercedentibus censuram porro gerit 9, 34, 26 senatum libertinorum filiis lectis inquinat 9, 46, 10 P. urbanis humilibus per omnes tribus divisis forum et campum corrumpit ib. 11 legi Ogulniae adversatur 10, 7 interrex 10, 11, 10 eos. 10, 15, 12 in Etruria rem vix sustinet 10, 18, 6 collegam Voluminium opem laturum spernit ib. 10 reconciliatus cum eo hostes vincit 10, 19 Bellonae templum vovet ib. 17 praetor 10, 22, 9 adversus Samnites missus 10, 31, 3 in senatu obtinet ut Pyrrhus urbe arceatur P. 13.
- Ap. Claudius missus ad Thessalorum res componendas 42, 5, 8 in Illyricum a consule missus 43, 9, 6 ab Vscanensibus repulsus 43, 10, 6.
- Ap. Claudius cos. Salassos domat P. 53.
- Ap. Claudius Ti. Gracchi soeer triumvir agro dividendo P. 58.
- Ap. Claudius P. 79.
- Ap. Claudius procos. Thraeces vincit P. 91.
- C. Claudius Ap. F. cos. 3, 15 decemviratum petens Ap. Claudii opera repulsam fert 3, 35, 9 eius preces ad Ap. Claudium 3, 40, 2 pro Ap. Claudio reo precatur 3, 58, 2 in tribunos pl. invehitur constantissimus in optinatum causa 3, 35, 9 cf. 3, 63, 8; 4, 6, 7.
- C. Claudius flamen dialis quod exta perperam dederat, flaminio abit 26, 23, 8.
- C. Claudius praetor suffectus quaestiones de veneficiis exerceat 40, 37, 4 cf. 40, 42, 5.
- L. Claudius praetor Siciliam sortitur 41, 21, 3.
- M. Claudius Ap. Claudii cliens fraude Verginiam in servitutum assertit 3, 44, 5 P. exulatum abit 3, 58, 10.
- M. Claudius missus ad praeoccupanda loca Thessaliae 44, 3.
- P. Claudius praefectus socium 27, 41, 7.
- P. Claudius trib. mil. cadit in proelio 33, 36, 5.
- Q. Claudius trib. pl. legem fert 21, 63, 3.
- Ti. Claudius legatus in Asiam 42, 45.
- Claudius Asellus certamen singulare inicit cum Vibellio Taurea 23, 47.
- Ti. Claudius Asellus trib. mil. 27, 41, 7 praetor 28, 10, 3 in Sardiniam missus ib. 9.
- Ti. Claudius Asellus aed. pl. 29, 11, 13.
- Ap. Claudius Centho aed. eur. 40, 59, 6 Celtiberos fugat proconsul 41, 26, 4 ovans urbem intrat 41, 28, 3 ad res repetendas in Macedonia missus 42, 25 in Illyricum missus ignominiam accipit 43, 9—10 Phanotam frustra oppugnat 43, 21, 4 inde revertentem Cleuas persequitur 43, 23, 3 Romam redit ib. 6 cf. 44, 20, 5.
- C. Claudius Ap. F. Centho interrex 22, 34.
- C. Claudius Centho dictator comitiorum causa 25, 2, 3.
- C. Claudius Centho ad liberandas Athenas missus 31, 14, 3 Chalcidem oppressam diripit 31, 23.
- Ap. Claudius Crassus trib. m. c. p. 4, 35, 4 praefectus urbis 4, 36, 5 decemviri filius odioque plebei inbutus ibid.
- Ap. Claudius Crassus nepos decemviri ad tribuniciam potestatem intercessione dissolvendam hortatur 4, 48, 5 trib. m. c. p. 5, 1, 2 eius oratio ad populum 5, 3—6 eius de

- praeda Veienti sententia 5, 20, 5 oratio de lege Licinia 6, 40, 2 dictator dictus 7, 6, 12 Hernicos fugat 7, 8, 5 eos. moritur 7, 25, 10.
- Q. Claudius Flamen praetor 27, 21, 5 Tarentum provinciam accipit 27, 22, 3 cf. 27, 29, 6 eius imperium prorogatum 27, 36, 13 iterum 28, 10, 15.
- Claudius Glicias sortis ultimae homo dictator dictus cogitur abdicare se magistratu P. 19.
- C. Claudius Hortator mag. equit. 8, 15, 5.
- M. Claudius Marcellinus praetor 39, 23, 2.
- Claudius Marellus Hispaniae pactor P. 48.
- C. (Claudius) Marellus cos. F. 31 r.
- M. Claudius Marcellus cos. 8, 18 dictator 8, 23, 13.
- M. Claudius Marcellus cos. Viridomaro Insubrium duce occiso spolia opima legit P. 20 praetor in Sicilia 22, 35, 6 ab Ostia Canusium ducit 22, 57, 7 a Nolanis accitus 23, 14, 3 L. Bantium defectionem molientem comitate conciliat 23, 15, 10 Hannibalem a Nola repellit 23, 16, 10—16 P. Romam accitus 23, 24 ei pro consule imperium defertur 23, 30, 19 eum consulem volunt patres 23, 31, 7 ingenti consensu cos. creatur ib. 13 vitio creatus sese abdicat ibid. pro consule missus ad exercitum Nolanum 23, 32, 2 propraetor Nola in praesidium missus 23, 39, 8 crebro excurrit in agros hostium 23, 41, 13 ad Nola vincit Hannibalem 23, 46, 2 P. cos. tertium 24, 9, 3 culpa Neronis Hannibalem frustra aggressus 24, 17 a Fabio accitus Casilinum 24, 19, 5 dissuadet de oppugnatione omitenda ib. 7 per occasionem urbem capit ib. 10 eius valetudo adversa 24, 20, 7 ei Sicilia decreta 24, 21 legatos mittit Syracusas 24, 27, 6 incipit oppugnare Syracusas 24, 33, 9 P. obsidere 24, 34, 16 urbes recipit, quae defeecerant ad Poenum 24, 35 ei provincia cum imperio prorogata 24, 44, 4 iterum 25, 3, 6 litteras Romam mittit de postalatis militum Cannensium 25, 5, 10 Syracusas ingreditur effracto hexapulo 25, 24, 7 inter Neapolim et Tychum castra ponit 25, 25, 5 Achradinam circumsedet 25, 26, 5 ob pestilentiam milites in urbem traducit ib. 15 Bomileari obviam it 25, 27, 9 Moerici ope Achradinae partem et Nasum capit 25, 30, 8 sqq. urbem traditam militi diripiendam dat 25, 31, 8 Archimedis interfecti sepulturam curat ib. 10 eius integritas fidesque 25, 40 templa dedicat ad portam Capenam ib. 3 obviam it Carthaginensibus ad Himeram 25, 40, 9 eos vincit 25, 41, 6 eius imperium prorogatur 26, 1, 6 ei senatus datur 26, 21 triumphat in monte Albauo, ovans urbem intrat ib. 6 eius nomine supplicatio decreta ib. 3 cos. creatur 26, 22, 13 gloriam moderati animi nactus 26, 26, 9 ei Sicilia et classis evenit 26, 29 provinciam cum collega permutat ib. 9 Siculis accusantibus respondet in senatu 26, 31 ei Salapia traditur 26, 38, 11 Samnii urbes capit 27, 1 ad Numistronem castra ponit 27, 2, 4 ibi Hannibalem vincit ib. 10 P. eum sequitur in Apuliam ibid. dictatorem dicit 27, 5, 19 ei in annum prorogatum imperium 27, 7, 8 Hannibalem persequitur 27, 12, 8 P. cladem accipit ib. 14 P. contionem habet 27, 13 Hannibalem vincit 27, 14, 11 P. eum insimulat Bibulus trib. pl. 27, 20, 11 Romam venit ad purganda crimina ib. 13 cos. creatur cum ingenti consensu 27, 21, 4 in Etruriam missus ib. 7 religionibus Romae tenetur 27, 25, 7 in insidias incidit et necatur 27, 27, 7 P. de eius morte varia fama ib. 12 eius corpus ab Hannibale sepultum 27, 28, 2 augur fuerat 27, 36, 5.
- M. Claudius Marcellus aed. pl. 23, 30, 17.
- M. Claudius Marcellus filius Marcelli magni trib. mil. cum patre in insidias incidit et vulneratur 27, 27, 7 dedicat Virtutis aedem 29, 11, 13 trib. pl. in Siciliam missus 29, 20,

- 11 aed. cur. 31, 50 praetor sortitur Siciliam 32, 8, 5 cos. 33, 24 Macedoniae provinciae cupidus 33, 25, 5 a Bois victus 33, 36, 4 Insures fundit ib. 9 sqq. triumphat 33, 37, 10 P. pontifex suff. 33, 42, 5 legatus in Carthaginem 33, 47, 7 legatus in exercitu 35, 5 litteras privatim Romam mittit de pugna adversus Boios 35, 6, 9 exercitui praefectus 35, 8 censor 37, 58, 2 cf. 38, 28 lustrum condit 38, 36, 10 moritur 41, 13, 4.
- M. Claudius Marcellus praetor sortitur urbanam 38, 35, 10 eius iussu Carthaginensibus traduntur, qui legatos eorum pulsarant 38, 42, 7 cos. 39, 45 Gallis arma adimit 39, 54, 4 ex Histria revocatur 39, 55, 5 eius imperium prorogatur 40, 1, 6 missus ad Aetolorum res componendas 42, 5, 10 decemvir sacrorum 44, 18, 7.
- M. Claudius Marcellus pontifex 41, 13, 4 trib. pl. 42, 32, 7 praetor 43, 11, 7 dilectum habet 43, 14, 3 sortitur Hispaniam 43, 15, 3 Marceolica capta decedit 45, 4 cos. 45, 44, 2 consul Gallos subigit P. 46 legatus in Africam undis obruitur P. 50.
- M. (Claudius) Marcellus P. 73.
- M. Claudius Marcellus cos. P. 108 in senatu agit de successore Caesari mittendo ibid. ei Caesar reditum concedit P. 115 occisus a cliente suo ibid.
- M. Claudius Marcellus filius Octaviae mortuus P. 140 eius nomine porticus dedicata et theatrum ibid.
- Ap. Claudius Nero praetor Hispaniam ult. sortitur 33, 43, 5 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7.
- C. Claudius Nero mandata consulis male exsecutus increpatur 24, 17, 7 praetor 25, 2, 5 Suessulam sortitur 25, 3, 2 ad Capuam obsidendam accitus 25, 22, 7 viam quae Suessulam fert occupat 26, 5, 8 in Hispaniam transit 26, 17, 2 ab Hasdrubale fallitur ib. 5 legatus Marcelli 27, 14, 4 ante alios eminent 27, 34 cos. ib. 15 cum Livio collega in gratiam redit 27, 35, 9 Hannibalem vincit astutia 27, 41, 6 sqq. eum sequitur 27, 42, 14 litteras accipit Hasdrubalis 27, 43, 5 ad collegam ducit ib. 12 milites alloquitur 27, 45 in consilio extemplo proeliandum censet 27, 46, 8 in pugna Senensi dextrum cornu ducit 27, 48, 4 electa manu circumducta vincit ib. 14 ad stativa sua redit 27, 50 Hasdrubalis caput ante Hannibalis stationes proici iubet 27, 51, 11 triumphans equo sine militibus intrat 28, 9, 10 P. eius gloria ib. 11 P. dictatorem dicit 28, 10 censor collegam equum vendere iubet 29, 37, 8 P. lustrum condit ib. 6 eius pravam certamen cum collega ib. 11.
- C. Claudius Nero legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3.
- Ti. Claudius Nero praetor 29, 11, 11 Sardiniam sortitur 29, 13 cos. 30, 26 Africam sortitur 30, 27, 5 segniter classem parat 30, 38, 7 eius classis disiecta 30, 39, 1—3.
- Ti. Claudius Nero praetor sortitur Siciliam 40, 18, 3.
- Ti. Claudius Nero praetor 40, 59, 5 cf. 41, 5, 6 legatus in Graeciam 42, 19, 7 cf. 42, 45.
- Ti. Claudius Nero praetor Siciliam sortitur 45, 16, 3.
- Claudius Pulcher legatus a Spartaco victus P. 95.
- Ap. Claudius Pulcher trib. mil. 22, 53, 2 proxime aedilis fuerat ib. 3 ad eum summa imperii a militibus delata ibid. praetor 23, 24, 4 in Sicilia 23, 30, 18 frustra Locros traicit oppressurus Bomilcarem 23, 41, 11 legatos mittit ad Hieronymum 24, 6, 4 litteras mittit Roman 24, 7, 8 Murgantiae naves habet 24, 27, 4 ad consulatum petendum Romam missus 24, 39, 12 cos. creatur 25, 2, 4 prospere adversus Hannonem pugnat P. 25 Capuam oppugnat 25, 18 sqq. obsidere coepit 25, 22, 5 comitia habet 25, 41, 11 ei imperium prorogatur 26, 1, 2 Campanos vallo arctat 26, 5, 10 vulneratur 26, 6, 5 facilis impetrandae senatui Campano veniae

- 26, 15 mortuum quidam tradunt sub deditionem Capuae 26, 16, 2.
- Ap. Claudius Pulcher trib. mil. 32, 35, 7 legatus a Flaminio Romam mittitur 32, 36, 10 cum parte copiarum Aeraephium missus 33, 29, 9 eius opera ad Laedaemonem 34, 28, 10 cum omnibus copiis subsequitur Flaminium 34, 50, 10 legatus Baebii Larisam liberat 36, 10, 10 cf. 36, 22, 7 ad iuga Oetae occupanda missus 36, 30, 2 legatus ad Aetolos 41, 25, 5 praetor Tarentum sortitur 38, 42, 4 cos. 39, 23, 2 Ligures Ingaunos vincit 39, 32, 4 effuso studio fratri consulatum petenti opitulatur ib. 10 princeps legationis in Graeciam missae 39, 33, 3 sqq.
- C. Claudius Ap. F. Pulcher augur lectus 33, 41, 3 cos. 41, 8 sortitur Histriam ib. 3 legem fert de sociis 41, 9, 9 votis nondum nuncupatis Romam relinquit 41, 10, 5 inconsulte se gerit adversus proconsules ib. 6 infecta re Romam redit ib. 12 trium urbium excidio Histriam pacat 41, 11, 9 Ligures vincit 41, 12, 8 triumphat 41, 13, 6 ei prorogata provincia Gallia 41, 14, 6 Mutinam capit 41, 16, 8 de victoriis suis gloriatur ib. 9 censor 43, 14 reus factus a tribuno pl. paene damnatur 43, 16, 11 sqq. cf. 45, 15, 3 eius aspera censura ib. 8 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 2 in Achaia profectus 45, 31, 9 moritur 45, 44, 3.
- P. Claudius Pulcher praetor sortitur peregrinam 38, 35, 10 aed. cur. fuerat ib. 5 cos. 39, 32, 13 triumvir coloniae 40, 29, 2.
- P. Claudius Pulcher contra auspicia profectus rem male gerit contra Poenos P. 19 ideo cum toto exercitu exstinctus F. 10 revocatus a senatu dictatorem dicit ibid. eius soror Claudia cf. Claudia.
- C. Claudius Regillensis dictator 8, 15, 5.
- Clausala flumen 44, 31, 3.
- Clausus cf. Ap. Claudius.
- Claves omnibus Arretii portis novae impositae a Romanis, cum veteres amissae dicerentur 27, 21, 8.
- Clavus ex vetusta lege idibus Septembribus a praetore maximo pacta 7, 3, 5 fixa dextro lateri aedis Iovis ibid. nota est numeri annorum ib. 6 Volsiniis quoque fixus annorum index ib. 7 clavi figendi sollemne ad dictatores translatum ib. 8 eo fixo pestilentia quondam sedata ib. 3 clavi figendi dictator dictus ib. 9; 8, 18, 13 cf. 9, 28, 6.
- Clazomenii immunitatem accipiunt 38, 39, 9.
- Cleomedon Philippi legatus in concilio Achaico 32, 21, 8.
- Cleomenes 34, 26, 14; 34, 28.
- Cleon servorum dux P. 56.
- Cleonae 34, 25, 3 Cleonaeus ager 33, 14, 7.
- Cleonymus dux Graecorum Laedaemonius ad Italiae littora appellit classem 10, 2 a Romanis victus ib. 2.
- Cleopatra uxor Alexandri Epirensis, Alexandri Magni soror 8, 24, 17.
- Cleopatra Aegypti regina a populo R. donatur 27, 4, 10 cum Ptolemaeo gratulatur de Antiocho Graecia expulso 37, 3, 9.
- Cleopatra 44, 19, 6; 45, 11, 2 et 6 ei regnum defertur ab Aegyptiis P. 59.
- Cleopatra Ptolemaei filia, Demetrii uxor P. 52 virum et filium interficit P. 60.
- Cleopatra Aegypti regina a Ptolemaeo fratre pulsa P. 111 a Caesare restituta 112 eius amore pridem captus Antonius uxoris loco eam habere coepit 131 Antonio mortuo voluntaria morte defungitur 133 cf. F. 51 recondita in Mausoleo F. 51 y.
- Cleoptolemus Chalcidensis 35, 11 eius filiam uxorem Antiochus ducit ibid.
- Cleuas Phanotae praefectus 43, 21, 4; 43, 23, 3.
- Cientes Ap. Claudii 2, 16, 4 per clientes comitiis cent., quos volunt, creant patricii 2, 56, 3 cf. 2, 64, 2 clientium opera frumentum ex Etruria coemptum 4, 13, 2 clientes

- Camilli magna pars plebs 5, 32, 8.
- Clipeati 33, 15, 5.
- Clipeus Romanis olim pro scuto adhibitus 8, 8, 3 clupeus argenteus 25, 39, 13 clipeus Marcius cum imagine Hasdrubalis ib. 17 clipea inaurata in fastigio aedis Iovis posita 35, 10, 12 duodecim clipea inaurata 35, 41, 10 item aurata 38, 35, 5.
- Clitae in agro Pallenensi 44, 11, 4.
- Clitor Arcadiae urbs 39, 35, 8.
- Cloacae a Tarquinio Prisco factae 1, 38, 6 P. maxima receptaculum omnium purgamentorum urbis a Superbo sub terram acta 1, 56, 2 primo per publicum ductae post Gallorum invasionem privata passim tecta subeunt 5, 55, 5 detersae et novae factae 39, 41, 5.
- Cloacina in foro ad tabernas 3, 48, 5.
- Clodius Licinus auctor Livii 29, 22, 10.
- P. Clodius accusatus nefarii stupri absolvitur P. 103 transit ad plebem ibid. trib. pl. legem fert adversus Ciceronem ibid.; F. 28 p. necati corpus a T. Milone plebs in curia cremat P. 107 de morte eius quaestio decreta ibid.
- Cloelia obses ex Porsinae castris agmen virginum Romanum ducit 2, 13, 6 P. regi reddita et domum remissa ib. 9 P. statua equestri donatur ib. 11 P.
- Cloelii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- P. Cloelius trib. m. c. p. 6, 31.
- P. Cloelius cos. 2, 21.
- Cloelius Gracehus dux Aequorum bellum cum Romanis gerit 3, 25, 5 legatos Romanorum eludit 3, 25, 7 captus 3, 28, 10.
- P. Cloelius Siculus rex sacrorum 40, 42, 11.
- Q. Cloelius Siculus censor 6, 31, 2.
- Cloelius Tullus legatus ad Fidenates occiditur 4, 17, 2 ei statua posita ib. 6.
- Clondicus Bastarnarum dux 40, 58, 8.
- Clondicus Gallorum regulus 44, 26, 11.
- Cluiliae fossae 2, 39, 5.
- Cluilius Volseorum dux Ardeam obsidet 4, 9, 12 victus deditur 7, 10, 4.
- C. Cluilius Albae rex 1, 22, 4 Romanos aggressus in castris moritur 1, 23, 4.
- T. Cluilius trib. m. c. p. 4, 7, 1.
- T. Cluilius Siculus triumvir coloniae deducendae 4, 11, 5.
- Clunia obsessus Sertorius P. 92.
- Clupea Africae urbs 27, 29, 7; 29, 32, 6.
- Clupeus cf. Clipeus.
- Clusini 2, 9 eorum rex Porsina 2, 9 auxilium petunt adversus Gallos 5, 33 in acie eorum pugnant legati Romani 5, 36, 6 P. cum iis bellum 10, 30 abietes pollicentur in classem 28, 45, 18.
- Clusium Etruriae urbs 5, 33, 4; P. 88.
- Clusium Camars 10, 25, 11.
- Cluvia urbs capta a Samnitibus recipitur 9, 31, 2.
- Cluvia Faucula Campana, quae corpore quaestum fecerat, captivis Romanis alimenta suppeditat 26, 33, 8 ei bona et libertas restituta 26, 34.
- C. Cluvius legatus 44, 40, 6.
- Sp. Cluvius praetor 42, 9, 8 Sardiniam sortitur 42, 10, 14.
- C. Cluvius Saxula praetor 41, 28, 5 inter cives et peregrinos 42, 1, 5.
- Clypeus cf. Clipeus.
- Clytus praetor Aearnanum 36, 11, 8 gentem Antiocho conciliare studet ib. 9.
- Cnidus Macedoniae oppidum capitur 31, 27, 6.
- Cnidus Cariae urbs 37, 16, 2 Cnidia navis 37, 22, 2 Cnidus P. 52.
- Cnosus Cretae urbs expugnata P. 99.
- Cobulatus annis 38, 15, 3.
- Cocceius Nerva, proavus Nervae imperatoris, conciliator Augusti et Antonii F. 50.
- Codrio Macedoniae urbs valida capitur 31, 27, 5.
- Coela sinus Euboicus 31, 47.
- Coela fauces 32, 4, 3.
- Coele Syria 33, 19, 8 ambigua inter Antiochum et Ptolemaeum 42, 29, 5.
- Coelius mons vd. Caelius.

- Coelius Livii auctor 21, 38, 7; 21, 46, 10; 21, 17, 4; 22, 31, 8; 23, 6, 8; 26, 11, 10; 27, 27, 13; 28, 46, 14; 29, 25, 3; 29, 27, 14; 29, 35, 2.
- L. Coelius legatus Illyrico praest 43, 21.
- M. Coelius Rufus praetor plebem sollicitat P. 111 urbe pulsus Miloni se iungit *ibid.* interfectus *ibid.*
- Coenus mercator Perrhaebius 44, 35, 10.
- Coetus nocturni vetantur 39, 14, 10.
- Cohortes quae signa amiserant, hordeum accipiunt 27, 13, 9 quadringenariae 7, 7, 4; 10, 40, 6 alares *ib.* 8 parmatae novae 4, 39 subsidiares 9, 27, 2 caetratae 31, 36.
- Coi 37, 11, 13 Coa navis 37, 22, 2.
- Colchi populus P. 101.
- Collatia Sabinis adempta 1, 38; 1, 57, 8.
- Collegium ludis Capitolinis institutum 3, 50, 4 mercatorum 2, 27, 5 tribunorum *pl.* 3, 10, 5; 4, 26, 9 pontificum 9, 44, 12; 29, 20, 10; 31, 9, 8.
- Collina porta 2, 11, 9; 2, 51, 2; 2, 64, 3; 3, 51, 10; 5, 41, 4; 4, 21, 8; 4, 22; ante eam locantur castra 4, 31, 9; 6, 28, 2 prope eam pugnatum 7, 11, 6 *cf.* 8, 15, 8.
- Collina tribus, in ea libertini P. 20 *cf.* 22, 57, 2; 26, 10; P. 88.
- Colonia Aesernia P. 16 Alba 10, 1 P. Antennae 1, 11, 4 Antium 3, 1, 5; 8, 14, 8 Anxur 8, 21, 11 Aquileia 39, 55, 5 Ardea 4, 11, 3 Ariminum P. 15 Beneventum *ibid.* Bolae 4, 49, 6 Bononia 37, 57, 7 Brundisium P. 19 in Bruttios missa 34, 53 Buxentum 34, 45, 2 Cales 8, 16, 4 P. Carseoli 10, 3, 2 P. Carteia 43, 3, 4 Casina 9, 28, 7 Castrum P. 11; 36, 3, 6 Cereci 1, 56, 3 Cora 2, 16, 8 Cosa P. 14 Cremona 37, 46, 9 Croton 34, 45, 4 Crustumeria 1, 11, 4 Fidinae 4, 17 Firmum 27, 10, 8 Fregellae 8, 22, 2 P. Fregensae P. 19 Graviscae 40, 29 Hadria P. 11 Heraclaea colonia Tarentinorum 8, 24, 4 Interamna 9, 28, 7 *cf.* Casina, Labici 4, 47, 6 Liternum 34, 45 Luceria 9, 26, 5 Menturnae 10, 21, 8 Mutina 39, 55, 6 Narnia 10, 10, 5
- Nepete 6, 21, 4 Norba 2, 31, 6 Ostia 1, 33, 9 Parma 39, 55, 6 Pisaurum 39, 44, 10 Placentia 27, 10, 8 Poemetia 2, 16, 8 Pontia 9, 28, 7 Posidonia P. 11 Potentia 39, 44, 10 Puteoli 34, 45 Pyrgi 36, 3, 6 Salernum 34, 45, 2 Saticula 27, 10, 8 Satricum 6, 16, 6 Saturnia 39, 55, 9 Sena P. 11 Setia 6, 30, 9 Signia 1, 56, 3; 2, 21, 7 Sinuessa 10, 21, 8 Sipontum 34, 45, 3 Sora 10, 1 P. Spolitium P. 20 Suessa 9, 28, 7 Sutrrium 27, 9, 7 Tarracina 36, 3, 6 Tempsa 34, 45, 4 in Thurinum agrum 37, 53 Velitrac 2, 31, 4 Venusia 27, 10, 8 Vibo 35, 40, 5 Vitellia 5, 29, 3 Volturnum 34, 45 coloniae Latinorum 34, 53; 40, 43 libertinorum 43, 3, 4 triginta coloniae quo tempore fuerint 27, 9, 7 colonia Antium deducta cum eo, ut permetteretur, si Antiates et ipsi coloni adscribi vellent 8, 14, 8 duodecim coloniae militiam detrectant 27, 9, 7 poenas dant 29, 15 duodeviginti fideles se praestant 27, 10, 7 coloniarum census 29, 37, 7 patroni 9, 20, 10 colonia suppletur 31, 49, 6; 32, 2, 7; 43, 17 in singulas colonias trecentae familiae misae 32, 29, 4 trecenti homines 34, 45 mille et quingentae familiae 43, 17 Latini qui in colonias essent adscripti, ut cives fierent temptatum sed recusatum 34, 42, 5 maritimae vacationem rei navalis frustra rogant 36, 3, 4 de coloniis deducendis rogatio Sempronia P. 60 deductae a Sylla P. 70.
- Coloni quot fuerint 32, 29, 4; 34, 45 eorum numerus suppletur 2, 21, 7; 2, 34, 6; 31, 49, 6; 32, 2, 7 numerus SCto constituitur 43, 17 maritimi coguntur dare milites 27, 37, 3 libertini 43, 3, 4 ipsi urbis, in quam deducitur colonia, incolae 8, 14, 8.
- Colophon 37, 26, 5; 37, 31, 3.
- Colophonii oratores mittunt ad praetorem 37, 26, 9 iis immunitas data 38, 39, 8.
- Columae locus in Algidio, ubi clades Aequorum 3, 23, 6.
- Columna aenea insculptum foedus cum Latinis ictum 2, 33, 9 colum-

- nae in Circo tempestate eversae 40, 2, 2 rostrata fulmine discussa prodigii loco habita 42, 20 Hercules 21, 43, 13.
- Combolomarus Gallorum regulus 38, 19, 2.
- Combulteria urbs capta a Fabio 23, 39, 6.
- Comenses cum Insubribus victi 33, 36 sqq. Comensis ager 33, 36, 9.
- Cominium oppidum Samnitium 10, 39, 5 captum 10, 43, 1—8 deflagratum 10, 44, 2.
- Cominium Oecritum 25, 14, 14.
- L. Cominius trib. mil. 8, 30, 6.
- Post. Cominius cos. 2, 18.
- Post. Cominius cos. 2, 33, 3 cum Volseis pugnat ib. 9.
- Comitia 1, 32 cf. 1, 17, 10 centuriata 1, 43 P. patrum ac plebis communia 4, 35, 6 auspiciato habentur 2, 20, 6 comitiis tabernaculum parum recte captum 4, 7, 3 cf. 8, 23, 14 de caelo turbata 40, 42, 10 tempestate dirempta 40, 59, 5 in trinum nundinum indicta 3, 35 in campo Martio 1, 44 comitorum tempore vexillum in arce positum 39, 15, 11 de senatus sententia plebique scitu habita 25, 7, 5 iis per clientium suffragia quos volunt patres creant 2, 56, 3 quae ferrentur legum ut patres ante initum suffragium auctores fierent 8, 12, 15 iis XII tabularum leges perlatas 3, 34, 6 leges consulares 3, 55, 3 bellum iubent 4, 30, 15; 31, 7—8 perduellionis damnant 6, 20, 10 creant consules 1, 60, 4 consularia ab eo habita consule qui extra Italiam erat 27, 4, 3 primo die consules, tum praetores creati 25, 2, 4 consulis subrogandi 3, 19, 2 praetoria 10, 22, 8; 25, 2, 4 tribunis mil. c. p. creandis 4, 7, 9 censoribus 7, 22, 7 proconsuli 23, 30, 19 prodicatori 22, 8, 6 duumviris aedi dedicandae 23, 30, 14 pontifici max. 25, 2, 2 decemviris 3, 35 habentur a consule 3, 35; 27, 4, 3 a praetore 22, 33, 8; 25, 7, 5 a dictatore 25, 2, 4 dictator comitorum causa 22, 33, 11; 27, 33, 6 interrege 8, 23, 17 praefecto urbis 1, 60, 4 a pontifice 25, 2, 2 de rogandi formula cf. 6, 40, 15; 21, 17, 4; 36, 1, 5 prohibentur a tribunis pl. 4, 25 comitia praeter aedilium tribunorumque pl. nulla habita 6, 35, 10 curiata rem militarem continent 5, 52, 16 lex curiata 5, 46, 11; 9, 38, 15 tributa 2, 56, 2 in Aventino habita 3, 54, 11 in Capitolio 33, 25, 7; 34, 53, 2 iis comitiis ut tribuni pl. fierent, rogatio 2, 56, 2 primi creati 2, 58 creati aediles pl. 2, 56, 2 quaestores 4, 54, 2 tribuni militum ut crearentur lex 9, 30, 3 cf. 42, 31, 5 habentur a tribunis pl. 3, 61, 4 a pontifice max. 3, 54, 11 bellum iubent 6, 21, 5 senatum iubent decernere ut pax fiat 30, 43, 2 die dicta a tribunis indicant 2, 56, 3; 2, 56, 8; 2, 61, 2 ut quod plebis tributum iussisset, populum teneret, lex 3, 55, 3 plebiscito imperium prorogatum 10, 22, 9 cum primo intro vocatae tribus rogationem antiquassent, res de integro retractata 45, 36, 9 cf. tribus.
- Comitiales dies 3, 11, 3.
- Comitum 6, 15 tectum 27, 36, 8.
- Commeatus vulgo per ambitionem dati 43, 11, 10; 43, 14, 7.
- Commentarii Numae 1, 31, 8; 1, 32, 2 Servi Tulli 1, 60, 4 Philippi regis 33, 11 pontificum 6, 1, 2 et 10 commentarius Eumenis de apparatibus belli 42, 6, 3.
- Commercia conubiaque Latinis populis adempta 8, 14, 10 Macedonum vetita inter singulas regiones 45, 29, 10.
- Comoedia primum ad scaenam data F. 11 a.
- Compasium 39, 36, 3.
- Compedes ne minus quam decem pondo sint 32, 26, 18 Graeciae Demetrius, Chalcis, Corinthus a Philippo appellatae 32, 37, 4.
- Comploratio mortuo Tarquinio Prisco habita 1, 41, 6.
- Compsa traditur Hannibali 23, 1, 3 a Fabio recepta 24, 20, 5.
- Compsanus ager 24, 44, 8.
- Compulteria Samnitium capta a Fabio 24, 20, 5.
- Comum oppidum captum 33, 46, 14.

- Conciliabula 25, 5, 6 conciliabula et mundinae 7, 15, 13.
- Concilium 1, 8 ad concilium vocata multitudo ibid. comitorum causa habitum dimittitur 3, 64, 8 concilia populi dirempta ubi aves non admisissent 1, 36, 6 concilium patrum 4, 48, 5 plebis 2, 57, 2; 6, 38, 4 Poenorum permixtum senatui populi concilium 21, 14; 30, 24, 11 Acarnanum 43, 17, 6 Achaeorum 31, 25, 2; 32, 19, 6 Acquorum 3, 2, 3 Actolorum 26, 24; 27, 30, 13 Panaetolicum et Pylaicum 31, 32, 3 Antiatum 3, 10, 8 Areadam 32, 5, 5 Boeotorum 36, 6, 5 Etruriae 4, 23, 5 concilia Hispaniae 21, 19, 11 Latinorum 1, 50 Macedonum 45, 18, 6 Samnitium 10, 12, 2 Tarentinorum 8, 27, 9 concilia adempta Hernicis 9, 43, 24.
- Concordiae aedes dedicata ab aedile cur. 9, 46, 6 biennio ante vota locatur 22, 33, 8 dedicata 23, 21, 7 ara Syracusis 24, 22 cf. 26, 23, 4 area 39, 56, 6; 40, 19, 2.
- Condylon castellum 44, 6, 10.
- Congiaria, quibus multi obligati erant 37, 57, 11.
- Congometicus Bituiti filius P. 61.
- Coniuratio Tarquiniorum restitutorum causa 2, 3, 2 P. servitorum Romae 4, 45 P. nobilium adulescentium de relinquenda patria 22, 53, 5 P. clandestinae coniurationes 39, 8, 3 pastorum 39, 41, 6 oppressa P. 101 Catilinae eruta P. 102 in Caesarem facta P. 116 militum Romanorum, se fugae ergo non abituros 22, 38, 4 Acarnanum, nisi victores se non redituros 26, 25, 11.
- Conscripti patres unde appellati 2, 1, 11.
- Consentia urbs 8, 24, 4 a Poeno capta 23, 30, 5 in dicionem Romanam venit 29, 38 cf. 30, 19, 10.
- Consentini redeunt in fidem Romanam 25, 1, 2 ager 28, 11, 13.
- Q. Considius trib. pl. agrariae legis auctor 2, 52, 3.
- Consilium patrum 1, 9, 2.
- Consualia ludi 1, 9, 6.
- Consules primi creati comitiis censiariatis 1, 60, 4 de plebe quoque facere ut liceat rogatio 4, 1, 2 ut alter saltem de plebe esset, lex lata 6, 35, 5 P. primus de plebe 6, 42, 9 P. duo patricii 7, 17, 13; 7, 18, 10; 7, 19, 6; 7, 22, 2; 7, 28, 10 primum duo plebei 23, 31, 13 consules reficiendi ut populo ius esset belli temporibus 27, 6, 7 iterum fieri lex vetabat P. 56 consul ante iustos annos Scipio P. 50 se ipsi renuntiant Cinna et Marius P. 80 in biennium Cinna et Carbo P. 83 unus consul Carbo ibid. ante annos viginti per vim creatus C. Marius P. 86 ante quaesturam eos. Cn. Pompeius P. 97 idem a senatu factus solus et absens P. 107 annorum novemdecim C. Octavius P. 119 immolant Iovi singulis bubus ineuntes magistratum 41, 14, 7 maioribus hostiis litant 31, 5, 3 eos, a dictatore iussus se abdicare 3, 29, 2 ad dictatorem sine lictoribus venit 22, 11, 5—6 a consule uno dictator dici potest 22, 8, 5 cf. 2, 18, 5 unus in urbe fasces habet 2, 1, 8 primi omnia iura regia habent ibid. a tribunis pl. in carerem ducti P. 48; P. 55 iis minantur vincula tribuni pl. ni senatui pareant 4, 26, 9 inter consules senatumque contentiones 42, 10, 9—15 intercedunt Sctis 38, 42, 9; 38, 43, 14 consulis decreta senatus rescindit 42, 8, 5 indicunt quo conveniant senatores convocati 23, 32, 3 cf. 36, 3, 3 ab urbe proficiscuntur paludati cum lictoribus 31, 14; 36, 3, 14 vota nuncupant 31, 14 in consulum verba iurant milites quamquam per dictatorem conscripti 2, 32 dilectum habent 3, 11; 4, 1, 6 iis libera potestas facta supplendi exercitus et eligendi 27, 38, 9 ius habent templi dedicandi 9, 46, 6 alterum Latinum esse petunt Latini 8, 4 Campanum Campani 23, 6, 6. Consulares legunt dictatorem 2, 18, 5.
- Consulatus ortus ex domo Iunia 2, 5, 7 initus Kal. Sextilibus 3, 6 a. d. III Idus Sext. 3, 8, 3 Id. Decembr. 4, 37, 3 Id. Martiis 22, 1, 4; 31, 5, 2

- Kal. Ianuariis P. 47 cf. F. 12 e ex quaestura petitus 32, 7, 9 ante iustam aetatem datus P. 50 eidem ultro iterum delatus P. 56 per complures annos continuatur P. 67.
- Contenebra Etruscorum urbs vi capta 6, 4, 9.
- Contestania Hispaniae civitas F. 19.
- Contrebia Hispaniae urbs deditur 40, 33, 2 a Sertorio expugnata F. 19.
- Contrebia quae Leucada appellatur F. 19.
- Contrebienses F. 19.
- Conubium novo populo petitur a vicinis gentibus 1, 9, 2 de conubio patrum et plebis rogatio 4, 1 perlata 4, 6, 43 P. conubia Latinis populis inter se adempta 8, 14, 10 Hernicis 9, 43, 24 Macedonibus 45, 29, 10 conubium vetustum cum Campanis 23, 4, 7.
- Conventus a praetore Romano acti 31, 29, 9.
- Convivium publicum 22, 1, 10.
- Cooptatio tribunorum pl. 2, 33, 2; 3, 64, 9 pontificis max. 39, 46; 40, 42, 12 pontificum 40, 42, 11 triumviri epulonis ib. 7 decemviri sacrorum ib. 12 auguris ib. 13.
- Copais palus 33, 29, 6.
- Coquus in pretio esse coepit 39, 6, 9.
- Cora colonia Latina ad Auruncos deficit 2, 16, 8; 2, 22, 2 militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 Coranus ager 8, 19, 5; 23, 8, 11.
- Coracesium ab Antiocho oppugnatum 33, 20, 4.
- Corax mons altissimus Oetae 36, 30, 4 ab Aetolis occupatus 37, 4, 7.
- Corbio urbs a Coriolano Romanis adempta 2, 39, 4 iis dedita 3, 28, 11 diruivit 3, 30, 8; 3, 66, 6.
- Corbio Hispaniae urbs expugnata 39, 42.
- Corbis patruelem fratrem superat certamine de imperio inito 28, 21, 6 sqq.
- Coreura 27, 15, 7 cf. Coreyra.
- Coreyra 26, 14, 11 et 16; 27, 15, 7; 40, 42, 4.
- Coreyraei 38, 11, 5; 45, 43, 10.
- Cordubenses a Caesare deficient P. 111.
- Coreli Thraccum gens 38, 40, 7.
- Corfinium urbs a Caesare capta P. 109.
- Corinthus 28, 7, 16 obpugnatur a L. Quinctio 32, 23, 3 compes Graeciae 32, 37, 4 a Philippo firmatur praesidio 33, 14, 2 Achaeis redditur praeter arcem 33, 31, 11 ibi concilium 34, 22, 6; 34, 48, 2 Aerocorinthus Achaeis redditur 34, 50, 8; 42, 16, 6 urbs praeclara ante excidium 45, 28, 2 diruta quam obrem P. 52.
- Corinthiacus sinus 26, 26, 2; 28, 7, 18.
- Coriolanus vd. C. Marcius.
- Corioli Volseorum urbs 2, 33, 5 incensa, capta ib. 9 P. Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 3.
- Cornasa urbs 38, 15, 7.
- Cornelia tribus 38, 36, 9.
- Cornelia gens 38, 58, 3.
- Cornelia venefica suo ipsius medicamento epoto perit 8, 18, 9.
- Cornelia Pompei uxor Cypron fugit P. 112.
- A. Cornelius quaestor diem dicit M. Volseio 3, 24, 3.
- A. Cornelius pont. max. 4, 27.
- A. Cornelius trib. m. e. p. 6, 36, 6 iterum 6, 42, 3.
- C. Cornelius vates Patavinus F. 33.
- Cn. Cornelius eos. a classe Punica circumventus fraude capitur P. 17.
- Cn. Cornelius legatus ad Philippum 33, 35, 3.
- Cn. Cornelius flamen Dialis 41, 28, 7.
- L. Cornelius eos. Sardos et Corsos Hannonemque vincit P. 17.
- L. Cornelius legatus ad Antiochum 33, 39 ad Ptolemaeum 33, 41, 2.
- L. Cornelius duumvir navalis 41, 1, 3.
- M. Cornelius trib. m. e. p. 6, 36, 6; 6, 42, 3.
- P. Cornelius dictator 4, 57, 6.
- P. Cornelius trib. m. e. p. 5, 26, 2.
- P. Cornelius trib. m. e. p. 6, 1, 8.
- P. Cornelius trib. m. e. p. 6, 11.
- P. Cornelius praefectus orae maritimae Campaniam vastat 9, 38, 2.
- Ser. Cornelius eos. 2, 41, 12.
- Ser. Cornelius flamen Quirinalis moritur 3, 32, 3.
- Ser. Cornelius trib. m. e. p. 6, 36, 3.

- Ser. Cornelius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
 Ser. Cornelius cos. 10, 1.
 Ser. Cornelius trib. mil. 29, 2, 8.
 A. Cornelius Arvina dictator 8, 38
 Samnites devincit 8, 38—39.
 A. Cornelius Arvina fetalis pacis
 Caudinae sponsores Samnitibus
 tradit 9, 10, 9.
 P. Cornelius Arvina cos. 9, 42, 10
 Samnites vincit 9, 43, 20 eo cen-
 sare lustrum conditum 10, 47, 2.
 P. Cornelius Asina interrex 22, 34
 omnes exercitus ad urbis praesi-
 dium revocandos censet 26, 8, 2.
 Cornelius Barbatus pont. max. cogit
 verba dedicandae aedi praecire
 9, 46, 6.
 Cn. Cornelius Blasio praetor Sici-
 liam sortitur 34, 43, 7.
 Cn. Cornelius Blasio 33, 27 cf. Cn.
 Corn. Lentulus.
 P. Cornelius Blasio legatus 43, 5, 10
 quinquevir liti diiudicandae 45,
 13, 11.
 P. Cornelius Calussa pont. max.,
 cum sella curuli non sedisset 25,
 5, 4.
 L. Cornelius Caudinus aed. cur. 27,
 21, 9.
 P. Cornelius Caudinus 26, 48, 9.
 Cornelius Cethegus paludes Pom-
 pinas siccant P. 46.
 (Cornelius) Cethegus cum Catilina
 coniurat P. 102.
 C. Cornelius Cethegus procos. vin-
 cit Hispanos 31, 49, 7 aed. cur.
 creatur Romam redit 31, 50, 6 cos.
 32, 27, 5 ei et collegae Italia de-
 creta 32, 28, 8 Insubres vincit 32,
 30 P. triumphat de Insubribus in
 magistratu 33, 23, 4 censor 34, 44,
 4 P. Matutae aedem dedicat quam
 voverat 34, 53, 3 Carthaginem le-
 gatus it 34, 62, 16 lustrum condit
 35, 9.
 L. Cornelius Cethegus P. 49.
 M. Cornelius Cethegus pont. suffe-
 ctus 25, 2, 2 aed. cur. ib. 6 comitia
 habet pontifici maximo creando 25,
 5, 2 praetor Apuliam sortitur 25, 41,
 12 in Sicilia rem gerit 26, 21, 13 et 17
 Marcelli gloriae obtrecoat 26, 26, 8
 eius exercitus dimissus 26, 28, 10
 censor 27, 11, 7 lustrum condit 27,
 36, 6 cos. 29, 11, 10 in Etruriam
 missus 29, 13 indiciorum terrore
 Etruriam continet 29, 36, 10 pro-
 rogato imperio Galliam obtinere
 iubetur 30, 1, 7 Magonem vincit
 30, 18 moritur 33, 42, 5.
 M. Cornelius Cethegus legatus 43,
 1, 12 triumvir coloniae 43, 17.
 P. Cornelius Cethegus aed. cur. 39,
 7, 8 praetor 39, 23, 2 iterum dicitur
 praetor creatus esse 39, 32, 14
 peregrinam sortitur 39, 38, 2 ei
 utraque iurisdictio mandatur 39,
 39, 13.
 P. Cornelius Cethegus decemvir
 agro dividendo 42, 4, 4.
 L. Cornelius Cinna legatus Marsos
 vincit P. 76 cos. perniciosas leges
 fert P. 79 pulsus urbe Romae bel-
 lum infert ibid. vocato Mario ur-
 bem obsidet ibid. Ianiculo occu-
 pato repellitur P. 80 in urbem re-
 ceptus consulem se renuntiat ibid.
 in biennium se creat consulem P.
 83 ab exercitu suo, quem invitum
 adversus Syllam ducebat, interfe-
 ctus ib. cf. F. 181.
 A. Cornelius Cossus trib. mil. Lartis
 Tolunnii spolia opima fert 4, 19,
 5 P. eius in triumpho gloria 4, 20,
 2—3 trib. m. c. p. 4, 31 urbi prae-
 est, dictatorem dicit 4, 31, 4 mag.
 equit. ib. 5.
 A. Cornelius Cossus cos. 4, 30, 4.
 A. Cornelius Cossus cos. 4, 51.
 A. Cornelius Cossus dictator 6, 11,
 10 Volscos fugat 6, 13 Manlium Ca-
 pitolinum per viatorem citat 6, 15
 in carcerem mittit 6, 16 de Volscis
 triumphat ib. 5.
 A. Cornelius Cossus mag. equitum
 7, 19, 10 iterum 7, 26, 12 cos. 7, 28,
 10 in Samnites missus 7, 32, 2 ab
 eo exercitus in iniquum locum du-
 ctus P. Decii consilio servatur 7,
 36 P. Samnites fundit ib. 12 P. De-
 cium laudat donatque 7, 37 tri-
 umphat 7, 38, 3 cos. 8, 17, 5.
 Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p.
 4, 49, 7 cos. 4, 54.
 Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p.
 4, 61, 4.
 Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p.
 4, 58, 6 iterum 5, 10 cf. 5, 12, 5.

- P. Cornelius Cossus trib. m. e. p. 4, 49.
- P. Cornelius Cossus trib. m. e. p. 4, 58, 6.
- P. Cornelius Cossus trib. m. e. p. 5, 24.
- Cn. Cornelius Dolabella rex sacrorum 27, 36, 5 moritur 40, 42, 8.
- L. Cornelius Dolabella duumvir navalis 40, 42, 8 eum inaugurare regem sacrorum non vult pontifex max. ibid. ad populum provoeat ib. 9.
- P. (Cornelius) Dolabella legem fert de novis tabulis P. 113 eius fraude Trebonius occisus 119 a senatu hostis iudicatus ibid. Laudiciae obsessus moritur P. 121.
- (Cornelius) Faustus dux Pompeianorum occisus P. 114.
- (Cornelius) Lentulus P. 95.
- (Cornelius) Lentulus coniurat cum Catilina P. 102.
- Cn. Cornelius Lentulus (Blasio 33, 27) trib. mil. in pugna Cannensi L. Paulum saucium protegere studet 22, 49, 6 quaestor 25, 17, 7 Ti. Graccho interfecto exercitui praest Capuae succurrit consulibus 25, 19, 4 aed. cur. 29, 11, 12 cos. 30, 40, 5 ambitiose sibi Africam provinciam petit ib. 7 ScTo de pace intercedit 30, 43 in Hispaniam missus proconsul 31, 50, 11 ovans urbem ingreditur 33, 27.
- Cn. Cornelius Lentulus augur 39, 45, 8.
- Cn. Cornelius Lentulus triumvir coloniae 32, 2, 7.
- Cn. Cornelius Lentulus cos. a Spartaco victus P. 96 eius aspera censura P. 98.
- L. Cornelius Lentulus cos. 8, 22, 8 Samnitibus oppositus ib. 9 dictatorem dicit 8, 23, 13 pacis Caudinae accipiendae auctor 9, 4, 7 cf. 9, 15, 9.
- L. Cornelius Lentulus pont. max. de vere sacro populum consulendum censet 22, 10 moritur 25, 2.
- L. Cornelius Lentulus decemvir sacrorum 25, 2, 2 praetor Sardiniam sortitur 25, 41, 12—13 legatus Marcelli 27, 14, 4 moritur 42, 10, 6.
- L. Cornelius Lentulus a Scipione Hispaniam accipit provinciam 28, 38 cum L. Manlio rebellantes Ilergetes comprimit 29, 3, 5 aed. cur. absens creatus 29, 11, 12 ei prorogatur imperium in Hispania 29, 13, 2 iterum 30, 2, 7 cf. 30, 41, 5 reversus triumphum postulat 31, 20, 2 ovans urbem intrat ib. 6 cos. 31, 49, 12 Italiam sortitur 32, 1, 2 ei prorogatum imperium 32, 8, 3 praetor urbis servorum tumultus comprimit 32, 26, 8 (errare videtur Livius, cf. L. Cornelius Merula).
- L. Cornelius Lentulus victoriae nuntius Romam missus 44, 45, 3.
- L. (Cornelius) Lentulus cos. F. 31 r.
- P. (Cornelius) Lentulus a Caesare captus et dimissus P. 109 cos. F. 28 q.
- P. Cornelius Lentulus praetor 24, 9, 4 in Siciliam missus 24, 10, 5 ei imperium prorogatur 24, 44, 4 iterum 25, 3, 6.
- P. Cornelius Lentulus praetor 29, 38, 4 Sardiniam sortitur 30, 1, 9 cum classe Vticam appellit 30, 36, 2 legatus in Graecia 33, 35, 2 inter legatos ad Asiae res componendas 37, 55, 7 cos. 40, 18 proconsule provinciam obtinet 40, 36, 7 triumphat nullo bello gesto 40, 38, 9.
- P. Cornelius Lentulus legatus missus in Cephallaniam 42, 37, 3 cf. ib. 7; 42, 56, 3.
- P. Cornelius Lentulus illustris iuvenis consulem sequitur tribunus mil. 42, 49, 9 aedilis ludos magnificos facit 44, 18, 8.
- P. Cornelius Lentulus a Paulo missus ad Perseum 45, 4, 7.
- Ser. Cornelius Lentulus legatus in Cephallaniam missus 42, 37, 1—3 cf. ib. 7 praetor 43, 11, 7 sortitur Siciliam 43, 15, 3.
- L. Cornelius Maluginensis cos. 3, 22 Romae ad praesidium remanet ib. 3 Antiatum bellum an gesserit dubitatur ib. 7 pro decemviris verba facit 3, 40, 8 certamen inter Ap. Claudium et L. Valerium dirimit 3, 41, 4.
- M. Cornelius Maluginensis decemvir 3, 35, 11 in Aequos missus 3, 41, 10.

- M. Cornelius Maluginensis cos. 4, 21.
 M. Cornelius Maluginensis censor suffectus 5, 31, 6 P. cf. 9, 34, 20.
 P. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 4, 61, 4.
 P. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 5, 16.
 P. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 5, 36, 12.
 Ser. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 6, 6, 3 iterum 6, 18 tertium 6, 22.
 Ser. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 6, 27, 2.
 Ser. Cornelius Maluginensis mag. equit. 7, 9, 3.
 A. Cornelius Mammula propraetor litteras ex Sardinia ad senatum mittit 23, 21, 4 cf. 23, 32, 8; 23, 34, 10.
 A. Cornelius Mammula praetor 35, 24, 6 Bruttios sortitur 36, 2, 6 cf. 37, 2, 7.
 M. Cornelius Mammula legatus 42, 6, 5.
 P. Cornelius Mammula praetor Siciliam sortitur 40, 35, 8.
 Cn. Cornelius Merenda praetor Sardiniam sortitur 34, 43, 7.
 P. Cornelius Merenda ambit consulatum 22, 35.
 Cn. Cornelius Merula inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7.
 L. Cornelius Merula praetor urbanus 32, 7, 13 et 32, 8, 5 (cf. L. Cornelius Lentulus 32, 26, 8) triumvir coloniae 34, 45, 5 cos. 34, 54, 2 ei Gallia evenit 34, 55, 6 Boios proelio vincit 35, 5 de eius temeritate litterae privatim Romam missae 35, 6, 9 frustra triumphum postulat 35, 8, 3.
 P. Cornelius Rufinus dictator 8, 17, 3.
 P. Cornelius Rufinus consularis senatu motus quod decem argenti pondo facti habet P. 14.
 P. Cornelius Scapula cos. 8, 22.
 Cn. Cornelius Scipio Calvus a fratre Publio in Hispaniam mittitur 21, 32, 3 elementariae fama populos conciliat 21, 60, 4 Hammonem vincit ib. 7 Hasdrubalem insecutus Ilergetes recipit 21, 61, 7 Ausetanos ad deditionem cogit ib. 11 Lactanos auxilium ferentes finitimis insidiis exceipit ib. 8 in hiberna redit ib. 11 Hasdrubalis classem fundit 22, 19, 11 progreditur ad Castulonensem saltum multis populis receptis 22, 20, 12 eum Publio fratre communi consilio bellum gerit 22, 22, 3 ipse terra, frater navibus 23, 26, 2 Hasdrubalem vincunt 23, 29 P. litteras Romam mittunt 23, 48, 4 feliciter pugnant 23, 49, 10 et 13 Hirturgim et Bigerram obsidione eximit 24, 41, 9 sqq. ad Mundam vulneratur 24, 42, 2 lecticula in aciem vectus configit ib. 5 a Celtiberis deseritur 25, 33, 7 tumulum occupat 25, 35, 7 sqq. eius mors 25, 36, 13 P. desiderabatur ab Hispanis ib. 16 cf. P. Cornelius Scipio frater.
 Cn. Cornelius Scipio praetor 40, 41, 2 peregrinam sortitur ib. 6.
 Cn. Cornelius Scipio pontifex suffectus 32, 7, 15 praetor Galliae partem sortitur 41, 8, 3.
 Cn. Cornelius Scipio Hispallus cos. 41, 14, 4 ei sacrificanti hostiae iecur diffuit 41, 15 parte membrorum captus discedit 41, 16, 3.
 L. Cornelius Scipio interrex 7, 21, 1 cos. 7, 23.
 L. Cornelius Scipio cos. 10, 11, 10 Etruscis vincit 10, 12, 6 pro praetore 10, 25, 11 cf. 10, 26, 8.
 L. Cornelius Scipio legatus 10, 40, 7.
 L. Cornelius Scipio (Asiaticus) 37, 58, 6 P. Asiagenes 39, 44) a Publio fratre ad Orongin urbem expugnandam mittitur 28, 3, 2 eam capit ib. 13 Romam mittitur 28, 4, 4 cf. 28, 17 Messanae in praesidio relictus 29, 7, 2 fratrem in Africam sequitur 29, 25, 10 Romam legatus it 30, 38, 4 praetor 34, 54, 2 Siciliam sortitur 34, 55, 6 consulatum frustra petit 35, 24, 4 legatus ex Graecia 36, 21, 7 cos. 36, 45, 9 ei Asia decreta 37, 1, 10 P. Aetolis indutias dat 37, 7, 6 per Macedoniam et Thraciam ducit ib. 16 ad Hellespontum 37, 33, 4 prope hostem castra ponit 37, 38, 2 eum aggredi constituit 37, 39, 5 ad Magnesiam vincit 37, 41, 2 sqq. P. Asiaticum se appellari vult 37, 58, 6 P. triumphat 37, 59, 2 fratre reo

absente morbum excusat 38, 52, 3 tribunos appellat ib. 8 legis Petilliae dissuasor 38, 54, 8 peculatus damnatur 38, 55, 5 P. eius fiducia ib. 11—13 eius statua in monumento Scipionum 38, 56, 4 cf. 8 sqq. eum in carcerem duceretur, Ti. Gracchus intercedit 38, 57, 3 P. in carcerem duci coeptus 38, 58, 2 pro eo verba facit P. Nasica ib. 3 intercedit Ti. Gracchus 38, 60, 4 in eius bona quaestores missi ib. 8 P. pecuniam a cognatis collatam non accipit ib. 9 P. ludos facit 39, 22, 8 censuram petit 39, 40, 2 ei equus ademptus 39, 44 cf. 39, 56, 7.

L. Cornelius Scipio praetor peregrinus 41, 21 et 41, 27, 2 senatu motus ibid.

L. Cornelius Scipio quaestor 45, 44, 7.

L. Cornelius Scipio cos. P. 85 eius milites ad Syllam transeunt ibid.

L. (Cornelius) Scipio cos. F. 18 m.

M. Cornelius Scipio praetor 41, 14, 5 provinciam iureiurando recusat 41, 15, 10 senatu motus 41, 27, 2.

P. Cornelius Scipio mag. equit. 5, 19, 2 trib. m. c. p. 5, 24 interrex 5, 31, 8 iterum 6, 1, 8.

P. Cornelius Scipio ex primis aedilibus 7, 1, 2 mag. equit. 7, 24, 11.

P. Cornelius Scipio dictator 9, 44.

P. Cornelius Scipio cos. 21, 6, 3 ei Hispania evenit 21, 17 mari pervenit Massiliam et castra ad Rhodanum locat 21, 26, 3 trecentos equites speculatum mittit ib. 5 castra Hannibalis deserta videns ad naves redit 21, 32, 2 Genuam repetit ib. 5 ad Padum festinat 21, 39, 3 ad Ticinum milites cohortatur ib. 10 flumen traiecit 21, 45, 3 speculatum profectus et vulneratus a filio defenditur 21, 46, 7 P. redit ad Padum 21, 47, 2 dein ad Trebiam 21, 48, 4 cum collega dissentit dilaturus proelium 21, 52, 7 Placentiam ducit clade ad Trebiam accepta 21, 56, 9 in Hispania communi consilio cum fratre rem gerit 22, 22, 3 ipse navibus, terra frater 23, 26, 2 Hasdrubalem vincunt 23, 29 P. litteras Romam mit-

tunt 23, 48, 4 Syphacem sibi conciliant 24, 48, 2 P. iis provincia prorogatur 25, 3, 6 Indebili obviam profectus ab adsecutis a tergo hostibus caeditur cum exercitu 25, 34, 11 P.

P. Cornelius Scipio P. F. Africanus ob egregiam victoriam de Poenis appellatus 21, 46, 8 P. patrem servat ad Ticinum ib. 7 P. trib. mil. 22, 53, 2 ad eum summa imperii ultro a militibus delata ib. 3 nobiles adulescentes coniurantes de relinquenda patria iurare cogit, non deserturos ib. 9 P. aed. cur. ante iustam aetatem 25, 2, 6 P. omnium consensu pro consule in Hispaniam missus 26, 18, 9 P. eius indoles et stirps divina 26, 19 P. Emporiis copias exponit ib. 11 exercitum adloquitur 26, 41, 2 Carthaginem novam adgreditur 26, 42, 3 milites oratione incendit 26, 43, 3 quingentos per stagnum in urbem ducit 26, 45, 7 P. ingenti praeda potitur 26, 47 sqq. milites collaudat donatque 26, 48 obsides benigne curat 26, 49 captivam sponso cum dote restituit 26, 50 cura habita exercitus et urbis Tarracoenam proficiscitur 26, 51, 9 ei imperium prorogatum, donec revocatus foret 27, 7, 17 socios navales exercitui terrestri addit 27, 17, 6 Hasdrubalem vincit ad Baeculam 27, 18 P. regium nomen aspernatur 27, 19, 4 Massivam dimittit cum donis ad Masinissam ib. 8 P. Silanum mittit adversus Hannonem 28, 15 contra Hasdrubalem profectus Lucium fratrem relinquit 28, 3, 2 cf. 28, 13, 4 pugnae ordinem mutans hostem fallit 28, 14, 6 vincit 28, 14—15 eius ductu quinto anno postquam provinciam accepit in Hispania debellatum 28, 16, 14 P. in Africam traiecit ad Syphacem 28, 17, 12 P. uno lecto cum Hasdrubale accumbit 28, 18, 5 P. foedere icto cum Syphace redit ib. 12 P. Iliturgin aggreditur 28, 19, 4 milites suo periculo inflammat ib. 17 urbe capta Castulonem ducit 28, 20, 8 munus gladiatorium

in honorem patris patriuque edit 28, 21 P. gravi morbo implicatus 28, 24 exercitum seditiosum alloquentur 28, 27 seditionem opprimit 28, 29, 12 P. Hergetes et Lacetanos rebellantes vincit 28, 33 pecuniam iis imperat 28, 34, 11 eius maiestas corporis et habitus vere virilis 28, 35, 6 cum Masinissa amicitiam iungit ib. 12 P. Gaditanos in dicionem accipit 28, 37, 10 P. Romam redit 28, 38 res gestas in senatu exponit ib. 2 creatur cos. ib. 6 P. centum boves in Capitolio sacrificat ib. P. ei Sicilia provincia extra sortem data ib. 12 eius oratio in senatu de Africa provincia sibi designanda 28, 43, 2 ei Sicilia data permissumque, ut in Africam traiceret 28, 45, 8 P. classem aedificat armatque ex voluntariis stipendiis ib. 13 trecentos Siculos cogit totidem iuvenes armis equisque instruere 29, 1 ad Locros recipiendos mittit 29, 6, 9 ipse aggressus Hannibale fugato urbem capit 29, 7 P. ibi seditionem militarem sedat 29, 9, 8 ei prorogatum imperium 29, 13, 3 eius mollitia et licentia in senatu insimulatur 29, 19 ad eius culpam cognoscendam legatio missa a senatu 29, 20, 11 P. (cf. P. 29) purgatus infamia 29, 22 P. milites Syphacis defectionem celat 29, 24, 4 legiones Cannenses secum traicit ib. 12 quantas copias traduxerit 29, 25 eius transitus ib. 5 sqq. cum Masinissa Hammonem vincit caeditque 29, 34 P. ab Utica abscedere coactus hiberna communit 29, 35 P. ei prorogatum imperium, donec debellatum foret in Africa 30, 1, 10 bina hostium castra delet 30, 6, 6 P. hostes fugat 30, 8, 4 classem defendit 30, 10 Syphacem captum excipit 30, 13, 8 Masinissam castigat ob intemperantiam 30, 14, 4 P. donat et laudat 30, 15, 11 legatis Carthaginensibus pacis leges dicit 30, 16, 10 eum in Africa bellum gerere omnes tribus iubent 30, 27, 3 eius colloquium cum Hannibale 30, 30 P. aciem instruit 30, 33 Hannibalem

vincit ib. 12 sqq. pacis condiciones dicit 30, 37 ei imperium prorogatur 30, 40, 13 pacem dare ex decem legatorum sententia iubetur 30, 43, 3 Masinissae Syphacis regnum donat 30, 44, 12 ex Africa traicit 30, 45 triumphum agit clarissimum ib. 2 P. Africani cognomen accipit ib. 6 P. censor 32, 7, 2 repugnat quominus de Hannibale legati Carthagine querantur 33, 47, 4 eos iterum 34, 42, 4 eius de bello Antiochi sententia 34, 43, 4 princeps senatus lectus 34, 44, 4 cf. 34, 48; 34, 54, 8 legatus in Africam 34, 62, 16 fratrem commendat consulatum petentem 35, 10, 5 eius colloquium cum Hannibale de summo imperatore 35, 14, 5 P. se fratri in Asiam legatum iturum dicit 37, 1, 9 P. causam quaerens relinquendi honeste Aetolici belli clemens Aetolis 37, 6, 5 Salius erat 37, 33, 7 a comitate quae sine luxuria esset non aversus 37, 7, 15 placabilis sactitate gloriae 37, 34, 3 eius filius captus ab Antiocho ib. 4 ad eum legatus regis de pace missus ib. 8 eius responsum 37, 36, 3 aeger Elaeam deductus 37, 37, 6 ei filius redditus ibid. cf. 37, 45, 6—11 princeps senatus tertium lectus 38, 28, 2 a tribunis accusatus pecuniae captae 38, 50, 5 P. orationem magnificam habet de rebus a se gestis ib. 11 praedicta causa contionem avertit a tribunis memoria Hannibalis eodem die victi 38, 51, 5 P. in Litterinum conuictus 38, 52 P. eius gratia Ti. Sempronius tribunus separatim decernit ib. 9 cf. 38, 53 Litterni moritur ib. 8 eius laudes ib. 9 cf. 38, 55, 2 in eius fine multa dubia 38, 56—57 eius mors 39, 52 P. cf. 44, 16, 10. P. Cornelius Scipio Africani filius augur 40, 42, 13. P. Cornelius Scipio Africanus censor 40, 51, 4. P. Cornelius Scipio Africanus Aemilianus naturalis L. Aemili filius, adoptione Africani nepos 44, 44, 2 patrem comitatur in Graeciam 45, 27, 6 exemplo suo omnes ad mili-

tiam incitat P. 48 trib. mil. provocatorem Hispanum occidit murumque urbis primus transcendit ibid. castellum Romanorum liberat P. 49 exercitum fugatum servat ibid. a Catone laudatus ibid. Masinissae regnum inter tres eius filios dividit P. 50 aedilitatem petens cos. creatur P. 50 ei extra sortem Africa datur P. 51 Hasdrubalis castris captis ipsa urbe potitur ibid. exemplo patris ludos facit ibid. triumphat P. 52 ei ultro defertur consulatus P. 56 cf. F. 14 f. Numantiam obsidens disciplinam effrenatam restituit P. 57 Antiochi dona in tabulas publicas referre iubet ibid. Numantiam captam delet P. 59 triumphat ibid. dissuadet rogationem Papiriam gravissima oratione ibid. mortuus in cubiculo inventus ibid. eius uxor Sempronia suspecta ibid.

P. Cornelius Cn. F. Scipio Nasica adulescens nondum quaestorius optimus vir a senatu iudicatus matrem Idaeam excipit 29, 14, 8 P. triumvir coloniae supplendae 31, 49, 6 aed. cur. 33, 25 praetor Hispaniam ult. sortitur 34, 43, 7 multa secunda proelia facit 35, 1, 3 Lusitanos proelio vincit ad Ilipam praetor ib. 5 consulatum petens repulsam patitur 35, 10, 2 sqq. cos. creatus 35, 24, 5 Italiam sortitur 36, 2, 2 ludis quos ipse voverat faciendis pecuniam a senatu postulat 36, 36 Idaeae aedem dedicat P. 36 cum Bois egregie pugnat 36, 38, 5 P. contra tribunum pl. obtinet, ut de solis Bois triumphet 36, 40, 10 procos. in Boios missus 37, 2, 5 censuram petit 37, 57, 10 cf. 38, 35, 4 ei Africani filia maior nupta 38, 57, 2 orationem habet pro L. Cornelio 38, 58, 3 censurae candidatus 39, 40, 2 triumvir coloniae 39, 55, 6 cf. 39, 56, 7 ab Hispanis patronus nominatur 43, 2, 5 Catoni adversatur suadente bellum Punicum P. 48. 49 eo auctore theatrum destruitur P. 48.

P. Cornelius Scipio Nasica aed. ludos magnificos facit 44, 18, 8 a L.

Paulo missus ad occupandas angustias 44, 35, 14 dissuadet de pugna differenda 44, 36, 9 ei respondet consul ib. 12 et 44, 38 Amphipolim missus 44, 46 ad depopulandos Illyrios 45, 33, 8 eos. Illyrios domat P. 47.

P. Cornelius (Scipio) Nasica Serapio cos. P. 55 unde Serapionis cognomen cepit ibid. eo auctore Ti. Gracchus ab optimatibus occisus P. 58.

P. Cornelius Scipio consulatum ambit P. 107 Pompeianarum partium imperium accipit P. 113 a Caesare victus honestam mortem occumbit P. 114 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.

P. Cornelius Sisenna praetor urbanus 39, 45, 5.

L. Cornelius Sulla sv. Sylla quaestor C. Marii P. 66 Ariobarzancem in regnum Cappadociae restituit P. 70 legatus Sannites vincit P. 75 Hirpinos domat, Sannites vincit ibid. eos. adversatur Sulpicio et Mario P. 77 utrumque urbe expellit ibid. colonias deducit ibid. expugnat Athenas P. 81 Mithridatem bis vincit P. 82 Thracas vincit P. 83 ad eum legati Roma de pace missi ibid. pacem cum Mithridate inquit ibid. ad eum transeunt Fimbriae milites ibid. a senatu frustra exulum restitutionem postulat P. 84 in Italiam traiecto exercitu frustra pacem temptat P. 85 C. Norbanum vincit ibid. ad eum transit alterius consulis exercitus et nobilitas ex urbe ibid. cum Italicis foedus iungit P. 86 eius fiducia victoriae ibid. C. Marium fundit et Praeneste obsidet P. 87 Romam recipit ibid. Carbonem ter vincit, Sannitibus victis victoriam crudelitate inquinat P. 88 dictator dictus leges fert P. 89 Q. Lucretium Ofellam occidi iubet ibid. Aesernia capta legionibus agros dividit ibid. mortuus in campo sepelitur P. 89 eius uxor Caecilia F. 15 cf. F. 15—17 et 18 l.

P. Cornelius Sulla praetor 25, 2, 5 urbanam et peregrinam sortitur

- 25, 3, 2 Apollini ludos facere iubetur 25, 12, 12 ei dilectus mandatur 25, 22, 4 consilibus litteras mittit ib. 11.
- P. Cornelius Sulla praetor sortitur Siciliam 39, 8, 2.
- Ser. Cornelius Sulla ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3.
- Corniceus quintae classis adscripti 1, 43, 7.
- Cornicula militiae praemia 10, 44, 5.
- Corniculana captiva mater Servii Tullii 4, 3, 12 cf. 1, 39, 5.
- Cornieulum Latinorum urbs capta 1, 38, 5.
- Q. Cornificius P. Sestium in Africa vincit P. 123.
- Cornus Sardiniae urbs 23, 40, 5 receptaculum fugae a Manlio capta 23, 41, 5.
- Corolamus Boiorum regulus consulem vincit 33, 36, 4.
- Corona aurea Iovi a Latinis missa 2, 22, 2 aurea parvi ponderis a soeius lata 3, 57, 7 populi iussu Iovi lata 4, 40, 4 a Carthaginiensibus missa 7, 38, 2 a Saguntinis in Capitolio posita 28, 39, 16 Delphos missa ex praeda Hasdrubalis 28, 45, 12 ab Attalo missa 32, 27 cf. 43, 6, 6—7 ab exteris gentibus Romanam latae 44, 14, 3 viginti millium aureorum a Rhodiis decreta 45, 25, 7 aurea dictatori ab exercitu data 3, 29, 3 Augusto decreta F. 53 ee. aureae et argentae militiae praemia 10, 44, 3 cf. 7, 26, 10; 7, 37 civicas octo, murales duas profert Manlius 6, 20, 7 muralis aurea 23, 18, 7 de murali certamen 26, 48, 5 navali donatur primus Agrippa P. 129 obsidionalis graminea P. Decio datur 7, 32, 2 vallaris 30, 28, 6 coronatus populus Apollinares spectat 25, 12, 15.
- Coronea Boeotiae 33, 29, 6 obsessa a Quinctio ib. 9.
- Coronaei 42, 44, 4 eorum ager vastatus 36, 20, 3 Persei partibus favent 42, 46, 9 pro iis SC. factum 43, 4, 11.
- Corone urbs 39, 49.
- Corrhagum Macedoniae castellum Apustius capit 31, 27, 2.
- Corragus Macedo 38, 13, 3.
- Corragus Eumenis praefectus 42, 67, 4.
- Corribilo Hispaniae nobilis regulus captus 35, 22, 5.
- Corsica P. 17; 22, 31; 30, 39, 2; 42, 1, 3.
- Corsi a L. Cornelio victi P. 17 subacti P. 20 cf. 21, 61, 4 victi obsides dant 40, 34, 12 acie victi 42, 7 cum iis bellum P. 46.
- Cortona Etruriae caput 9, 37, 12; 22, 4.
- Cortonenses montes 22, 4, 2.
- Cortuosa Etruscorum urbs vi capta 6, 4, 9.
- Ti. Coruncanus primus de plebe pont. max. P. 18.
- Corvus M. Valerium cum Gallo pugnantem adjuvat 7, 26, 3 P. inde Corvi cognomen ib. 12 P.
- Corycum Teiorum promunturium 37, 12, 10; 37, 29, 7.
- Corycus Ciliciae urbs capta ab Antiocho 33, 20, 4.
- Coryeus portus 36, 43, 13.
- Corylenus urbs 37, 21, 5.
- Cos ab Atto Navio discissa 1, 36, 4.
- Cosani fidem Romanis servant 27, 10, 7 colonos novos petentes non impetrant 32, 2, 7 iis augetur colorum numerus 33, 24, 8.
- Cosanus portus 22, 11, 6; 30, 39.
- Cosconius Samnites vincit P. 75.
- M. Cosconius trib. mil. in acie cadit 30, 18, 14.
- M. Cosconius praetor Sordiscos vincit P. 56.
- Cossura insula P. 89.
- Cotto Bastarna nobilis 40, 57, 3.
- Cotton oppidum 37, 21, 5.
- Cotys Odrysarum rex Persei partes sequitur 42, 29, 12 in eius exercitu 42, 51, 10 Seuthis filius ibid. cf. 42, 57, 6 laevo cornu praeest 42, 58, 6 cum donis ad suum regnum tutandum dimissus 42, 67, 4—5 ex pugna Pydnensi fugit 44, 42, 3 cf. 45, 6, 2 filium captivum obsidibus missa Romanis petit 45, 42, 6 coactus Perseum se bello iuvisse profitetur ib. 7 ei filius remissus ib. 12.
- Cous 37, 16, 2.
- Crauii 38, 28, 6.

- Cranon Thessaliae urbs ab Antiocho
 capta 36, 10; 42, 64, 7.
 Crassus cf. Claudii et Licinii.
 C. Crastinus F. 32.
 Cratera aurea Apollini Delphos
 missa 5, 25, 10.
 Craterus 35, 26, 5.
 Creditori debitor fama et corpore
 satisfacit 6, 34, 2 cf. 8, 28, 9.
 Cremaste Larisa urbs 31, 46, 12.
 Cremera flumen 2, 49, 8 ad Cremeram
 Fabii caesi 2, 50 P.
 Cremona colonia deducta P. 20 cf.
 21, 25, 2; 21, 56, 9 a Gallis oppu-
 gnatur 31, 10, 3 cf. 34, 22, 3 eo novi
 coloni ducti 37, 46, 10.
 Cremonenses Romanis fidem ser-
 vant 27, 10, 7 agrum suum a Gallis
 incurari queruntur 28, 11, 10 dis-
 sipati in urbem redire coguntur 32,
 26, 3 consuli gratias agunt 33, 23
 in triumpho ib. 6 cohors Cremon-
 ensis 44, 40, 6.
 Cremonis iugum 21, 28, 7.
 Crene urbs 37, 21, 5.
 Creon Antigonensis praefectus Per-
 sei 41, 32, 7.
 Creta 34, 35, 9; 37, 60, 2 eo legati
 Roma missi 42, 35, 7 cf. F. 25.
 Creta pluit 24, 10, 7.
 Cretenses sexcenti inter auxilia Ro-
 mana 24, 30, 13 in exercitu Phi-
 lippi 31, 35 a Nabide auxilia dati
 consuli 32, 40, 4 in exercitu Ro-
 mano 33, 3, 10; 37, 39, 10; 42, 35, 6
 a Nabide conducti 34, 27, 2 auxi-
 liares in exercitu Achaeorum 35,
 28, 8 Antiochi in exercitu 37, 40, 8
 Q. Fabii praetoris minas non timent
 37, 60, 5 eorum intestina sedi-
 tio 41, 25, 7 in exercitu Persei
 42, 51, 7 armatus Creticus 42, 45,
 10 triste senatus responsum ferunt,
 quod maior eorum numerus cum
 Perseo militabat quam cum Ro-
 manis 43, 7 quingenti regem fu-
 gientem comitantur 44, 43, 8 M.
 Antonium vincunt P. 97 adversus
 eos bellum gerit Q. Metellus P. 98
 cf. 99 iis leges datae a Metello P.
 100.
 Creusa Ascanii mater 1, 3, 2.
 Creusa Thespiensium emporium 36,
 21, 5.
- Crito Boeotius Philippi legatus 23,
 39, 3.
 Critolaus Achaeorum dux victus
 mortem sibi consciscit P. 52.
 Crixus gladiatorum dux P. 95 cae-
 sus cum exercitu P. 96.
 Croton 1, 18, 2 urbs praeter arcem
 a Bruttis expugnata 23, 30, 7 cf.
 24, 2, 10 eius situs 24, 3 Poenis
 arx relinquitur ib. 15 cf. 26, 39, 7
 eo colonia deducta 34, 45, 4 Graeci
 habebant ibid.
 Crotonienses ad Hannibalem defi-
 ciunt 22, 61, 12 Locros abeunt
 urbe capta a Bruttis et Hannone
 24, 3, 15 Crotoniense bellum 29,
 18, 16 in agro Crotoniensi pugna
 29, 36, 4 P.
 Crustumium colonia deducta 1,
 11, 3 capta 1, 38, 4 Crustumeria
 capta 2, 19, 2 Crustuminus ager
 fertilis 1, 11, 4.
 Crustumina tribus 42, 34, 2.
 Crustumini Romam veniunt invitati
 1, 9, 8 ob raptas filias bellum in-
 ferunt et vincuntur 1, 11, 3.
 Crustumini montes 5, 37, 7.
 Cuballum 38, 18, 5.
 Culchas Hispaniae regulus auxilia
 praebet Scipioni 28, 13, 3 in armis
 33, 21, 7.
 Culleus P. 68 insutus in culleum
 matricida P. ibid.
 Cumae frumentum Romanis prae-
 bent 2, 9, 6; 4, 25, 4 ibi frumentum
 coemptum et retentum pro Tar-
 quiniolorum bonis 2, 34, 4 Cumarum
 tyrannus Aristodemus 2, 21, 5 ibi
 Tarquinius Superbus moritur ibid.
 antea Graecorum urbs, a Campa-
 nis capta 4, 44, 12 cf. 23, 15, 6 ur-
 bem aggreditur Hannibal 23, 36, 7
 ager vastatur 24, 13, 16 cf. 25, 7, 8;
 27, 23, 2; 30, 38, 8.
 Cumani Ariciam a Porsina obses-
 sam adiuvant 2, 14, 6 iis civitas
 sine suffragio data 8, 14, 11 Chal-
 cide Euboica originem trahunt 8,
 22, 5 municipes Cumani fiunt Cam-
 pani equites 23, 31, 10 a Campanis
 tentati consuli fraudem nuntiant
 23, 35, 10 eis permissum ut Latine
 loquerentur 40, 42, 13 Cumanus
 Apollo 43, 13, 4.

- Cumanae aquae 41, 16, 3.
 Cuneus Macedonum, phalanx ab ipsis appellatus 32, 17, 11 cunei Latinorum in acie 8, 10, 6 Hispanorum 39, 31, 3.
 Cuniculorum usus in oppugnationibus 4, 22, 4; 5, 19, 10 transversi hostium cuniculos excipientes 23, 18, 9 Macedonum cuniculi 36, 25, 4 cf. 38, 7, 6.
 P. Curatius trib. pl. 5, 11, 4.
 Cures Sabinorum urbs 1, 13, 5 inde Quirites nomen ibid.
 Curiae triginta a Romulo institutae 1, 13, 6 P. iis raptarum mulierum nomina data ibid. curia Faucia 9, 38, 15 Hostilia 1, 30, 2; 5, 55 Pompei P. 116; F. 46 u in curia P. Clodii corpus a plebe crematum P. 107.
 Curiata vd. comitia et lex.
 Curiatii frigemini Albani 1, 24 certamine cum Horatii inuito cadunt 1, 25, 3—12 nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
 Curiatius trib. pl. P. 55.
 P. Curiatius eos. 3, 22 decemvir 3, 33, 3.
 Curio maximus primus de plebe 27, 8, 3.
 M. Curius trib. pl. comitia impedit 32, 7, 8.
 Curius Dentatus eos. Samnites et Sabinos vincit P. 11 de iis bis in eodem magistratu triumphat ibid. in dilectu habendo acer P. 14 Pyrrhum Italia expellit ibid.
 Currus cum corona aurea Augusto decretus F. 53 ee currus falcati Antiochi 37, 41, 5 cf. F. 2.
 C. Curtius eos. 4, 1 comitia habens tribunis militum creandis parum recte tabernaculum capit 4, 7, 3.
 M. Curtius equo insidens in specum fori se immittit 7, 6, 5 P.
 Curtius lacus a Mettio Curtio appellatus 1, 13, 5 immo a M. Curtio 7, 6, 5.
 Curules magistratus cum nulli essent in republica, interrex creatus 4, 7, 7 nullos creari patiuntur tribuni pl. 6, 35, 10 duos magistratus, praesertim curules unus simul gerere non potest 39, 39, 4 curulis sella ab Etruscis sumpta 1, 8, 3 curules equi 24, 18, 10
 Cusibi Hispaniae urbs 35, 22, 7.
 Cutiliae 26, 11, 10.
 Cutina Vestinorum urbs capta 8, 29, 13.
 Cyatis Sames arx 38, 29, 10.
 Cyclades insulae 34, 26, 11; 44, 28, 2 inter Cycladas fretis maioribus et minoribus divisas regio ventosissima est 36, 43.
 Cycliadas Achaeorum praetor 27, 31, 10 perperam in regis adstantoribus habitus Philippo libere resistit 31, 25, 9 factionis Macedoniae princeps expellitur 32, 19, 2 exul apud Philippum 32, 32, 10.
 Cydas Gortyniorum dux in exercitu Romano 33, 3, 10.
 Cydas Cretensis Persei nuntius 44, 13, 9 ex intimis Eumenis 44, 24, 9.
 Cydonia Cretae urbs obsessa P. 98 expugnata P. 99.
 Cydoniatae 37, 60, 3.
 Cylarabis gymnasium Argivum 34, 26, 2.
 Cyllene 27, 32, 2.
 Cyme deficit ad Antiochum 37, 11, 15.
 Cymaei 38, 39, 8.
 Cymine oppidum 32, 13, 10.
 Cynosarges Herculis templum Athenis 31, 24, 17 a Philippo incensum ib. 18.
 Cynosephalae tumuli 33, 7, 3 ibi pugna ib. sqq.
 Cynus Emporium Loeridis 28, 6, 12.
 Cyparissia 32, 21, 23.
 Cyphaera Thessaliae castellum 32, 13, 14.
 Cyprius vicus Romae 1, 48, 4.
 Cyprus 33, 41, 6; 45, 11, 9 eam sibi dedi vult Antiochus ib. 11 eo fugit Ptolemaeus P. 59 provincia fit P. 104 cf. P. 112.
 Cypsela a Philippo capta 31, 16, 4; 38, 40, 5.
 Cyrenae 23, 10, 11; 34, 62, 10 ab Aegypto seiunctae P. 47 cf. P. 52 Romanis a Ptolemaeo Apione datae liberae esse iubentur P. 70.
 Cyretiae Philippo ademptae 31, 41, 5 a Menippo captae 36, 10, 5 cf. 36, 13, 4 a Persco captae 42, 53, 9.

- Cyrtaci funditores 37, 40, 9.
 Cyrtii inter auxilia Eumenis 42, 58, 13.
 Cyrus Persarum rex 9, 17, 6.
 Cythnus insula Macedonum praesidio tenetur 31, 15, 8; 31, 45, 9.
 Cyzicus 41, 20, 7 ibi Prytaneum ibid cf. P. 95.
 Cyzicena navis 31, 17, 6.

 Daedala castellum 37, 22, 3.
 Dahae 35, 38, 5 in Antiochi exercitu 37, 38, 3.
 Dalmatae victi et domiti, quia Illyrios vastaverant P. 47 subacti P. 62 iterum subacti P. 131 domiti P. 132 iterum P. 141.
 Damarata Hieronis filia, Adranodori uxor maritum revocat ad affectandum regnum 24, 22, 8 eum stimulat 24, 24, 2 necatur 24, 25, 11.
 Damippus Lacedaemonius missus Syracusis ad Philippum a Romanis capitur 25, 23, 8 de eius redemptione agitur ib. 10.
 Damiurgi decem magistratus Achaeorum 32, 22, 2; 38, 30, 4.
 Damius dux Eumenis 44, 28, 4.
 Damocles Argivus maioris animi quam consilii adulescens praesidium Nabidis expellere conatur 34, 25, 7 a Lacedaemoniis circumventus et interfectus ib. 11.
 Damocritus praetor Aetolorum pecunia, ut fama est, a Philippo accepta consilium de bello differt 31, 32 Aetolos ad bellum excitat 31, 40, 9 Aetolos castigando deterret, quominus in Aegypto militent 31, 43, 6 ad Nabim missus 35, 12, 6—7 praetor Aetolorum Quinctio belli decretum poscenti superbe respondet 35, 33, 9 Romanis traditur 36, 24, 12 in lautumias coniectus 37, 3, 8 e carcere effugiens priusquam comprehenderetur gladio se transfigit 37, 46, 5.
 Damoteles Aetolorum legatus 38, 8 cf. 38, 9, 2.
 Daorsei populus immunitate donati 45, 26, 14.
 Daphne 33, 49, 6.
 Darda Epirotarum praetor 29, 12, 11.
 Dardani 26, 25, 3 in Macedoniam effusi 27, 33 cf. 28, 8, 14 ex Macedonia redeuntes ab Athenagora turbantur 31, 43 a Philippo repulsi 33, 19 cf. 38, 16 gens infestissima Macedonum a Bastarnis petitur 40, 57, 5 ab iis vincitur 41, 19, 9 cf. 43, 18, 2 frustra Paconiam repetunt 45, 29, 12 iis salis commercium datum ib. 13 omnibus libertas data ib. 12 cum iis bellum P. 92 domiti P. 95 confertim et pugnant et cedunt 31, 43, 3.
 Dardanus urbs 37, 9, 7; 37, 37 Romanae originis gratia liberatur 38, 39, 10.
 Darius Persarum rex 9, 17, 6.
 Darsa urbs 38, 15, 8.
 Dasius Brundisius corruptus auro Clastidium Hannibali tradit 21, 48, 9.
 Dasius Altinius Arpinus Romanis pollicetur se Arpos proditurum esse 24, 45 auctor fuerat descendi ad Hannibalem ib. 2 custodia servatur ib. 9 eius familia ab Hannibale combusta ib. 14.
 Dasius Salapiae princeps Hannibali amicus 26, 38, 6 a Blattio aemule proditionis insimulatur apud Hannibalem ib. 9.
 Dassarenses Illyrii 45, 26, 14 iis vectigal impositum ibid.
 Dassaretii 27, 32, 9; 31, 33, 4; 36, 10, 10 accersunt praesidium Romanum 42, 36, 9; 45, 26, 13.
 Daulis urbs capta a Flaminio 32, 18, 7.
 Debitoris bona, non corpus ut obnoxium esset creditorum lege cautum 8, 28, 9 cf. creditores.
 Decembri mense Saturnalia 22, 1, 19 Idibus consulatus initus 4, 37, 3 census actus 44, 16, 8.
 Decemviri legibus scribendis creati nullo alio magistratu 3, 32, 6 P. sine provocatione ibid. moderate se gerunt 3, 33, 9 P. decem tabularum leges in contione proponunt 3, 34 P. denuo creati 3, 35, 11 P. eorum saevitia 3, 36, 5 duas tabulas adiciunt 3, 37, 4 P. magistratum deponere nolunt 3, 38 P. primum senatum advocant ib. 6 magistratu se abdicant 3, 54, 6 P.

- exilii causa solum vertunt 3, 58, 10
 P. bona eorum publicata ibid. iudices 3, 55, 7 iis qui nocuisset, eius caput Iovi sacrum ibid. sacerorum ut ex parte de plebe crearentur lex lata 6, 42, 2 interpretes carminum Sibyllae et antistites Apollinaris sacri 10, 8, 2; 21, 62, 6; 22, 1, 16; 22, 9, 8 Ardeae maioribus hostiis sacrificant 22, 1, 19 lectisternium curant 22, 10, 9 sacrum facere iubentur 25, 12, 13 sacrificium imperant 27, 37, 11 pompam sequuntur ib. 13 de portento rogati 31, 12, 9 decernunt supplicationem 38, 44, 7 agro adsignando 31, 49, 5; 42, 4, 4.
- Decidius** Saxa Antonii legatus a Parthis victus P. 127.
- C. Decimius** legatus in Cretam 42, 35, 7 praetor 43, 11, 7 peregrinam sortitur 43, 15, 3 legatus in Syriam et Aegyptum 44, 19, 13 eius moderata oratio ad Rhodios 45, 10, 10.
- L. Decimius** legatus ad Gentium regem 42, 37, 2 suspicione pecuniae a regibus captae infamis 42, 45, 8.
- M. Decimius** legatus in Graeciam 42, 19, 7.
- Num. Decimius** Samnis proelium restituit Romanorum 22, 24, 11.
- Decimus** quisque militum ad supplicium lecti ob ignaviam 2, 59, 11.
- M. Decius** trib. pl. 9, 30, 4.
- P. Decius** legatus Roman missus 45, 3.
- Q. Decius** trib. pl. L. Opimium accusat P. 61.
- P. Decius** Mus quinquevir mensarius 7, 21, 6 trib. mil. consilio animoque exercitum servat 7, 34—36 P. a consule laudatus donatusque 7, 37 centum boves donatos militibus dividit, qui cum eo fuerant ib. 2 corona graminea ab exercitu donatus ibid. cos. 8, 3, 5 ad Vesuvium pro legionibus semet ipse devovet 8, 9, 4 P. eius mors laudisque 8, 10, 1 et 10 (Muris cognomen P. 7 legitur, apud Livium P. Decius).
- P. Decius** Mus. cos. 9, 28, 7 graviter aeger dictatorem dicit 9, 29, 3 legatus fortiter pugnat 9, 40, 12 cos. 9, 41 eius res gestae ib. 9 sqq. mag. equit. 9, 44 censor 9, 46, 14 pro lege Ogulnia disserit 10, 7—8 de plebe pontifex 10, 9, 2 cos. tertium 10, 14 Apulos vincit 10, 15 prorogato imperio Samnitium exercitum finibus expellit 10, 16, 2 Murgantiam uno die, secundum quosdam Romuleam quoque et Ferentinum capit 10, 17, 3—10 cf. ib. 11—12 cos. quartum 10, 22, 9 altercatione de provinciis orta eius cum Fabio concordia turbatur 10, 24, 2 devovens se pro legionibus pugnam adversus Gallos restituit 10, 28, 12—18 P. cf. 22, 60, 11.
- P. Decius** Subulo triumvir coloniae 43, 17.
- Decumae** duae frumenti exactae 36, 2, 12 Siciliae Sardiniaeque binae imperatae 37, 2, 12.
- Decuriae** decem patrum 1, 17, 5.
- Decuriati** equites 22, 38, 3 decuriantur equitum ibid.
- Decurrit** exercitus in armis 26, 51, 4; 39, 22, 2.
- Dedicatur** templum 2, 8, 6 P.; 2, 21, 2; 2, 42, 5; 4, 29, 7; 7, 20, 9 consulis et imperatoris est dedicare templum 9, 46, 6 dedicare non licet nisi senatus iussu et tribunorum pl. partis maioris ib. 7.
- Dediti** num venditi sint 7, 27, 9.
- Dediticii** 7, 31, 4.
- Deditionis** formula 1, 38, 2; 7, 31, 3.
- Defectus** solis 22, 1, 9; 30, 38, 8; 30, 2, 12; 37, 4, 4; 38, 36, 4 lunae 26, 5, 9; 44, 37, 5 P.
- Deiotarus** tetrarches Mithridatis duces caedit P. 94.
- Delium** Boeotiae 31, 45, 6; 35, 50, 11 templum Apollinis est 35, 51.
- Delphi** 1, 56, 5 Delphicum oraculum ibid.; 5, 15, 3 consulitur de placandis deis 22, 57, 5 co corona ex praeda Hasdrubalis missa 28, 45, 12 cf. 29, 11, 5; 36, 11, 6 a Gallis quondam spoliati 38, 48, 2 cf. 41, 22, 5; 42, 15, 4 inclytum oraculum L. Paulus adit suisque statuis columnas inchoatas destinat 45, 27, 7.
- Delus** insula Atheniensibus data 33,

- 30, 11 cf. 36, 43; aris insignibus statuarumque copia exornata 41, 20, 9 cf. 44, 28, 16 templi sanctitas quasi indutias praebet adeuntibus 44, 29, 2.
- Demarata cf. Damarata.
- Demaratus Corintho profugus Tarkinii Prisci pater, I, 34, 2.
- Demetriacus sinus 28, 5, 18.
- Demetrias urbs 27, 32, 11; 28, 5, 2; 31, 24 compe Graeciae 32, 37, 4 a Romanis retinetur 33, 31, 11 inde praesidium deductum 34, 51, 3 ibi Magnetum concilium 35, 31, 3 Aetolorum facta 35, 34, 12 a Philippo recepta 36, 33, 6 eo praesidium Perseus mittit 44, 13, 5.
- Demetrium Phthiotidis 28, 5, 7.
- Demetrium portus Samothraeae 45, 6, 3.
- Demetrius Pharius deponitur a Romanis 22, 33, 3.
- Demetrius Philippi pater 31, 28, 2.
- Demetrius obses a Philippo patre traditur Quinctio 33, 13, 14 cf. 33, 30, 10 in triumpho ductus 34, 52, 9 patri remissus 36, 35, 13 ad iram senatus deprecandam missus 39, 35, 2 eius honoris causa legati ad patrem missi veniam pollicentes 39, 47, 11 insignem similitudinem Philippi prae se fert 39, 53, 3 ei favent Macedones, invident pater fraterque ibid. fratris artificis patri suspectus 40, 5, 7 fratrem ludicro vincit 40, 6, 7 a Perseo parricidii insimulatur apud patrem 40, 8 sqq. P. a criminibus se defendit 40, 12, 3 suspiciones vitare studet 40, 20, 5 a patre ablegatur 40, 21, 7 fratris in eum insidiae ib. 10 fugam ad Romanos molitur 44, 23, 2 falsis litteris T. Quinctii accusatur 44, 24 iussu patris necatur ib. 7 P.
- Demetrius Seleuci filius Roma elapsus Antiochum puerum necat et in regnum recipitur P. 46 Ariarathem regno pellit P. 47 Andrisem Romam mittit P. 49 dum in ganea iacet Ammonius regnat P. 50 ab Alexandro occisus P. 52.
- Demetrius Demetrii regis filius patris percussorem bello interimit P. 52 ipse ob crudelitatem regno pul-
- sus ibid. Cleopatram Ptolemaei filiam uxorem duxerat ibid. ab ea occisus P. 60.
- Deminutio capitis 39, 19, 5.
- Democrates classis Tarentinae dux 26, 39, 6 Tarentini praesidii dux 27, 15, 15 fortiter pugnans occumbit 27, 16, 3.
- Dentes; pro ordine superiore dentium unum os continens habet Prusiae filius P. 50.
- Dentheleti Thracum gens 39, 53, 12; 40, 22, 9.
- Desudaba in Maedica 44, 26, 7.
- Desultores 23, 29, 5.
- Devotionis formula legesque 8, 9, 6—8; 8, 10, 11—14 verba praecit pont. max. 5, 41, 3 pontifex publicus 8, 9, 4 devovet se consulum alter 8, 9, 9; 10, 28, 18.
- Deuriopus Paeoniae regio 39, 53, 14.
- Dexagoridas praefectus Gytheci patet eum Romanis a Gorgopa interficitur 34, 29, 10.
- Diadema Caesari imponit Antonius P. 116.
- Diaeus Achaici motus auctor a L. Mummio victus P. 52.
- Dialis flamen 1, 20 ei unam noctem extra urbem manere nefas 5, 52, 13 iure vetusto sacerdotii fretus in senatum introit 27, 8, 7—10 in leges iurare non potest 31, 50, 7 apex dialis insigne eius 6, 41, 9.
- Dianae Ephesiae fanum inclitum 1, 45, 2 ei fanum Servius Tullius dedicat ibid. P. ei bos immolatur mirandae magnitudinis ib. 7 lectisternium factum 5, 13, 6; 22, 10, 9 Dianae aedes vota 39, 2, 8 dedicata 40, 52 eius templum Aulide 45, 27, 9 Abydi 31, 17, 5 Heraeae 36, 22, 8 Syracusis 25, 23, 14 Amarnthidis Dianae sacrum Eretriae 35, 38, 3 Tauropoli templum Amphipoli 44, 44, 4 lucus Dianae Anagninae 27, 4, 12.
- Dianium 1, 48, 6.
- Dicaearchus Plataeensis rogationem fert Thebis 33, 2, 6.
- Dicaearchus Aetolus Thoantis frater 35, 12, 6 ad Antiochum missus ib. 15 eum sibi dedi postulat Glabrio 36, 28, 3.

- Dictator primus creatus 2, 18, 4 moderator et magister consulum ib. 6 ei securae praefertur ib. 8 Sylla dictator cum fascibus viginti quatuor procedit P. 89 per viatorem eicit 6, 15 refert in senatu 2, 31, 8 a dictatore nulla est provocatio 2, 18, 8 cf. 2, 29, 11 provocatum ab eo ad populum 8, 33, 7 magistrum equitum dicit 7, 3, 4 dictator sine magistro equitum 23, 22, 11 magistrum equit. abdicare se magistratu iubet 4, 34, 5 ei cum magistro equitum aequatur imperium 22, 25, 10 consulem sine lictoribus ad se venire iubet 22, 11, 5 dictatorem consulares legunt 2, 18, 5 cf. 22, 8, 6 pro dictatore Fabius a populo creatur, quia consul aberat 22, 31, 10 dictatorem extra agrum Romanum dici posse patres negant 27, 5, 15 ex plebiscito dictus ib. 19 de dictatore erando lex 2, 18, 5 nocte silentio dicitur 8, 23, 15 primus de plebe 7, 17, 6 primus extra Italiam P. 19 clavi figendi causa dictus 7, 3, 4; 8, 18, 12; 9, 28, 6 comitorum causa 7, 22, 10; 7, 24, 11; 8, 16, 12; 22, 33, 11 feriarum causa 7, 28, 7 quaestionibus exercendis 9, 26, 14 ad senatum legendum sine magistro equit. dictator 23, 22, 11 ludos facit 30, 39, 8 duo dictatores tempore uno 23, 23 dictator in perpetuum Caesar P. 116.
- Dictatura imperium suo ingenio vehemens 2, 30, 4 in sex menses accepta 3, 29, 7 cf. 9, 34, 12 in perpetuum sublata P. 116.
- Dietyneum Spartaee regio 34, 38, 5.
- Didas ex praetoribus Philippi Demetrium fallaci consilio prosequitur 40, 21, 9—11 eius consilium areanum patri aperit 40, 23, 3 Demetrio iussu patris venenum dat 40, 24, 5 praefectus Persei 42, 51, 6; 42, 58, 8.
- T. Didius procos. Celtiberos vincit P. 70.
- Dido F. 4.
- Dies fasti nefastique a Numa instituti 1, 19, 7 festi profestique 5, 25, 9 comitiales 3, 11, 3 religiosi 6, 1, 11 de iis agitari coeptum ibid.
- Alliensis vocatus a. d. XV Kal. Sext. duplici elade insignis ibid.
- Dies dicta a tribunis pl. 2, 35, 2; 6, 20 a quaestoribus 2, 41, 11 prodicta 3, 57, 6; 6, 20, 11 ad conveniendum exercitui vitio dicta 45, 12, 10.
- Diespiter 1, 24, 8 cf. Iupiter.
- Dii ne qui nisi Romani neu quo alio quam patrio more colerentur, aedilibus mandatum 4, 30, 11 dii praesides urbem tutantur 3, 7 Diis duobus una hostiasacrum fieri non fas est nisi certis 27, 25, 9 di indigetes 8, 9, 6 manes ibid. sociales 3, 18, 3 deorum negligentia Livii saeculum tenens 3, 20, 5 doctrina deos spernens 10, 40, 10.
- Sex. Digitius socius navalis corona murali dignum se ducit 26, 48, 6.
- Sex. Digitius praetor sortitur Hispaniam cit. 34, 43, 7 multa adversa proelia facit 35, 1, 2 legatus nominatus a L. Scipione 37, 4, 2 legatus in Macedoniam 41, 22, 3.
- Sex. Digitius legatus missus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.
- Sex. Digitius trib. mil. 43, 11.
- Dilectus edicitur a consulibus 2, 55; 4, 1, 5 a praetoribus 25, 22, 4; 33, 43, 7 adiuvantibus censoribus 43, 14, 5 impeditur a tribunis pl. 3, 11, 2; 4, 1, 6; 6, 27, 10 ex decem tribubus sorte ductis habetur 4, 46 servorum 22, 57, 11 P. capitalis fraudis et pecuniae noxiorum, ultimum auxilium 23, 14, 3 conquisitio volonum 25, 22, 4 qui quadriennio non militassent sine iusta vacatione 24, 18, 8 aegre conficitur ob inopiam iuniorum 25, 5, 5 nova dilectus forma ib. 6 tota Italia habitus 41, 5, 4 difficilis ambitiosis consulibus 43, 14, 3 acer 27, 38 in dilectu Dentatus bona eius vendit, qui citatus non respondet P. 14 ob severum dilectum consules a tribunis in carcerem coniecti P. 48.
- Dimallum 29, 12, 3 Romanorum fit ib. 13.
- Dinarchus praefectus equitum Aetolorum 43, 22, 4.
- Dinae Phrygiae urbs 38, 15, 13.
- Dino princeps Rhodiorum 44, 23, 10

- Persei partium 44, 29, 7 Romam ad deditonem ductus 45, 22, 9.
- Dinocrates Philippi praefectus 33, 18, 6 acie victus ib. 18.
- Dinocrates Messeniorum praetor 39, 49, 12.
- Dinomenes corporis custos apud Hieronymum 24, 7, 4 moratus de industria agmen satellitum prodit regem ib. 5 vulneratus evadit ib. 6 creatur praetor 24, 23, 2 Syracusanorum dux 24, 30, 6 ab exercitu desertus Syracusas fugit 24, 31, 10.
- Diocles Aetolus missus occupatum Demetriadem 35, 34, 5 equitum praefectus ib. 9 urbe potitur ib. 12.
- Diodorus Amphipolis praefectus Thraecas ex urbe ablegat fictis litteris 44, 44, 4
- Diodotus Tryphon Demetrium regno pellit P. 52 Alexandri filium, cuius tutor est, interficiendum curat P. 55.
- Diomedis campus 25, 12, 9.
- Dionysius Siciliae tyrannus 24, 3, 8 eius dictum de tyrannide 24, 22, 8.
- Dionysodorus Attali legatus 32, 32, 11.
- Diophanes praetor Achaeorum a Messene oppugnanda revocatur a T. Quinctio 36, 31, 6 T. Quinctio adversatur de Zacyntho 36, 32, 3 Achaeorum dux 37, 20 Philopoenis discipulus ib. 2 eruptionem ex Pergamo facit ib. 6 Seleucum abire cogit 37, 21, 4 Megalopolitanus 38, 32, 6 legatus Romam missus ibid.
- Dioscorides legatus F. 38.
- Dioxippus praefectus cohortis mercenariae Athenis 31, 24, 6.
- Dipo Hispaniae urbs 39, 30, 2.
- Dipylon Athenis 31, 24, 9.
- Disciplina Etruscorum 5, 15, 11 militaris restituta 44, 1, 5; P. 57.
- Diti patri ludii facti ad Tarentum P. 49.
- Diverbia in ludis 7, 2, 10.
- Dium urbs 26, 25, 17; 33, 3, 5; 42, 38, 10; 44, 2, 12 eius incolae coacti Pydnam demigrare 44, 6, 3 ibi templum 44, 7, 2.
- Dodonaeus Iupiter 8, 24.
- Dolabrae ad vallum prouendum calonibus dividuntur 9, 37, 8 cf. 28, 3, 13.
- Doliche urbs 42, 53, 6; 44, 2, 8.
- Dolopes liberi pronuntiantur 33, 34, 6 iis bellum inferunt Aetoli 37, 49, 6 ad Aetolos deficiunt 38, 3, 5 a Perseo subacti 41, 22, 5; 42, 41, 13.
- Dolopia 32, 13, 14 a Philippo recepta 36, 33, 7 cf. 42, 13, 8.
- Cn. Domitius eos. 8, 17, 5.
- Cn. Domitius 37, 39, 5.
- Cn. Domitius pont. max. P. 67.
- Cn. Domitius proscriptus a Pompeio vincitur et necatur P. 89.
- Cn. Domitius infeliciter adversus Pharnacen bellum gerit P. 112.
- Cn. Domitius eos. F. 14 k.
- L. Domitius a Caesare captus dimittitur P. 109.
- M. Domitius legatus ab Hirtuleio victus P. 90.
- Cn. Domitius Ahenobarbus aed. pl. 33, 42, 10 praetor sortitur urbanam 34, 43, 6 comitia habet 34, 53, 2 Fauni aedem dedicat 34, 53, 4 eos. 35, 10, 10 in Boios proficiscitur 35, 22, 3.
- Cn. Domitius Ahenobarbus pontifex oppido adulescens factus 42, 28, 13 legatus in Graeciam 44, 18, 6 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3 in Achaia profectus 45, 31, 9.
- Cn. Domitius Ahenobarbus procos. Allobroges vincit P. 61 cf. F. 14 g. censor P. 62 ludicram artem ex urbe removet F. 14 h.
- Cn. Domitius Cn. F. Calvinus aed. cur. 10, 9, 12 censor primus de plebe lustrum condit P. 13.
- Dona dantur circa omnia pulvinaria 42, 28, 8 donis persignandis triumviri creati 25, 7, 5 militaria 7, 37; :9, 31, 17—18 de donis et muneribus lex Cincia 34, 4, 9.
- Donuea mons ingentis altitudinis Thraeciae 40, 58, 2.
- Dorimachus Aetolorum princeps 26, 24, 7.
- Doris 28, 7, 13; 42, 13, 8.
- Doriscus a Philippo captum 31, 16, 4.
- Dorulatus Gallorum dux 34, 46.
- Dracacum castellum Perseo deditum 43, 19, 5.

- Drepana 28, 41, 5.
 Dromades in exercitu Antiochi 37, 40, 12.
 Dromos Spartae campus 31, 27, 4.
 Druentia flumen 21, 31, 9 transitu difficillimus ib. 10.
 Drumiae Doridis parvum oppidum a Philippo captum 28, 7, 13.
 Drymusa insula 38, 39, 9.
 Ducarius Insuber eques Flaminium occidit 22, 6, 3.
 K. Duellius decemvir 3, 35, 11 in Algidum missus 3, 41, 10.
 K. Duellius (Duillius) cos. 8, 16 triumvir coloniae deducendae ib. 14.
 C. Duellius quinquevir mensarius 7, 21, 6.
 C. Duellius (Duillius) cos. Poenorum classem vincit primusque navalem triumphum ducit P. 17.
 Cn. Duellius (Duillius) trib. m. c. p. 5, 13, 3.
 M. Duellius trib. pl. 2, 58, 2 Appio Claudio diem dicit 2, 61, 2 cf. M. Duellius 3, 54, 12
 M. Duellius (qui tribunatum insignem antedecemviros creatos gesserat 3, 54, 12 cf. 2, 58, 2) secessionis auctor 3, 52 trib. pl. creatus 3, 54, 12 de consulibus cum provocatione creandis rogationem perfert ib. 15 eius moderatio 3, 59 comitiis praestitribunis pl. creandis 3, 64, 4 Duellii tribunicii 3, 35, 5.
 M. Duellius (Duillius) trib. pl. rogationem perfert de faenore unciario 7, 16.
 Duellum idem quod bellum 22, 10, 2.
 Duplicarii in exercitu virgis caesi et securi percussi 2, 59, 11.
 Durnium Cavorum oppidum 44, 30, 9.
 Duroia Samnitium urbs expugnata 10, 39, 4.
 Duroia P. Aebutii mater 39, 9, 2 filium Bacchis initiare vult ib. 4 cf. 39, 11.
 L. Duronius praetor Apuliam et Histros sortitur 40, 18, 3 cf. 40, 19, 9 redux de Gentio rege in senatu refert 40, 42.
 Duumviri perduellionis a Tullo Hostilio creati 1, 26, 5 cf. 6, 20, 12 sacrorum libros adeunt de prodigiis 3, 10, 7 praecunt verba obscurationis 4, 21, 5 multa ad placandos deos avertendamque pestem ex libris faciunt 4, 25, 3 letisternio Deos placant 5, 13, 6 duumviri sacris faciundis 5, 13, 6; 6, 5, 8 pro duumviris sacris faciundis ut decemviri creentur pars ex plebe, pars ex patribus, rogatio 6, 37, 12 duumviri ad aedem faciendam creati 7, 28, 5; 22, 33, 8 duumvir templum dedicat 2, 42, 5; 6, 5, 8 navales 40, 18, 7 classis ornandae reficiendaeque causa constituti populi suffragiis creantur 9, 30, 4 duumvir classi praestit P. 12.
 Dux exercitus ob rem male gestam reus 2, 52, 3; 5, 11, 5; 26, 2, 7 cf. 8, 33, 17 duces tredecim in triumpho ducti P. 19 itineris dux ob errorem in crucem tollitur ab Hannibale 22, 13, 9.
 Dymae 27, 31, 9; 31, 21, 8; 38, 29, 3.
 Dymaci Philippo fidem servant 32, 22, 10.
 Dyrhachini 42, 48, 8 Durrachini 44, 30, 10 auxilia Romanis mittunt ibid. cf. 45, 43, 10.
 Dyrhachium 29, 12, 3; 31, 27; 42, 48, 7 Epidamni nomen Graecis celebre 43, 21, 3 cf. P. 111.
 Eburones Galli Caesaris legatos caedunt P. 106 a Caesare victi P. 107.
 Ebusus insula 22, 20, 7.
 Ecetra 6, 31, 5.
 Ecetrani Volsci pacem impetrant, agrum amittunt 2, 25, 6 auxilium Aequis offerunt 3, 4, 2.
 Echeerates Antigoni pater 40, 54, 4.
 Echedemus Aeacarnanum princeps tollendae societatis Romanae auctor 33, 16, 4.
 Echedemus Atheniensis legationis princeps 37, 7, 4.
 Echinus urbs 32, 33, 16; 33, 13, 6.
 Edesco clarus Hispanorum dux ad Scipionem transit 27, 17.
 Edessa Macedoniae urbs 45, 28, 8.
 Edictum consulis 2, 24, 6; 8, 6, 16; dictatoris 2, 30, 6 praetoris 25, 1, 12 censorum 39, 44, 8.

- Egeriae deae cum Numa congressus 1, 19, 5.
- Egerius Arruntis filius 1, 34, 3 Colatiae in praesidio relictus 1, 38.
- Gellius Egnatius Samnis Etruscis auctor belli Romani 10, 18 Samnites ducit 10, 19, 14 resurgit cum Etruscis, Vmbris, Gallis 10, 21, 2 occiditur 10, 29, 16.
- Marius Egnatius Samnitium dux bello Italico occiditur P. 75.
- Elaea 35, 13, 6; 36, 43, 12 a Seleuco temptata 37, 18, 2 ab Antiocho vastata 37, 19, 7 cf. 44, 28, 6.
- Elaeus oppidum a Philippo captum 31, 16, 5 cf. 37, 9, 7.
- Elatea Phocidis a Flaminino obsessa 32, 19 capta 32, 24, 7 cf. 33, 27, 5.
- Elatia ad Tempe 42, 54, 7.
- Elei 26, 24, 9 Achaëis invisi 27, 31, 9 Achaeorum praesidium adsciscunt ibid. Philippum depellunt 27, 32, 6 ab Achaëis victi 27, 33, 5 a Romanis foederi cum Philippo adscripti 29, 12, 14 auxilium ab Antiocho accipiunt adversus Achaëos 36, 5, 3 Antiocho fugato lenius respondent Achaëis 36, 31, 3 de iis actum in concilio Achaëico 36, 35, 7.
- Elephantum inusitata facie milites terrent P. 13 centum viginti in triumpho ducti P. 19 elephantos traiciendi varia Hannibalis consilia 21, 28, 5 visu et odore equos terrent 21, 55, 7 sub caudis facillime vulnera accipiunt ib. 11 plures a rectoribus quam ab hoste occisi 27, 49 eos celerrime interficiendi viam invenit Hasdrubal ib. 2 octoginta, quot nulla ante in acie, ad Zamam instructi 30, 33, 4 de iis in pace Punica cautum 30, 37, 3 Indici meliores Africis 37, 39, 13 suis hostiles 44, 5, 2 in ludis circensibus 44, 18, 8 nomen sine usu fuere in pugna Pydnaensi 44, 41, 4.
- Eleusis a Philippo tentata 31, 25, 2 a Philocle 31, 26, 3 iterum a Philippo ib. 5.
- Eleusis ad Nilum 45, 12, 3.
- Elimia 31, 40 Elimea 42, 53, 5.
- Elimiotis Macedoniae regio 45, 30, 6.
- Elis 27, 32, 2; 38, 32, 3 cf. Elei.
- Elpeus annis 44, 8, 5 eius natura ib. 6 eius ripam Perseus munit 44, 32, 10.
- Elymaei sagittarii 37, 40, 9.
- Emathia quae antea Paeonia 40, 3, 3.
- Emathia urbs 43, 7, 10; 44, 41, 5.
- Emporia Africae in agro fertilissimo 29, 25, 12 cf. 34, 62, 3.
- Emporiae 21, 60, 2 urbs Graeca a Phocaea oriunda 26, 19, 11 duo oppida sunt 34, 9.
- Emporitani fide colunt Romanos 34, 9, 10 Emporitani Hispani se dedunt 34, 16, 4.
- Emporium prope Placentiam 21, 57, 6 Victumulae ib. 10 ad Tiberim 35, 10, 12 extra Trigeminam 41, 27, 8.
- Empulum Tiburtium urbs capta 7, 18, 2.
- Enetes sv. Eneti ex Paphlagonia in Italiam transmigrant 1, 1, 2.
- Q. Ennius 30, 26, 9 eius statua in monumento Scipionum 38, 56, 4.
- Enuptio gentis 39, 19, 5.
- Eordaea 31, 39, 7; 42, 53, 5.
- Eordaei 45, 30, 6.
- Epanterii montani cum Ingaunis bellum gerunt 28, 46, 9.
- Ephesus 37, 13, 9 Romanis deditur 37, 45 Eumeni data 38, 39, 16.
- Epicadus a Gentio occisus 44, 30, 3.
- Epicadus praefectus peditum Parthiorum 44, 30, 13.
- Epicrates Rhodius 37, 13, 11; 37, 14, 2; 37, 15, 6.
- Epicyles natus Carthagine, oriundus a Syracusis ab Hannibale mittitur ad Hieronymum 24, 6, 2 ad Hannibalem rediturus rege occiso 24, 23, 8 praetor creatur Syracusis 24, 27, 3 Leontinos concitat Syracusis pulsus 24, 29, 6 cum Hippocrate fratre a Leontinis profugus 24, 30, 2 Syracusanum exercitum sibi reconciliant ib. 14 sqq. Syracusis recepti 24, 32, 5 iterum praetores creati ib. 9 Epicyles praest Syracusis 24, 35, 7 plebei vinum praebet 25, 23, 14 Bomilcarem dicitur ex gaza regia donis affecisse 25, 25, 13 ad Bomilcarem navigat, inde Agrigentum 25, 27, 6—13 cum Hammone castra ponit ad Hi-

- meram 25, 40, 8 Agrigento prodito in Africam fugit 26, 40, 11.
- Epicyles Sindon cognomine ab Epicycle praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
- Epidamnus 43, 21, 3.
- Epidaurus 10, 47, 7 inde Aesculapii signum tralatum P. 11 inops, sed nobilis Aesculapii templo 45, 28, 3.
- Epidius Marullus trib. pl. P. 116 ei a Caesare potestas abrogatur ibid.
- Epipolae Syracensis locus 25, 24, 4.
- Epirotae P. 12 cf. Pyrrhus; legatos mittunt ad Philippum de communi pace 29, 12, 8 foederi Romano a Philippo adscripti 29, 12, 14 pacem conciliare student inter Philippum et consullem 32, 10 Philippo favent 32, 14, 6 eorum principes in Achaeorum concilio 35, 27, 11 eorum perplexa legatio ad Antiochum 36, 5, 3 eorum legati in senatu 36, 35, 11 cf. 38, 3, 9 Romanos adiuvant ib. 7; 42, 38 cf. 43, 23, 6 frumentum consuli mittunt 44, 16, 2 liberi pronuntiantur 45, 34, 2.
- Epiri rex Alexander 8, 3, 6 Pyrrhus P. 12 in Epirum L. Anicius ducit 45, 26, 3 pacata ib. 11 civitates, quae ad Perseum defeecerant, militibus praedae datae 45, 34 cf. P. 123.
- Epistolae a Livio transcriptae P. 99.
- Eposognatus Gallorum regulus 38, 18.
- Epulae instructae ante omnium domos 3, 29, 5; 25, 12, 15 in propatulo aedium Beneventi ad recreandos milites 24, 16, 17 maiore cura adparari coeptae Romae 39, 6, 9 senatus post triumphum 45, 39, 13.
- Epulones tresviri quando primum creati 33, 42 iis ius datum togae praetextae ibid. praetextatus cooptatur 40, 42, 7.
- Epulum Iovis 25, 2, 9 ludorum causa 29, 38, 8; 30, 39, 8 in foro ob mortem pontificis max. 39, 46, 2 triumphator dat P. 115
- Equester gradus 2, 1, 10 census 5, 7, 5 ordo 21, 59, 9 ei invisus qui publicanis adversatur P. 70 cf. equites; equestris statua 8, 13, 9
- Fortuna 40, 40, 10 equestris arma dono missa 30, 17, 13; 43, 5, 8.
- Equites 1, 13, 8 tres centuriae conscriptae ibid. decem turmae ex Albanis lectae 1, 30, 3 mille octingenti in tribus centuriis 1, 36, 7 duodecim centurias ex primoribus civitatis Servius Tullius scribit 1, 43, 8 ex equis desiliunt et pugnam restituunt 3, 62, 8; 7, 7, 8 effrenis equis aciem hostium perrumpunt 4, 33, 7; 8, 30, 6 velites in equos singulos accipiunt 26, 4, 5 centuriones sibi praeficiunt 4, 42 se suis equis stipendia facturos promittunt 5, 7, 5 tum primum equites equis merere coeperunt ib. 13 P. equiti certus numerus aeris adsignatus ib. 12 iis triplex stipendium datum 5, 12, 12 cf. 7, 41, 8 treceni apud singulas legiones 8, 8, 14 omnes ob insignem operam donantur 10, 44, 5 cf. 39, 31, 17 primum mare transgrediuntur adversus Hieronem missi P. 16 stipendium recusant 24, 18, 15 ab imperatore triumphante quantum acceperint 34, 46, 3; 36, 40, 13 ut idibus Quinct. transveherentur institutum 9, 46, 15 quamobrem equi iis adempti sint 24, 18, 6; 27, 11, 13 additum ne praeterita stipendia procederent iis, quae equo publico emerant, sed dena stipendia equis privatis facerent ib. 14 tribu moti et aerarii facti 24, 18, 6 qui equo mereri debebant neque militaverant 27, 11, 15 offensi aspera censura 43, 16, 2 octo centuriae equitum damnant censorem reum ib. 14 equitum census 29, 37, 8 seminarium senatus 42, 61, 5 ex equitibus senatus suppletur lege Sempronia P. 60 a Sylla P. 89 cum senatu consentiunt P. 60 penes equites iudicia erant P. 70 ea ut aequa parte penes senatum et equites essent lex Livia iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i ad equites iudicia translata P. 97 de eorum sedibus in theatro lex Roscia P. 99 sexcenti equites Samnitibus obsides dati 9, 5, 5 P. plurimi in proscriptorum numero P. 120 aureos anulos ge-

- stant 23, 12, 2 delecti equites extraordinarii 42, 58, 13 loricati in exercitu Antiochi, qui vocantur cataphracti 35, 48, 3; 37, 40, 11 sagittarii ib. 8 cf. 35, 48, 3 Macedonum equites sacrae alae 42, 58, 9; 44, 42, 2 equites Campani ob fidem servatam civitate donati 8, 11, 16 centum duodecim ad Romanos transfugiunt 24, 47, 12.
- Equitatus Hannibalis melior quam Romanorum 21, 47 Aetolorum longe optinus in Graecia 33, 7, 13 Numidarum equitatus pugnandi ratio et virtutes 35, 11, 6 cf. 24, 48, 5.
- Equus cf. Equites. ad equos emendos a Servio dena millia aeris data, ad alendos viduae attributae 1, 43, 9 equus publicus nota adeptus 24, 18, 6; 27, 11, 3 privatis equis ignominiae causa merere iubentur equites 27, 11, 14 equum vendere censor iubet 29, 37, 9 ut equum escendere liceat, dictator ad populum fert 23, 14, 2 albi ante currum Camilli triumphatoris 5, 23, 5 equi curules 28, 18, 10 phalerati dono missi regibus 30, 17, 13; 43, 5, 8 equorum greges ex Apulia domandos dividit Hannibal militibus 24, 20, 16 equis hostium crura succidunt Thraeces 42, 59, 3.
- Eretria Thessaliae vastata a Philippo 32, 13, 9 cf. 33, 6, 10.
- Eretria Euboeae oppugnatur 32, 16, 10 capta ib. 15 cf. 33, 34, 10 inde deductum praesidium 34, 51; 35, 38, 3.
- Eretrienses auxilium mittunt Chalcidensibus 35, 38, 6.
- Eretum 3, 26, 2; 3, 29, 7; 3, 42, 3; 26, 11, 10; 26, 23, 6.
- Ergastulum 2, 23, 6 ergastulorum multitudo congregata P. 95.
- Ergavica nobilis et potens Hispaniae civitas Romanis deditur 40, 50.
- Erge[tium] Siciliae urbs ad Poenos deficit 26, 21, 14.
- Ericinium Thessaliae oppidum 36, 13, 5; 39, 25, 16.
- Erigonus amnis 31, 39, 6; 39, 53, 15.
- Eritium oppidum Thessaliae 36, 13, 4.
- Eriza urbs capta 38, 14.
- Eropus Lychnidum prodicione capit 27, 32, 9.
- Erucina Venus 22, 9, 10 eius aedes vota ibid. dedicata 23, 31, 9 cf. 30, 38, 10; 40, 34, 4 cf. Venus.
- Erythrae Aetolorum urbs 28, 8, 8.
- Erythrae Ioniae urbs 37, 27, 2; 44, 28, 8.
- Erythraci pro singulari fide agro donantur 38, 39, 11 Erythraeae triremes 37, 11, 14 Erythraeorum portus Cissus 36, 43, 10.
- Eryx mons et oppidum 21, 10, 7; 21, 41, 6—11; 28, 41, 5.
- Esquiliae a Servio auctae 1, 44, 3 ibi coetus plebis nocturni 2, 28, 4 cf. 26, 10.
- Esquiliarius collis 1, 48, 6.
- Esquilina porta 2, 11, 5; 3, 66, 5; 6, 22, 8; 33, 26, 9 tribus, in ea libertini P. 20; 45, 15, 6 Exquilina 45, 15, 6.
- Essedae Gallorum 10, 28, 9.
- Etesiae 37, 23, 4.
- Ethopia oppidum 38, 2, 4.
- Etleva uxor Gentii Romam abducta 44, 32, 3—4.
- Etovissa urbs 21, 22, 5.
- Etruria totam Italiam fama nominis sui implet 1, 2, 5 inde augures acciti 1, 55, 6 fabri 1, 56 eo mittitur ad frumentum coemendum 2, 34, 3 cf. 4, 12, 9; 4, 13, 2; 4, 25, 4; 4, 52, 6; 25, 20, 3; 27, 3, 9 eius defectio nuntiata 27, 21, 6 cf. 27, 24 populi pollicentur consulem adiuturos paraturum classem 28, 45, 14 tota ferme ad Magonem versa 29, 36, 10 cf. 39, 8, 3; P. 102.
- Etrusci a Latinis victi 1, 2, 6 ab iis liectores, sella curulis, apparitores, toga praetexta sumpta 1, 8, 3 duodecim populi unum regem communem creant ibid. vates ad publica prodigia adhibentur 1, 56, 5 cf. F. 16 cum Veientibus arma consociant 2, 44, 7 devicti 2, 47, 8 capto Ianiculo Romam paene obsident 2, 51, 2 occisi ib. 9 duodecim populi concilium habent 4, 23, 5 eorum pristinae opes 5, 33, 7 Roma a Gallis capta agrum Romanum vastant 5, 45, 4 trucidantur ib. 8

- principes coniurant 6, 2, 2 Sutrion capti a Camillo expulsi 6, 3, 6 iis Sutrion et Nepete ereptum 6, 9—10 ab Sutrion oppugnando orsi bellum funduntur proelio 9, 32, 9 iterum a Sutrion pulsi 9, 35, 7 in silva Ciminia fusi 9, 36, 13 iterum victi pacem petunt 9, 37, 12 eorum opes atroci proelio fractae 9, 39, 11 pacem petunt 9, 40, 20 indutias annuas impetrant 9, 41, 7 rebellant 10, 3, 2 vineunt ib. 6 gravi proelio fracti biennii indutias accipiunt 10, 10, 6 vastantur 10, 11, 6 vineuntur 10, 12, 6 eum Samnitibus rebellant 10, 18 victi 10, 19 iterum victi 10, 30, 1—3 eum iis bene pugnatum P. 12 et 13 defectionis consilia agitant 27, 21, 6 de iis quaestio habita 28, 10, 5 cf. 30, 26, 12 bello Italico deficientes victi P. 74.
- Ettritus Platoris amicus a Gentio sublatus 44, 30, 3.
- Euander ex Areadia Lupereal attulisse fertur 1, 5, 2 Heruli sacra ritu Graeco instituit 1, 7, 14 ex Peloponneso profugus Latium auctoritate regit ib. 8.
- Euander Cretensis auxiliorum dux ad Eumenem tollendum a Perseo missus 42, 15, 3 auctor regi proelii finiendi 42, 59, 8 regis fugientis comes 44, 43, 6 a Perseo interfectus 45, 5, 10.
- Eufoea 28, 5, 5 Eufoeae civitatum conventum habet Flamininus 34, 51, 2 Chalcide dedita Antiochi tota fit 35, 51, 10 a Romanis recepta 36, 21, 2 ponte continenti iuncta 45, 27, 8.
- Eufoicus sinus 31, 47.
- Eubulidas Chalcidensis (cf. Eubulus) ab Antiocho deditur Romanis 38, 38, 18.
- Eubulum Chalcidensem (cf. Eubulidas) Romani deponunt 37, 45, 17.
- Euctus Pellae praefectus 44, 43, 5.
- Eudamus Rhodiorum praefectus 37, 12, 9 eius sententia in consilio 37, 15, 5 Hannibalem proelio navali vincit 37, 23, 8 sqq. cf. 44, 28, 3.
- Euersa princeps civitatis Thebanae a Perseo sublatus 42, 13, 7.
- Euganei inter mare Alpesque incoelentes ab Euctis pulsi 1, 1, 3.
- Eugenium Romanorum fit 29, 12, 13.
- Euhydrium Thessaliae oppidum a Philippo vastatum 32, 13, 9.
- [Eulaeus] Pellae praefectus 44, 43, 5.
- Eulyestas 42, 51, 4.
- Eumenes Attali filius Pergami rex 33, 30, 9 auxilia suppeditat Quintio 34, 26, 11 cupidus belli adversus Antiochem 35, 13, 7 donatur a populo Romano 35, 23, 10 Quintio in Euripo occurrit 35, 39 subsidia Chalcidem mittit 35, 50, 6 C. Livio occurrit 36, 42, 6 eius opera in proelio navali ad Chium 36, 44, 4 cf. 37, 8, 6 eius sententia in consilio 37, 15 ad suum regnum tutandum redit 37, 18, 8 pacem aspernatur 37, 19 in castris L. Scipionis 37, 37, 4 eius opera in pugna ad Magnesium 37, 41, 9 cf. 37, 45, 6 ei pecunia pacta in pace cum Antiocho ib. 15 ei Romae senatus datur 37, 52, 3 coactus optata in senatu exponit 37, 53 quae naetus sit 37, 55, 5 cf. 37, 56, 2; 38, 38, 14; 38, 39, 5 et 14 Ariarathis filia ei desponsa ib. 6 de Philippo queritur 39, 24, 6 eius legati Philippum insimulant apud legatos Romanos 39, 27, 2 fratrem Romam mittit questum de Philippo 39, 46, 9 legatos Romam mittit 40, 2, 6 cf. 41, 22, 5 eius liberalitas 42, 5, 2 cf. 42, 6, 3 Romae delaturus Persei consilia ingenti honore excipitur 42, 11 P donatur 42, 14, 10 Delphis ab insidiatoribus Persei oppressus 42, 15, 4 secreta eius curatio Aeginae 42, 16, 7 domum redit ib. 9 gratulantes ad eum veniunt legati Romani 42, 18, 5 opem Romanis fert 42, 55, 7; 44, 10, 12 fama fuit, inter eum et Perseum tractatas amicitiae condiciones 44, 13, 9 Pergamum abit ib. 10 varia de eo fama ib. 12 suspectus Romanis quod cum Perseo occulta agebat 44, 24, 7; 44, 25; 44, 27, 13 communem cum fratribus legationem mittit Romam 45, 13, 12 ei Romanorum ope regnum eripere vult Attalus 45, 19 Stra-

- tium medicum Romam mittit fratris monitorem *ib.* 8 gravi morbo aeger 45, 34, 11 cum Romam iret lex lata ne cui regi Romam venire liceret P. 46 de eo queruntur Prusiae legati quod cum Antiocho conspirarit *ibid.*
- Eumenes Thessalonicae praefectus 44, 32, 6.
- Eunomus Thessalorum praetor 35, 39, 4.
- Eunus servus natione Syrus bellum servile incipit P. 56.
- Eupalium locus 28, 8, 8.
- Euphanes Cretensis ab Antiocho Eleis missus 36, 5, 3.
- Euphranor Persei praefectus occiditur a Dolopibus 42, 41, 14.
- Euphranor ad Demetriadem tutandam missus 44, 13, 4.
- Euphrates flumen P. 106 eum M. Crassus transit *ibid.*
- Eupolemus Aetolorum dux Ambraeiae subvenit 38, 4, 8.
- Eupolemus Hypataeorum princeps 41, 25, 4 eius perfidia in exules *ibid.*
- Euripus Chalcidicus 28, 5, 18; 31, 22, 7; 35, 37, 8; 45, 27, 8 temere in modum venti vertitur 28, 6, 10 Graeciam mari claudit 31, 23, 12 Euripus castellum caput Euboeae Antiocho deditur 35, 51, 9.
- Euripus ad Cassandream 44, 11, 4.
- Euromum 33, 30, 3.
- Euromensium urbs 32, 33, 6 provincia 45, 25, 13 oppida a Mylasensibus occupata, a Rhodiis vindicata 45, 25, 11.
- Eurotas amnis 34, 28, 2; 35, 29, 9.
- Euryalus tumulus et arx Syracusis 25, 25, 2.
- Eurydica Pleurati uxor 44, 30, 2.
- Eurylochus Magnetum princeps a Romanis alienus 35, 31, 6 Magnetarches erat *ib.* 11 ad Aetolos profugus 35, 32 Demetriadem Aetolis tradit 35, 34, 12 *cf.* 35, 39, 6 mortem sibi consciscit 36, 33, 6.
- Eurymedon fluvius 33, 41, 6; 37, 23, 3.
- Eurymenae Thessaliae urbs 39, 25, 3.
- Euthymidas princeps Chalcide expulsus a factione Romana 35, 37, 4
- Aetolis opitulatur Chalcidem occupaturis *ibid.* Athenas redit 35, 18, 13.
- Exaugurationes fanorum 1, 55, 2.
- Exercitus a Servio Tullio constitutus 1, 43, 1—9 eius ordo in acie 8, 8, 3 *cf.* acies; lustratur in campo 1, 44, 2 extra urbem 3, 32, 4 ei dies ad conveniendum vitio dicta 24, 12, 10 voluntarius extra ordinem 5, 7, 7 tumultuarius 8, 11, 10 exercitus bello Punico quomodo duplicati sint 22, 36 odio imperatoris vinci vult 2, 59, 2 proditor militaris disciplinae decimatur *ib.* 11 P. *cf.* seditio; corruptus luxuria ad severiorem disciplinam revocatur 44, 1, 5; P. 57 Asiaticus luxuriam Romam fert 39, 6, 7 sub iugum missus Romanorum exercitus 9, 5, 12 amissi exercitus quae sit poena 8, 33, 17 sine imperatore triumphare non potest 2, 47, 10 Sullae exercitus in urbe P. 77 ut omnes dimittantur SC. factum P. 84.
- Exodia conserata Atellanis fabellis 7, 2, 11.
- Extā quod nimis laeta apparent post trunca et turpia, non placet haruspici 27, 26, 14 cruda a Scipione in Africam navigante in mare proiecta 29, 27, 5 laeta exta 31, 5, 7 egregie laeta F. 17. ab anguibus adesa 25, 16, 2 flamen, quod exta perperam dederat, flaminio abit 26, 23, 8.
- Fabia gens invisā plebi 2, 43—44 popularis esse coepit 2, 47, 12 Veiens bellum in se sola suscipit 2, 48, 9 sex et trecenti numero ad unum impuberem omnis ad Cremeram caesi 2, 50, 11 P.
- Fabiae M. Fabii Ambusti filiae 6, 34, 5.
- C. Fabius cos. 7, 12, 6 contra Tarquinienses incaute pugnat 7, 15, 9 interrex 7, 17, 11.
- C. Fabius mag. equit. suffectus 9, 23, 6.
- C. Fabius praetor in Africa Metellum pellit bellum molientem P. 84 ob crudelitatem vivus in praetorio exustus P. 86.

- K. Fabius quaestor 2, 41, 11 cos. 2, 42, 2.
- K. Fabius cos. 2, 43 exercitui invisis ib. 6 exemplo suo milites accendit 2, 46, 6.
- K. Fabius cos. 2, 48 in Aequos missus ib. 4 collegae subvenit ib. 5 pro gente in senatu loquitur ib. 8 Fabius in Veientis ducit 2, 49, 3.
- L. Fabius a Scipione missus Carthaginem 30, 25, 2.
- M. Fabius Caesonis frater cos. 2, 42, 7.
- M. Fabius cos. 2, 43, 11 seditionem exercitus opprimit 2, 45, 12 labefactam aciem restituit 2, 46, 6 egregia victoria potitur 2, 47, 9 decretum triumphum deponit ib. 10 funera fratris et collegae ducit ib. 11.
- M. Fabius pont. max. 5, 41, 3.
- M. Fabius trib. m. c. p. 6, 36, 6 interrex 7, 17, 11 contendit adversus tribunos pl. ib. 12 interrex 7, 22, 2.
- M. Fabius interrex 8, 3, 5.
- M. Fabius captivus 8, 16, 9.
- M. Fabius coloniae deducendae triumvir 8, 16, 14.
- Q. Fabius cos. 2, 41, 12 praedam vendit 2, 42, 2.
- Q. Fabius cos. 2, 43 acriter pugnans occumbit 2, 46, 4.
- Q. Fabius uxoris T. Quinctii Flaminii sororis filius Romam missus legatus 32, 36, 10.
- Q. Fabius procos. Lusitaniae partem recipit P. 53 cum Viriato pacem turpem init P. 54.
- Q. Fabius quaestor 39, 29, 7.
- K. Fabius Ambustus quaestor 4, 54, 3 trib. m. c. p. 4, 61, 4 trib. m. c. p. 5, 10 tertium 5, 24.
- M. Fabius Ambustus trib. m. c. p. 6, 22, 5 eius filii missi oratores ad Gallos 5, 35, 5 contra ius gentium arma capiunt adversus Gallos 5, 36, 6 P. tribuni m. c. p. creati ib. 12 eius duae filiae nuptae Ser. Sulpicio maior, C. Licinio minor 6, 34, 5 earum colloquium ib. 6 M. Fabius cum Licinio genero consilia confert de honoribus plebi concedendis ib. 11.
- M. Fabius Ambustus cos. 7, 11, 2 Hernicis victis ovans redit ib. 9 iterum cos. 7, 17 contra Tarquienses Faliscosque profectus primo fusus hostes vincit ib. 5 interrex ib. 11 tertium cos. 7, 18, 10 dictator 7, 22, 10 (cf. 8, 33, 4) eius pro filio magistro equitum adversus dictatorem contentio 8, 33, 4.
- M. Fabius Ambustus mag. equit. 8, 38 equitatum Samnitium prope delat 8, 39, 1—3.
- Num. Fabius Ambustus trib. m. c. p. 4, 58, 6.
- Q. Fabius Ambustus cos. 4, 52.
- Q. Fabius M. Fabii Ambusti filius legatus missus ad Gallos in proelio Gallum ducem occidit 5, 36, 7 trib. m. c. p. ib. 12 ei dies dicta 6, 1, 6 morte opportuna iudicio subtractus ib. 7.
- Q. Fabius Ambustus mag. equit. 7, 28, 8 dictator 9, 7, 13.
- M. Fabius Buteo ex censoriis vetustissimus dictator sine magistro equitum ad senatum legendum 23, 22, 11.
- M. Fabius Buteo aed. cur. 30, 26, 6 praetor Sardiniam sortitur 30, 40, 5.
- Num. Fabius Buteo praetor 41, 28, 5 Hispaniam cit. sortitur 42, 1, 5 moritur 42, 4.
- Q. Fabius Buteo praetor 33, 24, 2 Hispaniam ult. sortitur 33, 26.
- Q. Fabius Buteo praetor Galliam sortitur 40, 18, 3 ei imperium prorogatur 40, 36, 17 triumvir coloniae 40, 43 quinqueviri liti diiudicandae 45, 13, 11.
- C. Fabius Dorsuo per medios Gallos Capitolium obsidentes in Quirinalem egreditur ad sacra faciunda 5, 46, 2.
- M. Fabius Dorsuo cos. 7, 28.
- Q. Fabius Maximi F. Gurges matronas stupri damnatas multat eaque ex pecunia aedem Veneris faciendam curat 10, 31, 9 cos. 10, 47, 5 adversus Samnites rem male gerit P. 11 pro eo deprecatus in senatu pater obtinet, ut legatus filio eat ibid. patris consilii adiutus caedit hostes triumphatque ibid.
- Q. Fabius Labeo quaestor urbanus 33, 42 praetor 37, 47, 8 classem

sortitur 37, 50, 8 a Cretensibus captivos Italici generis deposcit 37, 60, 4 regias naves incendit 38, 39, 3 in Italiam redit ib. 4 consulatum frustra petit 39, 32, 6 et 9 triumvir coloniae 39, 44, 10 cos. 39, 45 triumvir coloniae 39, 55, 9 ei prorogatum imperium 40, 1, 8 pontifex suffectus 40, 42, 6.

Fabius Maximus Q. Fabii Maximi Rulliani filius 10, 14, 10.

Fabius Maximus cos. F. 43 t.

Q. Fabius Maximus Rullianus aed. cur. ancillam indicem ad consules ducit 8, 18, 4 mag. equitum 8, 29, 10 contra edictum absentis dictatoris cum Samnitibus prospere configit 8, 30, 3—9 P. milites obtestatur, ut se ab irato dictatore tueantur 8, 31 Romam confugit 8, 33, 3 P. pro eo patris minax oratio ib. 4—22 populi precibus donatur 8, 35, 5 P. quicquam pro magistratu agere vetatur 8, 36 cos. 8, 38 interrex 9, 7, 15 dictator 9, 22 ei Saticula deditur ib. 11 Samnites vincit 9, 23 cos. 9, 33 Etruseos ad Sutrium fundit 9, 35 persecutus hostem in silvam Ciminiam iterum vincit 9, 36 devincit 9, 37 L. Papirium Cursorem dictatorem dicit 9, 38, 14 Perusiam recipit 9, 40, 19 triumphat ib. 20 ob Etruriam egregie domitam ei consulatus continuatur 9, 41 eius res gestae in Samnio ibid. ei prorogatum imperium 9, 42, 2 Samnites captos sub iugummittit ib. 8 censor factionem forensium humillimorum in quatuor tribus dividit easque urbanas appellat 9, 46, 14 P. inde ei Maximi cognomen ib. 15 P. ab eo instituta dicitur equitum transvectio ibid. secundum quosdam auctores consulatum recusans aedilitatem nanciscitur 10, 9, 10—13 invitus cos. creatus 10, 13, 5—13 magno proelio Samnites vincit 10, 14 creatus cos. honorem recusat 10, 15, 7—11 cos. 10, 22 eius altercatio cum collega 10, 24 ei extra sortem Etruria provincia decreta ib. 18 devoto collega P. Decio magnam cladem hostibus inicit 10, 29 Iovi

Victori aedem vovet et spolia concremat ib. 14 et 18 triumphat de Samnitibus, Gallis, Etruscis 10, 30, 8 Etruscos rebellantes castigat 10, 31, 3 pro filio, qui male rem gesserat adversus Samnites, senatum deprecatur P. 11 eum legatus consilio adiuvat ibid. Rulli cognomen 30, 26, 8.

Q. Fabius Maximus Verrucosus legatus it Carthaginem 21, 18 sinu ex toga facto pacemne an bellum velint interrogat Carthaginenses ib. 13 prodicator dictus 22, 8, 6 libros Sibyllinos adeundos curat 22, 9, 8 aedem vovet Erucinae 22, 10, 10 consulis exercitum accipit 22, 11, 5 edictum proponit ib. 4 eius consilium nullo loco committendi 22, 12, 2 a magistro equit. ignaviae insimulatur 22, 14 sacrorum causa Romam vocatus magistrum equit. iubet proelio abstinere 22, 18, 9 eius invidia augetur 22, 23, 4 fidem publicam impendio privato exsolvit ib. 8 eius imperium cum magistro equitum aequatur 22, 26, 7 invicto a civibus hostibusque animo ad exercitum redit ibid. magistro equitum in insidias praecipitanti opem fert 22, 29 P. pater ab eo salutatur 22, 30, 2 P. non dictator sed pro dictatore a populo creatus 22, 31, 10 L. Aemilium Paulum adloquitur 22, 39 sententiam dicit in senatu 22, 55, 4 pontifex creatus 23, 21, 7 dissuadet de senatu ex Latinis supplendo 23, 22, 8 postulat ut aedes Veneris dedicetur 23, 30, 13 duumvir aedi dedicandae ib. 14 cos. tertium 23, 31, 14 iubet frumenta ex agris conveyi 23, 32, 14 urbes aliquot capit 23, 39, 6 agrum Campanum vastat 23, 46, 10 Puteolis munitis Roman comitorum causa proficiscitur 24, 7, 11 oratione habita deterret a consulibus praerogativa designatis 24, 8 ipse cos. quartum creatur 24, 9, 3 Casilinum oppugnat 24, 19 Marcellum accessit ib. 3 incepto decedere vult ib. 6 Samnites devastat, oppida aliquot capit 24, 20, 3 comitia consularia habet 24, 43,

- 5 filio legatus it 24, 44, 10 experitur cum, satin memor sit consularis dignitatis ibid. eius sententia de Alfinio proditore 24, 45, 4 de urbis defensione, cum Hannibal appropinquaret 26, 8, 3 cos. quintum 27, 6, 11 ad Tarentum rem gerit 27, 7, 7 princeps senatus 27, 11, 12 Tarentum aggreditur 27, 12, 2; 27, 15, 4 Manduriam capit ibid. proditione Tarentum capit ib. 9 sqq. P. eius in senatu sententiae 27, 25, 1—5; 27, 35, 6 de Africa provincia decernenda dissuadet 28, 39, 2 P. P. Scipionem licentiae accusat 29, 19, 3 iterum princeps senatus 29, 37 moritur exactae aetatis 30, 26, 7 duo sacerdotia habuit ib. 10 eius virtus et gloria ibid. cf. 30, 28, 2.
- Q. Fabius Maximus Rulliani F. 22, 23, 8 trib. mil. 22, 53 aed. cur. 24, 9, 4 praetor creatur ibid. Acucam capit 24, 20, 8 Maximi cognomen 24, 43, 5 cos. ibid. patrem inbet equo descendere 24, 44, 10 in Apuliam proficiscitur ib. 9 Arpos recipit 24, 46—47 patris legatus 27, 8, 13 legatus Venusiam missus 27, 29, 4 legatus Romam 28, 9 angur in locum patris defuncti 30, 26, 10 moritur admodum adulescens 33, 42, 6 (?).
- Q. Fabius Maximus praetor peregrinus 40, 18, 3.
- Q. Fabius Maximus L. Aemilii Pauli filius missus ad occupandos montes 44, 35, 14 nuntius victoriae Romam missus 44, 45, 3 Roma redux a patre ad urbes diripiendas missus 45, 27 ad depopulandos Illyrios 45, 33, 8.
- Q. Fabius Maximus Pauli nepos cos. Allobroges et Bituitum vincit P. 61.
- Fabius Pietor scriptorum antiquissimus 1, 44, 2; 1, 55, 8; 2, 40, 10; 8, 30, 9; 10, 37, 14 Hannibalis aequalis 22, 7, 4 cf. Q. Fabius Pietor.
- Q. Fabius Pietor Delphos mittitur ad oraculum 22, 57, 5 redit Romam responsumque recitat 23, 11 cf. Fabius Pietor.
- Q. Fabius Pietor flamen Quirinalis 37, 47, 8 praetor sortitur Sardiniam 37, 50, 8 cum pontifex max. retinet Romae 37, 51, 2 a senatu cogitur ius dicere inter peregrinos ib. 6 mortuus 45, 44, 3.
- M. Fabius Vibulanus cos. 4, 11 legatus 4, 17, 10; 4, 19, 8 trib. m. c. p. 4, 25, 2 legatus 4, 27, 9.
- Num. Fabius Vibulanus cos. 4, 43 Aequis fuis ovans urbem intrat ib. 2 trib. m. c. p. 4, 49 iterum 4, 57, 12.
- Q. Fabius Vibulanus unus extinctae ad Cremeram gentis reliquus cos. 3, 1 Aequis pacem dat ib. 8 iterum cos. 3, 2 in Aequos missus vincit ib. 12 cum ingenti laude praedaeque Romam redit 3, 3, 10 praefectus urbis 3, 8, 7 in rogationem Terentillii invecus 3, 9, 6 cos. tertium 3, 22 Volscos vincit ibid. Aequos ad internecionem vincit 3, 23, 5 legatus ad Aequos missus 3, 25, 6 praefectus urbis 3, 29, 4 Minucio successor missus in Algidum ib. 7 decemvir 3, 35, 11 decemviratu ingenium eius depravatum 3, 41, 9 in Sabinos missus ibid.
- Q. Fabius Vibulanus cos. 4, 37 trib. m. c. p. iterum (sic!) 4, 49, 7 interrex 4, 51.
- Fabraterni populus a Romanis in fidem recepti 8, 19, 1—3.
- Fabri duae centuriae 1, 43, 3.
- C. Fabricius missus ad Pyrrhum de redimendis captivis P. 13 cos. transfugam de interficiendo Pyrrho pollicitum ad regem remittit ibid. censor P. Cornelium Rufinum senatu movet P. 14.
- C. Fabricius Luscinius praetor sortitur urbanam 33, 43, 5 legatus nominatus a L. Scipione 37, 4, 2.
- Fabius armati Fidenates 4, 33, 2 Faliscorum et Tarquiniensium sacerdotes 7, 17, 3.
- Faenus 6, 15, 5 de faenore unciario lex perlata 7, 16 semunciarium ex unciario factum 7, 27, 3 faenore laborat civitas 35, 7, 2 lex ut cum sociis pecuniae creditae ius idem quod cum civibus Romanis esset ib. 5.
- Faeneratores 2, 31, 7 in eos populi iudicia tristia facta 7, 28, 9 ab ae-

- dilibus aliquot accusati 10, 23, 11 multi accusati 35, 41, 9 ex Sardinia a Catone fugati 32, 27, 4 ab iis praetor in foro occisus, quod secundum debitores ius dicebat P. 74 faeneratoris libido et crudelitas 8, 28, 6.
- Faesulae 22, 3, 3.
- Falarica telum 34, 14, 11 cf. Phalarica.
- Falerii Faliscorum urbs 5, 10, 2; 5, 12, 5; 5, 14, 7 obsessa et dedita 5, 26—27 P. 22, 1, 11.
- Falerna tribus 9, 20, 6 P.
- Falernus ager, qui populi Campani fuerat, ad Vulturum flumen plebi Romanae dividitur 8, 11, 13 cf. 10, 21, 7; 22, 13, 9.
- Falisci Veientibus opem ferunt 4, 17, 11 victi 4, 19 eorum ager vastatur 4, 21 Veientibus opem ferentes castra Romana oppugnant 5, 8, 6 cum iis bellum 5, 12, 5; 5, 14, 7; 5, 18, 10; 5, 19, 7 eorum liberi a magistro proditi Camillo 5, 27, 2 remissi ib. 9 urbem dedunt ib. 11 cum iis bellum 7, 16, 2 vincunt 7, 17, 2 vincuntur ib. 5 bellum renovant ib. 6 eorum agri vastantur 7, 20, 9 indutias impetrant 7, 22, 5 foedus rogant 7, 38 deficiunt 10, 45, 6 indutias annuas impetrant 10, 46, 12 rebellantes domiti P. 20.
- Fames Romae 2, 34, 2; 3, 32, 2; 4, 12, 7 P. ea cruciati de plebe multi in Tiberim se praecipitant ib. 11 cf. 4, 52, 5; 5, 31, 5 fame ingenti vexatum praesidium 23, 19, 6—13 P.; 23, 30, 3.
- C. Fannius trib. pl. 38, 60, 3.
- C. Fannius cos. F. 14 g.
- Fanum id est locus templo 10, 37, 15 fanam omnia Gallis repulsis restituta, terminata, expiata 5, 50, 2 in omnibus fanis, in quibus lectisternium maiorem partem anni fieri solet, consules maioribus hostiis res divinas faciunt 36, 1, 2.
- Farris seges matura messi in Tiberim fusa 2, 5, 3 selibrae a militibus Manlio donatae 5, 47, 8.
- Fasces in urbe alter consul habet 2, 1, 8 populo summissi 2, 7, 7 cum alias unus decemvir habuerit, subito omnes cum duodenis procedunt 3, 36, 3 a multitudine franguntur 3, 49, 4 capti a Poenis 25, 16, 24 cum viginti quattuor Sylla procedit dictator quod nemo unquam fecerat P. 89.
- Fasti in albo circa forum a Cn. Flavio propositi 9, 46, 5 facti consulum dictatorumque 9, 18, 12.
- Faucia curia quare abominanda 9, 38, 15—16.
- Fauni insula et aedes 33, 42, 10 dedita 34, 53, 4.
- Faventia urbs P. 88.
- Faveria Histrorum urbs capta 41, 11, 7.
- Faustulus magister regii pecoris Romulum et Remum uxori educandos tradit 1, 4, 7 Romulo ipsius fratrisque ortum aperit ib. 6.
- Faustus cf. Faustus Cornelius.
- Februarius deus F. 12.
- Felsina urbs 33, 37, 3.
- Fenectani campi 8, 12, 5.
- Feneratores vd. Faeneratores
- Fenus vd. Faenus.
- Feralia 35, 7, 3.
- Ferentani vd. Frentani.
- Ferentinae lucus 1, 50; 1, 52, 5 Ferentina aqua 1, 51, 9. Ferentinum caput 2, 38.
- Ferentinus Hernicorum populus abstinet se bello Romano 9, 42, 11 suas leges mavult quam civitatem Rom. 9, 43, 23 ager 26, 9, 11 Ferentinas novum ius temptant, ut Latini in coloniam adscripti cives Romani fiant 34, 42, 5.
- Ferentinum Volscorum urbs capta et Hernicis data 4, 51, 7—8 captum 7, 9 cf. 32, 2, 4.
- Ferentinum Samnitorium 10, 17, 9 et 11.
- Ferentum urbs dedita 9; 16.
- Feriae per novem dies aguntur, si lapidibus pluit 1, 31, 4 indictae avertendis terroribus 3, 5, 14 feriarum constituendarum causa dictator dictus 7, 28, 7 Latinae 5, 17, 2; 21, 63, 5; 22, 1, 6 indicuntur a consule 21, 63, 8 pontificum decreto instauratae 32, 1, 9 feriarum ob terrae motus indictarum taedet

- homines 34, 55 cf. 35, 40, 7 valetudinis causa indictae 42, 2, 7.
- Feritrum oppidum 10, 34, 4.
- Feroniae fanum 1, 30 ei libertinae pecunia collata donum ferunt 22, 1, 18 templum inclutum divitiis spoliatum ab Hamibale 26, 11, 8 eius lucus 27, 4, 14 ibi supplicatio habita ib. 15 eius aedes in Capenati 33, 26, 8.
- Ferrariae in Hispania 34, 21, 7.
- Fescenninus versus 7, 2, 7.
- Festus dies Dianae Syracusis 25, 23, 14 cf. Dies.
- Fetiales foedus ferunt 1, 24, 4; 9, 5, 1—4 fetialium ius 1, 32, 5; 9, 9, 3 missi ad res repetendas 4, 30, 13; 7, 6, 7; 7, 9, 2 iis postulantibus SC. factum, ut privos lapides privasque verbenas secum ferrent 30, 43, 9 ipsi hostium regi non necesse bellum iudici, fetiales decernunt 31, 8, 8; 36, 3, 9 auctores iniuriae externo populo illatae tradunt 38, 42, 7.
- Fibulae equitum praemia 39, 31, 18.
- Ficana Latinorum urbs capta 1, 33, 2.
- Ficulea vetus Latinorum urbs 1, 38, 4.
- Ficulensis via, dein Nomentana dicta 2, 52, 3.
- Ficus Ruminalis, olim Romularis 1, 4, 5; 10, 23, 12.
- Fidenae colonia Romana 1, 27, 3 obsessae 2, 19, 2 urbs alta et munita 4, 22, 3 capta ib. 6 iterum capta 4, 34 cf. Fidenates.
- Fidenates bellum movent 1, 14, 4 vincuntur ib. 6 P. Etrusci origine 1, 15 bellum renovant 1, 27, 3 fugantur ib. 11 ad Veientes deficiunt 4, 17 legatos Romanorum occidunt ib. 2 P. victi 4, 19 populabundi in agrum Romanum descendunt 4, 21, 7 repulsi 4, 22, 2 Fidenae captae ib. 6 colonis caesis rebellant 4, 31, 7 P. Fidenatum quidam Veientium incursionis socii Ostiam relegati, colonorum numerus auctus 4, 30, 6 victi 4, 33, 11 P. urbs 4, 34, 3 P.
- Fidentia urbs P. 88.
- Fides dea 1, 21, 4 ei sollemne instituit Numa ibid.
- Fidei se permittere populi Rom. quid sit 36, 28.
- Fimbria cf. Flavius.
- Fimus bubulus pro lignis usurpatur 38, 18, 4.
- Firmana cohors 44, 40, 6.
- Firmanam fidem servant Romanis 27, 10, 7.
- Flamines a Numa instituti 1, 20, 2 et 3 Dialis 1, 20 cf. Dialis; Martis et Quirini ib. 2 ad Fidei sollemne curru arcuato vecti 1, 21, 4 cf. 1, 33 flamen idemque magistratus a pontifice max. Romae retinetur P. 19; 37, 51 cf. 24, 8, 10.
- Flaminia prata, quae postea circus Flaminius 3, 54, 15 ibi aedes Apollinis 3, 63, 7.
- Flaminia via strata a C. Flaminio P. 20 cf. 22, 11, 5; 39, 2, 10; F. 11 c.
- Flaminius vd. Quinctii.
- Flaminius 26, 23, 8; 27, 8, 8 cum eo ius datum introcundi in senatum ibid.
- Flaminius circus 3, 54, 15 exstructus a C. Flaminio P. 20 cf. F. 11 c; 27, 21; 28, 11, 4; 39, 5, 17; 40, 52, 2.
- C. Flaminius cos. [iterum] 21, 57, 4 quare invisus patribus plebique acceptus 21, 63, 3 trib. pl. et cos. fuerat ib. 2 clam invito senatu ad exercitum proficiscitur 21, 63, 5 legati ad eum frustra missi ib. 12 in Etruriam ducit ib. 15 ab equo congruente super caput effusus 22, 3, 11 P. in insidias praecipitat ad Trasumenum 22, 4, 4 fortiter pugnans cadit 22, 6, 4 P. eius triumphus de Gallis 21, 63, 2; 23, 14, 4 censor viam Flaminiam munierat et circum Flaminium exstruxerat P. 20 et senatum legerat 23, 22, 3.
- C. Flaminius quaestor 26, 47, 8 cf. 26, 49, 10 aed. cur. 33, 42, 8 eius honoris causa Siculi frumentum advexerant, quod populo dividit ibid. praetor sortitur Hispaniam cit. 34, 55, 6 cf. 35, 2 Illuciam capit 35, 7, 7 ei imperium prorogatur 35, 20, 11 eius res gestae 35, 22, 5 iterum prorogatur 36, 2, 9 tertium 37, 2, 11 cos. 38, 42, 3 M. Fulvii

- absentis insimulati causam suscipit 38, 43, 8 sqq. Friniates vincit 39, 2, 1—6 triumvir coloniae 39, 55, 6.
- Flamma Servii Tullii pueri dormientis caput ardet 1, 39, 1—2 Marcello contionanti e capite fusa 25, 39, 16 flammae micantis terrore naves sibi viam faciunt per hostes 37, 11, 13.
- C. Flavius Cn. F. scriba aed. cur. fit per factionem forensem 9, 46, 10 P. ius civile repositum in penetralibus pontificum evulgat ib. 5 fastos in albo proponit ib. 6 aedem Concordiae dedicat ibid. in eum superbia nobilium ib. 8—9.
- M. Flavius viscerationem dat populo in funere matris 8, 22, 2 trib. pl. ib. 4 rogationem de Tusulanis promulgat 8, 37, 8.
- C. (Flavius) Fimbria Cinnae et Marri socius P. 80 legatus L. Flaeci consulis P. 82 ad eum imperium tralatum imperatore occiso ibid. fusis aliquot Mithridatis praefectis Pergamum capit P. 83 magnam partem Asiae recipit ibid. desertus ab exercitu se ipse percutit ibid.
- M. Flavoleius centurio 2, 45, 13.
- Flavus Lucanus Ti. Gracchum hospitem Poenis prodit 25, 16, 5 sqq.
- Florentia Vestalis stupri comperta P. 22 cf. Floronia.
- Floronia Vestalis stupri comperta 22, 57, 2 cf. Florentia.
- Flumentana porta 6, 20, 11; 35, 9, 3; 35, 21, 5.
- Foedus quomodo feriat 1, 24, 3—9 iniussu populi fieri non potest 9, 5 pax Caudina non foedere sed per sponsionem facta ib. 2 cf. sponsio et amicitia. columna aenea insculptum 2, 33, 9 renovatum 4, 7, 10 tertio renovatum 9, 43, 26 cum Laurentibus quotannis renovatur 8, 11, 15 cum Hasdrubale de Hiberno fine 21, 2, 7 Lutatii foedus 21, 19 2—3 aequum habent Camertes ideoque cohortem armatam mittunt 28, 45, 20 foedera conquiritur urbe a Gallis capta 6, 1, 10.
- M. Fonteius praetor 45, 44, 2.
- Ti. Fonteius P. Scipionis legatus 25, 34, 8; 26, 17, 3.
- P. Fonteius Balbus praetor sortitur Hispaniam 44, 17, 10.
- P. Fonteius Capito praetor 43, 11, 7 Sardiniam sortitur 43, 15, 3.
- Ti. Fonteius Capito praetor 40, 59, 5 ei in Hispania imperium prorogatur 41, 15, 11.
- Fontinalis porta 35, 10, 12.
- Forentum Apulorum urbs valida capitur 9, 20, 9.
- Foris ex aede Lunae tempestate ablata 40, 2, 2.
- Fori in Circo loca patribus equitibusque divisa 1, 35, 8 facti in Circo a Tarquinio Superbo 1, 56, 2 publici 29, 37, 2; 40, 59, 7; 45, 1, 7.
- Forniae 32, 29, 2; 35, 21, 3; 40, 2, 4.
- Formiana saxa 22, 16, 4.
- Formiani civitatem sine suffragio accipiunt 8, 14, 10 suffragii latonem 38, 36, 7—9 Formianus ager 10, 31, 2 Formiani Iovis aedes 32, 1, 10.
- Formianum villa F. 48.
- Formula antiqua iuris ac dicionis 26, 24, 6 antiqui iuris 32, 33, 7 militiae formula 27, 10, 2 antiqua imperii formula 33, 38 a censoribus Pop. Rom. data 29, 15, 9 cognitionis formula 40, 12, 20 sociorum formula 43, 6, 10 Macedoniae formula dicta 45, 31.
- Fornicata via 22, 36, 8.
- Fornices de manubiis facti 33, 27, 4 in Capitolio 37, 3, 7 fornices pilis pontis Tiberini impositi 40, 51, 4 in muro apti ad excurrendum 36, 23, 3.
- Forti Fortunae aedes de manubiis facta 10, 46, 14 cf. 27, 11, 3.
- Fortunae aedes combusta 24, 47, 16 reficitur 25, 7, 6 cf. 43, 13, 5 in foro boario 33, 27, 4 equestri aedes vota 40, 40, 10 cf. 42, 3 dedicata 42, 10, 5 Fortis Fortunae 10, 46, 14; 27, 11, 3 muliebri templum aedificatum 2, 40, 12 Primigeniae aedes vota 29, 36, 8 dedicata 34, 53, 5 Primigeniae aedes in colle 43, 13, 5 Fortunae aedes in Algidio 21, 62, 8 Capuae 27, 11, 2; 27, 23, 2 Prae-

- neste 23, 19, 18; 42, 1, 7 ei sacrificare vult Prusias 45, 44, 8.
 Foruli 26, 11, 11.
 Forum 1, 12, 8 medium specu vasto conlapsum in immensa altitudinem 7, 6 in eo positae statuae equestres 8, 13, 9 suggestus exstructus rostris adornatus 8, 14, 12 fori ornandi ab aedilibus quando initium natum 9, 40, 16 in foro senatus 26, 9, 9; 26, 10, 2 circa forum fasti propositi 9, 46 medio in foro captivi virgis caesi et securi percussi 7, 19, 3; 9, 24, 15 Augustum aedificatum F. 48 v boarium sv. bovarium 10, 23, 3; 21, 62, 3; 22, 57, 6; 27, 37, 15; 29, 37, 2 holitorium sv. olitorium 21, 62, 2 et 4; 34, 53, 3; 40, 34, 4 piscatorium 26, 27, 3; 40, 51, 5 extra portam Trigeminam 40, 51, 6 forum quaestorium 41, 6, 11.
 M. Foslius trib. m. c. p. 4, 25, 2.
 M. Foslius mag. equit. 9, 28, 2.
 M. Foslius Flaccina eos. 9, 20 mag. equit. 9, 26, 7 abdicat se magisterio ib. 20.
 Fossa Cluilia 1, 23, 3; 2, 39, 5 Quiritium Anci regis opus 1, 33, 7 Gracca 28, 45, 4.
 Frater fratri succedit in principatu apud Numidas 29, 29, 6 cf. 28, 21, 7 fratres duo bello civili concurrunt, et altero occiso alter se ipse transfodit P. 79.
 Fregellae colonia deducta 8, 22, 2 occupatae a Samnitibus 9, 12, 5 receptae 9, 28, 3 cf. 26, 23, 5; 28, 11, 3; 41, 8, 8 dirutae P. 60.
 Fregellani pontem intereidunt morandi Hannibalis causa 26, 9, 3 fidem Romanis servant 27, 10, 7 rebellantes domantur P. 60 Fregellana arx 9, 28, 3 turma 37, 34, 6 Fregellanus ager 26, 9, 3 et 11.
 Fregenae colonia P. 19; 32, 29; 36, 3, 6.
 Fretani sv. Ferentani uno proelio devicti 9, 16 iis foedus datum 9, 45, 18.
 Frentinum castrum 35, 9, 7.
 Fresilia Marsorum capta 10, 3, 5.
 Fretum Siciliae 21, 29, 3.
 Friniates Ligures in deditionem accepti 39, 2, 1—4 cf. ib. 9.
 Frumentaria lex C. Sempronii Gracchi P. 60 M. Drusi P. 71.
 Frumentarii ob annonam compressam damnati 38, 35, 5.
 Frumentum coemptum in Etruria, Campania, Sicilia 2, 34, 3 ex Sicilia et Sardinia duae decumae evectae 36, 2, 12—13; 37, 50, 9—10 honoris Flamini causa a Siculis convectum 33, 42, 8 magna vis ab Hierone Romam missa 22, 37, 6 magni comectus Romam subvecti 28, 4, 7 ingens vis convecta et dono datum civitatibus et privatis a L. Aemilio Paulo 45, 33, 3 pro pecunia divisum populo 2, 41, 8 vicatim populo discriptum 30, 26, 6 quaternis aëris divisum 31, 4, 6 cf. 33, 42, 8 de eius pretio lex Sempronia P. 60 imperatum indutias petentibus 2, 54 frumenta ante certam diem ex agris convehenda 23, 32, 14 pro vectura nautis relictum 30, 38, 5 duplex militi datum in triumpho 37, 59, 6.
 Frusinates tertia parte agri multantur 10, 1, 3 ager Frusinas 26, 9, 11.
 Frusina urbs 26, 37, 5; 30, 2, 12; 30, 38, 9; 31, 12, 7; 32, 29, 2.
 Fucinus lacus 4, 57, 7.
 Fugifulae urbs Samnii capta 24, 30, 5.
 Fugitivi seditiones movent P. 56. 69. 95. 111 cf. P. 123 multa milia a Crasso caesa P. 97; F. 22.
 C. Fulcinius legatus Romanus a Fidenatibus occisus 4, 17, 2 ei statua in rostris posita ib. 6.
 Fulmen aureum Iovi factum 22, 1, 17.
 Fulvia M. Antonii uxor insidias parat C. Octavio P. 125 cf. P. 127.
 C. Fulvius quaestor traditur Hannibali a Liguribus 21, 59, 10.
 C. Fulvius legatus 26, 14, 6; 26, 33, 5.
 C. Fulvius eos. in Siciliam missus ad civile bellum P. 56.
 Cn. Fulvius legatus M. Valerii dictatoris 10, 4, 7 eos. 10, 11, 10 eius clara pugna in Samnio 10, 12, 9 triumphat 10, 13 pro praetore 10, 26, 15; 10, 27, 5; 10, 30.
 Cn. Fulvius praetor sortitur peregrinam 57, 2.

- Cn. Fulvius praetor sortitur Hispaniam cit. 45, 16, 3.
- L. Fulvius eos. 8, 38 mag. equit. 9, 21, 2.
- M. Fulvius trib. pl. comitia impedit 32, 7, 8.
- M. Fulvius legatus Q. Flacci fratris 40, 30, 4.
- M. Fulvius legatus 43, 1, 12.
- Q. Fulvius aed. cur. 30, 39, 6.
- Q. Fulvius trib. pl. 32, 28, 3.
- Q. Fulvius legatus Romam missus 32, 36, 10.
- Q. Fulvius M. F. praetextatus cooptatur triumvir epulo 40, 42, 7.
- Q. Fulvius cos. F. 12 e.
- Cn. Fulvius Centimalus praetor 24, 43, 6 aed. cur. fuerat ibid. Suessulam provinciam accipit 24, 44, 3 cos. creatur 25, 41, 11 ei in annum imperium prorogatur 26, 28, 9 nimis securus ad Herdoneam consedit 27, 1, 4 victus ab Hannibale et cum exercitu caesus ib. 12 P.
- M. Fulvius Centumalus praetor 35, 10, 11 urbanus 35, 20, 8.
- C. Fulvius Curvus aed. pl. 10, 23, 13.
- Fulvius Flaccus legatus ad exercitum 22, 12.
- Fulvius Flaccus triumvir agro dividendo P. 59 primus Ligures transalpinos domat P. 60 cum C. Graccho occiditur P. 61.
- C. Fulvius Flaccus legatus 26, 5, 8; 26, 14, 6; 27, 8, 12.
- Cn. Fulvius Flaccus praetor 25, 2, 5 Apuliam sortitur 25, 3, 2 eius sociordia 25, 20, 6 ab Hannibale victus viginti millia amittit, ipse fugam petit 25, 21 P. ei dies dicta a Sempronio trib. pl. 26, 2, 7 culpam in milites transfert 26, 3 Tarkinios exulatum ib. 12.
- M. Fulvius Flaccus cf. M. Fulvius 40, 30, 4.
- M. Fulvius Flaccus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- M. Fulvius Flaccus triumvir coloniae 39, 44, 10 legatus in Macedoniam 43, 11, 2.
- M. Fulvius Flaccus a fratre germano censore senatu motus 41, 27, 2.
- Q. Fulvius Flaccus pontifex 23, 21, 7 praetor 23, 24, 4 bis consul censorque fuerat 23, 30, 18 urbanus praetor ibid. missus ad littora suburbana tutanda 23, 32, 18 iubetur legionem scribere et in Sardiniam mittere 23, 34, 13 eius editum in cointione 23, 48, 12 praetor refectus 24, 9, 4 ei extra ordinem urbana contingit ib. 5. mag. equit. 25, 2, 3 cos. tertium creatur ib. 4 tribunos pl. hortatur, ut dimittant concilium 25, 3, 19 pontificatum maximum frustra petit 25, 5, 3 Hannonis castra ad Beneventum aggreditur 25, 13, 11 cunctantem oppugnare milites cogunt 25, 14, 3 eum castris exiit 25, 14 P. Capuam oppugnat 25, 18 sqq. obsidere coepit 25, 22, 6 ei prorogatur imperium 26, 1, 2 Hannibali oppositus castra aggredienti 26, 5, 8 centuriones hortatur ib. 12 Hannibalem Romam petentem sequitur 26, 8, 9 ei par eum consulibus imperium decretum 26, 9, 10 redux Capuam de Numidis transfugis supplicium sumit 26, 12, 19 durioris sententiae de supplicio senatus Campani 26, 15 non exspectato Scto supplicium sumit ibid. P. comitia consularia habet 26, 22, 2 negat sibi privatam simultatem cum Campanis esse 26, 27, 11 prorogato imperio Capuam provinciam accipit 26, 28, 6 bona vendendo tempus terit 27, 3 coniurationem vindicat ib. 5 ex plebiscito dictator dictus 27, 5, 19 eius certamen cum tribunis pl. 27, 6, 2 cos. quartum ib. 11 in Lucanis rem gerit 27, 7, 7 comitorum causa Romam venit 27, 20, 13 ei imperium prorogatur 27, 22, 4 iterum 27, 35, 13 sententiam in senatu dicere recusat 28, 45, 5.
- Q. Fulvius Flaccus aed. pl. 38, 35, 6 praetor Sardiniam sortitur 38, 42, 6 legatus L. Aemilii Pauli 40, 27, 7 in locum vitrici mortui cos. suffectus 40, 37, 6 Ligures vincit 40, 41, 3.
- Q. Fulvius Flaccus aed. designatus praeturam petit magno cum favore populi 39, 39, 2 a senatu petere vetatur ib. 7 eius pertinacia ib. 10

- praetor sortitur Hispaniam cit. 40, 1, 2 cum Celtiberis confligit 40, 16, 8 ei prorogatur imperium 40, 18, 6 contra Celtiberos bellum parat 40, 30, 2 duobus proeliis victos in deditionem accipit plerosque 40, 33, 9 Romam mittit, ut deportare sibi liceat exercitum 40, 35, 3 cf. 40, 36, 10 Celtiberos saltum obsidentes caedit 40, 39—40 pontifex cooptatur 40, 42, 11 cos. creatus 40, 43, 4 triumphat ib. 5 vota solvit, ludos facit 40, 44, 8 Ligures vincit 40, 53 triumphat 40, 59 censor fratrem germanum senatu movet 41, 27, 2 coloniis multa opera locat ib. 11 Iunonis Lacinae templum detegit, ut templum ab ipso dedicatum tegat 42, 3 P. iubetur tegulas reportare ib. 10 P. Fortunae equestris aedem dedicat 42, 10, 5 foeda morte perit 42, 28, 11 post censuram minus sui compos ib. 12.
- Ser. Fulvius Flaccus cos. Vardeos subigit P. 56 cf. F. 14 f.
- Q. Fulvius Gillo legatus Scipionis 30, 21, 12 praetor 31, 4, 4 sortitur Siciliam 31, 6, 2.
- M. Fulvius Nobilior aed. cur. 33, 42, 8 praetor sortitur Hispaniam ult. 34, 55, 6 complures gentes vincit 35, 7, 8 ei prorogatur imperium 35, 20, 11 eius res gestae 35, 22, 6—8 ovans urbem intrat 36, 21, 10 (cf. 36, 39 ubi idem narratur) cos. 37, 47, 7 ei Aetolia evenit 37, 50, 8 de bello consultat cum Aetolis 38, 3, 9 Ambraciam aggreditur 38, 4 in dicionem accipit 38, 9, 9 P. Aetolis pacem dat 38, 9, 9 P. Cephalleniam pacat 38, 28, 5 P. Samem oppugnat ib. 10 expugnat 38, 29, 11 contentionem inter Aetolos et Lacedaemonios dirimit 38, 32, 4 ei imperium prorogatur 38, 35, 3 de eo queruntur Ambracienses a M. Aemilio inimico inducti 38, 43, 2 eius causam excipit alter consul 38, 43, 8 adversus eum Sctum factum 38, 44, 3 triumphum postulat 39, 4, 2 intercessione tribunicia victa triumphat 39, 5, 13 ludos Iovi facit 39, 22 censuram petit 39, 40, 2 censor 40, 45, 6 cum M. Lepido collega in gratiam redit 40, 46, 15.
- M. Fulvius Nobilior trib. mil. mensibus suis legionem dimittit 40, 41, 8 relegatur in Hispaniam ib. 10.
- M. Fulvius Nobilior trib. pl. 42, 32, 7.
- Q. Fulvius Nobilior triunvir coloniae 39, 44, 10.
- Q. Fulvius Nobilior Catoni respondet pro Galba P. 49.
- M. Fulvius Paetus cos. 10, 9, 9.
- Funda Achaeorum a Baliarica discernitur 38, 29, 5.
- Fundani civitatem sine suffragio accipiunt 8, 14, 10 Privernatum socii contra Romanos 8, 19, 4 pro populo Fundano senatus precatum obviam it ib. 10 iis suffragii ius datum 38, 36, 7—9.
- M. Fundanius trib. pl. de lege Oppia abroganda fert 34, 1, 2.
- M. Fundanius Fundulus aed. pl. 25, 2, 9.
- Fundi urbs 41, 27, 11 ibi Iovis aedes ibid.
- Funditores Baleares in exercitu Hannibalis 21, 21, 12 excellunt prae ceteris 28, 37, 6 Achaeorum meliores Balearibus 38, 29, 5 in exercitu Romanorum 27, 38, 12 Antiochi 36, 18, 3.
- Funebres ludi 28, 21, 10; 31, 15, 4 cf. laudatio.
- Fumus 38, 53, 2 funeris sumptus a plebe collatus 2, 33, 11 in amplius funus pecuniam confert 3, 18, 11.
- Furiae genti fato quodam Gallica bella data 31, 48, 12.
- Furii sv. Fusii cf. 3, 4.
- Furius legatus dimicans cadit 3, 5, 6.
- Agrippa Furius cos. 3, 66 signa a signiferis accepta ipse infert et militem incitat ignominia 3, 70, 10.
- Agrippa Furius trib. m. c. p. 5, 32 in Salpinates missus ibid.
- C. Furius trib. m. c. p. 4, 31.
- C. Furius duumvir navalis 41, 1, 2 legatus 43, 9, 5.
- L. Furius cos. 2, 54 legi agrariae resistit ib. 2 eius cum iunioribus patrum seducta consilia ib. 7.
- L. Furius trib. m. c. p. 6, 22, 5 proelium temere committit 6, 23—24 Canilli in eum moderatio 6, 25, 5.

- L. Furius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
 L. Furius praetor leges dat Capuae 9, 20, 5.
 L. Furius trib. pl. 9, 42, 3.
 M. Furius legatus M. Aurelii eum defendit in senatu 30, 42, 5.
 M. Furius legatus 31, 21, 8.
 P. Furius triumvir agro dando 3, 1, 6.
 Q. Furius pont. max. tribunis pl. creandis comitia habet 3, 54, 5.
 Q. Furius cos. F. 33s.
 Sex. Furius cos. 2, 39, 9.
 Sp. Furius cos. 2, 43 cum Aequis pugnat ib. 5.
 Sp. Furius trib. m. e. p. 6, 31.
 Sp. Furius pater patratus 1, 24, 6.
 C. Furius Aculeo quaestor peculatus damnatur 38, 55, 5 cf. 38, 58.
 L. Furius Bibaculus quaestor proelio Cannensi occumbit 22, 49, 16.
 L. Furius Camillus dictator 7, 24, 11 patribus consulatus possessionem reddit ibid. cos. creatur ibid. Gallos fundit 7, 26, 9 M. Valerium Corvum laudat donatque ib. 10 dictator 7, 28, 2 in Auruncos profectus aedem Iunoni Monetae vovet ib. 4 victor reversus se abdicat ibid.
 L. Furius Camillus cos. 8, 13 Pedum capit ib. 7 Latinos vincit ib. 8 triumphat ib. 9 ei equestris statua posita ibid. de Latinis ad senatum refert ib. 10 cos. iterum 8, 29, 2.
 M. Furius Camillus trib. m. c. p. 5, 1, 2 iterum 5, 10 Faliscos vastat 5, 12, 5 trib. m. c. p. iterum (sic!) 5, 14, 5 a Capena praedas agit ib. 7 interrex 5, 17, 4 dictator 5, 19, 2 Faliscos et Capenates victos vastat ib. 8 Veios obsidet ib. 9 de praeda Veienti litteras ad senatum mittit 2, 20, 2 Veios capit 5, 21 P. obsecrat deos, ut nimiae suae fortunae invidiam quam minimo incommodo leniant ib. 15 simulacrum Iunonis Romam transfert 5, 22, 4 P. eius triumphus clarior quam gratior 5, 23, 6 Iunonis templum locat dedicatque ib. 7 decimam praedae partem Apollini Delphico vovet 5, 21, 2 Delphos deportandam curat 5, 25, 4—10 P. trib. m. c. p. 5, 26 in Faliscos mittitur 3 eorum liberos a magistro proditos parentibus remittit 5, 27, 9 P. ea iustitia ut oppidum dedatur evincit ib. 11 P. plebem castigat 5, 29, 8 adversus legem de transmigrando Veios senatum incitat 5, 30 interrex 5, 31, 8 die ob praedam Veientanam dicta in exilium abit 5, 32, 8 P. exul Ardeates in Gallos incitat 5, 44 eorum dux Gallos trucidat 5, 45, 3 de exilio revocatus 5, 46, 10 dictator absens dictus ibid. P. intervenit Gallis cum Sulpicio de pace agentibus 5, 49 P. Gallos urbe expellit caeditque ib. 5—6 P. triumphat ib. 7 fana restituenda curat 5, 50 transmigrandi Veios consilium dissuadet 5, 51—54 P. ut erectae urbis adminiculum ita innixae fulerum fuit Camillus 6, 1, 4 interrex ib. 8 dictator Volscos ad deditionem subigit 6, 2, 13 Aequos opprimit, Bolas urbem expugnat ib. 14 Sutrium Etruscis deditum recipit 6, 3, 6 triumphat 6, 4 tres paterae aureae eius nomine inscriptae in cella Iovis ponuntur ib. 3 trib. m. c. p. 6, 6 ei collegae imperium submittunt ib. 7 Volscos, Latinos, Hernicos uno proelio dissipat 6, 8, 9 Satrium capit ib. 10 Sutrium Etruscis eripit 6, 9, 12 et Nepete 6, 10, 4 eius gloriae M. Manlius invidet 6, 11, 3 trib. m. c. p. 6, 18 iterum 6, 22, 5 ei extra ordinem bellum Volscum decernitur ib. 6 pugnam imprudentia L. Furii collegae amissam restituit 6, 23—24 eius modestia 6, 23, 9; 6, 25, 5 ad Tusculanum bellum eundem L. Furium collegam optat, cuius levet infamiam 6, 25, 5 dictator adversus tribunos pl. contendit 6, 38, 4 abdicat se magistratu ib. 9 dictator quintum 6, 42, 4 fundit Gallos ib. 7 triumphat ib. 8 moritur 7, 1, 8 P. eius virtus ib. 9—10 vir et vere Romanus 22, 14, 11.
 Sp. Furius M. F. Camillus primus praetor 7, 1, 2.
 M. Furius Crassipes triumvir coloniae 34, 53, 2 praetor 38, 42, 4 sortitur Galliam ib. 6 Cenomanis

- insontibus arma admittit 39, 3 a consule iubetur provincia decedere ib. 3 iterum praetor 41, 28, 5 sortitur Siciliam 42, 1, 5.
- Sp. Furius Fusus cos. 3, 4 ab Aequis victus in castris oppugnatur ib. 8 vulneratur 3, 5, 7 K. Quintii rei defensor 3, 12, 4.
- M. Furius Luscus aed. pl. 39, 7, 10.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 4, 25, 5.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 4, 35 iterum 4, 44.
- [L.] Furius Medullinus cos. 4, 51 Ferentinum capit ib. 7 iterum cos. 4, 54.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. creatur, iam functus eo honore 4, 57, 12 trib. m. c. p. tertium 4, 61.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 5, 12, 10.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. tertium 5, 14, 5 quartum 5, 16 quintum 5, 24 sextum 5, 26, 2 septimum 5, 32.
- C. Furius Pacillus cos. 4, 12 censor 4, 22, 7 cf. 4, 24, 7.
- C. Furius Pacillus cos. 4, 52.
- L. Furius Philus praetor 42, 28, 5 Sardiniam sortitur 42, 31, 9 pontifex moritur 43, 11, 13.
- P. Furius Philus praetor urbanus 22, 35, 5 classem accipit 22, 57, 8 saucius ex Africa Lilybaeum venit 23, 21, 2 censor 24, 11, 6 ei dies dicta 24, 43, 2 moritur priusquam lustrum condidit ib. 4 augur fuerat 25, 2.
- P. Furius Philus coniurationem nuntiat 22, 53, 4.
- P. Furius Philus praetor Hispaniam cit. sortitur 41, 21, 3 ei imperium prorogatur 42, 4, 3 ab Hispanis accusatus exulatum abit 43, 2, 10.
- L. Furius Purpureo trib. mil. praesidio Numistronis praeest 27, 2, 10 praetor 31, 4, 4 Galliam sortitur 31, 6, 2 senatui scribit de tumultu Gallico 31, 10, 5 contra Gallos ducit 31, 21, 2 eos vincit caeditque magno proelio ib. 17 P. triumphum petit 31, 47, 7 triumphat 31, 49, 2 P. cos. 33, 24 ei cum collega Italia decernitur 33, 25, 4 Boiorum agrum vastat 33, 37, 3 cum collega eos vincit ib. 7 cf. 34, 53, 7; 35, 41, 8 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 57, 7 Cn. Manlio adversatur triumphum postulanti 38, 44, 11 rogationem Petilliam prolatandam censet Manlium incescens 38, 54, 7 censuram petit 39, 40, 2 legatus ad Gallos 39, 54, 13.
- L. Furius Purpureo P. Sulpicii legatus 31, 29 eius oratio in Panaetolico 31, 31.
- Fustuarium supplicium 5, 6, 14.
- Gabii urbs Romae vicina a Sex. Tarquinio patri proditur 1, 54 cf. 24, 10, 9; 26, 9, 12; 41, 16, 6.
- Gabina via 2, 11, 7; 3, 6, 7; 5, 49, 6.
- Gabinus ager 3, 8, 6 cinctus 5, 46, 2; 8, 9, 9.
- Gabinorum primores a Sex. Tarquinio occisi 1, 54, 8.
- Gabinus Scodrae praefectus 45, 26.
- A. Gabinus legatus re prospere gesta cadit P. 76.
- A. Gabinus cos. F. 28 p. procos. Ptolemaeum reducit P. 105.
- Gades 21, 21, 9; 24, 49, 5; 28, 16, 8 et 13; 28, 23, 6.
- Gaditani perfugae urbem praesidiumque Punicum prodituros pollicentur 28, 23, 6 deprehensi a Magone 28, 30, 4 Magonem ob templa spoliata portis excludunt 28, 37 eorum sufetes in crucem sublatis ib. 2 deduntur Romanis ib. 10 P. iis remissum, ne praefectus Gades mitteretur 32, 2, 5 libertate donantur a Caesare P. 110.
- Gaditanum fretum F. 56 eius latitudo ibid.
- Gaesa hastae genus 8, 8, 5; 9, 36, 6.
- Gaetuli in exercitu Hannibalis 23, 18.
- Gala Maesulorum rex Masinissam filium contra Syphacem auxilio mittit Poenis 24, 49, 4 moritur 29, 29, 6 cf. 40, 17, 2.
- Galatia castellum prope Capuam 26, 5, 4.
- Galaesus fluvius quinque milia a Tarento 25, 11, 8.
- Galeae cristatae Samnitiis 9, 40, 3; 10, 38, 12 galeati milites solent esse in stationibus 44, 33, 9.

Galeagra turris Syracusis 25, 23, 10.
 Galleria tribus 27, 6, 3.
 Gallaeci Hispaniae gens victa P. 56.
 Galli Aedui P. 61 Allobroges 61
 Alpini 46 Arverni 61 Belgae 104
 Boii 5, 35, 2 Cenomani 5, 35 Cis-
 alpini ib. 3 Libui 21, 38, 7 In-
 subres 5, 34, 9 montani 21, 32, 8
 Salluvii P. 60 Salyes 21, 38, 7
 Senones 5, 35, 3 Tectosages 38,
 16, 11 Tolistobogii ibid. Trans-
 alpini 39, 22, 6 Trocmi 38, 16, 11
 Volcae 21, 26, 6 Galli novi acco-
 lae Etruscis 5, 17, 8 adversus eos
 auxilium petunt Clusini 5, 33
 quando primum in Italiam descen-
 derint ib. 5 de eorum transitu quid
 sit traditum 5, 34 Insubres Medio-
 lanium condunt ib. 9 Senones Clu-
 sium oppugnant 5, 35, 3 P. lega-
 torum Romanorum iniuria concita-
 ti 5, 36, 1—7 P. Romam mittunt
 questum ib. 8 Romam petunt 5, 37,
 5 P. Romanos ad Aliam fundunt
 5, 38 P. inter Romam et Anienem
 considunt 5, 39, 3 urbem occupant
 praeter Capitolium 5, 41, 4 P. Ca-
 pitolium frustra oppugnatum 5, 43,
 2 obsident ib. 5 pars ab Ardeati-
 bus Camillo duce trucidantur 5,
 45, 1—3 anserum clangore proditi
 de Capitolio deiciuntur 5, 47 P.
 mille pondo auri accipientibus Ca-
 millus intervenit 5, 49 P. urbe eos
 expellit ib. 3—5 P. caesi delectique
 ib. 6—7 P. in agro Albano victi 6,
 42, 6—8 trans Anienem castra pon-
 unt 7, 9, 6 eorum unus provocans
 Romanos a T. Manlio occisus 7,
 10 P. trepidi in Campaniam trans-
 eunt 7, 11 redeunt Tiburtibus
 opem ferentes ib. 3 duplici pugna
 victi ib. 6—10 eos circa Pedum
 consedisse auditum 7, 12, 8 magna
 clade delati 7, 15, 1—7 cf. 7, 24
 uno ex iis a M. Valerio obruncato
 fusi in Apuliam fugiunt 7, 26 Etru-
 riam ingrediuntur 10, 10, 6 pecunia
 accepta societatem belli adversus
 Romanos recusant 7—12 auxilia
 mittunt Etruscis mercede capti 10,
 18, 2 ingenti pretio a Samnitibus
 sollicitantur 10, 21, 2 delent legio-
 nem Romanam 10, 26, 7—9 equites

Romanos fugant 10, 28, 9 sqq. cir-
 cumventi caeduntur 10, 29, 16
 Senones interficiunt legatos Ro-
 manorum ideoque iis bellum in-
 dictum P. 12 L. Caecilium prae-
 torem cum legionibus caedunt ibid.
 Transalpini caeduntur P. 20 In-
 subres duce Viridomaro occiso fusi
 aliquot proeliis in dicionem veni-
 unt ibid. legatos Romanos ad so-
 cietatem adducturos irrident 21,
 20, 3 donis capti Hannibalem cum
 pace per fines suos transmittunt
 21, 24, 5 montani insident tumulos
 Hannibale Alpes transeunte 21,
 32, 8 in exercitu Hannibalis 21, 38,
 3 legationes ad eum mittunt 21, 47,
 8 auxiliarii in exercitu Romano
 caede facta ad Hannibalem trans-
 fugiunt 21, 48, 2 soli Cenomani in
 fide manent Romana 21, 55, 4 in
 Hannibalem odia vertunt 22, 1, 3
 Cisalpini deficient ad Hannibalem
 22, 61, 12 cf. Boii. Galli in Hispano
 Poenorum exercitu 24, 42, 8 fines
 Romanos incursant 28, 11, 10 in
 concilio Ligurum apud Magonem
 29, 5, 3 in exercitu Magonis 30, 18,
 9 tumultum movent 31, 10 magno
 proelio devicti 31, 21, 17 P. in ar-
 mis 32, 29, 6 in exercitu Rhodio-
 rum 33, 18, 3 in Asia ab Attalo
 victi 33, 21, 3 in exercitu Antiochi
 37, 18, 7 Brenno duce in Dardanos
 perveniunt 38, 16 in Asiam pro-
 cedunt ib. 9 cf. Gallograeci. Trans-
 alpini in Venetia urbem condunt
 39, 22, 6 a senatu Italia excedere
 iubentur 39, 54, 2 sqq. benigne re-
 spondent 39, 55 agrum petentes
 iterum iubentur excedere Italia 40,
 53, 5 in exercitu Persei 42, 51, 7
 Transalpini auxilia pollicentur in
 bellum Macedonicum 44, 14 eorum
 auxilium oblatum Perseo eiusque
 avaritia dimissum 44, 26, 2 Galli
 equites in Eumenis exercitu 44, 28,
 7 Attalum clade affigunt 45, 19, 3
 cf. 45, 20 Romanorum legatione
 nihil moventur 45, 34, 13 Alpini a
 Claudio Marcello subacti P. 46
 Salluvii Massiliensium fines popu-
 lantur 60 Arvernibus et Allobrogi-
 bus bellum illatum 61 Aedui socii

- Romanorum *ibid.* cum Belgis Caesar bellum gerit 104 Gallorum aliquot populi deficiunt 106 victi 107 prope universi Vereingentorige duce deficiunt *ibid.* omnes in deditioem accepti 108 Galli gens nata in vanos tumultus 5, 37, 8 religionis haud neglegens 5, 46, 3 ad oppugnandarum urbium artes rudis, pigerrima eadem ad opera militaria 21, 25, 6 mollis ad labores 22, 2, 4 intolerantissimi laboris et aestus 10, 28, 4; 27, 48, 16 eorum mollia et fluida corpora 34, 47, 5 gens avidissima auri 21, 20, 8 corpora et animi eorum magna magis quam firma 5, 44, 4 procera corpora, promissae et rutilatae comae 38, 17, 3 eorum vestitus 22, 46, 6 arma 22, 46, 5; 38, 17, 3 acies 10, 28, 11; 38, 26, 3 essedis carrisque armati superstantes pugnant 10, 28, 9 eorum prima proelia plus quam virorum, postrema minus quam feminarum *ib.* 4 armati in concilia venire solent 21, 20 Gallus cum Galla ad placandos deos Romae vivi sub terra demissi 22, 57.
- Galliae pars tertia Celtae 5, 34, 2 eo missi legati ad conciliandas civitates 21, 19, 11 vastata a Cimbris P. 67 Galliarum situs 103 ex tribus Galliis census actus 134 tumultus ob eam rem ortus componitur 139.
- Gallica busta loci Romae nomen 5, 48, 3; 22, 14, 11.
- Gallicus ager 21, 25, 2; 23, 14, 3 vasa aenea 36, 40, 11 carpenta *ibid.*
- Gallicus sinus 30, 19, 2; 34, 8, 6.
- Gallograeci Gallicos adhuc spiritus servantes 37, 8, 4 in Antiochi exercitu 37, 38, 3 cum iis bellum 38, 12 de historia eorum *cf.* 38, 16sq. eorum belli ratio 38, 19, 3 nudis corporibus pugnant 38, 21, 9 victi de pace mittunt 38, 29, 8 iis denuntiatur, ut morem vagandi cum armis deponerent 38, 40, 2.
- Gallograecia 37, 8, 4; P. 94.
- Gannicus fugitivorum dux caesus P. 97.
- (Ganymedes spado a Caesare in triumpho ductus F. 39.
- Garamantes gens 29, 33, 9.
- Garuli gens 41, 19.
- Cn. Gavillius Aquileiensis indices L. Gavillius (cladis Romanae 41, 5.
- Gaulotus Gallorum regulus 38, 19, 2.
- Gaurion vocant portum Andri 31, 45, 3.
- Gaurus mons 7, 32, 2 pugna ad Gaurum *ibid.*
- Geganii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- L. Geganius trib. m. c. p. 6, 31.
- M. Geganius trib. m. c. p. 6, 42, 3.
- T. Geganius cos. 2, 34.
- M. Geganius Macerinus cos. 3, 65, 5 cos. iterum 4, 8 Ardeam a Volscis obsessam liberat 4, 10, 1—6 triumphat *ib.* 7 cos. tertium 4, 17, 7 censor 4, 22, 7 in Mam. Aemilium animadvertit 4, 24, 7 legatus A. Postumii 4, 27, 10.
- Proculus Geganius Macerinus eos. 4, 12, 6.
- Gelo Hieronis filius maximus natu ad Poenos deficit 23, 30, 11 cum mors opportuna opprimit *ib.* 12 *cf.* 24, 5, 3.
- Geminus Maecius *cf.* Maecius.
- Genio Deo hostiae maiores sacrificatae 21, 62, 10.
- Gentis Manliae decretum 6, 20, 14 minorum gentium patres 1, 35, 6; 1, 47, 7 gentium iura 4, 1, 2 gentes patriciae 10, 8, 9 gentis enuptio 39, 19, 5.
- Gentius Illyriorum rex 40, 42 in eum L. Duronius omnem latrocinii maritimi causam avertit *ibid.* legatos miserat excusatum *ib.* 3 eius hostilia consilia ad senatum deferuntur 42, 26, 2 ad eum legati missi *ib.* 6 Romanorum an Persei partibus faveat ambiguum 42, 29, 11 eius lembi cum Romanorum classe abducti 42, 48, 8 regnat in Labae-tibus 43, 19, 3 ad eum legatos mittit Perseus 43, 19, 13 iterum atque iterum 43, 23, 8 pecunia pacta obsides mittit Perseo 44, 23, 3 eius auxilium Persei avaritia dimissum 44, 26, 2 P. Romanorum legatos in vincula conicit 44, 27, 11 pecuniae

- exiguam partem accipit a Perseo ib. 9 eius parentes 44, 30, 2 crudelitas in fratrem ib. 3 violentiam insitam intemperantia vini accendit ib. 5 contra Romanos ducit ib. 7 uxorem ducit Metutam ib. 4 praetori se dedit 44, 31, 13 in custodiam datus ib. 15 P. cum uxore liberisque Romam missus 44, 32, 4 P. eius uxor Etleva, filii Scerdilaedus et Pleuratus ib. 3 in triumpho ductus 45, 43, 6 Iguvium ductus in custodiam ib. 9.
- Genua 21, 32, 5 a Magone capitur 28, 46, 8 ad eam aedificandam propraetor missus 30, 1, 9.
- C. Genucius cos. 7, 3, 3.
- C. Genucius augur de plebe 10, 9, 2.
- Cn. Genucius trib. pl. L. Furio et Cn. Manlio diem dicit 2, 54, 2 iudicii die domi mortuus inventus ib. 9.
- Cn. Genucius trib. m. c. p. 5, 13, 3 iterum 5, 18, 2 eius mors honesta insidiis capti ib. 8.
- L. Genucius cos. 7, 1, 7.
- L. Genucius cos. 7, 4 in Hernicis rem male gerit 7, 6, 8—9 insidiis circumventus occidit ibid.
- L. Genucius trib. pl. legem fert de faenore 7, 42.
- L. Genucius cos. 10, 1.
- L. Genucius legatus ad Syphacem 27, 4, 7.
- M. Genucius cos. 4, 1.
- M. Genucius trib. mil. in proelio cadit 35, 5, 14.
- T. Genucius trib. pl. agrariae legis auctor 2, 52, 3 diem dicit T. Mennio ibid.
- T. Genucius decemvir 3, 33, 3.
- Genusus amnis 44, 30, 10.
- Geraesticus portus Teiorum 37, 27, 9.
- Geraestus nobilis Euboeae portus 31, 45, 10.
- Gereonium urbs Apuliae a suis deserta 22, 18, 7 pauca tecta ab Hannibale in usum horreorum relicta 22, 23, 9.
- Gergithum 38, 39, 10.
- Gergovia urbs Arvernorum obsessa P. 107.
- Germani a Caesare Gallia expulsi P. 104 victi in Gallia et trans Rhenum 105 multi populi a Druso subacti 139—142 perdomiti F. 52 bb.
- Germaniae mores situsque P. 104 pars a Caesare domita 105.
- Gerrunium Macedoniae castellum captum 31, 27, 2.
- Geryon ab Hercule interemptus 1, 7, 4 cf. P. 60.
- Gisgo ab Hannibale ad Philippum missus 23, 34, 2.
- Gisgo pacem dissuadens ab Hannibale ex superiore loco detrahitur 30, 37, 8 P.
- Gisgo Hamilcaris filius populum concitat bellum Romanum suadendo P. 48.
- Gisia urbs Hispaniae cum oppugnatur, oppidani liberos coniugesque rogo exstructo occidunt seque insuper praecipitant P. 28 cf. Astapa.
- Gitanae Epiri oppidum 42, 38.
- Gladiatores Campanorum Samnitium nomine appellati 9, 40, 17 cf. 23, 30, 15; 28, 21, 2; 39, 46, 2 bellum excitant Spartaco et Crixo duce P. 95.
- Gladiatorium munus in honorem defuncti primus edit D. Iunius Brutus P. 16 P. Scipio in honorem patris 28, 21 P. cf. 31, 50, 4; 41, 20, 11; 41, 28, 11; 44, 31, 15.
- Gladius ab insolente Gallo ponderi additus 5, 48, 9 Gallorum praelongus sine mucrone, Hispanus brevis et cum mucrone 22, 46, 5 Hispanus ad pugnam propiorem habilis 7, 10, 5 foeda vulnera facit 31, 34, 4 Arabum tenuis, quaterna cubita longus 37, 40, 12 destrectis gladiis discincti centuriones destituuntur, quorum signa amissa erant 27, 13, 9.
- Glaucias ex numero custodum corporis Persei 43, 20, 3.
- Gnosii Cretenses 37, 60, 3.
- Gomphi Thessaliae urbs 31, 41, 6 Amyandro deduntur 32, 14, 2 cf. 32, 15, 4; 36, 13, 6; 42, 55, 2.
- Gonni vel Gonnus 33, 10, 6; 36, 10, 11 a Perseo capta 42, 54, 7 eius situs 42, 67, 6; 44, 6, 10.

- Gommocondylum a Philippo Olympias appellata 39, 25, 16 Perrhaebi reposeunt ibid.
- Gordium 38, 18, 11.
- Gordiutichos 38, 13, 10.
- Gorgopas Gythei praefectus Dexagoridam proditorem interficit 34, 29, 10 pactus cum Romanis urbem tradit ib. 13.
- Gortynii Cretenses quingenti in exercitu Romano 33, 3, 10 captivos Italicos reddunt 37, 60, 5.
- Gracchuris Hispaniae oppidum P. 41.
- Graccuritani Hispaniae gens F. 19.
- Gracchus cf. Sempronii.
- Graeci a Campanis privati Cumis 4, 44, 12 eorum classibus infestum mare 7, 25, 4 sqq. mari cedunt 7, 26, 14 cuius gentis fuerint, parum liquet ib. 15 Graecae originis Campani 8, 22, 5 iis permissum ut publice Latine loquerentur 40, 42, 13 Neapolis et Palaepolis ibid. Graecorum expeditio in Italiam Cleonymo duce 10, 2 a Sallentinis usque ad Venetos circumvecti caeduntur ibid. Graecorum ora ad Hannibalem deficit 22, 61, 12 Graecis libertas restituta 33, 30, 2 cf. 43, 17, 2 qui Romanorum partibus favent, ad intolerabilem superbiam inflati 45, 31, 3 multi suspecti ad eausam dicendam Romam evocati 45, 31, 9 gens lingua magis strenua quam factis 8, 22, 8 barbaris natura hostes 31, 29, 15 multas artes ad animorum corporumque cultum gens omnium eruditissima in Italiam invexit 39, 8, 3 Asiatici vilissima genera hominum et servituti nata 36, 17, 5 Graecus eum Graeca ad placandos Romae deos vivi sub terra demissi 22, 57, 6 Graecis litteris pueri Romae erudiri solent 9, 36, 3 Graecarum artium opera mirandi initium 25, 40, 2 Graeci libri de disciplina sapientiae in area Numae inventi 40, 29, 7 annales Graeci 32, 6, 8 Punicis Graecisque litteris inscripta Hannibalis ara 28, 46, 16 Graeco ritu sacrificatum 25, 12, 10 et 13 fossa Graeca 28, 46, 4.
- Graecia maior, quae vocatur Italiae ora 31, 7, 11 ulterior intestino fessa bello 7, 26, 15 describitur 36, 15, 6 a magistratibus Romanis vexata 43, 4, 5 sqq. SC., ne quis ullam rem magistratibus conferret, nisi quam senatus censuisset per omnes Graeciae urbes circumlatum 43, 17, 2 eius compedes tres urbes 32, 37, 4.
- Graviseae colonia deducta 40, 29; 41, 16, 6.
- Greges Iunonis sine pastore pascentes nocte ad stabula remeant 24, 3, 4.
- Grumentum 23, 37, 10 in Lucanis 27, 41 ab Hannibale oppugnatur ib. 3.
- Gubernatores navium 45, 42, 3.
- Gulussa Masinissae filius respondet in senatu legatis Poenorum 42, 24 monet patres de fraude Carthaginiensium 43, 3, 6 Carthagine bellum parari Romam nuntiat P. 48 cf. P. 49 tertiam regni paterni partem accipit P. 50.
- Gymnasium Syracusanum 29, 19, 12 Atheniense Cynosarges 31, 24, 17 Argivum Cylarabis 34, 26, 2.
- Gymnesii appellati Baleares quare P. 60.
- Gyrton 36, 10, 2; 42, 54, 6.
- Gytheum valida urbs, receptaculum omnium maritimarum rerum Laedaemone 34, 29, 2 Quinctio traditur diu defensa ib. 13 a Nabide oppugnatur 35, 13, 3 expugnatur 35, 27, 13.
- Hadria colonia P. 11; 24, 10, 10 fidem servat Romanam 27, 10, 7.
- Hadriani 34, 45, 8 Hadrianus ager 22, 9, 5.
- Hadriaticum mare 44, 31, 4 cf. Adriaticum.
- Hadrumentum Africae urbs 30, 29; 30, 35, 4; 33, 48, 4.
- Haemus mons 40, 21, 2 eum ascendit Philippus 40, 22.
- Haliaemon flumen 42, 53, 5.
- Haliartus oppugnatur a Romanis 42, 56, 3—5 summa contentione capitur 42, 63.
- Haliartii 42, 44, 4 Persei partibus

favent 42, 46, 9 acriter resistunt praetori 42, 63.
 Halicarnassus 37, 16, 2.
 Halicarnassenses 33, 20, 12.
 Halys flumen 38, 16, 13; 38, 38, 4.
 Hamae ubi sitae 23, 35, 13 ibi statum Campanis sacrificium ib. 3.
 Hamilcar filium adigit iureiurando hostem fore Romanis 21, 1, 4 ingentis spiritus ib. 5 quare anxius de Carthaginensium imperio ibid. eius apparatus in bellum Romanum 21, 2, 1—2 mors opportuna ib. 3 ei Hasdrubal flore aetatis, ut ferunt, conciliatus ibid. cf. 21, 41, 8 ubi mortuus sit magnus Hamilcar 24, 41, 3 quo anno mortuus F. 11 b dicere solebat quattuor filios velut catulos se educare in populum Romanum ibid.
 Hamilcar Gisgonis filius Melitae praefectus traditur Sempronio 21, 51, 2.
 Hamilcar a Locrensibus receptus 24, 1, 9 cf. 29, 6, 16.
 Hamilcar praefectus classis ex Sardinia praedam agit 27, 6, 13.
 Hamilcar Gallos ducit rebellantes 31, 10, 2 Placentiam invadit ibid. exilio multatus a Poenise eum dedere iussis 31, 19 magno proelio victus interficitur 31, 21, 18 cf. 32, 30, 12 eum in triumpho ductum esse quidam auctores sunt 33, 23, 5.
 Hampsicora Sardorum auctoritate et opibus longe primus defectionem molitur ad Poenos 23, 32, 10 cum Hasdrubale victus sibi mortem consciscit 23, 41, 4.
 Hannibal Poenorum dux P. 17 mari victus a Romanis ibid. a militibus suis in crucem sublatus ibid.
 Hannibal a patre Hamilcare iureiurando adactus, hostem fore Romanis 21, 1, 4 ab eo in Hispaniam accitus 21, 3, 2 in Hispaniam missus omnem exercitum in se convertit 21, 4 eius ingenium ib. 2—10 in Olcades exercitum ducit 21, 5, 3 eos vincit ib. 4 Vaccaeorum urbes capit ib. 6 Carpetanos consilio vincit ad Tagum ib. 16 Turdetanos contra Saguntinos excitat 21, 6, 2 Saguntum oppugnat 21, 7 vulne-

ratur ib. 10 legatos Romanorum non admittit et litteras mittit ad principes factionis Barcinae 21, 9, 4 prope omnis senatus Carthaginensis Hannibalis est 21, 11 quietem dat militibus paucorum dierum ib. 3 Oretanos Carpetanosque celeritate opprimit ib. 13 Saguntum capit 21, 14, 3 P. praedam inter milites et cives distribuit 21, 15, 2 praecoccupaverat Gallorum animos 21, 20, 8 militibus Hispani generis comteatum dat 21, 21, 2 Gades profectus Herculi vota solvit ib. 9 Africam valido praesidio firmat ib. 10 Hispaniam Hasdrubali destinat 21, 22 eius somnium 21, 22, 6 praemissis ad Alpes spectatoribus Hiberum traducit 21, 23 subactis gentibus Hannonem praeficit ib. 2 parte copiarum dimissa Pyrenaeos transit 21, 24 P. donis Gallorum regulos sibi conciliat 21, 24, 5 ad Rhodanum profectus ab accolis naves cogit 21, 26, 7 Hannonem circummisso ad hostes avertendos ipse transit 21, 27, 7 conditionem habet 21, 30 mediterranea Galliae petens 21, 31, 2 ad Allobroges venit ib. 4 regni certamine composito ab iis adiutus ib. 8 primos clivos Alpium dolo occupat 21, 32, 8 montanos Gallos equitatum turbantes pellit 21, 33, 9 P. ad extremum periculum perductus 21, 34, 8 nono die in iugum Alpium pervenit 21, 35, 4 militibus Italianis ostentat ib. 8 descendentibus iter difficilium ib. 11 de temporis spatio in itinere consumpto et de copiis Hannibalis 21, 38 quamquam Alps transierit ib. 6—9 reficiendos curat milites 21, 39, 2 Taurinorum caput expugnat ib. 4 Scipionem offendit ad Ticinum ib. 7 imagine quadam proposita 21, 42 suos ipsorum conditionis admonet 21, 43 praemia proponit 21, 45, 4 proelio equestri consulem pellit 21, 46, 7 P. secutus Scipionem ad Padum sexcentos Romanos capit 21, 47, 3 Padum transgressus castra munit ib. 8 ad Trebiam secutus consulem Clastidio prodicione potitur 21, 48,

9 Magonem in insidiis collocat 21, 54 hostem proelio provocatum fundit ad Trebiam 21, 54, 4 sqq. P. equestri proelio vulneratus 21, 57, 8 Victumulas traditas crudeliter diripi iubet ib. 13 transiturus Apeninum frigidibus repellitur 21, 58 ad Placentiam congressus cum hoste in Ligures proficiscitur 21, 59 per Arni paludes ducens altero oculo captus 22, 2, 11 P. Flaminium vastatione agri ad persequendum inducit 22, 3, 6 ad Trasimennum circumvenit 22, 4, 4 sqq. P. equites auxilio missos intercipit 22, 8 Spoletium, dein Luceriam ducit 22, 9 Samnium ingressus dictatorem indignitatibus sociorum excitare studet 22, 13 ad Capuam occupandam in Campaniam movet ib. 3 ludibrium specie terribile ad frustrandum hostem comminiscitur 22, 16, 6 P. ita praesidium hostium fugato super montes ducit et castra ad Allifas ponit 22, 17, 7 in Paclignos profectus Apuliam repetit 22, 18, 7 Fabii agrum fraude non vastat 22, 23, 4 P. Minucium ad pugnam excitaturus priore proelio inferior 22, 24 aggredientem insidiis deturbat 22, 28 P. a Fabio cogitur regredi 22, 29, 6 Romanos in insidiis trahere conatur 22, 41, 7 detecta fraude in castra redit 22, 43 Cannas regressus C. Varronem ad pugnam inducit 22, 44, 4 magna clade afficit 22, 46—49 P. Maharbalis sententiam de ipsa urbe oppugnanda respuit 22, 51, 3 socios Romanos captos sine pretio dimittit 22, 58, 2 qui ad eum defecerint populi 22, 61, 11 Neapolim aggreditur 23, 1, 5 Capuae exceptus Decium Magium nobilem Campanum Carthaginem mittit captivum 23, 7—10 ei auxilia ex Africa missa 23, 13, 7 in agrum Nolanum traducit 23, 14, 6 Nuceriam capit 23, 15, 3 a Nola repulsus Marcelli ope 23, 16, 15 P. Aceras capit 23, 17, 7 Casilinum aggreditur ibid. Capuam in hiberna concedit 23, 18, 9 Casilinum capit 23, 19, 6 foedus cum Philippo facit 23, 33, 9 P. Cumas aggreditur 23, 36, 7 legatis Samnitium respondet 23, 43 Nolam movet ib. 5 victus a Marcello 23, 46, 2 P. in Apuliam concedit 23, 46, 8 cum Hieronymo societatem iungit 24, 6, 3 P. a Campanis accitus 24, 12, 3 ad eum veniunt Tarentini iuvenes 24, 13 frustra Puteolos et Nolam temptat ibid. iterum frustra ad Nolam ducit 24, 17 Tarentum proficiscitur ib. 8 frustra aggreditur 24, 20, 9—14 Alitii coniugem liberosque vivos comburit 24, 45, 14 in agro Tarentino aestatem consumit 25, 1 Tarenti urbem prodicione capit 25, 8—10 P. Tarentinos convocat 25, 10, 6 arcem ab urbe interscepit 25, 11, 2 Tarentinos inducit, ut suis navibus arcem obsideant ib. 12 sqq. Campanis auxilia mittit 25, 13, 3; 25, 15, 3 Ti. Graechi mortui exequias celebrat 25, 17, 5 secundum aliam famam caput eius Romanis mittit ib. 7 Capuam profectus cum consulibus configit 25, 19 M. Centenium cum octo millibus caedit 25, 19, 8 P. Fulvii praetoris exercitum opprimit 25, 20, 5 sqq. P. magnifice respondet Campanis 25, 22, 15 Capuam contendit 26, 5, 3 obsidentes Romanos aggreditur ib. 6 repellitur 26, 6, 6 Romam petit 26, 7, 3 iter Romanum 26, 9 ad Anienem castra ponit 26, 10, 3 P. tempestate cogitur eductas copias reducere 26, 11, 2 P. eius vox ib. 4 redit ib. 8 de itinere eius dubitatur ib. 10 eum Blattius Salapiae princeps decipit et Salapia privat 26, 38, 9 sqq. Cn. Fulvium ad Herdoneam cum exercitu caedit 27, 1, 12 Herdoneam incendit ib. 14 a Marcello ad Numistroneum victus 27, 2, 10 P. per Apuliam ducit ib. 12 Canusinos sollicitat 27, 12, 8 Marcellum fundit ib. 15 P. victus a Marcello 27, 14, 11 P. insidias parat Fabio 27, 16, 12 in Apuliam redit 27, 25, 14 per insidias legionem capit 27, 26, 6 item Marcellum necat, collegam eius vulneratum in fugam vertit 27, 27, 7 P. Marcelli corpus sepelit 27,

- 28, 2 a Salapia suamet ipse fraude captus abit 27, 28, 13 Loeros obsidione liberat ib. 17 a Tubulo vincitur 27, 40, 10 a Nerone 27, 42, 5 in Bruttis se recipit fratre occiso 27, 51, 13 mirabilior adversis quam secundis rebus 28, 12, 2 aram condit cum ingenti rerum gestarum titulo 28, 46, 16 a Loeris adventu Scipionis repellitur 29, 7, 9 a Sempronio fusus 29, 36, 9 P. revocatur a civibus 30, 19, 12 P. milites qui sequi nolunt, foede interficit 30, 20, 6 ad Leptim appellit 30, 25, 12 Zamam ducit 30, 29 eius colloquium cum Scipione 30, 30, 3 P. aciem instruit 30, 33, 4. victus Hadrumetum fugit 30, 35, 4 singulari arte aciem instruxerat ib. 5 Carthagine fatetur se victum esse bello ib. 11 Gisgonem de pace dissuadentem sua manu detrahit 30, 37, 8 cf. ib. 13 increpat cives de pecuniae damno querentes 30, 44, 5 praetor promulgat legem de iudiciis 33, 46, 7 vectigalia publica digerit et residua exigit ib. 8 sqq. ex patria profugus, a Romanis petitus 33, 47, 10 P. Tyrum profectus Antiochum Ephesi consequitur 33, 49, 9 in magno honore apud eum 34, 60, 2 sententia eius una atque eadem semper, ut in Italia bellum geratur ib. 3 Aristonem mittit ad Poenos sollicitandos 34, 61, 2 P. ex colloquio cum legato Romano Antiocho suspectior 35, 14, 4 eius colloquium cum Scipione de maximo imperatore ib. 5 P. oratione se purgat apud Antiochum 35, 19 eum ambitionis insinulat Thoas apud Antiochum 35, 42, 6 eius sententia in consilio 36, 7, 2 Antiochum securum de bello Romano sollicitat 36, 41, 2 ad arcesendas naves missus 37, 8, 3 navali proelio victus 37, 23, 7 sqq. eum sibi deposeunt Romani 37, 45, 16 cf. 38, 38, 18 a Prusia proditor Romanis 39, 51, 3 P. veneno se ipse interficit ib. 8 P. cf. 39, 56, 7.
- Hannibal Bomilearis filius 23, 49, 5.
Hannibal nobilis adulescens 24, 6, 2.
- Hanno Poenorum dux in Sardinia a Romanis victus P. 17.
Hanno princeps factionis alterius in senatu Carthaginiensium 21, 3, 3 Hannibalem domi tenendum censet ibid. unus adversus senatum causam foederis Romani agit 21, 10, 2 de auxiliis Hannibali mittendis dissuadet 23, 12, 8 sqq. pacem petendam censet ibid. P. cf. 30, 20, 4.
- Hanno ab Hannibale praefectus orae inter Hiberum et Pyrenaeos 21, 23, 2 a Scipione victus et captus 21, 60, 7 (Mago P. 21.).
- Hanno Bomilearis filius ad Rhodanum circumducere agmen iubetur 21, 27, 2.
- Hanno Lucanis finibus pulsus 23, 27, 11 ex Bruttis Nolam movet 23, 43, 6 Nolanos nobiles ad colloquium evocat ib. 9 in Bruttios redit 23, 46, 8 Graecas urbes temptat 24, 1 Beneventanum agrum vastat 24, 14, 2 a Graccho victus 24, 16, 4 P. Gracchi milites vincit 24, 20, 2 T. Pomponium 25, 1, 4 mittitur ut Campanis frumenti copiam faciat 25, 13, 3 ad Beneventum castris exutus in Bruttios redit 25, 14 Thurinos defecturos adiuvat 25, 15, 8 sqq.
- Hanno auctor Sardis rebellandi capitur 23, 41, 2.
- Hanno cum Epiclyde castra ponit ad Himeram 25, 40, 8 anxius gloria Muttinis ib. 12 a Marcello vincitur 25, 41 filio Muttinis imperium tradit 26, 40, 6 Agrigentum per Muttinem proditum deserit et in Africam transit ib. 11.
- Hanno praefectus Capuae praesidii Punici 26, 5, 6 cf. 26, 12, 10.
- Hanno praefectus Metaponti ad comparandum novum exercitum missus 27, 42, 16.
- Hanno in locum Hasdrubalis succedit in Hispania 28, 1, 4 victus proelio vivus capitur 28, 2, 11 Romam missus 28, 4, 4.
- Hanno praefectus Magoni copias conquirat 28, 23, 7 a Marcio castris exutus fugit 28, 30, 2.

- Hanno nobilis iuvenis ab equitibus Romanis occisus 29, 29.
- Hanno Hamilearis filius praefectus equitum Salaccam occupat 29, 31, 6 proelio commisso cum suis interceptus 29, 34, 15 P.
- Hanno Hamilearis filius 45, 14, 5.
- Harmonia Gelonis filia Themisti uxor 24, 21, 2 marito ob coniurationem occiso et ipsa necatur 24, 25, 11.
- Harpagones asseres ferreo unco praefixi 30, 10, 16.
- Harpalus princeps legationis Persei ferociter pro rege loquitur 42, 13, 3.
- Harpasus flumen 38, 13, 2.
- Haruspex Etruscus captus prodigium interpretatur 5, 15, 4 P. ex Etruria acciti haruspices 27, 37, 6 et 8 ob unum prodigium in senatum vocati 32, 1, 13 eorum responsum de prodigiis 24, 10, 12; 42, 20, 4 cf. 25, 16, 3; 35, 21, 5; 36, 37, 2.
- Hasdrubal flore aetatis, ut ferunt, Hamileari conciliatus 21, 2, 3 gener assumptus ib. 4 consiliis magis quam armis rem auget ib. 5 obtruncatur ib. 6 cum eo foedus Romanum renovatum ib. 7.
- Hasdrubal frater Hannibalis vir impiger Hispaniam provinciam accipit 21, 22 Scipionis milites per agros palantes ad naves repellit 21, 61, 2 trans Iberum recedit ib. 3 ad Iberum cum classe repellitur 22, 19, 11 in Lusitaniam concedit 22, 20, 12 a Celtiberis vincitur 22, 21, 8 eius bellum cum Scipionibus 23, 26 sqq. Tartesios victos recipit 23, 27, 8 iussus in Italiam ducere ad Iberum descendit 23, 28, 6 pugna victus a Scipionibus 23, 29 P. coniunctus cum Hasdrubale et Magone Cn. Scipionem opprimit 25, 36, 13 eius clupeum cum imagine inter praedam inventum 25, 39, 13 castris exutus ibid. Neronem fallit 26, 17, 4 sqq. circa Saguntum hibernat 26, 20, 6 ad Baeculam victus 27, 18 P. ad Pyrenaeum tendit 27, 19 in Gallia 27, 36, 2 ei omnia expedita sunt Alpes transeunti 27, 39, 6 eius litterae ab hoste interceptae 27, 43, 2
- Metaurum transiturus ab hostibus pugnare cogitur 27, 48, 5 victus acie fortiter pugnans cadit 27, 49, 4 P. eius caput a Claudio ante stationes Hannibalis proiectum 27, 51, 11.
- Hasdrubal in exercitu Hannibalis 22, 16, 8 sinistram cornu ducit in pugna Cannensi 22, 46, 7.
- Hasdrubal Calvus in Sardiniam mittitur 23, 32, 12 ad Balcares deiectus 23, 31, 16 iunctus cum Hampsicora vincitur et capitur 23, 41.
- Hasdrubal Gisgonis filius Poenorum dux 24, 41, 5 cum Magone castra coniunxerat 25, 32, 4 secutus P. Scipionem vincit caeditque 25, 34, 10 Hasdrubali Barcino se iungit 25, 35 castris exutus 25, 39 ad Gadis hibernat 26, 20, 6 in Lusitaniam concedere decernit 27, 20, 8 cf. 28, 1, 2 exercitum in civitates passim dividit, ut muris se tueantur 28, 2, 16 maximus secundum Barcinos dux 28, 12, 13 a Scipione vincitur 28, 14—15 fuga Gades petit 28, 16, 8 in Africam traicit 28, 17, 13 cum Scipione eodem lecto accumbit in Syphaeis domo 28, 18, 5 P. per filiam Syphaecem reconciliat Poenis 29, 23, 3 P. longe primus Carthagine 29, 28, 7 Syphaecem in Masinissam stimulat 29, 31 Vitiam obsidione eximit 29, 35 P. eius castra incensa 30, 6 classem Romanam dispersam colligit 30, 24, 11 cf. 40, 17, 2.
- Hasdrubal Haedus pacis semper auctor adversusque factioni Barcinae 30, 42, 12 Romam legatus missus ibid. risum Hannibalis increpat 30, 44, 5.
- Hasdrubal Poenorum dux P. 49 eius castra capta P. 51 eius uxor in flammis se praecipitat, ipse se dedit ibid.
- Hasdrubal Carthaginensium praetor Masinissae nepos a Poenis interceptus P. 50.
- Hasta ferrata in fines populi, cui bellum indicatur, emitti solet 1, 32, 12—13 sub hasta bona veneunt 5, 16, 7 capti 6, 4, 2 cf. 24, 18, 11 hastis tribus iugum factum 3, 28, 11

- hasta Martis sua sponte promota 24, 10, 10 praelongae Macedonum 31, 39, 10 rumpiae Thracum ib. 11.
 Hastati 7, 23, 7 in prima acie stabant, iuvenes ad militiam pubescentes 8, 8, 6 cf. antepilani. hastatorum manipulus coronis donatus 10, 44, 3 secundus hastatus 26, 5, 15 decimus ordo hastatus 42, 34, 5 primus prioris centuriae ib. 7.
 Hebrus flumen 38, 41, 4.
 Hegas praefectus equitum Neapoli 23, 1, 9 eadit eruptione facta in Hannibalem ibid.
 Hegesimachus princeps legationis Antiochi 34, 57, 6.
 Hegesiloehus Rhodiorum prytanis civitatem ad societatem Romanam traducit 42, 45, 3.
 Helenae reddendae auctores Aeneas et Antenor 1, 1.
 Hellespontus 31, 15, 11; 33, 38, 8; 37, 7, 16; Hellesponti fauces traiecit L. Scipio 37, 9, 8 traieciunt Galli 38, 16, 4 sqq. Hellesponti ora ib. 12.
 Helo Hispaniae urbs 35, 22, 6.
 Helorus Siciliae urbs recepta a Marcello 24, 35.
 Helvetii P. 65 victi a Caesare P. 103.
 C. Helvius trib. mil. in acie eadit 30, 18, 15.
 C. Helvius sortitur Galliam praetor 32, 8, 5 aed. pl. fuerat 32, 7, 13.
 C. Helvius legatus Cn. Manlii 38, 14, 4 cf. 38, 20, 9.
 M. Helvius trib. mil. interfectus 27, 12, 16.
 M. Helvius praetor 32, 27, 7 aed. pl. fuerat ib. 8 Hispaniam ult. sortitur 32, 28, 2 eius litterae de Hispaniae tumultu 33, 21, 7 Celtiberis victis ovans urbem intrat 34, 10, 3 triumvir coloniae 34, 45, 3.
 Hemerodromi 31, 24, 4.
 Heniochi gens P. 101.
 Henna urbs Siciliae excelso loco sita 24, 37, 2.
 Hennenses contionem habent 24, 38 caeduntur a praefecto Romano 24, 39, 5.
 Hephaestia urbs 33, 35, 2.
 Heptagoniae pars Lacedaemonis 34, 38, 5.
 Heraclea in ultima Italiae ora 1, 18, 2 Tarentinorum colonia 8, 24, 4 cf. 22, 59, 8; 24, 20, 15.
 Heraclea Minoa 24, 35, 3; 25, 27, 12; 25, 40, 11.
 Heraclea in Graecia 28, 5, 13 ibi concilium Aetolorum ibid. cf. 31, 46, 2; 33, 3, 7; 36, 16, 3 eius situs 36, 22, 5 oppugnatur ibid. capta 36, 24, 11.
 Heraclea Athamaniae 38, 1, 7.
 Heraclea Macedoniae 40, 24, 5.
 Heraclea ex Sintis 42, 51, 7 Sintice 45, 29, 6.
 Heraclea in Ponto 42, 56, 6.
 Heracleum oppidum 44, 5, 12 eius situs 44, 8, 8 a Romanis oppugnatur 44, 9, 2 captum ib. 10.
 Heraclia Hieronis filia, Zoippi uxor 25, 26 iugulatur ib. 12 eius filiae necantur ib. 14.
 Heraclides Philippi dux 31, 16, 3; 31, 33, 2; 31, 46, 8 in vincla coniectus ingenti popularium gaudio 32, 5, 6.
 Heraclides Byzantium ab Antiocho de pace missus 37, 34—35 P. Scipionis animum temptat 37, 36.
 Heraclitus Scotinus legatus Philippi 23, 39, 3.
 Heraea ludicrum Argis curat Philippus 27, 30, 9.
 Heraea urbs 28, 7, 17 Achacis restituta 28, 8, 6; 32, 5, 5; 33, 34, 9.
 Heraeum 33, 17, 2.
 Herbesus 24, 30, 2 a Syracusanis oppugnatur 24, 30, 10 a Marcello recepta 24, 35.
 Herculaneum oppidum captum 10, 45, 11.
 Hercules Graeco ritu colitur a Romulo 1, 7, 3 Geryonis boves in Latium abactus Caeci fraude amittit ib. 5 Caeco interfecto recuperat ib. 7 ei ara ab Evandro dicata ib. 11 ei lectisternium factum 5, 13, 6 eius ara maxima 9, 29, 9 eius sacerdotium, quod fuerat Potitiorum servis datum ibid. aedes rotunda 10, 23, 3 ei simulacrum magnum in Capitolio positum 9, 44, 16 vota exsolvit Hannibal Gadibus 21, 21,

- 9 columnae Hereulis 21, 43, 13 eius aedes 21, 62, 9; 32, 1, 10 funus 40, 51, 6 eius templum 26, 10, 3 Athenis a Philippo incensum 31, 24, 18 Ardeae 32, 9, 2 cf. 32, 25, 2 ei sacra in Oeta facit Glabrio 36, 30, 2 eius signum in aede positum 38, 35, 4 eius comes Balius P. 60 eius fons 22, 1, 10.
- Hereynii saltus 5, 34, 4.
- Hereynna dea 45, 27, 8.
- Herdonea urbs 25, 21 ibi proelium 27, 1, 3 ad Hannibalem defecerat ib. 4 incensa ab Hannibale ib. 14.
- Herdoneae 24, 20, 8.
- Ap. Herdonius Sabinus servorum exulumque dux Capitolium occupat 3, 15, 5 servos Romanos ad libertatem evocat ib. 9. interfectus 3, 18, 10.
- Turnus Herdonius Aricinus ferociter in Tarquinium invehitur 1, 50, 3 necatur 1, 51, 9 P.
- C. Heremius 21, 25, 4.
- Heremius Bassus Nolanus evocatur ad colloquium ab Hannone 23, 43, 9 Hannoni respondet 23, 44.
- Heremius Cerrinius 39, 13, 9.
- Heremius Pontius C. Pontii pater Samnis prudentissimus 9, 1, 2 eius duo consilia de Romanis ad Caudium captis 9, 3, 6—7.
- Heremuleius Sertorii legatus F. 19.
- Hergates Galliae populus 41, 19.
- Hernus Asmius Marrucinorum praetor occisus P. 73.
- Herius Pettius Nolanus ad colloquium evocatur ab Hannone 23, 43, 9.
- Hermaeum 35, 50, 9.
- Hermannica Vaccaeorum urbs ab Hannibale capta 21, 5, 6 cf. ib. 7.
- Sp. Herminius eos. 3, 65, 2.
- T. Herminius in ponte sublicio fortiter pugnat 2, 10, 6 copias in insidiis collocat 2, 11, 7 Mamiliam ad Regillum lacum occidens ipse vulneratur 2, 20, 9 expirat ibid.
- Hermione 31, 45.
- Hermioniensis ager 31, 44.
- Hernici a Volseis in societatem assumpti 2, 22, 3 devicti 2, 40, 11 cum iis ictum foedus 2, 41 agri duae partes ademptae ibid. cum Latinis Volseos castris exiunt 2, 53, 4 Romanis subveniunt 3, 5, 8 iis gratiae actae ib. 15 Romanis nuntiant se peti ab hostibus 3, 6, 4 infeliciter pugnant 3, 7, 5 in eorum agro bellum 3, 8, 4 iis Ferentinum Volscorum datum 4, 51, 8 deficiunt 6, 2, 3 Volseos adjuvant 6, 7; 6, 12, 6 iis bellum indictum 7, 6, 7 L. Genucium vincunt ib. 9 a Sulpicio fusi 7, 7, 7—9 iterum fugati 7, 8, 4 Ferentinum amittunt 7, 9 victi Romanis bellum indicunt 9, 42, 11 in deditionem recepti 9, 43, 7.
- Herodius Thessalorum princeps a Philippo occisus 40, 4, 2.
- Herodorus Cianus mercator potens divitiis 35, 37, 5.
- Herodorus Demetrii amicorum princeps 40, 23, 4 a Perseo in custodiam coniectus ibid. in torquentis moritur ib. 9.
- Hersilia Romuli coniunx 1, 11, 2.
- Hexapylon cf. Syracusae 24, 31, 4.
- Herba Numidiae rex a Pompeio victus necatusque P. 89.
- Hibera urbs ab Hiberno appellata 23, 28, 10.
- Hiberi Asiae gens a Pompeio victi P. 101.
- Hibernacula primum militi aedificata 5, 2, 1 P. Carthaginensium lignea ferme tota 30, 3, 8.
- Hiberus finis constitutus inter Romanos et Carthaginenses 21, 2, 7 cum transit Hannibal 21, 23 in ostio fluminis Hasdrubal victus 22, 19, 5 sqq. cf. 28, 24, 5; F. 19.
- Hiempsal Micipsae filius a Jugurtha fratre victus et occisus P. 62.
- Hiems gelida et nivosa 5, 13 saeva 40, 45.
- Hiera Come 38, 12, 9 sq.
- Hier rex Syracusarum bellum gerit cum Mamertinis P. 16 eius socii Carthaginenses ibid. Romani contra eum auxilium ferunt Mamertinis ibid. victo pax data ibid. Carthaginensium naves captas Messanam ducit 21, 49, 3 consuli obviam profectus statum insulae exponit et fidem pollicetur 21, 50, 9 frumenti magnam vim et milites

- et Victoriā auream Romam mittit 22, 37, 5 eius regnum classe Punica vastatum 22, 56, 7 unicum subsidium populi Rom. 23, 21, 5 argentum frumentumque Romanis mittit ibid. filii Gelonis ad Poenos inclinantis mors suspicione eum aspergit 23, 30, 12 frumentum mittit Romam 23, 18, 13 eius mors 24, 4 liberās Syracusas relinquere voluerat, ut fama erat ib. 2 eius filiae et generi ib. 3 civium erga eum caritas 24, 48 cf. 24, 5, 3 eius gaza 25, 25, 13 minor fama erat gaza 25, 30, 12.
- Hieroelēs Agrigentinus Zacynthi praefectus 36, 31, 12 insulam Achaëis tradit 26, 32.
- Hieronimus nepos Hieronis (filius P. 24) vixdum puer in avi locum succedit 24, 4 eius superbia 24, 5, 3 societatem eum Hasdrubale iungit 24, 6, 3 P. legatos Romanos illudit ib. 4 quibus conditionibus cum Poenis pactus sit ib. 7 ab coniuratis interficitur 24, 7, 5 P. eius corpus iacere insepultum patiuntur 24, 21, 3.
- Hierophon missus ad Eumenem 44, 24, 10.
- Hierosolyma Iudaeorum urbs capta P. 102; F. 27.
- Hilernus regulus Hispanus vivus capitur 35, 7, 8.
- Himera flumen Siciliam dividit 24, 6, 7; 25, 40, 8.
- Himilco dux navium Carthaginiensium 22, 19, 3.
- Himilco vir factionis Barcinæ Hannonem increpat 23, 12, 6.
- Himilco cum exercitu ad Hispaniam tuendam missus 23, 28, 2.
- Himilco praefectus Hannibalis 23, 30.
- Himilco exercitu exposito in Siciliam Agrigentum expugnat 24, 35, 6 ad Syracusas 24, 36, 2 Syracusas venit 25, 26, 3 pestilentia obit ib. 14.
- Himilco Punicis auxiliariis Castulone praefectus proditur Romanis 28, 20, 11.
- Hippagodus navium genus 24, 28, 7.
- Hippias Beroeacus amicus legatus-que Persei 42, 39, 7 dux phalangitarum 42, 51, 3; 42, 59, 7; 44, 2, 11 cum consule pugnat 44, 4 Paulo se dedit 44, 45, 2.
- Hippias Thessalorum praetor 42, 54, 7.
- Hippo Regius 29, 3, 7; 29, 32, 14.
- Hippocrates natus Carthagine oriundus ab Syracusis ab Hannibale ad Hieronymum mittitur 24, 6, 2 ad Hannibalem rediturus rege occiso 24, 23 praetor creatur Syracusis 24, 27, 3 Leontinos mittitur 24, 29, 2 cf. Epicydes. eius fraus 24, 31, 6 Siculis praestit adversus Marcel- lum 24, 35, 7 Syracusis opem fert 25, 26, 3 a Crispino repulsus ib. 5 pestilentia obit ib. 14.
- Hippolochus a Thessalis Pheras missus 36, 9, 3.
- Iirpini 22, 13 (Irpini 27, 15, 2) ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 eorum tria oppida vi recepta 23, 37, 12; 23, 41, 13 Romanis se dedunt 27, 15, 2 bello Italico domiti P. 75.
- A. Hirtius eos. F. 48 v Antonium vincit P. 119 in castris cadit ibid.
- L. Hirtuleius Sertorii quaestor L. Manlium proconsulem vincit P. 90 cum exercitu caesus P. 91 cf. F. 19.
- Hispaia Fecenia libertina meretrix 39, 9, 5 P. Aebutium deterret a Bacchis 39, 10, 2 ad indicium faciendum a consule accessit 39, 12 quae ei praemia data sint a senatu 39, 19, 5.
- Hispani a Romanis tentantur 21, 19, 6 aversi a societate Romana ib. 8 in exercitu Hannibalis 21, 27, 2 miles ad concursandum aptus inter saxa et levis cum velocitate corporum tum armorum habitu 22, 18, 3 robor in exercitu Poenorum 27, 14, 5 primi mercennarii in exercitu Romano 24, 49, 8 populi amplius centum Romanae ditionis facti 22, 20, 11 omnes fere ad Romanos aversi fama Hasdrubalis profecturi in Italiam 23, 27, 9 Romanis conciliati Scipionum victoria 23, 29, 16 P. nobilissimi in Italiam missi ad sollicitandos populares in exercitu Hannibalis 24, 49, 8 iis

- restituti obsides Carthagine nova
 capta 26, 49, 10 fere omnis incli-
 nant ad Romanos 27, 20, 4 cum
 Hispanis bella 33, 19, 7; 33, 21, 6
 vincunt Romanos 39, 30, 3 fusi fugati-
 que 39, 31 queruntur de magi-
 stratum avaritia 43, 2 pro iis SC.
 factum ib. 12 cum iis bellum P.
 47—48; P. 52 a Pompeio recepti
 P. 96 cum iis bellum gerit Augu-
 stus P. 134 eorum iniqua et in
 novas res avida ingenia 22, 21, 2
 ex Hispanis mulieribus et militibus
 Romanis nati homines 42, 3, 2
 Hispanorum vestitus 22, 46, 6 Hi-
 spanus gladius 7, 10, 5; 22, 46, 5;
 31, 34, 4.
- Hispania occupata ab Hamileare
 21, 2 ibi bellum inter Scipiones et
 Hasdrubalem 23, 26 sqq. cf. 24,
 41 sqq.; 25, 32 sqq.; 27, 17 sqq.
 Hispaniarum conditio 28, 1, 2
 aptior quam ulla terra bello repa-
 rando Augusti demum ductu per-
 domita 28, 12, 11 ex ea pulsi Poeni
 28, 16, 14 in duas provincias divisa
 ulteriorem et citeriorem 32, 28, 2
 ibi magnus tumultus 33, 19, 7; 33,
 21, 6 eis Hiberum perdomita 34,
 16, 6 ibi argentariae et ferrariae
 institutae locupletiores in dies
 provinciam reddunt 34, 21, 7
 duae provinciae iterum fiunt, cum
 una fuisset per bellum Macedoni-
 cum 45, 16 ibi bella infeliceiter a
 Romanis gesta P. 47 Hispaniense
 bellum ita confundit civitatem, ut
 ne tribuni quidem aut legati inve-
 niantur P. 48 ibi bellum Viriati
 P. 52 eam invadunt Cimbri P. 67
 in ulteriore bellum Sertorii P. 90
 Hispaniae a Pompeio receptae P.
 96 ibi Pompeiani a Caesare victi
 P. 110 bellum adversus Caesarem
 renovatum P. 113 multas turres
 habet 22, 19, 6.
- Hister flumen 39, 35, 4; 44, 27, 3.
- Histiaeus Persei praefectus 44,
 32, 9.
- Histri gens fera 10, 2, 4 subacti P.
 20 cf. 21, 16, 4 oram infestam red-
 dunt 40, 18, 4 Aquileiae coloniae
 deductionem impediunt 40, 26, 2
 cum iis bellum 41, 1 Romanorum
 castra capiunt 41, 2, 9 vinosi op-
 primuntur in castris 41, 4, 4 pacem
 petunt 41, 40, 4 tribus urbibus ca-
 ptis pacati 41, 11, 9 cf. 43, 5, 3.
- Histria 39, 55, 4 tota pacata 41,
 11, 9.
- Histriones unde dicti 7, 2, 6.
- Holitorium forum 21, 62, 2 cf. forum.
- Homerus poeta F. 21.
- Homolium prope Peneum 42, 38,
 10.
- Honori aedis vota a Marcello 27,
 25, 7 aedificatur ib. 9.
- Honorum ius ademptum liberis pro-
 scriptorum P. 89.
- Horatia pila 1, 26, 10.
- Horatia a fratre occisa hostem lu-
 gens 1, 26, 4 eius sepulcrum ib. 14.
- Horatii trigemini fratres 1, 24 unus
 ex tribus relietus Curiatius vincit
 1, 25, 1—12 sororem uni ex Curiati-
 tii desponsam interficit 1, 26, 4
 perduellionis reus provocat ib. 8
 absolvitur ib. 12.
- C. Horatius cos. 2, 51 ex Volscis
 revocatur ad arcendos ab urbe
 Etruscos ib. 2.
- M. Horatius trib. m. e. p. 6, 31 An-
 tium missus ib. 5.
- P. Horatius pater trigeminorum pro
 uno reliquo filio apud populum
 deprecatur 1, 26, 9 ei imperatum,
 ut filium pecunia expiaret ib. 12.
- L. Horatius Barbatus trib. m. e. p.
 4, 35.
- M. Horatius Barbatus ferociter in
 decemviros invehitur 3, 39, 3; 3,
 41 Ap. Claudium foro pellit 3, 49,
 3 legatus ad plebem missus 3, 53
 cos. 3, 55 cum Valerio collega le-
 ges fert ib. 3 Sabinos vincit 3, 62
 iussu populi triumphat 3, 63, 11 cf.
 4, 6, 7.
- Horatius Cocles pontem sublicium
 defendit et ponte rupto ad suos
 tranat 2, 10 P. ei statua posita et
 ager datus ib. 12—13.
- C. Horatius Pulvillus cos. 3, 30 Ae-
 quos fugat ib. 8 augur moritur 3,
 32, 3.
- L. Horatius Pulvillus trib. m. e. p.
 6, 6, 4.
- M. Horatius Pulvillus cos. suffectus
 2, 8, 5 Iovis aedem in Capitolio

- dedicat cum invidia Valeriorum ib. 7, 8 cf. 7, 3, 8.
- Hordeum datum ignavis cohortibus 27, 13, 9.
- Horrea publica 24, 21, 11.
- Horreum oppidum deditum 45, 26, 10.
- L. Hortensius trib. pl. diem dicit C. Sempronio 4, 42, 3 eius ingenium placabile ib. 9.
- L. Hortensius praetor 43, 4, 8 de eius crudelitate queruntur Abderitae ibid. item Chalcidenses 43, 7, 8 ad eum litterae a senatu missae 43, 8.
- Q. Hortensius dictator plebem in Ianiculum segressam reducit P. 11 in ipso magistratu decedit ibid.
- Q. Hortensius cos. F. 24 n.
- Q. Hortensius ad Philippos cadit P. 124.
- Hospitales dei 39, 51, 12.
- Hospitium publice factum cum singulis 5, 28, 5 cum Caeretibus populo 5, 50, 3 legatis datum in villa publica 30, 21, 12.
- Hostiae maiores ad sacrificium adhibitae 21, 62, 7 et 10; 24, 10, 12; 31, 5, 3 maiores et lactentes 22, 1, 15 humanae 22, 57, 6 maioribus hostiis litatum 36, 1, 2; 40, 19, 4.
- Hostilia curia patribus data 1, 30, 2 ad forum sita 5, 55 cf. 22, 55.
- Quarta Hostilia C. Pisonem maritum veneno necavisse dicitur 40, 37, 5 damnatur ib. 7.
- C. Hostilius ad Antiochum missus 44, 19, 13.
- Hostius Hostilius iniquo loco audacia rem Romanam sustinet 1, 12, 2 cadit ib. 3 eius nepos Tullus Hostilius 1, 22.
- Tullus Hostilius vd. Tullus.
- A. Hostilius Cato praetor 27, 35 Sardiniam provinciam obtinet 27, 36, 11.
- A. Hostilius Cato decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- A. Hostilius Cato legatus L. Scipionis peculatus damnatur 38, 55, 5 cf. 38, 58.
- C. Hostilius Cato praetor 37, 35 ei urbana et peregrina eveniunt 27, 36, 11.
- L. Hostilius Cato decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- L. Hostilius Cato peculatus reus absolvitur 38, 55, 5.
- A. Hostilius Mancinus praetor urbanus 40, 35, 8 cos. 43, 4, 9 disciplinam militarem restituit 44, 1, 5.
- C. Hostilius Mancinus cos. tristia auspicia habet P. 55 a Numantinis victus pacem foedam facit ibid. iis deditus non recipitur P. 56.
- L. Hostilius Mancinus exploratum missus cum equitibus 22, 15, 4 longius quam praeceptum erat, progressus caeditur ib. 10.
- C. Hostilius Tubulus praetor 27, 6, 12 urbanam sortitur 27, 7, 8 ludos Apollini votet facitque 27, 11, 6 pro praetore in Etruriam missus 27, 22, 5 Etruriam peragrarare iubetur 27, 24, 7 Tarentum missus 27, 35, 2 pro eo Capua data ib. 14 Hannibali cladem infert 27, 40, 10 ei provincia prorogatur 28, 10, 5 iterum prorogatur 29, 13, 6.
- Hostus filius Hampsicorae 23, 40, 3 a Manlio fugatus ib. 4 in acie cadit 23, 41, 4.
- Hyampolis Phocidis 32, 18, 6.
- Hybla Siciliae urbs ad Poenos deficit 26, 21, 14.
- Hybristas Lacedaemonius 37, 13, 12.
- Hydrela urbs 37, 56, 3.
- Hydrelatanus ager 37, 56, 3.
- Hydruntum Italiae 36, 21, 5.
- Hypata urbs 36, 16, 4; 36, 26; 37, 6, 2.
- Hypataeorum ager vastatur 36, 14, 5 exules in patriam redeuntes interfecti 41, 25, 3.
- Hyrceanus campus 37, 38.
- Iacula septena data militibus praefixa ferro, quales hastae velitares 26, 4, 4.
- Iaculatores leves armis ex Africa 21, 21, 11 in exercitu Romano 21, 46, 3.
- Iamphoryna caput Maedicae 26, 25, 8 Philippo dedita ib. 15.
- Ianiculum urbi adiectum 1, 33, 10 repentino impetu a Porsina captum 2, 10, 3 praesidio occupatum 2, 11 ab Etruscis occupatum 2, 51, 2 eo secedit plebs P. 11 a Cinna et

- Mario occupatum P. 80 cf. 5, 40, 8; 40, 29, 3.
- Iannae aedium tota urbe patefactae per lectisternium 5, 13, 7.
- Ianus belli pacisque index a Numa factus 1, 19, 2 bis post Numam (cf. P. 1) clausus ib. 3 Ianus dexter 2, 49, 8 in devotionis carmine appellatur 8, 9, 6 Iani tres facti 41, 27, 12.
- Iapydes Illyriae gens 43, 5, 3 a C. Graccho victi antea victores P. 59 subacti P. 131.
- Iasenses exules 37, 17, 5.
- Iasus oppidum 32, 33, 6; 33, 30, 3; 37, 17, 3 a praesidio Antiochi occupatum ibid. parumper a Romanis oppugnatum ib. 7.
- Icilius infestissimi patribus 4, 54, 4 tres in unum annum tribuni pl. creati ibid. cf. 4, 56, 3.
- L. Icilius tribunicius, vir acer et pro causa plebis expertae virtutis 3, 44, 3 ei desponsa Verginia ibid. cum Ap. Claudio de sponsa contendit 3, 45, 6 auctore eo exercitus a decemviris secedit 3, 51, 7 in monte sacro pro multitudine verba facit 3, 53, 3 trib. pl. 3, 54, 11 eius rogatio ib. 14 de triumpho consulum ad populum fert 3, 63, 8.
- L. Icilius trib. pl. 4, 52.
- Sp. Icilius trib. pl. 2, 58, 2.
- Sp. Icilius trib. pl. 4, 42 equitum centurio ibid.
- Icus insula 31, 45, 11.
- Idaea Mater si a Pessinunte advecta foret, hostem alienigenam Italia pelli posse carmen Sibyllinum 29, 10, 5 P. lapis erat 29, 11, 7 P. Romae excepta a matronis et P. Scipione optimo viro 29, 14, 11 in aedem Victoriae asportatur ib. 13 eius in honorem Megalesia celebrata ib. 14 eius aedes dedicata 36, 36, 3 P.
- Idem Hispaniae civitatem affectant Corbis et Orsua 28, 21, 6.
- Idus Maias dies sollemnis ineundis magistratibus 3, 36, 3 cf. 2, 21, 7; 3, 38 Decembres dies sollemnis magistratus ineundi 5, 11, 11 cf. 4, 37, 3 Idibus Martiis mitus magistratus 22, 1, 4; 23, 30, 18; 26, 1; 26, 26, 5 all. Septembribus a praetore maximo clavus pangitur 7, 3, 5. Quinctilibus transvectio equitum 9, 46, 15 in a. d. III Idus Sextiles [Latinae] indictae 41, 16, 5.
- Ieiunium Cereri institutum 36, 37, 4.
- Ignes editi signa in altis locis 28, 5, 17 in castris crebri relictis ad decipiendos hostes 22, 41, 9; 36, 10, 12 ignis Vestae extinctus 28, 11, 6 P.
- Igvium ductus in custodiam Gentius 45, 43, 9.
- Ilercaonia civitas Hispaniae F. 19 cf. Ilercaones.
- Ilerda Hispaniae urbs P. 110.
- Ilergavonenses Hispana gens 22, 21, 6.
- Ilergetes Hispana gens 21, 22, 3 ab Hannibale subacti 21, 23, 2 obsidibus Scipioni datis ab Hasdrubale ad defectionem impelluntur 21, 61, 5 in dicionem recepti ib. 7 rebelantes vincuntur 28, 33 rebellant 29, 1, 25 victi se dedunt 29, 3, 2 auxilium petunt a Catone 34, 11.
- Iliberri oppidum 21, 24.
- Ilienses Asiae civitas 29, 12, 14 Romanos a se oriundos appellant 37, 37, 3 ob originis memoriam donati a Romanis 38, 39, 10.
- Ilienses, Sardiniae gens ne Livii quidem tempore pacata, proeliis victi 40, 34, 13 provinciam invadunt 41, 6, 6 fusi fugatique 41, 12, 5.
- Ilipe Hispaniae urbs 35, 1, 11.
- Iliturgi Hispaniae oppidum a Poenis oppugnatur 23, 49, 5 obsidione liberatur a Scipionibus ib. 12 a Poenis oppugnatur 24, 41, 8 a Cn. Scipione liberatur ib. 9 cf. 26, 17, 4 eius noxa in Romanos 28, 19, 2 a Scipione oppugnatur ib. 4 sqq. captum 8, 20, 5 cf. 34, 10, 1—2.
- Iliturgitani Romanos produnt 28, 19, 2.
- Ilium urbs 35, 43, 3; 37, 9, 7 a Fimbria deleta quod Syllae potestati se reservabat P. 83.
- Illucia urbs in Oretanis capta 35, 7, 7.
- Illyricum 26, 25, 3; 43, 9, 6 depopulatum 43, 20 ab Anicio paeatum 44, 32, 5 P. eo quinque legati missi ad res componendas 45, 17 in tres partes divisum 45, 26, 15 ibi bellum

- P. 56 a Cimbris vastatum P. 63 cf. P. 110, 131, 132.
- Illyrii 10, 2, 4 unum ex legatis Romanis occidunt P. 20 iis bellum indictum ibid. subacti ibid. rebellantes subacti ibid. cf. 21, 16, 4 eorum latrocinia maritima 40, 42 cf. 41, 1, 2 Illyrii speculatores Romae 42, 25, 3 cf. 42, 36, 9 eos liberos esse placet senatui 45, 18 cf. 45, 26, 12 qui Perseum iuverant vastantur 45, 33, 8 a Dalmatis vastati P. 47.
- Ilotae agreste genus Sparta a Nabide caesi 34, 27, 9.
- Ilyva insula 30, 39, 2.
- Ilyvate bellum movent 31, 10, 2 Ligurum gens 32, 29, 7 a consule victi 32, 31, 4.
- Ilyrcaones gens Hispaniae F. 19 cf. Ilyrcaonia.
- Imaginis titulo honores leguntur, quibus ornatus quisque erat 10, 7, 11 cf. 4, 16, 4.
- Imber fusus ingentibus procellis proelium dirimit 6, 8, 7 continens per noctem totam 23, 44, 6 oppugnatos aequali sonitu sopit 24, 46, 5 cf. s. v. Pluit.
- Imbrus insula 33, 30, 11; 35, 43, 4.
- Imperator milites donat triumphans 10, 46, 15 sine eo exercitus non potest triumphare 2, 47, 10 imperatoris aut consulis est templum dedicare 9, 46, 6 lectus ab exercitu L. Marcius 26, 2, 2 ob temeritatem damnatus bona amittit cum imperio P. 67 in urbe Roma cum exercitu P. 77 imperatores magni Romani 9, 17, 8 de summo imperatore Hannibalis iudicium 35, 14, 5 P. Iupiter Imperator 6, 29, 8.
- Imperium populi iussu et auctoritate patrum datur 26, 2 alternis diebus summa imperii administratur 4, 46, 3 prorogatur primum Q. Publilio Philoni 8, 23, 12 P. prorogatum donec revocaret senatus 27, 7, 17 duci sine exercitu decretum 26, 21, 5 abrogatum temerario duci P. 67.
- Inachus annis 43, 21, 6.
- Inarimes in Maeoniae partibus F. 21.
- Inauguratur flamen Dialis 27, 8, 4 augur 27, 36, 5 rex sacrorum ibid. flamen Martialis 29, 38, 6.
- Inbrinius locus in Samnio 8, 30, 4.
- Incendium Romae 24, 47, 15; 35, 40, 8 humana fraude factum 26, 27 cf. 35, 40, 8 ingenti incendio Roma vastata F. 30.
- Incesti damnatae Vestales 2, 42, 11 P.; 22, 57, 2 P.; P. 14. 20. 63.
- Indebilis (Indibilis 26, 49, 11) Ilergetum antea regulus tumultum excitat adversus Romanos 22, 21, 3 repellitur ib. 4 cum Suesetanis auxilium fert Poenis 25, 34, 6 eius filiae obsides una cum Carthagine nova captae ib. 13 ad Scipionem transit 27, 17, 3 eius oratio apud Scipionem ib. 10 donatur a Scipione 27, 19, 7 seditionem movet 28, 24, 3 cf. 28, 31, 5 acie victus 28, 33 veniam impetrat Scipionem per Mandonium fratrem 28, 35, 3 bellum excitat 29, 1, 19 in acie occisus 29, 2, 15 P.
- Index coniurationis pecunia, libertate, civitate donatus 2, 5, 9 P.; 4, 45, 2; 22, 33, 2 incendii donatus 26, 27, 9 agro donatus 28, 46, 5 cf. 39, 17; 39, 19, 4.
- Indi milites impedimentum magis quam auxilium 9, 19, 5.
- India 9, 17, 17; 35, 32, 4; 45, 9, 6.
- Indibilis vd. Indebilis.
- Indigetem Iovem Latini Aeneam appellant 1, 2, 6 Indigetes dii 8, 9, 6.
- Indus Cariae annis unde dictus 38, 14, 2.
- Indutiae in centum annos datae Veientibus 1, 15, 5 in centum annos cum Caeretibus factae referuntur in senatusconsultum 7, 20, 8 in quadraginta annos 2, 54 in octo annos pro foedere postulato 4, 30.
- Infans in utero matris clamat: Io triumphe 24, 10, 10 ingenuus semestris triumphum clamat 21, 62, 2 ambiguo sexu natus 27, 11, 4; 27, 37, 5; 31, 12, 6 cf. semimas.
- Infelix arbor 1, 26, 6 via 2, 49, 8.
- Infulae supplicum 25, 25, 6.
- Ingauni gens Ligurum bellum gerens cum Epanteriis a Magone adiuatur 28, 46, 9 cf. 30, 19 oppida

- ex Ingaunis capta 39, 32, 4 per in-
 dutias L. Aemilium in castris ob-
 sident 40, 25, 5 devicti in dicionem
 veniunt 40, 28, 6 cf. 40, 41, 6.
 Ingenui 10, 8, 10 ad sacrificium ad-
 hibiti 37, 3, 6.
 Initia Cereris 31, 14, 7 cf. 39, 8, 5.
 Insani montes 30, 39, 2.
 Insteius vicus 24, 10, 8.
 C. Insteius Sertorii legatus F. 19.
 L. Insteius Sertorii legatus F. 19.
 Insubres Galli 5, 34, 9 aliquot proe-
 liis fusi in dicionem veniunt P. 20
 cum Boiis arma tollunt 21, 25, 2
 bellum cum Taurinis gerunt 21, 39
 bellum movent 31, 10, 2 exercitum
 Romanum circumveniunt 32, 7, 5
 in armis 32, 29, 6 a sociis deserti
 vincuntur 32, 30, 10 P. a Marcello
 victi 33, 36, 9 sqq. 34, 46.
 Insubrius ager 5, 34, 9; 21, 45, 3.
 Insula in Tiberi paulatim coorta 2,
 5, 4 ibi aedes Aesculapii P. 11.
 Insula Allobrogum campus medius
 inter Rhodanum et Isaram 21,
 31, 4.
 Insula Syracusarum regio 24, 21, 11
 muro firmo ab urbe intersaepta 24,
 23, 4.
 Intemelii Ligures 40, 41, 6.
 Interamna 10, 36, 18; 26, 9, 3 colonia
 militiam detractat 27, 9, 7 poe-
 nas dat 29, 15 Inter[am]na Casina
 colonia 9, 28, 7 Interamnas ager
 10, 39.
 Intercalares dies mensibus inter-
 ponit Numa 1, 19, 6 intercalarius
 mensis 37, 59, 2 intercalariae Kal-
 endae 43, 11, 13; 45, 43, 3.
 Intercatia Hispaniae urbs P. 48.
 Intercessio tribunicia a decemviris
 sublata 3, 36, 6 restituta 3, 55, 6
 cf. tribuni pl.
 Interregnum ab intervallo regni ap-
 pellatum 1, 17, 6 cf. 1, 22; 1, 32; 7,
 21, 2 consule utroque mortuo 3, 8,
 2 ad auspicia repetenda 5, 17, 3;
 5, 31, 7.
 Interrex cum insignibus imperii et
 lictoribus 1, 17, 6 contionem ad-
 vocat ib. 10 creatur si res publica
 sine magistratu curuli est 4, 7, 7
 interregres deinceps undecim 7, 21,
 2 quattuordecim 8, 23, 17.
 Intibili Hispaniae oppidum 23, 49,
 12.
 Inuus vd. Pan.
 Iolcus oppidum 41, 12, 8.
 Ion Thessalonicensis Persei liberos
 tradit Cn. Octavio 45, 6, 9.
 Ionia 37, 56, 2.
 Ionium mare 42, 48, 7.
 Iresiae Thessaliae urbs evastata a
 Philippo 32, 13, 9.
 Irpini vd. Hirpini.
 Isaleas Gaetulorum praefectus 23,
 18.
 Isara amnis 21, 31, 4.
 Isauri a P. Servilio domiti P. 93.
 Isidorus praefectus navium Antio-
 chi 36, 20, 5 a Philippo captus et
 dimissus 36, 33, 3.
 Isiondenses 38, 15, 4.
 Ismenias Boeotorum princeps au-
 ctor foederis cum Persco 42, 38, 5
 praetor 42, 43, 9 cf. 42, 44
 Issa 43, 9, 5.
 Issaci viginti lembos Romanis iun-
 gunt 31, 45, 10 auxiliares Roma-
 norum 37, 16, 8 Gentii regis clan-
 destina consilia deferunt 42, 26, 2;
 42, 48, 8 immunes vectigalium
 quod salvo Gentio defecerint 45,
 26, 13.
 Issaici lembi 32, 21, 27.
 Ister Tusco verbo ludio vocatus 7,
 2, 6.
 Isthmia ludicrum 33, 32.
 Isthmus Corinthiacus 42, 16, 6 duo
 maria artis faucibus dirimens 45,
 28, 2 ibi Aehaei victi P. 52.
 Italia supero et infero mari insulae
 modo emgitur 5, 33, 7 in Italia
 terminatur ager Romanus 27, 5,
 15 Italiae ager amoenissimus 22,
 16.
 Italici Romanae civitatis spe solli-
 citati defectionem agitant P. 71
 deficiunt P. 72 iis data civitas P.
 80 cum iis Sulla foedus percudit
 P. 86.
 Itonia Minerva 36, 20, 3.
 Iuba Mauretaniae rex legatum Cae-
 saris caedit P. 110 Uticam diruen-
 dam censet P. 113 adversus eum
 Caesar eum discrimine pugnat ibid.
 victus a Caesare P. 114 a Petreio
 interfectus ibid.

- Iudaei a Pompeio subacti P. 102 cf. F. 27 iterum subacti a legatis Antonii P. 128.
- Iudices olim appellati consules 3. 55, 11—12 iudices decemviri ib. 7 Carthagine potentissimus ordo 33, 46 ab Augusto ordinati F. 51 aa.
- Iudiciaria lex P. 71.
- Iudicium populi a senatu rescindi non potest 4, 7, 5 iudicia penes equestrem ordinem P. 70 ut aequa parte penes senatum et equites essent lex Livia iudiciaria P. 71 cf. F. 141 ad equites translata P. 97 iudicia populi de perduellione 1, 26, 2; 2, 41, 11; 6, 20 de nece tribuni militum 4, 51, 2 de faeneratoribus 7, 28, 9; 10, 23, 11 de beneficio 8, 18, 8 sqq. de frumentariis 38, 35, 5 de imperatore ob exercitum amissum 2, 52, 3; 5, 11, 4; 26, 2, 7; P. 67 cf. 8, 33, 17.
- Iugarius vicus 24, 47, 15; 27, 37, 14; 35, 21, 6.
- Iugera agri publici ne quis plus quingenta possideat lex Licinia 6, 35, 4 P. ne quis plus mille possideat lex Sempronia P. 58.
- Iugum tribus hastis factum 3, 28, 11 sub eo Aequi missi ibid. P. consules militesque Romani a Samnitibus 9, 6 P.
- Iugurtha a Micipsa Numidiae rege patruo adoptatur P. 62 Hiempsalem fratrem occidit, Atherbalem regno pellit ibid. Atherbalem obsidet et occidit P. 64 cum eo pacem facit Calpurnius ibid. Romam evocatus ad indicandos senatores ab ipso corruptos ibid. Massivam interimit ibid. Roma profugus quid exclamarit ibid. cum eo Postumius pacem ignominiosam init, quam senatus reiecit ibid. a Q. Metello bis victus P. 65 Numidia pulsus a Mario confugit ad Bocchum P. 66 Mario traditur a Boccho victo ibid. cum duobus filiis in triumpho ductus necatur in carcere P. 67.
- Iulia Alpis 5, 34, 9.
- Iulia Caesaris filia defuncta in campo sepelitur P. 106.
- Iulii auctorem gentis suae Iulum nuncupant 1, 3, 2.
- C. Iulius eos. 2, 43 legatus ad milites in Aventino 3, 50, 15.
- C. Iulius eos. 3, 65, 5 iterum 4, 21, 6 tertium eos. secundum quendam auctorem 4, 23.
- C. Iulius decemvir 2, 33, 3 Sestio diem dicit ib. 10.
- C. Iulius censor decedit 5, 31, 6 P.
- C. Iulius dictator 7, 21, 9.
- L. Iulius trib. m. c. p. 4, 16, 8 mag. equit. 4, 26, 11 cos. 4, 30.
- L. Iulius trib. m. c. p. 6, 30, 2.
- L. Iulius praetor sortitur Galliam 39, 45, 5.
- L. Iulius praetor 45, 44, 2.
- Vopiscus Iulius eos. secundum quosdam annales 2, 54, 3.
- C. Iulius Caesar vir nobilis a Marianis trucidatur P. 80.
- C. Iulius Caesar Lusitanos subigit P. 103 cum Pompeio et Crasso conspirat ibid. eos. leges agrarias fert ibid. Helvetios donat in Galliam provinciam profectus ibid. Ariovistum Gallia expellit P. 104 Belgarum populos in deditionem accipit ibid. Nervios delet, Venetos vincit ibid. eius filia defuncta P. 106 eius legati a Gallis caesi ibid. ipse hostes fundit ibid. Treviris victis in Germaniam transit P. 107 complures Gallorum civitates vincit ibid. eius absentis ut ratio habeatur in petitione consulatus, lex ibid. Avaricum et Gergoviam obsidet ibid. omnes Galliae civitates quae in armis fuerant recipit P. 108 Bellovaecos vincit ibid. pro eo agit Curio trib. pl. P. 109 negat se exercitum dimissurum nisi a Pompeio dimittatur ibid. adversus eum SC. factum ibid. cf. F. 31 Massilium obsidet P. 110 legatos Pompei in Hispania in deditionem accipit ibid. in Graeciam traiecit ibid. a partibus eius deficient Cordubenses P. 111 Pompeium ad Dyrrhachium obsidet, ad Pharsaliam vincit ibid. cf. F. 33 s. omnibus se permittentibus ignoscit P. 111 ei caput Pompei oblatum P. 112 dictator creatus Cleopatram reducit ibid. Ptolemaeum vincit ibid. veteranos mi-

- lites dimittit P. 113 eum discrimine adversus Iubam pugnatum ibid. Scipionem vincit ad Thapsum P. 114. quattuor triumphos ducit P. 115; F. 43 t. Marcello reditum concedit P. 115 Cn. Pompeium ad Mundam vincit ibid. ingentes honores decreti ei invidiam movent P. 116 quae causae fuerint coniurationis in eum factae ibid. occisus in euria Pompei ibid. cf. F. 46 u; F. 44—45 eius testamentum P. 116 corpus crematum a plebe ibid. percussores damnati P. 120 eius tumulus P. 142 de eo Livii iudicium F. 46 divus Caesar 34, 9, 3.
- C. Iulius Caesar vd. C. Octavius.
- L. Iulius Caesar eos. a Samnitibus victus P. 73 vincit eos ibid. a Marianis trucidatur P. 80.
- L. Iulius Caesar M. Antonii avunculus in numero proscriptorum P. 120.
- Sex. Iulius Caesar praetor 27, 21, 5 Siciliam provinciam obtinet 27, 22, 3 legatus Crispini consulis 27, 29, 4.
- Sex. Iulius Caesar trib. mil. 40, 27, 6 legatus in Graeciam 43, 4, 12.
- Sex. (Iulius) Caesar a legione desertus et occisus P. 114.
- C. Iulius Iulus trib. m. c. p. 4, 56, 2 contra senatum de dictatore dicendo contendit ib. 9 cf. 4, 57, 2 iterum trib. m. c. p. 4, 61.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 1, 2.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 10.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 16 contra Tarquinienses proficiscitur ib. 5.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 6, 4, 7.
- Sex. Iulius Iulus trib. m. c. p. 4, 35, 4.
- Cn. Iulius Mento eos. 4, 26, 2 eius et collegae discordia ib. 6 ad praesidium urbis relictus 4, 27 absente collega aedem dedicat 4, 29, 7.
- C. Iulius Vercondaridubnus Aedius sacerdos ad aram Augusti P. 139.
- Iulus anctor gentis Iuliae 1, 3, 2.
- Iumenta singula per oppida imperata a legatis Romanis, unica impensa sociorum 42, 1, 11 cf. ib. 7 ex castris veneunt, ne militem exonerent P. 57.
- Iulia domus 2, 5, 7.
- C. Iunius trib. pl. 4, 40, 6.
- D. Iunius praepositus ad ostium Vulturum 25, 22, 5.
- L. Iunius legatus in Macedoniam 45, 17, 3.
- M. Iunius legatus in Asiam 42, 45.
- M. Iunius eos. F. 11 b.
- Q. Iunius trib. pl. 4, 16, 5.
- Iunius Brutus mag. eq. 8, 12, 13.
- Iunius Brutus Scaeva eos. 8, 29, 2 Vestinos fundit, urbes eorum capit ib. 11—14.
- D. Iunius Brutus Scaeva legatus 10, 43, 3 eos. 10, 47, 5.
- D. Iunius Brutus munus gladiatorium in honorem defuncti patris primum edit P. 16.
- D. Iunius Brutus triumvir coloniae 34, 45, 3.
- D. Iunius Brutus eos. Lusitaniam perdomat P. 55 feliciter adversus Gallaeos pugnatum P. 56 eius virtute Iapydes victi P. 59.
- D. Iunius Brutus Caesaris legatus Massiliam obsidet P. 110 in Gallia Bellovaecos vincit P. 114 in Caesarem conspirat P. 116 Mutinam occupat P. 117 ab Antonio obsessus P. 118 a C. Octavio liberatus P. 119 triumphat ibid. absens damnatus M. Antonii iussu interficitur P. 120.
- L. Iunius Brutus Tarquinia sorore regis natus 1, 56, 7 eius simulata stultitia ibid. Delphos missus baculum aureum inclusum corneo cavato Apollini donat ib. 9 terram communem matrem osculo contingit ib. 12 cultrum ex vulnere Lueretiae extractum prae se ferens Tarquinio pestem minatur 1, 59 tribunus Celerum populum advocat ib. 7. perpellit, ut exules iubeat esse Tarquinius ib. 11 eos. creatur 1, 60, 4 iureiurando populum adigit, neminem Romae reguare passuros 2, 1, 9 P. senatum explet ib. 10 collegam ut civitate cedat, impellere studet 2, 2, 7 P. P. Valerium collegam comitiis creat ib. 11 eius uxor Vitelliorum soror, liberi Titus Tiberiusque 2, 4 de suis liberis supplicium sumit 2, 5, 5—8 P. cum Arrunte Tarquinio commoritur 2, 6, 9 P. eius funus a

- collega factum 2, 7, 4 eum matronae annum lugent ibid. P.
- M. Iunius Brutus trib. pl. legem Oppiam tuetur 34, 1, 4 praetor 35, 24, 6 ei iurisdietio utraque evenit 36, 2, 6 aedem Idacae dedicat 36, 36, 4 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 cos. 40, 59, 4 cf. 41, 5, 5 ei imperium prorogatum 41, 6, 2 cf. 41, 10, 6 censuram petit 43, 14.
- M. (Iunius) Brutus explorator missus a Carbone et circumventus in se mucronem vertit P. 89.
- M. (Iunius) Brutus a Pompeio occisus P. 90.
- M. Iunius Brutus caput coniurationis in Caesarem factae P. 116 Vatinii exercitum et provinciam in potestatem suam redigit P. 118 C. Antonium sibi subicit ibid. absens damnatus P. 120 eius res gestae in Graecia ibid. C. Antonium occidi iubet P. 121 a Thracibus victus P. 122 Cassio se iungit ibid. ad Philippos vincit P. 124 ipse victus vitam finit ibid. cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- P. Iunius Brutus trib. pl. legem Oppiam tuetur 34, 1, 4 aed. cur. 35, 41, 9 praetor sortitur Tuscos 37, 2 ei prorogatum imperium 37, 50, 13 in Hispaniam missus 37, 57, 3.
- C. Iunius Bubuleu cos. 9, 20, 7 Forento potitur ib. 9 iterum cos. 9, 28, 2 secundum quosdam Nolam capit ib. 5 dictator 9, 29, 3 cos. tertium 9, 30 in Samnio bellum gerit 9, 31 mag. equit. 9, 38, 15 censor Salutis aedem locat 9, 43, 25 dictator 10, 1, 8 Aequis subactis triumphat ib. 9 Salutis aedem dedicat ibid. cos. cum L. Postumio Megello creatus erat 27, 6, 8.
- M. Iunius Pennus aed. pl. 29, 11, 13 praetor sortitur urbanam 30, 40, 5 decemviro agro dividendo creat 31, 4, 2.
- M. Iunius Pennus praetor 42, 9, 8 Hispaniam cit. sortitur 42, 10, 13 cos. 45, 16 Pisas sortitur 45, 17, 6.
- M. Iunius Pera dictator 22, 57, 9 rebus divinis perfectis ab urbe proficiscitur 23, 14, 4 Romam accitus comitia habet 23, 24, 3.
- L. Iunius Pullus cos. F. 10.
- D. Iunius Silanus a Maedonum legatis accusatus a suo patre condemnatur et vitam suspendio finit P. 54.
- M. Iunius Silanus praefectus Neapolis 23, 15, 2 praetor creatus 25, 2, 5 Tuscos sortitur 25, 3, 2 ei imperium prorogatur 26, 1, 5 adiutor datus P. Scipioni 26, 19, 10 ad Iberum relictus 26, 42 classi praefuisse dicitur a quibusdam 26, 49, 4 ei imperium prorogatum, donec revocatus foret 27, 7, 17 contra Hannonem missus 28, 1, 5 eum et Magonem vincit 28, 2, 10 cf. 28, 13, 3; 28, 14, 5 castris praest 28, 16, 9 cf. 28, 17, 11; 28, 34, 12.
- M. Iunius Silanus praefectus socium cadit 33, 36, 5.
- M. Iunius Silanus cos. a Cimbris victus P. 65.
- M. Iunius Silanus eos. F. 52 bb.
- Iuniorum centuriae 1, 43; 26, 22, 7; 27, 6, 3 tabulae 24, 18, 7 iuniores ab annis septemdecim ad militiam sumpti 22, 57, 9 omnes sacramento adacti 10, 4, 3 iuniorum inopia 25, 5, 5.
- Iuniores patrum 2, 54, 3 resistunt tribunis 3, 14, 3 plebi iniurias inferunt 3, 65, 7.
- Iuno testis invocatur a fetalibus 1, 32, 10 ei sacri anseres 5, 47, 4 eius aedes in Capitolio obsessa 3, 17, 3 in Aventino 5, 22, 7 Patavii vetus aedes 10, 2, 14 Lanuvii 21, 62, 8 Aeraea 32, 23, 10 Lacinia 23, 32, 4 cf. Lacinia, Lucina 37, 3, 2 matrona in Aventino 21, 62, 8 vd. infra Regina, Matutae aedes dedicata 34, 53, 3 Moneta 4, 7, 12 vd. Moneta, Regina 3, 17, 3 eius simulacrum Veis Romam deportatum 5, 22, 7 P. ei templum Camillus in Aventino dedicat ibid. matrona appellatur 21, 62, 8 ei lectisternium factum 22, 1, 18 quo ritu placetur 27, 37, 8 et 11 ei donum fertur 31, 12, 9 in eius tutela Argi urbs 34, 24, 2 ei aedes vota 39, 2, 11 dedicata 40, 52 Sospitae aedes com-

- munis Lanuvinis cum populo Rom. 8, 14, 2 ei maioribus hostiis sacrificatum 22, 1, 17 cf. Sospita.
- Iupiter** 1, 20, 2 ei flamen assiduus creatus *ibid.* in iureiurando invocatur 1, 32, 6 et 10; 2, 45, 14 in Iovis aede vescuntur tibicines 9, 30, 5 ei ludi magni voti 22, 9, 10; 31, 9, 6 Iovis epulum 27, 36, 9; 29, 38, 8; 31, 4, 7 Iovis aedes in monte Albano 27, 11, 2 Antiochiae 41, 20, 9 Ariciae 24, 44, 8 Athenis 41, 20, 8 Caere 27, 23, 3 in Capitolio duae aedes dedicatee 35, 41, 8 cf. *infra* Capitolinus, Compsano in agro 24, 44, 8 Cumis 27, 23, 2 Dodonae 8, 24 Formis 32, 1, 10 in insula 34, 53, 7 Lanuvii 32, 9, 2 Lebadiae 45, 27, 8 Menturnis 27, 37, 2; 36, 37, 3 ad Olympum 44, 6, 15 Ostiae 32, 1, 10 Satrici 28, 11, 2 Syracusis 24, 21, 9; 24, 33, 3 Tarracinae 28, 11, 2 Tusculi 27, 4, 11 eius ara in Haemo monte 40, 22, 7 Iupiter Aeraeus 38, 2, 5 Capitolino aedes vota 1, 38, 7 perfecta 1, 55, 1 dedicata 2, 8, 8 P. ei corona aurea missa a Latinis 2, 22, 6 optimus maximus in Capitolio obsessus 3, 17, 3 corona aurea a sociis lata 3, 57, 7 a dictatore iussu populi posita 4, 20, 4 ei aedes facta ob vocem divinitus editam P. 5 in eius cella trium mensarum vasa argentea et ipse in culmine cum quadrigis positus 10, 23, 12 eius signum fulmine deiectum P. 14 ei fulmen aureum factum 22, 1, 17 ei corona a Saguntinis missa 28, 39, 15 ei ludi voti 40, 40, 10 eius aedes albo polita 40, 51, 3 eius templum Antiochiae 41, 20, 4 cf. 41, 27, 11 ei ob prodigium ludi facti 42, 20, 3 eius templum reffectum dedicatur P. 98 Dodonae 8, 24 Elicio aram Numa dicat 1, 20, 7 ei non rite sacrificatur a Tullo Hostilio 1, 31, 8 Feretrio Romulus templum dedicat 1, 10, 7 spolia opima fert *ib.* 5—6 P. eius aedes amplificata 1, 33, 9 ei spolia opima lata 4, 20, 2 et 5 eius aedem vetustate dilapsam reficit Augustus *ib.* 7 Imperatoris signum Praeneste Romanam devotum 6, 29, 8 Indigetem Iovem Latini Aeneam appellant 1, 2, 6 Latiaris 21, 63, 8 Nicaeus 43, 21, 8 Olympius Syracusis 24, 21, 9; 24, 33, 3 Athenis 41, 20, 8 ei sacrum amplius solito facit Paulus 45, 28, 4 Optimus Maximus *vd. supra* Capitolinus, Statori templum votum 1, 12, 6 ad Statoris rex habitat 1, 41, 4 ei aedes vota 10, 36, 11 cf. 27, 37, 7 Trophonii Iovis oraculum Lebadiae 45, 27, 8 Vicilinus 24, 44, 8 Victori aedes vota 10, 29, 14 ei spolia concremata *ib.* 18 pocillum mulsi votum 10, 32, 7.
- Iurare in leges magistratus debent** 31, 50, 7 iurare non potest flamen Dialis *ibid.* iurato senatui a populo decretum permittitur 26, 33, 14; 30, 40, 12.
- Iuratores** 39, 44, 2.
- Iusiurandum populi, neminem Romae regnare passuros** 2, 1, 9 P. iureiurando primum adacti milites, antea sacramento 22, 38, 2 iureiurando quod non stetisset captivus hosti traditur 22, 61, 4 nimis callidi interpretes iurisiurandi a censoribus notantur 24, 18, 5 in censu censendo iusiurandum 43, 14, 5.
- Ius ratumque, quod postremum populus iussit** 7, 17, 12 cf. 9, 33, 9 ius gentium violatum 1, 14; 2, 4, 7; 5, 35, 6 fœdialium 1, 32, 5; 9, 9, 3 belli 2, 12, 14 civile repositum in penetralibus pontificum evulgatur 9, 46, 5 Ius Fasque invocantur divi 8, 5, 8 iura populo Romulus dat 1, 8, 2.
- Iustitium ex auctoritate patrum indictum** 3, 3, 6 a dictatore edictum 3, 27, 2 per iustitium nihil aliud agitur quam bellum apparatus 4, 26, 12 tabernae clausae 4, 31, 9 ob luctum sine edicto coeptum 9, 7, 8 per quadriduum servatum 3, 3, 8 post decem et octo dies remissum 10, 21, 6.
- P. Inventius praetor cum exercitu a Pseudophilippo caesus** P. 50.
- T. Inventius trib. mil.** 33, 22, 8.
- T. Inventius legatus ad frumentum coemendum** 42, 27, 8.
- L. Inventius Thalna legatus ad eo-**

- hortandos milites missus 39, 31, 4
legatus Romam 39, 38, 4.
- M. Iuuentius Thalna trib. pl. C.
Lucretium accusat 43, 8, 2 praetor
inter peregrinos 45, 16, 3 rogationem
de bello Rhodiis indicendo
promulgat 45, 21, 2.
- T. Iuuentius Thalna praetor sorti-
tur peregrinam 34, 43, 6.
- Iuuenis divina specie in somnio vis-
us ab Hannibale 21, 22, 6.
- Iuuentus dea 5, 54, 7 ei lectister-
nium imperatum 21, 62, 9 ei aedes
dedicata 36, 36, 5.
- Kalendae intercalariae 43, 11, 13;
45, 44, 3 Sextilibus consulatus in-
itus 3, 6 Octobribus 5, 11, 11 Quin-
tilibus 5, 32; 8, 20, 3 Iannariis P.
47 cf. F. 12 e.
- Labeates populus 43, 19, 3; 44, 31, 2
una pars Illyrici 45, 26, 15 Labeat-
um lacus 44, 31, 10.
- Labeatis terra 44, 23, 3 palus 44,
31, 3.
- Labicana via 4, 41, 8.
- Labicani agri 3, 7, 3; 26, 9, 11 arma
Aequis consociant 4, 45, 3 victi 4,
47, 4.
- Labici urbs a Coriolano adempta 2,
39, 4 capta 4, 47, 5 colonia facta
ib. 7.
- Lacedaemon obsessa a Quinctio 34,
28, 2 sqq. armis validissima et vi-
ris 34, 33, 10 partim sine muro 34,
38, 2 oppugnatur ibid. sqq. eius
agros vastat Philopoemen 35, 30,
12 ab Aetolis occupata interfecto
Nabide 35, 36 disciplina institutis-
que nobilis 45, 28, 4.
- Lacedaemonii P. 18 socii Aetolo-
rum 25, 23, 9 cf. 26, 24, 9 eorum
exules veniunt in castra Rom. 34,
26, 12 principes a Nabide inter-
fecti 34, 27, 8 eos societati Achaeo-
rum adiungit Philopoemen 35, 37,
2 de exulibus eorum agitur in con-
cilio Achaico 36, 35, 7 exules Lan-
vicum obtinent 38, 30, 7 Achaeis
societatem renuntiant 38, 31, 5 leg-
atos Romam mittunt 38, 32, 4 in-
ter eos exulesque rixa orta 38, 33,
6 a Philopoemene iubentur muros
- diruere et Lycurgi leges tollere
38, 34 in senatu queruntur de
Achaeis 39, 33, 6 in Achaeorum
concilio manere iubentur 39, 48, 4
cf. 40, 20, 2 cf. Lacones.
- C. Lacerius trib. pl. cooptatus con-
tra legem Treboniam 5, 10, 11.
- Lacetani ab Hannibale subacti 21,
23, 2 Romanae dicionis facti 21,
60, 3 auxilium ferentes finitimis a
Scipione insidiis decipiuntur 21,
61, 8 socios populi Rom. depopu-
lantur 28, 24, 4 vincuntur a Sci-
pione 28, 33 gens devia ac silve-
stris 34, 20, 2 eorum urbem capit
Cato ib. 9.
- Lacetania subiecta Pyrenaeo 21,
23, 2.
- Lacinia Iuno 23, 32, 4 eius templum
Crotone describitur 24, 3, 3 ei aram
condit Hannibal 28, 46, 16 cf. 30,
20, 6 eius templi tegulas marmo-
reas detegit Q. Fulvius 42, 3 P. iu-
betur reportare ib. 10 P.
- Lacinium 27, 25, 12; 36, 42, 2.
- Lacones Cleonymo duce Italiae lit-
tora diripiunt 10, 2 cf. ib. 14.
- Laconica ora 38, 30, 6.
- Lacumazes puer regiae stirpis a
Mazaetullo rex appellatur 29, 29,
11 ad Syphacem fugit 29, 30, 6
acie victus a Masinissa fugit ib. 9
cum Masinissa reconciliatus 29,
30, 10.
- C. Laelius familiaris Scipionis clas-
se circummissus Carthaginem nov-
vam 26, 42, 5 captam urbem custo-
dire iubetur 26, 48 socio navali
adest in certamine de corona mu-
rali ib. 7 corona aurea ac triginta
bubus a Scipione donatur ib. 14
Romam mittitur nuntius victoriae
26, 51 et in senatum et in contio-
nem productus 27, 7, 2 — 4 in Hi-
spaniam redire iubetur ibid. sine
eo nihil maioris rei Scipio movebat
27, 17, 8 cf. 27, 18, 7 ad Syphacem
missus 28, 17, 7 legatus 28, 19, 9
Adherbalem deprehendit in freto
et fugat 28, 30, 6 eius opera in
proelio 28, 33, 3 et 11 a Scipione
in Africam missus magnam clas-
dem affert necopinantibus 29, 3,
8 P. ad Scipionem redit 29, 5 clas-

- sis praefectus 29, 25, 5 cum Masinissa Syphacem victum capit 30, 12 P. corona a Scipione donatus 30, 15, 3 Romam missus res gestas exponit 30, 17, 1—3 quaestor extra sortem SCto 30, 33, 2 praetor 33, 24, 2 aed. pl. 33, 25, 2 Siciliam sortitur 33, 26, 2 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 cos. 36, 45, 9 multum in senatu poterat 37, 1, 7 P. ei Italia decreta ib. 10 Romam redit 37, 47 ei imperium prorogatum 37, 50, 13.
- C. Laelius in Macedoniam missus legatus 41, 22, 3 legatus ad Gallos 43, 5, 10.
- Laetorius trib. pl. vi et tumultu legem Publilianam perfert 2, 56, 6 sqq.
- Laetorius legatus 29, 12, 5.
- C. Laetorius aed. cur. 23, 30, 16 praetor 26, 23 decemvir sacris faciundis 27, 8, 4.
- C. Laetorius legatus ad consules mittitur 25, 22, 2.
- C. Laetorius legatus 31, 21, 9 triumvir coloniae 34, 45, 5.
- L. Laetorius aed. pl. 30, 39, 8.
- M. Laetorius primum pili centurio a populo iussus dedicare aedem Mercuri 2, 27, 6.
- Laevi Ligures antiqua gens circa Ticinum 5, 35, 2; 33, 37, 6.
- Lagos urbs 38, 15, 2.
- Lamia urbs 27, 30; 32, 4, 3; 35, 43, 9 eius situs 36, 25, 3 a Philippo oppugnatur 36, 25 ab Aecilio capta 37, 5, 3.
- L. Lamia Astures et Cantabros vincit F. 52 cc.
- Lampsaceni coronam Romam afferunt 43, 6, 7 in amicitiam populi Rom. recepti 43, 6, 10.
- Lampsacus Antiochi imperium recusat 33, 38, 3; 35, 40, 2; 37, 35, 2.
- Lampsus castellum Thessaliae 32, 14, 3.
- Lampter Phocaeae pars 37, 31, 8.
- Lanienae in publicum emptae 44, 16, 10.
- Lanistae 28, 21, 2.
- Lanuvium 3, 29, 6 ibi Junonis Sospitae templum 8, 14, 2 Iovis aedes 32, 9, 2 cf. 21, 62, 4 et 8; 23, 31, 15; 24, 10, 6; 29, 14, 3; 31, 12, 6; 35, 9, 4; 40, 19, 2; 41, 21, 13; 42, 2, 4; 45, 16, 5 a Mario expugnata P. 80.
- Lanuvinus ager ab Aequis vastatur 3, 25, 6 Lanuvini alias fidelissimi molliuntur bellum 6, 21, 2 tuentur Pedanos 8, 12, 7 victi 8, 13, 5 iis civitas data sacraque reddita cum eo, ut Sospitae aedes communis iis cum Romanis esset 8, 14, 2 cf. 32, 9, 2 Lanuvinus magistratus 41, 16.
- Laodice Demetrii uxor necata ab Antonio P. 50.
- Laodice in exercitu Rhodiorum 33, 18, 3.
- Lapathus castellum 44, 2, 11; 44, 6, 10.
- Lapicini Galliae populus 41, 19.
- Lapides Atri locus Hispaniae 26, 17, 4.
- Lapidibus pluit 1, 31, 4; 21, 62, 6; 25, 7, 7 in eo prodigio sollemne novendiale sacrum 21, 62, 6 cf. 23, 13, 15 ob crebrius de caelo lapidatum libri aditi 29, 10, 4 cf. 36, 37, 3 per triduum lapidaverat 39, 22, 3 cf. 44, 18, 6 lapis sacer Mater deum vocatur Pessimunte 29, 11, 7 lapis decimus 27, 37, 9 quinquagensimus 25, 5, 6.
- Lar Porsina vd. Porsina, Tolumnius vd. Tolumnius.
- Sp. Laecius genere clarus factisque proelium sustinet 2, 10, 6 contra praedatores pugnat 2, 11, 7.
- T. Laecius cos. 2, 18 dictator primus ib. 5.
- T. Laecius cos. 2, 21 eius in senatu sententia 2, 29, 8.
- Larentia Faustuli uxor, secundum quosdam Lupa appellata 1, 4, 7.
- Lares 8, 9, 6 permarinis Laribus aedes dedicatur 40, 52, 4.
- Largitionum spe perniciose plebs concitata P. 70.
- Larinas ager 22, 18, 7; 22, 24; 27, 40, 10; 27, 43, 10; 45, 2, 11.
- Larisa arx Argorum 32, 25, 5.
- Larisa urbs 28, 5, 2 obsidetur ab Antiocho 36, 10, 3 liberatur a Claudio ib. 10 cf. 36, 14, 10 ibi Thessalorum concilium 42, 38, 6 cf. 42, 47, 10; 42, 67, 10.
- Larisa Cremaste expugnata 31, 46,

- 12 cf. 32, 33, 16 Aetolis redditur 33, 13, 6 cf. 42, 56, 7; 42, 67, 10.
- Larisenses 31, 31, 4.
- Larisus annis 27, 31, 11.
- Las maritimus Laconiae vicus 38, 30, 7 a Spartanis exulibus tenetur ibid.
- Latiaris Iupiter 21, 63, 8.
- Latina via 22, 12, 2; 26, 8, 10.
- Latinae feriae 5, 17, 2; 8, 11, 15; 21, 63, 8; 38, 44, 8 usque a. d. V Kal. Maias consules praetoresque Romae tenent 25, 12 instauratae ob carnem Ardeatibus non datam 32, 1, 9 cf. 37, 3, 4 tempestate turbatae instaurantur 40, 45, 2 non recte factae 41, 16, 2 ad eas Lanuvini hostias praebent ibid. a. d. III Id. Sextiles, cum indictae fuissent a. d. III Nonas Maias ib. 5 Kal. Iuniis factae 42, 35, 3 pridie Kal. Apriles 44, 22, 16.
- Latine loqui permissum Cumanis 40, 42, 13.
- Latini ab Aenea Aborigines et Troiani appellantur 1, 2, 4 incursione facta ab Anco devicti 1, 33, 5 P. singula eorum oppida capit Priscus 1, 38, 4 (a Prisco superati P. 1) eos maxime sibi conciliat Tarquinius Superbus 1, 49, 8 eorum proceres convenire iubentur 1, 50 Turni in regem oratio ib. 3—6 ei Superbus necem machinatur 1, 51 cum Latinis revocatis foedus iniquum factum 1, 52, 1—5 ex Romanis Latinisque exercitus miscetur ib. 6 cum iis bellum 2, 19, 2 P. ad lacum Regillum fusi 2, 20 Volscos seditiosos Romam ducunt 2, 22, 4 captivorum sex milia iis donantur ib. 5 coronam auream in Capitolium mittunt ib. 6 hospitia iungunt cum Romanis ib. 7 iis arma capere non licet, sed inermes a Romanis defenduntur 2, 30, 9 foedus cum iis a Sp. Cassio ictum 2, 33, 9 sine Romano duce exercitumque Volscos vincunt 2, 53, 4 Romanis succurrunt 3, 7, 4 deficient 6, 2, 3 Volscos adjuvant 6, 6, 4; 6, 7; 6, 12, 6 cum iis victi Antium petunt 6, 32, 6 a Volscis secedentes Satricam comburunt 6, 33, 4 Tusculum praeter arcem capiunt ib. 7 a Tusculanis et Romanis ad unum omnes caesi ib. 12 petentibus pax data 7, 12, 7 milites imperatos mittere nolunt 7, 25, 5 Paelignis bellum inferunt 7, 38 Sidicinos contra Samnites adjuvant 8, 2, 8 bellum coquant Romanum 8, 3, 2 P. eorum decem principes Romanis evocati ib. 8 concilium habent 8, 4 alterum consulem Latinum esse poscunt 8, 5 P. contra eos bellum iussus 8, 6, 7 ad Vesuvium victi 8, 10 P. iterum victi in editionem veniunt 8, 11, 12 P. eorum ager plebi divisus ib. 13 rebellantes vincuntur et deduntur 8, 12, 5 Latinorum populi singulatim contra Romanos bellum gerunt 8, 13, 3 singula oppida capta ib. 8 de iis in senatu relatum 8, 13, 11—18 decretumque de singulis 8, 14 ex Latinis populis ut bini senatores legantur Sp. Carvilius suadet 23, 22, 4 Latini equites in exercitu 33, 36, 10 Latini qui in coloniam adscripti essent, ut cives Romani fierent, temptatum et recusatum 34, 42, 5 Latini qui Romam commigraverant domos remissi 39, 3, 4 queruntur quod Romae censeantur 41, 8, 6 de sociis nominis Latini censendis lex lata 41, 9, 9 auxilia mittunt bello Italico P. 72 Latinae coloniae 34, 53 cf. 40, 43.
- T. Latinius de plebe homo ad senatum defert sonnum de ludis Iovis iussu instaurantium 2, 36, 2.
- Latinus rex Aboriginum pacem cum Aenea iungit 1, 1, 6 filiam ei uxorem dat ib. 9 proelio occumbit 1, 2, 2.
- Latinus Silvius rex Priscos Latinos colonias deducit 1, 3, 7.
- Latium duos praetores habet 8, 3, 9 Latii status miserabilis 8, 13, 2.
- Latona 5, 13, 6 ei lectisternium factum ibid. bove femina aurata sacrum factum 25, 12, 13.
- Latrones in Umbria armati ex spelunca excursiones faciunt 10, 1, 4 duo milia oppressi ib. 6.
- Latus clavus 30, 17, 13 lati clavi in luctu publico positi 9, 7, 9.

- Laudatio funebris 2, 47, 11; 2, 61, 9
 laudibus funebribus memoria vi-
 tiata 8, 40, 4 laudationis post mor-
 tem sollempnis honos matronis quo-
 que concessus 5, 50, 7.
 Laudicia urbs P. 121.
 Lavinia Latini regis filia Aeneae
 data uxor 1, 1, 9 antea pacta Turno
 regi erat 1, 2 filii tutelam suscipit
 1, 3.
 Lavinium ab Aenea conditur 1, 1, 11
 renovato foedere iuncta 1, 14, 3;
 2, 2, 10 Romanis a Coriolano ad-
 empta 2, 39, 4 cf. 26, 8, 11.
 Laurea insigne triumphantis 2, 47,
 10 laurea coronatus Fabius Py-
 thium consulit 23, 11, 5 lauream
 in manu tenentes omnes maiores
 duodecim annis suppliciant 40,
 37, 3.
 Laureatae litterae 5, 28, 13; 45, 1, 6.
 Laurens ager 1, 1, 4.
 Laurentes legatis pulsatis iure gen-
 tium agunt 1, 14 soli Latinorum
 non desciscunt 8, 11, 15 cum iis
 foedus quotannis renovatum ibid.
 iis caro debita Latinis non data
 37, 3, 4.
 Lautia legatis praebita 28, 29, 19;
 33, 24, 5 negata 45, 20, 6.
 Lautulae loci angusti nomen 7, 39,
 7 ibi proelium cum Samnitibus 9,
 23, 4.
 Lautumiae carcer 26, 27, 3; 32, 26,
 17 in lautuniis duo atria facta 39,
 44, 7.
 Lebadia 45, 27, 8 ibi templum Iovis
 Trophonii ibid.
 Lechaeus Corinthi portus 32, 23, 4.
 Lecti aerati quando Romam advecti
 39, 6, 7.
 Lectio senatus infamis 9, 29, 6 P. ea
 non observata a consulibus 9, 30,
 2 P. cf. 27, 11, 9.
 Lectisternium primum Romae fa-
 ctum 5, 13, 6 cf. 7, 2, 2; 7, 27; 8, 25
 Caere imperatum 21, 62, 8 Iuveni-
 tati habitum ib. Iunoni factum
 22, 1, 18 a senatoribus factum Sa-
 turno 22, 1, 19 cf. 22, 9, 10; 29, 14,
 14 quibus dis 22, 10, 9 in nonnullis
 famis maiorem partem anni fieri so-
 litum 36, 1, 2 cf. 42, 30, 8.
 Lecton promunturium 37, 37, 4.
 Legati missi ad res repetendas 1,
 22, 4 Tarquiniorum bona repeten-
 tes 2, 3, 5 ad describendas leges
 Athenas missi 3, 31, 8 P. sociorum
 gratulantes de concordia patrum
 plebisque 3, 57, 7 Ptolemaei gratu-
 lantes de victoria 37, 3, 9 amicitiam
 et societatem petentes 7, 27,
 2; 42, 19, 6 decem legati ad com-
 ponendas res Graeciae 33, 24, 7
 Asiae 37, 55, 7 quinque in Illyri-
 cum missi ad res componendas 45,
 17 ex legatorum sententia more
 maiorum imperator pacis leges dat
 33, 24, 7 legati ad Porsinam e patri-
 bus honoratissimus quisque 2, 15
 ex ordine senatorio lecti 35, 6, 5
 consulares legati missi ad con-
 sulem 9, 38, 12 ad Coriolanum
 sacerdotes supplices eunt 2, 39,
 12 legati Romanorum superbe
 excepti 3, 25, 7; 4, 58, 6 non ad-
 missi ab Hannibale 21, 9, 3 cum
 risu excepti a Gallis 21, 20, 3 leg-
 ati Masinissae honorifice excepti
 30, 17, 4 legatis munera data 9,
 43, 26; 31, 9, 5; 37, 3, 11; 42, 6, 11;
 43, 6, 10 et 14 multa dona Masi-
 nissae filio legato 45, 14, 6 munera
 ex instituto data 45, 13, 8 hospiti-
 tium iis datum in villa publica 30,
 21, 12 ibi lautia praebita 33, 24, 5
 aedes liberae hospitio datae sum-
 ptusque decretus 42, 6, 11 locus
 lautiaeque negata 45, 20, 6 vetan-
 tur urbem ingredi 30, 21, 12 iubentur
 urbe eodem die, Italia intra
 quindecim dies excedere 37, 1, 6
 Italia intra undecimum diem exce-
 dere iubentur et custodiuntur, do-
 nec naves conscenderint 42, 36, 7
 a consulibus in senatum introducti
 3, 4, 6 a senatu ad populum reiecti
 7, 20, 3 hostium legatis senatus
 extra urbem datus 42, 36, 2 in aede
 Bellonae datus 33, 24, 5 obsiti
 squalore et sordibus ranos oleae
 porgentes de legato Romano que-
 rantur 29, 16, 6 coronam auream
 in curiam inferunt 44, 14, 3 flentes
 ad genua Catonis provoluti auxi-
 lium petunt 34, 11, 5 in legatis ius
 gentium violatum 2, 4, 7; 30, 25, 10
 legati Romanorum a Fidenatibus

- occisi 4, 17, 2 P. iis statuæ publice positæ ib. 6 P. a Gallis interfecti P. 12 a Tarentinis pulsati ibid. utrique populo eam ob causam bellum indictum ibid. legatus Romanus ab Illyriis occisus P. 20 legati Romani ab Achæis pulsati P. 51 Syllæ violantur P. 85 contra Gallos legati arma capiunt 5, 36, 6 P. eorum deditionem Galli postulant ib. 8 Apolloniatum legati Romæ pulsati P. 15 qui pulsarant dediti ibid.; 38, 42, 7 Certimensium ridenda simplicitas nihil prius quam ut bibere sibi detur petentium 40, 47, 5 de Prusiae legatis lepide Catonis dictum P. 50 qui repente aliquo mitterentur singula iumenta per oppida imperabant 42, 1, 11 imperatorum legati lictores habent 29, 9, 7 legatum se fratri in Asiam iturum affirmat P. Scipio 37, 1, 9 P.
- Legationis ius 6, 17, 8 in legationes consules singulis senatoribus binos equites adiciunt obsolitudinem urbis 4, 52, 7.
- Legio Romana 1, 11 quantus militum numerus 6, 22, 8; 7, 25, 8; 8, 8, 14; 26, 28, 7; 29, 24, 14; 43, 12, 5 legiones veteres expletæ et novæ scriptæ a Tullo 1, 30, 3 decem effectæ quantus nunquam ante exercitus 2, 30, 7 cf. 7, 25, 12 duodeviginti 24, 11, 2 una et viginti 26, 28, 13 quadraginta septem Syllæ agris donantur P. 89 legio classica 22, 57, 8 legio Campana in praesidium Reginorum missa, Reginis occisis urbem occupat P. 12 securi percussa P. 15 cf. 28, 28, 3.
- Legionarii equites 35, 5, 8.
- Lembi biremes 24, 40, 2 Issaici 32, 21, 27.
- Lemnos 28, 5; 33, 30, 11.
- Leo prope Syracusas 24, 39, 13.
- Leo Apollodorum seditionis reum facit 35, 50, 4.
- Leo Hicsiæ filius 38, 10, 4.
- Leones in ludicro Romæ 39, 22, 2.
- Leonides exul Lacedaemonius 42, 51, 8.
- Leonnatus praefectus Persei 42, 51, 4; 42, 59, 7.
- Leontini 24, 7, 2 legatos mittunt Syracusas 24, 29 ab Epicyde contra Syracusas concitantur ib. 6 a Marcello expugnantur 24, 30.
- Leptis urbs Africae 30, 25, 12; 34, 62, 3.
- Letus mons 41, 18.
- Leucada Contrebia F. 19.
- Leucadia insula antea paeninsula 33, 17, 5.
- Leucæ 35, 27, 3.
- Leucas 32, 15, 5 ibi concilium Acarnanum 33, 16, 3; 33, 17 eius situs ib. 7 proditione capitur a L. Quinctio ib. 11 P. cf. 33, 34, 7 concilio Acarnanum exempta 45, 31, 12.
- Leucata promunturium 26, 26; 36, 15, 9; 44, 1, 4.
- Leves milites qui hastam tantum gaesaque gerunt 8, 8, 5 levis armaturæ milites 30, 33, 3.
- Leusus Cretensis 38, 13, 3.
- Lex lata de incensis 1, 44 de provocatione 2, 8, 2 (cf. lex Valeria) de dictatore creando 2, 18, 5 sacrata 2, 33, 3; 4, 26, 3; 9, 39, 5 sacrata Ligurum 36, 38 leges sacratae 3, 32, 7 nihil auxilii habent 2, 54, 9 lex sacrata militaris ne cuius militis scripti nomen nisi ipso volente deleteretur neve quis, ubi tribunus militum fuisset, postea ordinum ductor esset 7, 41, 4 leges decem tabularum latae 3, 34, 6 P. fons omnis publici privatiq. iuris ibid. duæ tabulae adiectæ 3, 37, 4 P. ne cui album in vestimentum addere liceret petitionis causa 4, 25, 13 de multarum aestimatione 4, 30, 3 de indicendo Veientibus bello 4, 60, 9 de transmigrando Veios antiquata 5, 55, 2 regiae leges 6, 1, 10 ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret 6, 20, 13 de decemviris sacrorum ex parte de plebe creandis 6, 42, 2 vetusta lex, ut praetor maximus idibus Septembribus clavum pangat 7, 3, 5 ne quis populum sevocaret 7, 16, 8 ne quis neceretur aeris alieni causa 8, 28, 9 P. lex curiata 9, 38, 15 ne quis templum dedicaret iniussu senatus tribunorumq. pl. partis maioris 9, 46, 7 de ambitu 40, 19,

11; P. 17 de Latinis Romam commigrantibus 41, 8, 9—12 cf. 41, 9, 9 ne eni regi Romam venire liceret P. 46 de iterando consulatu P. 56 de Cypro provincia P. 104 ut Caesaris consulatus petentis ratio haberetur absentis P. 107 leges dantur Capuae a praetore Romano 9, 20, 5 legum ferendarum ius tribunis pl. ademptum P. 89 in leges iurant magistratus 31, 50, 7 Aelia Minucia de pace cum Poenis facienda 30, 43, 2 Aelia de duabus coloniis Latinis 34, 53 Aemilia de censurae spatio minuendo 4, 24, 5 P. cf. 9, 33, 4 Antonia de permutatione provinciarum P. 117 Appuleia Saturnini agraria P. 69 Atilia Marcia de tribunis mil. populi suffragiis creandis 9, 20, 3 Atinia de quinque coloniis maritimis 32, 29, 3 Baebia de quaternis praetoribus alternis annis creandis 40, 44 Canuleia de conubio patrum et plebis 4, 1 perlata 4, 6, 3 P. Cassia agraria 2, 41, 3 cf. 2, 43, 3 Cincia de donis et muneribus 34, 4, 9 Claudia de quaestu senatorum 21, 63, 3 P. Clodii P. 103 Corneliae Cinnae P. 79 Corneliae Dolabellae de novis tabulis P. 113 Corneliae Syllae P. 89 Duilia Menenia de faenore unciario 7, 16 Genuciae ne faenore liceret et ne quis eundem magistratum intra decem annos caperet 7, 42 Horatiae vd. Valeriae. Icilia de Aventino 3, 32, 7 Iuliae agrariae P. 103 Liciniae Sextiae de aere alieno, altera ut consulum utique alter ex plebe crearetur, tertia ne quis plus quingenta iugera agri possideret 6, 35, 4 P. Licinia de epulonibus 33, 42 Liviae Drusi agrariae frumentariae iudiciaria P. 71 Lucretia de agro Campano 42, 19 Manilia de imperio Cn. Pompei P. 100 Manlia de vicesima manumissorum 7, 16, 7 Marcia vd. Atilia, Menenia vd. Duilia, C. Octavii de quaestione in Caesaris percussores habenda P. 120 eiusdem leges F. 51 aa Ogulnia ut sacerdotia plebi cum patribus communia essent 10, 6, 6 Oppia

quando lata sit 31, 1, 3 de ea abroganda certamen ib. 2 P. abrogatur 31, 8, 3 P. Poetelia de ambitu 7, 15, 12 Poreia gravi poena sanxerat si quis verberasset necaretve civem Romanum 10, 9, 4 Publilia ut plebei magistratus tributis comitiis fierent 2, 56, 2 Publiliae secundissimae plebei ut plebiscita omnes Quirites tenerent, de auctoribus patribus ante initum suffragium, de censore altero utique plebeio 8, 12, 15 Roscia de equitum sedibus in theatro P. 99 Semproniae de faenore 35, 7, 4 Ti. Sempronii agrariae ne quis plus mille iugera agri publici possideret, et ut triumviri iudicarent, qua publicus qua privatus ager esset P. 58 Sempronia de pecunia Attali ibid. C. Sempronii agraria, frumentaria, de senatu ex equitibus supplendo P. 60 Sextiae vd. Liciniae Sulpiciae de exulibus et libertinis P. 77 Terentilia ut quinque viri crearentur legibus de imperio consulari scribendis 3, 9, 5 Trebonia, ut qui plebem tribunos rogaret, usque eo rogaret, dum decem effecisset 3, 65, 4 cf. 5, 10, 11 Valeriae Horatiae de plebiscitis patrestenentibus, de provocatione, de sanctitate tribunorum 3, 55, 3—7 Valeria de provocatione tertium sancta 10, 9, 3 Villia annalis 40, 44 Voconia de mulieribus hereditibus P. 41.

Liberi Liberaeque aedes 3, 55, 7 ibi supplicatio 41, 28, 2 signa aenea 33, 25, 3.

Liberorum creandorum causa uxores ducendas esse omnibus Q. Metellus censor censet P. 59.

Libertas victis Tarentinis datur P. 15.

Libertatis aedes in Aventino 24, 16, 19 atrium 25, 7, 12 refectum 34, 44, 5 cf. 43, 16, 13; 45, 15, 5.

Libertinorum filii in senatum lecti 9, 46, 10 P. in quattuor tribus reducti P. 20 in tribum unam Exquilinam coniecti 45, 15, 6 in quinque et triginta tribus distributi P. 84 ad militiam sumpti 10, 21, 4; 22,

- 11, 8 socii navales lecti 36, 2, 15; 42, 27, 3; 43, 12, 9 militare coeperunt P. 74 de iis lex Sulpicia P. 77 libertinorum Hispanorum colonia 43, 3, 4 libertinae pecuniam conferunt Feroniae dono 22, 1, 18.
- Libertum populi Rom. Prusias sese fert 45, 44, 19.
- Libethrum 44, 5, 12.
- Libitina funeribus vix sufficit 40, 19, 3; 41, 21, 6.
- Libri fatales 5, 15, 11 lintei in aede Monetae 4, 7, 12; 4, 13, 7; 4, 20, 8; 4, 23, 2 magistratum 4, 7, 10; 4, 20, 8 Sibyllini aditi 3, 10, 7; 5, 13, 5; 7, 27 ob prodigia 10, 31, 8; 21, 62, 6 et 11; 22, 36, 6; 22, 57, 4 ob pestilentiam 10, 47, 6 ob crebrius de caelo lapidatum 29, 10, 4 libri vaticinii 25, 1, 12 libri Numae inventi cremantur 40, 29, 11 P.
- Libui gens 5, 35; 21, 38, 7; 33, 37, 6.
- Liburni 10, 2, 4.
- Libyphoenices mixtum Punicum Afris genus 21, 22, 3.
- Licabrum Hispaniae oppidum 35, 22, 5.
- Licinia ob beneficium cognatorum decreto occisa P. 48.
- Licinia Vestalis incesti damnata P. 63.
- Licinae Sextiae leges 6, 35, 4.
- C. Licinius trib. pl. 2, 33, 2.
- C. Licinius primus de plebe magister equitum 6, 39, 3 trib. mil. iam fuerat ibid. cf. 10, 8, 8.
- C. Licinius legatus Carthaginem missus 21, 18.
- C. Licinius praefectus duarum urbium Illyrici 45, 26, 2.
- L. Licinius praetor 27, 8, 8.
- M. Licinius trib. mil. occisus 27, 12, 16.
- P. Licinius trib. mil. c. p. 5, 18, 6.
- P. Licinius legatus 45, 34, 13.
- Sex. Licinius senator Marii iussu de saxo deiectus P. 80.
- Sp. Licinius trib. pl. legem agrariam perferre studet 2, 43, 3.
- C. Licinius Calvus cos. 7, 9.
- P. Licinius Calvus trib. m. c. p. primus ex plebe 5, 12, 9 idem ei honos non petenti datur 5, 18 in filium ut transferatur impetrat ib. 3 eius de praeda Veienti sententia 5, 20, 4.
- (Licinius) Crassus se ipse interficit, ne a Marianis indigna patiatur P. 80.
- (Licinius) Crassus a Marianis occisus P. 80.
- C. Licinius Crassus praetor 42, 9, 8 urbanus 42, 10, 14 apud eum consul causam dicit 42, 22, 7 iubetur naves reficere 42, 27 fratris consulis legatus 42, 58, 12 cos. 44, 17, 4 sortitur Italiam ib. 10 vitio diem dicit exercitui ad conveniendum 45, 12, 10 nihil memorabile gerit in Gallia ib. 11 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 2.
- M. Licinius Crassus 40, 51, 7.
- M. Licinius Crassus praetor fugitivos vincit P. 97; F. 22 Spartacum cum exercitu caedit ibid. cos. cum Pompeio ibid. cum Caesare et Pompeio conspirat P. 103 ei Syria et Parthicum bellum data P. 105 a Parthis proelio, in quo filius cadit, victus et in colloquio comprehensus interficitur P. 106.
- M. Licinius Crassus bellum gerit adversus Basternas aliasque gentes P. 134 adversus Thracas P. 135.
- M. Licinius Crassus cos. F. 53 ff.
- P. Licinius Crassus Dives (Divitis cognomen 27, 21, 5) aedilitatem petiturus pontifex max. creatur 25, 5, 4 magister eq. 27, 5, 19 ex aedilitate gradum ad censuram fecerat 27, 6, 17 cf. 27, 34, 6 censura se abdicat ib. 18 cogit flaminem Dialem inaugurare curionem maximum plebeum 27, 8, 4 cf. 27, 21 praetor 27, 21, 5 peregrina ei data provincia 27, 22, 3 Vestalem flagro caedi iubet 28, 11, 6 cos. 28, 38, 7 ei Brutti provincia nominata 28, 38, 12 morbum excusat comitorum tempore 29, 10 ei imperium prorogatum 29, 13, 3 cum Sempronio vincit Hannibalem 29, 36, 6 facundissimus forma viribusque excellens iuris pontificii peritissimus 30, 1, 5 negat de incerta pecunia ludos voveri fas esse 31, 9, 7 ver sacrum

- non recte factum renuntiat 31, 41, 2 praeit verba ludis votendis 36, 2, 3 flaminem eundemque praetorem retinet, quominus in provinciam abeat 37, 51 moritur 39, 46 eius funeris causa visceratio ib. 2.
- P. Licinius Crassus praetor 41, 14, 5 sacrificia excusat ne in provinciam proficiscatur 41, 15, 9 eos. 42, 28, 5 Macedoniam sortitur 42, 32, 5 paludatus proficiscitur 42, 49 Thessaliam petit 42, 55 primum proelium committit cum Perseo 42, 57 equestri proelio victus 42, 59 P. pacem a rege oblatam recusat 42, 62, 11 praesidium a Perseo obsessum liberat 42, 66 in hiberna concedit 42, 67, 12 complures urbes crudeliter diripit P. 43 cf. 43, 4, 5.
- P. Licinius Crassus eos. et pontifex, quod nunquam factum erat, extra Italiam adversus Aristonem proficiscitur P. 59 victus et caesus ibid.
- L. Licinius Damasippus praetor omnem nobilitatem trucidat P. 86.
- C. Licinius Lucullus trib. pl. legem tulerat de creandis epulonibus 33, 42 inter primos epulones creatus ibid. dumvir Iuventatis aedem dedicat 36, 36, 5.
- L. Licinius Lucullus aed. cur. 30, 39, 6 cf. ib. 7.
- L. Licinius Lucullus eos. ob dilectum severe habitum in carcerem coniectus a tribunis P. 48 ignotas Hispaniae gentes subigit ibid.
- L. Licinius Lucullus eos. Mithridatem vincit et seditionem militum opprimit P. 94 Mithridatis exercitum delet fame ferroque P. 95 Mithridatem vincit P. 97 Tigranem cum Mithridate vincit P. 98; F. 23—24 eum pars exercitus relinquit P. 98.
- M. Licinius Lucullus praetor sortitur peregrinam 39, 8, 2.
- M. (Licinius) Lucullus procos. Thracas subigit P. 97.
- Licinius Macer Livii auctor 4, 7, 12; 4, 20, 8; 4, 23, 2; 7, 9, 4; 9, 38, 16; 9, 46, 3; 10, 9, 10.
- L. (Licinius) Murena bellum gerit adversus Mithridatem P. 86.
- Licinius Nerva trib. pl. 41, 6, 2; 41, 7, 5.
- A. Licinius Nerva legatus in Africam 42, 35, 7 legatus in Macedoniam 41, 18, 6 praetor 45, 44, 2.
- C. Licinius Nerva legatus Romam missus 45, 3 praetor sortitur Hispaniam ult. 45, 16, 3 legatus missus ad Cotyn 45, 42, 11.
- L. Licinius Pollio legatus Crispini consulis 27, 29, 4.
- C. Licinius Stolo cum M. Fabio socero de patefaciendis plebi honoribus consilia confert 6, 34, 11 trib. pl. cum Sextio leges promulgat 6, 35, 4 P. decumum refectus trib. pl. leges perfert 6, 42, 9 eos. 7, 2 sua lege damnatus quod mille iugera cum filio possideret 7, 16, 9 P. cf. 10, 8, 8 ubi primus de plebe magister eq. fuisse dicitur C. Licinius Stolo et 6, 39, 3.
- M. Licinius Strabo trib. mil. a fugientibus relictus opprimitur ab Histris 41, 2, 9.
- P. Licinius Tegula carmen condit placandis diis 31, 12, 10.
- P. Licinius Varus aed. cur. 27, 6, 19 praetor 27, 21, 5 urbanus 27, 22, 3 ei negotium datum oram urbi vicinam tuendi ib. 12.
- P. Licinius Varus legatus Romam missus 27, 51, 3.
- Lictores duodecim a Romulo instituti 1, 8, 2 ab Etruscis videntur sumpti ib. 3 quattuor et viginti apparent consulibus de plebe homines 2, 55, 3 centum et viginti decemvirorum 3, 36, 4 licitor manus conligat, laqueum inicit 1, 26, 7—8 deligat ad palum 8, 7, 20 praeiunt consuli 10, 25, 5; 24, 44, 10 paludatis licitoribus proficiscuntur consules 41, 10, 13; 45, 39, 11 legato apparent 29, 9, 7.
- Ligures cf. Laevi Ligures 5, 35, 2 adversus eos primum exercitus ductus P. 20 in exercitu Hannibalis 21, 22, 2; 21, 38, 3 Hannibali duos quaestores Romanos tradunt 21, 59, 10 ad eos missi legati de auxilio Hannibali lato 22, 33, 4 Has-

- drubali se iungere student 27, 39, 2
durum in armis genus 27, 48, 10 a
Magone temptantur 28, 46, 8 eor-
um concilium 29, 5, 3 bellum mo-
vent 31, 10, 2 iterum in armis 32,
29, 6 omnes praeter Ilyates sub
dicionem ib. 7 cf. 33, 37, 5 in armis
34, 56, 2 ad Placentiam usque pro-
gressi ib. 10 eorum res gestae 35,
11 a Minucio in fines repulsi 35,
21, 7 eorum ager late vastatus 35,
40, 4 Romana castra aggressi 36,
38 in deditionem veniunt 37, 2, 5
praectorem circumveniunt 37, 57
hostis velut natus ad disciplinam
militum continendam 39, 1, 2 et 5
cum iis bellum 39, 2 cis Apeninum
subacti ib. 9 P. circumveniunt Ro-
manos 39, 20, 6 a consulibus casti-
gantur Apuani et Ingauni 39, 32.
1—4 duo millia orant, ut recipian-
tur 40, 16, 5 de iis queruntur Mas-
silienses 40, 18, 4 cf. Ingauni; pa-
cem perpetuam rogant 40, 34, 9 cf.
Apuani; cladibus compluribus af-
flicti 40, 41 proelio victi 40, 53, 2
rebellant 41, 14 iis Mutina adem-
pta 41, 16, 8 victi et montibus de-
turbati 41, 18, 13 victi acie 42, 7, 3
in eos consul saevit 42, 8, 3 senatus
clementia ib. 5 cf. Statellates; in
exercitu Romano 42, 35, 6 eorum
ager vastatus 45, 44 subacti a
Galba P. 46 Trausalpini ab Opi-
mio subacti P. 47 a M. Fulvio
Flacco P. 60.
Cn. Ligurius trib. mil. 33, 22, 8.
Ligustini montes 34, 8, 6 scuta 44,
35, 19.
Sp. Ligustinus centurio verba facit
pro se in contione 42, 34 ei primus
pilus primae legionis adsignatur
42, 35, 2.
Ligynae Thessaliae castellum 32,
14, 3.
Lilybaeum occupatum venit classis
Carthaginensis 21, 49, 9 cf. 29, 24,
10; P. 89.
Limnaecum 36, 13, 9; 36, 14, 2.
ad Limnen quae appellatur urbs 38,
14, 10.
Lingones gens 5, 35, 2; F. 53 ff.
Lintrium usus in traiciendo Rho-
dano 21, 27, 8.
Liparae insulae 5, 28, 2; 21, 49, 2.
Liparenses piratae 5, 28, 2 donum
Apollini destinatum cum legatis
Romanis captis ad Liparas deve-
hant ibid.
Liris flumen 10, 21, 8; 26, 9, 3; 26,
34, 8.
Lissus 43, 20, 2; 44, 30, 6.
Litana silva 23, 24, 7 ibi L. Postu-
mius cum exercitu a Gallis caesus
ibid. cf. 34, 22.
Laterninum 38, 52.
Laternum 22, 16, 4; 23, 35, 5 eo co-
lonia ducta 34, 45 eo P. Africanus
secedit 38, 52 et 53, 8 P. cf. 38, 56, 3.
Laternus fluvius 32, 29, 3.
Litigatores P. 86.
Litterae laureatae imperatoris 5, 28,
13; 45, 1, 6 Q. Metelli et Cn. Pom-
pei a Livio transcriptae P. 99.
Litubium Ligurum oppidum dedi-
tur 32, 29, 7.
Lituus angurum baculum sine nodo
aduncum 1, 18, 7.
Livius poeta 7, 2, 8; 27, 37, 7 tra-
goediam et comoediam ad scae-
nam dat F. 11 a L. Livius ibid.
L. Livius trib. pl. 9, 8, 13.
M. Livius ad custodiendum Taren-
tum missus 24, 20, 13 C. Persium
mittit opprimendis frumentatori-
bus Tarentinis 26, 39, 21 de eo
certamen in senatu 27, 25, 3.
M. Livius Dentor cos. 10, 1, 7 pon-
tiffex de plebe 10, 9, 2 cf. 10, 28, 14.
Livius Drusus Scordiscos vincit P.
63.
(Livius) Drusus Augusti privignus
Raetos domat P. 138 Germaniae
bellum infert P. 139 aliquot popu-
los subigit P. 140—142 vulneratus
moritur P. 142 eius corpus perve-
ctum Romam ibid. laudatus ab
Augusto ibid. cos. fuerat F. 53 ff.
M. Livius Drusus trib. pl. iudicia
ad senatum transferre studet P. 70.
Italicos civitatis spe sollicitat P.
71 leges agrarias et iudicariam
fert ibid. domi occisus ibid.
M. Livius Macatus 27, 34, 7.
Ti. (Livius) Nero Augusti privignus
Raetos domat P. 138 Dalmatas et
Pannonios subigit P. 141 fratris
corpus Romam pervehit P. 142:

- C. Livius Salinator pontifex creatur 26, 23, 7 aed. cur. 29, 38, 8 praetor 30, 26, 11 Bruttios sortitur 30, 27, 7 equitibus alariis praest 35, 5, 8 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 mortuus 43, 11, 13.
- C. Livius Salinator praetor 35, 24, 6 classem sortitur 36, 2, 6 ad bellum profectus 36, 42 Polyxenidam proelio navali vincit 36, 44 Hellepontum petit 37, 9, 6 Sestum recipit 37, 9, 9 Abydum oppugnat ib. 11 obsidionem solvit 37, 12, 3 tradita classe sententiam dicit in consilio 37, 14, 5 in Lyciam missus 37, 16 omisso incepto in Italiam redit ib. 14 legatus ad Prusiam 37, 25, 13 cos. 38, 35 ei Gallia obtinuit ib. 9.
- M. Livius Salinator legatus Carthaginem missus 21, 18 ex consulatu damnatus in urbem reducit 27, 34, 5 multo squalore opertus ib. 6 cos. creatur ib. 15 cum Nerone collega in gratiam redit 27, 35, 9 eius dictum plenum irae in cives 27, 40, 8 sinistro cornu praest in pugna Senensi 27, 48, 4 Romam reducit 28, 9, 3 triumphans quadrigis urbem intrat ib. 10 P. dictator comitia habet 28, 10, 2 in Etruriam a senatu mittitur quaestionem de defectione habiturus 28, 10, 5 procos. ib. 11 Ariminum missus 28, 46, 13 iunctus Sp. Lucretio 29, 5, 9 ei imperium prorogatum 29, 13, 4 censor Salinatoris cognomen accipit 29, 37, 4 eius pravum certamen cum collega ib. 8 P. praeter unam omnes tribus aerarios relinquit ib. 13 P. eius sententia in senatu 30, 23 cf. 36, 36, 6.
- Loerenses ad Poenos deficiunt 23, 30, 8 cf. 23, 41, 12 exules cum fabris captis de tradenda arce agunt 29, 6, 5 apud Scipionem ib. 8.
- Loeri urbs ad Hannibalem deficit 22, 61, 12 Hannoni deditur 24, 1, 8 eo transmigrant Crotoniatae 24, 3, 15 a Crispino oppugnatur 27, 25, 11 a L. Cincio 27, 26, 3 ab Hannibale obsidione exempta 27, 18, 17 altera arx Romanis proditur 29, 6, 10 de urbe Poeni Romanique cer-
- tant ib. 15 Hannibale pulso urbem Scipio recipit 29, 7 P. cruciatur Pleminii legati avaritia 29, 8, 7 de ea queruntur Loerenses in senatu 29, 16, 4 sqq. P. iis libertas et iura restituta 29, 21, 7 cf. 42, 48, 7.
- Locris in Graecia 28, 6, 12; 33, 34, 8. Locustae vd. Lucustae.
- Longarus Dardanus suo nomine bellum cum Demetrio, Philippi patre, gesserat 31, 28, 2.
- Longula Volscorum capta 2, 33, 4 Romanis adempta a Coriolano 2, 39, 3.
- Longuntica 22, 20, 6.
- Longus vicus Romae 10, 23, 6.
- Lonorius Gallorum dux 38, 16, 2.
- Loracinae flumen 43, 4, 6.
- Loretanus portus 30, 39.
- Loryma portus 37, 17, 8; 45, 10, 4.
- Lucae Matri arma capta a consule sacrata 8, 1, 6 ei spolia cremata 45, 33.
- Luca 21, 59, 10.
- Lucani adversus Alexandrum Epiroensem pugnant 8, 17, 9 in fidem Romanorum recepti 8, 19, 3 Lucanorum exules 8, 24, 6 cum Lucauis foedus factum 8, 25, 3 fraude decepti ad Samnites deficiunt 8, 27, 9 foedus iterum ictum eum iis 10, 12 2 Lucana cohors in exercitu Romano 10, 33 cum iis bellum P. 11 adversus eos bene pugnatum P. 12—14 Lucana turma 22, 42, 4 deficiunt ad Hannibalem 22, 61, 11 eorum oppida aliquot expugnata a Sempronio 25, 1, 5 pars Romanis favet 25, 16, 5 Romanis se dedunt 27, 15, 2 cf. 27, 51, 13 tota gens in dicionem populi Rom. redit 28, 15, 15 deficiunt P. 72 victi P. 76.
- Lucanus Samnites vincit P. 75.
- Luceres equitum centuria 1, 13, 8 nominis causa incerta ibid.
- Luceria Apulorum urbs 9, 2, 3 Romanis dedita 9, 15, 6 prodita Samnitibus 9, 26 recepta fit colonia ib. 5 a Samnitibus oppugnatur 10, 35 prope eam duo proelia Romanorum Samnitiumque 10, 35—36 cf. 22, 14, 12; 23, 33, 5.
- Lucerini fidem servant Romanis 27, 10, 7.

- Lucina Iuno 37, 3, 2.
 Lucretia Tarquiniū Collatini uxor
 1, 57, 7 muliebri certamine superior
 ib. 10 a Sex. Tarquinio stuprata
 nuntium ad propinquos mittit
 ib. 5 se ipsa occidit ib. 12 P.
- C. Lucretius duumvir navalis 40,
 26, 8.
 L. Lucretius trib. m. c. p. 6, 21.
 L. Lucretius trib. m. c. p. 6, 22, 5.
 L. Lucretius quaestor traditur Hanni-
 bali a Liguribus 21, 59, 10.
 M. Lucretius trib. pl. 27, 5, 16.
 M. Lucretius 27, 38, 12.
 M. Lucretius trib. pl. legem promul-
 gat de agro Campano 42, 19.
 M. Lucretius a fratre praetore prac-
 missus in Graeciam 42, 48, 6 Chal-
 cidem venit 42, 56, 3.
 Sp. Lucretius eos. 2, 15.
 Sp. Lucretius praetor creatus, aed.
 pl. cum esset 28, 38, 11 Ariminum
 sortitur ib. 13 eius litterae de Ma-
 gone 28, 46, 12 M. Livio se iungit
 29, 5, 9 ei imperium prorogatum
 29, 13, 4 iterum prorogatum ad
 Genuam exaedificandam 30, 1, 9
 legatus 31, 11, 18.
 Sp. Lucretius praetor 42, 9, 8 Hispaniam
 ult. sortitur 42, 10, 13 legatus
 in Graecia 44, 7.
 T. Lucretius eos. 2, 8, 9 contra praedatores
 pugnat 2, 11, 8—10 iterum
 eos. 2, 16, 2.
 L. Lucretius Flavius eos. 5, 29, 2
 Aequos vincit ib. 5 trib. m. c. p. 5,
 32 contra Volsinienses profectus
 ib. 2.
 C. Lucretius Gallus praetor 42, 28,
 5 ei, quo senatus censuisset, sors
 obvenit 42, 31, 9 classi praefectus
 ib. 6 in Cephallaniam traicit 42,
 48, 8 sinum Corinthium petit in-
 firmo corpore 42, 56 Haliarto capto
 Thebas se recipit 42, 63 a tribunis
 pl. in contionibus laceratur
 ob crudelitatem in socios 43, 4, 6 a
 Chalcidensibus accusatus poenas
 dat 43, 8.
 Q. Lucretius Ofella Syllae legatus
 Marium Praeneste obsidet P. 88
 invito Sylla consulatum petens oc-
 ciditur P. 89.
- Hostius Lucretius Tricipitinus eos.
 4, 30, 4.
 L. Lucretius Tricipitinus eos. 3, 8,
 2 in Hernicos profectus Volscum
 agmen caedit ib. 9 triumphat 3,
 10, 4 K. Quinctium reum laudat
 3, 12, 5 praefectus urbi 3, 24, 2.
 L. Lucretius Tricipitinus trib. m. c.
 p. 6, 4, 7.
 P. Lucretius Tricipitinus trib. m. c.
 p. 4, 44, 13 iterum 4, 47, 7.
 Sp. Lucretius Tricipitinus a filia
 stuprata accessit 1, 58, 5 praefectus
 urbi a Superbo institutus 1,
 59, 12 primos consules comitiis
 centuriatis creat 1, 60, 4 genero
 auctor Roma cedendi 2, 2, 9 eos.
 suffectus moritur 2, 8, 4.
 Lucrinus lacus in portum conversus
 F. 50 w.
 Luctus Romae post cladem Caudi-
 nam 9, 7, 7 sqq. diebus triginta
 SCto finitus 22, 56, 5 in luctu pur-
 pura aurumque deponuntur 34, 7,
 10.
 Lucumo Demarati Corinthii filius
 Tarquiniis Romam transmigrat 1,
 34, 8 L. Tarquinius Priscum se
 nominat (qui conferendus est) 1,
 34, 10.
 Lucumo iuvenis praepotens Clusi-
 nus 5, 33, 3.
 Luci duo Romae, inter eos asyllum
 1, 8, 5 luci fanique religio et ius
 sanctum 35, 51, 2.
 Lucustarum vis ingens 30, 2, 10; 42,
 2, 4 in Apulia 42, 10, 7 ad eas tol-
 lendas praetor missus ib. 8 ab in-
 genti earum multitudine in Africa
 pestilentia orta P. 60.
 Ludi primum editi 1, 9, 6 ex pecunia
 multatitia facti 10, 23, 13 quan-
 do primum ludos ob res bene ges-
 tas coronati spectaverint et pal-
 mae victoribus datae sint 10, 47, 3
 ludorum causa Iovis epulum 29, 38,
 8 voventur in principiis bellorum
 31, 9, 5; 36, 2, 3; 42, 28, 8 in discrimine
 proeli 35, 1, 8 pestilentiae
 causa 7, 2, 3; 27, 23, 7 primi de
 incerta pecunia 31, 9, 10 ludis faci-
 endis pecuniam ipse qui voverat
 dabat 36, 36, 2 de ludorum im-
 pensa 39, 5, 8 de ludis SCtum 40,

- 41, 11 instaurati ob prodigia 40, 59, 6 religionis causa 39, 7, 9 facti ob prodigium 42, 20, 3 ludorum magnificentia multis bestiis conductis 39, 22, 2; 41, 18, 8 ludos populustans spectat theatro destructo P. 48 ludi ab imperatoribus facti 28, 45, 12; 45, 32, 8 a Scipione Pauli exemplo facti et transfugae bestiis obiecti P. 51 voti a dictatore 4, 27; 5, 19, 6; 30, 27, 11 a decemviris per secessionem plebis 4, 12, 2 a consule 31, 9, 5; 36, 2, 3; 42, 28, 8 a praetore 22, 9, 11 ludi Actiaci instituti F. 51 v Apollinares instituti 25, 12, 15 P. in perpetuum voti pestilentiae causa 26, 23, 3 cf. Apollinares, Capitolini 5, 50, 4 Circensis ludici varia spectacula 44, 9, 4 Consualia Neptuno equestri sollemnia 1, 9, 6 Diti patri ad Tarentum ex libris ludi facti P. 49 funebres in foro per triduum facti 23, 30, 15 funebres Scipionis 28, 21, 10 funebres per quadriduum in foro facti 31, 50, 4 ob mortem pontificis max. 39, 46, 2 Magni vel Romani instituti 1, 35, 9 instaurantur 2, 36 voventur 4, 27; 5, 19, 6; 22, 9, 10 maximi fiunt et concordiae causa dies unus ad triduum adiectus 6, 42, 12 religionis causa 39, 7, 9 ab aedilibus cur. facti 23, 30, 15 diem unum instaurati 25, 2, 8; 27, 6, 19; 27, 21, 9 primum semel instaurati, ex quo Hannibal in Italiam venerat 27, 36, 8 ter toti instaurati 28, 10, 7; 29, 11, 12; 33, 25 quater instaurati 32, 27, 8 facti et in insequens lustrum voti 27, 33, 8 quo die celebrati 45, 1, 6 ludis Magnis tragoedia et comodia a L. Livio ad scaenam datae F. 11 a Megalesia 29, 14, 14; 34, 54, 3 cf. Megalesia, Nemea 27, 30, 17 Olympia 27, 35, 3 plebei ludi ter instaurati 23, 30, 17 per biduum instaurati 25, 2, 9; 27, 36, 9 in unum diem 27, 21, 9 semel toti instaurati 28, 10, 7 quinquiens 38, 35, 7 septiens 29, 11, 12; 33, 25 quinquennales a T. Manlio dictatore voti fiunt 30, 27, 11 per quadriduum in circo celebrati ib. 12 cf. 31, 9, 9 Romani ludi
- vd. supra Magni; saeculares tertii quo anno fuerint F. 10 quarti quando F. 13 saeculares ingenti apparatu facti ab Augusto F. 53 scaenici ludi 7, 2 P. eorum origo et descriptio ibid. per quadriduum quo anno primum facti sint 24, 43, 7 magnifice apparatusque facti 31, 4, 5 scaenici Megalesiis 34, 54, 3 scaenici primi secundum Valerium Antiatem 36, 36, 4 scaenici per quadriduum, unum diem in circo 42, 10, 5 cf. F. 11 a Taurii ludi 39, 22 eius ludici varietas et copia ib. 2 ludi per dies decem voti, si respublica decem annos in eodem statu fuisset 42, 28, 8 cf. 36, 2, 3 ludorum oblectamenta addita epulis 39, 6, 8 ludi litterarum strepentes discentium vocibus 6, 25, 9 in tabernis circa forum erant 3, 44, 6.
- Ludicra ars a censoribus remota praeter Atellanum ludum F. 14 h. Ludiones ex Etruria acciti 7, 2, 4.
- Lunae templum 40, 2, 2.
- Lunae in defectu aeris crepitus nocte silenti cieri solet 26, 5, 9 defectus exercitui a C. Sulpicio praedicatur 44, 37, 5 P. luna solis orbem subiens lucem obscurat 37, 4, 4.
- Luna urbs 34, 8, 5 colonia deducta 41, 13, 4 vastata 41, 19.
- Lunae portus 34, 8, 4; 39, 21, 4; 39, 32, 2.
- Lunensis ager a Liguribus vastatus 34, 56, 2 Lunenses certant de agro eum Pisanis 45, 13, 10.
- Lupa Romulo Remoque mammas praebet 1, 4, 6 cum infantibus conditoribus urbis ad ficum Ruminalem posita 10, 23, 12.
- Lupercal ludicrum 1, 5 ob sterilitatem mulierum institutum F. 12.
- Luperci P. 116.
- Lupus victor Martius ad Romanos currum flectit, cerva ad hostes 10, 27, 9 lupus castra ingressus prodigium 21, 46, 2 cf. 21, 62, 5 urbem ingressus prodigium 32, 29, 2; 41, 9, 6 Capuam ingressus 27, 37, 3 luporum simulacra 22, 1, 12 lupi ferrei in oppugnatores iniecti 28, 3, 7.

- Lusitani in exercitu Hannibalis 21, 57, 5 a P. Scipione pro praetore victi 35, 1, 5 sqq. L. Aemilium fugant apud Lyconem 37, 46, 7 ab eodem fugati 37, 57, 6 in armis 39, 7, 7 victi proelio 39, 21, 2 aliquot proelii victi 40, 44 subacti P. 41 adversus eos bellum gestum P. 46 infeliciter pugnatum P. 48 ut in libertatem restituantur rogatio Scribonia antiquatur P. 49 caesi a Sem. Galba quod per speciem pacis eum aggressuri erant P. 49 eorum ritu equus et homo immolati ibid. a Caesare subacti P. 103.
- Lusitaniae montes 21, 43, 8 a Viriato occupata P. 52 partim recepta P. 53 perdomita P. 55.
- Lustratio exercitus suovetaurilibus 1, 44, 2 in Macedonia quibus caerimoniis fiat 40, 6 lustratio urbis 21, 62, 7 prodigii causa oppidum lustratur 42, 20, 3.
- Lastrum condit Servius Tullius 1, 44, 2 conditum 3, 3, 9 ab origine urbis decimum 3, 24, 10 conditum memoratur 10, 9, 14; 10, 47, 2; P. 13; 27, 36, 6 P.; 29, 37, 5 P.; 38, 36, 10 P.; P. 41; 42, 10 P.; P. 46, 47, 48, 54, 56, 59, 60, 63, 98 primo a censore plebeio conditum P. 13 condi religiosum est propter Capitolium captum et consulem occisum 3, 22 non conditum ob mortem alterius censoris 24, 43, 4.
- Lutarius Gallorum dux 38, 16, 2.
- C. Lutatius cos. Poenorum classem ad Aegates insulas fundit fugatque P. 19 Lutati foedus 21, 19, 2 cf. 22, 14, 12.
- C. Lutatius cos. F. 11 c.
- Q. Lutatius cos. 30, 44.
- C. Lutatius Catulus (Catuli cognomen 30, 19, 8) triumvir agro assignando Mutinam confugit Boiis infestis 21, 25, 3 ex captivitate receptus 30, 19, 7.
- Q. (Lutatius) Catulus procos. a Cimbris fugatus P. 68 cum Mario eos vincit ibid.
- Q. (Lutatius) Catulus M. Lepidum ex Italia pellit P. 90.
- Q. (Lutatius) Catulus Iovis templum dedicat P. 98 Capitolium dedicat F. 24 n.
- Cn. Lutatius Cereo legatus in Macedonia 42, 6, 5.
- Luxinius Hispaniae regulus 33, 21, 8.
- Luxuria Romae crescens a Catone castigatur 34, 4 ab Asiatico exercitu Romam advecta 39, 6, 7 P. cf. 39, 44, 2.
- Lycæus cf. Pan.
- Lycæonia 37, 56, 2.
- Lychmidus Philippo adempta 27, 32, 9 Pleurato data 33, 34, 11 cf. 43, 9, 7; 43, 21.
- Lycia 33, 19, 11; 37, 56, 5 ex ea praefectos deducere iubentur Rhodii 45, 25, 6.
- Lycii a C. Livio fugati 37, 16, 12 eorum miserabilis legatio 41, 6, 8 a Rhodiis bello vexantur 41, 25, 8 cf. 42, 14, 8; 45, 25, 6.
- Lyciscus Aetolorum praetor Romanis favens 42, 38, 2 de turbis ab eo motis legatio queritur 45, 28, 7.
- Lycium Athenis incensum a Philippo 31, 24, 18.
- Lycio oppidum in Bastetanis 37, 46, 7.
- Lycio Achaeus praefectus Persei 42, 51, 9.
- Lycortas Megalopolitanus equitibus praest in exercitu Achaeorum 35, 29 princeps legationis Romam missae 38, 32, 6—8 praetor Achaeorum 39, 35, 5 respondet Appio legato 39, 36, 5.
- Lycetus Cretae urbs expugnata P. 99.
- Lycurgus tyrannus Lacedaemone 34, 26, 14.
- Lycurgi leges et disciplina sublata 38, 34, 3 et 9 cf. 39, 33, 7; 39, 37.
- Lydi 37, 40, 11; 37, 56, 2.
- Lymphaeum oppidum Bruttiorum deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
- Lyncestae Macedonum gens 45, 30, 6.
- Lyncus 26, 25, 4; 31, 33, 6; 32, 13, 2 describitur ib. 3.
- Lysias Antiochi pueri tutor a Demetrio interemptus P. 46.
- Lysimachia Thraciae 32, 33, 15 a Thracibus occupata 32, 34, 7 ab Antiocho restituta 33, 38, 10 inde

- praesidium deducit Antiochus 37, 31 cf. 38, 16, 4 Eumeni data 38, 39, 14.
- Lysimachia Aetoliae 36, 11, 7.
- Lysimachus rex in acie caesus a Seleuco 34, 58, 5.
- Lysimachus Philippi amicus 40, 8, 4.
- Lysinoe urbs 38, 15, 8.
- Lysis fluvius 38, 15, 3.
- Macedones 7, 26, 15 eorum legati in senatu Romano 30, 42, 2 Macedonum phalanx 31, 39, 10 eorum animos sibi conciliat Philippus 32, 5, 7 de bello Macedonum cum Romanis vd. Philippus. Macedones in exercitu Antiochi 36, 18, 2 in exercitu Romano 37, 39, 12 cum iis iterum bellum 39, 23, 5 qui defecerant a Philippo in eos saeviendi ius ademptum regi 39, 23, 6 eorum quantum in pugna Pydnensi nunquam antea interfectum 44, 42, 7 Macedonici regni fines 45, 9, 2 Macedonum crescentes opes ib. 4 sqq. eos liberos esse in senatu placet 45, 18 deni principes civitatum a L. Paulo in consilium adhibiti 45, 29 liberi ut suis legibus utantur, pronuntiatum ib. 4 iis dimidium vectigalis, quod pependissent regi impositum 45, 29, 11 cf. omnino de mutata eorum conditione 45, 29 varie affecti animis 45, 30 senatores vel synedros legere iubentur 45, 32, 2 principes Macedonum cum liberis in Italiam tramissi ib. 3 eorum legati queruntur de praetore P. 54.
- Macedonia 1, 1, 4; 9, 18, 3 a Dardanis invasa 27, 33 eius reditus et frequentia a Philippo augentur 39, 24 omnis fere dedita L. Paulo 44, 45, 5 ad Macedoniae res componendas decem legati missi 45, 17 cf. 45, 18 in quattuor regiones descripta 45, 18, 7; 45, 29, 5 vetitum conubium commerciumque inter singulas regiones 45, 29, 10 a Pseudophilippo occupata P. 49 recepta P. 50 a Thracibus vastata P. 74. 76. 81. 82. 117 ibi metalla instituta F. 12 d.
- Macedonica phalanx 8, 8, 3; 31, 39, 10 Macedonici exercitus lustratio 40, 6 Macedonici metalli ingens vectigal 45, 18, 3 Macedoniae praeda uberrima 45, 33, 5 regia dives ornamentis 45, 33, 5.
- Macedonicum mare 44, 11, 2.
- Macellum Romae ex incendio reffectum 27, 11, 16.
- Maechanidas Laedaemoniorum tyrannus Achaeos urit 27, 29, 9 cf. 28, 5, 5 Eleos aggressurus Philippum fugit 28, 7, 17.
- Machares Mithridatis filius Bospori rex in amicitiam receptus P. 98.
- Maera Come 32, 13, 10.
- Maera flumen 39, 32, 2; 40, 41, 3.
- Maeri campi 41, 18, 5; 45, 12, 11.
- Maeris insula 37, 13; 37, 28, 5.
- Madamprum oppidum 38, 15, 2.
- Maduateni Thraecum gens 38, 40, 7.
- Madytus a Philippo capta 31, 16, 5 Antiocho deditur 33, 38, 9.
- Maeander fluvius 37, 45; 37, 55, 5 vado superari nequit 38, 12, 9 eius fontes Celaenis oriuntur 38, 13, 4.
- Maecenas vd. Cilnius.
- Maecia tribus 29, 37, 13.
- L. Maecilius trib. pl. 2, 58, 2.
- Sp. Maecilius trib. pl. quartum 4, 48 agrariae legis lator ib. 2.
- Ti. Maecilius Croto legatus praetoris 23, 31, 6.
- Geminus Maecius Tusculanorum dux a filio T. Manlii Torquati caesus spoliatusque 8, 7, 11.
- Maedi gens Thraeciae 26, 25, 6; 28, 5, 7; 42, 19, 6.
- Maedica 40, 21.
- P. Maelius trib. m. c. p. 5, 12, 10 iterum 5, 18, 2.
- Q. Maelius trib. pl. 9, 8, 13.
- Sp. Maelius equestris ordinis praedives in frumenti inopia largitionibus plebem sibi conciliat 4, 13, 2 P. regnum adfectat ib. 4 P. a Servilio Ahala obstruncatur 4, 14, 6 P. eius domus diruta 4, 16, 1 bona vendita 4, 15, 8.
- Sp. Maelius trib. pl. diem dicit L. Minucio et de Servilii Ahalae bonis publicandis rogat 4, 21, 3.
- Maenium atrium 39, 44, 7.
- C. Maenius cos. 8, 13 Latinos et Volscos fundit ib. 5 ei triumphus

- et statua equestris decreta ib. 9
 dictator 9, 26 coitionis reus absol-
 vitur ib. 20.
- C. Maenius praetor sortitur Sardi-
 niam 40, 35, 8 ei quaestio de vene-
 ficiis mandatur 40, 37, 4 cf. 40,
 43, 2.
- Q. Maenius praetor 43, 4, 12.
- T. Maenius praetor urbanus 39, 8, 2.
- T. Maenius trib. mil. Romam missus
 40, 35, 3.
- Maenia F. 21.
- Maessum, gentis Hispanae, urbs
 et civitas 28, 3, 3.
- Maesuli gens Numidiae 24, 48, 13
 (Massyli P. 24) de eorum regno
 certamina 29, 29, 6 sqq. Syphaci
 subiecti 29, 31, 8.
- M. Maevius trib. mil. in acie cadit
 30, 18, 14.
- Magaba mons 38, 19.
- Magalus Boiorum regulus ad Han-
 nibalem venit 21, 29, 6.
- Magella Siciliae urbs ad Poenos de-
 ficit 26, 21, 14.
- Magister equitum primus 2, 18, 5
 de plebe 6, 39, 3 magistro eq. ae-
 quatum cum dictatore imperium
 22, 25, 10 abdicat se magistratu
 iussu dictatoris 4, 34, 5 ex plebi-
 scito a dictatore dictus 27, 5, 19
 cum aedilis esset, dictus 23, 30, 16
 magister liberorum Faliscorum
 pueros prodit Camillo 5, 27 magi-
 stri navium 45, 42, 3 magister sa-
 crorum 39, 18, 9.
- Magistratus plebei ut comitiis tri-
 butis fiant rogatio 2, 56, 2 sacro-
 sancti 2, 33 ne quis patricius ple-
 beium magistratum caperet ibid.
 plebeius nullus auspiciato creatur
 6, 41, 5 curulis magistratus 4, 7, 7
 cf. curulis; curules fieri tribuni
 pl. non passi sunt 6, 35, 10 magi-
 stratus minores iubentur circumire
 vigilias 32, 26, 17 duos unus prae-
 sertim curules nec capere nec ge-
 rere quisquam potest 39, 39, 4 ne
 quis ullum magistratum sine pro-
 vocatione crearet 3, 55, 5 ne quis
 magistratum eundem intra decem
 annos caperet neu duos uno anno
 gereret plebiscitis cautum 7, 42, 2
 magistratum plus quinque dies
- nisi qui iurasset in leges, gerere
 non licebat 31, 50, 7 magistratu se
 abdicat, qui inaugurari sacerdos
 vult 40, 42, 8 sine magistratu qui
 rem gessit, triumphare non potest
 28, 38, 4 cf. 31, 20, 3 lex Villia lata
 de annis magistratum 40, 44 eun-
 cti magistratus supplicant circa
 omnia pulvinaria 43, 13, 8 de ma-
 gistratum avaritia queruntur His-
 pani 43, 2 item Graeci 43, 4, 5—
 13 initus Kal. Sextil. 3, 6 Idibus
 Maiis 3, 36, 3 cf. 2, 21, 7; 3, 38 a. d.
 III Id. Sext. 3, 8, 3 Id. Decembr. 4,
 37, 3 Kal. Octobr. 5, 11, 11 Kal.
 Quinct. 5, 32; 8, 20, 3 Id. Martiis
 22, 1, 4; 31, 5, 2 Kal. Ianuar. P.
 47 cf. F. 12 e magistratum libri
 4, 7, 10; 4, 20, 8 magistratum in-
 signia ob victoriam sumpta P. 74
 magistratus coloniarum 34, 7, 2
 Anagninis magistratibus interdi-
 ctum 9, 43, 24.
- Cn. Magius Marcellum patronum
 suum occidit P. 115.
- Cn. Magius Atellanus medix tuticus
 24, 19, 2.
- Dec. Magius Campanus defectionem
 Capuae prohibere studet 23, 7, 4
 unus non obviam it Hannibali ib.
 10 traditus Hannibali Carthagi-
 nem mittitur 23, 10, 5 sqq. Cyrenas
 tempestate delatus liberatur ib.
 12.
- Magnesia ad Sipylum 36, 43, 9; 37,
 37, 9 deditur Romanis 37, 44, 4
 Eumeni data 37, 56, 3.
- Magnesia urbs super Maeandrum
 Romanis deditur 37, 45 a Mithri-
 date frustra oppugnatur P. 81.
- Magnesia regio 36, 15, 7.
- Magnetarches summus Magnetum
 magistratus 35, 31, 11.
- Magnetes liberi pronuntiantur 33,
 34, 6 eos Demetriadem in concilium
 legati Romani vocant 35, 31,
 3 Romanam societatem recusant
 35, 39, 5 in Philippidionem transierant
 39, 23, 12.
- Magni campi 30, 8, 3.
- Mago 21, 47, 4 frater Hannibalis in
 insidiis collocatus 21, 54 in media
 acie in pugna Cannensi 22, 46, 7
 partem exercitus accipit 23, 1; 4

- nuntius Cannensis victoriae Carthaginem 23, 11, 7 effundi iubet annulos aureos 23, 12 P. Hannibalem omni ope iuvandum censet ib. 3 in Hispaniam mittitur 23, 13, 8 cf. 23, 32, 11 missus ad acquisitionem militum 24, 42, 6 eum Hasdrubale Gisgonis filio castra iungit 25, 32, 4 P. Scipionem vincit 25, 34, 10 sqq. castris exutus 25, 39, 14 hiberna habet supra saltum Castulonensem 26, 20, 6 in Baliares ad conducenda auxilia transit 27, 20, 7 a Silano vincitur 28, 2, 11; 28, 13, 6 Gades petit 28, 16, 13 a Carthaginensibus auxilia petit 28, 31, 4 a senatu Carthaginensi iubetur in Italiam traicere 28, 36 P. in Carthaginem Novam frustra impetum facit ib. 4 a Gaditanis exclusus in Baliarem minorem transit 28, 37, 8 inde in Italiam 28, 46, 7 P. Genuam capit ib. 8 cum Ingaunis societatem iungit 28, 46, 11 ei auxilia mittunt Carthaginenses 29, 4, 6 P. concilium Ligurum habet 29, 5, 3 vulneratus acie vincitur 30, 18, 13 P. domum redire iussus in itinere moritur 30, 19, 5 P.
- Mago Poenorum dux a Scipione captus P. 21 cf. Hanno.
- Mago Poenorum dux in Bruttis 25, 15, 8 Ti. Gracchum in insidias deductum interficit 25, 16, 24 P. 25, 21, 4 Locrorum praefectus 27, 28, 14.
- Mago legatus missus ad Philippum 23, 34, 2.
- Mago ex gente Barcina in Sardinia captus 23, 41, 2.
- Mago Poenorum dux Carthaginem novam defendit 26, 44 urbe capta sese arcemque cum praesidio dedit 26, 46, 9 Romam captivus mittitur 26, 51, 2.
- Maharbal Himilconis filius ab Hannibale exercitui praefectus 21, 12 ad populandum dimissus 21, 45, 2 cf. 22, 6, 11 (Atherbal P. 22) ad populandum missus 22, 13, 9 in pugna Cannensi dextrum cornu ducit 22, 46, 7 Romam oppugnandam censet 22, 52, 2; 23, 18, 4.
- Malacini Hispaniae gens 33, 21, 8.
- Malea 31, 32, 19.
- Maleum 31, 44; 34, 32, 18.
- Maleventum 9, 27, 14.
- Malicosa sinus 27, 30, 3; 31, 46.
- Malitiosa silva 1, 30, 9.
- Malleoli teli genus 38, 6, 2.
- Maloca 31, 41, 5 a Menippo capta 36, 10, 5 deditur Romanis 36, 13, 5 cf. 39, 25, 16 a consule capta 42, 67, 7.
- Mamertinis opem ferunt Romani P. 16 cf. 28, 28, 6.
- C. Mamilius cf. F. 11 a.
- L. Mamilius Tusculi dictator Romanis opem fert contra Herdonium 3, 18, 2 ei civitas data 3, 29, 6.
- Oct. Mamilius Tusculanus ab Ulixedeaque Circe oriundus 1, 49, 9 ei nubit Tarquinius Superbi filia ibid. ad eum confugit Tarquinius 2, 15, 7 eo auctore triginta populi adversus Romanos coniurant 2, 18, 3 Latinorum dux ad Regillum acri-ter pugnans caeditur 2, 20, 9.
- C. Mamilius Atellus primus de plebe curio max. 27, 8, 3 praetor 27, 35 aed. pl. 27, 36, 9 ei Sicilia evenit 27, 36, 11 legatus missus ad Philippum 30, 26, 4 moritur 41, 21, 8.
- Q. Mamilius Turrinus praetor 28, 10, 3 peregrinam sortitur ib. 9. aed. pl. erat ibid. in Galliam missus ib. 12.
- Mandonius nobilis Hispanus tumultum excitat adversus Romanos 22, 21, 3 repellitur ib. 4 frater Indibilis Ibergetum reguli 26, 49, 11 eius uxor pro filius Indibilis eum Scipionis impetrat ibid. ad Scipionem transit 27, 13, 3 cf. ib. 9 cum Indibili seditionem movet 28, 24, 3 cf. 28, 31, 5 victus proelio veniam Scipionis impetrat 28, 34, 3 auctor rebellandi traditur Romanis expositibus 29, 3, 4 P.
- Manduria Sallentinorum urbs capta a Fabio 27, 15, 4.
- Manes dei 8, 9, 8.
- Manilius trib. pl. legem fert de imperio Cn. Pompei P. 100.
- M. Manilius cos. obsidere incipit Carthaginem P. 49 aliquot urbes capit P. 50 cf. F. 13.

- P. Manilius ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
- Sex. Manilius in secessione creatus ab exercitu cum Oppio, ut summae rerum praessent 3, 51, 10.
- Manipulus 1, 52 ex Latinis Romanisque mixti manipuli ibid. manipulatim structa acies Romana 8, 8, 3 leves vicenos milites, aliam turbam scutatorum habet ib. 5.
- Manlia gens decernit, ne quis post damnatum M. Manlium Marcus vocetur 6, 20, 14 (cf. P. 6 ubi id Scto cautum esse dicitur).
- Manliana imperia 4, 29, 6; 8, 7, 22.
- Manlianus saltus 40, 39, 2.
- A. Manlius Athenas missus ad describendas leges 3, 31, 8 decemvir 3, 33, 3.
- A. Manlius trib. m. c. p. 4, 61 iterum 5, 8.
- A. Manlius trib. m. c. p. 5, 16.
- A. Manlius legatus missus Delphos 5, 28, 2.
- A. Manlius trib. m. c. p. 6, 1, 8 tertium 6, 21.
- A. Manlius trib. m. c. p. 6, 11 tertium 6, 21.
- A. Manlius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
- C. Manlius cos. 2, 54 ei dies dicta a Genucio ib. 2 cum iunioribus patrum seducta habet consilia ib. 3 Genucii morte lis dirempta ib. 9.
- C. Manlius trib. m. c. p. 6, 30, 2.
- C. Manlius (immo C. Mamilius) cos. F. 11 a.
- Cn. Manlius cos. 2, 43, 11 eius clara pugna et mors 2, 47, 7 funus ib. 11.
- Cn. Manlius cos. 7, 12.
- Cn. Manlius cos. 7, 16 novo exemplo in castris de vicensima manumissorum legem fert ib. 7 interrex 7, 17, 11 censor 7, 22, 10.
- Cn. Manlius cos. a Cimbris victus P. 67.
- Cn. Manlius praetor a Spartaco victus P. 96.
- L. Manlius 22, 61, 6.
- L. Manlius legatus Gnaei fratris consulis 38, 20, 7 cf. 38, 37, 11 ad Antiochum missus 38, 39.
- L. Manlius Carthaginiensibus deditus quod legatos eorum pulsarat 38, 42, 7.
- L. Manlius quaestor 45, 13, 12.
- L. Manlius procos. a L. Hirtuleio victus P. 90.
- M. Manlius secundum quosdam auctores cos. 4, 23, 2.
- M. Manlius trib. m. c. p. 4, 44.
- P. Manlius trib. m. c. p. 5, 12, 10.
- P. Manlius trib. m. c. p. 6, 30, 2 dictator magistrum eq. de plebe dicit 6, 39, 3.
- P. Manlius trib. m. c. p. 6, 42, 3.
- P. Manlius tresvirepulo 33, 42 praetor consuli in Hispaniam cit. adiutor datus 33, 43, 5 in Turdetaniam profectus 34, 17 cum Catone coniunctus 34, 19 iterum praetor 39, 56, 5 sortitur Hispaniam ult. 40, 1, 2 ei imperium prorogatur 40, 18, 6 secunda proelia cum Lusitanis facit 40, 34 moritur 40, 42, 7.
- Manlii Acidini duo illustres tribuni militum 42, 49, 9.
- L. Manlius Acidinus praetor 26, 23 litteras mittit ad consulem 27, 4, 4 Romam 27, 50, 8 ei Hispaniam Scipio tradit 28, 38 cum L. Lentulo Hergetes rebellantem vincit 29, 2 ei imperium prorogatum 29, 13, 6 iterum 30, 2, 7 cf. 30, 41, 5 decedere provincia iubetur 31, 50, 11 a tribuno pl. prohibetur, ne ovans redeat 32, 7, 4.
- L. Manlius Acidinus praetor 38, 35, 2 Hispaniam cit. sortitur ib. 10 cum Celtiberis prospere configit 39, 21, 6—9 ovans urbem intrat 39, 29, 6 legatus in Galliam 39, 54, 13 triumvir coloniae 39, 55, 6 cos. 40, 43, 4.
- Cn. Manlius Capitolinus mag. eq. 7, 28, 3.
- L. Manlius Capitolinus trib. m. c. p. 4, 42, 2.
- M. Manlius Capitolinus cos. 5, 31, 2 anserum clangore excitus Gallos de Capitolio deturbat 5, 47, 4 P. laudatur donaturque ib. 7 interrex 6, 5, 6 Camilli honoribus invidet 6, 11, 3 centurionem obstrictum aere alieno sua pecunia liberat 6, 14, 3 P. plebis animos sibi conciliat pravis artibus ib. 11—13 a dictatore vocatus 6, 15 in carcerem coniectus 6, 16, 4 vinclis liberatus 6, 17, 6

- eius oratio ad plebem 6, 18, 5 sqq. ei dies dicta a tribunis 6, 20 de saxo Tarpeio deiectus ib. 12 P. cf. Manlia gens.
- L. Manlius Imperiosus dictator clavi figendi causa dictus 7, 3, 4 dilectum acerbe habet ib. 9 P. ei dies ideo dicta 7, 4 P. erimini ei datur filius crudeliter rus relegatus ib. 4 P. eius filii in patrem pium factum 7, 5 P. ei remissa causae dictio ib. 8 P.
- A. Manlius Torquatus praetor sortitus Sardiniam ad res capitales cognoscendas retinetur 45, 16, 4.
- T. Manlius L. F. Torquatus a patre crudeli rus relegatus 7, 4, 4 P. eius pium erga patrem facinus 7, 5 P. tribunus mil. populi suffragiis factus ib. 9 Gallum singulari certamine occidit 7, 10 P. a torque hosti detracto Torquatus dictus ib. 13 P. corona aurea donatus ib. 14 dictator 7, 19, 10 iterum dictator comitiorum causa 7, 26, 11 eos. 7, 27, 3 iterum eos. 7, 28, 6 tertium 8, 3, 5 eius sententia de Latinorum postulatis 8, 5, 7 filium, quia contra edictum hostem ceciderat, supplicio afficit 8, 7, 19 P. Latinos ad Vesuvium Decio collega interfecto consilio ac virtute vincit 8, 10 Romam redeunti nemo ex iuventute obviam it 8, 12 P.
- T. Manlius Torquatus eos. 10, 9, 9 moritur 10, 11.
- T. Manlius Torquatus 1, 19, 3 eo consule Iani templum clausum ibid. captivos non redimendos censet in senatu 22, 60, 5 de senatu e Latinis supplendo dissuadet 23, 22, 7 bis eos. censorque fuerat subegeratque in consulatu Sardos 23, 34, 15 in Sardiniam missus ibid. clara pugna Hasdrubalem Sardosque vincit 23, 40, 10 perdomita insula redit 23, 41, 7 pontificatum max. frustra petit 25, 5, 3 eos. creatus excusat oculorum valetudinem 26, 22, 5 eius sententia de Syracusis 26, 32 cf. 27, 11, 11 dictator comitiorum causa ludos magnos facit 27, 33, 8 cf. 27, 35, 3 pontifex moritur 30, 39, 6.
- T. Manlius Torquatus pontifex 43, 11, 13.
- T. Manlius Torquatus filium repetundarum condemnat P. 54.
- A. Manlius Volso sv. Vulso triumvir coloniae 34, 53, 2 eos. 40, 59, 4 ab Histris castris exutus 41, 2 castra recuperat 41, 4 laceratur a trib. pl. 41, 6, 2 ei prorogatur imperium ibid. cf. 41, 10, 6.
- Cn. Manlius Vulso aed. cur. 33, 25 praetor 33, 42, 7 Siciliam sortitur 33, 43, 5 consulatum frustra petit 35, 10, 3 iterum frustra 35, 24, 4 eos. creatur 37, 47, 7 Asiam sortitur 37, 50, 8 bellum gerit in Gallograecia 38, 12 eius expeditio per Asiae civitates 38, 12—15 hostem assecutus contionatur 38, 17 Tolistobogios in Olympo monte oppugnat 38, 20, 2 castris exiit 38, 21—23 contra Teetosages proficiscitur 38, 24 fraude hostium paene interceptus 38, 25, 7 vietis Gallis in hiberna redit 38, 27, 9 ei imperium prorogatum 38, 35, 3 ad eum legationes Asiae conveniunt 38, 37 domum proficiscitur cum exercitu 38, 40 per Thraeciam ducit ib. 5 Apolloniae hibernat 38, 41, 15 in senatu triumphum postulat adversantibus decem legatis 38, 44, 10 P. pro se verba facit 38, 47 sqq. P. ei triumphus decretus 38, 50, 3 P. cf. 39, 1, 4 triumphat 39, 6, 2 indulgens et ambitiosus 39, 7, 3 censuram petit 39, 40, 2.
- L. Manlius Vulso praetor cum praesidio in Galliam missus 21, 17, 7 contra Boios profectus in insidiis praecipitat cum magna clade suorum 21, 25, 9 ad Tannetum obsidetur ib. 14 cum Scipione exercitum iungit 21, 39, 3 aedem Concordiae voverat 22, 33, 7 consulatum petit 22, 35.
- L. Manlius Vulso praetor 32, 27, 7 Siciliam sortitur 32, 28, 2.
- P. Manlius Vulso praetor 26, 23 in Sardiniam mittitur 26, 28, 12 cf. 27, 6, 14.
- Mantua 24, 10, 7.
- Manubiae ad aedem Fortunae extruendam adhibitae 10, 46, 14.

- Manumissi 7, 16, 7 de vicesima manumissorum lex Manlia lata ibid.
- Manus servus Calaviorum indicat dominos Romae incendium fecisse 26, 27, 7 ei libertas et pecunia data ib. 9.
- Manu ad digitos usque involuta Fidei sacrum factum 1, 21, 4 manus speculatoribus abscissae 22, 33; 26, 12, 19 manus ferreae navibus iniiciuntur 36, 44, 9.
- Mapalia Maesuliorum 29, 31, 8.
- Marcia rogatio 42, 21, 4.
- Marcia Vestalis incesti damnata P. 63.
- Marcium clipeum 25, 39, 17.
- ad Marcium loci nomen 6, 2, 8.
- Marcus Marci F. a Numa pontifex lectus 1, 20, 5.
- Marcus illustris vates carmina composuerat unum de clade Canensi, alterum de ludis Apollini votendis 25, 12, 2—10 P.
- Marcus saltus 39, 20, 10.
- C. Marcus trib. pl. 9, 30, 3 augur 10, 9, 2.
- Cn. Marcus trib. pl. diem dicit Q. Fabio, quod cum Gallis, ad quos missus erat orator, pugnarit 6, 1, 6.
- L. Marcus Septimi F. eques Romanus Scipionibus interfectis ab exercitu dux declarat 25, 37, 6 P. Poenos repellit ib. 13 contionem habet 25, 38 bina castra expugnat 25, 39 P. flamma ei contionanti e capite fusa ib. 16 clipeum Marcium monimentum victoriae eius ib. 17 litteris ad senatum missis propraetorem se nuncupans offendit 26, 2 cf. 26, 17, 2 ei magnus honos habetur a Scipione 26, 20, 3 cf. 28, 14, 5 Tarracone relictus in praesidio 28, 17, 11 ad oppugnandum Castulo nem missus 28, 19, 4 Astapam capit 28, 22 sq. Hannonem fugat 28, 30 in ulteriorem Hispaniam missus 28, 34, 12.
- M. Marcus rex sacrorum moritur 27, 6, 16.
- M. Marcus trib. mil. in acie interfectus 35, 5, 14.
- Q. Marcus trib. mil. in acie interfectus 35, 5, 14.
- Q. Marcus cos. Stynos expugnat P. 62.
- L. Marcus Censorinus cos. obsidere incipit Carthaginem P. 49 Censorini cognomen F. 13.
- Cn. (C. 2, 33, 5) Marcus Coriolanus adulescens consilio et manu promptus 2, 33, 5 Coriolos incendio capit, Volscos repellit ib. 7—9 P. inde ei Coriolano cognomen inditum ib. 5 eius sententia in senatu atrox 2, 34, 9 damnatus absens in Volscos exulatum abijt 2, 35, 6 Volscorum dux contra Romanos 2, 39 ad urbem victor penetrat ib. 5 P. ad eum frustra legati missi ib. 10 P. frustra sacerdotes supplices eunt ib. 12 P. mater Veturia cum Volunnia uxore impetrat, ut ab urbe recedat 2, 40 P. in exilio mortuus sive paulo post sive senex ib. 10.
- C. Marcus Figulus praetor 43, 11, 7 classem sortitur 43, 15, 3 profectus classe 44, 1, 3 Macedoniae oram legit 44, 10, 5 Cassandream oppugnat 44, 11 omittit 44, 12, 7 Oreum petit 44, 13, 11 cos. Dalmatas vincit P. 47.
- T. Marcus Figulus 43, 13, 6.
- L. (Marcus) Philippus Syllae legatus Sardiniam occupat P. 86.
- Q. Marcus Philippus praetor sortitur Siciliam 38, 35, 10 cos. 39, 5 ei quaestio decreta de coniurationibus 39, 8, 3 in Ligures profectus circumvenitur 39, 20, 6 legatus missus ad Philippum 39, 48, 5 legationem renuntiat 40, 3 decemvir sacrorum 40, 42, 12 cf. 41, 21, 11 legatus in Graeciam 42, 37, 1—4 cf. 42, 38 hospitio iunctus cum Perseo colloquium habet ib. 8 verba facit 42, 40 auctor Perseo legatos Romam mittendi 42, 43 gloriatur de decepto rege in senatu 42, 47 iterum missus in Graeciam ib. 9 cf. 42, 56, 7 cos. iterum 43, 11, 6 Macedoniae sortitur 43, 15, 3 proficiscitur 44, 1 contionatur ib. 9 in Macedoniae ducit 44, 2, 2 P. cum hostibus configit 44, 4 senex et praegravis corpore omnia militaria onera subit ib. 10 eius itineris, inenarrabilis labor 44, 5 Tempe oc-

- cupat 44, 7 eius litterae in senatu recitatae 44, 16.
- Q. Marcius Philippi F. 44, 3, 2.
- M. Marcius Ralla praetor 29, 11, 11 urbanus 29, 13, 2 ei Italiae oratuenda datur 30, 2, 5 legatus Romam it 30, 38, 4.
- Q. Marcius Ralla trib. pl. 33, 25, 6 Fortunae aedem dedicat 34, 53, 5 duumvir Iovis aedes duas 35, 41, 8.
- P. Marcius Rex legatus 43, 1, 12.
- C. Marcius Rutilus eos. 7, 16 eius magnificentia in milites ib. 3 de Privernatibus triumphat ib. 6 primus de plebe dictator 7, 17, 6 Etruscos fundit ib. 9 iussu populi triumphat ibid. eos. 7, 21, 4 primus de plebe censor 7, 22, 10 tertium eos. 7, 28, 6 quartum 7, 38, 8—9 seditionem militum artificio comprimit ib. 9 sqq.
- C. Marcius Rutilus eos. 9, 33 bellum gerit adversus Samnites 9, 38 pontifex de plebe 10, 9, 2 censor 10, 47, 2.
- Q. Marcius Sylla trib. pl. 42, 21, 4.
- M. Marcius Sermo trib. pl. 42, 21, 4.
- Q. Marcius Tremulus eos. 9, 42, 10 Hernicos in dicionem accipit 9, 43, 7 collegae contra Samnites operfert ib. 10 triumphat de Hernicis ib. 22 ei statua equestris posita ibid.
- Marcolica nobilis Hispaniae urbs capta 45, 4.
- Marene regio 42, 67, 4.
- Mari interdictum Antiati populo 8, 14, 8.
- Maricae lucus 27, 37, 2.
- Marius senatori ordinis vir a Sylla crudeliter necatus P. 88.
- C. Marius Iugurtham Numidia expellit, Bocchum vincit, Iugurtha potitur P. 66 eum in triumpho ducit P. 67 triumphali veste primus in senatum venit ibid. ei per complures annos consulatus continuatur ob metum Cimbrici belli ibid. quartum eos. ibid. Teutones et Amburones pugna ad Aquas Sextias delet P. 68 quintum eos. ibid. ei triumphus offertur ibid. Cimbro caedit ibid. uno triumpho contentus ibid. Saturninum tribunatum petentem adiuvat P. 69 sextum eos. largitione factus Metello Numidico aqua et igni interdicit ibid. homo mutabilis secundum fortunam ingenii in causam senatus transit ibid. legatus P. Rutilii Marsos vincit P. 73 iterum vincit ibid. dubio eventu pugnat P. 74 eo auctore P. Sulpicius leges promulgat P. 77 dux adversus Mithridatem creari vult ibid. a Sylla expulsus urbe et a senatu hostis iudicatus in Minturnensium paludibus latet ibid. maiestate sua servum occisurum deterret ibid. navi impositus in Africam defertur ibid. a Cinna revocatus urbem obsidet, Ostiam diripit P. 79 complures colonias occupat P. 80 in urbem receptus consulem se renuntiat ibid. Sex. Licinium de saxo deici iubet ibid. moritur ibid.
- C. Marius C. Marii F. hostis a senatu iudicatus P. 77 eos. ante annos viginti creatus P. 86 a Sylla victus et Praeneste obsessus P. 87 vitam finit P. 88.
- M. Marius quaestor Sertorii legatus F. 19.
- Marius Alfius medix tuticus Campanorum 23, 35, 13 insidias striuens Cumanis a consule opprimitur ib. 19.
- Marius Blossius praetor Campanus 23, 7, 8.
- Marius Egnatius Samnitium dux bello Italico occiditur P. 75.
- Marius Statilius turmae Lucanae praefectus exploratum mittitur 22, 42, 4; 22, 43, 7.
- Marmoreae urbs Samnitium capta 27, 1.
- Maronea urbs a Philippo capta 31, 16, 4 inde praesidium Antiochi deducitur 37, 60, 7 cf. 39, 24, 9; 43, 7, 10 eam sibi petit Attalus 45, 20, 2 cf. 45, 29, 6.
- Maronitae 31, 31, 4; 37, 33; 38, 41, 8 eorum exules queruntur de Philippo 39, 24, 9 apud legatos Romanos 39, 27, 7 in eos saevit Philippus 39, 34.
- Marrucinis petentibus foedus datum 9, 45, 18 ab Hannibale vastantur 22, 9, 5 ager 27, 43, 10 voluntarii dant

- nomina 28, 45, 19 Marrucina cohorts 44, 40, 5 deficiunt a Romanis P. 72 ef. P. 73 caesi a Sulpicio P. 76 deduntur ibid.
- Mars populi Romani eiusque conditoris parens praef. 7 eum incertae stirpis patrem nuncupat Rea 1, 4, 2 P. atrocissimus ubi ad gladios venit 2, 46, 3 ei flaminem Numa legit 1, 20, 3 ei aedes dedicata 6, 5, 8 cf. 38, 28, 3 aedes extra portam Capenam 7, 23, 3 Martis ara 35, 10, 12; 40, 45, 8 signum 22, 1, 12 silex 10, 47, 4 Mars pater invocatur 8, 9, 6 ei bos eximius a Decio immolatus 7, 37, 3 suovetaurilibus piaculum faciendum 8, 10, 14 votum non rite factum de integroque faciendum 22, 9, 9 lectisternium factum 22, 10, 9 ei spolia hostium concremata 45, 33 Gradivus invocatur testis 2, 45, 14 ei duodecim Salii leguntur 1, 20, 4 Martis hasta Praeneste sua sponte promota 24, 10, 10 eius aedes Capuae 27, 23, 2; 35, 9, 4 lucus in agro Crustumino 41, 9, 4.
- Marsi populus 8, 6, 8 eum Samnitibus victi 9, 41, 4 iis foedus datum 9, 45, 18 victi 10, 3, 5 foedus restitutum ibid. P. vastantur ab Hannibale 22, 9, 5 voluntarii milites dant 28, 45, 19 cohorts Marsorum 33, 36, 10 deficiunt P. 72 P. Rutilium aeie vincunt P. 73 a C. Mario victi ibid. iterum victi praetore Herio Asinio occiso ibid. dubio eventu pugnant P. 74 a Cn. Pompeio victi ibid. aliquotiens victi P. 75 pacem petunt P. 76.
- Marsyas annis 38, 13, 6 unde dietus ibid.
- Marsyas cum Apolline tibiis certavit 38, 13, 6.
- Martia legio P. 117.
- Martius campus vd. campus.
- Masaesulii gens adfinis Mauris 28, 17, 5; 29, 30, 9 Syphacis regnum 29, 32, 14 Massylli P. 28.
- Masgaba Masimissae filius in senatu gratissima verba facit 45, 13, 12 sqq. cum multis donis dimissus 45, 14, 6.
- Masimissa Galae filius iunctus Poenis Syphacem vincit 24, 49, 4 (Masimissa P. 24) cum equitatu Numidarum Romanos vexat 25, 34, 2 ad Hasdrubalem traicere vult 27, 5, 11 iubetur vagus per citeriorem Hispaniam sociis opem ferre 27, 20, 8 cf. 28, 13, 6 cum Silano clam congressus in Africam redit 28, 16, 11 cum Scipione amicitiam iungit 28, 35 P. apud Laelium queritur de segnitia Scipionis 29, 4, 8 P. ad Scipionem venit cum equitatu 29, 29, 4 P. quam varia fortuna usus sit in amittendo recuperandoque regno paterno, narratur 29, 29—33 eum Scipione Hannonem caedit 29, 34 P. a Scipione donatus 29, 35, 3 cum Laelio Syphacem victum caput 30, 12 P. Sophonibam, Syphacis uxorem, in matrimonium ducit ib. 20 P. ei venenum mittit 30, 15, 4 P. a Scipione donatur ib. 11 honorificum de eo SC. 30, 17, 12 ei regnum restitutum ibid. cf. 30, 15, 11 P. Syphacis regno donatus 30, 44, 12 ad eum legati gratulandi et auxilii petendi causa missi cum donis amplissimis 31, 11, 8 Numidas mittit 31, 19, 4 auxilia mittit 32, 27, 2 de eo Carthaginenses queruntur 34, 62 legatos mittit sese purgaturus ib. 5 frumentum et auxilia Romanis mittit 36, 4, 8 eum Poenis de agro certat 40, 17; 40, 34, 14 eos arguit tractatae cum Perseo societatis 41, 22, 2 de eius iniuriis queruntur Poeni 42, 23 P. Misagenem filium cum auxiliis mittit ad bellum Macedonicum 42, 29, 8 auxilia promittit 43, 6, 13 Masgabam filium ad senatum mittit 45, 13, 12 petit ut sibi liceat sacrificare in Capitolio ib. 17 quod senatus recusat 45, 14, 4 ef. P. 47 agro, de quo cum Poenis certabat, cedit P. 48 Carthaginenses adortos repellit P. 48 eius vigens et alacris senectus ibid. post sextum et octogesimum annum filium genuit P. 50 moritur ibid. eius regnum inter tres filios partitum ibid.
- Massae aes grave F. 60.
- Massicus mons 22, 14.
- Massilia 21, 20, 7 a Caesare obsessa P. 110 ei dedita ibid.

- Massilienses a Phocaea oriundi 5, 31, 8 socii Romanorum 21, 20, 8 legatos Roman mittunt de Hannibale 21, 25 eorum naves in classe Romana 22, 19, 5 officii causa prosequuntur P. Scipionem 26, 19, 13; 27, 36; 27, 54, 21 de Liguribus queruntur 40, 18, 4 eorum oppida Antipolis et Nicaea P. 47 cf. P. 60. 110.
- Massiva Galae nepos Masinissae avunculo redditur captivus 27, 19, 12.
- Massiva regulus a Jugurtha occisus P. 64.
- Massylli P. 28 cf. Masaesylii.
- Mastanabal Masinissae filius Graecis litteris eruditus P. 50.
- Matri Magnae templum factum 29, 37, 2 cf. Idaea.
- Mater Matuta 5, 19, 6 eius templum dedicatur 5, 23, 7 cf. 7, 27, 8; 33, 27, 4 igni correptum 24, 47, 16 reficitur 25, 7, 6 in eius aede tabula posita 41, 28, 8 templum Satricii 28, 11, 2 in incendio oppidi solum relictum 6, 33, 4.
- Matres gaudio insperato exanimatae 22, 7, 13 P.
- Materiam navalem caedere vetantur Macedones 42, 29, 14.
- Materina Vmbrorum plaga 9, 41, 15.
- Matricida insutus in culleum praecipitatur in mare P. 68.
- C. Matienus duumvir navalis 40, 26, 8 triginta duas naves Ligurum capit 40, 28, 7 praetor 41, 28, 5 Hispaniam ult. sortitur 42, 1, 5 accusatus ab Hispanis in exilium abit 43, 2, 10.
- C. Matienus accusatus quod exercitum deseruisset et virgis caesus P. 55.
- P. Matienus trib. mil. a Scipione missus ad Locros occupandos 29, 6, 9 virgis caesus et interfectus 29, 9, 6.
- Matronae lugent Brutum 2, 7, 4 P. Valerium Publicolam 2, 16, 7 in castra Coriolani frequentes procedunt 2, 40 earum obsecrationes in Veis oppugnandis 5, 18, 11 omnia ornamenta in aerarium deferunt 5, 25, 8 iis ideo honos habitus, ut pileo ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque die uterentur ibid. aurum conferunt in publica inopia 5, 50, 7 ex quo earum sicut virorum sollemnis post mortem laudatio ibid. matronae veneficae ad centum septuaginta damnatae 8, 18, 10 nulla nisi speetatae virtutis et quae uni viro nupta fuisset ius sacrificandi habet ad aram Pudicitiae plebeiae 10, 23, 9 matronae stupri a populo damnatae et multatae 10, 31, 9 pecunia conlata Iunoni donum ferunt 22, 1, 18 probris damnatae ab aedilibus pl. 25, 2, 9 iubentur placare Iunonem 27, 37, 8 supplices per delubra vagantur 27, 50, 5 omnes excipiant Idaean matrem 29, 14, 10 cf. de lege Oppia contentiones 34, 1 sqq. in primis 34, 5.
- Mauretania P. 110.
- Mauri in exercitu Hannibalis 21, 22, 3; 23, 26, 11 cf. P. 66.
- Maurusii Numidae prope Oceanum 21, 49, 5.
- Mausoleum Alexandriae F. 51 y.
- Mazactullus Capussam regno Numidarum privat 29, 29, 8 in eius potestatem populus concedit ib. 10 victus a Masinissa fugit 29, 30, 9 eum Masinissa in gratiam redit ib. 10.
- Medi 37, 40, 6.
- Media P. 130.
- Mediolanium a Gallis conditum 5, 34, 9 cf. 34, 46.
- Medion Acarnaniae urbs 36, 11, 10 Antiochum recipit 36, 12, 5.
- Medionii 36, 12, 3.
- Meduacus annis 10, 2, 6.
- Medullia Latinorum urbs 1, 33, 4; 1, 38, 4.
- Medix tuticus summus Campanorum magistratus 26, 6, 13.
- Megalesia ludi excepta Idaea celebrati 29, 14, 14 ludi scaenici Megalesiis 34, 54, 3.
- Megalopolis sv. Megalopolis 35, 36, 10 ibi porticus refecta 38, 34, 7 cf. ib. 8; 41, 24, 20; 45, 28, 4.
- Megalopolitae Alipheram recuperant 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5 excedunt Achaeorum concilio, decreto societatem Romanam 32, 22, 9 qua

- causa ducti ib. 10 Megalopolitani 41, 20, 6.
- Megara Siciliae 24, 30, 9 a Marcello diruta 24, 35, 2.
- Megara Gracciae 28, 7, 16; 31, 22, 6.
- Megiste portus 37, 22, 5; 37, 45, 2.
- Meles Samnitium urbs a Marcello capta 27, 1.
- Melambium Scotussaei agri 33, 6, 11.
- Melas Thraciae amnis 38, 40, 5.
- Melas amniculus ad Heracleam 36, 22, 8.
- Meleon campus 43, 23, 3.
- Meliboea Thessaliae urbs 36, 13, 16 eius situs 44, 13 oppugnatur a Romanis ibid. capta a Cn. Octavio 44, 46, 3.
- Melita insula traditur Sempronio 21, 51, 2.
- C. Memmius legatus ad Aetolos 41, 25, 5 praetor iterum 42, 9, 8 sortitur Siciliam 42, 10, 14.
- C. Memmius candidatus consulatus a Saturnino interemptus P. 69.
- T. Memmius legatus 43, 5, 10.
- Memnon damiurgus Achacorum 32, 22, 5.
- Memphis 45, 11; 45, 12, 2.
- Mendaeum 31, 45, 14.
- Menecrates Persei dux 44, 24, 9.
- Menelais in Dolopia 39, 26.
- Menclaus mons 31, 28, 7.
- Agrippa Menenius cos. 2, 16, 7 facundus vir, de plebe oriundus 2, 32, 8 ad plebem orator missus ibid. P. fabulam narrans plebei animos flectit ib. 9—12 mortuum effert plebes 2, 33, 11 P.
- Agrippa Menenium triumvir coloniae 4, 11, 5.
- C. Menenius cos. 3, 32, 5.
- L. Menenius trib. m. c. p. 6, 5, 7 iterum 6, 27, 2 tertium 6, 31.
- L. Menenius trib. pl. de facnore unciario legem perfert cum Duilio 7, 16.
- M. Menenius trib. pl. legis agrariae lator 4, 53, 2 eius nomen celebre laudibus ib. 12.
- M. Menenius trib. pl. diem dicit M. Manlio Capitolino 6, 19, 6.
- T. Menenius cos. 2, 51 adversus Tuscos missus male pugnat ibid. ei dies dicta a tribunis 2, 52, 3 ob memoriam patris Agrippae ei multa edicta, cum capitis anquisitum esset ib. 5 ignominia fractus moritur ibid.
- Agrippa Menenius Lanatus cos. 4, 13, 6 trib. m. c. p. 4, 44, 13 iterum trib. m. c. p. 4, 47, 7.
- L. Menenius Lanatus cos. 4, 12, 6.
- Menestus Epirota Aetolos ad defectionem compellit 36, 28, 3 eum sibi dedi postulat Glabrio ibid.
- Menippus ex ducibus Philippi Chalcedem mittitur 28, 5, 11.
- Menippus princeps legationis Antiochi 34, 57, 6 ad Aetolos legatus 35, 32, 2 eius verba in consilio ib. 8 praedatores Romanos caedit 35, 51, 4 Perrhaebiam invadit 36, 10, 5 cf. 36, 11, 6.
- Menix insula vastatur 22, 31, 2.
- Meno Antigonensis 42, 58, 7.
- Menophilus mercator Perrhaebus 44, 35, 10.
- Menti aedes vota 22, 9, 10 dedicata 23, 31, 9.
- Mensarii appellati quinqueviri aeri alieno dispensando 7, 21, 5 triumviri creati ob argenti penuriam 23, 21, 6 cf. 24, 18, 12.
- Mensis intercalarius 37, 59, 2.
- Mentissa urbs Hispaniae 26, 17, 4.
- Menturnae sv. Minturnae Ausonum urbs 8, 11, 11 proditione capta 9, 25, 4 colonia 10, 21, 8 cf. 27, 37, 2; 36, 3, 6; 36, 37, 3; 43, 13, 3 ibi paludes P. 77.
- Menturnenses 27, 37, 3 vacationem militiae rogant 27, 38, 4; 36, 3, 6 Marium publice navi in Africam transmittunt P. 77.
- Mercatorum collegium 2, 27, 5.
- Mercennarii milites quando primum in exercitu Romano 24, 49, 8.
- Mercurii aedes dedicata 2, 21, 7 ei lectisternium factum 5, 13, 6 Mercurii tumulus 26, 43, 6 promunturium 29, 27, 8.
- Meropus mons 32, 5, 11.
- Messana 21, 49, 3; 24, 1, 11 a Martertinis occupata 28, 28, 6 ibi praesidium Romanum 29, 7, 2 a Sex. Pompeio occupata P. 123.
- Messapii 8, 24, 4.
- Messene 27, 33, 5; 32, 21, 23, cam

- Nabis cepisse dicitur 31, 32, 16 extra concilium Achaeorum 36, 31, 2 ab Achaeis oppugnatur ib. 5 ab Achaeis post defectionem victa 39, 50, 9.
- Messenii 27, 30, 13; 29, 12, 14; 31, 35, 6 a T. Quinctio, cui se permisserant, concilio Achaeorum adiunguntur 36, 31, 9 eum ab Achaeis defecerint 39, 49—50 Philopoemenem veneno tollunt 39, 50, 7 P.
- Messia silva Veientibus adempta 1, 33, 9.
- Vettius Messius Volscus factis quam genere nobilior suos paene circumventos liberat 4, 28, 3 sqq.
- Metalla vetera recolit, nova instituit Philippus 39, 24, 2 ea exercere ventantur Macedones 45, 29, 11 in Macedonia instituta F. 12 d.
- Metapontus 1, 18, 2; 8, 24, 17; 25, 11, 10; 27, 1, 14; 27, 42, 15.
- Metapontini ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12; 25, 15, 6 oriundi ex Achaia ib. 7 cf. 26, 39, 18 ab Hannibale in Bruttios tradueti 27, 51, 13 duo Metapontini Fabium decepturi comprehenduntur 27, 16, 16 Metapontinus ager 24, 20, 15.
- Metaurus flumen 27, 47, 9.
- Metellus cf. Caecilii.
- Meteon Labeatidis terrae 41, 23, 3; 44, 32, 3.
- Methres F. 4.
- Methymnam traducti Antissaei 45, 31, 14.
- M. Metilius trib. pl. 5, 11, 4.
- M. Metilius legatus a senatu ad consules mittitur 25, 22, 2.
- [M.] Metilius trib. pl. 4, 48 agrariae legis lator ib. 2.
- Metrodorus princeps legationis Persei ad Rhodios 41, 23, 10.
- Metropolis Thessaliae urbs 32, 13, 11 Romanis deditur 32, 15, 3 Antiocho 36, 10, 2 Romanis 36, 14, 6.
- Metropolitanus campus 38, 15, 13.
- Mettius Curtius Sabinorum dux repellit Romanos 1, 12, 3 reiectus per paludem evadit ib. 10.
- Mettius Fuffetius Albanorum dictator 1, 23, 4 eius cum Tullo Hostilio colloquium ib. 7 Albanis auctor prodicionis, ad bellum palam gerendum alios incitat 1, 27, 2 eius supplicium 1, 28, 10 P.
- Metuta Monuni filia Gentio nubit 41, 30, 4.
- Mevania 9, 41, 13.
- Mezentius Etruscorum rex Caere imperitans socia arma Rutulis iungit 1, 2, 3.
- Micipsa Masinissae filius P. 50 moritur P. 62.
- Micythio Chalcidensis princeps 35, 38 Eretriam mittit auxilium implorans ib. 4. Antiocho adversatur, ne recipiatur 35, 46, 9 cf. 35, 50, 10; 35, 51, 6 pedibus captus et in senatum gestatus de magistratum avaritia queritur 43, 7, 5.
- Midon Beroeaeus 42, 58, 7 cf. 44, 32, 9 Paulo se dedit 44, 45, 2.
- Miles primum de publico stipendium accipit 4, 59, 11 P. postquam stipendiarii facti sunt pro clipeis senta habent 8, 8, 3 eorum acies descripta ib. 5 hastati ibid. principes ib. 6 triarii, rotarii, accensi ib. 8 milites, quod nunquam antea factum, iure iurando adaecti 22, 38, 2 ad eam diem nihil praeter sacramentum fuerat ib. 3 mercennarii primi in exercitu Rom. 24, 49, 8 milites ab annis septemdecim et praetextati quidam scripti 22, 57, 9 omnes minores quinquaginta annos sacramento rogantur 40, 26, 7 veteres scripti usque ad quinquaginta annos 42, 31, 4 lex sacra militaris, ne cuius militis scripti nomen nisi ipso volente deleatur 7, 41, 4 milites ob insignem operam donati 7, 37; 39, 31, 17—18 carminibus celebrant imperatores triumphantes 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3 ipsi milites laureati in triumpho 45, 38, 12 donantur ab imperatore 5, 12, 12; 7, 41, 8; 10, 30, 10 sine militibus triumphus 28, 9, 10 P.; 37, 46, 6 ob praedam parciosem irati imperatori 45, 35, 6 legio ante tempus dimissa iubetur ad signa redire et multatur 40, 41, 8 qui incertis comaeatibus per ambitionem imperatoris aberant ab exercitu, redire iubentur 43, 14, 7 imperatorem relinquunt stipendia a se im-

- pleta dicentes P. 98 militaris disciplina relaxata restituitur 44, 1, 5; P. 57 militum seditio 2, 43, 7; 3, 50, 11; 3, 51, 7; 32, 3, 2 decimus quisque supplicio affectus ob proditionem 2, 59, 11 Capuanis hibernis corrupti Capuae occupandae consilia faciunt 7, 38, 5 P. consulis arte alii alio ablegati 7, 39, 2 metu poenae adversus urbem proficiuntur T. Quinctio duce attracto ib. 6—17 per dictatorem revocantur 7, 40 P. eorum postulata 7, 41, 2 milites ex fuga Cannensi in Siciliam relegantur, donec in Italia bellum sit 23, 25, 7 P. cf. 24, 18, 9 Marcellum adeunt veniam petentes 25, 6 nihil impetrant a senatu 25, 7, 3 additum ignominiae ne in oppidis hibernarent 26, 1, 10 eadem ignominia affecti Cn. Fulvii milites 27, 7, 13 causa prope magni motus fiunt 27, 9 Cannenses milites Scipio secum ducit in Africam 29, 24, 11 ignavi iubentur, nisi cui morbus causa erit, stantes cibum capere quoad stipendia faciunt 24, 16, 13 miles qui exercitum deseruerat damnatus a tribunis pl. et virgis caesus venit P. 55 militum opera quod in agro usus erat, L. Postumius damnatus P. 11.
- Milesii 38, 39, 9 eorum legati in senatu 43, 6, 4.
- Miletus 37, 16, 2.
- Milionia Marsorum urbs capta 10, 3, 5; 10, 34.
- Milionius praetor Lanuvinorum 8, 11, 4.
- Militiam detrectant duodecim coloniae 27, 9, 7.
- Milyas Eumeni data 38, 39, 16.
- Staius Minacius dux Samnitium captus 10, 20, 13.
- Mincius amnis 24, 10, 7; 32, 30, 4.
- Minerva in Capitolio obsessa 3, 17, 3 ei donum ex argento latum 22, 1, 17 lectisternium habitum 10, 22, 9 spolia hostium concremata 45, 33 Minervae cella 6, 29, 9 templum dextro latere aedis Iovis O. M. 7, 3, 5 simulacrum integrum relictum omnibus aliis incensis F. 18 Minervae Alcidi Perseus sacrificat 42, 51, 2
- Chalcioeci templum aereum Sparta 35, 36, 9 Iliensi sacrificat Antiochus 35, 43, 3 C. Livius 37, 9, 7 cf. 37, 37, 3 Itonia 36, 20, 3 praeses arcis Atheniensis 45, 28 cf. 42, 20, 3.
- Minervae promunturium 40, 18, 8 ibi sacrificatum prodigii causa 42, 20, 3.
- Minervium oppidum 45, 16, 5.
- Minus Cerrinius 39, 13, 9 inter conditores et sacerdotes Bacchanalium 39, 17, 6 Ardeam in vincula missus 39, 19, 2.
- Minnio princeps amicorum Antiochi regem ad bellum Romanum concitat 35, 15, 7 cum legatis Romanis pro rege colloquium habet 35, 16 mediae acie praest 37, 41.
- Minoa Heraeae vd. Heraeae.
- Minturnae vd. Menturnae.
- Minucia Vestalis insimulata apud pontifices viva defoditur 8, 15, 8 P. L. Minucius cos. 3, 25 ab Aequis circumsessus in Algidio 3, 26, 4 a dictatore iubetur consulatu deposito legatus ad exercitum manere 3, 29, 2.
- L. Minucius decemvir 3, 35, 11 in Algidum missus 3, 41, 10.
- L. Minucius praefectus annonae 4, 12, 8 Sp. Maellii prava consilia ad senatum defert 4, 13, 10 bove aurato donatus 4, 16, 2 frumentum Maelianum assibus in modium aestimatum plebei dividit ibid. trib. pl. secundum quosdam ib. 3 ei frustra dies dicta 4, 21, 4.
- L. Minucius legatus Q. Flacci Romam it 40, 35, 3.
- M. Minucius cos. 2, 21.
- M. Minucius cos. 2, 34, 7.
- M. Minucius trib. pl. 5, 11, 4.
- M. Minucius procos. Thracas vincit P. 65.
- M. Minucius trib. pl. 23, 21, 6.
- P. Minucius cos. 2, 34.
- P. Minucius trib. mil. 35, 5, 3.
- Q. Minucius cos. 3, 30 contra Sabinos profectus ib. 8.
- Q. Minucius legatus 26, 33, 5.
- Q. Minucius trib. mil. 35, 5, 3.
- Q. Minucius legatus ad Cretenses 41, 25, 7.

- Ti. Minucius eos. 9, 41, 2 de Samnitibus triumphat ib. 14 secundum quosdam vulnere mortuus ib. 15.
- M. Minucius Faesus augur de plebe 10, 9, 2
- Ti. Minucius Molliculus praetor sortitur peregrinam 40, 35, 8 pestilentia moritur 40, 37.
- L. Minucius Myrtilus Carthaginensibus deditur, quorum legatos pulsarat 38, 42, 7.
- M. Minucius Rufus magister equit.
- Q. Fabii 22, 8, 7 dictatoris consilii infestus 22, 12, 11 ferox rapidusque consilii et lingua immodicus ib. 12 milites oratione in dictatorem concitat 22, 14, 4—14 proelio abstinere iubetur a dictatore 22, 18, 8 proelio superior vanis litteris victoriam Romam nuntiat 22, 24, 14 ei aequatur cum dictatore imperium 22, 26, 5 ex insidiis liberatur a dictatore 22, 29, 5 P. eum patrem consulat 22, 30, 2 P.
- M. Minucius Rufus praetor 32, 27, 7 peregrinae iurisdictionis 32, 28, 2 triumvir coloniae 34, 53, 2 Carthaginem legatus it 34, 62, 16.
- Q. Minucius Rufus aed. pl. praetor creatur 31, 4, 4—7 Bruttijs sortitur 31, 6, 2 eius litterae de Proserpinae templo spoliato 31, 12 ei prorogatur imperium ad quaestiones exercendas 32, 1, 7 eos. 32, 27, 5 ei et collegae Italia decreta 32, 28, 8 Boios vastat 32, 29, 6 et vincit 32, 31 ei triumphus petenti negatur 33, 22, 7 triumphat in monte Albano 33, 23, 8 legatus ad Asiae res componendas 37, 55, 7 legatus in Galliam 39, 54, 13.
- Ti. Minucius Rufus 42, 54, 7.
- L. Minucius Thermus legatus L. Manlii consulis 41, 8, 5.
- Q. Minucius Thermus trib. pl. 30, 40, 9 cf. 30, 43, 2 aed. cur. 32, 27, 8 triumvir coloniae 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 praetor 33, 24, 2 Hispaniam cit. sortitur 33, 26, 2 litteris nuntiat se prospere pugnasse 33, 44, 4 longo et gravi morbo in provincia retentus 34, 10, 5 triumphat ib. 6 eos. 34, 54, 2 in Ligures profecturus exercitum scribit 34, 56, 3 a Liguribus obsidetur 35, 11 ei imperium prorogatur 35, 20, 6 Ligures in fines repellit proelio victos 35, 21, 7 e castris suis repellit 36, 38 ei triumphus negatur 37, 46, 2 legatus in Asiam 37, 55, 7 ad Antiochum missus 38, 39 cadit in proelio 38, 41, 3.
- Misagenes Masinissae filius ad bellum Macedonicum missus 42, 29, 8 cf. 42, 62, 2; 44, 4, 11 dispersa classe aeger Brundisium delatus 45, 14, 8.
- Miseni promunturium 24, 13, 6.
- Mithridates Antiochi filius 33, 19, 9.
- Mithridates Ponti rex Nicomedem et Ariobarzanem ex regnis pellit P. 76 ei bellum indictum P. 77 Bithynia et Cappadocia occupatis Phrygiam intrat ibid. Asiam occupat eivesque Romanos omnes caedi iubet P. 78 a Rhodijs victus ibid. Archelaum in Graeciam mittit eum exercitu ibid. cf. P. 81 a Sylla in Europa bis victus P. 82 eius classis Syllae se tradit ibid. urbes Asiae diripit ibid. eius praefecti a Fimbria fusi P. 83 Pergami obsessus ibid. pace facta cedit Asia, Bithynia, Cappadocia ibid. rursus eum eo bellum P. 86 foedus iungit eum Sertorio P. 93 Cottam vincit ad Chalcedonem ibid. a Lucullo victus P. 94 eius praefecti a Deiotaro caesi ibid. exercitu ad Cyzicum deleto in Pontum fugit P. 95 a Lueullo iterum victus ad Tigranem confugit P. 97 eum eo victus P. 98 cf. F. 23—24 C. Tiarium vincit ibid. a Pompeio victus P. 100 iterum victus ad Bosporum fugit P. 101 eum obsidet Pharnaces filius P. 102 interfectus ibid.
- Mitylenae dirutae P. 89.
- Mitylenaeae duae naves 37, 12, 5.
- Mityls annis Thessaliae 44, 7, 4.
- Mnasiloehus princeps Aearnanum multis donis emptus Antiocho gentem suam conciliat 36, 11, 8.
- Mnasimachus Aearnan a Romanis deponitur 37, 45, 17; 38, 38, 18.
- Moagetes tyrannus Cibyrae infidus homo 38, 14, 3 in castra Romana

- venit ib. 9 ei centum talenta imperata ib. 14.
- Moeniaceptus Gallorum regulus in Carthaginiensium exercitu cadit 24, 42, 8.
- Moericus Hispanus Achradinam prodit Marcello 25, 30, 2 sqq. eius praemia 26, 21, 10.
- Moesi gens P. 134 cum iis bellum ibid.
- Moles Romae ad Neptunias aquas, iter populo 39, 44, 6.
- Molossis 8, 24, 3; 25, 26, 4.
- Molotis terra 32, 13, 2.
- Moneris navis 38, 38, 8.
- Monetae aedes 4, 7, 12 ibi lintei libri 4, 7, 12; 4, 20, 8 aedes et officina in Capitolio, ubi olim M. Manlii domus 6, 20, 13 cf. 7, 28, 5 Iunoni Monetae aedes vota 7, 28, 4 facta per duumviros ib. 5 dedicata ib. 6 cf. 33, 26, 8 ei vota aedes 42, 7, 2 dedicata 45, 15, 9.
- Monopodia quando Romam advecta 39, 6, 7.
- Mons sacer 2, 32, 2 cf. Sacer.
- Montani 28, 46, 11 cf. Epanterii.
- Monunus Dardanorum princeps 44, 30, 4.
- Mopsii familia Compsana 23, 1, 2.
- Mopsius tumulus 42, 61, 11; 42, 65.
- Morcus Gentii legatus ad Rhodios 44, 23, 4.
- Morzius auxilia Gallis mittit 38, 26, 4.
- Motus terrae 4, 21, 5 crebri 34, 55; 35, 40, 7; 40, 59, 7; 41, 28, 2 ob motus terrae feriae 34, 55.
- Mucia prata trans Tiberim 2, 13, 5.
- C. Mucius Scaevola adulescens nobilis scribam Porsinae regis loco obtruncat 2, 12, 7 P. dextram foculo inicit ib. 13 P. dimissus a rege ib. 14 ei cognomen inditum Scaevolae 2, 13, 1 ager dono datus ib. 5.
- P. Mucius Scaevola Q. F. praetor urbanus 40, 44, 2—6 cf. 41, 19 censuram petit 43, 14.
- Q. Mucius Scaevola praetor 23, 24, 4 in Sardinia 23, 30, 18 quoad convalescisset, T. Manlius in Sardiniam missus 23, 34, 14 ei prorogatur imperium in Sardinia 24, 10, 4 iterum prorogatur 24, 44, 5 tertium 25, 3, 6.
- Q. Mucius Scaevola decemvir sacrorum demortuus 27, 8, 4.
- Q. Mucius Scaevola Q. F. praetor 40, 44, 2 Siciliam sortitur ib. 6 trib. mil. consulens sequitur ad bellum Macedonicum 42, 49, 9 mediam aciem ducit 42, 58, 13 in Ambraciam missus 42, 67, 9 Ceremiam capit diripitque 43, 1, 1—3.
- Q. Mucius Scaevola procos. Asiam obtinet P. 70 pont. max. P. 86 eius mors ibid.
- Muli mille ferme hostibus immissi ad terrorem incutiendum 7, 14, 7—8 cf. 10, 40, 8 mulis tabernaculisque ornabantur magistratus, ne quid tale sociis imperarent 42, 1, 9.
- Mulieris vestis et ornamenta, quae pluris quam quindecim milium aeris essent, in censum relata 39, 44, 2.
- Mulieres damnatae cognatis traditae, in quas privato animadvertent, 39, 18, 6 mulierum turba in foro Capitolioque nec sacrificantium nec precantium deos patrio more 25, 1, 7 ploratus mulierum Hannibale appropinquante urbi 26, 9, 7 curam cultumque feminarum capta Carthagine nova Mandoni uxor Scipioni commendat 26, 49, 11 de mulieribus heredibus lex Voconia P. 41 cf. matronae.
- Mulsi pocillum Iovi votum 10, 42, 7 mulsum prosecutis funus datum 38, 55, 2.
- Multa duo milia aeris edicta, cum capitis anquisitum esset 2, 52, 5 ducentum milium aeris 25, 3, 13 multae certandae dies indicta ib. 14 lex de multarum aestimatione 4, 30, 3 multa a pontifice max. flammio dicta populi iussu remittitur 37, 51, 5; 40, 42, 10 a censoribus privato multa dicta 43, 16, 5.
- Multatitia pecunia 10, 23, 12; 10, 31, 9 ex ea aedes factae ibid. cf. 27, 6, 19 ludi 10, 23, 12; 27, 6, 19.
- Mulvius pons 27, 51, 2.
- L. Mummius trib. pl. 38, 54, 5 praetor 41, 8 ei quaestio decreta de Lucanis 41, 9, 9.
- L. Mummius censor 40, 51, 5.
- L. Mummius cos. Achaecos vincit et

- Corinthum diruit P. 52 abstinentissimus vir ibid. triumphat ibid.
- Q. Mummius trib. pl. 38, 54, 5.
- C. Munatius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
- Munatius Plancus cum exercitu Antonio se iungit P. 120.
- Munda Hispaniae urbs 24, 42 ibi pugnatum ib. 2 vi capta 40, 47, 2 ibi Pompei filii a Caesare victi P. 115.
- Municipes 8, 14, 2; 38, 36, 7.
- Municipia 26, 8, 10; 26, 15, 3.
- ad Murciae Latinis sedes datae 1, 33, 5.
- Murena (M. Valerius Murena?) legem de provocatione tertio fert P. 10.
- Mures nutrimento sunt obsessis 23, 19, 13 P.
- Murgantia Samnitium capta 10, 17, 3.
- Murgantia Siciliae urbs 24, 27, 5; 24, 36, 10 Hispanis data transitionis praemium 26, 21, 14—17.
- Murus lapideus urbi circumdatus 1, 38, 6 P. Sagunti non caele duratus, sed interlitus luto antiquo more 21, 11, 8 muris reficiendis quinqueviri 25, 7, 5 murus novus obiectus exteriore deiecto 21, 11, 5; 38, 7, 5 omnium eis Hiberum urbium muri uno die diruti 34, 17, 11 in muro fornices apti ad excurrendum 36, 23, 3.
- Mutila Illyriorum urbs capta 41, 11, 7.
- Mutilum castrum 31, 2, 7; 33, 37, 2.
- Mutina urbs 21, 25, 3 eo confugiunt triumviri agro assignando ibid. a Gallis obsessa ib. 6 cf. 35, 4, 3 colonia deducta 39, 55, 6 P. Liguriibus adempta 41, 16, 8 a D. Bruto occupata P. 117 ab Antonio obsessa P. 118 cf. P. 119.
- Muttines Hippaeritanus, vir impiger, in Siciliam missus ab Hannibale 25, 40, 5 Numidarum dux ib. 6 ad seditionem Numidarum sedandam proficiscens Poenorum duces monet, ne absente se eum hoste confligant ib. 11 sociorum populi Rom. agros urit 26, 21, 15 simultate Hannonis infensus Agrigentum Laevino prodit 26, 40, 7 in senatum introductus 27, 5, 6 civis Romanus factus ib. 7 primum agmen ducens Numidarum in exercitu Romano Thraecias repellit 38, 41, 12 eius filius per medios hostes perrumpit ib. 13.
- Myeenica prope Argos 32, 39, 6.
- Myla flumen Siciliae 24, 30, 3.
- Mylae oppidum munitissimum a Perseo capitur 42, 54.
- Mylaseni 38, 39, 8.
- Mylasenses Euromensium provincia occupata vincuntur a Rhodiis 45, 25, 13.
- Myndii 33, 20, 12.
- Myndus 37, 16, 2.
- Myonnesus 37, 13 promunturium inter Teum Samumque 37, 27, 7 cf. 37, 28, 5; 37, 29, 7 ibi proelium 37, 30, 10 P.
- Myrina 33, 30, 3.
- Mysi in exercitu Antiochi 37, 40, 8.
- Mysia 37, 56, 2 restituta Eumeni 38, 39, 15.
- Nabis Laedaemoniorum tyrannus a Romanis foederi cum Philippo facto adscriptus 29, 12, 14 Achaeos vastaverat 31, 25, 3 contra eum bellum decernunt Achaei ib. 10 Achaeis gravibus adsiduusque hostis 32, 19, 6 ei Argi traduntur a Philocle 32, 38, 6 ibi rogationes promulgat ib. 9 cum consule colloquitur 32, 39, 2 amicitia cum Romanis iuncta indutias facit cum Achaeis 32, 40, 4 P. viros Argis ipse, feminas uxor spoliavit ib. 10 avaritia et crudelitate omnes tyrannos aequat 33, 34, 8 cf. 33, 45, 3 adversus eum SC. factum 34, 22, 5 bellum a Graecis decretum 34, 24, 7 Spartam communit Quinctio appropinquante 34, 27, 2 principes iuventutis eum perfidia enecat ib. 8 Iliotas caedit ib. 9 colloquitur eum consule 34, 31 Argis cedit 34, 33, 3 P. pacis conditiones a Quinctio accipit 34, 35 ei magno fructui mare est, omnem oram navibus praedatoriis infestam habenti 34, 36, 3 populum ad bellum excitat 34, 37, 3 urbe oppugnata pacem

- ante spretam accipit 34, 40, 4 P. cf. 34, 41, 8 ad eum missus Damocritus Aetolus 35, 12, 7 seditionem excitat 35, 13 P. Gytheum oppugnat 35, 25, 2 Achaeos classe repellit 35, 26, 9 a Philopoemene victus 35, 29, 6 Spartae inclusus 35, 30, 12 ab Aetolis interfectus 35, 35, 18.
- Naevia porta 2, 11, 9.
- M. Naevius accusator P. Scipionis secundum quosdam auctores 38, 56, 2—6 P. trib. pl. 39, 52, 3 in eum oratio P. Scipionis ibid.
- Q. Naevius triumvir coloniae 34, 53, 2.
- L. Naevius Balbus quinquevir 45, 13, 11.
- Q. Naevius Crista praefectus socium vir impiger et peritus militiae 24, 40, 8 Philippum nocte opprimit ib. 11.
- Q. Naevius Matho praetor sortitur Sardiniam et de veneficiis quaestionem 39, 38, 2 cf. 39, 41, 5.
- Nar amnis 34, 45, 7.
- Naraggara urbs 30, 29, 9.
- Narbo provincia P. 103.
- Narbo urbs P. 134.
- Narnia olim Nequinum 10, 9, 8; 10, 10 eo colonia missa Narnia dicta ib. 5 militiam detraet 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 colonorum numerus expletus 32, 2, 7.
- Narnienses 32, 2, 6.
- Nasus (insula) Syracusis 25, 24, 8 capta 25, 30, 10.
- Nasus Aearnanum 26, 24, 15.
- Navales duumviri 9, 30, 4 cf. duumviri; navalis triumphus P. 17 navalis pugnae simulacris agilitatem navium experiuntur 26, 51, 6.
- Navalia Romae 3, 26, 8; 8, 14, 12; 40, 51, 6.
- Naves actvariae, quarum nulla plus quam triginta remis agenda, concessae Antiocho 38, 38, 8 apertae 44, 28, 3 fluviatiles 10, 2, 12 hepteres et hexeres 37, 23, 5 hippagogi 44, 28, 7 maritimae 21, 63, 3 ne qui senator maritimam quae plus trecentarum amphorarum esset haberet 21, 63, 3 moneris 38, 38, 8 praetoria 21, 50, 8 lumina in navibus singula rostratae, bina onerariae habent, in praetoria nocturnum insigne trium luminum 29, 25, 11 pristis 44, 28 speculatoriae et levia navigia 30, 10, 13 naves longae Antiatibus ademptae 8, 14, 8 partim incensae, partim in navalia subductae ib. 12 inde rostra templum extructum in foro ibid. certamen navium Patavii sollemne 10, 2, 15 plaustris in mare tralatae 25, 11, 18 a sociis aedificatae et instructae 28, 45, 14 quadragesimo quinto die, quam materia ex silvis detracta erat, naves in mare deductae ib. 21 navis velata infulis ramisque oleae Scipioni occurrit ad petendam pacem 30, 36, 4 flammae micantis terrore naves sibi viam faciunt per hostes 37, 11, 13 captae Macedonum invisitatae magnitudinis in campo Martio subductae 45, 42, 12 navium gubernatores et magistri 29, 25, 7.
- Naufragia classium Romanarum P. 18.
- Q. Navius centurio auctor peditum equiti immiscendorum 26, 4, 10 signum hostibus infert 26, 5, 15.
- Naupactus 26, 26; 27, 32, 2 ibi Aetolorum concilium 31, 40, 9 cf. 35, 12, 3; 36, 30.
- Naustathmos portus Phocaeae 37, 31, 10.
- Nautae pro censu dati privata impensa 24, 11, 7—9.
- C. Nautius cos. 2, 52, 6 in Volscos missus 2, 53, 5.
- C. Nautius cos. 3, 25 Sabinos vastat 3, 26, 2 vincit 3, 29, 7.
- Sp. Nautius cos. 2, 39, 9.
- Sp. Nautius cos. 9, 21.
- Sp. Nautius cohortibus alariis praest 10, 40, 8 donatur armillis coronisque 10, 44, 3.
- C. Nautius Rutilus cos. 4, 52, 4.
- Sp. Nautius Rutilus trib. m. e. p. 4, 35, 4 iterum 4, 47, 8.
- Sp. Nautius Rutilus trib. m. e. p. 4, 44, 13 iterum 4, 61, 4.
- Neapolis a Cumis profecta 8, 22, 5 vicina Palaepolis ibid. Neapolim Hannibal aggreditur 23, 1, 5 iterum 23, 15 a Romanis tenetur ib. 2 ager vastatur 24, 13, 7 cf. 40, 41, 3.

- Neapolis Syracusarum regio et instar urbis 25, 25, 5.
 Neapolis Macedoniae urbs 38, 41, 9.
 Neapolitani in dicionem Romanam veniunt 8, 26, 6 P. Romanis patenas aureas offerunt 22, 32, 4.
 Nemea ludicrum 27, 30, 9 et 17 in adventum imperatoris Romani indictum 34, 41.
 Nemea annis 33, 15.
 Neo Boeotius comes Persei fugientis 44, 43, 6.
 Neo Thebanus quare securi percussus 45, 31, 15.
 Neocretes 37, 40, 13.
 Nepesinus ager 5, 19, 7; 26, 34, 10.
 Nepete urbs 6, 9, 3 inde legati Romanam veniunt auxilium petentes ibid. Etruscis perfide dedita 6, 10 capta a Camillo ib. 4 auctores deditiois securi percussi ib. 5 eo colonia deducta 6, 21, 4 cf. 10, 24, 3 militiam detrectat 27, 9, 7 poenam dat 29, 15.
 Nepheris oppidum Africae P. 51.
 Neptuniae aquae 39, 44, 6.
 Neptunus 1, 9, 6 ei sollemnes ludi a Romulo instituti ibid. lectisterium factum 5, 13, 6 eum duce sequi iubet Scipio in expugnanda Carthagine nova 26, 45, 9 eius ara 28, 11, 4.
 Nequinum circumsessum 10, 9, 8 captum 10, 10, 5 cf. Narnia.
 Nervii Galli a Caesare deleti, eum ingenti pertinacia bellissent P. 104 cf. 141.
 Nerulum Lucanum oppidum captum 9, 20, 9.
 Nesactium Histrorum oppidum oppugnatur 41, 11 aqua interclusa capitur ib. 5 incolarum foedum facinus rabiesque ib. 4.
 Nessus annis Macedoniae 45, 29, 5.
 Nexi ob aes alienum soluti cautumque in posterum ne necerentur 8, 28, 9.
 Nicaea urbs 28, 5, 18 in sinu Maliiaco 32, 32, 9; 32, 35, 2.
 Nicaea Massiliensium oppidum P. 47.
 Nicaea Crateri uxor 35, 26, 5.
 Nicaeus Iupiter 43, 21, 8.
 Nicander Aetolus ad Philippum missus 35, 12, 6 et 10 ab Antiocho pecuniam fert 36, 29, 3 a Philippo rege comiter exceptus ib. 5 praetor 38, 1, 4 Acaerniam vastat 38, 4, 10.
 Nicander archipirata 37, 11, 6.
 Nicanor ex purpuratis Philippi 33, 8, 8.
 Nicatorum cohors regia Macedonum 43, 19, 11.
 Nicephorium 32, 33, 5; 32, 34, 9.
 Nicias praetor Achaeorum 28, 8, 10.
 Nicias Persei legatus 44, 10, 2 regis iussu interfectus 44, 10, 4.
 Nico nobilis Tarentinus coniuratorum princeps ad Hannibalem per speciem venandi comeat 25, 8, 4 Hannibali appropinquanti portam aperit 25, 9, 11 ei Perconi fuit cognomen 26, 39, 15 in proelio navali duce Romanum hasta transfigit ib. 16 fortiter pugnans cadit 27, 16, 3.
 Nicodamus Ambraciae cum quintantis Aetolis subvenit 38, 5, 6.
 Nicodemus Bithynia potitur ope Gallorum 38, 16, 9.
 Nicomedes Prusiae filius senatui commendatus 45, 44, 9 patrem occidit adiuvante Attalo P. 50.
 Nicomedes in regnum Bithyniae restitutus P. 74 a Mithridate pulsus P. 76 heredem facit populum Romanum P. 93.
 Nicopolis ab Octaviano constructa F. 51 y.
 Nicostratus Achaeorum praetor 32, 39, 7 Macedonas necopinantes aggressus fundit 33, 14, 9 sqq.
 Nilus 44, 19, 9 Nili ostium 45, 11, 11 Nili insula P. 112.
 Ninnii Celeres Sthenius Pacuviusque Hannibalem Capuae epulis et hospitio excipiunt 23, 8.
 Nisetae 33, 18, 3.
 Nitiobriges gens P. 65.
 Nix alta vineas aperit 21, 61, 10.
 Nobiles anulos aureos et phaleras deponunt ob indignitatem comitorum 9, 46, 15 inter omnes nobiles foedus ictum de bello trahendo tribunus exprobrat 22, 34, 7 nobiles plebeios plebem contemnere coepisse, ex quo contemni patribus

- desierint ib. 8 nobiles a Mario et Cinna trucidantur P. 80 ad Syllam transfugiunt ex urbe P. 85 trucidati a Marianis P. 86 nobilium indignatio de lege Maullia P. 100.
- Nobilitas non genere, sed per cooptationem in patres 4, 4, 7 adversa nobilitate comitia habita 6, 42, 9 pro uno consule plebeio tres patricios magistratus nobilitas sibi sumit 7, 1, 5 cum invidia nobilitatis fastos evulgat Flavius 9, 46, 6 nobilitatis invidiam, favorem plebis Flaminiio parit lex de quaestu senatorio 21, 63, 4 Catonem per omnem vitam nobilitas premebat 39, 41 plebis nobilitas 10, 7, 7.
- Nolam missus in praesidium M. Marcellus 23, 39, 8 a Nola Hannibal repulsus 23, 46, 2 iterum 24, 17 urbs in potestatem Samnitium venit P. 73.
- Nolani defendentes Palaepoli in urbe tradita depelluntur 8, 26, 4 senatus Nolanus Romanorum, plebs Hannibalis 23, 14, 7 cf. 23, 16, 5 et 23, 39, 7 aciem Romani praesidii augent 23, 44, 9 plebs frustra Hannibalem arecessit 24, 13, 8.
- Noliba Hispaniae urbs 35, 22, 7.
- Nomina dant milites in dilectu 2, 30, 6.
- Nomentana via, olim Ficulensis 3, 52, 3.
- Nomentani in civitatem recepti 8, 14, 3.
- Nomentum Latinorum urbs capta 1, 38, 4.
- Nonae 27, 23, 7 a. d. III Nonas Quint. dies sollemnis Apollinariibus ibid. a. d. III Nonas Maias Latinae 41, 16 nonae Sextiles ib. 5.
- Norba colonia deducta 2, 34, 6 cf. 7, 42, 8; 32, 2, 4 a servis occupatur 32, 26, 8.
- Norbani fidem Romanis servant 27, 10, 7.
- Norbanus ager 8, 19, 5.
- C. Norbanus cos. Syllae legatos violat P. 85 victus ab eo et proscriptus P. 89 se ipse occidit ibid.
- C. Norbanus cos. F. 52 ec.
- Nortia Etrusca dea 7, 3, 7.
- Nota censoria adscripta notis ex senatu 39, 42, 6
- Notium prope Ephesum ab Antiocho oppugnatum 37, 26, 5; 38, 39, 8.
- Nova Carthago vd. Carthago.
- Nova classis locus Hispaniae 22, 21, 6.
- Novae tabernae 3, 48, 5.
- Novemdiale sacrum, si lapidibus pluisset 1, 31, 4; 21, 62, 6; 23, 31, 15; 25, 7, 9; 26, 23, 6; 27, 37 instauratum ib. 4.
- Novensiles dii 8, 9, 6.
- Nuceria Alfaterna ad deditionem subacta 9, 41, 3 ab Hannibale capta 23, 15, 3 incensa ib. 6 deleta 27, 3, 6 Nucerinus ager 9, 38, 2.
- Nucerini Atellam traducti 27, 3, 7.
- Numa Pompilius Sabinus inclita iustitia religioneque 1, 18 ad eum patres regnum deferunt ib. 5 auspiciis probatus rex ib. 9 Ianum belli pacisque indicem facit 1, 19, 2 eum Egeria nocturnos congressus simulat ib. 5 annum in duodecim menses ad cursum lunae describit ib. 6 Iovi, Marti, Quirino flamines legit 1, 20, 3 virgines Vestae, quibus stipendium publicum statuit ibid. Salios Marti Gradivo legit ib. 4 pontificem creat, omnes ritus Marcio pontifici tradit ib. 5 Iovi Elicio aram in Aventino dicat ib. 7 Camenis lucum sacrat 1, 21, 3 Fidei sollemne instituit ib. 4 regnat tres et quadraginta annos ib. 6 eius ossa librique inventa 40, 29, 4 P. partim cremati libri ib. 14 P.
- Numantia obsessa P. 57 capta et deleta P. 59.
- Numantini P. 54 cum iis pacem factam senatus rescindit P. 55 M. Popilius fugant ibid. Hostilium vincunt et pacem foedam inire cogunt ibid. eam iterum rescindit senatus ibid. Hostilium deditum non recipiunt P. 56 obsessi fame urgentur P. 57 se invicem trucidant P. 59.
- T. Numicius Priscus eos. 2, 63 adversus Volscos profectus Caenonem capit ib. 6.
- Numicus flumen 1, 2, 6.
- Numidae in exercitu Hannibalis 21, 22, 3; 21, 29 crebro ad Romanos transeunt 24, 48, 13 gens rudis ad

- pedestria bella equis tantum habili-
 bus ib. 5 eorum pars Maesuli ib. 13
 eorum facta duce Mutine 25, 40, 6
 eorum proditio 25, 41, 2 LXX
 transfugarum specie in castris Ro-
 manis supplicium dant 26, 12, 19
 in Venerem praecipites 30, 12, 18
 inter auxilia Romana 35, 11, 4; 42,
 35, 6 eorum species contempta ib.
 7 cf. 44, 16, 3 ingens exercitus in
 finibus Poenorum P. 48.
- Numidia vastata P. 65.
- C. Numisius praetor sortitur Sici-
 liam 41, 8, 2.
- L. Numisius Circeiensis alter prae-
 tor Latii a senatu Romam evocatus
 8, 3, 9 bellum renovat 8, 11, 6.
- T. Numisius Tarquiniensis ex de-
 cem legatis in Macedoniam 45,
 17, 3.
- Numistro in Lucanis 27, 2, 4 ibi
 proclium ib. 5 P. cf. ib. 10.
- Numitor Procae filius regno priva-
 tus 1, 3, 10 restituitur a nepotibus
 1, 6, 2 cf. ib. 3.
- L. Numitorius trib. pl. 2, 58, 2.
- P. Numitorius Verginiaev avus 3, 45,
 4 filium mittit ad Verginium 3, 46,
 5 exercitum seducit a decemviris
 3, 51, 7 trib. pl. 3, 54, 11 diem dicit
 Sp. Oppio 3, 58, 7.
- Nundinae 7, 15, 13.
- A. Nummius tribunatum petens occi-
 ditur P. 69.
- Nursia 37, 3, 3.
- Nursini in classem milites pollicen-
 tur 28, 45, 19.
- Nuces in Volturnum fusae alimento
 sunt Casilini praesidio 23, 19,
 12 P.
- Nymphaeum in Apolloniati agro 42,
 36, 8; 42, 49, 10.
- Nymphius princeps Palaepolis 8,
 25, 9.
- Oaeneum oppidum 43, 19, 2 captum
 a Perseo ib. 12.
- Obba urbs Africae 30, 7, 10.
- Oblivio caedis Caesaris a senatu de-
 creta P. 116.
- Oblivionem fluvium Hispaniae mi-
 lites transire nolunt P. 55.
- Obsecratio a populo facta ob prodi-
 gia 4, 21, 5; 26, 23, 6 circa omnia
 pulvinaria 31, 8, 2 supplicatio ob-
 secratioque 42, 20, 3.
- Obsides Porsinae dantur 2, 13, 4 P.
 impubes maxime iniuriae oppor-
 tuni ib. 10 redditi a Porsina 2, 15,
 6 obsides dati principum liberi 2,
 22, 2 sescenti equites dati Samni-
 tibus 9, 5, 5 P. obsides Hispani a
 Bostare dimissi, ut domos redirent,
 in Romana castra perducentur 22,
 22, 18 ex urbe fugere conati cae-
 dentur 25, 7, 14 Hispanarum eivi-
 tatum obsides a Scipione dimissi
 26, 49, 7 de obsidibus Poenorum
 centum redditi 32, 2, 3 iterum cen-
 tum 40, 34, 14 de obsidibus Poe-
 norum solvendis coniuratio servo-
 rum facta 32, 26, 4 P. obsidibus
 ne in publicum prodeundi facultas
 esset ib. 18 magistratus obsidum
 loco dare vetantur Aetoli 38, 11, 7
 obsides in triumpho ducti 34, 52, 9
 obsidum aetas praescripta 30, 37,
 5; 38, 11, 6; 38, 38, 15.
- Ocrea armati Samnites 9, 40, 3.
- Oericulani in amicitiam recepti 9,
 41, 20.
- Oericulum 22, 11, 5 deficit ab Han-
 nibale 30, 19, 10.
- Octavia C. Octavii soror M. Antonio
 nubit P. 127 ab eo repudiata 132
 defuneta 140.
- Octavius Maecius cf. Maecius.
- C. Octavius Caesaris sororis nepos
 heres eius diuidia parte et in no-
 men adoptatus P. 116 Romam ve-
 nit P. 117 adversus Antonium co-
 pias parat ibid. propraetor factus
 a senatu P. 118 Antonium vincit
 119 adversus eum senatus parum
 gratus ibid. cum Antonio in gra-
 tiam reddit ibid. cum exercitu Ro-
 mam profectus eos. creatur P. 119
 legem fert de Caesaris percussori-
 bus P. 120 cum M. Antonio et M.
 Lepido triumvir reipublicae con-
 stituendae ibid. eius legatus a Sex.
 Pompeio vietus P. 123 in Grae-
 ciam transgressus ad Philippos
 pugnat P. 124 seditiones exercitus
 cohibet P. 125 M. Lepido fugato
 in urbem irrumpit ibid. L. Anto-
 nium in potestatem suam redigit,
 Perusia potitur P. 126 Sex. Pom-

- peio Siciliam concedit P. 127 eius soror M. Antonio nubit *ibid.* dissensio inter eum et Antonium composita F. 50 dubio eventu eum Pompeio pugnat P. 128 a Sex. Pompeio victus P. 129 M. Lepido bellum inferenti triumviratus honorem abrogat *ibid.* seditionem veteranorum coercet P. 131 Illyrios vincit *ibid.* Dalmatas domat P. 132 eius secunda proelia adversus Antonium *ibid.* eum victum ad Actium obsidet Alexandriae P. 133; F. 51 tres triumphos agit *ibid.* Augusti cognomen accipit P. 134; F. 51 aa Narbone conventum agit *ibid.* adversus Hispanos bellum gerit P. 135 ei ara ad Rhodanum dedicata P. 139 cf. F. 53 ff. forum Augustum aedificat F. 48 v Nicopolim construit, ludos Aetiacos instituit, Antonium in mausoleum recondit F. 51 v Parthorum seditiones sedat F. 51 z leges fert, provincias disponit F. 51 aa populo nuntiat totum orbem subditum F. 52 complures gentes domat F. 52 bb recipit signa de Parthis F. 53 dd ei currus eum corona aurea decretus F. 53 ee.
- Cn. Octavius aed. pl. 28, 38, 11 praetor creatur *ibid.* Sardiniam provinciam accipit *ib.* 13 naves onerarias Poenorum capit 28, 46, 14 oram maritimam tueri iubetur 29, 13, 5 commeatum et vestimenta parat 29, 36, 1—3 ei Sardiniae ora tuenda datur 30, 2, 4 traicienti in Africam ventus classem dissipat 30, 24, 7 cf. 30, 36, 3 classem consuli tradere iubetur 30, 44, 13 legatus in Africam 31, 11, 18 triumvir coloniae deducendae 34, 45, 5 legatus in Graeciam 35, 23, 5 ad confirmandos Aearnas missus 36, 12, 9.
- Cn. Octavius legatus in Graeciam 43, 17, 2 cf. *ib.* 10 praetor sortitur classem 44, 17, 10 decemvir sacrorum 44, 18, 7 Heraclium cum classe petere iussus 44, 35, 13 Meliboeam capit 44, 46, 3 ad Samothraecen appellit 45, 5 Persea captum Aemilio transmittit 45, 6, 12 eum convenit Paulus 45, 28, 8 quae Paulus de rebus Macedoniae latine pronuntiaverat, ipse Graeco sermone interpretata refert 45, 29, 3 praedam devehit Romam 45, 33, 7 navalem triumphum agit 45, 42, 2.
- Cn. Octavius eos. Cinnam urbe expellit P. 79 eius segnitia *ibid.* Cinnam prope urbem vincit P. 80 occisus a militibus Cinnae *ibid.*
- M. Octavius trib. pl. Ti. Graccho adversatur P. 58 ei potestas abrogatur *ibid.*
- Odomantica terra 45, 4, 3.
- Odrysaе Thracum gens 39, 53, 12 cf. *ib.* 14 in exercitu Persei 42, 51, 10; 44, 42, 3.
- Oeniadae Aearnanibus datae 38, 11, 9.
- Oenus flumen Laeonicae 34, 28.
- Oesalces natu pergrandis Numidarum rex factus 29, 29, 6 moritur *ib.* 7.
- Oeta mons 36, 15, 10; 36, 30, 2 Oetaei montes 41, 22, 5.
- Officina Monetae 6, 20, 13.
- Ofillius Calavius Ovi filius Campanus de Romanis sub iugum missis sententiam dicit 9, 7, 2.
- Cn. et Q. Ogulnii tribb. pl. legem de sacerdotibus de plebe adlegendis promulgant 10, 6, 6 aediles diem dicunt faeneratoribus 10, 23, 11 ex pecunia multatitia quae struxerint opera *ib.* 12.
- M. Ogulnius ad frumentum coemendum missus 27, 3, 9.
- M. Ogulnius trib. mil. cadit in proelio 23, 36, 5.
- M. Ogulnius Gallus praetor urbanus 40, 1, 2.
- Olbiensis ager vastatur 27, 6, 13.
- Oleades ultra Hiberum gens 21, 5, 3 ab Hannibale victi *ib.* 4 eorum exules cum Hannibale configunt *ib.* 7.
- Oleiniatae immunitate donati 45, 26, 13 cf. *ib.* 15.
- Oleinium urbs opportuna Illyrici 45, 26, 2.
- Oleum per vicos singulos divisum 25, 2, 8.
- Olitorium cf. forum.
- Olympia urbs 26, 24, 14 Olympiae

- Indierum 27, 35, 3 cf. 28, 7, 11; 38, 33, 9; 45, 28, 3.
- Olympias Alexandri Magni mater 8, 24, 17.
- Olympias urbs Perrhaebiae, olim Gounocondylum 39, 25, 16.
- Olympio legatus Gentii regis 44, 23, 3.
- Olympium templum Iovis prope Syracusas 24, 32, 3.
- Olympus mons Galatiae 38, 38, 15.
- Olympus mons Thessaliae 44, 6, 15.
- Onchestus amnis 33, 6, 10.
- Onesimus Pythonis filius Macedo nobilis in senatum introductus 41, 16, 4 ei ager datus dono ib. 7.
- Onomastus Philippi praefectus 39, 34, 2 principes Maronitarum interfici iubet ibid. multorum facinorum Philippo conscius ib. 9 ad regem vocatur 40, 8, 4.
- Onusa Hispaniae oppidum 22, 20, 3.
- Opera publica ab aedilibus ex pecunia multaticeia exstructa 10, 23, 12 censoribus pecuniae summa in opera publica decernitur 40, 46, 16.
- Opifices ad militiam exciti 8, 20, 4 captos publicos populi Rom. esse iubet Scipio 26, 47, 2.
- Opillia Vestalis incesti poenas dat 2, 42, 11 viva defoditur P. 2.
- Opima spolia cf. spolia.
- Opimia Vestalis stupri comperta 22, 57, 2 P.
- L. Opimius praetor Fregellanos domat P. 60 eos. ex Scto populum ad arma vocat et C. Graecum occidit P. 61 reus apud populum absolvitur ibid.
- Q. Opimius cos. Ligures Transalpinos subigit P. 47.
- L. Opimius Pansa quaestor quaestorio capto occisus 10, 32, 9.
- Opis aedes 39, 22, 4.
- Opitergini gens auxiliares Caesaris P. 110.
- L. Opiternius Faliseus Bacchanalium conditor et sacerdos 39, 17, 6.
- Vestia Oppia cf. Vestia.
- Oppia lex cf. lex.
- C. Oppius trib. pl. 3, 54, 13.
- L. Oppius trib. pl. 32, 28, 3.
- M. Oppius trib. mil. creatus summae rerum praest cum Sex. Manilio 3, 51, 10.
- Q. Oppius procos. a Mithridate in vincula coniectus P. 78.
- Sp. Oppius Cornicen decemvir 3, 35, 11 Ap. Claudii adiutor Romae manet 3, 41, 10 senatum habet 3, 50, 13 ei dies dicta 3, 58, 7 vitam finit ante iudicium ib. 9 eius bona publicata ib. 10.
- L. Oppius Salinator classi praest 35, 23, 7 aed. pl. fuerat ibid. praetor 35, 24, 6 sortitur Sardiniam 36, 2, 6 ei imperium prorogatum 37, 2, 11.
- Optimates Ti. Graecum occidunt P. 58.
- Opuuntii 28, 6, 12.
- Opus Locorum ab Attalo capta diripitur 28, 7, 4 ibi seditio orta 32, 32.
- Oraculum Delphicum 1, 56, 5; 5, 15, 3; 22, 57, 5; 29, 10, 6 Dodonaei Iovis 8, 24 ad Hieran comen 38, 13.
- Oratores Veientium Romam missi 1, 15, 5 missi ad Delphicum oraculum 5, 15, 3.
- Orbes aenei in sacello Saucis positi 8, 20, 8.
- Orbitanium Caudinorum urbs capta 24, 20, 5.
- Orbius clivus 1, 48, 6.
- Orchomenos Achaeis reddita 32, 5, 5.
- Orcus 9, 40, 9.
- Ordines in civitate a Servio discreti 1, 42, 4 in theatro primum sedibus discernuntur 34, 54, 4 cf. P. 99 in exercitu Romano 8, 8, 4 sub signis quindecim ib. 7 ordinum ductor 7, 41, 4.
- Orestae libertate donati 33, 34, 6 cf. 42, 38.
- Orestis regio 27, 33; 31, 40.
- Oretani rebellantes ab Hannibale opprimuntur 21, 11, 13; 35, 7, 7; 35, 22, 7.
- Oreus Euboeae urbs 28, 5, 18 eius situs ibid. a Platore praefecto traditur Sulpicio 28, 6, 4 eius custodiam Philippus fidelibus committit 28, 8, 3 cf. 31, 40, 10 a L. Apustio expugnata 31, 46, 6 sqq. cf. 33, 34, 10 inde deductum praesidium 34, 51 cf. 44, 13, 11.

- Orfitianus P. 49.
 Orgessum Macedoniae castellum capit L. Apustius 31, 27, 2.
 Oricini 26, 25, 2.
 Oricum urbs sita in plano a Philippo opprimitur 24, 40, 3; 34, 50, 10 inde Paulus in Italiam traicit 45, 34, 7.
 Origines M. Porci Catonis 34, 5, 8 quintus liber Originum 45, 25, 3.
 Oritani 28, 8, 12.
 Oriundus flumen 44, 31, 4.
 Oroanda 38, 37, 11.
 Oroandenses Gallorum in Asia civitas 38, 18, 2.
 Oroandes Cretensis Persea deserit 45, 6, 5.
 Orongis urbs Hispaniae 28, 3, 2 eius opes ib. 3 a L. Scipione expugnatur ib. 13.
 Oropus Atticae, ubi pro deo vates antiquus colitur 45, 27, 10.
 Orsua a fratre pratriuelli certamine singulari superatur de imperio certans 28, 21, 6 sqq.
 Orthobula Eupoleum maritum veneno necat 41, 25, 6 damnatur ibid.
 Ortholophus loci nomen 31, 36, 6; 44, 3.
 Orthosia 45, 25, 13.
 Ortiago Gallorum regulus 38, 19, 2 eius uxor captiva centurionem occidit vim inferentem 38, 24, 2 P. cf. ib. 9.
 Ortona Latinorum ab Aequis oppugnata 2, 43, 2 ab Aequis capta, a Romanis recepta 3, 30, 8.
 Osa lingua 10, 20, 8.
 Oscense argentum 34, 10, 5 et 7; 34, 46, 2 Oscensis ager 39, 21, 2.
 Oscii 7, 2, 12 ab iis Atellanae acceptae ibid.
 Osphagus fluvius 31, 39, 5.
 Ossa mons 42, 54, 10; 44, 13, 2.
 Ostia urbs in ore Tiberis condita 1, 33, 9 P. cf. 2, 34, 3 eo relegati Fidenates quidam 4, 30, 6 cf. 22, 11, 6; 27, 23, 3 a Mario direpta P. 79 Ostiae Iovis aedes 32, 1, 10; 36, 3, 6 Ostiae lacus 27, 11, 2.
 Ostiensis populi vacatio militaris 27, 38, 5 rei navalis vacationem frustra rogat 36, 3, 4—6 Ostiensis ager 8, 12, 2.
 T. Otacilius Crassus praetor aedem Menti vovet 22, 10, 10 ei traditur classis Servilii consulis 22, 31, 6 eius litterae ad senatum 22, 56, 6 propraetor litteras mittit ex Sicilia 23, 21, 2 Mentis aedem dedicat duumvir 23, 31, 9 in Siciliam missus ut classi praesesset 23, 32, 20 ex Africa rediens classem Poenorum dissipat 23, 41, 9 cos. dictus ab Aniensi tribu 24, 7, 12 de creando eo dissuadet Q. Fabius 24, 8, 11 praetor iterum creatur 24, 9, 4 ei classis decreta eadem quam habuisset 24, 10, 5 in Siciliam mittitur 24, 11, 8 ei iterum classis mandata 24, 44, 4 prorogatur 25, 3, 6 in Africam transvectus naves onerarias capit et agrum vastat Vticensem 25, 31, 12 frumentum mittit in tempore Syracusas ib. 14 ei Siciliae ora decreta 26, 1, 12 absens cos. creatus revocata tribu repulsam fert 26, 22, 2 eius mors nuntiatur ex Sicilia 26, 23, 2 pontifex fuerat 26, 23, 7 augur 27, 6, 13.
 Ova ad notas curriculis numerandis 41, 27, 6.
 Ovatio sine militibus 3, 10, 4 cum multa praeda 26, 21, 6.
 Oufentina tribus P. 9 cf. Vfentina.
 Ovile in Campo 26, 22, 11.
 Ovius Paccius sacerdos Samnitium 10, 38, 6.
 Oxcae insulae 28, 7, 18.
 Paccius nobilis Bruttius 27, 15, 3.
 Ovius Paccius vd. Paccius.
 Pachyni promunturium 24, 35, 3; 25, 27, 4.
 Pachynum 24, 27, 7; 36, 2, 11.
 Paculla Annia Campana sacerdos Bacchanalium morem mutat 39, 13, 9.
 Pacuvius cf. Calavius et Ninnius.
 Padus fluvius 5, 33, 10; 5, 35, 2 primum trans Padum exercitus Romanus ductus P. 20 Padi accolae Galli 21, 39, 5 eius vis magna 21, 47, 5.
 Paeligni sv. Peligni impugnati a

- Latinis 7, 38 infeliciter adversus Romanos bellant 9, 41, 4 petentibus foedus datum 9, 45, 18 caedunt Samnites 10, 30, 3 cf. 10, 31, 12 devastantur ab Hannibale 22, 9, 5 cf. 22, 18, 6 voluntarii nomina dant 28, 45, 19 cf. 44, 41, 9; 44, 42, 8 deficiunt P. 72 proelio victi P. 73 recepti P. 76 Paeligna cohors 25, 14, 4; 44, 40, 5.
- Pacones in exercitu Persei 42, 51, 5 ad Axium eolunt 45, 29, 7.
- Paeonia 39, 53, 4 postea Emathia dicta 40, 3, 3 praeter Axium amnem 45, 29, 8 eam frustra repetunt Dardani 45, 29, 12.
- Paestani pateras aureas Romam ferunt 22, 36, 7.
- Paestum 8, 17, 9; 26, 39, 5 in officio manet 27, 10, 7.
- Palaepharsalus Thessaliae urbs a Philippo vastata 32, 13, 9 cf. 44, 1, 5.
- Palaepolis prope Neapolim sita 8, 22, 5 a Romanis obsessa 8, 23, 10 dedita 8, 26, 6.
- Palaepolitani a Cumis oriundi 8, 22, 5 cum iis bellum geritur ib. 8.
- Palatina tribus, in ea libertini P. 20.
- Palatium mons unde dictus 1, 5 eum Romulus ad inaugurandum capit 1, 6, 4 munit 1, 7, 3 vetus Palatii porta 1, 12, 3 cf. 8, 19, 4; 29, 14, 3; 29, 37, 2; 30, 38, 9.
- Palenses 38, 28, 6.
- Palinurus 37, 11, 6.
- Palla picta cum amiculo purpureo dono missa Cleopatrae 27, 4, 10.
- Pallantium urbs Arcadica 1, 5.
- Pallene 31, 45, 15 fertilis terra 45, 30, 4.
- Pallenensis ager 44, 10, 11; 44, 11.
- Pallori fanum vovet Tullius Hostilius 1, 27, 7.
- Palmae primum victoribus datae 10, 47, 3.
- Palpud loci nomen F. 41.
- Paludamentum ab Horatia Curatio sponso factum 1, 26, 2 paludamenta sub iugum iturris detracta 9, 5, 13.
- Paludati ab urbe proficiscuntur consules 31, 14; 36, 3, 14 paludati lictores 41, 10, 5.
- Palumbinum oppidum captum 10, 45, 9.
- Pamphilidas praefectus Rhodius 37, 22, 3; 37, 23, 8; 37, 25, 3.
- Pamphylia 38, 15, 6; 38, 39, 17.
- Pamphylia coronam auream Iovi ferunt Romam 44, 11, 3.
- Pamphylus sinus 37, 23, 3 Pamphylum mare 38, 13, 11.
- Pan Lycaeus a Romanis Inuus vocatur 1, 5, 2 eius veneratio ibid.
- Panaetolium concilium Aetolorum 31, 29; 35, 32, 7.
- Pandosia urbs Epiri 8, 24, 3.
- Pandosia urbs Italiae 8, 24, 5 in dicionem venit 29, 38.
- Panhormus vd. Panormus.
- Panis de Capitolio in hostium stationes iactatus 5, 48, 4.
- Pannonii ab Octaviano subacti P. 131 a Ti. Nerone P. 141.
- Panormus sv. Panhormus Siciliae 24, 36, 4; 29, 1, 14.
- Panormus Samiae terrae 37, 10, 6.
- C. Pansa cf. Vibius.
- Pantalcon Actoliae princeps 42, 15, 8 Emnenem ab insidiatoribus prostratum tuetur ib. 10.
- Pantauchus amicus legatusque Persei 42, 39, 7 a Gentio obsides accipit 44, 23, 2 eum in Romanos stimulat 44, 27, 11 Gentii lembos ducit 44, 30, 14 Paulo se dedit 44, 45, 2.
- Paphlagonia 1, 1, 2.
- Papinus mons 45, 12, 11.
- Papiria tribus 8, 37, 12 lex 8, 17, 12 rogatio P. 59.
- Papiriana saevitia 10, 3, 8.
- L. Papirius trib. m. c. p. 6, 22.
- L. Papirius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
- L. Papirius praetor legem fert de Acerranis 8, 17, 12.
- L. Papirius faenerator 8, 28, 2 eius in debitorem adolescentem libido et crudelitas ib. 2—4 P.
- M. Papirius mortem expetens Gallorum iram in se concitat 5, 41, 9.
- M. Papirius quinquevir mensarius 7, 21, 6.
- P. Papirius trib. m. c. p. 6, 27, 2.
- Sp. Papirius trib. m. c. p. 6, 22.
- Sp. Papirius consuli renuntiat am-

- bigi de auspicio 10, 40, 9 donatur 10, 44, 3.
- M. Papirius Atratinus eos. 4, 52, 4.
- Papirius Carbo eos. a Cimbris fusus fugatusque P. 63.
- C. Papirius Carbo praetor sortitur Sardiniam 44, 17, 10 idem praetor peregrinus Romae manere iubetur 45, 12, 13.
- C. Papirius Carbo trib. pl. rogationem fert, ut eundem quoties vellet plebi liceret tribunum creare P. 59 triumvir agro dividendo ibid.
- Cn. Papirius Carbo bello civili exercitui praestitit P. 79 in biennium se consulens creat P. 83 Cinna interfecto solus consulatum gerit ibid. efficit, ut Syllae postulatam recusetur P. 84 Scti auctor, quo omnes exercitus dimitti iubetur ibid. ter victus a Sylla et expulsus Italia P. 88 occisus a Pompeio P. 89 cf. F. 181.
- C. Papirius Crassus trib. m. e. p. 6, 18.
- L. Papirius Crassus eos. 4, 21.
- L. Papirius Crassus eos. 4, 30.
- L. Papirius Crassus praetor 8, 12, 2 dictator dictus ibid. adversus Antiatas missus ib. 3 eos. 8, 16 iterum 8, 19 praefectus urbis 8, 36.
- M. Papirius Crassus eos. 4, 12.
- M. Papirius Crassus dictator 8, 17, 6.
- L. Papirius Cursor trib. m. e. p. 6, 5 iterum 6, 11.
- L. Papirius Cursor mag. equit. 8, 12, 2 dictator 8, 29, 9 P. longe clarissimus bello ea tempestate ibid. Romam redit ad auspicia repetenda ib. 2 in Samnium proficiscitur 8, 30 contra eius edictum mag. equit. Q. Fabius eum hoste conflixit ib. 4 reversus contione advocata eum citat 8, 32, 2 Romam fugientem sequitur 8, 33, 5 P. minis invictus precibus tandem populi donat magistrum 8, 35, 5 P. ab eo alienati militum animi ib. 12 comitate eos reconciliat 8, 36, 7 Samnites vincit ib. 11 triumphat 8, 37 eos. 9, 7, 15 fundit Samnites 9, 14 P. Luceriam recipit cum sexcentis obsidibus Romanis 9, 15, 7 P. Samnites sub iugum mittit 9, 15, 7 P. cf. Livii dubitationem ib. 8—10 ei continuatur consulatus secundum quosdam 9, 15, 11 Satricum capit 9, 16, 9 triumphat ib. 11 eius laudes ib. 12—19 eos. quintum 9, 28, 2 dictator 9, 38, 14 fusis Samnitibus triumphat 9, 40, 15 cf. 10, 9, 11; 22, 14, 12.
- L. Papirius Cursor (cf. 10, 9, 11) eos. insignis 10, 38 Duroniam expugnat 10, 39, 4 contione advocata milites accendit ib. 11—17 pullarium mendacem in prima acie collocat 10, 40, 12 Samnites atroci proelio fundit 10, 41 P. Iovi victori pocillum mulsi, priusquam temetum bibat, vovet 10, 42, 7 triumphat 10, 46, 2 Saepinum capit 10, 45, 13 praetor 10, 47, 5.
- C. Papirius Maso 21, 25, 4.
- C. Papirius C. F. Masso pontifex moritur 25, 2.
- C. Papirius L. F. Masso decemvir sacrorum moritur 25, 2.
- L. Papirius Maso praetor 41, 14, 5 sortitur urbanam provinciam 41, 15, 5.
- L. Papirius Mugilanus eos. 4, 7, 10 censor 4, 8, 7.
- L. Papirius Mugilanus eos. 4, 30, 12.
- L. Papirius Mugilanus trib. m. e. p. 4, 42, 2 interrex castigat oratione populum 4, 43, 9.
- L. Papirius Mugilanus eos. 8, 23, 17.
- M. Papirius Mugilanus trib. m. e. p. 4, 45, 5 iterum 4, 47, 8.
- C. Papirius Turdus trib. pl. 41, 6, 2; 41, 7, 5.
- Papius Brutulus nobilis Samnis belli auctor 8, 39, 12 devictis Samnitibus morte voluntaria defungitur ib. 14.
- Papius Mutilus proscribitur, cum ab uxore domo non reciperetur, se ipse transfodit P. 89.
- Parachelois 39, 26, 2.
- Parastrymonia (vg. Parstrymonia) 42, 51, 5.
- Parens patriae Caesar appellatus P. 116.
- Parii 31, 31, 4.
- Parilia 40, 2.
- Parma colonia deducta 39, 55, 6 P.
- Parmae velitum Romanorum breviores quam equestres 26, 4, 4 cf. 31, 35, 6 tripedales 38, 21, 13.

- Parmati nova cohors Volseorum 4, 39.
 Parmenio Rhodum missus a Perseo 41, 23, 4.
 Parnasus 42, 16.
 Paroreia Thraciae 39, 27, 10; 42, 51, 5.
 Paros insula 31, 15, 8.
 Parstrymonia vd. Parastrymonia.
 Parthenius mons 34, 26, 9.
 Parthi 9, 18, 6 eorum rex Phraha-tes bellum gerit cum Antiocho P. 59 amicitiam populi Romani petunt P. 70 iis bellum infert M. Crassus P. 106 eum vincunt et in colloquio interimunt ibid. caesi a C. Cassio P. 108 Labieno duce Syriam invadunt P. 127 a Ventidio repulsi ibid. iterum victi P. 128 infelix in eos expeditio M. Antonii P. 130 cum iis pax facta P. 141 cf. F. 51 z; F. 53 dd.
 Parthini gens 29, 12, 3 Romanorum fiunt ib. 13. Pleurato dati 33, 34, 11 Romanis obsides dant 43, 21, 3 auxilia mittunt 44, 30, 13.
 Passaro Molossidis urbs recepta 45, 26, 5—9.
 Pastor Epirota consuli viam demonstrat ad castra Philippi 32, 11. pastorum coniurationes 39, 41, 6 pastorum convenarumque plebs primi Romani 2, 1, 4.
 Patara 33, 41, 5 caput Lyciae 37, 15, 6 frustra a Livio temptatur 37, 16, 4 cf. 37, 17, 10; 38, 39, 2.
 Patavium 10, 2, 9; F. 33.
 Patavini Graecos caedunt 10, 2, 11 rostra spoliaque Laeonum in aede Iunonis figunt ib. 14 inde sollemne mansit certamen navale ib. 15 infestino bello exardescunt 41, 27, 3.
 Patella 26, 36, 6.
 Patris qui sella curuli sedit, dum vivit, filius neque tribunus neque aedilis pl. fieri potest 30, 19, 9 cf. 27, 21, 10.
 Patres senatores ab honore appellati 1, 8, 7 patres auctores fiunt regis, quem populus iussit 1, 17, 10; 1, 22; 1, 32 cf. 6, 42, 10 et 14 ut aute initum suffragium auctores fierent legum centuriatis comitiis ferendarum, lex Publilia 8, 12, 15 patres conscripti unde dicti 2, 1, 11 minorum gentium patres 1, 35, 6; 1, 47, 7 patrum iuniores 3, 14, 2; 3, 65, 7 patrum progenies patricii 1, 8, 7 cf. senatores et senatus.
 Pater patratus quomodo et cur fiat 1, 24, 6.
 Paterae tres aureae cum titulo Camilli nominis in Iovis cella positae 6, 4, 3 aureae ad Cereris positae 10, 23, 13 a Neapolitanis dono feruntur Romanis 22, 32, 4 a Paesto 22, 36, 9 patera dono missa Siphaci 27, 4, 8 Masinissae data 30, 15, 11 ducentae septuaginta sex Carthagine Nova capta ad Scipionem relatae 26, 47, 7.
 Patrae 35, 26, 9 Aethiopiae urbs 36, 21, 5.
 Patricii progenies patrum appellati 1, 8, 7 patriciorum agri intacti servantur a Coriolano 2, 39, 6 interregem creant 4, 7, 7 prohibentur a tribunis coire ad prodendum interregem 4, 43, 8 iis plebe magistratus non patent 4, 25, 11 patricii consularesque duo tribuni cooptantur 3, 65 eorum certamen cum plebe de consulatu 4, 1 sqq.; 6, 34 sqq. duo patricii consules post legem Liciniam 7, 18, 10; 7, 19, 6; 7, 22, 2 tribuni m. c. p. omnes patricii 4, 25, 2 et 5 patricii praetoram et aedilitatem pro concessio plebi altero consulatu sibi sumunt 7, 1 de sacerdotiis cum plebe contendunt 10, 6 sqq. ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret, lege cautum 6, 20, 13 Pudicitia patricia 10, 23, 3.
 Patrimi matrimique ad sacrificium adhibiti 37, 3, 6.
 Patrocles Antigonensis Persei praefectus 45, 58, 8.
 Patroni Antiatis dati 9, 20, 10 patronos nominare iubentur Hispani 43, 2, 4.
 Paupertati et parsimoniae honos habitus apud Romanos Praef. 11.
 Pausanias Epirotarum praetor 32, 10, 2.
 Pausanias Pheraeorum princeps 36, 9, 5.

- Pausistratus Rhodiorum praetor 33, 18, 2 praefectus navium eorum 36, 45, 5; 37, 9, 5 a Polyxenida deceptus 37, 10, 8 impigre pugnans occumbit 37, 11, 11 eius auctoritas 37, 12, 8.
- Pavori fanum vocet Tullus Hostilius 1, 27, 7.
- Pax Caudina non foedere, sed per sponsionem facta 9, 5, 2 pax servientibus gravior quam liberis bellum 10, 16, 5.
- Pecuarii ab aedilibus damnati 10, 23, 13; 10, 47, 4; 33, 42, 10 multi damnati 35, 10, 12.
- Pecunia captiva in aedificationem templi Iovis seposita 1, 53, 3 publica 1, 56 ex pecunia multatitia aedes factae 10, 31, 9; 10, 33, 9 ludi facti 10, 23, 13 de incerta pecunia ludi voti 31, 9, 10 ex aerario clam egesta a scribis viatoribusque 30, 39, 8 privata pecunia republica administratur 23, 49, 3; 24, 18, 10 sqq.; 26, 36, 11 pupillaris et viduarum in aerario deposita 24, 18, 13.
- Pecus ad ver sacrum adhibitum qua aetate fuerit 34, 44, 3 pecora hostibus per fraudem obiecta 2, 50, 4; 28, 33, 2 Maesuliis pecunia sunt 29, 31, 8.
- Pedani in civitatem accepti 8, 14, 3.
- T. Pedanius princeps primus centurio signum trans vallum hostium traiecit ipse sequitur 25, 14, 7 donatur ib. 13.
- Pedasa 33, 30, 3.
- Peditum quinque fere milia legionem efficiunt 8, 8, 14 pedites quantum in triumphis acceperint 34, 46, 3; 36, 40, 13 pedites merent notati a censoribus 24, 18, 9.
- Pedum Romanis a Coriolano ademptum 2, 39, 4; 7, 12, 8 impugnatur a Romanis 8, 12, 6 capitur 8, 13, 7.
- Pelagones Macedonum gens 45, 30, 6.
- Pelagonia 26, 25, 3; 31, 28, 5 quartae regionis Macedoniae caput 45, 29, 9.
- Peligni cf. Paeligni.
- Pelion Dassaretiorum urbs capta 31, 40, 4.
- Pella 26, 25; 37, 7, 11 ibi vetus regia Macedonum 42, 51 ibi gaza regia 44, 10 cf. 44, 42, 4 dedita L. Paulo 44, 45, 5 eius situs 44, 46, 4 caput tertiae regionis Macedoniae 45, 29, 9.
- Pellene 33, 15, 14.
- Pellenensis ager a Macedonibus vastatur 33, 14, 7.
- Pelles detractae scutis nutrimento sunt obsessis 23, 19, 13 P. cf. 23, 30, 3 sub pellibus milites durant ante Veios 5, 2, 7.
- Pellinaeum 36, 10, 5 a Romanis oppugnatur 36, 13, 7 expugnatur 36, 14, 3.
- Pelliti Sardi 23, 40, 3.
- Peloponnesus 1, 7, 8 inde profugus Euander ibid. eius civitates legati Romani adeunt 42, 37, 7.
- Pelops Lacedaemoniorum rex 34, 32.
- Pelta caetrae similis 28, 5, 11.
- Peltastae 28, 5, 11 ita caetrati vocantur 31, 36.
- Pelvis aurea facta Iunoni 27, 37, 10.
- Pelusiacum ostium 45, 11, 11.
- Pelusium 44, 19, 9 claustra Aegypti retinet Antiochus 45, 11, 4 et 11.
- Penatium deum aedes 45, 16, 5.
- Penestae 43, 20, 4 obsides dant Romanis 43, 21, 2 cf. 43, 23, 7 auxilio sunt Persae 44, 11, 7.
- Penestia 43, 19, 2.
- Penetrare aedis Vestae 26, 27, 14 urbis Cyzici prytaneum 41, 20, 7.
- Peneus annis 32, 15, 8; 42, 38, 10; 42, 55, 6; 44, 6, 9; 45, 29, 8.
- Pentri Samnites 9, 31, 4 in fide manent 22, 61, 11.
- Peparethos praesidium Philippi accipit contra Attalum 28, 5, 10 a Philippo diruta 31, 28, 6.
- Peraea regio continentis adversus insulam 32, 33, 6 cf. 32, 34, 8 eam Rhodii a Philippo vindicant 33, 18 cf. 37, 22, 3.
- Peraea Mitylenaea colonia 37, 21, 5.
- Perduellionis lex 1, 26, 6 ea damnatus Sp. Cassius 2, 41, 11 P. de perduellione anquirunt duumviri ibid.; 6, 20, 12 cf. 26, 3, 9; 43, 16, 11.
- Perduellis idem qui hostis 45, 16, 7.
- Perfugae quibus supplicii affecti sint 24, 20, 6; 24, 45, 2; 30, 43, 13.

Perga urbs 38, 37, 9.
 Pergamus 29, 11, 7; 31, 46, 4 ibi regia Eumenes 35, 13, 6 oppugnata a Seleuco 37, 18, 3 ager urbis vastatur 37, 19, 7 obsidione exempta 37, 21, 4 capta a Fimbria P. 83.
 Perinthus urbs 32, 33, 7; 33, 30, 3.
 M. Perperna legatus a Gentio in custodiam coniectus 44, 27, 11 a L. Anicio liberatus 44, 32 Romanus missus ib. 4.
 M. Perperna Aristonicum victum in deditionem accipit P. 59.
 M. Perperna Sertorii legatus a Metello victus P. 92 unus de Sertorii percussoribus P. 96 ad eum imperium tralatum ibid. a Pompeio victus interficitur ibid. cf. F. 19.
 Perranthles tumulus ad Ambraciam 38, 4.
 Perrehaebi liberi pronuntiantur 33, 34, 6 queruntur de Philippo 39, 24, 6 cf. 39, 25 eos Philippus arguit 39, 26 obaerati 42, 5, 7; 42, 53, 6.
 Perrehaebia 33, 41, 6; 32, 15, 8; 36, 10, 5 partim a Philippo recepta 36, 33, 7 cf. 42, 13, 9; 42, 36, 4; 42, 67, 7.
 Persae 9, 18, 3; 35, 17, 7; 36, 16, 7.
 Persis urbs condita 39, 53, 16.
 Perseus a Philippo ad fauces Thesaliae relictus 26, 25, 5.
 Perseus Philippi filius puer admodum mittitur ad angustias Pelagoniae obsidendas 31, 28, 5 Amphilochos oppugnat 38, 5, 10 paelice ortus Demetrio fratri invidet 39, 53, 3—5 patrem ad odium Romanorum et Demetrii incendit 40, 5, 6 sqq. a fratre ludicro victus 40, 6, 7 eum apud patrem insimulat 40, 8 P. cf. 40, 9 ex fratre omnia arcana elicere studet 40, 21, 10 fictis litteris Demetrium apud patrem accusat 40, 24 invito patre regnum invadit 40, 57 P. Antigonus interfici iubet 40, 58, 9 legatos Romanos mittit 41, 19, 5 Carthaginem 41, 22, 2 P. Dolopas subigit ib. 4 Delphos escendit ib. 5 Achaeos sibi conciliare studet ib. 8—41, 23 eius legati non admissi 41, 24, 20 Romanis suspectus 42, 2 bellum molitur 42, 5 multis caedibus infa-

mis ib. 4 sqq. eius apparatus Eumenes Romanum defert 42, 11 P. Seleuci filiam uxorem duxerat 42, 12, 3 Prusiae sororem dederat ibid. eum Boeotis foederibus iunctus ib. 5 eius facinora enumerat Eumenes 42, 13, 6 eius legati in senatu 42, 14, 2 Euandrum subornat ad caedem Eumenis 42, 15, 3 a Rammio Brundisino petit, ut duces Romanos hospites veneno tollat 42, 17, 5 legatis Rom. quid responderit 42, 25, 3 sqq. eius legationes ad reges 42, 26, 8 de bello eum eo rogatio Romae lata 42, 30, 10 legatos Romanos mittit 42, 36 ad colloquium eum Q. Marcio hospite venit 42, 39 respondet ei 42, 41 indutiis impertratis legatos Romanos mittit 42, 43 ad Rhodios et Boeotos mittit 42, 46 eius legatis Italia interdicitur 42, 48, 3 consilium habet 42, 50 castra ponit ad Citium 42, 51, 3 eius copiae et praefecti ib. 3—11 eius filii duo 42, 52, 5 milites hortatur 42, 52, 6 nonnulla oppida capit 42, 53, 5 sqq. leve proelium committit 42, 57 equestri proelio victor 42, 59 P. legatos de pace mittit 42, 62, 9 Romanos agros demetentes vexat 42, 64 sqq. in Macedoniam se recipit 42, 67 Illyriis bellum infert 43, 18, 3 complura castella capit 43, 19 legatos ad Gentium mittit ib. 13 in Macedoniam redit 43, 20, 4 in Actoliam ducit 43, 21, 5 Aperantium recipit 43, 22, 11 omnis saltus insidet 44, 2, 9 cum hoste confligit 44, 4 sqq. trepidans adventu hostis 44, 6 Pydnam refugit ib. 17 prope Dium castra ponit 44, 8, 5 pacta pecunia Gentium sibi adiungit 44, 23, 3 ad Rhodios mittit 44, 23, 9 ad Eumenum et Antiochum 44, 24 quae commoda per avaritiam dimiserit 44, 25—27 P. eius legatis benigne responsum a Rhodiis 44, 29, 7 in magno terrore ob Aemilii adventum 44, 32, 5 Elpei ripam munit ib. 10 in alveo proelium committit 44, 35, 16 pugna ad Pydnam vincitur 44, 41—42 ipse princeps fugae 44, 42, 2 eius fuga narratur

- 44, 42, 2 eius fuga narratur 44, 43, 1—8 Amphipolim venit 44, 45 inde oratores mittit ad Paulum ibid. Samothracen traiecit 44, 45, 15 litteras mittit ad consulem regio nomine 45, 4, 2 regiam dignitatem omni vi amplexus frustra de pace agit ib. 7 Euandrum Cretensem interfici iubet, ne Samothracum iram in se convertat 45, 5, 10 fugam molitur 45, 6, 2 deceptus ab Orondae se filiumque Cn. Octavio dedit ib. 10 (ab Aemilio Paulo captus P. 45) ad consulem deductus 45, 6, 12 nullo comite castra ingreditur 45, 7, 4 eum Paulus percontatur, cur bellum suseperit 45, 8 quando a senatu rex sit appellatus 45, 9, 3 cf. 45, 27, 7 redeunti Paulo solutionibus vinclis obviam it 45, 28, 9 cum maiore filio A. Postumio missus in custodiam ib. 11 eius filia cum filio minore liberaliter habita ibid. in triumpho (cum tribus filiis P. 45) ductus 45, 40, 6 cum Alexandro filio in custodiam Albam ductus 45, 42, 4.
- C. Persius Tarentinos frumentatores opprimit 26, 39, 21.
- Perusia urbs 9, 37, 11 indutias impetrat ib. 12 deficit 9, 40, 18 oppugnata deditur ib. 19 diruta ab Octavio P. 126.
- Perusini rebellantes caeduntur 10, 30, 2 auctores defectionis 10, 31 occiduntur ib. 3 pacem petunt 10, 37, 4 Perusina cohors in exercitu Romano 23, 17, 11 abietes pollicentur in classem Romanam 28, 45, 18.
- Pessinus urbs 29, 10, 5; 38, 18, 9.
- Pestilentia Romae 1, 31, 5; 3, 6, 5; 3, 32, 2; 4, 20, 2 et 6; 4, 25, 3; 4, 52, 3; 5, 13, 4; 5, 31, 5; 6, 20, 15; 7, 1, 8; 7, 2 P.; 7, 27; 10, 31, 8; 10, 47, 6; P. 11; 27, 23, 7; 38, 44, 7; 40, 19, 3 in exercitiis 28, 46, 15 ob pestilentiam supplicatio per totam Italiam 40, 19, 3 tertium iam annum Italiam vastabat 40, 36, 14 prodigii loco habita 40, 37, 2; 40, 42, 6; 41, 21, 5 Syracensis 25, 26, 7 in Africa ab ingenti leustarum multitudine P. 60 cf. F. 12.
- Petelia a Poenis expugnata 23, 30; 27, 26, 5.
- Petelini soli ex Bruttis in fide Romana manent 23, 20, 4 auxilium non impetrant ib. 6.
- Petellinus leues 6, 20, 11 ibi populi concilium ibid. cf. 7, 41, 3.
- Petillia rogatio 38, 54, 3.
- L. Petillius scriba in agro suo duas areas lapideas invenit Numae ossium alteram, alteram librorum 40, 29, 3 P.
- L. Petillius legatus a Gentio rege in vincla coniectus 44, 27, 11 liberatus 44, 32.
- Q. Petillii duo tribuni pl. diem dicunt P. Scipioni Africano 38, 50, 5 a contione relictus 38, 51, 12 in senatu probris vexatus 38, 53, 7 cf. 38, 54, 2 rogationem promulgant adversus Scipiones ibid. cf. 38, 56, 2.
- Q. Petillius Spurius praetor urbanus 40, 18, 3 libros Numae inventos legi non oportere ius iurandum dare paratum se dicit 40, 29, 12 P. eos. 41, 14, 4 in hostiae iocinere caput non invenit ib. 7 cf. 41, 15, 4 ei Ligures provincia evenit ibid. adversis auspiciis hostem aggressus cadit 41, 18, 11.
- Petitarus annis 43, 22, 8.
- Petra in Pieria 39, 26; 44, 32, 9; 45, 41, 4.
- Petra Maedicae urbs a Philippo capta 40, 22, 12.
- M. Petreius Pompei legatus Caesari se dedit P. 110 cf. 113 iubam seque ipse interficit P. 114.
- Phacium Thessaliae oppidum vastatum a Philippo 32, 13, 9 cf. 36, 13, 3.
- Phaeus 44, 6, 2; 44, 10, 2 arx Pellae 44, 46, 6 ibi gaza regia ib. 8.
- Phaeca Thessaliae urbs 31, 41, 9; 32, 14.
- Phaeneas princeps Aetolorum 32, 32, 11 et 16 cf. 32, 33, 8; 32, 34, 2 ex oculis laborabat ib. 3 dux Aetolorum in exercitu Romano 33, 3, 9 eius sententia de Philippo 33, 12, 12 Thebas affectat 33, 13, 7 praetor Aetolorum 35, 44 eum Thonante de ratione belli dissentit 35, 45, 2 princeps legationis ad consu-

- lem 36, 28 cf. 36, 35, 3 legatus ad M. Fulvium 38, 8.
 Phaestum in Thessalia 36, 13, 3.
 Phalangitae in exercitu Antiochi 37, 40 Persei 42, 51, 3.
 Phalanna urbs 42, 54, 6 Phalan-naeus ager 42, 65.
 Phalanx Macedonica 8, 8, 3; 32, 17, 11 eam laudibus effert Philippus 33, 4, 3 robor Macedonici exercitus 33, 8, 7 gravis et immobilis 33, 9, 10 qua ratione turbari possit 44, 41, 6—9.
 Phalara in sinu Maliaco 27, 30, 3; 35, 43, 8.
 Phalarica missile telum 21, 8, 10 cf. falarica 31, 14, 11.
 Phalerac a nobilibus depositae in luctu 9, 46, 12 phaleris donantur equites 39, 31, 17.
 Phalerati equi dono missi Masinisiae 30, 17, 13 cf. 43, 5, 8.
 Phaloria Thessaliae urbs a Flaminino capta 32, 15, 2 direpta et incensa ib. 4 cf. 36, 13, 6; 39, 25, 3.
 Phameas Himilco, praefectus equitum Poenorum, ad Scipionem transit P. 50.
 Phanae portus Chiorum 36, 43, 11 Chii promunturium 44, 28, 7; 45, 10.
 Phanota Epiri castellum 43, 21, 4 deditum 45, 26, 3.
 Phanotea Phocidis capta 32, 18, 6.
 Pharae in Laconica 35, 30, 9.
 Pharnaces rex 40, 2, 6.
 Pharnaces Mithridati patri bellum infert P. 102 Domitium vincit P. 112 a Caesare victus P. 113.
 Pharsalia P. 111 ibi victus Pompeius ibid.
 Pharsalus 32, 33, 16 Aetolis redditur 33, 13, 6 cf. 33, 34, 7; 36, 10, 9; 36, 14, 11.
 Phaselis urbs 37, 22, 5 ubi sita 37, 23.
 Pheneus urbs 28, 7, 16.
 Pherae Thessaliae urbs Philippum excludit 32, 13, 9; 33, 6, 2 Antiocho deditur 36, 9, 12 Romanis 36, 14, 11 ager a Perseo vastatur 42, 56, 8.
 Pheraei Antiocho resistunt 36, 9, 5 se dedunt ib. 12.
 Pherinium castellum 32, 14, 3.
 Phila urbs 42, 67, 2; 44, 2, 12; 44, 8.
 Philadelphus Antonii ex Cleopatra filius P. 132.
 Phileas Tarentinus cum per speciem legationis Romae esset, obsides Thurinos sollicitat 25, 7, 13 cum iis fugiens deprehenditur et de saxo deicitur ib. 14.
 Philemenus Tarentinus coniurationis pro Hannibale factae princeps 25, 8, 3 simulans venatum se ire ad Hannibalem comitat ib. 4 sqq. vigilibus obruncatis portam Hannibali aperit 25, 9, 15 eius mors dubia 27, 16, 3.
 Philetacerus frater Eumenis 42, 55, 7.
 Philippei nummi aurei 37, 59, 4.
 Philippi urbs P. 124 ibi pugna ibid.
 Philippopolis Thessaliae 39, 25, 3.
 Philippopolis Thraciae a Philippo capta 39, 53, 13.
 Philippus Macedonum rex Demetrium Pharium receperat 22, 33, 3 ad eum missi legati Romanorum deposcentes illum ibid. legatos mittit ad Hannibalem 23, 33, 4 foedus iungit cum eo ib. 9 P. ignarus ieti iam foederis iterum legatos mittit 23, 39, 2 bellum movet 24, 40 ad Apolloniam nocte oppressus a Q. Naevio in Macedoniam refugit ib. 17 P. ad eum mittunt Syracusani 25, 23, 8 contra eum Aetoli bellum gerere incipiunt cum Romanis 26, 24, 15 eius expeditio in Illyricum et Maediam 26, 25 Aetolos oppugnare parat 27, 15, 7 Achaeis opem fert 27, 29, 9 Aetolos bis vincit 27, 30, 2 Chalcidem praesidio firmat ib. 8 Argis Heraclea sollemnia peragit et Aegii concilium celebrat ib. 9 Aetolos indignatus concilium dimittit 27, 30, 15 Romanos repellit 27, 31, 2 eius libido et licentia ib. 5 ab Eleis Romanisque pulsus magnam praedam facit 27, 32 in Thessaliam redit ib. 11 Demetriadem descendit 28, 5, 2 ab eo auxilium petunt socii 28, 4, 4 agrum Heraclensem vastat ib. 15 mittit qui ignes ederent altis locis ib. 16 Attalo supervenit Opuntem vastanti 28, 7, 6 Thronium capit ib. 12 Machani-

dam petit ib. 15 eius celeritas ib. 3
 escensione facta ad Eruthras domum redit 28, 8 ab eo auxilium petunt Carthaginenses 29, 3, 4 Aetolos ad pacem subigit paciscendam 29, 12 Apolloniam contendit ib. 5 in Epirum se confert ad pacem Romanam componendam ib. 10 pacis eius condiciones ib. 13 ad eum legati a senatu missi, quod foedus ruperit 30, 26, 4 eius legati Romae 30, 40, 4 in senatu 30, 42, 2 triste responsum ferunt ib. 7 ei bellum indicitur 31, 8, 4 Abydum oppugnat 31, 14, 4 eum Antiocho coniunctus ib. 5 quare Atheniensibus bellum intulerit 31, 14, 6 P. Thraciae aliquot urbes capit 31, 16, 4 Abydum obsidione claudit 31, 17 urbem recipit 31, 18, 8 P. quid M. Aemilio questo regis iniurias responderit 31, 18, 3 Chalcidis ultionem petens Athenas ducit 31, 24, 3 quidquid sancti amoenive circa urbem erat, incendit ib. 18 Achaeorum contioni supervenit 31, 25, 2 eos frustra ad partes suas trahere studet ib. 6 frustra temptatis Elcusine et Athenis templa diruit 31, 26 Sciathum et Peparethum diruit 31, 28, 6 Persea ad angustias Pelagoniae mittit ib. 5 legatos ad Aetolos mittit ib. 6 bellum parat 31, 33 equites interfectos sepelit 31, 34 Romana castra admiratur ib. 9 levibus proeliis victus 31, 35—36 frumentatores prospere aggreditur ib. 7 intemperantius secutus repellitur 31, 37, 6 consulum frustra intercludit 31, 39, 7 eum avertunt alia bella 31, 40, 7 Aetolos oppressos fundit fugatque 31, 41, 10sq. adversus eum rogationes Athenis latae 31, 44, 4 frustra obsidet Thaumacos 32, 4 magna cura bellum apparat 32, 5 ad Aoum castra munit ib. 10 de pace agit cum Flamini 32, 10, 2 a consule circumventus fugit 32, 11 et 12 P. eius fuga 32, 13 intra Tempe stativa ponit 32, 15, 9 eius nomen Argis addebatur deorum nominibus in praetoribus creandis 32, 25, 2 ei favent Argivi ib. 4

Achaei ab eo deficiunt ib. 11 eius colloquium cum consule 32, 32, 9—36, 10 natura dicacior quam regem decet 32, 34, 3 indutias bimestres impetrat 32, 36, 8 eius legati re infecta Roma redeunt 32, 37, 5 Nabidi Argos velut fiduciarium dat 32, 38, 2 dilectum per omnia oppida habet in magna inopia iuniorum 33, 3, 2 adhortatur suos ib. 11sq. levi proelio fusus Scotusam petit 33, 6, 8 ad Cynoscephalas victus 33, 7—10 P. commentarios suos comburi iubet 33, 11 obsides et pecuniam dat, legatos Romanos mittit 33, 13, 14 Dardanos repellit 33, 19, 3 eius legati Romae 33, 24, 5 quibus condicionibus ei pax data sit 33, 30 pollicetur legatos Romanos missurum 33, 35, 8 auxilia mittit Quinctio 34, 26, 10 ad eum Aetoli mittunt de bello Romano 35, 12, 6 P. ef. 35, 18, 6 eius legatis responsum gratum eum facturum, si consuli non deesset 36, 4, 4 iratus Antiocho 36, 8, 5 cum praefore in Thessaliam descendit 36, 13, 2 Philippum Megalopolitanum per ludibrium fratrem appellat 36, 14, 4 Athamaniam in dicionem accipit ib. 9 excusat quod morbo impeditus bello non interfuerit 36, 25 Lamiam oppugnat ibid. Nicantrum Aetolum comiter excipit 36, 29, 6 Demetriadem recipit 36, 33, 3 ne nimis crescat timet Quinctius 36, 34, 9 donum in Capitolium mittit 36, 35, 12 ei filius redditus ib. 13 comneatus benigne praebet exercitui Rom. 37, 7, 13 eius dexteritas humanitasque ib. 15 in Athamaniam frustra ducit 38, 2 in senatu de Aetolis queritur 38, 10, 3 rumor eum Thraces adversus Romanos sollicitavisse 38, 40, 8 una eum res maxime angit, quod ei ius saeviendi in Macedones seditiosos ademptum est 39, 23, 6 vectigalia regni auget 39, 24 legatos mittit ad purganda crimina Romanos ib. 10 ab iis se defendit apud legatos Rom. 39, 26 elatus ira nondum omnium dierum solem occidisse exclamat ib. 9 iubetur praesidia

- ex urbibus aliquot deducere ib. 14 de criminibus Maronitarum et Eumenis pro se verba facit 39, 28 in Maronitas saevit 39, 34 id ad se pertinere abnuat apud legatos Rom. ib. 3 Demetrium filium Romanum mittit 39, 35, 2 Thracas proelio deterret ib. 4 multi et privati et populi de eo Romae queruntur 39, 46, 7 in honorem Demetrii filii placabile de Philippo SC. fit 39, 47, 11 invidiam concipit in Demetrium 39, 53, 6 cum Thracibus bellum gerit ib. 12 suspectos habet omnes Macedones 40, 3, 6 eius foeda crudelitas 40, 4 eius odium in Romanos et Demetrium filium incendit Persens 40, 5, 6sq. filios ad unanimam hortatur 40, 8, 7 legatos Romam mittit speculatum 40, 20, 3 bellum Romanum molitur 40, 21 Haemum ascendit 40, 22 falsis litteris deceptus Demetrium necari iubet 40, 24, 7 anxius desiderio eius et paenitentia 40, 52, 2 Antigonum successorem relinquere vult de Persei insidiis edoctus 40, 56, 3 P. moritur animo magis aeger quam corpore ib. 9 P. eius suprema consilia 40, 57, 2 sqq. bis in die foedus Romanum perlegerat 44, 16, 5.
- Philippus frater Persei adoptione filius 42, 52, 5 cf. 44, 45, 9 Cn. Octavio traditus cum patre 45, 6, 9—12 in triumpho ductus 45, 39, 7 P.
- Philippus vocatur mutato nomine Andrisicus P. 49 cf. Andronicus et Pseudophilippus.
- Philippus Alexandri Megalopolitani filius 35, 47, 5 ab Antiocho missus ad ossa Macedonum Cynosephalis occisorum legenda 36, 8, 3 in Pellinaeo a praetore oppugnatur 36, 13, 7 decedens castello a Philippo rege frater per ludibrium appellatur 36, 14, 4 Romam missus in vincula ib. 5 Zacyntho praefuerat 36, 31, 12.
- Philippus praetor Epirotarum 29, 12, 11.
- Philippus magister elephantorum Antiochi 37, 41.
- Philippus Amyntae filius 38, 34, 8 per cum gens Macedonum crescere coepit 45, 9, 4.
- Philippus Poenus nobile scortum 39, 42, 8 P.
- Philippus praefectus Cassandreae 44, 12, 2.
- Philistio ab Epicyde praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
- Philo Chalcidensis deponitur a Romanis 37, 45, 17 cf. 38, 38, 18.
- Philocles a Philippo ad Athenas vastandas missus 31, 16, 2 Eleusine frustra temptata Philippo se iungit 31, 26, 4 Chalcidis praefectus Eretriae opem laturus repellitur 32, 16, 14 Corintho succurrit 32, 33, 11 ei Argi produntur 32, 25 eam urbem Nabidi tradit 32, 38, 3 ad consulem in colloquium venit 32, 40, 6 Romam legatus it 40, 20, 3 suspectus ut minister facinoris Persei 40, 54, 9 missi a Philippo eum opprimunt 40, 55, 6.
- Philocrates princeps legationis Rhodiae 45, 25, 4.
- Philodemus Argivus Euryalo arci Syracusanae praest 25, 25, 3 tumulum tradit ib. 10.
- Philopoemen praetor Achaeorum omnes prudentia et auctoritate anteit 35, 25, 7 eius consilium prudens ib. 7 terrestrium certaminum cuius par, navalium rudis 35, 26, 3 a Nabide mari vincitur ib. 9 castra hostium incendit 35, 27, 6 eius solertia in duendo agmine 35, 28 Nabim vincit 35, 29, 6 Spartae agros vastat 35, 30, 12 Spartam societati Achaeorum conciliat 35, 37, 2 cf. 35, 47, 4 concilium Achaicum Argos transfert ab Aegio 38, 30, 4 Lacedaemoniorum opes minuire studet 38, 31 iterum praetor Spartae muros dirni et leges tolli iubet 38, 33—34 a Messeniis captus 39, 49 veneno sublatus 39, 50, 7 P. eius gloria belli ib. 10 ossa Achaeis reddita ib. 9.
- Philostratus Persei dux 43, 23, 3.
- Philotas Abydi praefectus 37, 12, 2.
- Phliasius ager vastatur 33, 14, 7.
- Phlius urbs 28, 7, 16.
- Phocaea urbs 5, 34, 8; 26, 29, 11; 36, 43, 8 ibi seditio 37, 9 a Seleuco re-

- cepta 37, 11, 15 a Romanis oppugnata 37, 21, 8 eius situs 37, 31, 8 a Romanis recepta 37, 32, 10 cf. 38, 39, 12.
- Phocaeenses 38, 39, 12.
- Phocenses 33, 34, 8.
- Phocis a Flamini impugnata 32, 18, 4.
- Phoebium Sparta 34, 38, 5.
- Phoenice terra 35, 13, 4 regio adempta Tigrani P. 101.
- Phoenice urbs Epiri 29, 12, 11.
- Phoenicum naves 37, 8, 3.
- Phoenicus portus Erythraeae terrae 36, 45, 7.
- Phoenicus portus prope Patara 37, 16, 6.
- Phraabates Parthorum rex bellum gerit cum Antiocho P. 59.
- Phraabates Parthorum rex amicitiam renovat cum Romanis P. 100 bellum gerit cum Tigrane ibid.
- Phryges 37, 40, 11.
- Phrygia utraque 37, 56, 2; P. 77; P. 94.
- Phrygius amnis 37, 37, 9; 37, 38, 2.
- Phthiae urbs 32, 33, 16.
- Phthia 31, 46, 7.
- Phthiotae 33, 34, 7; 36, 15, 7.
- Phthioticus ager 33, 3, 10.
- Phthiotis 28, 6, 7; 42, 67, 9.
- Phylace Molossidis oppidum deductum 45, 26, 10.
- Phyto praefectus Cassandreae 44, 12, 2.
- Piacula insolita et peregrina adhibita 4, 30, 10.
- Piacularia sacrificia genti Horatiae tradita 1, 26, 13 piaculare sacrum 29, 19, 7 cf. 29, 21, 4.
- Pientes foedus ineunt cum Romanis 10, 10, 12 rebellionem Samnitium nuntiant 10, 11, 7 victis pax data P. 15 initium faciunt belli Italici P. 72 a Cn. Pompeio victi P. 74.
- Picenum 21, 62, 5 ager frugibus abundans 22, 9, 3; 23, 14, 3; 23, 32, 19.
- Pieria regio 39, 26; 44, 7, 4; 44, 8, 2; 44, 9, 10; 44, 20, 3.
- Pieria silva 44, 43.
- Pictatis aedes in foro olitorio 40, 34, 4.
- Pila Horatia 1, 26, 10.
- Pilentum matronis permissum ad sacra ludosque 5, 25, 9.
- Pilleatus, capite raso libertum populi Rom. Prusias se fert 45, 44, 19 pilleati triumphum sequuntur Cremonenses liberati 33, 23, 6 cf. 38, 55, 2.
- Pilleum 24, 32, 9 cf. servi.
- Pilus prima cuiusque ordinis militaris pars 8, 8, 8.
- Pinarii in sacro Herculis ut extis adesit ad ceteram dapem venirent institutum 1, 7, 13.
- L. Pinarius cos. 2, 56.
- L. Pinarius magister equitum 7, 3, 4 praetor ut Graecis littore arce ret missus 7, 25, 13.
- L. Pinarius vir acer praefectus Henna 24, 37, 3 eius cautio in fraude Hennensium ibid. sqq.
- L. Pinarius Mamercus trib. m. c. p. 4, 25, 5.
- M. Pinarius Rusca praetor sortitur Sardiniam 40, 18, 3 Corsos et Ilicenses vincit 40, 34, 12—13.
- Pineus Illyriae rex 22, 33, 5 ad eum legati de stipendio missi ibid.
- Piraeus brachiis duobus muri semirutum Athenis iungitur 31, 26, 8; 35, 50, 3.
- Piratae a M. Antonio fugati P. 68 a P. Servilio victi P. 93 victi a L. Metello P. 98 annonam intercudent P. 99 victis et mari expulsis a Pompeio agri dati ibid.
- Piraticae naves 37, 27, 4.
- Pirustae Illyrii immunes 45, 26, 13.
- Pisae 21, 39, 3; 34, 56; 39, 32, 2 vastatae 41, 19.
- Pisani 40, 43 de agro cum Lunensibus certant 45, 13, 10 eorum ager 39, 2, 5.
- Pisaurum colonia deducta 39, 44, 10 P. ibi Iovis aedes 41, 27, 11.
- Piscatorium forum cf. forum.
- Piscina publica 23, 32, 4.
- Pisidae 35, 13, 5; 38, 13, 11; 38, 15, 9.
- Pisidia 37, 54, 11.
- Pisistratidae 31, 44, 8.
- Pisistratus Boeotus Romanorum amicus 33, 27, 9 auctor Brachyllae caedis supplicium dat 33, 28, 15.
- Pisones vd. Calpurnii.

- Pistoriensis ager F. 28 o.
 Pisuctae 33, 18, 3.
 Pithecusae insulae 8, 22, 6.
 Pityusa insula a Poenis incolitur 28, 37, 3.
 Placentina colonia deducta P. 20; 21, 25, 2; 21, 39, 4; 21, 47, 3 eo perductus exercitus clade ad Trebiam accepta 21, 56, 9 ab Hasdrubale oppugnatur 27, 39, 11 a Gallis diripitur 31, 10, 3; 34, 22, 3; 34, 48 eo novi coloni scripti 37, 46, 10 eo via Aemilia ducta 39, 2, 10 P.
 Placentini fidem servant Romanis 27, 10, 8 querunt agrum suum a Gallis vastari 28, 11, 10 in urbem redire coguntur 32, 26, 3 consuli gratias agunt 33, 23 triumphum sequuntur ib. 6 Placentina cohors 41, 1, 6; 44, 40, 5.
 C. Platorius legatus ad Gentium 42, 26, 7.
 Plagulæ Romam advectæ 39, 6, 7.
 Plator praefectus Oreo a Philippo 28, 6 arcem Romanis tradit ib. 4 ad Attalum se recipit ib. 7.
 Plator a Gentio fratre occisus 44, 30, 2.
 Plautius legatus a Samnitibus caesus P. 80.
 C. Plautius cos. 7, 12, 6 Hernicos subigit 7, 15, 9 mag. eq. plebeius primi de plebe dictatoris 7, 17, 6.
 C. Plautius cos. 7, 27, 3 iterum 8, 1 Privernates fundit ib. 3 atroci proelio vincit ib. 4 arma captiva Luæ matri dedicat ib. 6.
 C. Plautius cos. 8, 20, 3 dirutis Priverni muris triumphat ib. 7 pro Privernatibus in senatu verba facit ib. 11—12 censor 9, 29, 5 abdicat se magistratu ib. 7.
 C. Plautius praetor a Viriato victus P. 52.
 L. Plautius praetor gravi morbo implicatus praeesse ludis nequit 8, 40, 2.
 (Plautius) Hypsæus candidatus consulatus P. 107.
 L. Plautius Hypsæus praetor sortitur Hispaniam cit. 37, 50, 8.
 P. Plautius Proculus cos. 8, 22.
 L. Plautius Venox cos. 8, 19 in Fundanum agrum ducit ib. 9.
 L. Plautius Venox cos. 9, 20.
 Plebs desiderio Romuli patribus infensa 1, 16, 5—8 a Tarquinio Superbo vexata 1, 56 ei iniuriæ coeptæ fieri a primoribus 2, 21, 6 irata propter nexos ob aes alienum 2, 23 coetus nocturnos facit 2, 28 ad dilectum citata nomina recusat ib. 6 in montem sacrum secedit 2, 32, 2 P. Menenii Agrippæ consilio revocatur ib. 12 P. de plebe tribuni creati 2, 33, 2 P. ei ager captivus datus 2, 48, 2 plebei magistratus ut tributis comitiis fiant rogatio 2, 56, 2 irata consularibus comitiis interesse non vult 2, 64 cum militibus relicto Aventino in sacrum montem secedit 3, 52 revocata a L. Valerio et M. Horatio tribunos pl. creat 3, 54, 11 armata ex urbe profecta in agros nobilium excursionem facit 4, 9, 8 Volscos ad expugnandam secum Ardeam vocat ib. 11 multi ex plebe fame cruciati in Tiberim se praecipitant 4, 12, 11 eius ex aere alieno miseriae 6, 34, 1—4 ex plebe ut alter utique consulum fieret, lex lata 6, 35, 5 P. ei ager dividitur 8, 11, 13 creditæ pecuniæ causa necti desinit 8, 28 P. ob aes alienum in Ianiculum cedit, unde reducitur a Q. Hortensio P. 11 Clodii necati corpus cremat in curia P. 107 novarum tabularum spe sollicitata P. 111 iterum sollicitata a P. Dolabella P. 113 octingenti de plebe interfecti ibid. plebis principes 4, 25, 9 plebis concilium 6, 38, 4.
 Plebei tribuni creati 2, 33, 2 P. aediles 3, 6, 9 ad eos maiestas consularis imperii venit ibid. plebei magistratus ut tributis comitiis fiant rogatio 2, 56, 2 tolluntur decemviris creatis 3, 32, 6 quaestores ut facere liceret de plebe rogatum 4, 43, 4 primus creati 4, 54, 2 trib. m. c. p. primus 5, 12, 9 consulum alter ut plebeius utique esset lex lata 6, 35, 5 P. plebeius magister eq. 6, 39, 4 primus consul 6, 42, 9 P. dictator 7, 17, 6 censor 7, 22, 10 censorum alter ut plebeius utique esset, lex Publilia 8, 12, 16 uterque

- censor de plebe P. 59 primus de plebe praetor 8, 15, 9 pontifices quattuor, augures quinque 10, 6, 6; 10, 9, 2 primus pontifex max. P. 18 Pudicitia plebeia 10, 23, 7.
- Plebscita** ut populum tenerent lex lata 3, 55, 3 ut omnes Quirites tenerent, lex Publilia 8, 12, 14 nullum nisi ex auctoritate senatus perferri patiuntur tribuni 4, 49, 6 plebscito multa dicta 6, 38, 9 plebscitis cautum, ne quis eundem magistratum intra decem annos caperet 7, 42, 2 plebscita de duumviris navalibus et de tribunis mil. populi suffragio creandis 9, 30, 3—4 ex senatus sententia plebsque scitu comitia habita 25, 7, 5 ex plebscito dictator dictus 27, 5, 19 plebscito exilium Cn. Fulvio irrogatur 26, 3, 12 Campanorum causa senatus iurato mandatur 26, 33, 14 plebsciturum de pecunia credita 35, 7, 5 de Liguribus 42, 21, 8.
- Pleiac** 35, 27, 2.
- Q. Pleniinus** propraetor Locrorum alteram arcem recipit 29, 6, 9 sqq. praefectus Locrorum scelere et avaritia Poenos superat 29, 8, 7 duos tribunos mil. nudari et virgis caedi iubet 29, 9, 4 a militibus laceratur ib. 7 a Scipione noxa liberatus tribunos omnibus suppliciis interficit ib. 10 de eo Locrenses queruntur in senatu 29, 17 sq. P. Reginis ad custodiam traditus 29, 21 damnatus Romam in catenas mittitur ib. 12 mortuus in vinclis 29, 22, 9 sq. ob temptatum incendium necatus 34, 44, 8.
- Plestina** Marsorum capta 10, 3, 5.
- Pleuratus** Thracum rex 26, 24, 9; 27, 30, 13; 29, 12, 14.
- Pleuratus** Scerdilaedi filius P. Sulpicio praesto est 31, 28 ei Lychnidus et Parthini dati 33, 34, 11 Illyriorum rex 38, 7, 2 maritima Aetoliae vastat ibid. eius filii Gentius et Plator 44, 30, 2 uxor Euridica ibid.
- Pleuratus** exsul Illyrius apud Perseum 43, 19, 13 missus ad Gentium regem ibid. cf. 44, 11, 7.
- Pleuratus** Gentii filius Roman abductus 44, 32, 2—3.
- Plistica** a Samnitibus obsessa 9, 21, 6 capta 9, 22, 11.
- Plitendum** oppidum 38, 18, 3.
- A. Plotius** legatos Umbros vincit P. 74.
- Pluina** 31, 39, 4.
- Pluit** lapidibus cf. lapides. creta 24, 10, 7 lacte 27, 11, 5 carne 3, 10, 6 sanguine ibid.; 40, 19 per biduum 39, 46, 5; 39, 56, 6 sanguinis guttae in foro visae 34, 45, 6.
- Plutei** in oppugnandis urbibus adhibiti 21, 61, 10; 34, 17, 12.
- Poeni** cf. Carthaginenses.
- Poeninon** Alpium iugum 5, 35, 2; 21, 38, 6 ibi transgressum Hannibalem et inde ei nomen inditum vulgo credunt ibid. a deo potius Poenino nomen accepit ib. 9.
- C. Poetelius** trib. pl. de ambitu ad populum fert 7, 15, 12 cos. 7, 27.
- C. Poetelius** cos. 8, 23, 17 dictator Fregellas recipit 9, 28, 3 dictus clavi figendi causa ib. 6.
- M. Poetelius** cos. 9, 24 in Ausones profectus 9, 25 Samnites vincit cum collega 9, 27.
- P. Poetelius** legatus ad Syphacem 27, 4, 7.
- Q. Poetelius** decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 9.
- C. Poetelius** Balbus cos. 7, 11, 2 de Gallis Tiburtibusque geminum triumphum agit ib. 9.
- Poetilius** trib. pl. iterum causam seditionum quaerit 4, 12, 3.
- Poetneum** castellum Athamaniae 39, 25, 17.
- Politorium** Latinorum urbs diruta 1, 33, 3.
- Pollentiae** signum deiectum 39, 7, 8 duo restituta ib. 9.
- Pollia** tribus 8, 37, 11; 29, 37, 8.
- Pollio** cf. Asinius.
- Polusca** Volscorum capta 2, 33, 5 Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 3.
- Polyaenus** Syracusanus ex principibus unus contionem habet rege occiso 24, 22.
- Polyaratus** princeps Rhodiorum 44, 23, 10 Persei partium est 44, 29, 7 Romam ductus 45, 22, 9.

- Polybius haudquaquam spernendus auctor 30, 44, 5 non incertus praecipue rerum in Graecia gestarum auctor 33, 10, 10; 31. 50, 6; 36, 19, 11; 39, 52; 45, 44, 19.
- Polyclitus ab Epicycle praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
- Polyeratia uxor Arati in spem nuptiarum a Philippo in Macedoniam asportata 27, 31, 8.
- Polyphantas a Philippo in Boeotiam mittitur 28, 5, 11.
- Polyxenidas Antioehi classi praest 35, 50, 7 in Asiam missus ad copias comparandas 36, 8 classis praefectus cum Livio confligendum censet 36, 43, 4 proelio victus 36, 44 sq. exul erat Rhodius 37, 10 Pausistratum deceptum circumvenit 37, 11, 11 Romanam classem circumassistit 37, 28, 6 victus proelio 37, 30 P. Syriam petit 37, 45, 2.
- Pomerium 1, 26, 6 unde dictum 1, 44, 4 prolatum ib. 3.
- Pometia colonia Latina ad Auruncos deficit 2, 16, 8 oppugnatur 2, 17 deditur ib. 5 cf. 2, 22, 2.
- Pompaedius Silo Marsorum dux in acie cadit P. 76.
- Pompei oppidum 9, 38, 2.
- Pompei curia P. 116; F. 46 u.
- Cn. Pompeius Picentes vincit P. 74 eos. Marsos vincit ibid. Vestinos in deditionem accipit P. 75 procos. Paelignos recipit, Asculum capit P. 76 Q. Pompeium consullem interficiendum curat P. 77 utramque partem fovet bello civili P. 79.
- Cn. Pompeius Magnus (cf. 30, 44, 6)
- Cn. Pompei filius cum tribus legionibus ad Syllam venit P. 85 in Sicilia missus Carbonem captum occidit P. 89 in Africa Cn. Domitium et Hiarbam vincit et quattuor viginti annos natus triumphat ibid. M. Brutum occidit P. 90 eum imperio proconsulari adversus Sertorium missus P. 91 cf. F. 19—20 dubio eventu cum eo pugnat P. 92 parum prospere ibid. coactus a Sertorio in Galliam recedere P. 93 prospere bellum gerit P. 94 Sertorio interfecto M. Perpernam vincit et Hispanias recipit P. 96 eos. ante quaesturam factus tribuniciam potestatem restituit P. 97 lege lata piratas persequi iubetur P. 99 eos mari expellit et bellum brevi conficit ibid. eius epistula ad Q. Metellum ibid. de eius imperio lex Manilia P. 100 adversus Mithridatem missus amicitiam renovat cum Phraate ibid. Mithridadem vincit ibid. iterum victum fugere cogit P. 101 Tigranem restituit ibid. in ultimas gentes penetrat ibid. Pontum in provinciae formam redigit P. 102 Iudaeos subigit ibid. cf. F. 27 cum Caesare et Crasso conspirat P. 103 triumphat ibid. Magnus e tota contione salutatur ibid. pro Cicerone restituendo loquitur P. 104 ei annonae cura in quinquennium mandata ibid. Hispaniae in quinquennium datae P. 105 eius uxor Iulia defungitur P. 106 ad comprimendas seditiones urbanas a senatu consul tertio solus et absens factus P. 107 ei eum consulibus mandatum, viderent, ne quid respublicae detrimenti caperet P. 109 a Caesare Italia expulsus ibid. eius legati in Hispania Caesari se dedunt P. 110 ad Dyrrhachium a Caesare obsessus P. 111 ad Pharsaliam acie victus ibid. in Aegyptum profugus Ptolemaei iussu interficitur P. 112 eius caput Caesari oblatum ibid. cf. F. 33 s et Liv. ap Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- Cn. Pompeius Magni F. bellum cum Caesare renovat P. 113 ad Mundam a Caesare victus P. 115.
- L. Pompeius trib. mil. suos in tumultum recipit 42, 65, 6.
- Q. Pompeius eos. Terrestinos subigit P. 54 censor ex plebe P. 59 cf. F. 14.
- Q. Pompeius eos. P. 77 eius filius a Marii factione interfectus ibid. cf. F. 15 Cn. Pompei consilio interfectus ibid.
- Sex. Pompeius Magni F. patre occiso Cyprum fugit P. 112 pugna ad Mundam commissa fugit P. 115 diu in mari praedatus Siciliam occupat P. 123 occiso Pompeio prae-

- tore legatum Octaviani proelio navali vincit *ibid.* ei Sicilia provincia concessa P. 127 bello exorto dubio eventu pugnat P. 128 iterum incerto eventu P. 129 victus in Sicilia refugit *ibid.* ab Antonii legatis occisus P. 131.
- Pompeius Bithynicus praetor a Sex. Pompeio occisus P. 123.
- Sex. Pompeius trib. pl. ob repulsam fratris populum castigat 4, 44, 3.
- M. Pomponius trib. pl. 3, 54, 13.
- M. Pomponius trib. in. c. p. 5, 13, 3.
- M. Pomponius trib. pl. diem dicit L. Manlio Imperioso 7, 4 P. causae dictione desistere cogitur a Manlio filio 7, 5, 6 P.
- M. Pomponius praetor nuntius eladis ad Trasimennum acceptae 22, 7, 8.
- M. Pomponius trib. pl. 45, 21, 3.
- Q. Pomponius trib. pl. die dicta condemnatus quod rogationi tribuniciae intercessisset 5, 29, 6.
- Sex. Pomponius legatus Sempronii praest Italiae orae 21, 51, 6.
- M. Pomponius Matho mag. eq. 22, 33, 11 praetor 22, 35, 5 cf. 23, 24 ei imperium in agro Gallieo prorogatur 24, 10, 3 cf. 24, 17, 2.
- M. Pomponius Matho pontifex defungitur 26, 23, 7.
- M. Pomponius Matho aed. pl. 28, 10, 7 legatus Delphos it 28, 45, 12 praetor 29, 11, 11 Siciliam sortitur 29, 13, 2 missus in Siciliam ut de Scipione cognosceret 29, 20, 11 Lilybaeum accitus 29, 24, 8 comitatum Scipioni suppeditat 29, 25, 6 ei imperium prorogatur 30, 2, 3.
- M. Pomponius Matho augur et decemvir 29, 38, 7.
- Pomptina tribus 7, 15, 12 P.
- Pomptinae paludes siccatae P. 46.
- Pomptinus ager 2, 34, 4 Norba arx in Pomptino *ib.* eo frumenti causa missus 4, 25, 4 dividitur a quinqueviris 6, 21, 4 cf. 6, 5, 2; 6, 6; 7, 25, 13; 42, 2, 4.
- Pons sublicius in Tiberim factus 1, 33, 6 iter paene hostibus dedit 2, 10, 2 pontis Tiberini pilae 40, 51, 4 multi pontes facti 41, 27, 5 pons Anienis 7, 9, 7 Mulvius 27, 51, 2
- pontes ex humanorum corporum strue ab Hannibale facti 23, 5, 12.
- Pontiae insula colonia Romanorum 9, 28, 7 P.
- Pontiani fidem Romanis servant 27, 10, 8.
- Ponticum mare 40, 21, 2.
- Pontifex a Numa creatus 1, 20, 5 pontifex publicus pop. Rom. 8, 9, 4 a collegio cooptatus 40, 42, 11 ut quattuor de plebe adlegerentur 10, 6, 6 eorum collegium a Sylla ampliatum P. 89 ex decreto pontificum procurantur prodigia 24, 44, 9; 27, 37, 4 negant una hostia duobus deis sacrum facere licere nisi certis 27, 25, 8 decernunt, ut virgines per urbem euntes canant 27, 37, 7 ad eorum collegium relatum de expiando Proserpinae templo 29, 20, 10 de signis hostium ablatis 38, 44, 5 eorum ad collegium a sententia pontificis max. provocatur 31, 9, 8 ex eorum decreto ver sacrum factum 33, 34 non recte factum pronuntiat 34, 44, 2 Latinae instaurantur 40, 45, 2 praetori multa dicta, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47 ius habent togae praetextae 33, 42 in pontificum penetralibus repositum ius civile evulgatur 9, 46, 5 pontificum commentarii 4, 3, 9; 6, 1, 2 ab iis quae ad sacra pertinebant suppressa, cum antiquae leges ederentur 6, 1, 10 a pontificibus tributum, quod per bellum non contulerant, petitur 33, 42, 4 pontifices minores 22, 57, 3.
- Pontifex maximus a populo creatur 25, 5, 4 cf. tamen 40, 42, 12 perraro creatur, qui sella curuli non sederit 25, 5, 4 comitia habet 3, 54, 11 ludis vovendis praestit verba 4, 27 carmen devotionis praestit 5, 41, 3; 8, 9, 5 populi consensu coactus praestit verba dedicandae aedi 9, 46, 6 primus de plebe P. 18 ei subiectum regis sacrificuli sacerdotium 2, 2, 2 flaminem Martialem et eonsulem eundem in urbe retinet P. 19 sacra ex incendio Vestalis templi rapit *ibid.* Cantilium, qui cum Vestali stuprum fecerat, virgis caedit

- 22, 57, 3 Vestalem caedi iubet 28, 11, 6 ab eius sententia ad collegium provocatur 31, 9, 8 flaminem retinet et multam dicit 37, 51, 2 pontificis max. certamen de rege sacrorum inaugurando 40, 42, 8 praetori multa irrogatur a pontificibus, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47. primus extra Italiam ad bellum profectus, clade accepta occiditur P. 59.
- Ti. Pontificius tribunus legem agrariam movet 2, 44.
- C. Pontinius praetor Allobroges domat P. 103.
- Pontius Cominius cortici incubans secundo Tiberi delatus senatum de revocando Camillo consulit 5, 46, 8.
- C. Pontius Herenni filius Samnites ad bellum contra Romanos oratione excitat 9, 1, 3 exercitum Rom. capit in furculis Caudinis 9, 2 pacis condiciones imponit spreto patris consilio 9, 4, 3 eius oratio ad fetiales Rom. 9, 11 secundum quosdam annales sub iugum missus 9, 15, 8 captus et in triumpho ductus, dein securi percussus P. 11.
- Pontus regnum Mithridatis P. 77 provincia fit P. 102.
- Popillia familia 42, 22, 7.
- Popillius Ciceronem necat P. 120; F. 49 v.
- C. Popillius eos. F. 12 d.
- M. Popilius a Numantinis victus P. 55.
- M. Popilius eos. 9, 21.
- P. Popillius legatus ad Syphaecem 27, 4, 7.
- T. Popilius legatus in exercitu 26, 6.
- C. Popillius Laenas eos. 42, 9, 8 pro fratre senatum deprecatur 42, 10, 10 senatum iratus ib. 15 in provinciam ire cogitur 42, 22 adversis auribus in senatu auditus 42, 28, 2 legatus in Graeciam 43, 17, 2 in Ambraciam missus ib. 10 Stratum recipit 43, 22, 2 ad Antiochum missus 44, 19, 13 dimissis Atticis navibus pergit ad peragendam legationem 45, 10, 2 Rhodum devectus asperitate orationis omnes territat
- ib. 8 Antiochum virga circumscribens certumque responsum postulans deterret a bello cum Ptolemaeis 45, 12, 5 P. renuntiat legationem 45, 13.
- M. Popillius Laenas eos. 7, 12 Licinium Stolonem damnat quod cum filio mille iugera possidet 7, 16, 9 eos. iterum 7, 17 Tiburtium agros vastat ib. 2 tertium eos. 7, 23 Gallos fundit fugatque 7, 24, 8 triumphat 7, 25 quartum eos. 7, 26, 13.
- M. Popillius Laenas triumvir coloniae 40, 43 praetor 41, 14, 5 deprecatur ne in provinciam eat 41, 15, 6 legatus ad Aetolos 41, 25, 5 eos. 41, 28, 4 Ligures vincit 42, 7, 4 vendit, oppidum diruit 42, 8, 3 iubetur a senatu eos in libertatem restituere ib. 7 frustra in senatu recusat 42, 9 eius invidia aucta Liguribus iterum superatis 42, 21, 2 coactus redire Romam ter causam dicit apud praetorem 42, 22, 7 advocatus centurionum 42, 33 consulem in Macedoniam sequitur 44, 1, 2 relictus ad custodiam saltus 44, 4, 11 cf. 44, 7 Heracleam oppugnat 44, 9, 2 ad Meliboeam oppugnandam missus 44, 13.
- P. Popillius Laenas triumvir coloniae 40, 43.
- C. Popillius Sabellus eques insignis fortitudine 41, 4, 6.
- L. Popilius Volscus tr. m. c. p. 5, 12, 10 cf. Publilii.
- Populonienses ferrum pollicentur in classem Rom. 48, 45, 15.
- Populonium 30, 39, 2.
- Populus in triginta curias divisus a Romulo 1, 13, 6 in centurias et classes 1, 43 eius maior quam consulis maiestas 2, 7, 7 populi iudicium a senatu rescindi nequit 4, 7, 5 quod postremum populus iussit, id ius ratumque 7, 17, 12; 9, 33, 9 penes eum omnium rerum potestas 8, 33, 17 populi iniussu nil sanciri potest, quod populum teneat 9, 9, 4 cum ut plebiscita tenerent, lex lata 3, 55, 3; 8, 12, 14 eius iniussu per senatum de civibus Rom. agi non potest 26, 33, 10 populus regem iubet 1, 22; 1, 32 ab Ardeatibus et

- Aricinis iudex sumitur 3, 71, 2 P. populi iussu senatusque consulto triumphatur 4, 20 cf. 3, 63, 11; 7, 17, 9 bellum indici solet 6, 22, 4; 45, 21, 5 cf. 4, 30, 15; 4, 60, 9 populi iussu corona aurea Iovi lata 4, 20, 4 populi scitum de Apollinariibus 27, 23, 7 cf. comitia centuriata; populo visceratio data 8, 22, 2 populus coronatus spectat Apollinares 25, 12, 15 saga sumit P. 72 populus Romanus Quiritium 1, 24, 5; 8, 9, 7; 9, 10, 9 senatus populusque Romanus 10, 7, 8 cf. 1, 49, 7; 4, 20.
- Porcia lex 10, 9, 4 basilica 39, 44, 7. C. Porcius cos. a Scordiscis victus P. 63.
- L. Porcius Etruseos vincit praetor P. 74 cos. Marsis victis cadit P. 75.
- C. Porcius Cato trib. pl. intercessionibus comitia tollit P. 105.
- M. Porcius Cato quaestor cum P. Scipione in Africam transit 29, 25, 10 praetor Sardiniam sortitur 32, 8, 5 aed. pl. fuerat 32, 7, 13 sanctus et innocens, asperior tamen in faenore coercendo 32, 27, 3 cos. 33, 42, 7 Hispaniam sortitur 33, 43, 5 pro lege Oppia verba facit 34, 1, 7 P. eius Origines memorantur 34, 5, 8 in provinciam abit 34, 8, 4 ad socios in fide retinendos artificio utitur 34, 12, 3 hostes magno proelio vincit 34, 17, 3 omnibus cis Hiberum Hispanis arma adimit, muros diruit ib. 5 et 11 eius vis animi ingenique 34, 18, 3 ob res ab eo gestas supplicatio decreta 34, 21, 8 triumphat 34, 46, 2 P. aediculam dedicat Victoriae Virgini 35, 9, 6 legatus in Callidromum missus 36, 17 Aetolos deicit 36, 18, 8 nuntius victoriae Romam missus 36, 21, 4 censuram petit 37, 57, 10 testis existit contra competitorem M. Aelium ib. 13 inimicus P. Scipionis 38, 54 rogationem in eius invdiam suadet ib. 11 exstat eius oratio de pecunia Antiochi ibid. eius vigens et versatile ingenium 39, 40, 4 censor 39, 41, 4 ferrei prope animi corporisque ib. 11 L. Quinctium e senatu motum accusat 39, 42, 7 atria duo et basilicam Porciam facit 39, 44, 7 eius censura simultantium plena ib. 9 legem Voconiam commendat P. 41 cf. 42, 34, 7 ab Hispanis patronus nominatur 43, 2, 5 Rhodiorum causam adiuvat 45, 25, 2 exstat ea oratio scripta in Originibus ib. 3 auctor belli Poenis indicendi P. 48 filii in praetura mortui funus tenui sumptu facit ibid. sapientissimus vir P. 49 auctor delendae Carthaginis ibid. vir promptioris ad vituperandum linguae ibid. rogationem de Lusitanis suadet ibid. exstat ea oratio in annalibus ibid. eius lepide dictum de Prusiae legatis P. 50 auctor Livii 34, 5, 8; 34, 15, 9.
- M. Porcius Cato P. 104 Cyprum in provinciam redigit ibid. repulsam fert praetoram ambiens P. 105 in vinela ductus ibid. adversatur Caesari P. 107 frustra consulatum petit P. 108 laborioso itinere per deserta Africae ducit P. 112 imperio Pompeianarum partium cedit P. 113 ei tutela Vticae mandatur ibid. victo Scipione sibi mortem adisciscit P. 114 eius filio Caesar veniam dat ibid. de eo Livii iudicium F. 43.
- P. Porcius Laeca trib. pl. orationem recusat 32, 7, 4 triumvir epulo 33, 42 praetor sortitur Pisas provinciam 33, 43, 5.
- L. Porcius Licinus legatus in exercitu 26, 6 aed. pl. 27, 6, 19 praetor 27, 35 ei Gallia evenit 27, 36, 11 eius litterae 27, 39 consilio consulum ad Senam interest 27, 46, 6 mediam aciem tuetur 27, 28, 4 cos. 39, 32, 13 eius contentio cum Q. Fulvio praetoram petente 39, 39, 5.
- L. Porcius Licinus praetor sortitur Sardiniam 34, 55, 6.
- L. Porcius L. F. Licinus duumvir aedem dedicat Veneris Erucinae 40, 34, 4.
- L. Porcius Licinus naves Brundisium deducit 42, 27, 7.
- Porcius in foedere sanciendo saxo silice percutitur 1, 24, 9 cf. 9, 5, 3. Poris Aenianum princeps liberos suos Athenas deportans, cum regii

- instarent, in mare desilit 40, 4, 15.
- Lar Porsina (Porsenna P. 2) Clusinarum rex Romam adoritur 2, 9, 4 P. primo repulsus conatu obsidet urbem 2, 11 C. Mucium dimittit 2, 12, 14 legatos de pace mittit 2, 13 P. exercitum ab Ianiculo deducit 2, 13, 4 Cloeliam obsidem honorifice remittit ib. 9 P. agro Rom. cedit ib. 4 castra dono reliquisse Romanis dicitur 2, 14, 3 filium mittit oppugnatum Ariciam 2, 14, 5 iterum legatos de restituendo Tarquinio Romam mittit 2, 15 pax ei fida cum Romanis ib. 7.
- Porta Capena 1, 26, 2 Carmentalis 2, 49, 8 Coelimontana 35, 9, 3 Collina 2, 11, 9 Esquilina 2, 11, 5 Flumentana 6, 20, 11 Fontinalis 35, 10, 12 Naevia 2, 11, 9 Trigemina 4, 16, 2 cf. singula nomina. Iovis porta Capuae 26, 14, 6 portae castrorum quattuor 40, 27, 2 principales 34, 46, 9 dextra principalis 40, 27, 4 sinistra ib. 5 decumana 3, 5, 5; 10, 32, 8 sv. quaestoria 34, 47.
- Porticus a Tarquinio Prisco factae 1, 35, 10 duae factae extra portam Trigeminam et ad Martis aram 35, 10, 12 extra portam Trigeminam 35, 41, 10 cf. 40, 51, 6 porticus post navalia, ad fanum Herculis, post Spei ad Tiberim, ad Apollinis aedem ibid. ab aede Saturni in Capitolium 41, 27, 7 Aemilia refecta ib. 8 porticus in Aventinum silice strata ib. 9 porticus Marcelli nomine dedicata P. 140 porticus Megalopoli refecta 38, 34, 7.
- Portoria instituta a censoribus 40, 51, 8 portorii liberata plebs 2, 9, 6 portoria venalicium Capuae Puteolisque, item Castrum portorium locata 32, 7, 3.
- Portus ex lacu Lucrino factus F. 50 w.
- Posideum promunturium 44, 11, 3 ad Posideum augustissimum templum 42, 12, 6.
- Posidonia colonia P. 14.
- Postumia virgo Vestalis de incestu causam dicit 4, 44, 11 absolvitur ib. 12.
- Postumiana imperia 4, 29, 6.
- Postumius haruspex F. 17.
- A. Postumius dictator prospere ad Regillum contra Latinos pugnat 2, 19—20 P. Castori templum vovet 2, 20, 12 cos. 2, 21, 2 equites ducit in Sabinos 2, 26, 2.
- A. Postumius legatus ad Aequos missus 3, 25, 6.
- A. Postumius cos. et flamen Martialis ad bellum gerendum profecturus a pontifice max. in urbe retinetur P. 19.
- A. Postumius Cephalleniae praepositus 36, 11, 9.
- A. Postumius turpem pacem cum Iugurtha facit P. 64.
- C. Postumius trib. mil. 45, 6, 9.
- L. Postumius trib. m. c. p. 6, 1, 8.
- L. Postumius cos. 9, 44, 2 de Samnitibus triumphat ib. 14.
- L. Postumius praetor a Samnitibus interfectus P. 73.
- M. Postumius trib. m. c. p. 4, 31 Veios missus 4, 31, 3 ob rem ad Veios male gestam damnatur 4, 41, 10.
- M. Postumius trib. m. c. p. 5, 1, 2.
- P. Postumius cos. 2, 16.
- P. Postumius cos. 2, 16, 7.
- Sp. Postumius cos. 3, 2.
- Sp. Postumius trib. m. c. p. 5, 26, 2 in Aequos missus ignavum exercitum increpat 5, 28, 8 Aequos vincit ib. 13.
- Sp. Postumius cos. 8, 16, 12 censor 8, 17, 11 mag. equit. 8, 23, 14.
- Sp. Postumius cos. 9, 1 P. cum exercitu in furculis Caudinis inclusus 9, 2 P. profectus ad pacis condiciones a Samnitibus accipiendas 9, 5 sub iugum missus 9, 6 P. pacem dirimendam censet 9, 8, 3 P. deditur remittitur 9, 11, 13 P.
- Sp. Postumius legatus 42, 45.
- A. Postumius Albinus 23, 13, 3.
- A. Postumius Albinus Luscus aed. cur. 39, 7, 8 praetor 39, 23, 2 cos. 40, 35 Luscus cognomen ibid. Ligures perdat 40, 41, 2—6 censor 41, 27, 2 inter decem legatos ad res Macedoniae componendas 45, 17, 2.
- A. Postumius Albinus decemvir sa-

- rorum 42, 10, 6 legatus in Cretam 42, 35, 7.
- A. Postumius Albinus legatus Pauli 45, 4, 7 Perseus ei traditur in eustodiam 45, 28, 11.
- A. Postumius Albinus cos. ob dilectum severe habitum a tribunis in carcerem coniectus P. 48.
- A. Postumius Albinus legatus ab exercitu interfectus proditionis crimine P. 75.
- L. Postumius Albinus praetor 22, 35, 6 tertium cos. absens creatus 23, 24, 3 priusquam magistratum iniiit, a Gallis cum exercitu caesus ib. 6 P.
- L. Postumius Albinus praetor sortitur Hispaniam ult. 40, 35, 9 ei imperium prorogatur 40, 44, 4 Vaccaeos vicisse dicitur 40, 50, 6 Vaccaeos ac Lusitanos subigit P. 41 triumphat 41, 7, 2 P. cos. 41, 28, 4 in Campaniam missus Praenestinos iubet sibi obviam ire 42, 1, 7 legatus ad Masinissam 42, 35, 7 legatus in exercitu L. Pauli secundam legionem ducit 44, 41, 2.
- L. Postumius Albinus flamen Martialis inauguratus 45, 15, 9.
- M. Postumius Albinus tr. m. c. p. 5, 1, 2.
- Sp. Postumius Albinus praetor sortitur urbanam provinciam 37, 50, 8 cos. 39, 6 ei quaestio de coniurationibus decreta 39, 8, 3 ad eum deferitur iudicium de Bacchanalibus 39, 11, 3 defert rem ad senatum 39, 14, 3 contionem habet 39, 15 Romam redit 39, 19, 3 augur creatus 39, 45, 8 moritur 40, 42, 13.
- Sp. Postumius Albinus praetor 39, 45, 2 sortitur Siciliam ib. 5 petit censuram 43, 14.
- A. Postumius Albus cos. 3, 4 ei negotium datum, videret ne quid republica detrimenti caperet ib. 9.
- Sp. Postumius Albus legatus missus Athenas ad describendas leges 3, 31, 8 decemvir 3, 33, 3 legatus mediam aciem tuetur 3, 70, 2.
- Sp. Postumius Albus trib. m. c. p. 4, 25, 5 legatus 4, 27, 8 saxo ictus acie excedit 4, 28, 8.
- L. Postumius Megellus propraetor 10, 26, 15 cos. 10, 32 aedem Victoriae, quam aed. cur. faciendam curaverat, dedicat 10, 33, 9 Milioniam capit 10, 34 Feritrum aliaque oppida ib. 12—14 in Etruriam exercitu traducto nonnullas urbes capit 10, 37, 1—4 trium tribunorum auxilio iniussu senatus triumphat ib. 12 legatus L. Papirii consulis populi iudicium fugerat 10, 46, 16 opera militum in agro suo usus damnatur P. 11 interrex iis comitiis, quae ipse habebat, cos. creatus erat 27, 6, 8.
- M. Postumius Pyrgensis publicanus avaritiae fraudisque plenus 25, 3, 9 fraudis reus concilium populi tollit ib. 13 sqq. rei capitalis accusatus 25, 4, 8 ei aqua ignique interdictum ib. 9.
- A. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 5, 16 in Tarquinienses missus ib. 5.
- A. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 6, 22, 5.
- L. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 6, 22, 5.
- M. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 4, 49, 7 ei bellum adversus Aequos permissum ib. 8 pravae mentis homo ibid. Bolas recipit ib. 9 praedam militi pollicitus fidem mutat ibid. ob crudelitatem a militibus occisus 4, 50, 5 P.
- Sp. Postumius Regillensis censor decessit 6, 27, 4.
- L. Postumius Tempsanus praetor 39, 23, 2 quaestiones exercet de motu servili Apuliae 39, 29, 9 cf. 39, 41, 6.
- A. Postumius Tubertus mag. eq. 4, 23, 6 dictator 4, 26, 11 ludos magnos vocet 4, 27 Aequos Volscosque vincit 4, 29 triumphans urbem invectus dictatura se abdicat ib. 4 falsa de filio eius memoria tanquam occiso a patre ib. 5—6 severissimi imperii vir 4, 26, 11.
- L. Postumius Tympanus quaestor ab hostibus occisus 34, 47, 2.
- Potentia colonia deducta 39, 44, 10 P. cf. 41, 27, 11.
- Pothinus Pompei necandi auctor P. 112.

- Potidania 28, 8, 9.
 Potitii ad sacrum Herculis adhibiti 1, 7, 12 iis exta apponuntur ib. 13 eius sacri antistites donec genus omne interit ib. 14 ministerio servis publicis delegato intra annum extincti 9, 29, 10.
 Praeco vocat populum ad tribunum Celerum 1, 59, 7 civitatem ad dictatorem 4, 32 senatum ad decemviros 3, 38, 8 senatus consultum divulgant praecones 2, 37, 8 silentium facit 28, 27; 29, 27 citat in censu agendo 29, 37, 8 reum ex rostris citat 38, 51, 12 apud Graecos dicendi potestatem facit in conciliis 32, 20 libertatem Graeciae pronuntiat 33, 32, 4.
 Praeda a consule vendita et in publicum redacta 2, 42, 2 ad quaestores redacta cum magna militum ira 5, 26, 8 nihil ex praeda datum militibus, omnis in aerarium delata 10, 46, 5 ob inopiam aerarii vendita 3, 31, 4 praedae parte privatus exercitus 3, 29, 2 ob praedam parciores milites infesti 45, 35, 6 P. praeda militi concessa praeter aurum argentumque 9, 37, 10 praeter captivos 10, 31, 4 praeter libera corpora 6, 13, 6 militi concessa 7, 16, 3; 7, 24, 9; 7, 27, 8; 10, 17, 10 et saepius cf. 6, 4, 11 ingens data militibus 45, 34, 5 exposita in campo Martio, ut suum quisque cognitum abduceret 3, 10 cf. 35, 1, 12 de praeda Veienti quid decreverit senatus 5, 20, 4—10 eius decima pars Apollini data 5, 25, 7 praedam vendere cogitur miles 10, 17, 5—9 vendita a quaestore militibus dividitur 35, 1, 12 iniquissima sorte eorum fit, qui proelio non interfuerant 38, 23, 4 praedae assuetus miles omnes difficultates vincit 10, 17, 10 praedam large partiendo Hannibal militum animos confirmat 21, 5, 5 praedae aviditas Numidarum 21, 48, 5 praeda ingens Macedoniae 45, 33, 5.
 Praediis praedibusque populo cavendum mutua data privatis pecunia censetur in senatu 22, 60, 4 praediorum rusticorum locationes in Macedonia tolli placet 45, 18, 3.
 Praefectus urbis a Tarquinio Superbo institutus 1, 59, 12 consules creat 1, 60, 4 cf. 3, 3, 6; 3, 5, 3; 8, 36 idem qui praetor urbanus 7, 23, 3; 24, 9, 5 praefectus iuris 3, 33, 8 praefecti Capuae dati 9, 20, 5 praefectus amonae 4, 12, 8 maritimae orae 9, 38, 2 praefecti sociorum sive auxiliorum 23, 7, 3; 24, 28, 8 cf. 8, 36, 6.
 Praemium indicii datum 2, 5, 9 P.; 4, 45, 2; 28, 46, 5 militibus praemia data 7, 37; 39, 31, 17—18.
 Praeneste a Latinis deficit ad Romanos 2, 19, 2 post defectionem non vi, sed per deditionem receptum 6, 29, 7 cf. 7, 12, 8; 22, 1, 9; 24, 10, 10; 28, 9, 5; 32, 26, 15; 42, 1, 7; 45, 44, 8 obsessum a Sylla P. 87.
 Praenestini deficiunt 6, 21, 9 iis bellum indictum 6, 22, 4 ad moenia urbis penetrant 6, 28, 2 ad Aliam fluvium fusi oppido se includunt 6, 29, 5 sub eorum ditione octo oppida erant ib. 6 ea capta, Praeneste in deditionem acceptum ib. 6—8 rebellant 6, 30, 8 tuentur Pedanos rebellantes 8, 12, 7 victi 8, 13, 8 agro multati 8, 14, 9 Casilinum obtinent Hannibale adventante 23, 17, 8 iis senatus duplex stipendium et quinquenni militiae vacationem decernit 23, 20, 2 a consule iubentur obviam ire 42, 1, 7 omnes inermes Syllae iussu conciduntur P. 88.
 Praenestini montes 3, 8, 6.
 Praerogativa centuria 5, 18; 10, 22 praerogativae sors 24, 7, 12 cf. 26, 22, 2.
 Praesidio decedere apud Romanos capital 24, 37, 9
 Praesultator Iovi displicet 2, 36, 2.
 Praetextae ob victoriam sumptae P. 74.
 Praetextati consules, praetor, aediles curules 7, 1, 5 adolescentes ad militiam sumpti 22, 57, 9.
 Praetor olim, qui postea consul 3, 55, 12 iisdem auspiciis, quibus consules creantur, ib. 11; 7, 1, 6 praetor primus 7, 1, 2 praetor maximus

- 7,3,5 primus de plebe 8, 15, 9 praetores duo creati P. 19 quattuor P. 20 urbanus, peregrinus, Siciliae, Sardiniae 23,30, 18 unus urbanam et peregrinam provinciam obtinet 27, 36, 11; 28, 10, 12; 36, 2, 6; 39, 39, 13 sex creantur crescentibus provinciis 32, 27, 6 lex Baebia de quaternis praetoribus alternis annis creandis 40, 44, 2 praetor ad praesidium urbis relictus 7, 23, 3 legiones contra hostes ducit 7, 25, 13 ne praetoribus quidem, qui ad ius dicendum creati erant, vacatio a belli administratione data est 23, 30, 15 cf. 24, 44, 2 dilectum habent 25, 22, 4; 33, 43, 7 cum sugillatione consulum 43, 14, 5 praetor consulit senatum 8, 2; 22, 7, 14 urbanus de senatus sententia plebique scitu comitia habet 25, 7, 5 cf. 22, 33, 8; 34, 53, 2 regi externo dona mittere iubetur 30, 17, 13 litteras mittit ad consules iussu senatus 22, 33, 9; 25, 22, 11; 27, 4, 4 ludis signum dat quadrigis mittendis 8, 40, 2 ei negotium datum a senatu, ut populum novis religionibus liberaret 25, 1, 11 supplicationem edicit 27, 51, 8 edicit ut aeditui aedes sacras aperiant 30, 17, 6 ludos Apollinares facit 39, 39, 13 praetor idem iterum creatur 39, 56, 5 in cultum praetorum sumptus a sociis fiebant 32, 27, 4 qui a Catone circumciduntur ibid. cf. 42, 1, 7 sqq. tribunalia praetorum, quibus iurisdictio erat, ad piscinam publicam posita 23, 32, 4 Latium duos praetores habet 8, 3, 9 praetor Praenestinus 9, 16, 17 Arpinus 24, 47, 7 Aetolorum 26, 24, 7 Achaeorum 31, 25, 9 Acarnanum 33, 16, 5.
- Praetoria navis 21, 50, 8; 29, 25, 11. Praetorium 7, 12, 14; 21, 54, 2 tria praetoria circa Capuam erecta 25, 22, 8.
- Praetura instituta 7, 1 P.
- Praetutianus ager 22, 9, 5; 27, 43, 10.
- Prasiae Atticae locus 31, 45, 10.
- Prata Vacca 8, 19, 4 Mucia 2, 13, 5.
- Praxo Persci hospita auctoritate et opibus Delphis insignis 42, 15, 3 Romam ducta 42, 17, 2.
- Precationes 25, 1, 12.
- Priaticus campus 38, 41, 8.
- Priene urbs 38, 13, 7.
- Primpili 2, 27, 6; 8, 8, 16.
- Princeps senatus legitur, qui primus censor ex iis, qui vivant, fuerit 27, 11, 10 cf. ib. 11—12 sextum lectus M. Aemilius Lepidus P. 47 princeps primus centurio 25, 14, 7 princeps tertiae legionis ib. 13 princeps primus prioris centuriae 42, 34, 8 principes milites robustioris aetatis in secunda acie stabant 8, 8, 6 seutati omnes insignibus maxime armis ibid.
- Principia locus castrorum 7, 12, 14; 28, 25, 5.
- Principium triste Fauciae curiae 9, 38, 15.
- Prisci Latini 1, 3, 7.
- Pristis navium genus 35, 26.
- Privernates vastant agrum Romanum 7, 15, 11 eorum urbs capta 7, 16, 6 Norbam et Setia depopulantur 7, 42, 8 iis victis agri duae partes ademptae, urbi praesidium impositum 8, 13 eorum ager plebi Romanae dividitur 8, 11, 13 rebellant 8, 19, 4 urbe capta Privernatium senatores trans Tiberim habitare iubentur 8, 20, 9 iis civitas data 8, 21, 10 P.
- Privernum urbs capta 7, 16, 6 praesidium accipit 8, 1, 3 obsidetur 8, 20, 6 capta muris privatur ib. 7 cf. 27, 11, 4; 31, 12, 5; 42, 2, 4.
- Proabri accusantur matronae 25, 2, 9.
- Proca Albae longae rex 1, 3, 9.
- Pro consule T. Quinctius subsidio missus 3, 4, 10 primus rem gerit Q. Publilius, cum consulatu abisset 8, 23, 12 P. cf. 8, 26, 7 pro consule imperium Marcello defertur, qui modo praetor erat 23, 30, 19 Fulvio proconsuli, ne intranti urbem imperium minueretur, par cum consulibus imperium datum 26, 9, 10 proconsuli creando comitia 26, 18, 4 cf. 31, 50, 10 cum imperio proconsulari Cn. Pompeius etiam tum eques Rom. mittitur P. 91.
- Proculus Iulius 1, 16, 5.
- Prodictator dictus, quia consul a

- quo uno dictator dici potest aberat 22, 8, 6 cf. 22, 31, 11.
- Prodigia nuntiata 1, 31, 2; 1, 45, 4; 1, 55, 5; 2, 7, 2; 2, 36, 2; 3, 10, 6; 3, 29, 9; 4, 21, 5; 10, 31, 8; P. 14; 21, 62, 1—6; 22, 1, 8—13; 22, 36, 6—9; 23, 31, 15; 24, 10, 6; 24, 44, 7; 25, 7, 9; 26, 23, 4—6; 27, 4, 11; 27, 11; 27, 23, 1—4; 27, 37; 28, 11; 29, 14, 2; 30, 2, 9; 30, 38, 8; 31, 12, 5; 32, 1, 10; 32, 9; 32, 29; 33, 26, 6; 35, 9, 5; 35, 21, 3; 36, 37, 4; 37, 3; 39, 22, 3; 39, 46, 3; 39, 56, 6; 40, 2, 3; 40, 19; 40, 35, 3; 40, 59, 6; 41, 9, 4; 41, 13; 41, 16, 6; 42, 2, 3; 42, 20, 5; 43, 13, 3; 45, 16, 5; P. 68; F. 16; F. 44—45 procurantur ex libris fatalibus 10, 31, 8; P. 14; 42, 2, 3 et scapius; procurantur partim maioribus hostiis, partim laetentibus 22, 1, 15 ad prodigia publica Etrusci vates acciti 1, 56, 5 prodigiorum auctores in curiam introducti 22, 1, 14 procurantur ex decreto pontificum, priusquam consules ab urbe moveant 24, 44, 7 consulum Romae tenent 32, 9 ob unum prodigium, lauream in puppi navis enatam, haruspices in senatum vocati 32, 1, 13 de prodigiis senatus consultus 45, 16, 5 prodigiis avertendis feriae indictae 3, 5, 14 supplicatio et novemdiale sacrum (cf. novemdiale) 25, 7, 9 ieiunium Cereri institutum 36, 37, 4 ludi instaurati 40, 59, 6 ob unum prodigium ludi facti 42, 20, 3 quo magis credebant simplices homines, eo plura nuntiabantur 24, 10, 6 ludibria oculorum auriumque credita pro veris 24, 44, 8 Livii aetate nulla nuntiantur ab eadem nelegentia, quia nihil deos portendere vulgo credunt 43, 13 triste prodigium Graeco fit sacrificanti 25, 16 foedum ac turpe prodigium 27, 37, 6 prodigia mirabilia, cum Sylla adversus Marium ducit F. 16 ante mortem Caesaris F. 44—45 Servio Tullio caput ardet 1, 39 bos in Sabinis nata mirandae magnitudinis 1, 45, 4 bos locuta 3, 10, 6 bos locutus „Roma cave tibi“ cum cura servari iubetur ab haruspibus 35, 21, 5 taurus agrestis vaccam aeneam inuit et semine aspergit 41, 13, 2 in aperiendis templi fundamentis 1, 55, 5 vox edita ingens 2, 7, 2 noctis silentio audita 5, 32, 6 terra motibus concussa 3, 10, 6; 4, 21, 5 lupi in Capitolio visi 3, 29, 9 lupus castra ingressus et apum examen terrent milites 21, 46, 2 lacus Albanus in altitudinem insolitam crevit 5, 12, 2 infans semestris triumphum clamat 21, 63, 2 infans in utero matris clamat „Io triumphe“ 24, 10, 10 semimares foedum prodigium 27, 11, 4; 27, 37, 6; 31, 12, 8 laurea in puppi navis enata 32, 1, 13 prodigii loco pestilentia habetur 40, 37, 2 tempestas 40, 35, 3 columna fulmine discussa 42, 20 prodigia privato loco facta non suscipiuntur 43, 13, 6.
- Proditionis multi Nolani damnantur et securi percutiuntur 23, 17, 2 prodicionis crimine A. Postumius ab exercitu suo interfectus P. 75.
- Proerna Thessaliae urbs 36, 14, 12. [Pronnaei] 38, 28, 6.
- Propontis 38, 16, 3.
- Propraetores legiones ducunt 10, 26, 15 propraetor cum ornamentis consularibus C. Octavius a senatu factus P. 118.
- Prorogatio imperii primum in Q. Publilio facta 8, 26, 7 P. tum a senatu tum a populo decreta 9, 42, 2 in sex menses 10, 16 in annum ex SCto plebisque scito 10, 22, 9 cf. 27, 22, 6 P. Scipioni prorogatum imperium donec revocatus foret 27, 7, 17 eidem donec debellatum foret 30, 1, 10.
- Proscenium ad aedem Apollinis 40, 51, 3.
- Proscripti P. 89 eorum liberis honorum ius ademptum a Sylla ibid. collecti a Sex. Pompeio P. 123.
- Proscriptionis tabula a Sylla proposita P. 88 proscriptiones triumvirorum P. 120.
- Proserpinae Loerensis thesauri a Q. Pleminio spoliati 29, 8, 9 cf. 29, 18 ei pecunia restituta et piaculare factum 29, 21, 4 iterum clam nocte spoliati 31, 12 de sacrilegio quae-

- stio habetur ex Scto et expiatio fit ib. 3—4 cf. 32, 1, 9.
- Provinciae sorte eveniunt consulibus 10, 24, 3 et 10; 10, 26, 6 extra sortem dantur 10, 24, 18; 28, 38, 12; 37, 1, 7—10 eas aut comparare inter se aut sortiri iubentur consules 37, 1, 7 de provincia decedere in iussu senatus vetitum 29, 19, 6.
- Provocatio a rege ad populum 1, 26, 8 adversus magistratus 2, 8, 2 de ea lex lata ibid. P. nulla a dictatore 2, 18, 8; 2, 29, 11 non longius ab urbe mille passuum est 3, 20, 7 decemviri sine provocatione creati 3, 32, 9 sine ea ne ullus fieret magistratus, lege cautum 3, 55, 5 de ea lex tertium saneta 10, 9, 3 P.
- Proxenus Hypataeus 41, 25, 3 eloquentia insignis ib. 6 ab uxore veneno necatur ibid.
- Prusias Bithyniae rex 27, 30, 16 Attali fines ingressus 28, 7, 10 foederi Romano a Philippo adscriptus 29, 14 Philippi socius et amicus 32, 34, 6 ad eum litterae Antiochi 37, 25, 4 Scipionis ib. 8 C. Livius legatus missus ib. 13 ei Mysia adempta 38, 39, 15 bellum gerit cum Eumene 39, 46, 9 Flaminio gratificatur Hannibalem prodit 39, 51, 3 P. sororem Persei uxorem duxerat 42, 12, 3 in bello Macedonico armis abstinere statuit 42, 29, 3 naves mittit Romanis 44, 10, 12 eius legati pro Perseo deprecantur 44, 14, 5 cum Nicomede filio Romam venit 45, 44, 4 P. eum senatui commendat ib. 9 P. agrum postulat Gallis datum 45, 44, 9 libertum se fert populi Romani ib. 19 eius legati queruntur de Eumene P. 46 omnium humillimorumque vitiorum erat P. 50 a Nicomede filio occisus ibid. eius filius pro dentibus unum os continens habuisse dicitur ibid.
- Prytanis Rhodiorum magistratus 42, 54, 4.
- Psaltria Romae additae epulis 39, 6, 8.
- Pseudophilippus cf. s. vv. Andruscus et Philippus; Thessaliam frustra ingreditur P. 50 caeso P. Iuventio praetore ipse a Q. Caecilio victus et captus ibid.
- Pseudophilippus alter a Tremellio cum exercitu caesus P. 53.
- Pteleum 35, 43, 4 desertum fuga a consule diruitur 42, 67, 9.
- Ptolemaeus Philopator 23, 10, 12 cum eo renovatur amicitia 27, 4, 10 legatos mittit ad Philippum 27, 30, 4 eius mors commemoratur 32, 33, 4 cf. P. 14 ubi societatis memoratur cum Ptolemaeo iuncta.
- Ptolemaeus Epiphanes Aegypti rex 31, 2, 3 ad eum legati missi qui gratias agerent ibid. legatos mittit Romam 31, 9 Scopam mittit, qui Aetolorum iuventutem mercede conducatur 31, 43, 5 ei urbes adimit Antiochus 33, 19, 8 et 11 uxorem ducit Antiochi filiam 35, 13, 4 pecuniam et auxilia offerenti remissum id a populo Rom. 36, 4, 3 de victo Antiocho gratulatur 37, 3, 9; 37, 56, 4.
- Ptolemaeus maior Philometor propter aetatem alieni arbitrii 42, 29, 7 eius tutores auxilia Romanis pollicentur ibid. eius legati queruntur de Antiochi insidiis 44, 19, 6 P. inter eum et fratrem minorem discordiae 45, 11 Antiochi insidias metuentes in gratiam redeunt ib. 6 bellum iis inferens Antiochus a legato Rom. deterretur 45, 12, 6 eorum legati Romae 45, 13, 4 a fratre minore regno pulsus restituitur P. 46 foedus ictum ut alter Aegypto alter Cyrenis imperaret P. 47 Demetrium generum restitutus in regnum vulneratur et expirat P. 52 ei minor succedit, qui Cyrenis regnabat ibid.
- Ptolemaeus minor Euergetes, frater Philometoris (cf. hunc) propter crudelitatem invisus Cypron fugit P. 59 filiam suam occidit caputque matri eius mittit ibid.
- Ptolemaeus Aegypti rex Romam fugit P. 104 in regnum restitutus P. 105.
- Ptolemaeus Aegypti rex Cleopatram regno pellit P. 111 Pompeium iubet occidi P. 112 a Caesare victus ibid.

- Ptolemaeus Apion rex Cyrenarum regni sui heredem facit populum Rom. P. 70 cf. F. 14 K.
- Ptolemaei regis statua 23, 10, 11.
- Publicanus infidus et avarus 25, 1, 4; 25, 3, 9 publicanorum audacia 25, 3, 17 sqq. cf. 39, 44, 8 a censoribus coerciti tribunum pl. nanciscuntur patronum 43, 16, 3 eorum avaritia improba 45, 18, 4 eorum iniuriis adversatus P. Rutilius repetundarum damnatur P. 70.
- Publicia ob veneficium cognatorum decreto necata P. 48.
- Publicius clivus 26, 10, 6; 27, 37, 15 ad solum exustus 30, 26, 5.
- C. Publicius Bibulus trib. pl. Marcellum insimulat 27, 20, 11 eius accusationem Marcellus obruit 27, 21, 4.
- L. Publicius Bibulus trib. mil. 22, 53, 2.
- Publicius Malleolus matre occisa in culleum insutus in mare praecipitatur P. 68.
- Publicia tribus 7, 15, 12 P.
- C. Publilius adulescens creditoris, cui nexum se dederat, libidinem conqueritur coram populo 8, 28, 5.
- Q. Publilius trib. pl. in Manlium invehitur 6, 19, 6 diem ei dicit 6, 20.
- Q. Publilius quinquevir mensarius 7, 21, 6.
- F. Publilius augur 10, 9, 2.
- Volero Publilius de plebe homo negat se militem fieri debere, quod ordines duxerit 2, 55, 4 ad populum provocat ib. 7 consules in curiam compellit ib. 9 trib. pl. rogationem fert, ut plebei magistratus tributis comitiis fiant 2, 56, 2 trib. pl. refectus ib. 5.
- Volero Publilius trib. m. c. p. 5, 13, 3.
- Q. Publilius Philo eos. 8, 12, 5 fundit Latinos ib. 5—6. dictator a collega dictus ib. 13 eius tres leges populares ib. 14—16 primus de plebe praetor 8, 15, 9 mag. equit. 8, 16, 12 censor 8, 17, 11 eos. iterum 8, 22, 8 quod consulatu perfunctus bellum Palaepolitanum nondum finit imperio prorogato prius pro consule rem gerit 8, 23, 12 P. obsidione hostes vincit 8, 26, 7 triumphat ibid. P. duo singularia ei primo contingunt prorogatio imperii actoque honore triumphus ibid. eos 9, 7, 15 Samnites fundit 9, 13, 4 coitionis accusatus absolvitur 9, 26, 21.
- L. Publilius Volscus cf. Popilius.
- Pudicitia 10, 23, 3 plebeiae Pudicitiae ara dedicatur ib. 7 quo ritu culta sit ib. 9.
- Pueri regii apud Macedones vocantur principum liberi ad ministerium regis delecti 45, 6, 7 Romani olim Etruscis litteris, sicut postea Graecis inbuti 9, 36, 3.
- Pulchri promunturium 29, 27, 12.
- Pullarius 8, 30, 2 cum pulli non pascantur, auspiciam mentitur 10, 40, 4 pilo ictus cadit ib. 13 pullaria auguria F. 11.
- Pulli cum non pascantur, malum auspiciam 6, 41, 8 cf. 10, 40, 4; P. 19 cum non ederent, in Tiberim praecipitati a consule irridente augurium F. 11 ex cavea evolant sacrificanti P. 55.
- Pulvinaria sex in conspectu sunt 22, 10, 9 circa omnia pulvinaria supplicatio 21, 62, 9; 22, 1, 16 dona data ob devictum Persea 45, 16, 7.
- Punicum bellum primum P. 16—19 cf. 21, 41, 6—9 secundum omnium bellorum maxime memorabile 21, 1 eius causae et natura ib. 2—5 Punico bello nullum nec maius nec periculosius 38, 53, 11 Punici belli tertii semina P. 48 initium P. 49 perfidia plus quam Punica 21, 4, 10 versutiae Punicae 42, 47, 7 religio Punica 22, 6, 12.
- Pupillares pecuniae in aerario depositae 24, 18, 13.
- Pupinia 26, 9, 12.
- Pupiniensis ager 9, 41, 10.
- C. Pupius duumvir aedi locandae 22, 33, 8.
- L. Pupius aedilis petit praetoram 39, 39, 2 praetor Apuliam sortitur 39, 45, 5.
- M. Pupius eos. F. 28 o.
- P. Pupius de plebe quaestor 4, 54, 3.
- Purpura qui utantur 34, 7, 2sq. cf. ib. 10.

- Puteoli emporium coeptum frequen-
tari a Fabio munitur 24, 7, 10; 24,
12, 4 frustra temptatur a Poeno
24, 13, 7 eo colonia missa 32, 29, 3
cf. 34, 42, 6; 34, 45, et 25, 20, 2; 26,
17, 2; 30, 21, 11; 32, 7, 3; 37, 3, 2;
41, 9, 5; 45, 13, 12.
- Pydna 44, 6, 3; 44, 42, 2 pugna ad
Pydnam 44, 41—42 dedita ac di-
repta 44, 45, 7.
- Pydnaei 44, 45, 6.
- Pygela portus 37, 11, 5.
- Pylae 32, 4, 3.
- Pylaemenes Enetum rex 1, 1, 2.
- Pylaicum concilium 31, 32, 3; 33,
35, 8.
- Pylus 27, 30, 13.
- Pyra in Oeta monte 36, 30, 3.
- Pyrenaei montes 21, 23, 2 eos trans-
greditur Hannibal 21, 24 eorum
portus 34, 8, 5 promunturium 26,
19, 11.
- Pyrgi colonia 36, 3, 6.
- Pyrgus castellum 27, 32, 7.
- Pyrrheum Ambraciae 38, 5, 2.
- Pyrrhi castra locus in Triphylia 32,
13, 2; 35, 27, 14.
- Pyrrhias Aetolorum praetor 27, 30
princeps legationis 31, 46, 2.
- Pyrrhus Epirotarum rex Tarentinis
opem fert P. 12 cf. 7, 29, 2 Roma-
nos vincit maxime elephantorum
terrore P. 13 populabundus ad ur-
bem procedit ibid. sine pretio
captivos remittit ibid. adversus
eum dubio eventu pugnatum ibid.
ad eum transfuga remissus, qui
veneno cum sublaturum pollici-
tus erat ibid. in Siciliam trai-
cit P. 14 in Italiam redux vincit
et Italia expellitur ibid. mor-
tuitur ibid. cf. 22, 59, 8—18 ab eo
Proserpinae thesauri Locris spo-
liati dicebantur 29, 8, 9 cf. 29, 18,
3 de eo iudicium Hannibalis 35,
14, 8 P. eius regia fuerat Ambra-
ciae 38, 9, 13 unicus pugnandi ar-
tífex magisque in proelio quam in
bello bonus F. 1.
- Pythagoras Samius Servio rege in
Italiam venit 1, 18, 2 Numae ma-
gister falso creditur ibid. cf. 40,
29, 8.
- Pythagoras praefectus Argorum
- Nabidis gener 34, 25, 5 cura urbis
Timocrati tradita ad Nabim venit
34, 29, 14 unus causa est, ne Sparta
capiatur 34, 39, 9 cf. 35, 29, 12.
- Pythicus Apollo 5, 21, 2 Pythicum
oraculum 5, 15, 12.
- Pythium oppidum 42, 53, 6; 44, 2,
6; 44, 32, 9.
- Pythius Apollo 23, 11, 3.
- Quadrantes in domum Valerii a
plebe iaentur, quo ampliore fu-
nere efferatur 3, 18, 11.
- Quadrigati nummi 22, 52, 2.
- Quadrigis duabus Metti Fufetii
corpus dilaceratum 1, 28, 10 mit-
tendis praetor signum dat in
ludis 8, 40, 2 ad eas mittendas
escendit consul 45, 1, 6 quadrigis
urbem intrat triumphator 28, 9,
10 P. quadrigae in Capitolii cul-
mine positae 10, 23, 12 aureae in
Capitolio positae 29, 38, 8 inaura-
tae in Capitolio positae 35, 41, 10
falcatae Antiochi 37, 41, 6.
- Quadringenariae cohortes 7, 7, 4;
10, 40, 6.
- Quadruplator 3, 72, 4.
- Quaestio de Postumiana caede iussu
plebis mandatur consulibus 4, 51,
3 ex Scto habita a consulibus de
Frusinatum coniuratione 10, 1, 3
extra ordinem de Bacchanalibus
mandatur consulibus 39, 14, 6 quaes-
tionibus exercendis dictator dic-
tus 9, 26, 6 eae a Capua versae
Romam in eos qui usquam in rem-
publicam coniurassent ib. 8 de con-
iurationibus principum in Etruria
28, 10, 5; 30, 26, 12 de coniurationi-
bus in Bruttis 32, 1, 7 de clandesti-
nis coniurationibus 39, 8, 3 de ser-
vorum coniuratione 33, 36, 2 de
veneficis quaestio 39, 38, 2 cf. 40,
37, 4 de expilatis Proserpinae thes-
sauris 32, 12, 3 de pecunia ab An-
tiocho accepta 38, 51—55.
- Quaestores perduellionis 2, 41, 11
comitia de reo habere vetantur a
tribunis pl. 3, 24, 7 duobus urba-
nis ut duo adderentur, qui consuli-
bus ad ministeria belli praesto es-
sent, actum 4, 43, 4 ut quattuor
promisce de plebe ac patribus fie-

- rent ib. 12 quaestorum comitia 4, 44, 2 quattuor creantur, in quorum numero tres plebei 4, 54, 3 quaestorum numerus ampliatus, ut essent octo P. 15 ex aerario signa militum depromunt 3, 69, 8 damnati bona vendunt 4, 15, 8 praedam vendunt, in aerarium redigunt 4, 53, 10; 5, 26, 8 agrum populi Rom. vendunt 28, 45, 5 cum pontificibus contendunt de stipendio 33, 42, 2 urbani stipendium conlatum a populo in publicum solvunt 39, 7, 5 in senatum lecti 23, 23, 6 ex SCto quaestor extra ordinem datus 30, 33, 2.
- Quaestoria porta 34, 47, 1—3; 40, 27, 2 quaestorium a Samnitibus captum 10, 32, 9.
- Quaestus omnis senatoribus indecorus 21, 63, 4.
- Quartarii vini a militibus in M. Manlii domum conlati 5, 47, 8.
- Quereus pastoribus sacra in Capitolio 1, 10, 5 in Algido testis invocatur rupti foederis 3, 25, 8
- Quietis fanum 4, 41, 8.
- Quinctia prata 3, 26, 8.
- Quinctiles Kalendae magistratum initium 5, 32; 8, 20, 3 postridie Idus Quinctiles dies religiosus 6, 1, 12 Idibus Quinctilibus praerectio equitum 9, 46, 15 Nonae Quinctiles sollempnis dies Apollinaribus 27, 23, 7.
- Cn. Quinctilius dictator 8, 18, 13.
- M. Quinctilius P. Quinctilii Varii filius impiger iuuenis 30, 18, 5.
- Sex. Quinctilius cos. 3, 32 moritur ib. 3.
- M. Quinctilius Varus trib. m. c. p. 5, 1, 2.
- P. Quinctilius Varus praetor 29, 38, 4 Ariminum sortitur 30, 1, 9 cum Magone prospere pugnat 30, 18.
- P. Quinctilius Varus flamen dialis moritur 44, 18, 7.
- P. Quinctilius Varus praetor 45, 44, 2.
- T. Quinctilius Varus legatus ad cohortandos milites missus 39, 31, 4 Romam 39, 38, 4.
- Quinctii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- D. Quinctius obscuro genere ortus, militari gloria illustris 26, 39, 3 classem viginti navium cogit ib. 4 in proelio navali cadit ib. 16.
- K. Quinctius ferox iuuenis popularibus procellis resistit 3, 11, 7 ei dies dicta ib. 9 a principibus civitatis defenditur 3, 12 solum vertit exilii causa 3, 13, 9.
- Q. Quinctius trib. m. c. p. 6, 36, 6.
- T. Quinctius duumvir Martis aedem dedicat 6, 5, 8.
- T. Quinctius trib. m. c. p. 6, 38, 2 mag. equit. 7, 11, 4 cos. 7, 18, 10.
- T. Quinctius a seditioso exercitu dux in castra pertractus 7, 39, 14.
- T. Quinctius triumvir coloniae deducendae 8, 16, 14.
- T. Quinctius propraetor prorogato imperio Tarentum obtinet 29, 13, 6.
- T. Quinctius Barbatus interrex consules creat 4, 7, 10 cf. T. Quinctius Capitolinus.
- Cn. Quinctius Capitolinus aed. cur. 7, 1, 2.
- L. Quinctius Capitolinus trib. m. c. p. 6, 11.
- T. Quinctius Capitolinus cos. 2, 56, 5 plebem saevientem lenit ib. 15 ei gratias agunt patres 2, 57, 2 in Aequos missus 2, 58, 4 praeda militi data parens appellatur ab exercitu 2, 60, 3 iterum cos. 2, 64, 2 egregie rem gerit in Volscis ib. 5 sqq. Antium capit 2, 65, 7 triumvir agro dando 3, 1, 6 cos. tertium 3, 2, 2 collegam sequitur in Aequos ib. 7 Romam reversus ad tutandos fines proficiscitur 3, 3, 6 lustrum condit ib. 9 pro consule subsidio missus 3, 4, 10 K. Quinctium reum defendit 3, 12, 3; 3, 13, 4 quaestor M. Volseium reum facit 3, 25, 3 decemviratum petens honore deicitur 3, 35, 9 quartum cos. 3, 66 eius oratio ad populum 3, 67—68 penes eum summa imperii in proelio adversus Volscos 3, 70 hostes fugat ibid. eius sententia a caede violandisque tribunis abhorrens 4, 6, 7 cf. 4, 7, 10 et T. Quinctius Barbatus; quintum cos. 4, 8 sextum 4, 13, 6 dictatorem dicit ib. 12 legatus 4, 17, 10.

- T. Quinctius Capitolini F. Capitolinus cos. 4, 43 trib. m. c. p. 4, 61.
- T. Quinctius Capitolinus trib. m. c. p. 6, 11 mag. equit. ib. 10.
- C. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 32, 3.
- L. Quinctius Cincinnatus filii rei defensor 3, 12, 8 ab eo pecunia exacta, quam filius extorris debebat 3, 13, 10 trans Tiberim devio tugurio vivebat ibid. cos. suff. 3, 19, 2 eius vehemens oratio ib. 6 sqq. consulem se refici contra Sctum non patitur 3, 21, 4 dictator dictus rure arecessit 3, 26, 8 P. Aequos victos sub iugo mittit 3, 28, 10 P. triumphans urbem intrat 3, 29, 4 post damnationem M. Volscii, falsi in Caesonem filium testis, se abdicat ib. 6 corona aurea donatur ab exercitu L. Minucii consulis ib. 3 decemviratum petens honore deicit 3, 35, 9 eius sententia a caede violandisque tribunis abhorrens 4, 6, 7 dictator dictus 4, 13, 12 Sp. Maelium a magistro eq. iure caesum pronuntiat 4, 15.
- L. Quinctius Cincinnati F. Cincinnatus (cf. 3, 19, 3) trib. m. c. p. 4, 16, 7 dignus parente iuvenis 4, 17, 9 mag. eq. ibid. trib. m. c. p. 4, 35 tertio 4, 44.
- L. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 6, 3.
- L. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 32, 3.
- Q. Quinctius Cincinnatus (cf. 3, 19, 3) trib. m. c. p. 4, 49 iterum 4, 61.
- T. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 4, 7 dictator 6, 28, 3 Praeneste capto triumphans inde Iovis signum in Capitolium fert 6, 29, 8.
- T. Quinctius L. F. Cincinnatus Pennus (cf. 3, 19, 3) 4, 20, 8 cos. 4, 26, 2 eius rixae cum collega ib. 6 dictatorem dicit ib. 11 cum eo in hostes profectus diviso exercitu 4, 27, 2 eius opera in proelio ib. 7 cos. iterum 4, 30, 4 trib. m. c. p. 4, 31 legatus 4, 32, 9 quia ad Veios rem male gesserat (cf. 4, 31, 3) accusatus absolvitur 4, 41, 11.
- L. Quinctius Crispinus sortitur Hispaniam cit. 39, 8, 2 cum collega victus 39, 30, 3 hostes vincit 39, 31 triumphat 39, 42, 4 triumvir coloniae 39, 55, 8.
- T. Quinctius Crispinus classi praepositus 24, 39, 12 castris Syracusanis 25, 26, 4 Hippocratem repellit ib. 5 praetor 27, 6, 12 sortitur Capuam 27, 7, 8 cos. 27, 21, 4 Locros oppugnat 27, 25, 11 cum Marcello circumventus insidiis ipse fugit volneratus 27, 27, 7 P. sagaciter fraudem Hannibalis cavet 27, 28, 4 a Capua litteras Romam mittit 27, 29, 4 ex volnere moritur 27, 33, 6.
- T. Quinctius Crispinus a Badio Campano hospite proelio provocatus certaminis victor abit et donatur 25, 18.
- C. Quinctius Flaminius praetor 41, 8, 2.
- K. Quinctius Flaminius duumvir aedi locandae 22, 33, 8.
- L. Quinctius Flaminius augur 25, 2, 2 moritur 43, 11, 13.
- L. Quinctius Flaminius praetor 31, 49, 12 urbanam provinciam sortitur 32, 1, 2 ei classis mandata 32, 16, 2 Athenas proficiscitur ib. 5 cum Atalio Rhodiisque Eretriam capit ib. 15 Corinthum oppugnat 32, 23, 3 ei imperium prorogatur 32, 28, 11 ad temptandos Acarnanes missus 32, 40, 7 Leucadem prodicione capit 33, 17, 11 P. auxilia fratri suppeditat 34, 26, 11 orae oppidis receptis Gytheum oppugnat 34, 29, 2 iubetur onerarias omnes Oricum cogere 34, 50, 11 cos. 35, 10, 10 ei Gallia evenit 35, 20, 7 legatus 36, 1, 8 senatu movetur 39, 42, 7 P.
- T. Quinctius Flaminius decemvir agro dividendo 31, 4, 3 aed. cur. 31, 4, 5 triumvir coloniae supplicandae 31, 49, 6 ex quaestura (cf. tamen 31, 4, 5) consulatum petit duobus tribunis impedimentibus 32, 7, 8 cos. creatur ib. 12 ei Macedonia evenit 32, 8, 4 maturius quam ceteri in provinciam abit 32, 9, 6 eius colloquium cum Philippo 32, 10, 2 pastoris ope Philippum circumventum in fugam conicit 32, 11 et 12 P. in Thessaliam descendit 32, 15 aliquot urbes capit ibid. P. Atracem

- frustra oppugnat 32, 17 Phocidis oppida aliquot capit 32, 18, 4 sqq. cf. 32, 24 ei prorogatur imperium 32, 28, 9 eius colloquium cum Philippo 32, 32, 9 sqq. ei a senatu liberum belli ac pacis arbitrium permissum 32, 37, 5 cum Nabide amicitiam iungit 32, 39, 10 P. Thebas petit 33, 1 adversus Philippum proficiscitur 33, 3, 6 Pheris Scotum contendit 33, 6, 8 Philippum ad Cynosephalas vincit 33, 7—10 P. Aetolorum vanitate offensus 33, 11, 4 in concilium de pace socios advocat 33, 12 Aetolis resistit Philippi perniciem postulantibus ib. 5 cum Aetolis disceptationem habet de Thebis 33, 13, 7 ei prorogatur imperium 33, 25, 11 Boeotis veniam dat 33, 29, 12 dissuadet de urbibus Graeciae retinendis 33, 31, 8 ei prorogatum imperium 33, 43, 6 conventum Corinthi habet 34, 22, 6 Argos aggreditur 34, 25, 3 Lacedaemonem petit 34, 26, 8 aggreditur 34, 28, 2 cum Nabide colloquitur 34, 30, 7 ad pacem inclinatus socios in sententiam suam perducit 34, 33, 9 sqq. pacis cum Nabide condiciones conscribit 34, 35 oppugnata urbe cogit tyrannum eas accipere 34, 40, 4 P. cf. 34, 41, 8 Nemeis ludis praest 34, 41 conventum habet Corinthi 34, 48, 2 item in Euboea 34, 51, 2 Thessaliae civitates in meliorem formam redigit ib. 5 triduum triumphat Romae 34, 52, 4 P. ei mandatum a senatu, ut legatis Antiochi responderet, quae ex dignitate et utilitate populi Rom. viderentur 34, 57, 5 fratrem commendat consulatus candidatum 35, 10, 8 legatus in Graeciam 35, 23, 5 Magnetum perfidiam castigat 35, 31, 13 in concilio Aetolorum verba facit 35, 33, 4 Chalcidem liberat 35, 39, 2 Demetriadem frustra recuperare studet ib. 3 Antiochi legato respondet in concilio Achaico 35, 49 Athenis seditionem comprimit 35, 50, 4 Messenen obsidione exemptam iubet esse Achaeorum concilii 36, 31, 9 de Zacyntho intercepta que-
ritur ib. 10 Naupaetum se confert 36, 34 Aetolis indutias impetrat 36, 34, 7 Romam revertitur 37, 1 censor creatus 37, 58, 2 cf. 38, 28 legatus ad Prusiam 39, 51 (ad ex-poscendum Hannibalem P. 39) cf. 40, 20, 3 eius falsae litterae ad Demetrium Philippi filium 40, 23, 7 eius mors 41, 28, 11.
- T. Quinctius Flaminius in honorem defuncti patris munus gladiatorum edit 41, 28, 11 legatus ad Cotyn missus 45, 42, 11 augur lectus 45, 44, 3.
- T. Quinctius Pennus mag. eq. 6, 42, 4 dictator 7, 9, 3 eos. 7, 22, 3. Quinquatrus 26, 27; 44, 20. Quinquennalia vota 31, 9, 9. Quinqueremes singulis legatis in Africam datae 31, 11, 18. Quinqueviri agro dividendo creati 6, 21, 4 acri alieno dispensando creati, mensarii appellati 7, 21, 5 muris reficiendis 25, 7, 5 adiutores triumviris dati 39, 14, 10 Liguribus traducendis in novas sedes 40, 38, 7.
- Quintana in castris 41, 2, 11
- L. Quintius eos. F. 33 ff.
- Quirina tribus trib. m. c. p. 6, 36, 6 Quirinalis mons a Servio urbi additus 1, 44, 3 in eo sacrificium Fabiae gentis 5, 46, 3 aedes Fortuna primigeniae 34, 53, 5.
- Quirinalis flamen 1, 20, 3 in eius aedibus sacra Romana defossa 5, 40, 8.
- Quirinus 1, 20, 3 ei Numa flammem legit ibid. eius aedes 4, 21, 9 invocatur in devotione 8, 9, 6 eius aedes dedicata 10, 46, 7 de caelo taeta 28, 11, 4.
- Quirites a Curibus appellati 1, 13, 5 populus Romanus Quiritium 1, 24, 5; 1, 32, 11 ut Quirites omnes plebi scita teneant, lex 8, 12, 14 Quiritium fossa cf. fossa.
- M. Rabuleius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 9.
- Racilia uxor Cineimnati 3, 26, 9.
- M. Raccius legatus in Galliam missus 27, 36, 3.
- M. Raccius praetor 43, 9, 6; 43, 11, 4.

- Raeti Tuscae originis 5, 33, 11 domiti P. 138.
- L. Rammius Brundisius Persei seelerata consilia aperit 42, 17, 2.
- Ramnenses equitum centuria a Romulo conscripta 1, 13, 8.
- Raphia in Phoenice 35, 13, 4.
- Rates ab Hannibale fabricatae ad traiciendum Rhodanum 21, 27, 5.
- Rea Silvia ab Amulio Vestalis lecta 1, 3, 11 vi compressa geminum partum edit, Martem incertae stirpis patrem nuncupat 1, 4, 2 in custodiam data ib. 3.
- Reate urbs 25, 7, 8; 26, 11, 10; 26, 23, 5; 30, 2, 11; 37, 3, 3; 40, 2, 4; 40, 45, 4; 43, 13, 4.
- Reatini pollicentur milites 28, 45, 19.
- Recuperatores ex ordine senatorio electi 43, 2, 3.
- Regia Romae in Caelio monte 1, 30.
- Regia potestas consulatu instituta non deminuta, sed annua facta 2, 1, 7 regium nomen invisum Romanis 2, 2, 6; 2, 41, 9 regium honorem pro magnis erga se meritis populus Rom. dat 31, 11, 16 regiae leges conquisitae 6, 1, 10 regii pueri apud Macedones 45, 6, 7.
- Regillum Sabinorum oppidum 2, 16, 4.
- Regillus lacus 3, 20, 4 in Tusculano agro 2, 19, 3 ibi pugna ib. 4.
- Regini occisi a legione Campana P. 12 in fide manent Romana 23, 30, 9 cf. 26, 40, 18; 29, 21, 3; 42, 48, 7.
- Regium urbs occupatur a Legione Campana P. 12 obsessum deditur P. 15 cf. 24, 1, 2; 26, 12, 2; 26, 39, 2; F. 45.
- Regnum invisum Romanis 2, 15, 3 ambire Sp. Cassius credebatur 2, 41, 5 P. M. Manlius 6, 18, 16.
- Religio multiplex et pleraque externa Romanorum animos invadit 4, 30, 9 externa civitatem incedit 25, 1, 6 nova obiecta ex carminibus Marcianis 25, 12, 2 religiones pie magis quam magnifice colebantur olim 3, 57, 7 religionibus dediti Etrusci 5, 1, 6.
- Religiosi dies 6, 1, 11.
- ad Rementem in Veienti lapidatum 42, 2, 4.
- Remiges ut privatim pro censu darentur, edictum 26, 35, 2 sine edicto ex auri collatione publica parantur 26, 36, 12.
- Remulcum in trahendis navibus adhibetur 32, 16, 4; 37, 24, 6.
- Remus cf. Romulus.
- Rex creatur a populo 1, 22; 1, 32 reges quamdiu Romae regnarint 1, 60, 3 exacti 1, 59, 11 neminem regnare passuros Romae iureiurando populus adigitur 2, 1, 9 de regibus revocandis coniuratio 2, 3, 2 non recipi reges Porsinae responsum 2, 15 rex amicusque nemo a populo Rom. nisi pro summis meritis appellari solet socius rex 31, 11, 16 primus appellatur Masiussa 30, 15, 11 ne cui regi Romam venire liceret, lex lata P. 46 regum mos venenum secum habere ad incerta fortunae 30, 15, 4 rex sacrificulus 2, 2; 6, 41, 9 sive sacrificus 40, 42, 8 sive sacrificiorum 9, 34, 11 sive sacrorum 27, 6, 16 creatur 2, 2 eius sacerdotium pontifici subiectum ib. 2 inauguratur a pontifice max. 40, 42, 8 ei magistratum gerere non licet ibid.
- Rhenus flumen P. 105 eum transgreditur Caesar ibid.
- Rhinocolura 45, 11, 10.
- Rhion fretum 27, 29, 9 fauces sinus Corinthiaci 28, 7, 18.
- Rhizon oppidum opportunum Illyrici 45, 26, 2.
- Rhizonitae immunitate donati 45, 26, 13.
- Rhoda a Catone occupata 34, 8, 6.
- Rhodanus pluribus divisus ostiis in mare decurrit 21, 26, 4 ab Hannone traicitur 21, 27, 6 ab Hannibale ib. 7 ad eum ara Augusti dedicata P. 139 cf. F. 53 ff.
- Rhodii legatos mittunt ad Philippum 27, 30, 4 Romam 31, 2 Atheniensibus succurrunt 31, 14, 11 iis ab Atheniensibus civitas data 31, 15, 7 naves auxilio mittunt Athenas 31, 22, 8 viginti naves classis Romanae iungunt 31, 46, 6 iterum viginti naves mittunt Agesimbroto

- duce 32, 16, 6 Peracem a Philippo vindicant 33, 18 multa egregie ausi ne Antiochi quidem bello terrentur 33, 20 vetant cum Chelidonias superare ib. 2 Ptolemaei socias urbes adiuvant adversus Antiochum ib. 11 iis aliquot urbes donatae 33, 30, 11 auxilia mittunt Quintio 34, 26, 11 C. Livio 36, 45, 5 iterum 37, 9, 5 eorum naves a Polyxenida circumventae 37, 11, 9 eorum luctus et ira 37, 12, 8 alias naves parant ib. 9 cf. 37, 22, 2 naves mittunt ib. 3 vincunt classe Hannibalem 37, 24 eorum naves agilitate et arte gubernatorum insignes 37, 30, 2 eorum legati in senatu 37, 54, 3 quibus donati sint oppidis 37, 55, 5 cf. 37, 56, 5; 38, 39, 13 pro Aetolis deprecantur 38, 9, 3; 38, 10, 2 Romam mittunt 40, 2, 6 ad eos litterae senatus datae de querellis Lyciorum 41, 6, 11; 41, 20, 7 Lycios vexant 41, 25, 8 legatos Romam mittunt 42, 14, 2 Persei consiliis imbuti 42, 26, 8 P. Romanam societatem sumunt 42, 45, 4 Persei legatione nihil moti 42, 46, 5 naves auxilio mittunt Romanis 42, 56, 5 finem belli Macedonici superbe postulant in senatu 44, 14, 8 P. quid iis responsum sit 44, 15; 45, 3, 3 ad eos Perseus legatos mittit 44, 23, 9 cf. 44, 28, 3 ei benigne respondent 44, 29, 7 in castra profecti a consule iniquo animo auditi 44, 35, 4 a C. Popillio acerbe increpantur 45, 10, 8 decretum faciunt de auctoribus societatis cum Perseo iungendae ib. 14 in legatis eorum nullum hospitale ius servandum patres censent 45, 20, 6 de bello iis indicendo rogatio M. Iuventii Thaluae 45, 21, 2 verba faciunt in senatu 45, 22 P. nec tamquam hostes nec tamquam socii dimissi 45, 25, 4 P. Lycia et Caria cedere iubentur ib. 6 Theaetetum Romam mittunt cum corona magni pretii ad petendam societatem ib. 7 Caunios et Mylasenses vincunt ib. 13 eum iis societas iuncta P. 46 Mithridatem repellunt P. 78.
- Rhoduntia 36, 16, 11.
 Rhodus insula P. 69 a Mithridate oppugnata P. 78—79.
 Rhoeteum 37, 9, 7; 37, 37 Iliensibus datum 38, 39, 10.
 Rhotrini fontes 38, 15, 12.
 Risias Pellensis filium Memnonem damiurgum ad suas partes minis traducit in concilio Achaeorum 32, 22, 5.
 Ritus Albanus 1, 7, 3 Graecus ibid.; 25, 12, 10 novi ritus Romae 25, 1, 7 de iis edictum praetoris ib. 12.
 Rogatio unius tribuni nomine promulgatur 43, 16, 7 a novem tribunis 4, 1, 2 Licinias Sextias rogationes recitari ceteri tribuni vetant 6, 35, 7 Atilia Marcia de tribunis mil. populi suffragio creandis 9, 30, 3 Canuleia de concubio patrum et plebis 4, 1 Decia de duumviris navaliibus 9, 30, 4 Duilia Menenia de faenore unciario 7, 16 Flavia de Tusculanis 8, 37, 8 Licinia Sextiae 6, 35, 8 Maecilia Metilia de agro captivo viritim dividendo 4, 48, 2 Maelia de publicandis Servilii bonis 4, 21, 3 Marcia de Liguribus 42, 21, 4 Ogulnia de sacerdotiis 10, 6, 6 Pappiria ut eundem iterum creare tribunum liceret P. 59 Petillia de pecunia Antiochi 38, 54, 3 Publilia de plebeis magistratibus tributis comitis faciendis 2, 56, 2 Scribonia de Lusitanis P. 49 Trebonia de tribunis pl. decem continuo creandis 3, 65, 4 rogatio de communi consulatu 4, 1, 2 de decemviris sacrorum creandis 6, 37, 12 cf. Lex.
 Roma condita a Romulo et conditoris nomine appellata 1, 7, 3 P. caput orbis terrarum esse volunt caelestes 1, 16, 7 crescit Albae ruinis 1, 30 muro lapideo cingitur 1, 38, 6 quadrifariam divisa regionibus 1, 43, 13 aggere et fossis et muro circumdatur, pomerium prolatum 1, 44, 3 obsidetur a Porsina 2, 11, 1 P. capta a Gallis incenditur et diripitur 5, 41—42 P. eius situs et laudes 5, 54, 4 intra annum nova stat 6, 4, 6 incendio vastatur 24, 47, 15; 26, 27; 35, 40, 8; F. 30 ibi audito Hannibalis adventu magnus

- terror 26, 9, 6 vigiliae per vicos servatae 32, 26, 17 a Cinna et Mario obsessa P. 79 velut capta caedibus et rapinis vastatur P. 80.
- Romae divae templum factum ab Alabandensibus 43, 6, 5.
- T. Romilius eos. 3, 31, 2 accusatus ib. 5 damnatur ib. 6.
- Romularis ficus cf. Ficus.
- Romulea Samnitium capta 10, 17, 8.
- Romulus et Remus Reae et Martis filii 1, 4, 2 P. expositi ib. 6 a Faustulo educati ib. 7 sqq. sollemni cediti ludicro a latronibusprehenduntur, Remus Amulio traditur 1, 5, 3 Romulus de origine sua certior factus ib. 5 obruncat Amulium ib. 7 P. Numitori Albam permittunt 1, 6, 3 ad urbem condendam Romulus Palatium, Remus Aventinum capiunt ib. 4 uterque augurio accepto rex consalutatur 1, 7 Remus a fratre occisus ib. 2 Romulus urbem suo nomine appellat ib. 3 populo iura dat 1, 8 lictores duodecim sumit ib. 2 asylum aperit ib. 5 legatos mittit ad conubium petendum 1, 9, 2 ludos ex industria parat ib. 6 finitimos invitat ib. 7 raptas mulieres consolatur ib. 14 Caeninensium duce occiso urbem capit 1, 10, 4 spolia opima Iovi feretrio fert, templum sacrat ib. 6 cf. 4, 20, 3 victos Antemnates in civitatem recipit 1, 11, 2 Crustuminos vincit ib. 3 bello Sabino Iovi Statori templum vovet 1, 12, 6 Romanorum fugam sistit ib. 7 pacem cum Sabinis pangit 1, 13, 4 populum in triginta curias dividit ib. 6 Fidenates fugat 1, 14, 10 Veientium exercitum vincit 1, 15, 4 multitudini gratior quam patribus trecentos armatos ad custodiam corporis sumit, Celeres appellat ib. 8 opertus nimbo evanescit 1, 16 deus deo natus habetur ib. 3 P. cf. 3, 17, 6 Romuli et Remi infantium simulacra sub uberibus lupae 10, 23, 12.
- Romulus Silvius rex Albae Longae 1, 3, 9.
- Rorarii 8, 8, 8.
- L. Roscius legatus ad Fidenates occiditur 4, 17, 2 ei statua in rostris posita ib. 6.
- L. Roscius trib. pl. legem fert de equitum sedibus in theatro P. 99.
- Rostra 4, 17, 6 in foro rostra unde dicta 8, 14, 2 captarum navium Patavii in aede Iunonis fixa 10, 2, 14 in rostris Romae statuae positae legatorum occisorum 4, 17, 6 P. capita nobilium virorum interfectorum P. 80; P. 120; F. 48.
- Rubrum mare 36, 17, 15; 42, 52, 14; 45, 9, 6.
- Rufrium Samnitium urbs 8, 25, 4.
- Rufuli tribuni militum dicti, qui ab imperatoribus dilecti erant 7, 5, 9.
- Ruminalis ficus cf. Ficus.
- Rumpiae Thraecum hastae 31, 39, 11.
- P. Rupilius eos. cum servis in Sicilia debellat P. 59.
- Ruscino urbs 21, 24, 2.
- Rusellani abietes in classem Rom. pollicentur 28, 45, 18 eorum ager 10, 4, 5; 10, 37, 3.
- Rusucmo portus Africae 30, 10, 9.
- Rutilius auctor Livii 39, 52.
- P. Rutilius trib. pl. reos facit censores 43, 16, 3 sqq. equo adempto acrius fit 44, 16, 8.
- P. Rutilius vir summae innocentiae, quia Asiam a publicanorum iniuriis defenderat, repetundarum damnatus P. 70.
- P. Rutilius a Marsis victus occidit P. 73.
- P. Rutilius Calvus praetor 45, 44, 2.
- Rutuli a Troianis victi ad Etruscos fugiunt 1, 2, 3 gens divitiis praepollens 1, 57 cum iis bellum ibid.
- Sabatina tribus 6, 5, 8 P.
- Sabatini 26, 34, 6 de iis SC. factum ibid.
- Sabellae cohortes 10, 19, 20.
- Sabinae mulieres raptae 1, 9, 11 Sabinos Romanosque infestos dirimunt 1, 13 earum nomina curiis imposita ib. 6.
- Sabini Romam veniunt spectatum ludos 1, 9, 9 infesti ad urbem penetrant 1, 11, 5 P. arcem dolo occupant 1, 12 Romanos fugant ib. 3 repelluntur ib. 9 imperium omne conferunt Romam 1, 13, 4 gens se-

- eundem Etruscos opulentissima 1, 30, 4 devicti ib. 10 cum iis bellum 1, 36 pacem petunt 1, 37, 6 Collatiam amittunt 1, 38 cum iis bene pugnatum 2, 16, 1—6 a Sabinorum inventate scorta rapiuntur, inde bellum 2, 18, 2 pacem rogant ib. 9 praedabundi ad Anienem profecti caeduntur 2, 26, 1—3 cum iis bellum 2, 30, 3; 2, 31 arma consociant cum Veientibus 2, 53 vincuntur ib. 3 cum iis bellum 2, 62, 3 repulsi 2, 63, 7; 2, 64, 4 agro Romano vastato ipsi vastantur 3, 26, 1—2 agrum Rom. vastant 3, 38, 3 Romanos pellunt 3, 42, 3 contra eos res prospere gestae 3, 63, 4 P. rebellantes victi P. 11 milites pollicentur in classem Rom. 28, 45, 19.
- Sacellum Sancus 8, 20, 8 Pudicitiae 10, 23, 3 sacella a privatis occupata populo restituntur 40, 51, 8.
- Sacer mons trans Anienem tria ab urbe milia passuum 2, 32, 2 in eum secedit plebs ibid. P. plebs militesque 3, 52, 3 ager Milesiorum 38, 39, 9 sacer lapis 41, 13.
- Sacerdotes creati a Numa 1, 20 ad Coriolanum supplices eunt 2, 39, 12 P. publici Caere pervecti Roma capta 5, 40, 10 de plebe adleguntur 10, 9, 2 perraro adolescentes fiunt 29, 38, 7 stipendium conferre coguntur 33, 42, 4 inaugurari eum, qui magistratu fugebatur, religioni erat 40, 42, 8 Bacchanalium conquisiti et comprehensi 39, 14, 9 Etrusci facibus ardentibus angibusque praelatis Romanos terrent 7, 17, 3 Athenienses obviam eunt Attalo cum insignibus suis 31, 14, 12 Abydeni praecunt execrabile carmen iurisiurandi 31, 17, 9 cum infulis ad Philippum missi ad dendum urbem ib. 11.
- Sacerdotium publicum perpetuumque auguris deos de rege consulendi 1, 18, 6 sacerdotii vetustum ius introcendi senatum repetitur 27, 8, 8 sacerdotia duo habet unus 30, 26, 10.
- Sacra via 2, 13, 11.
- Sacra Herculis una omnium peregrina Romulus suscipit 1, 7, 15 ex-
- terna amoventur 4, 30, 11; 25, 1, 12 omnia publica et privata scitis pontificis subiecta 1, 20, 6 publica in publico proposita 1, 32, 2 partim defossa, partim Caere pervecta urbe capta 5, 40, 8—10 sacris conquirendis triumviri creati 25, 7, 5 sacrum novendiale publice susceptum, si lapidibus pluisset 1, 31, 4; 25, 7, 9 sacrum in monte Albano non rite conceptum 5, 17, 2 sacra gentilia opposita publicis 5, 52, 4 sacra Lanuvinis reddita 8, 14, 2 sacrum Samnitium dira exsecratione celebratum 10, 38, 6 sqq.
- Sacrae alae equitum Macedonum 41, 42, 2.
- Sacramentum militum 4, 53, 2 scelere non exsolvitur 2, 32, 2 ex quo tempore sacramenti loco iusurando adaecti sint milites 22, 38, 2.
- Sacrata lex cf. lex.
- Sacrificii ritus 1, 45, 6 extraordinarium, minime Romanum ex libris fatalibus factum Gallus cum Galla, Graecus cum Graeca vivi sub terra demissi 22, 57, 6.
- Sacrificulus rex cf. rex; sacrificulorum et vatium multitudo molesta 25, 1, 8.
- Sacrilegium a Q. Pleminio commissum 29, 8, 9 Q. Fulvii 42, 3 P.
- Sacriportus 26, 39, 6 ibi C. Marius a Sylla victus P. 87.
- Sacrosancti tribuni pl. 3, 55, 6 ef. ib. 7 sqq.
- Saepinum oppidum captum 10, 45, 13.
- Saga militiae praemia 10, 30, 10 a populo sumpta P. 72; P. 118.
- Sagulassenus ager uberrimus 38, 15, 9.
- Sagittarii Arabes 37, 40, 12 Creten- ses 42, 35, 6; 43, 7 equites 37, 40, 8 ef. 35, 48, 3.
- Sagmina 1, 24, 4.
- Sagulum gregale 7, 34, 15 Hispanum 27, 19, 12 sagula duo purpurea cum fibulis aureis Masinissae dono missa 30, 17, 13.
- Saguntia 31, 19, 10.
- Saguntini 21, 2, 7 iis in foedere Hasdrubalis libertas pacta 21, 2, 7 Romanam mittunt auxilium implorantes adversus Hannibalem 21, 6, 2 eo-

- rum origo 21, 7, 2 fides socialis ib. 3 Hannibalem repellunt 21, 9, 2 principes auro argentoque in ignem collato semet ipsi praecipitant 21, 14 omnes puberes interfici iubet Hannibal ib. 3 eorum legati in senatu 28, 39 coronam auream in Capitolio ponunt ib. 18 comprehensos Poenos Romam mittunt 30, 21, 3 Saguntina rabies 31, 17, 5.
- Saguntum oppugnatur ab Hannibale 21, 7 fortiter defenditur ibid. obsidetur 21, 8 iterum oppugnatur 21, 11, 3 sqq. capitur cum ingenti praeda 21, 15 de tempore et spatio obsidionis cf. Livii dubitationem ib. 3 a Romanis restitutum 24, 42, 9.
- Salis vendendi arbitrium ademptum privatis 2, 9, 6 ex sale vectigal novum 29, 37, 3 sale invecito uti vetantur Macedones 45, 29, 11 salis commercium datum Dardanis ib. 13.
- Salaeca Africae urbs 29, 34, 6 a Scipione munita 29, 35, 4.
- Salapia 24, 20, 15 Marcello traditur 26, 38, 11 Hannibalem ipsius fraude fallit 27, 28, 6.
- Salapitani 27, 28, 6.
- Salaria via 7, 9, 6.
- Salassi Alpina gens domita P. 53 iterum P. 135; F. 52 bb
- Salentini cf. Sallentini.
- Salerni castrum 32, 29, 3 eo colonia deducta ibid.
- Salernum 34, 43, 6 eo coloni adscripti ibid.; 34, 45, 2.
- Salganea 35, 37, 6 Antiocho deditur 35, 51, 8.
- Salii a Numa instituti 1, 20, 4 duodecim ab Hostilio voti 1, 27, 7.
- Salinae circa Ostiam factae 1, 33, 9 cf. 7, 17, 6; 7, 19, 8; 24, 47, 15.
- Salinator unde M. Livius dictus sit 29, 37, 4.
- Salinum patellaque deorum causa habentur 26, 36, 6.
- Sallentini sv. Salentini proeliis victi urbes aliquot amittunt 9, 42, 8 iis Thuriae a Graecis ereptae 10, 2 redduntur a Romanis ib. 2 in ditionem accepti P. 15 eorum oppida quaedam deficient ad Hannibalem 25, 1 cf. 27, 15, 4
- Sallentinus ager 23, 48, 3; 24, 20, 16; 27, 10, 11
- Salluvii sv. Saluvii gens Galliae 5, 34, 8; 5, 35, 2 Massilienses vastant P. 60 victi P. 61; P. 73 Salluviūm montes 21, 26, 3.
- C. Salonius triumvir coloniae 34, 45, 5.
- C. Salonius decemvir agro dividendo 42, 4, 4
- P. Salonius adversatus novis consiliis militum in invidiam inciderat 7, 41, 6 patres obtestatur, ne suum honorem pluris quam concordiam civitatis aestiment ib. 7.
- Q. Salonius triumvir coloniae 34, 45, 5.
- Q. Salonius Sarra praetor 35, 10, 11 sortitur Sardiniam 35, 20, 8.
- Salpinates Volsiniensibus iuncti bellum movent 5, 31, 5; 5, 32, 4.
- Saltant ludiones more Tusco in ludis 7, 2, 4.
- Q. Salvidienus legatus Octaviani a Sex. Pompeio victus P. 123 nefaria in Octavianum molitus occiditur P. 127.
- Salutis aedes antea vota locatur 9, 43, 25 dedicatur 10, 1, 9 de caelo facta 28, 11, 4 Salutis dona vota ob pestilentiam 40, 37, 2
- Saluvii cf. Salluvii.
- Salyes montani 21, 38, 7
- Samaei deficient a Romanis 38, 28, 7 urbem fortiter defendunt 38, 29 sub corona veneunt 38, 29, 11
- Sambucistriae epulis adhibentur 39, 6, 8.
- Same insula 32, 16, 3 vastata a C. Livio 36, 42, 5.
- Same urbs oppugnatur a Fulvio 38, 28, 8 expugnatur 38, 29, 11.
- Samii 33, 20, 12.
- Samnites Capuam occupant 4, 37 legatos Romanos commercio prohibent 4, 52, 6 amicitiam Romanam petunt 7, 19, 4 Sidicinos adoriuntur 7, 29, 4 Campanos urgent ib. 5 P. iis bellum indictum 7, 32 ter caesi fusique ad montem Gaurum 7, 33 ad Saticulam 7, 36 et ad Snessulam 7, 37 pacem orant 8, 1, 7 foedus renovant 8, 2 contra Sidicinos proficiscuntur ib. 5 a Sidi-

- cinis, Latinis Campanisque pressi a Romanis auxilium petunt ib. 9 contra Latinos in exercitu Rom. pugnant 8, 10, 7 bellum Alexandri eos in Lucanos trahit 8, 17, 9 ferox responsum dant legatis Rom. 8, 23, 3 defendentes Palaepolin urbe dedita Romanis depelluntur 8, 26, 4 adversus eos dictator dictus L. Papius 8, 29, 9 vincuntur 8, 36, 8 indutias annuas assecuti deficiunt 8, 37, 2 atroci proelio devieti 8, 38—39 rerum deditioe oblata pacem non impetrant 9, 1, 3 C. Pontio duce Romanos in furculis Caudinis capiunt 9, 2, 6—15 P. sub iugum mittunt 9, 6 P. Fregellas occupant 9, 12, 5 duobus proeliis fusi 9, 13, 4; 9, 14, 11 Luceria dedita sub iugum missi 9, 15, 8 P. a Saticula repulsi 9, 21, 6 redeunt 9, 22, 2 Plisticam capiunt ib. 11 victi 9, 23 gravi proelio victi 9, 27 rursus bellum movent 9, 31 eorum novus armatus 9, 40 vincuntur 9, 40, 13 eorum arma captiva ad forum adornandum usurpata ib. 16 Campani eo ornato gladiatores armant Samnitiumque nomine compellant ib. 17 capti ad Allifas sub iugo mittuntur 9, 42, 8 Soram et Calatiam expugnant 9, 43 vincuntur ib. 20 bis victi 9, 44 eorum imperator captus ib. 13 iis foedus antiquum redditum 9, 45, 4 P. rebellant 10, 11, 7; 10, 12, 3 magna clade affecti 10, 14 longe lateque vastantur 10, 15, 3 finibus expulsus exercitus Etruriam sollicitat 10, 16, 3 eorum urbes captae tres 10, 17, 11 eum Etruscis victi duce Gellio Egnatio 10, 19, 22 Campaniam vastant 10, 20 a Romanis vincuntur ib. 15 Gellio Egnatio occiso fugati 10, 29, 16 refugi domum a Paclignis circumventi 10, 30, 3 castra Rom. adorti 10, 32, 8 reieci 10, 33, 4 eorum urbes aliquot captae 10, 34 ad Luceriam victores ipsi vincuntur 10, 35 et 36 ingentem dilectum nova lege habent, ut iuniorum qui non venerit, eius caput Iovi sacrum sit 10, 38, 3 milites ante pugnam iureiurando ob-
- stricti ib. 10 P. funduntur 10, 41 P. eorum urbes aliquot captae 10, 45, 8 Q. Fabium Gurgitem vincunt P. 11 ab eo caeduntur ibid. eorum imperator C. Pontius captus et securi percussus ibid. eum iis foedus quarto renovatum ibid. caesi ibid. deficiunt P. 12 adversus eos res feliciter gestae ibid. et P. 13—14 praeter Pentros ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 devastantur 24, 20, 3 Samnitium equites in exercitu Rom. 44, 40, 5 a Romanis deficiunt P. 72 L. Caesarem vincunt P. 73 ab eo victi ibid. compluribus proeliis victi oppida nonnulla amittunt et Marium Egnatium ducem P. 75 soli Italicorum Cinnae se iungunt P. 80 Plautium legatum caedunt ibid. a Sylla ad portam Collinam victi P. 88.
- Samnium 7, 32 devastatum 24, 20, 3 ibi Liguribus sedes datae 40, 41, 3.
- Samos insula et urbs 37, 10, 11
- Samia terra ib. 6 cf. 37, 11 naves auxilio mittit Romanis 42, 56, 6.
- Samothracia 42, 25, 5 Persei dicionis 44, 25, 11 eo confugit Perseus eum pecunia 44, 45, 15 eius sanctitas 45, 5, 3.
- Samothraeces 45, 5, 2 Perseum abscedere cogunt 45, 6, 2.
- Saneus sv. Sangus aedes Velitris 32, 1, 10.
- Sangarius flumen 38, 18, 7—8.
- Sanguine pluit Romae 24, 10, 7; 40, 19 per biduum 39, 46, 5; 39, 56, 6 sanguinis guttae in foro visae 34, 45, 6 sanguis ex foco manat 45, 16, 5 sanguine sudant scuta 22, 1, 8 signa deorum 22, 36, 7; 27, 4, 14.
- Sanqualis avis 41, 13.
- Sapinia tribus 31, 2, 6; 33, 37.
- Sardes 37, 45, 3.
- Sardi a Romanis vincuntur P. 17 subacti P. 20 cf. 21, 16, 4 rebellantes Hasdrubale et Hampsicora ducibus vincuntur 23, 40, 10 a L. Aurelio subacti P. 60.
- Sardinia P. 17 inter motum Africae Poenis adempta 21, 1, 5 eius recipiendae spes repentina Poenorum 23, 32, 7 de statu insulae in senatu refertur 23, 34, 10 ibi bellum inter

- Poenos et Romanos 23, 40—41 perdomita 23, 41, 7 inde frumentum missum 25, 20, 3; 36, 2, 13 a Poenis vastata 27, 6, 13 ibi tumultus 41, 6, 5 a Ti. Sempronio pacata 41, 17, 3 cf. P. 86. 90.
- Sare vicus Maronitarum 38, 41, 8.
- Sarissae praelongae hastae Macedonum 37, 42, 4 cf. 9, 19, 7; 38, 7, 12.
- Sarissophori Macedonum robur 36, 18, 2.
- Sarpedonium promunturium 38, 38, 9.
- Sarus fluuius 33, 41, 7.
- Sassula Tiburtium capta 7, 19.
- Satellites Porsinae 2, 12, 8 armati Hieronymi 24, 5, 3 cf. 1, 49, 2.
- Saticula urbs 7, 32, 2; 7, 54 a Romanis obsessa 9, 21, 2 eam eximere conantur Samnites 9, 21, 3 cf. 9, 22, 3 deditur 9, 22, 11.
- Saticulanus ager 23, 14, 13 Saticulani in fide Romana manent 27, 10, 7.
- Satricani ad Samnites deficiunt 9, 12, 5 cf. 26, 33, 10.
- Satricum Volscorum oppidum Romanis a Coriolano ademptum 2, 39, 3 eo Volscorum auxilia conveniunt 6, 7 eius moenibus Volsci se recipiunt 6, 8, 9 capitur ib. 10 eo colonia deducta 6, 16, 6 ab hostibus expugnata 6, 22, 4 a Latinis concrematur 6, 33, 4 eo ab Antiatribus colonia deducta 7, 27, 2 a Romanis incensum et dirutum ib. 8 cf. 8, 1, 4 deficit ad Samnites 9, 12, 5 receptum 9, 16, 9 cf. 28, 11, 2.
- Saturae cantu motuque peraguntur 7, 2, 7.
- Saturnalia institutus festus dies 2, 21, 2 cf. 22, 1, 20; 30, 36, 8.
- Saturnia colonia deducta 39, 55, 9; 42, 20, 5.
- Saturno aedes dedicata 2, 21, 2 in foro Rom. 41, 21, 12.
- Savo oppidum Alpinum 28, 46, 10.
- Saxa rubra 2, 49, 12 Formiana 22, 16, 4.
- Saxum Tarpeium 6, 20, 12 inde M. Manlius a tribunis deiectus ibid. obsides e fuga retracti deiciuntur 25, 7, 14 cf. P. 77
- Scaena aedilibus praetoribusque praebetur 41, 27, 5.
- Scaenicae artis origo 7, 2 P. scaenici ludi cf. ludi.
- Scalae in expugnatione Carthaginiis Novae ipso opere franguntur 26, 45, 3.
- P. Scantinius pontifex defunctus 23, 21, 7.
- M. Scantius trib. pl. 10, 46, 16.
- Scaptia tribus 8, 17, 11.
- P. Scaptius de plebe vir magno natu sententiam dicit de agro Ardeatium 3, 71, 3.
- Scarpea 33, 3, 6; 36, 19, 5.
- Secleratus campus unde dictus 8, 15, 8.
- Scena cf. Scaena.
- Scerdilaedus Illyriorum rex 26, 24, 9; 27, 30, 13; 27, 33, 3.
- Scerdilaedus Gentii filius Romam abductus 44, 32, 2.
- Sciathus a Philippo diruta 31, 28, 6; 31, 45, 12; 35, 43, 3; 44, 33, 11.
- Scipio eburnus Masinissae dono datus 30, 15, 11; 31, 11, 11 Eumeni 42, 14, 10.
- Scipionum monumentum 38, 56, 4.
- Scodra 43, 20 eam sibi areem ceperrat Gentius 44, 31, 2 Labeatium urbs munitissima ibid. eam recipit L. Anicius 44, 32 ibi praesidium relictum 45, 26.
- Scodrenses vectigales fiunt 45, 26, 14.
- Scodrus mons cf. Scordus.
- Scopas praetor Aetolorum 26, 24, 7 bellum Aearnibus inferre parat 26, 25, 9 a Ptolemaeo missus Aetolorum inventum mercede concludit 31, 43, 5.
- Scordisci gens Thraciae a Gallis oriunda P. 63 cf. 40, 57, 7; 41, 19, 7 victi P. 56 C. Porcium vincunt P. 63 victi a Livio Druso ibid.
- Scordus mons 43, 20; 44, 31, 5.
- Scorpiones multi maiores et minores Carthagine Nova reperti 26, 47, 6.
- Scortum nobile 39, 42, 8 scorta a Sabinis per lasciviam rapta bellum excitant 2, 18, 2 scortorum duo milia ex castris eiecta P. 57.
- Scotusa 28, 5, 12; 33, 6, 8 Antiocho deditur 36, 9, 13 Romanis 32, 14, 11.

- Scriba pari fere ornatu cum Porsina sedens pro rege obtruncatur 2, 12, 7 pontificis ob stuprum cum Vestali factum caesus virgis 22, 57, 3 a quaestore in decuriam lectus 40, 29, 10 scribae aedilicii pecuniam clam egressisse ex aerario damnati 30, 39, 7 peculatus rei 38, 55, 4 tribunos relinquunt 38, 51, 12 in pecuniae collatione non sufficiunt referendo 26, 36, 11.
- C. Scribonius praefectus socium 40, 31, 3.
- L. Scribonius 22, 61, 6.
- C. Scribonius Curio aed. pl. 33, 42, 10 curio maximus ibid. praetor 34, 54 urbanam provinciam sortitur 34, 55, 6.
- C. Scribonius Curio curio maximus 41, 21, 9.
- C. (Scribonius) Curio procos. bellum gerit in Thracia P. 92 Dardanos domat P. 95.
- C. (Scribonius) Curio trib. pl. primo adversus, dein pro Caesare agit P. 109 Caesaris legatus in Africa Varo victo occiditur a Iuba P. 110.
- L. Scribonius Libo trib. pl. 23, 21, 6 cf. 22, 61, 6 triumvir mensarius 23, 21, 6.
- L. Scribonius Libo praetor 29, 11, 11 peregrinam provinciam sortitur 29, 13, 2 Galliam provinciam ibid.
- L. Scribonius Libo aed. cur. 34, 54, 3 praetor 35, 10, 11 peregrinam provinciam sortitur 35, 20, 8 triumvir coloniae 39, 23, 4.
- L. Scribonius Libo rogationem promulgat de Lusitanis P. 49.
- Scultenna flumen 41, 12, 8.
- Scutale triplex crebris suturis duratum 38, 29, 6 duorum scutalium fundae 42, 65, 10.
- Scutati milites 8, 8, 5; 28, 2, 10.
- Scutum maius corpori tegumentum quam elypeus 9, 19, 7 scutis pro clupeis utuntur Romani milites stipendiarii facti 8, 8, 3 scutis densatis conferti tela excipere solent Romani 28, 2, 6 scuto prae se erecto stare solet in statione vigil 44, 33, 9 scuta in vigiliam ferre vetantur milites ib. 8 scutum pedestre 7, 10, 5 scuta equestria ab Alabandensibus dono data 43, 6, 6 Samnitium auro et argento caelata, summum latiora, fastigio aequali, ad imum cuneata 9, 40, 2 Gallorum similia Hispanis 22, 46, 5 longa, parum lata male tegunt 38, 21, 4 Ligustina 41, 35, 19 scuta captiva ad forum ornandum adhibita 9, 40, 16.
- Seyllaecum 31, 41; 36, 42, 6.
- Seyrus insula 31, 45, 11; 33, 30, 11.
- Secessio plebis in montem sacrum 2, 32, 2 P. iterum 3, 52 militum 7, 39, 6.
- Secures praefertur dictatori 2, 18, 8 decemviri cum multo terrore 3, 36, 4 cf. victores.
- Sedetani populi Rom. socii vastantur 28, 24, 4 ad Catonem deficiunt 34, 20 eorum ager 29, 1, 36; 31, 49, 7.
- Seditio plebis 2, 23, 8; 2, 27, 8 militum 2, 43, 6; 2, 59, 2 P.; 3, 50, 11; 3, 51, 7; 7, 38, 5; 7, 39, 7; 28, 24, 5; 32, 3, 2; P. 98 seditiones C. Gracchi P. 59 in exercitu Hannibalis nulla unquam seditio 28, 12, 4.
- Seduni populus 21, 38, 9.
- Segestica civitas gravis et opulenta capitur 34, 17, 12.
- Segovesus Ambigati regis Celtarum propinquus 5, 34, 3 in Hercynios saltus expeditionem facit ib. 4.
- Segovia Hispaniae urbs F. 19.
- Seiuges in Capitolio positi 38, 35, 4.
- Selepitani Illyrii vectigales fiunt 45, 26, 14.
- Seleucia 33, 41, 9 Seleucea P. 52 cf. 38, 17, 11.
- Seleucus proavus Antiochi 34, 58, 5.
- Seleucus Antiochi filius 33, 40, 6 Lysimachiae relictus 33, 41, 4 cf. 37, 8, 5 Phocaeam recipit 37, 11, 15 Pergunum oppugnat 37, 18, 3 discedit 37, 21, 4 in laevo cornu ad Magnesiam 37, 41; 37, 44, 6 in castra Rom. venit ad frumentum praebendum 38, 13, 8 defunctus P. 41 eius filia Perseo nupsit 42, 12, 3.
- Seleucus Demetrii filius a Cleopatra matre occisus P. 60.
- Selinus Ciliciae urbs 33, 20, 4.
- Sella curulis ab Etruscis sumpta 1, 8, 3 ea sacerdotes utuntur 27, 8, 8 honoris causa in circo ad specta-

- cula posita 2, 31, 3 sella Iovis 5, 50, 6 dono missa regibus 31, 11, 11; 42, 14, 10 eburnea Syphaci missa 27, 4, 8 sella aurea sedet Caesar F. 46 n.
- Sellasia super Oenunta fluvium 34, 28.
- A. Sellius equitum centurio creatur tribunus pl. 4, 42.
- Sellularii ad militiam exciti 8, 20, 4.
- Selymbria 33, 39, 2.
- Semelae lucus 39, 12, 4.
- Semigermanae gentes 21, 38, 8.
- Semilixa Statorius 30, 28, 3.
- Semimares foedum prodigium 27, 11, 4; 39, 22, 5 haruspicum iussu extorres agro Rom. necantur 27, 37, 5; 31, 12, 8.
- Semita a Capena porta ad Martis saxo quadrato strata 10, 23, 12.
- Semo Sancus 8, 20, 8 ei bona Vitruvii consecrata ibid. in eius sacello orbes aenei positi ibid.
- Sempronia basilica 44, 16, 10.
- Semproniae leges P. 58; P. 60.
- Sempronia soror Gracchorum Africani uxor P. 59.
- A. Sempronius cos. 2, 21.
- A. Sempronius cos. 2, 34, 7.
- C. Sempronius cos. adversus Iapydas eladem acceptam virtute D. Bruti emendat P. 59.
- M. Sempronius trib. pl. legem fert de faenore 35, 7, 4.
- P. Sempronius trib. pl. in Ap. Claudium censuram ultra legitimum tempus retinentem invehitur 9, 33, 7; 9, 34 eum prendi iubet ib. 26 praetor 10, 21, 4 et 9.
- P. Sempronius praefectus socium 34, 47, 2.
- Ti. Sempronius trib. pl. 45, 36.
- A. Sempronius Asellio praetor a faeneratoribus in foro occisus P. 74.
- A. Sempronius Atratinus trib. m. c. p. 4, 7.
- A. Sempronius Atratinus trib. m. c. p. 4, 35 iterum 4, 44 comitia quaestorum habens malae fraudis arguitur ib. 5 tertium trib. m. c. p. 4, 47, 8.
- A. Sempronius Atratinus mag. eq. 6, 28, 4.
- C. Sempronius Atratinus cos. 4, 37 contra Volscos male rem gerit 4, 38—39 ideo dies ei dicta a tribuno pl. 4, 42 dimissus ib. 8 iterum accensatus damnatur 4, 44, 10.
- L. Sempronius Atratinus cos. 4, 7, 10 censor 4, 8, 7.
- Sempronius Blaesus quaestor in praedando interfectus in Africa 22, 31, 5.
- C. Sempronius Blaesus trib. pl. Cn. Fulvio diem dicit ob exercitum amissum 26, 2, 7.
- C. Sempronius Blaesus legatus Q. Fulvii 27, 6.
- C. Sempronius Blaesus aed. pl. 39, 7, 10 praetor Siciliam sortitur 39, 32, 2 legatus in Graeciam 43, 4, 12.
- P. Sempronius Blaesus trib. pl. Scipioni differendum triumphum censet, donec Ligures quoque vicerit 36, 39, 6.
- C. Sempronius Gracchus Tiberii frater triumvir agro dividendo P. 58 rogationem Papiriam suadet P. 59 fratre eloquentior leges fert frumentariam, agrariam, de senatu ex ordine equestri supplendo P. 60 continuato tribunatu rogationem fert de coloniis deducendis ibid. triumvir coloniam ducit in Africam ibid. seditioso tribunatu acto et occupato Aventino a L. Opimio occisus P. 61.
- P. Sempronius Gracchus trib. pl. 37, 57, 12.
- Ti. Sempronius Gracchus mag. eq. 22, 57, 9 absente dictatore castris praest 23, 19, 3 vetitus configere Casilini praesidio dolia farre impleta mittit ib. 8 Romam accitus cos. creatur 23, 24, 3 aed. cur. erat ibid. patres consolatur 23, 25, 2; 23, 30, 14 ludos Romanos facit ib. 16 volones exercet 23, 35, 6 Campanos opprimit ib. 18 ei prorogatur imperium 24, 10, 3 Beneventum profectus 24, 12, 6 castra locat contra Hammonem 24, 14, 2 volonibus libertatem pollicetur ib. 5 Poenos vincit 24, 16, 4 P. eius milites ab Hamnone fusi 24, 20, 2 cos. iterum 24, 43, 5 in Lucanos proficiscitur

- 21, 41, 9 multa proelia parva facit 25, 1, 5 dictatorem dicit 25, 2, 3 imperium et provincia ei prorogata 25, 3, 5 Beneventum venire iubetur 25, 15, 20 sacrificanti triste fit prodigium 25, 16 a Flavio Lucano hospite in insidias deductus occiditur a Magone 25, 16, 5 P. variae de eius morte narrationes 25, 17 item de eius funere ib. 4.
- Ti. Sempronius Gracchus augur admodum adulescens 29, 38, 7 moritur 41, 21, 8.
- Ti. Sempronius Gracchus praefectus socium in proelio adversus Boios cadit 33, 36, 5.
- Ti. Sempronius Gracchus longe acerrimus iuvenum missus ad explorandum Philippi animum 37, 7, 11 trib. pl. collegis intercedit in gratiam P. Scipionis quamvis inimicus eius 38, 52, 9 cf. 38, 53 ei gratiae actae a senioribus in senatu ib. 6 eius oratio exstat, si ipsius est, de P. Scipione 38, 56, 5—10 ei filiam despondet Africanus quod L. Scipionem in carcerem duci non passus sit 38, 57, 3 P. praetori L. Scipionem in vincla missuro intercedit 38, 60, 4 C. Aburium trib. pl. castigat 39, 5 triumvir coloniae 39, 55, 9 praetor sortitur Hispaniam cit. 40, 35, 8 ut vetus exercitus Q. Flacci sibi tradatur postulat ib. 10 ei imperium prorogatum 40, 44, 4 oppida Celtiberorum expugnat 40, 47, 2 sqq. cf. 40, 50, 2 Celtiberos in dicionem accipit et Gracchurim condit P. 41 triumphat 41, 7 P. cos. 41, 8 sortitur Sardiniam ib. 3 Hienses vincit 41, 12, 5 Sardiniam pacat 41, 17 procos. in provincia manere iubetur ib. 4 cf. 41, 28, 8 censor 43, 14 collega damnato iurat se eomitem exilii futurum 43, 16, 15 quae opera publica fecerit 44, 16, 10 Semproniam basilicam ibid. libertinos in unam tribum cogit 45, 15, 5 eius severa censura ib. 8.
- Ti. Sempronius Gracchus trib. pl. leges agrarias fert P. 58 M. Octavio collegae lege lata imperium abrogat ibid. se et C. Gracchum et Ap. Claudium socerum triumvros agro dividendo creat ibid. legem fert de pecunia Attali regis ibid. eum iterum trib. pl. creari vellet, ab optimatibus occisus et in fluvium proiectus est ibid. eum iure caesum dicit Africanus P. 59.
- C. Sempronius Longus decemvir sacrorum 41, 21, 9.
- P. Sempronius Longus praetor sortitur Hispaniam ult. 39, 38, 2 morbo diutino implicatus 39, 56, 2 moritur 40, 2, 5.
- Ti. Sempronius Longus cos. 21, 6, 3 ei Africa evenit provincia 21, 17 Messanam venit 21, 50, 7 Melitam insulam occupat 21, 51, 2 revocatus a senatu Ariminum navigat et ad Trebiam contendit 21, 51, 7 collega cunctante ipse cupit confligere 21, 53 ad Trebiam insecutus Numidas in insidias praecipitatus cladem accipit 21, 54, 6 sqq. Romam redux comitia habet 21, 57, 4 cf. 21, 15, 6 proelio cum Hannibale commisso Lucam concedit 21, 59, 10 prospere pugnat cum Hannone 23, 37, 10.
- Ti. Sempronius Longus trib. pl. 31, 20, 5 aed. cur. 32, 27, 8 triumvir coloniae deducendae 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 praetor 33, 21, 2 sortitur Sardiniam 33, 26, 2 ei prorogatum imperium 33, 43, 9 cos. 34, 42, 4 Boios fundit 34, 46, 4 sqq. legatus in exercitu L. Merulae 35, 5 M. Acilii 36, 22, 7 legatus in Graeciam 39, 24, 13 censuram petit 39, 40, 2.
- Ti. Sempronius Ti. F. Longus augur 27, 6, 15 decemvir sacrorum ibid. obit 41, 21, 8.
- Ti. Sempronius C. F. Longus decemvir moritur 27, 6, 16.
- Ti. Sempronius Musca quinquevir 45, 13, 11.
- C. Sempronius Rutilus trib. pl. 37, 57, 12.
- T. Sempronius Rutilus vitricus P. Aebutii 39, 9, 2.
- P. Sempronius Sophus cos. 9, 45 de Aequis triumphat ib. 18 pontifex de plebe 10, 9, 2 censor condit lustrum ib. 14.

- P. Sempronius Sophus censor P. 18.
 P. Sempronius Sophus 34, 53, 6.
- C. Sempronius Tuditanus praetor 32, 27, 7 aed. pl. fuerat ib. 8 Hispaniam cit. sortitur 32, 28, 2 gravi proelio victus et vulneratus expirat 33, 25, 9 P. pontifex fuerat 33, 42, 5.
- M. Sempronius Tuditanus legionario militi favet in certamine de corona murali 26, 48, 7.
- M. Sempronius Tuditanus praetor 37, 47, 8 sortitur Siciliam 37, 50, 8 cos. 39, 23, 2 Ligures vincit 39, 32, 2—3 censuram petit 39, 40, 2 pontifex creatur 39, 46 moritur 41, 21, 8.
- P. Sempronius Tuditanus trib. mil. ad Cannas auctor erumpendi per hostes 22, 50, 6 cf. 22, 60, 8 et 10 aed. cur. cum esset, praetor creatus 24, 43, 6 Ariminum provinciam accipit 24, 44, 3 Atrinum expugnat 24, 47, 14 ei imperium et provincia prorogata 25, 3, 5 iterum prorogata 26, 1, 5 censor 27, 11, 7 eius contentio cum collega ib. 9 lustrum condit 27, 36, 6 absens cos. creatus 29, 11, 10 cf. 29, 12, 5 pacem cum Philippo facit 29, 12, 13 ei Brutti decreta provincia 29, 13 prospere cum Hannibale configit 29, 36, 9 P. aedem voverat Fortunae ib. 8 Clamptem caput 29, 38 ei imperium prorogatur 30, 1, 3 legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3.
- Semunciarium faenus ex unciario factum 7, 27, 3.
- Sena colonia P. 11; 27, 46, 4.
- Senaculum 41, 27, 7.
- Senatores centum creat Romulus 1, 8, 7 trecenti electi 2, 1, 10 centum septuaginta septem lecti 23, 23, 7 (centum nonaginta septem P. 23) ut sexcenti ex equite in curiam sublegerentur lex Sempronia P. 60 octoginta ad Cannas occisi 22, 49, 17 centum triginta in proscriptionum numero P. 120 senatores quibusque in senatu sententiam dicere liceret ne longius ab urbe abirent edicto 36, 3, 3 praetoris edicto ex tota Italia revocantur 43, 11, 4 bini singulis cohortibus praepositi 3, 69, 8 lectum sternunt Saturnalibus 22, 1, 19 iis secreta loca ludis Romanis data 34, 44, 5 P. cf. 34, 54, 4 de quaestru senatorio lex Claudia 21, 63, 3 quare a censoribus praeteriti 34, 44, 4.
- Senatus lectus a Romulo 1, 8, 7 P. centum addit Tarquinius Priscus 1, 35, 6 numerum inminuit Superbus 1, 49, 6 ad trecentorum summam expletus 2, 1, 10 de senatu ex ordine equestri augendo lex Sempronia P. 60 ex equestri ordine a Sylla suppletus P. 89 senatum legunt censores 9, 29, 7; 27, 11, 9 ad senatum legendum dictator dictus sine magistro equitum 23, 22, 11 senatus lectio ex honoribus facta 23, 23, 5 (ex equestri ordine P. 23) senatu movet censor P. 14; P. 18; 29, 37 lectio sine ullius nota 32, 7 multi senatu moti P. 98 duo et triginta P. 62 de senatus lectione contentio 27, 11, 9 prava lectio a consulibus spreta 9, 30, 1—2 magistratus, unde in senatum legi deberent 22, 49, 17 a consulibus citatur ordine a censoribus constituto 9, 30, 2 per praeconem vocatur 3, 38, 8 a consule 2, 28, 9; 2, 39, 9 a dictatore 2, 31, 8 a decemviris 3, 38, 8 a praetore 8, 2 eum vocandi ius privati non habent 3, 38, 10 tumultuose vocatur 2, 29, 5 senatus in curia Hostilia 1, 30, 2; 5, 55 in Capitolio 3, 21; 8, 5; 24, 10; 26, 1 in campo Martio 3, 63, 3 avocatur in prata Flaminia ib. 7 ad portam Capenam 23, 32, 3 ad aedem Bellonae hostium legatis datur 26, 21; 28, 9, 5; 33, 22; 33, 24, 5; 42, 36, 2 in aede Apollinis 34, 43, 2; 41, 17, 4 Quirini 4, 21, 9 in foro praesto est magistratibus 26, 9, 9 caput publici consilii 5, 39, 12 eius de omnibus consulendi morem solvit Superbus 1, 49, 7 diu intermissum repetunt decemviri 3, 38, 8 universus senatus bene imperando popularis 2, 9, 8 quasi ex regibus constat 9, 17, 14 sententiae ferendae varius modus 27, 34, 7 pedibus in sententiam itur 9, 8, 13 sententiam dicere recusat Flaccus,

quia consul SCtum non ratum habiturus sit 28, 35, 5 si quis quid vellet interrogandi potestas more tradito patribus fit 30, 22, 5 senatus dictatoris relationem reicit 2, 27, 5 senatui intercedunt tribuni pl. 4, 6, 6 SC. absentibus tribunis factum 3, 36, 3 inter senatum et consules discordia 42, 10, 9—15 consul SC. non ratum habiturus 28, 35, 5 SCto intercedit 38, 42, 9; 38, 43, 14 senatus consulis imperata rescindit 42, 8, 7 senatum introeundi vetustum sacerdotii ius 27, 8, 8 a senatu populi iudicium rescindi nequit 4, 7, 5 per senatum agi de civibus Rom. iniussu populi non potest 26, 33, 10 senatus de dedicatione templi rema se ad populum reicit 2, 27, 5 legatos hostium reicit 7, 20, 3 cf. 27, 8, 3 iurato senatui a populo decretum permittitur 26, 33, 14; 30, 40, 12 SCtum et auctoritas sibiopposita 4, 57, 5 SCta in aedem Cereris ad aediles deferenda 3, 55, 13 ad aerarium delata 39, 4, 8 ex SCto supplicatio 3, 7, 7; 3, 23, 3 ex SCto consulum nomine 3, 63, 5 ex SCto ludi facti 4, 12, 2 Apollinares 25, 12, 12 libri Sibyllini aditi 5, 13, 5 SC. de novis religionibus 25, 1, 11 de prodigiis 45, 16, 5 de Bacchanalibus 39, 14, 5 ex SCto hospitium factum 5, 28, 5 pax data 2, 25 in SCtum referuntur indutiae 7, 20, 8 ex SCto populique iussu bellum indictum 6, 22, 4 de bello indico consul solebat, priusquam ad populum ferretur 45, 21, 5 ex SCto Corinthus diruta P. 52 SCta pro sociis facta 43, 2, 12; 43, 4, 11; 43, 17, 2 ex SCto dilectus habetur 4, 55, 2 novo exemplo habetur 25, 5, 6 liberam potestatem consulibus facit exercitus supplendi 27, 38, 9 SC. ut omnes exercitus dimittantur P. 81 de praeda Veienti 5, 20, 10 de militibus ignavis in Siciliam relegandis 23, 25, 7; 24, 18, 9 de tribuno mil. in Hispaniam relegando 40, 41, 10 ex SCto triumphatum 9, 40, 15 ex SCto iussuque populi 4, 20 senatus tri-

umphum negat 3, 63, 8 sine eius auctoritate populi iussu triumphus ib. 11 cf. triumphus; iudicat de continuandis magistratibus 3, 21, 2 SC. de prorogando imperio 9, 42, 2 de consulari proconsulis imperio 26, 9, 10 iuratus senatus de provinciis decernit 30, 40, 12 SC. de colonia deducenda 4, 11, 3; 4, 47, 6 de duodecim coloniis Latiis, quae militiam detrectaverant 29, 15 ex SCto dictator dictus 4, 46, 10; 23, 22, 11 SC. de dictatore ex plebiscito dicendo 27, 5, 16 de interge creando 5, 17, 4 de concilio plebis vi turbato 25, 4, 7 viderent magistratus, ne quid detrimenti republica caperet, forma ultimae semper necessitatis 3, 4, 9; 6, 19, 3 ex SCto populus a consule ad arma vocatur P. 61 aedilibus negotium dat ut maestitiae speciem ab urbe removeant 23, 25, 2 SC., ne eui de Manlia gente Marco nomen esset P. 6 (Manliae gentis decretum erat 6, 20, 14) senatus duodecim cives hostes indicat P. 77 civitatem Italicis dat P. 80 novis civibus suffragium dat P. 84 Pompeium solum et absentem consulem creat P. 107 decernit Caesari ingentes honores P. 116 oblivionem caedis Caesaris ibid. penes eum et equites ut iudicia aequa parte essent lex iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i senatus vestem mutat in luctu P. 105 cenat in Capitolio 38, 57, 5 senatus Veliternus ex patria abductus 8, 14, 5 senatus Carthaginiensis 21, 11; 30, 7, 5. Senensis a mari supero populus vacationem rogat 27, 38, 4. Senes triumphales consularesque urbe a Gallis capta mortem expectunt 5, 39, 13 P. caeduntur 5, 41, 9 P. Seniores patrum 3, 11, 4 seniores ad urbis custodiam delecti 5, 10, 4 seniorum cohortes factae in omnis generis dilectio 10, 21, 4 triginta seniorum principes sanctius apud Poenos consilium 30, 16, 3. Senones Celtarum gens 5, 34, 5 ab Vtente usque ad Aesim fines habent

- 5, 35, 3 Romam adoriuntur ibid. cf. Galli.
- Sentinas ager 10, 27 ibi pugnatum 10, 29.
- C. Sentius praetor a Thracibus victus P. 70.
- Seppius Loesius medix tuticus Capuae loco obscuro natus 26, 6, 13 matris de eo dictum ib. 15.
- Septembribus Idibus praetor maximus clavum pangit 7, 3, 5.
- Sepulcrum dirutum in ora Africae abominatus Hannibal praetervehi iubet gubernatorem 30, 25, 11 sepulcra Atheniensium a Philippo diruta 31, 24, 18.
- Sequani Galli auxilium a Caesare petunt P. 104.
- Serapio legatus F. 38.
- Sergia venefica suo medicamento epoto perit 8, 18, 8.
- C. Sergius trib. m. c. p. 6, 5, 7 [iterum 6, 11] tertium 6, 27, 2.
- L. Sergius legatus Delphos mittitur 5, 28, 2.
- M. Sergius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 10; 3, 58, 10.
- M. Sergius trib. mil. a Scipione Locris missus 29, 6, 9 a Q. Pleminio virgis caesus 29, 9, 6 interfectus et insepultus proicitur ib. 10.
- L. (Sergius) Catilina coniurationem facit P. 102 urbe pellitur ibid. cum exercitu caesus P. 103 cf. F. 280.
- L. Sergius Fidenas cos. 4, 17, 7 trib. m. c. p. 4, 25, 2 cos. iterum 4, 30, 4 Fidenas missus ad cognitionem prodicionis ib. 5.
- L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 35, 4.
- L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 45, 5.
- L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 5, 16.
- M. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 61, 4 iterum 5, 8 ab hostibus oppugnatus a collega in viso auxilium petere non vult ib. 11 eius rixa in senatu cum collega ib. 13 ad populum accusatur a tribunis pl. 5, 11, 4 damnatur 5, 12.
- C. Sergius Plancus praetor 31, 4, 4 sortitur urbanam provinciam 31, 6, 2 ei prorogatur imperium agro adsignando 32, 1, 6.
- M. Sergius Silus praetor 32, 27, 7 sortitur urbanam provinciam 32, 28, 2 cf. 33, 21, 9.
- M. Sergius Silus legatus praest Samnitiū equitibus 44, 40, 5.
- Serpens portentosae magnitudinis cum magna clade militum ab Atilio Regulo cos. occisus P. 18; F. 9 mira magnitudine ab Hannibale in somnio visus 21, 22, 8 cf. anguis.
- Serrheum a Philippo captum 31, 16, 4.
- Q. Sertorius bello civili unius exercitus dux P. 79 in Hispania ult. ingens bellum excitat P. 90 plurimas civitates in potestatem redigit P. 91 eius quaestor Hirtilius cum exercitu caesus ibid. ipse a Metello victus P. 92 Clunia obsessus ibid. Pompeium vincit ibid. multa crudelia in suos committit ibid. repellit Romanos P. 93 foedus iungit cum Mithridate ibid. victus a Pompeio P. 94 a coniuratis interfectus P. 96 eius ingenium moresque ibid. de eius belli ratione consiliisque F. 19—20.
- Servi publici subeunt ministerium arae Herculis 9, 29, 9 cf. 1, 7, 14 servi exulesque Capitolium occupant 3, 15, 5 P. caesi 3, 18, 10 P. eorum coniuratio oppressa 4, 45, 1—2 P. in cruce acti, quod coniurassent 22, 33, 2 redempti publice armantur 22, 57, 11 P. victoria parva libertate donantur 24, 16, 9 P. ad pilicum vocantur Syracusis 24, 32, 9 qui Vestae aedem ab igni defenderant, in publicum redempti 26, 27, 4 servorum tumultus 32, 26, 4 multi cum obsidibus Poenorum erant ib. 5 in Etruria coniuratio 33, 36 cives Rom. in Graecia servientes liberati 34, 50, 5 motus in Apulia 39, 29, 8 servile bellum in Sicilia P. 56 fugitivi in Sicilia devicti P. 59 iterum bellum servile P. 69 servi a gladiatoribus ad bellum excitantur P. 95 cf. fugitivi; servi pestilentiae maxime obnoxii 41, 21, 6 servus,

- qui dominum prodiderat, praemio donatus de saxo deicitur P. 77.
- Servilii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- C. Servilius cos. 2, 49, 9.
- C. Servilius trib. m. c. p. 4, 45, 5 a patre iubetur urbi praeesse ib. 8 dictatoris patris magister eq. 4, 46, 11.
- C. Servilius triumvir agro adsignando 21, 25, 3 cf. Livii dubitationem et 27, 21, 10 ex servitute receptus a filio 30, 19, 7.
- C. Servilius duumvir 34, 53, 7.
- Cn. Servilius legatus Carthaginem 33, 47, 7.
- Cn. Servilius legatus in Graeciam 35, 23, 5.
- M. Servilius augur suff. 26, 23, 7.
- M. Servilius legatus Scipionis 30, 25, 2.
- M. Servilius trib. mil. 40, 27, 4 pontifex 43, 11, 13.
- P. Servilius cos. 2, 21, 5 mitis ingenii 2, 23 de nexis ob aes alienum edicit 2, 24, 6 contra Volscos missus ib. 8 Suessam capit 2, 25, 5 in Sabinos profectus 2, 26, 2 nec plebi nec patribus gratus abit magistratu 2, 27, 13.
- P. Servilius cos. 3, 6 moritur 3, 7, 6.
- P. Servilius decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- P. Servilius procos. in Cilicia bellungerit P. 90 Isauros domat P. 93.
- Q. Servilius cos. 2, 64, 2 Sabinos vastat ib. 4.
- Q. Servilius cos. 3, 2 praefectus urbis 3, 3, 6.
- Q. Servilius quaestor diem dicit M. Volscio 3, 24, 3.
- Q. Servilius trib. m. c. p. 6, 22 iterum 6, 31.
- Q. Servilius trib. m. c. p. 6, 36, 6.
- Q. Servilius cos. 7, 1, 7 interrex 7, 17, 11 mag. eq. 7, 22, 11.
- Q. Servilius cos. 7, 38, 8.
- Q. Servilius procos. Asculi interfectus P. 72.
- Sp. Servilius cos. 2, 51, 4 a Veientibus victus ib. 8 a tribunis ob cladem acceptam reus factus 2, 52, 6 periculum audaci oratione discutit ib. 7.
- Servilius Ahala mag. eq. secundum quosdam 4, 46, 11.
- C. Servilius Ahala mag. eq. dictus 4, 13, 4 Sp. Maelium obruncat regnum affectantem 4, 14, 6 P. de eius bonis publicandis nequiquam Sp. Maelius trib. pl. rogationem profert 4, 21, 3 cos. 4, 30, 12.
- C. Servilius Ahala trib. m. c. p. 4, 56, 2 eius moderatio in contentione collegarum 4, 57, 3 dictatorem dicit, ipse dicitur mag. eq. ib. 6 trib. m. c. p. iterum ib. 12 tertium 5, 8.
- C. Servilius Ahala mag. eq. 6, 2, 6.
- Q. Servilius Ahala cos. 7, 4 dictator dictus 7, 11, 4 Gallos in fugam vertit ib. 7 consules in senatu colaudat ib. 9 interrex 7, 17, 11.
- Servilius Caepio P. 54 eius consilio Viriatus interfectus ibid.
- Cn. Servilius Caepio pontifex suff. 25, 2, 2 aed. cur. 28, 10, 7 praetor urbanus 28, 38, 11—13 cf. 28, 46, 13 cos. 29, 38, 3 Bruttios sortitur provinciam 30, 1, 8 cum Hannibale configit 30, 19, 11 eum a suis revocatum persequitur in Siciliam 30, 24 a dictatore eam ob rem dicto revocatur in Italiam ib. 3 moritur pestilentia 41, 21, 8.
- Cn. Servilius Caepio aed. cur. 40, 59, 6 praetor in Hispaniam ult. missus 41, 21, 3 ad res repetendas in Macedoniam missus 42, 25 cos. 43, 11, 6 Italiam sortitur 43, 15, 3.
- Q. Servilius Caepio cos. iudicia senatoribus et equitibus communicat F. 14 i procos. cum Cimbris temere congressus vincitur P. 67. damnati bona publicantur ibid.
- Q. Servilius Caepio a Marsis insidiis interceptus P. 73.
- C. Servilius Casca trib. pl. 25, 3, 15.
- Q. Servilius Fidenas trib. m. c. p. 5, 8 iterum 5, 14, 5 interrex 5, 17, 4 trib. m. c. p. tertium 5, 24 quartum 5, 36, 12 quintum 6, 4, 7 sextum 6, 6, 3.
- C. Servilius Geminus legatus missus ad frumentum coemendum 25, 15, 4 pontifex 27, 6, 15 aed. pl. 27, 21, 9 trib. pl. fuerat ib. 10 mag. equit. 27, 33, 7 aed. cur. 27, 36, 8 praetor 28, 10, 3 Siciliam provinciam sor-

- titur ib. 9 cos. 29, 38, 3 Etruriam sortitur 30, 1, 8 C. Servilium patrem et C. Lutatium ex servitute recipit 30, 19, 8 ad populum latum, ne ei fraudi esset, quod patre, qui sella curuli sedisset, vivo trib. pl. et aed. pl. fuisset ib. 9 quaestiones habet de coniurationibus 30, 26, 12 ei prorogatur imperium 30, 27, 6 dictator 30, 39, 4 pontifex max. 39, 46, 2 piacula conquirere iubetur 40, 37, 2 eius contentio cum L. Dolabella 40, 42, 8 moritur ib. 11 decemvir sacrorum fuerat ibid.
- C. Servilius Geminus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- Cn. Servilius Geminus cos. 21, 57, 4 cf. 21, 15, 6 exercitum Romam reducit 22, 9, 6 dictatori tradit 22, 11, 2 iussus classe littora Italiae tutari ib. 7 Africanum transvectus in praedando repellitur 22, 31, 5 classem tradit Otacilio ib. 6 Minucii exercitum accipit 22, 32 ad Cannas mediae aciei praest 22, 45, 8 inter mortuos numeratur 22, 49, 16.
- M. Servilius Geminus aed. cur. 29, 38, 8 mag. eq. 30, 24, 4 cos. 30, 26 Etruriam sortitur 30, 27, 5 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 triumvir coloniae deducende 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 pro L. Aemilii triumpho contionatur 45, 36, 9 sqq.
- (Servilius) Glaucia praetor Saturnini socius occisus P. 69.
- Q. Servilius Priscus (Structi cognomen alii auctores dant 4, 21, 9) dictator 4, 21, 9 Fidenas capit 4, 22, 6 tribunos appellat adversus consules 4, 26, 7 Fidenas missus ad cognitionem 4, 30, 5 filium iubet urbi praeesse 4, 45, 8 eius vaticinium 4, 46, 7 dictator ib. 10 Aequos fundit, Labicos capit 4, 47, 5 Ap. Claudium collaudat quod non degeneraverit ab stirpe Claudia 4, 48, 10.
- Sp. Servilius Priscus censor 6, 31, 2 trib. m. c. p. 6, 38, 2.
- L. Servilius Structus trib. m. c. p. 4, 47, 7.
- Q. Servilius Structus cf. 4, 21, 9.
- Servius Tullius capite ardente visus 1, 39 P. liberaliter a rege educa-
- tus et gener assumptus ib. 4 occiso rege ipse voluntate patrum regnat 1, 41, 6 duas filias Tarquiniis iungit 1, 42 Veientes vincit ib. 3 P. censum instituit ib. 5 P. equitum centurias facit 1, 43, 8 suffragii ferendi gradus distinguit ib. 10 populum in tribus distribuit ib. 13 lustrum condit 1, 44, 2 urbem auget, pomerium profert ib. 3 Dianae fauam aedificandum curat 1, 45, 2 (dedicat P. 1) agro viritum diviso rex declaratur magno populi consensu 1, 46 e curia a genere per gradus deicitur 1, 48, 3 interficitur ib. 4 quattuor et quadraginta annos regnaverat ib. 8 eius commentarii 1, 60, 4.
- Sescennalis bos 41, 15.
- Sestius patriciae gentis vir 3, 33, 9 ad populum accusatur ob cadaver domi defossum ib. 10.
- P. Sestius quaestor 4, 50, 2.
- P. Sestius Capitolinus cos. 3, 32, 5 decemvir 3, 33, 3.
- Sestos 32, 33, 7 C. Livio deditur 37, 9, 9.
- Setiam novi coloni missi 6, 30, 9 aggreduuntur Privernates 7, 42, 8 urbs militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 ibi obsidum Poenorum servi coniurant 32, 26, 4 urbs per caedem et tumultum capta ib. 8 Setinus ager 8, 19, 5 cf. 26, 8, 11.
- Setini nuntii defectionis Privernatium 8, 1.
- Seuthes Cotyis pater, regis Odrysarum 42, 51, 10.
- Sextani Hispaniae gens 33, 21, 8.
- Sextantibus in capita collatis Menenius effertur a plebe 2, 33, 11.
- Sextarii vini 7, 37, 3.
- Sextilis mensis unde appellatus Augustus P. 134 Kalendae Sext. olim anni principium 3, 6 a. d. XV Kal. Sext. dies duplici clade insignis 6, 1, 11 in a. d. III idus Sext. Latinae indictae 41, 16, 5.
- Sextilia virgo Vestalis incesti damnata viva defoditur P. 14.
- C. Sextilius trib. m. c. p. 6, 30, 2.
- M. Sextilius Fregellanus 27, 10, 3.
- C. Sextius Salluviis victis procos

- Aquas Sextias condit P. 61 cf. F. 14 g.
- L. Sextius trib. pl. rogationem temptat de colonia Bolas mittenda 4, 49, 6.
- L. Sextius cum C. Licinio et M. Fabio consilia inuit de honoribus plebi patefaciendis 6, 34, 11 trib. pl. cum Licinio leges promulgat 6, 35, 4 P. intercessurum se minatur comitiis tribunorum mil. ib. 8 per quinquennium trib. pl. ib. 10 octavum tribunum reffectus 6, 36, 7 decumum 6, 42, 2 primus de plebe consul ib. 9 P.
- T. Sextius Cassii partium dux victus P. 123.
- M. Sextius Sabinus aed. pl. 30, 26, 11 praetor ibid. sortitur Galliam 30, 27, 7.
- Sibylla 1, 7, 8; 38, 45, 3.
- Sibyllini libri aditi per duumviros 3, 10, 7; 5, 13, 5 fatales appellati 5, 14, 4 per decemviros adiri solent ob taetra prodigia 22, 9, 8 aditi ob cladem ad Trasumenum acceptam ibid. P.
- Siccitas ingens Romae 4, 30, 7; 40, 29, 2.
- Cn. Siccus trib. pl. 2, 58, 2 diem dicit Ap. Claudio 2, 61, 2.
- L. Siccus decemvirorum iussu occulte interfectus 3, 43, 3.
- Sichaeus apud Poenos Sicharbas dictus F. 4.
- Sicharbas cf. Sichaeus.
- Sicilia 1, 1, 4 eo missi qui frumentum coemerent 2, 34, 3; 4, 25, 4 eo traiciunt exercitum Poeni 4, 29, 8 Siciliae tyranni 7, 26, 15 eo traicit Pyrrhus P. 14 traiciunt Romani opem ferentes Mamertinis P. 16 Sicilia Poenis erepta 21, 1, 5 in Sicilia bellum Hieronymo interfecto 24, 4 sqq. captis Syracusis quomodo Siciliae res compositae sint 25, 40, 4 Sicilia pacata a Laevino 26, 40, 18 cf. 29, 1 ibi bellum servile P. 56; P. 69 eo Pompeius missus adversus Carbonem P. 89 cf. P. 98 a Sex. Pompeio occupata P. 123 ei concessa provincia P. 127.
- Sicilinum Hirpinorum oppidum a Romanis receptum 23, 37, 12.
- Sicimina mons 45, 12, 11.
- Sicinius auctor secessionis 2, 32, 2 inter primos tribunos pl. 2, 33, 2.
- C. Sicinius Sicinii (cf. 2, 33, 2) filius tribunus pl. 2, 54, 12.
- C. Sicinius triumvir coloniae 41, 13, 5.
- Cn. Sicinius aedilis petit praeturam 39, 39, 2 praetor sortitur Sardiniam 39, 45, 5.
- Cn. Sicinius praetor 42, 9, 8 inter peregrinos 42, 10, 14 ad lucustas tollendas missus 42, 10, 8 prorogato imperio in Macedoniam missus 42, 27, 6 cf. 42, 36, 8 legatus 43, 5, 10.
- L. Sicinius trib. pl. de agro Pomptino rogationem fert 6, 6.
- T. Sicinius cos. 2, 40, 14 cum Volscis pugnat ibid.
- T. Sicinius trib. pl. de transmi-grando Veios rogationem fert 5, 24, 11.
- Siculorum tyranni frumento benigne adiuvant Romanos 4, 52, 6 cf. 7, 26, 15 Siculi obtrectatores Marcelli 26, 26, 6 Laevinus sequuntur in urbem 26, 27, 16 urbem querelis complent Marcello Siciliae designato 26, 29, 2 eum in senatu insimulant 26, 30 frumentum Romanam Flamini honoris causa advehunt 33, 42, 8 iis spoliis maior pars datur Carthagine capta P. 51.
- Siculum fretum 5, 28, 2.
- Sicyone concilium Achaeorum 32, 19, 6; 32, 39, 3 Attalus urbi decem talenta dono dat 32, 40, 8 cf. 33, 14, 6 urbs nobilis 45, 28, 3.
- Sida urbs 37, 23, 3.
- Sidetae Pamphylicae populus 35, 48, 6.
- Sidicini a Samnitibus infestati Campanis sese iungunt 7, 29, 4 contra Samnites cum Romanos frustra implorassent, Latinos auxilium rogant 8, 2, 6 cum iis Campanisque Samnium vastant ib. 8 Auruncorum urbem delent 8, 15, 4 Ausones adiuvant 8, 16, 2 Sidicinus ager 10, 14, 4; 26, 9, 2.
- Sidonii 35, 48, 6 Sidonia navis 37, 30, 9.

- Sigeum 44, 28, 6.
 Signia colonia 1, 56, 3 iterum deducta 2, 21, 7 cf. 8, 3, 9; 32, 2, 4.
 Signiferi signis amissis securi percussi 2, 59, 11 signiferum manu arreptum secum in hostem rapit Camillus 6, 8 signifero signum ereptum in hostes infertur 3, 70, 10; 26, 5, 15.
 Signini 7, 8, 6 fidem Romanis servant 27, 10, 7.
 Signum secundae vigiliae bucina datum 7, 35 bis canit in castris, cum duo consules adsunt 27, 47, 5 signa a quaestoribus ex aerario deprompta 3, 69, 8; 7, 23, 3 signum primi hastati 27, 14, 8 secundi hastati 26, 5, 15 signum manipuli vel cohortis alicuius 27, 13, 7 unius signi milites 33, 1, 2 signum in hostium ordines vel stationes proiectum sequuntur milites 3, 70, 10; 4, 29, 3; 25, 14, 4; 26, 5, 15 signa amittere turpe 27, 12, 7 cf. 27, 13 cohortibus, quae signa amiserant, hordeum datur et centuriones manipulique destituti gladiis discincti desistuntur 27, 13, 9 cf. 27, 14, 3 signa de Parthis recepta P. 141; F. 53 dd cum signum convelli nequit, foedum omen 22, 3, 12.
 Signa aenea deorum ex pecunia multatitia facta 27, 6, 19; 31, 50, 2 cupressea 27, 37, 12 signum aeneum Iunoni a matronis dedicatum 21, 62, 8 signa aenea in Capitolio deicta et in Circo cum columnis, quibus superstabant, eversa tempestate 40, 2, 1—2 signa tabulaeque Syracusis Romam devecta 25, 40 cf. 26, 30, 9 signa Tarentinis a Fabio relicta 27, 16, 8 multa priscae artis Eretriae inventa 32, 16, 17.
 Silana Thessaliae urbs 36, 13, 6.
 Silanus cf. Iunii.
 Silenus scriptor Graecus 26, 49, 3.
 Q. Silius quaestor de plebe 4, 54, 3.
 Silpia oppidum 28, 12, 14.
 Silvanus 2, 7, 2.
 Silvius Ascani filius casu quodam in silvis natus 1, 3, 6 rex Albae ibid. P.
 Silvius cognomen regum Albanorum 1, 3, 8.
 Silvius Aeneas rex Albae 1, 3, 7 cf. Aeneas.
 Simulacrum Herculis 9, 44, 16 simulacra infantium conditorum posita 10, 23, 12 luporum 22, 1, 12 omnia excepto Minervae simulacro incensa et eversa F. 18 simulacrum pugnae navalis edit Scipio 29, 22, 2.
 Sinda urbs 35, 13, 5.
 Sindenses 38, 15.
 Sinope cf. Sinuessa.
 Sinope urbs Asiae 38, 19, 12.
 Sinopenses 40, 2, 6.
 Sinti 42, 51, 7.
 Sintia Dardanorum urbs 26, 25, 3.
 Sintice regio Macedoniae 44, 46, 2; 45, 29, 7.
 Sintice Heraclea cf. Heraclea.
 Sinuessa urbs 8, 11, 11 olim Graeca urbs Sinope 10, 21, 8 eo colonia deducta ibid.; 22, 14, 3 cf. 27, 11, 2; 31, 12, 7; 32, 9, 3; 41, 21, 12; 41, 27, 12.
 Sinuessanae aquae 22, 13, 10.
 Sinuessani populi vacatio 27, 38, 4.
 Sipontum oppidum 8, 24, 4 eo colonia deducta 34, 45, 2 suppletur 29, 23, 3.
 Sipylus mons 36, 43, 9; 37, 37, 9.
 Sirae oppidum terrae Odomanticae 45, 4, 2.
 Sisenna cf. Cornelii.
 Sitella 25, 3, 16; 41, 18, 8.
 Smyrna sv. Zmyrna Antiocho portas claudit 33, 38, 3 agro donatur 38, 39, 11 cf. 35, 42, 2; 37, 35, 2; P. 122.
 Smyrnaeae naves 37, 16 cf. ib. 8.
 Smyrnaeorum legati Romae 37, 54, 2.
 Societas iuncta cum Ptolemaeo Aegypti rege P. 14 societatibus et reipublicae infidus publicanus 25, 1, 4.
 Socii Latini nominis 26, 17; 38, 35, 9; 40, 1, 5 socii ac Latini nominis 33, 26, 4; 40, 1, 6 ex foedere milites dant 3, 22, 4 sociorum duae partes in exercitu, tertia civium ibid. praefectus socium 24, 20 socios sine duce exercituque Romano bella gerere non placet Romae 2, 53, 5 iis agri dimidium partem divisurus Cassius 2, 41 coronam

- auream Iovi ferunt in Capitolium 3, 57, 7 eorum fides bello Hannibalis probata 22, 13, 11 de censendis sociis nominis Latini lex lata 41, 9, 9 in sociorum formulam relati Lampsaceni 43, 6, 10 Sctā pro sociis facta 43, 2, 12; 43, 17, 2 civitatis spe frustra sollicitati defectionem agitant P. 71 deficient P. 72 cf. Italici. socii navales 21, 49, 7; 21, 50, 3 privata impensa parantur 24, 11, 9 sumpti ex iis civibus, qui servitutem servissent 40, 18, 7.
- Sol obscuratur luna subeunte 37, 4, 4 solis orbis minui visus 22, 1, 9; 30, 38, 8 arcus tenni linea solis orbem amplexus 30, 2, 12 solis defectus 38, 36, 4 Soli sacrificat Philippus 40, 22, 7.
- Soli Ciliciae urbs ab Antiocho recepta 33, 20, 4 cf. 37, 56, 7.
- Soliferaea telorum genus 34, 14, 11.
- Solistimum tripodium 10, 40, 4.
- Solo loci nomen P. 103.
- Solonis inclitae leges 3, 31, 8.
- Solon praefectus Pydnae 44, 45, 7.
- Solonius ager 8, 12, 2.
- Solovettius Gallorum regulus 45, 34, 12.
- Solstitium 44, 36 solstitialis tempus 35, 49, 6 solstitialis orbis 1, 19, 6.
- Somnium T. Latini 2, 36, 2 T. Manlii et P. Decii consulum 8, 6, 9 Hannibalis 21, 22, 6.
- Sopater Syracusanus creatur praetor 24, 23, 2 in senatu sententiam dicit de Adranodoro 24, 25.
- Sopater dux Philippi 30, 26, 3 ex purpuratis et propinquis regis 30, 42, 6 captus cum militibus non restituitur Philippi ib. 9.
- Sopater Acarnan Chalcidis praefectus urbe occupata occiditur 31, 23, 8.
- Sopater Persei dux 42, 66, 9.
- Sophoniba Hasdrubalis filia uxor Syphacis marito capto Masinissam amore incendit 30, 12, 17 nuptias cum eo facit ib. 20 P. venenum a Masinissa missum impavide haurit 30, 15, 8 P.
- Sora Volscorum urbs capta 7, 28, 6 interfectis colonis ad Sannites deficit 9, 23, 2 transfugae proditione capta 9, 24, 13 caedis colonorum auctores securi percussi ib. 15 a Sannitibus expugnata 9, 43 recepta 9, 44, 16 eo colonia deducta 10, 1 P.
- Soranus ager 10, 14, 4; 10, 33, 7.
- Sordidati reus eiusque cognati esse solent 6, 20, 2.
- Sororium figillum 1, 26, 13.
- Sors in sitella in templum lata in templo educi debet 41, 18, 8 cf. 25, 3, 16.
- Sortes oraculi Pythici 5, 15, 12 Iovis Dodonaei 8, 24 sortes Caere extenuatae 21, 62, 5 sua sponte attenuatae, una exiit 22, 1, 11.
- Sosilas Rhodius 34, 30, 7.
- Sosis unus ex coniuratis Hieronymo interfecto Syracusas contendit 24, 21, 4 agminis Syracusanorum dux 24, 30, 5 ab exercitu desertus Syracusas fugit 24, 31, 10 a Marcello missus ad Philodemum 25, 25, 3 cum corona aurea in triumpho Marcelli praecedit 26, 21, 10 agro et aede donatur ib. 11 cf. 26, 30, 6.
- Sositheus Magnes legatus Philippi 23, 39, 3.
- Sospitae Iunonis aedes communis Lanuvinis cum populo Rom. 8, 14, 2 in ea prodigium 23, 31, 15; 24, 10, 6 ei aedes vota 32, 30, 10 cf. 29, 14, 3; 31, 12, 6; 40, 19, 2.
- Sotimus minister ex pueris regis Alexandri Epirensis 8, 24, 12.
- Spadones 35, 15, 4.
- Sparta cf. Lacedaemon.
- Spartacus gladiatorum dux exercitus Romanorum fundit P. 95 Cn. Lentulum L. Gellium Q. Arrium C. Cassium Cn. Manlium singulis deinceps proeliis vincit P. 96 cum exercitu caesus P. 97.
- Spartum ad rem nauticam congestum incenditur 22, 20, 6.
- Sparus telum 34, 15, 4.
- Species Iovis visa T. Latinio 2, 36, 2—4 viri maioris quam pro humano habitu augustiorisque visa consulibus 8, 6, 9.
- Spectacula patrum equitumque fori appellati 1, 35, 8 spectacula omnis generis Caesar triumphans dat P. 115.

- Specula in Tisaeo monte posita 28, 5, 17 cf. 31, 24, 4.
- Speculator Romae deprehensus praecisis manibus dimittitur 22, 33 speculatores Hannibalis exceptos a custodibus Rom. et in castris circumductos dimittit Scipio 30, 29, 2—3 apud Graecos hemerodromi vocantur 31, 24, 4 cf. 9, 23, 3; 40, 7, 6—7.
- Spei templum 2, 51, 2 in foro holi- torio 21, 62, 4 [igni correptum 24, 47, 16] refectum 25, 7, 6 cf. 40, 51, 6.
- Spelaeum 45, 33, 8.
- Spelunca 1, 7, 5 in Umbria, ubi duo milia armorum fumo et vapore absumpta 10, 1, 6.
- Spercheus amnis 36, 14, 15; 37, 4, 10.
- Sperchia 32, 13, 10.
- Spoletini in fide Romanorum perse- verant 27, 10, 7 cf. 45, 43, 9.
- Spoletium colonia P. 20; 22, 9; 24, 10, 10 custodiam captivorum recu- sat 45, 43, 9.
- Spolia Vulcano cremantur 1, 37, 5; 23, 46, 5 Iovi Victori vota et cre- mata 10, 29, 14—18 Marti, Miner- vae Luacque Matri et ceteris diis, quibus spolia hostium dicare fas est, succensa 45, 33, 2 spoliolorum simulacra Delphos missa ex mille pondo argenti facta 28, 45, 12 spo- liorum tanta multitudo, ut sociis mittantur ad ornanda templa 10, 46, 8 spolia hostium templis de- tracta ad armandos milites usur- pantur 22, 57, 10 cf. 23, 14, 4 domi fixa 23, 23, 6 dono data Hieroni 24, 21, 9 opima Romulus Iovi Fere- trio fert 1, 10, 6 P. secunda A. Cor- nelius Cossus 4, 20, 2 P. refert M. Marcellus Viridomaro Insubrium duce occiso P. 20 ea rite spolia opima habentur, quae dux duci detrahit 4, 20, 6 equestria spolia 8, 7, 13.
- Spongia pectori tegumentum 9, 40, 3.
- Sponsio et foedus quare differant 9, 5 per sponsonem pax Caudina fa- cta ib. 2 spondent consules, legati, quaestores, tribuni militum ib. 4.
- Sponsors existunt propinqui 3, 46, 8.
- Staius Minacius cf. Minacius.
- Statarius miles 9, 19, 8.
- Statellites Ligures 42, 8, 5 de iis rogatio Marcia 42, 21, 5 eorum multi in libertatem restituti 42, 22, 6 eorum ager 42, 7, 3.
- Stationum mos mutatur a L. Paulo 44, 33, 10.
- Staius Gellius Samnitium impera- tor captus 9, 44, 5.
- Staius Metius Casilino praest 24, 19, 2.
- Staius Trebius nobilis Campanus Hannibali Capuam tradit 23, 1, 3.
- T. Staius trib. pl. 2, 52, 6.
- Q. Statorius centurio ad Syphacem missus 24, 48, 9 eius exercitum Romano more instruit ibid. cf. 30, 28, 3.
- Statua Atti Navii capite velato po- sita 1, 36, 5 Horatii Coclitis in co- mitio 2, 10, 12 equestris Cloeliae data 2, 13, 11 P. statuae equestres consulibus triumphantibus positae in foro 8, 13, 9 statua equestris Mar- cii ante templum Castoris in foro 9, 43, 22 statuae publice in rostris po- sitae legatis occisis 4, 17, 6 P. Sci- pionum et Ennii in monumento Sci- pionum 38, 56, 4 statua aurata prima Glabronis 40, 34, 5 Anicii Praene- stini loricata, amicta toga, velato capite 23, 19, 18 Ptolemaei regis Cyrenis 23, 10, 11 Philippi regis statuae deiectae 31, 23, 9 execra- tae 31, 44, 4 statuas auratas omnes a Dio Perseus rapit 44, 6, 3 suis stauis columnas destinat Paulus, quibus imposituri fuerant Persei statuas 45, 27, 7.
- Stellatina tribus 6, 5, 8 P.
- Stellatis campus 9, 44, 5; 10, 31, 5; 22, 13, 6.
- Stena fauces ad Antigonean 32, 5, 9.
- Sterilitas mulierum F. 12.
- C. Stertinius praetor sortitur Sardi- niam 38, 35, 10.
- L. Stertinius in Hispaniam mittitur proconsul 31, 50, 11 ne temptata quidem triumphi spe Romam in- trat 33, 27, 3 legatus in Graecia 33, 35, 2.
- L. Stertinius quaestor 45, 14, 9.
- Sthenius cf. Ninnius.

- Stipendium Vestalibus de publico statutum 1, 20, 3 imperatum inducias petentibus 2, 54 stipendium annuum exercitus et frumentum, ut populus Rom. tributo vacaret, hostibus superatis imperatum 5, 27, 15; 5, 32, 5; 8, 2, 4; 9, 41, 7 miles primum de publico accipit 4, 59, 11 P. eques primum 5, 7, 12 duplex decretum Praenestino militi 23, 20, 2 stipendium ab equite et centurione recusatum 21, 18, 15 stipendium remigum privatis imperatum 26, 35, 2 cf. 39, 7, 5 stipendium militare et frumentum duplex post triumphum datur 37, 59, 6 militibus ex fuga Cannensi ademptum 23, 31, 2 legioni semestri in annum datum ignominiae causa 40, 41, 11.
- Stipendiarii milites 8, 8, 3 civitates stipendiariae 37, 55, 5.
- Stips confertur Apollini 25, 12, 14 cf. 5, 25, 5.
- Stobi Paeoniae 33, 19, 3 vetus urbs 39, 53, 15 cf. 40, 21; 45, 29, 13.
- Stragula vestis pretiosa Romam invecta 39, 6, 7.
- Stratius medicus ab Eumene Romam mittitur speculator rerum, quae a fratre agantur 45, 19, 8 Ataluae ad fidem fratri servandam permovet ibid. sqq.
- Strato Thessalonicensis Persei praefectus 42, 58, 10.
- Strato Bruti comes eum ipsius iussu occidit P. 124.
- Stratonicea a Rhodiis frustra oppugnata 33, 18, 21 Rhodiis data a Romanis 33, 30, 11.
- Stratonicensis ager 33, 18, 4.
- Stratonidas Thebanus 33, 28, 10.
- Stratus 36, 11, 7; 38, 4, 6 validissima Aetoliae urbs 43, 21, 6 cf. 43, 22.
- Strymon Thessaliae castellum 32, 14, 3.
- Strymon flumen 41, 44, 8; 45, 29, 5 Strumo 44, 45, 12.
- Stuberra sv. Stubera urbs 31, 39, 4; 43, 18, 4.
- Stupri damnatae matronae et pecunia multatae 10, 31, 9 stupra in Bacchanalibus virorum plura inter se quam feminarum 39, 13, 10 cf. 39, 10, 7.
- Stymphalia terra 33, 14, 10.
- Stymphalis regio Macedoniae 45, 30, 6.
- Styni gens Alpina expugnata P. 62.
- Subcenturionem quem vellet nominare permissum centurioni 8, 8, 18.
- Subertanum forum 26, 23, 5.
- Subitarii repentina auxilia appellati 3, 4, 11.
- Subota insula interiecta Chio et Elaeae 44, 28, 6.
- Subura regio Romae 3, 12, 2.
- Suburana tribus P. 20.
- Suero oppidum 28, 24, 5.
- Suerium sub radicibus Ossae 42, 54, 10.
- Sudes armorum loco 34, 15, 5.
- Suessa Aurunca unde dieta 8, 15, 4 colonia deducta 9, 28, 7 P. militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 cf. 32, 1, 10; 32, 9, 3.
- Suessa Pometia 1, 41, 7 capta 1, 53, 2 iterum capta 2, 25, 5.
- Suessanorum legatio Romae 7, 38, 4 Suessana cohors in exercitu Rom. 10, 33 Suessanus ager 26, 9, 2.
- Suessetani Poenis se iungunt in Hispania 25, 34, 6 socii populi Rom. vastantur 28, 24, 4 ad Catonem deficiunt 34, 20 cf. 39, 42.
- Suessiones Belgae a Caesare victi P. 104.
- Suessula urbs 7, 37, 4; 23, 14, 13; 23, 17, 3; 24, 13, 9; 24, 46; 25, 7, 7; 25, 22, 7.
- Suessulanorum condicio eadem quae Capuae 8, 14, 11.
- Sufetes summus Poenorum magistratus 28, 37, 2 velut consulare imperium habent 30, 7, 5 cf. 34, 61, 15.
- Suffragii ferendi gradus facti 1, 43, 10 suffragii ius populus cui vult impertit 38, 36, 8 suffragia mutat a censoribus regionatimque descripta 40, 51, 9 suffragii lationem nemini, nedum ordini universo, censor iniussu populi adimere potest 45, 13, 3 ScTo novis civibus datum P. 84 sine suffragio civitas data 8, 14, 10; 9, 43, 24.

- Suggestus in foro exstructus rostris
adornatur 8, 14, 12.
- Suismonitium mons 39, 2, 7; 40, 41, 2.
- Sulla sv. Sylla Felix 30, 44, 6 cf. L.
Cornelius Sylla.
- Sulmo urbs 26, 11, 11.
- Sulpiciae leges de exilibus et liber-
tiniis P. 77.
- Sulpicia, gravis femina, socrus Po-
stumii consulis 39, 11, 4.
- Sulpicius legatus Marrucinos reci-
pit P. 76.
- C. Sulpicius trib. m. e. p. 6, 22.
- C. Sulpicius cos. 9, 24.
- C. Sulpicius praetor sortitur Sici-
liam 25, 41, 13.
- L. Sulpicius trib. mil. 40, 27, 4.
- P. Sulpicius legatus consularis ad
milites in Aventinum mittitur 3, 50,
15 legatus ducit equites 3, 70, 4.
- P. Sulpicius interrex 10, 11, 10.
- P. Sulpicius trib. pl. auctore Mario
leges perniciosas promulgat P. 77
a Sylla expulsus urbe interficitur
ibid.
- Q. Sulpicius secundum nonnullos
auctores cos. 4, 23, 2.
- Ser. Sulpicius eos. 2, 19.
- Ser. Sulpicius curio max. moritur
3, 7, 7.
- Ser. Sulpicius cos. 3, 10, 5.
- Ser. Sulpicius trib. m. e. p. 6, 32, 3
eius uxor Fabia Ambusti filia 6,
34, 5.
- Ser. Sulpicius trib. m. e. p. 6, 36, 3.
- Ser. Sulpicius trib. m. e. p. 6, 38, 2.
- Ser. Sulpicius Paclignos vincit P. 73.
- Ser. Sulpicius cos. P. 108.
- C. Sulpicius Camerinus censor ma-
gistratu se abdicat 6, 27, 5.
- P. Sulpicius Camerinus legatus
Athenas missus ad describendas
leges 3, 31, 8 dictator 3, 33, 3.
- Q. Sulpicius Camerinus trib. m. e.
p. 5, 8 iterum 5, 14, 5.
- Ser. Sulpicius Camerinus cos. 5, 29,
2 trib. m. e. p. 5, 32 interrex 6, 5, 6.
- Ser. Sulpicius Camerinus cos. 7, 28.
- C. Sulpicius Galba pontifex 30, 39, 6
moritur 32, 7, 15.
- C. Sulpicius Galba praetor 42, 28, 5
urbanus 42, 31, 9.
- P. Sulpicius Servii filius Galba eos.
creatus eum nullum curulem magi-
stratum antea gessisset 25, 41, 11
Laevino succedit in Macedoniam
26, 22 iubetur omnem exercitum
praetor socios navales dimittere
26, 27, 9 ei prorogatur imperium
27, 7, 15 iterum 27, 22, 10 Corinthi
oram vastat 27, 31 a Philippo re-
pellitur ib. 2 Elios adjuvat 27,
32, 2 cum Attalo se iungit 27, 33,
4 Peparetho vastata Oreum trans-
mittunt 28, 5, 18 urbem recipiunt
28, 6, 4 Chalcidem frustra temptat
ib. 8 Aeginam se recipit 28,
7, 11 dictator dictus consullem in
Italiam revocat 30, 24, 3 cos. 31,
4, 4 ei Macedonia evenit 31, 6 con-
tionem habet 31, 7 in Macedoniam
proficiscitur 31, 14 ad Apsum ca-
stra habet 31, 27 cum regulis collo-
quitur 31, 28, 2 L. Furium mittit
ad Panaetolium 31, 29 ad Lynceum
castra ponit 31, 33, 6 levibus proci-
liis victor 31, 35—36 frumentatori-
bus opem fert 31, 37 Philippum
repellit ib. 6 in Eordaeam venit
angustiis superatis et rege detur-
bato 31, 40 aliquot urbes capit
ibid. legatus iubetur esse in exer-
citu Flaminini 32, 28, 12 in numero
decem legatorum, qui pacis leges
Philippo dent 33, 34, 7 cf. 34, 59
iterum legatus mittitur ad Antio-
chum ib. 8 aeger Pergami rema-
net 35, 14 cum Minione regis fami-
liari colloquitur 35, 16.
- Ser. Sulpicius Galba aed. cur. 27,
21, 9 legatus ad Attalum 29, 11, 3
pontifex 30, 26, 10 moritur 32, 7, 15.
- Ser. Sulpicius Galba aed. cur. 38,
35, 5 praetor 38, 42, 4 sortitur ur-
banam provinciam ib. 6 de roga-
tione Petillia ad senatum refert 38,
55 petit consulatum 39, 32, 6.
- Ser. Sulpicius Galba trib. mil. L.
Paulo inimicus eius triumphum
impedire conatur 45, 35, 8 sqq.
praetor male adversus Lusitanos
pugnat P. 48 rogatione Scribonia
reus factus P. 49 absolvitur ibid.
- Ser. Sulpicius Galba a Lucanis cap-
tus liberatur P. 72.
- C. Sulpicius Gallus legatus Romam
missus 40, 28, 8 patronus ab Hispani-
is nominatur 43, 2, 5 praetor 43,

- 11, 7 plebis causam agit adversus consules 43, 14, 3 urbanam provinciam sortitur 43, 15, 3 trib. mil. exercitui lunam defecturam praedicit 41, 37, 5 P. castris praest 45, 27, 6 ob solutiorem disciplinam eum increpat Paulus 45, 28, 9 eos. 45, 41, 2 Ligures subigit P. 46 cf. P. 49.
- C. Sulpicius Longus cos. 8, 15 iterum 8, 37.
- Q. Sulpicius Longus trib. m. e. p. 5, 36, 12 eius colloquium cum Brenno 5, 48, 8.
- C. Sulpicius Peticus cos. 7, 2 legatus Hernicos vincit 7, 7 iterum cos. 7, 9 dictator 7, 12, 9 bellum adversus Gallos trahens a militibus capitur sermonibus ib. 12 militum ardori et precibus cedit 7, 14, 5 arte quadam hostibus terrorem incit ib. 6—10 Gallos magna elade afficit 7, 15, 5 triumphat ib. 8 interrex 7, 17, 11 cos. tertium 7, 18 quartum 7, 19, 6 interrex 7, 22, 2 cos. quintum ib. 3.
- Ser. Sulpicius Rufus trib. m. e. p. 6, 4, 7 iterum 6, 18 tertium 6, 21.
- P. Sulpicius Saverrio cos. 9, 45 triumphat de Aequis ib. 18 censor 10, 9, 14.
- Summani aedes Romae 32, 29.
- Smium 28, 8, 11; 31, 32, 7; 32, 17, 3.
- Suovetaurilia ad lustrandum exercitum 1, 44, 2 Marti piaculum 8, 10, 14.
- Supellex magnificentior coepit esse 39, 6, 7.
- Supplicatio ob res gestas decreta 26, 21, 3; 27, 7, 4; 37, 47, 4 in unum diem maligne decreta, quamvis gemina victoria parta 3, 63, 5 quare populus iniussu supplicatum it ibid. in unum diem 27, 7, 4 in quadriduum Veis captis, quot dierum nullo ante bello 5, 23, 3 in quadriduum ob Punicum bellum finitum 30, 17, 3 in quinque dies Hannibale Italiam relinquente 30, 21, 10 Philippo victo 33, 24, 4 Perseo victo 45, 2, 8 in suscipiendis bellis 21, 17, 4; 22, 9, 10; 36, 2, 2 pro Scipione eiusque exercitu in Africa 30, 1, 11 in triduum indicta ante bellum imminens 31, 8, 2 ad aver-
- runcanda prodigia 10, 23; 27, 37, 4 ob unum prodigium 32, 1, 14 in ipso loco prodigii 41, 13, 3 ob terrae motus 31, 55, 3 ob tenebras interdiu obortas 38, 36, 4 ad aedem Herculis nominatim, deinde universo populo circa omnia pulvinaria indicta 21, 62, 9 per triduum ad omnia pulvinaria 22, 1, 15 cf. 22, 10, 8; 24, 10, 12 ob pestilentiam 3, 7, 7; 27, 23, 7; 38, 44, 7 Aesculapio habetur 10, 47, 7 ad aedem Herculis 21, 62, 9 Fortunae ib. 8 ad lucum Feroniae 27, 4, 15 ad Cereris, Liberi Liberaeque 41, 28, 2 per totam Italiam 40, 19, 5 tributum supplicatur 7, 28, 8 cum liberis et coniugibus 3, 7, 7 a finitimis populis secundum statutum ordinem 7, 28, 8 cf. 22, 10, 8 ad supplicationes publice tus et vinum praebita 10, 23, 2 celebrata a viris feminisque 27, 51, 9 edictum ut, qui ex una familia essent, supplicarent pariter 34, 55, 4 coronati supplicant 36, 37, 5 coronati et lauream in manu tenentes 40, 37, 3 supplicatio cumetorum magistratum coronato populo 43, 13, 8 in supplicatione partim maioribus hostis, partim lactentibus sacrificatum 22, 1, 15 quadraginta hostis 36, 21, 9 decem ingenui et virgines ad supplicationem adhibiti 37, 3, 6 supplicatio ex decreto pontificum 27, 4, 15; 27, 37, 4 decemvirorum 38, 44, 7 ex SCto 3, 63, 5; 27, 51, 8; 31, 8, 2.
- Supplices quae insignia habuerint 24, 30, 14; 29, 16, 6; 44, 19, 7; 45, 25 cf. 2, 39, 12; 35, 34, 7.
- Supplicium parum memor legum humanarum 1, 28, 11.
- P. Sura legatus 22, 31, 6.
- Surenas Parthorum dux P. 106.
- Sus mansuetus, qui condimentis ferinae carnis speciem nactus est, imago exercitus Antiochi 35, 49, 7.
- Susus Phalasarneus dux Cretensium 42, 51, 7.
- Sutrinum 6, 3, 2.
- Sutrium oppidum ab Etruscis captum 6, 3, 3 recipit Camillus ib. 6 iterum occupatum ab Etruscis et liberatum 6, 9, 12 ab Etruscis op-

- pugnatum 9, 32 obsidione exemptum ib. 2 cf. 9, 35; 10, 14, 3 Sutrinus ager 26, 34, 10 colonia militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15.
- Sybaris 26, 39, 7.
- Syleum 38, 14, 10.
- Sylla cf. L. Cornelius Sylla.
- Syllus Gnosius Cretensium dux 42, 51, 7.
- Synedri Macedonum senatores 45, 32, 2.
- Synnada 38, 15, 14; 45, 34, 11.
- Syphax rex Numidarum subito Poenis hostis factus bellum infert 24, 48, 2 cum Romanis amicitiam iungit ibid. P. Romano more exercitum pedestrem instruendum curat ib. 5 sqq. a Masinissa magno proelio victus 24, 49, 4 P. ad Manrusios fugit traiceturus in Hispaniam ib. 5 P. legatos Romam mittit 27, 4, 5 ad eum legatio missa ib. 7 Laelius cum donis missus 28, 17, 7 opulentissimus rex ib. 10 Scipionem et Hasdrubalem una excipit hospites 28, 18 cum Scipione foedus iungit ib. 12 P. ad eum Carthaginensium legatio 29, 4, 4 societate facta cum Carthaginensibus Scipioni renuntiat amicitiam 29, 23, 8 P. cf. 29, 29, 13 Masinissam regno pellit 29, 31, 7 P. Bucarem mittit adversus Masinissam 29, 32 ipse iterum eum fugat 29, 33, 5 P. Scipionem cogit ab Utica abscedere 29, 35, 11 P. cf. 30, 3, 4 eius castra incensa 30, 5, 7 acie victus 30, 8, 7 iterum victus capitur vivus 30, 12 P. ad Scipionem ducitur 30, 13, 8 Albam in custodiam missus 30, 17, 2 eius regnum Masinissae datur 30, 44, 12 Tiburi in custodia mortuus triumpho subtrahitur 30, 45, 4 publice fumere elatus ibid. in triumpho ductus a Polybio traditur ib. 5 cf. 40, 17, 2.
- Syracensarum rex Hiero P. 16 cf. Hiero; regiones Tycha 24, 21, 7 Achradina ibid. insula ib. 11 Neapolis 25, 25, 9 Euryalus tumulus in extrema urbe 25, 25, 2 hexapyllum 24, 32, 4 ibi motus orti post Hieronymi mortem describuntur 24, 21 sqq. a Romanis oppugnan-
- tur 24, 33, 9 P. obsidentur 24, 34, 16 expugnatio narratur 25, 23 sqq. Marcellus urbem proditione tentat ib. 4 effraeto hexapylo occupat 25, 24, 7 Tycha et Neapolis diripiuntur 25, 25, 9 Euryalus traditur Romanis ib. 10 ibi mercenarii et transfugae tunulum faciunt 25, 29, 8 Achradinam et Nasum tenent ib. 10 Achradina prodita capitur urbs et diripitur 25, 31, 8 ingentem praedam praebet ib. 11 res a Laevino componuntur 26, 40 cf. 41, 13, 2.
- Syracusani contionem habent 24, 22 legatos mittunt ad Ap. Claudium 24, 27, 4 Hippocratem et Epicydem praefectos creant ib. 3 iterum creant 24, 32, 9 Epicyde absente cum Marcello agunt de deditione 25, 28, 2 sqq. Epicydis praefectos occidunt ib. 5 legatos mittunt ad Marcellum 25, 29 eos Scipio defendit ab iniuriis Graecorum 29, 1, 15.
- Syri 37, 40, 11.
- Syria 33, 19, 6 ibi motus P. 46. 52. 60. 62. 68. 70 adempta Tigrani P. 101 eo Parthi irrumpunt P. 108 Bibuli res in Syria gestae ibid. ibi bellum Caecilii Bassi P. 114 cf. P. 121 a Parthis infestata P. 127.
- Syrtis minor 29, 33, 8; 34, 62, 3.
- Tabae Pisidiae urbs Romanis dedita 38, 13, 12.
- Tabellae laureatae victoriam nuntiant 45, 1, 7.
- Tabellarius 45, 1, 6; 45, 2, 2.
- Tabernaculum parum recte captum irritam reddit creationem 4, 7, 3 tabernacula militaremque supellectilem Masinissae donant Romani 30, 17, 13 tabernaculis et omni alio instrumento militari imperatores publice ornantur 42, 1, 9 tabernacula in foro statuuntur ob tempestates 39, 46, 3—4.
- Tabernae in foro a Tarquinio Prisco factae 1, 35, 10 in tabernis fori ludi sunt litterarum 3, 44, 6 per iustitium clauduntur 3, 27, 2 in luctu publico 9, 7, 8 tabernae argentariae circa forum Hannibalis

- adventu veneunt 26, 11, 7 septem, quae postea quinque et argentariae, quae postea novae (cf. 3, 48, 5) appellatae sunt ardent 26, 27 refectae 27, 11, 16 omnes confla- grant 35, 40, 8 argentariae novae 40, 51, 5 quattuor in publicum empta 39, 44, 7 tabernae et lanienae in publicum emptae 44, 16, 10 circa forum piscatorium in privatum venditae 40, 51, 5.
- Tabula in templo fixa monumentum victoriae 6, 29, 9; 41, 28, 8 civitatis acceptae 8, 11, 16 concepti voti 40, 52, 5—7 tabula Sardiniae pacatae formam habet 41, 28, 8 tabularum ingens vis in praeda Macedonica 45, 33, 5 signa tabulaeque Syracusis Romam de- vecta 25, 40 cf. 26, 30, 9; 38, 9, 13 tabulae priscae artis Eretriae 32, 16, 17 tabulis pietis Aesculapii fa- num exornatum 43, 4, 7.
- Tabulae legum duodecim in aes incisae proponuntur in publico 3, 57, 10 cf. 3, 34, 6 P.; 3, 37, 4 P.
- Tabulae publicae census cuiusque 4, 8, 4; 6, 27, 6; 26, 36, 11 obsignatae censoribus reis 43, 16, 13 tabularum novarum spe sollicitatur plebs P. 111 lex de novis tabulis lata P. 113.
- Tabularium elausum a censoribus reis 43, 16, 13.
- Tagus flumen 21, 5, 8; 27, 19; 35, 22, 7; 39, 30, 9.
- Talassius 1, 9, 12 Talassio vox nuptialis ibid.
- Talentum Euboicum 37, 45, 13; 38, 9, 9 Atticum 38, 24, 8; 38, 38, 13.
- Tamiani populus 33, 18, 3.
- Tanagra Boeotiae oppidum 33, 28, 10; 35, 51.
- Tanaquil Lucumonis uxor 1, 34, 4 summo loco nata ibid. quo hono- ratiorem videat virum, Romam transnigrandi consilium capit ib. 5 caelestium prodigiorum perita virum alta sperare iubet ex augurio ib. 9 marito interfecto Servium ad capessendum regnum excitat 1, 41, 3 populum adloquitur ib. 4.
- Tannetum vicus prope Padum 21, 25, 13 cf. 30, 19, 7.
- Tarentinis opem fert Alexander Epirensis 8, 21, 2 fraude Lucanos ad defectionem adducunt 8, 27, 2 eorum legatio ad Romanos Samnitesque 9, 14 diripiunt classem Rom. P. 12 legatos de hac iniuria questos pulsant ibid. eis bellum indictum ibid. opem fert Pyrrhus ibid. auxilium ferunt Poeni P. 14 victis pax et libertas datae P. 15 ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12 iuvenes Tarentini ad Hannibalem veniunt 24, 13 tredecim pro Han- nibale coniurant 25, 8, 3 P. mari Romanos fugant, terra ipsi vineun- tur 26, 39 legatos Romam mittunt pacem petentes 27, 21, 8 de eis SC. factum 27, 25, 2 equites qui vocantur Tarentini 35, 28, 8 in exer- citu Antiochi 37, 40, 13 cf. 40, 18, 4.
- Tarentum urbs 21, 10, 8; [23, 32, 16] 24, 13 frustra ab Hannibale temptatur 24, 20, 9 sqq. cf. 25, 1 proditi- one Hannibalis fit praeter arcem 25, 8—10 P. quibus legibus ei de- dita sit 25, 8, 8 arx obsidetur 25, 11 frumento et militibus instruitur 25, 15, 4—5 cf. 26, 20, 7; 27, 3, 9 Fabio proditur 27, 15, 9 P. ad Tarentum patri Diti Iudi fiunt P. 49 ager Tarentinus 44, 16, 7.
- Tarpeius mons 1, 55 Tarpeia rupis 6, 17, 4 de ea deiectus M. Manlius 6, 20, 12 cf. Saxum.
- Sp. Tarpeius Romanae arci praest 1, 11, 6 eius filia auro corrupta Sabinos in arcem recipit ib. 7.
- Sp. Tarpeius cos. 3, 31, 5 legatus ad milites in Aventino 3, 50, 15 trib. pl. cooptatur 3, 65.
- Tarquinienses Superbum regem ad- iuvant 2, 6, 4 P. domos abeunt omisso incepto 2, 7 praedatum mittunt exercitum in agrum Rom. 5, 16, 3 opprimuntur ib. 5 agrum Rom. vastant 7, 16, 2 trecentos Romanos captos immolant 7, 15, 10 cum Faliscis victi 7, 17, 5 bel- lum renovant ib. 6 opprimuntur ib. 8—9 in eos acerbe saevitum 7, 19, 2—3 indutias impetrant 7, 22, 5 metu subacti frumentum prae- bent et indutias petunt 9, 41, 5 lintea pollicentur in classem Rom.

- 28, 45, 15 eorum sacerdotes angues praeferentes facesque furiali incesso terrent Romanos 7, 17.
- Tarquinii urbs Etruriae 1, 34; 26, 3, 12; 27, 4, 14 Tarquiniensis ager 6, 4, 8.
- Tarquinii urbe expulsi 1, 60, 2 eorum bona direpta 2, 5, 2 P. ager Marti consecratus ibid. ad Porsinam confugiunt 2, 9 de restituendis nequiquam cum Porsina actum 2, 13, 3 Tarquinia factio Romae 2, 18, 4 Tarquinii in exercitu Latinorum ad Regillum 2, 19, 4 eorum heres Aristodemus tyrannus 2, 34, 4.
- Tarquinia Superbi soror, Bruti mater 1, 56, 7.
- Arrans Tarquinius Prisci filius vel nepos 1, 64, 4 Servii filiam alteram uxorem ducit 1, 42 mitis ingenii iuvenis 1, 46, 4 fratris et uxoris fraude tollitur ib. 9.
- Arrans Tarquinius Superbi filius Delphos mittitur 1, 56, 7 ex equo moribundus labitur cum Bruto congressus 2, 6, 9 P.
- Sex. Tarquinius Superbi filius minimus natu 1, 53, 5 Gabios missus fraude prodit patri 1, 54, 10 P. Lucretiam stuprat 1, 58 Gabiis necatur 1, 60, 2.
- T. Tarquinius Superbi filius Delphos missus 1, 56, 7 aciem exulum ducit 2, 20.
- L. Tarquinius Collatinus Egerii filius Lucretiae maritus 1, 57, 6 victor muliebris certaminis ib. 10 ab uxore vocatus Collatiam venit 1, 58, 6 primus eos. 1, 60, 4 eius nomen odiosum civitati 2, 2, 3 consulatu se abdicat et civitate cedit ib. 10.
- L. Tarquinius Priseus antea Lucumo nominatus Romam commigrat 1, 34, 10 regis liberis tutor factus ib. 12 regnum ambitiose petit 1, 35, 2 regnare iubetur ib. 6 centum patres minorum gentium legit ibid. bellum cum Latinis gerit ib. 7 circum maximum designat, ludos instituit ib. 8 eius cum Sabinis bellum 1, 36 eum Atto Navio rixa ib. 4 Latinos fundit 1, 37 Collatiam recipit 1, 38 Latinorum oppida capit ib. 4 P. urbem muro lapideo eingit et cloacas ducit ib. 6 P. fraude occidit 1, 40, 7.
- L. Tarquinius Superbus Prisci filius neposne fuerit parum liquet 1, 46, 2 Servii filiam alteram uxorem ducit 1, 42 eius ingenium 1, 46, 2 cum fratris uxore sublatis fratre et uxore nuptiis iungitur ib. 9 stimulante Tullia regnum ambit 1, 47, 7 agmine armatorum stipatus in forum irrumpit et patres ad regem Tarquinium citari iubet ib. 8 Servio maledicit ib. 10 eum intervenientem e curia deicit 1, 48, 3 illo occiso regnum invadit 1, 49 P. primores patrum interficit ib. 2 corpus armatis circumsaepit ibid. senatum de omnibus consulendi morem solvit ib. 7 Latinorum sibi maxime conciliat gentem ib. 8 eorum proceres convocat 1, 52, 5 Latinos exercitui immiscet ib. 6 cum Volscis bellum gerit 1, 53, 2 P. Gabiis fraude potitur 1, 53—54 ad negotia urbana animum convertit 1, 55 Iovis templum in Tarpeio aedificat ibid. (Capitolium inchoat P. 1) foros in circo et cloacam maximam facit 1, 56, 2 colonias mittit ib. 3 filios Delphos mittit 1, 56, 6 Ardeam Rutulorum obsidet 1, 57, 3 ei exilium indictum 1, 60, 2 Caere exulatum it ibid. a Veientibus et Tarquiniensibus auxilium petit 2, 6, 2 eius irrita expeditio 2, 7 ad Porsinam confugit 2, 9 ad Mamilium generum 2, 15, 7 ad Regillum vulneratur 2, 19, 6 Cumis moritur 2, 21, 5.
- L. Tarquinius mag. eq. 3, 27 bello longe primus iuventutis Romanae ibid.
- Tarracina urbs ubi antea Anxur 4, 59, 4; 22, 15, 11; 27, 4, 13; 28, 11, 2; 29, 14, 3; 36, 3, 6; 36, 37, 3; 40, 45, 3 ibi foedus inter Antonium et Augustum confirmatum F. 50.
- Tarracinae flumen 24, 44, 8 moles ad Tarracinum 40, 51, 2.
- Tarraco urbs 21, 61, 4; 22, 19, 5; 26, 17, 2; 26, 41; 28, 13, 4; 31, 16, 5; 40, 40, 13.

- Tartessii gens Hispana 23, 26, 5.
 T. Tadius rex Sabinorum magni nominis 1, 10 eum conveniunt finitimum legati ibid. arcem Romanam fraude occupat 1, 11, 6 Lavinius interficitur 1, 14, 2 cf. 1, 30, 6; 1 55, 2.
 Taulantii Illyrii immunes 45, 26, 13.
 Taurasini 40, 38, 3.
 Tauriani in fidem Rom. redeunt 25, 1, 2.
 Taurii ludi per biduum facti religionis causa 39, 22.
 Taurini 5, 34, 8; 21, 38, 5 eorum bellum cum Insubribus 21, 39 eorum caput Hannibal expugnat ib. 4.
 Tauropolis Diana 44, 44, 4.
 Taurus mons finis constitutus regni Antiochi 37, 55, 5 P.; 38, 38, 4 Tauri vallis ibid.
 Taurus flumen 38, 15, 7.
 Taurus agrestis vaccam aeneam initam aspergit semine 41, 13, 2.
 Taygetus 34, 28, 12.
 Teanenses gens Apula sese dedunt 9, 20, 4.
 Teanum urbs Apuliae 23, 24, 5.
 Teanum Sidicinum 22, 57, 8; 26, 14, 9.
 Teates gens Apula in dicionem veniunt 9, 20, 8.
 Tecmon Molossidis urbs dedita 45, 26, 10.
 Tectosagi Gallorum gens 38, 16, 12 Magaba montem occupant consule appropinquante 38, 19 eorum fraus 38, 25, 7 acie victi 38, 26—27 P.
 Tegea urbs 34, 26, 9 ibi concilium Achaeorum 35, 27, 11; 38, 34, 5; 41, 20, 6.
 Tegulae marmoreae a Q. Fulvio de Iunonis aede detectae iussu senatus restituuntur 42, 3, 2.
 Tei 37, 12, 10 Antiochum adiuvant 37, 27, 3 a praetore vastantur 37, 28.
 Telemnastus Cretensium dux 35, 29.
 Telesia Samnii urbs ab Hannibale capta 22, 13 a Fabio recepta 24, 20, 5.
 Telesinus Marii comes P. 88.
 Tellinae Latinorum urbs capta 1, 33, 2.
 Telluri se devovet P. Decius 8, 9, 8; 10, 28, 13 cf. Terra; Telluris aedes 2, 41, 12.
 Telmessicus sinus 37, 16, 13.
 Telmessium 37, 56, 4.
 Telmessus 37, 56, 4 Romanis deditur 38, 39, 3 Eumeni datur 38, 39, 16.
 Tenentis porta Tarentina 25, 9, 9.
 Sex. Tempanius equitum decurio aciem Romanam consilio ac virtute restituit 4, 38, 2—5 in castra Romanos reducit 4, 39, 8 eius moderatio in consulum 4, 41 trib. pl. absens creatur 4, 42 eo auctore equites sibi centuriones praeficiunt ibid.
 Tempe Thessaliae 32, 15, 9; 33, 10, 6; 33, 35, 7; 36, 10, 11; 39, 24, 14; 42, 54, 8; 42, 67, 6; 44, 6, 5—8 a consule occupata 44, 7.
 Tempestas foeda prohibet castrorum oppugnationem 2, 62 certamen dirimit Hannibalis et Romanorum ante urbis moenia 26, 11, 2 P. tempestate Galli Delphos spoliante percempti 40, 58, 3 Bastarnae obruti ib. 4 comitia Romae dirempta 40, 59, 5 tempestas in prodigium versa 40, 2, 1—3; 40, 45, 3 tempestates foedae 25, 7, 7.
 Templum primum omnium Iovi Fretorio sacratum 1, 10, 7 ne quis iniussu senatus aut tribunorum pl. partis maioris dedicaret lex 9, 46, 7 consulis aut imperatoris est templum dedicare ibid. templa vovebantur in ipso discrimine proelii 10, 42, 7 omnium conditor ac restitutor Augustus Caesar 4, 20, 7 templis temperatur in diruenda Alba 1, 29, 6 templa Atheniensium a Philippo diruta 31, 26, 10 templis pagatim Attica ornata eximie ib. 11 duo in terris sanctissima, Delphis et Samothraeae 45, 5, 11.
 Tempa colonia 34, 45, 4.
 Tempsanus ager Bruttiiis ademptus 34, 45, 4.
 Tempyra Thraciae locus 38, 41, 4.
 Tenceri, Germaniae gens, subacti P. 140.
 Tendeba in Stratonicensi agro 33, 18, 4.
 Tenedus 41, 28, 2

- Tensae 5, 41, 2 fori ornandi mos, cum tensae ducuntur 9, 40, 16.
- Tenus insula 36, 21.
- C. Terentilius Harsa trib. pl. rogat, ut quinqueviri creentur legibus de de imperio consulari scribendis 3, 9, 5 actionem differt ib. 13.
- Terentina tribus 10, 9, 14 P.
- L. Terentius legatus ad Antiochum 33, 35, 3.
- Q. Terentius legatus ad Flaminium 21, 63, 12.
- Q. Terentius Culleo captivus Carthagine a Scipione Romam reductus 30, 43, 11 cum triumphantem sequitur pilleatus 30, 44, 5 P. legatus Carthaginem it 33, 47, 7 praetor 38, 48, 4 peregrinam provinciam sortitur ib. 6 a senatu iubetur quaerere de pecunia ab Antiocho accepta nimis aequus aut iniquus Scipionibus 38, 55, 1—5 cf. 38, 60 in bona Scipionis quaestores mittit ib. 8 cf. 39, 3, 5 consulum petit 39, 32, 8 legatus in Africam missus 42, 35, 7.
- C. Terentius Istra praetor Sardiniam sortitur 40, 1, 2 triumvir coloniae 40, 29, 2.
- L. Terentius Massiliota aed. pl. 31. 50 praetor sortitur Siciliam 38, 42, 6.
- L. Terentius Massiliota trib. mil. Romam missus 40, 35, 3.
- P. Terentius Tuscivicanus ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
- (Terentius) Varro Pompei legatus in Caesaris potestatem venit P. 110.
- A. Terentius Varro missus ad custodiendum iter Aetolorum 37, 49, 7 praetor sortitur Hispaniam cit. 39, 38, 2 Corbionem expugnat 39, 42 proelia secunda cum Celtis facit 39, 56 ovans urbem intrat 40, 16, 11 legatus ad Gentium 42, 26, 7 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3.
- C. Terentius Varro homo sordido loco natus 22, 25, 18 quaestura et duabus aedilitatibus postremo etiam praetura perfunctus ibid. cf. 22, 26, 3 suasor legis de aequando Minucii cum dictatore imperio ib. 4 cos. 22, 35, 2 eius multae ac feroces contiones 22, 38, 6 eum in insidias ruentem retinet collega 22, 42, 8 ad Cannas dissuadente collega signum proponit 22, 45, 5 clade accepta Venusiam perfugit 22, 49, 14 Camusium reliquias traducit 22, 54, 6 eius litterae ad senatum 22, 56 redeunt gratiae actae, quod de republica non desperasset 22, 61, 14 P. nimis detegendo cladem contemptum Campanorum auget 23, 5, 2 ex Apulia accitus dictatorem dicit 23, 22, 11 prorogato imperio Apuliam tuetur 23, 25, 11 pro consule in Picenum agrum missus 23, 32, 19 ei prorogatur imperium 24, 10, 3 iterum prorogatur 24, 44, 5 a senatu in Etruriam mittitur 27, 24 Arretii legionem in praesidio habere iubetur ib. 6 pro praetore in Etruriam missus 27, 35, 2 legatus ad Philippum 30, 26, 4 in Africam 31, 11, 18 triumvir 31, 49, 6.
- Terina urbs 8, 24, 4.
- Termessus urbs 38, 15, 6.
- Termessenses Isondensium arcem expugnant 38, 15, 4.
- Termestini, gens Hispana, subacti P. 54.
- Terminalia 43, 11, 13; 45, 44, 3.
- Terminus deus 1, 55, 3; 5, 54, 7.
- Terra Mater 8, 6, 10 ei sive Telluri P. Decius se devovet 8, 9, 8; 10, 28, 13.
- Terra Arpini campestri agro in ingentem sinum considit 30, 2, 12 terrae motus cf. motus.
- Tesserarum ludus 4, 17, 3 tessera data militibus ad conveniendum 7, 35 ad armandum 9, 32, 4 cf. 27, 46; 28, 14, 7.
- Testudo Romana ex ludicro Circensi ad belli usum versa 44, 9, 3 facta scutis supra capita sublatis continuatisque inter se 34, 39, 6 Gallorum structis ante se scutis confertorum 10, 29, 6 scutis super caput elatis Romani in urbem per-rumpunt 10, 41, 14 cf. 31, 39, 14 testudines vineaeque in oppugnationibus urbium 5, 5, 6 testudini similis Peloponnesus 36, 32, 6.

- Tetrachma trium fere denariorum argenti singula 34, 52, 6; 37, 46, 3.
 Tetrarchyia urbs 38, 1, 7.
 Teus insula 37, 27, 3.
 Teuticus princeps Illyriorum 44, 31, 9.
 Teutoni Cimbris iuncti P. 67 a C. Mario victi et delati P. 68.
 Textilium ingens copia in praeda Macedonia 45, 33, 5.
 Thabusion castellum 38, 14, 2.
 Thapsus 29, 30, 5; 33, 48, 2 ibi Caesar Pompeianos vincit P. 114.
 Thasus 33, 30, 3.
 Thaumaci (sv. Thaumacus 32, 13, 14) a Philippo oppugnati 32, 4 eius oppidi situs ib. 3 vacuum oppidum captum 36, 14, 13.
 Theaetetus praefectus classis Rhodiorum Romam missus legatus 45, 25, 7.
 Theatrum ad Apollinis 40, 51, 3 iam extrui coeptum Nasica auctore destruit et populus stans ludos spectat P. 48 de gradibus in theatro equestri ordinem assignandis lex P. 49 cf. P. 140 Graecorum in theatro contiones 24, 39; 33, 28, 4 theatrum magnificentum Tegeae adificaturum pollicetur Antiochus 41, 20, 6.
 Thebae Phthioticae 28, 7, 12; 32, 33, 16 urbis prodendae spes frustratur 33, 5 de ea disceptatio inter consulum et Phaeniam 33, 13, 7 cf. 33, 34, 7 emporium Thessalorum 39, 25, 9.
 Thebae Boeotiae 33, 1 a praetore receptae 42, 63, 12 cf. 43, 17, 2 a Romanis dirutae P. 52.
 Thebani discedunt a Persei societate 42, 43—44 nihil moventur Persei legatione 42, 46, 8.
 Thebes campus Homeri carmine nobilitatus 37, 19, 7.
 Theium oppidum 38, 1, 10.
 Themistus Gelonis gener consiliorum Adranodori occiditur 24, 24, 4 cf. 24, 25 praetor fuerat 24, 26, 16.
 Theodotus coniurationis in Hieronymum factae conscius torquetur 24, 5, 10 indicium ab consciis in insontem avertit ib. 12 Syracusas contendit rege occiso 24, 21, 4.
 Theodotus princeps Passaronis civitatis favore Persei insignis 45, 26, 5 auctor desciscendi a Romanis ibid. eruptione facta occiditur ib. 9.
 Theodotus adulescens nobilis Passarone auctor urbis dedendae 45, 26, 7.
 Theodotus praeceptor Ptolemaei Pompei necis auctor P. 112 Pompei caput Caesari offert ibid.
 Theogenes praefectus Persei 41, 32, 9.
 Theondas Samothracum rex ad Perseum missus 45, 5, 6 ab eo corruptus pecunia ib. 12.
 Theoxena Herodici filia Poridis uxor 40, 4, 1—5 liberis metuens persuadet, ut se ipsi interficiant ib. 13 P. in mare se praecipitat ib. 15 P.
 Theoxenus Achaeorum dux 33, 18, 5.
 Thermopylae ab Aetolis interclusae 28, 5, 8 terra Graeciam claudunt 31, 23, 12 ibi Pylaicum concilium 33, 35, 8 saltus describitur 36, 15, 6 unde dietae ib. 12 ab Antiocho munitae 36, 16 ibi Aethaei victi P. 52.
 Thesaurus sv. thesaurus publicus Messenae sub terra, saxo quadrato saeptus 39, 50, 3 thesauri Proserpinae spoliati 29, 8, 9; 31, 12 thesauri Gallici auri 6, 14, 11.
 Thespiacae 42, 43, 8.
 Thespienses 36, 21, 5.
 Thesproti adiuvant Romanos 43, 21, 4.
 Thesprotius sinus 8, 24, 3.
 Thessali 29, 12, 14 iis libertas cum Phthotide data 33, 34, 7 auxilia mittunt Quinctio 34, 26, 10 Antiochi societatem spernunt 36, 9 de Philippo queruntur 39, 24, 6 apud legatos Romanos 39, 25 insimulati a Philippo 39, 26 obaerati 42, 5, 7 eorum res componit Ap. Claudius 42, 5, 8 concilium Larisae coram legatis Rom. 42, 38, 6 exigua auxilia Romanis mittunt 42, 55, 10 auxiliaria Thessali ob egregiam operam laudantur 42, 60, 10.
 Thessaliae campi opimi 31, 41, 7 a Philippo vastatur 32, 13, 5 ab Ae-

- tolis ib. 10 ab Amyandro 32, 14
 a Flaminio 32, 15 P. eius civitates
 liberatae et in meliorem formam
 redactae a T. Quinctio 34,
 51, 4 sqq. ab Antiocho peragrata
 36, 9—10 a consule 36, 14 ibi omnia
 turbat Perseus 42, 13, 9 ex ea
 legationes veniunt L. Paulo gratulan-
 tes 44, 46, 9 in Thessaliam pro-
 gressus Mithridates P. 82 cf. P.
 111.
 Thessalonica 33, 19, 5; 39, 27; 40, 4,
 9; 42, 67, 3 ibi navalia regia 44, 10
 vastatur ib. 5 cf. 44, 28, 15 dedita
 L. Paulo 44, 45, 5 secundae Mace-
 doniae regionis caput 45, 29, 9
 Thessalonicae praefecti 44, 32, 6.
 Thetideum Pharsaliae terrae 33, 6,
 11.
 Theudoria urbs 38, 1, 7.
 Theuma Thessaliae vicus 32, 13,
 12.
 Thoas praetor Aetolorum 35, 12, 4
 auctor decreti quo Antiochus in
 Graeciam vocatur 35, 33, 7 ad
 Chalcidem occupandam mittitur
 35, 34, 5 infecta re domum redit
 35, 38, 12 Hannibalem ambitionis
 apud Antiochum insinuat 35, 42,
 6 de ratione belli a Phaenea dis-
 sidet 35, 45, 2 legatus ad Antio-
 chum 36, 26 eum deprecant Romani
 37, 45, 17 cf. 38, 38, 18.
 Thraces sv. Thraeces in exercitu
 Romano 37, 39, 12 Romanis adven-
 nientibus angustias obsident 38,
 40, 7 cf. 38, 41, 12 eorum magna
 multitudo in Macedonia traducta
 a Philippo 39, 24, 4 Maroneae cae-
 dem principum faciunt 39, 34, 2 a
 Philippo victi 39, 35, 4 iis bellum
 illatum a Philippo 39, 53, 12 cf. 40,
 3, 4 obsides Philippo dant 40, 24, 3
 Bastarnas repellunt 40, 58, 2 sqq.
 cum iis conimeti 41, 19, 7 Thra-
 cum gentes aliquot societatem
 Rom. petunt 42, 19, 6 Thraeces in
 exercitu Persei 42, 51, 5—7 fero-
 ces in acie 42, 59, 2 decepti a prae-
 fecto Amphipolis 44, 41, 4 cf. 45,
 42, 6—9 a M. Minucio victi P.
 65 C. Sentium vincunt P. 70 Ma-
 cedoniam vastant P. 74. 76. 81. 82
 victi a Sylla P. 83 ab Ap. Claudio
 P. 91 cf. P. 92 subacti P. 97 cum
 iis bellum P. 103 M. Brutum vin-
 cunt P. 122 domiti P. 140.
 Thrasippus Persei praefectus 42,
 51, 4.
 Thraso Hieronymi familiaris ad so-
 cietatem Rom. tendit 24, 5, 8 falso
 crimine damnatus poenam dat
 ib. 13.
 Thrasymennus lacus P. 22 cf. Tra-
 sumennus.
 Thrausi Thraecum gens 38, 41, 6.
 Thronium a Philippo captum 28, 7,
 12 ibi colloquium inter Philippum
 et Quinctium 32, 36, 3 cf. 33, 3, 6;
 35, 37, 7.
 Thuriae (sv. Thurii) a Graecis cap-
 tae, Sallentinis a Romanis resti-
 tuta 10, 2, 1—2 cf. 9, 19, 4; 25,
 15, 9; 27, 1, 14.
 Thurini a Romanis adiuti P. 11 co-
 rum obsides Roma fugere conati
 caeduntur 25, 7, 14 ad Hannibalem
 deficient 25, 15, 6 sqq. oriundi
 ex Achaia ib. 7 cf. 26, 39, 18; 37,
 26, 5.
 Thurus sv. Turrus regulus Celti-
 berorum cum Graeco societatem
 iungit 40, 49, 4 sqq.
 Thyatira urbs 37, 8, 7; 37, 37, 6 de-
 ditur Romanis 37, 44, 4.
 Thyrium Aearniae urbs 36, 11,
 10; 36, 12, 7 ibi concilium Aear-
 nanum 43, 17, 7.
 Thyrienses portas claudunt Antio-
 chio 36, 12, 8.
 Thyrsis Stuberacus Demetrium oc-
 cidit 40, 24, 7.
 Q. Tiberilius centurio dignum se
 ducit corona murali 26, 48, 6.
 Tiberinus pater 2, 10, 11.
 Tiberinus Capeti filius, rex Albae,
 nomen dedit Tiberi fluvio 1, 3, 8.
 Tiberis antea Albula nominatus 1,
 3, 5 a Tiberino rege dictus ib. 8
 eum transcunt Etrusci 2, 51, 2 trans
 Tiberim habitare iubentur Veli-
 terni 8, 14, 6 Privernates senatores
 8, 20, 9 insula Tiberis quomodo
 orta sit 2, 5, 4 in insula Tiberis
 Aesculapii aedes exstructa P. 11
 gelida hieme innavigabilis 5, 13
 circum inrigat 7, 3 agros inundat
 1, 4, 4; 4, 49, 2; 24, 9, 6; 26, 34, 7

- abundat aqua 30, 38, 10; 35, 9, 2 cf. 35, 21, 5; 38, 28, 4.
- Tibicines quintae classi adscripti 1, 43, 7 avidum ferme vini genus 9, 30, 8 prohibiti in Iovis aede vesci, quod antiquitus traditum erat, Tibur confugiunt ib. 5 vino sopiti deportantur Roman ib. 9 iis permissum, ut quotannis cum cantu ac licentia per urbem vagarentur ib. 10 vescendi illud ius restitutum iis qui sacris praecinerent ibid. Latini relicti Romae arte ludicra remota F. 14 h.
- Tibur 7, 11, 7; 9, 30, 5; 22, 11, 3; 30, 44, 4.
- Tiburtibus bellum indictum 7, 9, 2 cum Gallis victi 7, 11, 7 pro portis Romae fusi 7, 12, 4 cum iis bellum 7, 17, 2 cf. 7, 18, 2 ad deditionem pugnatum 7, 19 tuentur Pedanos 8, 12, 7 cf. 8, 13, 4 victi ib. 6 agro multati 8, 14, 9 tibicines Romanos Romam revehant 9, 30, 9.
- Tichius Thermopylarum caecumen 36, 16, 11.
- Ticinus fluvius 5, 34, 9; 5, 35, 2 ad eum occurrunt Hannibal et Scipio 21, 39, 10 ponte iunctus 21, 45 ad Ticinum proelium equestre 21, 47, 3.
- Tifata mons a Samnitibus occupatus 7, 29, 6 cf. 23, 36; 32, 7, 3.
- Tifernum oppidum 9, 44, 6; 10, 14, 6.
- Tiferus mons 10, 30, 7.
- Tigillum sororium 1, 26, 13.
- Tigranes Armeniae rex P. 97 cum Mithridate victus P. 98 ei bellum infert P. 99 P. 100 bellum gerit cum Tigrae filio ibid. Pompeio se dedit et amissis aliquot provinciis restituitur P. 101.
- Tigranes bellum gerit adversus patrem P. 100.
- Tigurini Galli L. Cassium caedunt P. 65.
- Timarum castellum Thessaliae 32, 14, 3.
- Timasierates Rhodius 37, 14, 3.
- Timasitheus Liparensium princeps legatos Rom. a piratis captos sospites restituit 5, 28, 3 cum eo hospitium publice factum ib. 5.
- Timavi lacus 41, 1, 2.
- Timocrates Pellenensis Argorum praefectus 31, 29, 14 ob clementiam emissus data fide 31, 40, 7.
- Timon princeps Thebanus 33, 5.
- Timon Lydiae praefectus 42, 67, 2.
- Tirones ut adulescant signa sequi, saepius decurrunt milites 23, 35, 6 ab sedecim annis a Philippo scripti 33, 3, 4.
- Tisaeum mons altus 28, 5, 17.
- Tisippus Aetolus crudelitatis in principes Aetolorum accusatur 45, 28, 7.
- Tiso Patrensis praefectus classis Achaeorum 35, 26, 7.
- Tithronon Doridis parvum oppidum Philippus capit 28, 7, 13.
- Titenses equitum centuria a Titio appellata 1, 13, 8.
- C. Titinius trib. pl. 35, 8, 9.
- L. Titinius trib. m. c. p. 5, 12, 10 iterum 5, 18, 2.
- M. Titinius trib. pl. 3, 54, 13.
- M. Titinius mag. eq. 10, 1, 9.
- M. Titinius trib. pl. 35, 8, 9.
- P. Titinius legatus 31, 21, 9.
- Sex. Titinius trib. pl. 4, 16, 5.
- M. Titinius Curvus praetor 40, 59, 5 cf. 41, 5, 7 ei prorogatur imperium in Hispania 41, 15, 11 avaritiae reus ab Hispanis fit 43, 2, 6.
- Titium atrium 39, 44, 7.
- Titurius legatus Caesaris a Gallis caesus P. 106.
- Toga praetexta ab Etruscis sumpta 1, 8, 3 purpuream praetextam quinam gestare soliti sint 34, 7, 1—3 cf. 10, 7, 9 praetextae habendae ius triumviris epulonibus concessum, cum pontifices haberent 33, 42, 2 toga praetexta indutus, qui se devovet pro exercitu 8, 9, 5 togae praetexta et purpurea Masinissae dono datae 31, 11, 11 picta 10, 9, 7 Masinissae a Scipione data 30, 15, 11 purpurea Syphaci dono missa 27, 4, 8 cf. 31, 11, 11 candida 39, 39, 2 virilis 26, 19, 5.
- Toletum 35, 7, 8 parva urbs, sed munita ad Tagum 35, 22, 8 capta ibid. cf. 39, 30, 2.
- Tolistobogii Gallorum gens 38, 15, 15; 38, 16, 12 appropinquante consule Olympon petunt 38, 19 a Ro-

- manis loco defecti 38, 20—21 castris expulsi 38, 22—23 P.
- Lar Tolumnius Veientium rex Fidenates iubet legatos Rom. interficere 4, 17, 2 occiditur et spoliatur 4, 19, 5 P.
- Tonitru in occipiendo magistratu vitio creatum demonstrat 23, 31, 13.
- Tormenta bellica multa invenit Archimedes 24, 34, 2.
- Torone urbs 40, 12, 8 ad Toronen portus 45, 30, 4.
- Toronaë promunturium 31, 45, 15 cf. 44, 12, 8.
- Toronaicum mare 44, 11, 2.
- Torquatus cognomen T. Manlio inditum 7, 10, 13.
- Torquis Gallo interfecto detractus Torquati cognomen T. Manlio addit 7, 10, 11—13 aureus magni ponderis Iovi donum in aede positus 33, 36, 13 in praeda Gallica magna torquium vis 33, 36, 13; 36, 40, 12.
- Trabea 1, 41, 6.
- Tragoedia primum ad seaenam data F. 11 a
- Tragula teli genus 21, 7, 10; 24, 42, 2.
- Trahi ex Africa gens 33, 18, 3.
- Tralles Illyriorum genus 27, 32, 4; 31, 35; 33, 4, 4 in exercitu Rom. 37, 39, 10 in exercitu Antiochi 37, 40, 8.
- Tralles Asiae urbs Romanis deditur 37, 45 Eumeni datur 38, 39, 16.
- Transfugae ad duo milia hominum verberati ac securi percussi 24, 30, 6 septuaginta Numidae, cum exploratores essent, supplicium dant 26, 12, 9 nominis Latini qui erant, securi percussi, Romani in crucem sublatis 30, 43, 13 Italici in exercitu Philippi 32, 23, 9 cf. 24, 45, 2; 27, 17, 11 vd. perfugae.
- Trasunennus lacus insidiis natus 22, 4, 2 ad eum clades Flamini 22, 4 sqq. cf. Thrasymenus P. 22.
- M. Trebellius Fregellanus 43, 21, 2.
- Trebia fluvius 21, 28, 4 ad eum Scipio stativa munit ib. 7 eius descriptio 21, 54 ad Trebiam clades 21, 54—56.
- Trebium Romanis ademptum a Coriolano 2, 39, 4.
- Trebianus ager 23, 14, 13.
- Trebius nobilis Compsanus 23, 1 cf. Staius Trebius.
- C. Trebonius trib. pl. legem fert de provinciis Pompei etc. P. 105 M. Catonem in vincla ducit ibid. Caesaris legatus Massiliam obsidet P. 110 ex interfecto Caesaris P. 116.
- Cn. Trebonius trib. pl. 5, 11.
- M. Trebonius trib. m. c. p. 6, 21.
- [T.] Trebonius legatus 10, 40, 7.
- L. Trebonius Asper trib. pl. rogat, ut qui plebem tribunos roget, is usque eo roget, dum decem tribunos faciat 3, 65, 3 inde Asperi cognomen accipit ib. 4.
- Trebula urbs recepta a Fabio 23, 39, 6.
- Trebulanis civitas data 10, 1, 2.
- C. Tremellius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
- Cn. Tremellius trib. pl. 45, 15, 9.
- Cn. Tremellius praetor poena multatus, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47.
- L. Tremellius quaestor Pseudophilippum caedit P. 53.
- Cn. Tremellius Flaccus quaestorius ad Attalum missus 29, 11, 3 aed. pl. 30, 26, 11 praetor ibid. Sicilian sortitur 30, 27, 8.
- Tresviri 32, 2, 6 cf. triumviri.
- Treveri Galli P. 106 a Caesare victi P. 107.
- Triarii 2, 47, 5; 7, 23, 7 veterani milites 8, 8, 8 ad triarios rem redisse, cum laboratur, proverbio increbuit ib. 11.
- C. Triarius Luculli legatus victus a Mithridate P. 98.
- Tribunal praetoris 27, 50, 9 imperatoris in castris 28, 27, 15 cf. 31, 29, 9; 45, 29, 2 tribunalia in urbe ad piscinam publicam posita 23, 32, 4.
- Tribunus Celerum populum convocat 1, 59, 7.
- Tribuni militum decem creantur a militibus seditiosis 3, 51, 6 decem ab altero exercitu ib. 9 ex iis duo delecti, qui summae rerum praesent ib. 10 partim populi suffragio

fiunt, eum antea ab imperatoribus fierent, Rufali vocati 7, 5, 9 ut seni deni in quattuor legiones a populo crearentur, rogatio 9, 30, 3 bello Macedonico non comitiis, sed a consulibus creantur 42, 31, 5 in octo legiones par numerus tribunorum creatus 44, 21, 2 ne quis crearetur, nisi qui honorem gessisset eo anno ibid. nemo tribunus in Hispaniam ire vult P. 48 duo tribuni ex civitate Nerviorum P. 141 tribuni a seditiosis militibus e castris fugantur 28, 24, 13 tribunus mil. in Hispaniam relegatus, quod mensibus suis legionem dimiserat 40, 41, 10.

Tribuni mil. consulari potestate promiseut ex patribus et plebe ut fierent concessum 4, 6, 8 tres creantur ib. 9 quattuor 4, 31 sex 4, 61, 1 et 4 octo 5, 1, 2 primus de plebe 5, 12, 9 cf. 4, 35, 6—11 tribunorum mil. ne comitia fiant lex 6, 35, 5.

Tribuni pl. creantur primi 2, 33, 2 P. sacrosancti ibid. patrum nemini eum magistratum capere licet ibid. duo creati tres sibi collegas creant ib. 2 P. cf. 2, 58 non populi, sed plebis magistratus 2, 56, 12 comitiis fiant tributis 2, 58 ut decem crearentur patribus expressum 3, 30, 5 P. iis qui nocuisset, eius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 duo patricii cooptati 3, 65 ut omnes comitiis, non cooptatione collegarum fierent, rogatio 3, 65, 4 duo accusati, quod gratificantes patribus rogationi tribuniciae intercessissent damnantur 5, 29, 6—7 tribunus fieri non potest, cuius pater sella curuli sedit et vivit 30, 19, 9 tribuno potestas lege lata abrogatur P. 58 ut eosdem creare plebi quoties vellet liceret, rogatio antiquata P. 59 iterum tribunus C. Gracchus P. 60 trib. pl. per vim creatus P. 69 eorum potestas a Sylla minuta P. 89 a Pompeio et Crasso restituta P. 97 duo tribuni urbe pulsi P. 109 duobus a Caesare potestas abrogatur P. 116 tribuni si longius ab urbe veniant mille passuum, consulari imperio subiecti 3, 20, 7

vicio creati 10, 47 intercedunt collegis 4, 48, 15; 5, 29, 6; 6, 35, 7 unus adversus omnes satis est ad dissolvendam potestatem 2, 41, 3 novem contra unum decretum ex collegii sententia interponunt 4, 53, 6 cf. P. 59 intercedunt SCtis 4, 6, 6; 9, 8, 13; 31, 20, 5 sententiam recusanti auxilio sunt 28, 45, 7 consules cogunt dictatorem dicere 4, 26, 9 consulibus impedimento sunt de provinciis sortiri parantibus 32, 28, 3 eos ob dilectum severius habitum in carcerem coniciunt P. 48 in carcerem ducunt, quod non impetrant ut sibi denos milites eximere liceat P. 55 censorem de saxo deiici iubenti tribuno ceteri intercedunt P. 59 quaestores comitia de reo habere vetant 3, 24, 7 dilectum vetant 3, 11, 2; 3, 25, 9; 3, 30, 3 tributum conferri vetant 5, 12, 4 diem dicunt 2, 35, 2; 5, 29, 6; 6, 20 viatorem mittunt ad prendendum 2, 56, 13 triumpho intercedunt 10, 37, 9; 32, 7, 4 intercedunt comitiis 27, 6, 4; 33, 22, 3 ex auctoritate patrum triumphum rogant populum 45, 35, 4 prohibent patricios coire ad prodendum interregem 4, 43, 8 comitia consularia 4, 25 tribunorum mil. c. p. per quinquennium prohibent 6, 35, 10 legi non prius intercedere solent quam privatis suadendi potestas facta est 45, 21, 6 ex auctoritate senatus rogationem promulgant 42, 21, 5 referunt ad senatum 22, 61, 7; 27, 5, 16 in senatum leguntur 23, 23, 6 tribunus in senatu legendo praeteritus 45, 15, 9; P. 59 tribuni publicanorum audacia in ordinem coacti 25, 3, 19 cf. 25, 4, 4 qui pacem Caudinam sponderant Samnitibus dediti 9, 10, 2 P. duo missi, ut Scipionem re cognita iure sacrosanctae potestatis reducerent 29, 20, 11.

Tribus quattuor urbanae a Servio institutae 1, 43, 13 una addita 2, 16, 5 P. una et viginti factae 2, 21, 7 P. quattuor adiectae 6, 5, 8 P. duae adiectae 7, 15, 12 P.; 8, 17, 11; 9, 20, 6 P.; 10, 9, 14 P.; P. 19

- quinque et triginta tribus 29, 37, 13; P. 84 quattuor urbanae factae a Q. Fabio 9, 46, 14 P. in quattuor Esquilinam, Suburanam, Collinam, Palatinam redacti liberti P. 20 in Esquilina libertini omnes censentur 45, 15, 6 in quinque et triginta libertini distribuuntur P. 84 decem sorte ductae, ex quibus dilectus fieret 4, 46 tribus iure vocatae 5, 18, 2 tribus Aemilia 38, 36, 9 Aniensis 10, 9, 14 P. Arniensis 6, 5, 8 P.; 29, 37, 10 Claudia 2, 16, 5 P. Collina P. 20 Cornelia 38, 36, 9 Crustumina 42, 34, 2 Esquilina sv. Exquilina P. 20; 45, 15, 6 Falerna 9, 20, 6 P. Galeria 27, 6, 3 Maecia 8, 17, 11; 29, 37, 13 Palatina P. 20 Papiria 8, 37, 12 Pollia 8, 37, 11 Pomptina 7, 15, 12 P. Publilia ibid. Quirina P. 19 Sabatina 6, 5, 8 P. Seaptia 8, 17, 11 Stellatina 6, 5, 8 P. Suburana P. 20 Terentina 10, 9, 14 P. Tromentina 6, 5, 8 P. Velina P. 19 Veturia sv. Voturia 26, 22, 10 Ventina sv. Oufentina 9, 20, 6 P. Tributum aequaliter ex censu conferendi ratio inita 1, 43, 13 eo liberata plebes 2, 9, 6 cf. 5, 20, 5 populo indictum in stipendium militare 4, 60, 4 conferri vetant tribuni pl. 5, 12, 4 duplex imperatum 23, 31 tributum annua 26, 35, 6 tributum ad redimendam a Gallis urbem conferendum 6, 14, 12 ad murum saxo quadrato faciendum 6, 32.
- Tricastini gens 5, 34, 4; 21, 31, 9.
- Tricca Thessaliae urbs 32, 13, 5; 36, 13, 6; 39, 25, 3.
- Triclinia ad epulum toto foro strata 39, 46, 3.
- Tricorii gens 21, 31, 9.
- Tricorribulum ager appellatus, qui pro tertia parte pecuniae debita dabatur 31, 13, 9.
- Trifanum 8, 11, 11.
- Trigemina porta 4, 16, 2; 35, 10, 12; 40, 51, 6.
- Triphylia Achaëis restituta 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5; 33, 34, 9.
- Triphylia Epiri regio 32, 13, 2.
- Tripolis Laconicae 35, 27, 9.
- Tripolis Thessaliae 42, 53, 6; 42, 67, 7.
- Tripolis Scaea 42, 55, 6.
- Tripolitanus ager 36, 10, 5.
- Tripudium solistinum 10, 40, 4 tripudia Gallorum 21, 42, 3.
- Triumphalis vestis P. 67 triumphalia carmina 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3.
- Triumphantem sequuntur legiones 3, 10, 4 sine legionibus uno equo invehitur Claudius Nero 28, 9, 10 P. in Capitolium procedit 28, 9, 15 triumphantes milites et ipsi laureati 45, 38, 12 primus Marius triumphali veste in senatum procedit P. 67 de triumphantis incesu cf. 10, 7, 10; 10, 46, 14; 45, 37—39.
- Triumphus describitur 3, 29, 4—5; 10, 7, 10; 10, 46, 14; 45, 37—39 a senatu decernitur 2, 47, 10 sine auctoritate patrum populi iussu aetus 3, 63, 11; 7, 17, 9 Scto iussuque populi 4, 20 quare negetur 10, 36, 19; 34, 10, 5 de triumpho contentiones in senatu 31, 48 cf. 31, 49, 9 triumpho intercedunt tribuni 10, 37, 9; 32, 7, 4 triumphus offertur C. Mario P. 68 duo eidem offeruntur ibid. sine militibus uno equo decernitur C. Claudio, quod in aliena provincia bellum gesserit 28, 9, 10 P. nemini triumphus decernitur, qui sine magistratu res gessit 28, 38, 4 triumphum frustra postulat, qui pro consule rem gesserat 31, 20, 3 pro consule gerenti rem decretus 8, 26, 7 P. ne quis triumpharet, nisi qui exercitum pacata provincia deportasset, institutum 39, 29, 5 triumphus gratiae magis quam rerum gestarum magnitudini datus 40, 59 triumphus primus nullo ante gesto bello 40, 38, 9 de triumpho rogationem milites imperatoris ob minorem praedam irati antiquare conantur 45, 35, 6 sqq. P. ut separatim consules triumphum rogent, tribuni pl. postulant 33, 22, 2 bis in eodem magistratu triumphatum de iisdem P. 11 triumphus contigit Pompeio viginti quattuor annos nato, adhuc equiti P. 89 quattuor triumphos una Caesar ducit P. 115 triumphatum in monte Albano 26, 21, 6; 33,

- 23, 3 et 8; 42, 21, 4 triumphus sine militibus 28, 9, 10; 37, 46, 6 navalis primus actus a Duillio P. 17 navalis sine captivis et spoliis 45, 42, 2 triumphus Camilli clarior quam gratior 5, 23, 6 in triumpho centum viginti elephantum et tredecim duces ducti P. 19 magnificus Marcelli 26, 21, 7 clarissimus P. Scipionis 30, 44, 2 P. trium dierum Flamini 34, 52, 4 nobilis L. Scipionis 37, 59, 2 L. Pauli 45, 50 quattuor dierum C. Caesaris F. 43 t.
- Triumviri coloniae deducendae 4, 11, 5; 5, 24, 4; 6, 21, 4 in triumvium creati 32, 29, 4 agro adsignando 21, 25, 3 colonis adscribendis 31, 49, 6; 32, 2, 6 agro dividendo a Ti. Sempronio creati P. 58 mensarii ob argenti penuriam facti 23, 21, 6; 24, 18, 12 aurum in publicum collatum accipiunt 26, 23, 8 capitales iubentur a senatu religiones externas ritusque novos prohibere 25, 1, 10 carceris diligentiorum curam habere 32, 26, 17 coetus nocturnos et incendia prohibere 39, 14, 10 dilectui habendo 25, 5, 6 sacris conquirendis domisque persignandis et aedibus reficiendis 25, 7, 5 epulones 33, 42, 2 cf. epulones; reipublicae constituendae in quinquennium creati P. 58.
- Troemi Gallorum gens 38, 16, 11; 38, 19, 2 victi 38, 26—27 P.
- Trogilorum portus Syracusis 25, 23, 10.
- Troia capta 1, 1 cf. 5, 4, 11.
- Troia ad sinum maris Adriatici 1, 1, 3.
- Troia in agro Laurenti 1, 1, 5.
- Troiani 1, 1 cum Aenea profugi ad intinam Adriatici maris sinum appellant ib. 3 cf. Latini.
- Troilum Etruriae oppidum captum 10, 46, 10.
- Tromentina tribus 6, 5, 8 P.
- Trophonius Iupiter Lebadiae 45, 27, 8.
- Q. Tubero cf. Q. Aelius.
- Tubicines cf. Tibicines.
- Tuccia Vestalis incesti damnata P. 20.
- M. Tuccius aed. cur. 35, 41, 9 praetor sortitor Apuliam et Bruttios 37, 2 praetor 37, 50, 13 triumphator coloniae 39, 23, 4.
- Tulliae Servi regis filiae duae nubunt duobus Tarquiniiis 1, 46, 5 maior obit ib. 9 minor marito sublato cum L. Tarquinio nuptiis iungitur ibid. maritum ad capesendum regnum stimulat 1, 47 per corpus interfecti patris carpentum agit 1, 48, 5 P. domo profugit 1, 59, 13.
- Tullianum 29, 22, 10.
- Tullii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- Servius Tullius cf. Servius.
- M. Tullius cos. 2, 19.
- Sex. Tullius, qui septimum iam primum pilum ducebat, pro exercitu a dictatore pugnam petit 7, 13 stricto gladio in hostes ducit 7, 16, 5.
- M. Tullius Cicero auctor Livii P. 70 industria sua Catilinae coniurationem eruit P. 102 in exilium missus lege a P. Clodio lata P. 103; F. 28 p cum ingenti Italiae gaudio revocatus P. 104; F. 28 q Pompeio victo in castris remanet vir nihil minus quam ad bella natus P. 111 proscripserunt necatusque P. 120 eius caput in rostris positum ibid. cf. F. 27 eius exitus describitur F. 48 et v; Livii de eo iudicium F. 49.
- Q. (Tullius) Cicero legatus Caesaris ab hostibus obsessus a Caesare liberatur P. 106.
- Tullus Hostilius Hostili nepos rex creatur 1, 22 bellicosus et ferocior Romulo ib. 2 Albanis bellum indicit ib. 5 in agrum Albanum impetum facit 1, 23, 4 cum Mettione colloquitur ib. 6 ei imperat, ut inventum in armis habeat 1, 26 duumviro facit ib. 5 clemens legis interpret Horatio auctor est provocandi ib. 8 Fidenates Veientesque vincit 1, 27 duodecim Salios fanaque Pavori et Pallori vocat ib. 7 Mettione ob perfidiam supplicio afficit 1, 28, 10 Albanorum civitatem cum Romana iungit, Albam diruit 1, 29 P. Caelium urbi addit 1, 30 eam sedem regia capit

- ibid. principes Albanorum in patres legit, curiam Hostiliam facit ib. 2 equitum decem turmas ex Albanis legit, legiones auget ib. 3 Sabinis bellum indicit ib. 4 eos devincit ib. 9 morbo implicitus superstitionibus obnoxius fit 1, 31, 6 fulmine ictus cum domo conflagrat ib. 8 regnaverat annos duo et tringinta ibid.
 Tumultus 34, 56, 11.
 Tunicae binae ab Etruscis in militem exactae 9, 41, 7 militiae praemia 10, 30, 10 purpurea dono missa Syphaci 27, 4, 8 palmata 10, 7, 9 Masinissae donatur 30, 15, 11; 31, 11, 11.
 Turda oppidum Hispanorum 33, 44, 4.
 Turdetani finitimi Saguntinorum cum his certamina serunt Hannibale concitante 21, 6 a Romanis subacti, urbs deleta 24, 42, 11 deficient ad Romanos 28, 15, 15 omnium Hispanorum maxime imbelles 34, 17 victi Celtiberos conducunt ib. 4.
 Turdetania 28, 39, 11 a Scipione deleta ibid. cf. 34, 16, 8.
 Turduli gens Hispaniae 28, 39, 8; 34, 17, 4.
 Turmac equitum decem ex Albanis lectae 1, 30, 3.
 Turnus Rutulorum rex 1, 2 victus bello Aeneae Latinisque illato ib. 2 ad Mezentium confugit ib. 3.
 Turnus Herdonius cf. Herdonius.
 Turribus reficiendis quinque viri creati 25, 7, 5.
 Turrus sv. Thurus regulus Celtiberorum cum Graccho societatem iungit 40, 49, 4 sqq.
 Tus ad supplicationes publice praebitum 10, 23, 2.
 Tuscii 1, 55 cum iis foedus renovatum ibid. ex Tuscis frumentum venit Romam 2, 34, 5 cf. Etrusci.
 Tusculanum villa F. 48.
 Tusculanus ager 3, 7, 3; 3, 31, 3 colles Tusculani 3, 8, 6.
 Tusculani opem ferunt Romanis 3, 18, 4 iis gratiae actae ib. 10 Volscos inermes opprimunt 4, 10, 5 eos publice adiuvant 6, 25 pace constanti vim Romanam arcent ib. 6 pacem Romanam impetrant 6, 26, 8 paulo post civitatem ibid. 6, 36, 2 crimen rebellionis in paucos auctores vertunt et civitatem servant 8, 14, 4 supplices Romam veniunt Flavia rogatione accusati 8, 37, 8 veniam impetrant ib. 10.
 Tusculum 2, 15, 7 occupatum ab Aequis a Q. Fabio liberatur 3, 23, 4 praeter arcem a Latinis capitur 6, 33, 7 liberatur a Romanis ib. 12 a Veliternis obsessum 6, 36 cf. 26, 9, 12; 27, 4, 12; 37, 3, 3; 41, 16, 6.
 Tuscum mare, apud Graecos Tyrrenum 5, 33, 7.
 Tuscus vicus unde dictus 2, 14, 9; 27, 37, 15; 33, 26, 9.
 Tutia flumen 26, 11, 8.
 Tutomotulus Salluviūm rex ab Allobrogibus recipitur profugus P. 61.
 Tutoris optio 39, 19, 5.
 Tycha Syracusarum regio 24, 21, 7 instar urbis 25, 25, 5.
 Tymbres fluvius 38, 13, 8.
 Tyndareum 36, 2, 11.
 Tynes urbs Africae a Scipione occupata 30, 9, 10; 30, 36, 9.
 Tyrannis 24, 22, 9 de ea dictum Dionysii ibid.
 Tyrii conditores Carthaginis 33, 49, 5 cf. 35, 48, 6.
 Tyrrhenum mare 5, 33, 7.
 Tyrus 33, 49, 5.
 Tyseos vicus 38, 18.
 Vacatio 7, 28, 3 sine vacationibus dilectus habitus ibid. quinquenni decreta Praenestinis 23, 20, 2 sacrosancta colonorum maritimorum 27, 38, 3 vacationem navalem frustra rogant coloni 36, 3, 4.
 Vaccaci ab Hannibale infestati urbes amittunt 21, 5, 5 proelio victi a Romanis 35, 7, 8 iterum victi 40, 50, 6 subacti P. 41 a Lucullo eos victi P. 48 M. Lepidum fugant P. 56 coniugibus trucidatis se ipsi interimunt P. 57 cf. F. 19.
 Vacci prata 8, 19, 4 cf. Vitruvius Vaccus.
 Vacuae aedes 24, 10, 9.
 Vades publici 3, 13, 8 vel qui vades

- dare possent in carcerem coniecti 25, 4, 11.
- Vadimonis laeus 9, 39, 5.
- Valentia urbs Hispaniae P. 55.
- C. Valerius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
- C. Valerius flamen dialis praeturam petit 39, 39, 2 praetor sortitur peregrinam provinciam 39, 45, 4.
- C. Valerius legatus ad Perseum 42, 6, 5.
- L. Valerius quaestor perduellionis 2, 41, 11 eos. 2, 42, 7 invisus plebi quam ob rem ibid.
- L. Valerius cos. 2, 61 Aequorum agrum vastat 2, 62, 2 ad praesidium urbis relictus 3, 5, 3.
- L. Valerius interrex 5, 17, 4.
- L. Valerius legatus Delphos missus 5, 28, 2.
- L. Valerius mag. eq. 5, 48, 5.
- L. Valerius mag. eq. 8, 18, 3.
- L. Valerius trib. pl. de lege Oppia abroganda fert 34, 1, 2 pro rogatione verba facit 34, 5.
- M. Valerius fetialis 1, 24, 6.
- M. Valerius Volesi filius dictator 2, 30, 5 eius edictum de nexis ob aes alienum ib. 6 Sabinos fundit 2, 31, 2 triumphat ib. 3 ei sella curulis data in circo ibid. dictatura se abdicat ib. 10.
- M. Valerius augur moritur 3, 7, 6.
- M. Valerius Volesi nepos quaestor perduellionis 3, 25, 3 eos. 3, 31.
- M. Valerius mag. eq. 7, 12, 9.
- M. Valerius cos. 9, 28, 7 legatus egregie pugnatur 9, 40, 21 quartum praetor 9, 41.
- M. Valerius legatus L. Aemilii Pauli 40, 27, 3.
- M. Valerius 45, 16, 5.
- M. Valerius cos. F. 28 o.
- M. Valerius M. filius Volesi nepos dictator secundum quosdam 2, 18, 6.
- P. Valerius cos. 2, 52, 6.
- Q. Valerius cos. F. 11 a.
- T. Valerius cos. 8, 18 Flaccum alii annalium auctores, alii Potitum nominant ib. 2.
- Valerius Antias Livii auctor 3, 5, 13; 4, 23, 2; 25, 39, 14 mentiendi nullum modum facit 26, 49, 3 cf. ib. 5 immodice auget numerum 30, 19, 11 cf. 28, 46, 14; 29, 35, 2; 30, 3, 6; 30, 29, 7; 32, 6, 5; 33, 10, 8; 33, 30, Set 10; 33, 36, 13; 34, 10, 2; 34, 15, 9; 35, 2, 8; 36, 19, 12; 36, 36, 4; 36, 38, 6 rumoris cuiusdam de Scipionibus auctor 37, 48 cf. 37, 60, 6; 38, 23, 8; 38, 50, 5; 38, 55, 8; 39, 22, 9; 39, 41, 6; 39, 43; 39, 52; 39, 56, 7; 40, 29, 8; 41, 27, 2; 42, 11; 44, 13, 12; 45, 40.
- L. Valerius Antias 23, 34, 9.
- M. Valerius Corvus tribunus mil. Gallum ferocem adiuvente corvo obruncat 7, 26, 5 P. inde ei Corvo cognomen inditum ib. 12 P. decem bubus et corona aurea donatur ib. 10 tres et viginti annos natus eos. creatur ib. 12 iterum 7, 27, 5 Antiaties vincit, Satricium incendit ib. 7—8 tertium eos. 7, 28, 10 eius oratio ad milites 7, 32, 5 Samnites fundit ad montem Gaunum 7, 33, 15 ad Suessulam 7, 37, 4 triumphat 7, 38, 3 dictator milites seditiosos patriae restituit 7, 40 P. interrex 8, 3, 5 eos. quartum Cales capit 8, 16, 10 triumphat ib. 11 interrex 8, 17, 5 iterum interrex 9, 7, 15 Corvini cognomen 7, 40, 3.
- M. Valerius Falto quaestorius ad Attalum legatus 29, 11, 3 aed. cur. 30, 26, 6 praetor sortitur Bruttios 30, 40, 5 propraetor in Sardiniam missus 31, 8, 9.
- Valerius Flaccus tribunus mil. 25, 14, 6.
- C. Valerius Flaccus flamen dialis inaugurari cogitur curionem max. plebeium 27, 8, 4 ob luxuriosam adulescentiam flamen captus erat ib. 5 ius repetit introcundi senatum ib. 7 sqq. aed. cur. 31, 50, 7.
- L. Valerius Flaccus mag. eq. 9, 7, 14.
- L. Valerius Flaccus C. Flacci frater 27, 8, 5 aed. cur. 31, 4, 5 legatus equitibus praest 31, 21, 8 praetor 31, 49, 12 pro fratre aedile iurat 31, 50, 8 Siciliam sortitur 32, 1, 2 pontifex suffectus 33, 42, 5 eos. 33, 42, 7 Italiam sortitur 33, 43, 5 Boiorum manum fundit 34, 22 Dorulatum Gallorum ducem proelio vincit 34, 46 legatus in Rhoduntiam missus 36, 17 cf. 36, 19 et 36, 22, 7 cum

- Aetolis legatis Hyapatam missus de pace concilianda 26, 27, 3 censuram petit 37, 57, 10 commendatus a Catone censor cum eo fit 39, 41, 4 cf. 39, 42, 5 molem ad Neptunias aquas facit 39, 44, 6 moritur 40, 42, 6.
- L. Valerius P. F. Flaccus triumvir coloniae 37, 46, 11.
- L. Valerius Flaccus cos. missus, ut Syllae succederet, a Fimbria occiditur P. 82.
- L. Valerius Flaccus princeps senatus efficit, ut legati de pace ad Syllam mittantur P. 83.
- P. Valerius Flaccus legatus in Hispaniam et Africam missus 21, 6, 8 cf. 21, 11.
- P. Valerius Flaccus legatus Marcelli 33, 16, 13 naves mittit ad legatos hostis capiendos 23, 34, 4 captos Romam mittit ib. 8 explorare de bello Macedonico iubetur 23, 38, 9 legatus Laevini 24, 40, 5 eius sententia in senatu 26, 8, 6.
- T. Valerius Flaccus 8, 18, 2 cf. T. Valerius.
- Valerius Laevinus cos. parum prospere adversus Pyrrhum pugnat P. 13.
- C. Valerius Laevini filius pro Aetolis deprecatur 38, 9, 8 cf. 38, 10, 2.
- C. Valerius Laevinus praetor sortitur Sardiniam 40, 44, 7 eos. suff. 41, 17, 6 legatus in Graeciam 41, 25, 5 in senatu refert 42, 17 censuram petit 43, 14.
- C. Valerius Laevinus praetor sortitur Galliam 41, 8, 3.
- M. Valerius Laevinus praetor iterum 23, 24, 4 peregrinus praetor 23, 30, 18 in Apuliam missus 23, 32, 16 Macedonum legatos comiter excipit ab iis deceptus 23, 33, 6 tria Hirpinorum oppida recipit 23, 37, 12 ei prorogatur imperium ad Brundisium 24, 10, 4 Livium mittit ad Tarentum custodiendum 24, 20, 13 cum classe contra Philippum profectus Orieum recipit 24, 40, 6 cf. P. 24 ei Graecia provincia prorogatur 24, 44, 5 iterum 25, 3, 6 tertium 26, 1, 12 eos. creatur 26, 22, 13 amicitiam eum Aetolis iungit 26, 24 P. Zaecynthus praeter arcem capit et Oeniadas Nasumque ib. 15 morbo implicitus serius spe Romam venit 26, 26, 4 Campanos poenam deprecaturus secum ducit Romam 26, 27, 15 de se in senatu refert 26, 28 ei Italia evenit provincia 26, 29 permutatione facta Siciliam accipit ib. 9 patres iubet omne aurum in publicum conferre ad remiges parandos 26, 36 Syracensis res componit 26, 40 Agrigentum recipit ib. 13 et alia oppida ib. 14 Siciliam pacat ib. 18 Romam vocatus ad comitia habenda 27, 4, 3 senatum habet 27, 5, 2 M. Valerium Messalam dictatorem dicere vetatur a senatu ib. 15 Roma clam abit ib. 18 ei prorogatur imperium 27, 22, 9 Africa vastata prospere confliquit cum classe Punica 27, 29, 7 Carthaginiensi agro vastato classem hostium fugat 28, 4, 6 Arretium ducit 28, 46, 13 legatus in Asiam ad Attalum 29, 11, 3 senatum admonet de pecunia privatis reddenda 29, 16 eius in senatu sententia 30, 23, 5 pro praetore in Macedonia missus 31, 3, 3 eius mortis causa ludi funebres a P. et M. filiis facti 31, 50, 4.
- M. Valerius Laevinus praetor peregrinus 39, 56, 5; 40, 1, 2.
- M. Valerius Laevinus legatus in exercitu 42, 58, 12.
- M. Valerius Maximus trib. m. e. p. 5, 14, 5 iterum 5, 24.
- M. Valerius Maximus censor 9, 43, 25 dictator 10, 3, 3 Marsos vincit ib. 4 Etruriam uno proelio devincit 10, 5, 12 triumphat ib. 13 eos. ibid. legem de provocatione tertium sancit 10, 9, 3 (Murena cos. P. 10) eos. suff. 10, 11, 4 Etruriam vastat ib. 6.
- [M.] Valerius Maximus censor P. 18.
- M. Valerius Messala praefectus classis escensionem facit in Africam 27, 5, 8 eum dictatorem dicturus erat Laevinus ib. 15.
- M. Valerius Messala praetor 34, 51, 2 peregrinam provinciam sortitur 34, 55, 6 consulatum frustra ambit 37, 47, 7 eos. 38, 35 ei Ligures provincia

- obtingit ib. 9 nihil memorabile gerit 38, 42 legatus in Graeciam 41, 22, 3 decemvir sacrorum 42, 28, 13.
- M. (Valerius) Messala P. 122 cos. F. 51 x.
- C. Valerius Potitus trib. m. c. p. 4, 49 cos. 4, 53 arcein Carventanam recipit ib. 9 militum in eum ira ib. 11 trib. m. c. p. 4, 57, 12 tertio trib. m. c. p. 4, 61, 4.
- L. Valerius Potitus in decemviros acriter invehitur 3, 39, 2 et 3, 41 ad eum Appius iubet licetorem accedere 3, 41, 3 Appium de foro pellit 3, 49, 5 cum Horatio missus ad plebem in sacrum montem 3, 53 cos. 3, 55 leges fert cum collega populares ibid. Aequos Volcosque adurit 3, 60 suos hortatur 3, 61 hostes fundit ib. 9 populi iussu triumphat 3, 63, 11 cf. 4, 6, 7.
- L. Valerius Potitus trib. m. c. p. 4, 49, 7 iterum 4, 58, 6 tertium 5, 1, 2 quartum 5, 10 quintum 5, 14, 5.
- L. Valerius Potitus cos. 5, 31, 2 de Aequis triumphat ib. 4.
- L. Valerius Potitus interrex 5, 31, 8.
- L. Valerius Potitus interrex 6, 5, 6.
- P. Valerius Potitus trib. m. c. p. 6, 6, 3 iterum 6, 18 tertium 6, 27, 2 quartum 6, 32, 3 quintum 6, 36, 3 sextum 6, 42, 3.
- T. Valerius Potitus 8, 18, 2 cf. T. Valerius.
- L. Valerius Publicola trib. m. c. p. 5, 26, 2 iterum 6, 1, 8 tertium 6, 5, 7 quartum 6, 21 quintum 6, 27, 2.
- M. Valerius Publicolae frater cos. 2, 16 cum collega de Sabinis triumphat ibid. spectatae virtutis vir 2, 18, 7 in proelio ad Regillum caeditur 2, 20, 3.
- M. Valerius Publicola cos. 7, 17, 13 iterum 7, 19, 6.
- M. Valerius Publicola P. 122.
- P. Valerius Publicola Volesi filius 1, 58, 6 cos. 2, 2, 11 adiutor Bruti in regibus exigendis ibid. pedites ducit 2, 6, 6 triumphans Romam redit 2, 7, 3 collegae funus facit ib. 4 ei invidia oritur ib. 5 summisis fascibus in contionem escendit ib. 7 leges fert, quae popularem reddunt 2, 8 de provocacione (L. Valerius P. 2) ib. 2 inde cognomen cepit Publicolae ibid. ad Veientium bellum profectus ib. 6 iterum cos. ib. 9 praedatores caedit 2, 11, 10 tertium cos. 2, 15 quartum cos. 2, 16, 2 princeps belli pacisque artibus moritur et de publico effertur ib. 7 eum matronae lugent ibid.
- P. Valerius Publicola interrex 3, 8, 2 cos. 3, 15 eius oratio ad populum 3, 17, 2 pugnam eiens in Capitolio interfectus 3, 18, 8 in eius domum plebs quadrantes iactasse fertur ib. 11.
- P. Valerius Publicola cos. 7, 21, 4 praetor 7, 23, 3 dictator 7, 28, 8.
- P. Valerius Publicola mag. eq. 8, 17, 6.
- C. Valerius Tappo trib. pl. 38, 36, 7.
- L. Valerius Tappo praetor 35, 10, 11 Siciliam sortitur 35, 20, 8 pro praetore retinetur 36, 2, 11.
- L. Valerius C. F. Tappo triumvir coloniae 37, 46, 11.
- Valetudinis excusandae verba solita si quis honorem recusabat 6, 22, 7 valetudinis publicae causa supplicatio 40, 37, 3; 42, 2, 7.
- Vallum Macedonum et Romanorum comparatum 33, 5, 5.
- Vardei Illyrii subacti P. 56.
- Vareia Hispaniae urbs F. 19.
- P. Varenius praetor a Spartaco victus P. 95.
- Vasa in formula fetialis 1, 24, 5 argentea in cella Iovis posita 10, 23, 12 argentea centum pondo, aurea viginti pondo Attalo dono data 35, 23, 11 aurea quingentum pondo ab Antiocho missa censoribus traduntur, ut in templis, quibus ipsis videretur, ponerent 42, 6, 7 et 11 argentea et aurea caelata in praeda Scipionis 37, 59, 5 ingens vis in praeda L. Aemilii Pauli 45, 33, 5 aenea et argentea in praeda Gallica 36, 40, 11—12.
- Vascones Hispaniae gens F. 19.
- Vates 1, 45, 5 ex Etruria acciti 1, 55, 6 vatum et sacrificulorum multitudine Scto ab urbe removetur 25, 1, 8—10.
- Vaticanus ager 10, 26, 15.
- P. Vaticanus cos. F. 33 s.

- Vaticinium de Caesaris victoria F. 33 vaticinii libri 25, 1, 12.
- P. Vatinius praetor P. 105 exercitum Bruto tradit P. 118.
- Vecilius mons 3, 50.
- Vectigalia sub nutu atque arbitrio censorum 4, 8, 2 vectigal novum ex salaria annonae 29, 37, 3 magna ex ferrariis argentariisque Hispaniae instituta a Catone 34, 21, 7 multa instituta a censoribus 40, 51, 8 vectigal dimidium eius, quod pendissent regi, Macedonibus impositum 45, 29, 11 ingens ex metallis Macedonicis 45, 18, 3 vectigalia summis pretiis locata 39, 44, 7 de eorum locatione contentio inter censores et publicanos 43, 16, 2sq. vectigal annuum censoribus in opera publica decretum 40, 46, 16 dimidium ex vectigalibus censoribus ad opera publica attributum 44, 16, 9 vectigal Campanus populus equitibus suis pendere iubetur 8, 11, 16 vectigalia Poenorum 33, 46, 8.
- Vectones sv. Vettones, Hispaniae populus, proelio victi 35, 7, 8 magnas copias auxilio mittunt Tolemtanis 35, 22, 8.
- Vediovi aedem dedicat L. Furius 31, 21, 12.
- Veientes excursione in fines Rom. facta repelluntur 1, 15, 4 P. pacem petunt ib. 5 Fidenatibus arma consociant 1, 23, 3 vincuntur ib. 10 a Servio Tullio devicti 1, 42, 3 P. Tarquinius adiuvant 2, 6, 4 pugna ad silvam Arsiam pro victis cedunt 2, 7 iis ager restituitur ex pace cum Porsina facta 2, 13, 4 cum iis bellum 2, 43, 2, 44, 7; 2, 45, 3 vincuntur 2, 47, 9 Veiens bellum in formam latrocinii venit 2, 48, 5 Fabia familia in se sola suscipit ib. 8 P. caedunt Fabios ad Cremeram 2, 50, 11 P. Veientes et Etrusci ante moenia urbis 2, 51, 2 inter duas acies occisi ib. 9 cum Sabinis superati 2, 53, 3 iis indutiae datae in quadraginta annos 2, 54 depopulantur agrum Rom. 4, 1, 4 ad eos deficient Fidenates 4, 17 eorum rex Tolumnius legatos Rom. interfici iubet ib. 2 vincuntur 4, 19, 6 eorum ager vastatus 4, 21 Fidenates adiuvant ib. 8 bello renovato primo prospere pugnant 4, 31, 3 vincuntur 4, 34, 3 iis indutiae datae 4, 35, 2 eorum legati a senatu impetrant, ne res repetantur 4, 58, 2 Veiens senatus legatis Rom. superbe respondet ib. 6 iis bellum indictum 4, 60, 9 Veii obsessi 4, 61, 2 regem sibi creantes efficiunt, ut Etrusci auxilium iis denegent 5, 1, 3.
- Veii urbs valida muris ac situ munita 1, 15, 4 obsessa 4, 61, 2 per decem annos obsidio continuatur 5, 7—21 a M. Furio Camillo capitur 5, 21, 10 diripitur ib. 14 Veiens ager 26, 34, 10; 27, 37; 32, 9, 2; 41, 21, 12; 42, 24.
- Velabrum 27, 37, 15.
- Velamenta supplicum 24, 30, 14; 25, 25, 6; 29, 16, 6; 35, 34, 7; 36, 20.
- Velia altus ac munitus Romae locus 2, 7, 6 in Velia penatium aedes 45, 16, 5.
- Velia urbs capta 10, 45, 8.
- Velina tribus P. 19.
- Velites ut in legionibus essent institutum 26, 4, 10 eorum arma parma et gladius 31, 35, 6 cf. 38, 21, 13.
- Veliterni coloni Volscos adiuvant 6, 12, 6 iis triste responsum datur captivos repetentibus 6, 17, 7 in urbem pulsati 6, 22, 2 agrum Romanum vastant 7, 15, 11 Tusculum obsidentes in urbem repelluntur et oppugnantur 6, 36, 5 tuentur Pedanos 8, 12, 7 Volscis coniuncti funduntur 8, 13, 5 in eos saevitum 8, 14, 5 iussi trans Tiberim habitare ibid. nuntiant Apollinis et Sangus aedes de caelo tactas 32, 1, 10.
- Velitrae captae 2, 30, 14 eo colonia deducta 2, 31, 4 numerus colonorum auctus 2, 34, 6 a Velitris coloni Volscos adiuvant 6, 12, 6 cf. 32, 1, 10; 32, 9, 3 Veliternus ager Volscis ademptus 2, 31, 4 cf. 30, 38, 8.
- Vellia Lucaniae urbs 26, 39, 5.
- Venatio in ludicro leonum et pantherarum 39, 22, 2.
- Veneficia matronarum primum de-

- prehensa 8, 18, 11 prodigii loco habita *ibid.* de iis quaestio 39, 38, 2; 39, 41, 5; 40, 37, 4; P. 48.
- Venerum reges ad incerta fortunae secum habere solent 30, 15, 4 veneni poculum Demetrio datum 40, 24, 5.
- Veneti circa Adriatici maris sinum 1, 1, 3; 5, 33, 10 Graecos caedunt 10, 2, 11.
- Veneti, Galliae gens, a Caesare victi P. 104.
- Venetia 39, 22, 6; 41, 27, 3.
- P. Ventidius legatus M. Antonii Parthos Syria expellit P. 127 iterum vincit P. 128.
- Venus 10, 31, 9 ei aedes ex aere multatatio stupri damnatarum facta *ibid.* Veneri et Marti pulvinar stratum 22, 10, 9 Veneris templum 29, 37, 2 Erucinae aedes vota 22, 9, 10; 22, 10, 10 dedicata 23, 31, 9 ea extra portam Collinam 30, 38, 10 Erucinae aedes dedicata 40, 34, 4 Genetricis aedes P. 116 Veneris templum a Philippo spoliatum restitutum 32, 33, 5.
- Venusia urbs 22, 49, 14; 27, 2, 10; 27, 20, 10 Hannibalis bello adte-nuata suppletur colonia 31, 49, 6.
- Venusini reliquias exercitus Rom. veste et pecunia adiuvant 22, 51, 2 fidem Romanis servant 27, 10, 7.
- Ver sacrum votum, si bellatum prospere esset 22, 9, 10 P. de votendo populus rogatur 22, 10, 2—6 factum a consulibus 33, 34 non recte factum renuntiat pontifex max. 34, 44, 2.
- Veragri 21, 38, 9.
- Verbenae 30, 43, 9.
- Verecellum Hirpinorum oppidum receptum a Romanis 23, 37, 12.
- Veringentorix Arvernus P. 107 eo duce prope universi Galli defece-runt *ibid.*
- Vergiliarum sidus 21, 35, 6.
- Verginia virgo forma excellens fraude in servitutem asseritur a cliente Ap. Claudii 3, 44, 5 P. stuprum ei inlaturus Appius clienti vindicat 3, 47, 5 P. a patre occisa virgo 3, 48, 5 P.
- Verginia Auli filia Volunnio nupta, quode patribus enupsisset, a sacris Pudicitiae patriciae arcetur 10, 23, 4 Pudicitiae plebeiae aram dedi-cat *ib.* 7.
- A. Verginius eos. 2, 28 contra Vol-seos prospere pugnat 2, 30, 13.
- A. Verginius eos. 2, 51, 4 collegae accusati testis 2, 52, 8.
- A. Verginius eos. 2, 63 eius negli-gens imperium in Aequis *ib.* 5.
- A. Verginius triumvir agro divi-dendo 3, 1, 6.
- A. Verginius trib. pl. diem dicit K. Quinctio 3, 11, 9.
- A. Verginius die dicta quia tribu-nus pl. rogationi tribuniciae inter-cessisset, decem milibus aeris con-demnatus 5, 29, 7.
- L. Verginius honestum ordinem du-cit in Algido, vir exempli recti domi militiaeque 3, 44, 2 eius filia forma excellens libidinem movet Appii Claudii *ib.* 4 ex castris accessit 3, 46, 10 cum Appio contendit 3, 47—48 filiam cultro transfigit 3, 48, 5 P. in castra pergit *ib.* 6 mili-tes oratione incendit 3, 50, 2 ad-monet, ut tribunos mil. decem creent 3, 51, 2 ipse creatus hono-rem recusat *ib.* 3 trib. pl. 3, 54, 11 Ap. Claudio diem dicit 3, 56 cum pro damnato in vincla duci iubet 3, 57, 5.
- L. Verginius eos. 4, 21, 6 dictato-rem dicit *ib.* 10 iterum eos. secun-dum Licinium 4, 23.
- L. Verginius trib. m. c. p. 5, 8 col-legae ab hostibus oppugnato non venit auxilio *ib.* 10 eius rixa cum collega in senatu *ib.* 13 ei dies dic-ta 5, 11, 4 damnatus decem mili-bus aeris 5, 12.
- L. Verginius trib. m. c. p. 6, 1, 8.
- L. Verginius trib. mil. 27, 43, 4.
- Opiter Verginius eos. 2, 17.
- Opiter Verginius eos. 2, 54, 3 cf. Li-vii dubitationem *ibid.*
- Proculus Verginius eos. 2, 41 legis Cassiae dissuasor *ib.* 5.
- P. Verginius de nexis sententiam dicit in senatu 2, 29, 7.
- Sp. Verginius eos. 3, 31.
- T. Verginius eos. 2, 21, 2.
- T. Verginius eos. 2, 48

- T. Verginius Caelimontanus cos. 3, 65, 2.
 T. Verginius Rutilus augur moritur 3, 7, 6.
 Vermina Syphacis filius Masinissam victum persequitur 29, 33, 8 Carthaginensibus auxilio profectus fugatur a Scipione 30, 36, 8 frustra legatos mittit ad senatum culpam purgatos 31, 11, 13 fidei populi Rom. se permittit 31, 19, 5.
 Verona 5, 35.
 Verrugo oppidum Volscorum causa belli 4, 1, 4 a Romanis recepta 4, 55, 8 amissa 4, 58, 3.
 Verulanus populus Hernicorum bello Romano se abstinet 9, 42, 11 suas leges quam civitatem Rom. mavult 9, 43, 23.
 Vescelia Hispaniae urbs 35, 22, 6.
 Vescellium Hirpinorum oppidum 23, 37, 12.
 Vescia urbs 8, 11, 5 Ausonum urbs prodicione capta 9, 25, 4.
 Vesini 10, 20.
 Vescinus ager 10, 21, 7; 10, 31, 2 saltus 10, 21, 8.
 Vesperis 8, 8, 19; 10, 28, 15.
 Vesta 1, 20, 3 ei cum Vulcano lectisternium factum 22, 10, 9 eius sacerdotium Alba oriundum 1, 20, 3 eius aedes 5, 32, 6 eius templum ardet P. 19 sacra ex incendio rapta a pontifice max. ibid. eius aedes vix defensa ab igni servorum opera 26, 27, 4 in penitrali pignus fatale imperii Rom. conditum ib. 14 ignis exstinctus 28, 11, 6 P. ad Vestae supplicatio ib. 7 in Vestae aede Q. Seaevola pontifex max. occisus P. 86.
 Vestales legit Numa 1, 20, 3 sacra Romana defodiunt 5, 40, 7 ipsae Caere pervectae ib. 10 cf. 7, 20, 7 Vestalis accusata et absoluta iubetur abstinere iocis colique sancte potius quam scite 4, 44, 12 suspecta ob mundiorem cultum iudicio facto viva defoditur 8, 15, 8 P.
 Vestales incesti damnatae 2, 42, 11 P.; P. 14; P. 20; 22, 57, 2 P.; P. 63 Vestalis, cuius negligentia ignis exstinctus erat, caesa flagro 28, 11, 6 P.
 Vestia Oppia Atellana Capuae habitans sacrificarat pro salute populi Rom. 26, 33, 8 libertate et praemiis donatur 26, 34.
 Vestimenta reliquiis exercitus Rom. a Venusinis suppeditata 22, 54, 2 missa exercitui 32, 27, 2; 44, 16, 4.
 Vestini iungunt se Samnitibus 8, 29 pervastato agro victi ib. 12 cum iis foedus ictum 10, 3 deficiunt P. 72 in deditionem recepti P. 75 cf. P. 76 Vestina cohors 44, 40, 6.
 Vestis mutatur a reis eorumque propinquis 2, 61, 5; 6, 20, 2 candida gratulantium 45, 20, 5 stragula pretiosa Roman advecta 39, 6, 7 cf. 4, 25, 13.
 Vesuvius 8, 8, 19.
 Veterani agro donantur 31, 4; P. 125 eorum seditiones P. 113. 125. 131.
 Veteres campi 25, 16, 25 cf. 44, 16, 10.
 M. Vetilius praetor a Viriato victus P. 52.
 Veto vox tribunorum intercedentium 6, 35, 9.
 Vettones cf. Vectones.
 Veturia centuria 26, 22, 2.
 Veturia mater Coriolani in castra eius profecta filii animum flectit 2, 40, 5 P.
 C. Veturius cos. 3, 31, 2 ei diem dicit L. Alienus aed. pl. ib. 5 multa damnatus ib. 6 augur lectus 3, 32, 3.
 C. Veturius trib. m. c. p. 6, 32, 3.
 C. Veturius trib. m. c. p. 6, 36, 6.
 L. Veturius decemvir 3, 33, 3.
 L. Veturius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
 L. Veturius trib. m. c. p. 6, 42, 3.
 L. Veturius aed. cur. 27, 6, 19.
 L. Veturius cos. F. 11 c.
 M. Veturius trib. m. c. p. 5, 13, 3.
 T. Veturius cos. 8, 16, 12.
 T. Veturius Calvinus cos. 9, 1 P. cum exercitu in furculis Caudinis captus 9, 2, 10 cum collega spondet 9, 5, 4 sub iugum missus 9, 6 P. Samnitibus deditus remittitur 9, 11, 13 P.
 Sp. Veturius Crassus trib. m. c. p. 4, 47, 7.
 T. Veturius Geminus cos. 3, 8, 2 Volscos fundit ib. 5 ovans urbem intrat 3, 10, 4.

- T. Veturius Gracchus Sempronianus angur suff. 41, 21, 9.
- L. Veturius Philo dictator comitiorum causa 22, 33, 11.
- L. Veturius Philo censor 27, 6, 17 moritur ib. 18 cf. 27, 34, 6.
- L. Veturius Philo praetor 27, 6, 12 peregrinam provinciam sortitur cum Gallia 27, 7, 8 ei prorogatur imperium 27, 22, 5 legatus in Romam 27, 51, 3 collaudatur a consulibus 28, 9, 20 eos. 28, 10, 2 mag. eq. 29, 11, 9 legatus Romam missus 30, 38, 4 cf. 30, 40, 2.
- T. Veturius Philo flamen Martialis 29, 38, 6.
- C. Vetusius eos. 2, 19.
- T. Vetusius eos. 2, 28 contra Aequos missus 2, 30, 9 audacter aggressus vincit 2, 31, 6.
- Vexillarius 8, 8, 4; 35, 5, 12.
- Vexillum quot milites 8, 8, 8 in hostes proiectum 25, 14, 4.
- Vfentina tribus 9, 20, 6 (Oufentina P. 9).
- Via Aemilia Placentiam ducens 39, 2, 10 P. Appia 7, 39, 16 ab Ap. Claudio censore munita 9, 29, 6 Ficulensis sv. Nomentana 3, 52, 3 Flaminia P. 20; 22, 11, 5 Fornicata 22, 36, 8 Gabina 2, 11, 7; 3, 6, 7; 5, 49, 6 Labicana 4, 41, 8 Latina 2, 39, 3; 10, 36, 16; 22, 12, 2 nova 1, 41, 4; 5, 32, 6 Nomentana 3, 52, 3 sacra 2, 13, 11 Salaria 7, 9, 6 per Formianum montem 39, 44, 6 a porta Capena ad Martis silice strata 38, 28, 3 a Martis ad Bovillas silice strata 10, 47, 4 viae silice stratae in urbe 41, 27, 5 viae per agros publica impensa factae 9, 43, 25 cf. 29, 37, 2.
- Viaticum decurionibus remigibusque datum 28, 45, 17.
- Viator a tribuno pl. missus ad consulem 2, 56, 13 dictatorem citat 6, 15 viatores aedilicii 41, 27, 5 viator ad consulem citat matronas 8, 18, 8.
- Dec. Vibellius legionis Campanae praefectus P. 12.
- Cerrinus Vibellius Taurea Campanus, insignis bello vir 23, 8, 5 Claudium Asellum provocat ad certamen singulare 23, 46, 13 sua se manu interficit 26, 15, 15 varia de eius morte fama 26, 16, 2.
- Vibius nobilis Bruttius 27, 15, 3.
- Vibius Accaeus praefectus cohortis Paelignae vexillum trans vallum hostium traicit et princeps ipse per fossam irrumpit 25, 14, 5 donatur ib. 13.
- Vibius Virrius Campanus auctor defectionis 23, 6 dissuadet de offerenda deditione 26, 13, 2 eum aliis senatoribus epulatus venenum sumit 26, 14, 3.
- C. (Vibius) Pansa eos. male adversus Antonium pugnat P. 119 ex vulnere defunctus in Campo sepelitur ibid. cf. F. 49 v.
- Vibo 21, 51, 4; 31, 3, 3 eo colonia deducta 35, 40, 5.
- Viboniensis ager 21, 51, 4.
- Vica Pota 2, 7, 12.
- Vicesima manumissorum 7, 16, 7 aurum vicesimarum 27, 10, 11.
- Vicilinus Iupiter 24, 44, 8.
- Victimae maiores immolantur in supplicatione ob Hannibalem profectum 30, 21, 10 victimae aliae quae ad sacrificium pertinent magistratibus ex publico praebentur 45, 44, 15.
- Victimarii 40, 29, 14; 41, 15, 2.
- Victoria aurea ab Hierone Romam missa 22, 37, 5 in templo Iovis collocata ib. 12 in aede Concordiae fulmine icta 26, 23, 4 Victoriae aedes facta ex pecunia multatitia dedicatur 10, 33, 9 in aede Victoriae in Palatio Idaea collocatur 29, 14, 13 Victoriae Virgini aedicula dedicata 35, 9, 6 Victoriae mons 24, 41, 4.
- Ob victoriam magistratus insignia sununt P. 74.
- Victoriati nummi 41, 13, 7.
- Q. Victorius centurio signum in hostes proicit 34, 46, 12.
- Victumulae 21, 45, 3 Hannibali traditae et direptae 21, 57, 13.
- Vicus Cyprius 1, 48, 4 Insteius 24, 10, 8 Iugarius 24, 47, 15; 27, 37, 14 Longus 10, 23, 6 sceleratus 1, 48, 7 Tuscus 2, 14, 9; 27, 37, 15 vicus dirigendi curam festina-

- tio in restituenda urbe eximit 5, 55, 4.
 Viduae equitibus attributae, quae bina milia aeris in annum penderent 1, 43, 9 eorum pecuniae in aerario repositae 24, 18, 13.
 Vigil officio male functus Capitolio deicitur 5, 47, 10 vigiles vetantur scutum in vigiliam ferre 44, 33, 8.
 Vigiliae in urbe habentur 3, 42, 6 per vicos habentur 32, 26, 17 a triumviris capitalibus dispositae 39, 14, 10 earum cura minoribus magistratibus mandata 39, 16, 12 vigiliarum in castris mos a Paulo mutatus 44, 33, 8 vigiliae per quatuor dies et tres noctes toleratae a militibus Hannibalis 22, 2, 7 P.
 Villa publica in campo Martio a censoribus collocata 4, 22, 7 ibi primum census actus ibid. ibi legatis hostium datur hospitium 30, 21, 12; 33, 24, 5 refecta 31, 44, 5 in ea octo milia hominum a Sylla occisa P. 88.
 Ap. Villius trib. pl. 3, 54, 13.
 P. Villius eques Romanus fulmine exanimatus 33, 26, 7.
 L. Villius Annalis trib. pl. legem fert de annis magistratum 40, 44 inde cognomen accipit ibid. praetor 42, 28, 5 peregrinam provinciam sortitur 42, 31, 9.
 L. Villius Tappulus aed. pl. 25, 29 praetor 31, 49, 12 Sardiniam sortitur 32, 1, 2.
 P. Villius Tappulus (Q. praenomen 32, 1, 2) praetor 29, 38, 4 aed. pl. erat ib. 5 Siciliam sortitur 30, 1, 9 oram Siciliae pro praetore tueri iubetur 30, 27, 8 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 cos. 31, 49, 12 Macedoniam sortitur 32, 1, 2 eo advenit 32, 3, 2 contra regem proficiscitur 32, 6 nihil memorabile gerit secundum plerosque auctores ib. 8 legatus sequi Flaminium iubetur 32, 28, 12 legatus ad Philippum missus pacis causa 33, 24, 7 ad Antiochum 33, 35, 3 redit 34, 33, 12 iterum legatus ad Antiochum 34, 59, 8 Ephesi cum Hannibale colloquitur 35, 14, 2 eius colloquium cum Antiocho direptum 35, 15, 2 iterum Ephesum cum Sulpicio profectus 35, 16 legatus in Graeciam 35, 23, 5 a Quinctio missus Demetriadem expugnatum re infecta redit 35, 39, 7.
 Viminalis collis a Servio urbi additus 1, 44, 3.
 Vincula dempta vinetis in dies lectisternii 5, 13, 8.
 Vindalium oppidum P. 61.
 Vindiciae secundum libertatem 3, 44, 5 vindiciae ab libertate 3, 57, 6.
 Vindicus servus 2, 5, 10 index coniurationis libertate et pecunia donatus ib. 9.
 Vindicta unde appellata 2, 5, 10.
 Vinum publice ad supplicationes praebitum 10, 23, 2 in Galliam invectum inlicendae gentis causa 5, 33, 3 vini avidi tubicines 9, 30, 8.
 M. (Vipsanius) Agrippa Octaviani legatus P. 129 navali corona donatus ibid. Augusti gener P. 138 moritur ibid. ab Augusto missus pactor foederis F. 50 cos. ibid. iterum F. 51 z tertium F. 51 aa.
 Virorum omne genus sublatum in insula Lemno 34, 2, 3 virorum inter se plura stupra in Bacchanalibus quam feminarum 39, 13, 10.
 Virdomarus Insubrium dux P. 20 a M. Marcello occisus spoliatusque ibid.
 Virga circumscriptus Antiochus a Popillio legato 45, 12, 5 virga lieter tribuni mil. domum redeuntis forem percutit more solito 6, 34, 6 virgis caedi civem Rom. lex Porcia vetabat 10, 9, 4; P. 57 virgis se invicem Lucani iuvenes caedunt eulpam in consules translaturus 8, 27, 6.
 Virgines ter novenae ut per urbem euntes canerent, decretum 27, 37, 7; 31, 12, 9 pompam faciunt Innoni 27, 37, 12 decem, patrimae omnes matrimaeque, ad sacrificium adhibitae 37, 3, 6.
 Viriatus ex pastore latro factus mox iusti exercitus dux Lusitaniam occupat P. 52 duos praetores proeliis vincit ibid. cum eo pax aequis conditionibus facta P. 54 a proditoribus interfectus ibid. vir atque dux magnus ibid. eius militibus ager et oppidum data P. 55.

- Viromandui Belgae a Caesare victi P. 101.
- Virtuti aedes vota a Marcello 27, 25, 7 aedificata ib. 9 dedicata 29, 11, 13 ad portam Capenam ibid.
- Visceratio populo data in funere 8, 22, 2; 39, 46, 2; 41, 28, 11.
- Vismarus Gallorum regulus in Poenorum exercitu cadit 24, 42, 8.
- Vitellia urbs Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 4 ab Aequis expugnata 5, 29, 3.
- Vitellia nupta Bruto 2, 4.
- Vitellii fratres regum restituendorum consilia molientium 2, 4 supplicium dant 2, 5, 5 P.
- Vitibus caesus miles civis Romanus P. 57.
- Vitio creatus videbatur, cui tonuisset inuenti magistratum 23, 31, 13.
- Vitruvius Vaccus Fundanus Privernatium dux 8, 19, 4 vincitur ib. 8 captus necatur 8, 20, 7 aedes eius in Palatio dirutae, bona Semoni Sanco consecrata ibid. Vacciprata dieta 8, 19, 4.
- Vitulus iam ictus e sacrificantium manibus se proripit 21, 63, 13.
- Vlixes proavus Octavii Mamillii 1, 49, 9.
- Vmbilicus Graeciae 35, 18, 4 orbis terrarum Delphi 38, 48, 2 medius umbilicus Graeciae Delphi 41, 23, 13.
- Vmbones 9, 41, 19.
- Vmbri agro pulsus a Gallis 5, 35, 2 arma capiunt 9, 37 fusi magis quam caesi 9, 39, 4 rebellant 9, 41, 8 devicti ac dediti ib. 20 in Vmbros, qui ex spelunca armati excurrerant, expeditio 10, 1, 4 cum Etruscis et Samnitibus iuncti 10, 18, 2 ad defectionem vocati a Gellio Egnatio 10, 21, 2 in Sentinati agro fusi 10, 29 in dedicationem accepti P. 15 Vmbrorum, qui defectionis consilia agitassent, quaestio habita 28, 10, 5 milites pollicentur 28, 45, 19 deficientes bello Italico vincuntur P. 74.
- Vmbria 10, 1, 4; 10, 9, 8; 22, 9; 27, 43, 8 Vmbriae una plaga Materina 9, 41, 15.
- Q. Voconius Saxa legem fert ne quis mulierem heredem instituat P. 41.
- Vocontii 21, 31, 9.
- Volaterrae 10, 12, 4 Syllae deduntur P. 89.
- Volaterrani voluntarii frumentum pollicentur 28, 45, 15.
- Volcae, gens valida, alteram Rhodani ripam adversus Hannibalem armis obtinent 21, 26, 6 ancipiti impetu diffusi 21, 28, 4.
- Volcentes cf. Vulciantes.
- Volciani, Hispana gens, legatis Romanis ferox responsum dant 21, 19, 9.
- Volerones ab Ap. Claudio tribuni pl. vocati 2, 58, 9.
- Volones milites 23, 32 servorum octo milia publice redempta ad militiam 22, 57, 11 volonum duae legiones 24, 11, 2 iis libertatem promittit Ti. Gracchus 24, 14, 5 vetantur capita hostium abscondere 24, 15, 5 libertate donantur 24, 16, 9 duce occiso a signis discedunt 25, 20, 4 conquisitio volonum 25, 22, 3—4 ad militiam scripti 27, 38, 10.
- Volsci 1, 53, 2 iis bellum movet primus Tarquinius Superbus ibid. in eos missi qui frumentum compararent 2, 9, 6 Volsci bellum obsides dando avertunt 2, 22, 2 rursus bellum parant cum Hernicis ib. 3 primo incursu pulsus 2, 25, 4 Suessam Pometiam amittunt ib. 5 rebellantes vincuntur 2, 30, 13 iis Veliter-nus ager ademptus 2, 31, 4 cum iis bellum 2, 33, 4 eorum magna vis ad ludos Rom. venit 2, 37 urbe pelluntur ib. 8 omne nomen Volscum deficit 2, 38, 6 Coriolano duce Romanis oppida adimunt 2, 39, 3 Romam obsident ib. 5 a Coriolano reducti 2, 40, 10 cum Aequis redeunt ib. 12 inter socios populos contentio orta et proelium atrox ib. 13 rursus bellum contra Romanos movent ib. 14 devicti 2, 42, 3 cum Aequis castris exuti a Latinis Hernicisque 2, 53, 4 cum iis bellum 2, 58, 3 Romanum vincere nolentem fugant 2, 59, 8 cum iis bellum 2, 63, 5 fusi fugatique a T. Quinctio Antium dedunt 2, 65, 7

- per Hernicos populabundi prope Romam veniunt 3, 6, 7 proelio fusi 3, 8, 5 eorum ingens agmen deletum ib. 9.—10 Aequis iuncti tertia clade afflicti ib. 11 ad Antium victi 3, 22 eum Aequis bellum inferunt 3, 60 adversus eos res prospere gestae 3, 61, 9 P. ad moenia urbis penetrant 3, 66, 5 vincuntur 3, 70 P. ab Ardeatium plebe advocati Ardeam obsident 4, 9, 12 a Romanis vincuntur 4, 10, 4 a Tusculanis inermes caeduntur ib. 5 rebellantes vincuntur 4, 29, 4 primo proelio victores 4, 37, 11 a Sex. Tempanio reiecti pro victis castra deserunt 4, 39, 6 iis Ferentinum ademptum 4, 51, 7 cum iis bellum 4, 57, 7; 4, 58, 3; 4, 59; 5, 12, 6 arma capiunt 6, 2, 2 ad deditionem subacti ib. 13 eum Latinis rebellant 6, 6, 4 victi se dedunt 6, 8, 10 rursus eum Latinis arma movent 6, 11, 2 vincuntur 6, 13, 6 eum Praenestinis Satricum expugnant 6, 22, 4 L. Furium fugantes a M. Furio Camillo repelluntur 6, 24, 11 cum iis bellum 6, 30, 3; 6, 31, 3; 6, 32, 4; 8, 1, 2.
- M. Volscius Fictor fratrem suum a K. Quinctio pugno ictum cecidisse queritur 3, 13 falsus in Quinctium testis accusatur 3, 24, 3; 3, 25, 3 damnatur 3, 29, 6 exulatum abib. ibid.
- Volsinienses bellum movent 5, 31, 5 res reddunt populo Rom. et stipendium exercitui praestant, indutias impetrant 5, 32, 5 eorum aliquot castella capta 9, 41, 6 pacem petunt 10, 37, 4 cum iis bellum P. 11 contra eos res prospere gestae P. 16.
- Volsinii urbs 7, 3, 7 ibi clavus in templo Nortiae amorum nota figur. ibid. cf. 27, 23, 3.
- Voltumna dea 4, 23, 5; 5, 17, 6 ad eius fanum concilium omnis Etruriae ibid. cf. 6, 2, 2.
- Volumnia uxor Coriolani cum matre eius in castra it ad maritum 2, 40, 2 P.
- L. Volumnius eos. 9, 42, 2 contra Salentinos proficiscitur ib. 5 iterum eos. 10, 15, 12 Ap. Claudio collegae opem ferens primo recusat 10, 18, 13 cum eo hostes vincit 10, 19, 15 Samnites fundit 10, 20, 14 ei in annum imperium prorogatur 10, 22, 9 eius uxor Verginia aram Pudicitiae plebeiae dedicat 10, 23, 7 in Samnio bellum gerit 10, 30, 7; 10, 31, 5 legatus L. Papirii consulis 10, 40, 7.
- P. Volumnius eos. 3, 10, 5 in locum consulis interfecti dux 3, 18, 9 legatus ad Aequos missus 3, 25, 6.
- Voluntarii milites 5, 16, 5; 27, 46, 3; 28, 45, 13; 29, 1; 37, 4, 3.
- Volustana iugum Cambuniorum montium 44, 2, 10.
- Vorago in foro Curtio se devovente expletur 7, 6, 2—5 P.
- Vortumni signum 44, 16, 10.
- Vota in decem annos suscepta 21, 62, 10; 42, 28, 8 quinquennialia 27, 33, 8; 31, 9, 9 vota consules nuncupant profecturi in provincias 31, 14; 42, 49 cum magna dignitate nuncupari solent ib. 2 votis non nuncupatis consul proficiscitur 41, 10, 5 votum primum incertae pecuniae 31, 9, 10 votum inconsulto senatu factum eius, qui vovit, privata impensa exsolutum 36, 36, 2.
- Voturia centuria 26, 22, 10.
- Vrbicua Hispaniae urbs capta 40, 16, 8 sq.
- Vrinatores 44, 10, 3.
- Vrites 42, 48, 7.
- Vrsi in ludis 44, 18, 8.
- Vscana oppidum Illyricum 43, 10 Penestianae terrae maxima urbs 43, 18, 5.
- Vscanenses Ap. Claudium repellunt 43, 10, 6 urbem dedunt 43, 18, 11.
- Vsuris cumulatum aes alienum 2, 23, 6 cf. 6, 35, 4.
- Vtens fluvius 5, 35, 3.
- Vtica 25, 31, 12 eam aggressus Otacilius naves capit agrumque vastat 25, 31, 12 agrum vastat M. Messala 27, 5, 8 M. Laevinus 28, 4, 6 ad Vticam consedit Scipio 29, 34, 3 urbem nequiquam obsidet 29, 35, 6 P. dedita P. 49 de diruenda ea ob favorem Caesaris deliberatur a Pompeianis P. 113 urbis tutela Catoi mandatur ibid.

- Vticenses se suaque omnia Romanis dedunt P. 49.
- Vulcano spolia hostium incensa 1, 37, 5; 30, 6, 9; 41, 12, 6 cf. 8, 10, 13; 23, 46, 5 ei cum Vesta pulvinar factum in lectisternio 22, 10, 9 Vulcani aedes 24, 10, 9; 32, 29 eius caput ardet 34, 45, 6 Vulcani area 39, 46, 5; 40, 19, 2.
- Vulcani insulae 21, 49, 2; 21, 51, 3.
- Vulciantes Romanis se dedunt 27, 15, 2.
- Vulsinienses cf. Volsinienses.
- Vultures sex augurium Remi 1, 7.
- Vulturnus urbs Etruscorum a Samnitibus capta et Capua dicta 4, 37 cf. 26, 6, 3.
- Vulturnus flumen 8, 11, 14; 10, 20, 6; 10, 31, 2; 22, 14; 23, 14, 13 Casilinum dividit 23, 17, 10 in eius ostio castellum munitur 25, 20, 2 ad ostia eius colonia 32, 29, 3; 34, 45 cf. 24, 13, 9; 26, 9, 4; 26, 34, 9.
- Vulturnus ventus campis siccitate torridis nubes pulveris volvit 22, 43, 10.
- Vzentini ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12.
- Xanthippus Lacedaemonius Poenorum dux 28, 43, 19.
- Xenarchus Achaeorum praetor 41, 23, 4.
- Xenocles Chalcidensis princeps 35, 38 Eretriam mittit auxilium implorans adversus Aetolos ib. 4 cf. 35, 50, 8; 35, 51, 6.
- Xenon Sardinibus praefectus 37, 44, 6.
- Xenon praefectus praesidii Thei 38, 1, 10; 38, 2, 4 et 12.
- Xenophanes princeps legationis Philippi 23, 33, 6 missus ad Hannibalem in praesidia Romana infertur ib. 5 praetorem mendacio fallens ad Hannibalem pervenit ib. 6—9 rediens cum legatis Hannibalis capitur 23, 34, 4 frustra mendacium struit ib. 5.
- Xenophon Achaeus 32, 32, 11.
- Nychus index insidiarum in Demetrium a Perseo factarum 40, 55, 2.
- Xyline Come 38, 15, 7.
- Xyniae Thessaliae oppidum a cultoribus metu desertum 32, 13, 13 cf. 33, 3, 8; 39, 26, 2.
- Zacynthus Achaeorum facta pulso Antiocho 36, 32 Romanorum fit ib. 8 a C. Livio vastata 36, 42, 5.
- Zama Africae urbs 30, 29, 2 ibi pugna 30, 33, 12 sqq.
- Zelasium promunturium 31, 46, 7.
- Zeno Magnetum princeps apud Quinctium pro Magnetibus deprecatur 35, 31, 14.
- Zephyrium castellum ab Antiocho receptum 33, 20, 4.
- Zerynthius Apollo 38, 41, 4.
- Zeuxidas praetor Aearnanum imperio destitutus 33, 16, 5.
- Zeuxippus Bocotus Romanorum partibus favet 33, 27, 9 auctor caedis Brachyllae Tanagram profugit 33, 28, 10 dein Anthedonem ib. 14.
- Zeuxis in exercitu Antiochi 37, 41 de pace missus apud consulem disserit 37, 45, 7 praefectus Lydiae fuerat ib. 5.
- Ziboeta cum Nicomede de Bithynia certat 38, 16, 8.
- Zmyrna 33, 38, 3 cf. Smyrna.
- Zoippus Hieronis gener 24, 4, 3 ad societatem Poenorum tendit 24, 5, 8.

7751

LL

L7888H

ori ed. by Martinus Hertz.
Vol. 41-2.

NAME OF BORROWER.

